

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 1/1983

Σήμερα 5 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9 πρωινή, το Τμήμα Μέσης Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής).

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι: Φ. Κακριδής, Αντιπρόεδρος του ΚΕΜΕ και Πρόεδρος του Τμήματος, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Αδαμόπουλος, Δ. Τομαζίδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορόδης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος και Κ. Φούσκας, Εισηγητές. Χρέη γραμματέα έκανε η Φιλόλογος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Γ. Γρατσέας, Σύμβουλος Β', γιατί εκκρεμεί η αίτηση της παραιτήσεώς του από την υπηρεσία, και Στ. Παπασημακόπουλος, γιατί είχε κανονική άδεια.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκε και ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Η. Σακελλαρίδης.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Προγραμματισμός
- ΘΕΜΑ 2ο - Επιμόρφωση καθηγητών: "Βοήθεια στην έδρα". Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα των Αρχαίων στο Ν.Η. (Ω.Π. Λυκείου). Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ω.Π. φυσιογνωστικών μαθημάτων Γυμνασίου (και ανατύπωση βιβλίων). Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώθηκε ^η απαρτία του Τμήματος.

Προτού το Τμήμα αρχίσει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας δια-

τάξεως, ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Π. Σακελλαρίδης ενημέρωσε το Τμήμα σχετικά με το θέμα των βιβλίων Χημείας του Λυκείου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε ο Σύμβουλος Φ. Βώρος παρατήρησε ότι το θέμα αυτό της ανατυπώσεως των βιβλίων Χημείας του Λυκείου δεν έχει εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη και γι' αυτό προτείνει την αναβολή του.

Το Τμήμα κάνει δεκτή την πρόταση του Φ. Βώρου.

Ύστερα από αυτά ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Π. Σακελλαρίδης αποχώρησε και η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως συνεχίστηκε με τον πρόεδρο του Τμήματος Φ. Κακριδή.

ΘΕΜΑ 1ο - Προγραμματισμός

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής ρωτά το Σύμβουλο Φ. Βώρο αν υπάρχει πιθανότητα το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" να χρησιμοποιηθεί φέτος στα Σχολεία.

Ο Φ. Βώρος απαντά: "Ναί, γιατί νομίζω ότι η ύλη που έχουμε για τις δέσμες Α' και Β' για το βιβλίο επιλογής Γ' Λυκείου οι σελίδες πριν από την 71 και μετά την 166 πολύ πιθανό να αποδειχτούν ανεπαρκείς, δεδομένου μάλιστα ότι μέσα σ' αυτές υπάρχουν πολλές πηγές".

Στη συνέχεια πήραν το λόγο τα παρακάτω μέλη του Τμήματος και είπαν:

Ο Ηλ. Σπυρόπουλος: "Αντίθετα από το συνάδελφο Φ. Βώρο πιστεύω ότι το βιβλίο αυτό θα είναι απαραίτητο για την κάλυψη των αναγκών των Γ' και Δ' κύκλων για το σχολικό έτος 1983-84 και όχι για το σχολικό έτος 1982-1983 για τους εξής πολύ σοβαρούς λόγους:

α) Υπάρχει κίνδυνος να πέσουμε έξω στον προγραμματισμό μας υπολογίζοντας τη διδασκαλία και του βιβλίου αυτού, ενώ τα πράγματα θα αποδείξουν ότι προ του Πάσχα 1983 αποκλείεται να διανεμηθεί στους μαθητές.

β) Η εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές με οπωσδήποτε σχετικό περιεχόμενο διδάχτηκε στην πλειονότητα των μαθητών που φοιτούν στο Γ' και Δ' κύκλο ως ύλη επιλογής πέρυσι (σχολ. έτος 1981-82).

γ) Δεν μπορούμε να μη λάβουμε υπόψη τις παρατηρήσεις συναδέλφων για τη διδασκαλία της ιστορίας ότι: θα είναι ταυτόχρονα ύλη και δέσμη / και κοινού προγράμματος, ξεκίνησε το Σεπτέμβριο με προσαρμογές του βιβλίου επιλογής, διακόπηκε η διδασκαλία του βιβλίου επιλογής σε διαφορετι-

κές σελίδες σε κάθε Λύκειο, είναι αμφίβολο αν τελικά έχουμε ομοιογένεια με τη συνέχιση διδασκαλίας του Α' τεύχους του νέου βιβλίου και την αναμενόμενη παρουσίαση του Β' τεύχους του ίδιου βιβλίου. Αν λοιπόν σε όλη αυτή τη σύγχυση (η λέξη είναι του Φ. Βώρου) προσθέσουμε και ένα ακόμη απροσδιόριστο παράγοντα, θα προκαλέσουμε πολλά προβλήματα στους συναδέλφους στους οποίους αναθέσαμε διδασκαλία μαθήματος εξεταστέου στα ΑΕΙ δύο κύκλων στους οποίους φοιτούν τα 3/4 των μαθητών της Γ' Λυκείου.

Προτιμότερο λοιπόν είναι με άνεση χρόνου να ετοιμαστεί το βιβλίο που σε πρώτη εντύπωση εμφανίζεται κατάλληλο για τους μαθητές του επόμενου σχολικού έτους⁷.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής: "Για να μπορεί το Τμήμα να αντιμετωπίσει σφαιρικά το πρόβλημα παρακαλώ το Σύμβουλο Φ. Βώρο να μας κατατοπίσει για την πορεία του Β' τεύχους του βιβλίου της Γ' Λυκείου, που ήδη καθυστερεί 2 1/2 αν όχι 4 μήνες".

Ο Ειδικός Σύμβουλος Κ. Συριόπουλος: "Επί της έγκρίσεως της έκδόσεως του βιβλίου "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές" της Β' τάξεως Λυκείου έχω να παρατηρήσω τα κάτωθι:

1.- Διά το ύπο συζήτησιν βιβλίων ή σχετική απόφασις τοῦ Τμήματος ἐλήφθη, ὅτε εἰς τὴν δευτέραν τάξιν Λυκείου ἐδιδάσκετο τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας καὶ ὡς μάθημα ἐπιλογῆς καὶ διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ἀνάγκης ταύτης. Ἀφ' ὅτου τὰ μαθήματα ἐπιλογῆς κατηργήθησαν ἐκ τοῦ Λυκείου ἀνέμενον νὰ διαποῇ ἡ συνέχισις τῆς προσπαθείας συγγραφῆς βιβλίων διὰ κατηγορίαν καταργηθέντων μαθημάτων. Ὅπωςδὴποτε δὲ ἡ ἔκδοσις τούτων μοῦ φαίνεται περιττή καὶ νομίζω εἶναι παράλογον νὰ ὑποβληθῇ τὸ κράτος εἰς δαπάνην διὰ τὴν ἔκδοσιν περιττοῦ βιβλίου.

2.- Ἡ τυχὸν ἔκδοσις παρὰ ταῦτα τοῦ βιβλίου καὶ ἡ χρησιμοποίησις τούτου διὰ τοὺς μαθητάς τῆς τρίτης Λυκείου θὰ προξενήσῃ νέαν ζημίαν εἰς τὴν εἰδίκευσιν τῶν μαθητῶν δύο δεσμῶν τῆς τρίτης τάξεως Λυκείου.

3.- Τὸ βιβλὸν Ἱστορίας τῆς τρίτης τάξεως Λυκείου θὰ εἶναι δυνατόν νὰ συγγραφῇ καὶ κριθῇ ὅταν θὰ ἔχει προηγουμένως παγιωθῇ καὶ ἐγκριθῇ τὸ Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα τῆς τάξεως αὐτῆς.

4.- Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, ἡ τυχὸν συζήτησις, ἔγκρισις

και Έκδοσις βιβλίου διά καταργηθέν μάθημα και ή αναγκαστική μετά ταύτα χρησιμοποίησις τούτου διά τούς μαθητάς τής τρίτης Λυκείου κατά τό Έτος 1983-84, εις όσον τό διά τό τρέχον σχολικόν Έτος αποκλείεται νά έκδοθαι το βιβλίον, μου φαίνεται παράλογος. Άν δέ συνεχισθαι ή συζήτησις θα κατασφηδίσω σχετικήν πρότασιν εις τό τμήμα Μ.Ε.». .

Ακολούθως ο Φ. Βώρος απαντώντας στις παραπάνω παρατηρήσεις είπε τα εξής:

α) Για τον κ. Σπυρόπουλο:

- το βιβλίο Χριστοφιλοπούλου και το κρινόμενο (Εισαγωγή στις Ιστορ. Σπουδές) των Γιαννόπουλου και λοιπών δεν επικαλύπτονται παρά στον τίτλο,
- η χρειαζόμενη άνεση τότε θα δοθεί καλύτερα, αν δεν επάρκεσαν οι διακοπές Χριστουγέννων;
- οπωσδήποτε η κατ' αρχήν κρίση του ότι το κρινόμενο είναι "κατάλληλο" εγγράφεται στα θετικά της συζήτησης, τον ευχαριστώ.

β) Για τον κ. Κακριδή: 30 ή 31/12-1982 προσπάθησα να επικοινωνήσω με τον κ. Σφυρόερα δύο φορές από Σιάτιστα· απάντησαν η κόρη του τη μία φορά, η κ. Σφυρόερα τη δεύτερη· περιορίστηκα στις ευχές των ημερών. Έπειτα επικοινωνήσα με τον κ. Βονδύρο, με πληροφόρησε ότι την ημέρα εκείνη-μέρες διακοπών - είχαν πολύωρη συνεδρίαση και είχαν προωθήσει τις συζητήσεις τους ως το 19ο αιώνα· διατύπωσε την πρόβλεψη ότι σε επόμενη συνεδρίαση θα έκριναν (θα άρχιζαν ή θα τέλειωναν;) το 19ο αιώνα. Νεότερα δε γνωρίζω.

γ) Για τον κ. Συριόπουλο:

- Με απόφαση του Τμήματος πριν από 4-5 βδομάδες είπαμε: η λεγόμενη Ιστορία Επιλογής Β' λυκείου στο παρελθόν διορθώνεται σε: Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές στη γ' λυκείου.

- Πρόβλεψη για Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές περιέχεται στο γενικό πρόγραμμα που δημοσιεύτηκε ως προοίμιο στο αναλυτ. πρόγραμμα α' λυκείου.

- Τέλος, χωρίς καμιά διάθεση αντιδικίας, δεν μπορώ να αποφύγω κάποιες "μνήμες" από την 7χρονη συνεργασία μας: πώς να μεμφόμαστε το κατόντημα διδασκαλίας της ιστορίας όταν δεν έχουμε δώσει στα 7 χρόνια καμία ψήφο καταφατική για ένα βιβλίο νέο ιστορίας;

Το Τμήμα, ύστερα από αυτά, α π ο φ ά σ ι σ ε :

Να συζητηθεί το θέμα στην επόμενη συνεδρίαση και να εγγραφεί ⁸⁷⁷⁰ στην ημερήσια διάταξη.

Στη συνέχεια προτάσσεται η συζήτηση του 3ου θέματος "Το μάθημα των Αρχαίων στο Ν.Π. (Ω.Π. Λυκείου)",.

Ο εισηγητής του θέματος αυτού Ηλ. Σπυρόπουλος είπε τα εξής:

"Νιώθω ιδιαίτερα βεβια την ευθύνη να προτείνω ωρολόγιο πρόγραμμα του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών (από το πρωτότυπο) των τάξεων του Λυκείου, καθώς η πραγματικότητα της σχολικής πράξης του Γενικού Λυκείου, όπως διαμορφώθηκε πρόσφατα, μοιραία δημιούργησε ασφυκτικές συνθήκες μα την αποδοτική διδασκαλία του. Ο περιορισμός της "γενικής παιδείας" που παρέχει στο Λύκειο σε δύο σχολικά έτη είναι δυνατό να μην έχει αποφασιστική σημασία για όλα τα άλλα μαθήματα, όμως ειδικά για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών δημιουργεί δυσκολίες ίσως ανυπέρβλητες. Και καθώς στα σμέσως επόμενα σχολικά έτη είναι ανέφικτο να εισαχθεί και να εφαρμοστεί σε γενική κλίμακα επαναστατική μέθοδος προσέγγισης αρχαιοελληνικού κειμένου, ώστε να μη χρειάζεται επίπονη και πολύωρη διδασκαλία για τη στοιχειώδη γλωσσική κατάρτιση, με πολύ σκεπτικισμό προβαίνω στην πρόταση που θα ακολουθήσει. Μόλιστα, για να φανεί καλύτερη η δυσκολία του εγχειρήματος (μέσα σε δύο χρόνια με σχετικά περιορισμένο ωράριο να δώσουμε και την απαραίτητη γλωσσική κατάρτιση και να διδάξουμε κείμενα με αξιόλογο περιεχόμενο και σημαντική έκταση, ας μου επιτραπεί μια παρέκβαση: Ως το 1976 το μάθημα διδασκόταν επί 6 χρόνια, με συνολικό ωράριο (κοινού πάντοτε προγράμματος) 32 ώρες. Με τη μεταρρύθμιση του 1976 και την εισαγωγή στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου της διδασκαλίας αρχαίας γραμματείας από μετάφραση, που είχε τα πολύ γνωστά ενεργητικά αποτελέσματα, η διδασκαλία του περιορίστηκε σε 3 χρόνια, με συνολικό ωράριο κοινού προγράμματος 16 1/2 ώρες (μόνο για το 1982-3, επειδή εισάγεται το νέο σύστημα στη Γ' Λυκείου, διατέθηκαν 16 ώρες: 7 1/2 (Α') + 7 (Β') + 2 1/2 (Γ')). Λοιπόν, τώρα που υποχρεωνόμαστε να περιορίσουμε τη διδασκαλία του, για τα 3/4 τουλάχιστο του μαθητικού δυναμικού του Λυκείου, δηλαδή σε χρονική έκταση που δεν ευνοεί την βαθμιαία αφομοίωση και προπάντων την εμπέδωση της διδασκόμενης δύσκολης ύλης, ως ποιά σημείο μπορούμε να συρρικνώσουμε το ωράριο - και ταυτόχρονα να αναμένουμε σημαντικό παιδευτικό αποτέλεσμα; Αφού απερίφραστα διατυπώσω το φόβο

./.

ότι πρέπει να περιορίσουμε στο ελάχιστο της απαιτήσεώς μας από το μάθημα, ύστερα από αυτές τις διαδοχικές περικοπές (στα έτη διδασκαλίας και στο ωράριό του) και δηλώνω ότι, αν η πολιτεία μας έδινε νέο νομοθέτημα για τα διδασκόμενα στο Λύκειο μαθήματα, θα προτιμούσα να αξιοποιηθεί διαφορετικά ο πολύτιμος αυτός χρόνος παρά να δοκιμάζουμε την τύχη ενός τόσο σημαντικού μαθήματος με ρυθμίσεις που ελάχιστη επιτυχία εγγυούνται, καταλήγω:

Προτείνω να διατεθούν 6 ώρες την εβδομάδα στην Α' Λυκείου, 6 ώρες στη Β' Λυκείου και απωσδήποτε 1 ώρα στη Γ' Λυκείου (πιο συγκεκριμένα: 2 ώρες στο κοινό πρόγραμμα της Γ' Λυκείου). Η μία αυτή ώρα, ενώ ελάχιστα θα επιβαρύνει το πρόγραμμα, θα συνετέλεσει ώστε: α) Να απαλυνθούν οι εντυπώσεις που θα προκαλέσει η εξαφάνιση από το πρόγραμμα των 3/4 του συνόλου του μαθητικού δυναμικού του Λυκείου του σημαντικότερου για την ουσιαστική μόρφωση του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών και β) Να εξασφαλιστεί η διδασκαλία από το πρωτότυπο του κορυφαίου παιδευτικού για μια δημοκρατική πολιτεία κειμένου, του Επιτάφιου του Περικλή, που για πολλούς λόγους μόνο στην τάξη αυτή ενδείκνυται να διδασκεί.

Για να το επιτύχουμε αυτό, χωρίς να προκαλέσουμε σοβαρά προβλήματα στο σύστημα της Γ' Λυκείου, νομίζω ότι προσφορότερη είναι η ακόλουθη ρύθμιση: Το ωράριο των μαθημάτων "γενικής παιδείας" να διαμορφωθεί ως εξής:

Α' τετράμηνο: 8 ώρες μαθήματα "γενικής παιδείας"

2 ώρες Μαθηματικά στους μαθητές της γ' δέσμης

2 ώρες Αρχαία (Επιτάφιος) στους μαθητές των λοιπών δεσμών

Β' τετράμηνο: 10 ώρες μαθημάτων "γενικής παιδείας".

Προτείνω να συνδυαστεί η απωσδήποτε θεμιτή, παρέκκλιση σε ό,τι αφορά τα αρχαία ελληνικά με τα μαθηματικά, γιατί υπάρχουν κεφάλαια του μαθήματος αυτού που δεν διδάσκονται στην Α' και Β' Λυκείου, όμως είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τους μαθητές της γ' δέσμης.

Μάλιστα με τη ρύθμιση που προτείνω διευκολύνεται η εκμετάλλευση από όλους τους μαθητές ενός δικαιώματος που τους δίνει η Πολιτεία: δηλαδή η αλλαγή κύκλου επιλογής. Πιστεύω ότι η ολοκληρωτική αποκοπή των μαθητών του γ' κύκλου από την αρχή του σχ. έτους από τα μαθηματικά,

όπως και των άλλων κύκλων από τα αρχαία ελληνικά θα καταντήσει εξαιρετικά δύσκολη την αμφίδρομη μετακίνησή τους.

Ύστερα από αυτά, ανακεφαλαιώνω την πρότασή μου για το ωρολόγιο πρόγραμμα των Αρχαίων Ελληνικών στο Λύκειο, επαναλαμβάνοντας ότι είναι ένα πραγματικό MINIMUM:

Α' τάξη: 6 ώρες

Β' τάξη: 6 ώρες

Γ' τάξη: 1 ώρα (ένα δώρο το πρώτο τετράμηνο) για τους μαθητές των κύκλων α', β', δ' και ε.

(για τους μαθητές του γ' κύκλου, ως μάθημα δέσμης, 8 ώρες την εβδομάδα) 77.

Ακολούθησε συζήτηση κατά την οποία τα παρακάτω μέλη του Τμήματος είπαν τα εξής:

Ο Φ. Βώρος:

1.- Πολύ θα επιθυμούσα κάποιος άλλος να αναλάβαινε το θλιβερό καθήκον του αντίλογου στη σημερινή εισήγηση. Πολύ θα επιθυμούσα να μην είχε ακουστεί αυτή η πρόταση: με πολυτιμότεα υλικά (κλασική κληρονομιά μας: Επιτάφιο· και με χρόνο παρμένο από μία νεολαία που ζει την πιο αγωνιώδη ώρα της στα 18 της χρόνια) να επιχειρούμε να χτίσουμε οικοδομή ακριβή πάνω στην άμμο της αβεβαιότητας και της αδιαφορίας για το αποτέλεσμα.

Πολύ θα ευχόμουν η εισήγηση να είχε λάβει υπόψη την πραγματικότητα· τα όπως έχει διαμορφωθεί με αδήριτη αναγκαιότητα και με ακτίνες αισιοδοξίας:

- το ιδανικό προσέγγισης του αρχαίου πολιτισμού μας και της λογοτεχνίας του ειδικότερα διαμέσου της αρχαίας γλώσσας το πληρώσαμε πολύ ακριβά: 150 χρόνια εκπ/κής στασιμότητας,

- εδώ και 50 χρόνια θαρραλέοι εκπ/κοί τόλμησαν να κάνουν τη διάγνωση: οι αρχαίοι με τέτοια προσέγγιση είναι άταφος νεκρός,

- κι εμάς αντί να βοηθήσουμε την Αντιγόνη στην ταφή του νεκρού μεθοδεύουμε... διατήρηση της εκκρεμότητας σε βάρος και του νεκρού που μένει άταφος και της νεολαίας που γεύεται την πικρία και την ταλαιπωρία, την πικρία ότι οι καθ' ύλην της προτάσσουν τα δικά τους κριτήρια και την ταλαιπωρία, την οδύνη να μένουν μακριά από το μορφωτικό αγαθό για λόγους

σεβασμού στους νεκρούς τύπους.

2.- Και κάνουμε τέτοιες εισηγήσεις επιστροφής στα χαρακώματα μολονότι:

α) δοκιμάσαμε την επιτυχία της προσέγγισης των αρχαίων κειμένων από μετάφραση στο γυμνάσιο (πράγματι μορφώνει τα παιδιά του γυμνασίου η διδασκαλία μετάφρασης αρχαίων κειμένων, δέχτηκε από την αρχή ο κ. Σπυρόπουλος),

β) δοκιμάσαμε την αποτυχία της προσέγγισης των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο στην α' λυκείου,

γ) ακούσαμε την πολιτεία να διερμηνεύει την ανάγκη μιας σύγχρονης εκπ/κής πολιτικής λέγοντας: αφήστε την γ' λυκείου για ειδίκευση(τ' αρχαία ελληνικά ως γλώσσα είναι ειδίκευση),

δ) αισθανόμαστε καθημερινά την ανάγκη να αναπροσδιορίσουμε την έννοια του φιλόλογου καθηγητή για το σύγχρονο κόσμο(επιφυλάσσομαι άλλη ώρα να προτείνω ένα νέο ορισμό),

ε) μολονότι γνωρίζουμε ότι τα παιδιά που πήραν σε μικρότερη ηλικία μια εξέταση ουσιαστική για το περιεχόμενο της κλασικής λογοτεχνίας (από μετάφραση) ανιούν και αντιστέκονται σε κάθε άλλη προσέγγιση υστερότερα,

στ) μολονότι έχουμε πειστεί ότι αυτός ο πολιτισμός που είναι καύχημά μας μένει αναξιοποίητος, όταν η μέθοδος προσέγγισης είναι απρόσφορη.

3.- Ο κλασικός κόσμος μας πρόσφερε μία μεγάλη λογοτεχνία, μία αξεπέραστη πλαστική τέχνη, μία πολύμορφη φιλοσοφική σκέψη και μεθοδεύσαμε στο παρελθόν να φεύγουν οι νέοι από το σχολείο σχεδόν άγευστοι και μάλλον με αισθήματα αποστροφής. Άλλη μία φορά αντιδιαστέλλονται: ο τύπος και η ουσία. Η ζωή βοά και μας καλεί να δούμε την ουσία: σπουδή του αρχαίου κόσμου με την πιο πρόσφορη μέθοδο: τη μετάφραση.

4.- Θα μπορούσε κάποιος στο σημείο τούτο να προτείνει: διακόψετε τη συζήτηση για το θέμα της ημέρας, εξετάσετε, κύριοι, το βασικό ερώτημα τι είναι η εκπαίδευση; (λειτουργία κοινωνική), για ποιον λειτούργεί; με ποια κριτήρια οικοδομείται; από που διατυπώνονται τα κριτήρια; (δεν έχουν λόγο εδώ οι ανάγκες, τα διαφέροντα, οι δυνατότητες της νεολαίας; δε μας εμπνέει εμπιστοσύνη η κρίση των νέων; των γονέων τους;)

Νομίζω, κ. Κακριδή, ότι είναι ανάγκη να ξαναδούμε αυτά τα βασικά ερωτήματα που αποφύγαμε ως τώρα να τα αντικρίσουμε.

Ελπίζω ότι θα κάνουν την κρίση μας πιο αντικειμενική, γιατί σήμερα φοβούμαι ότι αντικρίζουμε τα θέματα γενικής εκπαίδευσης με ειδικά κριτήρια του φιλολόγου του κλασικού, του φυσιογνώστη, του φιλόσοφου κλπ. ενώ χρειαζόμαστε το κριτήριο του παιδαγωγού. Λογουχέρη: γιατί αρχαία και μαθηματικά στη γ' λυκείου και όχι φυσική; ή βιολογία; Κοινωνιολογία; ψυχολογία; οικονομία;

5.- Η πρότασή μου:

α) Να βοηθήσουμε την Πολιτεία να δει το εκπαιδευτικό με κριτήριο την πραγματικότητα της ζωής που βοά: θάψτε τους νεκρούς.

β) Νά διατυπώσουμε την επιχειρηματολογία να γίνει νέα προσέγγιση του αρχαίου πολιτισμού ως προς τους θεσμούς και τις αξίες του, την τέχνη του, τη φιλοσοφία του, που έχουν μείνει άφωνα.

γ) Να μην παρασύρουμε σε ηττοπάθεια πίσω στα χαρακώματα.

δ) Να πρωτοστατήσουμε στον αναγκαστικό αναπροσανατολισμό όλων των παραγόντων σε ό,τι αφορά την εκπαιδευτική αξιοποίηση του αρχαίου πνεύματος για σύγχρονους σκοπούς (σύγχρονη παιδεία είναι η επίσκεψη στη χώρα των νεκρών όχι η εγκατάσταση εκεί).

ε) Να προσφέρουμε τον Επιτάφιο από μετάφραση είτε αυτοτελώς είτε στα πλαίσια πολιτικής της φιλοσοφίας· έτσι θα αναστήσουμε το κείμενο, όπως συνέβη με τα έπη του Ομήρου, το έργο του Ηρόδοτου, τα Σικελικά του Θουκυδίδη στο γυμνάσιο.

Τέλος παρατηρώ ότι η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου είναι αντίθετη προς τη διατυπωμένη βούληση της Πολιτείας: 5 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γενικής και 1 χρόνος ειδίκευσης με άκρο περιορισμό των γενικών μαθημάτων. Και επιπλέον νοθεύει το νόημα της ειδίκευσης. Εισάγει μαθήματα αντίστροφης ειδίκευσης: μαθηματικά στους φιλολόγους, αρχαία στους φυσικομαθηματικούς.

Στη συνέχεια ο Φ. Βώρος απαντώντας σε ερωτήσεις μελών του Τμήματος διευκρίνισε συμπληρωματικά:

"Από το κείμενό μου, που είναι ιδιόχειρο και ενυπόγραφο, με σαφήνεια προκύπτει για όσους γνωρίζουν κάτι από την εκπαιδευτική μας ιστορία ότι θέτω ζήτημα αντικατάστασης της διδασκαλίας των αρχαίων κειμένων με μεταφράσεις· αυτό σημαίνει η πρότασή μου για αλλαγή προσέγγισης· αυτό δηλώνει η αναφορά μου σε άτομο νεκρό που 60 χρόνια περιμένει ταφή (σε συνάρτηση βέβαια με την παράγραφο όπου μίλησα για τις πραγματικές διαστάσεις του κλασικού πολιτισμού: θεσμοί· λογοτεχνία· φιλοσοφία· αρχιτεκτονική κλπ.).

Βέβαια δε θεωρώ τη μετάβαση αυτή εφικτή για το Σεπτέμβριο 1983 και γι' άλλους λόγους και γιατί θα χρειαστούν κάποιες πολιτικές διεργασίες, όπως λέει ο κ. Κακριδής 77.

Ο Δ. Σακκάς: "Η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου ξεκινάει από αγαθά ελατήρια και από μια εύλογη ανησυχία. Τη δυσκολία ή το αδύνατο ικανοποιητικής διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο στο Λύκειο σε δύο διδακτικά έτη. Και για να διευκολύνει τα πράγματα ο κ. συνάδελφος συνδυάζει το θέμα με τα μαθηματικά. Να διδαχθούν λίγα αρχαία ελληνικά στους μαθητές που ακολουθούν Α,Β,Δ δέσμες και λίγα μαθηματικά στους μαθητές που ακολουθούν Γ' δέσμη, προφανώς για να κάνει ευκολότερη την αποδοχή της πρότασής του. Κατανοώ αυτή την ευαισθησία του. Όμως η πρόταση αυτή δε σώζει τα πράγματα, αντίθετα τα χειροτερεύει. Δεν μπορώ λοιπόν να λάβω θέση υπέρ αυτής. Ειδικότερα γιατί:

α) Η γενική παιδεία τελειώνει στη Β' τάξη και θα είναι άτοπο να συνεχίσουμε τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών στη Γ' Λυκείου από το πρωτότυπο, ένα μάθημα που για τους μαθητές που δεν ακολουθούν θεωρητικές σπουδές είναι μάθημα γενικής παιδείας.

β) Το μάθημα διδασκόμενο στη Γ' Λυκείου από το πρωτότυπο και στους μαθητές που ακολουθούν μη θεωρητικούς κύκλους σπουδών δε θα αποδώσει, γιατί οι μαθητές θα έχουν στραμμένη την προσοχή τους στα μαθήματα που θα τους ετοιμάζουν για τις εξετάσεις του Ιουνίου για τα ΑΒΙ.

γ) Πρέπει νομίζω να δούμε την πραγματικότητα. Τόσες άλλες γνώσεις / πολυάπαιρτες χρειάζεται να εισαχθούν στα προγράμματα. Δεν υπάρχει χώρα για διδασκαλία αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο και στη Γ' Λυ-

κελούς σ' όλους τους μαθητές.

δ) Η τυχόν απόφασή μας για διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο και στη Γ' Λυκείου έξω από τη Γ' δέσμη θα είναι πορεία αντίθετη προς τη βούληση της πολιτείας και ταυτόχρονα πορεία προς τα πίσω, που θα οδηγήσει σε αποτυχία, αποτυχία που βαρύνει τα αρχαία ελληνικά στα 150 χρόνια διδασκαλίας τους και μάλιστα επί πολλές ώρες από το πρωτότυπο,,.

Ο Δ. Τομπαΐδης: "Ομολογώ ότι βρίσκω ενδιαφέρουσα την πρόταση να μελετηθεί στη βάση του το πρόβλημα της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών στο λύκειο σε συνδυασμό με παράλληλη πρόταση για εισαγωγή της διδασκαλίας των αρχαίων από μετάφραση και στο λύκειο. Αυτό όμως είναι κάτι που αφορά το απώτερο μέλλον και όχι το Ωρολ. Πρόγραμμα για το επόμενο έτος. Στο θέμα αυτό συμφωνώ με την πρόταση του εισηγητή (6 + 6 ώρες για τις τάξεις Α + Β), όχι όμως και για τη μία ώρα στην Γ' Λυκείου. Έχω τη γνώμη ότι η προσθήκη της ώρας αυτής θα προκαλέσει περισσότερα και μεγαλύτερα προβλήματα από όσα ενδεχομένως θα έλυνε,,.

Ο Ν. Παπαδόπουλος: "Οι απόψεις μου είναι γνωστές από παλιότερες σχετικές συνεδρίες αλλά και από δημοσιεύματά μου σχετικά, όπως το "Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και σχετικά προγράμματα" στο περιοδ. "Οικονομία και Κοινωνία" (Ιούνιος 1981). Έκινούν απ' την αρχή ότι με την έναρξη της εφηβείας έχουμε και διαφοροποίηση ενδιαφερόντων που εντείνεται όσο προχωρεί η ηλικία του μαθητή. Έτσι η αρχή της Γενικής Παιδείας στο Λύκειο δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός αυτό. Γι' αυτό δεν μπορεί κανένα μάθημα να διδάσκεται ως υποχρεωτικό μάθημα περισσότερο από 3-4 το πολύ ώρες την εβδομάδα. Περισσότερες ώρες φέρνουν συνήθως τον ψυχικό κορεσμό που είναι πιο σίγουρος όσο λιγότερο είναι το ενδιαφέρον του μαθητή για ένα μάθημα. Έτσι προσθέτοντας ώρες για να έχουμε θετικά αποτελέσματα, θα έχουμε αρνητικά, και έχουμε γι' αυτό το πράγμα αποδείξεις, απ' τους μαθητές που ακολουθούν άλλες κατευθύνσεις από φιλολογικές. Πρόκειται θα έλεγα για ένα κόσμο ψυχολογίας της μάθησης. Έτσι οι 5 ώρες είναι κιόλας μια παραχώρησή μου με βάση τους παραπάνω συλλογισμούς μου και τα μέχρι τώρα δεδομένα της σχολικής πράξης. Για να διατηρήσουμε την αξία και σημασία του μαθήματος στους μαθητές που δεν τους ενδιαφέρει άμεσα και οπωσδήποτε θα πρέπει να μην αυξήσουμε πάνω απ' αυτό το όριο

των 5 ωρών την εβδομάδα. Απ' την άλλη πλευρά γνωρίζω ότι για τους φιλολόγους μας οι ώρες αυτές είναι λίγες. Έτσι τίθεται για μένα το οξύ θέμα αν δε θα πρέπει κάποτε να εξετάσουμε και να προτείνουμε τη διδασκαλία των Αρχαίων, ως περιεχομένου πια, ^{αυτο}μετάφραση και στο Λύκειο ως υποχρεωτικό μάθημα. Γιατί μπροστά στην ουσία και στην όψη ή μορφή του πράγματος είναι φανερό ότι θα πρέπει να προτιμηθεί η ουσία. Σ' αυτή τη λύση θα πρέπει να προχωρήσουμε ^{τελικά} αν διαπιστωθεί ότι με τις 5 + 5 αυτές ώρες στο Λύκειο τα Αρχαία αποτυχαίνουν και ως γλωσσική μορφή και ως ουσία δηλ. μετάδοση σκέψης των κλασικών, γγ.

Ο Κ. Κατσιμάνης: "Πρέπει να τονίσω ευθύς αμέσως ότι συναισθηματικά και παιδαγωγικά συντάσσομαι με την άποψη του κ. Σπυρόπουλου και τις προτάσεις που αυτός διατύπωσε. Σε ένα μορφωτικού χαρακτήρα σχολείο όπως το Λύκειο, τα Αρχαία Ελληνικά πρέπει να διατηρήσουν μια πολύ ισχυρή θέση για το συμφέρον των ίδιων των παιδιών μας.

Αν έρθουμε όμως στη ρεαλιστική πλευρά του θέματος, βλέπουμε ότι αυτή η μία (1) ώρα που ζητεί ο κ. Σπυρόπουλος να ενταχθεί στα μαθήματα γενικής μόρφωσης, ενώ δε θα πρόσφερε πολλά πράγματα, θα προκαλούσε μάλλον αταξία και θα φαλκίδευε τον καθαρά προπαρασκευαστικό χαρακτήρα της Γ' Λυκείου που η πολιτεία θέλει να καθιερώσει από του χρόνου 1983-84.

Για τους λόγους αυτούς, δε συμφωνώ, τελικά με την εισαγωγή μιας (1) ώρας Αρχαίων Ελληνικών στα γενικά μαθήματα της Γ' Λυκείου, παρακαλώ όμως και εύχομαι να δοθούν από έξι (6) ώρες στα Αρχαία Ελληνικά σε καθεμιά από τις δύο προηγούμενες τάξεις, την Α' και Β' Λυκείου, γγ.

Δευτερολογώντας ο Ν. Παπαδόπουλος είπε: "Είμαι υποχρεωμένος να κάνω μια διευκρίνιση, γιατί από ορισμένα που ειπώθηκαν από συναδέλφους φαίνεται ότι παρανοήθηκαν τα όσα είπα: Τονίζω λοιπόν ότι με κανένα τρόπο δε θα λάβουμε βάση και κριτήριο μόνο τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αλλά και με κανένα τρόπο δεν μπορώ εγώ τουλάχιστο να τα αγνοήσω. Δεν ισχυρίζομαι λοιπόν ούτε έχω ως αρχή να μη διδάξουμε ό,τι δεν ενδιαφέρει τους μαθητές, αλλά τί και πόσο χρόνο θα διδάξουμε ό,τι δεν τους ενδιαφέρει. Όλους και οπωσδήποτε, διαφορετικά τί νόημα θα είχε η Γ' τάξη Λυκείου ως "προπαρασκευαστική", δηλ. ως τάξη προετοιμασίας για ειδικευση;

Ο πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής: Επιφυλάσσομαι με ειδική εισήγηση να δείξω πώς νομίζω ότι όσα θα αναφέρω τώρα δογματικά μπορούν να πραγματοποιηθούν.

Πιστεύω ότι με ένα MINIMUM 10 ωρών (A + B Λυκείου) μπορούμε να διδάξουμε αρχαία κείμενα από το πρωτότυπο χωρίς παράλληλη αυθύπαρκτη γλωσσική διδασκαλία της αττικής διαλέκτου (αυτή θα διδάσκεται στις 8 ώρες της δέσμης) - το ρεαλιστικό MAXIMUM το βλέπω και εγώ στις 6 + 6 = 12 ώρες.

Πιστεύω ότι η διδασκαλία του Επιτάφιου μπορεί και πρέπει να ενταχθεί στο δεκάωρο γενικής παιδείας της Γ' Λυκείου, όχι όμως όπως προτείνει ο κ. Σπυρόπουλος, αλλά στο μάθημα της Αγωγής του Πολίτη.

Ως γενικές προοπτικές αναφέρω ακόμα ως δυνατότητα τη συνδυασμένη χρησιμοποίηση μετάφρασης και πρωτότυπου και ως αναγκαιότητα την προσθήκη μιας ακόμα τάξης γενικής μόρφωσης στη Μέση Παιδεία (3 + 3 + 1 προ-παρασκευαστική). Τότε οι ώρες των ΑΕ από το πρωτότυπο θα είναι 5 + 5 + 5 = 15.

Προτείνω για το συγκεκριμένο ερώτημα του Ω.Π.:

A	B	Γ
$\frac{6}{5}$	$\frac{6}{5}$	---

Οι παραπάνω προτάσεις που διατυπώθηκαν για το Ω.Π. των Αρχαίων Ελληνικών του Λυκείου είναι οι εξής:

	<u>Λ Υ Κ Ε Ι Ο</u>		
	A'	B'	Γ'
Σπυρόπουλος	$\frac{6}{6}$	$\frac{6}{6}$	(1) (1)
Σακκάς	$\frac{6}{6}$	$\frac{6}{6}$	-
Παπαδόπουλος	$\frac{5}{5}$	$\frac{5}{5}$	-
Κακριδής	$\frac{6}{5}$	$\frac{6}{5}$	-

Με βάση τις προτάσεις αυτές ακολούθησε ψηφοφορία:

Ι. Σκορδύλης	Πρόταση Παπαδόπουλου
Κ. Συριόπουλος	" Κακριδή
Δ. Τομπαΐδης	" Σακιά
Λ. Αδαμόπουλος	" Κακριδή
Ν. Παπαδόπουλος	" Παπαδόπουλου
Φ. Βώρος	" "
Η. Σπυρόπουλος	" Σακιά
Ν. Βαρουχάκης	" Κακριδή
Δ. Σακιάς	" Σακιά
Φ. Κακριδής	" Κακριδή

Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με την παράκληση οι ψηφοφόροι των ασθενέστερων προτάσεων να προσχωρήσουν στις άλλες προτάσεις.

Ι. Σκορδύλης	Πρόταση Παπαδόπουλου
Κ. Συριόπουλος	" Κακριδή
Δ. Τομπαΐδης	" Σακιά
Λ. Αδαμόπουλος	" Κακριδή
Ν. Παπαδόπουλος	" Παπαδόπουλου
Φ. Βώρος	" Κακριδή
Η. Σπυρόπουλος	" Σακιά
Ν. Βαρουχάκης	" Κακριδή
Δ. Σακιάς	" Σακιά
Φ. Κακριδής	" Κακριδή

Παραμερίζεται διαδικαστικά η πρόταση του Ν. Παπαδόπουλου και η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο προτάσεων.

Ι. Σκορδύλης	Πρόταση Κακριδή
Κ. Συριόπουλος	" "
Δ. Τομπαΐδης	" Σακιά
Λ. Αδαμόπουλος	" Κακριδή
Ν. Παπαδόπουλος	" "
Φ. Βώρος	" "
Η. Σπυρόπουλος	" Σακιά
Ν. Βαρουχάκης	" Κακριδή

./.

Δ. Σακκάς

Πρόταση Σακκά

Φ. Κακριδής

" Κακριδής

Συνοψίζοντας το αποτέλεσμα ο πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής λέει ότι το Τμήμα αποφάσισε με ψήφους 7:3 το ακόλουθο Ω.Π. για τα Αρχαία Ελληνικά του Λυκείου:

Α' Λυκείου: MAXIMUM 6 MINIMUM 5

Β' Λυκείου: " 6 " 5

Επειδή εξαντλήθηκαν τα χρονικά όρια της συνεδριάσεως, η συζήτηση των θεμάτων 2 και 4 της ημερήσιας διατάξεως αναβλήθηκε.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Παπαδημητρίου

Π. Παπαδημητρίου

ΠΡΑΞΗ 2/1983

Σήμερα 10 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9 πρωινή, το Τμήμα Μέσης Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής).

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι: Φ. Κακριδής, αντιπρόεδρος του ΚΕΜΕ και πρόεδρος του Τμήματος, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος και Κ. Φούσκας, Εισηγητές. Χρήη γραμματέα έκανε η φιλόλογος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο Σύμβουλος Β' Γ. Γρατσέας, γιατί εκκρεμεί η αίτηση της παραιτήσεώς του από την υπηρεσία.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκε και ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Π. Σακελλαρίδης

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Συζήτηση και απόφαση για την κρίση της Ε.Κ. για το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" Γ' Λυκείου (δέσμη).
Εισηγητής: Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Τα φυσιογνωστικά μαθήματα και η Χημεία στο Νέο Πρόγραμμα (Α.Π., Ω.Π. και διδακτικά βιβλία). Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Επιμόρφωση καθηγητών: "Βοήθεια στην έδρα". Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανατύπωση διδ. βιβλίων (Κείμενα Ν.Α. Α' Λυκ., Γραμμ. Αρχ. Γραμματικής Α' Λυκείου). Εισηγητής Δ. Τομαΐδης.

ΘΕΜΑ 6ο - Κρίση βιβλίων Γ. Μπούλιαρη. Εισηγητής Λ. Αδαμόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώθηκε η απαρτία του Τμήματος και στη συνέχεια άρχισε η εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο - Συζήτηση και απόφαση για την κρίση της Ε.Κ. για το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" Γ' Λυκείου (δέσμη).

Ο εισηγητής του θέματος Σύμβουλος Φ. Βώρος είπε τα εξής:

1.- Με πρόταση του Τμήματος μας έγινε ανάθεση στους: Γιάννη Γιαννόπουλο - Εξένη Οικονομοπούλου - Θ. Κατσουλάκο - Β. Ασημομύτη να συγγράφουν το βιβλίο αυτό. Τελική προθεσμία τους δόθηκε ως τον Οκτώβριο 1983.

2.- Η Επιτροπή Κρίσης, αποτελούμενη από τους: Ευάγγελο Χρυσό, καθηγητή Ιστορίας στο Πανεπ. Ιωαννίνων, Σαράντο Τσουλουχόπουλο, λυκειάρχη, Σοφοκλή Μαρκιανό, καθηγητή στο κολλέγιο Αθηνών,

α) Μελέτησε την εργασία σε πρώτη φάση και έδωσε οδηγίες στους συγγραφείς να βελτιώσουν τη γραφή τους.

β) Εξέτασε πάλι τη νέα γραφή και αποφάνθηκε αυτά που γράφονται στο τρίτο και τελικό πρακτικό της, το οποίο και σας διαβάζω.

3.- Επιθυμώ να προσθέσω τα παρακάτω:

α) Το ζητούμενο εικονογραφικό υλικό στην περίπτωση τούτη δεν είναι πολύ· κι εγώ έχω σημειώσει πάνω στο κείμενο του κ. Κατσουλάκου ορισμένες εικόνες που χρειάζονται· δεν πρόκειται για δύσκολη αναζήτηση.

β) Η ποιότητα γραφής είναι ικανοποιητική. Μερικές παρατηρήσεις μου και επισημάνσεις φραστικές έχω σημειώσει πάνω στο αντίτυπο που κα-
τοθέτω μαζί με την εισήγησή μου. Δειγματοληπτικά διαβάζω: στην παρά-
γραφο περί τοπωνυμίων έχω κάνει μια σύντομη αναφορά στα σλαβικά τοπωνύμια.

4.- Το σύνολο παρουσιάζει μία ενότητα:

- Τα θεωρητικά στοιχεία της ιστορικής ερμηνείας
- Τα μεθοδολογικά της ιστορικής γραφής
- Μερικές βοηθητικές επιστήμες
- Ένα δείγμα ιστορικής διερεύνησης (σε παράρτημα)

5.- Προτείνω να εγκρίνουμε την πρόξη της Επιτροπής Κρίσης και όσες παρατηρήσεις έχουμε να τις ανακοινώσουμε στους συγγραφείς, ώστε ενδεχόμενα να βελτιώσουν το κείμενό τους και στην τελική του μορφή να το προωθήσουμε γρήγορα στο τυπογραφείο, γιατί θα μας χρειαστεί σύντομα για τις διδακτικές ανάγκες (γ' λυκείου, δέσμες γ', δ').

6.- Στην πορεία της συζήτησης επιφυλάσσομαι να δώσω όποιες διευκρινιστικές ερωτήσεις μπορώ.

Ακολούθησε συζήτηση κατά την οποία τα παρακάτω μέλη του Τμήματος είπαν:

Ο Σύμβουλος Ηλ. Σπυρόπουλος: "Το Τμήμα γνωρίζει καλά τη σημασία της προσπάθειας για ανανέωση ή πρώτη συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων, ιδιαίτερα στον κρίσιμο τομέα της Ιστορίας. Γι' αυτό επί χρόνια ανέλυνε σημαντικό μέρος των προσπαθειών του στον καταρτισμό προγραμμάτων και οδηγιών για το μάθημα, στη σύνταξη προκηρύξεων συγγραφής διδακτικών εγχειριδίων ή την κατ' ανάθεση συγγραφή τους και προπάντων στην έγκριση πρόξεων των Επιτροπών κρίσεως. Αν τα αποτελέσματα είναι πενιχρά, αντιστρόφως ανάλογα με την προσπάθεια που καταβλήθηκε, δεν είναι τώρα η ώρα να επιμεριστούν ευθύνες. Πάντως μπορεί να ειπωθεί ότι είναι πραγματικά δύσκολο το εγχείρημα και γίνεται δυσκολότερο όταν οι αλληπλόληδες αλλαγές προγραμμάτων δεν δίνουν άνετα χρονικά περιθώρια σχεδιασμού και διαδικασιών συγγραφής.

Αν έρθουμε τώρα στο βιβλίο που έχουμε μπροστά μας, βλέπουμε ότι ο σχεδιασμός είναι ικανοποιητικός. Τα διάφορα κεφάλαιά του αρθρώνονται με λογική συνέπεια μεταξύ τους, ώστε ν' αποτελέσουν μια ευρύτερη γνωστική περιοχή που εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό. Επίσης μπορούμε να αναγνωρίσουμε στους συγγραφείς αφοσίωση στο έργο τους, προθυμία συμμόρφωσης στις παρατηρήσεις της επιτροπής κρίσεως και έντονη επιθυμία να δώσουν κάτι καινούργιο στον τομέα της ιστορικής παιδείας των μαθητών του Λυκείου.

Όμως σήμερα κρίνουμε το αποτέλεσμα. Και καθώς χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στον ευαίσθητο τομέα της ιστορικής παιδείας, νομίζω ότι αξίζει να δούμε το βιβλίο επίμονα, όσο το δυνατό από περισσότερες πλευρές,

για να συντελέσουμε με τη σειρά μας (ύστερα από την Επιτροπή κρίσεως) στη βελτίωσή του. Πιστεύω ότι η υπομονετική εξέταση ενός βιβλίου μόνο εκτίμηση στην προσπάθεια των συγγραφέων εκφράζει και ακόμη ότι η κατάδειξη έστω και λεπτομερειακών σφαλμάτων ποτέ δεν κάνει κακό.

Οι παρατηρήσεις μου μπορούν να χωριστούν στις εξής κατηγορίες:

α) Ατέλειες που μπορούν εύκολα να απολειφθούν:

1) Τα ξένα ονόματα άλλοτε αποδίδονται στην ελληνική άλλοτε όχι. καλό είναι σε όλες τις περιπτώσεις να υπάρχει και η ξενική και η ελληνική αναγραφή τους.

2) Κύρια ονόματα που έχουν ιδιαίτερη σημασία καλό είναι να συνοδεύονται από τις απαραίτητες πληροφορίες (είτε σε υποσέλιδη σημείωση είτε σε πίνακα κυρίων ονομάτων (π.χ. MAX WEBER).

3) Το μονοτονικό να εφαρμοστεί με περισσότερη συνέπεια (Βλ. π.χ. Α' μέρος, σελ. 5, Β' μέρος, σελ. 23-26).

4) Να προσεχθεί περισσότερο η ορθογραφία π.χ. να γράφονται σωστά το π.Χ., μ.Χ., (βλ. π.χ. Β' μέρος, σελ. 5), ή λέξεις: Γαλατεια, καλ-ιτερα.

5) Να προσεχτούν οι εσωτερικές αντιφάσεις π.χ. στα "Περιεχόμενα" το βιβλίο χωρίζεται σε 2 μέρη, ενώ στην πραγματικότητα αποτελείται από 3 μέρη.

β) Γλωσσική μορφή - έκφραση

Πρέπει να καταβληθεί σημαντική προσπάθεια για να ενοποιηθούν υφολογικά τα τρία μέρη του βιβλίου, καθώς το πρώτο μέρος παρουσιάζει έκδηλη "λογιότητα", ενώ τα άλλα δύο απλότητα έως απλοϊκότητα. Πιο συγκεκριμένα:

1) Δεν λείπουν οι αδέξιες, οι αδόκιμες ή οι απλοϊκές εκφράσεις, όπως (δειγματοληπτικά): Η σύγηση του (Γ 10), σκουτάρι (Β 9), το μήνυμα της χρησιμότητάς τους (Β9), αποκλίσεις (το σωστό: παρεκβάσεις) προς την εθνογραφία (Β 14), δεν απομακρύνθηκε πολύ μακριά από τα τείχη (Α20), δρόμοι...θηρηκευτικοί (Α 73), που ορίζουν τους όρους της συμμαχίας (Β 3), το πάχος της ιστορίας (Α 8) κτλ.

2) Σημειώνονται πολλές ασαφείς εκφράσεις, όπως (δειγματοληπτικά) "(Ο ιστορικός) θα θελήσει να αποκαλύψει ότι το συγκεκριμένο γεγονός δεν έγινε έτσι και για τους λόγους, που άλλοι είχαν υποστηρίξει (Α11), "Οι πηγές λοιπόν αποτελούν για τον ιστορικό ένα όριο, που μόνο με συντονισμό άλλων πηγών μπορεί να ξεπεράσει" (Α 7), "...αλλά και στην πιο ψυχρή έκθεση γεγονότων με βάση τις πηγές, που κι αυτή ακόμη προϋποθέτει μια ορισμένη στάση, κάποιες επιλογές" (Α 8), "Τα ίχνη κάθε δραστηριότητας της ελληνικής, ρωμαϊκής και βυζαντινής Αιγύπτου, εκτός από τον πνευματικό τομέα, μας διασώζουν τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα από πάπυρο"(Β7)". Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις πολλοί ίσως θα ήθελαν να αντικαταστήσουν τον παρατατικό με ενεστώτα (ο λόγος για προηγούμενη παράγραφο). όμως εδώ πρόκειται για βιβλίο ιστορίας που, κατά τον ορισμό της, αναφέρεται στο παρελθόν". (Γ 9).

3) Χρησιμοποιείται (κραματική ορολογία για να εκφραστούν οι ίδιες έννοιες π.χ. (Α 69): ανταλλακτική οικονομία), - (Γ 13) (αντιπραγματισμός εκχρηματισμός).

4) Το σημαντικότερο: Στο βιβλίο αυτό ζει εωτάφυχη η καθαρεύουσα, με δύο τρόπους: 1) Με ένδυμα δημοτικής - μάλιστα σε μονοτονικό - συναντάμε εκφράσεις και λέξεις καθαρευουσιάνικες (ή που η μεταφορική τους σημασία δεν έχει περάσει στη δημοτική), όπως: Η ιστορία...θεραπεύτηκε (Α2), σε ψηλό επίπεδο (Α 3), ψηλής πολιτιστικής ποιότητας (Α 30), οι μεταγενέστεροι προς μια εποχή (Α 7), το προς εξήγηση γεγονός (Α 20), για την επέλευση του ιστορικού γεγονότος (Α 25), εξ ορισμού (Β 1), τον ρου της ιστορίας (Α 36), στην πολυσχεδία των κριτηρίων (Α 10), αρχαιοπινή (Γ 11) κτλ. 2) Με εκφράσεις "νεοκαθαρευουσιάνικες", δηλαδή που καθιστούν τη δημοτική κατανοητή μόνο σε λίγους εκλεκτούς, όπως: πριν σημασιοδοτηθεί (Α 6), αιτιακής εξήγησης (Α 20), ανάλογες χρονικότητες (Α 52), τα συλλογικά μορφώματα...του κοινωνικού (Α 31), η εμφάνιση ενός κειμένου" εμείς" (Α 34), σειραϊκή ιστορία (Α 40) κτλ.

γ) Αδυναμίες από παιδαγωγική άποψη

Δυστυχώς πολλές και πολύ σημαντικές. Φυσικά και όσα παραπάνω ειπώθηκαν για τη γλώσσα του βιβλίου, αποτελούν και από παιδαγωγική άποψη μειονέκτημα. Αλλά συναντάμε και άλλες όπως:

1) Στη διάρθρωση των ενοτήτων και στην αντιστοιχία επιγραφής ενός κεφαλαίου (ή μιας ενότητας) με το περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα: στη σελ. Β2 εμφανίζεται ως πηγή (παρ. δ) το ακουστικό και οπτικό υλικό, όμως στην προηγούμενη σελίδα, στην απαρίθμηση των πηγών δεν μνημονεύεται. Στη σελ. Α 28 τα όσα λέγονται στην παρ. "Μέσα στην κοινωνία.... και υπεύθυνη" πως θα γίνουν κατανοητά ως "παράγοντες" (όπως επιγράφεται η ενότητα); Στη σελ. Β 30 η "Ιστορία του Ελληνικού Έθνους" εμφανίζεται σε απαρίθμηση παγκόσμιων ιστοριών.

2) Υπάρχουν παράγραφοι που το περιεχόμενό τους είναι δυσνόητο, και όχι μόνο για τους μαθητές, όπως: σελ. Α 10 "Τις επιλογές...κατευθύνσεις" Α 19 "Οι ίδιες οι φυσικές επιστήμες .. σε αποτέλεσμα Β", σελ. Α19α "Σύμφωνα με τα παραπάνω ... αλλά μαθήσεις" κτλ.

3) Μένουν ασχολίαστα ή χωρίς επαρκή πληροφόρηση ονόματα, όροι και πράγματα που είναι άγνωστα στους μαθητές, όπως π.χ. (Α 6) το πρώτο εργατικό συνδικάτο, η μεγάλη απεργία, Β4 Ε, οι Ηραίοι, Β19 ο εμφύλιος πόλεμος (του Ι. Καίσαρα βέβαια), η μικρογορμάμη και η μεγαλογράμμη γραφή (Γ 3). Μάλιστα προδίδει ελλιπή γνώση του επίπεδου ενημέρωσης των μαθητών ο κατηγορηματικός ισχυρισμός "θα ξέρετε ασφαλώς πόσο μελάνι έχει χυθεί από τους φιλόλογους για τη χρονολόγηση του Ερωτόκριτου" (Α46), τη στιγμή που πολύ ικανοποιημένοι θα ήμασταν αν ξέραν οι μαθητές ότι υπάρχει τέτοιο πρόβλημα.

4) Περιέχονται ασήμαντες λεπτομέρειες, βασιανιστικές στην απομνημόνευσή τους, περιττολογίες, επικαλύψεις και (καμιά φορά) επίδειξη γνώσεων που φτάνει στην εκζήτηση, όπως π.χ.: η λεπτομερειακή πληροφόρηση για περιοδικά (Α 4), η παρέκβαση (κακόζηλη) για τη μούρα της ιστοριογραφίας στη χώρα μας (Α 12-13), η παρέκβαση για τη γλώσσα του Μαλάλα (Β 17), η αναφορά στα κυριώνυμα (ανθρωπωνύμια) που δεν έχουν σχέση με τα τοπωνύμια (Γ 11), ο ανεξέλεγκτος κατάλογος των "κοινωνιολογικών νόμων" (Α 18), η επανάληψη των ονομάτων των απομνημονευματογράφων (Α 35), η κατεξαίρεση μνημόνευση του Σπ. Ασδραχά (Β 30) και της Γ. Κουλικούρη (Β 37). Στη σελ. Β 4 και βέβαια έπρεπε να δοθεί σαν παράδειγμα μια ιστορική αρχαιοελληνική επιγραφή, όχι όμως η δυσσερμηνευτή και από καλούς φιλόλογους ακόμη διαλεκτική επιγραφή που παρατίθεται, αλλά μια από τις πολυάριθμες αττικές επιγραφές, ώστε τα παιδιά να αξιοποιήσουν τα λίγα αρχαία ελληνικά.

νικά που έμαθαν. Ακόμη ολόκληρη η σελ. Α33 είναι "κοινωνιολογία" (αλήθεια, πώς θα εξασφαλιστεί η συμφωνία περιεχομένου ~~της~~ με όσα θα μάθουν τα ίδια παιδιά στο ιδιαίτερο νέο μάθημα;), οι σελ. 45-46 είναι ψυχολογία και τέλος στις σελ. Β 23-27 παρατίθενται οι ίδιες ιστορικές πηγές που τα ίδια παιδιά στην ίδια τάξη, στο ίδιο μάθημα και ταυτόχρονα συναντούν στις σελ. 79-87 του βιβλίου "Ιστορία Επιλογής Γ' Λυκείου.

δ) Παρατηρήσεις που αφορούν το περιεχόμενο της συγγραφής

1) Έλλειψη πληρότητας, όπως π.χ. σελ. Α 21 (ο χώρος για παράδειγμα μένει κενός), Α 27 (όπου στο τέλος της α' παρ. καλό είναι να προστεθεί: και με το δικό της ιστορικό παρελθόν), σελ. Β 34, όπου παραλείπονται τα αρχαία των ξένων κριτών που κατά κάποιο τρόπο αναμίχτηκαν στην Επανάσταση του 1821, Β14, όπου δεν γίνεται λόγος για τον Πολύβιο, Β 16, όπου δεν γίνεται λόγος για τους ιστορικούς της Αλώσεως, Β30, όπου δεν αναφέρονται σημαντικότεροι ιστοριοδίφες (όπως, λίγο παρακάτω, στο περιοδικό, τα "Ελληνικά"), σελ. 32 (προσθήκη ιδιοχείρη του κ. Φ. Βώρου) όπου μαζί με τα σλαβικά έπρεπε να αναφερθούν και τα αρβανίτικα τοπωνύμια

2) Ανακρίβειες: "Κανένας δεν είδε τον Περικλή" (Β 1), ούτε ο Θουκυδίδης; "Ηρόδοτος (480-479 π.Χ.)", προφανώς αβλέπημα, "Μωάμεθ" (Α24 και εξής), απ' ό,τι ξέρω ο Πορθητής λέγεται Μεχμέτ, "(μιλάμε για τα ομηρικά έπη) μέσα σ' αυτά καθρεφτίζονται η καθημερινή ζωή, οι ασχολίες των κατοίκων...της εποχής και του ποιητή" (Β 19) - έτσι απλοποιείται το πρόβλημα της χρονολόγησης των ποικίλων (και συχνά αντιφατικών μεταξύ τους) στοιχείων του πολιτισμού που βρίσκουμε μέσα στα ομηρικά έπη; Όλα όμως αυτά είναι λεπτομέρειες, σε σύγκριση με τη σύγχυση που επικρατεί σε όλο το Γ' Μέρος: Αν τουλάχιστο ο συγγραφέας του, οδηγημένος από επιφυλλίδα του κ. Φ. Χαυρίδη που δημοσιεύτηκε στο "Βήμα", μελετούσε τη σχετικά πλούσια βιβλιογραφία που αναφέρεται στις "βοθητικές επιστήμες", δεν θα παρουσίαζε αυτή την απογοητευτική εικόνα. Θα παρουσίαζε τις επιστήμες αυτές με τη σειρά: Επιγραφική, Παπυρολογία, Παλαιογραφία-Διπλωματική, Κωδικολογία. Συγχέει την ιστορία της ελληνικής γραφής με την Παλαιογραφία, δεν δίνει τις διαφορές Παλαιογραφίας-Διπλωματικής, δεν αναφέρει καθόλου τη βασική επιστήμη της Κωδικολογίας και

τον επιστημονικό χώρο που αυτή καλύπτει, δεν αναφέρει καν τις πρώτες ελληνικές επιγραφές (χρονολογία), δεν αναφέρει τον πάπυρο του Δερβενίου (ενώ μιλά για επίδραση του κλίματος στη διατήρηση των παπύρων), δεν ξεκαθαρίζει από ποιά εποχή και μετά η χρησιμοποίηση του χαρτιού συντέλεσε στην αύξηση της παραγωγής (Γ 2). Τέλος, είναι ευχάριστο βέβαια το ότι εγκαταλείψαμε σοβινιστικές υπερβολές και παύσαμε ανιστόρητα να θεωρούμε κύριο παράγοντα της Αναγέννησης τους λόγους του Βυζαντίου που έφυγαν στη Δύση. Από το σημείο όμως αυτό ως την πλήρη εξαφάνισή τους (Γ 3) - καθώς δεν γράφεται λέξη για τα πολύτιμα χειρόγραφα που οι λόγιοι αυτοί μετέφεραν στη Δύση, αποδεικνυόμαστε και πάλι ανιστόρητοι και περιφρονητές της εθνικής παράδοσης. Κι αν ακόμα ξεχάσαμε την ποιητική απόδοση του πράγματος από τον Κ. Παλαμά (Δωδεκάλογο του Γύφτου), μόνο η απόδοση πολυτιμότεων χειρογράφων, αναμφισβήτητα, στο Βησσαρίωνα, έπρεπε να μας κάνει πιο προσεκτικούς.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ - Προτάσεις

Από τα προηγούμενα, νομίζω ότι το βιβλίο σήμερα, όπως μας το έστειλε η Επιτροπή κρίσεως, έχει σημαντικές αδυναμίες, όμως μπορεί να γίνει κατάλληλο, αφού δοθεί ένα διάστημα τουλάχιστο δύο μηνών στους συγγραφείς για να βελτιώσουν την εργασία τους. Οπωσδήποτε δεν μπορούμε σήμερα να αποφασίσουμε να σταλεί στο τυπογραφείο, έστω και με βιαστική θεραπεία των αδυναμιών του, για τους εξής λόγους:

α) Τα παιδιά, στα οποία θα δοθεί το βιβλίο, δεν είναι εκείνα που ιδιαίτερα διακρίνονται για την αντιληπτική ικανότητα - μιλώ ιδιαίτερα για τα παιδιά του δ' κύκλου - ώστε να αφομοιώνουν βιβλίο που, όπως ελπίζω έδειξα, παρουσιάζει πολλές δυσκολίες στην κατανόησή του.

β) Το βιβλίο παρουσιάζει συχνά τέτοια ανομοιογένεια, ώστε δεν είναι εύκολο έργο η ενοποίηση ύφους και τρόπου διαπραγμάτευσης των κεφαλίων του.

γ) Ένα σημαντικό μέρος της εργασίας, η εικονογράφηση, δεν παρουσιάστηκε ακόμη.

δ) Οι αδυναμίες που επισημάνθηκαν δεν είναι πάντα εύκολο να θεραπευθούν "στο γόνατο".

Φυσικά, κάνοντας την πρόταση αυτή έχω στο νου μου ότι το βιβλίο αυτό μόνο για το σχ. έτος 1983-84 θα είναι χρήσιμο και όχι για το σχ. έτος 1982-83, όπως και σε προηγούμενη συνεδρία υποστήριξα. Δηλαδή, για ό,τι αφορά το μάθημα της Ιστορίας στη Γ' Λυκείου θεωρώ προσφορότερο το εξής σχεδιασμός: Για φέτος να είμαστε ευχαριστημένοι, αν οι μαθητές της Γ' και Δ' δέσμης της Γ' Λυκείου διδάχτουν ολόκληρο το βιβλίο "Ιστορία Επιλογής Γ' Λυκείου" και "Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος Α'" της Γ' Λυκείου (και, ενδεχομένως, μέρος του β' τεύχους). Θα επιτείνουμε την σύγχυση, αν βιαστικά, τον τελευταίο οπωσδήποτε μήνα τους φορτώσουμε και τρίτο βιβλίο, και μάλιστα βιβλίο προβληματικό. Εξάλλου "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" διδάχτηκαν ήδη οι ίδιοι αυτοί μαθητές στη Β' Λυκείου (ως μάθημα επιλογής), από βιβλίο (της Χριστοφιλοπούλου) που, παρά τα όσα ισχυρίζεται ο κ. Βώρος, σε πολλά κεφάλαια λείει τα ίδια με εκείνα που παρουσιάζονται στο σημερινό βιβλίο.

Για το σχ. έτος 1983-84: Για να μη χάσει την καθαρότητά του το νέο σύστημα και αλλοιωθεί ο χαρακτήρας των "μαθημάτων γενικής μόρφωσης", προτείνεται ο σχεδιασμός: Η διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας λήγει για το σύνολο των μαθητών με το β' 4μηνο της Β' Λυκείου (από το βιβλίο "Σύγχρονη και Νεότερη Ιστορία" στο σύνολό του. Στη Γ' Λυκείου θα έχουμε Ιστορία μόνο ως μάθημα δέσμης (γ' και δ'), με διδακτέα ύλη των βιβλίων: Ιστορία Επιλογής Γ' Λυκείου (ενδεχομένως και με νέα κεφάλαια) και τη βελτιωμένη μορφή του βιβλίου που σήμερα κρίνουμε.

Οπωσδήποτε το προηγούμενο βιβλίο "Αγωγή του Πολίτη" της Γ' Γυμνασίου πρέπει να μας κάνει πολύ επιφυλακτικούς στο να προωθήσουμε βιβλίο με σημαντικές ατέλειες στον ΟΕΔΒ. Το ότι μπαίνουμε στο Β' τετράμηνο και τα παιδιά δεν διδάσκονται ακόμη "Αγωγή του Πολίτη" είναι μια πραγματικότητα που πρέπει να μας κάνει όλους να μας θέσει "προ των ευθυνών μας".

Ο Σύμβουλος Δ. Τομαΐδης: "Καταρχήν σημειώνω ότι η Επιτροπή Κρίσης χαρακτηρίζει στην τελική (3η) πράξη της ως κατάλληλο μονάχα το πρώτο μέρος του βιβλίου "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" με τη φράση: "Πιστεύουμε ότι το κείμενο αυτό είναι έτοιμο για το τυπογραφείο". Για τα άλλα μέρη αποφεύγει -σκοπίμα, πιστεύω - να κάνει λόγο για "καταλληλότητα

(σύμφωνα με το νόμο) και περιορίζεται σε διάφορες διατυπώσεις, όπως " το κείμενο αυτό είναι μια σαφής έκθεση των πληροφοριών που θα περίμενε κανείς από ένα βιβλίο του είδους αυτού ...", για το δεύτερο μέρος, και " ένα συγκροτημένο κείμενο με απλές αλλά χρήσιμες πληροφορίες για τις βοηθητικές επιστήμες της ιστορίας ", για το τρίτο μέρος .

Η γνώμη που σχημάτισα διαβάζοντας το βιβλίο συνοψίζεται στα ακόλουθα : Το πρώτο μέρος (" θεωρητικά προβλήματα ") δίνει την εντύπωση πως είναι γενικά προσεγμένο. Γραμμένο σε γλώσσα στρωτή (οι παρατηρήσεις μου είναι, στο σύνολό τους, δευτερεύουσες), προσφέρει ενδιαφέρον γνωστικό υλικό στους μαθητές αυτής της ηλικίας και κρατιέται σε ανεκτό (και, οπωσδήποτε βελτιώσιμο) επιστημονικό επίπεδο.

Το δεύτερο μέρος, (" Μεθοδολογικά προβλήματα ") δεν είναι άφογο. Για να μη μιλήσω για τη γλώσσα του, όπου πάσχει φανερά, θα σημειώσω ότι προσφέρει ένα υλικό που τελικά δεν παρέχει πολλά πράγματα νέα στους μαθητές. Κατά κανόνα επαναλαμβάνει γνωστά στους μαθητές στοιχεία, ενώ θα μπορούσε με έναν άλλο τρόπο διαπραγμάτευσης να αποκτήσει κάποιο ενδιαφέρον. (Νομίζω πάντως ότι το παράδειγμα των σελ. 23-28, με την έκταση που πήρε, θα είχε θέση σε παράρτημα).

Το τρίτο μέρος (" Βοηθητικές για την ιστορία επιστήμες ") φοβούμαι ότι πάσχει πιο πολύ και γλωσσικά και επιστημονικά. Εδώ θα περιοριστώ μόνο σ'ένα παράδειγμα από το κεφάλαιο " Τοπωνυμική". Ο συγγραφέας του λέει ότι η Τοπωνυμική " έχει ως αντικείμενό της τα τοπωνύμια και τα κύρια ονόματα". Αλλά είναι γνωστό ότι τα κύρια ονόματα τα μελετά ο κλάδος της λεξικολογίας που ονομάζεται από τους ξένους ONOMASTIQUE (στα ελληνικά αποδίδεται με διάφορους όρους: ονομα(σ)τικές σπουδές, ονοματολογικές σπουδές κ.ά.). Ο κλάδος αυτός διαιρείται σε ανθρωπωνυμία (ANTHROPONYMIE), που ασχολείται με τα κύρια ονόματα προσώπων, τα ανθρωπωνύμια, και σε τοπωνυμία (TOPONYMIE), που ασχολείται με τα ονόματα τόπων, τα τοπωνύμια. Αυτά τα απλά πράγματα θα μπορούσε ο συγγραφέας να τα βρει και στη μεγάλη Γραμματική Τριανταφυλλίδη (σελ. 201 κξ.), για να αποφύγει να τοποθετήσει πάνω σε ασφαλή βάση τη διαπραγμάτευση ολόκληρου του κεφαλαίου.

Τελικά πιστεύω ότι το πρώτο μέρος μπορεί να προχωρήσει, αφού διορ-
./.

θαθούν όσα λάθη έχουν σημειωθεί από μένα (στο χειρόγραφο που μου παραδόθηκε) και από άλλους. Το δεύτερο μέρος πρέπει να ξανακοιταχτεί πιο προσεκτικά, και γλωσσικά και από την άποψη του διαπραγματεύσιμου υλικού, και να προχωρήσει ύστερα, αν κριθεί κατάλληλο. Το τρίτο μέρος νομίζω πως έχει πολλά προβλήματα και δύσκολα θα το έβλεπα να χωρεί".

Ο Σύμβουλος Δ. Σακκάς: "Διάβασα με πολύ ενδιαφέρον και προσοχή τα κείμενα του βιβλίου "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές". Με τις εμπειρίες που είχα από το ξηρό ύφος, το δύσληπτο περιεχόμενο και γενικά την ακσταλληλότητα για μαθητική χρήση του ανάλογου ~~ββ~~ βιβλίου που χρησιμοποιήθηκε στη Β' Λυκείου καθώς επίσης με τις εμπειρίες από την ακαταλληλότητα των σχολικών βιβλίων μαθημάτων με κάποιο φιλοσοφικό, ιδεολογικό περιεχόμενο το βιβλίο αυτό μου ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Διάβασα κατι που το χάρηκα και νομίζω ότι με την ίδια χαρά θα το διαβάσουν και οι μαθητές. Ιδιαίτερα το πρώτο του κεφάλαιο με τον τίτλο "Θεωρητικά προβλήματα" είναι νομίζω από τα καλύτερα κείμενα που ως τώρα έχουν γραφεί για μαθητές. Ενότητες ιστορικής σκέψης και φιλοσοφίας όπως "Η αιτιότητα στην Ιστορία", "Κοινωνία και άτομο", "Ο ιστορικός χρόνος" κτλ. τις πραγματεύεται με μια επαγωγικότητα που συναρπάζει. Από το συγγραφέα δε διαφεύγει ούτε στιγμή ότι γράφει για μαθητές και ότι πρέπει τό δύσκολο να το κάνει εύκολο και το ανιαρό να το κάνει ενδιαφέρον. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί και πολλά παραδείγματα που βοηθούν πολύ να γίνεται κατανοητή και ενδιαφέρουσα ύλη που διαφορετικά θα ήταν δύσλυπτη και χωρίς ενδιαφέρον. Και είναι ακόμα γραμμένη αυτή η ενότητα με επιστημονικότητα και πληρότητα και σύμφωνα με τις αντιλήψεις που επικρατούν σήμερα για τα θέματα που πραγματεύεται.

Η δεύτερη ενότητα με τον τίτλο "Μεθοδολογικά προβλήματα" έχει το προτέρημα ότι θέματα που δεν αφορούν το μαθητή αλλά τον ειδικό επιστήμονα και που στο προηγούμενο βιβλίο καταλάμβαναν μεγάλη έκταση τα πραγματεύεται πολύ σύντομα και πολύ απλά ίσως περισσότερο απ' ό,τι θα χρειαζόταν.

Νομίζω ότι σ' αυτή την ενότητα ή στην προηγούμενη καλό θα ήταν να αναφερθούν στο πρωτότυπο και σε μετάφραση οι γνώμες του Ηρόδοτου, του Θουκυδίδη ίσως και νεότερων ιστορικών για το σκοπό και την αξία της ιστορίας.

Οι συνάδελφοι που μίλησαν ως τώρα υποστήριξαν ότι το βιβλίο έχει πλήθος από σφάλματα ιδιαίτερα γλωσσικά. Η γνώμη μου είναι ότι ορισμένα από τα σφάλματα που σημειώθηκαν δεν υπάρχουν και πολλά άλλα είναι διορθώσιμα με ελάχιστες μεταβολές (προσθήκη μιας λέξης, μεταβολή μιας έκφρασης). Απομένουν λίγες παράγραφοι ή σελίδες κατά κύριο λόγο στην ενότητα Γ' που χρειάζεται να αναδιατυπωθούν απ' την αρχή. Γι' αυτό το βιβλίο θα πρέπει να κριθεί κατάλληλο και να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για διτύπωση, αφού στο μεταξύ ληφτούν υπόψη από τους συγγραφείς οι παρατηρήσεις που σημειώθηκαν και γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις,,.

Ο Ειδικός Σύμβουλος Κ. Συριοπούλος: "Τοῦ ὑπὸ συζήτησιν βιβλίου δὲν ἐτέθη ὑπ' ὅφιν μου ἀντίγραφον καὶ συνεπῶς δὲν γνωρίζω τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἕνα ἐκφέρω γνώμην.

"Ὅπως ἀνέφερα ὅμως καὶ εἰς τὴν προηγουμένην συνεδρίαν τὸ ὑπὸ συζήτησιν βιβλὸν ἀπεφασίσθη ἀπὸ τὸ Τμήμα νὰ συγγραφῇ διὰ τὸ καταργηθέν μάθημα Ἱστορίας ἐπιλογῆς τῆς Δευτέρας τάξεως Λυκείου, καὶ διερωτῶμαι ἂν εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῇ δι' ἄλλην ἀνάγκην, δι' ἄλλην δηλαδὴ τάξιν καὶ ἄλλο μάθημα.

Τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῆς τρίτης Λυκείου ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν πέντε δεσμῶν μαθημάτων δὲν ἔχει συζητηθῇ καὶ αποφασισθῇ ἀπὸ τὸ Τμήμα Μ.Ε, ὥστε τοῦτο νὰ δύναται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ βιβλίου τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν τρίτην τάξιν Λυκείου ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς μορφήν.

Ἡ εἰδίκευσις πάντως μαθητῶν τῆς τρίτης τάξεως Λυκείου μὴ προοριζομένων διὰ τὰς κλασσικὰς σπουδὰς, ὥς οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὸν θεολογικόν, νομικόν καὶ οἰκονομικόν κύκλον σπουδῶν, εἰς τοὺς τρόπους ἐρεῦνης καὶ τὰς μεθόδους τῆς Ἱστορικῆς ἐπιστήμης, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον οἱ φοιτηταὶ τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος τῶν φιλολογικῶν σπουδῶν θὰ εἰδικευθοῦν στὸ Πανεπιστήμιον, μοῦ φαίνεται ἀποτυχημένη διὰ τὴν τρίτην τάξιν Λυκείου.

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω γνώμην διὰ τὸ ὑπὸ συζήτησιν βιβλὸν. Ἐάν πάντως θὰ ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ ἐκφράσω γνώμην θὰ τὸ ἀπέριπτα.,.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακαϊδής αναπτύσσει τις παρατηρήσεις του, που δηλώνει ότι έχουν σημειωθεί και στο αντίτυπο που έχει στα χέ-

ρια του, και συνεχίζει: "Και τα όσα είδα μόνος μου και τα όσα άκουσα σήμερα με ανησυχούν πολύ. Δεν έχει τόση σημασία το συγκεκριμένο βιβλίο, ποθ προσωπικά το θεωρώ ακατάλληλο και μάλιστα ανίατα ακατάλληλο-θα δούμε πώς θα βγει η χρονιά. Σημασία έχει ότι το τμήμα αποδεικνύεται ότι δε διαθέτει μηχανισμούς κατάλληλους ούτε για σωστή ανάθεση (ο διαγωνισμός έχει και τα καλά του), ούτε για τη σωστή παρακολούθηση (οι προθεσμίες παραβιάζονται η μία μετά την άλλη) ούτε για τη σωστή ενδιάμεση και τελική κρίση των διδακτικών βιβλίων. Τελικά το Τμήμα, ιδιαίτερα τα μέλη του που δεν είναι ειδικοί στο βιβλίο που κρίνεται κά-θε φορά, ακολουθούν την εισήγηση, την πρώτη που ορίζει Α.Π., συγγραφέας και Κριτική Επιτροπή, τη δεύτερη που κρίνει το αποτέλεσμα και εκ-βιάζονται από τις προθεσμίες. Το ζήτημα είναι γενικότερο και θα έπρε-πε να ~~απχχ~~ απασχολήσει το Υπουργείο πολύ γρήγορα, γιατί στο μεταξύ η μεθόδευση που προβλέπεται από το νόμο, σε συνδυασμό με τη φοβερή έλλει-ψη προσώπων που έχουμε και τη δικαιολογημένη βιασύνη μας να αποκτήσουμε καινούργια βιβλία μας υποχρεώνουν να κυνηγούμε την τύχη μας, Πότε κερ-δίζουμε, πότε χάνουμε. Στη συγκεκριμένη περίπτωση χάσαμε",

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Π. Σακελλαρίδης αναφέρεται στη σελ. 19 του 1ου μέρους του βιβλίου όπου χρησιμοποιούνται έννοιες φυσικής και μαθη-ματικών. Λέει ότι τα πράγματα δεν παρουσιάζονται όπως στην πραγματι-κότητα είναι και προσφέρεται να βοηθήσει τους συγγραφείς για τη σωστή χρησιμοποίηση και διατύπωση των εννοιών αυτών στο βιβλίο.

Επειδή τα χρονικά όρια της συνεδριάσεως εξαντλήθηκαν, η συζήτηση του πρώτου θέματος διαακόπηκε και τα υπόλοιπα θέματα της ημερήσις δια-τάξεως αναβλήθηκαν για την επόμενη συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΑΝΣ

Η Γραμματέας

Παπαδημητρίου

Παρ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΕΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξη 3/1983

Σήμερα 12 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9 πρωΐνῃ, το Τμήμα Μέσης Εκπ/σεως του Κέντρου Εκπ/κών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγ.Παρασκευή Αττικής).

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι: Φ.Κακριδής, πρόεδρος του Τμήματος, Δ.Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ.Σπυρόπουλος, Ν.Παπαδόπουλος, Λ.Αδαμόπουλος, Στ.Παπασημακόπουλος, Δ.Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ.Συριόπουλος, Ι.Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ.Κατσιμάνης και Β.Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής. Χρέη γραμματέα έκανε η Φιλόλογος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Ένα έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Γ.Γρατσάς, Σύμβουλος Β', γιατί εκκρεμεί η αίτηση της παραιτήσεώς του από την υπηρεσία, Φ.Βώρος, Σύμβουλος Β', και Κ.Φούσας, Εισηγητής, γιατί είχαν άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

Παραβρέθηκε στη συνεδρίαση και ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ Π.Σακελλαρίδης.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Επικύρωση πρακτικών.
2. Συζήτηση και απόφαση για την κρίση της Ε.Κ. για το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" Γ' Λυκείου (δέσημ). Εισηγητής: Φ.Βώρος.
3. Τα φυσιογνωστικά μαθήματα και η Χημεία στο Νέο Πρόγραμμα (Α.Π. Δ.Π. και διδακτικά βιβλία). Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
4. Επιμόρφωση καθηγητών: "Βοήθεια στην έδρα". Εισηγητής: Φ.Κακριδής.
5. Ανατύπωση διδ.βιβλίων (Κείμενα Ν Λ - Α' Λυκ. Γραμμ.Αρχ.Ελληνικής Α' Λυκείου). Εισηγητής: Δ.Τομπαΐδης.
6. Κρίση βιβλίων Γ.Μπούλιαρη. Εισηγητής: Λ.Αδαμόπουλος.
7. Ανακοινώσεις.
8. Ωρολόγιο Πρόγραμμα διδασκαλίας μαθημάτων δέσημ για τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα (Μ.Π.Κ.). Εισηγητής: Φ.Κακριδής.

Στην αρχή της συνεδριάσεως διαπιστώνεται η απαρτία του Τμήματος.

Προτού το Τμήμα αρχίσει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ.Κακριδής πρότεινε στο Τμήμα να συζητηθεί, εκτός ημερήσιας διατάξεως, το εξ.επείγον θέμα: "Προλόγιο Πρόγραμμα διδασκαλίας δέσμης για τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα (ΜΠΚ)", να εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη ως 8ο θέμα και να προηγηθεί η συζήτησή του.

Το Τμήμα κάνει δεκτή την πρόταση και στη συνέχεια ο Πρόεδρος Φ.Κακριδής ει-
σηγείται τα ακόλουθα:

"Μετά εξ.επείγον έγγραφο αριθμ. Γ2/2/7-1-83 της Δ/νσεως Εφ.Προγρ. του ΥΠΕΠΘ διαβιβάζεται τηλεγράφημα του Γ.Γ. του ΥΠΕΠΘ (Γραφείο Εφαρμογής Νέων Μέτρων) προς τις Δ/νσεις Μ.Ε. των Νομαρχιών, με το οποίο ορίζεται το ΩΠ των Μεταλυκειακών Προπαρασκευαστικών Κέντρων, με την εντολή να τα προσαρμόσουμε στο ισχύον ΑΠ της Γ' Λυ-
κείου και να κάνουμε όσες άλλες παρατηρήσεις έχουμε.

Το Τμήμα, στη συνεδρία του 74/1982 είχε γνωματέψει σχετικά:

Η εικόνα που παρουσιάζει η διαταγή του ΥΠΕΠΘ είναι η ακόλουθη:

Α' δέσμη: ώρες $E2(4)+M5(8)+\Phi4(5)+X3(3)=14(20)$

Β' δέσμη: " $E2(4)+AB3(4)+\Phi4(5)+X3(3)=12(16)$

Γ' δέσμη " $E2(4)+AE6(8)+\text{Ιστ.}3(4)+\text{Λατ.}3(4)=14(20)$

Δ' δέσμη: " $E2(4)+\text{Κοιν.}3(4)+\text{Ιστ.}3(4)+\text{Μ.}4(4)=12(16)$

Σχόλια: 1. Συμφωνούμε ως προς την έκθεση, γιατί βέβαια οι 4 ώρες στα Λύκεια περιέ-
χουν και δύο ώρες διδασκαλίας κειμένων, που δεν εξετάζονται.

2. Αν ακολουθήσουμε για τα υπόλοιπα μαθήματα με συνέπεια τα ποσοστά μείω-
σης έχουμε τις ακόλουθες αποκλίσεις:

Α' δέσμη (μείωση $16:12=25\%$) Μ5 (αντί 6) Φ4 (αντί 3,75) Χ3 (αντί 2,25)

Β' δέσμη (μείωση $12:10=17\%$) ΑΒ3 (αντί 3,3) Φ4 (αντί 4,15) Χ 3 (αντί 2,50)

Γ' δέσμη (μείωση $16:12=25\%$) ΑΕ6 --- Ιστ.3 --- Λατ. 3 ---

Δ' δέσμη (μείωση $12:10=17\%$) Κοιν.3 (αντί 3,33) Ιστ.3 (αντί 3,33) Μ.4 (αντί 3,33)

Έτσι λογιστικά το μόνο λάθος είναι η μείωση των μαθηματικών κατά μία ώρα με παράλλη-
λη ενίσχυση της φυσικής και της χημείας. Επειδή όμως αυτό είναι φανερό ότι γίνεται για
να είναι δυνατή η συνδιδασκαλία των μαθημάτων αυτών στις Α' και Β' δέσμες, δε νομίζω
ότι χρειάζεται η αντιπροτείνουμε τίποτα, εκτός βέβαια αν υπάρχουν άλλες παρατηρήσεις
από το Τμήμα".

Κατόπιν ζήτησε το λόγο ο Σύμβουλος Ν.Βαρουχάκης και είπε: "Νομίζω ότι η προβλεπόμενη στην απόφαση υπερβολική μείωση του ωραρίου των Μαθηματικών θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας του μαθήματος στα Μεταλυκειακά Κέντρα. Προτείνω να αυξηθεί οπωσδήποτε σε 6 ώρες το ωράριο των Μαθηματικών είτε ανεξάρτητα από το ωράριο των άλλων μαθημάτων είτε με αντιστοιχη μείωση μιας ώρας του μαθήματος της Χημείας (για το οποίο δεν προβλέπεται καμία μείωση)".

Με τη γνώμη του Ν.Βαρουχάκη συμφώνησε και ο Σύμβουλος Α.Αδαμόπουλος.

Στη συνέχεια εισάγεται σε ψηφοφορία διαζευκτικά η εισήγηση του Φ.Κακριδή και η τροπολογία των Ν.Βαρουχάκη-Α.Αδαμόπουλου.

Η ψηφοφορία έχει ως εξής:

Ι.Σκορδίλης: Συμφωνεί με την τροπολογία των Ν.Βαρουχάκη-Α.Αδαμόπουλου.

Κ.Συριόπουλος: Συμφωνεί με την τροπολογία των " "

Δ.Τομπαίδης: " " " αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Στ.Παπασημακόπουλος: Συμφωνεί με την αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Α.Αδαμόπουλος: Συμφωνεί με την τροπολογία Ν.Βαρουχάκη-Α.Αδαμόπουλου.

Ν. Παπαδόπουλος: Συμφωνεί με την αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Ηλ.Σπυρόπουλος: Λευκή

Ν.Βαρουχάκης: Συμφωνεί με την τροπολογία Ν.Βαρουχάκη-Α.Αδαμόπουλου.

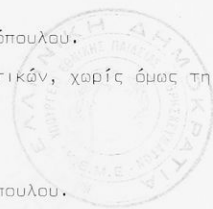
Δ.Σακκάς: Συμφωνεί με την αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Φ.Κακριδής: Συμφωνεί με την αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Π.Σακελλαρίδης: Συμφωνεί με την αύξηση στις ώρες των Μαθηματικών, χωρίς όμως τη μείωση των ωρών στα άλλα μαθήματα.

Το Τμήμα α π ο φ α σ ί ζ ε ι με ψήφους 6 και 1 λευκή να προταθεί η αύξηση των ωρών των Μαθηματικών της Α' δέσμης σε 6 χωρίς αντίστοιχη μείωση του Ω.Π.άλλων μαθημάτων.

Στην περίπτωση που η πρόταση γίνει δεκτή από τις 6 ώρες των Μαθηματικών θα διατεθούν 4 ώρες για την Ανάλυση και 2 ώρες για την Γεωμετρία.

Θέμα 1ο: Επικύρωση Πρακτικών.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος λέει ότι σύμφωνα με το νόμο τα Πρακτικά των Συνεδριάσεων επικυρώνονται κάθε φορά πριν από τη συζήτηση.

Αυτό έχει δύο πλευρές: την ουσιαστική και την τυπική. Η ουσιαστική καλύπτεται από τα σημειώματα των κ.κ. Συμβούλων και όσα άλλα παραστατικά στοιχεία παραμένουν στο φάκελο κάθε συνεδρίας, βέβαια και από την εμπιστοσύνη που έχουμε στη γραμματέα μας. Παρακαλώ, για να μην μένουμε ακάλυπτοι και από την τυπική πλευρά, να μου επιτρέψετε (α) να θεωρήσουμε ότι σήμερα επικυρώνοντα αναδρομικά όλα τα Πρακτικά των περσινών συνεδριάσεων, και (β) να σημειώνουμε από δω και μπρος μαζί με τη διαπίστωση απαρτίας και την επικύρωση των πρακτικών της προηγούμενης συνεδρίας, όπως μαθαίνω ότι κάνουν και ^{τα} άλλα Τμήματα. Φυσικά θα είμαστε πάντα έτοιμοι, αν υπάρξει ιδιαίτερος λόγος, να μελετήσουμε ή και να διαβάσουμε εδώ τα Πρακτικά μας. Το Τμήμα κάνει δεκτή την πρόταση του Προέδρου Φ.Κακριδή για την επικύρωση των πρακτικών.

Η συζήτηση των θεμάτων 2 και 3 αναβάλλεται προσωρινά για να έρθει ο Σύμβουλος Φ. Βώρος, ο οποίος απουσίαζε, γιατί είχε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο εισηγητής του θέματος Φ. Χακριδής, αφού ενημέρωσε τα μέλη του Τμήματος σχετικά με το (προ)σχέδιό του "Βοήθεια στην έδρα", το οποίο και είχε διανεμηθεί εγκαίρως, για να το μελετήσουν και εκφέρουν την γνώμη τους, ζήτησε στη συνέχεια να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

Το κείμενο του προ(σχεδίου) είναι το ακόλουθο:

Αυτό που ίσως είναι καινούργιο είναι ο διατυπωμένος

αναμενόμενο ενιαίο και ενιαίο 'σχέδιο', και είναι, αν ναι, θετικό να αρχίσει να εφαρμόζεται από τώρα, σε αρμόδια υπηρεσία. Τη μεθόδου τη συντάσσεται είναι:

1. Συμμόρφωση στο Βιβλίο του προ(σχεδίου), που είναι, αν ναι, θετικό να αρχίσει να εφαρμόζεται από τώρα, σε αρμόδια υπηρεσία.

2. Κατασκευή Εκπαιδευτικού (και εγχειρίδιου) που από συνεννόηση με την ΟΑΕΕ,

3. Προσέλευση σε συγκεκριμένο χώρο, όπως, για παράδειγμα, συγγραφή μαθημάτων κτλ.)

4. Σελική Εκπαίδευση (και το πιστοποιητικό) από το Γραφείο, ζήτημα.

Η πρώτη δική μας συζήτηση θα γίνει και θα γίνει στη βάση του προ(σχεδίου).

* Το σχέδιο αφορά τη Μέση Γενική Εκπαίδευση (Γενική-Εκπαίδευση), με τις κατάλληλες προσαρμογές, να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί και στην Τ.Ε. Εκπαίδευση.

Σημείωση για το Τιμήμα Μ.Ε.

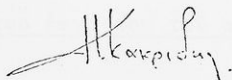
Το (προ)σχέδιο που ακολουθεί δεν περιέχει ίσως τίποτα το πρωτότυπο, αλλά μόνο πράγματα που τα έχουμε όλοι σκεφτεί και σκεπτόμαστε και διαβάσει και γράφει* για πολλά υπάρχουν και συγκεκριμένες αποφάσεις και έγγραφα του ΚΕΜΕ (και άλλων φορέων) — στα χρονοντούλακα.

Αυτό που ίσως είναι καινούργιο είναι η συστηματοποίηση σε ένα συμμαζεμένο ενιαίο και εφικτό 'σχέδιο', που μπορεί, αν υιοθετηθεί, να αρχίσει να εφαρμόζεται πολύ γρήγορα, σε ορισμένα τομείς σημεία αμέσως. Τη μεθόδωσα τη φαντάζομαι κάπως έτσι:

1. Συζήτηση στο Τιμήμα: τοποποίηση, συμπλήρωση, παραπομπές σε προγενέστερες αποφάσεις κλπ. — τελική διαμόρφωση.
2. Κατασχόνη έγκριση (και εξαγγελία;) από το Υπουργείο — ύστερα από συνεννόηση με την ΟΛΜΕ.
3. Προετοιμασία σε συγκεκριμένο επίπεδο (επιτροπές, χρονοδιάγραμμα, συγγραφή μαθημάτων κτλ.) από το ΚΕΜΕ.
4. Τελική έγκριση (και των πιστώσεων;) από το Υπουργείο, κ. ξεκίνημα.

Η πρώτη δική μας συζήτηση θα γίνει μια βδομάδα μετά τη διανομή του προσχεδίου.

ΚΕΜΕ 18.12.1982

* Το σχέδιο αφορά τη Μέση Γενική Εκπαίδευση (Γυμνάσια-Λύκεια) μπορεί όμως, με τις κατάλληλες προσαρμογές, να επεκταθεί και στην Δημοτική και στην Τ.Ε. Εκπαίδευση.

Είναι γνωστός ο σατιρικός διάλογος του Λυκειάρχη με τον
θηγητή του Πανεπιστημίου:

Καθηγητής: Πότε θα πάψετε επιτέλους να μας στέλνετε αγρά-
ματους φοιτητές στα Πανεπιστήμια;

Λυκειάρχης: Όταν θα πάψετε επιτέλους να μας στέλνετε αγρά-
ματους καθηγητές στα σχολεία.

Φυσικά η διατύπωση είναι υπερβολική, όμως ο φαύλος κύκλος υπάρ-
κει και για να μεταβληθεί σε ανέλιξη δε φτάνει μόνο να προσφέρουμε
καλύτερα σχολικά κτήρια, καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή, καλύτε-
ρα προγράμματα, βιβλία κλπ. Ένα μεγάλο μέρος της προσπάθειας για
βελτίωση πρέπει να αφορά τον ίδιο τον καθηγητή της Μέσης, προσ-
ροντάς του κάθε λογής άμεση και ουσιαστική βοήθεια στο έργο το
εκεί που το εκτελεί.

Ι. Δ Ι Α Π Ι Σ Τ Ω Σ Ε Ι Σ

Ο καθηγητής της Μέσης υποφέρει βέβαια, μαζί με τους μαθη-
τες του, από τα ακατάλληλα κτήρια, από την έλλειψη υλικοτεχνικής υ-
ποδομής, από τα άστοχα προγράμματα και τα συχνά αντιπαιδαγωγικά
βιβλία — όλα αυτά γίνεται τώρα μεγάλη προσπάθεια να βελτιωθούν
όμως πέρα από αυτά, το έργο του δυσχεραίνεται και από τα ακόλο-
υθα:

1. Δεν έχει προετοιμαστεί (και δεν έχει τη δυνατότητα να
προετοιμαστεί) για το συγκεκριμένο έργο που του αναθέτει η πολ-
τεία:

(α) Διδάσκει συχνά μαθήματα έξω από την ειδικότητά του.

(β) Δε διαθέτει τη βιβλιοθήκη που θα χρειαζόταν για τη γε-
νικότερη κατάρτισή του και για την ειδική προετοιμασία των μα-
θημάτων του.

2. Η κοινωνική θέση του καθηγητή ΜΕ δεν είναι αυτή που θα
έπρεπε να είναι, και βέβαια αυτό έχει αντίκτυπο στην απόδοσή το

Το θέμα δεν περιορίζεται στο ύψος των αποδοχών: σε ολόκληρο τον κόσμο οι δάσκαλοι το ξέρουν πώς δεν ανήκουν στους υψηλούς μισθούς — όμως και από καθαρά ηθική άποψη, οι εκπαιδευτικοί έχουν στήριγμα στο έργο τους την κοστική και κοινωνική επιδομασία και αναγνώριση που θα μπορούσε να φτερώσει τον ενθουσιασμό τους και να τους βοηθήσει να ξεπεράσουν ορισμένες τουλάχιστον από τις άλλες δυσκολίες.

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Τα προγράμματα που ακολουθούν μπορούν να αρχίσουν ένα έν- ή όλα μαζί, με διαφορετικούς ρυθμούς υλοποίησης, χρηματοδότησης κλπ. Μπορούν ακόμα να τροποποιηθούν, να ανασταλούν ή να αντικατασταθούν κλπ. ανάλογα με την απόδοσή τους.

1. Συντονισμός Προγραμμάτων Μέσης και Ανώτατης Παιδείας

Οι απόφοιτοι των λεγομένων 'καθηγητικών' Σχολών των ΑΕΙ (Φιλοσοφική, Φυσικομαθηματική, Θεολογική) γίνονται σε μεγάλο ποσοστό Καθηγητές στη ΜΕ. Όμως

(α) Τα ΑΕΙ, που πολύ σωστά θεωρούν ως κύριο έργο τους τη εκπαίδευση 'επιστημόνων', δεν παίρνουν συνήθως καθόλου (ή πολύ λίγο) υπόψη τους στη σύνθεση των προγραμμάτων τους τη συγκεκριμένη επαγγελματική απασχόληση των αποφοίτων τους. Έτσι π.χ., όσον αφορά και το μάθημα της Αρχαίας Γραμματείας από μετάφραση έχει εισαχθεί και διδάσκεται στη ΜΕ από το 1965 (μάθημα που διαφέρει κατ'επιμέθοδο λογικά και ουσιαστικά από το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών) μόνο μία Φιλοσοφική Σχολή (του πανεπιστημίου Ιωαννίνων) φρόντισε να συμπεριλάβει, με καθυστέρηση και αυτή, το νέο μάθημα στο πρόγραμμά της.

(β) Από τις καθηγητικές Σχολές μόνο οι Φιλοσοφικές έχουν υποχρεωτικό μάθημα τα Παιδαγωγικά, όπου πάλι σπάνια οιδάσκεται σε συγκεκριμένη μορφή η ειδική διδακτική των φιλολογικών μαθη-

των. Οι Φυσικομαθηματικοί (με την εξαίρεση του Πανεπιστημίου της);), ως ένα σημείο και οι Θεολόγοι, αντιμετωπίζουν, όταν διόζονται, για πρώτη φορά στην πράξη, και χωρίς καμιά προπαιδεία, τα μεγάλα παιδαγωγικά προβλήματα που παρουσιάζει η διδασκαλία μαθημάτων τους.

Π ρ ο τ ε ί ν ε τ α ι

1. Η τακτική κοινοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων της ΜΕ σε καθηγητικές Σχολές των ΑΕΙ με την (υπουργική) παράκληση να τα παίρνουν σοβαρά υπόψη τους στη σύνθεση των δικών τους προπτυχιακών προγραμμάτων.

2. Η (υπουργική) σύσταση στους παιδαγωγικούς τομείς των Φιλοσοφικών Σχολών να συμπεριλάβουν στην ύλη των μαθημάτων τους τη γενική και ειδική διδακτική των φιλολογικών μαθημάτων.

3. Η ίδρυση στα ΑΕΙ ειδικών θέσεων παιδαγωγών για τη διδασκαλία της γενικής και ειδικής διδακτικής των φυσικομαθηματικών (και θεολογικών) μαθημάτων στους φοιτητές των αντίστοιχων Σχολών. [Εν τη νέα διάρθρωση των ΑΕΙ οι θέσεις αυτές μπορεί να υπάγονται στον 'παιδαγωγικό τομέα', που βέβαια θα εξακολουθήσει να αποτελεί μέρος των Φιλοσοφικών Σχολών, ώσπου να λειτουργήσουν τα νέα Παιδαγωγικά Τμήματα.]

[Παρατήρηση: όλες οι παραπάνω ρυθμίσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν και με τη μεσολάβηση της ΕΑΓΕ — όμως αυτό θα μας καθυστερούσε.]

2. Βοήθεια από Βιβλία και έντυπα

Αυτή τη στιγμή ο καθηγητής ΜΕ διαθέτει έντυπο υλικό βοήθης μόνο της δουλειάς του:

(α) την προσωπική του βιβλιοθήκη, που την αποτελούν συχνά μόνο τα "συγγράμματα" που πήρε στο Πανεπιστήμιο.

(β) τη βιβλιοθήκη του σχολείου του και την ή τις βιβλιοθήκες της πόλης όπου υπηρετεί, αν υπάρχουν και με όποια βιβλία συμπτωματικά διαθέτουν.

(γ) τα περιοδικά που εκδίδονται από την ΟΑΜΕ, από τους συλλόγους αποφοίτων των πανεπιστημιακών σχολών, τις επιστημονικές ενώσεις, ή και από ιδιωτικούς φορείς, εφόσον φτάνουν ως τον τόπο όπου υπηρετεί και φροντίζει (ή μπορεί) να τα αγοράσει.

Π ρ ο τ ε ί ν ε τ α ι

1. Η άμεση έκδοση από το ΚΕΜΕ του 'Δελτίου' που προβλέπεται από τον ιδρυτικό του νόμο (άρθρο 3 γ Ν. 186/4.10.75).
2. Ο καταρτισμός από το ΚΕΜΕ

(α) ενός καταλόγου περιοδικών που η παρακολούθησή τους από τα σχολεία να κρίνεται απαραίτητη·

(β) ενός καταλόγου βιβλίων που κυκλοφορούν στην ελεύθερη αγορά και που κρίνεται απαραίτητο να υπάρχουν στις σχολικές βιβλιοθήκες, στη διάθεση των καθηγητών. Ο κατάλογος αυτός, ως ένα σμείο ενιαίος, από και και πέρα ξεχωριστός για τα Γυμνάσια και Λύκεια, θα προωθηθεί αμέσως στα σχολεία για να σημειώσουν το κθένα τις ελλείψεις του.

Μεθόδευση Το ΥΠΕΠΘ θα διαπραγματευθεί σε απευθείας επαφή με τους εκδότες (α) την εγγραφή των Σχολείων ως συνδρομητών στα περιοδικά, και (β) την εφάπαξ ή σταδιακή (ανάλογα με τις πιστώσεις) αγορά και αποστολή στα Σχολεία των βιβλίων που λείπουν από τις βιβλιοθήκες τους. — Αν από και και πέρα το ΚΕΜΕ έχει τη φροντίδα να ενημερώνει τον κατάλογο κάθε φορά που κυκλοφορεί ένα πραγματικά αξιόλογο βιβλίο ή περιοδικό, και αν το ΥΠΕΠΘ φροντίζει για την αγορά του, τότε σε λίγα χρόνια όλα τα Σχολεία της χώρας θα διαθέτουν την απαραίτητη, πραγματικά βοηθητική για τους καθηγητές τους και ενημερωμένη, βιβλιοθήκη.

Η εφαρμογή των παραπάνω θα έχει άμεσο αποτέλεσμα την στο επιθυμητή, σε εθνικό επίπεδο, τόνωση της αγοράς του βιβλίου, βέβαια θα αποτελέσει κίνητρο ισχυρό για τη συγγραφή και την έκδοση 'εκπαιδευτικών' βιβλίων και περιοδικών με υψηλή ποιότητα.

Σημείωση Σχετική είναι βέβαια και η έκδοση των 'βιβλίων του καθηγητή' (ΚΕΜΕ-ΟΕΔΒ), που όμως (α) είναι πολύ δύσκολη στην πρώτη

αυτή μεταβατική περίοδο, και (β) εμπίπτει σε διαφορετικό κύκλο προγραμματισμών.

3. Βοήθεια από τη Ραδιοφωνία-Τηλεόραση

Όταν μιλούμε ως τώρα για εκπαιδευτική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση έχουμε στο νου μας προγράμματα που απευθύνονται στους μαθητές. Το ίδιο χρήσιμη όμως μπορεί να είναι και μια σειρά προγραμμάτων που απευθύνονται πρώτα απ' όλα στους καθηγητές — άσχετο αν τελικά τα ίδια προγράμματα τα παρακολουθούν με κέσος και άλλοι ακατέ με ενδιαφέροντα, και (μακάρι;) οι μαθητές.

Π ρ ο τ ε ί ν ε τ α ι

1. Η καθιέρωση στη ραδιοφωνία μιάς ώρας (50'—βράδυ) που να απευθύνεται στον καθηγητή· η εκπομπή θα είναι αρχικά εβδομαδιαία, αλλά μπορεί αργότερα να αποκτήσει μεγαλύτερη συχνότητα, ανάλογα με την πορεία της και με τις ανάγκες. Η ευθύνη για το πρόγραμμα αυτό θα είναι του ΚΕΜΕ. Το πρόγραμμα μπορεί να περιέχει:

1. Γενικές οδηγίες και ανακοινώσεις (του ΥΠΕΠΘ, του ΚΕΜΕ, της ΟΛΜΕ, των Επιστημονικών Ενώσεων κλπ.).
2. Ειδικά παιδαγωγικά 'μαθήματα' (από μέλη του ΚΕΜΕ, ή και άλλους ειδικούς).
3. Ειδικά 'μαθήματα' πάνω στη συγκεκριμένη ύλη που διδάσκει στη Μ.Ε. (από μέλη του ΚΕΜΕ, ή και άλλους ειδικούς).
4. Βιβλιογραφίες, αναφορές σε εκδηλώσεις, σεμινάρια κλπ.
5. Απαντήσεις σε συγκεκριμένες απορίες που θα έχουν υποβάλει (επώνυμα ή ανώνυμα) οι καθηγητές

Γενικά να υπάρχει η τάση η εκπομπή αυτή όλο και περισσότερο να δένεται με τη διδακτική πράξη και τους ανθρώπους της.

2. Η καλλιέργεια μιας στενής επαφής, συνεργασίας και συντονισμού ανάμεσα στο ΚΕΜΕ και την εκπαιδευτική τηλεόραση, που κάποτε μπορεί να πάψει να βασίζεται στην αιώνια επανάληψη ξένων προγραμμάτων. Μπορεί κανείς εύκολα να φανταστεί προγράμματα ελληνικά, που και αν ακόμα δεν απευθύνονται μόνο στον καθηγητή, απευθύνονται

4. Βοήθεια από τη μεταεκπαίδευση (ΣΕΑΜΕ)

Το θέμα είναι τεράστιο και ανήκει σε άλλο κύκλο προγραμματισμών του ΥΠΕΠΘ, του ΚΕΜΕ κλπ. Εδώ περιοριζόμαστε να σημειώσω ως πρόσθετη δυνατότητα τη χρησιμοποίηση της ΕΡΤ, κάτι που σε άλλες χώρες έχει δοκιμαστεί με επιτυχία: στην Πολωνία π.χ. μεταεκπαιδεύτηκαν μέσα σε τρία χρόνια, τηλεοπτικά, εβδομήντα χιλιάδες δάσκαλοι που δεν είχαν πανεπιστημιακή μόρφωση.

5. Βοήθεια από Σεμινάρια, Υποδειγματικές διδασκαλίες, διαλέξεις

Τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει ως διδακτική μέθοδος τη προσωπική επαφή και το παράδειγμα.

Τα μέλη του ΚΕΜΕ, που και αυτά πρέπει να ενημερώνονται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς για την εφαρμογή των προγραμμάτων, την καταλληλότητα των διδακτικών βιβλίων, τα παιδαγωγικά προβλήματα που παρουσιάζονται κλπ., είναι απόλυτη ανάγκη να καταρτίζονται με το χρόνο ένα πρόγραμμα επισκέψεων, μακάρι σε όλες τις πρωτεύουσες των νομών και τα άλλα μεγαλύτερα κέντρα. Οι επισκέψεις αυτές θα γίνονται βέβαια κατά κλιμάκια και θα περιλαμβάνουν:

1. Μια γενικότερη κατατοπιστική ή παιδαγωγική ομιλία, με συζήτηση — 2 ώρες, για όλους τους καθηγητές

2. Μία ή περισσότερες "υποδειγματικές διδασκαλίες" στην τάξη, με χωριστή συζήτηση — δύο ώρες, για τους καθηγητές κατά ειδικότητα.

3. Ένα ή περισσότερα μαθήματα πάνω στη συγκεκριμένη ύλη που διδάσκεται, με συζήτηση — δύο ώρες, για τους καθηγητές κατά ειδικότητα

4. Μια ομιλία σε εκπαιδευτικό θέμα για το κοινό της πόλης. Σκοπός των ομιλιών αυτών θα είναι (α) να κατατοπίσουν και να ευαισθητοποιήσουν το πολύ κοινό για θέματα της εκπαίδευσης, και (β) να ενισχύσουν ηθικά και κοινωνικά τους εκπαιδευτικούς τονίζοντας τη σημασία του έργου τους και τις δυσκολίες που συναντούν — μία ώρα σε δημόσιο χώρο.

Σημείωση / Έτσι που από τις τέσσερις αυτές εκδηλώσεις μόνο η τ
τη θα γίνεται σε ώρες μαθημάτων, οι καθηγητές πρέπει να έρχοντ
(και θα έρχονται!) εθελοντικά στις υπόλοιπες, που θα γίνονται
π.χ. το βράδυ της Παρασκευής, ή το πρωί του Σαββάτου.

6. Βοήθεια από τη χρησιμοποίηση των καθηγητών ανάλογα με την ε
δικτότητά τους

Με το γενικό χαρακτηρισμό Φιλολόγοι (κλάδος Α 4) διορίζοντ
σε Γυμνάσια ή Λύκεια οι ακόλουθες κατηγορίες αποφοίτων Φιλοσοφ
ικών Σχολών:

1. Απόφοιτοι Τμήματος "Κλασικών Σπουδών"
2. Απόφοιτοι Τμήματος "Ιστορικών Σπουδών"
3. Απόφοιτοι Τμήματος "Μέσων και Νέων Ελληνικών Σπουδών"
4. Απόφοιτοι Τμήματος "Αρχαιολογικών Σπουδών"
5. Απόφοιτοι Τμήματος "Γλωσσολογικών Σπουδών"
6. Απόφοιτοι Τμήματος "Παιδαγωγικών Σπουδών"

Το καθένα από τα Τμήματα αυτά εκπαιδεύει τους φοιτητές του στο
δύο τελευταία χρόνια των σπουδών τους σε έναν ειδικό κύκλο φιλ
λογικών μαθημάτων, με αντίστοιχο παραμερισμό των υπόλοιπων —
στη Μ.Ε. αναλαμβάνουν να διδάξουν τα πάντα.

Παράδειγμα: νεοδιορισμένος φιλόλογος του Τμήματος Μέσων και Νέ
Ελληνικών Σπουδών διδάχτηκε Λατινικά μόνο στα δύο πρώτα χρόνια
των σπουδών του. Μεσολάβησαν δύο χρόνια ως το πτυχία (ίσως και
άλλα δύο ως το απολυτήριο του στρατού) και διορίστηκε, ως πού
αμέσως. Τώρα διδάσκει Λατινικά, π.χ. στο Λύκειο Διδυμοτείου.

Με το γενικό χαρακτηρισμό Φυσικοί (κλάδος Α 4) διορίζονται
στα Σχολεία Μ.Ε. οι ακόλουθες κατηγορίες αποφοίτων Φυσικομαθη
τικών Σχολών.

1. Απόφοιτοι του Φυσικού Τμήματος
2. Απόφοιτοι του Φυσιογνωστικού Τμήματος (καταγορεύθηκε πρό
τα)
3. Απόφοιτοι του Χημικού Τμήματος
4. Απόφοιτοι του Βιολογικού Τμήματος
5. Απόφοιτοι του Γεωλογικού Τμήματος

στους φοιτητές τους τα εφόδια για μια ικανοποιητική διδασκαλία των μαθημάτων του κλάδου Α 4 που διδάσκονται στα σχολεία Μ.Ε. (Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Γεωλογία-Ορυκτολογία, Γεωγραφία, Ζωολογία, Βοτανική, Κοσμογραφία). Εννοείται ότι δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε κύκλους μαθημάτων που προσδιορίζουν την ιδιαίτερη φαιαισιονομία κάθε τμήματος. Με εγκύκλιο του ΥΠΕΠΘ (Γ/1754/31.3.8) ορίζεται ότι τα μαθήματα του κλάδου Α 4 "διδάσκονται από όλου αδιακρίτως τους καθηγητές που ανήκουν σ' αυτόν σύμφωνα με την υπηρεσιακή ικανότητά τους και συνεκτίμηση της αρχαιότητας και της επιθυμίας τους" — ούτε λέξη για την ειδικότητα, και έτσι π.χ. ο απόφοιτος του φυσικού τμήματος αναλαμβάνει να διδάξει γεωγραφία και ζωολογία, ο απόφοιτος του βιολογικού τμήματος φυσική κ.ο.κ. Και βέβαια δεν πρέπει να ξεχνούμε πόσο συχνά οι Φυσικοαναλαμβάνουν να διδάξουν μαθηματικά μαθήματα, και οι μαθηματικοί φυσικά.

Είναι βέβαια γνωστό ότι η γεωγραφική κατανομή των σχολείων σε συνδυασμό με τα προγράμματα και τις ειδικότητες των καθηγητών που ήδη υπηρετούν δεν επιτρέπει τη χρησιμοποίηση του καθενός τους αποκλειστικά και μόνο σε μαθήματα της στενής ειδικότητάς τους — είναι φορές που οι τοπικές συνθήκες και η σύνθεση του συλλόγου υποχρεώνουν καθηγητές να διδάξουν και μαθήματα πέρα πέρα άσχετα με την ειδικότητά τους, π.χ. οι θεολόγοι να διδάξουν γεωγραφία. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να γίνει μια αρχή για το καλύτερο.

Π ρ ο τ ε ί ν ε τ α ι

1. Η καθιέρωση ενός πίνακα ^{των} ειδικοτήτων και της συγγένειάς τους με τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάσκονται στα σχολεία (βλ. παράρτημα).
2. Η αποστολή μιας εγκύκλιος διαταγής σε όλα τα σχολεία με ρητή εντολή οι διευθυντές, όταν κατεργάζονται τα προγράμματα, να σέβονται όσο γίνεται περισσότερο τις ειδικότητες του προσωπικού.

που έχουν στη διάθεσή τους, παραμερίζοντας κάθε άλλο κριτήριο, ακόμα και τις προσωπικές προτιμήσεις ή την αρχαιότητα των καθηγητών.

3. Η καταγραφή των ειδικοτήτων όλων των καθηγητών που υπηρετούν και ο προγραμματισμός των μελλοντικών διορισμών με προτεραιότητα των ειδικοτήτων όπου παρουσιάζονται κενά. Αυτό θα έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας 'αγοράς εργασίας' και θα οδηγήσει τους φοιτητές των καθηγητικών σχολών να επιλέγουν όχι τις "ευκολότερες", αλλά τις χρησιμότερες ειδικοότητες.

Ο απόλυτος και καθολικός σεβασμός των ειδικοτήτων, ανέφικτη αυτή τη στιγμή από τα πράγματα, μπορεί και πρέπει αργά ή γρήγορα να γίνει πραγματικότητα, αρχίζοντας αμέσως από τις ανώτερες τάξεις του Λυκείου (απαραίτητα στη Γ' - Δέσμες) και προχωρώντας σταδιακά για να φτάσει κάποτε ως και το Γυμνάσιο.

Σημ. Σε ολόκληρη την εισήγηση, και στα παραρτήματα που ακολουθούν, τα στοιχεία που αφορούν τον κλάδο Α 4 Φυσικών μου δόθηκαν από το Σύμβουλο κ. Σ. Παπασημακόπουλο.

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΑΛΩΟΥ Α 2 ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

<u>Σ πτυχίου</u>	<u>Μαθήματα ειδικό- τητας</u>	<u>Συγγενικά μαθή- ματα</u>	<u>Αποσπασμένα μα- θήματα</u>
<u>κικών σπουδών</u>	Αρχαία Λατινικά Αρχ. Ελλην. Γρ. Αρχαία Ιστορ.	Νεοελληνικά Φιλοσοφία	M-N-Ιστορία Ψυχολογία Αγωγή Πολίτη Κοινωνιολογία
<u>οικών σπουδών</u>	Ιστορία (όλες) Αγωγή πολίτη Κοινωνιολογία (Γεωγραφία)	Νεοελληνικά	Αρχαία Αρχ.Ελλην.Γραμμ. Λατινικά Ψυχολογία Φιλοσοφία
<u>ν και Νέων Ελ- κικών σπουδών</u>	Νεοελληνικά M-N-Ιστορία Αγωγή Πολίτη Κοινωνιολογία	Αρχαία Αρχ.Ελλην.Γραμμ. Αρχαία Ιστορ.	Λατινικά Ψυχολογία Φιλοσοφία
<u>ολογικών</u>	Αρχαία Ιστορ.	M-N-Ιστορ. Αρχαία Αρχ.Ελλ.Γραμμ. Λατινικά Αγωγή Πολίτη Κοινωνιολογία	Ψυχολογία Φιλοσοφία Νεοελληνικά
<u>δών</u>			
<u>ολογικών σπου-</u>	Νεοελληνικά Αρχαία Λατινικά	Αρχ.Ελλ.Γραμμ.	Ιστορία (όλες) Ψυχολογία Φιλοσοφία Αγωγή Πολίτη Κοινωνιολογία
<u>οιικών σπου-</u>	Φιλοσοφία Ψυχολογία Κοινωνιολογία Αγωγή Πολίτη	Αρχαία Αρχ.Ελλ.Γραμμ. Ιστορία (όλες)	Λατινικά Νεοελληνικά

Φιλοσοφία

Αρχαία

Κοινωνιολογία

Αρχ. Ελλ. Γραμμ.

Αγωγή Πολίτη

Νεοελληνικά

Ιστορία (όλες)

Β. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΛΑΔΟΥ Α 4 ΘΥΣΙΚΩΝ *

<u>Σ πτυχίου</u>	<u>Μαθήματα ειδικό-</u> <u>τητας</u>	<u>Συγγενικά μαθή-</u> <u>ματα</u>	<u>Αποσπασσιμένα μα-</u> <u>θήματα</u>
<u>κοί</u>	Φυσική	Χημεία	Γεωγραφία
		Κοσμογραφία	Ανθρωπολογία
		Γεωλογία	Βοτανική
		Ορυκτολογία	Ζωολογία
			Βιολογία
<u>κοί</u>	Χημεία	Φυσική	Γεωγραφία
		Βοτανική	Ανθρωπολογία
		Ζωολογία	Κοσμογραφία
		Γεωλογία	Βιολογία
		Ορυκτολογία	
<u>ογνώστες</u>	Βιολογία	Φυσική	Κοσμογραφία
	Βοτανική	Χημεία	
	Ζωολογία	Ανθρωπολογία	
	Γεωλογία		
	Ορυκτολογία		
	Γεωγραφία		
<u>λόγοι</u>	Γεωλογία	Φυσική	Ανθρωπολογία
	Ορυκτολογία	Χημεία	Κοσμογραφία
	Γεωγραφία	Βιολογία	
		Ζωολογία	
		Βοτανική	
<u>λόγοι</u>	Βιολογία	Φυσική	Γεωγραφία
	Ανθρωπολογία	Χημεία	Κοσμογραφία
	Ζωολογία	Γεωλογία	
	Βοτανική	Ορυκτολογία	

* Το "Οικονομικά" δε κληρονομείται σε αυτό τον πίνακα, γιατί μόνο καταρτισμένη

Πρώτος πήρε το λόγο ο Σύμβουλος Δ. Σακκάς, ο οποίος είπε: Τα θέματα που θίγει ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος είναι πολύ σημαντικά. Αφορούν προβλήματα εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του εκπαιδευτικού προσωπικού που αν δεν αντιμετωπιστούν δεν είναι δυνατόν να αποκτήσουμε τον καταρτισμένο στην επιστήμη της ειδικότητας, την παιδαγωγική και τη διδακτική δάσκαλο που θα μπορεί να ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στο διδακτικό του έργο. Ο κ. Πρόεδρος, με τις εμπειρίες που έχει, γνωρίζει τα προβλήματα όσο λόγιοι και μπορεί να ενεργήσει να κινηθούν οι διαδικασίες για τη λύση ή την προώθηση λύσεων τουλάχιστο σε μερικά από αυτά. Στις προτάσεις του παρατηρώ τα εξής:

Σελ. 2 κάτω. Να προστεθεί: Πολλοί εκπαιδευτικοί κάνουν αγωγή χωρίς να έχουν διδαχτεί παιδαγωγική και διδάσκουν χωρίς να έχουν διδαχτεί διδακτική.

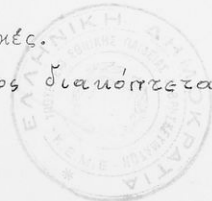
Σελ. 3 αρχή. Να διαγραφεί το χωρίο "οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν στήριγμα στο έργο τους την κρατική και κοινωνική επιδοκίμασία".

Σελ. 2 μέσο και σελ. 3 αρχή. Η αλήθεια είναι ότι το κύριο έργο των καθηγητικών σχολών είναι να ετοιμάζουν τους φοιτητές τους για το εκπαιδευτικό επάγγελμα, αφού ένα μεγάλο ποσοστό από τους νέους που φοιτούν σ' αυτές, το 80% περίπου ή παραπάνω, θα ασκήσουν αυτό το επάγγελμα.

Σελ. 4 (στις προτάσεις). Κάποτε τα θέματα της παιδείας θα πρέπει να πιάσουν να αντιμετωπίζονται στο επίπεδο παρακλήσεων και ευχών. Να συγκροτηθεί μια επιτροπή που θα μελετήσει αυτό το θέμα, αυτό το μέγα πρόβλημα: της σωστής εκπαίδευσης του εκπαιδευτικού προσωπικού στις βασικές του σπουδές, τα ποβλήματα της να συζητηθούν και με μια τελική τους διαμόρφωση να γίνουν αποδεκτά από τους αρμόδιους και στη συνέχεια να γίνουν οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις που θα οδηγήσουν στη λύση του προβλήματος.

Οι άλλες προτάσεις νομίζω ότι είναι πολύ θετικές.

Στο σημείο αυτό η συζήτηση του θέματος διακόπτεται για να συνεχιστεί σε ωρώτη ευκαιρία.

Θέμα 5ο:

Ο εισηγητής του θέματος Δ.Τορπαΐδης για την ανατύπωση των βιβλίων "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" Α' Λυκείου και "Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής" Α' Λυκείου είπε:

"Η πρότασή μου είναι να ανατυπωθούν για το επόμενο έτος 1983-1984, για να τα χρησιμοποιούν οι μαθητές της Α' Λυκείου, ως εξής:

Το βιβλίο "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" να εκδοθεί σ'έναν τόμο με τις διορθώσεις που έχουν κάνει οι συγγραφείς και το βιβλίο "Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής" με διόρθωση του ονόματος του συγγραφέα στο εξώφυλλο "Μιχ.Χ.Οικονόμου" και με την προσθήκη στο πάνω μέρος της δεύτερης σελίδας του ακόλουθου σημειώματος: Το βιβλίο αυτό είναι συνοψισμένη μορφή του έργου "Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής" του Μιχ.Χ.Οικονόμου, έκδοσης 1971 του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Η συνοψίση του βιβλίου έγινε με ευθύνη του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ).

Το βιβλίο της Γραμματικής Οικονόμου να ανατυπωθεί και για τους μαθητές της Γ' Δέσμης της Γ' Λυκείου".

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφάινεται ομόφωνα:

Κάνει δεκτή την εισήγηση του Συμβούλου Δ.Τορπαΐδη στο σύνολό της.

Θέμα 6ο: Κρίση βιβλίων Γ.Μπούλιαρη.

Ο εισηγητής του θέματος Α.Αδαμόπουλος είπε τα εξής:

Η Διεύθυνση Εφαρ. Προγραμμάτων με το έγγραφο της Γ2/2130/22-10-82 μας διαβιβάζει την αίτηση του Γ.Μπούλιαρη με την παράκληση να κριθούν τα βιβλία του:

1. Εξισώσεις και τριώνυμο
2. Θεωρία αριθμών
3. Μιγαδικοί αριθμοί
4. Συναρτήσεις

ως προς την χρησιμότητά τους για τους μαθητές του Λυκείου σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.186/1975.

Σχετικά με τα παραπάνω βιβλία έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1. Ένα μεγάλο μέρος της ύλης τους δεν προβλέπεται από τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα μαθηματικών του Λυκείου, όπως π.χ. οι ενότητες "απαλείφουσα τριωνύμου" και "Αλληλουχία ριζών δύο τριωνύμων" σελ. 70-79 του πρώτου βιβλίου, ολόκληρο το περιεχόμενο του δεύτερου βιβλίου κ.τ.λ.
2. Η γλώσσα του βιβλίου παρουσιάζει πολλές ιδιομορφίες και γραμματικές και συντακτικές ατέλειες, βλέπε π.χ. τον πρόλογο και τις σελ.8, 9, 12 του πρώτου βιβλίου.
3. Υπάρχουν πολλά επιστημονικά λάθη. Ο ορισμός π.χ. της ανίσωσης στη σελ.7 του πρώτου βιβλίου είναι λανθασμένη. Επίσης η χρήση του συμβόλου της συνεπαγωγής στις σελ. 7, 8, 9 του ίδιου βιβλίου είναι λανθασμένη. Ακόμη υπάρχουν πολλές ασυμφωνίες με τα εγκεκριμένα διδακτικά βιβλία ως προς τους ορισμούς των βασικών εννοιών. Οι ορισμοί π.χ. της σχέσης, της απεικόνισης της συνάρτησης, του γραφήματος, σελ.7-20 του τετάρτου βιβλίου είναι διαφορετικοί από αυτούς που χρησιμοποιούνται στα εγκεκριμένα βιβλία μαθηματικών του Λυκείου.

Για τους παραπάνω λόγους και επειδή για τις τάξεις του Λυκείου υπάρχουν εγκεκριμένα διδακτικά βιβλία, που είναι γραμμένα σύμφωνα με τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα, εισηγούμαι να μη κριθούν τα παραπάνω βιβλία του Γ.Μπούλιαρη ως χρήσιμα για τους μαθητές του Λυκείου με την έννοια του άρθρου 2 του Ν.186/1975.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφάσινεται ομόφωνα:

Δεν μπορεί να χαρακτηρίσει ως χρήσιμα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.186/1975, τα βιβλία του Γ.Μπούλιαρη: 1) Εξισώσεις και Τριώνυμο, 2) Θεωρία Αριθμών, 3) Μιγαδικοί αριθμοί και 4) Συναρτήσεις, επειδή για τις τάξεις του Λυκείου υπάρχουν εγκεκριμένα διδακτικά βιβλία, που είναι γραμμένα σύμφωνα με τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα, και επειδή: α) ένα μεγάλο μέρος της ύλης τους δεν προβλέπεται από τα ισχύοντα ανα-

λυτικά προγράμματα Μαθηματικών του Λυκείου, β) η γλώσσα των βιβλίων παρουσιάζει πολλές ιδιομορφίες και γ) έχουν γραμματικές και συντακτικές ατέλειες και πολλά επιστημονικά λάθη.

Θέμα 7ο: Ανακοινώσεις.

Ανακοινώθηκε στο Τμήμα το περιεχόμενο των παρακάτω εγγράφων με αριθμ. πρωτ.ΚΕΜΕ:

- 1) 5138/22-12-1982,
- 2) 5140/22-12-1982,
- 3) 5142/22-12-1982,
- 4) 5152/22-12-1982,
- 5) 24/5-1-1983,
- 6) 26/5-1-1983,
- 7) 28/5-1-1983,
- 8) 40/5-1-1983,
- 9) 54/7-1-1983,
- 10) 60/10-1-1983,
- 11) 61/10-1-1983,
- 12) 62/10-1-1983
- 13) 64/10-1-1983.

Θέμα 2ο: Συζήτηση και απόφαση για την κρίση της Ε.Κ. για το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" Γ' Λυκείου.

Ο εισηγητής του θέματος Φ.Βώρος, που απουσίαζε λόγω άλλης υπηρεσιακής απασχολήσεώς του, προσήλθε (ώρα 11.15) και συνεχίζεται η συζήτηση του παραπάνω θέματος, η οποία είχε διακοπεί στην προηγούμενη συνεδρίαση (πρ.2/1983).

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ.Κακριδής είπε ότι είχε παρακαλέσει τον απασπασμένο στο ΚΕΜΕ Γυμνασιάρχη Λουκά Κούσουλα να διαβάσει και να κρίνει επικουρικά το βιβλίο της Ιστορίας της Γ' Λυκείου και ακολούθως διάβασε το σχετικό με το θέμα αυτό σημείωμα του Λουκά Κούσουλα, το οποίο έχει ως εξής:

Αν ο σκοπός του βιβλίου είναι η σύντομη και επαρκής για το σχολικό χώρο παρουσίαση των θεωρητικών και μεθοδολογικών προβλημάτων της Ιστορίας ως επιστήμης, το βιβλίο ανταποκρίνεται στους στόχους του.

Έχει πρώτα-πρώτα απλότητα στη διάρθρωση της ύλης του και είναι ~~π~~επαισθητικό στις θέσεις που αναπτύσσει.

Αιφνιδιάζει ευχάριστα τον αναγνώστη με τη διαπραγμάτευση θεμάτων που θεωρούνταν μέχρι τώρα ανύπαρκτα ως αυτονόητα.

Η έκθεση των ζητημάτων γίνεται με σαφήνεια και επάρκεια - όση επιτρέπει ο σχολικός τόπος και χρόνος. Η γλώσσα του είναι σωστή: δεν αποσπά την προσοχή του αναγνώστη από το πράγμα που περιγράφει και παρουσιάζει.

Θετικό στοιχείο του βιβλίου είναι οι εγκυκλοπαιδικοί του ορίζοντες, κατά τη διαπραγμάτευση της συνάφειας της ιστορίας με άλλες επιστήμες καθώς και με τις βοηθητικές της. Είναι καιρός να λάβει ο νεοέλληνας μια ιδέα των επιστημών αυτών...

Τα παραδείγματα του βιβλίου είναι καλά και οι αναφορές του σε συγγραφείς όσες και τέτοιες που χρειάζονται.

Διαπιστώνω διαφορά στον τρόπο διαπραγμάτευσης των θεωρητικών από τα μεθοδολογικά προβλήματα της ιστορίας. Είναι ίσως ζήτημα διαφοράς του αντικειμένου... Τα πρώτα εξετάζονται θα έλεγα, από κάποια ~~περιωπή~~ ^{πρωινή}, ενώ τα μεθοδολογικά κάπως εξαπλουστευμένα. Το παράρτημα του βιβλίου "Η τελευταία μεταρρυθμιστική προσπάθεια στη Σπάρτη" είναι αυτό καθαυτό πολύ καλό και λειτουργεί αποτελεσματικότερα στο σύνολο του βιβλίου ως δείγμα του ιστορικού σχετικισμού και του ρόλου του ιστορικού συγγραφέα στη διάκριση των ουσιαστών στοιχείων ενός θέματος.

Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ αποχώρησε, γιατί είχε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

Στη συνέχεια πήραν το λόγο οι παρακάτω Ειδικοί Σύμβουλοι και είπαν:

Ο Κ. Συριόπουλος:

"Το υπό συζήτησιν βιβλίον ἐκρίθη ὑπὸ τῆς ἀρμόδιας ἐπιτροπῆς ὡς βιβλίο ἐπιλογῆς τῆς Δευτέρας τάξεως Λυκείου τὰρα δὲ εἰσάγεται εἰς τὸ Τμήμα διὰ νὰ ἐγκριθῇ ὡς βιβλίο ἐπιλογῆς τῆς Τρίτης καὶ τετάρτης δέσμης τῆς Τρίτης τάξεως Λυκείου, γεγονός τοῦ ὁποῖον μειώνει τὴν ὀγκωστικότητα τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον τὸ βιβλίο ἐκρίθη διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ἄλλης ἀνάγκης.

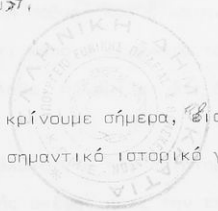
Τὸ Τμήμα δὲν ἔχει καταλήξει εἰς ἀποφάσεις διὰ τὴν κατανομήν τῆς ἱστορικῆς ὕλης εἰς τὰς τρεῖς τάξεις τοῦ Λυκείου οὔτε ἔχει ἀποφασίσει τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα ἱστορίας τοῦ Λυκείου ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν. Τὸ ὑπὸ συζήτησιν βιβλίο ἐγράφη ἵνα ὑπηρετήσῃ τὸ κριθὲν ὡς ἀποτυχὸν καί τοῦτο ἔνεκα καταργηθὲν σύστημα ἐπιλογῆς τῶν ἱκανῶν νὰ φοιτήσουν εἰς τὰ Ἀνάτατα Ἰδρύματα διὰ μαθημάτων ἐπιλογῆς. Εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς τρίτης Λυκείου νομίζω δὲν θὰ ὑπάρχῃ χρόνος, ἵνα διδασκοῦν βασικά ἱστορικά θέματα καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπὸ κρίσιν βιβλίου μόλις θὰ ἐνδιέφερεν φοιτητὰς τῶν ἱστορικῶν τμημάτων τῶν φιλοσοφικῶν Σχολῶν ἴσως. Νομίζω ὅτι διὰ τὴν ὑλοποίησιν ἑνὸς νέου συστήματος ἐπιλογῆς τῶν ἱκανῶν διὰ τὰ ἀνάτατα Ἰδρύματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀπόβλητα ἀποτυχόντων συστημάτων. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν βιβλίο πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ τελικὸν περιεχόμενον τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς τρίτης τάξεως Λυκείου».

Ο Ι. Σκορδίλης:

Με μεγάλη κατάπληξη διαπιστώνω πως στο βιβλίο που κρίνουμε σήμερα, εἰσαγωγή στις ἱστορικές σπουδές, δὲν ὑπάρχει καμιά αναφορά στο σημαντικό ἱστορικό γεγονός τῆς τέλεσης τῶν Ολυμπιακῶν ἀγώνων στην ἀρχαιότητα.

Εἶναι γνωστό πως γιὰ μίαν μεγάλη χρονική περίοδο τῆς ἀρχαιότητος στην πατρίδα μας ὅλα τα ἱστορικά γεγονότα καταχωρίζονται σύμφωνα με τὴ χρονολογία τέλεσης τῶν Ολυμπιακῶν ἀγώνων, γι' αὐτὸ καὶ θεωρῶ πως ἀποτελεῖ σοβαρὴ παράλειψη τῆς συγγραφῆς καὶ μεγάλο μειονέκτημα τοῦ βιβλίου ἡ παρασιώπησις αὐτή.

Προτείνω νὰ παρακληθοῦν οἱ συγγραφεῖς νὰ καλύψουν τὸ σημαντικό αὐτὸ κενὸ στην προβλεπόμενη, με τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς κρίσεως καὶ τοῦ Τμήματος, συμπλήρωσις καὶ διόρθωσις τοῦ βιβλίου.

Τέλος ο εισηγητής του θέματος Φ.Βώρος απαντώντας σε όσα ειπώθηκαν κατά τη συζήτηση είπε:

Κύριοι συνάδελφοι, πολλοί λόγοι με οδηγούν στην υπέρσπιση του βιβλίου ^{βιβλίου} εισηγή-
θηκα:

1. Σεβασμός προς τους συγγραφείς
2. Σεβασμός προς το Τμήμα
3. Σεβασμός στην επιστήμη, όπως την έχω αντιληφθεί.
4. Σεβασμός κυριότατα στην υπηρεσιακή ανάγκη που με απασχολεί έντονα, μας απα-
σχολεί όλους.

Δεν μπορώ να απαντήσω χωριστά, ούτε σε όλα τα θέματα θα περιοριστώ σε λίγα και
αυτά ίσως επουδιώδη.

Αν κάπου αναφερθώ επάνουμα στις παρατηρήσεις σας αυτό δεν έχει με κανένα τρόπο
χαρακτήρα προσωπικό· η πατρότητα χρειάζεται για υπόμνηση της παρατήρησης.

Α. Πρώτα λοιπόν ευχαριστώ για τις πολύ χρήσιμες γραμματικές-γλωσσικές παρατηρή-
σεις από όσους έγιναν.

Β. Έπειτα προχωρώ στα άλλα:
από πού να αρχίσω;...

1. Μερικές παράγραφοι αποσπασματικά διαβασμένες παρουσιάζονται ακατανόητες
ή τουλάχιστο ασαφείς· αυτό όμως δεν είναι κρίση σοβαρή και δίκαιη. Θα
ήταν όμως πολύ ενδιαφέρον να δηλώσει κάποιος ότι κάποιο κεφάλαιο το διά-
βασε ως σύνολο σε μία ανάγνωση και δεν το κατάλαβε, ή νομίζει ότι δεν
είναι κατανοητό.

Η ίδια αποσπασματική παρουσίαση ζήτησε το κεφάλαιο για την επιστημονική
βάση της ιστορίας και τη συγγένεια της ιστορικής σκέψης προς την επιστη-
μονική σκέψη λ.χ. της φυσικής. Ο συγγραφέας θέλησε να πεί ότι πιθανότητα
ενυπάρχει στα συμπεράσματα όλων των επιστημών και τούτο βεβαιώνεται και
από τους φυσικούς επιστήμονες από τον καιρό που διατυπώθηκε η αρχή της απρο-
σδιοριστίας στα φαινόμενα της μικροφυσικής. Η επιστημολογία άγεται προς
ενότητα των επιστημών σήμερα. Τα θέματα αυτά θίγονται σε κάθε σοβαρή συγ-

γραφή για τη φύση της ιστορικής επιστήμης. (πβ λογουχάρη, W.H.WALSH: "Ύστερη σκέψη
στη φιλοσοφία και ιστορία", σχετικά ασάφισμα παρατίθεται παρα-
κάτω).

[Οι αντιπαρατηρήσεις μου με αριθμούς: 4, 5, 7, 8 αποτελούν απάντηση σε παρατηρήσεις που ο κ.Κακριδής ανέπτυξε αναλυτικά στο Τμήμα και που τις έχει επισημειώσει στο αντίγραφο του κρινόμενου κειμένου, το οποίο και καταθέτει στα παραστατικά, για να αποφύγει τώρα το ξαναγράψιμο όπως μου εξηγεί. Βέβαια, εγώ δε θεωρώ ορθό-δοξη αυτή την πρακτική και παρακαλώ τον κ.Κακριδή να κάνει τον κόπο να εντάξει τις παρατηρήσεις του στο πρακτικό κανονικά].

2. Σχετικά με τον όρο μετρήσιμος (αντί μετρητός) και την επισήμανση ότι στον Πρό-λογο ύστερα από το προσπαθήσαμε οι συγγραφείς χρησιμοποιούν το συνιστάται, επιθυ-μώ να παρατηρήσω τα εξής:

1. Για πολλούς που το αντικείμενο μελέτης τους τους φέρνει στην ανάγκη να χρη-σιμοποιήσουν το επίθετο μετρητός, με ιδιαίτερη έμφαση στη δυνατότητα και την πράξη της μέτρησης, φαίνεται ότι το επίθετο αυτό έχει χάσει την εκφραστικότη-τά που είχε, πλησιάζει στη στατικότητα (π.χ. σου δίνω 10.000 μετρητά και 20 σε γραμμάτια) και αναζητώντας άλλο εκφραστικότερο έπλασαν και προτίμησαν τον παραπλ-αιστο όρο μετρήσιμος.

Από τη στιγμή που τον χρησιμοποιούν άνθρωποι με κάποια παιδεία και συγγραφική επιφάνεια, ο όρος μπαίνει στη ζωή. Μπορεί κριτήριο της ζωής να είναι η γνώμη ενός μόνο ανθρώπου, που ίσως οι δικές του επιστημονικές ασχολίες του φέρνουν σε επαφή με την έννοια μετρητά (=μετρημένα) όχι όμως και με την ανάγκη έμφασης της μετρη-σιμότητας; Η επιστήμη, ειδικά η κοινωνική, είναι έκφραση και αποδοχή της κοινω-νίας, όχι του καθενός μόνον.

2. Αλλά, αν φτάσει κανείς στην ετυμολογία ότι οπώδηποτε είναι εξοβελιστέο το επίθετο μετρήσιμος, η διάθρωση σε μετρητός είναι πράξη ολίγων δευτερολέπτων.

3. Στον πρόλογο: η μετάβαση από το προσπαθήσαμε στο συνιστάται, γιατί δεν ερμηνεύε-ται ως ενέργεια (νοητική-εκφραστική) σύνθεσης, μετριοφροσύνης των συγγραφέων που αποσύρονται για να μη γίνονται φορτικοί με τις συστάσεις τους; Αυτές τις Ψυχο-λογικές διεργασίες δεν τις συγχωρεί η τυπική γραμματική; Από όσα λίγα γνωρίζω η ζωή και το προσωπικό ύφος δημιουργούν τη γραμματική, δε γίνεται το αντίστροφο εκτός αν στην πράξη συγχέουμε την περιγραφική γραμματική προς την κανονιστική (αυτό αφορά και το μετρήσιμος) (μετρήσιμος' λειτουργεί στη σκέψη αναλογικά προς το

υπολογίσιμος, αριθμήσιμος, βελτιώσιμος, τι θα λέγαμε για όρους που πλάστηκαν πρόσφατα, όπως ετεροχρονισμός;). - Για άλλες, εύστοχες, παρατηρήσεις του ευχαριστώ τον κ. Τομπαΐδη, που είχε την εντιμότητα να τις χαρακτηρίσει ο ίδιος επουσιώδεις. Είναι κατά τη γνώμη μου ουσιώδεις για την καλύτερη δυνατή εμφάνιση κάθε γραπτού, που είναι μέλημα όλων μας.

3. Ονόματα όπως του MAX.WEBER θα χρειάζονταν κάποια προσθήκη διευκρινιστική υποστήριξε ο κ.Σπυρόπουλος. Κατ'αρχή δεκτή η παρατήρηση. Αλλά, αντιπαρήρσε ο κ.Σακκάς, όσοι μελετούν και κάτι άλλο εκτός από τα στενά πλαίσια των παλαιών σπουδών μας (και αραχνιασμένων προσθέτω εγώ) γνωρίζουν τον MAX WEBER. Και όχι μόνο τον γνωρίζουν, κύριοι συνάδελφοι, αλλά μελετούν ειδικό κεφάλαιο γι'αυτόν οι ίδιοι μαθητές σε άλλο γειτονικό μάθημα. Ναι, και το έργο του το γνωρίζουν οι μαθητές της δέσμης γ' (48%) και τη φωτογραφία του βλέπουν και το επιστημονικό του ήθος θαυμάζουν. Κι εμείς προτείνουμε μια υποσημείωση!

4. Είμαι υποχρεωμένος απαντώντας σε δύο απορίες (του κ.Σπυρόπουλου για τις κοινωνικές τάξεις και του κ.Κακριδή για τη σκοπιμότητα της παραγράφου που έχει τίτλο η πρόβλεψη στην ιστορία) να γράψω λίγα λόγια για την ιστορική συνείδηση, που είναι ο σκοπός διδασκαλίας της ιστορίας.
Είναι λοιπόν ιστορική συνείδηση:

- (1) η κατανόηση του ρυθμού της ιστορικής ζωής, των δυνάμεων που δρουν μέσα στην ιστορία
- (2) η κατανόηση του σήμερα (των πολιτικών και κοινωνικών πράξεων του σήμερα που μας αφορούν) μέσα από την πείρα του χθές.
- (3) η πρόβλεψη των επερχόμενων εξελίξεων του αύριο ώστε να παίρνουμε τις πιο συνετές αποφάσεις σήμερα.

Και για το θέμα αυτό δε βλέπεται μία παραπομπή σε βιβλίο πολύ προστό (που υποθέτω σε μερικούς από μας υπάρχει και ως δώρο): W.H.WALSH, Την πρόβλεψη, τη δυνατότητα και ικανότητα πρόβλεψης του μέλλοντος μέσα από την ιστορία πρώτος τη θεώρησε επιδίωξη σπουδαιότατη ο Θουκυδίδης, όχι με τη γνωστότατη ρήση του ότι το έργο του θα μέινει "κτήμα ες αεί" γιατί τέτοια και παραπλήσια θα συμβαίνουν πάντα όσο θα μένει η ανθρώπινη φύση αμετάβλητη και αμετανόητη.

Έγραψε όμως ως μέγιστη αρετή του μεγάλου πολιτικού την ικανότητα να προβλέπει τα μέλλοντα (όχι βέβαια να προφητεύει λεπτομέρειες οικογενειακής ζωής, αλλά να προβλέπει τις πολιτικές εξελίξεις). (Συγγραφή 2,60-64).

Τον περασμένο αιώνα η έννοια της πρόβλεψης συνδέθηκε με τη γενική θεωρία της κοινωνικοοικονομικής εξέλιξης, που συνέπειά της είναι η πολιτική πράξη. Και φυσικά περιλαμβάνεται κεφάλαιο για τη δυνατότητα πρόβλεψης σε κάθε σοβαρή πραγματεία για τη φύση της ιστορικής γνώσης (βλέπε W.H.WALSH, Εισαγωγή).

5. Κοινωνία και άτομο

Υποστηρίχτηκε ότι το θέμα αυτό με όλα όσα χαρακτηρίστηκαν κοινωνιολογικά, δεν είχε θέση στο κρινόμενο βιβλίο. Επιθυμώ να θυμίσω ότι: (α) ένα από τα πρώτα ερωτήματα στην ιστορία είναι κατά πόσο την ιστορία τη δημιουργούν τα άτομα (οι μεγάλες προσωπικότητες) και οι λαοί. Η ανάλυση συγκεκριμένων περιστατικών δείχνει ότι οι προσωπικότητες στην καλύτερη περίπτωση σφραγίζουν θετικά το ρεύμα της ιστορικής ζωής που ακολουθεί το δρόμο του. Λόγουχάρη: όταν στην αγγλία του σφαιριστηρίου στις 20 Ιουνίου 1879 ο Μιραμπό είπε στον απεσταλμένο του βασιλιά που ζητούσε να διαλυθούν: να πας να πείς στο αφεντικό σου ότι μας έστειλε εδώ η ψήφος του λαού και δε θα φύγουμε παρά με τη δύναμη των όπλων, η απάντηση αυτή θεωρήθηκε πρώτο επαναστατικό έναυσμα. Γεννιέται το ερώτημα: είπε τα λόγια αυτά ο Μιραμπό ως άτομο; ή γιατί ένιωθε την παρουσία των αντιπροσώπων του λαού; ή γιατί αντιπροσώπευαν όλοι μαζί τα 98% του γαλλικού λαού; Λοιπόν τα είπε ο Μιραμπό ή ο γαλλικός λαός; Και αλλιώς: έκανε ο Θηραμένης την προδοσία, που του προσφράφει ο Ξενοφώντας (Ελληνικά 2, τέλος), ως άτομο ή ως εκπρόσωπος της κοινωνικής τάξης που εκπροσωπούσε; ως πείσμα της στιγμής ή ως αποτέλεσμα ιδεολογίας που τον είχε μεταδώσει με την παιδεία της η κοινωνία του; Γενικότερα λοιπόν: δημιουργός των ιστορικών πράξεων είναι το άτομο ή η κοινωνία;

(β) Όσοι γράφουν για τη μεθοδολογία και τα ερμηνευτικά προβλήματα της ιστορίας περιλαμβάνουν και το θέμα αυτό, π.χ. οι: E.H.CARR, WHAT IS HISTORY, CHAPTER 2.

P.GARDINER, THE ROLE OF THE INDIVIDUAL IN THE HISTORY στο βιβλίο του THEORIES OF HISTORY, p.139

Και σε συνάρτηση με την παραπάνω απορία διατυπώθηκε ο φόβος σύγκρουσης με την Κοινωνιολογία. Με συντομία η απάντηση είναι τούτη: η Ιστορία προσφέρει υλικό στην Κοι-

ωνιολογία και η Κοινωνιολογία μας έμαθε να διαβάζουμε Ιστορία. Κοινωνιολογική προσέγγιση της Ιστορίας είναι αίτημα των καιρών. Δε φοβόμαστε λοιπόν σύγκρουση, πρόκειται για συναδελφική συνάντηση. Στο παράδειγμα του θηραμένου η Κοινωνιολογία μάς δίδαξε ότι ο θηραμενισμός δεν είναι σύμπτωμα ατομικής Ψυχολογίας, είναι φαινόμενο κοινωνικό, συνέπεια των θεσμών. Θηραμένηδες που δεν ενδιαφέρονται για το κοινωνικό σύνολο αλλά για τα ίδια συμφέροντα είναι θρέμματα θεσμών.

Αλλά όταν έχουμε φόβους μήπως συγκρυσταλύν η Κοινωνιολογία και η Ιστορία μπορεί ένας ξένος παρατηρητής να αναρωτηθεί: ετούτοι οι επιτελάρχες της Εκπαίδευσης το 1983 δεν έχουν αντιμετωπίσει το πρόβλημα των διεισθητικών προγραμμάτων στην εκπαίδευση κι έχουν τέτοιους φόβους;

Έπειτα αναρωτήθηκε ο κ.Κακριδής αν υπάρχει επιστήμη δημογραφίας. Χωρίς σχόλιο παραθέτω το λήμμα από το Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών της UNESCO.

Δημογραφία (DEMOGRAPHY)

Α. Η δημογραφία ασχολείται με αριθμούς πληθυσμών (POPULATIONS-βλ.λέξη), με τις αριθμητικές μεταβολές τους και με τούς τρόπους με τούς οποίους επέρχονται αυτές οι αλλαγές - όπως π.χ. με την υπεροχή των γεννήσεων επί των θανάτων ή με τη μετανάστευση. Στις αρμοδιότητες της δημογραφίας υπάγεται επίσης η διαίρεση των πληθυσμών σε διάφορες υποομάδες (SUB-GROUPS) κατά φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, καθώς και οι αλλαγές αυτών των διαρθρώσεων. Η δημογραφία χρησιμοποιεί κυρίως ποσοτικές και στατιστικές μεθόδους, καθώς και ειδικές τεχνικές, οι οποίες έχουν επινοηθεί για την επεξεργασία των δημογραφικών δεδομένων. Μερικές φορές πάντως θεωρείται ότι στην αρμοδιότητα της δημογραφίας υπάγονται ή μελέτη των μακροπρόθεσμων κινήσεων του πληθυσμού και οι θεωρητικές πιθανολογήσεις ως προς τα αίτια αυτών των κινήσεων. Μερικές επίσης φορές ο όρος δημογραφία εφαρμόζεται και στη μελέτη πληθυσμού ζώων.

Β. Τόν όρο εισάγει για πρώτη φορά τό 1835 ο Α. GUILLARD, ο οποίος και τόν ορίζει ως "τή φυσική και κοινωνική ιστορία του ανθρώπινου γένους ή, υπό τή στενότερη έννοια, τη μαθηματική μελέτη πληθυσμών, τίς γενικές κινήσεις τους και τίς φυσικές, πολιτικές και ηθικές συνθήκες διαβίωσής τους" (ELEMENTS DE STATISTIQUE HUMAINE OU DEMOGRAPHIE COMPAREE - Στοιχεία Ανθρώπινης Στατιστικής ή Συγκριτικής Δημογραφίας - PARIS: GUILLAUMIN, 1855).

Πιό πρόσφατα, ή δημογραφία όρίσθηκε ως "ή μελέτη τών άνθρωπίνων πληθυσμών μέ στατιστικές μεθόδους, ή όποία άσχολεΐται με ζητήματα όπως εΐναι οί άριθμοί τών ατόμων πού ζοϋν, πεθαΐνουν ή γεννιοϋνται σέ μιά χώρα ή μιά περιοχή, καθώς καΐ ή μέτρηση τής γεννητικότητας (FERTILITY), τής θνησιμότητας (MORTALITY) καΐ τοϋ ποσοστοϋ τών γάμων. Στην άρμοδιότητα τοϋ κλάδου περιλαμβάνονται, προκειμένου νά επιτευχθοϋν όρισμένοι σκοποί, έκτός από τούς ποσοτικούς καΐ όρισμένοι Ποιοτικοί παράγοντες" (P.R.COX, DEMOGRAPHY - Δημογραφία - CAMBRIDGE: CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 1950, σελ.1). Τό πολύγλωσσο δημογραφικό λεξικό τοϋ 'Οργανισμοϋ 'Ηνωμένων 'Εθνών όρίζει τη δημογραφία ως "τήν επιστημονική μελέτη άνθρωπίνων πληθυσμών, πού αναφέρεται πρωταρχικά στο μέγεθος, τή διάρθρωση καΐ τήν ανάπτυξη τους" (U.N. POPULATION STUDIES - 'Ηνωμένων 'Εθνών Πληθυσμιακές Μελέτες - No 29, NEW YORK, 1958, σελ.3).

E. GREBENIK

64. Υποστηρίχθηκε από τον κ.Σπυρόπουλο ότι πολλές σελίδες αφιέρωσε η κ.Οικονομούλου για το περιστατικό σύγκρουσης πάνω στα Βέρβα ανάμεσα στον Υψηλάντη και τους Πρόκριτους. Το παράδειγμα αυτό εΐναι το πιο πρόσφορο για να δοκιμαστούν τα θεωρητικά σχήματα και να γίνουν κατανοητά. Αυτό δεν ισχύει μόνο για την περίπτωση που απαρτίζεται το ακροατήριο από μαθητές αλλά και όταν πρόκειται για μεγάλους. Εΐναι βέβαιο ότι και από τη δική μου αναγκαΐα εδώ πολυλογία τα στοιχεία που θα μείνουν εΐναι τα παραδείγματα αναφοράς: ο Θηραμένης, ο Μιραμπό, ο Θουκυδίδης-Περικλής, το πραξικόπημα της 16-7-74 (που θα αναφέρω παρακάτω). Και το επόμενο βήμα ήταν επίκριση ότι το ίδιο παράδειγμα υπάρχει στο άλλο σχολικό βιβλίο. Ακριβώς για το λόγο αυτό προτιμήθηκε αγαπητοΐ μου. Η αναφορά σε κάτι γνωστό διευκολύνει το καινούριο. Και επιπλέον: το άλλο βιβλίο έχει άφθονες σελίδες από τις πηγές. Δεν εΐναι μέρος μαθήματος η ίδια η παραπομπή; Και πάντως με το παράδειγμα αυτό γυμνάζεται ο μαθητής να διασταυρώνει τις πληροφορίες και να αναζητεί τα κίνητρα εκείνων που έδρασαν και εκείνων που έγραψαν. Η αναζήτηση των κινήτρων εΐναι η πιο διεισδυτική ερμηνευτική αρχή για όλες τις κοινωνικές επιστήμες. Και αποτελεί εφαρμογή ενός αξιώματος του Πολύβιου: Ιστορίας εάν τις αφέλῃ το διατί και πως και τίνος χάριν έπράχθη το πραχθέν, λόγοι γίνονται το λειπόμεινον.

Γιατί μόνο με αυτές τις αναζητήσεις μπορεί ο ιστορικός να προσθέσει:

Καλλίστην παιδείαν ηγητέον των εκ της αληθοῦς ιστορίας περιγιγναιμένων εμπειρίαν.
μόνη γαρ αὕτη χωρίς κινδύνου από παντός καιρού και περιστάσεως κριτὰς αληθινούς
αποτελεῖ του βελτίονος (μέλλοντος).

Εμείς λοιπόν μεμφόμαστε ένα τέτοιο παράδειγμα!

7. Το περίφημο επιστημολογικό θέμα που μας ξένισε ήταν η σχέση της Ιστορίας με
τις Φυσικές επιστήμες κλπ.

Το ζήτημα είναι: τούτο:

Αφού η ιστορία σπουδάζει τα επιμέρους έχει τη δυνατότητα να διατυπώνει γενι-
κεύσεις; νόμους;

Και ο συγγραφέας μας δίνει δείγματα απλά που βεβαιώνουν τη δυνατότητα γενικεύ-
σεων από τη συνολική θέαση της ιστορικής ζωής' ('Όσοι πολемоῦν διαιρεμένοι
νικιούνται ὅλοι μαζί'). ('Όλες οι εξουσίες φθείρουν και η απόλυτη εξουσία φθεί-
ρει απόλυτα').

Και, αντίστροφα, μας πληροφορεί ότι και οι Φυσικές επιστήμες αδυνατούν να δια-
τυπώσουν νόμους με ακλόνητη βεβαιότητα σήμερα: περιορίζονται στην πιθανότητα
αυτό πρόκυψε από την εποχή που επιστημάνθηκαν φαινόμενα απροσδιοριστίας στη
μικροφυσική.

Έτσι, Ιστορία και Φυσική συμπλησιάζουν από πλευρά επιστημολογική: διαφέρουν
μόνο ως προς το αντικείμενο. Και η ιδεαλιστική άποψη που τις θέλει χωριστές
και ανόμοιες δεν έχει πια στηρίγματα.

Εδώ κάποιος μίλησε για "φαντάσματα".

Αλλά η σύγχρονη επιστημολογία τείνει να αποδεχτεί ενιαία γνωσιακή προσπάθεια
σε όλους τους τομείς του επιστητού. Δεν το υποστηρίζουν αυτό οι βέβηλοι, αλλά
στοχαστές συνεταί και φρόνιμοι. Επισυνάπτω αποσπάσματα από τον W.H.WALSH,
σελίδες: 58, 63-4, 71-72. *(εξέσσε εσόμενες σελίδες)*

("συνημμένα φύλλα: 8")

Με αυτά τα θέματα συνδέεται και η φράση: "η ιστορία συγκροτήθηκε σε επιστήμη >>
(αντικείμενο, σκοπός, μεθοδολογία).

(Και υποθέτω ότι αναφέρομαι σε βιβλίο που "ένιοι των παρόντων" το έχουν και ως
δώρα).

W. H. Walsh, *Διαμαρτυρία*, σελ 58, 63-64, 71-72:

Μπορούμε νά συνοψίσουμε τά ἀποτελέσματα τῆς σύντομης αὐτῆς προσπάθειας, νά ἐπισημάνουμε τά κύρια γνωρίσματα τῆς γενικά ἀποδεκτῆς ἔννοιᾱς τῆς ἐπιστήμης καί τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσης ὡς ἐξῆς: 'Αποδίδουμε τόν ὅρο "ἐπιστήμη" σέ γνώσεις πού (α) ἔχουν μεθοδικά κατακτηθεῖ καί συστηματικά ταξινομηθεῖ, (β) ἀποτελοῦνται ἀπό (ἢ τουλάχιστον περιλαμβάνουν καί) σύνολο γενικά παραδεκτῶν ἀληθειῶν, (γ) μᾶς ἐπιτρέπουν νά προβλέπουμε ἐπιτυχῶς καί νά ἐλέγχουμε (ὡς ἕνα βαθμό τουλάχιστον) τή μελλοντική πορεία τῶν γεγονότων, (δ) εἶναι ἀντικειμενικές, μέ τό νόημα ὅτι κάθε ἀπροκατάληπτος παρατηρητής ὀφείλει νά τίς παραδεχτεῖ ἔχοντας στή διάθεσή του τά ἴδια δεδομένα, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς προσωπικές του προτιμήσεις καί ἀπόψεις.....

Δέν ἐπιθυμῶ νά ἀποκρύψω τό γεγονός ὅτι τό θέμα τῶν γενικεύσεων στήν Ἱστορία εἶναι ὀλισθηρό καί ὅτι ἀπαιτεῖ βαθύτερη ἀνάλυση· ὥστόσο, ὁ ἀναγνώστης θά ἀναγνωρίσει ἴσως στό σημεῖο τοῦτο ὅτι ὑπάρχει, φαινομενικά τουλάχιστον, μιᾶ ἀποδεκτὴ βάση γιὰ τή διαφοροποίηση τῆς Ἱστορίας ἀπό τή φυσική. Αὐτή ἡ ἐντύπωσή μας εἶναι πιθανό νά ἐπιβεβαιωθεῖ προχωρώντας στήν ἐξέταση τοῦ θέματος τῆς πρόβλεψης στήν Ἱστορία. Ὅπως εἶδαμε πιο πάνω, ἡ ἱκανότητα τοῦ φυσικοῦ νά κάνει ἐπιτυχεῖς προβλέψεις ἀπορρέει ἄμεσα ἀπό τή μόνιμη ἐνασχόλησή του μέ ὅ,τι παρουσιάζει γενικό ἐνδιαφέρον στά συμβάντα πού ἐρευνᾷ. Ἀντίστροφα, τό γεγονός ὅτι, ἐπιφανειακά τουλάχιστον, οἱ ἱστορικοὶ δέν ἐνδιαφέρονται καθόλου γιὰ προβλέψεις τοῦ μέλλοντος θά ἐπιβεβαίωνε ὅτι ἡ βασική στάση τους ἀπέναντι στά συμβάντα εἶναι ἐντελῶς διαφορετική ἀπό τήν ἀντίστοιχη στάση τῶν φυσικῶν.

Ἐποὶ οἱ ἱστορικοὶ μελετοῦν τό παρελθόν καθεαυτὸ ὡς παρελθόν, καί ὅχι γιατί ἐλπίζουν ὅτι ἡ μελέτη του μπορεῖ νά φωτίσει τή μελλοντική πορεία τῆς Ἱστορίας, θά μπορούσε νά θεωρηθεῖ γενικά κοινοτοπία. Ἀλλά τό θέμα δέν εἶναι ἴσως τόσο ἀπλό ὅσο φαίνεται. Καταρχὴν ὀφείλουμε νά ἀναρωτηθοῦμε ἂν ἡ ἔρευνα τοῦ ἱστορικοῦ γιὰ τό παρελθόν εἶναι πράγματι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε ἄλλο διαφέρον, ὅπως ἐμφανίζεται σέ πρώτη προσέγγιση. Βέβαια, δέν εἶναι καθόλου παράλογο νά ὑποστηρίξουμε ὅτι μελετοῦμε τό παρελθόν, ἐπειδὴ νομίζουμε πὺς αὐτὴ ἡ μελέτη θά φωτίσει τό παρόν· καί δέ θά ἔπρεπε νά τό μελετοῦμε ἂν δέν προσδοκούσαμε κάτι τέτοιο. Ἄν τό παρελθόν ἦταν ἐντελῶς ἄσχετο πρὸς τό παρόν, γιατί θά ἔπρεπε νά μᾶς ἐνδιαφέρει; Καί ἂν μᾶς ὑποδείξουν ὅτι αὐτό μπορεῖ νά ἰσχύει χωρίς οἱ ἱστορικοὶ νά μεταβάλλονται κατ'ἀνάγκη σέ προφήτες (ἀφοῦ στό κάτω κάτω τό

τό παρόν δέν εἶναι μέλλον), μπορούμε νά ἀντιτάξουμε τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ μελέτη τῆς 'Ιστορίας μιᾶς χώρας ἢ ἐνός κινήματος μᾶς βοηθᾷ, ὡς ἓνα βαθμό, νά προβλέψουμε τό μέλλον τους. "Ενα ἄτομο πού γνωρίζει ἀρκετά καλά, π.χ., τήν 'Ιστορία τῆς Γερμανίας εἶναι, ἀπό μιᾶ ἄποψη, καλύτερα προετοιμασμένο γιά νά προβλέψει τήν πιθανή μελλοντική ἐξέλιξη τῆς Γερμανίας ἀπό ὅ,τι κάποιος ἄλλος ἐντελῶς ἀνίδεος ὡς πρὸς τήν 'Ιστορία αὐτῆς τῆς χώρας. Οἱ ἱστορικοὶ μπορεῖ νά μὴν εἶναι προφητες, ἀλλά εἶναι συχνά σέ θέση νά προφητεύουν.

Οἱ παρατηρήσεις αὐτές ξαναθέτουν ὁλόκληρο τό ζήτημα γιά τή θέση τῶν γενικεύσεων στήν ἱστορική σκέψη, ἀλλά γιά τήν ὥρα δέ θά ἀναλύσουμε τά παραπέρα προβλήματα πού προκύπτουν. 'Απλῶς θά ἐπιβεβαιώσουμε τήν ἐπιφανειακή διαφορά ἀνάμεσα στήν 'Ιστορία καί στή Φυσική 'Επιστήμη σέ σχέση μέ τό δεύτερο καί τό τρίτο σημεῖο τῶν παρατηρήσεών μας.

"Ενας ἀπό τοὺς πρωταρχικοὺς στόχους τοῦ θετικισμοῦ στίς καλύτερες στιγμές του ἦταν νά ὑποστηρίξει τήν ἐνότητα τῆς ἐπιστήμης, δηλαδή νά δείξει ὅτι, ἐκτός ἀπό κάποιες καθαρά ἀναλυτικές ἐπιστῆμες, δηλαδή νά δείξει ὅτι, ἐκτός ἀπό κάποιες καθαρά ἀναλυτικές ἐπιστῆμες, ὅπως τά Μαθηματικά καί ἡ Τυπικὴ Λογική, ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς γνώσης πού ἀξίζουν τόν τίτλο τῆς ἐπιστήμης θεμελιώνονται στίς ἴδιες βασικές διαδικασίες: στήν παρατήρηση, στόν ἐννοιολογικὸ διαστοχασμὸ καί στήν ἐπαλήθευση. Τό πρόγραμμα τοῦτο ἀποκλείει κάθε ἰδεαλιστική ἐξήγηση τῆς 'Ιστορίας καί στήν πραγματικότητα ἀρνεῖται τήν ἄποψη ὅτι ἡ 'Ιστορία, μέ ὁποιοδήποτε νόημα, ἀποτελεῖ αὐτόνομο κλάδο γνώσης. Αντίθετα πρὸς τήν ἰδεαλιστική θέση, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ μέθοδος τῆς 'Ιστορίας δέ διαφέρει καταρχήν ἀπό τή μέθοδο τῆς Φυσικῆς 'Επιστήμης. Καί στίς δύο περιπτώσεις τά συμπεράσματα συνάγονται σέ ἀναφορά μέ γενικές ἀλήθειες, μόνο πού συνήθως ὁ ἱστορικός, ἀντίθετα πρὸς τόν φυσικὸ ἐπιστήμονα, δέν κάνει ρητὰ τίς γενικεύσεις στίς ὁποῖες ἀναφέρεται.

8. Ο ἱστορικός ἐξ ὀρισμοῦ βρίσκεται σὲ ἀπόλυτη ἀδυναμία νά παρατηρήσει τὰ γεγονότα πού πρόκειται νὰ ἀφηγηθεῖ.

Πέτρα σκανδάλου ο ὀρισμός καὶ ἀγράμματος ο ἄνθρωπος πὺ τον ἔγραψε. Ἡ δικαιοσύνη

επιβάλλει να ακούσουμε τι θα έλεγε η άλλη πλευρά:

θα σας αφηγηθώ δύο παραδείγματα:

- (1) Ο Ξενοφώντας στα Ελληνικά, βιβλίο Β' (τέλος) αφηγείται το περιστατικό του θηραμένου, που πήγε πρεσβευτής στο Λύσανδρο και πρόδωσε την πατρίδα του (έμεινε τρεις μήνες εκεί, για να εξαντληθούν οι πολιορκημένοι και να δεχτούν παράδοση της πόλης) κλπ. κλπ.

Αυτά τα είδε ο Ξενοφώντας; μπορούσε να τα δει; όχι κ.Κακριδή. Στις ανθρώπινες πράξεις υπάρχει ένα στοιχείο αθέατο, τα κίνητρα. Ακόμη και τούτη τη συνειδησίαν αν κάποιος από τους παρόντες την ιστορήσει είναι σε αδυναμία να παρατηρήσει το γεγονός: υπάρχει το αθέατο στοιχείο, που μόνο το εικάζει "κατά το εικός και το αναγκαίο", όπως θα έλεγε ο Θουκυδίδης.

- (2) Στις 15 Ιουλίου 1974, ώρα 10 π.μ., στη Λευκωσία ο πιο καλός παρατηρητής-ιστορικός βρίσκεται σε απόλυτη αδυναμία να παρατηρήσει τα γεγονότα. Ακούει πυροβολισμούς, ερπύστριες, κανονιοβολισμούς, φωνές, θρήνους, ορυμαγδούς και εμβατήρια, ακούει αργότερα ανακοίνωση: Ο Μακάριος είναι νεκρός, ... και στις 5 το απόγευμα από Πάφο μια άλλη γνώριμη φωνή διαψεύδει την ανακοίνωση! "Κυπριακέ λαέ είμαι ο Μακάριος και σου μιλώ και θα αγωνιστώ στο πλευρό σου". Κανένας ιστορικός δεν τα είδε αυτά ούτε μπορεί να τα παρατηρήσει. Πέρασε χρόνος για να χαρακτηριστεί εκείνο το γεγονός πραξικόπημα, πολύ περισσότερος για να χαρακτηριστεί άφρον πραξικόπημα και ούτε σήμερα γνωρίζουμε τί ακριβώς συνέβη. Και είμαστε σύγχρονοι, παρόντες· χιλιάδες άνθρωποι και με σύγχρονα μέσα. Ενώ ο Θουκυδίδης πήγαινε ρωτώντας και κατέγραψε την εμπειρία του: "οι παρόντες τοις έργοις εκάστοις ου τα αυτά περί των αυτών έλεγαν αλλ'ως έκαστος ευνοίας ή μνήμης έχει". Δηλαδή ο ίδιος ο Θουκυδίδης μας πληροφορεί ότι οι παρόντες στα γεγονότα αδυνατούν να τα αφηγηθούν όπως έγιναν για δυο λόγους: γιατί δεν τα είδαν στο σύνολό τους για να τα αφηγηθούν και γιατί υπερέχονται παράγοντες συναισθηματικοί στην αφήγησή τους (ιδεολογικοί).

- (3)....."Από όλους τούς εκπαιδευτικούς προσδοκώ άμεριστον βοήθειαν..."Όταν λάβω μίαν άπόφασιν...αυτή είναι όριστική και άνέκκλητος..."Αντίστασιν δέν εννοώ μονάχα εκείνην τήν όποίαν φυσικά κανείς δέν μπορεί νά φέρη, δηλαδή από άπόψεως τυπικής, αλλά και έσωτερικής, δηλαδή τήν έλλειψιν ίεραρχίας και ύποταγής έν διανοίᾳ (έν τό κείμενο αυτό σās ξενίζει μέ τή δομή του ή σās θυμίζει άλλα λόγια σω-

σωτήρια, σās βεβαιώνω γιά τήν ακρίβεια τής αντιγραφής από τό βιβλίο τοῦ 'Α. Δημαρά. 'Η Μεταρρύθμιση πού δέν ἔγινε, 2, 189-190). Δέν ἐπιτρέπω...καμμίαν ὑπόκαφον ἀντίστασιν εἰς τās θελήσεις μου...)

Σχετικά με αὐτό το κείμενο, κύριοι συνάδελφοι, ἐπιθυμῶ νά πῶ ὅτι: ἀποτελεῖ γεγονός ιστορικό πού οὔτε ο συντάκτης μποροῦσε νά το παρατηρήσει στο σύνολό του, γι'αὐτό:

- δέν μποροῦσε νά γνωρίζει τίς ἀντιδράσεις τῶν παραληπτών.
- κυρίως δέν μποροῦσε νά παρατηρήσει τό μέγεθος τῶν συνεπειῶν.

Ο ἱστορικός ἐπιπλέον δέν μπορεῖ νά παρατηρήσει ἄμεσα τὰ κίνητρα ἄλλά τὰ συμπεραίνει κατὰ τό εἰκός καί τό ἀναγκαῖον ὁ ἀνθρώπινος λόγος διακρίνει περισσότερο ἀπό ὅσα τό μάτι μπορεῖ νά παρατηρήσει.

Δηλαδή ο σύγχρονος ἱστορικός ἀδυνατεῖ νά παρατηρήσει τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του ἀδυνατεῖ καί ἔμμεσα νά τὰ πληροφορηθεῖ τελικά τὰ συμπεραίνει "κατὰ τό εἰκός καί τό ἀναγκαῖο".

Δηλαδή:

- κανένας ἱστορικός - με ἐπίγνωση τῶν δυσχερειῶν τῆς ἱστορίας - δέν εἶδε τὸν Περικλή (οὔτε ο Θουκυδίδης)
- κανένας - οὔτε ο Ναπολέοντας - δέν εἶδε τὴ μάχη τοῦ AUSTERLITZ.

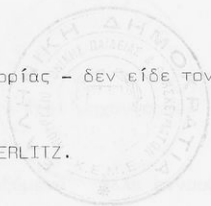
Δηλαδή:

Ο ἱστορικός εἶναι σὲ ἀπόλυτη ἀδυναμία νά παρατηρήσει τὰ γεγονότα πού ἀφηγεῖται.

Δηλαδή ἡ κυρία πού ἔγραψε τὴν παραπάνω πρόταση νομίζω ὅτι εἶχε συνείδηση τοῦ τί ἔγραψε.

Δηλαδή νομίζω ὅτι ἡ δικαιοκρίσιά μας εἶναι δυνατό νά ἀμφισβητηθεῖ ἀπὸ τὴ συνείδησή μας.

Καί ὅλα αὐτά εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τό ὅτι ἀπλή παρεμβολή τοῦ "συνήθως" στήν ἐπίμαχη πρόταση θά μποροῦσε νά εἶχε συμβιβάσει τὰ διεστώτα (καί με ἀνάλογη φραστική ἀμβλυσση στήν ἐπόμενη πρόταση).

Αφού αράδιασα όλες αυτές τις κουραστικές ασημαντολογίες τελειώνω με κάποιες υποθέσεις:

Αν κάποιος τρίτος παρατηρητής παρακολουθούσε θα μπορούσε να αναρωτηθεί:

1. Αφού οι πιο πολλές παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν ήταν γραμματικές - φραστικές διορθώσεις, γιατί δεν τις ^{πιάσαμε} απευθείας πάνω στο κρινόμενο κείμενο αθόρυβα με το μολυβάκι τους;
2. Αφού στα πιο σοβαρά θέματα που συζητήθηκαν κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι έχει απόλυτα δίκιο (αφού λ.χ. η δημογραφία είναι επιστήμη γνωστή, αφού ο ιστορικός κυριολεκτικά αδυνατεί να παρατηρήσει ακόμα και τα σύγχρονά του γεγονότα αφού.....αφού) ^{μερικοί} πώς μπορούν να υποστηρίξουν περίπου το αξίωμα LES SCIENCES C'EST MOI;
3. Μήπως οργίστηκαν ότι κάποιος πάει να τους πατήσσει επινοώντας ανύπαρκτες ανάγκες για να αποσπάσει την ψήφο τους (υποστηρίχτηκε η άποψη αυτή από τον κ. Σπυρόπουλο). Αλλά εδώ πρόκειται για ανάγκες σ' όλους ορατές.

Επιλέγοντας:

θα συμφωνήσω με την άποψη του κ. Κακριδή ότι η υπηρεσία δεν έχει μηχανισμούς επαρκείς για να αναθέτει συγγραφή βιβλίων και παρακολούθηση κλπ.
Όμως η πρόταση αυτή παίρνει περιεχόμενο ανάλογο με τα συμφραζόμενα - άλλα εννοούσε ο κ. Κακριδής μ' αυτή τη διάγνυσή του προχθές, άλλα εννώ εγώ σήμερα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Καθένας είναι κύριος της γνώμης ^{του} και υπεύθυνος για την ψήφο του. Η ψήφος μας σπάνια είναι απαλλαγμένη από διλήμματα. Σας θυμίζω όμως σε ποιά ατμόσφαιρα τη Μεγάλη Βδομάδα του 1978/ή 1979 ψηφίσαμε για τα Νέα Ελληνικά της Γ' Γυμνασίου και τη Δραματική Ποίηση. Είχαμε και τότε ^{αγύρις} ορατές και πιστωτικές και στρωθήκαμε τις ατέλειες να τις διορθώσουμε όχι να τις διογκώσουμε. Από πόνο για την Εκπαίδευση.

Νομίζω, έχω τη βεβαιότητα, ότι παρά τις μικροαντιδικίες μας κυριαρχεί πάντα τελικά η αγάπη μας για την αποστολή μας.

Είναι αλήθεια ότι γεννηθήκαμε και μορφωθήκαμε σε μία κοινωνία σκοπιμότητας - την ήθελαν άλλοι σε στασιμότητα - κι έχουμε κληθεί να υπηρετήσουμε ένα κόσμο που αλλάζει - έστω και με σπασμούς. Ας ακούσουμε τους καημούς του.

Η πρότασή μου είναι: να συγκεντρώσουμε τις παρατηρήσεις μας, να τις δώσουμε στους συγγραφείς και στο συντομότερο δυνατό χρόνο (5-8 μέρες) να πάμε για το τυπογραφείο.

Ευχαριστώ

Ύστερα από αυτά ο Πρόεδρος Φ.Κακριδής εισάγει το θέμα σε ψηφοφορία με βάση τις παρακάτω προτάσεις:

(1)

(2)

— Αξιοποιήσιμο

{ για φέτο
 { για του χρόνου
 με διορθώσεις
 χωρίς διορθώσεις

— Όχι αξιοποιήσιμο

όποιος θέλει

διαφοροποιεί α, β, γ.

Η ψηφοφορία έχει ως εξής:

Ι. Σκορδίλης	:	Αξιοποιήσιμο με διορθώσεις για του χρόνου
Κ. Συριόπουλος	:	Όχι αξιοποιήσιμο
Δ. Τομπάτσης	:	Αξιοποιήσιμο με διορθώσεις για του χρόνου
Στ. Παπασημακόπουλος	:	" " " " φέτο
Λ. Αδαμόπουλος	:	" " " " του χρόνου
Ν. Παπαδόπουλος	:	" " " " " "
Φ. Βάρος	:	" " " " φέτο
Ηλ. Σπυρόπουλος	:	" " " " του χρόνου
Ν. Βαρουχάκης	:	" " " " " "
Δ. Σακκάς	:	" " " " φέτο
Φ. Κακριδής	:	Όχι αξιοποιήσιμο

Συνοψίζοντας το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ο Πρόεδρος Φ.Κακριδής λέει ότι το Τμήμα έκρινε το βιβλίο κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό (ψηφοί 9:2), ύστερα από ορισμένες διορθώσεις που θα επιφέρουν οι συγγραφείς (ψηφοί 9) σε λογικό χρονικό διάστημα τόσο, ώστε το βιβλίο να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη σχολική χρονιά 1983-1984. Με ψηφους 6:3 το Τμήμα έκρινε ότι δεν είναι εφικτό το βιβλίο να χρησιμοποιηθεί ήδη φέτο.

Έπειτα ο Πρόεδρος Φ.Κακριδής ερωτά το Τμήμα σχετικά με τη μεθόδευση (μεταφορά των παρατηρήσεων και επιστάσις) των απαραίτητων διορθώσεων.

Στήν πρόταση του Προέδρου και συναδέλφων μέσα από το Τμήμα για να αναλάβει ο Φ.Βώρος την παραπέρα συνεργασία με τους συγγραφείς για την τελική διαμόρφωση του κειμένου, ο Φ.Βώρος δήλωσε ότι:

αδυνατεί να αναλάβει το έργο αυτό για λόγους σοβαρούς:

α. Ότι είχε να προσφέρει στην προσπάθεια το πρόσφερε.

β. Θεωρεί σκοπιμότερο να αναλάβουν άλλοι συνάδελφοι που είναι βέβαιο ότι κάτι ιδιαίτερο μπορούν να υποδείξουν.

Και υπόδειξε τους: Δ.Σακκά, Δ.Τομπαΐδη.

Ακολούθως εισάγεται σε ψηφοφορία το θέμα του καθορισμού συνδέσμου του Τμήματος με τους συγγραφείς του βιβλίου:

Ι.Σκορδίλης : Προτείνει το Φ.Βώρο

Κ.Συριόπουλος: " τους Δ.Σακκά-Δ.Τομπαΐδη

Δ.Τομπαΐδης: " το Φ.Βώρο

Στ.Παπασημακόπουλος: " τους Δ.Σακκά-Δ.Τομπαΐδη

Λ.Αδαμόπουλος: " " " "

Ν.Παπαδόπουλος: " " " "

Φ.Βώρος: " " " "

Ηλ.Σπυρόπουλος: " " " "

Ν.Βαρουχάκης: " " " "

Δ.Σακκάς: " " " "

Φ.Κακριδής: " " " "

Με ψήφους 9:2 το Τμήμα αναθέτει στους Συμβούλους Δ.Σακκά και Δ.Τορπαΐδη τη μεβάδευση (μεταφορά των παρατηρήσεων και επιστασίαι) των απαραίτητων διορθώσεων. Επειδή εξαντλήθηκαν τα χρονικά όρια της συνεδριάσεως η συζήτηση του 3ου θέματος της ημερήσιας διατάξεως αναβλήθηκε.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Π. Παπαδημητρίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 4/1983
=====

Σήμερα, 14 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί εκκρεμεί η αίτηση παραιτήσεώς του από την υπηρεσία. Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος γιατί βρισκόταν στο εξωτερικό και οι κ.κ. Δ. Τομπαΐδης και Α. Αδαμόπουλος γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

1. Ανατύπωση βιβλίων Θρησκευτικών. Εισηγητής κ. Φούσκας.
2. Βιβλία διδ/λίας της γερμανικής γλώσσας (Εκδόσεις HUBE) εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
3. Γνωμοδότηση για το διορισμό του κ. Αλεξ. Μπρούσαλη ως καθηγητή Τεχνικών, Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
4. Επιμόρφωση καθηγητών " βοήθεια στην έδρα, Εισηγητής Φ. Κακριδής.
5. Τα φυσιογνωστικά μαθήματα και η Χημεία στο Ν.Π. (Α.Π., Ω.Π. και διδ. βιβλία) Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
6. Διδ. βιβλίο: Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία. Εισ. Φ. Βώρος.

Η συνεδρίαση αναβλήθηκε για τις 11.00 με την ελπίδα ότι θα σχηματιστεί απαρτία.

Στις 11.45 η συνεδρίαση πραγματοποιείται, γιατί σχηματίστηκε απαρτία.

Θέμα 1ο

Ο κ. Φούσκας λέγει :

Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. (Πράξη 88/23-11-1982) και την εντολή του κ. Προέδρου (24-11-82) για συγκρότηση " Ομάδας Εργασίας " με σκοπό την αναθεώρηση και βελτίωση των βιβλίων των Θρησκευτικών, πληροφορώ το Τμήμα ότι αναθεωρήθηκε και διορθώθηκε και το βιβλίο της Β' Γυμνασίου. Οι διορθώσεις αφορούν ασάφειες, ατυχείς εκφράσεις, δυσνόητα σημεία, επαναλήψεις και τυπογραφικά αβλεπτήματα.

Την Ομάδα Εργασίας αποτέλεσαν οι ΓΕΜΕ Ι. Μάσσος, Π. Πάλλης και Ι. Καρούσος, οι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ θεολόγοι καθηγητές Ι. Διλμπόης και Δ. Κούκουνας και ο υποφαινόμενος. Οι αποφάσεις της Ομάδας εργασίας έχουν ληφθεί ομόφωνα.

Βεβαιώνω ότι από την Ομάδα Εργασίας, η οποία εργάστηκε φιλότιμα και προσεκτικά, έγινε ό,τι ήταν δυνατό να γίνει σ' αυτή τη φάση και ότι το διδ. εγχειρίδιο διορθώθηκεσε πολλά του σημεία.

Εισηγούμαι την προώθηση του βιβλίου των Θρησκευτικών της Β' Γυμνασίου " Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ " των συγγραφέων Μ. Καρδαμάκη - Χ. Γκότση - Ι. Κωνσταντινίδη - Κ. Λουκάκη στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση για το σχ. έτος 1983-84, αφού γίνουν οι διορθώσεις, οι οποίες σημειώνονται με σαφήνεια στο συνυποβαλλόμενο αντίτυπο του βιβλίου.

Η εισήγηση έγινε ομόφωνα αποδεκτή.

Θέμα 2ο

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει :

Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Εφαρμ. Προγρ. Μ.Ε., με έγγραφό του στις 8-10-83/Φ.211.17/87/Γ2/1966, μας διαβιβάζει φωτοαντίγραφο καταλόγου διδακτικών βιβλίων της Γερμανικής Γλώσσας των εκδόσεων HUBER AKTUELLE και μας παρακαλεί για τη γνωμοδότησή μας.

Στο θέμα αυτό έχω να θυμίσω την τελευταία τακτική που ακολουθήσε το Τμήμα μας σχετικά με το θέμα των βιβλίων διδασκαλίας της Γερμανικής Γλώσσας. Και αυτή η τακτική είναι το ότι προτείναμε επιτροπή, σύμφωνα με τον νόμο, που έκρινε όλα τα υπάρχοντα στο ελεύθερο εμπόριο βιβλία διδασκαλίας της Γερμανικής Γλώσσας και

πρότεινε σχετικά. Έπειτα απ' το γεγονός αυτό δεν υπάρχει τουλάχιστο για φέτος θέμα. Τα βιβλία των εκδόσεων HUBER AKTUELL μπορούν να υποβληθούν για τον επόμενο χρόνο με βάση και σε συνάρτηση με την πρόσκληση, που θα γίνει απ' το Υπουργείο για επίδειξη ενδιαφέροντος, και οι ενδιαφερόμενοι του παραπάνω εκδοτικού οίκου θα μπορούν ασφαλώς να επανέλθουν, οπότε και θα τεθούν τα βιβλία υπόψη της ειδικής επιτροπής που θα συγκροτηθεί για το σκοπό αυτό.

Με την ευκαιρία ο Πρόεδρος κ. Κακριδής διευκρινίζει ότι η πρόταση που έκανε στη συνεδρία 92/29-11-82, και έγινε δεκτή από το Τμήμα, σχετικά με την κατάργηση των Κλασικών Λυκείων δεν έχει βέβαια εφαρμογή στο ειδικό θέμα της γλώσσας. Αν καταργηθούν τα Κλασικά Λύκεια ως θεσμός, η γερμανική γλώσσα θα εξακολουθήσει να διδάσκεται, και μακάρι να μπορούσε να επενταθεί και στα άλλα σχολεία της χώρας ως τρίτη δίπλα στα αγγλικά και στα γαλλικά, ξένη γλώσσα.

Η εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Θέμα 3ο

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει :

Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Προσ. Μ.Ε., με έγγραφό του στις 18-11-82/Δ2/18512 μας διαβιβάζει αίτηση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά του κ. Μπρούσαλη Αλέξιου και ζητεί τη γνωμοδότησή μας σχετικά με τη δυνατότητα διορισμού του ως καθηγητή των Τεχνικών στην Εκπαίδευση.

Από την εξέταση των στοιχείων διαπίστωση ότι ο κ. Μπρούσαλης είναι πτυχιούχος της Παν/κής Σχολής Καλών Τεχνών του Βουκουρεστίου έχει αρκετές σπουδές σε θέματα σχετικά με το Αναλ. Πρόγρ. της ειδικότητας του καθηγητή Τεχνικών στη Μ.Ε., έχει και ισοτιμία από το ΔΙΚΑΤΣΑ όπως και Απολυτήριο Ελληνικού Λυκείου.

Εισηγούμαι στο Τμήμα να εγκριθεί το αίτημά του για διορισμό του ως καθηγητής Τεχνικών στη Μ.Ε.

Η εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Προτάσσεται το 6ο θέμα.

Πριν από τον κ. Βύρο ο κ. Παπαδόπουλος λέγει :

"Υπάρχει για μένα θέμα διαδικασίας που αφορά την αρμοδιότητα

για εισηγήσεις σε θέματα Κοινωνιολογίας.

Κατά τη γνώμη μου υπάρχει στο Τμήμα ειδικότερα επιστημονικά για τα θέματα αυτά και μάλιστα είναι και νομικά υποχρεωμένος, σύμφωνα δηλ. με το Νόμο 186/75. Και άλλοτε έχω δηλώσει και γραπτά στο Τμήμα ότι κατέχω τη θέση του Κοινωνιολόγου ως Ψυχολόγος σύμφωνα με το Νόμο, αλλά η θέση ονομάζεται θέση Κοινωνιολόγου στο Νόμο. Έτσι δεν μπορώ να δεκτώ κάποιο παραμερισμό μου που έχει οπωσδήποτε γίνει. Είμαι άλλωστε και υποχρεωμένος να υπερασπίσω υπηρεσιακά τον εαυτό μου από άποψη διάθεσης για επιστημονική δραστηριότητα μου σε τομέα που δεν είμαι βέβαια άμεσα ειδικός, αλλά απ' τον Νόμο υποχρεωμένος. Και έχω ασφαλώς τη δυνατότητα να αποδείξω ότι μπορώ να φέρω " εις πέρας " οποιαδήποτε άμεσα ή έμμεσα σχετική με τις σπουδές μου επιστημονική εργασία, Δεν μπορώ πάντως να αναλαμβάνω πρωτοβουλίες, αν δεν ορίζομαι υπεύθυνα και αυτονόητα, με βάση τα παραπάνω, συγκεκριμένα γι' αυτές, σε ό,τι αφορά δηλ. σχετικές εισηγήσεις και δραστηριότητες στο Τμήμα και γενικά στο ΚΕΜΕ. Και δηλώνω ότι απόλυτα μόνος μου, χωρίς δηλ. οποιαδήποτε νύξη ή υπενθύμιση, ζήτησα να συμμετάσχω με εισηγήσεις μου στα επιμορφωτικά σεμινάρια Κοινωνιολογίας και το έκανα λίγο πριν να αποφασιστεί το καθεστώς σχετικό. Έτσι ο παραμερισμός μου μόνο από μένα τον ίδιο στο θέμα αυτό τουλάχιστο αποφεύχθηκε.

Είναι φανερό λοιπόν ότι υποχρεώνομαι από το Νόμο και ζητώ κατά συνέπεια να προηγούμαι σε υπευθυνότητα θεμάτων Κοινωνιολογίας.

Ασφαλώς η συνεργασία οποιοδήποτε είναι αυτονόητα και από μένα επιθυμητή".

Ο κ. Βώρος λέγει :

Η σχέση μου με την Κοινωνιολογία υπήρξε έμμεση, παλαιή (μέσα από τη Φιλοσοφία της Ιστορίας) και πρόσφατη.

Όταν η Πολιτεία με τίμησε να μετέχω σε μία Επιτροπή με τα θέματα αλλαγής της εκπαιδευτικής πολιτικής (Επιτροπή Μωραλή) θεώρησα υποχρέωση να καταπιαστώ σοβαρά και επίμονα με ένα θέμα που κάποιος μέσα στην Επιτροπή εκείνη έπρεπε να το υποστηρίξει.

Οφείλω να βεβαιώσω ότι η ενασχόλησή μου αυτή (το 1982 ολόκληρο) μου πρόσφερε τη δυνατότητα να βελτιώσω και την κύρια επιστημονική μου ενασχόληση. Σήμερα μπορώ να πω πόσο σπουδαίο βήμα είναι

η " κοινωνιολογική προσέγγιση της ιστορίας".

Αισθάνομαι προσωπικά ευγνωμοσύνη προς την κοινωνιολογία και τους κοινωνιολόγους.

Θυμίζω ότι τη διοργάνωση σεμιναρίων Κοινωνιολογίας μου ανέθεσε ο Πρόεδρος του Τμήματος με αποδοχή του Τμήματος. Τον κ. Παπαδόπουλο παρακάλεσα τότε να αναλάβει εισήγηση από το α' σεμινάριο της Αθήνας· ο ίδιος δε θέλησε· προτίμησε το β' του Πειραιά· επίσης ο ίδιος επέλεξε το της Μυτιλήνης.

Σε άλλα σημεία αδυνατώ να συμμεριστώ τις απόψεις του κ. Παπαδόπουλου. Η επιστημονική υπόσταση ούτε βεβαιώνεται ούτε αναρτείται από υπηρεσιακές ενέργειες. Πρώτο κριτήριό μου είναι να συμβάλλω στα εκπαιδευτικά πράγματα από όποια θέση μπορώ. Και είμαι πρόθυμος να εκχωρήσω σε όποιον επιθυμεί την πρωτοβουλία για όποια θέματα επιθυμεί : Κοινωνιολογίας, Φιλοσοφίας, Ιστορίας. Το μόνο απαλλοτριωτο κεφάλαιό μου είναι ως τώρα η ηρεμία που νομίζω ότι όσο μπορώ τη διατηρώ και κατά το δυνατό προσπαθώ να τη μεταδώ και στη συνεργασία μας.

Μόνο μία μικρή - παροδική - επιφύλαξη, για χάρη της υπηρεσίας : αποσιευές με πολύ εύθραστο περιεχόμενο είναι επικίνδυνα να αλλάζουν χέρια σε ώρα κρίσιμης ακροβασίας. Κατά τα λοιπά είμαι μαζί σας και με τις ευχές μου.

Ο κ. Βώρος κάνει πρόταση για ανάθεση συγγραφής βιβλίου Κοινωνιολογίας.

1. Με δική μας πράξη παλαιότερη (67/82) όπου και το αναλυτικό πρόγραμμα Κοινωνιολογίας) είχαμε εισηγηθεί στη Διοίκηση να προέλθει σε συνεννοήσεις με κάποιον ή κάποιους ειδικούς κοινωνιολόγους για να γράψουν βιβλίο ειδικό για τους μαθητές γ' λυκείου, " δέσμη " δ.
2. Η Διοίκηση πράγματι προήλθε σε συνεννοήσεις με τον καθηγητή της Κοινωνιολογίας Β. Φίλια.
3. Για λόγους τώρα τυπικής διαδικασίας προτείνω να εισηγηθούμε στη Διοίκηση :
 - α. Επίσημα να αναθέσει στον κ. Φίλια (και τους συνεργάτες του) τη συγγραφή βιβλίου Κοινωνιολογίας για τη γ' λυκείου " δέσμη " δ.

- β. Το βιβλίο να γραφεί με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα αλλά και με ελαστικότητα ιδιαίτερα για ανάπλαση του προγράμματος από τον αρμόδιο τώρα καθηγητή της Κοινωνιολογίας. Την ελαστικότητα αυτή είχαμε σημειώσει ως αναγκαία και στην προηγούμενη πράξη μας για το ίδιο θέμα.
- γ. Να μας δώσει ο συγγραφέας την εργασία σε δύο μέρη : (1) πρώτο τεύχος ως το τέλος του Φλεβάρη, (2) δεύτερο τεύχος ως το τέλος Μάη.
- δ. Η έκταση του βιβλίου να υπολογιστεί σε 2-1/2 σελίδες για κάθε διδακτική ώρα σύνολο : $80 \times 2,1/2 = 200$ σελίδες.
- ε. Επιπλέον : σε κάθε κεφάλαιο ή ενότητα του βιβλίου να προσθέτονται ερωτήσεις για : ανασκόπηση, προβληματισμό, κριτική, διατύπωση προσωπικών θέσεων και αξιολογήσεων.
- στ. Επίσης : να προστεθεί εικονογράφηση, κυρίως διαγράμματα, όπως εκείνα που περιέχονται στο βιβλίο της IMOGEN SEGER, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία.
- ζ. Να οριστεί τιμή 3.500 δραχμές για κάθε σελίδα. Την τιμή αυτή τη θεωρώ λογική για το λόγο ότι το ζητούμενο βιβλίο δεν έχει προηγούμενο μοντέλο και δεν προβλέπεται να έχει σελίδες που απαιτούν λιγότερη προσπάθεια (π.χ. εικόνες).

Ο κ. Κακριδής διευκρινίζει ότι η πρόταση που μας μεταφέρει ο κ. Βώρος δεν έχει ακόμα διαμορφωθεί, ας πούμε, γραφειοκρατικά σε βαθμό που να επιτρέπει σήμερα την οριστική της υπερψήφιση ή απόρριψη : λείπουν π.χ. τα ονόματα των ενδεχομένων συνεργατών του κ. Φίλια, κάτι που βέβαια συνδέεται και με το θέμα της αμοιβής. Έτσι, ύστερα από τη συζήτηση, το ερώτημα θα είναι αν το Τμήμα εγκρίνει κατ'αρχήν την πρόταση και αν αναθέτει, στον κ. Βώρο ή σε άλλον, την ουσιαστική και κυρίως τη γραφειοκρατική επεξεργασία του θέματος ως τη στιγμή που θα επανεισχυθεί στο Τμήμα για οριστική έγκριση ή απόρριψη.

Ακολουθεί συζήτηση για την κατ'αρχήν ή όχι ^{έμπροσθεν} της εισηγήσεως του κ. Βώρου.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το ερώτημα αν η πρόταση που μεταφέρει ο κ. Βώρος εγκρίνεται κατ'αρχήν.

Η απάντηση είναι ομόφωνα καταφατική.

Ο Πρόεδρος προτείνει στο Τμήμα ή παραπέρα ουσιαστική και γραφειοκρατική επεξεργασία του θέματος ως την επαναφορά του στο Τμήμα για οριστική ψήφιση να ανατεθεί στους κ.κ. Ν. Παπαδόπουλο και Φ. Βύρο, με την παράκληση να συνεργαστούν στενά.

Το Τμήμα ομόφωνα εγκρίνει την πρόταση, του κ. Προέδρου.

Εισάγεται το 4ο θέμα για συζήτηση. Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: θεωρώ απαραίτητο να υπογραμμίσω ότι το κείμενο της εισήγησης αυτής του κ. Κακριδή τον αποδείχνει άριστο γνώστη των πραγμάτων της Παιδείας και συγκεκριμένα της Γενικής Παιδείας. Επισημαίνονται πράγματι όλες οι πτυχές εκείνες που αποτελούν άμεσα ή έμμεσα προβλήματα ή πηγές προβλημάτων στην Εκπαίδευσή μας και δίνονται κατευθύνσεις για λύσεις ή προτείνονται συγκεκριμένες λύσεις.

Είναι γεγονός ότι πολλά προβλήματα στη Μέση Γενική Εκπαίδευση δημιουργούνται ακριβώς απ' το ότι οι λειτουργοί της Ανώτατης και οι υπεύθυνοι και λειτουργοί της Μέσης Εκπαίδευσης εργάζονται ανεξάρτητα και χωρίς καμιά απόλυτα συνεργασία για τα ίδια θέματα, αφού οι πιο πολλοί απόφοιτοι των Καθηγ. Σχολών προσέρχονται και δουλεύουν στην Εκπαίδευση. Αυτό γίνεται τώρα με την παρουσία εδώ και με την εισήγηση αυτή του κ. Κακριδή. Μανδρί να πραγματοποιηθούν όσα προτείνονται.

Έχω μόνο να σημειώσω συγκεκριμένα τα εξής: 1) Σε κάθε ΑΕΙ να δημιουργηθεί παράλληλα με την έδρα του Παιδαγωγού, που προτείνει ο κ. Κακριδής, και μία έδρα-θέση καθηγητή Ψυχολογίας, γιατί είναι απαραίτητο σήμερα κάθε επιστήμονας, και πολύ περισσότερο κάθε εκπαιδευτικός, να γνωρίζει στοιχεία, έστω, Ψυχολογίας και κυρίως Παιδαγωγική και Εφηβική Ψυχολογία, Ψυχολογία των Ατομικών Διαφορών και Κοινωνική Ψυχολογία. 2) Η Κοινωνιολογία και η Αγωγή του Πολίτη να μη θεωρούνται για κανένα από τους φιλολόγους μαθήματα και βέβαια για ορισμένες ειδικότητες των φιλολόγων ανήκουν στα "απομακρυσμένα" μαθήματα, δηλ. στην τρίτη κατηγορία που αναφέρει ο κ. Κακριδής. Αυτό είναι απαραίτητο, γιατί χρειάζεται να τηρείται ο σεβασμός των επιστημονικών ειδικοτήτων και η Κοινωνιολογία είναι ανεξάρτητη 4ετούς διάρκειας σπουδής, που εμείς δεν έχουμε, και η Αγωγή του Πολίτη δεν μπορεί να είναι μάθημα ειδικότητας των φιλολόγων. Τα δύο αυτά μαθήματα μπορούν, κατά τη γνώμη μου, να είναι συγγενικά μαθήματα μόνο για τους φιλολόγους-αποφοίτους των Φιλοσοφικών-Παιδαγωγικών-και Ιστορικών Τμημάτων των Φιλοσοφικών Σχολών.

P - ειδικότητας, γιατί ακριβώς δεν είναι. Να μούν στα "συγγενή" μαθήματ

Το Τμήμα θα εξακολουθήσει τη συζήτηση σε επόμενη συνεδρίαση.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συζήτηση του θέματος.

Η Γραμματέας
Δ. Ζαραφωνίου
Δ. Ζαραφωνίου

ΣΗΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Τα φυσιογνωμικά μαθήματα και η Ιστορία στο Νέο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ν.Ε.Π., Ν.Ε.Π. και-εξελικτική διδασκαλία) Εισηγητής Δρ. Παπαθανασίου.
2. Ημερομηνία καθιέρωσης των μαθημάτων στο Νέο Πρόγραμμα - Εισηγητής Δρ. Παπαθανασίου.
3. Ανατίτληση του βιβλίου, Τίτλος: Ε' Τμήμα, Εισηγητής Δρ. Παπαθανασίου.

Στην αρχή της συνεδρίασης διαβάζονται αποφασιστικά, που αφορούν το κρατικό της προηγούμενης συνεδρίασης και το Τμήμα αποφασίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 3ο θέμα της Η.Δ.
Ο κ. Παπαθανασίου λέγει :

Με προηγούμενη γνωμοδότηση του το Τμήμα κατέληξε την αναπόφαση του α' τεύχους του βιβλίου "Ομάδα Τίτλος, της Ε' Τμήματος.
Όπως η Διοίκηση του Μ.Ε.Π. με απόφαση ότι δεν απαιτείται και το β' τεύχος του βιβλίου, θεωρείται απαραίτητο, κατ'εξουσιοδότηση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 5/1983

Σήμερα, 17-1-1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριοπούλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Τα φυσιογνωστικά μαθήματα και η Χημεία στο Νέο Πρόγραμμα (Α.Π., Ω.Π. και διδακτικά βιβλία) Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
2. Επιμόρφωση καθηγητών : " Βοήθεια στην έδρα - Εισηγητής Φ. Κακριδής.
3. Ανατύπωση του διδ. βιβλίου, Ιλιάδα Β' Γυμνασίου, Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία, επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 3ο θέμα της Η.Δ.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει :

Με προηγούμενη γνωμοδότησή του το Τμήμα πρότεινε την ανατύπωση του α' τεύχους του διδ. βιβλίου " Ομήρου Ιλιάδα, της Β' Γυμνασίου.

Όμως η Διοίκηση του ΥΠ Ε Π Θ, με δεδομένο ότι ήδη εκπονήθηκε και το β' τεύχος του βιβλίου, θεωρεί προσφορότερη, κυρίως για οικονομικούς

λόγους, την ενοποίηση των δύο τευχών για το σχ. έτος 1983-84.
Έτσι η πρότασή μου παίρνει την εξής μορφή.

Να επανεκδοθεί για τις διδακτικές ανάγκες των μαθητών της Β' Γυμνασίου το διδακτικό βιβλίο " Ομήρου Ιλιάδα " (μετάφραση Ν. Καζαντζάκη - Ι.Θ.Κακριδής) με τις εξής βελτιώσεις :

- α) Τα δύο τεύχη να ενοποιηθούν
- β) Να προστεθούν οι ερμηνευτικές σημειώσεις στις ραφωδίες Ζ και Ω, τις οποίες ήδη το Τμήμα έχει εγκρίνει.

Η εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου εγκρίνεται ομόφωνα.

Θέμα 2ο

Η συζήτηση του 2ου θέματος αναβαλλεται ^{για} τις 9.40 και εισάγεται το 1ο θέμα.

ΘΕΜΑ 1ο

Στη συζήτηση του 1ου θέματος παραβρέθηκε και ο κ. Σακελλαρίδης, Πρόεδρος του ΚΕΜΕ.

Υστερα από εισήγηση του κ. Σακελλαρίδη με την οποία συμφωνεί και ο κ. Παπασημακόπουλος, το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την ανατύπωση των βιβλίων:

Χημεία Β' Γυμνασίου των Θ. Φρόσσαρη - Π. Δρούκα-Διαπάτη και
Χημεία Γ' Γυμνασίου των Θ. Φρόσσαρη- Π. Δρούκα-Διαπάτη για το σχ. έτος 1983-84.

Στη συνέχεια ο κ. Κακριδής παρακαλεί να συζητηθεί πρώτα το θέμα του Ω.Π. του μαθήματος της Χημείας. Ακολουθεί εισήγηση και τελικά εισάγονται διαζευκτικά σε ψηφοφορία οι ακόλουθες προτάσεις:

	GYMN.	A	B	Γ	ΛΥΚΕΙΟ (A B)
Σακελλαρίδης/Παπασημακ.			1	1	(2/4)
Σπυρόπουλος			(2)		(2)
Αδαμόπουλος			1	1	(2/3)

<u>Ψηφοφορία</u> (για το Ω.Π. Γυμνασίου)			
Σκορδίλης	χωριστά	1	1
Συριόπουλος	"	1	1
Τομπαΐδης	"	1	1
Παπασημακόπουλος	"	1	1
Αδαμόπουλος	"	1	1
Παπαδόπουλος	"	1	1
Βώρος	μαζί		2
Σπυρόπουλος	"		2
Βαρουχάκης	"		2
Σακκάς	"		2
Κακριδής	"		2
Σακελλαρίδης	χωριστά	1	1

Το Τμήμα με ψήφους 7:5 αποφασίζει το μάθημα της Χημείας να διδάσκειται 1 ώρα στη Β' Γυμνασίου και 1 στη Γ' Γυμνασίου.

Ψηφοφορία (για το Ω.Π. Λυκείου)

Σκορδύλης	πρόταση Αδαμόπουλου
Συριόπουλος	εισήγηση
Τομπαΐδης	"
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλα	πρότασή του
Παπαδόπουλος	" Αδαμόπουλου
Βώρος	" "
Σπυρόπουλος	πρότασή του
Βαρουχάκης	πρόταση Αδαμόπουλου
Σακκάς	εισήγηση
Κακριδής	πρόταση Αδαμόπουλου
Σακελλαρίδης	εισήγηση

Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με την παράκληση οι ασθενέστερες προτάσεις να προσχωρήσουν στις ισχυρότερες.

Ψηφοφορία (για το Λύκειο)

Σκορδύλης	πρόταση Αδαμόπουλου
Συριόπουλος	εισήγηση
Τομπαΐδης	"
Παπαδημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	πρότασή του
Παπαδόπουλος	" Αδαμόπουλου
Βώρος	" "
Σπυρόπουλος	" "
Βαρουχάκης	" "
Σακκάς	εισήγηση
Κακριδής	πρόταση Αδαμόπουλου
Σακελλαρίδης	εισήγηση

Με ψήφους 7:5 το Τμήμα αποφασίζει για το Λύκειο MAX 3 και MIN 2.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ εισηγείται τα ακόλουθα:

Είναι γνωστό το πρόβλημα της δημιουργίας νέων προγραμμάτων και της συγγραφής με βάση τα νέα αυτά προγράμματα των νέων βιβλίων Χημείας για το γυμνάσιο και το λύκειο.

Για το Γυμνάσιο προτείνω με βάση το έγγραφο της Ενώσεως Ελλήνων Χημικών, το οποίο μας διαβίβασε το κ. Υφυπουργός Παιδείας τη συγκρότηση επιτροπής από τους:

- 1.- Καζάνη Μιχαήλ, Λέκτορα του Παν/μίου Αθηνών και υπεύθυνο της ομάδας παιδείας της Ένωσης Ελλήνων Χημικών.
- 2.- Καπετάνου-Ζαμπετάκη Ευαγγελία της ΣΕΑΜΕ Αθηνών.
- 3.- Μπομπέτση Αντώνιο του Β' Τοσίτσειου-Αρδακείου Λυκείου Εκάλης.
- 4.- Γανωτόπουλο Τριαντάφυλλο του 40ου Λυκείου Αθηνών και
- 5.- Μαυρόπουλο Αβραάμ της Ελληνογαλλικής Σχολής Ουρσουλινών.

Η Επιτροπή θα πρέπει αφού λάβει υπ' όψη της τη μέχρι σήμερα εργασία της Επιτροπής που παλαιότερα είχε συγκροτηθεί για τη σύνταξη νέων προγραμμάτων Χημείας Γυμνασίου και Λυκείου, να προτείνει μέσα σε δύο μήνες το αργότερο νέα προγράμματα για τις δύο τάξεις του Γυμνασίου γεγονός το οποίο θα επιτρέψει την συγγραφή των βιβλίων Β' και Γ' Γυμνασίου με τον τρόπο που θα αποφασίσει το Τμήμα ώστε να καταστεί δυνατή η χρησιμοποίηση των νέων αυτών βιβλίων από το σχολικό έτος 1983-84.

Η πρότασή μου είναι η διδασκαλία της Χημείας να παραμείνει και στις δύο τάξεις του Γυμνασίου δηλαδή στη Β' και Γ' και να συγγραφεί ξεχωριστό βιβλίο για κάθε τάξη.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος του Γυμνασίου η επιτροπή θα συνεχίσει το έργο της για την πρόταση και των νέων προγραμμάτων του Λυκείου. Με την ολοκλήρωση δε και έγκριση του προγράμματος της κάθε τάξης Λυκείου το τμήμα θα αποφασίζει και την συγγραφή του σχετικού βιβλίου.

Για τη Χημεία στο Λύκειο, πολλοί λόγοι επιβάλλουν πέρα από το γεγονός ότι η Χημεία είναι από τα 4 μαθήματα δέσμης της Γ' Λυκείου, να διδάσκεται 2 ώρες την βδομάδα τόσο στη Α' όσο και στη Β' Λυκείου.

Ειδικά για το θέμα της Χημείας της Γ' Λυκείου που με την νέα αλλαγή η ύλη της διαφοροποιείται από εκείνη του παλαιού προγράμματος, γεγονός που διαφοροποιεί ταυτόχρονα και την ύλη του προγράμματος της Β' Λυκείου και για το σχολικό έτος 1983-84 και δεδομένου ότι το τμήμα με τέσσερες προηγούμενες αποφάσεις του (πράξεις: 10/16-2-80, 22/15-4-81 33/10-6-81 και 62/26-11-82) είχε αναθέσει τη συγγραφή του βιβλίου της Γ' Λυκείου στον ομιλούντα, υπάρχουν δύο δυνατότητες:

α) 'Η το τμήμα εμμένει στις προγενέστερες αποφάσεις του και ανανεώνει την ανάθεση, οπότε στο υπό εκτύπωση βιβλίο της Β' Λυκείου του Ιδρύματος Ευγενίδου, αντί της ύλης επιλογής του, θα περιληφθεί ή ύλη της Οργανικής Χημείας ή όπως ως ύλη κορμού εδιδάσκετο εις την Γ' Λυκείου εις δε το νέο βιβλίο της Γ' Λυκείου θα περιληφθεί το τμήμα επιλογής του βιβλίου της Β' Λυκείου που τώρα διδάσκεται στο μάθημα δέσμης στην Γ' Λυκείου και ταυτόχρονα θα συμπληρωθεί με την προβλεπόμενη ύλη της Οργανικής Χημείας που εδιδάσκετο ως ύλη επιλογής στη Γ' Λυκείου. Στη περίπτωση που θα αποφασισθεί η λύση αυτή, πιστεύω ότι δεν θα προκύψει θέμα από πλευράς Ιδρύματος Ευγενίδου.

β) 'Η το τμήμα αποφασίζει την συγγραφή με άλλη ανάθεση τόσο του νέου βιβλίου της Γ' Λυκείου όσο και νέου πλέον βιβλίου της Β' Λυκείου, αφού η ύλη του όπως αναφέρθηκε διαφοροποιείται κατά το ήμισυ από το βιβλίο Ευγενίδου της Β' Λυκείου.

./.

Ακολουθεί συζήτηση στην εισήγηση του κ. Π. Σακελλαρίδη.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. Π. Σακελλαρίδης στην σαφέστατη εισήγησή του πρότεινε, από ό,τι κατάλαβα, της εξής λύση στο πρόβλημα αφοδιασμού των μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου με κατάλληλα εγχειρίδια χημείας της Β' και Γ' Λυκείου: Με βάση το βιβλίο του (έκδοση Ευγενιδείου) "Χημεία Β' Λυκείου - ύλη κορμού και επιλογής" να συγκροτηθούν δύο βιβλία, ένα για την κάθε τάξη, ως εξής: Το μέρος του βιβλίου που περιέχει την ύλη κορμού της παλιάς Β' Λυκείου να συμπληρωθεί με ύλη οργανικής χημείας (κοινού προγράμματος της παλιάς Γ' Λυκείου και να αποτελέσει το εγχειρίδιο χημείας Β' Λυκείου. Το μέρος του ίδιου βιβλίου που περιέχει την ύλη επιλογής της παλιάς Β' Λυκείου να συμπληρωθεί με την ύλη επιλογής οργανικής χημείας της παλιάς Γ' Λυκείου και να αποτελέσει το εγχειρίδιο της χημείας Γ' Λυκείου των κύκλων α' και β'.

Πιστεύω ότι, για να γίνει αυτό, η προσφορότερη τυπική και ουσιαστική διαδικασία, άφωγη από κάθε άποψη και συχνά δοκιμασμένη από το Τμήμα, είναι η εξής: Να συγκροτηθεί Επιτροπή Κρίσεως για εκσυγχρονισμό (προσθήκες, βελτιώσεις, διορθώσεις κτλ.) διδακτικού εγχειριδίου, σύμφωνα με τη παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν.Δ. 749/1970. Στην Επιτροπή αυτή (τριμελή ή πενταμελή) οπωσδήποτε θα συμμετέχει και ο κ. Π. Σακελλαρίδης. Το Τμήμα θα καθορίσει και την προθεσμία ολοκλήρωσης της εργασίας και θα προβεί στην έγκριση της τελικής πράξης της Επιτροπής.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Κινδυνεύω να παραξηγηθώ, αλλά:

α) Παρακαλώ τον κ. Πρόεδρο να δεχτεί ότι τα υπηρεσιακά πράγματα μας υποχρεώνουν συχνά να επωμίζομαστε ακούσια ευθύνες προσωπικές για ζητήματα που έχουν σημασία υπηρεσιακή και όχι προσωπική.

β) Θυμίζω ότι την πράξη 62/1981 δεν την έφερα εγώ, εκείνος την επικαλέστηκε πριν λίγο· για μένα υφίστανται τα προβλήματα, όπως τότε που διατύπωσα τις απόψεις μου στην πράξη 62/1981. (Και ομολογώ ότι ο κ. Κομίνης-πρόεδρος τότε στο Τμήμα μας- είναι υπεύθυνος για παράλειψη υπηρεσιακή που δεν ενημέρωσε τότε τον κ. Σακελλαρίδη.

γ) Ηθικό ζήτημα υφίσταται: ότι 13 μήνες από τότε βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο, μολονότι μεσολάβησαν 2 νομοθετικές διευκολύνσεις (άρθρο 33 του Ν.1143/1982 και άρθρο 30 του Ν.1304/82) που δεν αξιοποιήσαμε έγκαιρα. Προχθές ειπώθηκε εδώ ότι δημιουργώ κατάσταση ανάγκης, για να εκβιαστεί η έγκριση ενός βιβλίου· όλοι μας όμως μπορούμε να κατηγορηθούμε ότι δημιουργούμε κατάσταση ανάγκης, δηλ. στενότητα χρόνου, για να αποφασίζουμε αυτά που προβλέπω ότι θα αποφασίζουμε σε λίγο.

δ) Το ηθικό ζήτημα δεν υφίσταται για τον κ. Σακελλαρίδη που ακούσια και συμπληρωματικά εμπλέκεται, υφίσταται για το Τμήμα μας, για την Υπηρεσία όλη, από μήνες και για τον κ. Κακριδή.

2.- Τώρα, η πρότασή μου είναι: άμεση συγκρότηση Επιτροπής αποτελούμενη από τους:

Καρδώνη Β., πρώην ΓΕΜΕ

Γαντζιά Διονύσιο, Λυκειάρχη

Παπαδημητρίου Βασ. (Λύκειο Ν. Ψυχικού)

Αγγέλη Αθαν. (Λύκειο Π. Ψυχικού)

Βρέταρο Γεώργιο (της υπηρεσίας εποπτ. οργ. άνων)

Μπομπέτση Αντώνιο, από την ιδιωτική εκπαίδευση

Όλοι είναι χημικοί και είναι δυνατό και να ενισχυθούν αν παραστεί ανάγκη "εν πλώ".

3.- Έργο της Επιτροπής:

α) Να εκπονήσει αναλυτικά προγράμματα (επιλέγοντας από σωρεία συναφών προτάσεων που προϋπάρχουν).

β) Να επωμισθεί τη συγγραφή βιβλίων κατά προτεραιότητα και ανάγκη

γ) Να μας ενημερώσει όσο γίνεται πιο γρήγορα για τις δυνατότητες και αδυναμίες.

Εισάγεται διαζευκτικά σε ψηφοφορία η πρόταση της εισήγησης για συγκρότηση επιτροπής επεξεργασίας Α.Π. και προγραμματισμού ανάθεσης ή προκήρυξης συγγραφής διδακτικών βιβλίων Χημείας από μια και από την άλλη πρόταση του κ. Βώρου για άμεση συγκρότηση ομάδας εργασίας η οποία :

α) Σε πολύ σύντομο χρόνο θα επεξεργαστεί πρόγραμμα Γυμνασίου και Λυκείου, και

β) Θα επωμιστεί την συγγραφή βιβλίων κατά προτεραιότητα ανάγκης και με πιθανή ενίσχυση κατά την πορεία των πραγμάτων.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	εισήγηση
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	"
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	"
Παπαδόπουλος	"
Βώρος	πρότασή του
Σπυρόπουλος	εισήγηση
Βαρουχάκης	"
Σακκάς	"
Κακριδής	"
Σακελλαρίδης	"

Η εισήγηση γίνεται δεκτή με ψήφους 11:1.

Το θέμα για τη συγκρότηση επιτροπής θα επανεισαχθεί την Παρασκευή.

Ακολουθεί εισήγηση του Προέδρου για τα βιβλία που θα χρησιμοποιηθούν το 1983-84. Ύστερα από συζήτηση εισάγονται σε ψηφοφορία οι ακόλουθες τέσσερις προτάσεις:

1.- Εισήγηση Προέδρου: Να αναλάβει ο ίδιος την ευθύνη για τη διενέργεια-συγγραφή βιβλίων Χημείας Β' και Γ' Λυκείου.

2.- Βώρος: Το έργο να το αναλάβει επιτροπή κλασικού τύπου.

3.- Βαρουχάκης: Να συγκροτηθεί επιτροπή και να ακούσουμε τις απόψεις της πριν αποφασίσουμε οριστικά,

4.- Σπυρόπουλος: Το έργο να αναλάβει μια επιτροπή υπό τον κ. Σακελλαρίδη.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	Εισήγηση Προέδρου
Συριοπούλος	" "
Τομπαΐδης	" "
Παπασημακόπουλος	" "
Αδαμόπουλος	" "
Παπαδόπουλος	" "
Βώρος	πρότασή του
Σπυρόπουλος	"
Βαρουχάκης	πρότασή του
Σακκάς	-
Κακριδής	Πρόταση Σπυρόπουλου
Σακελλαρίδης	εισήγηση

Το Τμήμα με ψήφους 8:4 αποφασίζει να αναθέσει τη διευθέτηση - συγγραφή όλων των θεμάτων που αφορούν τη Χημεία Λυκείου στον κ. Σακελλαρίδη. Ο κ. Σακελλαρίδης δηλώνει ότι το έργο αυτό θα καλέσει να συνεργαστούν και άλλοι, μέλη ή όχι της επιτροπής που θα συγκροτηθεί για τη μελέτη των Α.Π. κλπ.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Πράξη 6/83

Σήμερα, 19 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρό τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στην συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και οι η Γραμματέας του Τμήματος, Δημ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, ο κ. Δ. Τομπαΐδης γιατί βρίσκεται σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Τα φυσιογνωστικά μαθήματα στο Ν.Π.(Ω.Π.). Εισηγητής : Στ. Παπασημακόπουλος.
2. Η Οικιακή Οικονομία στο Ν.Π. Εισηγητές Φ. Κακριδής, Κ. Φούσκας.
3. Πλαίσιο Α.Π. Αρχαίων Ελληνικών Β' και Γ' Λυκείου (και ανατύπωση βιβλίων). Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
4. Συγκρότηση Επιτροπής Κρίσεως για την Πολιτική Οικονομία. Εισηγητές : Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος.
5. Επιμόρφωση Καθηγητών " Βοήθεια στην Έδρα ". Εισηγητής Φ. Κακριδής.
6. Ανακοινώσεις.

Εντός ημερήσιας διατάξεως ο κ. Σπυρόπουλος λέγει :

Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ, με το υπ' αριθμ. Φ. 211.17/100/Γ2/2411/22-11-1982 έγγραφό τους, μας

./.

παρακαλεί να διατυπώσουμε τη γνώμη μας για την καταλληλότητα των βιβλίων του Κ.Π.Κοντομίχη, 1. Ομήρου Ιλιάδα (έμμετρη μετάφραση) 2. Ομήρου Οδύσσεια (έμμετρη μετάφραση) και 3. Ησίοδου Έργα (έμμετρη μετάφραση), ως διδακτικών βιβλίων του Γυμνασίου.

Ύστερα από την ανάγνωση των έργων αυτών του κ. Κοντομίχη, προτείνω να διαμορφωθεί η γνωμοδότηση του Τμήματος, ως εξής :

1. Να ευχαριστήσουμε για την προσφορά στη γενικότερη παιδεία του τύπου του κ. Κοντομίχη, ο οποίος με αξιόλογη φιλολογική κατάρτιση, με αγάπη στην αρχαιοελληνική επιική ποίηση και με άνεση στη χρήση του έμμετρου νεοελληνικού λόγου έδωσε αξιόλογες μεταφράσεις της Ομηρικής και Ησιόδειας ποίησης.
2. Να μην κάνουμε δεκτό το αίτημα του κ. Κοντομίχη, επειδή ήδη το Τμήμα, ύστερα από πολύχρονες διαδικασίες επιλογής, έχει κρίνει προσφορότερες για τη σχολική πράξη τις μεταφράσεις του Ζ. Σιδέρη (για την Οδύσσεια), των Ν.Καζαντζάκη - Ι.Θ. Κακριδή (για την Ιλιάδα), οι οποίες, συνοδευόμενες από κατάλληλες ερμηνευτικές σημειώσεις, έχουν εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ. Για την περίοδο που διανύουμε, αντικατάστασή τους από άλλη μετάφραση δεν κρίνεται σκόπιμη.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου.

Η συζήτηση του 3ου θέματος προτάσσεται με το χαρακτηρισμό του του επείγοντος.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει : Ο τίτλος της εισήγησης ("Πλαίσιο Α.Π." δικαιολογείται, επειδή δεν έχουμε ακόμη αποφασίσει για το οριστικό Ωρολόγιο Πρόγραμμα του σχ. έτους 1983-84. Είναι όμως απόλυτη ανάγκη να δοθεί το πλαίσιο του Αν. Προγράμματος από τώρα, για να εξασφαλίσουμε τα απαραίτητα σχολικά βιβλία που θα απαιτηθούν για το επόμενο σχολικό έτος. Οι προτάσεις μου στηρίζονται : α) Στη νέα κατάσταση που δημιουργείται με την εισαγωγή του συστήματος των "δεσμών μαθητών" στη Γ' Λυκείου, β) στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στα 61 σεμινάρια που πρόσφατα οργανώσαμε για την ενημέρωση των καθηγητών των Λυκείων, γ) στην ύπαρξη εγκεκριμένων εγχειριδίων αρχαίων ελληνικών που μπορούν, έστω προσωρινά, να εξυπηρετήσουν το προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα. Τις προτάσεις αυτές τις έχω συζητήσει με τους συναδέλφους Συμβούλους του Τμήματος κ.κ. Δ. Σακκά, Φ. Βώρο, και Δ. Τομπαζόη. Συγκεκριμένα, προτείνω το εξής αναλυτικό πρόγραμμα :

Α' τάξη : Όλο το ωράριο θα διατεθεί για τη διδασκαλία του εγχειριδίου " Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου " των Ν.Κεφαλάδη- Αντ. Μουμτζάκη, για τη γλωσσική κατάρτιση των μαθητών.

Β' τάξη : Στο ωράριο που τελικά θα διατεθεί για το μάθημα, θα διδαχτούν μόνο κείμενα, με την εξής σειρά : Λυσίας, Λόγοι Υπέρ του Αδυνάτου (μεταβατικό κείμενο), Πλάτωνος Πρωταγόρας, Σοφοκλέους Αντιγόνη, Θουκυδίδης Ιστορία (Εκλογές).

Γ' τάξη : Στην τάξη αυτή, όπου το μάθημα θα διδάσκεται μόνο στο γ' κύκλο επιλογής, διατίθενται 8 ώρες την εβδομάδα. Προτείνεται το εξής αναλυτικό πρόγραμμα :

α) Θεματογραφία, ώρες 3 την εβδομάδα. Θα διδάσκονται αρχαιοελληνικά θέματα με την " παραδοσιακή " μεθοδολογία, ώστε να ενισχυθεί η γλωσσική κατάρτιση των μαθητών.

β) Ερμηνεία κειμένων, ώρες 5, ως εξής :

- I) Σοφοκλή, Οιδίπους Τύραννος, 3 ώρες την εβδομάδα από την έναρξη του σχολικού έτους ως τις 15 Φεβρουαρίου.
- II) Ομήρου Ιλιάδα (Ραψώδες Ζ' και Ω'), ώρες 2 την εβδομάδα, από την έναρξη του σχολ. έτους ως τις 23 Δεκεμβρίου.
- III) Θουκυδίδης, Περικλέους Επιτάφιος, 3 ώρες την εβδομάδα, από 16 Φεβρουαρίου, ως το τέλος του διδακτικού έτους.
- IV) Ανθολόγιο αρχαίων ελλήνων συγγραφέων, ώρες 2 την εβδομάδα, από τον Ιανουάριο, ως το τέλος του σχολ. έτους.

Το Προτεινόμενο (σε πλαίσιο) αναλυτικό πρόγραμμα θα εξυπηρετηθεί με τα εξής διδακτικά χειρδία :

Α' τάξη : Ήδη έχουν σταλεί για ανατύπωση τα διδακτικά εγχειρίδια " Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου", " Γραμματική Αρχαίας Ελληνικής", Μ. Οικονόμου, " Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής " Αν. Μουμτζάκη.

Β' τάξη : 1) Από τα κείμενα που αποτελούν το διδακτικό εγχειρίδιο "Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου" να αποτελέσουν ενιαίο βιβλίο ο " Λόγος υπέρ του Αδυνάτου" του Λυσία και η Αντιγόνη του Σοφοκλή. Το βιβλίο αυτό να αποσταλεί αμέσως για εκτύπωση.
II) Στα σεμινάρια διατυπώθηκαν θεμελιωμένες αντιρρήσεις για την Εισαγωγή του βιβλίου των Ν.Ζαφειρίου- Ν. Ελεοπούλου " Πλάτωνος Πρωταγόρας". Προτείνω, με τη μέθοδο της Επιτροπής κρίσεως για εν-συχρονισμό διδακτικών βιβλίων, να γραφεί νέα εισαγωγή σύμφωνα με τις προδιαγραφές που περιέχει το αναλυτικό πρόγραμμα του σχ. έτους 1982-83 (που αναδημοσιεύτηκαν και στις "Οδηγίες για τη διδασκαλία

των μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο"), από τους : Φ. Βάρο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ, Ευ. Σούλη, Διευθυντή Διδ. Μ.Ε. και Κ. Πετρόπουλο, φιλόλογο της Βαρβακειού Προτύπου Σχολής. Η Επιτροπή αυτή οφείλει να παρουσιάσει ολοκληρωμένη την εργασία της ως τις 15 Μαρτίου 1983.

III) Επίσης θεμελιωμένες αντιρρήσεις διατυπώθηκαν στα σεμινάρια (αλλά τις είχαμε και εμείς) για την καταλληλότητα των "Πλαταϊών" του Θουκυδίδη, ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά την ανταπόκρισή τους στα ενδιαφέροντα των σημερινών εφήβων της Β' Λυκείου. Γι' αυτό νομίζω ότι είναι καιρός να υλοποιήσουμε παλαιότερη απόφασή μας, που μάλιστα δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 230/1980, τ.Α'), στο Π.Δ. 922/80, όπου ακριβώς για τη Β' Λυκείου στο αναλυτικό πρόγραμμα αναγράφεται ότι οι "Εκλογές" από την Ιστορία του Θουκυδίδη θα περιλαμβάνει τα κεφ. 1-8, 20-22 και 89-97 του πρώτου βιβλίου και τα κεφ. 81-84 του Γ' βιβλίου. Αν το Τμήμα θεωρεί, όπως και εγώ, απαραίτητη αυτή την ανανέωση διδασκαλίας του Θουκυδίδη, την επόμενη εβδομάδα θα έχω έτοιμη πλήρη εισήγηση συγγραφής, με ανάθεση του βιβλίου, από συγγραφείς που παρουσιάζουν τις απαραίτητες εγγυήσεις, ώστε και στα τέλη Μαΐου να ολοκληρώσουν το έργο τους.

Γ' τάξη : 1) Τα εγκεκριμένα διδακτικά βιβλία "Σοφοκλή Αντιγόνη" και Ομήρου Ιλιάδα, ραφωδίες Ζ' και Ω' να αποτελέσουν ενιαίο βιβλίο το οποίο να αποσταλεί άμέσως για εκτύπωση στον ΟΕΔΒ.

II) Το βιβλίο "Ανθολόγιο αρχαίων ελλήνων συγγραφέων" θα εξασφαλιστεί ως εξής : Επιτροπή κρίσεως εκσυγχρονισμού διδακτικού βιβλίου θα αναλάβει να πλουτίσει με νέα ενδιαφέροντα, σχολιασμένα κείμενα το εγκεκριμένο διδακτικό εγχειρίδιο "Θεματογραφία Γ' Λυκείου". Την Επιτροπή θα αποτελέσουν οι συνάδελφοι κ. Δημ. Σακκάς, ως Πρόεδρος, ο εισηγητής ΚΕΜΕ κ. Β. Θεοδορακόπουλος και ο απεσπασμένος στο ΚΕΜΕ Γυμνασιάρχης κ. Α. Κούτσουλας. Το αποτέλεσμα της βελτίωσης, με τίτλο, όπως είπαμε "Ανθολόγιο αρχαίων ελλήνων συγγραφέων" θα πρέπει να είναι έτοιμο ως τα τέλη Απριλίου 1983.

Ανανεφαιλώνω τις προτάσεις μου για τα διδακτικά βιβλία (τα βιβλία της Α' Λυκείου έχουν ήδη αποσταλεί για έκδοση) :

α) Με τη μεθόδευση της "Επιτροπής κρίσεως για εκσυγχρονισμό των διδακτικών βιβλίων, Επιτροπή από τους κ. Φ. Βάρο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ ως Πρόεδρο, και τους κ.κ. Ευ. Σούλη, Διευθυντή Διδ. Μ.Ε. και κ. Πετρόπουλο, καθηγητή Βαρβακειού Σχολής, ως τις 15 Μαρτίου 1983 θα ολοκληρώσουν την συγγραφή νέας εισαγωγής του βιβλίου "Πλάτωνος

Πρωταγόρας " Β' Λυκείου.

Επίσης Επιτροπή από τους κ. Δημ. Σακκά, Σύμβολο Β' ΚΕΜΕ ως Πρόεδρο και τους κ.κ. Β. Θεοδωρακόπουλο, Εισηγητή ΚΕΜΕ και Α. Κούσουλα, Γυμνασιάρχη απεσπασμένο στο ΚΕΜΕ, ως τις 30 Απριλλίου θα πλουτίσουν με νέα σχολιασμένα κείμενα τη " Θεματογραφία Γ' Λυκείου", το βελτιωμένο βιβλίο θα έχει τίτλο " Αμφολόγιο αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων Γ' Λυκείου ".

β) Με τη μέθοδο της ανάθεσης θα γραφεί νέο σχολικό εγχειρίδιο της Β' Λυκείου Θουκυλόδη Ιστορία (Ειλογές).

γ) Να σταλούν αμέσως για ανατύπωση στον ΟΕΔΒ, ως έχουν τα διδακτικά εγχειρίδια :

I) Λυσία, Λόγος Υπέρ του Αδυνάτου και

II) Σοφοκλή Αντιγόνη,

τα οποία, ενοποιημένα, θα αποτελέσουν εγχειρίδιο της Β' Λυκείου.

III) Σοφοκλή, Οιδίπους Τύραννος και

IV) Ομήρου Ιλιάδα (ραψώδες Ζ' και Ω'),

τα οποία, ενοποιημένα, θα αποτελέσουν εγχειρίδιο του Γ' Λυκείου (γ' δέσμης).

Τέλος, κρίνω χρήσιμο να σταλεί από τώρα εγκύκλιος στα Λύκεια, με την οποία θα ειδοποιούνται οι φιλόλογοι που διδάσκουν στην Α' Λυκείου ότι η διδασκαλία του βιβλίου " Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου" δεν θα συνεχιστεί (όπως τα προηγούμενα χρόνια) στη Β' Λυκείου το 1983-84.

Η εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου εγκρίνεται ομόφωνα.

Θέμα 1ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει : Τόσο η επικαιρότητα όσο και η μόνιμη ανάγκη των πραγμάτων μας πείθουν ότι τα θέματα που έχουν σχέση με την Οικονομία, την κοινωνιολογία, την οικολογία και την πολιτική αποτελούν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινωνίας μας. Παρόλη την εξειδίκευσή του το μάθημα των οικονομικών έγινε με ενθουσιασμό δεκτό από πολλούς εκπαιδευτικούς που ανέλαβαν να το διδάξουν. Όμως τέτοια θέματα, η ιδέα εκφράστηκε στα σεμινάρια από πολλούς συναδέλφους της μαχόμενης εκπαίδευσης, θα έπρεπε να αρχίσουν να θίγονται από πολύ μικρότερες τάξεις και κυρίως να απευθύνονται σ' όλα τα ελληνόπουλα. Αυτό σημαίνει ότι οικονομικά θέματα

πρέπει να αρχίζουν να διδάσκονται από το Γυμνάσιο. Σε ποιά όμως μάθημα θα έπρεπε να διαπραγματευτούν τέτοια θέματα; Αν ρίξουμε μία ματιά στην εκπαίδευση άλλων χωρών θα δούμε με μεγάλη ευκολία ότι μάθημα που επιλαμβάνεται όλων των σχετικών με την οικονομία θεμάτων, σε στοιχειώδες επίπεδο βέβαια, είναι η Γεωγραφία.

Ήδη και στα ελληνικά προγράμματα και βιβλία έγινε μια πρώτη προσπάθεια με το μάθημα της Γεωγραφίας της Γ' Γυμνασίου. Ανάλογη προσπάθεια θα πρέπει να αναληφτεί με την συγγραφή νέου βιβλίου της Γεωγραφίας της Β' Γυμνασίου (Γεωγραφίας της Ευρώπης). Και η προσπάθεια αυτή θα μπορούσε να προχωρήσει ακόμα περισσότερο. Το μάθημα της Γεωγραφίας μπορεί να περιλάβει άνετα σε απλοποιημένη μορφή οικονομικές έννοιες όπως το εμπόριο, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές η παραγωγή, η κατανάλωση (και η αλόγιστη κατανάλωση με τις καταστρεπτικές σπατάλες της καταναλωτικής κοινωνίας) τα δημογραφικά προβλήματα, τα επισιτιστικά προβλήματα και τόσα άλλα θέματα που είναι δυνατό να βοηθήσουν στον οικονομικό φρονιματισμό των μαθητών ο οποίος τόσο αναγκαίος είναι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα στη Γεωγραφία της Ευρώπης με την ευκαιρία της μελέτης των χωρών της ευρωπαϊκής κοινότητας θα πρέπει να γίνει μία ακροθιγής βέβαια ενημέρωση γύρω από τα οικονομικά θέματα που απασχολούν τις χώρες αυτές τόσο στη σχέση μεταξύ τους, όσο και με άλλες χώρες. Η εποχή μας, η χώρα μας αλλά και η επίσημη πολιτική μας απαιτούν εκπαίδευση της νεολαίας σε θέματα πολύ πιο ενδιαφέροντα, πολύ πιο εθνικά, πολύ πιο ζωντανά από άλλα στα οποία γίνεται κατασπατάληση των διδακτικών ωρών του ωρολογίου προγράμματος.

Η Γεωγραφία μπορεί σε κατάλληλη διαμόρφωση και σχετική μεθοδολογία να εξελιχτεί σε μάθημα κατεξοχήν περιβαλλοντογικό, δηλαδή ένα ζωντανό μάθημα που θα τέρπει, θα διδάσκει αλλά και θα φρονιματίζει τη νεολαία μας στην περίοδο ακριβώς εκείνη στην οποία αρχίζουν οι μεγάλες ανησυχίες, δηλαδή στην εφηβική ηλικία.

Θα αναφέρουμε παρακάτω θέματα που κατάλληλα πλεγμένα θα αποτελέσουν αντικείμενο του μαθήματος της Γεωγραφίας της Ευρώπης:

Στο θέμα της Βιομηχανίας θα περιληφθούν τα σύγχρονα βιομηχανικά προβλήματα όπως εμφανίζονται στις ευρωπαϊκές χώρες με τις ανάλογες προεκτάσεις τους στη χώρα μας.

Στο θέμα της Γεωργίας θα εξεταστεί όχι μόνο η εντατική

καλλιέργεια που εφαρμόζεται στις προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και η νοοτροπία του καλλιεργητή, τα αποτελέσματα του ορθού γεωργικού προγραμματισμού σε συσχετισμό πάντα με τα ελληνικά αντίστοιχα θέματα. Επίσης το πρόβλημα του επισιτισμού αλλά και επιβιώσεως ακόμα σε συνάρτηση με τη γεωργική παραγωγή κτλ.

Με τη σύγκριση των ευρωπαϊκών χωρών στους τομείς αυτούς με τη χώρα μας θα προκληθεί η ευκαιρία του οικονομικού φρονιματισμού των μαθητών πράγμα ζωτικό που έχει προεκτάσεις και στην ίδια την επιβίωση του έθνους. Στενά συνδεδεμένες είναι και οι πηγές ενέργειας, η κατανάλωσή της καθώς και η σκοπιμότητα χρησιμοποίησής της σε κάθε μορφή της. Εδώ μπορεί το πρόβλημα αυτό των βιομηχανικών χωρών να αποτελέσει αφορμή σκέψεων για την ελληνική περίπτωση και τα χαρακτηριστικά πλεονεκτήματά της (ηλιοφάνεια). Αλλά και το πρόβλημα της ανεργίας με τα συνεπακόλουθά του βρίσκει τη θέση του στη Γεωγραφία κατά τη μελέτη της οικονομικής ζωής των διαφόρων χωρών.

Με τα παραπάνω αλλά και με αναλυτικότερη επεξήγηση στην έγκαιρη παρουσίαση των αναλυτικών προγραμμάτων της Γεωγραφίας στο τμήμα πιστεύω ότι θα θεωρηθούν απαραίτητες 4 ώρες διδασκαλίας του Μαθήματος της Γεωγραφίας στο Γυμνάσιο και 2 στο Λύκειο με απαραίτητα στοιχεία Γεωλογίας και Ορυκτολογίας.

Ο Πρόεδρος διευκρινίζει ότι θα συζητηθεί πρώτα το Ω.Π. του Γυμνασίου, όπου υπάρχει τώρα (οκ. Παπασημανόπουλος συμφωνεί) και η Γεωλογία, Ορυκτολογία.

Ο κ. Παπασημανόπουλος εισηγείται 4 ώρες διδ. του μαθήματος στο Γυμνάσιο.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει 3 ώρες διδ. του μαθήματος στο Γυμνάσιο.

Ο κ. Κακριδής προτείνει 4/3.

Σιορόγλης

Συριόπουλος

Παπασημανόπουλος

Αδαμόπουλος

Σπυρόπουλος

Βαρουχάκης

Ψηφοφορία

Πρόταση Κακριδής

Εισήγηση

"

"

Πρότασή του

Πρόταση Κακριδής

Σακκιάς	Πρόταση Κακριδής
Κακριδής	Πρότασή του

Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με την παράκληση οι ασθενέστερες προτάσεις να προσχωρήσουν στις επικρατέστερες.

Ψηφοφορία

Σκορόδλης	Πρόταση Κακριδής
Συριόπουλος	Εισήγηση
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	"
Σπυρόπουλος	Πρόταση Κακριδής
Βαρουχάκης	" "
Σακκιάς	" "
Κακριδής	Πρότασή του

Η πρόταση του Κακριδής εγκρίνεται με ψήφους 5:4.

Ο κ. Παπασημακόπουλος εισηγείται στη συνέχεια 2 ώρες για το Λύκειο. Ο κ. Σπυρόπουλος εισηγείται 1 ώρα, ο κ. Βαρουχάκης MAX. 2 MIN. 1.

Ψηφοφορία

Σκορόδλης	Πρόταση Βαρουχάκη
Συριόπουλος	Εισήγηση
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	Πρόταση Βαρουχάκη
Σπυρόπουλος	Πρότασή του
Βαρουχάκης	Πρότασή του
Σακκιάς	Πρόταση Βαρουχάκη
Κακριδής	" "

Η πρόταση Βαρουχάκη εγκρίνεται με ψήφους 5:3.

Ακολουθεί συζήτηση για τη σύνθεση Επιτροπής που θα δώσει σχέδιο Α.Π. και πλαίσια συγγραφής διδ. βιβλίου.

Οκκ. Παπασημακόπουλος προτείνει για την εκπόνηση των προγραμμάτων να συσταθεί επιτροπή από τους :

- α. Στ. Παπασημακόπουλο
- β. Γιάννη Αργύρη

γ. Καλλιόπη Μαρώνη και
δ. Σοφία Ορεινού

Έργο της Επιτροπής θα είναι η βραχυπρόθεσμη σύνταξη και υποβολή στο τμήμα σχεδίου Α.Π. και προβλέψεων για ενδεχόμενη συγγραφή διδ. βιβλίων στο πλαίσιο του ελαστικού Ω.Π. που καθορίστηκε από το Τμήμα.

Η συζήτηση για το Ω.Π. και Α.Π. αναβάλλεται για την Παρασκευή.

Θέμα 2ο

Ο κ. Κακριδής λέγει :

Η εισήγηση αυτή έγινε σε συνεργασία με τον αιδεσίμ. Κ. Φούσκα και με βάση το σχετικό φάκελο που από καιρό τηρεί και ενημερώνει ως υπεύθυνος του μαθήματος.

1. Εισαγωγή

Το μάθημα αυτό πέρασε και πρνά μία κρίση, που έχει δύο βασικά αίτια:

- (1) Τον παλιομοδίτικο χαρακτήρα που είχε πάντα
- (2) Την μετατροπή του από καθαρά κοριτσίστικο μάθημα σε μάθημα για αγόρια και κορίτσια.

Έτσι προτάθηκαν επίσημα ή ανεπίσημα και συζητήθηκαν κατά καιρούς σε διάφορα επίπεδα οι ακόλουθες λύσεις :

- (1) Σταδιακή μείωση του ΩΠ με τελικό στόχο την κατάργηση του μαθήματος. Η λύση αυτή (αν ήταν λύση) αποκλείεται τώρα DE FACTO, γιατί φέτο διορίστηκαν 500 καινούργιες συνάδελφοι της ειδικότητας αυτής.
- (2) Χαρακτηρισμός του μαθήματος ως κατ'επιλογήν, με δεύτερη παράλληλη επιλογή το μάθημα της τεχνολογίας. Η λύση αυτή δεν μπορεί να συζητηθεί παρά μόνο όταν το μάθημα της τεχνολογίας οργανωθεί και διδάσκεται σε πανελλήνια κλίμακα.
- (3) Ανανέωση του μαθήματος με ριζική αναθεώρηση και κάθαρση της παλιάς του ύλης, εισαγωγή νέων θεμάτων κλπ.

Αυτό τον τρίτο δρόμο πορευόμαστε - έστω και μόνο γιατί δεν φαίνεται να υπάρχει άλλος.

2. Προκαταριτικές παρατηρήσεις και δυσκολίες

1. Εγκειρισμένο βιβλίο του μαθήματος δεν υπάρχει. Κάθε χρόνο δίνεται στον κάθε καθηγητή η δυνατότητα να επιλέξει από έναν κατάλογο "εγκειρισμένων" (από μία AD HOC επιτροπή και το ΚΕΜΕ) ελευθέρων βοηθημάτων όποιο προτιμά. Σε αυτή την "αγορά" βοηθημάτων έχουμε πληθωρισμό προσφορών και ίσως λειτουργία κυκλωμάτων ιδιωτικών συμφερόντων - σε βάρος του μαθητικού πληθυσμού, που και διαμαρτύρεται : διαβήματα γονέων στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. κλπ.

Από την άποψη αυτή, η ανανέωση του προγράμματος μπορεί και πρέπει να συνδυαστεί εξαρχής με τη συγγραφή των σχετικών διδακτικών βιβλίων, που βέβαια θα τυπωθούν από τον ΟΕΔΒ.

2. Το μάθημα δεν έχει παρά Καθηγήτριες, απόφοιτες της μοναδικής σχολής που λειτουργεί σήμερα της "Χαροκοπείου". Παλαιότερα λειτουργούσε άλλη μία σχολή, στα Χανιά, η " Αριάνη". Η Χαροκοπείος είναι " ανώτατη" σχολή, αλλά με τριετή φοίτηση, και βέβαια βασικά ακολουθεί, κάπως ανανεωμένα, τα παλιά της Α.Π. Έτσι, κάθε προσπάθεια για ουσιαστική ανανέωση του μαθήματος, εισαγωγή νέων θεμάτων κλπ. είναι αδιανόητη αν δε συνδυαστεί με το θέμα της Χαροκοπείου - που βέβαια δεν ανήκει στην αρμοδιότητα του ΚΕΜΕ, και μόνο προτάσεις μπορούμε να κάνουμε.

Αντίθετα, αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να προγραμματίσουμε σε μεγάλη έκταση τη μετενπαίδευση των (νέο) διορισμένων καθηγητριών του μαθήματος - αυτό βέβαια αφού ξεκαθαρίσει και γίνει συγκεκριμένη η νέα εικόνα που θέλουμε να του δώσουμε.

3. Προϊστορία των ανανεωτικών προσπαθειών

- (α) Το 1979, μία Ομάδα Εργασίας με τον κ. Γ. Βάζο επικεφαλής αναμόρφωσε, ύστερα από προφορική εντολή του Υπουργού, το Α. πρόγραμμα εισάγοντας πλήθος καινούργια αντικείμενα - μερικά πολύ σωστά και χρήσιμα -, που όμως προκάλεσαν " σοβαρές επιφυλάξεις" του τότε Υπουργού κ. Βαρβιτσιώτη, και βέβαια δεν έγινε τίποτα.

- (β) Το καλοκαίρι του 1982 ο Σύνδεσμος Καθηγητριών Οικιακής Οικονομίας σε συνεννόηση με τον Υφυπουργό κ. Π. Μώραλη, συγκρότησε επιτροπή από μέλη του που συνεδρίασε δεκαπέντε μέρες και διατύπωσε ένα κείμενο με τίτλο " Διαμόρφωση

Α.Π. Μ.Ε. του μαθήματος Οικιακής Οικονομίας". Το Πρόγραμμα έγινε με βάση επτάωρο πρόγραμμα διδασκαλίας του μαθήματος (Γυμν. 2-2-2 και Α' Λυκ. 1) και βασικά περιέχει τα παραδοσιακά αντικείμενα, ανανεωμένα και επανηχημένα.

Το δεύτερο αυτό πρόγραμμα δε μας ήταν άγνωστο - όμως επίσημα ο Σύνδεσμος μίς το κοινοποίησε πρόσφατα με το αριθμ. 5/4-1-1983 έγγραφο, που έφτασε στο Τμήμα μας στις 10-1-1983. Στο μεταξύ το Τμήμα είχε αναθέσει (συνεδρία αριθμ. 81/3-11-1982) στον αιδ. κ. Φούσκα και σε μένα να μελετήσουμε το θέμα και να εισηγηθούμε σχετικά - αυτό γίνεται σήμερα.

4. Προτάσεις (που μπορούν να συζητηθούν και να ψηφιστούν η καθεμιά χωριστά).

Α. Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το Τμήμα δεν έχει δικές του δυνάμεις αρκετές για να συντάξει μόνο του το νέο Α.Π. Έτσι φαίνεται αναπόδραστη η ανάγκη να συγκροτηθεί (όπως ήδη το Νοέμβριο είχε εισηγηθεί ο κ. Φούσκας) μία ακόμα μεγάλη επιτροπή, που για τη σύνθεση και το έργο της θα μιλήσουμε παρακάτω. Όμως το Τμήμα μπορεί και πρέπει να ορίσει σε γενικές γραμμές τις κατευθύνσεις του νέου προγράμματος - βέβαια και να καθορίσει τα ανώτατα και κατώτατα όρια του Α.Π. του μαθήματος, όπως το συνηθίζουμε.

Για το Α.Π. προτείνουμε να προστεθούν, με αντίστοιχη απομάκρυνση (ή σύντμηση) από την "κλασική" ύλη του μαθήματος των κεφαλαίων που κρίνονται λιγότερο απαραίτητα ή κατάλληλα μόνο για νορίστια, τα ακόλουθα :

- (1) Η αγωγή του καταναλωτή - που ήδη έχει εισαχθεί στο πρόγραμμα του Συνδέσμου.
- (2) Η περιβαλλοντολογία - που διδάσκεται στη Χαροκόπειο και βέβαια σε αυτό το μάθημα (ελπίζουμε να συμφωνήσει ο κ. Σπυρόπουλος) είναι σωστό να ενταχθεί και να πάρει τη θέση που του αξίζει.
- (3) Η υγιεινή, πρώτες βοήθειες κλπ. περιέχονται στη βασική ύλη. Τώρα όμως πρέπει να προστεθούν κεφάλαια για τη μεσογειακή διατροφή και την αιμοδοσία ως κοινωνική υποχρέωση.

(4) Σκόπιμο θεωρούμε ακόμα να συμπεριληφθούν στην ύλη του μαθήματος ορισμένες οδηγίες για τη σωστή συμπεριφορά σε περίπτωση πυρκαγιάς, σεισμού, και η Παθητική αεράμυνα.

Οι κ.κ. Σύμβουλοι πρόδεξαν ότι με τις προτάσεις μας το μάθημα γίνεται μάθημα ζωής (ίσα ίσα αυτό που με ένα στόμα ζητούν πολλοί εκπαιδευτικοί (π.χ. οι αποσπασμένοι μας στη χτεσινή σύσκεψη), χωρίς να ξέρουν πάντα τι ακριβώς θέλουν) και ότι - πρόσθετο κέρδος - εντάσσονται σε ένα συστηματικό μάθημα όλα τα φυλλάδια τύπου "Ο άνθρωπος και το περιβάλλον η "παθητική αεράμυνα" κλπ. που κυκλοφορούν τώρα αδέσποτα στα σχολεία και τηγαίνουν χαμένα.

Φυσικά όλα αυτά απαιτούν, για να διδαχτούν σωστά, μετεκπαίδευση και έτσι η δεύτερή μας πρόταση αυτήν αφορά :

Β. Μετεκπαίδευση

Προτείνουμε δύο, τουλάχιστον, δεκαπενθήμερα, μετεκπαιδευτικά Σεμινάρια, μέσα στο Σεπτέμβριο για όλες τις νεοδιορισμένες καθηγήτριες οικιακής οικονομίας. Τόπος : η Χαροκόπειος Σχολή. Πρόγραμμα και διδάσκοντες θα μελετηθούν από την Επιτροπή που θα συγκροτήσουμε. Σε περίπτωση που η μετεκπαίδευση κριθεί ότι πρέπει να κρατήσει περισσότερο, να επεκταθεί σε όλες τις καθηγήτριες του κλάδου, ή και να μεταφερθεί στη Θεσσαλονίκη για ένα διάστημα - όλα αυτά γίνονται με δανεισμό των ωρών σε άλλο μάθημα για ένα τρίμηνο (δχι πάντα το ίδιο) ή με "συνεργασία" του μαθήματος στο ΩΠ με τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Οπωσδήποτε η μεγάλη αυτή εξόρμηση για μετεκπαίδευση (που αποτελεί και παλιό επίμονο αίτημα του κλάδου) διευκολύνεται από την επόμενη πρόταση που αφορά το ΩΠ.

Γ. Ωρολόγιο Πρόγραμμα

- (α) Το μάθημα δε χρειάζεται να διδάσκεται καθόλου στο Λύκειο.
- (β) Για το Γυμνάσιο προτείνουμε βασικά ελάχιστο 3 ώρες και μέγιστο 4 ώρες.
- (γ) Ειδικά για του χρόνου προτείνουμε το μάθημα να διδαχτεί στην Α' Γυμνασίου το πρώτο 4μηνο καθόλου το δεύτερο δύο ώρες με το νέο ΑΠ (και καινούργιο βιβλίο).

Στην Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου προτείνουμε το μάθημα να είναι μονόωρο και να διδαχτεί με το παλιό ΑΠ βελτιωμένο σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις οδηγίες που θα μας υποδείξει η Επιτροπή.

Δ. Σύσταση Επιτροπής

α. Μέλη

1. Η. Σπυρόπουλος, ως περιβαλλοντολόγος (όμως υπάρχει και καθηγητής του μαθήματος στη Χαροκόπειο, ο κ. Μανές).
2. κ. Φούσνας, ως σύνδεσμος του ΚΕΜΕ.
3. Ένας γιατρός - υγιεινολόγος - ίσως πάλι ο καθηγητής της Χαροκοπέου κ. Ν. Βασιλόπουλος.
4. Η Διευθύντρια της Χαροκοπέου κα Τζιαννουδάκη - Καλλιτεράκη Χ. (μετεκπαιδευμένη στο εξωτερικό).
5. Μαρλίνου - Βελεντζά Αγγελική, καθηγήτρια Χ.Α.Σ.Ο.Ο. και Πρόεδρος του Συνδέσμου Καθηγητριών Ο.Ο.
6.)
7.) Επιλογή με
8.) βάση το έγγραφο του Συνδέσμου (10-1-1983)
9.) που επισυνάπτεται στην εισήγηση - ή άλλες προτάσεις των μελών του Τμήματος και του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

β. Σύμβουλοι

Ως σύμβουλοι της Επιτροπής, - μπορούν να κληθούν να βοηθήσουν (αν κριθεί ότι χρειάζονται)

1. Ένας ειδικός του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών για τα θέματα Υγιεινής, Μεσογειακής αναιμίας, Αιμοδοσίας.
2. Ένας ειδικός του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης για την παθητική αεράμυνα.
3. Ένας ειδικός στην προστασία από τους σεισμούς
4. Ένας ειδικός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για την Πυρασφάλεια.

Ε. Έργο της Επιτροπής - προθεσμίες

1. Η Σύνταξη του Α.Π. και για τις τρεις τάξεις σύμφωνα με τις παραπάνω οδηγίες ως προς την έκταση και τις νέες κατευθύνσεις του μαθήματος - προθεσμία ως τις 31 Μαρτίου 1983.

2. Η Σύνταξη προδιαγραφών και προτάσεις για τη συντακτική επi-τροπή του βιβλίου της Α' Γυμνασίου - προθεσμία ως τις 31 Μαρτίου 1983.
3. Η Σύνταξη προδιαγραφών και προτάσεις για την ανάθεση ή το διαγωνισμό συγγραφής των βιβλίων Β' και Γ' Γυμνασίου - Προθεσμία ως τις 30 Απριλίου 1983.
4. Προγραμματισμός και οργάνωση των επιμορφωτικών Σεμιναρίων. Προθεσμία 30 Μαΐου 1983.

Σημείωση για τη διαδικασία

Η παραπάνω εισήγηση είναι ιδιαίτερα μελετημένη, και θα ήταν ευχής έργο, όταν ακουστούν οι παρατηρήσεις του σώματος, να γίνουν ψηφοφορίες στα ένα δύο σημεία, όπου θα παρουσιαστούν ίσως διαφωνίες, και στη συνέχεια να ψηφιστεί ως σύνολο.

Ο Κων/νος Φούσκας, λέγει :

- 1) Ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος είχε την ευγένεια και την καλωσύνη να με ενημερώσει για το περιεχόμενο της εισήγησης που ακούσαμε και να προσθέσει και το όνομά μου ως συνεισγητή, επειδή τον τελευταίο καιρό έχω την ευθύνη για το μάθημα στο Τμήμα. Η συνεισφορά μου είναι ότι έθεσα υπόψη του κ. Προέδρου ορισμένα στοιχεία γύρω από το μάθημα της Οικ. Οικονομίας και διατύπωσα μερικές προτάσεις γύρω από τη σύγχρονη προβληματική του. Κατά τα άλλα, η σύνταξη της εισήγησης, η μεθοδικότητα και η σαφήνεια στην έκθεση των επιχειρημάτων και των προτάσεων και η καλλιέργεια του λόγου είναι του Προέδρου. Όμως, το μέρος της ευθύνης που μου ανήκει για την εισήγηση το αποδέχομαι με ευχαρίστηση, αφού μάλιστα συμφώνησα προκαταβολικά και με τις κύριες θέσεις της.
- 2) Το ξέκνημα για την εισήγηση το δίνει η σύγχρονη πραγματικότητα του μαθήματος, η οποία εγγίζει τα όρια του δυσεπλύτου προβλήματος που φρενάρει ή και υποβιβάζει την εκπαίδευση: Έχουμε μάθημα νομοθετημένο, οργανικές θέσεις ειδικού διδακτικού προσωπικού, 850 περίπου καθηγήτριες που υπηρετούν, μια πρωτοφανή αδιοριστία υποψηφίων καθηγητριών που ξεπέρασε σε πολλές περιπτώσεις τα 15 χρόνια αναμονής (εννοείται πριν από τους τελευταίους διορισμούς), ανεπαρκής για την εποχή μας ΑΠ του μαθήματος, ανυπαρξία υπεύθυνων διδακτικών βιβλίων και αδυναμία του μαθήματος να ανταποκριθεί στην αποστολή του. Έτσι το μάθημα της Οικ. Οικονομίας κατάντησε

εντελώς περιθωριακό, χωρίς την "έξωθεν καλήν μαρτυρίαν", χωρίς υποστήριξη και χωρίς προοπτικές, ενώ θα έπρεπε να είναι για τα σχολεία μας μάθημα ζωής και πρακτικής ωφελιμότητας.

3) Τα ετεροδίκλητα αντικείμενα που φιλοδοξεί να διδάξει το μάθημα, σύμφωνα με το ΑΠ που ισχύει, και τα νέα μορφωτικά αγαθά, που εισηγούμαστε να περιλάβει, έχουν την εξήγησή τους στο γεγονός ότι οι καθηγητές του μαθήματος διδάσκονται στη Χαροκόπειο Σχολή μια μεγάλη ποικιλία μαθημάτων και στο ότι διάφορα άλλα μορφωτικά αγαθά, όπως περιβαλλοντολογία, μεσογειακή αναιμία, παθητική αεράμυνα κτλ. δεν μπόρεσαν μέχρι τώρα να διδαχτούν με επάρκεια και αυτοτέλεια ή έστω να στεγαστούν αποτελεσματικά σε κάποια άλλα μαθήματα. Εδώ πρέπει να σημειώσω ότι το ωράριο διδασκαλίας του μαθήματος που ισχύει δεν επαρκεί για τη διδασκαλία όλων αυτών των αντικειμένων.

4) Προσδιορίζοντας π ε ρ ί π ο υ τ ο π λ α ί σ ι ο του νέου ΑΠ του μαθήματος και προτείνοντας νέα αντικείμενα, εννοούμε ότι όλα αυτά θα προσφέρονται στους μαθητές από την καθαρά π ρ α κ τ ι κ ή τους πλευρά και δε διανοούμαστε ότι θα γίνεται επιστημονική πραγμάτευσή τους από τις καθηγήτριες της Οικ. Οικονομίας. Κάτι τέτοιο θα ήταν για πολλούς λόγους αδύνατο και ασύμφορο. Ενώ η πρακτική μορφή του μαθήματος και της διδασκαλίας του θα αποδεικνυαν την Οικ. Οικονομία μάθημα σχετικά εύκολο και χρήσιμο στη σημερινή εποχή.

5) Τέλος, συμπληρωματικά προς όσα διαλαμβάνει η Εισήγηση, θα έλεγα ότι θα ήταν χρήσιμο να συμπεριλαμβανόταν στην επιτροπή μελέτης και η ΓΕΜΕ ειδικότητας κ. Ρούτση Αντιόπη και ότι το βιβλίο "Οικονομικά" του κ. Αθαν. Μπέλλου, το οποίο παραχωρήθηκε στο Δημόσιο, διορθωμένο ίσως σε μερικά του σημεία και συμπληρωμένο με ύλη 40-50 σελίδων, είναι πιθανό ότι θα έλυε το πρόβλημα των διδ. βιβλίων στις Β' και Γ' τάξεις για το 1983-84, ώστε να παύσει το γνωστό καθεστώς της διαικινήσεως βιβλίων από ιδιώτες και να έχουμε κάποια άνεση χρόνου για τα νέα Α.Π. και τη συγγραφή νέων βιβλίων.

Ακολουθεί συζήτηση :

Ο κ. Αδαμόπουλος, λέγει : Με την εισήγηση προτείνεται να συμπεριληφθούν στην ύλη του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας η Μεσογειακή αναιμία, η περιβαλλοντολογική εκπαίδευση, η προστασία από

από τους σεισμούς κλπ. Τα θέματα όμως αυτά είναι αντικειμένο διδα-
σκαλίας άλλων ειδικότερων μαθημάτων δηλαδή της Βιολογίας και της
Γεωλογίας και η διδασκαλία τους προβλέπεται από το ισχύον ωρολόγιο
πρόγραμμα του Γυμνασίου και Λυκείου.

Φοβούμαι ότι η διδγκωση της ύλης ενός μαθήματος χωρίς παράλλη-
λα να γίνει αναθεώρηση της όλης δομής του ωρολογίου προγράμματος με
συγχώνευση ή αντικατάσταση μαθημάτων θα οδηγήσει σε ανεπιθύμητες
επιπλοές. Εφόσον αυτή τη στιγμή δεν αντιμετωπίζεται η ριζική
αλλαγή του προγράμματος να προχωρήσουμε σε καλύτερη οργάνωση της
ύλης της οικιακής οικονομίας και ενδεχομένως σε αναθεώρησή της
σε ορισμένα σημεία χωρίς όμως να προσθέσουμε ενότητες που φυσιολο-
γικά ανήκουν σε άλλα μαθήματα που εξακολουθούν να παραμένουν στο
πρόγραμμα.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, λέγει :

Θεωρώ τα βασικά σημεία της εισήγησης ως την καλύτερη λύση στο
πρόβλημα του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας. Την έλλειψη προ-
γραμματισμού στην Εκπαίδευσή μας από πολύ παλιά και την έλλειψη
συνεργασίας όλων των αρμόδιων φορέων - και εννοώ εδώ τους πανεπι-
στημιακούς δασκάλους με τους υπεύθυνους για τη Μ.Ε. φορείς του
Υπουργείου, πράγμα που γίνεται σε άλλες χώρες - μπορούμε μόνο ίσως
με επιμορφωτικά σεμινάρια να αντιμετωπίσουμε. Σ' αυτά μπορούν να
δοθούν αρκετά πράγματα, ώστε και το ΑΠ του μαθήματος να τεθεί σε
νέες διαστάσεις, όπως το προβλέπει η εισήγηση και σύγχρονη διδα-
κτική και Παιδαγωγικά εφόδια μπορούν να δοθούν για να επιτύχουν
ως καθηγήτριες τους σκοπούς του μαθήματος και την ανανέωσή του στη
συνειδηση και στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Αν επιτύχουν τα σεμι-
νάρια - και αυτό εξαρτάται πολύ και από μας - θα επιτύχει η προσ-
πάθεια.

Προσωπικά βρίσκω το μάθημα ως πρακτικό μάθημα πολύ απαραίτη-
το, αλλά και την ανανέωσή του και την επιμόρφωση των καθηγητριών
επίσης αναγκαία.

Ο κ. Φ. Βώρος, λέγει :

Νομίζω ότι θα ήταν χρήσιμο για τη σημερινή συζήτηση και
πολλές άλλες συναφείς να μεθοδευτεί με πρώτη δυνατότητα χρόνου :
α. Γενική συζήτηση για το τι είναι η εκπαίδευση

- Τι χρειάζεται να γίνει
- Τι έχουμε να προσφέρουμε
- Τι μπορούμε να προβλέψουμε
- Ποιές κοιν. επιπτώσεις έχουν οι διάφορες λύσεις.

β. Ειδική συζήτηση για τους επιστημονικούς τομείς και

- τη διεπιστημονικότητα - και τις δυνατότητες των συγκεκριμένων αποφοίτων Α.Ε.Ι., με ακρόαση αρμοδίων κατά περίπτωση ανθρώπων ώστε να έχουμε θέαση του συνόλου πριν καταπιανόμαστε με τα επιμέρους.

Θα έχουμε κέρδη πολλά :

- Ολική εκπαιδευτική αντίληψη
- κέρδος χρόνου
- πιο σωστές αποφάσεις.

γ. Για τον παραπάνω σκαπό θεωρώ φρόνιμη και μια σκέψη για την οργάνωση ενός διαρκούς σεμιναρίου για θέματα πρωτο- δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πάνω στις ακόλουθες βάσεις :

1. Να παρακολουθούν κάθε Πέμπτη βράδυ όσοι ασχολούνται με επιτελικά έργα ή πρόκειται να φτάσουν σε επιτελικές θέσεις.

2. Να καλούνται ως εισηγητές άνθρωποι που έχουν δώσει δείγματα ενασχόλησης με διάφορα γενικά ή ειδικά θέματα παιδείας.

δ. Τώρα : Προτείνω η Επιτροπή για την οποία έγινε λόγος στην εισαγωγή να αναλάβει ως έργο της σε σύντομο χρόνο να αποφανθεί για το τί πρέπει να γίνει (όχι να μεθοδεύσει όσα σε γενικές γραμμές περιέχονται στην εισήγηση).

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, λέγει :

Διαπιστώνω μια ευδιάκριτη αντίφαση στον τίτλο και στα περιεχόμενα της εισήγησης : από τη μία "νέο πρόγραμμα" κι από την άλλη ενίσχυση της παρουσίας της οικιακής οικονομίας στο Γυμνάσιο. Την ώρα που έγνοια μου πρώτη είναι η ανανέωση, ο εκσυγχρονισμός, η ουσιαστική αλλαγή της σχολικής πράξης, ξαναγυρνάμε σε παραδοσιακό μάθημα και μάλιστα σε μάθημα που το βαρύνουν τα αποτελέσματα που είχε ως τώρα στα σχολεία μας. Μάλιστα ο αναχρονιστικός χαρακτήρας του μαθήματος γίνεται πιο έκδηλος και το γεγονός ότι, πέρα από τις εξαρτημένες προσαρμογές που επιχειρήθηκαν τα τελευταία χρόνια

ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με ένα τύπο σχολείου που δεν υπάρχει πιά (τα Γυμνάσια Θηλέων) και από το ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό που ασχολείται με τη διδασκαλία του ανήκει ολοκληρωτικά στο ένα φύλο, ακριβώς την εποχή που η ελληνική κοινωνία αγωνίζεται να ξεπεράσει την ανισότητα αντιμετώπισης των δύο φύλων.

Υποπεύομαι ότι ο κύριος λόγος που οδηγεί την Πολιτεία στη διατήρηση των μαθημάτων είναι η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων της Χαροκόπειου Σχολής. Όμως ως ποιο σημείο μπορεί η ανάγκη της επαγγελματικής αποκατάστασης (ανάγκη καθόλα σεβαστή) των αποφοίτων μιας Σχολής, που επιμένει να λειτουργεί την ώρα που οι κοινωνικές ανάγκες οι οποίες τη δημιούργησαν έχουν ξεπεραστεί ως ποιο σημείο λοιπόν η ανάγκη αυτή μπορεί να μην επηρεάζει, ώστε να υπερφορτώνουμε το ωρολόγιο πρόγραμμα των Γυμνασίων μας, που ήδη ασφυκτιά μέσα στις 30 όλες κι όλες εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας, και μάλιστα, τώρα που θέλουμε να εισαγάγουμε νέα αντικείμενα στο πρόγραμμα αυτό, διατηρώντας τα γονιμότερα στοιχεία των παραδοσιακών μαθημάτων. Νομίζω ότι εξυπηρετικότερη και των αποφοίτων της Χαροκοπέου και του κοινωνικού συνόλου λύση θα ήταν η αξιοποιησή τους σε τομείς κοινωνικά δραστηκών, όπως αυτών που υπάρχουν στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, Λαϊκής Επιμόρφωσης και Νέας Γενιάς, όπως και στις ανώτερες τάξεις των πολυθεσίων Δημοτικών Σχολείων. Γιατί φρονώ ότι, σταμάτια οποιουδήποτε έμπειρου παιδαγωγού, με τα σημερινά διεθνή δεδομένα, η εγνατάλειψη της προσπάθειας (η οποία ως τη στιγμή αυτή έχει αποτύχει) για την εισαγωγή των τεχνολογικών μαθημάτων και η επιστροφή στα οικοκυρικά σημαίνει οπωσδήποτε αναπαλαίωση της σχολικής πράξης.

Το ασθενέστερο όμως σημείο της εισήγησης είναι η απόπειρα (προφανώς για να θεμελιωθεί η ανάγκη υπάρξεως του μαθήματος στα προγράμματα) να "πλουτιστεί" με το σφετερισμό από άλλες περιοχές γνωστικών αντικειμένων, που βέβαια έχουν το ενδιαφέρον τους, αλλά είναι ετερόκλητα και προπάντων πολλά από αυτά, για να διδαχτούν αποδοτικά, προβάλλουν απαιτήσεις που δεν ξέρω με ποιο τρόπο μπορούν να ικανοποιήσουν οι απόφοιτες της Χαροκοπέου Σχολής. Η αισιοδοξία ότι με μια επιμόρφωση μερικών εβδομάδων αναπληρώνεται πάντοτε η έλλειψη βασικής κατάρτισης σπάνια δικαιώνεται από τα πράγματα. Λοιπόν, ενεργώντας κατά την εισήγηση δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να υπονομεύουμε "εκ προοιμίου" την αποδοτική εισαγωγή στα σχολεία μας σύγχρονων και δυναμικών παιδευτικών αντικειμένων

και μεθοδεύσεων, με το να πιστευόμαστε την πρώτη εφαρμογή τους σε ένα κλάδο που με αρκετή δυσκολία αντιμετωπίσε ως τώρα απλούστερα και γενικότερα αντικείμενα. Για να δώσω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα : μπορούμε να αναθέσουμε με ελπίδες επιτυχίας την περιβαλλοντική εκπαίδευση, έστω ύστερα από κάποιο σεμινάριο και με ένα κατατοπιστικό βοήθημα, στις καθηγήτριες των οικοκυρικών, την ώρα που η περιβαλλοντική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται κυρίως από το ότι δεν αποτελεί μια νέα διδακτική ύλη, αλλά μια νέα μεθοδολογία. Και η ουσία της νέας αυτής μεθοδολογίας είναι ότι με κανένα τρόπο δεν εξειδικεύεται, δεν περιορίζεται σε ένα κλάδο καθηγητριών, αλλά απαιτεί την πολύπλευρη συνεργασία των διάφορων ειδικοτήτων. Όταν έχει εισαχθεί στη Μέση Εκπαίδευση, απαιτεί τη συνεργασία (τουλάχιστο) : Βιολόγου, Γεωγράφου, Φυσικού (ή Χημικού), καθηγητή Καλλιτεχνικών, Φιλολόγου, χωρίς να αποκλείει καμιά άλλη ειδικότητα. Και όπου σημειώνεται ανάγκη καθηγητή-συντονιστή, αυτός με τα ελληνικά δεδομένα, καλό είναι να ανήκει στον κλάδο Α4. Μιλώ με τα δεδομένα πολλών συνεδρίων της αρμόδιας επιτροπής των κριτών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, της αρμόδιας Επιτροπής των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, την προσωπική εμπειρία από παρακολούθηση πολλών εκδηλώσεων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε πολλά σχολεία ευρωπαϊκών χωρών, αλλά προπάντων με τα δεδομένα τεσσάρων προγραμμάτων που εφαρμόσαμε πέρυσι σε ελληνικά γυμνάσια, όπως και της εφαρμογής πειραματικών προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα Γυμνάσια Βούλας και Βαρβακείου φέτος, που σημειώνουν εντυπωσιακή επιτυχία. Παντού λοιπόν εφαρμόζεται η PLURIDISCIPLINARITE, άλλος τρόπος εφαρμογής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ιδιαίτερα ανάθεσή της σε μια ειδικότητα που παρέχει, κατά την εισήγηση, "λίγ' απ' όλα" δεν υπάρχει στη διεθνή βιβλιογραφία. Για αυτό παρακαλώ σε περίπτωση αποδοχής της πρότασης της εισήγησης, να εξαιρεθώ από την ομάδα που θα γίνει για τον καταρτισμό του προγράμματος, εφόσον στο καίριο για μένα αυτό σημείο η αντίθεσή μου είναι ριζική και απόλυτη.

Ανακεφαλαιώνω : Το Τμήμα οφείλει με συναίσθηση ευθύνης να αποφασίσει αν η (πραγματική, υπαρκτή) κοινωνική ανάγκη της επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων της Χαροκοπέλου δικαιώνει τις σοβαρές επιπτώσεις στη σύγχρονη σχολική πράξη, τις οποίες επισήμανα - χωρίς αυτό καθόλου να σημαίνει ότι υποτιμά τη δυνατότητα προσφοράς του κλάδου αυτού στο κοινωνικό σύνολο, ύστερα από αντι-

κειμενική μελέτη των αναγκών που μπορεί να εξυπηρετήσει.

Ο κ. Παπασημακόπουλος, λέγει :

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, είναι και χρήσιμο και ενδιαφέρον. Το αναλυτικό του πρόγραμμα θα πρέπει να περιορισθεί αυστηρά στο όριο της ειδικότητας των καθηγητριών αυτών και να μην επικαλύπτει άλλα μαθήματα π.χ. Θρησκευτικά, Βιολογία, Φυσική, Χημεία, Υγιεινή. Το μάθημα είναι περισσότερο πρακτικό. Για το λόγο αυτό θα πρέπει σε σχολεία που δεν έχουν κτηριακά προβλήματα να επεκτείνεται σε 6 ώρες (2 + 2 + 2) για 2 Γυμνάσια, που θα πραγματοποιούνται μετά το μεσημβρινό ελαφρό γεύμα. Τέτοια γυμνάσια είναι όλα τα Ιδιωτικά και πολλά Επαρχιακά. Για τα Γυμνάσια που συστεγάζονται με άλλα και το ωράριο δεν μπορεί να ξεπεράσει τις 30 ώρες την εβδομάδα θα πρέπει να διδάσκεται κάτω των τριών ωρών συνολικά και υποχρεωτικά με εργαστηριακή μορφή. Σε αντίθετη περίπτωση το μάθημα καταντά ανούσιο βερμπαλιστικό κατασκευάσμα που ελάχιστο σεβασμό εμπνέει στους μαθητές. Σε τυχόν παρατηρήσεις ότι η βρεφοκομία κτλ. δεν είναι για τα αγόρια υπευθυμίζουμε τους νόμους που πρόβλεπα φήφισε η εθνική αντιπροσωπεία και οι οποίοι επιβάλλουν την ίσην μεταχείριση ανδρών και γυναικών, άρα μαθητών και μαθητριών.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της

Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 7/1983

=====

Σήμερα, 21 Ιανουαρίου 1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ/

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

=====

- Θ Ε Μ Α 1ο.- Αναλυτικό πρόγραμμα και διδακτικό βιβλίο Αγωγής του Πολίτη. Εισηγητής/ Φ. Κακριδής.
- Θ Ε Μ Α 2ο.- Ομάδα εργασίας για το Ορολόγιο και Αναλυτικό Πρόγραμμα. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- Θ Ε Μ Α 3ο.- Συγκρότηση Επιτροπής Κρίσης για την Πολιτική Οικονομία. Εισηγητές: Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος.
- Θ Ε Μ Α 4ο.- Τα φυσιογνωστικά μαθήματα στο Ν.Π. (Ζωολογία, Φυσιολογία, Βιολογία) Εισηγητής Στ. παπασημακόπουλος.
- Θ Ε Μ Α 5ο.- Γνωμοδότηση για το διορισμό των Ευαγγελίας Αδαμάκη και Ραϊδης- Μπία Χριστίνας στη θέση γενική Εκπ/ση. Εισηγητής Λ. Αδαμόπουλος.
- Θ Ε Μ Α 6ο.- Εισήγηση για την Πολιτική Άμυνα: Εισηγητής Κυρ. κατσιμάνης.
- Θ Ε Μ Α 7ο.- Το μάθημα της Οικ. Οικονομίας. Εισηγητής: Φ. Κακριδής, Κ. Φούσκας.
- Θ Ε Μ Α 8ο.- Έκδοση τευχών λύσεων των ασκήσεων. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- Θ Ε Μ Α 9ο.- Ανάθεση συγγραφής βιβλίων μαθηματικών: Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- Θ Ε Μ Α 1ο.- Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίας και το τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ έ μ α 1ο.- Στη συζήτηση του 1ου θέματος παραβρέθηκαν ο κ. και η κ. Αποστολοπούλου, στους οποίους έχει ανατεθεί ακόμα ανεπίσημα, η συγγραφή του διδ. βιβλίου, "Αγωγή του Πολίτη", Γ' Λυκείου.

Ο κ. Αποστολόπουλος καταθέτει στο Τμήμα και αναλύει το ακόλουθο σχέδιο για την πορεία και το περιεχόμενο του βιβλίου που προτείνει να συγγραφεί.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΠΟΛΙΤΗ

Στοιχεία λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος και

Αρχές Πολιτικής Επιστήμης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

- I. Το αίτημα για την επιστημονική θεώρηση των πολιτικών φαινομένων.
- II. Πολιτικός στοχασμός και Πολιτική Επιστήμη.
- III. Ενότητα και ιδιαιτερότητες των πολιτικών φαινομένων.
- IV. Το νόημα της αγωγής του σύγχρονου Έλληνα πολίτη.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

- I. Η ελληνική κοινωνία και η κρατική οργάνωσή της.
- II. Το Σύνταγμα, δείκτης της Πολιτικής του σήμερα.
- III. Γενικές αρχές που καθιερώνονται στο Σύνταγμα του 1975.
- IV. Τα νομικά πλαίσια της πολιτικής πράξης.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

- I. Τα πολιτικά φαινόμενα και πέρα από τα κρατικά σύνορα.
- II. Η διεθνής κοινωνία και οι νομικοί θεσμοί της.
- III. Το πολιτικό και οικονομικό υπόβαθρο των διεθνών σχέσεων.
- IV. Η διεθνής θέση της Ελλάδας.

Π α ρ έ ρ τ η μ α

- I. Το κείμενο του Συντάγματος του 1975.
- II. Τα κείμενα διεθνών οργανισμών με τους οποίους η Ελλάδα έχει στενές σχέσεις.
- III. Ανθολογία κειμένων στοχασμού πάνω στα πολιτικά φαινόμενα.
- IV. Γλωσσάρι.

Ο Πρόεδρος ευχαριστεί τον κ. Αποστολόπουλο και παρακαλώ τους κ. Συμβούλους να πάρουν το λόγο για τυχόν παρατηρήσεις, απορίες ή σχόλια στο σχέδιο που ακόβησθηκε.

Ακολουθεί μεγάλη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στα μέλη του Τμήματος και τους συγγραφείς. Ύστερα από την αποχώρηση του Ζευγούρ Αποστολόπουλου, το Τμήμα συμφωνεί να αναθέσει ενισχυμένη την εμπιστοσύνη του στο Ζεύγος Αποστολόπουλου και περιμένει να υποβληθεί το Α.Π σε πιο συγκεκριμένη (όχι απαραίτητα οριστική) μορφή για να προωθήσει αντίστοιχα και τη διοικητική διαδικασία της ανάθεσης.

Στις 10,55 προσέρχονται οι κκ Ν. Βαρουχάκης και Ηλ. Σπυρόπουλος.
Θέμα 2ο Ο κ. Κακριδής λέγει: Προτείνω την έγκριση του ακόλουθου Υπηρεσιακού σημειώματος:

Θέμα: Ομάδα εργασίας για το Ω. και Α. πρόγραμμα

Το Τμήμα Μ. Ε στη συνεδρία του αριθμ. 6/83 αποφάσισε να συγκροτήσει Ομάδα εργασίας από του κ.κ.

- 1) Λ. Αδαμόπουλος, ως Πρόεδρο
- 2) Π. Περιστερόπουλο
- 3) Ι. Αργύρη
- 4) Δ. Καρβέλη
- 5) Γ. Διλιμπόη
- 6) Γ. Ξανθάκου
- 7) Λ. Κούσουλα

αποασασμένους στο ΚΕΜΕ

Το έργο της θα κινείται σε δύο επίπεδα:

Α. Επίπεδο Εφαρμογής (1983/4)

Όπως γνωρίζει ο Πρόεδρος της ΟΕ το Τμήμα προχωρεί φέτο σε μια σειρά από ελαστικές αποφάσεις σχετικές με το ΩΠ των διαφόρων μαθημάτων* ο κύκλος των αποφάσεων αυτών έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, και βέβαια θα ακολουθήσει η προσπάθεια ενοποίησης των παραπάνω αποφάσεων στο πλαίσιο ενός σωστού ΩΠ, που και θα ισχύσει για το 1983/4 ή και παραπέρα. Για το έργο αυτό (όπου δεν περιλαμβάνεται το ΩΠ της Γ' Λυκείου) η ΟΕ μπορεί να προσφέρει μεγάλη βοήθεια μελετώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν και προτείνοντας συγκεκριμένες λύσεις.

Β. Επίπεδο Γενικού Προγραμματισμού

Σε διάφορες συσκέψεις ακούγεται συχνά η άποψη ότι θα έπρεπε ξεκινώντας από τον προσδιορισμό των στόχων της σύγχρονης εκπαίδευσης να μελετηθεί η δυνατότητα δημιουργίας ενός πέρα για πέρα καινούργιου αναλυτικού και ωρολογίου προγράμματος. Η ΟΕ θα μπορούσε να προχωρήσει δοκιμαστικά σε μία τέτοια προσπάθεια, αδελμαυτη

και από το χωρισμό της εκπαίδευσης σε τρία χωριστά επίπεδα (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο), και από την έμμεση "δουλεία" των παραδοσιακών μαθημάτων και καθηγητικών ειδικοτήτων.

Προβλεπόμενη για την ολοκλήρωση του (Α) ορίζεται η 15. Μαρτίου 1983, ενώ για την πορεία του (Β) ο κ. Αδαμόπουλος αναλαμβάνει να ενημέρωνει περιοδικά το Τμήμα.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση (α) δε συμφωνεί με την πρόταση ως προς το (Α), (Β) εγκρίνει σε γενικές γραμμές μίαν ανάθεση προεργασίας στο (Β), και (γ) επιφυλάσσεται να συζητήσει τη σύνθεση της ΟΕ σε άλλη συνεδρία.

Θέμα 3ο. - Ο κ. Βώρος λέγει:

1. Με προηγούμενη πράξη μας (105/1982) εισηγηθήκαμε την ανάθεση συγγραφής βιβλίου Πολιτικής Οικονομίας στους καθηγητές Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Θ. Λιανό και Γ. Χρήστου επίσης εισηγηθήκαμε τη σύμπραξη για λόγους παιδαγωγικούς του καθηγητή Κ.Ε.Τ.Ε. (οικονομολόγου Ζαφειρόπουλου Π.

2. Για λόγους εναρμόνισης της πρότασης εκείνης προς την απαίτηση του νόμου προ-βλίνω συμπληρωματικά τροποποιητικά τα εξής:

α. Η συγγραφή να γίνει από τους καθηγητές Θ. Λιανό και Γ. Χρήστου.

β. Η κρίση να γίνει από τους:

- α) Κυπριανό Προδρομίδη, καθηγητή της ΑΣΟΕΕ,
- β) Ζαφειρόπουλο Π.,
- γ) Νικολοπούλου Ελένη, του Κ.Ε.Τ.Ε. Χαλανδρίου.

Η Εισηγήση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Προτάσσεται το 5ο θέμα

Ο κ. Αδαμόπουλος λέγει:

ΘΕΜΑ 5ο

Δυνατότητα διορισμού της Ευαγ. Αδαμάνη ως καθηγήτριας καλλιτεχνικών.

Η Δ/ση προσωπικού Μέσης Εκπ/σεως με το έγγραφο της Δ2/25014/20-12-1982 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Ευαγγελίας Αδαμάνη του Σωκράτη με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε.

Επειδή από τα δικαιολογητικά της Ε. Αδαμάνη προκύπτει ότι:

α) Το δίπλωμα Διακοσμητικής της Ακαδημίας Καλών Τεχνών της Φλωρεντίας είναι ισότιμο με αυτά που χορηγεί η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών (βεβαίωση 2715/19-10-1977 της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών),

β) Αυτή είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών του Γυμνασίου και του Λυκείου,

Εισηγούμαι να κριθεί η Ευαγγελία Αδαμάνη ως κατάλληλη για διορισμό στη Μέση Εκπαίδευση για διδασκαλία των καλλιτεχνικών μαθημάτων.

Δυνατότητα διορισμού της Ροΐδης Χριστίνας του Δημητρίου ως καθηγήτριας καλλιτεχνικών.

Η Διεύθυνση προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σεως με το έγγραφό της Δ2/23289/22-12-1982 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Χ. Ροΐδης με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε.

Όπως φαίνεται από την αρ. 1946/3-5-80 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΣΑ το δίπλωμα Διακοσμήσεως της Χ. Ροΐδης της Ακαδημίας Καλών Τεχνών της Ρώμης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Χ. Ροΐδης είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι η Χ. Ροΐδης είναι απόφοιτος του ελληνικού εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου όπως ορίζεται από τον Ν.309 (άρθρο 35 παρ. 4), εισηγούμαι να κριθεί αυτή κατάλληλη για διορισμό σε θέση καθηγήτριας καλλιτεχνικών.

Η εισήγηση του κ. Αδαμόπουλου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή, με την προϋπόθεση να προσκομίσουν στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ απολυτήριο 6ξίου γυμνασίου ή 3ξίου Λυκείου.

Προτάσσεται το 6ο θέμα:

Ο κ. Καταιμάνης λέγει:

Με το έγγραφό του αριθ. Φ. 211.17/105/Γ2/2573/9-12-82 το ΥΠΕΠΘ (Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων, Τμήμα Μ.Ε.) μας διαβιβάζει φωτοαντίγραφο του εγγράφου με ημερομηνία 20/11/82 του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Αρκαδίας, Τμήματος και Γ.Σ.Σ.Ε. Στο έγγραφο αυτό - και με αναφορά συγκεκριμένων παραδειγμάτων - καταγγέλλεται ότι στο βιβλίο "Εγχειρίδιο Πολιτικής Άμυνας (.....) Περιέχονται ψυχροπολεμικές θέσεις που είναι αντίθετες με τις κυβερνητικές και προπαντός πρωθυπουργικές εξαγγελίες".

Το πιο πάνω βιβλίο τυπώθηκε για τελευταία φορά για το σχ. έτος 1982-83 με την κατά πλειοψηφία απόφαση του Τμήματος Μ.Ε του ΚΕΜΕ (καθηγητής Γ. Γρατσάς). Για το προσεχές διδακτικό έτος 1983-84 το Τμήμα δεν αποφάσισε την επανέκδοσή του και εισηγούμαι να μην προχωρήσει στην επανέκδοση. Άλλωστε το όλο θέμα της Πολιτικής Άμυνας θα αναθεωρηθεί ριζικά και ως προ Α.Π. και ως προς το κείμενο που τελικά θα συνταχθεί αν κριθεί αυτό απαραίτητο. Επομένως θέμα να λάβουμε συγκεκριμένα μέτρα αυτή τη στιγμή για την ικανοποίηση του αιτήματος δεν υφίσταται.

Η εισήγηση του κ. Καταιμάνη γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Προτάσσεται το 10ο θέμα

Αθροισθήκαν τα εξής έγγραφα:

1. 203/19-1-83
2. 184/17-1-83
3. 170/14-1-83
4. Φ. 211.12/2Γ2/58/13-1-83
5. 187/17-1-83
6. 186/17-1-83
7. 185/17-1-83
8. 5102/17-12-82
9. 5103/17-12-82
10. 204/19-1-83
11. 208/19-1-83
12. 202/19-1-83
13. 143/13-1-83

Θέμα 8ο.-

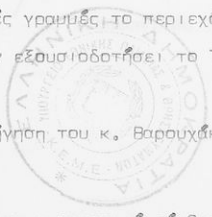
Ο κ. Βαρουχάκης γνωστοποιεί στο Τμήμα ότι η ηγεσία του Υπουργείου υιοθετώντας τις γνωστές εισηγήσεις του Τμήματος, απεφάσισε να χορηγηθούν στους μαθητές και οι λύσεις των ασκήσεων που περιέχοντας στα διδακτικά βιβλία Μαθηματικών Φυσικής και Χημείας και μάλιστα σε ξεχωριστά τεύχη.

Η ρύθμιση του ξεχωριστού τεύχους Λύσεων και προφανώς παιδαγωγικά προτιμότερη από την ενσωμάτωση των Λύσεων στο κύριο βιβλίο που έχουμε (για λόγους οικονομίας) προτείνει.

Για αυτό εισηγούμαι:

- α) Στο εξής κάθε βιβλίο Μαθηματικών, Φυσικής ή Χημείας που πρόκειται να εκδοθεί για την κάλυψη διδακτικών αναγκών των σχολείων Μ.Ε να συνοδεύεται από ιδιαίτερο τεύχος με τις λύσεις των ασκήσεων που περιέχει το βιβλίο.
- β) Να θεωρηθεί η σημερινή Πράξη μας ως τροποποιητική όσον προγενέστερων Πράξεων του Τμήματος αναφέρονται σε ανάρτηση ή προκήρυξη συγγραφής διδακτικού βιβλίου με ρήτρα την παράδοση μαζί με το κύριο σώμα του βιβλίου και των λύσεων των ασκήσεων. Η τροποποίηση αφορά τη ρήτρα αυτή, η οποία συμπληρώνεται με τη φράση "Οι λύσεις των ασκήσεων θα εκδοθούν σε ιδιαίτερο τεύχος και θα διανεμηθούν στους μαθητές μαζί με το αντίστοιχο διδακτικό βιβλίο".
- γ) Σε κάθε τεύχος Λύσεων να υπάρχει προλογικό σημείωμα "Για το μαθητή" με οδηγίες για την ορθή χρησιμοποίηση του τεύχους.

Στη συνέχεια ο κ. Βαρουχάκης αναπτύσσει σε γενικές γραμμές το περιεχόμενο αυτού του προλογικού σημειώματος και παρακαλεί να τον εξουσιοδοτήσει το Τμήμα για την τελική διατύπωσή του.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση αποδέχεται την εισήγηση του κ. Βαρουχάκης ομόφωνα.

Θέμα 9ο Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

Με τη Πράξη 104 (Θέμα 7ο) του Τμήματος καθορίστηκαν η οριστική σύνθεση της Ομάδας συγγραφής για τα νέα βιβλία Μαθηματικών Β' και Γ' Λυκείου καθώς και οι όροι συγγραφής τους.

Επειδή εκκρεμεί η απόσπαση στο ΚΕΜΕ των Ν. Αλεξανδρή, Α. Κατσουλάκη και Κ. Ξολδάτου που προτάθηκαν για να ενταχθούν στην Ομάδα συγγραφής και εφόσον μεταξύ επείγει η έκδοση της σχετικής υπουργικής απόφασης για την ανάρτηση της συγγραφής Εισηγούμαι

1. Να ανατεθεί η συγγραφή των βιβλίων 1) Μαθηματικά Β' Λυκείου, Άλγεβρα 2) Μαθηματικά Ι, Γ' Λυκείου μιας δέσμης, και 3) Μαθηματικά ΙΙ, Γ' Λυκείου 2ης και 4ης δέσμης σε όσους ήδη εργάζονται σύμφωνα με τις πράξεις 73/82 και 104/82 του Τμήματος δηλ στους:

1. Ν. Βαρουχάκη
2. Λ. Αδαμόπουλο
3. Χ. Γιαννίκο
4. Μηέτση
5. Δ. Νοταρά
6. Ξ. Φωτόπουλο

2. Αν πραγματοποιηθούν ολικά ή μερικά οι αποσπάσεις που ζητήθηκαν (με τα έγγραφα 4032/12-10-82 και 5184/24-12-82 του κ. Προέδρου του ΚΕΜΕ) η παραπάνω Ομάδα να διευρυνθεί με συμπληρωματική πράξη με τους αποσπασμένους και μόνο για τα δυο βιβλία της Γ' Λυκείου (γιατί η εργασία του βιβλίου της Β' Λυκείου έχει ήδη προχωρήσει).

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Βαρουχάκη

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Φ. Κακριδής

Δ. Ζαραφωνίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 8/1983

Σήμερα, 26-1-83, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Δ. Σακκά, ο οποίος αντικαθιστά τον κ. Φ. Χακριδή που απουσιάζει στα Γιάννινα.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί εκκρεμεί στην υπηρεσία αίτηση παραιτήσεώς του, Δ. Τομπαΐδης, Α. Αδαμόπουλος Ν. Παπαδόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Εισηγητής : Κ. Φούσκας.
2. Ανάθεση συγγραφής διδ. βιβλίου : " Θουκυδίδης Ιστορία. (Εκλογές)". Β' Λυκείου. Εισηγητής : Ηλ. Σπυρόπουλος.
3. Ανατύπωση διδ. βιβλίου, Μαθηματικά Α' Γυμνασίου για το σχ. έτος 1983-84. Εισηγητής : Ν. Βαρουχάκης.
4. Ανατύπωση διδ. βιβλίων . Εισηγητής : Δ. Σακκάς.
5. Ανακοινώσεις.
6. Έγκδοση Τεύχους Λύσεων Α' Γυμνασίου. Εισηγητής : Ν. Βαρουχάκης

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απαρτία, και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο

Η συζήτηση για το 1ο θέμα αναβάλλεται, γιατί απουσιάζει ο Εισηγητής του θέματος κ. Κ. Φούσκας.

Θέμα 2ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει : " Ανάθεση συγγραφής διδ. βιβλίου.

A. 1) Τίτλος : Θουκυδίδης Ιστορία (Εκλογές).

2) Τάξη : Β' Λυκείου

3) Στους : α) Εμ. Τσαγκάρη, Καθηγητή Κολλεγίου Αθήνας

β) Εμ. Φραγκίσκου, Επιστημονικού Συνεργάτη Ιδρύματος Ερευνών.

4) Διάρκεια παρατώσεως του έργου συγγραφής μετά την υπουργική απόφαση : 4 μήνες.

B. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

1) Σκοπός του βιβλίου : Η εξυπηρέτηση των αναγκών των μαθητών της Β' Λυκείου για τη διδασκαλία του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας.

2) Ύλη του βιβλίου : α) Εισαγωγή (Βίος και έργο του Θουκυδίδη και τοποθέτησή του μέσα στην εποχή του και στην αρχαία ελληνική ιστοριογραφία. Το γενικό διάγραμμα της Ιστορίας του. Οι χαρακτηριστικές αρετές του Θουκυδίδη ως ιστορικού και ως λογοτέχνη και η σημασία του έργου του.

β) Θουκυδίδης Ιστορία (Εκλογές) : Βιβλία Α', Κεφ. 1-8, 20-22, 89-97, Βιβλ. Γ', Κεφ. 70-81 και Κεφ. 82-84. Τα Κεφ. Α' 20-22 και Γ' 82-84 θα δοθούν από μετάφραση που θα συνοδεύεται από το αρχαιοελληνικό κείμενο.

3) Διάταξη της ύλης σε μέρη - Κεφάλαια - Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου. Το βιβλίο θα αποτελείται από τρία μέρη : την Εισαγωγή, το αρχαίο κείμενο και τις γλωσσικές και ερμηνευτικές σημειώσεις. Οι γλωσσικές σημειώσεις θα αφορούν κυρίως ερμηνεία λέξεων, αλλά και ολόκληρων προτάσεων του αρχαίου κειμένου και οπωσδήποτε θα συνοδεύουν (υποσελίδια) τα αντίστοιχα κεφάλαια του κειμένου. Για τα κεφάλαια που θα συνοδεύονται από μετάφραση, θα υπάρχουν μόνο ερμηνευτικές σημειώσεις.

4) Γλωσσική μορφή του βιβλίου : Γλώσσα της εισαγωγής, του γλωσσάρου των ερμηνευτικών σημειώσεων και της μετάφρασης είναι η δημοτική (Άρθρο 2 του Ν. 309/76). Το αρχαίο κείμενο θα

θα δοθεί σε πολυτονικό σύστημα, ενώ το νεοελληνικό σε μονοτονικό.

- 5) Εικονογράφηση : Το βιβλίο απαραίτητως πρέπει να περιέχει κατάλληλη εικονογράφηση, κυρίως με την αντιπαραγωγή αρχαίων γλυπτών και ζωγραφικών έργων, όπως και φωτογραφιών αρχαίων οικοδομημάτων κτλ. Όπου το περιεχόμενο το απαιτεί, θα υπάρχουν χάρτες και σχεδιαγράμματα, σχετικά με τα ιστοροϋμένα γεγονότα.
- 6) Ψυχολογικές - Παιδαγωγικές απαιτήσεις. Η εισαγωγή και οι ερμηνευτικές σημειώσεις πρέπει να προσαρμοστούν στην αντιληπτική ικανότητα της ηλικίας των μαθητών της Β' Λυκείου. Η εικονογράφηση πρέπει να έχει κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση του κειμένου και κατόπιν να καταστήσει το βιβλίο ευχάριστο στους μαθητές.
- 7) Τυπικοί όροι :
- α) Προθεσμία υποβολής : 4 μήνες ύστερα από την κοινοποίηση της υπουργικής απόφασης στον συγγραφέα.
- β) Έκταση : Η εισαγωγή, το αρχαίο κείμενο, το γλωσσάριο και οι ερμηνευτικές σημειώσεις συνολικά θα έχουν έκταση περίπου 4 τυπογραφικών συνηθισμένου σχήματος βιβλίου. (Ιδιαίτερα η εισαγωγή θα περιοριστεί σε 12 σελίδες).
- γ) Έκταση εικονογράφησης. Οι εικόνες, οι χάρτες, τα σχεδιαγράμματα κλπ. θα περιοριστούν στο 1/3 του συνόλου των σελίδων της παραπάνω παραγράφου.

Γ. Επιτροπή Κρίσεως

1. Επιτροπή κρίσεως ορίζεται από τους :

α) Ηλία Σπυρδούπολο, Σύμβολο Β' ΚΕΜΕ, ως Πρόεδρο.

β) Ευάγγελο Σούλη, Δ/ντή Δ.Μ.Ε. και

γ) Δημ. Πλαταίτη, φιλόλογο αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ.

2. Διάρκεια περάτωσης του έργου της Επιτροπής : Είκοσι (20) ημέρες ύστερα από την παραλαβή από τον Πρόεδρό της του βιβλίου που θα υποβάλουν οι συγγραφείς.

Δ. 1) Αμοιβή συγγραφέων : 200.000 δραχμές

2) Αμοιβή μελών της επιτροπής : 30.000 δραχμές.

Το Τμήμα αποφαινεται : Δέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Θέμα 3ο

Ο κ. Βαρουχάκης, έχοντας υπόψη το έγγραφο αριθ. Φ. 211.17/5/ Γ2/160/25-1-1983 της Δ/νσεως Εφ. Προγρ. Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ, που αναφέρεται στη διαβίβαση πράξεων της Επιτροπής για τον εκσυγχρονισμό του διδ. βιβλίου του Γυμνασίου, εισηγείται να σταλεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το διδ. βιβλίο, Μαθηματικά Α' Γυμνασίου για το σχολ. έτος 1983-84.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Θέμα 4ο

Ο κ. Σακκάς παρακάλεσε τα μέλη του Τμήματος να συγκεντρώσουν όσο το δυνατό γρηγορότερα, τα βιβλία που πρέπει να ανατυπωθούν για το σχ. έτος 1983-84, ώστε να σταλούν έγκαιρα στον ΟΕΔΒ.

Θέμα 5ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

1. 248/21-1-1983.
2. 249/21-1-1983
3. 247/21-1-1983.
4. 250/21-1-1983
5. 299/20-1-1983
6. IB/541/14.1.1983
7. 232/20-1-1983.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ζαχαριάν
Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος, Θ. Μόσχος, Γ. Παπαδόπουλος, Στ. Παπαδοπούλου, Εύα Βασιλείου, Β', Κ. Ζαχαριάν, Γ. Ζαχαριάν, Σπύρος Σάββας, Κων. Κοντογιάννης, Γ. Σαββάνης, Σπυριδών και η Γραμματέας του Υπουργείου Δ/να. Ζαχαριάν, κ.κ.κ.

Αν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γαλανός, κ.κ.κ. κ.κ.κ. στην απουσία η αίτησή του για παραίτηση, οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Β. Παπαδόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Το μέγεθος της Οικ. Οικονομίας, Ημερησίως Κ. Σαββάνης.
2. Έκθεση Ερευνητικού τμήματος Αθηνών για το μέγεθος, Ημερησίως Δ' Λακίνας (Ελλάδα), Ημερησίως : Η. Παπαδόπουλος.
3. Αναγνώριση δύο, μέγεθος (Ιστορία Ε' Τμήματος Οικονομίας κα. Βασιλείου των Δ. Παπαδόπουλου, Γ. Παπαδόπουλου, Β. Παπαδόπουλου, Ημερησίως : Β. Σαββάνης.
4. Ανακοινώσεις.
5. Έγγραφο της εκδόσεως Ελληνικών Οικονομίας, Σ.α. Στ. Παπαδοπούλου.

Στην αρχή της συνεδρίασης διαπιστώνεται απουσία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΠΡΑΞΗ 9/1983

Σήμερα, 28-1-83, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Δ. Σακκά που αντικαθιστά τον κ. Φάνη Κακριδή που απουσίαζε στα Γιάννινα.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί εκκρεμεί στην υπηρεσία η αίτησή του για παραίτηση, οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Β. Θεοδωρακόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Το μάθημα της Οικ. Οικονομίας. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
2. Έκδοση ξεχωριστού τεύχους λύσεων για το βιβλίο, Μαθηματικά Α' Λυκείου (Άλγεβρα). Εισηγητής : Ν. Βαρουχάκης.
3. Ανατύπωση διδ. βιβλίων (Ιστορία Β' Γυμνασίου Ρωμαϊκή και Βυζαντινή των Α. Τσακτσίρα, Ζ. Ορφανουδάκη, Μ. Θεοχάρη. Εισηγητής: Φ. Βώρος.
4. Ανακοινώσεις.
5. Έγγραφα της ενώσεως Ελλήνων Φυσικών. Εισ. Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: Υπενθυμίζοντας ότι η κοινή εισήγηση Κακριδή-Φούσκα για το μάθημα της Οικ. Οικονομίας έγινε καταρχήν δεκτή από το Τμήμα (πράξη 6/19-1-83), συνοψίζω το όλο πρόβλημα και εντοπίζω τα κύρια σημεία του, τα οποία, κατά τη γνώμη μου, είναι τα εξής:

- α) Οριστική απόφαση για το Ω.Π. του μαθήματος
- β) Νέο Α.Π. (περιεχόμενο του μαθήματος μελλοντικά).
- γ) Διδακτικά βιβλία για το 1983-84 και νέα για την περίοδο 1984-85 και έπειτα.

δ) Συγκρότηση ΟΕ ή Επιτροπής για τον καταρτισμό νέων Α.Π. και (πιθανόν) άλλων συναφών προβλημάτων.

ε) Η τύχη του βιβλίου "Οικιακή Οικονομία" του κ. Αθαν. Μπέλλου, το οποίο παραχωρήθηκε στο Δημόσιο.

Το Τμήμα συζήτησε πάλι το θέμα της Οικ. Οικονομίας, αλλά επειδή απουσίαζε ο Πρόεδρός του και 3 Σύμβουλοι (κ.κ. Σπυρόπουλος, Αδαμόπουλος Τομπαΐδης) και επειδή ακόμα υπήρχε μία αμφισβήτηση στη συνεδρία της 21-1-83, έκρινε σκόπιμο να λάβει αποφάσεις για το θέμα στην επόμενη συνεδρία του.

Θέμα 2ο

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Εφόσον είναι τεχνητά δυνατόν και σύμφωνα με την απόφαση του τμήματος που περιλαμβάνεται στην πράξη 7/83, να εκδοθούν σε ξεχωριστό τεύχος οι λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου, Μαθηματικά Α' Λυκείου. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να αφαιρεθεί η τελευταία παράγραφος από τον πρόλογο του βιβλίου, δηλ. "Τέλος το βιβλίο ... αντιστοιχεί υπόδειξη".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Βαρουχάκη.

Θέμα 3ο

Με εισήγηση του κ. Βώρου το Τμήμα εγκρίνει την προώθηση του ΟΕΔΒ του διδ. βιβλίου, Ιστορία Β' Γυμνασίου (Ρωμαϊκή και Βυζαντινή) των Λ. Τσακτσίρα, Ζ. Ορφανουδάκη, Μ. Θεοχάρη για ανατύπωση προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν οι μαθητές Β' Γυμνασίου, σχ. έτους 1983-84.

Θέμα 4ο

Ανακοινώθηκαν τα εξής έγγραφα :

1. 309/26-1-1983
2. 300/26-1-1983.

Θέμα 5ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει :

Το ΥΠΕΠΘ μας διαβιβάζει με το έγγραφό του αριθ. Φ.211.17/107/Γ2/2727/23-12-1983 έγγραφα της ενώσεως Ελλήνων Φυσικών με τα οποία προτείνει την αντικατάσταση των βιβλίων Φυσικής Α. Μάζη των Α', Β', και Γ' Λυκείου με το βιβλίο Φυσικής Αλεξόπουλου - Μαρλίνου που κυκλοφορούν στο ελεύθερο εμπόριο.

Την πρότασή της δικαιολογεί με τον ακόλουθο τρόπο :

- 1) τα βιβλία του Μάζη είναι απηρχαιωμένα και δεν έχουν καλό παιδαγωγικό τρόπο προσφοράς της Φυσικής.
- 2) Έχουν λάθη, όπως εκείνα που με άλλο έγγραφό της στο παρελθόν μας υπέδειξε και που κυρίως αναφέρονται στο βιβλίο επιλογής της Γ' Λυκείου.

Για την πρόταση της Ε.Ε.Φ. έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα :

- α) Βρισκόμαστε στις παραμονές μεταβολής των Α.Π. και οποιαδήποτε εισαγωγή νέου βιβλίου θα ήταν μόνο για ένα ή το πολύ δύο χρόνια. Ο βαθμός της βελτιώσεως από την αντικατάσταση με τα προτεινόμενα βιβλία δεν δικαιολογεί την οικονομική δαπάνη.
- β) Το προτεινόμενο βιβλίο δεν παρουσιάζει σημαντική αξιολογήσιμη διαφορά από τα ήδη υπάρχοντα και θα χρειαστεί αναμόρφωση από Επιτροπή, πράγμα που και η ίδια η ΕΕΘ παραδέχεται.
- γ) Το βιβλίο που περιέχει τα περισσότερα λάθη (Φυσική Επιλογής, Γ' Λυκείου), έχει καταργηθεί.
- δ) Τέλος μία ενέργεια αντικατάστασης των υπάρχοντων βιβλίων προϋποθέτει σύσταση επιτροπής για επιλογή βιβλίων από το ελεύθερο εμπόριο στο οποίο υπάρχουν και άλλα εκτός από αυτά που προτείνει η Ε.Ε.Φ.

Οι διαδικασίες που επακολουθούν μας βεβαιώνουν ότι τα τυχόν βιβλία που θα επιλεγούν δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να περιέλθουν στα χέρια των μαθητών στις 11-9-1983. Άρα τα βιβλία θα

εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σχολείων για το σχ. έτος 1984-85. Τη χρονιά ακριβώς δηλαδή που προγραμματίζουμε να εφαρμοστεί νέο πρόγραμμα Φυσικής με νέα βιβλία γραμμένα με ανάθεση.

Για τους λόγους αυτούς δεν μπορώ να εισηγηθώ την αποδοχή των προτάσεων αυτών από το Τμήμα.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφώνλου

Δ. Ζαραφώνλου

ΠΡΑΞΗ 10/1983

Σήμερα, 31-1-83, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί η αίτησή του για παραίτηση εκκρεμεί στην υπηρεσία, ο κ. Αδαμόπουλος και ο κ. Φούσκας, γιατί βρίσκεται σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Οικ. Οικονομίας. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 2ο - Αίτηση μικτού γυμνασίου Βούλας για παράταση προγράμματος. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Σύσταση επιτροπής για επιλογή συμπληρωματικού βιβλίου για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας φέτος. Εισηγητές Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Έπειτα από τη διαπίστωση, ότι το τεύχος των Κυπρίων συγγραφέων, που χρησιμοποιείται με απόφαση του Τμήματος για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας, δεν είναι δυνατό να επαρκέσει παρά μόνο μέχρι τα μέσα περίπου Μαρτίου, και έπειτα από σχετική συνεννόησή μου με τα άλλα μέλη της επιτροπής, για την Κοινωνιολογία - σημειώνω ότι μου ανετέθηκε σχετική με το θέμα υπευθυνότητα μόλις την 14-1-83, εισηγούμαι στο Τμήμα να αποφασίσει και να προτείνει σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 3 του Νόμου 749/70 τη συγκρότηση επιτροπής κρίσεως ελευθέρων βοηθημάτων Κοινωνιολογίας. Έργο της επιτροπής αυτής θα είναι η αναζήτηση (σε ελεύθερα βοηθήματα Κοινωνιολογίας) κατάλληλης συμπληρωματικής ύλης που θα επαρκέσει για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας για διάστημα 7-9 εβδομάδες. Μέλη της Επιτροπής προτείνω τους 1) Παπαδόπουλο Ν., Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ, 2) Φαν. Βύρο, Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ, 3) Χιωτάκη Στέλιο, θεολόγο καθηγητή Μ.Ε., πτυχιούχο Κοινωνιολογίας, αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ, 4) Παπαευθυμίου Ανδρέα, φιλόλογο καθηγητή, αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ και 5) Γκιζελή Βασιλική, κοινωνιολόγο, επιστημονικό συνεργάτη στο ΚΕΜΕ.

Ο Πρόεδρος λέγει: "Έχω μείνει, με τη σφαλερή ίσως εντύπωση, ότι είμαστε σύμφωνοι για την συμπληρωματική ύλη και ότι ορισμένοι συγγραφείς δούλευαν προσαρμόζοντας κάποια κεφάλαια από ήδη τυπωμένα βιβλία τους. Αν κάνω λάθος, τότε θέλω να ρωτήσω, γιατί καθυστέρησε τόσο η σημερινή εισήγηση".

Ο κ. Παπαδόπουλος είπε σχετικά: "Έπειδή τα όσα είπε ο κ. Κακριδής αφήνουν ασφαλώς και σε μένα κάποια μερίδα ευθύνης για όσους αγνοούν άμεσα τα πράγματα της πορείας της υπευθυνότητας για τα θέματα της Κοινωνιολογίας, είμαι υποχρεωμένος να υπερσπίσω τον εαυτό μου και να σημειώσω τα εξής: Έπειτα από το γεγονός κατά το οποίο το Τμήμα δεν φήφισε τη δική μου εισήγηση για Αναλυτικό Πρόγραμμα και βιβλίο Κοινωνιολογίας, ζήτησα μόνος μου και συμμετείχα μόνο ως επιστημονικός εισηγητής θέματος στα σεμινάρια και μόλις στις 14-1-83, έπειτα πάλι από διαμαρτυρία μου ορίστηκε από τον κ. Πρόεδρο του Τμήματος υπεύθυνος για τα θέματα αυτά.

Έτσι, οποιαδήποτε καθυστέρηση σχετική με την εισήγηση δεν με αφορά".

Ο κ. Βώρος λέγει: α) Πώς να κάνεις συζήτηση για τη συνέχεια, όταν περιμένεις το α' τεύχος; β) Πώς να διατυπώσεις οριστικές οδηγίες, όταν σου λείπει η διδασκαλία του μαθήματος; Παρ' όλα αυτά άγρυπνη παρακολούθηση του θέματος διαπιστώνεται από τα ακόλουθα: α) τη β' βδομάδα διδασκαλίας του μαθήματος πραγματοποιήσαμε οκτώ (8) συναντήσεις με τους διδάσκοντες στην Αθήνα και τον Πειραιά και 1 στο ΚΕΜΕ και 1 στη Θεσ/νίκη για να εντοπίσουμε την αποδοχή του αντικειμένου στο σχολείο και να αποφανθούμε για το είδος της πορείας που θα ακολουθηθεί. β) Αυτή την ώρα που μιλάμε για τη συγκρότηση Επιτροπής καθόλου δεν αποκλείεται να έχουμε μελετήσει όλη τη συναφή βιβλιογραφία στη δική μας βιβλιογορά για να εντοπίσουμε το ζητούμενο. Και δεν αποκλείεται ακόμη να έχουμε διατυπώσει και τις υποδείξεις μας στους συγγραφείς για να γνωρίζουμε τις προθέσεις τους σε περίπτωση της αποδοχής του έργου τους. Όμως αυτά δεν εγγράφονται στη συγκρότηση Επιτροπής γιατί αποτελεί παρατυπία.

Ο Πρόεδρος ρωτά το Τμήμα αν αποδέχεται την εισήγηση των κ.κ. Ν. Παπαδόπουλου και Φ. Βώρου.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπαδημακόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακιάς	ΝΑΙ

Κακριδής ΟΧΙ Παρακαλώ η ψήφος μου να θεωρηθεί ψήφος διαμαρτυρίας γιατί ορισμένες, έστω τυπικές, διαδικασίες που αφορούν τη φεφτεινή χρονιά εισάγονται τόσο καθυστερημένα στο Τμήμα, ώστε να κινδυνεύει η σοβαρότητά τους. Ένα μέρος της ευθύνης πρέπει να θεωρηθεί δικό μου, που δεν παρακολούθησα τις εργασίες της ομάδας της Κοινωνιολογίας, όσο έπρεπε.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ, με το υπ' αριθμ. Γ2/83/17-1-1983 έγγραφό της, ζητεί την έγκρισή μας για παράταση της εφαρμογής πειραματικού προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα πλαίσια της ΕΟΚ, που έχουν αναλάβει τα Γυμνάσια Βαρβακείου και Βούλας.

Με δεδομένα: α) Ότι πράγματι το ωράριο που διατέθηκε (2 ώρες την εβδομάδα επί ένα τετράμηνο) ήταν ανεπαρκές για την ολοκλήρωση του προγράμματος, β) Ότι τόσο οι καθηγητές, όσο και οι Διευθυντές των Γυμνασίων συνηγορούν για την παράταση, γ) ότι και η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. διαβεβαιώνει πως "το πρόγραμμα παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον και βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, δ) ότι ύστερα από επίσκεψή του στα δύο σχολεία μέλος της Ομάδας Συντονισμού της αρμόδιας Επιτροπής της ΕΟΚ (κ. D. DURNERY) με πολύ ενθουσιασμό μίλησε για τη δουλειά που γίνεται και ε) τις προσωπικές του εντυπώσεις που είναι θετικές, εισηγούμαι να εγκρίνουμε την παράταση εφαρμογής του προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα Γυμνάσια Βαρβακείου και Βούλας ως τις 31 Μαρτίου 1983.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

./.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η συζήτηση έχει πλέον τελειώσει από την προηγούμενη συνεδρίαση και απομένει η ψηφοφορία στα επόμενα τέσσερα ερωτήματα:

1) Ποιός θα είναι ο χρόνος διδασκαλίας του μαθήματος (στο ερώτημα από το Τμήμα έμεινε σύμφωνο καταρχή με την εισήγηση).

2) Ποιός θα είναι το αναλυτικό πρόγραμμα της Οικιακής Οικονομίας με τρία υποερωτήματα.

Πρόγραμμα Οικιακής Οικονομίας:

α) με προεκτάσεις προς την περιβαλλοντολογία και άλλους χώρους,
β) περιορισμένο στο χώρο της Οικ. Οικονομίας,
γ) και με κάποιες γνώσεις από άλλους χώρους, που όμως να προσφέρονται για διδασκαλία σ' αυτό το μάθημα και να μη διδάσκονται σε άλλα μαθήματα και δεν ανήκουν σ' άλλους χώρους.

3) Κατάρτιση Επιτροπής που θα συντάξει νέο αναλυτικό πρόγραμμα για το μάθημα και ενδεχομένως θα προχωρήσει και στη συγγραφή νέων διδακτικών βιβλίων.

4) Τι θα γίνει για το ερχόμενο διδακτικό έτος.

Προτεινόμενες λύσεις δυο:

α) να εφαρμοστεί το παλαιό πρόγραμμα,
β) να γίνει δεκτή και προς αυτό το σημείο η εισήγηση*. Να διδαχθεί το μάθημα στην Α' Γυμνασίου στο Β' τετράμηνο, ώστε να υπάρξει ως τότε καιρός να καταρτιστεί καινούργιο πρόγραμμα και να γραφεί νέο βιβλίο. Στις άλλες δύο τάξεις να εφαρμοστούν τα παλαιά προγράμματα με προσαρμογ

Ομόφωνα γίνεται αποδεκτό το σημείο 1 της εισηγήσεως του κ. Σακκά, δηλ. το μάθημα να διδάσκεται μόνο στο γυμνάσιο (MAX 4 και MIN 3) χωρίς καμία επέκταση του μαθήματος στο Λύκειο.

Εισάγεται σε ψηφοφορία το 2ο σημείο της εισήγησης (2α, 2β, 2γ)

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Σκοροδίζλης	2γ
Συριόπουλος	2γ
Τομπαΐδης	λευκή
Παπασημακόπουλος	2β
Παπαδόπουλος	2γ
Βώρος	2β
Σπυρόπουλος	2β
Βαρουχάκης	2γ
Σακκάς	2γ
Κακριδής	2α

Το σημείο 2γ εγκρίνεται με ψήφους 5 + 1.

Το 3ο σημείο της εισήγησης εγκρίνεται ομόφωνα.

Το 4β γίνεται ομόφωνα αποδεκτό.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση αποφαινεται την συγκρότηση επιτροπής με την ακόλουθη σύνθεσηΑ:

- 1.- Κ. Φούσκας, ως σύνδεσμος του ΚΕΜΕ
- 2.- Τζιαννουδάκη-Καλλιτεράκη, Δ/ντρια ΥΑΣΟΟ
- 3.- Ν. Βασιλόπουλος, Υγιεινολόγος, καθηγητής ΥΑΣΟΟ
- 4.- Αγγ. Βελεντζά-Μαρίκου, καθηγ. Οικ. Οικονομίας, πρόεδρος Δ.Σ. καθη-
γητριών ΥΑΣΟΟ.
- 5.- Μαριγώ Ψαρρά, καθηγ. 26ου Γυμν. Αθηνών.

Προθεσμία για το έργο της επιτροπής ορίζεται το τέλος Μαρτίου.

Έργο της επιτροπής θα είναι:

α) Η αναδιάρθρωση και συμπλήρωση του Α.Π. μέσα στα όρια που καθο-
ρίζουν οι πρόσφατες σχετικές αποφάσεις του ΚΕΜΕ/

β) Η φροντίδα για τη συγγραφή διδακτικού βιβλίου (με ανάθεση),
σύμφωνου με το παραπάνω νέο ΑΠ, για την Α' Γυμνασίου. Το βιβλίο θα
εκτυπωθεί από τον ΟΕΔΒ και θα χρησιμοποιηθεί ήδη το Β' τετράμηνο του
σχ. έτους 1983/4.

Προθεσμία για την ολοκλήρωση του έργου της επιτροπής ορίζεται η 15η Μαρτίου 1983.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΑΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου
Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Τροποποίηση απόφασης για ανάθεση συγγραφής του βιβλίου "Εισαγωγή στην Ψυχολογία", Εισηγητής : Ε. Παπαδόπουλος.
2. Οδηγίες για τη διεξαγωγή της Κοινωνιολογίας, Εισηγητής : Ε. Μόσος, Α. Παπαδόπουλος.
3. Ε.Κ.Ε. ΣΕΠ 1983/4, Εισηγητής : Ε. Κακριδής.
4. "Εφαρμογή των καθηκόντων - Βοήθεια στην Έκτακ. Εισηγητής : Ε. Κακριδής.
5. Ανατύπωση α.β. βιβλίου, Μαθηματικά Β' Γυμνασίου και α.β.β.β. βιβλίου, Εισηγητής : Ε. Ζαραφωνίτου.
6. Διάσημη γενική αρχιτεκτονική, Εφαρμογή κτλ., Εισηγητής : Ε. Ζαραφωνίτου, Ε. Γαβριήλ.

Εάν αρχή της συνεδρίασης διαπιστωθούν απαρτία και επικυρωθεί το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασης, τότε συνεδρίαση αρχίζει η εξέταση των θεμάτων της Ε.Α.

ΠΡΑΞΗ 11/1983

Σήμερα, 2 Φεβρουαρίου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β΄ Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Κ. Φούσκας και Κυρ. Κατσιμάνης γιατί βρίσκονταν σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Τροποποίηση απόφασης για ανάθεση συγγραφής του βιβλίου "Ψυχολογία Β' Λυκείου", Εισηγητής : Ν. Παπαδόπουλος.
2. Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας, Εισηγητές : Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος.
3. Ω.Π. ΣΕΠ 1983/4. Εισηγητής : Φ. Κακριδής.
4. "Επιμόρφωση των καθηγητών - Βοήθεια στην Έδρα". Εισηγητής : Φ. Κακριδής.
5. Ανατύπωση διδ. βιβλίου, Μαθηματικά Β' Γυμνασίου και έκδοση τεύχους Λύσεων. Εισηγητής : Ν. Βαρουχάκης.
6. Δέσμη γενικής ωφελιμότητας. Πρόγραμμα κτλ. διδ/λίας Ξένων γλωσσών. Εισηγητές : Τρ. Τριανταφύλλου, Ε. Γκούμα.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια αρχίζει η εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει : Είμαι υποχρεωμένος απ'τα πράγματα να εισηγηθώ την τροποποίηση της απόφασης του Τμήματος για την ανάθεση συγγραφής του βιβλίου " Ψυχολογία " Β' Λυκείου. Συγκεκριμένα ο κ.Σ.Γιλίκας, ένα απ'τα τρία μέλη της επιτροπής που είχαμε προτείνει, δήλωσε λόγους υγείας που δυστυχώς επί του παρόντος δεν του επιτρέπουν να συμμετάσχει στη συγγραφή του βιβλίου. Η δήλωσή του αυτή έγινε τηλεφωνικά έπειτα από δική μου επικοινωνία μαζί του μετά το γεγονός, ότι δεν είχε έλθει στην πρώτη συνάντηση συνεργασίας όλων των μελών μαζί μου, έπειτα από συνεννόησή μου με τον κ. Πρόεδρο του Τμήματος. Η συνάντηση αυτή είχε γίνει στις 11 Ιαν. στο ΚΕΜΕ και ήλθαν μόνο οι Δ. Αλεξόπουλος και Σ. Παναγιωτοπούλου, Στον κ. Γιλίκα είχα στείλει έπειτα απ'αυτή τη συνάντηση γραπτά όλα τα στοιχεία που συζητήθηκαν και κυρίως σχετικά με την ύλη που θα έγραφε ο καθένας. Στον ίδιο είχαν δοθεί, και γι'αυτό είχα παρακαλέσει ιδιαίτερα τα άλλα δύο μέλη της ομάδας να δελξουν κατανόηση μια που εκείνος απουσίαζε, τα κεφάλαια που είχε δηλώσει ως προτίμηση σε επιστολή του παλιότερα προς τον κ. Κακριδή. Στην τηλεφωνική επικοινωνία μου, έπειτα απ'αυτά και αφού είχε περάσει μία βδομάδα χωρίς κάποια απάντησή του, ανέφερε ότι είχε πάρει όλα τα σχετικά γραπτά μηνύματα. Έτσι δεν υπήρξε κανένα θέμα μη ενημέρωσής του.

Έπειτα απ'τα παραπάνω δεν έχω λόγο να μη δεχτώ τη δήλωσή του για τη μη συμμετοχή του στην ομάδα συγγραφής του βιβλίου. Γι'αυτό και εισηγούμαι να τροποποιηθεί η απόφασή μας της 16-11-82 και να γίνει η ανάθεση στα δύο μόνο μέλη της επιτροπής, τον κ. Δ. Αλεξόπουλο και την κ.Σ. Παναγιωτοπούλου, στα οποία και θα γίνει η ανάλογη κατανομή του ποσού που προβλέπεται (δηλ. 360 χιλ. δια 2).

Ας ελπίσουμε ότι δε θα υπάρξουν ασυνέπειες και μεταθέσεις των ημερομηνιών που προβλέπονται για την υποβολή τού βιβλίου, γιατί τα μέλη είχαν εγκαιρα ειδοποιηθεί ώστε να προετοιμαζονται για τη συγγραφή μετά την απόφασή μας σε συνεννόηση με τον κ. πρόεδρο του Τμήματος και ενημερώθηκαν μετά τη δήλωσή του κ. Γιλίκα, ώστε να προετοιμαστούν να συγγράψουν μόνο οι δύο τους το βιβλίο. Στην απόφασή μας αυτή και τη νέα ανάθεσή μας τα δύο μέλη της επιτροπής μου έχουν δηλώσει ότι δεν θα είχαν αντίρρηση και θα αναλάβουν τη συγγραφή.

Επισυνάπτονται).

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει : " Το σχέδιο και τα επιμέρους σημεία των συμπληρωματικών οδηγιών για την Κοινωνιολογία έγιναν σε συνεργασία μου με τον κ. Βώρο χθές. Η διατύπωση και η ανάπτυξη αυτών είναι δική του εργασία. Τώρα που την άκουσα έχω τη γνώμη ότι σε μερικά σημεία χρειάζεται μια άλλη διατύπωση και σε άλλα σημεία μια πιο ευσύνοπτη διατύπωση.

Δεν θα είχα αντίρρηση να εγκριθεί καταρχήν και να αναβληθεί η συζήτηση πάνω στα επιμέρους, ώστε να δούμε ο καθένας υπεύθυνα το κείμενο".-

Ο κ. Τομαζίδης, λέγει : " Έχω την εντύπωση από το σημερινό άκουσμα της εισήγησης (που δεν είχε διανεμηθεί προηγουμένως για να την κοιτάξω με την πρόποσα προσοχή) ότι μερικά πράγματα από όσα μνημονεύτηκαν έχουν ξαναειπωθεί στην αίθουσα αυτή. Αν είναι έτσι (θα παραναλέσω τον κ. Βώρο να το επιβεβαιώσει ή να το διαψεύσει), θα επιθυμούσα να γνωρίζω αν αυτά είχαν περιβληθεί με την έγκριση του Τμήματος.

Σημειώνω στη σημερινή εισήγηση δύο σημεία, που παρατηρείται κάποια σπουδή.

Το πρώτο είναι εκεί που ορίζουμε κλίμακα βαθμολογίας στην αξιολόγηση του μαθήματος (12-14 μονάδες, 14-20 κτλ.). Αλλά η αξιολόγηση γενικά, και ειδικά η βαθμολογία, αποτελεί αντικείμενο μελέτης ειδικής ομάδας από συμβούλους του Τμήματος. Μήπως έτσι προτρέχουμε; Βέβαια υπάρχει ανάγκη να βοηθήσουμε τους καθηγητές σ' ένα νέο μάθημα* αλλά το ίδιο ισχύει και για την πολιτική οικονομία, για την γηροποία δεν βλέπω εισήγηση.

Το δεύτερο σημείο αφορά τα προτεινόμενα βοηθήματα. Το ένα απ' αυτά έχει υποβληθεί στο ΚΕΜΕ για να κριθεί χρήσιμο. Μήπως σπεύδουμε κι εδώ, συνιστώντας ένα βοήθημα, που είναι ενδεχόμενο να μην κριθεί χρήσιμο; Δεν μπαίνω σε κανένα θέμα ουσίας, αλλά σημειώνω ότι η διαδικασία δεν είναι, στο σημείο αυτό, αρκετά τυπική και ορθόδοξη.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει αναβολή του θέματος.

Ο κ. Κακριδής λέγει : " Αυτό το κείμενο είναι κάπως πιο συγκεκριμένο από το προηγούμενο, που δεν το κρίναμε κατάλληλο να χαρακτηριστεί " Οδηγίες", αλλά δεν παύει να είναι πολύλογο, ταυτολογικό και παρ' όλη την αρίθμηση, παρασάνταλο. Ωστόσο, καθώς έχουμε

δψιμες δυσκολίες στον προσδιορισμό του ρυθμού διδασκαλίας και της ύλης που θα ακολουθηθεί, και καθώς το μάθημα είναι καινούργιο, θα μπορούσαμε να το στείλουμε - εφόσον ο κ. Ν. Παπαδόπουλος ως κοινωνιολόγος, και ο κ. Βώρος ως νεοφώτιστος το θεωρούν σωστό. Προσωπικά θα προτιμούσα να είναι συντομότερο, να μην περιέχει παρεμβατικές " διδασκαλίες", και να μην επεκτείνεται τόσο στο θέμα της αξιολόγησης και βαθμολογίας, όπου (όπως σωστά σημείωσε ο κ. Τομπαΐδης) θα ακολουθηθεί ειδική εγκύκλιο. Στο τελευταίο αυτό ο κ. Βώρος, ως ένα σημείο, απάντησε. Υιοθετώ την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου, για να δοθεί χρόνος και στους εισηγητές να βεβαιώσουν το κείμενό τους.

Στις 10.45' απεχώρησε ο κ. Α. Αδαμόπουλος, γιατί είχε μάθημα στη ΣΕΛΜΕ.

Δευτερολογώντας και μετά τα όσα είπε το κ. Τομπαΐδης, ο κ. Παπαδόπουλος, λέγει: " Από την επικοινωνία μου και τη συζήτηση που είχα την περασμένη βδομάδα με τους καθηγητές που διδάσκουν την Κοινωνιολογία στην Αθήνα - Πειραιά, ως υπεύθυνος ενός κλιμακίου, μπορώ να βεβαιώσω, ότι οι οδηγίες για τη βαθμολόγηση των μαθητών χρειάζονται οπωσδήποτε, γιατί οι καθηγητές είχαν αρκετά σχετικά ερωτήματα. Αυτοί πήραν απάντηση, αλλά δεν είχαν έλθει όλοι υποχρεωτικά και σε πολλά άλλα μέρη επαρχιακά δεν πήγαμε καν ακόμα".

Ο κ. Βώρος δευτερολογώντας, λέγει :

1. Τα σημεία για τα οποία ο κ. Τομπαΐδης είπε ότι " σπευδουμε" ομολογώ ότι με απασχόλησε πολύ και δέχομαι τους ενδοιασμούς του. Οφείλω όμως να σημειώσω :

α. Με το κείμενο της εισήγησης δε συσταίνουμε βιβλία, κάνουμε βιβλιογραφική ενημέρωση σε επιστήμονες και δε σμεύουμε την αυριανή κρίση μας. Πάντως είναι ανάγκη να ενημερώσουμε τους συναδέλφους, της " σχολικής έδρας". Για την ποιότητα των δύο βιβλίων που μνημόνευσα. (Λεξικό και Εισηγήσεις της Π.Ε.Φ.) επιθυμώ να πω τα ακόλουθα :

- (1) Τις "εισηγήσεις" της Π.Ε.Φ. τις άκουσα άμεσα ή έμμεσα (από μαγνητοφώνηση) όλες* και ένα κείμενο (του CUVILLIER) μεταφρασμένο από τα γαλλικά το διάβασα κατά παράκληση του μεταφραστή πριν ενταχθεί στο βιβλίο.
- (2) Το Κοινωνιολογικό Λεξικό που ανέφερα είναι από τα πιο φροντισμένα που έχω δει και οπωσδήποτε το πιο εύχρηστο και προσιτό αυτή την ώρα* επιπλέον είναι αναγκαίο για τους συναδέλφους σήμερα, άμεσα, γιατί δεν έχουμε λόγους να υποθέτουμε ότι οι συνάδελφοι έχουν κοινωνιολογική βιβλιοθήκη από το παρελθόν* τώρα τη δημιουργούν.
2. Νομίζω γενικά ότι αντίληψη ακαδημαϊκή, επιστημονική, προπαντός σφονδαελφική, καθημερινά μου θυμίζει ότι οι συνάδελφοι περιμένουν συμπαράσταση με όλα τα μέσα : " ... Οδηγίες και βιβλιογραφική ενημέρωση!
3. Ολοκληρω το κείμενο των Οδηγιών και ειδικότερα η παράγραφος που αναφέρεται στην αξιολόγηση γράφτηκε κάτω από την πίεση της έκτης αγωνίας των καθηγητών που αναρωτιούνται πως θα γίνει η μετάβαση από το αίτημα απομνημόνευσης στο στόχο της διατύπωσης γνώμης υπεύθυνης. Οι θέσεις που διατυπώνονται απορρέουν από το κείμενο που διαδώσαμε σε όλη την επικράτεια με 75-80 σεμινάρια και που το δώσαμε τότε στους εισηγητές με την προτροπή : " πάρτε το και αξιοποιήσετέ το " (όπως το διατύπωσε πριν από λίγο ο κ. Βαρουχάκης).
4. Βεβαίωτατα συμφωνώ με την άποψη (και τη σέβομαι) ότι οι συνάδελφοι όλοι καλό είναι να πάρουν μία φωτοτυπία να μελετήσουν και να επανέλθουμε με νέα συνεδρίαση. Αλλά : (α) Διάβασα το κείμενό μου πολύ αργά εδώ πριν από λίγο (διάβασα και τις παραπομπές στο προηγούμενο), (β) Συμφωνεί με το περιεχόμενο και ο κ. Παπαδόπουλος με τον οποίο συζητήσαμε χθες τα επιμέρους σημεία και κανένας δεν αμφισβητεί άλλο σημείο εκτός από την παράγραφο για την οποία το άμέσως επόμενο εδάφιο (γ).
(γ) Μπορούμε να αποσύρουμε την αριθμητική αναφορά στην αξιολόγηση ή να διατυπώσουμε επιφύλαξη περιμένοντας τη γενική ρύθμιση του θέματος αυτού από την ειδική Ομάδα και την πολιτική ηγεσία, (δ) Γλωσσικές παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν από κάθε συνάδελφο σήμερα ή αύριο (θα διανεμηθεί φωτοτυπία αμέσως).

5. Με τις προϋποθέσεις και διευκρινίσεις αυτές προτείνω να γίνει δεκτό κατ'αρχή το κείμενο της εισήγησης και να δοθούν στους εισηγητές τυχόν φραστικές παρατηρήσεις για τις οποίες από τώρα ευχαριστούμε.

Ο Πρόεδρος εισάγει διαζευκτικά σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Βώρου για άμεση κατ'αρχήν έγκριση και την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου.

Ψηφοφορία

Σκορόδλης	Πρ. Βώρου
Συριόπουλος	Πρ. Σπυρόπουλου
Τομπιάδης	Πρ. Βώρου
Παπασημαν.	Πρ. Βώρου
Παπαδόπουλος	Πρ. Βώρου
Βώρος	Πρότασή του
Σπυρόπουλος	Πρότασή του
Βαρουχάκης	Πρόταση Σπυρόπουλου
Σακκιάς	Πρόταση "
Κακριδής	" "

Το Τμήμα αποφασίζει με τη διπλοψηφία του Προέδρου να εξετάσει το θέμα την Παρασκευή.

Θέμα 3ο

Ο Πρόεδρος διαβάζει το αριθμ. 386/1-2-1983 έγγραφο του Προέδρου της Ο.Ε. - ΣΕΠ κ. Βάζου (επισυνάπτεται) και συμπληρώνει ότι το έγγραφο περιέχει μια συγκεκριμένη πρόταση που θα τεθεί, μετά τη συζήτηση, σε ψηφοφορία.

Υστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει να αναβάλει το θέμα και να παρακαλέσει τον κ. Βάζο να εισηγηθεί αναλυτικά αιτιολογώντας την αύξηση του ωραρίου που ζητά για το μάθημα με βάση τα προβλεπόμενα ΑΠ και την ως τώρα απόδοση του μαθήματος. Στο μεταξύ οι ειδικότεροι του Τμήματος κ.κ. Δ. Σακκιάς και Ν. Παπαδόπουλος και όσοι άλλοι θέλουν, μπορούν να μελετήσουν το θέμα για να εισηγηθούν επικουρικά.

Στο σημείο αυτό απεχώρησε ο κ. Σκορόδλης.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει: Θεωρώ πολύ σημαντικό το κείμενο της εισήγησης, γιατί θίγει θέματα που αφορούν άμεσα έναν ενδιαφέροντα τομέα από τις δραστηριότητες του ΚΕΜΕ. Επίσης, γιατί δίνει στο ΚΕΜΕ δραστηριότητες που είτε δεν είχαν ποτέ αναληφθεί είτε ασκούνταν υποτονικά και ασυστηματοποίητα.

Νομίζω πως δύσκολα θα διαφωνούσε κανείς στα βασικά σημεία και με τις "Διαπιστώσεις" και με τα "Προγράμματα θεραπείας".

Πιστεύω πως πρέπει να θεωρείται αυτονόητο ότι οι διάφορες δραστηριότητες που προτείνονται (επισκέψεις σε σχολεία, ομιλίες στους συναδέλφους ή στο κοινό κτλ.) θα έχουν κεντρική οργάνωση και δε θα γίνονται σε προσωπικό επίπεδο.

Για την έκδοση του προβλεπόμενου "Δελτίου" πρέπει να προηγηθεί συστηματική μελέτη (ορισμός συντακτικής επιτροπής κτλ.). Οπωσδήποτε, θεωρώ αναγκαία τη συμμετοχή στην δημοσιευμένη ύλη και δυνάμεων εκτός ΚΕΜΕ.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Προοίμιο:

α) Συνοπογράφω όσα έλεγε ο κ. Τομπαΐδης για το ότι έχουμε μία συνολική θέαση του θέματος.

β) Ορισμένες παρατηρήσεις: γλωσσικές, νομικές, υφολογικές έχω σημειώσει πάνω στο αντίγραφο της εισήγησης που το καταθέτω σφηνωμένο.

γ) Ιδιαίτερα επισημαίνω ότι ανάμεσα στην τελευταία σελίδα (όπου προτείνεται ο παραμερισμός "κάθε άλλου κριτηρίου") και τον πίνακα προτεραιοτήτων υπάρχει αντίφαση ανατρεπτική, "α-λειτουργική".

Ακολουθεί άλλο κείμενο ως προς το κύριο ζήτημα.

Νομίζω ότι πριν από οποιοδήποτε σχεδιασμό είναι ανάγκη να διευκρινιστούν τα παρακάτω σημεία:

1.- Ποιος είναι ο αποδέκτης ο σημερινός:

- τι αποσκευές επιστημονικές πήρε από τις δικές του σπουδές
- τι του ζητάει σήμερα η εκπαίδευση
- άρα, τι του λείπει σήμερα
- ενδεχόμενα και τι θα του χρειαστεί αύριο.

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου ομόφωνα αλλά διευκρινίζει ότι η ίδια προθεσμία που ίσχυε για τους συγγραφείς πρέπει τώρα να τηρηθεί και από τους δύο.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Βώρος διαβάζει ένα μέρος από τις Οδηγίες που προτείνει να σταλούν στα σχολεία ως βοήθημα για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (Επισυνέπονται).

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου ομόφωνα αλλά διευκρινίζει ότι η ίδια προθεσμία που ίσχυε για τους συγγραφείς πρέπει τώρα να τηρηθεί και από τους δύο.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Βώρος διαβάζει ένα μέρος από τις Οδηγίες που προτείνει να σταλούν στα σχολεία ως βοήθημα για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (Επισυνάπτονται).

2.- Τι είναι η εκπαίδευση και άρα:

- τι οφείλει η Πολιτεία να προσφέρει στους νέους
- τι δικαιούνται οι νέοι να προσδοκούν από την εκπαίδευση που οργανώνει γι' αυτούς η Πολιτεία.

3.- Πόσους έχουμε σήμερα στη "μάχιμη υπηρεσία" (χονδρικά λογαριάζω: 14.000 φιλόλογους που υπηρετούν και 5.000-6.000 που περιμένουν διορισμό ή πτυχίο). Γι' αυτούς άμεση προτεραιότητα.

4.- Ειδικότερα για το φιλόλογο, πριν επιχειρήσουμε την επιμόρφωσή του νομίζω αναγκαίο να επιχειρήσουμε ένα καινούριο ορισμό: "τι εστί φιλόλογος". Ισχύει ο ορισμός που διαμορφώθηκε πριν 150-200 χρόνια; Τότε χρειαζόταν το έθνος μία ταυτότητα, μια δόξα, μια πατραγαθία' και τα βρήκε στους αρχαίους προγόνους πλουσιοπάροχα.

Ισχύει ο ορισμός που καθιέρωσαν για λόγους επιστημονικούς, με κριτήρια επιστημονικά, τα πανεπιστήμια; (φιλόλογοι κλασικοί, νεοελληνιστές ιστορικοί, φιλόσοφοι, ψυχολόγοι, αρχαιολόγοι);

Μήπως χρειάζεται άλλος ορισμός σύμφωνος με τις σημερινές ανάγκες τις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αν ναι, τότε προηγείται κατ'ανάγκη ο ορισμός του νέου φιλόλογου.

5.- Ύστερα θα προσδιοριστούν:

- οι συγκεκριμένοι στόχοι επιμόρφωσης των σημερινών φιλόλογων για να προσεγγίζουν το νέο ορισμό
- τα μέσα (εννούν τις επιστημονικές γνώσεις και μεθόδους)
- οι άνθρωποι που μπορούν να αναλάβουν τέτοιο έργο.

6.- Ο ίδιος ορισμός του φιλόλογου (προσωπικά επιθυμώ να βοηθήσω στη διατύπωσή του, αν κάτι τέτοι ζητηθεί) θα μας δείξει το δρόμο για τις εξής ακόμη ενέργειες:

- με ποια βιβλία να τον εφοδιάζουμε
- τι προγράμματα να ζητήσουμε από τους φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να πραγματοποιούν γι' αυτό το νέο φιλόλογο, αν θέλουν και μπορεί
- τι είδους παραγωγικά σχολεία να ιδρύσει η Πολιτεία για να παράγει

τους νέους φιλολόγους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή να επιμορφώνει τους παλαιούς, σε περίπτωση που τα σημερινά ιδρύματα δε θελήσουν ή δεν μπορούν να ανταποκριθούν

- να εκπονήσουμε αν μπορούμε πρόγραμμα επιμόρφωσης των αναμενόμενων νέων Συμβούλων Εκπαίδευσης, που θα αποτελέσουν την εμπροσθοφυλακή και μόνιμη φρουρά στην επιμορφωτική εκστρατεία που είναι ανάγκη να γίνει
- να προσδιορίσουμε τα διδακτικά έργα του σημερινού και του αυριανού φιλόλογου.

Για να γίνει σαφέστερη η θεμελιακή αντίρρησή μου στην εισήγηση του κ. Κακριδή ως σύνολο, δίνω ένα υποθετικό περίγραμμα ενός φιλόλογου σύγχρονου:

- έργο του κύριο ή πρώτο η διδασκαλία γλώσσας και λογοτεχνίας
- κατανόηση και ερμηνεία της λογοτεχνίας προϋποθέτουν ιστορία και φιλοσοφία
- λογοτεχνία, φιλοσοφία και ιστορία προϋποθέτουν κοινωνιολογική προσέγγιση
- επικοινωνία με τους μαθητές και καλή διδασκαλία απαιτούν Ψυχολογία και Παιδαγωγική
- τέλος για λόγους εκπαιδευτικού προσανατολισμού απαιτείται μία καλή ενημέρωση για τον κοινωνικό ρόλο του θεσμού της εκπαίδευσης. Εύλογο το ερώτημα: και τα αρχαία; τα αρχαία είναι: ιστορία, φιλοσοφία, τέχνη, κοινωνία, δηλαδή συνυπάρχουν μέσα στα προηγούμενα.

Μήπως λοιπόν η προσωπογραφία του φιλόλογου είναι προαπαιτούμενο στοιχείο για να προχωρήσουμε στα άλλα σημεία;

Πάντως άμεσα έργα τώρα βλέπω:

- 1.- Να δώσουμε αυτή την προσωπογραφία
- 2.- Να ετοιμαστούμε για να συνεργαστούμε με το νέο θεσμό του Σχολικού Συμβούλου Ν. 1304/82, άρθρα: 1 , 18.
- 3.- Να θυμόμαστε ότι για να ζει ο εκπαιδευτικός μεθαύριο είναι ανάγκη να συντηρηθεί σήμερα: δεν έχουμε στείλει οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας και της Οικονομίας και της Ιστορίας δέσμης γ'-δ', γιατί (βλ. πρ. /82).

Όσο για το "Δελτίο" νομίζω ότι:

- 1.- Εφόσον θα πρόκειται για "δελτίο" ακαδημαϊκής πληροφόρησης, η έκδοσή του δεν είναι δύσκολη.
- 2.- Δελτίο εκπαιδευτικής ιδεολογίας αμφιβάλλω αν μπορεί να είναι τα όπλα του Αχιλλέα είναι βαριά· ήδη οι φόβοι και οι μεθοδεύσεις που διατυπώθηκαν οδηγούν στην ιδέα ενός απονευρωμένου ακαδημαϊσμού χωρίς ταυτότητα.
- 3.- Στην περίπτωση αυτή η "Κοινή γνώμη" των εκπαιδευτικών θα το υποδεχτεί ως μουσικακό στοιχείο και θα το στείλει "αύτανδρο" στο καλθθι.
- 4.- Ας μη βαυκαλιζόμαστε με την ανάμνηση του Δελτίου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το Π.Ι. εκείνο τον καιρό σε κείνες τις συνθήκες ενσάρκωσε την έννοια της προόδου· είχε τους κόλπους του ή στους προστάτες του μερικούς από τους πρωταγωνιστές μιας εκπαιδευτικής αναγέννησης, που είχαν ακτινοβολία δική τους. Η δημοτική γλώσσα και οι μεταφράσεις έρχονταν μέσω του Δελτίου και του Π.Ι. από την εξορία. Ήταν το Π.Ι. ο μπροστάρης στα εκπαιδευτικά. Τώρα μιλάμε για μεταφράσεις, ας πούμε από τη συγκίνηση των άγγλων.

Η σύγκριση, κύριοι συνάδελφοι, είναι συντριπτική σε βάρος μας. Η ιστορία γράφεται με το δαυλό στο χέρι, όχι με τα καντήλια των τάφων. Η (NATURA) VITA NON VINCITUR NISI PARENDO. Χωρίς αυτή την προϋπόθεση μπορούμε να βγάλουμε Δελτίο πολυτελές σε εμφάνιση, που όμως δε θα γράφει ιστορία, θα εγγραφεί ίσως στις υποσημειώσεις της ιστορίας.

Ο Πρόεδρος ρωτά το Τμήμα αν το πρόγραμμα, όπως έχει προταθεί, και με όλες τις παρατηρήσεις που έχουν γίνει μπορεί ή όχι να προωθηθεί στο ΥΠΕΠΘ για ενδεχόμενη μερική ή ολική έγκριση.

Ψηφοφορία

Συριόπουλος	NAI
Τομπαΐδης	NAI
Παπασημακόπουλος	NAI
Παπαδόπουλος	NAI
Βώρος	OXI
Βαρουχάκης	NAI
Σακκάς	NAI
Κακριδής	NAI

./.

Με ψήφους 7:1 εγκρίνεται η πρόταση του Προέδρου, δηλ. να προωθηθεί στο ΥΠΕΠΘ το πρόγραμμα που έχει προταθεί με όλες τις παρατηρήσεις που έγιναν.

Θέμα 5ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης αναφερόμενος στο έγγραφο αριθ. Φ. 211.17/6/Γ2/190/28-1-1983 της Δ/νσεως Εφ. Προγρ. Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ, με το οποίο διαβιβάζονται στο ΚΕΜΕ οι πράξεις της Επιτροπής κρίσης για το βιβλίο "Μαθηματικά Β' Γυμνασίου, Δ. Παπαμιχαήλ κλπ., εισηγείται να εγκριθούν οι παραπάνω πράξεις και να προωθηθεί το παραπάνω βιβλίο στον ΟΕΔΒ για ανάπτυξη, προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν οι μαθητές της Β' Γυμνασίου, σχ. έτους 1983-84.

Στη συνέχεια ο κ. Ν. Βαρουχάκης πληροφορεί το τμήμα ότι οι συγγραφείς του βιβλίου μας παρέδωσαν το σώμα των λύσεων των ασκήσεων του βιβλίου αυτού, μαζί με τη σχετική δήλωση για παραίτηση από οποιοδήποτε δικαίωμα αποζημίωσης (όπως έγινε και στην περίπτωση του βιβλίου της Α' Γυμνασίου).

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης εισηγείται την προώθηση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ του σώματος των λύσεων, και της δηλώσεως των συγγραφέων προκειμένου να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ ξεχωριστό τεύχος με τίτλο "Μαθηματικά Β' Γυμνασίου, Λύσεις των ασκήσεων" για τους μαθητές της Β' Γυμνασίου σχ. έτους 1983-84.

Στο τεύχος αυτό θα προταχθεί το προλογικό σημείωμα που τέθηκε στο αντίστοιχο τεύχος για την Α' Γυμνασίου.

Η εισήγηση του κ. Βαρουχάκη γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Θέμα 6ο

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκαν και οι επιστημονικοί συνεργάτες του ΚΕΜΕ, Τρ. Τριανταφύλλου και Ευθ. Γκούμα, που αναπτύσσουν την ακόλουθη εισήγηση:

[ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ]

Το Τμήμα επιφυλάσσεται να συζητήσει το περιεχόμενο της εισήγησης στην επόμενη συνεδρία του, και η συνεδρία τελειώνει (ώρα 13:20').-

Ο Πρόεδρος
Φ. Καυρίδης

Η Γραμματέας
Δ. Ζοραζωνίτου

Η Ζώνη Γνώσης
ως μέθοδος Γενικής Εξερίσματος
στη Γ' Γυμνασίου Λυκείου

A. Ανάπτυξη των συζητητικών δεξιοτήτων

1. Οι γενικές γνώσεις των μαθητών σαν Ζ.Γ.
2. Καταλληλότητα των μαθητών για το μάθημα ως Ζ.Γ./Μ.Ε.
3. Βελτιώσεις - προεργασίες για την επίτευξη εφάρμοξης.

B. Η Ζ.Γ. ως μέθοδος Γενικής Εξερίσματος

1. Η βωική αναφορά του μαθήματος
2. Διακρίσεις των τύπων του μαθήματος
3. Διακρίσεις του Αναλυτικού Προγράμματος
- Γενικό μέρος - κοινό για όλους
- Ειδικό μέρος - διαφοροποιημένο ως διαφέρει
και εμφορία των μαθητών κατά τη διάρκεια
4. Είδος πειρήμων για βραχυπρόθεσμα ή
μακροπρόθεσμα χρέη. Τρόπος εκτέλεσής του
5. Διδακτικό πρόγραμμα - παραλληλισμός με το νέο
μάθημα - ανάγκη μετακίνησης
6. Ένταξη ειδικών διδακτικών οφελών

Γ. Μετά την έναρξη της εφάρμοξης

Παρακολούθηση της εφάρμοξης και βαθμιαία
αξιολόγηση του μαθήματος μετά το πέρας κάθε
πειρήματος για τον πρώτο χρόνο.

Αξιολογώντας αποτελέσματα, πιθανώς βελτιώσεις
για τον επόμενο χρόνο. -

A. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΑΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Γενικές γνώσεις των μαθητών των Σ.Γ.:

Οι μαθητές που αρχίζουν τη Γ' Λυκείου θα πρέπει να ανήκουν σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες σε σχέση με τις γνώσεις τους στον Σ.Γ. και τη φυσική:

α. - Να έχουν διδαχτεί 5 χρόνια (3 Γυμνάσιο, 2 Λύκειο) την ίδια Σ.Γ. - Γαλλικά ή Αγγλικά.

β. - Να έχουν διδαχτεί τη μία γνώση στο Γυμνάσιο και την άλλη στο Λύκειο.

2. Καταλληλότητα μαθητών για το μάθημα Σ.Γ./Μ.Ε.

Σύμφωνα με τα παραπάνω θα υπάρξουν δύο κατηγορίες μαθητών με διαφορετικό επίπεδο γνώσης των Σ.Γ. Οπωσδήποτε το ποσοστό των μαθητών που ανήκουν στη β' κατηγορία είναι ποσοστό μικρότερο από εκείνο της α' κατηγορίας. Αυτή η διαπίστωση - διαπιστώσεις είναι βασική προϋπόθεση να αποφασιστεί το επίπεδο των μαθητών των Σ.Γ. που θα παρασυμφωνήσουν το μάθημα Σ.Γ./Μ.Ε. Σχετικό είναι επίσης ότι ένα εξειδικευμένο β' μάθημα, όπως το νέο γαλλικά, ή αγγλικά να αποδίδει καλύτερη ως περισσότερες δυνατότητες γνώσης και συστηματοποίησης στην φυσική. Συνεπώς θα ήταν βέλτεστο κλάσ που αυτό να προσδιοριστεί ότι οι μαθητές που θα μπορούσαν να παρασυμφωνήσουν τα μαθήματα των Σ.Γ./Μ.Ε. να είναι όσοι διδασκάνταν την ίδια Σ.Γ. τα πέντε (5) προηγούμενα χρόνια.

3. Βελτιώσεις-προσδοκίες για την τριτογενή εκπαίδευση

Πέρα από τις βελτιώσεις διδασκαλίας έχουν
με τις γνώσεις των μαθητών των Σ.Τ. - χρόνια δι-
δακτορικής - άρα επαγγελματίας ή όχι οι γνώσεις - πρέπει
να προχωρήσει ναυτίς του ουσία του θέματος -
λήψης - 21 γνώσεις παρατηρούνται έχουν οι μαθητές
για τους 5 χρόνια διδασκαλίας των Σ.Τ. (γιατί)

Με τα καλύτερα δεδομένα, η απόδοσή τους
επίσης από ότι είναι πολύ ικανοποιητική:
Σε μια καλύτερη τάξη Μ.Ε., αναμένουν καλύτερα
των ουσίων το επίπεδο των Σ.Τ. τους ουσια-
στικότερο διδακτορικό. Μπορεί ναυτίς να διευ-
δο, π.χ. η ναυτίς διδακτορικό επίπεδο
γνώσεις των μαθητών των Σ.Τ. μέσα συνολικά τάξη
Η ναυτίς τους αναμένει φανερά τους άρι-
στον μαθητή. Με ποιά οφέλη μαθητών να ναυ-
τήσουν; Και επίσης η ναυτίς τους δι-
φέρει ναυτίς ναυτίς 6 χρόνια της Μ.Ε., οφείλονται
στο καλύτερο ή ναυτίς από 6 χρόνια, οι
μαθητές θα έχουν καλύτερο γνώσεις των Σ.Τ.
από τα άλλα.

Με τα δεδομένα αυτά, αναμένεται ναυτίς
ναυτίς είναι να διδακτορικό επίπεδο ή ναυτίς
ναυτίς εκπαιδευτικής είναι ο μαθητής
της Σ.Τ. ναυτίς ναυτίς χρόνια διδασκαλίας ναυτίς
έτσι ναυτίς οι μαθητές θα ναυτίς διδασκαλίας ναυτίς
για ναυτίς ναυτίς ναυτίς ναυτίς ναυτίς

Τρίτη εφαρμογή λοιπόν το νέο μάθημα, πρέπει να έχουν οριστείς προποδίστες με βάση τις σπουδές και αυξήσεις οι ενδιαφερόμετοι για την επιτυχία της εφαρμογής του μαθήματος:

α. — Το πρόγραμμα του μαθήματος Σ.Τ./Μ.Ε. να εμπεριέχει με βάση τις γνώσεις των μαθητών των Σ.Τ. που έχουν αποφοιτήσει πρόγραμμα 5 ετών (3 Γυμνάσιο & 2 Λύκειο)

β. — Προεξέχοντα τα 5 χρόνια διδασκαλίας επί Σ.Τ. να αποδώσουν σωστά - σχετικά οι μαθητές να έχουν γνώσεις 5^{ου} έτους, να εφαρμόζει από το βχ. έτος 1983/84 ο διευθυντής των μαθητών σε επίπεδα γνώσεων, από ταξινομήσει ή όχι προεργασία ή και στα σχολεία πριν φτάσει το βχ. έτος 1983/83. Η σχετική μελέτη (Πράξη 71/1979 του ΚΕΜΕ) υπάρχει και επιβεβαιώνει είναι όλα ανεξαρτητοποιημένα επί.

Ο διευθυντής των μαθητών σε επίπεδο γνώσεων είναι επιλεγμένοι άνθρωποι για να

β1. — μάθουν οι μαθητές των Σ.Τ.μ. τα ίδια

β2. — μπορούν οι μαθητές να μένουν σωστά μάθημα και να αξιοποιούν τις διδακτικές ικανότητες και γνώσεις τους

β3. — αξιοποιούν και να αποδώσουν τα διδασκόμενα πράξη

β4. — πάλι ο εγχειριστής να εφαρμόζει αναμενόμενα για μια επιτυχή μάθηση των παιδιών του να ποτέ δεν λείπει.

γ.- Σαν πρῶτη προαπαιτούμενη θα προσκομίσει το
 κείμενο η συντάκτη των μαθημάτων των Σ.Γ.
 έχει μόνο πάνω από το πεδίο (10) αλφάβητο
 πάνω από το (19). Καθώς αν παίρνει
 10 των Σ.Γ. δεν έχει διαφορετικές από εκεί
 στοιχεία της γλώσσας μας γενικά. Δι-
 οφισματικές προσημειώσεις των απόδοσεων
 διδασκαλίας των Σ.Γ./μ.ε.

Β. Η Σ.Γ. ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ

1. Η γενική ονομασία του μαθήματος.

Επειδή η μαθηδονία και το περιεχόμενο
 των προγράμματος αφορούν πραγματική εφαρμογή
 τη γλώσσα σε επαγγελματικό επίπεδο, θα πρέπει
 και η ονομασία του μαθήματος να αντικατοπτρίζει
 το περιεχόμενό του.

Σαν διεύκη φωνηογραφία, του κλάδου ερε-
 μεία αναφέρονται ιδιαιτέρως και ενδεχομένως όλοι
 οι συνδέοντες χαρακτηρισμοί για το μάθημα αυτό.

- Σ.Γ. για ειδικούς σκοπούς
- Σ.Γ. για ειδική διδασκαλία
- εφαρμοσμένη Σ.Γ.
- επαγγελματική Σ.Γ.
- ειδική Σ.Γ., κ.τ.λ.

Σαν περίπτωση μας, επειδή ο στόχος της δι-
 δασκαλίας του μαθήματος είναι η ενδυνάμυνση επα-
 γματικής χρησιμότητας για το μάθημα, η ονομασία
 "Επαγγελματική Αγγλικά ή Γαλλικά (ΕΑ/ΓΕ)", θα
 απέδιδε κριτικά αξιολογώντας τη φύση του μαθήματος.

2. Διοργάνωση των ετών των μαθημάτων:

α. — Ανατίθεται το σύνολο των ετών της Ομάδας για τα μαθήματα Γενικής Σφαιρικών Σπουδών σε δύο μέρη της διάρκειας των ετών του νέου δέσφου - το πρώτο και το άλλο

— Πρώτος κύκλος: (1) Να παραπομπή, στο πρώτο του δυνάμει, ο ενοχός "προσχεδιασμός για την ενεργή ζωή" και (2) τα μαθήματα Γ. Ε. να συστηθούν και να ενταχθούν ως πρόβλεψη ενότητες που οργανώνουν την προετοιμασία των μαθητών και τους μαθητικούς μαθητές να διακρίνουν σε μια σύγχρονη μορφή

— Εξέταση κύκλου: (1) τα μαθήματα Γ. Ε. στο μεταγενέστερο βαθμό, θα στοχεύουν στην εξαγωγή των μαθητών εξέτασης προόδου για την εξέταση της πρώτης εφάρμοξης.

(2) Η μαθήτευση αυτή να είναι ευρεία πορεία και για το ποσό αυτό η εξέταση των νέων να είναι οργανωμένη.

β. — Στη σύσταση του δέσφου των μαθημάτων Γ. Ε. στη συνεδρίαση του Τμήματος Μέσης Διδ. 86/1982 αποφασίστηκε να τα μαθήματα να καλύψουν ως 12 ως 16 ώρες που διενεργούνται

Περιγραφή και ύλη	2	ωρ
Πραγματικό Οικονομικό	4	ωρ
Κοινωνιολογία	2	"
Εισαγωγή στην Αρχαία/Γραμμική	3	"
Γραμματική Τέχνη	2	"

Με πάρα πολλών ως προτάσεις απ' εθνικές
ομάδες που επιθυμούν να δώσουν την μάχη στην
Γ.Σ. αλλά και την ανάγκη του τμήματος Μ.Ε.
των κέντρων που προσδιορίζει όχι μόνο τους σκοπούς
των μαθημάτων Γ.Σ. αλλά και τον ρόλο των
αγώνων διδασκασίας για να δένει τον κόμμο,
μπορούμε να διευκρινίσουμε και να προσδιορί-
σουμε τους στόχους του μαθητηρίου, Σ.Γ/Μ.Ε.
ως εξής:

— Να δώσει τους μαθητές απ' Γ' γενικού λυκείου
ως παλαιούς εθνικούς πολέμους π' Αγγλία ή
Γαλλία που θα τους χρησιμεύσουν ως
εφόδιο και εθνικό πνεύμα για την επεί-
ξευμένη τους εκπαιδευτική.

— Να εφοδιάσει τους μαθητές με τις εθνικές
τεχνικές που εφαρμόζονται στους
γενικούς χρησιμότητες (οικονομικών, ασφάλειας
τεχνολογίας κ.τ.λ.) πάνω σε συνολικά,
οποιοδήποτε και εφαρμόζονται κοινωνικών
πρωτόμων εθνικών.

— Να δώσει στους μαθητές τις εθνικές πολέμους
βιωματικές και εκπαιδευτικές τους
όπως απ' Γαλλία, Γερμανία, Γένοβα, Εθιοπία
και Αλβανία, αλλά και την εξέλιξη των
των π' από την χώρα εθνικών και τους
αλλά και σε άλλους π' Γ.Σ. και Μ.Ε. και
πρωτόμων, κοινωνικών, τεχνολογικών κ.τ.λ.

ΕΓ Επαγγελματικά Αγγλικά ή Γαλλικά

Α' τμήμα-κοινό-25 ώρες

Γενική επαγγελματική φρασεολογία

Β' τμήμα-ειδικό-25 ώρες

Γ' τμήμα-ειδικό-25 ώρες

φαρμακειακός 1

μπορίας 2

προσμηνοτροφικός 3

αυτικός 4

ουριστικός 5

εχνολογικός 6

τοπικός Χ 7

ΕΓ4

ΕΓ2

ΕΓ3

Εναλλακτικό ΕΓ2

Εναλλακτικό ΕΓ3

Εναλλακτικό ΕΓ3

Όπως φαίνεται δεν υπάρχουν παράνομα συμφέροντα του
 λογιστή στο ζήτημα, η ύλη του σχετικού έργου χωρίζεται σε πέντε
 μέρη-τμήματα, με 25 διδακτικές ώρες για το μάθημα και με
 το γενικό χαρακτηριστικό ΣΤ, ΣΤ2 και ΣΤ3 αντίστοιχα.

Η ύλη για κάθε τμήμα ανακατατάσσεται ως εξής:
Α' τμήμα: Η ύλη του Α' τμήματος είναι κοινή για όλους
 της μαθητές που δι' αναφορές να μαθήσουν Γ. Ε.

Η ύλη του Α' τμήματος είναι γενική επαγγελματική
 γνώση και αφορά το μάθημα σε ορολογία και ιδιότητες
 της Σ.Ε. που έχουν σχέση με τις διδακτικές συλλήψεις
 και σχέσεις εργαζομένων και ανδρών.

Β' τμήμα: Αφού έχει γίνει η επιλογή του ειδικού ζήτη-
 σι μαθητές ενοχλούνται δεν συζητούνται ύλη ή πρόβλημα το
 πρόβλημα που παρουσιάζει παραμένει για μετέπειτα

Γ' τμήμα: Η ύλη του Γ' τμήματος είναι συνέχηση
 της ύλης του Β' τμήματος και αφορά στην οργάνωση
 και αδιόρθωση διδασκαλίας του επιλεγμένου ζήτημα.

Διευκρινίζω, θα δίνεται η δυνατότητα στους μα-
 θητές να επιλέγουν και μόνον έχουν ζήτημα του
 ίδιου αντικείμενου, εφόσον αυτό προφέρεται από
 το πρόβλημα ή το αντίστοιχο ή τον ίδιο ανδρών.

Στους πίνακες (3.1), (3.2) και (3.3) οι αριθμοί που
 εμφανίζονται δεξιά από τους τίτλους αποτελούν το συνολικό
 χαρακτηριστικό τους. Στους πίνακες (3.2) και (3.3) οι
 αριθμοί που εμφανίζονται αριστερά από τον αναφερόμενο
 τίτλο δείχνουν το βαθμό ζήτημα που πρέπει να αναλυθεί.

Ο αριθμός των ζήτημα 7 (τομέρι Χ) δείχνει ότι πρέπει
 να τονίζεται ανάλογα.

ΕΑ Επαγγελματική Αγγλικά

Α' τμήνο - κοινό - 25 ώρες
General Vocational Phraseology

Β' τμήνο - κοινό - 25 ώρες

Γ' τμήνο - κοινό - 25 ώρες

Γραμματικός Τομής I, II 1
Secretarial

Εμπορίας / Commercial I, II 2

Ποιτισμοτροφικός I, II 3
Culture / Cattle-raising

Ποιτισμός / Seafaring I, II 4

Ποιτισμός / Tourism I, II 5

Ποιτισμός / Technological I, II 6

Ποιτισμός X / Regional X 7 *

ΕΑ1 /

ΕΑ2 / Nursing I

ΕΑ3 / Nursing 2

Technology / Commerce
Ευαγγελλικό ΕΑ2

6 The Motor Car ①

6 Computers

6 Aviation Mechanics

2 Accounting ①

Technology
Ευαγγελλικό ΕΑ3

6 The Motor Car ②

6 Computer Programming

6 The Jet Engine

6 Television

6 Electric Lighting + Heating

6 Refrigeration

6 Air-Conditioning

6 Household Appliances

6 Radio

6 Electricity

Tourism / Commerce
Ευαγγελλικό ΕΑ3

5 Hotel Personnel ①

5 Hotel Personnel ②

5 Air Travel

2 Accounting ②

34. επαγγελματική Αγγλικά (ΕΑ)

- Τρίμηνο: (Περιγραφή εν όψει).
1. Η ατομική επιχείρηση (Sole Proprietorship)
(Μορφή, είδη, τρόποι συντήρησης, ευδύν)
 2. Η εταιρική επιχείρηση (Partnerships)
(Μορφές, διαίτημα, ευδύν)
 3. Εταιρείες (Corporations)
(Γενική περιγραφή - διαφορά με partnership)
 4. Στέλεχος επιχείρησης (what does an executive do?)
 5. Διάφορα μέρη επιχείρησης (Line and Staff Positions)
 6. Το λογιστήριο μιας επιχείρησης (Accounting)
 7. Χρηματοδότηση-επιδότηση (Corporate Finance)
(Συμμετοχή σε μία επιχείρηση - κέρδη, υποχρεώσεις)
 8. Τράπεζες και επιχείρησης (Banks and Business)
 9. Η έννοια του όρου MARKETING (what is Marketing)
 10. Παραγωγή προϊόντων - σχεδιασμός (Product Development and Planning)
 11. Χονδρική πώληση (wholesaling)
 12. Λιανική πώληση (Retailing)
 13. Καθορισμός τιμών (Pricing)
 14. Ηλεκτρονικοί υπολογιστές (Computers)
 15. Διεθνείς επιχείρησης (International Business)

Βιβλίο Βιβλίο: Του ευδοκίμου όλων COLLIER HANBURY
Είδος: "Special English for BUSINESS".

Περιλαμβάνει 15 ενότητες. Θα κατανοούν 2 διδασκόμενοι για κάθε ενότητα αγγλικά.

Β Τμήμα - (ΕΑΖ) - Γραμματείας Τμήμα

ΕΑΖ - Πρακτική Γραφείου, καθήκοντα υπαλλήλων
(Office Practice, Clerical Duties).

-
1. Συνέντευξη με το Διευθυντή Προσλήψεων (An Interview with the Employment Officer)
 2. Αίτηση για πρόσληψη (Letter of Application)
 3. Συνέντευξη με το Διευθυντή Προσωπικού (An Interview with the Personnel Manager)
 4. Το Τμήμα Διευρυσμάτων (The Mail Room)
 5. Ιδιορρυθμίες και συνήθειες του Γραφείου (Office Fads and Fashions)
 6. Η Τηλεφωνίστρια (The Telephonist)
 7. Οργάνωση Γραφείου - Ταξινόμηση φακέλων - Εγγραφή (Filing)
 8. Η Υπαλλήλος Υποδοχής (The Receptionist)
 9. Η Αποθήκη γραμμής ύφους και υφώνος γραφείου (The Stock Room)
 10. Οργάνωση της Γραμματείας (Secretarial Services)
 11. Η χρησιμοποίηση των μηχανημάτων πολλαπλασιασμού (The use of copying equipment)
 12. Ο χρωστικός μηχανισμός διπλασιασμού (The use of Duplicating Equipment)
 13. Το Τμήμα Μικροεσόδων Γραφείου (Petty Cash)
 14. Το Τμήμα Μισθοδοσίας (The Wages Department)

Διδακτικό βιβλίο: Του ανωτέρω βιβλίου (Office Practice - Clerical Duties). Περιλαμβάνει 15 ενότητες. Με διδακτικό οι ενότητες 14. περιεχόμενα 2 διδακτικές ώρες για κάθε ενότητα.

B Tpihvo - (E42) - Ethiopia (Commerce)

(E42)-Commerce: Eibawhi biy bippom bippom
monaba - to pojwarabura (The Department Store)

1. It biverawhi ju nooburhi (The Interview)
2. To pojwarabura. Terun Oporowon + amabits
(The Department Store: Layout and Facilities)
3. It nawa mpa boufias bro pojwarabura.
(The Start of the Trading Day)
4. Tus jivera juu nishun (Making a Sale 1)
5. Tus jivera juu nishun (Making a Sale 2)
6. Aofiburhi naa nppowobis (Accounts and Payment)
7. Hoppawobi tuw pizpawis (Display)
8. Twfihbis naa turtwobis (Sales and Reduction)
9. Agqaa'era (Security)
10. Papadobi ethiopyadun 6t na'qas (Suburban)
Wondawhi naa Gwongwun.
(Delivery, Installation and Services)
11. Oj otopasias naa ethiopyadun (What's in a name?)
12. Ewas wopibias naa juu kura
(A tourist goes shopping)
13. Eppas pibawias naa ethiopyadun
(Quality Control)
14. Awoozwompobu bu warabihara wopibun
(The Self-Service Food Department)

1. Ekwunsi Bizidjo: Aw. Oins - COUNCIL-MANUAL
"The Department Store" Report & Ekwunsi naa juu
wido iwobura.

Γ' Τμήμα - (ΕΑ3) - Εμπορία (Commerce)

(ΕΑ3) - Advertising

1. Ο Κεφαλαιούχος Διευθυντής (Art Director)
2. Ο Γραφέας (Copy-writer)
3. Διευθυντής των νέων επιχειρήσεων (New Business)
4. Έρευνα στον τομέα της εμπορίας (Research)
5. Ο Διαχειριστής "επικοινωνίας" Γραφείου - Πράξης
(Account Supervisor and Executive)
6. Έρευνα για τις ενδείξεις των μέσων μαζικής επικοινωνίας
(Media research)
7. Χώρος και χρόνος για, ή/και επιμελέει (Media buying)
8. Καταμερίσματα χώρου και χρόνου για το
εμπόριο προϊόντων (Media planning)
9. Το γραφείο Studio (Art Studio)
10. Η παραγωγή των προεκτάσεων (Production)
11. Αγοράσεις και υποχρεώσεις των μέσων μαζικής
επικοινωνίας (Art buying)
12. Marketing

Διδακτικό Βιβλίο : εισαγωγή στην CASSELL.

"Advertising". Συνολικά περιέχει 12 ενότητες.
Πρώτου 2 διδακτικές ώρες για κάθε ενότητα.

Commerce: Evaluation EA2 και EA3

Οι evaluation προγράμματα οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν για το 3^ο να γίνουν λογιστές (Accounting).

Accounting 1 (EA2).

1. Το υαδογυμίο πωτήσεων (The Sales ledger)
2. Το υαδογυμίο αγορών (1) - The purchase ledger
3. Το υαδογυμίο αγορών (2) - The purchase ledger 2
4. Το γραφείο του ταμία (The Cashier's office)
5. Το γραφείο μισθών - The Wages Office
6. Παράδειγμα εταιρείας - (Nacol Ltd 1)
7. Παράδειγμα εταιρείας - (Nacol Ltd 2)

Accounting 2 (EA3).

8. Ο λογαριασμός (The Balance sheet)
9. Ο λογαριασμός κερδών και ζημιών (The Profit and Loss Account)
10. Κόστος προϊόντων - Κόστος (Costing)
11. Ανάλυση διαφορών - Variance Analysis
12. Φορολογική επιβάρυνση της εταιρείας (Company Taxation)
13. Συγχωνώσεις επιχειρήσεων (Mergers)

Επιπλέον βιβλίο: Γνωρίζω τους COLLIER MACMILLAN
"Accounting" (Roger Scott and Tony Adams).

Το ίδιο βιβλίο μας για τα δύο τρίτη.

Β' τμήμα - (ΕΑ2) - Γεωπονικό τμήμα

(ΕΑ2) - Agriculture (Field Crops)

1. Αγροίτες καλλιέργειες (Field Crops)
2. Σιμπιά - Σιμυριανιά 1 (The Cereals 1)
3. Σιμπιά - Σιμυριανιά 2 (The Cereals 2)
4. Το σιτάρι 1. (Wheat 1)
5. Το σιτάρι 2 (Wheat 2)
6. Το σιτάρι 3 (Wheat 3)
7. Η βρώμη (Rye)
8. Το κριθάρι (Barley)
9. Το ρύζι (Rice)
10. Η πρόμη (Oats)
11. Ο Αραβόσιτος 1 (Corn 1)
12. Ο Αραβόσιτος 2 (Corn 2)
13. Ο Αραβόσιτος 3 (Corn 3)
14. Ο Αραβόσιτος 4 (Corn 4)
15. Το ζαχαρόχορτο (Sorghum)
16. Το τριφύλλι (Clover)
17. Το τριφύλλι 1 (Alfalfa)
18. Ζαχαρώδη και ζαχαρώδη
(Sugar Cane and Sugar Beets)
19. Το βαμβάκι (Cotton)
20. Το λινάρι (Flax)
21. Ο καπνός (Tobacco)

Διευθυντής: Ευστάθιος Ούρος, καθηγητής μαθημάτων
"AGRICULTURE Book 2 - Field Crops".
Περίπου 1 ενότητα για κάθε διδασκαλία

Γ' τμήμα - (Ε43) - Γεωργονοσοκομική Ζωή

(Ε43) - Horticulture and Livestock
(Κηπουρική και Κτηνοτροφία)

1. Η πατάτα (Potatoes)
2. Φυτά που καλλιεργούνται για τα υπογεία μέρη τους (plants)
Horticultural plants grown for their underground parts
3. Φυτά που καλλιεργούνται για τα φύλλα και τους βλαστούς τους
Horticultural plants grown for their leaves and stems.
4. (Cucurbits)
5. Τομάτες, πιπεριές, κολοκύβες (Tomatoes, Peppers, Eggplants)
6. Φασόλια και Αρακάς (Beans and Peas)
7. Παραγωγή μούρων (Berry Producing Plants)
8. Μήλα και αχλάδια (Apples and Pears)
9. Ροδάκιννα, δαμάσκην, υβόκισα, (Stone fruits)
Βερύκοι, nectarines.
10. Σταφύλια (Grapes)
11. Τροπικά και υποτροπικά ορόσητα (Tropical, Subtrop.)
12. Καρύδια, Φαρνίκια (Nuts).
13. Γεωργική δασοκομία (Farm Forestry)
14. Ασθένειες καλλιεργούμενων φυτών (Diseases of plants)
15. Εντόμα - εχθροί των φυτών (Insect enemies of plants)
16. Ζώα - Υποζύγια (Beasts of Burden)
17. Το ζάχο (as draft and saddle animals)
18. Βοοειδής 1 (Beef)
19. Βοοειδής 2 (Cattle 2 - dairy and dual purpose)
20. Χοιρινά (Swine)
21. Προβάτα (Sheep)
22. Γίδια (Goats)
23. Πουλερικά (Poultry)
24. Κτηνιατρική (Veterinary Medicine)

Εκπαιδευτικό Βιβλίο: COMMER-MACHILIAN-1 Horticulture 3-Horticulture + Livestock
Περίπου - 2 Ενότητες για κάθε διδασκαλία.

4) Βιβλίο (ΕΑ2) Ναυτιλίας Ζητήσεως

ΕΑ2 - Seafaring:

1. Περιήγηση βω πλοίο 1 (Talking about the ship 1)
2. Περιήγηση βω πλοίο 2 (Talking about the ship 2)
3. Είδη πλοίων (Types of ships)
4. Τα καθήκοντα των πληρώματων (Crew's Duties)
5. Ο ανόητος 1 (Putting to sea 1)

ΕΑ3 - Seafaring

6. Ο ανόητος 2 (Putting to sea 2)
7. Οι κινήσεις ενός πλοίου (The Motions of a ship)
8. (Coast-wise Navigation and Pilotage)
9. Αβαστηρή Πλευση (Collision Rules)
10. Στο ηδάλιο (Steering a Course)

Βιβλίο Βιβλίο: CASSELL - "Seafaring" Book
(By Peter Stevens)

Το βιβλίο περιλαμβάνει 10 ενότητες.
Διερμηνεία η διδασκαλία 5 ενότητων για
μάτρη τρίμυνο.

5. Β' επιμνησ - (ΕΑΖ) - Τουρισμός Τολέας

ΕΑΖ - Tourism L

(Charters, Tours and the Package Deal)

Unit 1. Go Now - Pay later

Unit 2. a. - A Golden celebration
b. - A Sentimental Journey
c. - Firsthand Information

Unit 3. a. - Re-routing
b. - Rescheduling Flights
c. - A Family Affair

Unit 4. a. - Wheeling Through Europe
b. - Adventures and New Frontiers
c. - Joining Youth Groups

Unit 5. a. - An Escorted Tour
b. - All in a Day's Work

Unit 6. a. - The Agent's Selection
b. - A Singles Club Holiday
c. - The Time of my Life

Βιβλίου 3ης βιβλίου: COLLIER-MACMILLAN "TOURISM Book 1"

Μόνο οι ερωτήσεις που αναφέρονται στο πάνω μέρος της 15ης Μαθητάρια. Απάντων 2 βιβλίων της 1ης και 2ης Μαθητάρια.

5. T' Tpiwvo (EAs) - Touristw Tofiz

EAs - Tourism 2

(Managers, Agents and the Agency)

1. A Prospective Agent
2. A Regional Meeting of ALAS
3. The Agent's Role
4. Tourism and Government
5. An Ad Hat Allures
6. Skiing in Summer and Winter
7. Cruising in the Caribbean
8. Modern Safaris
9. Handling Complaints
10. Tour Arrangements
11. On Tour
12. Curtains are Opening
13. Festival Packages
14. Special Events
15. Something for Everyone
16. Ask your Travel Agent.

Adawmo Bipro: COLLIER-MACMILLAN - "TOURISM BOOK 2"

Ne 2 Adawmo isos neioos na ude
Evowu da neioos va neioos neioos
12 evowu

5. Γ' ζήτημα - (ΕΑ3) Τουρισμός ζήτημα - Ευχαριστία ΕΑ3

Ευχαριστία ΕΑ3 - Hotel Personnel I

(Αποδοχές, Προβλήματα, Ζήτημα, Ευχαριστία)

1. Checking in
2. Registration
3. Damage Problems
4. An Inquiry
5. Hotel Services: An Invitation
6. Young Guests:
7. Dealing with Emergencies
8. Travellers' Checks
9. The Switchboard: A Long Distance Call
10. Paying the Bill.
11. The Telephone Operator's Services
12. Lost and Found: Extended Services
13. Public Relations and Publicity 1
14. Public Relations and Publicity 2
15. Reservations Problems
16. A Medical Emergency
17. Famous Guests: An actress arrives
18. Complaints: The Difficult Guest
19. Bad Debts: The Guest who does not pay
20. The Hotel Sells its Services

Ευχαριστία Βιβλίο: COLLIER MACMILLAN - "Hotel Personnel I"

Το βιβλίο περιλαμβάνει 30 κεφάλαια και 20 σελίδες.
 Το 10 είναι αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει
 το ξενοδοχείο. Τα υπόλοιπα 20 κεφάλαια περιλαμβάνουν
 20 κεφάλαια. Τα υπόλοιπα 20 κεφάλαια περιλαμβάνουν

5. Τοπίο (ΕΑ3) - Τοπίο (ΕΑ3) - Εξάσκηση ΕΑ3

Εξάσκηση ΕΑ3 - Hotel Personnel 2

(Υποτίτλος: Bar men (Εξάσκηση))

1. Setting the Table
2. An Early Breakfast for Tourists
3. A Family Breakfast (Mr. Brown's)
4. Picnic luncheon for Tourists
5. The Coffee Break
6. A False Signature
7. The Headwaiter instructs New Waiters
8. Bob's first Customers
9. Many Variations of the Fiesta Room
10. Behind the Scenes of a Buffet
11. A Business luncheon in the French Salon (1)
12. A Business luncheon (2)
13. The Ladies Dine Early
14. Mr. Jones at the Bar
15. A Champagne Farewell
16. Good Service with Room Service
17. Bartenders' Troubles
18. The Waiter's Problems are Solved
19. The Formal Banquet of the Convention
20. Utensils and Equipment
21. Vocabulary of Foods and Beverages
22. Sample Menus

Εξάσκηση Βιβλίου: COLLIER MACMILLAN - (Hotel Personnel 2)

Το βιβλίο περιέχει 31 κεφάλαια. Από αυτά τα 27 είναι ενδεικτικά. Τα 4 τελευταία είναι εξάσκησης. Τα 27 κεφάλαια είναι χωρισμένα σε 2 ενότητες.

5. FA₃ - Air Travel

FA₃ - Air Travel

1. Making a Reservation
2. Arranging a Holiday
3. Sending Cargo by Air
4. Airport Check-in
5. Departure
6. Embarkation and Take-off
7. In-Flight Service
8. Special Diets
9. The Aircraft Galley
10. Disembarkation
11. Collecting Cargo
12. Meeting a Passenger
13. Diverted Flight
14. Delay on the Ground

विषय सूची: कॉलर मैन्युअल "Air Travel"

पृष्ठ 2 विषय सूची के लिए

6. ΕΚΤΟ 2 ΤΟΜΕΑΣ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΔΩΜΕΝ ΕΙΣ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ Β' ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ (COURSES), ΜΕΤΑ
ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΑ (DETERMINED) ΓΙΑ ΤΟ Β' ΤΕΤΑΡΤΗΣ
ΜΕΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ (10) ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΑ (DETERMINED COURSES) ΓΙΑ ΤΟ

A' Προγράμματα (ΓΕΙΡΑ) - Β' ΤΕΤΑΡΤΗΣ

1. Simple Machines	11. Aluminium
2. Using a Hack saw	12. Drawings of Buildings
3. Safety Rules	13. Machines
4. Painting	14. Fuses
5. Working with Metal	15. Fibres
6. Measuring	16. Making Things with Glass
7. Making an Electric Current	17. Plugging a Wall
8. Hammers	18. How to Use Nails
9. Electricity	19. Grinding and Sharpening
10. What is a Camera?	20. Steel Wire

Γ' ΤΕΤΑΡΤΗΣ (ΓΕΙΡΑ)

1. Careful use of Woodworking Tools	11. Water in the Air
2. First Aid	12. Holding Things Together
3. Making Electricity	13. Lightning Protection
4. Squares	14. Irrigation
5. Polishing	15. Ferrous Metals
6. Concrete	16. The Jet Engine
7. Inventions	17. Aircraft
8. Wheels	18. Lathes
9. Main Services	19. Electric Locomotive
10. Flats Today	20. The Civil Engineer

ΔΙΔΩΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ: LONGMANN "UNDERSTANDING TECHNICAL
ENGLISH BOOKS "1 and 2" ΣΤΙΒΕΡ, ΧΑ. —

6. B' Προγραμμα Τεχνολογίας (Γενικό).

B' Τμήμα :

- Unit 1 : The United Car Company
- Unit 2 : The Engine Plant
- Unit 3 : The Press Shop
- Unit 4 : The Paint Shop
- Unit 5 : Final Assembly

Διδακτικό Βιβλίο : CASSELL - "Working with English Book 3"

Γ' Τμήμα :

- Unit 1 : Part A : External Play of Hospital Building
Part B : The Planning Committee
- Unit 2 : Part A : Construction: Machines and Equipment
Part B : Bricklaying
- Unit 3 : Part A : External Plumbing
Part B : Internal Plumbing
- Unit 4 : Part A : Electricity Supply
Part B : Electrical Circuits and Appliances
- Unit 5 : Part A : Ceilings, Walls and Floors
Part B : Interior Painting

Διδακτικό Βιβλίο : CASSELL - "Working with English Book 3"

6. Το αυτοκίνητο 1964 - Εγχειρίδιο EA2

EA2 - The Motor Car (1)

(Μίνιμου, Συναρμολογία και Συντήρηση)

1. Calling at the Filling Station
2. Talking about Buying a Car
3. Cleaning the Car
4. Changing a Wheel
5. Engine Maintenance
6. A Lubrication Service
7. Buying Anti-Freeze
8. Electrical Trouble
9. Servicing the Distributor
10. The Hydraulic System
11. The Fuel System
12. Bumps and Rattles
13. Tyres
14. Overhauling the Brake
15. The Steering
16. Body Damage

Συνοψισμός Βιβλίου: Collier Macmillan "The Motor Car 1"

Περιγραφή 2 Συναρμολογία και Συντήρηση

6. Technology Topics - Evolution EA3

EA3 - The Motor Car (2)

(On pattern Embroidery now a bygone object)

1. Sports Cars
2. The Tools of the Trade
3. The Electrical System
4. Some Aspects of Engine Overhaul
5. Unit Construction and Chassis Frames
6. Fault-Finding Charts
7. Engine Cooling
8. The Volkswagen
9. Road Tests and Specifications
10. Learning to Drive
11. Motorways
12. The Language of Advertising Brochure
13. Electronic Performance Analysis and Tuning
14. Automatic Transmission
15. The Diesel Engine

Sidewind's Biblio: COLLIER-MACMILLAN -

"The Motor Car 2".

Review 2 Sidewind's work for wide
evolution.

6. Τεχνολογία υπολογιστών - Εισαγωγή ΕΑ2

ΕΑ2 - Computers

1. What is a computer?
2. The history of the computer.
3. People who use the computer
4. Hardware: the central processor
5. Hardware: the peripherals
6. The computer operator
7. Data
8. Order codes
9. The programmer
10. Computer languages
11. Operating Systems
12. Applications
13. The system analyst
14. Realtime

Βιβλίο Πηγή: CASSELL - "Computers"

Μέρος 2. Εισαγωγή υπολογιστών για νάνο
Ενότητα. -

6. Coursework topics - Examination E43

E43 - Computer Programming

1. The job of the Computer Programmer
2. The Programmer's Tools
3. Programming Techniques: Iteration
4. Programming Techniques: Subroutines
5. Segmentation, Overlays and Paging
6. Masking and Shifting
7. File Processing
8. File Types
9. Tables and Trees
10. Report-writing and Arithmetic
11. Debugging
12. Documentation
13. Assemblers, Compilers and Interpreters
14. Advanced Programming

Examination Topic: CASSELL - "Computer Programming

Section 2. Subunits also are used with.

6. Technology topics. Evaluation EA₂

EA₂ - Aviation Mechanics

1. Airframe
2. Controls
3. Fuel Systems
4. Electrical Systems
5. Propeller
6. Hydraulic Systems
7. Landing Gear
8. Cabin
9. Engine
10. Ignition
11. Engine Instruments and Controls
12. Flight Instruments
13. Ice Control and Pilot-Static System
14. Radio
15. Closing Discussion

Library Ref: COLLIER-MACMILLAN
'Aviation Mechanics'

Refers 2 library copies for audit
evidence.

6. Τεχνολογική ανάπτυξη - Εκδόσεις EA3

EA3 - The Jet Engine

1. First Principles
2. The Jet Family
3. The Compressor
4. Rotors and Stators
5. The Combustion Chamber
6. Turbines
7. Reheat (Afterburning)
8. The Exhaust System
9. Noise Suppression
10. Thrust Reversal
11. Fuel Systems
12. Starting and Ignition
13. Controls and Instrumentation
14. Installation and Servicing
15. A Look at the Future

Διδακτικό Βιβλίο: COLLIER - MACMILLAN

"The Jet Engine".

Πορίσματα 2 διδακτικών ώρων για τον
ενοποιημένο.

6. Τεχνολογίες Τηλεόρασης - Επιδείξεις ΕΑ3

ΕΑ3 - Τηλεόραση

1. Introduction to television
2. Light
3. Light and Electricity
4. Monochrome television cameras
5. Television transmission (monochrome)
6. Television reception (monochrome)
7. The picture tube (cathode ray tube)
8. Colour television
9. The shadow mask tube
10. Closed circuit television
11. Video tape recording
12. Modern advances in television

Διδακτικό Βιβλίο :

MACMILLAN PRESS : "Television" and
GEPAN BASE BOOKS.

Πρόσφατο 2 διδακτικές ώρες για να γίνει
επίδειξη.

6. Технологический раздел - Электричество ЕА3

ЕА3 - Electrical lighting and heating

1. Introduction to Electric lighting and heating
2. Light
3. Light and Electricity
4. Radiation, convection and conduction
5. Filament lamps
6. Discharge lamps
7. Some other lamps
8. Science in lighting
9. Industrial and commercial lighting
10. Electric heaters
11. Electric central heating
12. Water heating

Библиографический список : MACMILLAN PRESS - BASE IN

- "Electric Lighting and Heating"

- Перевод 2-го издания работы на русский язык.

6. Τεχνολογία Ψύξης, - Ευστάθιος ΕΑ₃

ΕΑ₃ - Refrigeration

1. Introduction to Refrigeration
2. Food preservation
3. How cold is produced
4. Refrigerants
5. Simple refrigerators
6. An electrical refrigeration
7. A gas refrigeration
8. Freezers
9. The refrigerated food industry
10. Transportation of frozen foods
11. Refrigeration and industry
12. Transportation of cold

Βιβλιογραφία : MACMILLAN PRESS -
BASE BOOKS.

"Refrigeration" (N. Book - Ch. Ttof)

Περὶ τοῦ 2 βιβλίου ὡς πρὸς τὴν ἀνάλυσιν
ἐνδεῶς. —

6. Terzofopnos zopias - Evaplanio EA₃

EA₃ - Air Conditioning

1. Introduction to air conditioning
2. Why air-conditioning is necessary
3. Heat losses
4. Humidity
5. Simple air-conditioning
6. Filtering, humidification and de-humidification
7. Heating and cooling
8. Comfort air-conditioning (1)
9. Comfort air-conditioning (2)
10. Commercial air-conditioning
11. Process air-conditioning
12. Special air-conditioning

Idiourmo piplio: MACMILLAN PRESS -
BASE BOOKS.

"Air-Conditioning"
(By H. Cook - ch. Tlofi).

Περίαν 2 Idiourmis ipos pro milt
Evaplanio. —

6. Technology topics - Electronics EA3

EA3 - Household Appliances

1. Introduction to household appliances
2. Electricity and Magnetism
3. Electric Motors
4. Detergents
5. Pressure
6. Washing Machines
7. Automatic washing machines
8. Dishwashers
9. Vacuum Cleaners
10. Electric cookers
11. Appliances with heaters
12. Appliances with electric motors

Andrius B. B. B. MACMILLAN PRESS -
BASE BOOKS.

"Household Appliances"
(N. Cook - Ch. Tlofi)

Արևիկ 2 Բնակարանային լույսի և
Երևան —

6. Τεχνολογίες Τηλεόρασης - Εξάπλωση ΕΑ3

ΕΑ3 - Radio

1. Introduction to Radio
2. Sound.
3. Radio waves
4. Transmitting radio waves
5. Modulation
6. Receiving radio waves
7. Tuning a radio set
8. Amplifiers, mixers and demodulators
9. Discriminators and loudspeakers
10. Power supplies
11. Radar
12. Modern uses of radio

Παραπομπή: MACMILLAN PRESS -
BASE BOOKS. "Radio"

Πρόσφορο 2 διδακτικών ώρες για μαθή
εργασίας -

6. Τεχνολογία ηλεκτρικών - Εφαρμογές ΕΑ3

ΕΑ3 - Electricity

1. Introduction to electricity
2. What is electricity?
3. Current electricity
4. Magnetism
5. The generation of direct current
6. The generation of alternating current
7. Turbines
8. Power stations (1)
9. Power stations (2)
10. The supply of electricity
11. Electricity in the home
12. Special electrical supplies

Βιβλιογραφία: MACMILLAN PRESS -
BASE BOOKS.

"Electricity"
(N. Cook - Ch. Ttofi).

Περαιτέρω 2. Σ. Σαμψάνης για τον
ενοποιημένο.

Σε περίπτωση που οι κομmissιόντες
υποστηρίξουν το δικαίωμα της επιρροής
μιας τάξης των ξένων γυναικών, οι αρμόδι-
οι πρέπει να προβούν σε ενέργειες
το χίστερο δυνατό να παύσουν αυτές
να λειτουργούν το δικό τους πρόγραμμα
δρόμο και να μην είναι να παύσει οι επιρ-
ροή. Εάν δε είναι να αναμειχθεί οι
κίοντες πρόβατα προς το Υπουργείο
δε είναι να γίνεται κάποια έρευνα
π.χ. 6 μήνες πριν από το χρόνο επιρροής
επιδιόρθωσης, παραδείγματος εν α
διαδικασία με το δικό τους πρόγραμμα
ΕΑ2 - Nursing (Νοσηριότητα) φαρμακείο

1. Applying for a Place at Nursing School
2. The Interview
3. Talking about the Ward (1)
4. Talking about the Ward (2)
5. Finding the way
6. The Wardmaiden.
7. Doing the Beds (1)
8. Doing the Beds (2)

7. Tonius topics X

EA3 - Nursing 2

(Environ and w. b' 3mu).

9. Lifting
10. The Blanket Bath (1)
11. The Blanket Bath (2)
12. Doing the Backs
13. Taking the T.P.R.s (1)
14. Taking the T.P.R.s (2)
15. Giving an Injection

Admission topic: COLLIER MACMILLAN

"Nursing Book 1", (By D. Dallas).

Na xonhionomdei ro idio piztio man
fu aa oio zifitina Githawa de ro
the nien Sixwipitio en Siskamin
Envolien.

ΕΓ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΓΑΛΛΙΚΑ.

luovo. kolvo - 25upis

1. содержательный (содержательный)

400. ASDuo - 2Tulpes

400-644-9444

αρχαῖος II

2/81 I II

el Kevafida

161405 T. II

041205 I II.

KOZ X.

1000

ΕΜΠΟΡΙΑΣ (1942) 11/12

2 *Platanus obovata* L.

2. Translucidos

ΕΜΠΟΡΙΑΣ (ex. 2000/00)

2. ΤΡΑΝΕΖΙΚΟΣ II.

9 EDIXPHMAIKOS

2. Thymiodendron

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 161–168

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Downloaded from <http://www.jstor.org/stable/2345678> on Tue, 20 Jun 2017 12:34:12 UTC
All use subject to <http://about.jstor.org/terms>

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΓΑΛΛΙΚΑ

ΕΓ₁

Α τριβύνο (κοινό)

Όπως έχω ήδη αναφερθεί, η ύλη του Α τριβύνου είναι πτωχά π.ρ., επιβάλλεται να περάσει βασικές βασικές γνώσεις θεμελιώδους και λειτουργικές κυρίως τομής στη παραγωγή, που θα προέχουν μετά : στο θεώρημα την εφαρμογή στις μικρότερες γνώσεις του τομέα επιλογής του. (βλ. υβό ΕΓ).

Πρόβλεψη για το Α τριβύνο: (ΕΓ₁).

Βασικές θεμελιώδεις και λειτουργικές γνώσεις. πάνω στους τομείς στη παραγωγή.

1. Βιολογία και τομείς εφαρμογής της.
2. Κυρίως εφαρμοστικές επιτεύξεις.
3. Έννοιες και ηθές.
4. Συγκοινωνιακά ή πολιτισμικά θέματα.
5. Μέσα επικοινωνίας και συνδέσεις.

Διδακτικό βιβλίο: Προσέχεται το βιβλίο ADOLPHE I. (Enseignement du Français Psychologue) του Adolphe Didier.

Β' Τμήμα ΕΓ

Γραμματικός ρόλος Ι

Γρόνοι, ευαγγελισμός, συλλογή πληροφοριών, διέλιξη ομιλίας
ευαγγελισμός

1. Πρώτο μέρος:

- 1.1. Αδασκαλία πρώτων ευαγγελιστών
- 1.2. Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας:
 - 1.1.1. Αναζητώντας ευρήματα.
 - 1.1.2. Οργάνωση ευρημάτων.
 - 1.1.3. Αναζητά νέες αφορές.
 - 1.1.4. Δημιουργία σχέσεων.
- 1.2. Αδασκαλία πρώτων συλλογών πληροφοριών.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας:

 - 1.2.1. Συνεννόηση με αρθρογράφους.
 - 1.2.2. Αναζητώντας λεπτομέρειες πληροφοριών.
 - 1.2.3. Αναζητώντας τροποποιήσεις.
 - 1.2.4. Προβλεπόμενα για αφορές.
 - 1.2.5. Αναζητώντας επαγγελματίες.

2. Ανώτερο μέρος:

- 2.1. Προσδιορισμός ομιλίας.

Αναλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας:

 - 2.1.1. Έκθεση όρων της επικοινωνίας.
 - 2.1.2. Έκθεση ειδικών όρων σχετικά με τις.
 - 2.1.3. Έκθεση ειδικών όρων σχετικά με το θέμα.
- 2.2. Αναζητώντας τροποποιήσεις στις ομιλίες.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας.

- 2.1. Προσποίνεσι των ελθοντων προς παρὰ τὴν
- 2.2. Προσποίνεσι των ὁσων ἐν τῷ ἑαυτοῦ
- 2.3. Προσποίνεσι των ὁσων παρὰ τὸν

2.3. Κοινωνίαν, καὶ παρὰ τὴν παρὰ τὴν

Αὐτοῦ των ἐκτελεστικῶν ἐκτελεστικῶν ἐκτελεστικῶν

- 3.1. Κοινωνίαν ἐν τῷ παρὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ
- 3.2. Παρὰ τὴν ἐν τῷ παρὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ

4. Ἐκτελεστικὴν παρὰ τὴν

Αὐτοῦ των ἐκτελεστικῶν ἐκτελεστικῶν ἐκτελεστικῶν

4.1. Συνδυαστικὰ ἐκτελεστικὰ ἐκτελεστικὰ

4.2. Διαφοροποιήσεσι παρὰ τὴν

Ἡ τὰ ἐκτελεστικὰ, δυνάμει τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ
ἐκτελεστικῶν (ἐκτελεστικὰ, ἐκτελεστικὰ)

Ἡ τὰ ἐκτελεστικὰ: Προστίθεται τὸ "DE FRANÇAIS du
exécutions Commerciales, του οἴκου HACHETTE, Ἡ.
δυναμὶα του Α' ἢ Β' ἑκτελεστικῶν ἐκτελεστικῶν
Ἡ 1. 118)

Γ' τμήμα (ΕΓ3).

Γρατταχναός τοικός. II

3. Έξοιο πέρος.

Ιδιαίτες περιπτώσεις σε συστάσεις,

3.1. Αισθητικές παραδόσεις από παραγγελία.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας.

3.1.1. Αλλαγή επικοινωνίας, ως προς τη ποιότητα.

3.1.2. Αλλαγή της επικοινωνίας, ως προς τη ποσότητα.

3.2. Θέματα μεταφορών.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας.

3.2.1. Καταστάσεις αβιγμής κίνησης.

3.2.2. Κίνδυνοι κορονοϊού κίνησης.

3.3. Θέματα πληρωμής, αμοιβών.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας.

3.3.1. Αποστολή - διαφορετικών αποστολών, αμοιβών.

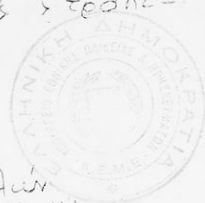
3.3.2. Αισθητικές για διαφημίσεις πληρωμής.

3.4. Θέματα αμοιβών.

Ανάλυση των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας.

Β τμήμα (ΕΓ2) Εμπορία (Commerce). I

1. Εμπορική αλληλεγγύη - Ποταμολογία & Διανομής - Ταχυδρομικές ενοτάξεις - Χερσατικές & τραπεζικές ενοτάξεις.

1. 1. Βασικοί νόμοι εμπορικής επιστήμης
1. 2. Πράξεις ποταμολογίας & διανομής. Στρατάτα - ανακοινώσεις κτλ.
3. Πράξεις ειδικολογίας επιστήμης. (Στρατάτα κτλ)
4. Πράξεις χερσατικών ενοτάξεων & ταχυδρομείων.
5. Πράξεις γαλακτοκομικών & χερσατικών ενοτάξεων
6. Πράξεις τραπεζικών ενοτάξεων (Πιστώσεις - εμπορικές ενοτάξεις).

Γ τμήμα (ΕΓ3) Εμπορία (Commerce) II

2. 7. Άλλες μεταφορές - Βελώνια. Ασφαλίσεις
2. 1. Πράξεις για μεταφορές πενήτοια.
2. Πράξεις για ταχυδρομεία βελώνια εισαγωγών & εξαγωγών.
2. 3. Πράξεις ενοτάξεων μεταφορών.
2. 4. Πράξεις για μεταφορές πενήτοια
2. 5. Πράξεις διασποράς προϊόντων (πχ βιβλία)
2. 6. Πράξεις συντάξεων πενήτοια διασποράς

Αδελφός Βιβλίου. DE FRANCAIS COMMERCIAL, 'TOUT D'UN
Didier.

Πιδανός Στοιχειώδης Γραμματική: Ανο 1.6. για Σ' επ' ου
6-12. για Γ' επ' ου (Aug. 64. 9-68 & 69-144).

Βραχυπρόσθετος τομέας. ΕΓΣ: Β. Χαρίδης.

Ευαγγελία ηρώ: Η καθιερωμένη ζωή της κοινωνίας.

Πρώτο μέρος

1. Ερόνοι υποδοχών- ευημεριόδοχα προς ηλίκας
- Ανάλογα των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας
- 1.1. Σε λεία μερίδα κοινωνία.
- 1.2. Σε ένα επαρχιακό υποκατάστημα.
- 1.3. Μερίσματα διασποράς νέων.

Δεύτερο μέρος

2. Η εργασία των αναλλοττων της κοινωνίας.
- Ανάλογα των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας:
- 2.1. Μερίδα ευαδελφίας.
- 2.2. Τυχεύων της επικοινωνίας με ένα ηλίκας.
- 2.3. Εργασίες της ευας ηλίκας και οίκου

Τρίτο μέρος

3. Οίκοι της Δύσης σε επαρχιακό υποκατά-
στημα.
- Ανάλογα των σχετικών καταστάσεων επικοινωνίας
- 3.1. Κοινωνική παρουσία της Δύσης επαρχια-
κά υποκαταστήματα.
- 3.2. Πρωινή εργασία διαδίκτυο. (επιστολές κτλ)
- 3.3. Οίκοι ηλίκας.
- 3.4. Υπερβολικές σχέσεις (αχ ή τον συντηρη-
τή Δύση).

4. Γέλοιο λίπος

Η συνταγή του γέλου λίπος

- 4.1 Οι ειδικοί του τριαντάφυλλου
- 4.2 Η συνταγή του γέλου
- 4.3 Οι ειδικοί συνταγών τριαντάφυλλου

5. Μέλινο λίπος

Από κλώνους

- 5.1 Μεταβολές χρωματισμού ποσών
- 5.2 Αποδόση τριαντάφυλλου

Ενότητα δεύτερη:

Οι ειδικότητες των ειδών τριαντάφυλλου

1. Μέλινο λίπος

- 1.1 Ανοίγμα τριαντάφυλλου καλαμάρι
- 1.2 Διατηρήσεις
- 1.3 Έξοδος τριαντάφυλλου και μικροί τριαντάφυλλοι
- 1.4 Έξοδος τριαντάφυλλου (σκέψιμο)

2. Μέλινο λίπος

- 2.1 Τα αποτελέσματα του τριαντάφυλλου
- 2.2 Η συνταγή του τριαντάφυλλου
- 2.3 Η συνταγή του τριαντάφυλλου

Ευόλυτα Έργα: Επιχορήγηση και Πράξεις

Μέρος πρώτο.

Οι μεταβιβάσεις πιστοφύ των χωριών

1. Έσωτερικά προβλήματα-δεσφύσεις.
 - 1.1. Ταξιδία επαγγελματικά
 - 1.2. Αγορές στο εσωτερικό.
 - 1.3. Ξυλοποικίλοι, διαμαντοποικίλοι, διαβόητοι & τιμωροί των προσωπικών.
 - 1.4. Μεταβιβάσεις πιστοφύ στο εσωτερικό.

Μέρος δεύτερο

Οι μεταβιβάσεις πιστοφύ των χωριών

2. Προβλήματα αλλοδαπών.
 - 2.1. Υπερπληθυσμός μεταφορές
 - 2.2. Γ. Αποστολή αλλοδαπών αλλοδαπών υποψηφίων
3. Μεταβιβάσεις πιστοφύ διαρκούς.

Μέρος τρίτο

3. Προβλήματα εισαγωγών & εξαγωγών.
 - 3.1. Περιπτώσεις διαφορετικών οπλισμένων (Αρσενικά, υποστρώματα).
 - 3.2. Περιπτώσεις εξαγωγών ενός εθνικού προϊόντος σε μια χώρα του ΕΟΚ
 - 3.3. Περιπτώσεις εισαγωγών ειδών πολυτελείας από Ανατολικές Χώρες.

Μετα βιβλίο

4 Ταμιακά προβλήματα

- 4.1. Έξοδος λογαρίων διευκολύνεται
- 4.2. Χορήγηση δαντίου
- 4.3. Επένδυση δαντίου προς διοκτήτες

Αι δαντιό βιβλίο: Σύνταγμα του "DE FRANCAIS DE LA
BANQUE του οίκου. Hochette. (6 ερωτήσεων, εν βιβλίο)

Εισαγωγή σε Δίφορα οικονομίας.

1. Ο πληθυσμός στη Γαλλία (δημογραφία - κοινωνικά χαρακτηριστικά στοιχεία)
 2. Ο ευεργός πληθυσμός ενός κράτους.
 3. Οι παράγοντες της οικονομικής ζωής
 4. Τα ποσοστά των οικογενειών (MÉNAGES).
 5. Η κατανομή των οικογενειών
- Πρότυπο προσηγορικού εφόδου των οικογενειών
- Προσδιορισμός και ρόλος της επιχείρησης.

Βαθμολογία επιχείρησης (Μετα-παράγοντες ευημερίας, αποτελέσματα, πρόωγη αξία, διοικητική μορφή).

Βαθμολογία επιχείρησης κατά κλάδους και τομείς (κλάδοι του εθνικού βιομηχανικού πλέγματος, των επιχειρήσεων-επιχειρήσεων με τους τομείς και κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας).

2.
ο. Οι παραγόμενες στη παραγωγή. (Τα οφέλη της παραγωγής - Η έννοια της επένδυσης - Η έννοια της απόδοσης - Οι φυσικοί πόροι - Ανθρώπινοι πόροι - Πηγές ενέργειας. Συνέπεια στο έργο παραγωγής. Διαφορές μεταξύ εργοστασίου - Πρόσδοτος της επένδυσης εργοστασίου - Επενδύσεις και κέρδη στο κόστος παραγωγής - Το κόστος της εργασίας δύναται να μεταβληθεί.

1. Ο συνδυασμός των παραγόμενων στη παραγωγή - Η παραγωγικότητα. (Παραγωγή ή παραγωγικότητα - Τρόποι αύξησης παραγωγικότητας - Επενδύσεις στο έργο παραγωγής.

2. Η χρηματοδότηση της επένδυσης (Κύρια και δευτερεύοντα κεφάλαια, χρησιμοποίηση των κεφαλαίων).

Η παραγωγή σου μπορεί να είναι. (Η παραγωγή σου).

Η αυτοδιοίκηση: Ρόλος και σημασία (Είδος αυτοδιοίκησης που εφαρμόζεται η αυτοδιοίκηση - Διόρθωση δραστηριότητας - Η χρησιμοποίηση των δυναμικών της διοίκησης αυτοδιοίκησης - Σπουδαιότητα παραγωγής στη διοίκησης αυτοδιοίκησης σε σχέση με τη παραγωγή άλλων ειδών - Σπουδαιότητα των εφόδων στη διοίκησης αυτοδιοίκησης. Σχέση της σπουδαιότητας με τη διοίκησης αυτοδιοίκησης.

Πηγές και προνομιολογία της διοίκησης αυτοδιοίκησης (Ο προνομιολογία των εργαζομένων - Ο φυσικός προνομιολογία - Ο προνομιολογία των πόρων λογιστικής αυτοδιοίκησης - Ο προνομιολογία των κοινωνικών αποφάσεων).

Η οικονομική και κοινωνική επωδότηση του κοινού
ολοκληρώνεται με την αυτοδυναμία.

Κετικό βιβλίο: του ειδικού οίκου HACHETTE
(maquette) "Initiation à la vie économique", διαβί-
βλίο του δασκάλου καθώς και το βιβλίο πρακτικών
συνεργίας.

Η. Όπου το διδακτικό βιβλίο, αναφέρεται.
Πάνω σε όλες τις χώρες, θα δοθούν όλα τα στοιχεία
από τις συντηρητικές φυλές για την
επίλυση των προβλημάτων.

2. Νομισματικά θέματα (Αντικυβερνείο, και καλώς φροντιστήριος, η τραπεζική αγορά - η τραπεζοκρατία, η τραπεζική κ.ο.κ.).

3. Οικονομικός προγραμματισμός (Διοίκηση οικονομικής ισχύος - Δομή ενεργού πλάνου - η οικονομική πρόοδος κ.λ.).

Σημ. Αποδίδεται στη η επίδοξη των ειδικότερων ή απαιτητικότερων τμήματων του παραπάνω βιβλίου, θα μινονται από τον κωδικό ενότητα με το ανάλογο το ενδιαφέροντα και τις γλωσσικές δυνατότητες των μαθητών.

Γ τρίτο. (εναλλακτικό) ΕΓ3
Στοιχεία γενικής οικονομίας II

1. Θέματα εφαρμογών και αναζητήσας αγοράς.
2. Εξωτερικό εδαφικό, λιμνοί και συνδικαλιστικά βωκαστήα.
3. Οι φόροι. Βεβαιώσεις και ημερώσεις.
4. Οικονομικές διαπραγματεύσεις - Προγραμματισμός και μεταφορές.
5. Ποζτοδομικά, αδηροδρομικά και ναυτιλιακά έργα. Θέματα υφεστρεφικού και πετρελαίου.
6. Θέματα οικονομικής αναστροφής.

Παρό γ' εναλλακτικό τρίτο υποδοι υεται. γευέ

και του βιβλίου: "Introduction au français économique", του οίκου Didier (Μοδίματα 6-12).

Προσέχονται επίσης τα 3 υπόφορα βιβλία του βιβλίου "DIRE EN FRANÇAIS LES SCIENCES ÉCONOMIQUES ET SOCIALES", Διγ:

1. Θέματα κοινωνικής ανισότητας (Η φορολογία-Οικονομική πρόοδος και κοινωνική δικαιοσύνη κτ)
2. Θέματα οικονομικής ανάπτυξης (Οικονομική ανάπτυξη και υπο-ανάπτυξη, αλληλεξαρτήσεις, επιβίωση, πληθυσμιακή, θέματα τεχνολογίας).
3. Τα θέματα των μεταφορών στις Δυσκολες χώρες

Επανεξετάζονται επίσης επιλογή των βιβλίων "Αδικοπραγμάτων και οικονομίας" από το βιβλίο "

DIRE EN FRANÇAIS LES SCIENCES ÉCONOMIQUES ET SOCIALES", (DIDIER) διατίθεται από τον υποδιδάκτο βιβλίου με τις ανάγκες, ευχαριστώντας γρήγορα δυνατότητα για φροντίδα.

Βεχυολογικός τομέας.

ΕΓ₂. Β' περίληφο.

Θέματα μηχανών.

I.

1. Τρόποι παραγωγής - διακίνησης μηχανικής.
2. Πύκνω μηχανικών προϊόντων.
3. Πτερυγική διακίνηση ποδημάτων μηχανών (ηλεκτρικού κινήτου)
4. Χαρακτηριστικά μηχανών & τρόποι χειρισμού τους.

Ε.

Διδακτικό βιβλίο: Προστίθεται το "MACHIN I", του οίκου Didier

ΕΓ₃. Γ' περίληφο.

Θέματα μηχανών II

1. Ενέργεια και όργανα μεταβίβασης των μηχανών
2. Τρόποι μεταβίβασης στο κίνημα των μηχανών
3. Όργανα ευστάθειας & ελέγχου συστημάτων αυτοκινήτων
4. Πληροφορική για τα συστήματα των μηχανών

Διδακτικό βιβλίο: Προστίθεται το MACHIN II, του οίκου Didier.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ. I

Β' τριμηνίο ΕΓ2

Τρόποι υποδοχής, φιλοξενήσεως, εξυπηρέτησης
των τουριστών.

Ενότητα πρώτη: Καθήκοντα ξενοδοχειακού υπαλλήλου
στο γραφείο πληροφοριών (RECEPTION).

1. Τρόποι υποδοχής των τουριστών - πελατών
2. Τρόποι πληροφορήσεως των τουριστών - πελατών
3. Χειρισμός ερωτήσεων για τους πελάτες και
τρόποι αποχαιρετισμού των πελατών

Ενότητα δεύτερη: Καθήκοντα ξενοδοχειακού υπαλλή-
λου στο ξενοδοχείο (εξυπηρέτηση)

1. Τρόποι υποδοχής των πελατών.
2. Τρόποι εξυπηρέτησης των πελατών
3. Τρόποι παρουσίασης Α/ΕΤΟΥ και τρόποι για
την αναχώρηση των πελατών.

Βιβλιογραφία: Προστίθεται το: "DE FRANÇAIS
DE L'HÔTELLERIE ET DU TOURISME", του οίκου HACHET
με τη διδασκαλία των δύο κομμάτων ενσωματωμένη
στο Β' τριμηνίο (Δυσκ. 2. 112)

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ II

Γ' τριμύνο ΕΓ₃

Εξυπηρέτηση των τουριστών σε άλλους χώρους
και ξενοδοχειακή αλληλοβοήθεια.

Ενότητες πρώτης: Εξυπηρέτηση των τουριστών σε
άλλους χώρους

1. Έργα εξυπηρέτησης στο ξενοδοχείο
2. Έργα εξυπηρέτησης στα δωμάτια ξενοδοχείου
3. Τηλεφωνική επικοινωνία.

Ενότητα δεύτερη: Ξενοδοχειακή αλληλοβοήθεια

1. Αλληλοβοήθεια για πληροφορίες γενικές
αλλά & ειδικές σχετικά με το επάγγελμα.
2. Αλληλοβοήθεια κράτησης, επιβεβαίωσης
κράτησης δωμάτων αλλά & ακύρωσης ή δια-
φοροποίησης κρατήσεων.
3. Αλληλοβοήθεια σχετικά με διαμονή των πελατών.

Βιβλιογραφία: Προστίθεται η βουίτσα του
"LE FRANCHISE DE L'HOTELLERIE ΕΓΓΥ ΤΟΥΡΙΣΜΕ",
του οίκου HACHETTE, βιβλίο διδασκαλίας των 2.
σπουδών ενότητας για το Γ' τριμύνο (Διμ.
67 114 - 170)

Τόπος: Μεθυστικοί επιχειρηματίες

Επιχειρηματικός, ΕΓ2 Βελιγράδι

Βρόνοι ενδιαφέροντων ή πληροφόρησης, επιθυμίας
εταίριων, θέματα πωλήσεων ή σύγχρονη οικονομική
πραγματικότητα.

Ευόχυτα πρώτα: Βρόνοι ενδιαφέροντων ή πληροφόρησης

1. Βρόνοι πληροφόρησης στο εσωτερικό
2. Συνέδρια
3. Επιχειρηματικά λογιστικά.

Ευόχυτα δεύτερα: Προστατευτικές επιχειρηματικές
επιδράσεις. Αγορές ή επιθυμίες επιχειρήσεων.

1. Προστατευτικές επιχειρηματικές ενέργειες.
2. Θέματα σχετικά με την αγορά επιχειρήσεων.
3. Προστατευτικές ενέργειες για τη επιθυμία
επιχειρήσεων.
4. Διοικητικές ενέργειες για τη επιθυμία επιχειρήσεων.

Ευόχυτα τρίτα: Κοινές επιχειρήσεις.

1. Οι οικονομικές δραστηριότητες.
2. Συνεισφορές για εσωτερικό σε επιχειρήσεις.

Ενότητα 44: Ενέργειες για προώθηση πολιτισμού.

1. Ένθετα κειμήλια.
2. Επιτεύγματα & αφορές.
3. Συναυσίες.

Ενότητα 54: Σύγχρονη οικονομική δραστηριότητα.

1. Η γενική εθιμοθρησκεία & η οικονομική ζωή.
2. - Επαγγελματική δραστηριότητα.
3. Σύγχρονα μέσα για αποτελεσματική διαχείριση.
4. Η εσωτερική ευεξία & διεκδικώντας προβλήματα στην σύγχρονη οικονομία.

Προτείνεται το διδακτικό βιβλίο: "JE FRANÇAIS DES HOMMES D'AFFAIRES" του οίκου HACHETTE.

Προτείνεται, επίσης όποιου υόζου του βιβλίου, αυτών περιλαμβάνεται σε συγκεκριμένη χώρα (πχ Γαλλία), όσο είναι δυνατό να γίνει επιμέλωση & διατήρηση των αυτών βιβλίων. Επίσης, επί όποιου υόζου του βιβλίου αναφέρεται είναι δυνατό να παραληφθούν & αποθηκευθούν ενόψει. (67 126-153)

PEROCHON C: 1 "Initiation à la technique comptable", FOUCHER
 2 "La comptabilité de l'entreprise", FOUCHER
 3 "La nouvelle technique comptable",
 4 "Comptabilité analytique",
 5 "Comptabilité générale",
 "Exécution de tâches d'ordre comptable, BEP FOUCHER

B Τομέας Τεχνολογίας
 Μετά τα επαγγελματικά Γαλλικά (Τεχνολογία I, II):
 ANPA A: Technologie professionnelle générale pour les
 mécaniciens, FOUCHER.
 Σημείωση: "Français Fonctionnel, clé internationale

Μετά τα επαγγελματικά Γαλλικά (Στοιχεία οικονομίας I, II)

Γ' ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3
 Économie et organisation de l'entreprise, FOUCHER.
 BEP: Exécution de tâches administratives,
 FOUCHER

Μετά τα επαγγελματικά Γαλλικά (Εμπορία I, II)

ΔΟΥΓΙΕΖ Μ: Action commerciale, Éditions FOUCHER
 Techniques commerciales " "

Μετά τα επαγγελματικά Γαλλικά (Αγοράζω)

BEP: Expression Française Études spécialité

ΤΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΝΑΥΤΗΓΕΙΑ:

HUSSENOT YVES: 30 conseils ou plaisanteries, HATIER

PINAUD YVES LOUIS: Pratique de la Voile,

Εγχειρίδιον Νεφθυε

κ.δ.

4. Ειδικοί Διευθυντές Βιβλίου Σ.Γ.

- α. Για βιβλιοπαραδίδειν χρέος : Για μια άριστη βιβλιοθήκη να προγραμμάτισει την βιβλιοθήκην (Εκτεταμένη Συλλογή) να συστηματοποιήσει συστηματικά την βιβλιοθήκην να δώσει να εφάρμοσται κανόνες για ειδικούς βιβλιοπαραδίδειν και συστηματικά να οργανώσει βιβλιοθήκην για τον παραδοσιακό δόγμα :
- α.1. Εξέταση χρόνου : Αν να βιβλιοπαραδίδει από γραμματικούς ν' αρχίσουν το βιβλιοπαραδίδει 1983/84
- α.2. Εξέταση βιβλίων παραδίδειν : Παραδίδειν άριστα να διακρίνει βιβλίο αν θα βιβλιοπαραδίδει το παλιό-τον νεότερό αν, και εξιστορώσει, να χρησιμοποιοίται για να δίνει πάλι την βιβλιοθήκην π.χ. κριτική και προφυλάξεις, ενδελεχέστερη βιβλιοθήκη κατά κλάδο, βιβλίο βιβλίων παλαιών κλάδων (παραδοσιακό βιβλίο πάλι π.χ. βιβλίο κ.τ.λ. ...)
- α.3. Εξέταση πωλεί : Ειδικός για πωλεί ποιο βιβλίο ή όλην την βιβλιοθήκην (Εκτεταμένη Συλλογή) να δώσει να δώσει παλαιά βιβλία να γράφει ανόμοια βιβλία παλαιά κλάδο να διακρίνει βιβλίο πάλι π.χ. κριτική και (Τρανό παραδίδειν το ανόμοιο βιβλίο να κριτική να διακρίνει να διακρίνει και άριστα λόγια, πάλι η βιβλιοθήκη ειδικών βιβλίων Σ.Γ. βίβλος πάλι φάση είναι άδυνατον. Χρειάζονται ειδικά παραδίδειν την βιβλιοθήκην που έχει η βιβλιοθήκη νεότερη βιβλίων είναι

και η περιγραφήν. Συμφωνή - παρρησία των
πυρρίων των περὶ τὴν ἐνδομὴν οὐκ ἔστιν Ἀπφύ
των Ἀπφύων. Εἶναι εἰσέλευτος αὐτὸς ἐν
αὐτῇ οὐκ ἔστιν παραπαρασκευασμένη ἡ αὐτὴ τοῦ

Βραχονοσίδου, ἰσχυρῶς, καὶ περὶ τὴν οὐκ ἔστιν
ἐν τῇ περὶ τὴν ἐκπερὶ τὴν δὲ εἶναι περὶ τὴν
καὶ δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ οὐκ ἔστιν περὶ τὴν
πορρὶων καὶ χερσὶνων οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν ἀπφύ τὴν οὐκ ἔστιν καὶ τὴν
τὴν οὐκ ἔστιν ἐκπερὶ τὴν οὐκ ἔστιν.

Εἶναι περὶ τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
αὐτὸς τὴν οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν

τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν

Εἶναι τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν

β. Εἰς τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν
τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν τὴν οὐκ ἔστιν

"περί Συρίας Αδελφίς" που υπάρχει υπόψιν
να γίνει ποινή αρνητική όσον έχει γίνει
που με τα άλλα ζωντανά πειστήρια
που χρόνια τώρα δεν έχει βρεθεί άλλη τιμή

5. Διδασκτικό Προβλημα

Οι συνθήκες η διδασκαλία των νέων διδασκασίας
των νέων προβλημάτων δεν είναι να έχει τα
βασικά των διδασκικών των μαθημάτων σε διδασκαλία
προβληματικό. Στο γενικό φορέον προεξέχον
για το μέγεθος της ζώνης ηθικής η παιδείας
και η διδασκαλία πρέπει να διαφεύγει
και η διδασκαλία να παραμένει των μαθημάτων
η διδασκαλία προβληματικό. Οι βασικές
φυσικές: α) διδασκαλία - α) διδασκαλία
και των διδασκικών πειστήρια. Τα πρέπει να έχει
προβλεπόμενα από κάθε διδασκαλία, έχουν
πριν γίνει το θέμα έχουν ένα, με την
προσδοκία ότι το νέο πρόβλημα θα
εφαρμοστεί από τον ερχόμενο εκπαιδευτή.
Αντικείμενο να είναι το θέμα να διδασκαλία
προβληματικό διδασκαλία πρέπει να είναι
α) των μαθημάτων α) διδασκαλία και β) των
μαθημάτων των μαθημάτων των
να διδασκούν να εκπαιδευτούν στην
η διδασκαλία.

(Προσώδευ: Εγκρίσι το νέο προσχέδιο από
το Σοβίετ 1983.)

β.1.: Καταργεί, κατά πρόβλεψη, τα ειδικά αν-
τιδωτικά που θα παραπορευθούν τα παιδι-
ακια από μέχρι εφ'όσον Απορίτου.

β.2.: Καταργεί την εν λόγω ρύθμιση που ο καθέ-
νας θα ιδέται να παραπορευθεί, με-
τέω της ίδια χρονιάς πάλι.

β.3.: Αποδέχεται την απόφαση Γ.Ε. των ιδρυμάτων
μαθηματικών Σ.Ε. στο Συμβούλιο της Επικρα-
τείας ο όποιος που θα φέρουν νέες, να δώ-
σουν μαθηματικά που θα διατίθενται σε όλους
τους, με ένα μεγάλο ποσό, ο Απενδύ-
σις του Απενδύσις θα έχει ήδη αναλάβει το μαθημα-
τικό, με αφορμή μαθηματικά από το ίδιο το
Απορίτου ή η επιλογή τους, αποδέχεται
θα είναι:

i - Απορίτις εφ'όσον είναι των μαθημα-
τικών να φέρνεται και να προετοιμάσει την επι-
λογή.

ii - Η Δύναμις επιλέγει τους που θα πο-
θούν των μαθηματικών να φέρνεται η επι-
λογή των.

β.4.: Η απορίτις από το ΚΕΑΕ είναι ιδρυμα-
τική μέχρι μέχρι το εφ'όσον Απενδύ-
σις με όσον των μαθηματικών που θα διατίθενται

6. Σύνταξη τριών οδών

Μέχρι το τέλος Απριλίου, να είναι εφαρμόσιμη στο ΚΕΜΕ, οι οδηγίες ευρίσκονται οδών να πουλήθουν. τον μαρτυρεί Σ. Γ. στο νέο έργο του.

Συνιστάται, στις οδηγίες αυτές, πέρα από τις γενικές δοξές διδασκόμενες μεθοδολογίας της διδασκαλίας γίνει προβλεπεί να περιλαμβάνουν και άλλες οδηγίες έχουν με την όψη να δώσουν περαιτέρω για τους τμήματα τους, να δώσουν και να μην περιλαμβάνει, εφόσον υπάρχει, πάλι από άλλα γεγονότα βιβλίου και τεχνική προοπτική.

Γ. ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι νέες "μιας οδού" αν, πάλι με έμφαση τη εφαρμογή σε παρανομοφύλακες ναρκωτικά που πωλούνται και ελέγχονται με την προοπτική, έχουμε με την παρανομοφύλαξη αυτή προτίναξη να παραμείνουν.

1. Παρανομοφύλαξη με εφαρμογή και βιβλίου διδασκόμενου τον μαθητή πάλι το τέλος να δώσουν για τον πρώτο χρόνο. Για τον πρώτο με την προοπτική, αυτή να είναι να συμπεριλάβουν οι διδασκόμενοι και οι μαθητές Σ. Γ. ώστε πάλι

από βέλους διαφανήσαντες ερωτησόμενοι
αν δε έχουν ήδη βίαιη ή όφθαλμική
ή ενδοφρενική το κέντρο για την πορεία
της ως προς συνήθειες που δε έχουν
λειτουργούντες.

2. Το ΚΕΝΤΡΟ, έχοντας όλο το απαραίτητο
υπόγειο γίεν από την εξέταση των
νέων φαινομένων που είναι χέονο, δε
είναι σε θέση να περιγράψει με βεβαιότητα
πέντε νέων βιολογικών το όλο πρόβλημα
ή διαγορευμάτων ή να περιγράψει το
πρόβλημα.

Με την

Μ/α

Ο/γ/α/β/γ/δ/ε/ς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 12/1983
=====

Σήμερα, 4-2-1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπάκης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδύλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση, Κ. Συριόπουλος, γιατί ήταν ασθενής και ο κ. Κ. Φούσκας γιατί είχε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Γνωμοδότηση για το Σχ. Π.Δ/τος για την λειτουργία της ΕΑΣΑ. Εισηγητής κ. Ι. Σκορδύλης.
- ΘΕΜΑ 2ο - Γνωμοδότηση για τη σειρά βιβλίων "θέλεις να γίνεις". Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Σύσταση Ο.Ε. μελέτης των Α.Π. και Ω.Π. γυμνασίου-λυκείου. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Συγκρότηση Ο.Ε. για την περιβαλλοντική εκπαίδευση στα σχολεία Μ.Ε. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Οδηγίες Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Δέσμη Γεν. Ωφελιμότητας: α) Πρόγραμμα Ε. Γλωσσών: εισηγητή Τρ. Τριανταφύλλου, Ευ. Γκούμα. β) Πρόγραμμα κτλ. μαθήματος γραμματειακής προπαιδείας: εισηγήτρια Γ. Ξανθάκου.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασεως. Το Τμήμα αρχίζει στη συνέχεια την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Προτάσσεται το 5 θέμα. Ο κ. Κακριδής λέγει: Η γνώμη μου για το κείμενο της Ομάδας Κοινωνιολογίας (δηλαδή του κ. Βώρου, που συμπαρασύρει και τον κ. Παπαδόπουλο) διατυπώθηκε στην προηγούμενη συνεδρία. Όμως δεν μπορώ παρά να επαινέσω τον κ. Σπυρόπουλο, που προστάτεψε το Τμήμα από βιαστική απόφαση. Έτσι διαβάσαμε και το σημείο 6: "Κάποια δείγματα ερωτήσεων-απαντήσεων" όπου σταματώ κιόλας στο πρώτο δείγμα, ιδιαίτερα στη σελ. 5, όπου διαβάζουμε: "Εμείς όμως παρατηρούμε...πολυ-κατοικία σήμερα". Το αντίστοιχο κομμάτι στο βιβλίο, όπου παραπέμπει το ερώτημα είναι στη σελ. 12: "Η ανθρωπότητα κατά τον COMPTE ... στην αιτιώδη σχέση των φαινομένων". Αυτό το κομμάτι των "Οδηγιών" που διαβάσαμε (και που πολύ αμφιβάλλω αν δέχεται να το υπογράψει ο κ. Παπαδόπουλος - οι "Οδηγίες" έχουν μόνο την υπογραφή του κ. Βώρου) είναι κατά τη γνώμη μου τόσο έξω από τα πράγματα, τόσο απαράδεκτα σφαλερό και αποπροσανατολιστικό, ώστε και ένας άμοιρος κοινωνιολογίας (όπως π.χ. εγώ) δεν μπορεί παρά να ανησυχήσει. Δε θα συζητήσω το επιστημονικό θέμα ούτε με το συντάκτη ούτε με κανέναν άλλο. Οι επιστημονικές συζητήσεις διεξάγονται μεταξύ ειδικών επιστημόνων. Άλλοθ είναι το πρόβλημά μας.

Το Τμήμα είχε τη γνώμη ότι ολόκληρο το πλέγμα των νέων μέτρων έπρεπε να εγκαινιαστεί από του χρόνου; ύστερα από εντατική προετοιμασία θα είχαμε τότε στην Κοινωνιολογία το βιβλίο του κ. Φίλια, καιρό να μετεκπαιδεύσουμε άνετα και ουσιαστικά τους καθηγητές μας, να συντάξουμε εμπειριστατωμένες οδηγίες κλπ. κλπ. Όμως το Υπουργείο βιαζόταν, και εμείς υπακούοντας πια σε υπηρεσιακή εντολή εγκρίναμε το ένα και το άλλο (εγκρίναμε π.χ. το βιβλιαράκι αυτό, που το επίπεδο του, όπως τώρα διαπιστώνω δεν είναι τόσο ικανοποιητικό, όσο περίμενα), αναθέσαμε το ένα και το άλλο (π.χ. στους κ.κ. Βώρο και Παπασημακόπουλο την οργάνωση των Σεμιναρίων), που προγραμματίσαμε το ένα και το άλλο σε σχέση με τη φετινή ύλη, τώρα κοιτούμε να βολέψουμε και το θέμα των οδηγιών διδασκαλίας - όλα πορεύεις με μισό παπούτσι, που βέβαια σπάνια πετυχαίνουν. Προσωπικά, κ. Σύμβουλοι, δε βλέπω το λόγο να προσχωρήσω στον επιστημο-
./.

νικό ερασιτεχνισμό και τυχοδιωκτισμό, και το ίδιο ισχύει, πιστεύω, και για ολόκληρο το Τμήμα. Ούτε μπορούμε να υπολογίζουμε στο γεγονός ότι η δεξιά δεν ξέρει (ή μήπως στη φάση αυτή δε θέλει) να κάνει σωστή αντιπολίτευση. Αργά ή γρήγορα θα χρειαστεί πάλι το ΚΕΜΕ να παίξει το ρόλο του κυματοθραύστη των επιθέσεων, και είμαι υποχρεωμένος από τη θέση μου να το προστατέψω και αυτό, και πολύ περισσότερο την ελληνική εκπαίδευση, τα παιδιά μας και τους δυναδέλφους μας.

Κύριοι συνάδελφοι - ίσως το πιο σωστό θα ήταν να ανακοινώσουμε στο ΥΠΕΠΘ ότι η έλλειψη επιστήμονα κοινωνιολόγου ανάμεσά μας (ο κ. Παπαδόπουλος έχει ειδικευτεί στην Ψυχολογία) δε μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε το μάθημα, και έτσι παρακαλούμε να το χειριστούν στο δικό τους επίπεδο (συγκροτώντας AD HOC μια επίσημη και υπεύθυνη, επώνυμη Ομάδα Εργασίας), ή να μας αποσπάσουν έναν κοινωνιολόγο υψηλού επιπέδου (π.χ. από κάποιο ΑΕΙ). Όμως τώρα πια η χρονιά πήκε στο δρόμο της και είναι αργά για τέτοιες ενέργειες. Έτσι προτείνω να συνεχίσουμε όπως ξεκινήσαμε απαιτώντας όμως όσα κείμενα -εισηγήσεις κλπ. μας υποβάλλονται για έγκριση να έχουν την υπογραφή όλων των μελών της έστω άτυπης Ο.Ε. Κοινωνιολογίας (όπου σε αυτήν ελπίζω να μετέχει και ο κ. Φίλιας και άλλοι δόκιμοι Κοινωνιολόγοι) και όχι μόνο του κ. Βώρου που σε μια εξομολογητική στιγμή μας το είπε ότι με την κοινωνιολογία πρωτοσχετίστηκε μέσα στο 1982.

Η πρότασή μου είναι συγκεκριμένη: προτείνω να αναβάλουμε την έγκριση των Οδηγιών Διδασκαλίας που μας υποβάλλονται, ώσπου να μας υπβληθεί κείμενο επώνυμο και υπογραμμένο από πρόσωπα που παρέχουν εγγύηση για το επιστημονικό περιεχόμενο των Οδηγιών: το παιδαγωγικό μέρος το κρίνουμε και μοναχοί μας.

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Όπως δήλωσα και προχτές, 2-2-83, τα βασικά σημεία των οδηγιών τα συζητήσαμε μαζί με τον κ. Βώρο. Πολλά λοιπόν επιμέρους σημεία και η διατύπωση είναι δικά του. Δυστυχώς χτές ήμουν άρρωστος και δεν μπόρεσα να πάρω παρά σήμερα το πρωί το κείμενό του με τις κάποιες αλλαγές. Ασφαλώς δε συμφωνώ με όσα στα επιμέρους ματα-ερωτήματα γράφονται και δεν μπορώ να πάρω συγκεκριμένη θέση και εκφέρω γνώμη, γιατί, για το λόγο που ανέφερα, δεν έχ έχω τον απαραίτητο ελάχιστο έστω χρόνο.

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει: Θα μείνω αυστηρά στην παράγραφο τη σχετική με το σχολιασμό της θεωρίας του AUGUSTE COMTE και θα παρατηρήσω τα εξής: το θέμα με ενδιαφέρει, γιατί το αναφέρω στις σημειώσεις μου των μαθημάτων που κάνω στη ΣΕΑΜΕ. Είναι ορθή η άποψη ότι τα τρία στάδια δε διαδέχονται ιστορικά το ένα το άλλο, ώστε η εμφάνιση του ενός να σημαίνει οριστική λήξη του προηγούμενου και ότι στην πραγματικότητα έχουμε επεκτάσεις του προηγούμενου στο επόμενο, συνύπαρξη σταδίων κτλ. Διαφωνώ όμως με τα συγκεκριμένα παραδείγματα, που μου φαίνονται υπερ-απλουστευμένα και δίνουν μια σχηματική θεώρηση των πραγμάτων. Το να λέμε λ.χ. ότι όποιος φοβάει φυλαχτό εντάσσεται στο μεταφυσικό στάδιο είναι κάπως παρακινδυνευμένο, αν όχι αυθαίρετο. Επίσης παρακινδυνευμένο είναι να λέμε ότι όποιος ανάβει ένα κερί για λόγους υγείας ανήκει στο θρησκευτικό στάδιο. Και αυτό, γιατί μια τέτοια άποψη: 1) Δε συμβάλλει στην καλλιέργεια της αίσθησης του σχετικού στους μαθητές (για να γίνει κάτι παρόμοιο, πρέπει να διδαχτούν ότι η καθαρά επιστημονική θεώρηση των πραγμάτων δεν αποκλείει και άλλες πνευματικές στάσεις - λ.χ. τη θρησκευτική ή την καλλιτεχνική που και πραγματικές και πολιτιστικές καταξιωμένες είναι). 2) Δε φαίνεται να λαμβάνει υπόψη της το ότι πολλοί από αυτούς που διανύουν συνειδητά το θρησκευτικό στάδιο είναι ταυτόχρονα αξιόλογοι επιστήμονες-ερευνητές και 3) Ενδέχεται να δημιουργήσει σοβαρά προσκόμματα (δεν πρέπει να παραθεωρούμε την πρακτική πλευρά του θέματος) στο έργο των θεολόγων καθηγητών, που εξακολουθούν να διορίζονται και καλώς ή κακώς να έχουν έργο στη Μ.Ε. Θα πρότεινα λοιπόν η σχετική παράγραφος είτε να απαλειφθεί είτε να αναδιατυπωθεί κριτικότερα και πιο προσεχτικά.

Ο κ. Βώρος λέγει: Σε όσα είπαν οι κ.κ. Παπαδόπουλος, Κακριδής και Κατσιμάνης επιθυμώ να αντιπαρατηρήσω τα εξής:

1.- Η επιστήμη της συμπεριφοράς ξεκίνησε από τον PAVLOV, εμφανίστηκε στην Αμερική με τον WATSON και εξελίχτηκε ως τον SKINER (που οι απόψεις του - λέγεται - εφαρμόστηκαν για τους στρατιώτες στο Βιετνάμ). Η εικόνα του βιβλίου που σχολίασε ο κ. Παπαδόπουλος συμβαίνει να είναι δανεισμένη από το βιβλίο της SEGER' σχετική υποσημείωση το διευκρινίζει (σελ. 75).

./.

2.- Θα ήμουν ευτυχής - για λογαριασμό του Τμήματος - αν η σημερινή επιστημονική σεμνότητα που εκδήλωσε ο κ. Παπαδόπουλος, αναρμοδιότητά του στην Κοινωνιολογία, είχε προϋπάρξει και πριν 15 μέρες, όταν διεκδικούσε μερίδα από τις φροντίδες της Κοινωνιολογίας.

3.- Ποτέ δε διεκδίκησα μοναδικότητα για τα θέματα της Κοινωνιολογίας' όμως:

α) Το Τμήμα δέχτηκε την εισήγησή μου για το αναλυτικό πρόγραμμα (ο κ. Κακριδής τη χαρακτήρισε εντυπωσιακή).

β) Το Τμήμα μου ανέθεσε να οργανώσω τα σεμινάρια τον Νοέμβρη - Δεκέμβρη.

Τώρα διατυπώνονται επιφυλάξεις' τις ακούω με σεβασμό' αναρωτιέμαι μόνο πόση υπάρχει σ' όλα αυτά συνέπεια, ότι τόσο για το τωρινό ζήτημα όσο για τη γενικότερη στάση μας απέναντι σε διάφορα επιστημονικά ζητήματα.

4.- Συγκεκριμένα: πώς συμβιβάζεται σήμερα να λέμε: "αδυνατώ να εγκρίνω, αφού δεν έχω επιστημονική ειδικότητα να κρίνω" όταν προχθές εμείς οι ίδιοι ρίχναμε κεραυνούς για να απορρίψουμε ένα βιβλίο που επίσης ήταν έξω από την ειδικότητά μας; δε γνωρίζω πόσο αυτά συνθέτουν επιστημονική και υπηρεσιακή συνέπεια.

5.- Αν ευνοούσε ο κ. Κακριδής συμμετοχή τον κ. Φίλια σε κάποια άτυπη έστω ομάδα Κοινωνιολογίας οφείλω να πω για λόγους τάξης και αλήθειας ότι κάτι τέτοιο δεν αληθεύει. Όσες φορές ζητήσαμε τη βοήθεια του κ. Φίλια για ένα σεμινάριο ή κάτι άλλο ήταν πρόθυμος, αλλά αυτό δε συνθέτει συμμετοχή σε κάποια ομάδα.

6.- Επειδή επανέρχεται ο όρος της δημογραφίας διευκρινίζω ότι είναι κλάδος επιστημονικός καθιερωμένος από τα μέσα του 19ου αιώνα και παραπέμπω στο οικείο λήμμα στα λεξικά: (α) Κοινωνικών Επιστημών της UNESCO (β) Κοινωνιολογικό Λεξικό 10 γάλλων κοινωνιολόγων, που πρόσφατα κυκλοφόρησε σε ελληνική έκδοση από τις εκδόσεις Καστανιώτη-Επικαιρότητας.

7.- Με βρίσκει σύμφωνο η άποψη του κ. Κατσιμάνη για τη σκοπιμότητα μιας διευκρίνισης ότι οι διάφορες πτυχές της πνευματικής ζωής έχουν νομιμότητα και σχετικότητα' θα μπορούσα να θυμίσω τις τελευταίες σελίδες της Γνωσιολογίας Παπανούτσου όπου γράφονται τα εξής περίπου:

... την παρουσία των ...

μόνο όταν εξαιρεθεί ο πόνος
και κατακτηθεί ο ουρανός
και κινηθεί ο θάνατος
μόνο τότε θα πάψει να υπάρχει η μαγική ψυχοτροπία.

8.- 'Υστερα απ' αυτά όλα: η επίμαχη παράγραφος που σχολίασε ο κ. Κακριδής:

α) γράφτηκε ως σύνοψη σχολιασμών που έχουν διατυπωθεί για τη θεωρία των τριών σταδίων, γράφτηκε για να βοηθήσει τους διδάσκοντες και τεκμηριώνεται από πλήθος βιβλίων Κοινωνιολογίας και φιλοσοφίας που πρόσφατα ξανακοίταξα ειδικά για το θέμα αυτό (π.χ. BREHIER, Ιστορία της Φιλοσοφίας).

β) Μπορεί να θεραπευτεί κατά τη γνώμη μου με την προσθήκη μιας παραγράφου: "Μπορεί ο ίδιος άνθρωπος μέσα σε μία μέρα να ζήσει και τα τρία στάδια".

γ) Μπορεί όλη η παράγραφος να διαγραφεί, αλλά έτσι θα στερήσουμε τους συναδέλφους από μία βοήθεια.

δ) Μπορούμε να προωθήσουμε το σώμα των οδηγίων, που είναι κυρίως θέματα διδακτικής, και να ρωτήσουμε και κάποιον ειδικό σε σημεία που έχουμε λόγους αμφιβολίας. Θυμίζω ότι από την αρχή της εισήγησης έλεγα ότι αυτές τις οδηγίες της έγραφα, αφού συζήτησα με τους συναδέλφους που ένας απ' αυτούς, ο κ. Χιωτάκης, είναι ειδικός κοινωνιολόγος.

9.- 'Υστερα απ' αυτά νομίζω χρήσιμο:

α) Να προωθήσουμε τις οδηγίες που οι συνάδελφοι τις χρειάζονται.

β) Να αποφασίσουμε για την επίμαχη παράγραφο σύμφωνα με τις δυνατότητες που κατέγραφα παραπάνω (παρ. 8).

γ) Νά προσέξουμε ότι η αναβλητικότητα δεν είναι εποικοδομητική (αναβάλαμε την Τετάρτη, αναβάλλουμε σήμερα, αναβάλαμε χθες μια συναφή συνεργασία με τον κ. Παπαδόπουλο που μου διαμήνυσε ότι σσθενούσε).

Πού πάνε όλα αυτά, όταν οι συνάδελφοι περιμένουν οδηγίες και τεύχος β' ;

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Δε θα δίσταζα να συμφωνήσω με την άποψη ότι, καθώς το Τμήμα δε διαθέτει ειδικό κοινωνιολόγο, θα πρέπει οι εισηγήσεις που αφορούν το μάθημα της Κοινωνιολογίας να έχουν κάθε δυνατό τεκμήριο επιστημονικότητας. Όπως είναι διαμορφωμένα τα πράγματα, το κριτήριο αυτό μπορεί να διασφαλιστεύ - σε κάποιο βαθμό - από μία ομάδα ειδικών ή ειδικότερα απασχολούμενων με το μάθημα αυτό. Δεν είναι έλλειψη εμπιστοσύνης στο πρόσωπο κάποιου συναδέλφου· είναι ένα μέτρο για να κατοχυρωθεί η ορθότητα - επιστημονική και παιδαγωγική - στις αποφάσεις του Τμήματος.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Ο κ. Βώρος πρωτοστάτησε για την εισαγωγή της Κοινωνιολογίας στα σχολεία. Έγραψε για το θέμα σε περιοδικά και εφημερίδες, καλλιέργησε το έδαφος, κίνησε διαδικασίες επέλεξε βιβλία, οργάνωσε σεμινάρια. Το μάθημα ξεκίνησε με την πρωτοβουλία και την ιδιαίτερη ευθύνη του. Και βρισκόμαστε στο Φεβρουάριο. Νομίζω λοιπόν ότι γι' αυτό το χρόνο θα πρέπει να συνεχίσει να έχει την ευθύνη για το μάθημα ο ίδιος. Η Επιτροπή για την οποία γίνεται λόγος, στην οποία θεωρώ απαραίτητη την παρουσία του κ. Βώρου, να εργαστεί για τη διδασκαλία του μαθήματος από το νέο σχολ. έτος.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το συγκεκριμένο ερώτημα, αν αποδέχεται την πρόταση αναβολής έως ότου υποβληθεί κείμενο οδηγιών με υπογραφές που να παρέχουν ικανή εγγύηση για την επιστημονική ορθότητα των περιεχομένων τους ή όχι.

Ψηφοφορία

Εκορδύλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΟΧΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ (γιατί εισάγεται μία τακτική ολισθηρή και επικίνδυνη και ενέχει για μας την κατηγορία της ασυνέπειας, βαριάς ασυνέπειας μέσα σε λίγες ώρες ή μέρες.
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 5/3 εγκρίνεται η αναβολή του θέματος.

ΕΜΑ 2ο

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Το ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Εφαρμ. Προγραμμάτων Ε.Ε., με έγγραφό του στις 29-3-82/Γ2/260 (μου δόθηκε για εισήγηση στις 5-5-82 και είχε μπει στην ημερήσια διάταξη στις 15-7-82/πρ. 48 αλλά αναβλήθηκε η συζήτησή του λόγω που είχαμε τα θέματα των προγραμμάτων τόσο τότε όσο και μετά το Σεπτέμβριο που ήταν επείγοντα) διαβιβάζει αίτηση του εκδότη κ. Καραμπερόπουλου Σταύρου που ζητεί να γίνει απ' το Υπουργείο διατύπωση γνώμης για τη χρησιμότητα της σειράς των βιβλίων της Έλλης Έμκε με τίτλο "Θέλεις να γίνεις" και παρακαλεί για τη γνωμοδότησή μας σύμφωνα με το νόμο 186/75, άρθρ. 2, παρ. 5.

Η σειρά των παραπάνω βιβλίων περιλαμβάνει 3 βιβλία επιμέρους με τίτλους "Δάσκαλος" σελ. 94, "Αρχιτέκτονας" σελ. 77 και "Ξεναγός" σ. 95. Πρόκειται για μια σειρά καλαίσθητων βιβλίων, που παρουσιάζουν μια πρωτοτυπία στην παράθεση της ύλης, γιατί στηρίζονται σε γνώμες εκπροσώπων των διάφορων επαγγελματιών. Αυτή όμως η πρωτοτυπία είναι και ένα πρώτο μειονέκτημα για μια επικύρωση της καταλληλότητάς τους απ' το ΚΕΜΕ, γιατί πρόκειται για αυθαίρετη και τυχαία μάλλον εκπροσώπηση που μπορεί να θεωρηθεί και όμηση ή έμμεση προβολή των προσώπων που αναφέρονται. Δεν έχουν κατά συνέπεια επιστημονικές βάσεις αλλά εμπειρικές σε λίγα άτομα των οποίων και παρατίθενται γνώμες. Έτσι οι πληροφορίες των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων για τα επαγγέλματα αυτά παραμένουν σε υποκειμενικά πλαίσια, είναι μάλιστα πολύ συχνές και ο μαθητής θα κουράζεται δυσανάλογα απ' ό,τι θα ωφελείται. Ακόμη δεν υπάρχει ενιαίο σύστημα έκθεσης των στοιχείων που αφορούν το κάθε επάγγελμα και των πληροφοριών, πράγμα που περιμένει κανείς από βιβλία τέτοιας σειράς και θα χρειάζονταν βέβαια σε κάποιο κεφάλαιο να τονιστούν οι ιδιαιτερότητες κάθε επαγγέλματος. Είναι πολύ αναλυτικό για μαθητές που χρειάζονται ένα περιληπτικό και ευσύνοπτο σχετικό βιβλίο, έτσι ώστε να μην κρίνεται σκόπιμη η επικύρωση της χρησιμότητάς τους απ' το ΚΕΜΕ. Ούτε είναι χωρίς λάθη και αδυναμίες ή αβλεψίες (π.χ. στο Δ.σ 14 "να το μάθει" αντί "του", σ. 65 "χαρούμενες ανθρώπους". σ. 82 "ΣΕΛΑΔΕ Σεμινάρια Επιμορφώσεως..." Σχολή Επιμορ...

./.

σ. 83 η πρόταξη του ΠΥΣΔΕ σε σχέση με το ΚΕΜΕ κτλ. Στο βιβλίο "Αρχιτέκτονες" σ. 13 "Κι άλλοι αρχιτέκτονες" χωρίς να αναφέρονται ονόματα ενώ ακολουθούν λόγια τους σε εισαγωγικά, ό. 19-20, ασυνταξίες "το εξασκείς, παρουσιάζει μια ποικιλία, αντιμετωπίζεις... εξαρτάται κάτω από ποιές συνθήκες....." κτλ.

Αν και τα βιβλία αυτά μπορούν να βοηθήσουν ένα μαθητή που έχει κιάλας επισημάνει ή αποφασίσει για το επάγγελμά του με την παροχή αρκετών πληροφοριών, δεν μπορώ για τους παραπάνω λόγους να εισηγηθώ στο Τμήμα την έκρισή τους ως κατάλληλων γενικά για τη χρησιμοποίησή τους από τη Μ.Ε., όπως ζητείται στην αίτηση του εκδότη.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο Πρόεδρος διαβάζει εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου η οποία έχει ως εξής: Για την εισαγωγή στα Γυμνάσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, προτείνω τη συγκρότηση Ομάδας Εργασίας, που θα εργάζεται στο ΚΕΜΕ, με ευθύνη του Συμβούλου Β' Ηλία Σπυρόπουλου, από τους εξής εκπαιδευτικούς:

- 1.- Ορεινού Σοφία, Βιολόγο, απεσπασμένη στο ΚΕΜΕ
- 2.- Γαρδέλη Σοφία, Μαθηματικό, του Γυμνασίου Βούλας
- 3.- Κωστόπουλο Δημήτριο, Γεωλόγο, του Λυκείου Αγ. Γεροθέου
- 4.- Βύζα Ελένη, φυσιολγνώστρια, της Βαρβακείου Προτύπου Σχολής
- 5.- Κούσουλα Γεώργιο, Φυσιολγνώστη, του 40ου Λύκειου Αθήνας

Στις εργασίες της Ομάδας θα μετέχει και ο Σύμβουλος Β' ΚΕΜΕ Στ. Παπασημακόπουλος. Κρίνεται χρήσιμο να κληθεί η ΟΛΜΕ να προτείνει εκπρόσωπό της για συμμετοχή στην Ομάδα Εργασίας.

Έργο της Ομάδας αυτής θα είναι η μελέτη των προβλημάτων που παρουσιάζει η εισαγωγή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία Μ.Ε., και η διατύπωση προτάσεων για το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της, ώστε να συντελέσει στο άνοιγμα του σχολείου προς τη ζωή, όπως και ο καταρτισμός χρονοδιαγράμματος και οι προϋποθέσεις που πρέπει να εξασφαλιστούν για την αποδοτική εφαρμογή της. Η Ομάδα εργασίας θα πρέπει

να περατώσει το έργο της ως τις 15 Μαΐου 1983. Οι εκπαιδευτικοί- μέλη της Ομάδας που εργάζονται στα σχολεία θα απαλλαγούν από τα 2/5 του εβδομαδιαίου ωραρίου τους, ώστε δύο ημέρες την εβδομάδα να συνεργάζονται στα γραφεία του ΚΕΜΕ.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Στο σημείο αυτό γίνεται ολιγόλεπτο διάλειμμα.

Στις 11.30 το Τμήμα συνεχίζει με τη συζήτηση του 1ου θέματος.

Ο κ. Ι. Σκορδύλης λέγει: Με το έγγραφο του αριθμ. Φ.12/6761/Γ4/1596/23-12-82 ο Υφυπουργός κ. Π. Μώραλης μας απέστειλε σχέδιο Π. Δ/τος με το οποίο καταργούνται τα άρθρα 3, 4, 5 και 6 του Π.Δ/τος 861/78 που καθορίζουν τα διδασκόμενα μαθήματα και το ωρολόγιο πρόγραμμα της ΕΑΣΑ και μας παρακαλεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.186/75, να γνωμοδοτήσουμε σχετικά.

Σκόπιμο κρίνω να σας υπενθυμίσω πως τα περισσότερα από τα υπόλοιπα άρθρα του Π.Δ/τος 861/78 που αφορούν τα θέματα λειτουργίας της ΕΑΣΑ τροποποιήθηκαν και ανανεώθηκαν με προγενέστερο Δ/μα που πέρασε από τη διαδικασία της έγκρισής μας στην πράξη μας 28/1982, και που όπως μας πληροφορεί με το έγγραφό του ο κ. Υφυπουργός βρίσκεται στην εφημερίδα της κυβέρνησης για δημοσίευση.

Προτού να προχωρήσω στην κρίση και τις προτάσεις μου για το Προεδρικό Διάταγμα, επιθυμώ επίσης με ιδιαίτερη έμφαση να τονίσω πως βρίσκω άσκοπη και ασύμφορη την εφαρμογή του νέου αυτού Προεδρικού Διατάγματος στην τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά. Η άποψή μου γχ αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι με το νέο αυτό Προεδρικό Διάταγμα γίνεται μια σημαντική ανακατάταξη των μαθημάτων σε ότι αφορά τις ώρες τους, το

./.

περιεχόμενό τους και τις τάξεις που διδάσκονται, γεγονός που καθιστά αδύνατη και ασύμφορη κάθε προσπάθεια εφαρμογής του, τώρα που η ακαδημαϊκή χρονιά βαδίζει προς το τέλος της. Η πείρα μάς έχει αποδείξει πως όσο και εάν συντομευτεί η γραφειοκρατική διαδικασία, το Π.Δ/μα δεν είναι δυνατό να φθάσει στην ΕΑΣΑ πριν από το Μάρτιο και η εφαρμογή του μόνο αναστάτωση θά φέρει. Για το λόγο αυτό εισηγούμαι η εφαρμογή του να αρχίσει από το ακαδημαϊκό έτος 1983 - 84.

Με το παρόν Π.Δ/μα, που κατά την προσωπική μου άποψη θα καλυφθεί το μεταβατικό στάδιο λειτουργίας της ΕΑΣΑ μέχρι την ένταξή της στα ΑΕΙ, επιδιώκεται ο εναρμονισμός των μαθημάτων και του ωρολόγιου προγράμματος προς τις διατάξεις του Π.Δ/τος που τροποποιεί το Π.Δ.861/78, η συμπλήρωση του κύκλου των μαθημάτων με νέα, η συνένωση συγγενών μαθημάτων και η αναθεώρηση της σχέσης των θεωρητικών προς τα πρακτικά μαθήματα.

Παρά τις σημαντικές αυτές επιδιώξεις του το σχέδιο του Π.Δ/τος παρουσιάζει πολλές ελλείψεις, παραλείψεις και ατέλειες, που στην περίπτωση που θα δημοσιευτεί έτσι όπως είναι, θά παρουσιάσει μεγάλες και ανυπέρβλητες δυσκολίες στην εφαρμογή του. Ενδεικτικά αναφέρω μερικές από τις ασάφειες και τις ατέλειες του για να σχηματίσετε μια ιδέα.

1) Τον κακό χαρακτηρισμό των μαθημάτων σε μαθήματα κορμού, ειδικότητας και επιλογής. Οι όροι αυτοί, όπως είναι γνωστό, προέρχονται από την προηγούμενη διάκριση των μαθημάτων στη Μ.Εκ/ση που όμως δεν έχουν καμιά θέση και σκοπιμότητα εδώ. Περύργο είναι πως με τον όρο κορμού χαρακτηρίζονται τὰ θεωρητικά μαθήματα, με τον όρο ειδικότητας τὰ πρακτικά και με τον όρο επιλογής μαθήματα που μπορεί να επιλέξει ο σπουδαστής αλλά και μαθήματα που μπορεί να κάνει την ειδικότητά του.

2) Την παρουσίαση νέων μαθημάτων που ομολογουμένως δεν υ-

πάρχουν ή δεν μπορούν να υπάρξουν έτσι όπως παρουσιάζονται εδώ. Π.χ. δεν καταλαβαίνω ποιά μάθημα είναι αυτό και ποιάς μπορεί να τó διδάξει όπως αυτό με τον αριθμό 10 στον πίνακα "Στατιστική - μετρολογία αθλητικές επιστήμες (εργομετρία, κινησιολογία, στοιχεία στατιστικής). Επίσης περιττά και εκτός του κύκλου των σπουδών του καθηγητή της Φ.Α. θεωρώ τά μαθήματα που αναφέρονται στον κύκλο της επιλογής όπως αυτά της "Δημοσιογραφίας", της "Τεχνολογίας των εποπτικών οργάνων", της "Τεχνολογίας και συντήρησης οργάνων χώρου άθλησης" κλπ.

3) Την άσκοπη αλλαγή του ωραίου ελληνικού όρου "Κινησιολογία" με αυτόν της "Βιομηχανικής". Ο όρος αυτός απαντά φυσικά στην διεθνή αθλητική ορολογία, αλλά είναι γνωστό πως με αυτόν οι ξένοι εννοούν άλλο και άλλο εμείς.

4) Περιττή θεωρώ την πρόσθεση σέ πολλά σημεία και μαθήματα του όρου "και του αθλητισμού". Ο αθλητισμός αποτελεί μέρος μόνο της Φυσ. Αγωγής, παρουσιάζεται σαν συμπληρωματικός όρος σε άλλες χώρες, μα και σ' αυτήν την περίπτωση οι ξένοι με τον όρο "φύση του ανθρώπου" δεν εννοούν όπως εμείς τη σωματική, την ψυχική και την πνευματική του υπόσταση.

5) Ασμφείς θεωρώ τις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου Ι καθώς και τις παραγράφους Ι και 2 του άρθρου 4.

6) Ασ-ύμφορο και αντιπαιδαγωγικό θεωρώ τον τρόπο της παρουσίασης τών μαθημάτων σαν μονόπρα σε πολλά έτη.

Μετά από τις διαπιστώσεις μου αυτές και μετά από τη μάταιη προσπάθειά μου νά έχω μιάν απάντηση σε πολλά μου ερωτήματα από συντάκτες του σχεδίου, ~~απεφάσισα~~ θεώρησα σκόπιμο να δώσω μια νέα μορφή στο σχέδιο του Π.Δ/τος, μια μορφή που προήλθε από την πείρα μου, τη μελέτη των προηγούμενων σχετικών Δ/των και τη συνεργασία και άλλων παραγόντων της Φυσ. Αγωγής και παρακαλώ τó Τμήμα να το εγκρίνει όπως τελικά το διαμόρφωσα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α'

Διδασκόμενα μαθήματα, ωρολόγιο πρόγραμμα

Άρθρο 1

Ι.- Τα μαθήματα που διδάσκονται στην ΕΑΣΑ είναι:

α. Γενικά: 1) Ανατομία, 2) Φυσιολογία, 3) Εργοφυσιολογία, 4) Αθλητική (τραυματολογία, πρώτες βοήθειες, διαιτολογία, υγιεινή), 5) Φυσικοθεραπεία-μασάζ, 6) Κινητική συμπεριφορά (κινητική ανάπτυξη, έλεγχο και μάθηση), 7) Παιδαγωγική, 8) Ψυχολογία, αθλητική ψυχολογία, 9) Κοινωνιολογία-αθλητική κοινωνιολογία, 10) Εργομετρία (μετρολογία αθλητικές επιστήμες-στατιστική, 11) Διδακτική, 12) Κινησιολογία, 13) Γενική προπονητική, 14) Ιστορία της Φυσικής Αγωγής, 15) Φιλοσοφία-θεωρία της φυσ. Αγωγής, 16) Οργάνωση διοίκηση της Φυσ. Αγωγής, 17) Ξένες γλώσσες, 18) Καλαθοσφαίριση, 19) Πετοσφαίριση, 20) Χειροσφαίριση, 21) Ποδοσφαίριση, 22) Κολύμβηση, 23) Κλασικός αθλητισμός, 24) Ενόργανη αγωνιστική γυμναστική, 25) Ρυθμική αγωνιστική γυμναστική θηλέων, 26) Γυμναστική, 27) Ορχηστρική, 28) Χοροί (λαογραφία-χορογραφία), 29) Μουσική, 30) Παιδαγωγικά παιχνίδια, 31) Βαρέα αθλήματα (πάλη, άρση βαρών).

β. Επιλογής: 1) Ξένες γλώσσες, 2) Άρση βαρών, 3) Κωπηλασία-ιστιοπλοΐα, 4) Αντισφαίριση (τένις), 5) Επιτραπέζια αντισφαίριση, 6) Ξιφασκία, 7) Σκοποβολή, 8) Φυσική αγωγή για προβληματικά παιδιά, 9) Υδατοσφαίριση (πόλο), 10) Καταδύσεις, 11) Χιονοδρομίες.

2.- Οι σπουδαστές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στα δύο πρώτα έτη των σπουδών τους, επί δύο ώρες την εβδομάδα, δύο από τα μαθή-

./.

ματα επιλογής.

3. Οι ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων καθορίζονται κατά ανώτατο όριο σε 30 την εβδομάδα.

4. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα διδασκαλίας των μαθημάτων καταρτίζεται από τη Δ/νση της Σχολής.

5. Η διάρκεια της διδακτικής ώρας ορίζεται σε 50 λεπτά.

Άρθρο 2

Τα μαθήματα που διδάσκονται σε κάθε έτος σπουδών και οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους ορίζονται ως εξής:

ΘΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	Α	Β	Γ	Δ
Ι) Ανατομία	3	-	-	-
2) Φυσιολογία	2	Ι	-	-
3) Εργοφυσιολογία	-	Ι	2	-
4) Αθλητιατρική	-	-	-	2
5) Φυσικοθεραπεία - <i>μαϊά</i>	-	-	2	Ι
6) Παιδαγωγική	-	-	2	-
7) Κινητική συμπεριφορά	-	-	2	-
8) Ψυχολογία, <i>αθλητική ψυχολογία</i>	-	-	2	2
9) Κοινωνιολογία, <i>αθλητική κοινωνιολογία</i>	-	-	-	2
Ι0) Εργομετρία	-	-	2	-
ΙΙ) Διδακτική	-	2	3	-
Ι2) Κινησιολογία	-	2	-	-
Ι3) Γενική προπονητική	-	-	-	2
Ι4) Ιστορία της Φυσ. Αγωγής	2	-	-	-

Α Β Γ Δ

15) Φιλοσοφία, θεωρία της φυσ. θρησκείας	-	2	-	-
16) Οργάνωση διοίκησης Φ.Αγωγής	-	-	-	I
17) Ξένες γλώσσες	2	-	-	-
18) Καλαθοσφαίριση	2	2	I	-
19) Ποδοσφαίριση	2	2	I	-
20) Ποδοσφαίριση	2	2	I	-
21) Χειροσφαίριση	I	2	I	-
22) Κολύμβηση	2	2	I	-
23) Κλασσικός αθλητισμός	2	2	2	-
24) Ενδόργανη αγωνιστική γυμναστική	2	2	I	-
25) Ρυθμική αγωνιστική γυμναστική	I	2	I	-
26) Γυμναστική	2	2	-	-
27) Ορχηστρική	-	-	2	-
28) Χοροί	2	I	I	-
29) Μουσική	I	I	I	-
30) Παιδαγωγικά παιχνίδια	-	I	-	-
31) Βαρέα αθλήματα	-	-	I	-
32) Ειδικότητα Α'	-	-	-	I2
33) Ειδικότητα Β'	-	-	-	6

Σύνολο ωρών

Άνδρες 27 27 26 22-28

Γυναίκες 26 27 27 22-28

Άρθρο 3

Το διδακτικό έργο περιλαμβάνει: τη διδασκαλία του μαθήματος, τα φροντιστήρια και τις φροντιστηριακές ασκήσεις, την παρακολούθηση της πρακτικής εξάσκησης των φοιτητών, την επίβλεψη των διπλωματικών εργασιών και την πραγματοποίηση σεμιναρίων για την εμπέδωση των παρεχόμενων γνώσεων

Άρθρο 4

Η πρακτική εξάσκηση των σπουδαστών γίνεται στο Γ' έτος σε σχολεία της Γενικής Εκπαίδευσης και στις εγκαταστάσεις της ΕΑΣΑ. Ο καθορισμός των ωρών και η επιλογή των σχολείων γίνεται με απόφαση του συλλόγου των καθηγητών της Σχολής μετά από πρόταση του καθηγητή που διδάσκει το μάθημα

Άρθρο 5

Μαθήματα ειδικότητας

1.- Κάθε σπουδαστής είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει στο Δ' έτος ένα από τα εξής μαθήματα ειδικότητας: 1)Καλαθοσφαίριση, 2)Πετοσφαίριση 3)Ποδοσφαίριση, 4)Χειροσφαίριση, 5)Αντισφαίριση (τένις), 6) Κλασικό αθλητισμός, 7)Κολύμβηση, 8)Ενδόργανη αγωνιστική γυμναστική, 9)Ρυθμική αγωνιστική γυμναστική (γυναικών), 10)Χορός, 11)Βαρέα αθλήματα (πάλη, άρση βαρών), 12)Θαλάσσια αθλήματα (κωπηλασία-ιστιοπλοΐα), 13)Χειμερινά αθλήματα (σκι).

2.- Από το ακαδημαϊκό έτος 1983-84 οι σπουδαστές μπορούν να παρακολουθήσουν, σαν δεύτερη ειδικότητα, και ένα από τα υπόλοιπα γενικά μαθήματα του προγράμματος.

3.- Οι σπουδαστές του Γ' έτους εντός του μήνα Μαΐου υποβάλλουν γραπτή αίτηση στη Σχολή και αναφέρουν την ειδικότητα ή τις ειδικότητες που επιθυμούν να παρακολουθήσουν.

4.- Για τις αιτήσεις ειδικότητας των φοιτητών αποφαινεται, μετά εισήγηση του καθηγητή που διδάσκει το μάθημα, ο σύλλογος των καθηγητών της Σχολής. Ο σύλλογος των καθηγητών της Σχολής με αιτιολογημένη απόφασή του και αφού λάβει υπόψη του τη γενική επίδοση του ενδιαφερόμενου και στα προηγούμενα έτη, μπορεί να εντάξει το σπουδαστή σε διαφορετικό τμήμα από αυτό που εκείνος έχει ζητήσει.

5.- Στις προφορικές και τις πρακτικές εξετάσεις των μαθημάτων ειδικότητας λαμβάνεται υπόψη:

- α) Η ενεργός συμμετοχή του σπουδαστή στο μάθημα.
β) Η θεωρητική και τεχνική του κατάρτιση.
γ) Η διδακτική και προπονητική του ικανότητα.
δ) Η ικανότητά του στη διοργάνωση αγώνων.
ε) Η ικανότητά του στη διεύθυνση αγώνων και η χρησιμοποίησή του σαν κριτής σ' αυτούς.

Άρθρο 6

1. Για κάθε μάθημα ειδικότητας λειτουργεί ειδικό τμήμα.
2. Ο σύλλογος των καθηγητών της Σχολής αποφασίζει για τον ελάχιστο και τον ανώτατο αριθμό σπουδαστών για κάθε τμήμα.
3. Ο σύλλογος των καθηγητών της Σχολής αποφασίζει για τον αριθμό των τμημάτων που θα λειτουργήσουν για κάθε ειδικότητα ως και για τη μη λειτουργία ενός τμήματος μιας ειδικότητας, εφόσον δε συγκεντρωθεί γιαυτό ο ελάχιστος αριθμός φοιτητών.

Άρθρο 7

Μαθήματα επιλογής

1. Ο σύλλογος των καθηγητών της Σχολής καθορίζει τον τρόπο και το χρόνο λειτουργίας των μαθημάτων επιλογής.
2. Οι καθηγητές που διδάσκουν μαθήματα επιλογής χορηγούν στους φοιτητές που τα παρακολούθησαν βεβαίωση παρακολούθησης, που υποβάλλεται από αυτούς στη γραμματεία της Σχολής.

Άρθρο 8

1. Οι σπουδαστές του Α' έτους επιλέγουν υποχρεωτικά κατά την εγγραφή τους μία από τις παρακάτω ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ρωσικά.
2. Οι σπουδαστές του Β', Γ' και Δ' έτους μπορούν να παρακολουθήσουν επί δύο ώρες την εβδομάδα μαθήματα ξένων γλωσσών σε τμήματα που θα λειτουργήσουν στη Βχολή, σύμφωνα με τις δηλώσεις των φοιτητών.

Άρθρο 9

- Οι πρωταθλητές που χρίνονται στη Σχολή χωρίς εξετάσεις παρανο-

λουθούν υποχρεωτικά σαν, κύρια ειδικότητα το άθλημα στο οποίο διακρίθηκαν και το οποίο επικαλέσθηκαν για την εισαγωγή τους.

Άρθρο 10

Για το περιεχόμενο των διδασκομένων μαθημάτων αποφασίζει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μετά από πρόταση του συλλόγου των καθηγητών της Σχολής. Στη διαμόρφωση των προτάσεων συνεργάζονται και οι εκπρόσωποι των σπουδαστικών συλλόγων.

Άρθρο 11

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Π.Δ/τος καταργούνται τα άρθρα 3,4,5 και 6 του Π.Δ/τος 861/78.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος.

Αθήνα

1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΜΩΡΑΛΗΣ

Στο σημείο αυτό προσέρχεται ο κ. Ν. Βαρουχάκης.

Το Τμήμα αρχίζει την εξέταση του προτεινόμενου Σχ. Π. Δ/τος κατ' άρθρο.

Άρθρο 1

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία 3 δυνατότητες (του προτεινόμενου σχεδίου από το ΥΠΕΠΘ, του σχεδίου που προτείνει ο κ. Σκορδύλης, ή κάποια άλλη τρίτη).

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	πρότασή του
Τουπαϊδης	αρχική (ΥΠΕΠΘ)
Παπασημακόπουλος	πρόταση Σκορδύλη
Αδαμόπουλος	3η λύση
Παπαδόπουλος	"
Βώρος	αρχική
Βαρουχάκης	3η λύση
Σακκάς	"
Κακριδής	"

Με ψήφους 5:4 εγκρίνεται η αναζήτηση 3ης προτάσεως.

Ο Πρόεδρος καλεί τα μέλη να διατυπώσουν συγκεκριμένη πρόταση.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος προτείνει:

- Α'. Μαθήματα Γενικής Παιδείας (απαραίτητα για κάθε εκπαιδευτικό: Παιδολ., Ψυχολ., Φιλοσ., Κοινωνιολ.)
- Β'. Μαθήματα Ειδικότητας: Σ' αυτά θα μπορούσε να γίνει η διάκριση:
 - α) Γενικά ειδικότητας (θεωρητικής)
 - β) Ειδικά " (Πρακτικής)
- Γ'. Επιλογής (για ειδίκευσης)

Ο κ. Αδαμόπουλος λέγει: Προτείνω η εισήγηση του κ. Ι. Σκορδύλη να τροποποιηθεί ως εξής: Να μείνουν δύο κατηγορίες μαθημάτων: α) Γενικά και β) Επιλογής.

./.

Ο κ. Σκορδύλης συμφωνεί με την πρόταση του κ. Αδαμόπουλου.

Ακολουθεί ψηφοφορία μεταξύ των προτάσεων Παπαδόπουλου και Αδαμόπουλου.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	Αδαμόπουλο
Τομπαζίδης	"
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	"
Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλο
Βώρος	Αδαμόπουλο
Βαρουχάκης	"
Σακκάς	Παπαδόπουλο
Κακριδής	Αδαμόπουλο

Η πρόταση του κ. Αδαμόπουλου εγκρίνεται με ψήφους 7:2.

Άρθρο 2

Εγκρίνεται ομόφωνα όπως το προτείνει ο κ. Σκορδύλης στο σχέδιό το

Άρθρο 3

Εγκρίνεται ομόφωνα όπως το προτείνει ο κ. Σκορδύλης στο σχέδιο του.

Στο σημείο αυτό (ώρα 1.35), διακόπτεται η συζήτηση του 1ου θέματος για να συνεχιστεί στην επόμενη συνεδρίαση του Τμήματος.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 13/1983
=====

Σήμερα, 7-2-1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β΄ Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ.Κατσιμάνη Βασ. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Κ. Συριόπουλος, γιατί ήτα ασθενής και Φ. Βώρος, Κ. Φούσκας, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

1. Δέσμη Γεν. ωφελιμότητας : Α.Π. μαθήματος Γραμματικής Προπαιδείας. Εισηγήτρια κ. Γ. Ξανθάκου.
2. Γνωμοδότηση για το σχ. Π.Δ/τος για τη λειτουργία της ΕΑΕΑ. Εισηγητής : Ι. Σκορδίλης.
3. Κοινή σύσκεψη Ο.Ε. (Θεσ/νίκης - Αθήνας). Εισηγητής: Δ.Τομπαΐδης
4. Οδηγίες διδ/λίας Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
5. Συγκρότηση Ο.Ε. για το Ω.Π. και το Α.Π. γυμνασίου-λυκείου. Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
6. Δέσμη Γεν. ωφελιμότητας : α) Α.Π. Ξένων γλωσσών. Εισηγητής : Τρ. Τριανταφύλλου, Ευ. Γκούμα.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 1ο : Οργάνωση γραφείου

Η κα Ξανθόκου λέγει : (σημείωμα).

Εισαγωγή : (Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ να μου αναθέσει τη διερεύνηση του Α.Π. κλπ. του μαθήματος της "Γραμματειακής Προπαιδείας", έκανα τις ακόλουθες ενέργειες :

1. Μελέτησα το αναλυτικό πρόγραμμα της ειδικότητας Γραμματεών του Τεχνικού και Επαγγελματικού Λυκείου.
2. Μελέτησα τα αντίστοιχα βιβλία της ίδιας ειδικότητας (εκδόσεις ιδρύματος Ευγενίδου) και συγκεκριμένα τα :
 - α. Δημόσιες σχέσεις, Κατερίνας Καβουνίδου
 - β. Οργάνωση Γραφείου, Παναγιώτη Φαναριώτη.
 - γ. Οργάνωση Αρχείων, Σπύρου Ζευγαρίδη και Γ. Σταματιάδη
 - δ. Εμπορική Αλληλογραφία, Θ. Βρεττού - Α. Αγαλιανού
3. Συνεργάστηκα με την καθηγήτρια του ΚΕΤΕ Κορίνθου Κωνσταντίνα Καλλιμάνη, και
4. Συνέταξα αυτή την εισήγηση σε μια προσπάθεια να απαντήσω στα ερωτήματα που θέτει το σημείωμα του Τμήματος.

Ονομασία : Το μάθημα μπορεί ίσως να ονομαστεί :

Τεχνική του Γραφείου. υπότιτλος : Στοιχεία οργάνωσης Γραφείου, Εμπορικής Αλληλογραφίας και διοικητικής πρακτικής, οργάνωσης Αρχείου, Δημοσίων σχέσεων, Ελληνικής γραφομηχανής, Στενογραφίας.

Στη διατύπωση του τίτλου και υπότιτλου κατέληξα μετά τον ακόλουθο προβληματισμό: 1. Το περιεχόμενο του προτεινόμενου αναλυτικού προγράμματος εξασφαλίζει την απόκτηση τεχνικών γνώσεων και την πρακτική άσκηση σ' αυτές. 2. Με το μάθημα αυτό δεν στοχεύουμε να εκπαιδεύσουμε επαγγελματίες γραμματείς, αλλά, να δώσουμε γενικές γνώσεις και να πετύχουμε μια πρώτη προσέγγιση με την τεχνική του γραφείου. Έτσι δικαιολογείται ο υπότιτλος : Στοιχεία κ.λ.π. 3. Ο όρος " γραμματειακός - ή - ό " δεν απαντάει στα προγράμματα της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Βέβαια ούτε ο όρος " τεχνική " απαντάει, ανταποκρίνεται όμως στο περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος, ενώ ο υπότιτλος υποδηλώνει το στόχο του μαθήματος.

Τίτλος του βιβλίου

Τ Ε Χ Ν Ι Κ Η Τ Ο Υ Γ Ρ Α Φ Ε Ι Ο Υ

Στοιχεία από : α. Οργάνωση Γραφείου

- β. Οργάνωση αρχείου
- γ. Εμπορική αλληλογραφία
- δ. Δημόσιες σχέσεις
- ε. Στενογραφία
- στ. Ελληνική γραφομηχανή

Στοχοθεσία : Στόχος του μαθήματος είναι να φέρει τα παιδιά σε μιά πρώτη επαφή με τον κόσμο της διοίκησης. (δημόσιο και ιδιωτικό). Κεντρική θέση στη διοίκηση κατέχει το γραφείο, είτε πρόκειται για δημόσιες ή κρατικές υπηρεσίες είτε για υπηρεσίες ιδιωτικών, δημοτικών ή κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων. Ο γενικός στόχος επιβάλλει να γραφεί ένα εισαγωγικό κεφάλαιο συμπληρωματικό στο προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα (το Α.Π. επισυνάπτεται), στο οποίο να δίνονται γενικές πληροφορίες, για το πως λειτουργεί η δημόσια διοίκηση. Με παροχή οδηγιών προς τους συγγραφείς θα αντιμετωπιστεί η αναφορά στην τεχνική του γραφείου των δημόσιων υπηρεσιών στα σημεία που αυτή διαφοροποιείται από την τεχνική ή τους στόχους του γραφείου των επιχειρήσεων.

Βιωματικός στόχος του μαθήματος θα πρέπει να είναι η στοιχειώδης θεωρητική κατάρτιση των μαθητών σχετικά με τα αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος και η απόκτηση εποπτείας γύρω από αυτά. Χρήσιμη θα ήταν και η δυνατότητα για πρακτική άσκηση και απόκτηση των αντίστοιχων δεξιοτήτων, αλλά και η υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του γενικού λυκείου δεν προσφέρει τέτοια δυνατότητα και ο σκοπός του μαθήματος όπως και όλου του προγράμματος των μαθημάτων " Γενικής ωφέλειμότητας " δεν είναι να προετοιμάσει επαγγελματίες και στην περίπτωση μάς καταρτισμένους γραμματείς, αλλά να προσφέρει γενικές γνώσεις, χρήσιμες για τη ζωή.

Τρόποι διδασκαλίας : Βασικός τρόπος προσφοράς του γνωστικού αντικείμενου παραμένει ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας στην αίθουσα. Το σχολικό εγχειρίδιο και άλλα βοηθητικά μέσα όπως π.χ. πρότυπα αναφορών, αιτήσεων, εγκυκλίων κλπ. μπορούν να αποτελέσουν το πρώτο υλικό για ανάπτυξη των αντίστοιχων θεμάτων στην τάξη. Μια όμως ημέρα την εβδομάδα τα παιδιά αυτής της κατηγορίας θα επισκέπτονται γραφεία ιδιωτικά ή δημόσιων υπηρεσιών για να αποκτήσουν και εποπτεία των εργασιών γραφείου. Ίσως δεν θα είναι ακατόρθωτο να αποκτήσουν όλα τα λύκεια της χώρας από μια γραφομηχανή στην οποία με την εποπτεία του δασκάλου τους θα επιχειρήσουν οι πλέον επιδέξιοι μαθητές να εφαρμόσουν ός

θεωρητικά έμαθαν στο μάθημα της γραφομηχανής.

Η μέθοδος άλλωστε της αυτομόρφωσης δεν είναι και τόσο άγνωστη στην εποχή μας (Φρέιρε)*.

Αναλυτικό πρόγραμμα. Επισυνάπτω το αναλυτικό πρόγραμμα που συνέταξε, μετά από θερμή παρακλήσή μου, η καθηγήτρια της Τεχν. - Επαγγελ. Εκπαίδευσης Καλλιμάνη Κων/να με την παρατήρηση να γραφεί ένα εισαγωγικό κεφάλαιο για το πως, λειτουργεί γενικά η διοίκηση και την προσθήκη ειδικού κεφαλαίου σε κάθε ευρύτερη ενότητα όπου θα αναπτύσσονται τα αντίστοιχα θέματα της δημόσιας διοίκησης.

Παράδειγμα : Α. Το γραφείο στη σύγχρονη επιχείρηση

Β. Το γραφείο στη δημόσια διοίκηση

Βιβλίο : Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του μαθήματος, όπως και το προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα δεν μας επιτρέπουν να χρησιμοποιήσουμε βιβλία από το ελεύθερο εμπόριο ή από τη δημόσια Τεχν. και Επαγγελματική Εκπαίδευση. Για το λόγο αυτό προτείνω να γίνει ανάθεση για τη συγγραφή νέου βιβλίου ενιαίου με τον τίτλο που αναφέρεται στη σελ. 2 της εισήγησης. Ως συγγραφείς του βιβλίου προτείνω την καθηγήτρια Καλλιμάνη Κωνσταντίνα, της οποίας το βιογραφικό σημείωμα και επισυνάπτω και το φιλόλογο Κώστα Ζάρα.

Διδακτικό προσωπικό : Εφόσον το μάθημα που μας απασχολεί αποφασίστηκε από το τμήμα να αποτελέσει μέρος του κοινού προγράμματος το διδακτικό προσωπικό δεν μπορεί παρά να καλυφθεί από το υπάρχον, στη Μ.Ε. διδακτικό προσωπικό. Επειδή μάλιστα ένα μέρος του αναλυτικού προγράμματος και συγκεκριμένα η εμπορική αλληλογραφία έχει άμεση σχέση με τη γλώσσα, η ειδικότητα του φιλόλογου είναι η πλησιέστερη προς το μάθημα (Απομένει βέβαια το πρόβλημα ποιός θα διδάξει τη γραφομηχανή). Αλλά όπως αναφέρουμε πιο πάνω (σελ. 4) η ανάγκη θα καλυφτεί με τη μέθοδο της αυτομόρφωσης ή καλύτερα της αυτοδίκησης.

Υλικοτεχνική υποδομή . Εάν το μάθημα ενταχτεί στο κοινό πρόγραμμα, όπως άλλωστε προβλέπει η απόφαση του τμήματος, δεν χρειάζεται παρά μόνο η αίθουσα διδασκαλίας των μαθημάτων γενικής ωφελιμότητας και μια γραφομηχανή. Νομίζω ότι το κόστος δεν θα είναι χωρίς σημασία προκειμένου κάθε λύκειο να προμηθευτεί μιά γραφομηχανή η οποία έτσι κι αλλιώς χρειάζεται στο σχολείο.

* Άλλη άποψη για τον τρόπο διδασκαλίας κοίτα στο τέλος σελ. 5-6-.

Σημείωση

Τρόποι διδασκαλίας : Εκτός από τους τρόπους διδασκαλίας που προτείνονται στη σελ. 3, θα μπορούσε κανείς να εισηγηθεί και τον εξής . Τα παιδιά συνοδευόμενα από το δάσκαλό τους επισκέπτονται τα πάσης φύσεως γραφεία της περιοχής τους ή και της ευρύτερης περιφέρειας, συγκεντρώνουν το υλικό τους, το επεξεργάζονται κατά ομάδες και το ανακοινώνουν στην τάξη τους. Η μέθοδος αυτή στηρίζεται απόκλειστικά στην αυτενέργεια των μαθητών και προϋποθέτει την άσκηση όλων, μαθητών και δασκάλων στην ομαδική εργασία. Τη μέθοδο αυτή προσπάθησα να εφαρμόσω ως καθηγήτρια της Ι΄ τάξης Λυκείου στα φιλολογικά μαθήματα, τα σχολικά χρόνια 1979-80 και 1980-81 με την καθοδήγηση της κ. Γεδεών και έχω να παρατηρήσω τα εξής :

1ο Η άσκηση των μαθητών στην εργασία κατά ομάδες δεν μπορεί να γίνει στα παιδιά της Γ' λυκείου. Πρέπει να αρχίσει από την πρώτη Γυμνασίου ή καλύτερα από το δημοτικό. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας και τάξης έχουν εθιστή στους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας και δείχνουν απροθυμία προσαρμογής. 2ο καθηγητές και μαθητές δεν έχουν εθιστεί στην ερευνητική μέθοδο. Φοβούμαι ότι καθώς το μάθημα δεν εντάσσεται στα άμεσα διαφέροντα του φιλολόγου ή του καθηγητή, όποιας άλλης ειδικότητας, το ενδιαφέρον για έρευνα θα είναι αιόμη περισσότερο μειώμενο.

Μετά από όλα αυτά και με την εμπειρία των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που εκφυλίστηκαν, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να επιλεγεί αυτός ο τρόπος διδασκαλίας. Διαφορετικά βέβαια θα ήταν τα πράγματα, εάν το μάθημα δεν ήταν κοινό, αλλά επιλογής κι η οργάνωσή του ανετίθετο στην τοπική αυτοδιοίκηση· όποτε και το διδακτικό προσωπικό θα ήταν διαφορετικό και το διαφέρον των μαθητών αυξημένο, Αλλά κάτι τέτοιο απορρίφτηκε από το τμήμα.

Προτείνει το ακόλουθο αναλυτικό πρόγραμμα.

Ο Ρ Γ Α Ν Ω Σ Η Γ Ρ Α Φ Ε Ι Ο Υ

Α. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

1. Έννοια, σημασία και κατηγορίες επιχειρήσεων
2. Το γραφείο στις σύγχρονες επιχ/σεις.
3. Τα τμήματα μιας μεγάλης σύγχρονης επιχ/σης - αρμοδιότητες

- α. Τμήμα Διοικητικού
- β. " Προσωπικού
- γ. " Λογιστηρίου
- δ. " Προμηθειών
- ε. " πωλήσεων

- στ. Τμήμα μεταφορών
- ζ. " Παραγωγής
- η. " μελετών, ανάπτυξης
- θ. " Δημοσίων σχέσεων

Β. ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ

1. Υπηρεσία Προσωπικού
2. Η θέση του προσωπικού στην διαρθρωτική οργάνωση της επιχ/σης (κατηγορίες - αρμοδιότητες).
3. Πρόσληψη προσωπικού (τρόπος και διαδικασία επιλογής)
4. Εκπαίδευση και εξέλιξη του προσωπικού

Γ. ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

1. Έννοια και λειτουργίες της διοίκησης
2. Μορφές οργάνωσης
3. Διακρίσεις τυπικής οργάνωσης
4. Συστήματα οργάνωσης
5. Αρχές και αδυναμίες οργάνωσης
6. Οργανογράμματα
7. Τμηματοποίηση της εργασίας

Δ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

1. Επιλογή τόπου και χώρου εγκατάστασης μιας επιχ/σης
2. Οργάνωση εσωτερικών χώρων . (Έπιπλα - φωτισμός - θέρμανση- εξαερισμός - θόρυβος - χρώματα - μουσική).

ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Πλεονεκτήματα από τη χρησιμοποίηση μηχανών στις σύγχρονες επιχ/σεις
2. Κατηγορίες - είδη μηχανών γραφείου και επικοινωνίας.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

1. Επικοινωνίες
2. Έγγραφα επικοινωνίας
 - α. Έντυπα (μορφή εμφάνιση)
 - β. Έκθεσεις
 - ε. Υπεύθυνη δήλωση
 - στ. Εξουσιοδότηση

γ. αναφορά

ζ. βιογραφικό σημείωμα

δ. αίτηση

η. τηλεγράφημα

θ. τήρηση πρακτικών κλπ.

3. Αλληλογραφία (έννοια - διακρίσεις - χρησιμότητα)
4. Εμπορική αλληλογραφία (έννοια - διακρίσεις - χρησιμότητα)
5. Εισερχόμενη αλληλογραφία - εξερχόμενη αλληλ.
6. Εγκύκλιες επιστολές
7. Επιστολές προσφοράς εμπορευμάτων
8. " " υπηρεσιών
9. " αγοραπωλησίας εμπορευμάτων
10. " διακανονισμού λογαριασμών και συν/κών
11. " πληροφοριών

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ

1. Σκοπιμότητα υπάρξης αρχείου
2. Συστήματα αρχειοθέτησης
3. Μέθοδοι αρχειοθέτησης
4. Υλικά - μέσα αρχειοθέτησης - εξοπλισμός αρχείου
5. Εγκατάσταση αρχείου - μέθοδοι εγκατάστασης

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. Δημόσιες σχέσεις (έννοια)
2. Διάκριση Δ.Σ. από άλλες παρεμφερείς λειτουργίες (προπαγάνδα - διαφήμιση - μάρκετινγκ).
3. Μέσα Δ.Σ. (τύπος - ραδιόφωνο - τηλεόραση-κινηματογράφος), η συμβολή τους στο έργο των Δ.Σ.
4. Υπηρεσία - τμήμα δημοσίων σχέσεων
5. Η σημασία των Δ.Σ. στην οικονομική ζωή.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ

1. Το Ελληνικό πληκτρολόγιο και τα χρησιμοποιούμενα δακτυλα... (σχέδιο)
2. Περιγραφή εξαρτημάτων γραφομηχανής ... (σχέδιο).
3. Η σωστή θέση του σώματος
4. Βασικές γενιζές οδήγες
5. Ασκήσεις μεμονωμένων λέξεων και φράσεων
 - α. Εξάσκηση των δακτύλων στη βασική γραμμάτι.
 - β. " " " στα πλήκτρα της πρώτης σειράς
 - γ. " " " " " " τρίτης σειράς
 - δ. " " " " " " κεφαλαίων

5. Συμβολισμοί - σημεία στίξης
7. Ασκήσεις μικρών κειμένων
3. Εξέσκηση στην γραφή αριθμών και αριθμητικών συμβόλων
9. Μέθοδοι παραγωγής αντιγράφων
0. α. Χρησιμοποίηση καρμπόν - διόρθωση σφαλμάτων
β. Δακτυλογράφηση μεμβρανών- " "
0. Επιστολές (θεωρία γενικά - ασκήσεις).
1. Ασκήσεις ταχύτητας και ακριβείας.
2. Μέθοδος υπολογισμού ταχύτητας.
3. Αιτήσεις - τιμολόγια - Εμπορικά δελτάρια - φάκελλοι.
4. Σητηλογνώμων ... θεωρία ασκήσεις
5. Συντήρηση γραφομηχανής
6. Βασικοί κανόνες γραμματικής και συλλαβισμού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ

Μ Ε Ρ Ο Σ Α'

1. Σκοπιμότητα χρησιμοποίησης της Στενογραφίας - Ορισμός
2. Γενικοί κανόνες στενογραφίας - αλφάβητο
3. Ήχοι
 - α. Ήχος α
 - β. " ε (αι)
 - γ. " ι (η, ει, οι, υι)
 - δ. " ο (ω).
4. Διφθογγοί
 - α. δίφθογγος ου - αυ
 - β. " ευ
 - γ. " ηυ
5. Συνεχόμενα φωνήεντα- σύνδεση φωνηέντων με τους διφθόγγους
6. Καταλήξεις
7. Σύμφωνα
 - α. συμπλοκή συμφώνων (κράση-συμβολισμός- παράθεση)
 - β. σύμφωνα (Λ, Ρ, Ζ, Π, Τ, Φ, Σ)
 - γ. συμφωνικές συνδέσεις
8. Άρθρα
9. Επίθετα
10. Επιρρήματα
11. Προθέσεις
12. Συνδέσεις
13. Αντωνυμίες

14. Ρήματα
15. Αριθμητικά
16. Ημερομηνίες
17. Συμβολισμοί
18. Συμπλεγματικές φράσεις

Μ Ε Ρ Ο Σ Β'

1. Ασκήσεις με ήχους
2. " " διφθόγγους
3. " " καταλήξεις
4. " " σύμφωνα
5. " " επίθετα
6. " " ρήματα και προθέσεις
7. Κείμενα για στενογράφηση
8. " για αποστενογράφηση
9. Επιστολές για στενογράφηση
10. Επιστολές για αποστενογράφηση

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΚΑΛΛΙΜΑΝΗ

Γεννήθηκα στις 27 Νοέμβρη 1957, στο Λουτράκι Κορινθίας, όπου τελείωσα τις στοιχειώδεις σπουδές μου και παρακολούθησα τις δύο πρώτες τάξεις του εξαταξίου Γυμνασίου. Συνέχισα την φοίτησή μου στο Γυμνάσιο Αμαρουσίου, από όπου απολύθηκα τον Ιούνιο του 1975.

Τον Οκτώβρη του 1976 μετά από επιτυχείς εισιτήριες εξετάσεις, γράφτηκα στα Κ Α Τ Ε Ε Πατρών, στο τμήμα Γραμματέων (σήμερα Στελεχών Διοίκησης) της σχολής Στλεχών Στελεχών Επιχειρήσεων, από όπου αποφοίτησα με βαθμό πτυχίου "Λίαν Καλώς", τον Αύγουστο του 1978.

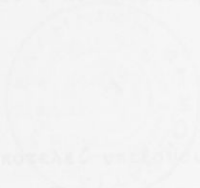
Τον Οκτώβρη του 1978, μετά από επιτυχείς εισιτήριες εξετάσεις (Υποτροφία Ι Κ Υ), φοίτησα στην Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή της ΣΕΛΕΤΕ από όπου αποφοίτησα τον Ιούνιο του 1979, με βαθμό πτυχίου "Λίαν Καλώς". Τον Οκτώβριο, επίσης του 1978, γράφτηκα μετά από εισιτήριες εξετάσεις στο Α' έτος της Ανωτάτης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών (ΑΣΟΕΕ), όπου συνεχίζω τις σπουδές μου στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Τον Γενάρη του 1980, διορίστηκα ως εκπαιδευτικός στο Επαγγελματικό Λύκειο του ΚΕΤΕ Κορίνθου, όπου υπηρετώ μέχρι σήμερα.

Στο διάστημα των καλοκαιρινών διακοπών, τα έτη 1976, 1977, 1978,

δούλεψα σαν ιδιαιτέρα γραμματεύς στο Λουτράκι, στην " Βιομηχανία
γλυκών ΠΕΥΚΑΚΙ Α.Ε " ΑΔΑ ΑΝ Α.Π.Α. ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑ.
Γνωρίζω καλά την Αγγλική γλώσσα.

Το Τμήμα ευχαριστεί για την εισήγηση και επιφυλάσσεται να συζητη-
σει το θέμα σε άλλη συνεδρία, το συντομότερο.

ΘΕΜΑ 2ο

Συνεχίζεται η συζήτηση στο σχέδιο Π.Δ. για την ΕΑΕΑ.

Άρθρο 4

Ο κ. Σκορδύλης εισηγείται την απόσυρση του άρθρου αυτού γιατί τη στιγμή αυτή είναι ανεφάρμοστο.

Το Τμήμα ομόφωνα συμφωνεί με τον εισηγητή.

Ειδικότερα ο κ. Σακκάς συμφωνεί, επειδή το άρθρο 5 προβλέπει ενιαίο πτυχίο.

Το άρθρο 4 του σχεδίου που προτείνει ο κ. Σκορδύλης εγκρίνεται ομόφωνα.

Τα άρθρα 5, 6, 7 του σχεδίου που προτείνει ο κ. Σκορδύλης, εγκρίνονται ομόφωνα.

Άρθρο 8

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

1.- Το άρθρο 8 του σχεδίου νομίζω ότι αποτελεί υπεξουσιοδότηση. Ο νόμος παρέχει εξουσιοδότηση να καθορίζονται με Π.Δ/τα τα μαθήματα, επομένως και το περιεχόμενο των μαθημάτων. Αυτό βλέπουμε ότι τηρήθηκε και στο παλαιό Π.Δ/μα 861/78, το οποίο με το άρθρο 4 ορίζει το περιεχόμενο των διδασκομένων μαθημάτων. Επομένως η υπουργική απόφαση που προβλέπει το άρθρο 8 του σχεδίου θα είναι εκτός εξουσιοδοτήσεως.

2.- Το σχέδιο αλλού μιλάει για σπουδαστές και αλλού για φοιτητές. Νομίζω ότι πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο ένας όρος.

Άρθρο 9

Εγκρίνεται ομόφωνα το άρθρο 9 του σχεδίου του κ. Σκορδύλη.

Άρθρο 10

Εγκρίνεται ομόφωνα το άρθρο 10 του σχεδίου του κ. Σκορδύλη, με τη παρατήρηση ότι ο χωρισμός σε κεφ. Α' και Β' περιττεύει.

Το Τμήμα αναθέτει στον κ. Σκορδύλη την γραφειοκρατική διεκπεραίωση του θέματος.

./.

Θ Ε Μ Α 3ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει : Η Ο.Ε. Θεσσαλονίκης, που ασχολείται με το θέμα της γλωσσικής διδασκαλίας στο γυμνάσιο, εργάζεται όπως είναι γνωστό, από την αρχή του έτους (η κοινοποίηση της Υπουργικής απόφασης στα δύο μέλη έγινε στο τέλος Ιανουαρίου) και αυτή τη στιγμή κάνει κατανομή της διδασκτέας ύλης σε τάξεις και μαθήματα.

Στη δουλειά της παρεμβάλλεται άμεσα το πρόβλημα της έκθεσης : Θα συμπεριληφθεί η έκθεση στη γλωσσική διδασκαλία ή θα συσχετιστεί μ' αυτήν κατά κάποιο τρόπο, και ποιόν; Σας θυμίζω ότι το θέμα της έκθεσης στο γυμνάσιο και στο λύκειο το έχετε αναθέσει για μελέτη (με το υπηρεσιακό σημείωμά σας της 27-9-1982) στην Ο.Ε. των νεοελληνιστών της Αθήνας. Γι' αυτό προτείνω να οργανωθεί μιά κοινή σύσκεψη, εδώ στο ΚΕΜΕ των δύο ομάδων με θέμα την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την έκθεση. Σημειώνω ότι κάποιες προσυνεννοήσεις και μια πρώτη ανταλλαγή απόψεων έχουν γίνει κιόλας με τη μεσολάβησή μου ανάμεσα στις δύο ομάδες και τα πράγματα δείχνουν ότι θα μπορούσαμε να έχουμε μια κοινή εισήγηση για το θέμα της έκθεσης. Η σχετική απόφαση του ΚΕΜΕ θα διευκολυνόταν, φαντάζομαι, από τη σύμπτωση των απόψεων των δύο ομάδων, αλλά και η δουλειά της Ο.Ε. Θεσσαλονίκης θα προχωρούσε από τη δική μας απόφαση.

Με την ευκαιρία της έλευσης εδώ της Ο.Ε. της Θεσσαλονίκης θα ήταν σκόπιμο να μας ενημερώσει για τις βασικές σκέψεις της πάνω στη δουλειά της και για ό,τι άλλο σχετικό. Έτσι θα μπορούσε, αν είναι έτοιμη, να θέσει υπόψη μας και ένα προσχέδιο αναλυτικού προγράμματος.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη.

Θ Ε Μ Α 4ο

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει : Αδύνα της αρρώστειας μου την Πέμπτη είδα τις οδηγίες τώρα και θεώρησα σκόπιμο να τις δει και ο κοινωνιολόγος της Ομάδας κ. Χιωτάκης. Σήμερα το πρωί, μπόρεσα και συνεννοηθήκαμε μαζί του και έπειτα από 1 ώρα μου δήλωσε ότι θέλει ολόκληρο το πρωινό για να τις μελετήσει περισσότερο. Έτσι είναι αναπόφευκτη η αναβολή γιατί και ο ίδιος χρειάζομαι χρόνο για να δω τις προτάσεις του.

Θ Ε Μ Α 5ο

Επανέρχεται σε συζήτηση παλαιότερη εισήγηση (Πράξη 7/83, θέμα 2ο), σε όσα μέρη της δεν είχε τότε απορριφθεί.

Η Ο.Ε. αποφασίζεται να συγκροτηθεί από τα ακόλουθα πρόσωπα :

1. Α. Αδαμόπουλο
2. Ι. Σκορόλλη
3. Μ. Σκιαθίτης, με αντικαταστάτη του τον κ. Π. Περιστερόπουλο
4. Ι. Αργύρη
5. Δ. Παλάκα " " " " κ. Πλατανίτη
6. Γ. Διλμπόη
7. Γ. Ξανθάκου " " " την κ.Σ.Χρ.Αργυροπούλου
8. Α. Πάτσα
9. Ι. Χριστιά
0. Α. Κούσουλα

Θ Ε Μ Α 60

Οι εισηγητές του θέματος Τρ. Τριανταφύλλου και Ευθ. Γκούμα θέτουν υπόψη των μελών του τμήματος την ακόλουθη εισήγηση. [Επιθυμούνται]

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει : Νομίζω ότι όλοι συμφωνούμε ότι όσες αντιρρήσεις και αν υπάρξουν - που δεν το εύχομαι - πρέπει να ευχαριστήσουμε τους εισηγητές μας για την πλούσια και εμπειριστατωμένη εισήγηση που λίγο πολύ περιέχει όλα όσα χρειάζονται για να ξεκινήσουμε από Οκτώβρη τη διδασκαλία του μαθήματος, που φυσικά την πρώτη χρονιά δεν μπορεί παρά να είναι πειραματική, από την άποψη ότι θα την παρακολουθήσουμε από κοινού να δούμε πως πάει και τι χρειάζεται διδόντωμα.

Για τη μεθόδωση προτείνω ο καθένας μας να κάνει συγκεκριμένες παρατηρήσεις που να σημειώνονται (με την έγκριση του Τμήματος), ώστε οι ίδιοι εισηγητές να μας δώσουν σύντομα την οριστική μορφή που θα προωθήσουμε στο ΥΠΕΠΘ.

Δίνω πρώτος το παράδειγμα :

- (1) Προτείνω να απομακρυνθεί από το σκεπτικό κάθε αναφορά στα διαφορετικά επίπεδα γνώσης της 3 Γ από τους μαθητές. Το πρόβλημα υπάρχει βέβαια και είναι σημαντικό για τη διδασκαλία της 3Γ γενικά (έχουμε προτείνει ΟΕ, που θα το μελετήσει και αυτό, όταν με το καλό συγκροτηθεί) - όμως στο ειδικό θέμα μας η σημασία του είναι μικρότερη από όση ίσως φανταζόμαστε : το ειδικό λεξιλόγιο και τα τυποποιημένα κείμενα που θα διδάσκονται στο μάθημα της "ειδικευμένης" 3Γ (αυτό τον όρο θα προτιμούσα, γιατί το "εφαρμοσμένης" είναι παραπλανητικό) μπορούν να το οικειοποιηθούν το ίδιο καλά όσοι κατέχουν πολύ καλά, μέτρια ή και ελάχιστα την ίδια την 3Γ στο σύνολό της.

./.

(2) Προτείνω να απομακρυνθούν από την εισήγηση όλες οι παράλλαγες προγραμμάτων που έχουν δοθεί στη δεύτερη στήλη (και οι αντίστοιχοι αναλύσεις τους). Η πρώτη στήλη φτάνει για το ξεκίνημα, που πρέπει να είναι και κάπως "λιτό" αν δεν θέλουμε να μπερδέψουμε τους συνδελφούς - έχουμε στα κατοπινά χρόνια, αν πετύχει ο θεσμός καιρό για παραπέρα διαφορισμούς.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει : Η εισήγηση πράγματι ήταν εμπεριστατωμένη και αποδεικνύει ότι τόσο ο κ. Τριανταφύλλου όσο και ο κ. Ε. Γκούμα ανταποκρίθηκαν με το παραπάνω στην παράκληση του Τμήματος να μελετήσουν το θέμα στο σύνολό του και να προτείνουν επικοδομητικές λύσεις. Αν η εισήγησή τους έχει και σημεία για το οποίο μπορεί να έχει διαφορετική γνώμη ένας μη ειδικός, αυτό είναι άλλο θέμα και δεν επηρεάζει καθόλου τη θετική γνώμη μου για την ποιότητα της εισήγησης.

Έτσι, νομίζω ότι οι αδυναμίες που παρουσιάζει η εισήγηση δεν έχουν σχέση με την κατάρτιση ΟΕσε ότι αφορά τις ξένες γλώσσες και τη διδακτική τους των κ.κ. εισηγητών, αλλά με την προσαρμογή των προτάσεών τους στη σχολική πράξη του 1983-84, όπως την προγραμματίζουμε. Δηλαδή νομίζω ότι δεν λήφθηκαν όσο έπρεπε υπόψη τα εξής δεδομένα :

α) Οι πραγματικές ικανότητες των μαθητών που εικάζουμε ότι θα αποτελέσουν το δυναμικό του πέμπτου κύκλου επιλογής. Οπωσδήποτε, όσο και αν μας λείπουν σήμερα τα στοιχεία, δεν είναι ιδιαίτερα τολμηρό να ειπωθεί ότι οι μαθητές αυτοί δεν διακρίνονται για τις δυνατότητές τους σ' ό,τι αφορά την ικανοποίηση των απαιτήσεων της σχολικής πράξης των Γενικών Λυκείων.

β) Οι πραγματικές ικανότητες των καθηγητών ξένων γλωσσών των Λυκείων μας, που, ως την ώρα τουλάχιστο, δεν έδειξαν στην Ελληνική Κοινωνία ότι οι απόφοιτοι των Λυκείων, ύστερα από έξι χρόνια διδασκαλίας ξένης γλώσσας, κατέχουν αρκετά πράγματα από αυτήν.

γ) Τα περιορισμένα οπωσδήποτε αποτελέσματα των ολιγοήμερων σεμιναρίων. Πολλές εμπειρίες μας έχουν πείσει ότι όλα τα προβλήματα δεν

λύνονται με ένα ολιγοήμερο σεμινάριο, όσο καλά κι αν οργανωθεί αυτό.

δ) Οι συνέπειες της κοριοποίησης του εκπ/κού προγράμματος στα σχολεία μας. Βέβαια η παρ'απαράδεκτη κατάσταση, όλα τα τμήματα όλων των τομέων όλων των σχολείων μας να εφαρμόζουν ένα κοινό πρόγραμμα-οδοστρωτήρα, ανήκει - ευτυχώς - στο παρελθόν. Αλλά από το σημείο αυτό ως το σημείο κανένα τμήμα καμιά τάξη να μην εφαρμόζει πρόγραμμα κοινό με κάποιο άλλο τμήμα, θα οδηγήσει σε αδυναμία προγραμματισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της σχολικής πράξης.

./.

Ήδη από το 1983-84 θα έχουμε σε μιά τάξη (Γ' Λυκείου) πέντε τμήματα επιλογής. Αν και μέσα στο καθένα απ' αυτά, και μάλιστα στο εσωτερικό μαθημάτων επιλογής, δημιουργήσουμε νέες υπο-επιλογές, φοβάμαι ότι θα οδηγηθούμε σε κονιορτοποίηση της σχολικής πράξης. Και το προτεινόμενο από την εισήγηση πρόγραμμα αυτή τη μεθόδευση συνιστά.

ε) Το ότι τα βιβλία ξένων γλωσσών δεν εκδίδονται από τον ΟΕΔΒ, δεν διανέμονται δωρεάν και τέλος, καθώς όλα είναι ξένων εκδοτικών οίκων, στοιχίζουν πολύ σε συνάλλαγμα. Με δεδομένο λοιπόν ότι ήδη για τους μαθητές αυτούς το ένα βιβλίο, που οπωσδήποτε χρόνια θα έχουν (της ύλης του μαθήματος του κοινού προγράμματος) δεν θα είναι αρκετό, αλλά πρέπει να εφοδιαστούν με - τουλάχιστον - δύο ακόμα ξένα βιβλία, έχει, νομίζω, τη σημασία του.

στ) Το σημαντικότερο παιδαγωγικό επιχείρημα που οδήγησε το Υπουργείο στην κατάργηση του συστήματος (που ίσχυσε ως πέρυσι) μαθημάτων κομού - επιλογής και στην υιοθέτηση του συστήματος μαθημάτων "δέσμης" ήταν ότι δεν έχουμε θετικά αποτελέσματα όταν το ίδιο μάθημα (π.χ. μαθηματικά ή αρχαία ελληνικά) ένα τμήμα της τάξης το παρακολουθεί μαζί με τους άλλους ορισμένες ώρες (στο κοινό πρόγραμμα), κατόπιν το τμήμα, και ορισμένες ώρες παρακολουθεί το ίδιο μάθημα χωρίς τους άλλους (στο πρόγραμμα επιλογής) και την επομένη το παρακολουθεί πάλι μαζί με τους άλλους. Τώρα, αυτό που, καθώς απέτυχε στη σχολική πράξη, το καταργήσαμε θα το επαναφέρουμε στην ξένη γλώσσα, εισηγούμενοι να παρακολουθούν 2 ώρες την εβδομάδα τα παιδιά της Πέμπτης τάξης το μάθημα μαζί με τους άλλους (στο πρόγραμμα των 10 ωρών κοινών μαθημάτων) και 3 ώρες να το παρακολουθούν ως πρόγραμμα μαθήματος δέσμης;

Οι έξι αυτοί λόγοι με οδηγούν στην άποψη ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε τη μεθόδευση που υπάρχει στην εισήγηση, γιατί είναι πολύ φιλόδοξη και ελάχιστα ρεαλιστική και να προτείνουμε : οι μαθητές της πέμπτης δέσμης να διδάσκονται σε ενιαίο πρόγραμμα 5 ώρες την εβδομάδα την ξένη γλώσσα, χωρίς ανάμειξή τους με τους μαθητές των 4 άλλων δεσμών, οι οποίοι θα τη διδάσκονται δύο ώρες την εβδομάδα. Έτσι πολύ καλύτερα αποτελέσματα στη γλωσσική μάθηση των παιδιών της πέμπτης δέσμης δικαιούμαστε να περιμένουμε, αφού : η καθημερινή ενασχόληση με την ξένη γλώσσα αποτελεί σπουδαία προϋπόθεση για να "στρώσουν" τα παιδιά σ' αυτή, το πρόγραμμα μπορούν να το εφαρμόσουν, χωρίς ιδιαίτερη επιμόρφωση όλων

Ομόφωνα αποφασίζεται να απαλειφτούν οι αναφορές της εισήγησης για τη διαφοροποίηση των μαθητών σε επίπεδα γλωσσομάθειας:

α) τίθεται ερώτημα στο τμήμα, αν συμφωνεί οι δυνατότητες να περιοριστούν στις 6 βασικές της α' επιλογής.

	Ψηφοφορία
Σκορδής	NAI
Τομπάκης	NAI
Παπασημακόπουλος	NAI
Αδαμόπουλος	NAI
Παπαδόπουλος	NAI
Σπυρόπουλος	NAI
Σακκάς	NAI
Κακριδής	NAI

Ομόφωνα οι δυνατότητες περιορίζονται στις 6 βασικές της α' επιλογής.

Ο Πρ. θέτει στο τμήμα το ερώτημα αν δέχεται πρόταση των κ. Τομπάκη να περιοριστούν οι επιλογές στις εξής.

Οι ειδιοκότητες : Γραμματειακός, Τεχνολογικός, Τουριστικός, Εμπορικός.

	Ψηφοφορία
Σκορδής	OXI
Τομπάκης	NAI
Παπασημακόπουλος	NAI
Αδαμόπουλος	OXI
Παπαδόπουλος	NAI
Σπυρόπουλος	Λευκή
Σακκάς	NAI
Κακριδής	OXI

Με ψήφους 5:3 γίνεται δεκτή η πρόταση του κ. Τομπάκη.

Στο σημείο αυτό, το Τμήμα διακόπτει την εξέταση του θέματος (1.35), για να συνεχίσει σε επόμενη συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφώνιτου

ΠΡΑΞΗ 14/1983

Σήμερα, 9-2-1983; ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Κυρδοπούλος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδσμάπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Κομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοφωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας Δήμητρα Ζαραφωνίτου υλδολογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, Κ. Φούσκας, γιατί αν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση και ο κ. Κ. Συριόπουλος γιατί ήταν ασθενής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- EMA 10 - Οδηγίες διδασκαλίας Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος
- EMA 20 - Ανάθεση συγγραφής διδ. βιβλίου, Γεωγραφία Β' Γυμνασίου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- EMA 30 - Ανατύπωση βιβλίων Ι. Μπουρούτη "Πειράματα Φυσικής Α' και Β' τεύχος. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- EMA 40 - Δέσμη γεν. ωφελιμότητας: Α.Π. και διδακτικό βιβλίο Γραμματικής προπαιδείας. Εισηγήτρια Γ. Ξανθόκου.
- EMA 50 - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

./.

ΘΕΜΑ 10

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος διαβάζει το κείμενο των οδηγιών Κοινωνιολογίας, που προτείνεται να αποσταλεί στα σχολεία και λέγει: Οι οδηγίες, που έχουν τεθεί υπόψη όλων των μελών του Τμήματος και πρόκειται να αναγνώσω επεξηγώντας ορισμένα σημεία, είναι βασικά εργασία του μέλους της Ομάδας Κοινωνιολογίας κ. Χιωτάκη, Κοινωνιολόγου, στον οποίο έθεσα υπόψη και τις οδηγίες που είχε συντάξει ο κ. Βώρος και με τις οποίες προσωπικά συμφωνούσα στα βασικά τους σημεία που είχα άλλωστε συζητήσει μαζί με τον κ. Βώρο.

Το κείμενο των νέων οδηγιών είναι τελειώς διαφορετικό σε ό,τι αφορά στοιχεία και δομή, έχει άλλα πλαίσια και βάσεις. Η τελική του μορφή είναι έργο δικό μου, οι βάσεις όμως των σκέψεων και τα επιμέρους θέματα είναι έργο του κ. Χιωτάκη εκτός από ελάχιστα σημεία όπου και ο ίδιος θεώρησα απαραίτητο για τους καθηγητές να συμπληρώσω κάτι. Πρόκειται λοιπόν για κείμενο κοινής αποδοχής των δύο μας μόνο και δυστυχώς δεν είχαμε το χρόνο να το θέσουμε υπόψη και των δύο άλλων μελών της Ομάδας του κ. Παπαευθυμίου και της κ. Γκιζελή, γιατί μόλις πριν από λίγο ολοκληρώθηκε στη μορφή που τίθεται υπόψη σας. Ούτε ο κ. Βώρος το είδε, γιατί αναλάβαμε οι δύο μας με τον κ. Χιωτάκη να γράφουμε το κείμενο και ελπίζω ότι ο κ. Βώρος ως μέλος του Τμήματος θα κάνει κατά τη συζήτηση τις παρατηρήσεις του.

Επειδή ο χρόνος που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν ελάχιστος (γιατί το Σαββατοκύριακο πηγαίνοντας για τη Λαμία και το Βόλο στα πλαίσια των επιμορφωτικών συναντήσεων για την Κοινωνιολογία, κλείστηκα με την κακοκαιρία στο Μαρτίνο) θα είμαι στην κυριολεξία ευγνώμων για οποιοδήποτε εποικοδομητική παρατήρηση κάθε συναδέλφου.

./.

Έπειτα από επικοινωνία με καθηγητές που διδάσκουν την Κοινωνιολογία και με σκοπό την αντιμετώπιση διάφορων προβλημάτων στέλνουμε τις παρακάτω κατατοπιστικές πληροφορίες και οδηγίες. Αυτές αναφέρονται σε πρακτικά και θεωρητικά προβλήματα του μαθήματος και αποτελούν συνέχεια και συμπλήρωση των προηγούμενων οδηγιών.

I. Πρακτικά θέματα

α) Με τα δεδομένα που έχουμε από την εκκίνηση διδασκαλίας του μαθήματος θεωρείται σκόπιμο να διδαχτεί το τεύχος Κοινωνιολογίας (των 78 σελίδων) μέχρι τις 10-20 του Μάρτη. Μετά την αποπεράτωση αυτής της ύλης η διδασκαλία θα συνεχιστεί από συμπληρωματικό τεύχος, που αναφέρεται στην κοινωνικοποίηση, και θα αποσταλεί έγκαιρα.

β) Στα σεμινάρια καθώς και στις πρώτες οδηγίες (σελ.4) έχουν ήδη αποσαφηνιστεί οι τρεις κατηγορίες κριτηρίων για την εξέταση του μαθήματος:

1) πληροφόρηση πάνω στην ύλη που διδάχτηκε, 2) ανάλυση της ύλης και 3) προσωπική αξιολόγηση του αντικειμένου. Επισημαίνεται για άλλη μια φορά πως οι τρεις αυτές κατηγορίες εξέτασης και βαθμολόγησης αποσκοπούν όχι μόνο στην ακριβή πληροφόρηση, αλλά προπαντός στην εξάσκηση για ορθολογική ανάλυση, για διαφοροποιημένο τρόπο σκέψης και λογικά αιτιολογημένη προσωπική τοποθέτηση του μαθητή. Έτσι το κριτήριο της μνήμης χάνει την μονοπωλιακή θέση, την οποία κατείχε μέχρι τώρα στην εξέταση του μαθητή. Φυσικά δεν παραμελείται η εξάσκηση της μνήμης, αλλά απλώς "μπαίνει στη θέση" της, σηλ. συμπληρώνεται και από άλλες ικανότητες, όπως: Επισήμανση των χαρακτηριστικών στοιχείων μιάς έννοιας, σύγκριση με άλλες. Ικανότητα για τη διάκριση μεταξύ αιτίας και αφορμής. Ικανότητα για τη διάκριση μεταξύ των πρωταρχικών συνθηκών - αιτιών για τη γένεση ενός φαινομένου και των αποτελεσμάτων του καθώς και τη σχέση των δύο. Διαφοροποίηση μεταξύ "πιστεύω" και "είρω". Επίσης συνειδητοποίηση του γεγονότος, ότι η οποιαδήποτε προσωπική άποψη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αντίστοιχες συνέπειες, τις οποίες οφείλει κανείς να συνυπολογίζει σε κάθε του τοποθέτηση.

Ιδιαίτερα όσον αφορά τα κριτήρια για την προσωπική αξιολόγηση ή τοποθέτηση του μαθητή, επισημαίνεται ότι ο μαθητής δεν κρίνεται για ό,τι υποστηρίζει προσωπικά, αλλά για τον τρόπο που εκφράζει και αιτιολογεί το "πιστεύω" του.

Επειδή ο τρόπος αυτός της εξέτασης είναι καινούργιος και συνδέεται με πολλές δυσκολίες, φόβους κτλ., κρίνεται σκόπιμο να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στα άλλα κριτήρια αξιολόγησης του μαθητή. Έτσι τα 4/5 της αξιολόγησης, που αντιστοιχούν με το βαθμό ΙΒ, θα αποτελούνται από τα στοιχεία ύλης του βιβλίου και την ανάλυσή τους. Η προσωπική αξιολόγηση, δηλ. ο τρόπος αιτιολόγησης

γσης κάποιας προσωπικής γνώσης και η επιχειρηματολογία, αντιστοιχούν στ I/5 της βαθμολογίας, δηλ. στους 4 βαθμούς.

γ) Για την εξέταση στον καινούργιο τρόπο της εξέτασης συνιστάται η δι-
ξοδική και πολύπλευρη διαπραγμάτευση των ερωτήσεων του βιβλίου. Ερωτήσεις
που είναι υπερβολικά δύσκολες μπορούν να αποφεύγονται προσωρινά και μέχ-
να βρεί ο καθηγητής πληροφορίες από τη γνωστή βιβλιογραφία ή από κατευθ-
αν επικοινωνία με το ΚΕΜΕ (Τηλέφωνα των μελών της Ομάδας Κοινωνιολογίας
Βώρος (Σύμβουλος) 6567 379, Παπαδόπουλος (Σύμβουλος) 6567 373, Χιωτάκης (Κοι-
νωνιολόγος) 6567 380, Παπαευθυμίου (Φιλολόγος) 6567 365).

2. Θεωρητικά θέματα

α) Πολλές ερωτήσεις που αφορούν την επιστήμη της Κοινωνιολογίας, τις δι-
φορες θεωρίες κτλ. δε θ' απαντηθούν άμεσα, εφόσον δε θεωρούμε σκόπιμο και
παιδαγωγικά σωστό να δώσουμε στερεότυπες - κλειστές απαντήσεις. Πιστεύου-
με ότι βοηθούμε καλύτερα και μάλιστα ότι συμβάλλουμε περισσότερο στην ει-
πλήρωση των σκοπών του μαθήματος της Κοινωνιολογίας με το να παρουσιάσει-
με τις γενικές γραμμές πάνω στις οποίες θα μεταφερθούν ορισμένα προβλήμα-
τά . Δεν προσφέρουμε λοιπόν έτοιμες λύσεις, αλλά τα θεωρητικά πλαίσια μέ-
στα οποία εντάσσονται πολλές θεωρίες, απορίες κτλ. και επιδιώκουμε διδά-
σκοντες και μαθητές να εξασκηθούν στην ορθή αντιμετώπιση των διάφορων ε-
ρωτήσεων του βιβλίου. Σ' αυτό αποσκοπεί το ακόλουθο σχεδιάγραμμα - μοντέλ-
για την εξέλιξη βασικών κοινωνιολογικών θεωριών και της επιστήμης της Κοι-
νωνιολογίας.

(Βλ. σχεδιάγραμμα που περιλαμβάνεται σε ολόκληρη την επόμενη σελίδα)

Στα πλαίσια του σχεδιαγράμματος αυτού μπορούν να ενταχτούν και να εξη-
γηθούν σε ιστορική συνοχή πολλές ερωτήσεις του βιβλίου, που ανα-
φέρονται σε σχέση και με τους 5 μεγάλους κοινωνιολόγους. Και συγκεκριμέν-
έτσι μπορεί να παρουσιαστεί καθαρά κάτω από ποιές συνθήκες π.χ. οι κοινο-
νικές σχέσεις ερμηνεύτηκαν και έγιναν ηθικά αποδεκτές με μαγικά - υπερφυσικά
ή με ιδεατά - λογικά κριτήρια, τα οποία και στις δυο περιπτώσεις σήμαιναν
αφαίρεση ή φυγή απ' την πραγματικότητα (βλ. εξήγηση του καλού ή κακού στον
κόσμο απ' την αντίστοιχη νίκη καλών ή κακών θεών· επίσης εξάρτηση του ορα-
τού - πραγματικού κόσμου απ' τον υποτιθέμενο αιώνιο κόσμο των ιδεών στην
Πολιτεία του Πλάτωνα).

Επίσης μπορεί να παρατηρηθεί ότι τα υπερφυσικά ή ιδεατά - λογικά κριτή-
ρια της ηθικής δικαίωσης μιάς αντίστοιχης κοινωνικής ιεραρχίας ξενιτεύονται
από μια υποτιθέμενη γενική αρχή: Μιά θεϊκή - υπερφυσική τάξη, μια αφηρημένη
έννοια της ιδέας του αγαθού κτλ. Έτσι η σχέση της κυρίαρχης εξουσίας προ-

επονομαστικής ποίησης

και ὁρθογραφικής ποίησης τοῦ λόγου

Μεταβαλλὸν στο

Βιοηχανικό - επιστημονικό
στο 510

ερασιμικό - θεοφρικό
κριτικό - μεταφυσικό σάββο

Η πρώτη ομάδα ερασιμική αποτελείται από τους "ιδανικούς ποιητές" και αποτελείται ή κοινότητα αποτελείται από τους "ιδανικούς ποιητές" και τους "ιδανικούς ποιητές".

Οι σκοποί της "λύσεως" ή της "ιδανικής ποιητικής" είναι να δημιουργήσει μια κοινότητα που θα αποτελείται από τους υποτιθέμενους "ιδανικούς ποιητές" ή "ιδανικούς ποιητές" που θα αποτελούν το κομμάτι του κοινωτικού συστήματος που θα αποτελέσει την κοινότητα.

Η βασική ιδέα της κοινότητας είναι να δημιουργήσει μια κοινότητα που θα αποτελείται από τους "ιδανικούς ποιητές" και τους "ιδανικούς ποιητές".

Η οικονομία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

Η ελευθερία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

Η ελευθερία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

Η πρώτη ομάδα ερασιμική αποτελείται από τους "ιδανικούς ποιητές" και τους "ιδανικούς ποιητές".

Οι σκοποί της "λύσεως" ή της "ιδανικής ποιητικής" είναι να δημιουργήσει μια κοινότητα που θα αποτελείται από τους υποτιθέμενους "ιδανικούς ποιητές" ή "ιδανικούς ποιητές" που θα αποτελούν το κομμάτι του κοινωτικού συστήματος που θα αποτελέσει την κοινότητα.

Η βασική ιδέα της κοινότητας είναι να δημιουργήσει μια κοινότητα που θα αποτελείται από τους "ιδανικούς ποιητές" και τους "ιδανικούς ποιητές".

Η οικονομία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

Η ελευθερία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

Η ελευθερία και η αλληλεγγύη αποτελούν τα βασικά στοιχεία της κοινότητας.

την πλατεία μάζα των κυριαρχούμενων παρουσιάζεταν οργανικά σαν η σχέση τ
"κεφαλής" προς τα "μέλη" του σώματος, τα οποία αντιμετωπίζονταν ως τυφλά,
μηχανικά όργανα.

Με τη μετάβαση στη σύγχρονη οικονομική - κοινωνική εξέλιξη επικρατούν
"γήινες" - ορθολογικές και όχι πλέον εξωπραγματικές, ερμηνείες του κόσμου.
Επιβάλλεται σιγά σιγά η επιστημονική - κοινωνιολογική θεώρηση. Μάλιστα οι
ανερχόμενες μεσαίες αστικές τάξεις, που σύμφωνα με τα "οργανικά" σχήματα
ποτελούσαν τα "επιμέρους" ή τα μηχανικά μέλη του όλου, αρχίζουν να συνει-
δητοποιούν τη σημασία τους στην παραγωγή και να επιβάλλονται σαν η σπονδι-
λική στήλη της κοινωνίας και του κράτους. Η τρίτη τάξη είναι το παν και ε-
λκει τα πάντα, τονίζει ο ιερωτικός της Γαλλικής επανάστασης SIEYÈS. Έτσι π-
ρουσιάζονται τα άτομα σαν συνειδητά και όχι πλέον σαν τυφλά όργανα - μέλη
του κοινωνικού οργανισμού. Αυτό δεν αλλάζει το γεγονός ότι ορισμένοι Κοι-
νωνιολόγοι, όπως ο SPENCER, "ατομικοποιούν" τις οικονομικές, ταξικές κτλ.
συνθήκες και βλέπουν με αυθυπόστατα προσωπικά κριτήρια την κοινωνική έντο-
ξη και εξέλιξη του κάθε ατόμου.

β) Σχετικά με απορίες που αναφέρονται στην ιστορική αναδρομή και στην προ-
ταξη των 5 μεγάλων κοινωνιολόγων στο εγχειρίδιο, μπορεί να γίνει ελοπτικά
αντιληπτό το νόημα που έχει αυτή η ιστορική ανασκόπηση (με βάση πάλι το σχ-
διάγραμμα): Καταδεικνύεται λ.χ. η αυστηρή σχέση μεταξύ κοινωνικής πραγμα-
τικότητας και αντίστοιχης κοινωνικής θεώρησης - μάλιστα αυτή είναι η 2^η βασική
διαφορά στη μέθοδο της Κοινωνιολογίας από την αντίστοιχη μέθοδο της Φιλο-
σοφίας. Βασικά οι κοινωνιολογικές θεωρίες εκφράζουν με ένα θεωρητικό, ιδεα-
τό και συστηματικό τρόπο οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις ή
μηνύματα του καιρού τους. Έτσι - για να αναφερθούμε πάλι σε ένα παράδειγμα
του βιβλίου, που έχει προκαλέσει προβλήματα - έχει αποδειχτεί από τελευταίες
ιστορικές - κοινωνιολογικές έρευνες ότι δεν συνέβαλαν πρωταρχικά η προτε-
σταντική ηθική και ο Καλβινισμός στην εξέλιξη του ανθρώπου, που ζει για το
επάγγελματό και έτσι στη γένεση του καπιταλισμού, αλλά, αντίθετα ακριβώς,
ο προτεσταντισμός και η ιδιαίτερη απόχρωσή του ο Καλβινισμός (πίστη για τη
από μέρους του θεού εκλογή ορισμένων ανθρώπων κτλ.) προήλθαν από τις εξελ-
ξεις που πήγαζαν από τις καθαρά οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις. Η
προτεσταντική ηθική και η καλβινιστική θεώρηση αποτελούν από τη μία προ-
σαρμογή στα καινούργια οικονομικά πρότυπα ζωής και επιτυχίας, από την άλλη
τα επεξεργάζονται θερησκευτικά, τα συστηματοποιούν με ένα ορισμένο τρόπο κα-
έτσι με τη σειρά τους επιδρούν στις πρωταρχικές οικονομικές εξελίξεις.
Έννοιες λοιπόν, όπως θεσμοί, κοινωνικοποίηση, αξίες, κοινωνικές νόρμες (δηλ. πρό-
τυπα ζωής) κτλ. που σύμφωνα με τα σύγχρονα δεδομένα ερμηνεύονται με έναν
ορισμένο τρόπο, μπορούν να παρατηρηθούν διαχρονικά - ιστορικά και στην ιδι-

χρεια σχέση τους με την εκάστοτε οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Έτσι μπορούν οι μαθητές να εξασκηθούν και από την ιστορία της Κοινωνιολογίας για την πληρέστερη, βαθύτερη κατανόηση και συνειδητοποίηση της διαισθητικής κοινωνικής πραγματικότητας.

γ) Επειδή έχει παρατηρηθεί κάποια αμηχανία, όταν αφορά τις σχέσεις της Κοινωνιολογίας με την Πολιτική, επιθυμούμε να κάνουμε μερικές διευκρινίσεις: Το έργο της Κοινωνιολογίας είναι η επιστημονική εξέγηση θεσμών, πρότυπων πιτυχίας κτλ. που καθορίζουν βασικά τη διάπλαση του τυπικά, χρονικά και τακτικά συγκεκριμένου ανθρώπινου χαρακτήρα και ερμηνεύουν επίσης απ' αυτή τη σκοπιά την αντίστοιχη συμπεριφορά. Γι' αυτό η Κοινωνιολογία μπορεί να αποδοτικοποιεί τα διάφορα κοινωνικά φαινόμενα και να επισημαίνει ιδιαίτερες συνθήκες και βασικά αίτια για τις συγκεκριμένες σχέσεις μας, τη δραστηριοποίησή μας κτλ. Αυτή η διαδικασία εξασκεί στο να κατανοεί και να συνειδητοποιεί κανείς τις συνθήκες μέσα στις οποίες ζεί. Όμως μόνο η ορθολογική γνώση και συνειδητοποίηση δεν αρκούν για τη λήψη πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών αποφάσεων. Για τις τελευταίες επηρεάζεται κανείς, εκτός από τη γνώση και από πολλούς άλλους παράγοντες, όπως: από ιδιόζουσες οικονομικές - κοινωνικές (ταξικές) συνθήκες μέσα στις οποίες ζεί, από το επάγγελμα και αντίστοιχα την εκπαίδευση, τα πρότυπα ζωής και δραστηριοποίησης που έχει, από συγκεκριμένα συμφέροντα κτλ. Από την ύπαρξη των παραπάνω παραγόντων εξηγείται επίσης το γεγονός ότι ως ένα σημείο δι. διάφορες κοινωνιολογικές θεωρίες εξετάζουν και ερμηνεύουν τα κοινωνικά φαινόμενα από διαφορετική καθεύα σκοπιά. Από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή από την οπτική γωνιά κάθε ερώτησης εξαρτάται, αν οι συγκεκριμένες οικονομικές - κοινωνικές δομές και σχέσεις λαμβάνονται σαν αδιαφιλονίκητο δεδομένο, το οποίο και πρέπει να διατηρηθεί (στηρητητική κοινωνιολ. θεώρηση), ή αν εξετάζονται κριτικά και αυτές οι ίδιες συνθήκες μέσα στις οποίες ζούμε (προοδευτική κοινωνιολ. θεώρηση). Δηλ. επρνάται η γένεση και εξέλιξη τους/κάνω από την επήρεια ιστορικών μεταβολών πρρεί ν' αμφισβητούνται και να καταδεικνύεται η ανάγκη της αλλαγής τους. Ιδιάφορες κοινωνιολογικές θεωρίες κινούνται μεταξύ των δυο αυτών "πόλων ερμηνείας" και πλησιάζουν περισσότερο ή λιγότερο στον ένα ή στον άλλο. Η ε-τήμηση του γεγονότος αυτού μπορεί ν' αποτελεί μια βασική θέση ως απάντηση ερισμένα σχετικά ερωτήματα.

(Από την Κοινωνιολογία του Κράτους)

Ακολουθεί επεξεργασία του κειμένου από το Τμήμα και συζήτηση. Ειδικά, ο Πρόεδρος λέγει: "Μας υποβάλλεται σήμερα ένα κείμενο οδηγιών πιο μεστό και οπωσδήποτε βοηθητικό για τους διδάσκοντες, στο οποίο αξιοποιούνται και παλλά στοιχεία της προηγούμενης εισήγησης του κ. Φ. Βώρου. Μπορούμε (αυτό προτείνω) να το εγκρίνουμε, με τη ρητή δήλωση ότι η ευθύνη για το επιστημονικό μέρος καλύπτεται από την ειδικότητα των συγγραφέων και εισηγητών του κειμένου κ.κ. Ν. Παπαδόπουλου και Σ. Χιωτάκη, μελών της Ο.Ε. Κοινωνιολογίας.

Ο κ. Σπυρόπουλος θεωρεί το νέο κείμενο των Οδηγιών δύσκολο και προτείνει (α) να απομακρυνθεί κάθε αναφορά στον τρόπο αξιολόγησης, και (β) το υπόλοιπο κείμενο να ξαναγραφεί απλοποιημένο.

Ακολουθεί συζήτηση. Ο κ. Σακκάς ερωτά αν έχει ληφθεί υπόψη το αρχικό κείμενο το σχετικό με τις οδηγίες Κοινωνιολογίας του κ. Φ. Βώρου και αν ο κ. Βώρος έχει εγκρίνει το κείμενο που υποβάλουν στο Τμήμα οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος και Σ. Χιωτάκης.

Οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος και Σ. Χιωτάκης απαντούν καταφατικά.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	α' πρόταση
Τομαΐδης	"
Παπασημακόπουλος	"
Παπαδόπουλος	"
Σπυρόπουλος	β' πρόταση
Βαρουχάκης	λευκή
Σακκάς	α' πρόταση
Κακριδής	πρόταση Κακριδή

Με ψήφους 5 + 1 εγκρίνεται η α' πρόταση.

Η φροντίδα για την υπηρεσιακή διεκπεραίωση των παραπάνω οδηγιών ανατίθεται στον κ. Ν. Παπαδόπουλο.

ΕΜΑ 2ο

Ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος λέγει: Ύστερα από την απόφαση του Τμήματος να παραμείνουν οι ώρες Γεωγραφίας στο Γυμνάσιο 3-4, η Γεωγραφία της Β' Γυμνασίου για την Ευρώπη θα παραμείνει. Επειδή όμως το βιβλίο είναι απαρχαιωμένο και κατά γενική παραδοχή ακατάλληλο, προτείνω τη συγγραφή του βιβλίου με ανάθεση.

Ας σημειωθεί ότι η ανάθεση μπορεί να βασιστεί και στον προηγούμενο νόμο διότι η προκήρυξη που έγινε για το βιβλίο αυτό αποδείχτηκε άγονη. Με βάση το σκεπτικό αυτό προτείνω να συγγραφεί το βιβλίο με ανάθεση στους: α) Καλλιόπη Μαράκη, καθηγήτρια αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ, β) Ορεινού Σοφία, καθηγήτρια Α4 και γ) Στ. Παπασημακόπουλο, Σύμβουλο Β' του ΕΜΕ. Οι παραπάνω εργάστηκαν ήδη για τη διαμόρφωση ενός σχεδίου βιβλίου το οποίο στηρίζεται στο αναλυτικό πρόγραμμα που υπάρχει και το οποίο είναι τόσο ελαστικό ώστε είναι δυνατόν να γραφτεί βιβλίο στηριζόμενο το τελευταίο πρότυπο της βιβλιογραφίας διδ. βιβλίων εκπαιδευτικά προδευμένων χωρών.

Το βιβλίο πρέπει να γραφεί μέχρι τις 15 Ιουλίου 1983.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου και ειδικότερα προτείνει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου για το μάθημα της Γεωγραφίας της Β' Γυμνασίου σύμφωνα με το άρθρο 0 του Ν.1304/1982:

- 1) Τίτλος: Γεωγραφία της Ευρώπης
- 2) Τάξη: Β' Γυμνασίου
- 3) Έτους: α) Καλλιόπη Μαράκη, καθηγήτρια ^{A4} αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ
β) Ορεινού Σοφία, καθηγήτρια Α4 αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ
γ) Παπασημακόπουλο Στέφανο, Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ
- 4) Διάρκεια περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική απόφαση:

3.- Όροι συγγραφής - Οδηγίες

- 1) Σκοπός του βιβλίου: Να βοηθήσει το μαθητή κατά τη διδακτική εργασία στη σχολική αίθουσα αλλά και στην εμπέδωση της εργασίας αυτής στο σπίτι.

- 2) Ύλη του βιβλίου (αναλυτ. πρόγραμμα): Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα της αντίστοιχης τάξεως όπως είναι στο ΦΕΚ 270/20-9-77 Π.Δ. 831.
- 3) Διάταξη της ύλης σε μέρη-κεφάλαια: Η ύλη θα καταταχθεί σε διδακτικές ενότητες της μιας ώρας εφόσον αυτό είναι δυνατό.
- 4) Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου αφήνεται στην πρωτοβουλία των συγγραφέων.
- 5) Γλώσσα-μορφή του βιβλίου: Η δημοτική όπως αυτή καθορίζεται στην τελευταία έκδοση της Γραμματικής του ΟΕΔΒ.
- 6) Εικονογράφηση-Σχεδιαγράμματα: Μπορούν να αποτελέσουν το 100% του καθαρού κειμένου του βιβλίου. Σ' αυτά περιλαμβάνονται και χάρτες.
- 7) Ψυχολογικές-Παιδαγωγικές απαιτήσεις: Θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την ευχάριστη και ελκυστική μελέτη του βιβλίου.
- 8) Τυπικοί όροι:
 - α) Προθεσμία υποβολής 15 Ιουλίου 1983
 - β) Έκταση (άρ. φύλλων, στίχοι, διαστήματα κ.α.) 60-70 σελίδες καθαρού κειμένου με 40 στίχους κάθε σελίδα και κάθε στίχος 64 διαστήματα
 - γ) Έκταση εικονογράφησης: Γενικά το εικαστικό υλικό μπορεί να φθάσει σε έκταση το καθαρό κείμενο.

.- Επιτροπή κρίσεως

- 1) Επιτροπή κρίσεως ορίζεται από τα μέλη του τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ με την επικουρία του
 - α) Πλουμίδα Γεώργιου, καθηγητή Παν. Ιωαννίνων
 - β)
 - γ)
 - δ) Διάρκεια περατώσεως του έργου ένας μήνας από της παραδόσεως του βιβλίου το αργότερο.
 - ε) Ο περιοριστικός όρος του άρθρου 15 του Ν.Δ.749/70

- 2) Συμπληρωματικές οδηγίες για την κρίση

./.

- 1) Αμοιβή συγγραφέων (τρόπος): Η κανονική μισθοδοσία τους.
- 2) Αμοιβή μελών της Επιτροπής κρίσεως (τρόπος): 50.000 για το εκτός του τμήματος Μ.Ε. μέλος δηλ. τον κ. Γ. Πλουμίδα.
- 3) Στοιχεία με τα οποία Δ/ση Εφαρμ. Προγραμ. οφείλει να εφοδιάσει τους συγγραφείς και τα μέλη της Επιτροπής κρίσεως.

- Απαλλαγή από τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα των

- 1) ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΥΤΗ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ
- 2) ΕΜΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ
- 3)

ΟΥ ανήκουν στη Δημόσια Εκπ/ση.

- Άλλες λεπτομέρειες: Το βιβλίο θα παραδοθεί σε 6 δακτυλογραφημένα ντύτυπα.

CM A 3o

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Επειδή τελευταία, με τους νέους ορόους διορισμούς, πολλοί καθηγητές του κλάδου Α4 έκφρασαν την επιθυμία να αποκτήσουν τα βοηθητικά βιβλία για πειράματα Φυσικής του Ι. Γιουρούπη, τόμος Α' και Β' και επειδή η προηγούμενη έκδοση (1977) των βιβλίων αυτών έχει εξαντληθεί, εισηγούμαι την επανέκδοσή τους σύμφωνα με το Α.Ν. 952/37. Ο αριθμός αντιτύπων κάθε τόμου θα πρέπει να είναι 1.000.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

CM A 4o

Ο Πρόεδρος λέγει: "Θα συζητήσουμε τώρα την εισήγηση της κυρίας Ανθάκου για το μάθημα "Αρχές λειτουργίας γραφείου". Έχω δύο βασικές παρατηρήσεις: (α) ότι όλο το μέρος που αφορά τη δακτυλογράφηση και τη φενογραφία πρέπει να λείψει. Και αν ακόμα θεωρήσουμε ότι τα αντικείμενα αυτά αποτελούν μέρος της ύλης (προσωπικά δε συμφωνώ), πάλι δεν μπορούμε να τα διδάξουμε, γιατί ούτε γραφομηχανές έχουμε, ούτε διδάσκοντας μπορούμε να βρούμε, και (β) ότι δεν πρέπει στους τρόπους διδασκαλίας αυτού του μαθήματος να συμπεριληφθούν επισκέψεις σε γραφεία κτλ, γιατί από προβλέπεται σε άλλο, ειδικό μάθημα, που θα συζητήσουμε μεθαύριο.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Ο σκοπός των μαθημάτων γενικής ωφελιμότητας είναι να δώσουν στους μαθητές που τα επιλέγουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν και με αντικείμενα που έχουν πρακτικό χαρακτήρα και αληθινά προσφέρουν χρήσιμες γνώσεις πρακτικής φύσεως. Αυτός ο σκοπός που επιδιώκεται με τα μαθήματα αυτά αποτελεί και κυβερνητική πολιτική εκφρασμένη με δηλώσεις.

Όμως βλέπω ότι κατατείνουμε κι εδώ στη δημιουργία ενός προγράμματος όπως τα άλλα, μόνο θεωρητικού, χωρίς καμιά σχεδόν πραγματικά πρακτική δραστηριότητα. Κατανοώ τους δισταγμούς. Δεν έχουμε τις προϋποθέσεις. Πάντα κάποτε πρέπει να κάνουμε το ξεκίνημα για να τις δημιουργήσουμε. Μπορεί το κράτος να αγοράσει π.χ. ένα αριθμό γραφομηχανών. Μπορεί να βοηθήσουν σ' αυτό και ορισμένοι δήμοι ή άλλοι φορείς για να δοθεί η δυνα-

στητα στους μαθητές που επιθυμούν να μάθουν γραφομηχανή.

Προτείνω τα εξής: α) Από τις 16 ώρες γενικής ωφελιμότητας να λατθούν 5 ώρες επό ένα τετράμηνο για κάθε τμήμα για την εκμάθηση γραφομηχανής με το λεγόμενο "τυφλό" σύστημα σε απόλυτα πρακτικό επί-εδο. Για τα σχολεία που δε θα γίνει δυνατόν να εφοδιαστούν με γραφομηχανές ή με το κατάλληλο διδακτικό προσωπικό να γίνει εναλλακτικό πρόγραμμα. β) Να μελετήσει η ηγεσία του Υπουργείου και να αποφασίσει την εισαγωγή των τεχνολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο. Το επιβάλλουν όλοι πολλοί. Είχε αρχίσει μια προσπάθεια πειραματικά. Και είχε πολύ καλά αποτελέσματα. Γρήγορα όμως "φυλλορρόφησε". Γιατί η πολιτεία δεν έστεφε στην ανάγκη να μπουν στο σχολείο έστω και 2 ώρες τη βδομάδα μαθήματα που θα γίνονται στο εργαστήριο.

Το Τμήμα αναθέτει την περαιτέρω επεξεργασία της εισήγησης στον . Πρόεδρο.

EMA 50

νακοινώθηκαν τα εξής έγγραφα:

) 473/7-2-83

) 467/7-2-83

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΗ 15/1983
=====

Σήμερα, 11-2-1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδρίσεών του (αίθουσα αλομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκής, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Κ. Συριόπουλος, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζα-
ραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος Δ. Τομπάζης και Κ. Φούσκας, για υπηρεσιακούς λόγους.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Ω.Π. Βιολογίας στο Ν.Π. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Συμπληρωματική ύλη διδασκαλίας Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος και Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Δέσμη Γεν. Ωφελιμότητας: Οι τέσσερις ώρες του διαφοροποι-
μένου προγράμματος. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Συνεργασία ΥΠΕΠΘ και ΥΠ.Ν.Γ. σε θέματα αθλητισμού. Ειση-
γητής Ι. Σκορδίλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίσεως, αρχίζει την ε-
ξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΣΜΑ 1ο

Με εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου, το Τμήμα αποφασίζει τα μαθήματα που ως τώρα ονομάζονταν "Βιολογία, Ζωολογία, Φυτολογία, Υγιεινή και Ανθρωπολογία" να ενοποιηθούν με το γενικό όνομα "ΒΙΟΛΟΓΙΑ".

1.- Ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΛΥΚΕΙΟ

2.- Ο κ. Κακριδής προτείνει:

MAX 4

MIN 3

2

3.- Ο κ. Ν. Βαρουχάκης προτείνει:

3

-1

Ο κ. Σακκάς λέγει: Με τις ώρες που θα διατεθούν για τα βιολογικά μαθήματα θα καλυφτεί μια μεγάλη περιοχή γνώσεων: βιολογία, προστασία του περιβάλλοντος, φυτολογία-ζωολογία, ανθρωπολογία, υγιεινή. Δεν μπορούμε αυτές τις γνώσεις να τις έχουμε στο περιθώριο των προγραμμάτων. Αφορούν τη φύση, το σώμα του ανθρώπου και την υγεία. Είναι γι' αυτό αυτές οι γνώσεις πολύ χρήσιμες, πολύ απαραίτητες και πολύ ενδιαφέρουσες. Γι' αυτό πρέπει να δοθεί ο αναγκαίος χρόνος για τη διδασκαλία τους και να καταρτίσουν νέο προγράμματα (και στη συνέχεια να γραφούν βιβλία) που πραγματικά να υπηρετούν αυτά τα μαθήματα κατά τον καλύτερο βαθμό.

Ψηφοφορία (για το Γυμνάσιο)

Σκορδίλης

πρόταση Κακριδή

Συριόπουλος

"

Παπασημακόπουλος

πρότασή του

Αδαμόπουλος

πρόταση Κακριδή

Παπαδόπουλος

πρόταση Κακριδή

Βαρουχάκης

πρότασή του

Σακκάς

πρόταση Παπασημακόπουλου

Κακριδής

πρότασή του

Με ψήφους 6:2 εγκρίνεται η πρόταση Κακριδής.

Ψηφοφορία (για το Λύκειο)

Εκορδύλης	πρόταση Κακριδής
Ευσιόπουλος	" "
Παπασημακόπουλος	" "
Αδαμόπουλος	" Αδαμόπουλου
Παπαδόπουλος	" Κακριδής
Βαρουχάκης	πρότασή του
Σακκάς	" Κακριδής
Κακριδής	" "

Η πρόταση Κακριδής εγκρίνεται με ψήφους 6:2.

Εισάγεται το 2ο θέμα. Ο Πρόεδρος ανακοινώνει ότι σε τηλεφωνική επικοινωνία με το Υφυπουργό κ. Π. Μώραλη, πήρε τη διαβεβαίωση ότι η απόφαση του Τμήματος για τη συγκρότηση επ. κρίσης για την Κοινωνιολογία, έχει ήδη υπογραφεί.

Ο εισηγητής κ. Παπαδόπουλος λέγει: Η επιτροπή κρίσης ελεύθερων βοηθημάτων Κοινωνιολογίας αποτελούμενη από τους Φ. Βύρο, Ν. Παπαδόπουλο, Β. Γκιζελή, Σ. Χιωτέκη και Α. Παπαεθυμίου με βάση τη σχετική απόφαση του Τμήματος, και επειδή το θέμα επείγει, συσκέφτηκε πάνω στο θέμα της επιλογής κατάλληλης ύλης από ελεύθερα βοηθήματα Κοινωνιολογίας και κατέληξε στους εξής: Προτείνει ομόφωνα το βιβλίο του Β. Φίλια: Οφεις της διατηρήσεως και της μεταβολής του κοινωνικού συστήματος, τομ. Ι, Αθήνα, Νέα σύνορα 1979, σελ. 178.

Τα κριτήρια που οδήγησαν την επιτροπή στην πρόταση αυτή είναι το γεγονός ότι 1) επειγόμαστε ιδιαίτερα να στείλουμε συμπληρωματική ύλη για τη διδασκαλία του μαθήματος, 2) το βιβλίο αυτό περιέχει αρκετά θέματα που ανταποκρίνονται σε ένα βασικό κεφάλαιο του προσωρινού ΑΠ του μαθήματος, την Κοινωνικοποίηση, και 3) είναι γραμμένο από έναν αναγνωρισμένο γενικότερα πανεπιστημιακό δάσκαλο και συγγραφέα. Σημειώνεται ότι το βιβλίο αυτό είναι βέβαια γραμμένο σε υψηλότερο αντιληπτικό επίπεδο.

Ο Πρόεδρος ανακοινώνει σημείωμά του κ. Φ. Βύρου, που είναι σύμφωνα απών:

Η Ομάδα:

1.- Ομόφωνα αποφαινεται να τυπωθεί το κείμενο Κοινωνικοποίηση από το βιβλίο του Β. Φίλια 'Όψεις της Διατήρησης και της Μεταβολής του Κοινωνικού Συστήματος.

2.- Με προσημείωση να διευκρινιστεί ότι προορίζονται να διδαχτούν τα υποκεφάλαια 1-4, σελ. 53.

3.- Θέσεις διαφορετικές διατυπώθηκαν για το αν το κείμενο Φίλια τροποποιηθεί ή όχι. Επισυνάπτονται σημειώματα ενυπόγραφα (θα τα καταθέσει ο κ. Παπαδόπουλος).

4.- Η δική μου άποψη είναι:

α) Να προστεθεί στην πρώτη σελίδα μια υποσημείωση που θα πληροοφεί για τις φάσεις Κοινωνικοποίησης.

β) Να γίνουν βελτιώσεις γλωσσικές, φραστικές, που έχω επσημειώσει στο συνημμένο κείμενο και έχει αποδεχτεί ο κ. Φίλιας.

γ) Ενδεχόμενα να παρεμβληθούν στο κείμενο Φίλια κάποιοι υπότιτλοι κεφαλαίων, που θα διευκολύνουν τη διδασκαλία, εφόσον του ολοκληρώσει ο κ. Παπαδόπουλος και τους υιοθετήσει ο κ. Φίλιας.

δ) Να προστεθούν στο κείμενο Φίλια τυχόν δικές τους παρατηρήσεις ποσθήκες που ο ίδιος έχει υποσχεθεί στον κ. Β. Μώραλη.

ε) Οποιαδήποτε επαφή με τον κ. Φίλια μόνο μέσω του κ. Μώραλη μπορεί να μεθοδευτεί, όπως άρχισε· αυτή είναι η γνώμη μου για λόγους ευνητους.

Στη συνέχεια ανακοινώνονται οι απόψεις των μελών της Ομάδας Εργασίας.

Ο κ. Παπαευθυμίου λέγει:

1.- Νομίζω πως πρέπει να τυπωθεί όλο το κείμενο του πρώτου μέ-
ρους του βιβλίου του κ. Β. Φίλια, "Όψεις της διατήρησης και της μετα-
βολής του κοινωνικού συστήματος" τ.Α', Αθήνα 1979, που φέρει τον τίτλο
"Κοινωνικοποίηση και απόκλιση" (σσ 11-112) και να σταλεί στα σχολεία
ως β' τεύχος.

2.- Δεν νομίζω πως είναι δυνατό να επέλθουν οποιεσδήποτε μεταβο-
λές "ερήμην" του συγγραφέα.

3.- Είναι δυνατό να γίνει κάποια επιλογή στις παραγράφους του κε-
φαλαίου και να υποδειχθούν ως διδακτέα και εξεταστέα ύλη. Τέτοιες πα-
ράγραφοι μπορεί να είναι οι: I, II, V, VIII, XI, XII, XIV.

Η δ. Β. Γκιζελή λέγει: Σήμερα, Πέμπτη 10 Φεβρουαρίου 1983, συναν-
τηθήκαμε οι: Φ. Κ. Βώρος, Β.Δ. Γκιζελή, Ν. Παπαδόπουλος και Σ. Χιωτάκι-
με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων πάνω στην έκβαση του θέματος της "Κοι-
νωνιολογίας στα Λύκεια". Επειδή δεν υπήρχε πάντοτε ομοφωνία, και μετά
από πρόταση του Φ.Κ. Βώρου, παραθέτω γραπτά τις απόψεις μου, χωριστά
για κάθε ερώτημα, έτσι όπως διατυπώθηκε στη συνάντηση.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ: "Το βιβλίο "ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ" του Βασίλη Φίλια, είναι κατάλληλο ως συμπλη-
ρωματικό του βιβλίου του ΟΕΔΒ;

ΑΠΩΝΗ ΜΟΥ: Τα πλαίσια που έχουν δημιουργηθεί από προηγούμενες απ-
ράσεις και ενέργειες σχετικά με την "Κοινωνιολογία στα Λύκεια" είναι:
Διδακκαλία του μαθήματος από φιλολόγους-θεολόγους/ ωρολόγιο και αναλυ-
τικό πρόγραμμα όπως έχει ήδη καθοριστεί/ έλλειψη (από όσο γνωρίζω) δια-
τυπωμένων στόχων και κατευθυντήριων γραμμών της Πολιτείας σχετικά με
το θέμα/ γνωσιολογικό υπόβαθρο των μαθητών, όπως διαμορφώνεται, βασικά
από το πρόσφατο βιβλίο του ΟΕΔΒ/ διάστημα 4-6 εβδομάδων "ανάπτυτων"
από άποψη σχολικού βοηθήματος/ χρόνος υλοποίησης της συζητούμενης πρό-
τασης: ένας μήνας (10/2 έως 10/3). Τα πλαίσια αυτά κατά τη γνώμη μου
είναι τόσο στενά ώστε ούτε περιθώρια χειρισμών και επιλογών αφήνουν,
ούτε διευκολύνουν την ανάπτυξη επιχειρηματολογίας για την καταλληλότητα
του βιβλίου. Σύμφωνα με αυτά και δεδομένου ότι οι 4-6 εβδομάδες
πρέπει απαραίτητα να "καλυφθούν" για λόγους γόητρου της Πολιτείας, δε
διαφωνώ με την πρόταση.

./.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ: Είναι σκόπιμο η επανέκδοση του βιβλίου να περιλαμβάνει διορθώσεις ("φιλολογικού τύπου") -εργασία που ήδη έκανε ο Φ.Κ. Βώρος- και τιτλοφόρηση και χωρισμός σε υπο-κεφάλαια -εργασία που ήδη έκανε, μερικά, ο Ν. Παπαδόπουλος; Διευκρινίζεται ότι ως προς τις "φιλολογικές διορθώσεις" είναι σύμφωνος και ο Υπουργός Π. Μώραλης και ο συγγραφέας του βιβλίου Β. Φίλιας".

ΑΠΟΨΗ ΜΟΥ: Χωρίς να έχω δει τις συγκεκριμένες φραστικές διορθώσεις, είμαι αντίθετη προς την αρχή παρέμβασης σε κείμενο "από τρίτον" έστω και με τη συναίνεση (;) του συγγραφέα, ιδιαίτερα όταν το κείμενο είναι ειδικό επιστημονικό και οι συνθήκες της παρέμβασης όχι ενθαρρυντικές, λόγω έλλειψης χρόνου. Επιπλέον, διαδικασίες διορθώσεων στο κείμενο κάνουν τη δικαιολογία της "πίεσης του χρόνου" όχι πειστική, και ανοίγουν χωρίς λόγο μέτωπα σε κριτική. Γι' αυτό θεωρώ ότι το βιβλίο πρέπει να παραμείνει ως έχει. Η προσπάθεια τιτλοφόρησης των υπο-κεφαλαίων - χρήσιμη ίσως - θεωρώ ότι μπορεί να πάρει μορφή συμβουλής για τη διδασκαλία σε ξεχωριστή, συμπληρωματική εγκύκλιο, που θα απευθύνεται μόνο στους διδάσκοντες.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία τη γενική πρόταση της Επιτροπής Επιλογής Ελεύτερων Βοηθημάτων Κοινωνιολογίας: Συμφωνούμε να χρησιμοποιηθεί φέτο ως συμπλήρωμα της ύλης της Κοινωνιολογίας ένα μέρος από το παραπάνω βιβλίο του κ. Β. Φίλια;

Ψηφοφορία: Ομόφωνα το Τμήμα απαντά καταφατικά.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία τις δύο προτάσεις που διατυπώθηκαν χετικά με την αλλοίωση-βελτίωση-συμπλήρωση του κειμένου του κ. Φίλια. Διευκρινίζει (α) ότι είναι τυπικά αμφίβολο αν μπορούμε να προτείνουμε αλλαγές σε ένα "ελεύτερο βοήθημα" που επιλέξαμε, και (β) ότι οι όποιες αλλαγές θα υποχρεώσουν το Υπουργείο (ή το κ. Φίλια) να προχωρήσουν σε αναστοιχειοθέτηση του βιβλίου, κάτι που κοστίζει χρόνο, ενώ η έγκρισή του όπως είναι επιτρέπει χρησιμοποίηση του στοκ, αν υπάρχει, ή φωτομηχανική ανατύπωση.

Ψηφοφορία: Αλλαγές ή όχι: Ομόφωνα το Τμήμα απαντά ότι δεν πρέπει να γίνουν αλλαγές.

ΕΒΜΑ 30 - Ο κ. Κακριδής λέγει:

είναι η επιθυμία των πολιτών να είναι περισσότερο ενημερωμένοι και να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην πολιτική ζωή της χώρας.

Βεβαιώνει από τον ανώτερο όροφο της Δόξης, που δεν είναι άλλος από το να δώσει χρέωση πέντε σε πέντε της Γ' Δόξης που για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν έχουν αυτή ηρέσση να συνεχίσουν ανέρες σπουδές. Αυτό σημαίνει ή ότι έχουν ήδη μια διανομή για αποψήφισμα μορφώσεως (π.χ. το εργατικό όμιλο στον χώρο τους ή άλλο συνηγ σε ισότητα επιχείρηση: κατασκευή, αγρόκτημα, γεωργία ασφαλείων, κυματοκίνητο κλπ.), ή ότι, αν και δεν έχουν τέτοια δυνατότητα, βλέπουν ότι δε θα μπορέσουν να αναπορτίδαν (ουσιαστικά, ή και γένο οικονομικά) τους απαιτήσεις των παλαιών επιθυμιών και αναζητούν να αναζητήσουν επαφία με κάποιο πρεσβ. το οποίο του λόγου και υφαιστική τις πύσσες που έχουν πάρει και, πάλι, να δώσουν και υφαιστική τους. Τα παιδιά αυτά σίγουρα κ'όχι πέντε - και ανήκω των βεβαιώνων απειλή, που, δεχόμενα από τους παλαιών λόγους, πρέπει να δουλέψουν σκέτως για να πιάσουν το στόχο τους.

1. Διοώρες κοινοποιήσεων, ποδο χρεώση για να κοινοποιήσουν τους λογαριασμούς και να συμπεριλάβουν ευρωπαϊκά στο κοινοτικό διαγρ.

2. Μία ώρα "Παράλληλο και υγιή" - πρόσδεση ευρωπαϊκού νομικού

3. Τέσσερις ώρες πρακτικά σπουδών - και

4. Δύο ώρες αρχές λειτουργίας κερών

5. Τέσσερις ώρες βίωμα-πρόσδεση ειδικευμένων προσκεκλημένων, προσκεκλημένων στο βίωμα στο σώμα τους.

Όλα αυτά τα μαθήματα ως θεωρία και άσκηση διατάσσονται μέσα σε εχθρική ατμόσφαιρα και δεν τεντώνουν παρά ελάχιστα το παραδοσιακό μοντέλο της από καθηδούς διδασκαλίας. Έτσι είναι σωστό ως επιμέτρησες της άσκησης να καθιερωθεί ένα πρόγραμμα, που (α) να εφευρίσκει τη συνάρτηση και του κοινού στόχο όλων των άλλων, και (β) να εφραίνεται ένα νέο τρόπο διδασκαλίας, συνδυαστικό της εχθρικής ατμόσφαιρας με τον ήρω κόπο - αυτό ακριβώς που περιέχει ίσως όλα τα θεωρητικά ως "ένα πρώτο άνοιγμα του εχθρικού κόσμου εν ψυχά".

χρήματα έδωσαν να δουλέψουν, στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα

Ποιες διδασκαλίες

4 των εφομιόδια. Στο προαόδιο πρέσβημα οι 4 αὐτοὶ ὡρεὶς
θα εἶναι συνεχόμετες, π.χ. των Παπακρεῦν (ἡ ἄλλη τέτρα) ἀνὸ
αὐτὸ καὶ πέρα.. ~~ἡ~~ ἡμερῶν καὶ

Σχέος του μαθήματος

εἶναι ἡ Γεωμετρία του μαθῶν με των σεράνωσιν καὶ τους
τρόπους λειτουργίας των κοινωνικῶν θεσμῶν, ιδρυμάτων,
υπηρεσιῶν, ἰδιωτικῶν επιχειρήσεων κ.λπ.

Παιδαγωγικὴ μέθοδος (Α)

εἶναι ἡ αὐτογνώμη με παρὰ ἑκτὴν τεύχησιν ἀνὸ εἰδιότου. Ἐπει
ὁ μαθῶν εἶχεται σε ἀμέσῃ ἐναρξὴ με τους χῆρους καὶ εἰς
ἀνδρώνην του ἐρεσκέσῃ των πρῶτῃ δὲ ἰσὺς οἱ ἴδιος ἡ
θεωρητικὰ ἀνὸ την εἰδικὴν διδασκαλίαν μαθημάτων ἐν
ἡ φυσικῇ, ἡ χημικῇ, ἡ βιολογικῇ - ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγῶνι του πόδι
ἡ πειρατικὴ οἰκονομία, οἱ ἀρχαῖοι λειτουργίας γεωμετρίας κ.λπ.

Ανάδοξα με των περιοχῇ ἐνὸς εἰρεῖς το εἰσὸν - καὶ ὡς
περιοχῇ οἰεῖται κύκλος με ἀρῶν 50 χιλιόμετρον, ἐπεὶ
τα πείδια βάνεται σπασμένην ἔδρα τοῦ - οἱ μαθητὲς

επισημασμένα και παραγόμενα :

Ανταρμειμένο	Ζευγάρι	Σημειώσεις
Νοσοκομείο	Α/ζών Νοσοκομείας	Ανορεξία, Δερμάτινη Υπερκενία, Νεοφύο Δυσπεία έρρα, κδη.
Ανταρμειμένο	(ανορεξία) Δυσπεία	Τομική αυτοδιαίκτηση, Υπερκενία (α.κ. & Δα- ντας ή οδοσφύραση), Δυσπεία κδη
Έγερση / Δυσ. Τάπιο	Ανταρμειμένο	Έγερση, τμήση γαλάνου, ευρελάνου έπ- εργασίες περιουσιών ετοιμασία κδη.
Παρασκευασμένο	Τετ. Τετραπεύς	Διοίκηση, νοσηρολογία, βιβλιοθήκη εργασίες, εγγραφή κδη.
Ανταρμειμένο	Ανταρμειμένο	Δερμάτινη, εγγραφή, Ιγνυί, έγερση, βιβλιοθήκη, αεροπορολογία κδη.
Ανταρμειμένο / Τετραπεύς	Ανταρμειμένο / Ανταρμειμένο	Δερμάτινη, αεροπορολογία, Δερμάτινη, κίση, Δερμάτινη κδη.
Ανταρμειμένο εγγραφή κίση	Ευρελάνου	Δερμάτινη, εγγραφή, αεροπορολογία, αεροπορο- λογία, αεροπορολογία, αεροπορολογία κδη.
Ανταρμειμένο	Ανταρμειμένο	κίση, αεροπορολογία, εγγραφή, αεροπορο- λογία, αεροπορολογία, αεροπορολογία κδη.

✓

Μυρμινοχά	Νευροσυστήμας	Διοικητικός μηχανισμός, διαχείριση εργασιών υπηρεσιών, παραπομπή και διαβίβαση πληροφοριών κλπ.
Εργαστάριο	Διοικητικός / Δεξιότητες	Τεχνικά στοιχεία διοικητικής διαχείρισης και επικοινωνίας κλπ.
Ορυχείο / Αδρές	Διοικητικός / Δεξιότητες	" "
Ναυπηγείο	Διοικητικός / Δεξιότητες	" "
Αγορές ενοικίου	Προσφορά	Παραγωγή και κατανομή, ευρεία διαχείριση προόδων - χρεώσεων, Ε.Π.
Αγορές εργασιών, π.χ. εργασία, ευρεσιμετρία, ε.π.δ.	Διοικητικός / τεχνικός	Εργασίες προόδων, συντονισμός κλπ.
Εργαστήριο κέντρου, π.χ. ΚΤΕΑ, Ε.Π.Α.Ε.	Συνδυασμός	Κέντρο

5

Ο νοσηνών νύκτας πρέπει να θεωρείται ευδαιμονία και μπορεί να τροποποιηθεί, να συμπληρωθεί κλπ. ανάλογα με το νόσημα ευδαιμονίας και δυσδαιμονίας.

(B). Το πρόγραμμα των ενεργειών-φροντισμών δεν μπορεί και δεν πρέπει να καθυστερήσει μόνο του εφόσον το διδακτικό πρόγραμμα του παιδίατρος, γιατί τότε η γνωριμία με τα πρόγνωση μέσα χάνεται και-τεχνικά, και -το κυριότερο- περιπλέκεται σε ότι ο καθένας μπορεί, είδε, ηρόσπε, καθήκον και ευθύνη.

Έτσι, σε κάθε πρόγραμμα ενδιαμέσ-φροντισμών πρέπει να αναγνωρίζεται ένα πρόγραμμα ευδαιμονίας, αναδιδασκασίας-αυξάνουσας, ευαγγελιστικής και καταγρηγορίας των άλλων δι-μαθητών ειδών και εργασιών των ενδιαμέσων, σε ένα κοινό κελί που να είναι υποχρεωτικό - σε μια

12-

11των και 12α-
αυγώνων να)

τοίμων να είναι να αποδοθούν το ενδιαφέρον του κράτους και η ευτυχισμένη του ως ευτυχισμένη — έτσι κι αλλιώς με πολύ προσπάθεια αμειψίας και λαβωροδότης σε αυτήν την όρεξη δεν έχουμε! 7. Η ευτυχισμένη ή γίνεται μετά την ζωή με βάση τις ενέργειες (και τις ευτυχισμένες) των κρατών από την ευτυχισμένη, και με την καταδύση του κράτους. Ορισμένοι άλλοι στοιχεία προσκομίζονται από τους κρατικούς (ή και τον κράτος) η.χ. από τα μετέωρα λαβών, ή άλλες ενέργειες αυτές, είναι ευνοϊκές, αλλά δεν επιτρέπεται να ενεργήσουν (και πολύ λιγότερο να αναρρώσουν) του άλλου πρώτου με τα πράγματα, που νομίζονται.

Συμπέρασμα

Η ενεργητική δράση του κράτους αναπτύσσεται 10-15 ενεργείες, το κράτος — έτσι αναπτύσσεται έτσι ώστε να κέρδισαν, όπου η προσπάθεια να λειτουργήσει ο νέος λαός. Μετά από τα αποτελέσματα

να συνεννοούν με τους ενισχυτές των Υπουργείων, ιδιαιτέρως κ.η.
να τα υποστηρίξουν και τους 'ταχυγυίς' - αέρες και να τα ευνοήσουν
εις ενισχύσεις δια η' και περιπόρευται εχθρῶν, να τα αμύνονται.
να ζητήσιν εἶχον λίγους πράκτορας.

Διότι μὲν ποσότητες ὑποσέθενται καλύψεις να μπορούμε να βυθίσαι
το πράγμα, να ἔχει εὐδουλεύει και διδόναι να δουλεύει και
εὐνοήσιν εὐς περιγραμὰ καυοδέρου τῶν διδασκάλων. Διότι
ἀρέσας εἶναι ο πόθος του ὄχι εὐν ἰδίᾳ τῶν ἐνισχυ-
την, ἀλλ' εὐν εὐνήσιν μέγα εὐν τάη και εὐν ἀν-
τανοὺ διανύσιν του εὐνοήσιν κείνους, ὅπου να εὐνοήσιν.
Νετα η καυοδέρη ἡμῶν και ἐκπεία. Σε ορίαντες περιμύεις,
ὅταν η.χ. ο καλύψεις δια γιδοδότης και η ἐνισχύει εἶναι σε
νενοήσιν ἐργασίαν, να μπορούμε να νοήσιν η εὐνοή-
σιν (εὐν ἐνισχύει ὅσο και εὐν εὐνήσιν) εὐς καλύψει
του καλῶν Α 4

δεν κρίνεται τόσο απαραίτητο, όσο η συγκέντρωση των καθηκόντων του μαθήματος μετά του πρώτου χρόνου της εφαρμογής του βιβλίου για αναλαγή ερωτήσεων, επιχειρημάτων, προτάσεων κλπ. για την παρακίνηση πορείας του μαθήματος. Τότε (π.χ. τέλος Ιουνίου '84) θα συζητηθεί, αν κρίνεται εφικτή η συγγραφή ενός όχι διδακτικού βιβλίου κλασικού τύπου, αλλά βουδνητικού βιβλίου, όπου π.χ. να περιέχονται οι διάφορες δυνατότητες και διατάγματα ενσεκρήσεων, καθώς ίσως και κατάλογος των αδικιών ευρείων που πρέπει να προσέτα η κάθε ομάδα, όταν ενσεκρήζεται το ένα ή το άλλο αντικείμενο.

Γίνεται συζήτηση, αλλά τελικά το θέμα αναβάλλεται για επόμενη συνεδρίαση.

EMA 40

προτείνει να σταλεί στον Υφ/ργό κ. Γενιά, ως εξής επιστολή: Κύριε

Ο κ. Σκορδύλης Υφ/ργός Το Τμήμα Μέσης Εκπαίδευσης του ΚΕΜΕ στη συνεδρίασή του 10/11-2-83, μετά εισήγηση του Ειδικού Συμβούλου Φυσ. Αγωγής κ. Ι. Σκορδύλη έλαβε γνώση του περιεχομένου του εγγράφου σας που αναφέρεται στην "Κυβερνητική προσπάθεια για την οργάνωση του αθλητισμού στη χώρα μας" και πήρε τις εξής αποφάσεις:

α) Να σας γνωρίσει την ομόφωνη έγκριση της πρότασής σας για συνεργασία όλων των φορέων της χώρας μας που έχουν σχέση με την καλλιέργεια και την ανάπτυξη της Φυσικής Αγωγής.

β) Να σας διαβεβαιώσει πως με ιδιαίτερη προθυμία θα συνεργαστεί μαζί σας σε θέματα σύνταξης αναπτυξιακών προγραμμάτων αθλητισμού, σύνταξης και εφαρμογής προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών καθώς και σε άλλες ενέργειες που θα αποσκοπούν στην προαγωγή του αθλητισμού στο σχολείο και την χώρας μας γενικότερα.

γ) Να σας γνωρίσει πως τον καιρό αυτό ομάδα εργασίας από καθηγητές Φυσ. Αγωγής με συντονιστή τον Ειδικό Σύμβουλο του ΚΕΜΕ επεξεργάζεται τα νέα αναλυτικά προγράμματα Φυσ. Αγωγής του Γυμνασίου και του Λυκείου και θέλουμε να πιστεύουμε πως αυτά θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες παιδαγωγικές και επιστημονικές αντιλήψεις. και

δ) Να σας γνωρίσουμε πως το Τμήμα μας όρισε σαν σύνδεσμό του με το Υφυπουργείο σας το μέλος του και Ειδικό Σύμβουλο της Φυσ. Αγωγής κ. Ιωάννη Σκορδύλη.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα το περιεχόμενο της επιστολής που προτείνει ο κ. Σκορδύλης να σταλεί στον κ. Παλιώτη, Υφ/ργό Νέας Γενιάς

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΗ 16/1983

Σήμερα 14-2-1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεγαλειώτου 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τοματάκης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Εμμητρά Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος και Β. Θεοδωρακόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Περιορισμός αριθμού Γεν. Λυκείων. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Κρίση βιβλίων: α) Γ.Κ. Μαυρογιάννη, Έκθεση Ι και ΙΙ και β) Κ. Ιωαννίδη, Νέο Λεξικό της γλώσσας μας. Εισηγητής Δ. Τοματάκης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Περικοπή ύλης προπαρασκευαστικών μαθημάτων (για λύκεια του εξωτερικού). Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Δέσμη γεν. ωφελιμότητας: Α.Π. και διδ. βιβλίο μαθήματος Πρακτικής Οικονομίας. Εισηγητής Γ. Βάζος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Δέσμη Γεν. ωφελιμότητας: το μάθημα "Λειτουργία της Κοινωνίας". Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 6ο - Ορισμός αμοιβής των συγγραφέων του βιβλίου "Πολιτική Οικονομία". Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 7ο - Έγγραφο αριθμ. 5030/9-2-83 της Πανελληνίας Ενώσεως Βιολόγων.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΣΜΑ 1ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Οι συζητήσεις που τελευταία γίνονται το Τμήμα με θέμα το πρόγραμμα του πέμπτου κύκλου επιλογής της Γ' Λυκείου έφεραν στην επιφάνεια έναν αρνητικό πράγοντα σ' ό,τι αφορά την εφαρμογή των προγραμμάτων στα Λύκεία μας: τη λειτουργία πολλών ατροφικών Λυκείων. Βέβαια το Τμήμα με την πρόξη του 85/27-5-1977 είχε επιμάνει στην τότε ηγεσία του ΥΠΕΠΘ τις αρνητικές επιπτώσεις γενικότερα στην παιδεία μας που έχει η λειτουργία των ατροφικών Λυκείων και με εκμηριωμένη εισήγησή του πρότεινε την αναστολή λειτουργίας του. Όμως τελική το μέτρο θεωρήθηκε αντιδημοτικό, η εισήγησή μου εκείνη έμεινε τα χρονοντούλαπα του Υπουργείου. Επειδή πιστεύω ότι μέσα στα έργα του έμματος είναι να εισηγείται στο Υπουργείο μέτρα που τα θεωρεί εποικοδομητικά, έστω κι αν δεν υπάρχει σχετικό ερώτημα από τη Διοίκηση, νομίζω ότι θα είμαστε μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων μας, αν για μια κόμη φορά εισηγηθούμε στο Υπουργείο την αναστολή της λειτουργίας των ατροφικών Λυκείων.

Πρώτα πρώτα είναι χρήσιμο να θυμηθούμε τους σκοπούς που επιδιώκουν τα Λύκεία μας:

1.- Να δώσουν στους απόφοιτους του τριτάξιου Γυμνασίου γενική μόρφωση ανώτερης στάθμης και ταυτόχρονα να τους εφοδιάσουν με τις απαραίτητες για την παρακολούθηση μαθημάτων στα ΑΕΙ γνώσεις, στον ειδικό τομέα που ενδιαφέρει τον καθένα τους.

2.- Σταδιακά, να καταστήσουν δυνατή την κατάρτιση των εισητηρίων ξετάσεων για τις Ανώτερες και Σνώτατες σχολές.

Λοιπόν, οι σκοποί αυτοί δεν μπορούν, μ' όλη την καλή θέληση της πολιτείας να εξυπηρετηθούν στον επιθυμητό βαθμό, όσο συνεχίζεται η λειτουργία εκατοντάδων Λυκείων με πολύ περιορισμένο αριθμό μαθητών και δέδων που είναι κυριολεκτικά ατροφικά. Από τη στιγμή μάλιστα που γεναιόδωρα η Κυβέρνηση αποφάσισε τη λειτουργία πέντε διαφορετικών κύκλων επιλογής σε κάθε Λύκειο, η λειτουργία Λυκείων με πολύ μικρό αριθμό μαθητών αντιστρατεύεται στις φιλοδοξίες της Πολιτείας, για τους ακόλουθους λόγους:

1.- Απαιτούνται εξαιρετικά μεγάλες δαπάνες λειτουργίας τους, πόσον "τμήματα" της Γ' Λυκείου με 1 ή 3 μαθητές απαιτούν ιδιαίτερη ύφουςα και, φυσικά καθηγητές (π.χ. πέντε καθηγητές για ένα σύνολο 7 ή 11 ή 16 μαθητών, χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση μικρότερων συνόλων). Και τι στοιχίζει η δημιουργία αξιολόγησης βιβλιοθήκης και εργαλείων σε όλα αυτά τα Λύκεια, που όμως είναι απαραίτητα;

2.- Καταστρατηγείται, ουσιαστικά, η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μαθητών, αφού στην πραγματικότητα δεν τους δίνονται ίσες ευκαιρίες. Γιατί πως ο απόφοιτος των ατροφικών Λυκείων θα συναγωνιστεί τον απόφοιτο του Λυκείου ενός αστικού κέντρου, την ώρα που ο πρώτος θα έχει διασχίσει π.χ. από έναν νεοδιορισμένο φυσιογνώστη Φυσική, Χημεία, Βιολογία, ενώ ο δεύτερος θα έχει διδαχτεί το καθένα από τα μαθήματα αυτά από ειδικό και έμπειρο καθηγητή. Και τι θα γίνει με τον μοναδικό φιλόλογο, που θα διδάξει Αρχαία Ελληνικά, Νέα Ελληνικά, Λατινικά, Ιστορία, Φιλοσοφικά και Κοινωνιολογία;

3.- Κάθε προσπάθεια για εφοδιασμό των Λυκείων με διδακτικά εγχειρίδια και με οδηγίες διδασκαλίας, για συντονισμό διδακτέας ύλης, για ευθύνη καθοδήγηση γίνεται προβληματική και αντιοικονομική, όταν πρέπει να απλωθεί σε τόσα πολλά Λύκεια, συχνά εξαιρετικά δυσπρόσιτα. Εξάλλου, η για οποιοδήποτε λόγο απουσία έστω και ενός καθηγητή δημιουργεί αέσωσ άλυτο πρόβλημα.

4.- Αποδυναμώνονται Λύκεια που μπορούμε να τα ονομάσουμε ημίτροπικά, καθώς μαθητές των γύρω χωριών που φυσίλογικά θα φοιτούσαν σε αυτά αποτελούν την πελατεία των ατροφικών Λυκείων. Έτσι π.χ. ενώ μπορούσαμε να έχουμε ένα Λύκειο με 200 μαθητές "μια κωμόπολη, με τη λειτουργία δύο-τριών ατροφικών Λυκείων στην περιοχή της το Λύκειό της παρουσιάζει δυναμικό μικρότερο από 100 μαθητές.

5.- Καθιστά σχεδόν ανεφάρμοστη την επαγγελία της Πολιτείας για σταδιακή κατάργηση των εξετάσεων για την εισαγωγή στα ΑΕΙ, με την μεμβύβαση της ευθύνης αξιολόγησης των μαθητών αποκλειστικά στα Λύκεια από τα οποία προέρχονται. Γιατί είναι γνωστό ότι ο καθηγητής ενός Λυκείου σε χωριό, που έχει μια "τάξη" με δύο-τρεις μαθητές, για λόγους

υποκειμενικούς και υποκειμενικούς πολύ δύσκολα μπορεί να μην είναι ζαιρειτικά επιεικής στη βαθμολογία του.

6.- Συντελεί στον περιορισμό του αριθμού των μαθητών που προτιμούν τα Λύκεια τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσεως, γιατί οι γονείς των μαθητών που βλέπουν ότι στο χωριό τους υπάρχει Γενικό Λύκειο, ενώ το Λύκειο Τ.Ε. κατεύθυνσης απέχει αρκετά, κάνει τα πάντα, ώστε το παιδί του (ιδιαίτερα η κόρη του) να φοιτήσει στο σχολείο που βρίσκεται στην αυλή του".

Βέβαια υπάρχουν και αντιρρήσεις για την πρόταση αυτή, αλλά δεν ομίζω ότι αυτές έχουν ιδιαίτερο βάρος. Συγκεκριμένα θα αντιπαρατηρηθεί τι:

1.- Το μέτρο της κατάργησης των ατροφικών Λυκείων είναι αντιδημοτικό και θα προκαλέσει αντιδράσεις των κατοίκων των χωριών, όπου τα Λύκεια θα καταργηθούν. Όμως, α) πολλά μέτρα "εξυγιαντικά" σε πρώτη άση θεωρούνται αντιδημοτικά, αλλά αυτό δεν είναι λόγος μη εφαρμογής των, β) η λειτουργία των Λυκείων αυτών στην πραγματικότητα είναι αντί-ετη με τα συμφέροντα των μαθητών, γιατί η προετοιμασία τους για τις εξετάσεις στα ΑΕΙ, με την αναπόφευκτη ελαττωματικότητά της, τους θέτει σε υποδεέστερη μοίρα από τους συμμαθητές τους που φοιτούν σε "άρτια" Λύκεια.

2.- Είναι αντισυνδυαστικό. Γιατί θα περιορίσει τον αριθμό έσεων Λυκειαρχών. Όμως, α) οι θέσεις μπορούν να μείνουν στον ίδιο αριθμό· οι Λυκειάρχες των καταργουμένων Λυκείων θα αξιοποιούνται ποικιλότροπα στα πλησιέστερα Λύκεία, των οποίων θα αυξάνει το δυναμικό ή στα Λύκεια με μεγάλο αριθμό μαθητών των αστικών κέντρων, β) Αυτομάτως θα περιοριστεί ο αριθμός των "αδειούχων" Λυκειαρχών των ατροφικών Λυκείων.

3.- Θα προκαλέσει ταλαιπωρία στους μαθητές, που θα υποχρεωθούν να φοιτούν σε Λύκεια που λειτουργούν μακριά από το τόπο κατοικίας τους. Όμως α) τα παιδιά αυτά έχουν μια ηλικία (15-18 χρόνων) για την οποία δεν είναι πρόβλημα η μετακίνηση σε μια ακτίνα 7-30 χιλιομέτρων. Ας σκεφτούμε πόσο απομακρύνονταν από το χωριό τους για να φοιτήσουν σε Γυμνάσια παιδιά 11-12 χρονών εδώ και είκοσι χρόνια, και μάλιστα με συγκοινωνιακό δίκτυο πολύ πενιχρότερο, γ) Έχει γίνει νόμος του Κράτους

δωρεάν μεταφορά των μαθητών. Με τον τρόπο αυτό ανέξοδα μπορούν
α μεταφέρονται από το σπίτι στο σχολείο και αντίστροφα καθημερινά,
ε μια διαδρομή 10' - ώρας. Βέβαια, σε εξαιρετικές περιπτώσεις
νησιά, πολύ απομονωμένα ορεινά κεφαλοχώρια) μπορεί να ισχύσουν ρεα-
ιστικότερες λύσεις, χωρίς όμως αυτό να αποτελέσει προηγούμενο για
ιγότερο προβληματικές περιπτώσεις.
) κ. Δ. Ζακκός λέγει:

Συμφωνώ απόλυτα με την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου. Σημειώνω
όνο ότι κατά το παρελθόν το Τμήμα διατύπωνε αυτή την πρόταση για τον
εριορισμό των ατροφικών σχολείων της Μέσης Εκπ/σης ιδίως λυκείων σε
άθε ευκαιρία που του παρουσιάζοταν. Μάταια όμως. Αντί για περιορισμό
πολιτεία ίδρυε σχολεία και εκεί που δε χρειαζόνταν για ρουσφετολογι-
ούς λόγους. Βοηθούσαν σ' αυτό και ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί. Υπεν-
θυμίζω ιδιαίτερα την πράξη 31/1979 στην οποία από την εισήγησή μου φαί-
εται η ρουσφετολογία ενός επόπτη που αμείφτηκε γι' αυτό από την πολι-
εία με τη μετάθεσή του από την επαρχία στην Αθήνα στη θέση του Διευ-
υντή του Διδασκαλείου Μέσης Εκπαιδεύσεως, θέση την οποία κατέλαβε αμέ-
ως μετά τις εκδουλεύσεις του.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω απόλυτα και με
ην πρόταση και με τα επιχειρήματα του εισηγητή. Ζώντας πολλά χρόνια
την Ήπειρο το είδα από κοντά το δράμα των ατροφικών Λυκείων: των παι-
ιών όσο και των συναδέλφων, που συχνά έρχονταν να μου πουν ότι δεν
χέπουν το λόγο λειτουργίας του σχολείου τους, που έτσι κι αλλιώς δε
ειτουργεί με τόσο λίγους μαθητές που έχουν. Προτείνω στο Υπουργείο
α καλέσει το Λυκειάρχη κ. Ηλία Κωτόπουλο, που διοίκησε τέτοιο σχολείο,
α περιγράψει τα πράγματα όπως είναι.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Ο κ. Δ. Τομαζίδης λέγει: Ο συγγραφέας φιλοδοξεί να προσφέρει λύσεις στο πρόβλημα της διδασκαλίας της έκθεσης. Και προσπαθεί να πετύχει το στόχο του με τρόπο, όπως πιστεύει, πρωτότυπο και προσιτό στους αθητές. Όμως η γενική διαπίστωση είναι ούτε τόσο πρωτότυπη είναι η λύση" που προτείνει ούτε προσιτή για όλους τους μαθητές ούτε πάντα ποτελεσματική.

Ξεκινάει από τη θέση ότι η έκθεση δεν είναι παρά η διασαφήνιση μιας τυποποιημένης πνευματικής διαδικασίας. Φαίνεται βέβαια να αναγνωρίζει το γεγονός ότι η έκθεση των ιδεών είναι μια σύνθετη κριτική και ερίπλοκη λειτουργία του πνεύματος, αλλά τη διερεύνηση και την ερμηνεία αυτής της λειτουργίας την επιχειρεί με τρόπο εξωτερικό, δηλαδή σχηματικό και απλουστευτικό, με την πεποίθηση ότι η απλή γνώση αυτής της σχηματοποίησης μπορεί να αποτελέσει το σωτήριο όργανο για τη "σφαιρική" ιαπραγμάτευση από το μαθητή κάθε θέματος, γενικού ή ειδικού, με την ροϋπόθεση μιας μακροχρόνιας άσκησης και με την επικουρία του "συστηματοποιημένου" υλικού γνώσεων που προσφέρεται με το 2ο τόμο, την "Εννοιολογία". Παραβλέπει επομένως το ότι μονάχα η γνωριμία ενός πολύ ενικού μηχανισμού για την αντιμετώπιση από το μαθητή κάθε έννοιας-θέματος είναι στελέσφορη, αν δε στηρίζεται πάνω σε μια μακροχρόνια συστηματική γλωσσοδιανοητική συγκρότηση, που είναι αποτέλεσμα ταυτόχρονης ανάπτυξης της γλωσσικής και διανοητικής ικανότητας, παράλληλα με την πλουτισμό εμπειρικής και θεωρητικής γνώσης.

Ο συγγραφέας επιδιώκει την αποφυγή "έτοιμων, προκατασκευασμένων λύσεων" για το μαθητή, όπως λέει, εννοώντας ότι δεν προσφέρει έτοιμες εκθέσεις, ολοκληρωμένες από άποψη περιεχομένου και μορφής. Εκθέτει πολύ αναλυτικά τις διάφορες φάσεις προετοιμασίας, συγκέντρωσης υλικού και σύνθεσης, τυποποιώντας κάπως ένα σχηματικό μηχανισμό, ικανό κατά τη γνώμη του να κινητοποιήσει το ψυχοδιανοητικό δυναμικό του μαθητή και να το αξιοποιήσει εκφραστικά. Κι αν ακόμα δεχτούμε ότι το μηχανισμός αυτός μπορεί να κινητοποιήσει και να συστηματοποιήσει τις γνώσεις και εμπειρίες του μαθητή, η γλωσσική μορφοποίηση αυτού του υλικού μένει μετέωρη, αφού ο συγγραφέας δεν παρέχει τα μέσα για την πραγμάτευσή της

Όσο κι αν αγωνίζεται ο συγγραφέας να ξεφύγει από την τυποποίηση, τελικά υποκύπτει σ' αυτήν. Ένα χαρακτηριστικό δείγμα της (I, 69): "Ας ριτάξουμε λοιπόν τον πρόλογο που ήδη γράψαμε. Αποτελείται από δύο μέρη... Αυτό το πρώτο μέρος μπορεί να είναι κοινό για κάθε είδος έκθεσης, για κάθε θέμα".

Η "αυτενέργεια και το ελεύθερο και το αβίαστο γράψιμο" που συχνά προβάλλει ως στόχο του ο συγγραφέας έρχονται σε αντίθεση π.χ. με το σύστημα των θεμάτων που προτείνει και με τους επτά "τρόπους γραφής" του "επιστολόγλου". Βέβαια ο συγγραφέας εννοεί ότι ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να κινηθεί ελεύθερα μέσα στα πλαίσια του τυποποιημένου διαγράμματος. Πωσδήποτε όμως ο περιορισμός είναι αναπόφευκτος και λόγω του καθορισμού των ορίων και λόγω των προδιαγεγραμμένων κατευθύνσεων που δίνονται.

Θα ήταν άδικο να αρνηθεί κανείς εντελώς την προσφορά του βιβλίου. Τα θετικά σημεία του είναι η μέθοδος για την κατανόηση των θεμάτων, η έμφαση για την ανεύρεση και ταξινόμηση της ύλης. Κι αυτά όμως έχουν περιορισμένη αξία, γιατί ενώ απευθύνονται κυρίως σε μαθητές με περιορισμένες εκφραστικές δυνατότητες και μικρή πνευματική καλλιέργεια, απαιτούν ευελιξία, κριτική ικανότητα και γνώσεις. Αν αυτά τα τελευταία δεν υπάρχουν, ο μαθητής κινδυνεύει να πελαγοδρομήσει με άστοχες ερωτήσεις (που προτείνει ο συγγραφέας) και με ανούσιες απαντήσεις.

Γενικά μπορούμε να συνοψίσουμε τα αρνητικά χαρακτηριστικά του βιβλίου ως εξής:

α) Η συστηματοποίηση, που εκθέτει αναλυτικά, για τη διαπραγμάτευση θεμάτων είναι σχεδόν χωρίς σημασία, αν ο μαθητής δεν έχει ανάλογη πνευματική συγκρότηση, ενώ αποδεικνύεται περιττή, ως σχολαστική και τυποποιημένη, αν ο μαθητής είναι καλλιεργημένος γλωσσικά και πνευματικά.

β) Προβάλλει συχνότατα ως αποκλειστικό κίνητρο φιλοδοξίας τον καλό βαθμό, υποβαθμίζοντας έτσι και τη σοβαρότητα της σκοπιμότητας της λειτουργίας της "έκθεσης".

γ) Υπάρχουν αρκετά σφάλματα (γλωσσικά και ορθογραφικά) και ύψος υχνά αδόκιμο και χαλαρό. Έτσι, π.χ. των ενσυνειδήτων προσπαθειών, του βαθύτερου νοήματος, περισσότερων κρατών (I. σ.83), σ' ένα οποιοδήποτε τομέα, γιαυτό-γιαυτό, να υπερασπισθεί, να ονομασθεί, γεννιώμαστε, γωϊσμός κ.α.α

Ένα επάγγελμα το οποίο θα του αρέσει και ταυτόχρονα θα είναι κατάλληλος γιαυτό (I, 32), παρασυρόμαστε από τα ήδη γραμμένα γι αυτά που θα ακολουθήσουν (I, 54), η αργία είναι κακό και ανήθικο πράγμα ακόμα και από τους πλούσιους (I, 56), Ιδανικό ονομάζουμε την υψηλή ιδέα που έχει σαν στόχο να την φθάσει και να την υπερασπίσθαι ο άνθρωπος και η οποία έχει καταξιωθεί από το χρόνο (I, 83), κ.α.

δ) Υπάρχουν αντιφάσεις, ανακρίβειες και κάποια σύγχυση (κυρίως στους ορισμούς, στην "Εννοιολογία"), π.χ. ενώ (στη σελ. I,55) μιλώντας για τον πρόλογο λέει "η αρχή μας δεν μπορεί να στηρίζεται σε συμπέρασμα που δεν έχει προηγηθεί η απόδειξη" στις σελ. 54 και 56 έχουμε τρία παραδείγματα προλόγων στους οποίους χρησιμοποιεί συμπεράσματα.

ε) Παρό την οπωσδήποτε φιλότιμη προσπάθεια του συγγραφέα, το βιβλίο δεν προωθεί σχεδόν καθόλου το θέμα της διδασκαλίας της έκθεσης, και γι' αυτό δεν μπορώ να εισηγηθώ στο τμήμα θετικά για τη "χρησιμότητά" του, κατά την έννοια του νόμου.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Δ. Τομπαΐδη.

ΣΜΑ 3ο

Ύστερα από εισήγηση του κ. Βαρουχάκη, το Τμήμα συμφωνεί κατ' αρχήν με τις προτάσεις του εγγράφου Φ.815/17/21/492/3-2-83 (κατεπεύγον) και αναθέτει στους εισηγητές κ.κ. Βαρουχάκης και Σπυρόπουλο τη σύνταξη και την αποστολή της σχετικής γνωμάντευσης.

ΣΜΑ 4ο

Αναβάλλεται γιατί απουσιάζει ο εισηγητής κ. Γ. Βάζος.

ΣΜΑ 5ο

Γίνεται συζήτηση για το κείμενο της εισήγησης, όπου λαβαίνουν μέρος οι κ.κ. Δ. Τομπαΐδης, Κ. Φούσκας, Στ. Παπασημακόπουλος, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος και Κ. Συριόπουλος.

Το Τμήμα αποφασίζει στην πρόταση να συνεπιληφθεί οπωσδήποτε πρόταση για τη προετοιμασία των μαθητών για τις επισκέψεις. Το ερώτημα για την καταρχήν έγκριση του σχεδίου βρίσκει το Τμήμα σύμφωνο.

ΕΜΑ 6ο

Με εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου αποφασίζεται η αμοιβή για τους συγγραφείς να είναι 400.000 δρχ.

ΕΜΑ 7δ

Ανακοινώνεται το έγγραφο αρ. 5030/9-2-83 και το Τμήμα αναστέλλει τον κ. Παπασημακόπουλο τη σύνταξη και αποστολή της απάντησης.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΑΝΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΗ 17/1983

Σήμερα, 16-2-1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Με-
ογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή,
ντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ.
πυρόπουλος, Φ. Βώρος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομαΐ-
ης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι,
υρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος
ήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος, Β. Θεο-
ωρακόπουλος, γιατί ήσαν ασθενείς.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Ο.Ε. Κοινωνιολογίας. Εισηγητής : Φ. Κακριδής.
- Δέση Γεν. ωφελιμότητας. Το μάθημα των εφαρμοσμένων Οικονομικών.
Εισηγητής : Γ. Βάζος.
- Σεμινάρια Καθηγητών Γαλλικών ΣΕΠ. 1983. Εισηγητής Η. Σπυρόπουλος.
- Λειτουργία ΣΕΑΜΕ 1983/4. Εισηγητής Η. Σπυρόπουλος.
- Ανατύπωση των βιβλίων των θρησκευτικών των Α' και Β' τάξεων Λυκείου
Εισηγητής Κ. Φούσκας.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία, επικυρώνεται το
πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως και το τμήμα αρχίζει την εξέ-
ταση των θεμάτων Η.Δ.

Θέμα 1ο

Ο κ. Κακριδής λέγει : Είναι γνωστό σε όλους ότι από την αρχή
του χρόνου λειτουργεί αυτοπ μια Ομάδα Εργασίας Κοινωνιολογίας, που
παρακολουθεί το μάθημα και εισηγείται τις απαραίτητες ενέργειες.

Επειδή τις τελευταίες εβδομάδες διαπίστωσα κάποια έλλειψη συντονισμού στην Ομάδα αυτή, και καθώς ορισμένα μέλη της μου το ζήτησαν, προτείνω να κατοχυρώσουμε και τυπικά τη συγκρότηση και τη λειτουργία της παραπάνω Ομάδας Εργασίας. Συγκεκριμένα προτείνω :

1. Σύνθεση

1. Ν. Παπαδόπουλος
2. Φ. Βώρος
3. Σ. Χιωτάκης
4. Α. Παπαευθυμίου
5. Β. Γκιζελή

2. Έργο της Ο.Ε. θα είναι να παρακολουθεί το μάθημα, να ενημερώνει το Τμήμα, να προετοιμάζει και να εισηγείται κάθε σχετική με το μάθημα απαραίτητη ενέργεια, όπως π.χ. τις οδηγίες διδασκαλίας, βαθμολογίας κλπ.

Ύστερα εκθέτει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στον προσδιορισμό του επικεφαλής της Ομάδας : ο κ. Βώρος είναι αρχαιότερος και έχει ασχοληθεί εξαρχής με την οργάνωση του μαθήματος, ο κ. Παπαδόπουλος, όπως έχει επανειλημμένα αναπτύξει στο Τμήμα, είναι επιστημονικά συγγενέστερος.

Ο κ. Βώρος αμφισβητεί ότι παρατηρήθηκε έλλειψη συντονισμού, δηλώνει ότι με αυτούς τους όρους δεν επιθυμεί να συμμετέχει στη Ο.Ε γιατί δε ρωτήθηκε για τη σύνθεση που προτείνεται και επισημαίνει τους κινδύνους που παρουσιάζει η αλλαγή οδηγού κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Η συζήτηση του θέματος διακόπτεται για να συνεχιστεί σε συνεδρία, όπου θα παρίσταται ο κ. Παπαδόπουλος.

Θέμα 2ο

Ο Πρόεδρος παρακαλεί τον κ. Βάζο να εκθέσει στο Τμήμα την εισήγηση που προετοίμασε, ύστερα από παράκληση του Τμήματος, για το μάθημα των Εφαρμοσμένων Οικονομικών της Ε' " Δέσμης ", Γενικής ωφελιμότητας.

Ο κ. Βάζος λέγει :

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Μάθημα γενικής ωφελιμότητας για τη Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου.

./.

Τέσσερις ώρες την εβδομάδα για όλο το διδακτικό έτος.

Σκοπός Μαθήματος :

Το μάθημα έχει σαν σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές που δεν θ' ακολουθήσουν τη τριτοβάθμια εκπαίδευση, ν' αποκτήσουν τις απαραίτητες οικονομικές γνώσεις, που έχουν σχέση με την ενεργό ζωή.

Περίληψη Μαθήματος :

Έννοια της οικονομίας, ικανοποίηση αναγκών και λειτουργία της αγοράς. Έννοια, λειτουργία και οργάνωση της επιχείρησης και των συνεταιρισμών. Εμπορικές πράξεις και τίτλοι για τη πραγματοποίηση των πράξεων. Στοιχεία καταγραφής οικονομικών πράξεων της επιχείρησης. Πληθωρισμός, χρήμα και οι λειτουργίες του. Τράπεζες, ασφάλειες και υπολογισμός των τόκων στις τράπεζες συναλλαγές. Δημόσια έσοδα, ένοια των φόρων και δημόσιες δαπάνες. Διεθνείς συναλλαγές, σχέσεις Ελλάδας ΕΟΚ, σχέσεις Ελλάδας τρίτων χωρών και Αραβικών κρατών. Οικονομικά συστήματα και συνοπτική ανάλυσή τους. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εργαζομένων.

Βασικές ενότητες.

1. Βασικές έννοιες της Οικονομίας :

- α) Ορισμός, σημασία της Οικονομίας.
- β) Στόχοι και αντικείμενο της Οικονομίας.

Ερωτήσεις

2. Ανάγκες, αγαθά, συντελεστές παραγωγής της Οικονομίας :

- α) Ανθρώπινες ανάγκες. Τρόποι ικανοποίησης αναγκών.
- β) Οικονομικοί πόροι. Στενότητα πόρων.
- γ) Αρχή οικονομικότητας. Προτεραιότητα επιλογής αγαθών.
- δ) Συντελεστές παραγωγής.
- ε) Έννοια, τομείς, κλάδοι παραγωγής.

Ερωτήσεις

3. Ζήτηση και Προσφορά αγαθών :

- α) Κυκλική ροή της Οικονομίας
- β) Έννοια, μορφές της αγοράς
- γ) Έννοια της ζήτησης των αγαθών
- δ) Έννοια προσφοράς των αγαθών

Ερωτήσεις

4. Επιχείρηση:

- α) Έννοια της επιχείρησης. Διακρίση δημόσιας και ιδιωτικής επιχείρησης.
- β) Ατομικές επιχειρήσεις. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα
- γ) Διαχείριση της επιχείρησης. Περιουσία - λογιστικές αρχές. Απλογραφική μέθοδος. Κυριότερα λογιστικά και μη λογιστικά βιβλία. Απογραφή, Ισολογισμός, Εκθέσεις εισοδήματος.
- δ) Εταιρικές επιχειρήσεις. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα.
- ε) Χρηματοδότηση των εταιρικών επιχειρήσεων. Ομολογίες, χρεώ-γραφα, Κοινές μετοχές, προνομιούχες μετοχές.
- ζ) Πλεονεκτήματα διατήρησης διαφορετικών τίτλων
- η) Τιμές των τίτλων και τραπεζικά επιτόκια.
- θ) Χρηματιστήριο και η λειτουργία του.
- ι) Κοινωνικοί και αναπτυξιακοί στόχοι της επιχείρησης.
Ερωτήσεις - ασκήσεις.

5. Συνεταιρισμός

- α) Έννοια, σκοπός των συνεταιρισμών
- β) Ιστορική εξέλιξη του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα.
- γ) Κατηγορίες συνεταιρισμών
- δ) Συνεταιριστικές οργανώσεις ανωτέρου βαθμού.
- ε) Γεωργικοί συνεταιρισμοί.
- ζ) Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών συνεταιρισμών.
- η) Αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός.
- θ) Ο ρόλος των συνεταιρισμών στην Περιφερειακή Κοινοτική ανάπτυξη
Ερωτήσεις

6. Οικονομικές συναλλαγές.

- α) Έννοια, διακρίσεις του εμπορίου
- β) Εμπόρευμα
- γ) Εμπορική αγοραπωλησία
- δ) Έγγραφα αγοραπωλησίας α) Τιμολόγια, β) Πιστωτικό σημείωμα.
γ) δελτίο λιανικής πώλησης, δ) δελτίο αποστολής.
Ερωτήσεις.

7. Πιστωτικοί τίτλοι :

- α) Συναλλαγματική, χαρτοσήμανση συναλλαγματικής.
- β) Γραμμάτια εις διαταγή.
- γ) Επιταγή

Ερωτήσεις - ασκήσεις.

8. Χρήμα :

- α) Σημασία, μειονεκτήματα ανταλλαγής.
- β) Λειτουργίες του χρήματος, αξία του χρήματος.
- γ) Επίπεδο τιμών και προσφορά χρήματος.
- δ) Πληθωρισμός και είδη πληθωρισμού

• Τράπεζες - ασφάλειες :

- α) Φύση και λειτουργία των σύγχρονων τραπεζών.
- β) Τραπεζικές εργασίες.
- γ) Λειτουργία των ασφαλιστικών εταιριών
- δ) Ασφαλιστικές εργασίες.

Ερωτήσεις.

• Τόκος :

- α) Υπολογισμός απλού τόκου
- β) Υπολογισμός προεξοφλήματος με γνωστή την ονομαστική αξία.
- γ) Πινάκιο προεξοφλήσεων
- δ) Υπολογισμός σύνθετου τόκου

Ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Δημόσια έσοδα - Δημόσιες δαπάνες

- α) Έννοια του Κράτους
- β) Ο ρόλος του κράτους στη σύγχρονη κοινωνία
- γ) Φόροι, φορολογία φυσικών προσώπων, σύνταξη φορολογικής δήλωσης
- δ) Έσοδα, κατηγορίες δημοσίων εσόδων
- ε) Δημόσιες δαπάνες.
- ζ) Δημόσιες επενδύσεις

Ερωτήσεις

2. Διεθνείς συναλλαγές

- α) Ελλάδα και Κοινή αγορά
- β) Κοινή αγορά και αγροτική πολιτική
- γ) Εμπορικές σχέσεις Ελλάδας, Τρίτων χωρών και Αραβικών χωρών

Ερωτήσεις

3. Οικονομικά συστήματα

- α) Ελεύθερη Οικονομία
- β) Μικτή Οικονομία
- γ) Σοσιαλιστική Οικονομία

14. Δικαιώματα και υποχρεώσεις εργαζόμενου :

- α) Σύμβαση και σχέση εργασίας
- β) Τα χρονικά όρια της εργασίας
- γ) Υπερωριακή απασχόληση

- δ) Νυκτερινή εργασία
 - ε) Αργίες, προσαύξηση μισθού
 - ς) Έννοια μισθού, χρονικός μισθός, μισθός με ποσοστά
 - η) Βασικός μισθός, επιδόματα, δώρα.
 - θ) Καταβολή μισθού
 - ι) Άδειες μισθωτών
 - κ) Συνδικαλιστικές ενώσεις, συνδικαλισμός, απεργία.
 - λ) Ασφαλιστικοί φορείς
- Ερωτήσεις.

Ακολουθεί συζήτηση στην οποία διατυπώνονται και υποστηρίζονται οι ακόλουθες προτάσεις :

1. Η πρόταση της εισήγησης, όπως είναι.
2. Πρόταση κ. Βάρου να εξετασθούν τα 2 Κυπριακά βιβλία του Λεμ, μήπως είναι κατάλληλα.
3. Πρόταση κ. Σπυρόπουλου για συγγραφή νέου βιβλίου που θα μπορούσε μία πρώτη φάση να κυκλοφορήσει σε πειραματική ή πολυγραφημένη μορφή.
4. Πρόταση κ. Βάρου. Να εξεταστεί η δυνατότητα δημοσίευσης Α.Π. και προκήρυξης για τη συγγραφή ελεύθερου βοηθήματος.

Η περίπτωση αυτή προσφέρεται για 2 λόγους : α) Πρόκειται για βιβλία έξω από γενικές εξετάσεις και β) για θέμα που δε δημιουργεί επιστημονικές ή ιδεολογικές αντιδικίες (αρκεί να δοθούν προδιαγραφές). Χορήγηση των βιβλίων δωρεάν στους μαθητές είναι δυνατόν να μεθοδευτεί και διαφορετικά απ'ότι τώρα, όπως το 1965.

Ο κ. Δ. Ζαυμάς λέγει:

Παρατηρώ ότι στο πρόγραμμα που προτείνει ο κ. Βάζος υπάρχουν κενά και αδυναμίες. Αναφέρω ιδιαίτερα :

- α) Γίνεται λόγος διεξοδικός για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά δεν γίνεται λόγος για τα υπερ και τα κατώ των κρατικών επιχειρήσεων ούτε είδα να αναφέρεται τίποτα για τις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις.
- β) Γίνεται λόγος για τρίτες χώρες και σ'αυτές περιλαμβάνονται χώρες ετεροδύλιτες, όπως οι ΗΠΑ και οι σοσιαλιστικές χώρες. Ο όρος τρίτος κόσμος έχει μια ειδικότερη σημασία.
- γ) Να εξηγηθεί που οφείλονται οικονομικά φαινόμενα όπως η άνοδος του τιμάριθμου, ο παρασιτισμός
- δ) Να εξηγηθούν όροι που ακούγονται συχνά και δεν τους κατανοούμε,

ώπως αναθάριστα έσοδα, προϋπολογισμός του κράτους κλπ.

Ο Πρόεδρος διευκρινίζει ότι η δεύτερη πρόταση δεν είναι παράλληλη με τις άλλες και ότι τα βιβλία αυτά θα αξιολογηθούν οπωσδήποτε και μακάρι να βρεθούν κατάλληλα. Ο κ. Βώρος διευκρινίζει ότι η δεύτερη πρότασή του προϋποθέτει πολιτική απόφαση και τη θέτει υπόψη της Πολιτικής ηγεσίας. Ύστερα απ' αυτά εισάγονται σε ψηφοφορία μόνο 2 προτάσεις : η πρόταση της εισήγησης και η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου :

	Ψηφοφορία
Σχορόβλης	Πρόταση Σπυρόπουλου
Συριόπουλος	" "
Τομπαζόης	" " (με την επιφύλαξη για το πολυγραφημένο)
Παπασημακόπουλος	Πρόταση Σπυρόπουλου
Βώρος :	Επιφυλάσσομαι υπερ των 2 προτάσεων που βρίσκονται εντός ψηφοφορίας και δεν ψηφίζω.
Σπυρόπουλος	Πρότασή του
Βαρουχάκης	Πρόταση Σπυρόπουλου
Σακιάς	" "
Κακριδής	Εισήγηση

Με ψήφους 7:1 εγκρίνεται η εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου.

Προτάσσεται το 5ο θέμα.

MA 50

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. (πρά-
88/23-11-82) και την εντολή του κ. Προέδρου (24-11-82) για συγκρό-
ση "Ομάδας Εργασίας" με σκοπό την αναθεώρηση και βελτίωση των βιβλίων
Θρησκευτικών, πληροφορώ το Τμήμα ότι αναθεωρήθηκαν και διορθώθηκαν
τα βιβλία Α' και Β' τάξεων Λυκείου. Οι διορθώσεις που έγιναν αφο-
ύν ασάφειες, ατυχείς εκφράσεις, δυσνόητα σημεία, επαναλήψεις και τυ-
γραφικά αβλεπτήματα.

Την Ομάδα εργασίας αποτέλεσαν οι ΓΕΜΕ Ι. Μάσσος, Π. Πάλλης και
Καρούσος, οι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ θεολόγοι καθηγητές Γ. Διλιμπής
και Δ. Κούκουνας, και ο υποφαινόμενος. Οι αποφάσεις της Ομάδας Εργα-
σίας έχουν ληφθεί ομόφωνα.

Βεβαιώνω ότι από την Ομάδα Εργασίας, η οποία εργάστηκε φιλότιμα
και προσεκτικά, έγινε ό,τι ήταν δυνατό να γίνει σ' αυτή τη φάση και ότι
το διδακτικό εγχειρίδιο διορθώθηκε σε πολλά του σημεία.

Εισηγούμαι την προώθηση των βιβλίων των Θρησκευτικών Α' Λυκείου
"ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ" των Π. Πάλλη, Γ. Μεταλληνού, Φ. Τούντα) και
Α' Λυκείου ("ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ" των Ι. Μάσσου, Α. Ζάγκα, Γ.
Εύβελα) στον ΟΕΔΒ, για ανατύπωσή τους για το σχολ. έτος 1983-84, αφού
γίνουν οι διορθώσεις, οι οποίες σημειώνονται με σαφήνεια στο συνυποβαλ-
όμενο αντίτυπο του βιβλίου.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Δεν μπορώ να συνηγορήσω για την επανέκδοση
των βιβλίων των Θρησκευτικών, γιατί, κατά την γνώμη μου, έχουν αδυναμίες
και διορθώσιμες, όπως διεξοδικά ανέπτυξα στην πράξη μου 88/23-11-1982.
Άλλωστε δεν έχουν γίνει στα βιβλία ούτε οι δυνατές διορθώσεις.

Σε παρατήρηση του κ. Σπυρόπουλου ο Πρόεδρος απαντά ότι κατά την κρ
ση του ο κ. Γρατσάς που βέβαια η γνώμη του ως αρμόδιου συμβούλου θα
ήταν απαραίτητη, δεν αποτελεί πια μέλος του Τμήματος.

./.

Ψηφοφορία στην εισήγηση

Χορδύλης	NAI
Ζηριόπουλος	NAI
Εμπαϊδής	NAI
Γ. Πασσημακόπουλος	NAI
Γόρος	NAI (κατ' ανάγκην με 2 επιφυλάξεις α) ως προς την σ.32 γιατί αντιβαίνει στην ιστορική πραγματικότητα από το 1941 κ.ε. και β) γιατί φρονώ ότι δεν υπηρετούν καλά τη θρησκευτική παιδεία βιβλία σαν αυτά σύμφωνα και με τη γνώμη καλών φίλων μου θεολόγων.
Κυριόπουλος	Λευκή
Κρουχάκης	Λευκή
Λυκάς	OXI
Μικριδής	NAI

Με ψήφους 6 + 2 : 1 εγκρίνεται να σταλούν στον ΟΕΑΒ τα βιβλία των Θρησκευτικών Α' και Β' Λυκείου για ανατύπωση, για το σχ. έτος 1983-84.

EMA 30

Μετά από το διάλειμμα που μεσολάβησε, δεν επανέρχονται οι κ.κ.
. Βώρος και Κ. Φούσκας.

Ο εισηγητής κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής
προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ3/662/13-10-82 έγγραφό
της μας υποβάλλει προτάσεις των ΓΕΜΕ ειδικότητας Γαλλικής για την ορ-
άνωση σεμιναρίων καθηγητών του κλάδου τους σχ. έτους 1982-4.

Με δεδομένα:

- α) Την πολύ θετική απόδοση που είχαν τα σεμινάρια αυτά κατά τα
ροηγούμενα σχ. έτη,
 - β) Το ότι, για αντικειμενικούς λόγους, δεν πραγματοποιήθηκαν τα
προγραμματισμένα για το σχ. έτος 1982-3 σεμινάρια,
 - γ) Το ότι ο αριθμός των νεοδιορισμένων, και γενικότερα των καθη-
γητών Γαλλικής που δεν παρακολούθησαν ανάλογα σεμινάρια, είναι μεγάλος
 - δ) Το ότι η Θεσσαλονίκη έχει σχεδόν τις ίδιες δυνατότητες επιμόρ-
ωσης καθηγητών Γαλλικής με την Αθήνα, και
 - ε) Την πρόταση που υπέβαλαν οι ΓΕΜΕ κ.κ. Αθ. Πάτσα και Σ. Κουρκο-
ύδη,
- υπολογίζονται τα εξής:

1.- Να οργανωθούν κατά το διάστημα 1-11 Σεπτεμβρίου 1983 δύο σε-
μινάρια επιμόρφωσης καθηγητών Γαλλικής, ένα στην Αθήνα και ένα στη Θεσ-
σαλονίκη. Στο καθένα να κληθούν 80 καθηγητές, από αυτούς που δεν έχουν
οιτηθεί σε παρόμοια σεμινάρια.

2.- Να εφαρμοστεί το πρόγραμμα που προτείνουν οι κ.κ. ΓΕΜΕ, με
ως εξής προσθήκες:

α) Να προταχθεί γενικότερη εισαγωγική ομιλία, την οποία θα αναλά-
βουν μέλη του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ. Το Τμήμα θα ορίσει ποιο μέλος
θα αντιπροσωπεύσει στην Αθήνα και ποιο στη Θεσσαλονίκη.

β) Να προστεθεί εισήγηση με θέμα την παρουσίαση νέου διδακτικού
εγχειριδίου Γαλλικής Α' Γυμνασίου, στην περίπτωση που το νέο αυτό εγχει-
ρίδιο θα είναι έτοιμο, όπως προγραμματίζεται, για το σχ. έτος 1983-4.

3.- Η Διοίκηση, που διαθέτει τα απαραίτητα στοιχεία, είναι προτιμότερη να ορίσει ποιων περιοχών καθηγητές είναι προσφορότερο να κληθούν για το σεμινάριο Αθήνας και ποιων για το σεμινάριο Θεσσαλονίκης.

Ο κ. Κακριδής λέγει ότι η μεγάλη επιτροπή που έχει συγκροτηθεί για τη διδασκαλία των Ε.Γ., αν προχωρήσει, όπως προγραμματίστηκε στο λόγο της, θα είναι σε θέση να καλύψει ένα μέρος των σεμιναρίων αυτών με εισηγήσεις για κάποιο νέο διδακτικό σύστημα και ένα τουλάχιστο πιλοτικό διδακτικό βιβλίο.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση.

ἔχοντας υπόψη:

β) Τη λειτουργία των ΣΕΛΜΕ κατά το ακαδ. έτος 1982-3.

ιστηγούμαι τα εξής:

Για την εξασφάλιση του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού, να παραληθεί το ΥΠΕΠΘ να προβεί σε αποσπάσεις προσοντούχων Λυκειάρχων, ΚΚΧ, γυμνασιάρχων και καθηγητών από επαρχιακά σχολεία στις έδρες των ΣΕΛΜΕ.

2.- Επειδή είναι εξαιρετικά δύσκολη η εξεύρεση κατάλληλου διδα-
 τικού προσωπικού για ορισμένες ειδικότητες (Φυσικής Αγωγής, Ξένων
 λωσσών, Θεολόγων), η επιμόρφωση καθηγητών των ειδικοτήτων αυτών να
 γίνει, με αυξημένους βέβαια αριθμούς καλουμένων, μόνο στις ΣΕΑΜΕ που
 πιστεύουμε ότι εξασφαλίζουν επαρκώς το προσωπικό αυτό. Βέβαια δημιουρ-
 γούμε πρόβλημα μετακίνησης των καθηγητών των ειδικοτήτων αυτών, όμως

άθε άλλη λύση οδηγεί στον υποβιβασμό της απόδοσης των ΣΕΑΜΕ. Συγκεκριμένα και οι 8 ΣΕΑΜΕ να επιμορφώσουν καθηγητές των κλάδων Α2, Α3 και Α4. Θεολόγους θα επιμορφώσουν μόνο οι ΣΕΑΜΕ Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Ρακλείου και Πατρών, ενώ καθηγητές Φυσικής Αγωγής και Ξένων Γλωσσών όνο οι ΣΕΑΜΕ Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

3.- Οι αριθμοί των καθηγητών που θα κληθούν σε κάθε ΣΕΑΜΕ διαορφώνονται ως εξής:

Θεολόγοι	Φιλολόγοι	Μαθηματικοί	Α4	Γαλλικών	Αγγλικών	ΦΑ	ΣΥΝΟΛ
30	75	25	25	20	20	25+25	245
30	50	20	20	15	15	15+15	180
10	30	15	15	-	-	-	70
--	30	15	15	-	-	-	60
--	30	15	15	-	-	-	60
--	30	15	15	-	-	-	60
20	30	15	15	-	-	-	80
--	25	10	10	-	-	-	45
90	300	130	130	35	35	80	800

4.- Επειδή όμως α) Ο αριθμός 800 σε σύγκριση με τον αριθμό των ειτουργών Μ.Ε. που δεν δέχτηκαν καμιά μορφή επιμόρφωσης είναι πολύ ικρός και β) κάποτε πρέπει να οδηγηθούμε σε επιμορφώσεις ταχύρρυθμες, ια να καλύψουμε τις ανάγκες του κλάδου, εισηγούμαι ταυτόχρονα να λειουργίσουν, με ειδικό μελετημένο πρόγραμμα, ΣΕΑΜΕ τρίμηνης διάρκειας ατά την περίοδο Μάρτιος-Μάιος 1984, με αριθμό σπουδαστών που θα προσοριστεί από τα δεδομένα του σχ, έτους 1983-4. Συγκεκριμένα εισηγούαι να λειτουργίσουν ΣΕΑΜΕ τρίμηνης διάρκειας στη Λαμία και την Κοζάνη στε να εγκαινιστεί η λειτουργία των νέων σχολών, όπως και στην Αθήνα αι Θεσσαλονίκη που διαθέτουν επαρκέστατο διδακτικό προσωπικό.

5.- Πιστεύω ότι για το τρίτο ερώτημα (από ποιες Διευθύνσεις Μ.Ε. α προέρχονται αυτοί που θα κληθούν να φοιτήσουν σε κάθε ΣΕΑΜΕ) την πάντηση φρόνιμο είναι να την αναθέσουμε στη Διοίκηση, επειδή αυτή διαέτει περισσότερα επίσημα στοιχεία από εμάς. Ειδάλλως να ισχύσει η

λανομή του έτους 1983-4, με εξαίρεση μοναδική: οι καθηγητές της
ρών Η' ΑΕΠ (κλάδου Α2, Α3 και Α4) να κληθούν για τη ΣΕΑΜΕ Τρίπολης,
ώ οι θεολόγοι των Ζ', Η' και Θ' ΑΕΠ να κληθούν στη ΣΕΑΜΕ Πάτρας,
ον ΙΑ, ΙΒ, ΙΓ, ΙΔ και ΣΤ' ΑΕΠ στη Θεσ/νίκη και των υπολοίπων (εκτός
ης ΙΕ' στην Αθήνα.

Ο κ. Φ. Κ. Βώρος λέγει:

1.- Η ετήσια επιμόρφωση είναι νομίζω αναγκαία λόγω της ανεπάρκει
ς (με τον όρο ανεπάρκεια εννοώ κατά κύριο λόγο τη μη εναρμόνιση ανά-
εσα στα πανεπ. προγράμματα και τα αναγκαία για τη Μ.Ε. εφόδια) των
ισικών μας σπουδών.

2.- Να απελευθερώσουμε την αίτηση από "γεωγρ. εγκλεισμό" ανάλο-
α με τους αριθμούς που θα διαμορφωθούν να βάλουμε σε λειτουργία μόνο
α τμήματα τα βιώσιμα· θα έχουμε κέρδη οικονομικά και θα ανταποκριθού-
ε και στις προτιμήσεις των συναδέλφων ως προς τον τόπο επιμόρφωσής
ους. Το γεωγραφικό εγκλεισμό και τον επιμορφωτικό επαρχιωτισμό του
τιβάλανε σε ώρες αλλης πολιτικής νοοτροπίας.

3.- Είναι πολύ χρήσιμο να οργανώσουμε σεμινάριο 3-εβδομάδων για
λους τους νεοδιόριστους συναδέλφους το Σεπτ. 1983.

4.- Τέλος Αυγούστου, για μια βδομάδα, να οργανώσουμε σεμινάριο
μοιβαίας γνωριμίας και αλληλοδιδασκτικής επιμόρφωσης για όλους τους δι-
ίσκοντες στις ΣΕΑΜΕ (ας πούμε ένα σεμινάριο επιτελών).

Ο κ. Σακκάς λέγει: Άκουσα την εισήγηση. Ήταν ή ίδια μ' εκείνη
ου έγινε τον περασμένο χρόνο, τον προπερασμένο, από τον ίδιο, νομίζω,
ισηγητή, τα ίδια λέμε από το 1976. Να ιδρυθούν νέες ΣΕΑΜΕ, να προσκλ-
ούν τόσοι σε τούτη, τόσοι σ' εκείνη, τόσοι απ' αυτή την ειδικότητα,
όσοι από εκείνη. Και το Τμήμα θα πει πάλι ναι στην εισήγηση, να παρα-
είνουν τα πράγματα όπως έχουν. Γνωρίζει ο κ. εισηγητής ότι δεν υπάρχει
έτοιο σύστημα επιμόρφωσης στον κόσμο· ότι οι ΣΕΑΜΕ (και οι ΣΕΛΔΕ της
ημοτικής) ως προς τη διάρκεια της προσφερόμενης μετεπαίδευσης και σ'
να βαθμό και ως προς το περιεχόμενο των σπουδών είναι νέα Διδασκαλεία·
τι με τις μακρές επιμορφώσεις επιμορφώνονται οι λίγοι και όχι οι πολλοί
αυτοί οι λίγοι επιμορφώνονται μια φορά στην εκπαιδευτική τους σταδι-
ομορία και όχι πολλές· ότι οι ΣΕΑΜΕ (και οι ΣΕΛΔΕ πιστεύω), ιδιαίτερα
ον επαρχικών, υπολειπουγούν· ότι η φοίτηση στις σχολές αυτές σημαίνει

και λίγο ή πολύ ετήσια άδεια μετ' αποδοχών για ανάπαυση - μια απόδειξη γι' αυτό είναι ότι οι μετεκπαιδευόμενοι δεν έχουν μαθήματα τη Δευτέρα πρωί και την Παρασκευή το απόγευμα, ότι δηλαδή στις 7 ημέρες της εβδομάδας οι τρεις είναι διακοπές γι' αυτούς - και στις άλλες ημέρες δεν πολυκουράζονται· ότι αντί να μετεκπαιδεύουμε ανθρώπους που υπηρετούν χρόνια στην εκπαίδευση και διαμόρφωσαν διδακτικές έξεις και παιδαγωγικό ήθος που είναι δύσκολο να μεταβάλουν θα ήταν χίλιες φορές προτιμότερο να μετεκπαιδεύουμε τους διοριζόμενους κάθε χρονιά στην εκπαίδευση που μπαίνουν στο σχολείο και αρχίζουν το έργο τους χωρίς καμιά απολύτως βοήθεια.

Τα γνωρίζει αυτά ο κ. εισηγητής, αλλά τα αφήνει όπως έχουν. "Δεν έχουμε μοντέλο", "δεν έχουμε καιρό" να ετοιμάσουμε μια αλλαγή σ' αυτό τον τομέα, "είναι ο συνδικαλισμός, άκουσα να λέει και άλλα τέτοια. Και το Τμήμα θα πει ναι και το πράγμα θα τελειώσει και για φέτος, και θα φτάσουμε του χρόνου, αν ζούμε και είμαστε εδώ, πολύ πιθανόν με τον ίδιο εισηγητή και με την ίδια περίπου εισήγηση να πούμε και να αποφασίσουμε τα ίδια. Παίζει ο εισηγητής, παίζουμε όλοι μας στο Τμήμα, στο ΚΕΜΕ, το ρόλο του συντηρητή τροφίμων. Έχουμε γηράσει και δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα το γενναίο. Στην περίπτωση που μας απασχολεί δεν μπορούμε να πούμε ούτε τούτο το απλό στη Διοίκηση: να κάνει ό,τι κάνουν οι χώρες της ΕΟΚ, ό,τι κάνουν όλες οι αναπτυγμένες χώρες: να σταματήσει τις επιμορφώσεις μακράς διάρκειας, να οργανώσει το σύστημα επιμόρφωσης ως δύο, το πολύ τρεις μήνες και να αρχίζει να μετεκπαιδεύει κατ' απόλυτη προτεραιότητα τους διοριζόμενους κάθε χρόνο στην εκπαίδευση

Ο κ. Κακριδής διευκρινίζει ότι αυτή η εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου απαντά σε συγκεκριμένο ερώτημα του Υπουργείου, που επείγει. Το Τμήμα έχει πολλές φορές εκφράσει τη διαφωνία του με το σύστημα των ΣΕΑΜΕ όπως εφαρμόζεται, και ο κ. Σπυρόπουλος έχει αναλάβει μιαν ακόμα γενική εισήγηση στο θέμα αυτό, όπου βέβαια το Τμήμα θα επιχειρήσει άλλη μια φορά ριζική ανανέωση του θεσμού. Η θετική ψήφος στη σημερινή εισήγηση (με μειοψηφία του κ. Σακκά) δη σημαίνει βέβαια ότι εγκρίνουμε και το σύστημα όπως ισχύει.

Ακολουθεί ψηφοφορία και το Τμήμα, με τη μειοψηφία του κ. Σακκά, γκρίνιει την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της, όπως είναι.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Καραφωνίτου

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΣΗΜΕΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ

ΕΠΙΣ. Δελτίος Κοινωνιολογίας, Εισαγωγή Δ. Καραβίδη.

Επιστημολογία Κοινωνιολογίας 197/2, Εισαγωγή Δ. Καραβίδη.

Επιστημολογία ΙΙΙ για τη Β' Λυκείου, Εισαγωγή Γ. Βέλλου.

Επιστημολογία Δ, για την αξιολόγηση και τη διερεύνηση, Εισαγωγή Δ. Καραβίδη.

Επιστημολογία Δ, διερεύνηση και διερεύνηση της επιστημολογίας για την

Επιστημολογία Δ, Εισαγωγή.

Επιστημολογία Δ, "Επιστημολογία Κοινωνιολογίας" Α' Γυμνασίου, Εισαγωγή

Δ. Καραβίδη. Β) Επιστημολογία Β' Γυμνασίου Εισ. Δ. Καραβίδη.

Επιστημολογία.

Επιστημολογία Δ, Επιστημολογία: επιστήμη, επιστημολογία: η επιστήμη της

επιστημολογίας, και το θέμα εκκρίνει την αξιολόγηση των θεμάτων της Η.Δ.

Επιστημολογία Δ, "η Η.Δ. είναι διαπιστωμένη, γιατί η επιστήμη είναι πάντα

επιστήμη, αλλά και η κοινωνία είναι πάντα κοινωνία, και επιστήμη είναι η

επιστήμη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΕΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Π Ρ Α Ξ Η 18/1983

Σήμερα, 23.2.83, ημέρα Τετάρτη και ώρα 0.900. Το Τμήμα Μ.Ε του ΚΕΜΕ ανεδρτίσε την αίθουσα συνεδρίσεών του, (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αίθ. Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φώνη Κακριδίη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασμακόπουλος, Δ. Τομπάκης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συρίδου, Ι. Σκορδίλης, ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Φ. Βόρος και Κ. Φούσκας γιατί συμμετείχε σε "Επιτροπή εργασίας" για το μάθημα των Θρησκευτικών, η οποία συγκροτήθηκε με την υπουργική απόφαση αρ. 6047/8-12-82.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1- Ομάδα Εργασίας Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Φ. Κακριδίης.
- 2 Προφορική βαθμολογία Κοινωνιολογίας 198/3. Εισηγητής: Ν. Παπαδόπουλος
- 3 Αναλυτικό Πρόγραμμα ΣΕΠ για τη Β' Λυκείου. Εισηγητής Γ. Βάζος.
- 4 Προτάσεις Ο.Ε. για την αξιολόγηση και τη βαθμολογία. Εισηγητής. Δ. Σακκάς.
- 5 Επιλογή διδ. βιβλίων για την δωρεάν διδασκαλία τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.
- 6 Ανατύπωση βιβλίου α) "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" Α' Γυμνασίου. Εισηγητής: Δ. Τομπάκης. β) Ανθρωπολογία Β' Γυμνασίου Εισ. Σ. Παπασμακόπουλος.
- 7 Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απαρτία, επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίσεως, και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος λέγει "η Η.Δ. είναι βαρυσφοραμένη, γιατί τη Δευτέρα δε μπόρεσαμε να κάνουμε απαρτία- εύχομαι να μη ξανασυμβεί κάτι τέτοιο και παρακαλώ σήμερα να συλλέψουμε πρόγγορα.

Προτάσσουμε το 3ο θέμα και παρακαλούμε τον κ. Βάζο, πριν από κάθε άλλο, να μας ανακοινώσει τα αποτελέσματα της έρευνας που έκανε, ύστερα από παράκλησή μας, στα κυπριακά βιβλία Οικονομίας, για την Β' δέσμη γενικής ωφελιμότητας. Ο κ. Βάζος λέγει ότι τα μελέτησε τα βιβλία αυτά, αλλά κανένα τους δεν είναι κατάλληλο για τους στόχους μας. Η συγγραφή νέου βιβλίου είναι απαραίτητη.

Στη συνέχεια ο κ. Βάζος λέγει: "Παρουσιάζω στο Τμήμα το ακόλουθο αναλυτικό πρόγραμμα ΣΕΠ προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν οι καθηγητές που θα εφαρμόσουν το ΣΕΠ στους μαθητές της Β' Λυκείου, στο τελευταίο τριμήνο. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η διευκόλυνση των μαθητών στην εκλογή Δέσμης με ενημέρωση για τις δυνατότητες συνέχισης σπουδών μετά το Γενικό Λύκειο και συγκεκριμένα για τις Σχολές που ανήκουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, την κατάταξη των Σχολών σε Ομάδες κατά Δέσμη, τον τρόπο εισόδου στις Σχολές, τις συνθήκες σπουδών και τις επαγγελματικές διεξόδους".

Επειδή το αναλυτικό πρόγραμμα συνοδεύεται και από υλικό πληροφόρησης για τους μαθητές να διατεθούν αρκετά αντίτυπα σε κάθε Λύκειο τα οποία θα είναι στη διάθεση του καθηγητή ΣΕΠ και των άλλων εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, αλλά και των μαθητών που επιθυμούν να έχουν περισσότερες πληροφορίες για τις σπουδές που θα ακολουθήσουν.

Λόγω του αυξημένου αριθμού Τμημάτων (2.000) περίπου της Β' τάξης Λυκείου, προτείνεται από την ομάδα ΣΕΠ να εκτυπωθεί το κατωτέρω πρόγραμμα σε 5.000 αντίτυπα, τα οποία θα διατεθούν στους καθηγητές και στις σχολικές βιβλιοθήκες των Λυκείων.

Ακολούθησε συζήτηση. Ο κ. Κακριδής λέγει ότι: (α) το Τμήμα θυμάται ότι έχουμε εγκρίνει για φέτος μια ώρα εφαρμογής ΣΕΠ στη Β' Λυκείου για το γ' τρίμηνο· (β) ότι και για τα προηγούμενα αναλυτικά προγράμματα ΣΕΠ το Τμήμα περιμένει να οριστικοποιηθούν πριν να εξετάσει σε βάθος - στο μεταξύ τα φετινά προγράμματα θεωρούνται (και από την ίδια την ομάδα ΣΕΠ) ως πειραματικά, μεταβατικά, προσωρινά κλπ., και μόνο έτσι τα εγκρίνουμε, τυπικά πριν το σχετικό υλικό προωθηθεί στα σχολεία. Το προθεσμιτικό, η εκτύπωση κλπ. θέματα εφαρμογής, δεν αφορούν το Τμήμα.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφορία το ερώτημα αν το Τμήμα με κάθε επιφύλαξη ως προς το ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα του Σ.Ε.Π στην οριστική τους μορφή, δέχεται το πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος που μας παρουσίασε σήμερα ο κ. Βάζος, ως επικεφαλής της ανεξάρτητης ομάδας Σ.Ε.Π, να χρησιμοποιηθεί φέτος στα σχολεία (Β' Λυκείου, γ' τρίμηνο) ως προσωρινό αναλυτικό πρόγραμμα πειραματικής διδασκαλίας.

Το Τμήμα ομόφωνα απαντά καταφατικά.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση του 3ου θέματος και αποχωρεί ο κ. Αδαμόπουλος για τη ΣΕΛΜΕ.

Θέμα 2ο: Προφορική βαθμολογία Κοινωνιολογίας Ι982/83.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

" Έπειτα από ερωτήματα καθηγητών που διδάσκουν το μάθημα της Κοινωνιολογίας στην δ' δέση με βάση το ότι λήγει το β' τρίμηνο και ζητείται από τους Λυκειάρχες η κατάθεση βαθμολογίας, ενώ οι μαθητές δεν πήραν ακόμη το βιβλίο (συγκεκριμένα στη Λαμία και το Βόλο όπου ήμουν στις 16 του μηνός) και έπειτα από χτεσινή συζήτηση με τα μέλη της (άτυπης) ομάδας εργασίας της Κοινωνιολογίας θεωρείται σκόπιμο, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το θέμα αυτό, να προταθεί στη Διοίκηση η αποστολή εγκυκλίου ή μάλλον τηλεγραφήματος. Σ' αυτό η Ο.Ε. Κοινωνιολογίας προτείνει να δηλωθεί ότι η προφορική βαθμολογία του μαθήματος μπορεί να είναι μία και να κατατεθεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς".

Υστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει τα εξής: Να ειδοποιηθούν τα σχολεία ότι σε περίπτωση που ο καθηγητής του μαθήματος της Κοινωνιολογίας (Δ' δέση) κρίνει ότι η τυχόν έλλειψη βιβλίου ή άλλος λόγος δεν του επιτρέπει να αξιολογήσει την απόδοση των μαθητών στο β' τρίμηνο, να μη καταθέσει βαθμολογία, όπως προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

Προτάσσεται το 5ο θέμα:

Ο κ. Ι. Σκορδίλης λέγει:

Κύριε Πρόεδρε,

Με τα έγγραφα αριθμ. Φ2/6783/Γ4/ΙΙ/10-1-83, Φ. 2/6806/Γ4/66/20.Ι.83 και Φ. Ζ/6689/Γ4/6457/10.12.82 ο κ. Υφυπουργός μας διαβιβάζει ως συμπληρωματικές πράξεις του συμβουλίου σπουδών ως ΕΔΣΑ Αθηνών, που αφορούν τις προτάσεις για τα διδακτικά βιβλία που πρέπει να διανεμηθούν στους σπουδαστές στην παρούσα ακαδημαϊκή χρονιά, και μας παρακαλεί να προβούμε στην κρίση τους και στην επιλογή τους σύμφωνα με το άρθρο 1, παραγρ. 2 και το άρθρο 2, παραγρ. 5 του Ν. 186/75.

Σχετικά επιθυμώ να αναφέρω στο Τμήμα τα εξής:

α) Με τις πράξεις μας 74, 75, 76 στο πρώτο στάδιο και την 98/82 στο δεύτερο στάδιο επιλέξαμε από τους πίνακες που μας υποβλήθηκαν τότε τα βιβλία και πως για λόγους ουσιαστικούς αλλά και τυπικούς περιορίσαμε σημαντικά τον αριθμό τους.

β) Από τα πέντε νέα βιβλία που μας διαβίβασε με τα έγγραφά του ο κ. Υφυπουργός το πρώτο "Γενική κοινωνιολογία Ι, ΙΙ" του κ. Θ. Αυγερινού αφορά το μάθημα της κοινωνιολογίας που διδάσκεται στο Δ' έτος και θα καλύψει το κενό που δημιουργείται μετά την απομάκρυνση από τη σχολή της κας Λίτσας Νικολάου και την αδυναμία της χορηγήσεως του δικού της βιβλίου. Συμπληρωματικά αναφέρω πως η διδασκαλία του μαθήματος, με υπουργική απόφαση έχει ανατεθεί στον κ. Αυγερινό.

Το δεύτερο "Το σύγχρονο χαντμπόλ" δεν είχε προταθεί με την αρχική κατάσταση της ΕΑΣΑ, γιατί δεν ήταν τότε έτοιμο, το έχουμε εγκρίνει για τη θεσ/νίκη και θα καλύψει διδακτικές και εξεταστικές ανάγκες.

Το τρίτο "Γουίντσερφονγκ άθλημα και σπορ" είναι νέο βιβλίο, υποβάλλεται για πρώτη φορά θα καλύψει ένα κενό και θα βοηθήσει τη διδασκαλία.

Το τέταρτο "Η ποδοσφαιρική προπόνηση" (προγράμματα προπονήσεων)" υποβάλλεται σε αντικατάσταση παρόμοιου βιβλίου για την ίδια τάξη που το Τμήμα το είχε εγκρίνει, αλλά όμως για τυπικούς λόγους δεν μπορούσε να χορηγηθεί. Οι τυπικοί όμως λόγοι δεν υπάρχουν πλέον και συνεπώς το Τμήμα πρέπει να μείνει στην αρχική του απόφαση, στη χορήγηση δηλ. του πρώτου βιβλίου που είχε εγκρίνει με τις πράξεις του 74, 75 και 76/82.

Το πέμπτο τέλος βιβλίο "Η προπονητική του Μπάσκετ- Μπόλ υπήρχε στην αρχική

κατάσταση των προταθέντων βιβλίων, δεν το είχε εγκρίνει όμως το Τμήμα με το αιτιολογικό ότι το περιεχόμενο του καλύπτεται από άλλα συγγενικά βιβλία. Το συμβούλιο όμως Σπουδών της Σχολής με το νεότερο έγγραφό του το θεωρεί ως απαραίτητα βοήθημα τόσο για τη διδασκαλία όσο και για τις εξετάσεις των φοιτητών.

Μετά από τη σύνταξη αυτή ενημέρωση, την εξέταση των προτάσεων του συμβουλίου σπουδών της ΕΑΣΑ, τη μελέτη των προγραμμάτων της Σχολής, του περιεχομένου των μαθημάτων και των αναγκών διδασκαλίας και εξετάσεων και ακόμη τη σύμφωνη γνώμη του συνάδελφου κ. Ν. Παπαδόπουλου σχετικά με το βιβλίο της Γενικής Κοινωνιολογίας του κ. Θ. Αυγερινού, προτείνει στο Τμήμα να εγκρίνει συμπληρωματικό τη χορήγηση στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ Αθηνών των εξής βιβλίων.

- 1) Γενική Κοινωνιολογία Ι και ΙΙ του κ. Θ. Αυγερινού για το Δ' έτος.
- 2) Το σύγχρονο Χαντμπουλ του κ. Χ. Κοτζαμανίδη για το Β' και Γ' έτος.
- 3) Το Γουιντσέρφινγκ έθλημα και σπορ του κ. Γ. Αποστολίδου για το Α' έτος.
- 4) Το Ποδόσφαιρο του Ε. Παλάντζα για το Α' έτος (μόνο άνδρες)
- 5) Η προπονητική του Μπάσκετ - Μπωλ του κ. Μ. Αναστασιδου για το Γ' έτος

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, λέγει:

Από μια γρήγορη και αποσπασματική μελέτη του παραπάνω βιβλίου διαπίστωσα ότι υπάρχουν ορισμένες αβλεψίες και αμφισβητούμενα σημεία (όπως σ. 15 "ανεξάρτητα φύλου", 139, "ιεράρχηση", 141 "ενεργή συμμετοχή", 2 "φιλόσοφος ο Κόντ", 12 " γνωρίζει αντί του προνοείν..."), Δεν είναι βέβαια ιδιαίτερα σημαντικά πράγματα.

Γενικά το έργο κυμαίνεται ανάμεσα στην Κοινωνιολογία, της πολιτικές επιστήμες και την Παιδαγωγική Κοινωνιολογία. Έχει πάντως αμεσότητα χρήση ξένων αξιολογών πηγών, παρέχει αρκετές βασικές γνώσεις και προβληματίζει, γι' αυτό και νομίζω ότι είναι κατάλληλο για εγχειρίδιο των σπουδαστών της ΕΑΣΑ.

Η εισήγηση του κ. Ι. Σκορδίλη, γίνεται ο μ δ φ ω ν α α π ο δ ε κ τ ή.

Προτάσσεται το 6ο θέμα:

Α. Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει:

" Το βιβλίο "Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας" Α' Γυμνασίου μας πα-
ραδίδεται από τους συγγραφείς με τις διορθώσεις και προσθήκες που
με την εντολή του Τμήματος έχουν κάνει. Επειδή αυτές βελτιώνουν γε-
νικά το βιβλίο εισηγούμαι να γίνουν αποδεκτές από το Τμήμα.

Ο κ. Σακκάς λέγει:

Παρατηρώ ότι πέρα από τα τρία κείμενα που προστίθεται στη συλλογή
(για το κείμενο του Χρηστομάνου δεν μπορώ να έχω γνώμη, γιατί δεν
το είδα) δεν απέρχεται καμιά ανανέωση. Και θα μπορούσε να έχει στα-
λεί το βιβλίο στο ΟΕΔΒ για ανατύπωση από το φθινόπωρο. Να μη μιλάμε
για ανανεώσεις που στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα τα εξής ερωτήματα.

1ο ερώτημα: Δεχόμαστε την προσθήκη των 3 κειμένων που προτείνει
η Επιτροπή; το Τμήμα ομόφωνα αποφαινεται καταφατικά.

2ο ερώτημα: Εγκρίνεται η πρόταση Σπυρόπουλου να απαλειφτεί ένα από
τα 3 κείμενα του Ν. Καζαντζάκη που περιέχονται στο βιβλίο και
συγκεκριμένα το "Ελευθερία ή θάνατος" που η διδακτική πράξη φαίνε-
ται να μην ευνοεί ιδιαίτερα.

Ψ η φ ο φ ο ρ ι α

Σκορδίλης	να αντικατασταθεί
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	"
Παπασημακόπουλος	να μείνει
Παπαδόπουλος	να φύγει
Σπυρόπουλος	"
Βαρουχάκης	"
Σακκάς	"
Κακριδής	"

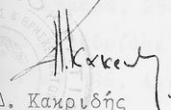
Με ψήφους 5:4 εγκρίνεται η εξαίρεση του κειμένου του Ν. Καζαντζάκη
Ελευθερία ή θάνατος.

3. Τη Τμήμα εγκρίνει εισήγηση του κ. Σ. Παπασημακόπουλου, να σταλεί στο ΟΕΔΒ για ανατύπωση με τις διορθώσεις που έγιναν για το 1ο σχ. έτος 1983-το βιβλίο Ανθρωπολογία Β' Γυμνασίου. Το βιβλίο να μονοτονιστεί.

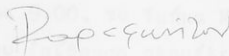
Η συζήτηση για το 1ο και το 4ο θέμα αναβάλλεται.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση (ώρα 1.30).-

Ο Πρόεδρος

Δ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφονίτου

ΠΡΑΞΗ 19/1983

Σήμερα, 25-2-83, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βάρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημανδόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδο-
ρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δή-
μητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυ-
ρόπουλος και Δ. Τομπαΐδης γιατί ήσαν στη ΣΕΛΜΕ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1ο.-Ομάδα Εργασίας Κοινωνιολογίας.Εισηγητής : Φ. Κακριδής
- 2ο.-Προτάσεις Ο.Ε. για την αξιολόγηση και τη βαθμολογία.Εισηγητής :
Δ. Σακκάς. Εισαγωγικό Ν. Παπαδόπουλος
- 3ο.-Κρίση του βιβλίου,θέλω-μπορώ,της κ. Άννας Βουρβούλη-Νερούτσου.Λ.
- 4ο.-Κρίση του βιβλίου,Μουσική,του κ. Γ. Ιωαννίδη.Εισαγ. Κ. Φούσκας.
- 5ο.-Συγγραφή και κρίση του βιβλίου Ιστορία Β' Λυκείου.Εισηγητής :
Φ. Βάρος.
- 6ο.-Ανατύπωση διδ. βιβλίων α)Ιστορία Α' Λυκείου,Β. Βρανόπουλου.Ειση-
γητής :Φ. Βάρος.β)Βοτανική - Ζωολογία για την Α' Γυμνασίου και
βιολογία για τη Γ' Γυμνασίου.Εισηγητής:Στ. Παπασημανδόπουλος .

Στην αρχή της συνεδρίας,αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώ-
νεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως,το Τμήμα αρχίζει την
εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο. - Ο Πρόεδρος επαναλαμβάνει περιληπτικά την εισήγησή του (συνεδρία 17/16-2-83) και λέει ότι θα ήθελε στην Ο.Ε. κοινωνιολογίας να μετέχει και η κυρία Κασιμάτη.

Ο κ. Βάρος λέγει: Φρονώ ότι η κ. Κασιμάτη δεν επιθυμεί να μετέχει στην Ομάδα μας και ένας λόγος νομίζω ότι είναι, ότι η κ. Κασιμάτη έχει ήδη αναλάβει έργο, όχι λιγότερο τιμητικό. Δηλ. μετέχει στην Ομάδα συγγραφέας του Φίλια.

Με εντολή του Προέδρου καλείται η κ. Κασιμάτη που δηλώνει ότι δεν έχει καμιά αντίρρηση να συμμετέχει.

Το Τμήμα αποφασίζει να κληθούν και τα υπόλοιπα μέλη της ως τώρα άτυπης Ο.Ε. Κοινωνιολογίας να πάρουν μέρος στη συζήτηση: Χιωτάκης, Γκιζελή, Παπαευθυμίου.

Ο Πρόεδρος ενημερώνει τους επισκέπτες για το θέμα και παρακαλεί να δηλώσουν τη συμφωνία ή διαφωνία τους με τη συγκρότηση της Ομάδας.

Ο κ. Βάρος λέγει:

Πρώτα μία διευκρίνιση:

για τη δεσποινίδα Κ. Κασιμάτη το νόημα του λόγου μου ήταν ότι: για λόγους διηνής της εντιμότητας δεν επιθυμεί να μετέχει ποτέ δεν εννοούσα ότι δεν έχει προθυμία να προσφέρει υπηρεσία, προσδίδω την προσωπική μου εντιμότητα, που έχει επιδηλωθεί έμπρακτα με άλλες ενέργειές μου.

Έπειτα επιθυμώ να θυμίσω ότι και άλλη περίπτωση εδώ έλεγα ότι είναι ανάγκη για τούτη την περίοδο της κρίσιμης σχολινοβασίας να συγχιστούν τα πράγματα όπως άρχισαν, αφού δεν επισημαίνονται αδυναμίες. Άλλωστε έχουν αρχίσει ορισμένες διαδικασίες με παρέμβαση άλλων προσωπών, που δεν μπορούν να "συζητηθούν" από οποιαδήποτε ομάδα τώρα.

Τέλος οι προτάσεις που έγιναν από τις δεσποινίδες Κασιμάτη και Γκιζελή για αναδημιουργία διευρυμένης στο μέλλον με βρίσκει απόλυτα σύμφωνη, όπως άλλωστε το έχω δηλώσει στο Τμήμα, ότι δηλ. μόλις περάσει αυτή η κρίσιμη - η σχολινοβατική - περίοδος επιθυμώ η φροντίδα να διαβιβαστεί σε άλλους αρμοδιότερους, από την πλευρά μου πρόσφερα τις υπηρεσίες μου όσο καλύτερα μπορούσα στη μεταβατική φάση.

(Παρατηρήσεις στην πρόταση για τη συγκρότηση Ομάδας Κοινωνιολογίας).

1. Στην πρώτη συνάντηση που είχαμε με καθηγητές Λυκείου στο ΚΕΜΕ μέλος της Ομάδας, ο κ. Παπαδόπουλος: α) υπόδειξε ως βοήθημα το Φιλοσοφικό Λεξικό του Σωκρ. Γκίλια, εντελώς άσχετο για τα θέματά μας, β) επισημάνει δύο ανακρίβειες του βιβλίου που αναφέρονται σε μία εικόνα

δανεισμένη από την SEGER και μία φράση του COMTE (και τα δύο αντιγραφή από τα πρωτότυπα).

2. Η άτυπη Ομάδα σε συνεδρίασή της αποφάσισε ομόφωνα ότι: θεωρεί σκόπιμο να χρησιμοποιήσουμε τώρα και συμπλήρωμα ύλης το κεφάλαιο Κοινωνικοποίηση (από το βιβλίο του Β. Φίλια), όπως είναι.

Ύστερα από αυτό:

α. Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος έρχεται στο Τμήμα - σε απουσία μου - και συνηγορεί για την έκδοση ολόκληρου του βιβλίου του Φίλια. (Δεν γνωρίζω αν οι υπόλοιποι εδώ έλαβαν υπόψη ότι 4 τυπογραφικά επιπλέον επιβαρύνουν την υπόθεση όλη σε χρήμα και χρόνο έσοπα).

β. Δύο άλλα μέλη συζητούν διδασκαλία παραγράφων αποσπασματικών και ασύνδετων από το βιβλίο του Φίλια με οδηγίες που θα ετοιμαστούν τώρα και θα παραπέμπουν σε σκόριπες σελίδες της αρχικής έκδοσης του βιβλίου.

γ. Ένα μέλος της Ομάδας διαπραγματεύεται με τον κ. Φίλια αυτές τις διολιχοδρομίες χωρίς εξουσιοδότηση από κανέναν, μάλλον παρά τη σαφή δήλωσή μου, που αναγράφεται και στο εισηγητικό κείμενο το οποίο κατέθεσε ο κ. Παπαδόπουλος, ότι διαπραγματεύσεις με τον κ. Φίλια είναι σωστό να γίνουν μόνο με την ίδια μεθόδευση που άρχισαν, δηλ. μέσω του κ. Μύραλη.

3. Δύο μέλη της άτυπης ομάδας εισηγούνται στο Τμήμα οδηγίες για τη διδασκαλία και δηλώνουν εδώ - ενώ απουσιάζα - αποπντώντας σε επίμονο ερώτημα του κ. Σακκά ότι είχα γνώση του κειμένου που εισηγούνταν, ενώ έλαβα γνώση την επόμενη ημέρα, όταν το κείμενο των οδηγιών δακτυλογραφήθηκε.

4. Αφού έλαβα γνώση της δήλωσης αυτής έδωσα στον κ. Κακριδή γραπτό σημείωμα ότι η δήλωση αυτή ήταν ανακριβής - έσως από φραστική πλάνη - και καταχωρίστηκε στο Πρακτικό της ημέρας εκείνης () χωρίς καμιά διαμαρτυρία και συγκίνηση, όχι πιά του συναδέλφου αλλά του Προέδρου.

5. Το πιο σημαντικό όμως είναι το ίδιο το κείμενο των Οδηγιών που προώθησαν στην απουσία μου ο κ. Ν. Παπαδόπουλος (και ο κ. Χιωτήνης, κατά τη δήλωση του πρώτη, καταχωρισμένη στο πρακτικό). Όταν τα είδα έσπευσα αμέσως κ. Κακριδή να σας ενημερώσω με γραπτό σημείωμά μου, υπογραμμίζοντας ότι το θέμα δεν είναι τυπικό (αποδέχομαι την πράξη του Τμήματος που ήταν νόμιμη καθ' όλα, ανεξάρτητα από το ότι εγώ απουσιάζω) είναι ουσιαστικό γιατί:

α. Το κείμενο των Οδηγιών περιέχει πολλά άτοπα.

β. Το κείμενο των Οδηγιών δεν περιέχει Οδηγίες.

6. Αν έγιναν όλα αυτά μέσα σε τρεις βδομάδες μόνο, γεννιούνται εύλογα δύο ερωτήματα:

α. ποιά πρόβλημα θα λυθεί με την εισήγησή σας;

β. για ποιά λόγο να αναζητηθεί ο αίρων της αμαρτίας του κόσμου;

γ. και αν αυτός βρεθεί, εξυπηρετείται έτσι η Κοινωνιολογία τώρα, δηλ. η κυβερνητική πολιτική στο σημείο αυτό;

Επιμύθιο

Για τους παραπάνω λόγους, κ. Κακριδή, με πολλή λύπη μου αδυνατώ να δεχτώ την τιμή να γίνω μέλος ή ομαδάρχης με τέτοιες προϋποθέσεις. Και επιθυμώ να σας δηλώσω ότι σε επόμενη φάση για το ίδιο αυτό θέμα δε θα μπορώ να περιοριστώ σε απλή επισήμανση ατοπημάτων θα είμαι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσω άλλη διατύπωση, για να περιγράψω, και ενδεχόμενα να ερμηνεύσω τέτοιες καταστάσεις, ενέργειες ή παραλείψεις.

Ωστόσο οφείλω να σημειώσω και την ενοίωνη πλευρά των πραγμάτων: (α) έχουν πραγματοποιηθεί πολλές συναντήσεις - συζητήσεις με καθηγητές που διδάσκουν Κοινωνιολογία στην Αττική, Κρήτη, Πελοπόννησο, Μακεδονία, Στερεά-Εύβοια, Θεσσαλία, Ήπειρο· (β) αυτή η στιγμή είναι σε εξέλιξη πρόγραμμα άλλων τέτοιων συναντήσεων με επικεφαλής τους: Θ. Μυλωνά, Κ. Δημογέροντα, Σπ. Ράση, Ανέστη Κανελλόπουλο, Χαρ. Νούτσο, Γ. Αποστολοπούλου, Θ. Νταλάνα, Γ. Κόνταρη, όλους κοινωνιολόγους. Την κινητοποίηση αυτή ουσιαστικά οργανώνει ο κ. Ανδρέας Παπαευθυμίου, που μαζί με την κ. Πάτσα επωμίστηκε το οργανωτικό βάρος και των αρχικών σεμιναρίων.

Ο κ. Σακκιάς λέγει:

Αναγνωρίζω ότι αφού στο ΚΕΜΕ είναι αποσπασμένα πρόσωπα με ειδικές γνώσεις στην Κοινωνιολογία καλό είναι να αποτελέσουν Ομάδα Κοινωνιολογίας και να λειτουργήσει αυτή επίσημα. Όμως θεωρώ απαραίτητη τη συμμετοχή του κ. Βώρου σ' αυτή. Γιατί ο κ. Βώρος έχει γνώση για το θέμα, πιστεύει και πιστεύει στο μάθημα, ανέλαβε πρωτοβουλίες, κίνησε όλες σχεδόν τις ως τώρα διαδικασίες, πρωτοστάτησε στην οργάνωση σεμιναρίων και έλαβε μέρος στα περισσότερα απ' αυτά και γενικά έκανε ό,τι μπορούσε να εισαχθεί το μάθημα στα σχολεία και να ξεινρήσει η διδασκαλία του. Το γιατί αρνείται να συμμετάσχει τώρα που η διαδικασία την οποία ο ίδιος κίνησε ^{και} βρίσκεται σε εξέλιξη με ανησυχεί.

Ο κ. Κακριδής λέγει: "αρκούμαι να απαντήσω στα όσα σχετικά και
ζαχτα είπε ο κ. Βώρος. Όλα μαζί κρίνω ότι αποδεικνύουν το πόσο ευεργε-
τική θα είναι και για το μάθημα της κοινωνιολογίας και για το Τμήμα
η επίσημη πια Λειτουργία της Ο.Ε. Κοινωνιολογίας".

Ο κ. Κακριδής ξαναδιαβάζει την αρχική του εισήγηση και ρωτά
το Τμήμα αν την αποδέχεται.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Κορδίλης	NAI
Ευριόπουλος	NAI
Ταπασμακίδου	NAI
Αδαμόπουλος	NAI
Ταπαδόπουλος	NAI
Βώρος	OXI
Σακιάς	NAI
Κακριδής	NAI

Η πρόταση εγκρίνεται με ψήφους 7:1.

Ο Πρόεδρος λέγει ότι υπάρχει στο πρακτικό μας διατυπωμένη η
επιθυμία του κ. Βώρου να μην πάρει μέρος στην ομάδα αυτή. Ολόκληρο
όμως το Τμήμα και ο ίδιος προσωπικά θεωρούν τη συμμετοχή του απαραίτη-
τη και τον παρακαλούν να αποδεχτεί.

Ο κ. Βώρος λέγει: Επειδή η παράκλησή σας δεν περιέχει τίποτε που
να παραμερίζει όσα αντικειμενικά άτομα και δυσχερή επεσήμανα, φρονώ ότι
από σεβασμό στον εαυτό μου, στο Τμήμα και την Ομάδα δεν μπορώ να μετα-
βάλλω γνώμη.

Φρονώ ότι ο κ. Κακριδής θα μπορούσε να είχε ζητήσει σχετικά με
όλο το θέμα τη γνώμη μου στο γραφείο, οπότε ή εντελώς αθόρυβα θα είχε
αποδεχτεί την τωρινή μου στάση ή θα είχε αποδεχθεί την δική μου εισή-
γηση.

Ο Πρόεδρος λέγει: Το Τμήμα επιφυλάσσεται να επανέλθει στο θέμα
της συμμετοχής του κ. Βώρου στην Ο.Ε. Στο μεταξύ η Ο.Ε. θα λειτουργή-
σει με επικεφαλής φυσικά, τον Σύμβουλο που θα είναι και σύνδεσμος του
Τμήματος με την Ομάδα.

Ο κ. Ταπαδόπουλος ζητεί το λόγο επί προσωπικού θέματος και λέγει
Επειδή ακριβώς έγιναν αναφορές από συνάδελφο (τον κ. Βώρο) σε
θέματα που με αφορούν προσωπικά είμαι υποχρεωμένος να διευκρινίσω
μερικά παράγματα.

1. Σε συναντήσεις για τα θέματα διδασκαλίας της Κοινωνιολογίας έκανα
λόγο και για το φιλοσοφικό Άξιό του Γκίνα, και ποτέ αποκλειστικά γι'
αυτό, γιατί μπορώ να αποδείξω ότι, αν και είναι φιλοσοφικό λεξιμό, μπορεί
αλλάιστα να βοηθήσει σ' αυτή τη φάση τους φιλολόγους μας που διδάσκουν

το μάθημα της Κοινωνιολογίας, αφού άλλωστε ο συγγραφέας του είναι και συγγραφέας βιβλίου Κοινωνιολογίας. Πρόσφατα μάλιστα στη Χαμιά έγιναν παράπονα από κάποιο καθηγητή ότι τους υποδείξαμε πολλά βιβλία, αναγκάστηκαν να πάρουν αρνητά από αυτά και βέβαια δεν τους ήταν καθόλου ευχάριστη η αφαίμαξη αυτή της τσέπης τους, όπως συγκεκριμένα ανέφερε. Γι' αυτό και μου ζητήθηκε να πω υπεύθυνα πως λεξιδιά και εγχειρίδια θεωρώ βασιλιά και απόλυτα απαραίτητα για την προετοιμασία τους, γιατί κοντά στα άλλα έχουν και "πελαγώσει", όπως δήλωσε ο ίδιος. Και βέβαια όταν στην συνέχεια ειπώθηκε ότι το τελευταίο ειδομένο λεξικό Κοινωνιολογίας είναι πολύ ακριβό κτλ., θεώρησα σιόπιμο να τους πω ότι για φέτος μπορούν να περιοριστούν σε κάποιο λεξικό Φιλοσοφίας που έχουν σαν φιλόδοχο και σε ένα δυό βασιλιά εγχειρίδια, όπως του Γκίνας, παρά μόνο το ότι είναι, κατά τη γνώμη μου, καλό, αποδείχεται και από το γεγονός ότι ο Γκίνας ήταν ένας από αυτούς που πρότεινα να συγγράφουν το βιβλί Ψυχολογίας και δήλωσε την τελευταία στιγμή ότι δεν θα συμμετάσχει.

2. Δεν αντέδρασα πριν από μέρες, όταν διαβάστηκε το σημείωμα του κ. Βώρου σχετικά με τις οδηγίες που ενέκρινε το Τμήμα, γιατί δεν δέφευδε κάποιο ισχυρισμό μας (εμού και του κ. Χιωτάκη) αφού εμείς δεν ισχυριστήκαμε ποτέ ότι ενείνος είχε δει τις διενές μας οδηγίες. Θυμίζω ότι συγκεκριμένα είχαμε ρωτηθεί (από τον κ. Σακιά) αν είχαμε υπόψη τις οδηγίες που είχε συντάξει πριν ο κ. Βώρος και ασφαλώς η απάντησή μας ήταν καταφατική και αναφερόταν μόνο σ' αυτά. Έτσι δεν είχα λόγους να αντιδράσω για πράγματα που δεν υπήρχαν στο πρακτικό και δεν ειπώθηκαν, όπως τα ισχυρίστηκε ενείνος.

3. Επειδή τα όσα ειπώθηκαν είχαν σαν σιοπό να αποδείξουν ότι με τη δημιουργία Ο.Ε. Κοινωνιολογίας τα πράγματα θα πάνε χειρότερα και έγινε πάλι αναφορά σε παλαιότερες παρατηρήσεις μου για ατέλειες και λάθη του βιβλίου των Κυπρίων σε ότι μάλιστα αφορά προσθήκες, που δεν ξέρω από ποιόν έγιναν, παρμένες από τα βιβλία της SEGER και επειδή ειπώθηκε ότι αφού η SEGER έχει έτσι το σχήμα (σελ. 6) της σχέσης των επιστημών με την Κοινωνιολογία, δηλώνω και πάλι ότι το όνομα δεν συγινεί όταν τα πράγματα μιλούν για το λάθος.

Και χωρίς να χρειάζεται εδώ να αναφερθώ σε άλλες ατέλειες, προχειρότητες, και λάθη του βιβλίου σημειώνω τούτο μόνο. Στη σελ. 32 υπάρχει τμήμα κειμένου από το βιβλίο της SEGER (σελ. 96), όπου δεν υπήρχε βέβαια στο πρωτότυπο των Κυπρίων συγγραφέων. Το τμήμα αυτό στο βιβλίο της SEGER αφορούσε τους FREUD, COOLEY, MEAD και DURKHEIM. Στο δικό μας (κυπριακό) εγχειρίδιο υπάρχει κατά λέξη και μάλιστα χωρίς να είναι σε εισαγωγικά, η παράγραφος που αναφέρεται μόνο στον DURKHEIM και δεν προέχθηκε καθόλου η φράση "υποστηρίζουν και οι τέσσερις μελετητές—"

ώστε να αφαιρεθεί, γιατί εδώ δεν έχει κών θέση. Και ρωτώ: Αν υπήρχε μια Ομάδα εργασίας της Κοινωνιολογίας δε θα ήταν μειωμένες στο ελάχιστο οι πιθανότητες να γίνει αυτό το λάθος; Δε θα το έβλεπε κανείς από τα τόσα μέλη που προτείνονται για την Ομάδα; Γι' αυτό μου είναι αναταρόητη η αντίδραση του συναδέλφου στη δημιουργία της Ομάδας αυτής.

ΘΕΜΑ 3ο Ο εισαγωγικός κ. Ν. Παλαδόπουλος λέγει:

« Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε., Τμήμα Δ', με έγγραφο του 30-9-82/12/1855, μας διαβιβάζει αίτηση της κ. Άννας Βουρβούλη Νερούτσου που ζητεί τη γνωμοδότησή μας για την καταλληλότητα του βιβλίου της "Θέλω - Μπορώ", Αθήνα 1982, σελ. 109.

Το βιβλίο αυτό μελέτησα αποσπασματικά. Έχω να κάνω ορισμένες παρατηρήσεις ενδεικτικές:

Σελ. 15: Τα σχετικά με τη θέληση αποτελούν βερμπαλισμό, που είναι άλλωστε και γνώρισμα γενικότερο του βιβλίου.

Σελ. 17: "Άλλος..." και "Όστε...": Ασύνδετοι, ατελείς παράγραφοι.

Σελ. 16: "Ψυχή": Γίνεται μια ασαφής και γενική συσχέτισή της με την ενέργεια της δύναμης και πηγή της θέλησης. Στη σύγχρονη ψυχολογική ορολογία τα πράγματα αυτά δε χρησιμοποιούνται έτσι ή μάλλον δεν χρησιμοποιούνται καθόλου.

Σελ. 19: Ταυτίζει συνείδηση και λογική και τις σχετίζει με σωστές ενέργειες, ενώ στο ένστικτο αποδίδει (γενικά) λανθασμένες ενέργειες.

Σελ. 20: Δεν είναι θέμα ενστίκτου και συνείδησης, αλλά δυο τάσεων ή αναγκών αντίθετων.

Σελ. 33: Ασυνταξία, ελλιπτική πρόταση.

Σελ. 94: Η αναφορά του γεγονότος δε συνδέεται, ούτε αναλύεται σωστά.

Σελ. 67: Τα περί χαρακτήρα είναι πολύ λίγα και όχι τα ουσιαστικότερα.

Γενικά το βιβλίο έχει έναν προβληματισμό και αρκετές χρήσιμες πληροφορίες και απόψεις αξιολογών διανοητών. Πρόκειται όμως, για μια επιφανειακή ηθικολογία με ψυχολογικό κάλυμμα σε ότι αφορά όμως και έννοιες. Λείπει μια ουσιαστική κριτική συσχέτιση και κοινωνική αναφορά, διαστάσεις απαραίτητες για μια ρεαλιστική ανάλυση τέτοιων θεμάτων. Για τους παραπάνω λόγους δεν μπορώ να εισηγηθώ να χαρακτηριστεί ως χρήσιμο από το Τμήμα. >>

Το Τμήμα συμφωνεί ομόφωνα με την εισήγηση.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: "Με το έγγραφο αρ. Γ2/2043/18-10-82 της Δ/νσεως Εφαρμογής προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ στέλνεται στο ΚΕΜΕ το βιβλίο του κ. Γ. Ιωαννίδη "Μουσική", για να κριθεί και, αν χαρακτηριστεί χρήσιμο "ως βοήθημα για τους καθηγητές της Μουσικής στα σχολεία της Μ.Ε...", να αναλάβει ο ΟΕΔΒ την εκτύπωση και τη διανομή του στα σχολεία".

Όσα εισηγούμαι παρακάτω στηρίζονται ελάχιστα στις δικές μου πεινιχρές γνώσεις Μουσικής και κατά κύριο λόγο στις κρίσεις φημισμένου καθηγητή πολλών Ωδείων, τον οποίο συμβουλευτήκα ειδικά για το θέμα.

Ο συγγραφέας του βιβλίου μάεστρος κ. Γ. Ιωαννίδης είναι γνωστός στους μουσικούς κύκλους, με ειδικές σπουδές στο εξωτερικό και με πλούσια διδακτική πείρα διδάσκει Μορφολογία στο Ωδείο Αθηνών.

Το βιβλίο "Μουσική" πραγματεύεται τα μουσικά θέματα "Θεωρία, Αρμονία, Μορφολογία, Οργανογνωσία, Ιστορία" της Μουσικής με πολλή επιτυχία. Μουσικολογικά το βιβλίο είναι σωστό.

Παρά το γεγονός ότι τα περισσότερα θέματα του βιβλίου του κ. Γ. Ιωαννίδη είναι λίγο-πολύ γνωστά στους καθηγητές της Μουσικής από τις βασικές τους σπουδές, έχω τη γνώμη ότι το κρινόμενο βιβλίο θα ωφελήσει τους διδάσκοντες στη Μ.Ε., ώστε να γίνουν αποδοτικότεροι στη σχολική εργασία τους. Με αυτή την προοπτική και γι' αυτό το σκοπό θεωρώ το βιβλίο "χρήσιμο κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν.186/75 "Περί ΚΕΜΕ" και εισηγούμαι την έγκριση και την προώθησή του στον ΟΕΔΒ για εκτύπωση, εφόσον, όπως μπορεί να συναχθεί, δεν υπάρχει άλλο πρόβλημα για το ΥΠΕΠΘ. Με την ευκαιρία προτείνω και τη διόρθωση του βιβλίου σύμφωνα με τη μονοτονική γραφή, τη διόρθωση μερικών τυπογραφικών αβλεπτημάτων, άσχετων με τη Μουσική, και τον περιορισμό της χρήσεως κεφαλαίων γραμμάτων στην αρχή λέξεων μόνο στις απαραίτητες περιπτώσεις

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η διαδικασία είναι απλή, προβλέπεται από το Νόμο 186/1975. Αν πραγματικά το βιβλίο είναι κατάλληλο - και γι' αυτό, πρέπει να έχουμε τη γνώμη κάποιου ειδικού - να κριθεί από το Τμήμα κατάλληλο για την προαιρετική αγορά του από τους καθηγητές της Μουσικής. Αυτή τη διαδικασία έχουν ακολουθήσει ως τώρα. Γιατί τώρα να ακολου-

θήσουμε μια άλλη διαδικασία σ' αυτό το βιβλίο; Εκδίδει ο ΟΕΔΒ βιβλία για τους εκπαιδευτικούς, αλλά όταν αυτά είναι αναγνωρισμένα, κλασικά στο είδος τους - πράγμα που δε συμβαίνει - νομίζω - μ' αυτό το βιβλίο - ή είναι γραμμένα από ειδικές ομάδες που καταρτίζει το Υπουργείο και παρακολουθούνται από το ΚΕΜΕ.

Το Τμήμα επιφυλάσσεται να πάρει απόφαση ώπου να διευκρινιστεί το νομικό πλαίσιο της διαδικασίας που φαίνεται να προβλέπει αλλά δεν αναφέρει ρητά το έγγραφο του κ. Στεφανάκη.

Προτάσσεται το 6ο θέμα.

Με εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου εγκρίνονται να σταλούν στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση τα βιβλία Ζωολογία-Βοτανική Β' Γυμνασίου και Βιολογία Γ' Γυμνασίου.

Ο κ. Φ. Βώρος εισηγείται την ανατύπωση του βιβλίου του Ε. Βρανόπουλου, Ιστορία Α' Λυκείου, όπως έχει για το σχ. έτος 1983-84.

Ο κ. Πρόεδρος ρωτά τον κ. Βώρο, αν για την πρόταση αυτή έχει συζητήσει στην Ο.Ε. Ιστορίας. Ο κ. Βώρος απαντά καταφατικά.

Ο κ. Ξυριόπουλος λέγει: "Διά τήν ανατύπωσιν τοῦ βιβλίου τῆς Ἱστορίας Α' Λυκείου δέν παρέχω τήν ψήφον μου διότι τό βιβλίον τοῦτο ἔνεκρίθη ἀρχικῶς παρὰ τήν ἀπορριπτικὴν εἰσήγησίν μου διὰ τήν ἔγκρισίν του, ἐπανυποβλήθη κατόπιν διγωνισμοῦ καί ἀπερρίφθη ὑπό τῆς ἀρμόδιας ἐπιτροπῆς καί τοῦ τμήματος τοῦ ΚΕΜΕ καί ἀπεφασίσθη ἡ ἀναγκαστικὴ ἀνατύπωσίς του μειοψηφίσαντος καί πάλιν ἐμοῦ διὰ τό τρέχον σχολικόν ἔτος. Τό βιβλίον μετὰ τήν ἀρχικὴν ἔκδοσίν του κατεκρίθη δριμαίως ὑπό τοῦ ἡμερησίου τύπου. Νομίζω ὅτι τό βιβλίον ἔπρεπε νά εἶχε ἀντικατασταθῇ διὰ διαγωνισμοῦ ἢ δι' ἀναθέσεως τῆς βελτιώσεως του εἰς ἐπιτροπὴν καί ἐκπλήσσομαι ὅτι προτείνεται ἡ ἀνατύπωσις του εἰς τήν αὐτὴν ἀπαράδεκτον κατὰ τήν γνώμην μου μορφήν ὑπό τήν ὅποιαν παρὰ τήν μειοψηφίαν μου ἔχει ἐκδοθῇ δύο ἤδη φορές".

Ο κ. Βώρος λέγει: " Συμμερίζομαι ἀπόλυτα τὴν ευαισθησίαν του κ. Ξυριόπουλου καὶ συμφωνῶ με τὴν πρότασίν του. Θυμίζω μόνο ὅτι δὲν προωθήθηκε γιὰ ἐκδόσιν, γιατί ἦταν καλὸ, ἀλλὰ ἀναγκαῖο. Ελπίζω πολὺ σύντομα νὰ φέρω εἰσήγηση στο Τμήμα που θα προβλέπει καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ τοῦ βιβλίου ὅχι βέβαια γιὰ το 1983-84.

Ο Πρόεδρος λέγει: " ὅτι ἡ μεγάλη καθυστέρηση που ἔχει ἡ ΟΕ στις ἀπαντήσεις που πολὺ ἐγκαιρὰ τῆς ζητήθηκαν (Υπ. σημείωμα Οκτωβρίου 82) γιὰ τὴν λειτουργικότητα καὶ ποιότητα των συγκεκριμένων βιβλίων που ἔχουμε στὴ διάθεσίν μας ἀρχίζει νὰ γίνεται οδυνηρὰ αἰσθητὴ. Γιὰ μιαν ἄλλα φορά το μαθαίνουμε πολὺ ἀργά ὅτι ἓνα ἀπὸ τα βιβλία πάσχει. Ἀν το εἶχαμε πληροφορηθεῖ ἀπὸ το Δεκέμβρη θα εἶχαμε ὅλη τὴν ἀνεση νὰ προγραμματίσουμε τουλάχιστο τὴ βελτιώσιν του σε βάθος, ὅπως κάνουμε π.χ.

για ορισμένα βιβλία των Θρησκευτικών.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Ευριόπουλος	ΟΧΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΟΧΙ

Με ψήφους 6:2 εγκρίνεται η αποστολή στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση για το σχ. έτος 1983-4.

Οι συγγραφείς και οι κριτές να αρχίσουν με βάση το δημοσιευμένο αναλυτικό πρόγραμμα (ως πρό το τμήμα των ποσών που ανέρχεται σε 1453-1492) και με δυνατότητα μερικής αναθεώρησης, κατά την επιστημονική κρίση των συγγραφέων - κριτών. Η κρίση και έκφραση θα γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 30 των Π. 1324/1983.

Η συγγραφή να έχει έκταση 120-170 σελίδας καθαρού κειμένου, στο οποίο μπορούν να προστεθούν άλλες 30-100 σελίδες εικονογράφησης, χαρτογράφησης, αποσπασμάτων κειμένων (σε προεπιλεγμένη μορφή ή μετάφραση, ανάλογα με τη δυνατότητα κριτικής απόδοσης τους από τους μαθητές) σχεδιαγράμματα, πίνακες.

Η εργασία συγγραφής και κρίσης να ολοκληρωθεί ως το τέλος Ιουνίου 1983.

Η αποζημίωση να οριστεί : σε 500.000 δραχμές για τον α' συγγραφέα και 30.000 για τον β'.

Επίσης: σε 30.000 δραχμές για τον διδάκτο της Εκπαιδευτικής Κρίσης.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει :

Η Ομάδα Ιστορίας αποτελούμενη από τους : Δ. Πλάνα, Γεωργία Ξανθάκου - Μίνα, Χριστίνα Αργυροπούλου, Φιλόλογους αποσπασμένους στο Κ Ε Μ Ε και Φ. Κ. Βώρο, Σύμβουλο Β' του Κ.Ε.Μ.Ε. . προτείνει :

1. Να ανατεθεί η συγγραφή Ιστορίας Βυζαντινής για τη Β' Λυκείου στους :
 - Αλέξιο Γ.Κ. Σαββίδη, ειδικό βυζαντινολόγο (επισυνάπτεται εκτενές βιογραφικό σημείωμα).
 - Λάζαρο Δεριζιώτη, έφορο αρχαιοτήτων στη Λάρισα, ειδικό για το κεφάλαιο βυζαντινής αρχιτεκτονικής.
 - Γεωργία Ξανθάκου, φιλόλογο, αποσπασμένη στο Κ Ε Μ Ε, ειδική για το κεφάλαιο κοινωνικής πρόνοιας στο Βυζάντιο.
2. Να ανατεθεί η κρίση της συγγραφής στους :
 - Στέργιο Φασουλάνη, λέκτορα της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας
 - Δημήτρη Πλάνα, φιλόλογο αποσπασμένο στο Κ Ε Μ Ε
 - Χριστίνα Αργυροπούλου, φιλόλογο αποσπασμένη στο Κ Ε Μ Ε
3. Οι συγγραφείς και οι κριτές να εργαστούν με βάση το δημοσιευμένο αναλυτικό πρόγραμμα (ως προ το τμήμα του που φτάνει ως το 1453-1492) και με δυνατότητα μερικής αναδόμησης, κατά την επιστημονική κρίση των συγγραφέων - κριτών. Η κρίση και έγκριση θα γίνουν σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1304/1983.
4. Η συγγραφή να έχει έκταση 120-170 σελίδες καθαρού κειμένου, στο οποίο μπορούν να προστεθούν άλλες 80-100 σελίδες εικονογράφησης, χαρτογράφησης, αποσπάσματα πηγών (σε προτότυπη μορφή ή μετάφραση, ανάλογα με τη δυνατότητα κατανόησής τους από τους μαθητές) σχεδιαγράμματα, πίνακες.
5. Η εργασία συγγραφής και κρίσης να ολοκληρωθεί ως το τέλος Ιουνίου 1983.
6. Η αμοιβή να οριστεί : σε 500.000 δραχμές για τον α' συγγραφέα και 50.000 για τον β'.

Επίσης: σε 30.000 δραχμές για τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κρίσης.

Το τρίτο μέλος της συγγραφικής ομάδας και οι δύο κριτές όντας όλοι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ δεν έχουν ειδική αποζημίωση.

7. Συγγραφείς και κριτές να έχουν υπόψη την αντιληπτική ικανότητα των μαθητών για τους οποίους προορίζεται η συγγραφή.

Ο Πρόεδρος ευχαριστεί τον κ. Φ. Βάρο για την εισήγησή του, που, όπως μας είπε, ξεκινά από την Ο.Ε. της Ιστορίας και προειδοποιεί το Τμήμα ότι η σχετική ψηφοφορία θα γίνει στην επόμενη συνάντησή μας ώστε να δοθεί χρόνος σε όλους να μελετήσουν την πρόταση.

Θέμα 2ο. - Ο κ. Σακιδάς λέγει:

Η ομάδα που κατάρτισε ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος με το από 4-1-82 έγγραφό του για τη μελέτη του προβλήματος της αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών περάτωσε τις εργασίες της και έγραψε το κείμενο που επισυνάπτω. Στο εισαγωγικό του σημείωμα αναγράφονται πια είναι τα μέρη και πιο το περιεχόμενό του. Το κείμενο αυτό, αφού συμπληρωθεί από σημειώματα μελών του Τμήματος κατά ειδικότητα βοηθητικά για τον καθηγητή ή και τον μαθητή, ιδιαίτερα στα μαθήματα που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες και μάλιστα στις εξετάσεις αυτού του σχολικού έτους και αφού λάβει μια τελική μορφή, είναι ανάγκη να σταλεί, χωρίς καθυστέρηση, στο Υπουργείο με την εισήγηση του Τμήματος να ειδοθεί σε φυλλάδιο και να διανεμηθεί σ' όλους τους καθηγητές των σχολείων.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση αποφασίζει και αναθέτει στα μέλη του την προετοιμασία συμπληρωματικών της εισήγησης σημειωμάτων. Συγκεκριμένα θα χρειάζονται ματάρια για όλα τα μαθήματα πρώτα ένα σημείωμα που ~~θα~~ απευθύνεται στον καθηγητή-διορθωτή και ένα για τον μαθητή.

Και στις δύο περιπτώσεις θα ξεκαθαρίζουν, η μέθοδος της εξέτασης και ο τρόπος της αξιολόγησης των αντίστοιχων μαθημάτων και θα υπογραμμίζονται, αν υπάρχουν, ιδιοτυπίες και νεοτερισμοί της φετινής χρονιάς.

Μπορεσμία ορίζεται η 2 Μαρτίου 1983.

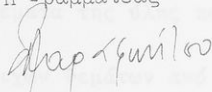
Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Στο μάθημα της Κοινωνιολογίας είναι ανάγκη, ιδιαίτερα, για τη φετινή χρονιά, να λάβουμε υπόψη τις αναπόφευκτες δυσκολίες, που σχετίζονται με την εισαγωγή του μαθήματος και αφορούν τη διδασκαλία και την ύλη του μαθήματος.

Προκαταρκτικά επισημαίνεται ότι οι ερωτήσεις πρέπει να διατυπώνονται με βάση την ύλη του βιβλίου. Θεωρείται σκόπιμο ν' αποφεύγονται ερωτήσεις για έννοιες, σχέσεις κ.λ.π., οι οποίες δεν εξηγούνται αρκετά στο σχολικό εγχειρίδιο.

Οι ερωτήσεις εξάλλου, και η αξιολόγηση, αντίστοιχα, των απαντήσεων θα πρέπει να στηρίζονται στα ακόλουθα κριτήρια :

- α) στην ακριβή αναφορά σε ορισμένα θέματα της ύλης που διδάχτηκε,
- β) στην ανάλυση της ύλης και
- γ) στην προσωπική αξιολόγηση αντίστοιχων θεμάτων από το μαθητή.

Μέσα από τα τρία αυτά κριτήρια εξέτασης θα πρέπει να αναζητείται όχι μόνο ο βαθμός πληροφόρησης και γνώσης της ύλης αλλά προπαντός η ικανότητα για ορθολογική ανάλυση και πολυδιάστατη αντιμετώπιση των πραγμάτων και αντίστοιχα η τεκμηριωμένη τοποθέτηση του μαθητή.

Η απλή απομνημόνευση της ύλης χάνει έτσι την παλαιότερη κυρίαρχη θέση της για την εξέταση. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις δημιουργικές ικανότητες, σε σχέση με τα παρακάτω :

1. επισημάνση των χαρακτηριστικών στοιχείων μιας έννοιας,
2. σύγκριση μιας έννοιας με άλλες,
3. διάκριση μεταξύ αιτίας και αφορμής,
4. αναζήτηση των πρωταρχικών συνθηκών - αιτιών για την γένεση ενός φαινομένου και συσχετισμός και-διάκριση ανάμεσα σ' αυτές και τα αποτελέσματά τους,
5. διαφοροποίηση μεταξύ " πιστεύω" και "ξέρω" κλπ.

Έτσι δεν βαθμολογείται η προσωπική άποψη του μαθητή, στα διάφορα κοινωνικά φαινόμενα, αλλά η αντίληψη και κατανόησή τους καθώς και η μεθοδικότητα και επιχειρηματολογία της ερμηνείας τους.

Η αξιολόγηση του μαθητή σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια απορρέει κυρίως από τους σκοπούς του μαθήματος της κοινωνιολογίας, δηλ. τη βαθμιαία καλλιέργεια και εξάσκηση του μαθητή ώστε να μπορεί να καταλαβαίνει και να συνειδητοποιεί το γενικότερο πλέγμα των κοινωνικοπολιτικών, οικονομικών και λοιπών συνθηκών, μέσα στις οποίες ζει.

Κ

Οδηγίες για την επιλογή των θεμάτων στα Μαθηματικά

Η επιλογή των θεμάτων για τις εξετάσεις των μαθηματικών στο Γυμνάσιο και τις Α', Β' τάξεις του Λυκείου θα γίνεται όπως προβλέπεται από την παρ. Δ' του άρθρ. 3 του Π.Δ. 508/1977, ενώ για τις εξετάσεις στην πρώτη και τέταρτη δέσμη της Γ' Λυκείου, όπως προβλέπεται από την παρ. 7 του άρθρ. 15 του Π.Δ. 298/1981. Στην παράγραφο αυτή η φράση " εκ της ύλης κορμού και της ύλης επιλογής " πρέπει να αντικατασταθεί με την φράση " εκ της εξεταστέας ύλης ".

Κατά την επιλογή των θεμάτων να ληφθούν υπόψη και τα εξής :

- 1) Τα θέματα των εξετάσεων πρέπει να είναι σχετικά με την εργασία που έγινε μέσα στην τάξη και να ανταποκρίνονται, γενικά στις γνωστικές και πνευματικές ικανότητες των μαθητών.
- 2) Βασικό κριτήριο για την καταλληλότητα των θεμάτων πρέπει να είναι η δυνατότητα επίλυσής τους μέσα στο διατιθέμενο χρονικό διάστημα.
- 3) Η επιλογή των θεμάτων να είναι τέτοια ώστε με αυτά να εξετάζεται όχι μόνο η ικανότητα να απομνημονεύσουν οι μαθητές γνώσεις αλλά και η ικανότητα να χρησιμοποιούν τις γνώσεις που απόκτησαν. Γι' αυτό μεμονωμένες ερωτήσεις όπως : " Τι λέγεται ισοσκελές τρίγωνο", " Τι λέγεται ακολουθία", τι λέγεται αριθμητική πρόοδος" κτλ., όταν δεν συνοδεύονται από άλλες που να αναφέρονται στην εφαρμογή των εννοιών αυτών πρέπει να αποφεύγονται. Έτσι αντί π.χ. να τεθεί το θέμα : " Τι ονομάζεται παράγωγος μιάς συνάρτησης σε ένα σημείο της" με το οποίο ελέγχεται μόνο η γνώση της έννοιας της παραγώγου, είναι προτιμότερο να τεθεί το θέμα : " Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της καμπύλης με εξίσωση $\psi = -x^2 + 3x + 5$ στο σημείο της με τετμημένη $x = -1$ ".

Με το θέμα αυτό ελέγχεται όχι μόνο αν ο μαθητής γνωρίζει τι είναι παράγωγος μιάς συνάρτησης, αλλά και αν έχει την ικανότητα να εφαρμόζει τη γνώση αυτή.

- 4) Τα θέματα πρέπει να αναφέρονται σε όσο το δυνατό ευρύτερο φάσμα της εξεταστέας ύλης.
- 5) Καλό θα είναι κάθε θέμα να αναλύεται σε επιμέρους ερωτήσεις. Με αυτόν τον τρόπο ο μαθητής δεν αποθαρρύνεται αλλά ενεργοποιείται περισσότερο και οδηγείται με σταθερά βήματα προς τη

σωστή λύση. Εξάλλου η ανάλυση του θέματος σε ερωτήματα δίνει τη δυνατότητα καλύτερης αξιολόγησης εκείνων των μαθητών που τελικά ανταποκρίθηκαν στη λύση μέρους μόνο του θέματος.

Έτσι στα θέματα π.χ.

- I. Αν $\alpha, \beta, \gamma, \in R$ να αποδειχθεί η ισοδυναμία $\alpha^3 + \beta^3 + \gamma^3 + 3\alpha\beta\gamma \Leftrightarrow \alpha + \beta + \gamma = 0$ ή $\alpha = \beta = \gamma = 0$
- II. Από την κορυφή Α ενός παραλληλογράμμου ΑΒΓΔ φέρνουμε μία ευθεία ή οποία τέμνει την διαγώνιο ΒΔ στο Ε και τις πλευρές ΒΓ και ΓΔ αντιστοίχως στα σημεία Ζ και Η.
Να αποδειχθεί ότι $(ΑΕ)^2 = (ΕΖ) \cdot (ΕΗ)$

Τα ζητούμενα είναι προτιμότερο να διατυπωθούν, ως εξής :

- I. Να αποδειχθεί ότι :
- α) $\alpha^3 + \beta^3 + \gamma^3 - 3\alpha\beta\gamma = (\alpha + \beta + \gamma) (\alpha^2 + \beta^2 + \gamma^2 - \alpha\beta - \beta\gamma - \alpha\gamma)$
 β) $\alpha^3 + \beta^3 + \gamma^3 = 3\alpha\beta\gamma \Leftrightarrow \alpha + \beta + \gamma = 0$ ή $\alpha = \beta = \gamma$
- II. Να αποδειχθεί ότι :
- α) $(ΑΕ) \cdot (ΕΒ) = (ΕΖ) \cdot (ΕΔ)$, β) $(ΑΕ)^2 = (ΕΖ) \cdot (ΕΗ)$

Οι ερωτήσεις μπορεί να αναφέρονται και σε άλλη θεματική ενότητα της εξεταστέας ύλης (ιδιαίτερα σε επίπεδο Πανελλαδικών εξετάσεων). Π.χ. το πρώτο θέμα θα μπορούσε να συμπληρωθεί και με την εξής ερώτηση:

γ) Αν Α, Β, Γ είναι γωνίες ενός μη ορθογώνιου τριγώνου ΑΒΓ τότε $\varepsilon\varphi^3 A + \varepsilon\varphi^3 B + \varepsilon\varphi^3 \Gamma \neq 0$

- 6) Τέλος τα θέματα πρέπει να είναι πρωτότυπα (όχι δύσκολα) έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στον εξεταζόμενο να ανακαλεί και να συνδυάζει γνώσεις για να φτάσει στο ζητούμενο τέλος.
- 7) Είναι αυτονόητο ότι ασκήσεις αυτούσιες από το σχολικό βιβλίο δεν πρέπει να επιλέγονται για τις οποιεσδήποτε εξετάσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ./ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 20/1983

Σήμερα, 1-3-1983, ημέρα Τρίτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημαδόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, Φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, γιατί ήταν στη ΣΕΑΜΕ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Ανάθεση συγγραφής βιβλίου Βυζ. Ιστορίας. Εισηγητής : Φ. Βώρος
2. Το μάθημα των Πρακτικών Οικονομικών (Γενική ωφελιμότητα): έγκριση Α.Π. και ανάθεση συγγραφής. Εισηγητής : κ. Γ. Βάζος
3. Γενικός προγραμματισμός διδ. βιβλίων 1983/4. Εισηγητές κατά ειδικότητες
4. Σεμινάρια βαθμολογητών, Εισηγητής : Δ. Σακκάς

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 10

Ο κ. Φ. Βώρος επαναλαμβάνει αυτούσια την εισήγησή του για

την ενημέρωση των απόντων της συνεδρίας 19/83. Διευκρινίζεται ότι η εισήγηση αυτή δεν συνδέεται και δεν προεξοφλεί τις αποφάσεις του Τμήματος για το Α.Π. και Ω.Π. της Ιστορίας.

Ο κ. Βώρος προτείνει για αμοιβή το ποσό των 500.000.

Ο κ. Κακριδής	προτείνει	400.000
Ο κ. Σπυρόπουλος	"	250.000
Ο κ. Βαρουχάκης	"	300.000

Ψηφοφορία

Συριόπουλος	300
Τομπαΐδης	400
Παπασημακόπουλος	500
Αδαμόπουλος	400
Παπαδόπουλος	400
Βώρος	500
Σπυρόπουλος	250
Βαρουχάκης	300
Σακκάς	300
Κακριδής	400

Παραμερίζονται διαδικαστικά οι προτάσεις των κ.κ. Φ. Βώρου και Ηλ. Σπυρόπουλου και γίνεται ψηφοφορία ανάμεσα στις 400 και 300 χιλ.

Ψηφοφορία

Συριόπουλος	300
Τομπαΐδης	400
Παπασημακόπουλος	400
Αδαμόπουλος	400
Παπαδόπουλος	400
Βώρος	400

Σπυρόπουλος : λέγει ότι δεν μπορεί να ψηφίσει πριν επανέλθουν στο Τμήμα όλα τα αντίστοιχα σημεία των αναθέσεων που έγιναν από το Τμήμα από το καλοκαίρι και μετά.

Βαρουχάκης	300
Σακκάς	300
Κακριδής	400

Με ψήφους 6:3 εγκρίνεται η αμοιβή των 400.000.

Ο Πρόεδρος ερωτά το Τμήμα αν εγκρίνει την αμοιβή των 50.000 για τον β' συγγραφέα κ. Δεριζιώτη ή αν συντάσσεται με την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου που ορίζει την αμοιβή σε 30.000.

Ψηφοφορία

Συριόπουλος	30.000
Τομπαΐδης	"
Παπασημακόπουλος	50.000
Αδαμόπουλος	30.000
Παπαδόπουλος	30.000
Βώρος	50.000
Σπυρόπουλος	30.000
Βαρουχάκης	30.000
Σακκάς ψ	30.000
Κακριδής	50.000

Με ψήφους 7:2 η αμοιβή ορίζεται σε 30.000 για τον κ. Δεριζιώτη.

Η υπόλοιπη εισήγηση του κ. Φ. Βώρου εγκρίνεται ομόφωνα.

Θ Ε Μ Α 2ο

Ο Πρόεδρος θυμίζει τις δύο προτάσεις του κ. Βάζου, που έγιναν σε προγενέστερες συνεδρίες.

(α) το αναλυτικό πρόγραμμα

(β) τη συγκρότηση (με αποσπασμένους ή όχι) μίας ομάδας συγγραφής του αντίστοιχου βιβλίου.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα εγκρίνει κατ'αρχήν το Α.Π. και τη μεθόδευση για τη συγγραφή και περιμένει τις παραπέρα συγκριμένες προτάσεις του κ. Βάζου.

Το Τμήμα εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρο να έχει μιά πρώτη ενημερωτική επαφή με τους Υπουργούς προκειμένου το ώριμο πιά θέμα της δέσμης Γ.Ω. να μπει στο δρόμο της εφαρμογής.

Θ Ε Μ Α 3ο

Ο κ. Κακριδής ανακοινώνει την επίσκεψη εκπροσώπου του ΟΕΔΒ.

και της Δ/νσης Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. για ανακεφαλαίωση της πορείας που ακολουθεί η εκτύπωση των διδ. βιβλίων. Παρακαλεί τους υπεύθυνους των ειδικοτήτων να βρεθούν έτοιμοι την Παρασκευή 4-3-1983 ώρα 11:30, που θα πραγματοποιηθεί η συνάντηση.

Με την ευκαιρία το Τμήμα κάνει μία σύντομη ανασκόπηση των σχετικών θεμάτων που εκκρεμούν (Πρωταγόρας, Ιστορία Γ' Γυμνασίου, Γεωμετρία Β' Λυκείου κλπ.).

Θ Ε Μ Α 4ο

Ο Εισηγητής κ. Δ. Σακκάς διαβάζει σχετικό ενημερωτικό σημείωμα του κ. Στεφανάκη προς τον Υπουργό.

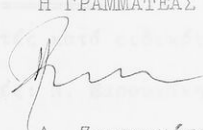
Η συζήτηση του θέματος θα ολοκληρωθεί σε επόμενη συνεδρίαση.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Φ. Κακριδής

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 21/1983

Σήμερα, 4-3-1983 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Ανατύπωση διδ. βιβλίων. Εισηγητές κατά ειδικότητα.
- ΘΕΜΑ 2ο - Γεωμετρία Β' Λυκείου. Εισηγητές: Ν. Βαρουχάκης, Α. Αδαμόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου. Εισηγητής Κ. Φούσας.
- ΘΕΜΑ 4ο - α) Διδασκαλία Αρχαίων Ελληνικών στην Α' και Β' Λυκείου.
β) Διδασκαλία Θεματογραφίας στη Β' Λυκείου. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Η συνεδρίαση άρχισε στις 10 π.μ., οπότε και σχηματίστηκε απαρτία.

./.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Με την πράξη 104/82 του Τμήματος Μ.Ε. έχει προκηρυχθεί η συγγραφή του βιβλίου "Θεωρητική Γεωμετρία" για τις τάξεις Α', Β' του Λυκείου. Το νέο βιβλίο όμως δε θα είναι έτοιμο για το επόμενο σχολικό έτος 1983-84. Γι' αυτό αναγκαστικά και την επόμενη σχολική χρονιά στις τάξεις Α, Β Λυκείου θα χρησιμοποιηθούν τα φετεινά βιβλία Γεωμετρίας. Ήδη το τμήμα με την πράξη του 73/1982 αποφάσισε την ανατύπωση του βιβλίου της Α' τάξης "Θεωρητική Γεωμετρία" των Δ. Παπαμιχαήλ και Α. Σκιαδά, που θα συνοδεύεται και από το τεύχος με τις λύσεις των ασκήσεων. Ο συγγραφέας όμως του βιβλίου "Ευκλείδειος Γεωμετρία" της Β' τάξης Χ. Παπανικολάου δε συμφώνησε με την απόφαση του τμήματος σχετικά με τις λύσεις των ασκήσεων. Όταν τον καλέσαμε στο ΚΕΜΕ και τον ρωτήσαμε, αν ήταν διατεθειμένος να παραδώσει και τις λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου του, απάντησε αρνητικά. Στη συνέχεια όμως επικοινωνήσε με τον κ. Βαρουχάκη και υπόγραψε στις 17-2-83 την ακόλουθη δήλωση, η οποία επισυνάπτεται. Σύμφωνα με τη δήλωση αυτή θα έπρεπε ο κ. Χ. Παπανικολάου να μας παραδώσει τις πλήρεις λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου του για να εκδοθούν σε ξεχωριστό τεύχος, όπως έγινε και με τα άλλα βιβλία των μαθηματικών. Μετά όμως από λίγες μέρες υπαναχώρησε πάλι ανακαλώντας την δήλωση του στέλνοντας και το ακόλουθο έγγραφο προς ΥΠΕΠΘ, το οποίο επισυνάπτεται. Ύστερα από αυτά, δεδομένου ότι όλα τα βιβλία των μαθηματικών θα συνοδεύονται με τις λύσεις των ασκήσεων και για να μη αποτελέσει μοναδική εξαίρεση το βιβλίο του Χ. Παπανικολάου εισηγούμαστε τη συγκρότηση ομάδας εργασίας από τους:

- 1.- Δαμίγιο Εμμ., τ. ΓΕΜΕ απεσπασμένο στο ΚΕΜΕ, ως πρόεδρο
- 2.- Κουσέρα Νικόλαο, καθηγητή μαθηματικών μετεγκατεστημένο στο Δ.Μ.Ε.
- 3.- Μαρκάκη Νικηφόρο, καθηγητή μαθηματικών του Γυμνασίου Γλυφάδας ως μέλη της οποίας έργο θα είναι:

α) Η προσαρμογή του βιβλίου "Ευκλείδειος Γεωμετρία των Χρ. Παπανικολάου στο Α.Π. Γεωμετρίας της Β' τάξεως Λυκείου με παράλειψη ορισμένων εννοτήτων οι οποίες δεν κρίνονται απαραίτητες.

β) Η κατάρτιση συλλογής ασκήσεων που θα αντικαταστήσει τις ασκήσεις του βιβλίου και η συγγραφή του τεύχους των λύσεων της νέας συλλογής.

Προθεσμία για την ολοκλήρωση του έργου της Ο.Ε. ορίζεται η 31-5-83. Ως αμοιβή για τα δύο μέλη της ομάδας, που δεν είναι απεσπασμένοι στο ΚΕΜΕ, ορίζεται το ποσόν των 100.000.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση, με την ακόλουθη επιφύλαξη: Στις τυχόν παρεμβάσεις στο κείμενο του βιβλίου, απαραίτητο είναι να προστατευθούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει.

Θέμα 1ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει : " Προτείνω να ανατυπωθεί το βιβλίο Β' Τόμια - Ευάγγ. Ρούσσου Φιλοσοφικά κείμενα γ' γυμνασίου για το σχολ. έτος 1983-84 με τις παρακάτω τροποποιήσεις :

- α. Η § 23 Σοφιστική και Σοφιστές της Εισαγωγής (σελ 9-10 στην έκδοση 1982) να αντικατασταθεί με το συνημμένο κείμενο που συντάχθηκε από τον υποφαινόμενο και τον κ. Κ. Κατσιμάνη ύστερα από γραπτή εξουσιοδότηση επιστολής του κ. Β. Τόλια (η οποία επισυνάπτεται).
- β. Για να αποφευχθεί τυχόν εσωτερική αντιφαση στο βιβλίο ύστερα από την παρεμβολή της νέας παραγράφου για τους Σοφιστές, ξαναδιαβάζουμε το κείμενο στο σύνολό του και στη συνέχεια θα δώσουμε το θεωρημένο αντίτυπο στη Γραμματεία.

Προτείνω να ανατυπωθεί το βιβλίο Γεωργίας Κουλικούδρη, Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη της γ' γυμνασίου για το σχολικό έτος 1983-84. Θυμίζω στο Τμήμα ότι πέρυσι ασχοληθήκαμε με το περιεχόμενο του βιβλίου, αλλά με πλειοψηφία υποδείξαμε να μη γίνουν γραμματικές διορθώσεις. Τώρα εισηγούμαι να ληφθούν υπόψη τέτοιες διορθώσεις που ύστερα από παράκλησή μου έκανε ο συνάδελφος λυκειάρχης Β. Αναστασιάδης. Θα τις θεωρήσω (μόλις ειδοποιηθήκη σήμερα από το Ταχυδρομείο να παραλάβω το βιβλίο που την αποστολή του γνώριζα από τηλεφωνική επικοινωνία) και το θεωρημένο αντίτυπο θα επιδώσω πολύ σύντομα στη Γραμματεία.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου και εγκρίνει να προωθηθούν στον ΟΕΑΒ για ανατύπωση στα βιβλία. " Φιλοσοφικά Κείμενα " γ' γυμνασίου για το σχ. έτος 1983-84 και Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, γ' γυμνασίου για το σχ. έτος 1983-84.

Ο κ. Α. Τομπαΐδης λέγει : Τα βιβλία " Κείμενα Νεοελληνικής λογοτεχνίας " Β' και Γ' Γυμνασίου μας παραδίδονται από τους συγγραφείς στην προθεσμία που τους έχουμε ορίσει. Οι διορθώσεις που κάνουν αφορούν τυπογραφικά σφάλματα, ερμηνεύματα αγνώστων λέξεων, βιογραφικά στοιχεία συγγραφέων κ.ά. Στο βιβλίο της Β' τάξης προσθέτουν τρία κείμενα. Εισηγούμαι λοιπόν να γίνουν δεκτά και τα κείμενα και οι διορθώσεις.

Το Τμήμα αποδέχεται να προωθηθούν στον ΟΕΑΒ για ανατύπωση τα βιβλία :

α) Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου και

β) Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

για το σχολ. έτος 1983-84 με μειοψηφία του κ. Δ. Σακκά.

Ο κ. Σπυρόπουλος εισηγείται να σταλεί για ανατύπωση στον ΟΕΔΒ με τις διορθώσεις που έγιναν το βιβλίο, Περικλέους Επιτάφιος, του Θουκυδίδη για την Γ' Λυκείου, σχ. έτους 1983-84.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. (πρ. 88/23-11-82) και την εντολή του κ. Προέδρου (24-11-82) για συγκρότηση "Ομάδας Εργασίας" με σκοπό την αναθεώρηση και βελτίωση των βιβλίων των Θρησκευτικών, και σε σχέση με το σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών Γ' Γυμνασίου, αναφέρω στο Τμήμα τα εξής:

Η σχολική πράξη απέδειξε ότι το εγκεκριμένο και χρησιμοποιούμενο ως τώρα σχολικό βιβλίο της Γ' Γυμνασίου με τίτλο "ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΖΩΗΝ ΤΟΥ Συγγραφέα Χρήστου Μπούκη, όχι μόνο δεν απέδωσε το αναμενόμενο αλλά και δημιούργησε πολλά προβλήματα στους μαθητές και τους καθηγητές

Η "Ο.Ε.", την οποία αποτέλεσαν οι ΓΕΜΕ κ.κ. Ι. Μάσσος, Π. Πάλλης, Γ. Καρούσος, οι θεολόγοι καθηγητές κ.κ. Γ. Διλιμπής και Δ. Κούκουνας και ο υποφαινόμενο, έκρινε ομόφωνα ότι το βιβλίο αυτό, παρά την υψηλή ποιότητα του εμφανίζει και την Ορθοδοξία που αποπνέει, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί έτσι όπως είναι και ούτε είναι δυνατό να διορθωθεί. Γι' αυτό αναζητήθηκε άλλη λύση, η οποία θα μπορούσε να εξυπηρετήσει προσωρινά το μάθημα, ώπου να γραφεί νέο βιβλίο σύμφωνο με τα νέα Α.Π. που ετοιμάζονται.

Από όλες τις πιθανές λύσεις προσφορότερη κρίθηκε η λύση της διδασκαλίας του μαθήματος στη Γ' τάξη Γυμνασίου από το "ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΟ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ" του Ευαγ. Θεοδώρου, κατεπιλογήν, ώστε τα κείμενα αυτά να καλύπτουν περίπου την ύλη που είχε το καταργούμενο βιβλίο. Η λύση που υιοθετήσαμε δεν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα. Το βιβλίο ανήκει στο Δημοσιο. Τα κείμενα είναι μεταφρασμένα στη Δημοτική με τη φροντίδα του ΓΕΜΕ. Τα σχόλια και το παράρτημα του βιβλίου είναι κατατοπιστικά. Κα-

νένας δεν μπορεί να μας κατηγορήσει ότι βγάλαμε το βιβλίο του κ. Μπούκη που περιείχε στοιχεία της δογματικής και ηθικής διδασκαλίας της Εκκλησίας, γιατί στη θέση του βγάλαμε την ασύγκριτη πατερική σκέψη και επιλέξαμε θέματα παρόμοιους ύλης. Άλλωστε, με τα Πατερικά Κείμενα ο διάλογος μεταξύ διδασκάλου και μαθητή θα ανασπυχθεί σε μεγάλο βαθμό, πράγμα που, ειδικά σ' αυτή την ηλικία είναι απαραίτητο.

Τα κείμενα που θα διδαχθούν όλη τη χρονιά (1983-4) είναι:

- 1) αρ. 29 Η Αγ. Γραφή (Ιω. Δαμασκηνού)
- 2) " 30 Η Ιερή Παράδοση (Μ. Βασιλείου)
- 3) " 31 Η μερική γνώση του Θεού.. (Γρηγορίου Νύσσης)
- 4) " 33 Η δημιουργία του κόσμου (Μ. Βασιλείου)
- 5) " 34 Ο κυβερνήτης του παντός (Μ. Βασιλείου)
- " 35 Η συντήρηση του κόσμου (Ι. Χρυσόστομου)
- 6) " 36 Η συνένωση του ορατού και άορατου κόσμου στον άνθρωπο (Γρηγορίου Ναζιανζηνού)
- 7) " 37 Το μεγαλείο του ανθρώπου (Ι. Χρυσόστομου)
- 8) " 40 Η αγιαστική και ανακαινιστική δύναμη της Εκκλησίας (Ι. Χρυσόστομου)
- 9) " 41 Η καθολικότητα της Εκκλησίας (κυρίλλου Ιεροσολ.)
- 0) " 42 Η μετάνοια (Ι. Χρυσόστομου)
- " 47 Ευχή του ιερέα προς τον μετανοούντα και εξομολογούμενο
- 1) " 44 Η Χριστιαν. αντιμετώπιση του θανάτου (Μ. Βασιλείου)
- " 50 Νεκρώσιμο ιδιόμελο (Ι. Δαμασκηνού)
- 2) " 45 Ο οίκος του Θεού και ο Εκκλησιασμός (Ι. Χρυσόστομου)
- " 79 Οι ωφέλειες από τον εκκλησιασμό (Ι. Χρυσόστομου)
- 3) " 46 Η Θ. Λειτουργία-ικετήρια δέηση (Μ. Βασιλείου)
- 4) " 53 Ο Τίμιος Σταυρός (Ι. Χρυσόστομου)
- 5) " 54 Η Κυριακή των Βαΐων (Κυρίλλου Αλεξανδρείας)
- 6) " 55 Το Μέγα Σάββατο (Αμφιλοχίου Ικονίου)
- 7) " 56 "Αναστάσεως ημέρα" (Γρηγορίου Ναζιανζηνού)
- " 57 "Χριστός εγερθείς εκ νεκρών..." (Ι. Χρυσόστομου)
- 3) " 59 Η εορτή του Ευαγγελισμού (Μεγ. Φωτίου)

- 19) αρ. 60 Η Κοίμηση της Θεοτόκου (Θεοδώρου του Στουδίτου)
20) " 61 Το παράδειγμα των Μαρτύρων και Αγίων (Μ. Βασιλείου)
21) " 62 Η τιμή των Αγίων (Ι. Δαμασκηνού)
22) " 63 "Η προς το θέλον ομοίωσις" (Γρηγορίου Νύσσης)
" 69 Μίμηση της θείας φύσεως (Γρηγορίου Νύσσης)
23) " 64 Το αυτεξούσιο του ανθρώπου (Ι. Χρυσοστόμου)
24) " 65 Η καλή ή κακή χρήση αγαθών και αξιών (Μαξίμου)
25) " 66 Η αλληλεξάρτηση αρετών και κακιών (Μακαρίου Αιγυπτ.)
26) " 67 Η αρετή κάνει τη ζωή ευκολότερη (Ισιδώρου Πηλουσιώτου)
27) " 72 Η συνείδηση ως παράγοντας ηθικού βίου (Ι. Χρυσοστόμου)
28) " 73 Η αποφυγή της απογνώσεως (Ι. Χρυσοστόμου)
" 76 Η ελπίδα στο Θεό (Ι. Χρυσοστόμου)
29) " 74 Η ηθική πρόοδος...πραγματοποιείται με αγώνα (Γρηγ. Νύσσης)
30) " 75 Η πίστη στο Θεό (Μ. Βασιλείου)
" 77 Σχέση πίστεως και αγάπης (Κλήμεντος Αλεξανδρέως)
31) " 78 Ο τόπος και ο τρόπος της προσευχής (Ι. Χρυσοστόμου)
32) " 80 "Ταπείνου σαυτόν" (Ι. Χρυσοστόμου)
" 81 Προσωπογραφία του ταπεινόφρονος (Μ. Βασιλείου)
33) " 82 Η επαφή με την άψυχη και έμφυχη φύση (Μ. Βασιλείου)
34) " 83 Η χρήση των υλικών αγαθών (Μ. Βασιλείου)
35) " 85 Η καλή χρήση της νηστείας (Ι. Χρυσοστόμου)
36) " 86 Ο τεχνικός πολιτισμός... (Μ. Βασιλείου)
87 Η τεχνική πρόοδος... (Γρηγορίου Νύσσης)
37) " 88 Εργασία και αργία (Ι. Χρυσοστόμου)
38) " 89 Η μελέτη...ως προϋπόθεση επιτυχίας επαγγέλματος (Ισιδώρου)
90 Κριτήρια επαγγέλμ. προσανατολισμού (Γρηγορίου Ναζιανζηνού)
39) " 91 Ο χριστιανός και "ανθρωπιστικές" σπουδές (Γρηγ. Μαζ.)
40) " 92 Η ωφέλεια από τη "θύραθεν" παιδεία (Μ. Βασιλείου)
41) " 93 Ο χριστιανός και οι αισθητικές αξίες (Γρηγ. Θεολόγου)
" 94 Η βίωση του ωραίου στην τέχνη (Μ. Βασιλείου)
42) " 97 Η εκλογή των φίλων (Μεγ. Φωτίου)
" 98 Οι έλεγχοι των πραγματικών φίλων (Ι. Χρυσοστόμου)
43) " 99 Ο Χριστιανισμός και οι κοινωνικές αξίες (Ι. Χρυσοστόμου)

- 44) αρ. 100 Αλληλεξάρτηση ειρήνης και δικαιοσύνης (Ισιδώρου)
45) " 101 Η πλεονεξία αδικεί το κοινωνικό σύνολο (Μ. Βασιλείου)
102 Η περίθαλψη του Χριστού στο πρόσωπο των πασχόντων (Γρ. Ν)
46) " 103 Το μυστήριο του γάμου (Ι. Χρυσοστόμου)
" 48 Ευχή από την ακολουθία του γάμου
47) " 104 Προϋπόθεση και γνωρίσματα του περυχημένου γάμου (Ι. Χρυ-
σοστόμου)
48) " 105 Οι Χριστιανοί στην κοινωνία (Επιστολή προς Διόγνητο)

Λεπτομερείς οδηγίες για την αποδοτική διδασκαλία του μαθήματος στη Γ' Γυμνασίου θα παρουσιάσω στο Τμήμα στις προσεχείς εβδομάδες.

Ίσως είναι χρήσιμο να σημειωθεί για τον ΟΕΔΒ ότι αν το βιβλίο αυτό που το δώσαμε να τυπωθεί για την Α' τάξη Λυκείου δεν ανατυπώθηκε ακόμα να υπολογιστεί και το μαθητικό δυναμικό της Γ' Γυμνασίου και να γίνει μια ανατύπωση. Έτσι ή αλλιώς το βιβλίο αυτό δε θα χρειαστεί να ανατυπωθεί για το σχολ. έτος 1984-85.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα να σταλεί για ανατύπωση στον ΟΕΔΒ το βιβλίο "Κείμενα Πατερικών Κειμένων" Γ' Γυμνασίου για το σχ. έτος 1983-1984.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ2/408/21-2-83 έγγραφο της παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε σχετικά με τη διδασκαλία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στην Α' και Β' Λυκείου και συγκεκριμένα:

Α' Διδασκαλία του βιβλίου "Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου"

Στην πράξη του Τμήματος 6/19-1-83 αναγράφεται: "Να σταλεί από τώρα εγκύκλιος στα Λύκεια, με την οποία θα ειδοποιούνται οι φιλόλογοι που διδάσκουν στην Α' Λυκείου ότι η διδασκαλία του βιβλίου "Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου δεν θα συνεχιστεί (όπως τα προηγούμενα χρόνια) στη Β' Λυκείου 1983-4". Άρα η πραγματική έννοια του όρου "ολοκλήρωση", τον οποίο χρησιμοποίησε στην εγκύκλιο της αρ. Γ2/239/2-2-1983 η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. δεν είναι να εξαντληθεί όλη η ύλη του βιβλίου, αλλά ο καθηγητής που διδάσκει το μάθημα, έχοντας υπόψη:

- α) Το αναλυτικό πρόγραμμα και τις "Οδηγίες για τη διδασκαλία" του ΚΕΜΕ του 1982-3,
β) Το διδακτικό εγχειρίδιο,
γ) Τις ώρες διδασκαλίας που του μένουν ως τη λήξη του διδακτικού έτους 1982-3 και
δ) Το γεγονός ότι το βιβλίο δεν θα διδαχτεί καθόλου στους μαθητές Β' Β' Λυκείου σχ. έτους 1983-4,
να προγραμματίσει κατά τέτοιο τρόπο τη διδασκαλία τους ώστε στο τέλος του διδακτικού έτους 1982-3 οι μαθητές να έχουν διδαχτεί ό,τι, κατά την κρίση του φιλολόγου τους, είναι προσφορότερο για τη γλωσσική τους κατάρτιση (στα αρχαία ελληνικά) από τα περιεχόμενα του βιβλίου "Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου".

Β. Διδασκαλία Θεματογραφίας στη Β' Λυκείου

Δεν υπάρχει θέμα παράτασης της Θεματογραφίας στη Β' Λυκείου, γιατί α) ο διαθέσιμος χρόνος για τη διδασκαλία των κειμένων που περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα μόλις επαρκεί για την ολοκλήρωσή της με κανονικό ρυθμό και β) δεν εξυπηρετεί άμεσα τις ανάγκες των μαθητών, αφού αυτοί δε θα εξεταστούν σε αδίδακτο κείμενο (πράγμα που εξυπηρετείται με τη θεματογραφία), αλλά μόνο σε διδαγμένο (πράγμα που εξυπηρετείται με τη συνέχιση της διδασκαλίας κειμένων σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και τις οδηγίες διδασκαλίας).

Βέβαια από το έγγραφο της Διεύθυνσης Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. διαφαίνεται το ενδεχόμενο οι μαθητές της Β' Λυκείου να εξεταστούν και σε αδίδακτο κείμενο. Αλλά το ενδεχόμενο αυτό πρέπει να αποκλειστεί οπωσδήποτε, εφόσον:

Τα αρχαία ελληνικά της Β' Λυκείου 1982-3, όπως εξάλλου και όλα τα μαθήματα της τάξης αυτής, είναι μαθήματα "κορμού", μαθήματα γενικής παιδείας. Ως γνωστό, με το νέο σύστημα που εφαρμόζεται από φέτος, ό,τι ανήκει στη λεγόμενη "επιλογή" μεταφέρθηκε στις "δέσμες" της Γ' Λυκείου. Άρα τα αρχαία ελληνικά Β' Λυκείου σχ.έτους 1982-3 αντιστοιχούν με τα αρχαία ελληνικά κοινού προγράμματος σχ. έτους 1981-2. Λοιπόν, οι μαθητές που σχ. έτους 1981-2 που διδάχτηκαν τα αρχαία ελληνικά ως μάθημα

κοινού προγράμματος εξετάστηκαν μόνο σε διδαγμένο κείμενο, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Π.Δ. 298/80. Επομένως η απαίτηση να εξεταστούν οι μαθητές της φετινής Β' Λυκείου και σε αδίδακτο κείμενο εύλογα θα θεωρηθεί ως άνιση εις βάρος τους μεταχείριση, καθώς οι εξετάσεις τους θα αποδειχθούν πολύ αυστηρότερες από τις εξετάσεις του προηγούμενου σχ. έτους. Η εξέταση αδίδακτου αρχαιοελληνικού κειμένου, με όσες "διεικολύνσεις" κι αν παρέχονται στους εξεταζόμενους, απαιτεί υψηλής στάθμης γλωσσική κατάρτιση, που μόνο η πρόσθετη πολύωρη διδασκαλία που γίνεται στα τμήματα επιλογής της γ' δέσμης μπορεί ως ένα σημείο να εξασφαλίσει

Σημειώνω ακόμη ότι οι εξετάσεις των μαθητών της Β' Λυκείου φέτος θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις νέου Π.Δ/τος, που το σχέδιό του έχει συζητηθεί στο Τμήμα στη συνεδρία 101/1982. Στο σχέδιο αυτό το άρθρο 2 ορίζει ότι οι εξετάσεις των μαθητών τη Β' Λυκείου θα γίνουν σύμφωνα με το άρθρο 27 του Π.Δ. 298/80, άρα, σύμφωνα με τα παραπάνω, η μόνη αντιποκρινόμενη στα πράγματα ρύθμιση είναι αυτή που περιγράφεται στο άρθρο 27, παρ. 5, εδάφ. 1 ("III, 1 Οι μαθητές των Β'... τα οποία διδάσκονται εις την οικείαν τάξιν"). Αν, μετά τη γνωμοδότηση του Τμήματος, και χωρίς να απευθυνθεί νέο ερώτημα προς το ΚΕΜΕ, προστέθηκε νέα διάταξη που προβλέπει διαφορετική ρύθμιση, εισηγούμαστε στη Διοίκηση, τουλάχιστον για το σχ. έτος 1982-3, με κάθε τρόπο να αποφύγει την εξέταση των μαθητών της Β' Λυκείου σε αδίδακτο θέμα, τόσο για τους λόγους ουσίας που παραπάνω αναφέραμε όσο και για την αποφυγή αντιδράσεων απόλυτα δικαιολογημένη- από μαθητές και γονείς.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Η συνεδρίαση διακόπτεται γιατί ακολουθεί σύσκεψη με εκπροσώπους από τον ΟΕΔΒ, Δ/ση Εφαρμογής Πρ. Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ, για την ανατύπωση των διδ. βιβλίων.

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΕΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 22/83

Σήμερα 7.3.83, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Λεωνίδα Αδαμόπουλο, Σύμβουλο Β'.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Δ. Τομπατζής, Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαφωνίτου, φιλόλογος.

Ο Πρόεδρος κ. Κακριδής απουσίαζε για υπηρεσιακούς λόγους.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Στ. Παπασημαδόπουλος, γιατί απουσίαζε στη Βουλγαρία.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Σεμινάρια βαθμολογητών. Εισηγητές τα μέλη της Ο.Ε. αξιολόγησης-βαθμολογίας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Συμπλήρωση οικολογικών πινάκων. Εισηγητής Κ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανατύπωση διδ. βιβλίων.

Στην αρχή της συνεδρίασης διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Η συνεδρίαση αναβάλλεται για τις 9.45. Στις 9.45 το Τμήμα συνεδριάζει με την προεδρία του κ. Α. Αδαμόπουλου, Συμβούλου Β'.

./.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Σακκάς λέγει: Με αφόρμηση από ενημερωτικό σημείωμα του κ. Στεφανάκη προς τον κ. Υπουργό για το σώμα των βαθμολογητών στις γενικές εξετάσεις του Μαΐου-Ιουνίου, τα σεμινάρια που θα γίνουν γι' αυτούς και άλλα συναφή θέματα και έχοντας υπόψη μου και το σημείωμα του Προέδρου του Τμήματος κ. Φ. Κακριδή που συνοδεύει το κείμενο του κ. Στεφανάκη, το οποίο μου δόθηκε, καθώς και τις σημειώσεις του στα περιθώρια του κειμένου εισηγούμαι τα εξής:

Α.- Βαθμολογητές στις γενικές εξετάσεις του Μαΐου-Ιουνίου

Βαθμολογητές να είναι:

Εκπαιδευτικοί από κάθε νομό που εκλέγονται από τριμελή επιτροπή κατά νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα που συγκροτείται από το Διευθυντή Εκπαιδεύσεως και δυό λυκειάρχες ή ένα λυκειάρχη και ένα γυμνασιάρχη. Στις περιφέρειες Αθηνών και Θεσ/κης οι επιτροπές μπορεί να είναι πενταμελείς (Διευθυντής Εκπαιδεύσεως και τέσσερις λυκειάρχες). Οι επιτροπές θα επιλέξουν τους βαθμολογητές με δική τους ευθύνη, σε αριθμό που η Διοίκηση θα τους γνωρίσει έγκαιρα, στηριζόμενες στην προσωπική τους γνώμη και στη γνώμη των Διευθυντών των σχολείων της περιφέρειας, την οποία θα εκφράσουν υπεύθυνα και εγγράφως.

Κριτήρια για την επιλογή να είναι:

- α) Ευσυνειδησία
- β) Εμπειρία. Να έχουν διδάξει στη Γ' λυκείου και να έχουν τουλάχιστο 3ετή διδακτική υπηρεσία στη δημόσια μέση εκπαίδευση.
- γ) Μετεκπαίδευση σε ΣΕΑΜΕ ή το ΔΜΕ ή άλλες σπουδές. Να βρεθεί η κατάλληλη νομική φόρμουλα για να οριστούν ως βαθμολογητές και οι μετεκπαιδευόμενοι στις ΣΕΑΜΕ και το ΔΜΕ.

Κανένας εκπαιδευτικός που δεν εκπληρώνει τους α και β από τους παραπάνω όρους (ιδιαίτερα τον α') να μην επιλέγεται ως βαθμολογητής.

Επίσης να μην επιλέγονται ως βαθμολογητές εκπαιδευτικοί που έχουν προβλεπόμενο από το νόμο κώλυμα.

Την ευθύνη για την εκλογή των πιο κατάλληλων ως βαθμολογητών την

έχουν οι Επιτροπές. Δεν έχουν ευθύνη μόνο για τους μετεκπαιδευόμενους που θα οριστούν ως βαθμολογητές.

Β.- Οργάνωση και διεξαγωγή των σεμιναρίων

Τα σεμινάρια να οργανωθούν σε διανομαρχιακό επίπεδο.

Χρόνος διεξαγωγής των σεμιναρίων. Την προηγούμενη βδομάδα από την έναρξη της βαθμολόγησης. Αν γίνουν νωρίτερα, θα διασπάσουν και θα κα-
ταστρέψουν το διδακτικό έργο.

Διάρκεια των σεμιναρίων: 2 ημέρες εντατικής εργασίας.

Ποιοί θα διδάξουν στα σεμινάρια

- 1.- Μέλη του ΚΕΜΕ, αν χρειαστεί, σε περιορισμένο αριθμό, για να μη σταματήσουν οι εργασίες του Κέντρου.
- 2.- Αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ που είναι κατάλληλοι γι' αυτό το έργο και δεν έχουν άλλη επείγουσα απασχόληση.
- 3.- Διδακτικό προσωπικό από τις ΣΕΑΜΕ και το ΔΜΕ που έχει ικανό-
τητες και εμπειρίες για μια τέτοια αποστολή. Θα το προτείνουν οι Διευ-
θυντές των σχολών σε συνεννόηση με το ΚΕΜΕ και το Υπουργείο.
- 4.- Πρώην Γεν. Επιθεωρητές Μ.Ε., γνωστοί για τις ικανότητες και την υπηρεσιακή τους υπευθυνότητα.
- 5.- Λυκειάρχες, Γυμνασιάρχες ή και άλλοι ικανοί και έμπειροι εκ-
παιδευτικοί που θα προτείνουν οι Διευθυντές Εκπαιδεύσεως με δική τους ευθύνη.

Το συντονισμό για την επιλογή αυτή θα αναλάβει αρμόδιο γραφείο του Υπουργείου.

Το περιεχόμενο της διδασκαλίας

Η διδασκαλία στα σεμινάρια να στηριχτεί στις οδηγίες για την α-
ξιολόγηση-βαθμολόγηση των μαθητών που κατάρτισε η ομάδα εργασίας που
συγκροτήθηκε γι' αυτό το σκοπό από τον Πρόεδρο του Τμήματος Μέσης Εκ-
παιδεύσεως και ήδη υπέβαλε στο Τμήμα.

Τα σεμινάρια να έχουν και το πρακτικό τους μέρος: Να κληθούν οι
καθηγητές που θα λάβουν μέρος σ' αυτά να βαθμολογήσουν γραπτά διαγω-
νισμών μαθητών αβαθμολόγητα ή και βαθμολογημένα από εκείνα των πανελ-
λήνιων ξετάσεων του περασμένου χρόνου, αφού πρώτα καλυφτούν τα ονόμα-

τα και η βαθμολογία. Ύστερα από τη δοκιμαστική αυτή βαθμολόγηση να ακολουθήσει συζήτηση-κριτική.

Γ.- Άλλα θέματα

Εισηγούμαι ακόμα τα ακόλουθα:

1.- Ο αριθμός των θεμάτων σε κάθε μάθημα ή ζήτημα να είναι ο προβλεπόμενος από το Π.Δ/μα 298/1981. Επίσης τα θέματα να διατυπώνονται όπως ορίζουν το παραπάνω Π.Δ.μα οι οδηγίες του ΚΕΜΕ ή σημειώσεις πάνω στα διδακτικά βιβλία.

2.- Το ιδανικό είναι τα θέματα να εκλέγονται την ίδια ημέρα, λίγο πριν από την έναρξη των εξετάσεων. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, να εκλέγονται το απόγευμα της προηγούμενης.

3.- Νομίζω ότι θα πρέπει να συντάσσονται από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων σύντομες οδηγίες που να διαβιβάζονται στους βαθμολογητές τηλεφωνικά ή με άλλο τρόπο.

4.- Ο κάθε βαθμολογητής να μπορεί να βαθμολογεί ορισμένο αριθμό γραπτών κάθε μέρα ανάλογα με τη δυσκολία του μαθήματος στη διδρσωση. Αρχαία Ελληνικά π.χ. να μην επιτρέπεται να διορθώνει πάνω από 40 γραπτά Σε κανένα μάθημα να μη διορθώνει πάνω από 60 γραπτά την ημέρα. Επίσης ο κάθε βαθμολογητής να μη διορθώνει συνολικά πάνω από 500 γραπτά.

5.- Η βαθμολογική κλίμακα να είναι η γνωστή από Θ-20. Η 100/βαθμ κλίμακα φοβάμαι ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη υποκειμενικότητα. Δεν την έχουν άλλωστε συνηθισμένη οι καθηγητές.

6.- Να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα, για να μη βλέπει ο δεύτερος βαθμολογητής τη βαθμολογία του πρώτου, καθώς επίσης να μη σημειώνει ο πρώτος βαθμολογητής τη βαθμολογία με σημάδια πάνω στο γραπτό ή σε ιδιαίτερο χαρτί για να τη δει ο δεύτερος..

7.- Βαθμολογητές που στη διάρκεια της διδρσωσης αποδειχτεί ότι δεν εκτελούν το έργο τους με την επιβαλλόμενη υπευθυνότητα να ελέγχονται και αν δε συμμόρφωνονται να διακόπτεται η ανάθεση σ' αυτούς τους έργου της βαθμολόγησης και να επενέρχονται στα σχολεία τους.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις αποδειγμένης ασυνειδησίας, που διαπιστώνεται είτε κατά τη διάρκεια της διδρσωσης ή κατά την αποκάλυψη της βαθμολογίας, ο Πρόεδρος και τα μέλη του Βαθμολογικού Κέντρου να συντάσσουν έκθεση την οποία να αποστέλλουν στην υπηρεσία του καθηγητή αυτού,

για να τίθεται στον υπηρεσιακό του φάκελο και να λαμβάνεται υπόψη κατά τις υπηρεσιακές του κρίσεις.

Γενικά να διαφυλαχτεί με κάθε τρόπο η υπεύθυνη και όσο το δυνατόν αντικειμενική και δίκαιη κρίση των μαθητών, γιατί πρόκειται για τη σταδιοδρομία τους που δεν επιτρέπεται να αφήνεται να διακυβεύεται από τον οποιοδήποτε ασυνείδητο, σκηνικό και ανεύθυνο διορθωτή.

8.- Οι βαθμολογητές να μη βαθμολογούν γραπτά μαθητών τους (να βαθμολογούν γραπτά άλλων νομών ή περιφερειών).

Το Τμήμα αφού έλαβε υπόψη του:

- α) Τις υπουργικές εξαγγελίες για την ίδρυση σώματος βαθμολογητών
- β) Ενημερωτικό σημείωμα του κ. Στεφανάνη προς τον κ. Υπουργό σχετικό με το σώμα των βαθμολογητών και άλλα συναφή θέματα,
- γ) Την εισήγηση του κ. Δ. Σακκά για το ίδιο θέμα και
- δ) Τη συζήτηση που ακολούθησε και τις παρατηρήσεις που έγιναν,

Εισηγείται στη Διοίκηση του Υπουργείου τα εξής σχετικά με το παραπάνω θέμα:

A.- Βαθμολογητές στις γενικές εξετάσεις του Μαΐου - Ιουνίου

Βαθμολογητές να είναι:

Εκπαιδευτικοί από κάθε νομό που θα επιλεγούν από τριμελή Επιτροπή κατά νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα που θα αποτελείται από το Διευθυντή Εκπαίδευσης και δύο λυκειάρχες ή ένα λυκειάρχη και ένα γυμνασιάρχη. Εις εκπαιδευτικές περιφέρειες Αθηνών και Θεσ/νίκης οι επιτροπές μπορεί να είναι πενταμελείς (Διευθυντής Εκπαίδευσης και τέσσερις λυκειάρχες. Οι επιτροπές στηριζόμενες στην προσωπική τους γνώμη και στη γνώμη των Διευθυντών των σχολείων της περιφέρειάς τους, την οποία θα εκφράσουν εγγράφως, θα επιλέξουν ως βαθμολογητές με κριτήρια εκπαιδευτικά (εμπειρία, ευσυνειδησία κτλ.), τους καταλληλότερους γι' αυτό το σκοπό από το διδακτικό προσωπικό της περιφέρειάς τους και σε αριθμό που η Διοίκηση να τους γνωρίσει έγκαιρα. Απαραίτητο είναι να έχουν διδάξει σε λύκειο το μάθημα που εξετάζεται αυτό το σχολικό έτος και να έχουν τουλάχιστο ετή διδακτική υπηρεσία στη δημόσια Μέση Εκπαίδευση. Για την επιλογή λογίζονται και οι τυχόν μετεκπαιδευσεις, μεταπτυχιακοί τίτλοι, συγ-

γραφές, εφόσον όμως υπάρχουν οι βασικές εκπαιδευτικές προϋποθέσεις καταλληλότητας. Ευνόητο είναι ότι δεν επιλέγονται ως βαθμολογητές εκπαιδευτικοί που έχουν προβλεπόμενο από το νόμο κώλυμα.

Η διαδικασία επιλογής των βαθμολογητών επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο

Β.- Οργάνωση και διεξαγωγή των σεμιναρίων

Τόπος και χρόνος διεξαγωγής των σεμιναρίων: Τα σεμινάρια θα οργανωθούν σε διανομαρχιακό επίπεδο το τελευταίο 15/θήμερο πριν από την έναρξη της βαθμολόγησης.

Διάρκεια των σεμιναρίων: 2 ημέρες

Ποιοί θα διδάξουν στα σεμινάρια

- 1.- Μέλη του ΚΕΜΕ, αν χρειαστεί, σε περιορισμένο πάντως βαθμό.
- 2.- Αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ που είναι κατάλληλοι γι' αυτό το σκοπό και δεν έχουν άλλη επείγουσα απασχόληση.
- 3.- Διδακτικό προσωπικό από τις ΣΕΛΜΕ και το ΔΜΕ που έχει ικανότητες και εμπειρίες για μια τέτοια αποστολή. Θα τους προτείνουν οι Διευθυντές των σχολών.
- 4.- Πρώην Γεν. Επιθεωρητές Μ.Ε. γνωστοί για τις ικανότητες και την υπηρεσιακή τους υπευθυνότητα.
- 5.- Λυκειάρχες, Γυμνασιάρχες ή και άλλοι ικανοί και έμπειροι εκπαιδευτικοί που θα προτείνουν οι Διευθυντές Εκπαίδευσης.

Το συντονισμό για την επιλογή αυτή θα αποφασίσει γραφείο του Υπουργείου.

Το περιεχόμενο της διδασκαλίας στα σεμινάρια

Όσοι επιλεγούν να διδάξουν στα σεμινάρια θα κληθούν στο ΚΕΜΕ για να τους αναπτυχθούν τα θέματα που θα διδάξουν και να λάβουν οδηγίες που θα τους διευκολύνουν στο έργο τους. Ανάμεσα στα άλλα η Διοίκηση θα πρέπει να θέσει στη διάθεση του ΚΕΜΕ στο πρωτότυπο ή σε φωτοτυπία περιορισμό αριθμό γραπτών πανελλήνιων εξετάσεων του περασμένου σχολ. έτους όλων των μαθημάτων, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν πρώτα στη συγκέντρωση στο ΚΕΜΕ αυτών που θα διδάξουν στα σεμινάρια και έπειτα, αφού αναπαράχθούν στα ίδια τα σεμινάρια.

Γ.- Άλλα θέματα

- 1.- Ο αριθμός των θεμάτων σε κάθε μάθημα ή ζήτημα να είναι ο προβλεπόμενος από το Π.Δ/μα 298/1981. Επίσης τα θέματα να διατυπώνονται όπως ορίζουν το παραπάνω Π.Δ/μα, οι οδηγίες του ΚΕΜΕ και οι σχετικές σημειώσεις πάνω στα διδακτικά βιβλία.
 - 2.- Προετοιμασία για τα θέματα μπορεί να γίνεται από κάθε μέλος της Επιτροπής Γενικών Εξετάσεων. Όμως η εκλογή των θεμάτων είναι απαραίτητο να γίνεται λίγο πριν από την έναρξη των εξετάσεων. Διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος διαρροής των θεμάτων και διαβολής των εξετάσεων.
 - 3.- Η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων να συντάσσει σύντομες οδηγίες για τους βαθμολογητές για θέματα (ζητήματα) που κρίνει απαραίτητο να δώσει ορισμένες διευκρινίσεις, οι οποίες να διαβιβάζονται στα βαθμολογικά κέντρα τηλεφωνικώς ή με άλλο τρόπο.
 - 4.- Ο κάθε βαθμολογητής να διορθώνει την ημέρα σ' ορισμένα μαθήματα, όπως τα Αρχαία Ελληνικά, ως 40 και σ' άλλα ως 60 γραπτά, ανάλογα με τις δυσκολίες στη βαθμολόγηση που παρουσιάζει το κάθε μάθημα.
 - 5.- Οι βαθμολογητές να μη βαθμολογούν γραπτά της δικής τους περιφέρειας.
 - 6.- Η βαθμολογική κλίμακα να είναι η καθιερωμένη 0 - 20.
 - 7.- Να ρυθμιστεί ώστε οι βαθμολογητές να εργάζονται σε δύο βάρδια. Εκείνοι που κάνουν πρώτη διόρθωση τις πρωινές ώρες και εκείνοι που κάνουν τη δεύτερη διόρθωση τις απογευματινές.
- Να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για να μην μπορεί να δει ο δεύτερος βαθμολογητής τη βαθμολογία του πρώτου καθώς επίσης να μην παραδίδει τα γραπτά ο πρώτος βαθμολογητής έχοντας σημειωμένη τη βαθμολογία με αριθμούς ή σύμβολα πάνω στα γραπτά.

Θ έ μ α 3ο.- Το Τμήμα εγκρίνει εισήγηση του κ. Κυρ. Κατσιμάνη, να σταλεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το βιβλίο Ηροδότου Ιστορία (Εκλογές) για τους μαθητές Α' Γυμνασίου, σχ. έτους 1983-84, όπως έχει.

Στη συνέχεια το Τμήμα εγκρίνει εισήγηση του κ. Δ. Τσιμπαϊδη να σταλεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το βιβλίο Επιτομή της Ιστορίας της Ελληνικής γλώσσας, βιβλίο του-καθηγητή Γ' Γυμνασίου σχ. έτους 1983-84, όπως έχει.

Ετη συνέχεια το Τμήμα εγκρίνει εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου να σταλούν στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση, όπως έχουν, τα βιβλία: α) Γεωγραφία Ηπειρών Α' Γυμνασίου, β) Γεωγραφία (Οικονομική) Α' Λυκείου και γ) Γεωλογία Α' Λυκείου και δ) Βιολογία Β' Λυκείου.

Έ μ α 2ο.- Ο. κ. Κατσιμάνης λέγει:

το τεύχος με Οικολογικούς πίνακες για τη Μέση Εκπ/ση να ενσωματωθεί και το κείμενο υπό.

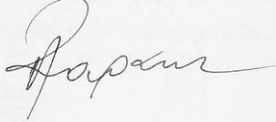
Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την Εισήγηση του κ. Κυρ. Κατσιμάνη.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Αδωνιδουλος

Δ. Ζαραφονίτου

ΠΡΑΞΗ 23/1983
=====

Σήμερα, 9-3-1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπατζής, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Β. Θεοδορακόπουλος, γιατί ήταν ασθενής και Στ. Παπασημακόπουλος, γιατί βρισκόταν στη Βουλγαρία.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Ανθολόγιο Β' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Σακκάς
- ΘΕΜΑ 2ο - Εισήγηση για την Ιστορία, γενικά και ειδικά για τη Γ' Λυκείου (δέσμη). Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αιτήματα της Ένωσης καθηγητών Μουσικής Δημόσιας Εκπ/σης. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 4ο - Γνωμοδότηση για την καταλληλότητα δύο σειρών διαφανειών (SLIDES). Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται παρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 3ο θέμα.

Ο κ. Κ. Φούσας λέγει: Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της αρ. πρωτ. Γ2/2210/3-11-82 μας διαβιβάζει το από τον Ιούλιο 1982 υπόμνημα της "ΕΚΜΔΕ", με την παράκληση να γνωμοδοτήσουμε ως προς τα ερωτήματα Α1,2,5,6,7 και 11 του υπομνήματος.

Σχετικά αναφέρω στο Τμήμα τα εξής:

Η Ένωση Καθηγητών Μέσης Δημόσιας Εκπαίδευσης (ΕΚΜΔΕ) είναι το επίσημο συνδικαλιστικό και επιστημονικό όργανο των 300 περίπου καθηγητών Μουσικής, οι οποίοι υπηρετούν στη Δημόσια Εκπαίδευση. Το υπόμνημα που λάβαμε είναι προϊόν ειδικής συσκέψεως των Μουσικών, οι οποίοι κλήθηκαν να εξετάσουν "Ποιά είναι η θέση της Μουσικής στην Ελληνική Εκπαίδευση". Τα θέματα των Μουσικών συνοψίζονται σε "παιδευτικά-παιδαγωγικά" και σε "ειδικά-συνδικαλιστικά προβλήματα". Η εντολή του ΥΠΕΠΘ είναι να γνωματεύσουμε μόνο για μερικά από τα πρώτα. Συγκεκριμένα:

Α1 Αναπροσαρμογή του Α.Π. του μαθήματος:

Οι Μουσικοί θεωρούν "κατεπείγουσα ανάγκη για ριζοσπαστική αναπροσαρμογή του Α.Π.", το οποίο "καταρτίσθηκε από ανθρώπους που δεν εκφράζουν τον κλάδο και σε τελική ανάλυση δεν έχουν καμιά σχέση με τη Μουσική". Υπενθυμίζω στο Τμήμα ότι - ύστερα από επίσημη ανάθεσή του - παρουσίασα το 1977 νέο Α.Π. της Μουσικής, το οποίο κατάρτισαν καθηγητές της Μουσικής με τη δική μου συνεργασία. Το Τμήμα τότε απέρριψε το Α.Π. που εισηγήθηκα και ενέκρινε άλλο, το οποίο επεξεργάστηκε άλλη επιτροπή με την ευθύνη της ειδ. Συμβούλου του ΚΕΜΕ κας Σισιλιάνου, κυρίως γιατί η δεύτερη επιτροπή είχε δουλέψει με ειδική εντολή του τότε ΥΠΕΠΘ κ. Γ. Ράλλη. Ειδοποίησα τότε το Τμήμα ότι το Α.Π. που παρουσίασε η κα Σισιλιάνου δεν μπορεί να εφαρμοστεί στη σχολική πράξη γιατί είχε εγγενείς δυσκολίες.

Όταν ήρθε η ώρα να γραφούν βιβλία Μουσικής με το νέο αυτό Α.Π. και να εκδοθούν από τον ΟΕΔΒ, έγινε νέα επιτροπή από Μουσικούς, οι οποίοι θεβαίωσαν ότι ήταν αδύνατο να γραφούν σχολικά βιβλία με το πρόγραμμα αυτό και το Τμήμα έδωσε τη συγκατάθεσή του για τροποποίηση του Α.Π. από Μουσικούς της Μ.Ε., πράγμα που έγινε. Από το τροποποιημένο αυτό

Α.Π. προήλθαν τα πρώτα επίσημα σχολικά βιβλία Μουσικής που εξέδωσε ο ΟΕΔΒ από την ίδρυσή του και εδώ, και τα οποία χρησιμοποιούνται σήμερα στα σχολεία Μ.Ε.

Παρά το γεγονός ότι καταντά σχεδόν ιστορική η περίοδος που εκδόθηκαν βιβλία Μουσικής με τη φροντίδα του ΚΕΜΕ, είναι αλήθεια ότι έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να περπατήσουμε μέχρι να αποκτήσουμε βιβλία Μουσικής με αξιώσεις.

Υιοθετώ την ιδέα αναθεωρήσεως των Α.Π. της Μουσικής και συμφωνώ με την πρόταση της Ενώσεως Μουσικών για "τη συμμετοχή του οργανωμένου Κλάδου στην Ομάδα Εργασίας για την κατάρτιση του Α.Π.". Μόνο που νομίζω ότι η αναθεώρηση των Α.Π. του μαθήματος πρέπει να γίνει με προσοχή και χωρίς βιασύνη. Τα βιβλία που έχουμε τώρα μπορούν να μας εξυπηρετήσουν για 1-2 ακόμη χρόνια.

A2 Αναπροσαρμογή του Ω.Π.

Η Ένωση Μουσικών θεωρεί απαραίτητο και προτείνει "οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος να γίνουν δύο για κάθε τάξη τουλάχιστον".

Τα επιχειρήματα της Ενώσεως Μουσικών είναι βάσιμα, αλλά και η στενότητα την οποία παρουσιάζει το Ω.Π. όλων των μαθημάτων, ιδιαίτερα μετά την εφαρμογή του 5ημέρου, είναι μια πειστική πραγματικότητα, που δεν αφήνει πολλά περιθώρια για αυξομειώσεις. Αν, πάντως, η πορεία των συζητήσεών μας για την τελική διατύπωση των Ω.Π. αποδείξει ότι υπάρχει κάποια δυνατότητα βελτιώσεως του Ω.Π. της Μουσικής, εισηγούμαι - και θα ευχόμουν - να γίνει δώρο το μάθημα έστω μόνο στην Α' τάξη Γυμνασίου.

A5 Συμμετοχή εκπροσώπων του Κλάδου σε Ο.Ε.

Συμφωνώ με το αίτημα της Ενώσεως Μουσικών να υπάρχουν εκπρόσωποι της Ομάδας Εργασίας που θα συσταθούν για τη μελέτη των προβλημάτων της Μουσικής. Η ικανοποίηση του αιτήματος αυτού όχι μόνο δεν εμποδίζει τις δικές μας εργασίες, αλλά, χωρίς να περιορίζει τις αρμοδιότητές μας, μας εξυπηρετεί, αφού το ΚΕΜΕ δεν έχει Μουσικό και αφού είναι γνωστό ότι η μετριοτήτά μου, που χειρίζεται τα προβλήματα του μαθήματος εδώ και 7 περίπου χρόνια, εκτός από την αγάπη για το μάθημα και την πρόθυμη συμπαράσταση στους Μουσικούς, δε διαθέτει αμάχητα ειδικά προσόντα.

A6 Ισοτιμία του μαθήματος της Μουσικής

Οι Μουσικοί ζητούν να τερματιστεί ο "υποβιβασμός" του μαθήματος της Μουσικής, σε σύγκριση με τα άλλα μαθήματα, και πιο συγκεκριμένα ζητούν "να πάψει (= η Μουσική) να θεωρείται μη θεωρητικό μάθημα και να συμπεριλαμβάνεται στο βαθμό προαγωγής (13)".

Σύμφωνα με την κείμενη Νομοθεσία (Π.Δ. 465/81, άρθρα 1 και 7, για το Γυμνάσιο, και Π.Α. 298/80, άρθρο 27, για το Λύκειο), η οποία αναφέρεται στον τρόπο εξαγωγής του ετήσιου αποτελέσματος, το αίτημα των Μουσικών δεν μπορεί να ικανοποιηθεί. Συζητήσιμο είναι αν και μελλοντικά πρέπει να τροποποιηθεί η διάταξη, η οποία αναφέρεται στα μαθήματα Μουσική, Καλλιτεχνικά, Φυσική, Αγωγή, Οικιακή Οικονομία και ΣΕΠ, αφού αυτά δεν εξετάζονται γραπτώς. Προς το παρόν δεν είναι ανάγκη, ειδικά για τη Μουσική, να μας απασχολήσει το θέμα.

A7 Οργάνωση σεμιναρίων-επιμόρφωση

Οι Μουσικοί προτείνουν ένα πλέγμα επιμορφώσεως των Μουσικών. Συμφωνώ με την ιδέα της επιμορφώσεως των Μουσικών, την οποία και στα παρελθόν καλλιέργησα. Με τη συνεργασία του αποσπασμένου στο ΚΕΜΕ για το σχολ. έτος 1980-81 μουσικού κ. Ι. Θανόπουλου, παρουσίασα από τις 22-10-1980 στον τότε Πρόεδρο του Τμήματος σχέδιο επιμορφώσεως Μουσικών, το ποίο όμως δεν προωθήθηκε. Σχετική ενημέρωση έκαμα το Μάιο του 1982 και στον τωρινό Πρόεδρό μας.

Με την ευκαιρία της παράλληλης προτάσεως της Ενώσεως Μουσικών ζήτησα από καιρό ένα συγκεκριμένο σχέδιο τους για να εισηγηθώ στο Τμήμα αργότερα. Για την ώρα το θέμα παραμένει ανοιχτό.

A11 Συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου

Βρίσκω χρήσιμη την πρόταση της Ενώσεως Μουσικών για επίσημη συνεργασία μας με το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου σε θέματα σχολικής Μουσικής. Ήδη ζήτησα από την ΕΚΜΔΕ τα στοιχεία που υπάρχουν για να εισηγηθώ μόλις τα αποκτήσω. Συνεπώς και το θέμα αυτό παραμένει για την ώρα ανοιχτό.

Ευνοπτικά εισηγούμαι στο Τμήματα εξής:

1) Να συγκροτηθεί Ομάδας Εργασίας με σκοπό την αναπροσαρμογή των Α.Π. και την παρακολούθηση του έργου συγγραφής; μελλοντικά, νέων βιβλίων Μουσικής. Η Ο.Ε. μπορεί να συγκροτηθεί από τους:

- α) , ως Πρόεδρο
- β) Κων/νο Φούσκα, ως σύνδεσμο με το ΚΕΜΕ
- γ) Βασίλειο Τυράκη, καθηγητή Παλλείου Π.Α. με Μ.Κ. 10
- δ) Φανή Παπαδάκη, επίτ. ΓΕΜΕ Μουσικής
- ε) Αθαν. Παπαζαρή, Πρόεδρο της ΕΚΜΔΕ τηλ. 64.65.388
- στ) Ι. Θανόπουλο, καθηγητή Μουσικής με Μ.Κ. 8, Πύρρας 9-11-, Παγκράτι
- ζ) Κων. Πατριαρχέα, καθηγητή Μοθσικής με Μ.Κ. 8, του Γυμνασίου Δάφνης

Χρόνος 6 μηνών από την ημέρα συγκροτήσεως της Ο.Ε. κρίνεται αρκετός για την ολοκλήρωση της αποστολής της.

2) Αν υπηρετεί ΓΕΜΕ ειδικότητας Μουσικών να αποσπαστεί στο ΚΕΜΕ για να προσφέρει εδώ τις υπηρεσίες του. Σε αντίθετη περίπτωση, να αποσπαστεί άλλος Μουσικός, έστω για δυο μέρες την εβδομάδα, για να συνεισφέρει ως ειδικός και να παρακολουθεί από κοντά τα προβλήματα του μαθήματος

3) Να γίνει καταρχήν δεκτό το αίτημα της ΕΚΔΜΕ για οργάνωση σεμιναρίων με σκοπό την επιμόρφωση των καθηγητών της Μουσικής.

4) Να εγκριθεί και να επισημοποιηθεί μια συνεργασία μας με το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου σε θέματα σχολικής Μουσικής. Σε καταφατική περίπτωση να ζητηθεί από το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου να μας ενημερώσει για όλα τα μαθήματα της Μουσικής Παιδείας που παρέχει στους μαθητές Μ.Ε. (Ω.Π., Α.Π., σχολικά βιβλία, μουσικές ακροάσεις κτλ.).

Το Τμήμα εγκρίνει κατ' αρχήν την εισήγηση και αναθέτει στον Πρόεδρο την παραπέρα επεξεργασία του θέματος με τις προτάσεις που διατυπώθηκαν κατά τη συζήτηση.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Ο κ. Θ. Μηλογιαννάκης με αίτησή του (χωρίς ημερομηνία) ζητεί τη γνώμη μας για τη χρησιμότητα ή μη δυο σειρών διαφανειών: α) "Προσωπογραφίες συνθετών Μουσικής" (103 SLIDES), και β) "Μουσικά όργανα, Α' μέρος" (38 SLIDES).

Η αίτηση αυτή διαβιβάστηκε στο ΚΕΜΕ με το έγγραφο αρ. πρωτ. ΣΤ/13450/29-12-81 της Δ/νσεως Εποπτικών Μέσων του ΥΠΕΠΘ, με την παράκληση "να αποφανθούμε σχετικά". Με το έγγραφο αυτό χρεώθηκα στις 11-1-1982.

Το θέμα δεν το έφερα τόσο καιρό στο Τμήμα, γιατί ως τώρα δεν έχουν σταλεί από τον κ. Μηλογιαννάκη όχι μόνο οι 11 σειρές που υποσχέθηκε να στείλει, αλλά ούτε καν μια σειρά των διαφανειών ~~που~~ που επιθυμεί να κρίνουμε. Αλλεπάλληλες επικοινωνίες μου με τον κ. Μηλογιαννάκη και εκπρόσωπό του δεν είχαν αποτέλεσμα, προφανώς γιατί ο ίδιος έπαυσε πια να ενδιαφέρεται. Για την εκκρεμότητα του ζητήματος ενημέρωσα τον κ. Πρόεδρο του Τμήματός μας στο τέλος Μαΐου 1982. Έχω τη γνώμη ότι είναι πια καιρός να λήξει η εκκρεμότητα και γι' αυτό

ε ι σ η γ ο ύ μ α ι

την απόρριψη του αιτήματος του κ. Θ. Μηλογιαννάκη, λόγω μη υποβολής του αντικειμένου για το οποίο ζητάει την κρίση μας.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Κ. Φούσκα.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Προοίμιο

Το προγραμματικό πλαίσιο που παρουσιάζω είναι κυριότατα έργο των αποσπασμένων στο ΚΕΜΕ συναδέλφων: Γεωργίας Ξανθάκου, Χριστίνας Αργυροπούλου, Δημήτρη Πλάκα, Γιάννη Γιαννόπουλου (ως ένα χρονικό σημείο).

Ο ίδιος έχω λάβει μέρος σε διάφορες φάσεις και προεργασίες, έχω ενημερωθεί για τις άλλες και το αποδέχομαι ως σύνολο. Η σύνταξη του κειμένου που επισυνάπτω (σελίδες 1-) ανήκει στους τρεις πρώτους από τους συναδέλφους που ανέφερα.

Τα άλλα μέλη της Ομάδας οι κ.κ. Συριόπουλος και Θεοδωρακόπουλος, όντας και μέλη του Τμήματος έχουν τώρα την ευκαιρία να διατυπώσουν παρατηρήσεις σε όσα οι άλλοι ετοίμασαν με πολλές μετακινήσεις.

Χαρακτηριστικά της πρότασης:

α) Ξεκινάει από τη διαπίστωση ότι η διδασκαλία της ιστορίας (από πλευρά προγραμμάτων και βιβλίων) είναι ανάγκη να ανανεωθεί (από 1983-84 κατ' αρχή, από 1984-85 τελικά).

β) Θεωρεί σκόπιμη τη διανομή της χρονολογικής παρουσίας της ιστορίας σε 4 τάξεις (ως την α' λυκείου) και τη διδασκαλία θεματικής ιστορίας στις τάξεις β' και γ' λυκείου.

γ) Περιέχει τα χρονολογικά πλαίσια προγραμμάτων για τις 4 τάξεις και θεματικά πλαίσια για τις άλλες δύο.

δ) Παρουσιάζει ελαστικότητα στην επιλογή διδακτέας ύλης στις τάξεις β', γ' λυκείου.

ε) Οδηγεί σε σπουδή της αληθινής (όσο είναι ανθρώπινα δυνατή) ιστορίας με την υπόδειξη της θεματικής διερεύνησης και με την υπογράμμιση ότι δεν ευνοεί καμιά επίσημη ιδεολογία.

στ) Περιέχει μερικές ενδείξεις ανάθεσης, που βέβαια θα συζητηθούν καθ' ύλην χωριστά όταν γίνουν ειδικές εισηγήσεις με όλες τις άλλες λεπτομέρειες (προγράμματα λεπτομερειακά, προδιαγραφές, ομάδες "κρίσης" κλπ.).

ζ) Οφείλω όμως να πω δυο λόγια για το όνομα Λευτέρης Σταυριανός για το λόγο ότι - όσο γνωρίζω - μόνος από την Ομάδα Ιστορίας είχα την ευκαιρία να τον συναντήσω ακαδημαϊκά κατά τη σύντομη επίσκεψή του στην Αθήνα τον περασμένο μήνα.

Δύο είναι τα στοιχεία που αφορούν τη μνεία του ονόματος αυτού εδώ:

Ο κ. Σταυριανός ασχολείται με την παγκόσμια -κυρίως σύγχρονη - ιστορία από μία σκοπιά που μας ενδιαφέρει: μεταθέτει το κέντρο έρευνας από τον Πρώτο Κόσμο στον Τρίτο Κόσμο και ερευνάει πως ο Τρίτος Κόσμος επηρεάζεται από τον Πρώτο και πως ο Πρώτος είναι υποχρεωμένος να αποδώσει δικαιοσύνη στον Τρίτο Κόσμο για να επιβιώσουν όλοι.

Είναι ενήμερος στις τεχνολογικές επιτεύξεις που διαμορφώνουν σήμερα την Ιστορία.

Επιπλέον: ασχολείται με τη συγγραφή βιβλίων με το παραπάνω πνεύμα για διάφορες ηλικίες (γυμνασίου-λυκείου-κολλεγίου).

Από την προσωπική γνωριμία μαζί του σχημάτισα τη γνώμη ότι τα παραπάνω αποτελούν μέρος της σκέψης του της ιστορικής, όχι απλά σχήμα υπόσχεσης. Σημειώνω ότι η προσφορά του έγινε χωρίς αίτημα αποζημίωσης, από την επιθυμία να συμβάλει στην εκπαιδευτική αναγέννηση της πατρίδας των γονέων του.

Έχουν κυκλοφορήσει στα ελληνικά εργασίες του από τις εκδόσεις ΚΑΛΒΟΣ, όπως λ.χ. το βιβλίο: Η Ελλάδα σε επαναστατική περίοδο: 40 χρόνια αγώνες, Αθήνα 1977.

Παρακάλώ τώρα να δοθεί ο λόγος στα άλλα μέλη της Ομάδας Ιστορίας.

Η συζήτηση διακόπτεται για να συνεχιστεί, όταν το Τμήμα θα έχει μελετήσει τη γραπτή εισήγηση.

Το 5ο θέμα αναβάλλεται.

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΗ 24/1983

Σήμερα, 14 Μαρτίου 1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9 πρωινή, το Τμήμα Μέσης Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φ. Κακριδή, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι: Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Φούσκας και Κυρ. Κατσιμάνης, Εισηγητές. Χρέη γραμματέα έκανε η Φιλολόγος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι: Φ. Βώρος, Σύμβουλοι Β', Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής, γιατί ήταν ασθενείς, Η. Σπυριόπουλος, Σύμβουλος Β', γιατί είχε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση και Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλος Β', γιατί ήταν στο εξωτερικό για υπηρεσιακούς λόγους.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν και οι: Δ. Πλάκας, Γ. Ξανθάκης και Χ. Αργυροπούλου, Φιλολόγοι με απόσπαση στο ΚΕΜΕ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Ανατύπωση βιβλίου Θρησκευτικών Γ' Λυκείου. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Χορήγηση πρακτικών στην κ. Ασπ. Παπαγεωργίου. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 3ο - Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (συμπληρωματική ύλη). Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ιστορία Δέσμης Γ' Λυκείου 1983/4. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Συζήτηση για την εισήγηση Ιστορίας (Ο.Ε.). Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Ανάθεση συγγραφής βιβλίου "Αγωγή του Πολίτη" Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 7ο - Ανάθεση συγγραφής βιβλίου Φιλοσοφίας Γ' Λυκείου. Εισηγητής Κυρ. Κατσιμάνης.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασεως.

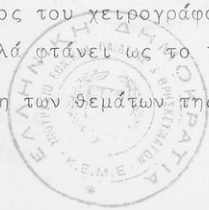
Πριν το Τμήμα αρχίσει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής ανακοινώνει το περιεχόμενο τηλεγραφήματος, με αριθ. πρωτ. Γ2/570 και ημερομηνία παραλαβής του 9-3-1983, του Γεν. Γραμματέα του ΥΠΕΠΘ Δ. Ρόκου προς τους προϊσταμένους Δ/νσεως Εκπ/σεως, το οποίο έχει ως εξής:

Αριθμ. πρωτ. Γ2/570 παρακαλούμε να γνωστοποιήσετε στους Δ/ντές των Λυκείων της δικαιοδοσίας σας ότι εντός των ημερών πραγματοποιείται διανομή των βιβλίων 1) εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές Ι. Γιαννόπουλου και άλλων. 2) Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη Γ' Λυκείου, τεύχος Β', Β. Σκουλάτου-Ν. Δημακόπουλου-Σ. Κόνδη και 3) Το Β' τεύχος της Κοινωνιολογίας STOP Οι διδασκοντες τασαντίστοιχα μαθήματα στην 3η και 4η δέσμη της τελευταίας τάξης Λυκείου, μέχρι να παραλάβουν τα παραπάνω βιβλία, θα κάνουν κριτικές επαναλήψεις στα σημαντικότερα, κατά την κρίση τους, σημεία του περιεχομένου των μαθητών που edίδοξαν μέχρι τώρα στοπ Μόλις παραλάβουν τα παραπάνω βιβλία θα αρχίσουν αμέσως τη διδασκαλία από αυτόπ Ειδικότερα για το μάθημα της Ιστορίας διευκρινίζουμε ότι θα διδαστεί πρώτα το βιβλίο "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές" και στη συνέχεια το β' τεύχος το υ βιβλίου "Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη"

Ο Γεν. Γραμματέας Δημ. Ρόκος

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος λέγει: "Πέρα από κάθε σχόλιο, που θα μπορούσε να γίνει, το τηλεγράφημα αυτό μας υποχρεώνει να επιταχύνουμε τη διαδικασία κρίσης του β' τεύχους της Ιστορίας προωθώντας το γρηγορότερο στο τυπογραφείο όποιες συγκεκριμένες διορθώσεις προτείνουμε. Οι πληροφορίες που δόθηκαν στη σύσκεψη στο Υπουργείο την τελευταία Τρίτη είναι ότι δε θα τυπωθεί τώρα παρά ένα μέρος του χειρογράφου που έχουμε και που και αυτό δεν εξαντλεί την ύλη, αλλά φτάνει ως το 1909 μόνο".

Ακολουθως το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο εισηγητής του θέματος Κ. Φούσκας είπε σχετικά με το θέμα αυτό τα εξής: Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. (πράξη 88/23-11-82) και την εντολή του κ. Προέδρου (24-11-82) για συγκρότηση "Ομάδας Εργασίας" με σκοπό την αναθεώρηση και βελτίωση των βιβλίων των Θρησκευτικών και αναφορικά με το βιβλίο των Θρησκευτικών της Γ' τάξεως Λυκείου, αναφέρω στο Τμήμα τα εξής:

Η "Ο.Ε.", την οποία αποτέλεσαν οι ΓΕΜΕ κ.κ. Ι. Μάσσος, Π. Πάλλης και Ι. Καρούσος, οι θεολόγοι-καθηγητές κ.κ. Γ. Διλιμπόης και Δ. Κούκουνα και ο υποφαινόμενος, αφού έλαβε υπόψη της: α) το γεγονός ότι το μάθημα των Θρησκευτικών στη Γ' τάξη Λυκείου διδάσκεται από το σχολ. έτος 1982-83 μια μόνο ώρα την εβδομάδα, β) τη μη ύπαρξη νέου και σύγχρονου Α.Π. για την τάξη αυτή και γ) τις δυσκολίες που παρουσιάζουν ορισμένα μαθήματα του διδακτικού βιβλίου του Κ. Γρηγοριάδη "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ" που τώρα χρησιμοποιείται, ομόφωνα αποφασίζει τα εξής, για το οποία ζητείται η έγκριση του Τμήματος:

1.- Από τα 44 μαθήματα του βιβλίου επιλέγονται είκοσι (20) τα οποία θα διδαχτούν οπωσδήποτε σε όλα τα σχολεία της χώρας. Τα μαθήματα αυτά αναθεωρήθηκαν και διορθώθηκαν σε πολλά σημεία τους ομόφωνα από την Ο.Ε. Τα μαθήματα 1 και 2 της Εισαγωγής του βιβλίου, μετά από αναγκαίες περικοπές, ενοποιήθηκαν σε μια διδακτική ενότητα.

2.- Τα 20 μαθήματα, τα οποία θα διδαχτούν οπωσδήποτε, είναι κατά σειρά τα εξής:

- Οι αρχές της Ηθικής - το χριστ. ήθος
- Αξία της Ηθικής
- Ο "Έν Χριστώ" καινός άνθρωπος
- Ο άνθρωπος και ο νόμος του Θεού
- Η συνείδηση
- Η αφύπνιση της συνειδήσεως
- Το φιλοσοφικό πρόβλημα της ελευθερίας
- Η χριστιανική θεώρηση της ελευθερίας
- Τα κίνητρα και η ηθική ζωή
- Η ουμανιστική θεώρηση του ανθρώπου

- Το ανθρώπινο σώμα
- Αυτοκτονία
- Χριστιανικός γάμος
- Ο άνθρωπος και το κράτος
- Η ηθική θεώρηση της δικαιοσύνης
- Πόλεμος και ειρήνη
- Εργασία και οικονομία
- Το πρόβλημα του ελεύθερου χρόνου
- Η αναγέννηση του ανθρώπου στην Εκκλησία
- Η διακονία του Χριστιανού στον κόσμο

3.- Στο τέλος του βιβλίου με τη μορφή παραρτήματος να προστεθεί η "Επί του Όρους ομιλία του Κυρίου" (Ματθ. κεφ. 5,6 και 7), αρχαίο κείμενο και νεοελληνική απόδοση από την έκδοση της Καινής Διαθήκης, την οποία πρόσφατα επιμελήθηκε η "Αποστολική Διακονία", σε σελίδες αντικρουστές. Με την προσθήκη αυτή οι διδάσκοντες θα έχουν την ευχέρεια να προσφεύγουν στο θεμελιακό για το Χριστιανισμό κείμενο, κάθε φορά που θα αισθάνονται ανάγκη να θεμελιώσουν αγιογραφικά τα μαθήματα του βιβλίου ή και να επιλέξουν ορισμένα τμήματα για αυτοτελή διδασκαλία.

4.- Κατά τα άλλα να ανατυπωθεί το βιβλίο ολόκληρο, χωρίς περικοπές μαθημάτων, όχι μόνο για να περιωσθεί η ατιμέλειά του, αλλά και γιατί οι διδάσκοντες θα έχουν έτσι την ευχέρεια από ευρύτερο φάσμα μαθημάτων να επιλέξουν τα 6-7 μαθήματα που επιπλέον θα τους χρειαστούν, και που ενδεχομένως θα εξυπηρετούν τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των μαθητών μιας συγκεκριμένης περιοχής.

Ευνόητο είναι ότι ύστερα από αυτά είναι απαραίτητες "οδηγίες για τη διδασκαλία του μαθήματος", τις οποίες θα παρουσιάσω στο Τμήμα στον κατάλληλο χρόνο.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση αποφαινεται κατά πλειοψηφία: Κάνει δεκτή στο σύνολό της την εισήγηση του Κ. Φούσκα με τη μειοψηφία του Συμβούλου Δ. Σακκά για τους λόγους που έχει αναπτύξει σε προηγούμενες πράξεις του Τμήματος σχετικές με το θέμα αυτό.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο εισηγητής του θέματος Κ. Φούσκας είπε: "Η κ. Ασπασία Παπαγεωργίου καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, με αίτησή της που έχει ημερομηνία 25-11-82 ζητεί να της χορηγήσουμε "τα πρακτικά κρίσεως των βιβλίων που αφορούν τα λάθη της" γιατί, λέγει, της "είναι απαραίτητα για να διορθώσει τα λάθη της". Την αίτηση αυτή μας τη διαβίβασε Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της αρ. πρωτ. Φ.211.17/102/Γ2/2543/6-12-82 και τη χρεώθηκα στις 14-12-82.

Προσωπικά δεν έχω καμιά αντίρρηση να χορηγηθεί στην κ. Ασπασία Παπαγεωργίου απόσπασμα της πράξεως μας 63/2-9-82 που την αφορά, με την παρατήρηση ότι ο υποφαινόμενος - ο οποίος εισηγήθηκε τότε για το θέμα - δε διόρθωσε τα βιβλία της, αλλά ανέφερε μερικά μόνο λάθη - εντελώς ενδεκτικά - για να μορφώσει το Τμήμα γνώμη. Αν η κ. Παπαγεωργίου επιθυμεί να διορθώσει, όπως λέγει, τα βιβλία της, φρονώ ότι πρέπει να τα ξαναδεί όλα από την αρχή και να μη βασιστεί μόνο στις δικές μου παρατηρήσεις.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφαινεται ομόφωνα:

Να χορηγηθεί στην Ασπασία Παπαγεωργίου, καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, το απόσπασμα της πράξεώς του 63/2-9-82, που την αφορά, καθώς και αντίγραφο αποσπόμενου της σημερινής πράξεως 24/1983, για να ενημερωθεί η ενδιαφερόμενη σχετικά με την εισήγηση του Κ. Φούσκα.

ΘΕΜΑ 3ο

Το θέμα αναβάλλεται για να διανεμηθούν στα μέλη του Τμήματος αντίγραφα των οδηγιών που προτείνονται.

ΘΕΜΑ 4ο

Το θέμα αυτό όπως και το επόμενο θέμα "Συζήτηση για την εισήγηση Ιστορίας Ο.Ε." έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη με γραπτό αίτημα του Φ. Βώρου, που ειδοποίησε ότι είναι άρρωστος αλλά έχει καταθέσει γραπτή εισήγηση.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος προτείνει να διαβαστεί η εισήγηση του Φ. Βώρου για το 4ο θέμα.

Το Τμήμα κάνει δεκτή την πρόταση του Προέδρου του και στη συνέχεια ο Πρόεδρος διάβασε την εισήγηση του Φ. Βώρου, η οποία έχει ως εξής:

1.- Περιγραφή αναγκών

Σύμφωνα με το νέο ωρολόγιο πρόγραμμα προβλέπονται 4 ώρες για τις "δέσμες" γ' και δ' χρειάζονται βιβλία ανάλογα με το χρόνο που παρέχει το πρόγραμμα και το σκοπό ειδίκευσης που περιέχει το νέο σύστημα. Την ώρα αυτή έχουμε:

α) Το βιβλίο Ιστορία Επιλογής που είχε γραφεί κάποτε για δύο ώρες και που ένα κεφάλαιό του τουλάχιστο, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, παραμερίζεται αυτόματα από τη στιγμή που θα κυκλοφορήσει το β' τεύχος Νεότερης-Σύγχρονης Ιστορίας.

β) Το βιβλίο Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές των Ι. Γιαννόπουλου, Εένης Οικονομοπούλου, Θ. Κατσουλάκου, που σύντομα κυκλοφορεί και που από τη φύση του - επιστημολογική, μεθοδολογική - δε φαίνεται πρόσφορο για περισσότερες από μία ώρα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα του 1983-84.

Χρειαζόμαστε λοιπόν ενίσχυση του βιβλίου Ιστορίας Επιλογής με νέα κεφάλαια, ώστε να γίνει επαρκές ως βιβλίο "δέσμης" γ' και δέσμης δ'.

2.- Πρόταση: Να ενσωματωθούν στο υπόλοιπο βιβλίο Ιστορίας Επιλογής τα κεφάλαια:

α) Διοικητικοί θεσμοί (στον ελλαδικό χώρο) κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

β) Η Ελληνική Κοινότητα κατά την Τουρκοκρατία (ως θεσμός διοικητικός, οικονομικός που έγινε κυψέλη και αφετηρία κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών εξελίξεων).

γ) Η Ελληνική Ναυτιλία ύστερα από το 1832 και ως τον Κριμαϊκό Πόλεμο (1856).

δ) Διοικητικοί θεσμοί στη Μακεδονία ύστερα από το TANZIMAT (1857/

Ο Διαφωτισμός (ευρωπαϊκός) να ενισχυθεί με μερικά ακόμη "κείμενα-πηγές" με τη φροντίδα της αρχικής συγγραφικής ομάδας.

3.- Μεθοδευση της πρότασης

Για τα παραπάνω 4 θέματα (α-δ) υπάρχουν ειδικοί συγγραφείς που τα έχουν ερευνήσει σε βάθος (από πηγές αρχαικές) και έχουν βολιδοσκοπήσει για την πιθανότητα να χρησιμοποιηθούν. Πρόκειται αντίστοιχα για τους:

- Γιάννη Γιαννόπουλο, διδάκτορα Ιστορίας
- Γιώργο Κοντογιώργη, διδάκτορα Κοινωνικών επιστημών (Ιστορίας, Κοινωνιολογίας) συγγραφέα του βιβλίου Κοινωνική Δυναμική και Πολιτική Αυτοδιοίκηση (η ελληνική Κοινότητα στην Τουρκοκρατία), λέκτορα στην ΠΑΣΠΕ
- Έδρα της Ιστορίας στον Β. Παπαθανασόπουλο, διδάκτορα των κοινωνικών επιστημών, λέκτορα στην έδρα της Ιστορίας στην ΠΑΣΠΕ, συγγραφέα του βιβλίου Η Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία 1833-1856.
- Περικλή Βακουφάκη, φιλόλογο-ερευνητή που με την καθοδήγηση του Γιάννη Χανιώτη έχει ερευνήσει τα δύο τελευταία χρόνια σε αρχεία της Μακεδονίας το θέμα: Διοικητικοί Θεσμοί ύστερα από το TANZIMAT (1857/8).

4.- Άλλες λεπτομέρειες:

α) Για καθένα από τα παραπάνω θέματα προτείνεται έκταση 25 ως 40 σελίδες σύνθεση και ίση ή μεγαλύτερη έκταση "πηγών" (οι συγγραφείς έχουν συμφωνήσει γι' αυτά ή μάλλον αυτοί τα έχουν προτείνει).

β) Για τον καθένα από τους συγγραφείς προτείνεται αμοιβή 100.000 για τον τέταρτο ειδικά προτείνεται (περιορισμός της αποζημίωσης σε 50.000 με τον όρο ότι) να του χορηγηθεί απόσπαση από υπηρεσίες υποχρεώσεις ώστε να αφοσιωθεί στην ολοκλήρωση της εργασίας που του αναθέτουμε (αν γίνει δεκτή η πρότασή μου).

γ) Όλοι οι συγγραφείς υπόσχονται να παραδώσουν την εργασία τους ως τα μέσα του Απρίλη 1983.

δ) Η διαδικασία κρίσης και έγκρισης να γίνει σύμφωνα με το άρθρο του Ν.1304/83.

Για την κρίση προτείνεται η χρησιμοποίηση των:

- Γιάννη Χασιώτη, καθηγητή της Ιστορίας
- Ελένης Γιαννακοπούλου, καθηγήτριας με ειδίκευση στην οικονομική Ιστορία (τηλ. 29-12-268).

- Γ. Σμπιλίρη, καθηγήτῃ που ειδικεύεται στην Ιστορία.

ε) Από τις ίδιες διαδικασίες θα περάσουν και τα καινούρια κείμενα-πηγές για το κεφάλαιο του Διαφωτισμού.

5.- Σκοπιμότητα των θεμάτων-ρύθμιση του προγράμματος. Τα παραπάνω θέματα:

α) Αναφέρονται στη Νεοελληνική Ιστορία.

β) Πραγματεύονται κεφάλαια που ἡ έχουν παρασιωπηθεί στα σχολικά βιβλία ἡ παρουσιάζονται πολύ φευγαλέα και αόριστα.

γ) Ειδικά εκείνο που αναφέρεται στη Μακεδονία θα μας επιτρέψει να πούμε ότι αρχίσαμε να αποδίδουμε δικαιοσύνη στην ιστορική μας ζωή.

6.- Στην περίπτωση που η πρόταση θα γίνει δεκτή - όπως ελπίζω - το Α.Π. δέσμης θα διαμορφωθεί ανάλογα: Νεότερη -Εύγχρονη Ιστορία από τις πηγές. κυρίως Ελληνική.

7.- Ακροτελεύτια ρήτρα. Στα παραπάνω θέματα μπορούμε να περιλάβουμε το θέμα: Η Γ' Σεπτεμβρίου 1843 από τις πηγές και τις κρίσεις των ιστορικών. Το είχε ποιμάσει σε άλλη φάση προσπαθειών ο Β. Ασημομύτης και νομίζω ότι είναι αξιοποιήσιμο.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος ερωτά το Τμήμα, αν κρίνει ότι μπορεί σήμερα να προχωρήσει στη συζήτηση και έγκριση των προτάσεων που εισάγει ο Φ. Βώρος.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση,

αποφαίνεται ομόφωνα αρνητικά.

Ακολούθως προτάσσεται η συζήτηση των θεμάτων 6 και 7 της ημερήσιας διατάξεως.

./.

ΘΕΜΑ 6ο

Ο κ. Κακριδής λέγει: Σας θυμίζω ότι ο κύριος και η κυρία Αποστολοπούλου έχουν από καιρό την ανεπίσημη ανάθεση του Τμήματος για τη συγγραφή του διδ. βιβλίου της Αγωγής του Πολίτη Γ' Λυκείου. Στη συνεδρία αριθμ. 7/21-1-82 οι συγγραφείς μας παρουσίασαν το Α.Π., και με τη δική μου επιμονή αποφασίσαμε να καθυστερήσουμε την επίσημη ανάθεση ώπου να διατυπωθούν οριστικά ο σκοπός του μαθήματος και το Α.Π. και να εγκριθούν. Σας παρουσιάζω τώρα τις σχετικές προτάσεις:

Α' Ο σκοπός του μαθήματος

ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

(Γ' Λυκείου, ώρες 2)

Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος είναι να ενημερώσει το μαθητή στις προσπάθειες που καταβάλλει η επιστήμη να μελετήσει με τρόπο αντικειμενικό τα πολιτικά φαινόμενα· να του γνωρίσει τη δομή και τις βασικές λειτουργίες του Πολιτεύματος που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα και να τον κατατοπίσει σχετικά με τη θέση της στη διεθνή κοινωνία. Απώτερος σκοπός: ο μαθητής να γίνει Πολίτης με συνείδηση των δικαιωμάτων του και της ευθύνης του απέναντι στην ελληνική Πολιτεία και την ανθρωπότητα.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την παραπάνω διατύπωση.

Β' Το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Μέρος πρώτο Αρχές Πολιτικής Επιστήμης

- Α. Το αίτημα για την επιστημονική θεώρηση των πολιτικών φαινομένων
- Β. Πολιτικά φαινόμενα και πολιτικός στοχασμός.
- Γ. Ενότητα και ποικιλίες των πολιτικών φαινομένων.
- Δ. Πολιτική κοινωνικοποίηση και επιστημονική γνώση.

- Μέρος δεύτερο Στοιχεία λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος.
- A. Η κρατική οργάνωση της ελληνικής κοινωνίας.
 - B. Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδας.
 - Γ. Το Σύνταγμα του 1975 και οι αρχές που καθιερώνονται
 - Δ. Ατομικές ελευθερίες και καθήκοντα του Πολίτη.

- Μέρος τρίτο Η Ελλάδα και η διεθνής κοινωνία.
- A. Τα πολιτικά φαινόμενα και πέρα από τα κρατικά σύνορα.
 - B. Η διεθνής κοινωνία και οι νομικοί θεσμοί της.
 - Γ. Το πολιτικό και οικονομικό υπόβαθρο των διεθνών σχέσεων.
 - Δ. Η διεθνής θέση της Ελλάδας.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα το παραπάνω Α.Π. και στη συνέχεια αποφαινεται ομόφωνα:

Προτείνει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81.

- A. 1.- Τίτλος: Αρχές Πολιτικής Επιστήμης και Στοιχεία Λειτουργίας του Δημοκρατικού Πολιτεύματος.
- 2.- Τάξη: Γ' Λυκείου (μαθήματα Γενικής Παιδείας).
- 3.- Στους: α) Αποστολόπουλο Δημήτριο, Νομικό-ερευνητή Ε.Ι.Ε.,
Αλεξ. Σούτσου 24, Αθήνα Τ.Τ. 134
β) Μάχη Παύζη-Αποστολοπούλου, Φιλολόγο,
Αλέξ. Σούτσου 24, Αθήνα Τ.Τ. 134
- 4.- Διάρκεια περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική Απόφαση; ένας μήνας (όχι αργότερα από την 30-Απριλίου 1983).

B. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

- 1.- Σκοπός του βιβλίου: η υποβοήθηση της διδασκαλίας του μαθήματος.
- 2.- Ύλη του βιβλίου (αναλυτικό πρόγραμμα). Το εγκεκριμένο από το Τμήμα Μ.Ε. (βλ. παραπάνω) με την προσθήκη ενός Παραρτήματος που να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- 1.- Το κείμενο του Συντάγματος του 1975
- 3.- Τα κείμενα διεθνών οργανισμών με τους οποίους η Ελλάδα έχει στενές σχέσεις
- 7.- Ανθολογία κειμένων πολιτικού στοχασμού.
- 1.- Γλωσσάρι.
- 3.- Διάταξη της ύλης σε μέρη-κεφάλαια: όπως και στο Α.Π.
- 1.- Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου: βλ. Α.Π.
- 5.- Γλώσσα - Μορφή του βιβλίου: η εγκεκριμένη από το Τμήμα Μ.Ε. μορφή και ορθογραφία της νεοελληνικής δημοτικής γλώσσας, όπως παρουσιάζεται στα διδακτικά βιβλία.
- 5.- Εικονογράφηση-σχεδιαγράμματα: ναι, κατά την κρίση και επιλογή των συγγραφέων.
- 7.- Ψυχολογικές-παιδαγωγικές απαιτήσεις: το βιβλίο να μην υπερβαίνει τις προαπαιτούμενες γνώσεις και την αντιληπτική ικανότητα του μέσου όρου των μαθητών της Γ' Λυκείου.
- 3.- Τυπικοί όροι
 - α) Προθεσμία υποβολής: 30 Απριλίου 1983
 - β) Έκταση: 120 περίπου σελίδες των 40 στίχων των 60 διαστημάτων
 - γ) Έκταση της εικονογράφησης και του Παραρτήματος: 80 περίπου σελίδες.
7. Επιτροπή κρίσης: Η διαδικασία κρίσης προτείνεται να είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 30,4Ν.1304/7-12-82. Στην κρίση προτείνεται να συμμετέχουν οι:
 - 1) Αριστόβουλος Μάνεσης, Καθηγητής Συνταγμ. Δικείου Παν. Αθηνών
 - 3) Π. Γιαννακόπουλος, Γυμνασιάρχης, Αποσπασμένος στο ΥΠΕΠΘ
 - 7) Κ. Παλδόσκας, Λυκειάρχης, αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
 - 5) Διάρκεια περατώσεως του έργου: δέκα ημέρες από την παράδοση των χειρογράφων
 - 5) Ο περιοριστικός όρος του άρθρου 5 Ν.Δ. 749/70
- 3.- Συμπληρωματικές οδηγίες για την κρίση: βλ. άρθρο.

- Δ. 1) Αμοιβή συγγραφέων: 400.000 που θα κατανεμηθούν εξίσου και στους δύο συγγραφείς.
- 2) Αμοιβή μελών της Επιτροπής κρίσεων: τα δύο μέλη που δεν υπηρετούν στο ΚΕΜΕ θα πάρουν από 20.000 δρχ.

ΘΕΜΑ 7ο

105/82

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει: Σας υπενθυμίζω το περιεχόμενο της πράξης) καθώς και την τακτική ενημέρωση που σας έκανα για την πορεία της εργασίας μου, από τις γιορτές και μετά. Προχωρώ με εντατικό ρυθμό και πιστεύω ότι ως το τέλος του Απρίλη (ας πούμε καλύτερα: όχι μετά την πρώτη του Μάη) θα έχω ετοιμάσει ένα δακτυλογραφημένο κείμενο με εισαγωγή στη φιλοσοφία, μερικά κατατοπιστικά κεφάλαια γύρω από την τυπική λογική, τρία κεφάλαια για τα ισάριθμα βασικά προβλήματα της γνωσιολογίας και ορισμένα κεφάλαια γύρω από τη γενική θεωρία της επιστήμης. Όπου αυτό είναι δυνατό, το κάθε κεφάλαιο θα συνοδεύεται από κείμενα φιλοσόφων, ώστε καθηγητές και μαθητές να έχουν έτοιμο υλικό για στοιχειώδη φιλοσοφικό στοχασμό. Το "σώμα" αυτό θα αποτελέσει το πρώτο τεύχος του βιβλίου φιλοσοφίας και, εφόσον όλα πάνε καλά, θα αρχίσουμε να δουλεύουμε για το δεύτερο τεύχος, που θα είναι έτοιμο για το σχ. έτος 1984-85. Είναι ό,τι καλύτερο μπορούμε να κάνουμε αυτή τη στιγμή, αν ληφθεί υπόψη η δυσκολία του θέματος, η ουσιαστική ανυπαρξία στον τόπο μας παράδοσης φιλοσοφικών εγχειριδίων για την εκπαίδευση και ο ελάχιστος χρόνος των τεσσάρων μηνών που είναι εντελώς ανεπαρκής για ένα συγγραφέα με πλήρη υπηρεσιακή απασχόληση. Σημειώνω ότι με την κατάθεση του α' τεύχους θα συνυποβάλω και αναλυτική έκθεση με τις παιδαγωγικές και επιστημονικές επιδιώξεις στις οποίες, όπως νομίζω, θα ανταποκρίνεται η εργασία μου (σε συσχετισμό, πάντοτε, με την εισήγησή μου της πράξης 105/82 του Τμήματος Μ.Ε. και όσα συζητήθηκαν κατά τη συνεδρίαση εκείνη) και ότι μέσα στο Μάιο θα ετοιμάσω για τους καθηγητές ειδικό μεθοδολογικό τεύχος με οδηγίες για τη διδασκαλία σύμφωνα με το νέο εγχειρίδιο, οι οποίες θα μπορούν να φτάσουν τυπωμένες από τον ΟΕΔΒ στους καθηγητές, με τους μετριοτάτους υπολογισμούς, πριν από τα Χριστούγεννα του 1983.

Για την ώρα εκείνο που προέχει και επείγει είναι: 1) Να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες, ώστε να επισημοποιηθεί και τυπικά η ανάθεση και 2) να κινητοποιηθούν από τώρα οι μηχανισμοί της κρίσης, ώστε να κερδίσουμε χρόνο. Μου είπαν - και αυτό πρέπει να ελεγχθεί - ότι η κρίση μπορεί να γίνει από τους φιλολόγους του τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ,

./.

Είπαμε για την ειδική επιτροπή, αλλά δεν υπάρχει κανείς που να μπορεί να κάνει κάτι.

χωρίς προσφυγή σε εξωκεμικά στοιχεία. Είναι και αυτή μια δυνατότητα που "νιώθεται" γιατί απλουστεύει τις διαδικασίες. Σε περίπτωση που θα οριζόταν επιτροπή από εξωκεμικούς θα πρότεινα τα εξής ονόματα: Κων/νος Δεσποτόπουλος, Ελευθ. Πλατής, Κ. Πετρόπουλος, Γιώργος Καραγιάννης και Κώστας Μπαλάσκας.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα:

Προτείνει την ανάθεση της συγγραφής του διδ. βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81.

Α. 1. Τίτλος: Φιλοσοφία

2. Τάξη: Γ' Λυκείου (μαθήματα Γενικής Παιδείας)

3. Στον κ. Κυριάκο Κατσιμάνη, Εισηγητή ΚΕΜΕ, Θράκης 12, Ν. Σμύρνη

4. Διάρκεια περατώσεως του έργου μετά την Υπουργική Απόφαση: ένας μήνας (όχι αργότερα από την 1 Μαΐου 1983).

Β. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

1. Σκοπός του βιβλίου: η υποβοήθηση της διδασκαλίας του μαθήματος της Φιλοσοφίας στην Γ' Λυκείου.

2. Ύλη του βιβλίου (Αναλυτικό Πρόγραμμα): η προβλεπόμενη από το Α.Π. (ΦΕΚ 214/78), όπως τροποποιήθηκε με την πράξη 105/82 του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ. Το βιβλίο θα περιλαμβάνει Εισαγωγή στη Φιλοσοφία, Λογική, Γνωσιολογία και φιλοσοφία της Επιστήμης, καθώς και αποσπάσματα φιλοσοφικών έργων.

3. Διάταξη της ύλης σε μέρη και κεφάλαια: βλ. Β 2

4. Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου: βλ. Β 3

5. Γλώσσα-μορφή: η νεοελληνική (δημοτική) γλώσσα σύμφωνα με τα σχετικά διδακτικά εγχειρίδια.

6. Εικονογράφηση-σχεδιαγράμματα: κατά την κρίση του συγγραφέα.

7. Ψυχολογικές-παιδαγωγικές απαιτήσεις: να καταβληθεί προσπάθεια, ώστε το περιεχόμενο του βιβλίου να ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα και τα ενδιαφέροντα του μέσου μαθητή Γ' Λυκείου.

./.

8. Τυπικοί Όροι

- α) Προθεσμία υποβολής: 1 Μαΐου 1983
β) Έκταση: 150 περίπου σελίδες των 40 στίχων των 60 διαστημάτων.
γ) Έκτασηεικονογράφησης κλπ. Όχι μεγαλύτερη από 30 σελίδες.

Γ. Επιτροπή κρίσεως

1. Θα ακολουθήσουμε τη διαδικασία του άρθρου 30,4 Ν.1304/7-12-82
Στην κρίση θα συμμετέχουν οι κ.κ.

- Δ. Αμοιβή συγγραφέων: δεν ορίζεται, γιατί ο συγγραφέας υπηρετεί στο ΚΕΜΕ. Η αμοιβή των κριτών που δεν υπηρετούν στο ΚΕΜΕ θα είναι 20.000 για τον καθένα.

HEMA 50

Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας για το μάθημα της Ιστορίας Δ. Πλάκας, Γ. Ξανθάκου και Χ. Αργυροπούλου ενημέρωσαν το Τμήμα σχετικά με την πρόοδο των εργασιών τους και τις σκέψεις τους γενικότερα για το θέμα αυτό και συγχρόνως παρουσίασαν το πρόγραμμα Ιστορίας, για το σχολικό έτος 1984-1985, το οποίο και επισυνάπτεται στην πράξη αυτή.

Ακολούθησε συζήτηση, η οποία όμως διακόπηκε, γιατί είχαν πλέον εξαντληθεί τα χρονικά όρια της συνεδριάσεως.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Магдебургское

ΠΑΡ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

и. Копиди

[illegible][illegible]

Μπουρτζής Κώστας, διδασκαστής στην Ελληνιστική
 Μονομαχία, Ζ. ΓΕΜΕ, Αρθρογράφος.
 Βορσής Ουρόπουλος, καθηγητής νεότερης Ιστορίας
 Πανεπιστημίου Κρήτης.
 Βούρης Ευάγγελος. Κτηνολόγος, Γραφιστής. Διδασκαστής
 Αρχαίου. Βούρης αρχαίος Ιστορίας.
 Βουρσής Ουρόπουλος, καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών.
 Βουρσής Ουρόπουλος - Γραφιστής. Έλλη. Ιστορικός, μέλος του Ζ.
 Βουρσής Ουρόπουλος (1964).
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Διδασκαστής αρχαίου Ιστορίας.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Ιστορικός - Γραφιστής.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Ειδική Επιστήμη με
 τη Βυζαντινή Ιστορία.
 Βουρσής Ουρόπουλος, καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας στο
 Πανεπιστήμιο Αθηνών.
 Βουρσής Ουρόπουλος, διδασκαστής στην νεότερη Ιστορία του Ζ.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Ιστορικός.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Ειδική Επιστήμη με ειδική.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Βυζαντινολόγος - Γραφιστής.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Ιστορικός.
 Βουρσής Ουρόπουλος, Γραφιστής. Ιστορικός.

απορροή της Πύλης εν ποσότη της προαυτιμένης
αέρος ή της αερίων εν ποσότης ή ποσότητος αερίων
ή της αερίων αερίων αερίων αερίων αερίων αερίων
αερίων

σημείωσα διάσπαρτες της κόρης μου εγχρόνιες κλω-
βες που είναι η γρήνη της κόρης (ως πρόγραμμα).

αδερφούς σου αδελφούς φίλους χριστιανούς καίτοι
ήδη είχα γκ φιλολογική και παιδαγωγική Βιβλιοθήκη.

Επισημαίνεται ότι η διαδικασία για την υποβολή των αιτήσεων υπολείπεται

Παρακαλώ να τοποθετήσω κατά σειρά στο ξύλινο
και τ' αμύδι, στο Γ, με πρόσημο τριπλής παύσης.

(Δες πρόγραμμα)

από τους διπλωμάτες Ιταλίας και τις εις τον Βίον
Γ. Λυκού (ως πρόγραμμα).

1690-я из гонимых Евр. Р. Б. Г. и А.

το τις ευφημίας αυτών η οποία εσφαλώς καλύπτει
ευφυπρίαν που αναγκάζει.

Θέμα 12: Η παραγωγή 1600 κιλά για διδασκαλία επί 4 χρόνιος ———— για η κατάρτιση η.

χρονη να καταρτίσει, σε δύο τάξεις (Γ Γυμνασίου
Α Λυκείου). Τα επικαθήμερα που θα επιβιβάζει τους

...από την ανηλικιότητα από τα νέα ευρωπαϊκά μέτρα,
...αποδοχή ευρωπαϊκής πολιτικής των εργαζομένων

Παδαγωγική, την Επιστήμη και το Εθνικό ενδιαφέρον
Εδωσαμε και μετέπειτα Επικρατούμενα κινήματα

ο ημερ 19/4 1955 680 Αύγουστο να Πάρεται

τοξιοβόλιν, ιερόπια, πορ ποττ αν ελδ' χρωμα, αλδλ
 πασιονδλν ελρεν ιερωαβουινα. Έλεν ερρεσλν αν

Experiments with variables, and 9/10/10

[illegible]

(οικονομία - πολιτική - ιδιομορφία), σαν μια δυ-
μνή ορόσηφα (δυναμική ιδιομορφία).

να τα διαθέτουμε στη βελούδινη (παράρρ. β) νομίζουν
πρέπει οι συγγραφείς να έχουν πλούσιο ενοχώρημα
και να μην είναι ισορροπία. Υπάρχει όμως ένας μετρίσιμος
και ισορροπικός ενοχώρημα και οι μεγάλοι είναι έτοιμοι
να δώσουν μια ιδέα αντίθετη, αρκεί να γίνει χωρίς δο-
κίμα και να δοχάται σε συμφωνία με τα δεδομένα
223 (δύο παράρρ. ε). Και οι μικροί μεγάλοι μω-
ρα να μην είναι. Στη ορολογία των δοκίμων, αρκεί η
απόψη να γίνεται από τις παρατηρήσεις των παιδιών και
να μην με βάση την εμπειρία.

[illegible][illegible]

α. ηχηρό που θα πείσει να διακομίσουν έναν έτοιμο
μαγειρεμένο βώβρο να υπηρετήσει για το πολιτικό
πολιτικό, αφού σκοπεύουν να τον τα φανεί

που μπορεί αυτή ο πομπικός να δώσει διάφορα
ανδραγάθια

και να πρέπει να υποβληθούν από το διάστημα
εποχής στο να συνεισπονηθούν την εθνική ταυτότητα
και την πατριωτική ενδογνώμη του νέου ελληνικού
παιδιού και να τον βοηθήσουν να δώσει τον δικό του
εθνικό και πατριωτικό χαρακτήρα. Όπως και να
παραδοί η διαδικασία αυτή γίνεται πρέπει να γίνει
και να μην είναι βόρεια.

συμπληρωματικό ιστορικό υγιές
επιδεικνύει συμπληρωματικό υγιές (υγιές, χάρη,
και γράμματα, πηγή, κείμενα νέων ιστορικών,
πρόκειται από τη γαλλική ή τη γόρρα παράδοσης κ.λ.),
να ανταποκριθεί με διάθεση σε συμπληρωματικές
και να δώσει και να αποδείξει απεικόνιση επιβίωσης
πό το δάσκαλο. Το συμπληρωματικό υγιές θα πρέπει
να παραμεχθεί και να αποδοίχη ενόμιμα και στην
και να αποδείξει βελόνη τον βιβλίο να κληθεί η
και να τη δειά οι αντίδοτες πηγές. Στο κείμενο
να παραμεχθούν στη συμπληρωματική υγιή και στην
ιδέα.

παράδοξη διάθεση
συμπληρωματικό (καρδία) και το συμπληρωματικό υγιές της πα
και να ενοχλούν στον αντίθετο της κριτικής και
και ναυτόχρονα να βοηθούν το ενδιαφέρον να
και τη διαμονή και να χαλαρώσει να χαλαρώσει.
και γόρρα ο έλεος της ενδογνώμης της προ
και συμπληρωματική διάθεση και να δώσει της υγιή και
και να μην τη βόρεια ενόμιμα και να δώσει
και να ενδογνώμη και να δώσει, και προς τη διαμονή.

Exp. 7. 18. 67

1. Στο καίρι που η εφημερίδα του 16-18 Απριλίου
 2. μιλώντας για τον όποιον, εννοεί έναν αγνό και ειλικρινή
 3. οι προσηγορίες που οι άνθρωποι, μέσα από τον
 4. αιδωμένο έρωτα, στα δίπλα της κοινότητας τους
 5. μας να αχνοειδώνουν ανθρώπους να ελπίσουν
 6. αξιοπρέπειας. Ο έρωτας αγνός είναι να γνωρίζεις τον
 7. σου, να πόσο και να φέρει και να τα πλάττει με τα
 8. τα μάτια· έχει δύσκολη θέση να θέλει να συμβαίνει στον
 9. ζωή της. Γι' αυτό είμαστε υποχρεωμένοι να προβληματίζομαι
 10. και διδάσκω συγκαταβατική αποδοχή μέσα από
 11. έρωτα, τονίζοντας και το αιδωμένο της προσωπικότητας
 12. μας να τα όσα είναι ο πόθος και η δύναμη
 13. να βελτιώνει ή περπατάει την επιθυμία είναι με την
 14. ολική συμβολή και τη συμβολή του πέρα από τον
 15. η ώρα δύσκολη της ιστορίας από την ολική φαντασία
 16. ηρωοπαίω ή έρωτα και τον γενικό οδηγό σε παρατηρεί
 17. 16-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-95

[illegible]

Επολέ Ευρωπαϊκή και παγκόσμια από 6 Ιουλίου έως 10 1975.

Παρατήρηση: Η Επολέ αφορμάται:

α. Εξαγωγή από 10 1983 έως αφορμάται.

β. Ευρωπαϊκή παγκόσμια από 10 1975 έως αφορμάται
το 1975 έως αφορμάται ή 1975 αφορμάται πα 10 1975
εως 10 1975 αφορμάται.

Παρατήρηση: Μόλις πα 10 1983-84 επί Β 1975 αφορμάται
αφορμάται αφορμάται η Β 1975 αφορμάται από 10 1975
η 1975 αφορμάται η αφορμάται πα αφορμάται 1975
1 η 1975 αφορμάται 1975 αφορμάται 1975 αφορμάται
1975 (1983), (1975 αφορμάται 10 1975 αφορμάται 1975
1975 αφορμάται) αφορμάται 1975 αφορμάται 1975
πα 1975 Β 1975 αφορμάται 10 1975 αφορμάται, αφορμάται
1975 αφορμάται αφορμάται 1975 αφορμάται αφορμάται
αφορμάται 1975 (1975 αφορμάται αφορμάται 1975 αφορμάται
1975 10 1975 1975) αφορμάται 1975 αφορμάται αφορμάται
αφορμάται 1975. Η αφορμάται πα 1975 1975 αφορμάται
αφορμάται αφορμάται 1975 αφορμάται πα 1975 αφορμάται.
1975 αφορμάται αφορμάται αφορμάται αφορμάται
αφορμάται πα αφορμάται αφορμάται 1975 αφορμάται
αφορμάται πα 1975 αφορμάται αφορμάται 1975 αφορμάται
αφορμάται 1975 αφορμάται αφορμάται από 10 1975 αφορμάται
1975. Για 10 1975 1975 Β 1975 αφορμάται (1975
αφορμάται πα αφορμάται η αφορμάται 1975 η αφορμάται
αφορμάται αφορμάται αφορμάται αφορμάται
1975. Η αφορμάται 1975 αφορμάται 1975 αφορμάται
αφορμάται 1975 αφορμάται 1975 η αφορμάται αφορμάται
αφορμάται αφορμάται αφορμάται).

Θύρα 4^η Οερμανική Ιερότητα

α. Η εθνική ιστορία περιλαμβάνει τα γεγονότα σε
χρόνο και χώρο (α νηπιότητάς της ποικίλουν) και εφόσον
έτσι και ορθό τρόπο διδασκαλίας (μεθόδους) έχει δώσει
η χρονολογική ιστορία της προηγούμενης τάξης
μόλις πλοήγησε της εθνικής ιστορίας είναι όλη
δεν περιέχει ιστοριογραφική, μαζικά δίνονται η εθνική
πλαστική της χώρας σε βάθος και από όλη τις πλευρές έτσι
να μελετηθεί καλύτερα και να αξιοποιηθεί σω-
στά η εθνική του. Τα θέματα της μεσοπρόσθετα
δίνουν το πρώτο πράσινο μετ' ηρώτων περιέχει η και
απόκρινται και στα χρονικά πλαίσια της εθνικής.
όπως γίνει ποιοτικά βελτίωση των θεμάτων, η εθνική
ιστορία παρουσιάζει διδακτική προτεραιότητα. Και το
αυτό μαθησιακά είναι από την χώρα άλλων κρατών
αξίζει να είναι πρόταση την αναζωογόνηση.
Τα θέματα να είναι αξιοποιήσιμα, είναι
περιεχόμενα να αναζητούν ομάδες θεμάτων και
καταξιωματικά να αναζητηθούν ομάδες σε διάφορα
της προηγούμενης Β. ποικίλουν.

β. Εθνική, α. Η 26 η κριτική, η μενομένης πλά-
ναν ιστορικό έργο, δηλ. πρώτο από κάποιο πρόβλημα
αναλογική αίσθηση την ναυτική μετ' αλλα οι είν-
χάνονται μάλλον στο παρθεύ. Από την άποψη
η εθνική ιστορία έχει, περιεχόμενο ίσως από
χρονολογική, να προσηγορεύονται το πρώτο βόλο της
διερεύνησης ιστορίας να σε κρίνουν να είναι γαλάνη
εθνικής ουλοβιολογίας και αφορμάς της είν-
η γνησιότητας και ναυτικής.

οικία Β. Γάβριελ Λουκίου.

ή Α. Π. (Αρχαία Προγράμματα).

ή την Αρχαία Προγράμματα ή την Β. Γάβριελ Λουκίου ή μισό
ή να είναι η συνδυασμένη της εθνικής και πολιτικής
ή της εν νέον ελληνικής. Ο καθολικός εν βόρειον
ή να φορέσει από την διασύνδεση ότι η εθνική
ή ιδιότητά του είναι των κοσμογόνων πνεύματων με
ή τους να είναι με όλο της μικράς γαίας που η
ή βρίσκονται στην περιφέρεια, ο πλάτος της εθν
ή και πολιτικής αφοσίωσης στα πράγματα του
ή μικρού υψώ που διαμαρτυρεί οι μεγάλοι πολιτικοί
ή οι οικονομικοί δραστηριότητες ^{πολλοί} της οικονομίας είναι
ή.

Βασικός βόλος θα μπορούσε ίσως να επιλεγεί με
ή. Ο ένας είναι η προβαλίσ των συνδυασμένων
ή μισή είναι γαίς ήτοι είναι ιστορία και είναι
ή η προβαλίσ των αρχαϊκών παραδόσεων που
ή την πιο πικρή ιστορία εμμελώς.
ή θα τον θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν της εθ
ή είναι:

τα βόλτα εξήλθες, αμύνης, παραμύνης και δόμ
ή αρχαίες πόλεις-κωμότητες, δε συνδυασμός με την ευθεί
ή κομική καλώς, ως κομική συνδυασμός και εν
ή αμύνη, γαίς της αρχαϊκής.

ή συνδυασμός πνεύματων είναι Ευρωπαϊκή Αρχαϊκή
ή μαλα-άχνης-επιδόμης) και αναζητώ με αμύνης
ή ελαστικότητα ιδιοκτησίας της πικρίας και αμύνης
ή μαλακή βόλτα που προέρχεται από την ταρ
ή των γαίς της Ευρώπης (Ευρωπαϊκή μελέτη
ή ίδια πορεία βρίσκονται και ο Ευρωπαϊκός
ή (Ευρώπη)

διορισμός και ένα μέρος των Αποδημιτών.
Προβλεπόμενα με την εξέταση της διοικητικής
κατάστασης.

Τα διόβρα (4) αλλά διόματα έχουν το νόημα να το
μετά την μια παράκληση πορεία παρά να γυρίσουν στην
Παρόντως. Στην περίπτωση αυτή η δική μας άποψη
πολιτικές συντηρητικές δυνάμεις και ένα μέρος με
προσωπικές παρόντες, όλων μαζί να παράδουν
στην πορεία εντός. Είναι η πρώτη διακρίνει ότι οι
μέσα επιβιώνει και επιπλέον η αρχική ταυτότητα, όλων
στην ενότητα, μαζί με να διασφαλίσει τα πάντα και απαν
και επανωλοδοτήσεων στις συνθήκες της παρούσας, πρ
να κινούν προς ορισμένες διευκρινίσεις. Η αρχή είναι
να αναφέρεται. Η δική μας και η κρίση αυτοκριτική και
πολύτιμη από το συνδυασμό των 100 διόματων της παρούσας
και από επισημεία διόματα των άλλων.

Εάν με τα διόματα της εθνικής ταυτότητας.
Εκπαιδευτική της Αποδοχής από τον Αξιακό και της δικαιο
και ο εξαρτημένος των Ελληνικών.

Οργάνωση, οικονομική, οικονομική και πνευματική ζωή
ήταν κάτω από την κυριαρχία των Ρωσικών.
Βεβαιώθηκε ότι η ανευκολία συγχωρεμένα να γίνει
βελτιωτική αυτοκρατορία.

Εκπαιδευτική οργάνωση - Διόματα.
Ορισμός δικαιο εξαρτημένο από το κρατικό νόμο.

Ορισμός και εκπαιδευτικός
Ορισμός των κρατικών.

Ορισμός των Ελλήνων
Ορισμός των Ελλήνων στην Βουλγαρία
Ορισμός των Ελλήνων (χωρίς απόδοση) έχει αρχίσει να πορεύεται η
και συνδέονται.

Α. ρ. Α. Η γέννηση αυτής της ιδέας για να υπάρξει η
οικονομία να φανεί και μια οριζόντια εξέλιξη με τον
πόλο και την ιδέα της Ανω Διεύθυνσης. Ουσιαστικά μπορεί να
είναι μια οριζόντια να ως Διεύθυνση Α και Β.

απόφαση σε μαθητές και καθηγητές (μετά από κοινή
 συζήτηση) να μεταφερθούν ως αγγλικά της και να γιν
 να γινούν μαζί τους με το προσδόκιμο 6 ετών (6 ετών) και
 να διατηρούν τα μαθησιακά και βιοβιολογικά των περι
 των των βιολόγων και η άσκηση που προτείνεται η ετήσια
 η ετήσια θα έχει δώσει κάποια αξιολόγηση βιολογίας
 (60)

1. Ιστορία της μαθησιακής διαδικασίας (Για Δ)
 Έχει τον Α.Η. ως πηγή να αποδειχθεί η μαθησιακή
 της ιστορίας της, όχι βέβαια ετήσια, αλλά πότε
 πρόκειται για μια μαθησιακή διαδικασία της μαθησιακής ιστορίας
 οπότε για να έχει μια μαθησιακή διαδικασία μαθησιακή ιστορία
 μαθησιακή διαδικασία είναι να έχει βιοβιολογική και ανθρωπο
 λογική. Το πλάτος της ετήσιας μαθησιακής διαδικασίας θα είναι
 με όλο το προχωρήσει προς το παρόν (αυτοματισ
 μαθησιακή) η μαθησιακή θα έχει μαθησιακή. Εάν υπάρχει η μαθη
 μαθησιακή διαδικασία των μαθησιακών και πότε από το μαθησια
 μαθησιακή, πότε από την μαθησιακή διαδικασία μαθησιακή, πότε
 μαθησιακή θα είναι να διατηρείται μαθησιακή ^{μαθησιακή} μαθησιακή
 μαθησιακή μαθησιακή που είναι η μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή προς Διευθυντή.

Εάν ο κ. Διευθυντής μπορεί να μας δώσει βιβλίο μαθησιακή
 μαθησιακή (ως μαθησιακή), έχει μαθησιακή. Εάν υπάρχει μαθησιακή
 μαθησιακή, μαθησιακή να προχωρήσει η μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή η μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή, η οποία θα μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή μαθησιακή 1993. Μαθησιακή μαθησιακή (7 μαθησιακή) μαθησιακή
 μαθησιακή που προτείνει ο κ. Βιολογίας μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή μαθησιακή
 μαθησιακή μαθησιακή να μαθησιακή μαθησιακή από το 1984 μαθησιακή

Εν Αμερικήν.

Περὶ τῆς ἰσχύος:

ἡ ἐκείνη ἐνδεὲς μὴροῦν ἐδύνῃ ἢ ἐὰν εἴη
ἐπιθυμῶντα καὶ ἐκπύοντα τῶν ἀνέμων καὶ
τὰ πρῶτα μὴροῦν καὶ πρὸς αὐτὴν ἐκπύοντα.

his arches, supporting the roof of the hospital,
has in the old Encastrum.

par l'Union Européenne.

από τον οποίο θα σου εξηγήσει τι πρέπει να
έχεις μαζί με τα έγγραφα.

μυξέρε μέλαν ή η πορτοκαλί. Δεν δύνανται η πορτο-
καλί, δεν γκριζό, δεν κίτρινο ή το λευκό
ή το μαύρο, δεν κακομυξέρε και κακομυξέρε γόλο

Δεν μπορεί να υπερβεί η διαφορά της ϵ με
αποδοτική η
από τις n νικητές βεργιών, η βεργία

από 660 r/kg και 1000 r/kg. Πράγματος 1000 r/kg με την
αυτή προσέδρασα τα χύονμε και 660 r/kg με

α/μὸς ἄλλος, με γὰρ ἡ γυνὴ (π.χ. με ἐξ αὐτῆς)
ἔχει, με ἐξ αὐτῆς λαμβάνει καὶ ἀνατρέπει ἐν Βίβλιν,

արտարանից ևս ևս զից ան, իւր ընդ յորդան, և
 արիճոյ, իւր ընդ անոնք զանոնք զանոնք ևս ևս

α) Περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους
β) Περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους

και είναι επιγνώσιμα (π.χ. η ζωή του διαπορεύομαι,
εμπιστή να μεταβολή, η μεταβολή και η μεταβολή)

αί'α, η ζωή της νεογέννητης κριτικής χριστιανικής
αντιλήψης. Εν μέρει όμως καθορίζεται

[illegible]

Είσα ως χυδαίς των οικοκινή και κοπυμκοροπυμ
μν λάβωμ με εο. Δωκοκός εον πορμυμ και πμμ

[illegible]

69 ηα ρις γαίης πέφτες, ηα ρις κερματίζασης
 ηα ρις ^{πληρωμής} αλφειας ηα ρις ^{αλφειας} αλφειας ηα ρις ^{αλφειας} αλφειας

[illegible]

Ирджисо 25.2.83.

η οριζόντια ερμηνεία.

Αργυροπούλου Χρυσή, 1979

Հանձնար Եսքի՛յ, Եսքի՛յ
Պա՛ռայ Լսի՛նք, Լսի՛նք

Platz Aufw. 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/41, 1/42, 1/43, 1/44, 1/45, 1/46, 1/47, 1/48, 1/49, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 1/54, 1/55, 1/56, 1/57, 1/58, 1/59, 1/60, 1/61, 1/62, 1/63, 1/64, 1/65, 1/66, 1/67, 1/68, 1/69, 1/70, 1/71, 1/72, 1/73, 1/74, 1/75, 1/76, 1/77, 1/78, 1/79, 1/80, 1/81, 1/82, 1/83, 1/84, 1/85, 1/86, 1/87, 1/88, 1/89, 1/90, 1/91, 1/92, 1/93, 1/94, 1/95, 1/96, 1/97, 1/98, 1/99, 1/100, 1/101, 1/102, 1/103, 1/104, 1/105, 1/106, 1/107, 1/108, 1/109, 1/110, 1/111, 1/112, 1/113, 1/114, 1/115, 1/116, 1/117, 1/118, 1/119, 1/120, 1/121, 1/122, 1/123, 1/124, 1/125, 1/126, 1/127, 1/128, 1/129, 1/130, 1/131, 1/132, 1/133, 1/134, 1/135, 1/136, 1/137, 1/138, 1/139, 1/140, 1/141, 1/142, 1/143, 1/144, 1/145, 1/146, 1/147, 1/148, 1/149, 1/150, 1/151, 1/152, 1/153, 1/154, 1/155, 1/156, 1/157, 1/158, 1/159, 1/160, 1/161, 1/162, 1/163, 1/164, 1/165, 1/166, 1/167, 1/168, 1/169, 1/170, 1/171, 1/172, 1/173, 1/174, 1/175, 1/176, 1/177, 1/178, 1/179, 1/180, 1/181, 1/182, 1/183, 1/184, 1/185, 1/186, 1/187, 1/188, 1/189, 1/190, 1/191, 1/192, 1/193, 1/194, 1/195, 1/196, 1/197, 1/198, 1/199, 1/200, 1/201, 1/202, 1/203, 1/204, 1/205, 1/206, 1/207, 1/208, 1/209, 1/210, 1/211, 1/212, 1/213, 1/214, 1/215, 1/216, 1/217, 1/218, 1/219, 1/220, 1/221, 1/222, 1/223, 1/224, 1/225, 1/226, 1/227, 1/228, 1/229, 1/230, 1/231, 1/232, 1/233, 1/234, 1/235, 1/236, 1/237, 1/238, 1/239, 1/240, 1/241, 1/242, 1/243, 1/244, 1/245, 1/246, 1/247, 1/248, 1/249, 1/250, 1/251, 1/252, 1/253, 1/254, 1/255, 1/256, 1/257, 1/258, 1/259, 1/260, 1/261, 1/262, 1/263, 1/264, 1/265, 1/266, 1/267, 1/268, 1/269, 1/270, 1/271, 1/272, 1/273, 1/274, 1/275, 1/276, 1/277, 1/278, 1/279, 1/280, 1/281, 1/282, 1/283, 1/284, 1/285, 1/286, 1/287, 1/288, 1/289, 1/290, 1/291, 1/292, 1/293, 1/294, 1/295, 1/296, 1/297, 1/298, 1/299, 1/300, 1/301, 1/302, 1/303, 1/304, 1/305, 1/306, 1/307, 1/308, 1/309, 1/310, 1/311, 1/312, 1/313, 1/314, 1/315, 1/316, 1/317, 1/318, 1/319, 1/320, 1/321, 1/322, 1/323, 1/324, 1/325, 1/326, 1/327, 1/328, 1/329, 1/330, 1/331, 1/332, 1/333, 1/334, 1/335, 1/336, 1/337, 1/338, 1/339, 1/340, 1/341, 1/342, 1/343, 1/344, 1/345, 1/346, 1/347, 1/348, 1/349, 1/350, 1/351, 1/352, 1/353, 1/354, 1/355, 1/356, 1/357, 1/358, 1/359, 1/360, 1/361, 1/362, 1/363, 1/364, 1/365, 1/366, 1/367, 1/368, 1/369, 1/370, 1/371, 1/372, 1/373, 1/374, 1/375, 1/376, 1/377, 1/378, 1/379, 1/380, 1/381, 1/382, 1/383, 1/384, 1/385, 1/386, 1/387, 1/388, 1/389, 1/390, 1/391, 1/392, 1/393, 1/394, 1/395, 1/396, 1/397, 1/398, 1/399, 1/400, 1/401, 1/402, 1/403, 1/404, 1/405, 1/406, 1/407, 1/408, 1/409, 1/410, 1/411, 1/412, 1/413, 1/414, 1/415, 1/416, 1/417, 1/418, 1/419, 1/420, 1/421, 1/422, 1/423, 1/424, 1/425, 1/426, 1/427, 1/428, 1/429, 1/430, 1/431, 1/432, 1/433, 1/434, 1/435, 1/436, 1/437, 1/438, 1/439, 1/440, 1/441, 1/442, 1/443, 1/444, 1/445, 1/446, 1/447, 1/448, 1/449, 1/450, 1/451, 1/452, 1/453, 1/454, 1/455, 1/456, 1/457, 1/458, 1/459, 1/460, 1/461, 1/462, 1/463, 1/464, 1/465, 1/466, 1/467, 1/468, 1/469, 1/470, 1/471, 1/472, 1/473, 1/474, 1/475, 1/476, 1/477, 1/478, 1/479, 1/480, 1/481, 1/482, 1/483, 1/484, 1/485, 1/486, 1/487, 1/488, 1/489, 1/490, 1/491, 1/492, 1/493, 1/494, 1/495, 1/496, 1/497, 1/498, 1/499, 1/500, 1/501, 1/502, 1/503, 1/504, 1/505, 1/506, 1/507, 1/508, 1/509, 1/510, 1/511, 1/512, 1/513, 1/514, 1/515, 1/516, 1/517, 1/518, 1/519, 1/520, 1/521, 1/522, 1/523, 1/524, 1/525, 1/526, 1/527, 1/528, 1/529, 1/530, 1/531, 1/532, 1/533, 1/534, 1/535, 1/536, 1/537, 1/538, 1/539, 1/540, 1/541, 1/542, 1/543, 1/544, 1/545, 1/546, 1/547, 1/548, 1/549, 1/550, 1/551, 1/552, 1/553, 1/554, 1/555, 1/556, 1/557, 1/558, 1/559, 1/560, 1/561, 1/562, 1/563, 1/564, 1/565, 1/566, 1/567, 1/568, 1/569, 1/570, 1/571, 1/572, 1/573, 1/574, 1/575, 1/576, 1/577, 1/578, 1/579, 1/580, 1/581, 1/582, 1/583, 1/584, 1/585, 1/586, 1/587, 1/588, 1/589, 1/590, 1/591, 1/592, 1/593, 1/594, 1/595, 1/596, 1/597, 1/598, 1/599, 1/600, 1

Π ρ α ξ η 25

Σήμερα, 16 Μαρτίου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9 πρωινή, το Τμήμα Μέσης Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο το Φάνη Κακριδή, Αντιπρόεδρο του Κ Ε Μ Ε.

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι : Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Εισηγητές. Χρέη γραμματέα έκανε η Φιλολόγος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι : Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής, γιατί ήταν ασθενής, και Κ. Φούσκας, εισηγητής, γιατί είχε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν και οι : Δ. Πλάκας, Α. Κούσουλας, Δ. Πλατανίτης, Γ. Ξανθάκου, Χ. Αργυροπούλου και Ε. Μουρελάτου, Φιλολογοί αποσπασμένοι στο Κ Ε Μ Ε.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Έκδοση τόμου διδασκαλίας Αρχ. Ελλ. Γραμματείας από μετάφραση, Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
2. Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (συμπληρωματική ύλη), Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
3. Ιστορία Δέσμης Γ' Λυκείου 1983-1984. Εισηγητής Φ. Βώρος
4. Ιστορία Γ' Λυκείου, Β' τεύχος. Εισηγητής Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, Κ. Συριόπουλος.
5. Εισήγηση Ο.Ε. Ιστορίας -συνέχεια της συζήτησης.
6. Ανακοινώσεις.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε η προηγούμενη πράξη, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ Ε Μ Α 1ο : " Έκδοση τόμου διδασκαλίας Αρχ. Ελλ. Γραμματείας από μετάφραση".

Ο εισηγητής του θέματος Ηλ. Σπυρόπουλος είπε :

1. Η διδασκαλία του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση στο Γυμνάσιο βρίσκει απροετοίμαστο τον απόφοιτο των φιλοσοφικών μας σχολών να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σχολικής πράξης, για λόγους γνωστούς σε όλους. Καθώς ούτε στα πανεπιστήμια διδάσκονται τα αρχαία από μετάφραση ούτε δυνατότητες επιμόρφωσης μεγάλου αριθμού καθηγητών υπάρχουν, δυσκολεύονται οι γυμνασιακοί φιλόλογοι και αναζητούν υπεύθυνα βοηθήματα. Το Κ Ε Μ Ε, το 1977 και το 1978, εξέδωσε αντίστοιχα, δύο τόμους "Εισηγήσεων" για να ικανοποιήσει τις σχολικές ανάγκες. Όμως σήμερα, με την ίδρυση εκατοντάδων νέων Γυμνασίων και το διορισμό χιλιάδων φιλολόγων στο διάστημα 1977-1983, διαπιστώνεται ότι πάρα πολλοί γυμνασιακοί φιλόλογοι, αλλά και πολλά Γυμνάσια δεν έχουν στη διάθεσή τους αυτούς τους τόμους και συχνά απευθύνονται στο ΚΕΜΕ και σε άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου, για να εξασφαλίσουν αντίτυπα των " Εισηγήσεων" που όμως έχουν εξαντληθεί.
2. Για την ικανοποίηση της ζήτησης αυτής νομίζω ότι το Τμήμα πρέπει έγκαιρα να ενδιαφερθεί, Βέβαια, με δεδομένο ότι σήμερα ύστερα από επτά χρόνια διδασκαλίας αρχαίων από μετάφραση, οι δυο τόμοι των " Εισηγήσεων", πρισσότερο ο πρώτος και λιγότερο ο δεύτερος μπορούν να θεωρηθούν σχετικά ξεπερασμένοι, η καλύτερη μεθόδευση θα ήταν η έκδοση ανάλογων τόμων απόρρητα εκσυγχρονισμένων με νέες εισηγήσεις που θα αξιοποιούσαν την εμπειρία που αποκτήθηκε στο ενδιάμεσο διάστημα. Όμως ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί χρόνο και, με οποιαδήποτε διαδικασία, θα ήταν αδύνατο να φτάσουν οι νέες " Εισηγήσεις" στους φιλόλογους μας πριν από τα μέσα του σχ. έτους 1983-84, ενώ εμείς έχουμε υποχρέωση να τους στείλουμε βοήθημα πριν από την έναρξη των μαθημάτων του σχ. αυτού έτους. Γι' αυτό προτείνω, για το σχ. έτος 1982-83, την επανέκδοση από τον ΟΕΔΒ για τις σχολικές βιβλιοθήκες των Γυμνασίων και των Λυκείων και για τους φιλόλογους που διδάσκουν στο Γυμνάσιο, των

τόμων " Εισηγήσεις" και Εισηγήσεις Β' του ΚΕΜΕ, σε αναθεωρημένη έκδοση, σε ενοποιημένο τόμο. Στη συνέχεια, μόλις σταλεί αυτός ο τόμος για έκδοση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, αμέσως ν' αρχίσει η διαδικασία συγκρότησης νέων, απόλυτα συγχρονισμένων βοηθημάτων για τους φιλόλογους μας, που θα εξυπηρετήσουν με καλύτερο τρόπο τις διδακτικές ανάγκες των 1984-85. Την όλη προσπάθεια, και στις δύο φάσεις της, εισηγούμαι να την αναλάβει Ομάδα Εργασίας, συγκροτημένη από το Τμήμα ως εξής: Σύνδεσμος της Ομάδας με το Τμήμα ο συντάκτης αυτής της εισήγησης, μέλη οι αποσπασμένοι φιλόλογοι Δημ. Πλάκας, Λουκάς Κούσουλας, Δ. Πλατανίτης και Ε. Μουρελάτου.

3. Οι βελτιώσεις που κρίνονται απαραίτητες για την επανέκδοση των "Εισηγήσεων" είναι οι ακόλουθες :
- α) Αλλαγή του τίτλου. Θα εκδοθούν με τον τίτλο " Διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από μετάφραση".
 - β) Ενοποίηση των δύο τόμων σε ένα.
 - γ) Αφαίρεση εισηγήσεων κτλ. από τον πρώτο τόμο, που δεν κρίνονται σήμερα απαραίτητες ή είχαν καθαρά περιστασιακό χαρακτήρα ή ανήκουν σε αντικείμενα διδασκαλίας διαφορετικά από την αρχαία γραμματεία από μετάφραση. Έτσι τελικά θα αφαιρεθούν οι σελ. 1-59 και 295 και εξής του πρώτου τόμου των "Εισηγήσεων".
 - δ) Οι απαραίτητες μικρο-αναπροσαρμογές που θα απαιτηθούν για την αρμονική ανακατάταξη των κεφαλαίων των δύο βιβλίων που τελικά θα περιληφθούν στο νέο τόμο.
 - ε) Η ριζική αναμόρφωση της βιβλιογραφίας, που πράγματι είναι ξεπερασμένη και ο πλουτισμός της με την καταγραφή των νέων μελετών που εκδόθηκαν ως το 1977 και εξής.
 - στ) Η προσθήκη γενικών οδηγιών διδασκαλίας και βιβλιογραφίας που αφορά κείμενα για τα οποία δεν γίνεται λόγος στους δύο τόμους των " εισηγήσεων", όπως της Δραματικήςποίησης, της Λυρικήςποίησης και των Φιλοσοφικών κειμένων.
 - ζ) Αντικατάσταση του προλογίου σημειώματος με νέο στο οποίο θα γίνεται λόγος για το σκοπό και το περιεχόμενο του τόμου, όπως και για το ιστορικό των " εισηγήσεων".

Όλες αυτές οι εργασίες μπορούν να γίνουν σε πολύ σύντομο χρόνο, ώστε να εξασφαλιστεί ο έγκαιρος εφοδιασμός των φιλόλογων

των Γυμνασίων με το βοήθημα αυτό για το σχ. έτος 1982-83. Η Ομάδα Εργασίας θα παρουσιάσει τη νέα μορφή του βιβλίου γύρω στις 10 Απριλίου 1983.

Στη συζήτηση, που ακολούθησε, πήραν το λόγο τα παρακάτω μέλη του Τμήματος και είπαν :

Ο Σύμβουλος Φ. Βώρος :

1. Πρώτα νομίζω ότι οι δύο τόμοι δεν αποτελούν "αποθήκη" γενικών σκέψεων όπως είπε ο κ. Σπυρόπουλος αλλά ένα σύνολο ιδεών από τιμημένους εργάτες της εκπαίδευσής μας.

Η παρατήρηση αυτή δεν αίρει την "ιστορικότητα" των δύο τόμων· εκφράζουν την "εφημερημενευτική γραμμή" εκείνης της εποχής, στερημένη από ποικίλες φωνές που δεν ακούστηκαν για λόγους ακαδημαϊκής ευθυξίας ή ιδεολογικής συνέπειας (επειδή δεν έχω δικαίωμα να εντοπίσω τον υπαινιγμό σε πρόσωπα ορισμένα εκτός από τον εαυτό μου, περιορίζομαι να πω : αναγκάστηκα τότε να μιλήσω για την Κάθοδο των Μυρίων γιατί δεν εγκρίθηκε το κείμενό μου : Γενικές Αρχές για τη Διδασκαλία της Αρχαίας Γραμματείας, όπου δινόταν έμφαση στην ιδεολογική ανάλυση των αρχαίων κειμένων).

Επιπλέον λείπει από τους παραπάνω δύο τόμους η πείρα που αποκτήθηκε από τα χρόνια που μεσολάβησαν. Ως προς αυτό επισημάνω : πρώτο, ότι ορισμένοι από τους συγγραφείς των τόμων (π.χ. Βώρος, Κατσιμάνης, Θεοδωρακόπουλος) έχουν μεταγενέστερα εκφραστεί με νεότερα κείμενά τους για τα ίδια θέματα, με περισσότερη πείρα και ωριμότητα· δεύτερο, ότι άλλα κείμενα εκείνων των τόμων έχουν επικριθεί για θεμελιώδεις ελλείψεις ή παρερμηνείες (π.χ. του Ι. Αρβανίτη από τον κ. Μαρικιανό Σοφοκλή).

Τι απομένει από τους 2 τόμους των Εισηγήσεων; η τιμή για ορισμένους από τους τότε εισηγητές και η διαπίστωση τώρα ότι εκφράζουν μόνο το 1976/77 οι τότε εισηγήσεις και θα προσφέρουν ανάσχεση της ερμηνευτικής πορείας αν δοθούν σε νέους συναδέλφους το Σεπτέμβριο του 1983. Προσφορά βλαπτική.

2. Πρόταση .

Από το 1977 και ύστερα έχουν δημοσιευθεί πολλές εργασίες για τα ερμηνευτικά θέματα με δυο αρετές : είναι αποτέλεσμα ειδίκευσης σε ορισμένα θέματα και είναι επίσης θρέμματα

προσωπικής διδακτικής πείρας ή πείρας πάντως που αποκτήθηκε από τη διδακτική πράξη. Τέτοια δημοσιεύματα είναι ή ανεξάρτητα βιβλία (π.χ. Σοφ. Μρκιανού, Φ.Κ.Βώρου, Η. Σπυρόπουλου, Κυρ. Κατσιμάνη, Ι. Παπαρρῆζου) ή άρθρα σε περιοδικά, όπως στο Λόγος και Πράξη της ΟΛΜΕ, ο Φιλδολογος και άλλα.

Μπορούμε στην ίδια ετούτη επιτροπή να αναθέσουμε (έως και διευρύνοντάς την) να συγκεντρώσει-επιλέγοντας για κάθε αρχαίο κείμενο δυο ερμηνευτικά δημοσιεύματα, δυο παραλλαγές ερμηνευτικής προσέγγισης - όσα είναι χρήσιμα και αναγκαία για την ενημέρωση του νέου φιλόλογου το Σεπτέμβρη του 1983. Επειδή πρόκειται για επιλογή μπορεί η εργασία να ολοκληρωθεί γρήγορα και να πάει στο τυπογραφείο. Χρειάζονται όμως κάποια εφόδια : μεγάλη καρδιά, απαλλαγή από προκαταλήψεις και σκέψη μοναδική : να βοηθηθεί ο συνάδελφος του 1983 με αυτά που εκφράζουν την ερμηνευτική πορεία τη σμερινή του 1983.

Ο Σύμβουλος Δ. Τομπαΐδης :

" Η σκέψη του κ. Σπυρόπουλου είναι αξιέπαινη, γιατί μεριμνά για την παροχή βοήθειας στο φιλόλογο, και μάλιστα το νεοδιορισμένο. Οι δύο μνημονευόμενες εκδόσεις του ΚΕΜΕ υπήρξαν σημαντικές για την προσφορά τους στην εκπαίδευση και αποτέλεσαν την καινοτόμο πρωτοπορία στα πρώτα χρόνια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Εκείνο που μπορεί κανείς να αναρωτηθεί σήμερα είναι αν μιά επανακυκλοφορία των τόμων αυτών (ή αποσπασμάτων τους) θα εξυπηρετήσει τη διδασκαλία του μαθήματος. Και, βέβαια, αν δεν υπήρχαν νεότερες εργασίες, από το 1976, κι εδώ, τότε η ανάπτυξη των εργασιών των τόμων εκείνων θα ήταν η μόνη δυνατή ενέργεια. Τώρα όμως που υπάρχουν νέες και αξιολογες εργασίες (ακόμα και από τους ίδιους συγγραφείς των τόμων εκείνων), θα ήταν πιο χρήσιμο να δοθούν και αυτές (ή ένα μέρος τους) ως βοήθημα στους φιλολόγους, ώστε να έχουν στη διάθεσή τους και τις νεότερες απόψεις και εξελίξεις. Προσωπικά πιστεύω ότι η δουλειά αυτή μπορεί να γίνει σε σύντομες προθεσμίες, γιατί οι εργασίες αυτές είναι γνωστές και η επιλογή τους όχι δύσκολη. (Η γλωσσική τους μορφή, αν δεν είναι απόλυτα εναρμονισμένη με τη γραμματική, δεν πειράζει, αφού δεν απευθύνονται στο μαθητή αλλά στον καθηγητή). Μιά άλλη δυσκολία που θα μπορούσε να προβληθεί είναι οι εργασίες αυτές έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά ή αυτοτελώς, και θα υπάρξουν απαιτήσεις από μέρους τους. Πιστεύω ότι οι συγγραφείς και οι εκδότες πρόθυμα θα δεχτούν

να συμπεριληφθούν στην έκδοσή μας (που θα μνημονεύει βέβαια την πρώτη δημοσίευση). Συνοφίζοντας λέω ότι επικροτώ την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου, αλλά να συμπεριλάβουμε στην έκδοσή μας κείμενα που δεν έχουν ξεπεραστεί καθώς και κείμενα που αποτελούν τη νεότερη βιβλιογραφία στη διδασκαλία των αρχαίων συγγραφέων από μετάφραση".

Ο Εισηγητής Κυρ. Κατσιμάνης :

" Η ορθότερη, κατά τη γνώμη μου, άποψη είναι αυτή που προτείνει την άμεση ανατύπωση του παλαιού βιβλίου των εισηγήσεων. Και αυτό για δύο βασικούς λόγους : α) Το βιβλίο αυτό έχει και κάποια σημασία ως ντοκουμέντο γιατί εκφράζει τους στόχους και τους προβληματισμούς του ΚΕΜΕ και των αντεργατών του κατά την πρώτη εφαρμογή της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση. β) Τυχόν αφαίρεση κειμένων από τα υπάρχοντα θα μείωνε τους συγγραφείς των και μελλοντικά, θα μας δημιουργούσε πρόβλημα συνεργατών. Γιατί δύσκολα θα δεχόταν κανείς να δώσει ένα κείμενο για να βοηθήσει μια προσπάθεια όταν θα ήξερε ότι, ενδέχεται μελλοντικά, αντί για άλλη αμοιβή, να μειωθεί βλέποντας το κείμενό του να απαλείφεται από το CORPUS παρόμοιων εργασιών.

Όμως αυτά όλα δε σημαίνουν ότι τα πράγματα δεν έχουν εξελιχθεί από το 1976 ως σήμερα. Κατά την περίοδο αυτή και πολλές βοηθητικές εργασίες - ιδιαίτερα αξιόλογες μάλιστα - έχουν γραφεί και η διδακτική πείρα που προέκυψε είναι πολύτιμη. Και όλα πρέπει να φτάσουν ως τους καθηγητές. Γι' αυτό προτείνω να δεσμευτεί αυτή τη στιγμή το τμήμα με την υποχρέωση, αμέσως μετά την επανέκδοση, των παλαιών εργασιών, να φροντίσει για την εκτύπωση ενός κύριου τόμου που θα περιλαμβάνει επιλογή των καλύστερων εργασιών πάνω στο θέμα, οι οποίες γράφτηκαν στο μεταξύ".

Ύστερα από αυτά ο Πρόεδρος Φ. Κακριδής θέτει το εξής ερώτημα : Κρίνετε σκόπιμη τη βελτιωμένη στις επιλογές της επανέκδοση των παλαιών Εισηγήσεων του ΚΕΜΕ, σύμφωνα με την πρόταση του Ηλ. Σπυρόπουλου ;

Ακολουθεί ψηφοφορία.

Ι. Σκορδύλης	Ναι
Κ. Συριόπουλος	Ναι
Δ. Τομπαΐδης	Όχι
Στεφ. Παπασημανόπουλος	Ναι
Α. Αδαμόπουλος	Ναι
Ν. Παπαδόπουλος	Ναι
Φ. Βώρος	Όχι
Η. Σπυρόπουλος	Ναι
Ν. Βαρουχάκης	Ναι
Δ. Σακκάς	Ναι
Φ. Κακριδής	Όχι

Το Τμήμα εγκρίνει την πρόταση του Συμβούλου Ηλ. Σπυρόπουλου με ψήφους (8:3) και κρίνει σκόπιμη τη βελτιωμένη στις επιλογές της επανέκδοση των παλαιών Εισηγήσεων του ΚΕΜΕ.

Ο Πρόεδρος στη συνέχεια θέτει 2ο ερώτημα : Κρίνετε σκόπιμη την όσο γίνεται γρηγορότερη προετοιμασία ενός σώματος επίλεκτων εργασιών σχετιών με τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από μετάφραση, σύμφωνα με την πρόταση του Φ. Βώρου ;

Ακολουθεί ψηφοφορία :

Ι. Σκορδύλης	Ναι
Κ. Συριόπουλος	Ναι
Δ. Τομπαΐδης	Ναι
Στεφ. Παπασημανόπουλος	Ναι
Α. Αδαμόπουλος	Ναι
Ν. Παπαδόπουλος	Ναι
Φ. Βώρος	Ναι
Η. Σπυρόπουλος	Ναι
Ν. Βαρουχάκης	Ναι
Δ. Σακκάς	Ναι
Φ. Κακριδής	Ναι

Το Τμήμα ο μ ό φ ω ν α κάνει δεκτή την πρόταση του Φ. Βώρου.

Τέλος ο Πρόεδρος παρακαλεί τους Φιλολόγους Δημ. Πλάνα, Λουκά Κούσουλα, Δημ. Πλατανίτη και Ευανθία Μουρελάτου, που υπηρετούν με απόσπαση στο ΚΕΜΕ, να αποτελέσουν Ομάδα Εργασίας και να ασχοληθούν με την υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων του Τμήματος.

Θ Ε Μ Α 2ο: " Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας
(συμπληρωματική ύλη)".

Ο Σύμβουλος Φ. Βώρος κάνει πρόταση αναβολής του θέματος για την επόμενη συνεδρίαση και λέγει σχετικά :

" Όταν διανεμήθηκαν κάποιες σελίδες της Εισήγησης προχθές απο-
σιάζα. Σήμερα πρωτ΄ βρήκα στο γραφείο μου 4 ακόμη σελίδες συμπλη-
ρωματικές. Εικάζω ότι διανεμήθηκαν σήμερα πρωτ΄ ή αργά μεσημέρι
χθες. Και υποθέτω ότι ειδικά τις 4 τελευταίες κανείς από τους
παρόντες δεν τις έχει δει'.

Όμως - από μία ματιά - διαπιστώνει κανείς εύκολα ότι πρό-
τείνεται αποσπασματική διδασκαλία σελίδων διάσπαρτων από το νέο
βιβλίο* και για να διατυπώσει κανείς γνώμη οφείλει τουλάχιστο
να δει που βρίσκονται αυτές οι σελίδες και τι λένε. Αυτό ση-
μαίνει κάποιο χρόνο. Προτείνω λοιπόν να αναβληθεί η συζήτηση
για την επόμενη συνεδρίαση".

Στο σημείο αυτό ο Σύμβουλος Λ. Αδαμόπουλος αποχώρησε, γιατί
είχε μάθημα στη ΣΕΑΜΕ.

Στην πρόταση αναβολής του παραπάνω θέματος, που έγινε από το
Φ. Βώρο, ακολούθησε ψηφοφορία:

Ι. Σκορόζλης	Ναι
Κ. Συριόπουλος	Ναι
Δ. Τομπαζίδης	Ναι
Στεφ. Παπασημαινόπουλος	Ναι
Λ. Αδαμόπουλος	Ναι
Ν. Παπαδόπουλος	Όχι
Φ. Βώρος	Ναι
Η. Σπυρόπουλος	Ναι
Ν. Βαρουχάκης	Ναι
Δ. Σακκάς	Ναι
Φ. Κακριδής	Ναι

Το Τμήμα α π ο ψ α σ έ ζ ε ι με ψήφους (10:1) την αναβολή
της συζητήσεως του θέματος.

Θ Ε Μ Α 3ο: " Ιστορία Δέσμης Γ' Λυκείου 1983-84".

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φ. Κακριδής, αφού ανακεφαλαίωσε τα σχετικά με τη γραπτή εισήγηση του Φ. Βώρου, που διαβάστηκε στην προηγούμενη συνεδρίαση (πρ. 24 /83), παρακάλεσε τα μέλη του Τμήματος να διατυπώσουν τη γνώμη τους.

Ο Σύμβουλος Δ. Σακκάς λέγει :

Φαινόμαστε σαν να προσαρμόζουμε τις ανάγκες των μαθητών στις ανάγκες των συγγραφέων. Γιατί βλέπω μιά ιδιαίτερη επιμονή σε μιά ορισμένη ιστορική περίοδο, την περ. 1750-1850, για το διαφωτισμό της. Αλλά υπάρχει ελληνική ιστορία και μάλιστα πολύ σημαντική και με περισσότερο ενδιαφέρον για τα παιδιά και για την περίοδο την ύστερα από το 1850. Δε θα μιλήσουμε γι' αυτή; Δε θα μιλήσουμε τουλάχιστο για την ελληνική ιστορία του 1909-1922; Η πρότασή μου είναι να συμπεριληφτούν και ενότητες που να αναφέρονται στην ιστορία μας του α' μισού του 20ου αιώνα.

Ο Σύμβουλος Η. Σπυρδουλος λέγει :

1. Η Εισήγηση του συνάδελφου κ. Φ. Βώρου διακρίνεται για τη σαφήνεια και την πληρότητά της, πράγμα που την καθιστά χρήσιμη βάση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διδασκαλίας της Ιστορίας ως μαθήματος δέσμης γ' και δ' κύκλων επιλογής. Προβλήματος που τουλάχιστο για το φετινό σχ. έτος δε φαίνεται να ~~το~~ επιλύσουμε με ικανοποιητικό τρόπο, ίσως επειδή με υπερβολική δόση αισιοδοξίας σχεδιάσαμε το αναλυτικό πρόγραμμα και τον εφοδιασμό των μαθητών με τα κατάλληλα διδακτικά βιβλία. Για τη φετινή λοιπόν περίοδο υπάρχει ευθύνη του Τμήματος, αν και αυτή περιορίζεται από το γεγονός ότι έγκαιρα είχαν επισημανθεί από το ίδιο το τμήμα οι δυσκολίες συγγραφής νέων διδακτικών εγχειριδίων και είχαν αποδειχτεί ρεαλιστικότερες (οπωσδήποτε βέβαια πολύ λιγότερο φιλόδοξες) μεταβατικές ρυθμίσεις.
2. Όμως ήθελα να ρωτήσω τον κ. Βώρο αν πριν εισηγηθούμε ό,τι δήποτε για τους μαθητές της Γ' Λυκείου σχ. έτους 1984-85, έχουμε ξεκαθαρίσει ποιά κατάρτιση στην ιστορία θα έχουν πάρει ως τη λήξη του φετινού διδακτικού έτους οι μαθητές που φοιτούν στη Β' Λυκείου, ώστε με βάση αυτήν να προχωρήσουμε στο αναλυτικό πρόγραμμα

της επόμενης τάξης. Λοιπόν, φαίνεται ότι ως τα τέλη Μαΐου 1983 τα παιδιά που θα έχουν διδαχτεί Βυζαντινή Ιστορία ως ένα τυχαίο σημείο, εκεί όπου το κάθε Λύκειο έφτασε την προηγούμενη της ημέρας που διανεμήθηκε στους μαθητές το νέο βιβλίο "Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, Τεύχος Α'". Από την ημέρα εκείνη η Β' Λυκείου διδάσκεται νεότερη ιστορία, αφού οπωσδήποτε έμεινε αδιάκνη ιστορική ύλη σημαντικής έκτασης της Βυζαντινής περιόδου. Η πιο αισιόδοξη προοπτική από το σημείο αυτό και ύστερα είναι μερικά Λύκεια να φτάσουν στο τέλος του α' τεύχους του νέου βιβλίου, άρα στο 1815 μ.Χ.

3. Λοιπόν, τι, κατά την εισήγηση, θα δώσουμε στα παιδιά της γ' και δ' δέσμης της Γ' τάξης το 1983-84 ύστερα από αυτή την ύλη της Β' τάξης του 1982-83; Οπωσδήποτε α) τη συνέχιση της νεότερης και σύγχρονης ιστορίας (αφηγηματική ύλη - πόσων εκατοντάδων σελίδων, αφού πρόκειται για τη μεστότατη περίοδο ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας (1815-1950);), ίσως στο πρόγραμμα μαθημάτων γενικής παιδείας, β) θεωρία και μεθοδολογία ιστορίας από το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές", και γ) βαθύτερη μελέτη ιστορίας, ερευνητική, από τις πηγές, από το εγχειρίδιο "Ιστορία. Επιλογές", φορτωμένο με τα νέα κεφάλαια που αναφέρει στην εισήγηση του ο κ. Βώρος.

Νομίζω ότι πρέπει λίγο να σταθούμε εδώ - ή μάλλον να μεταφερθούμε σε μία σχολική αίθουσα γ' ή δ' δέσμης εδώ και λίγους μήνες αργότερα. Θα πρέπει λοιπόν τα παιδιά αυτά μέσα στην ίδια εβδομάδα για ένα και μόνο από τα πολλά - πάνω από 10-μαθήματά τους (την Ιστορία) να υποχρεωθούν: α' σε παρακολούθηση αξιοσημείων ιστορικής αφήγησης, β' σε θεωρητική εξέταση και εξοικείωση στη μεθοδολογία μίας επιστήμης, γ' στη συνθετική προσπάθεια της ιστορίας με βάση τις πηγές φτάνει στην αντικειμενική εξιστόρηση και την αποτίμηση ενός σημαντικού ιστορικού γεγονότος. Δε λέω σε ποιά τάξη σχολείου Μ. Εκπαίδευσης, αλλά ρωτώ από τους φοιτητές τίνος έτους των φιλοσοφικών σχολών απαιτήθηκε αυτή η τρισδιάστατη αντιμετώπιση της Ιστορίας - ταυτόχρονα. Σε αυτές τις δυσκολίες προστίθεται άλλη μία: ότι οι μαθητές αυτοί το ένα από τα τρία μέρη του μαθήματος θα το συνδιδάσκονται με τους μαθητές των λοιπών δεσμών, τα άλλα δύο θα το έχουν στο πρόγραμμα

των δεσμών. Δεν μας δίδαξε λοιπόν τίποτα το ναυάγιο του συστήματος μαθημάτων κορμού - επιλογής, που τόσο εύστοχα επικρίθηκε από όσους υπεύθυνους διαμόρφωσαν τη σημερινή εκπαιδευτική πολιτική και αντικαταστάθηκε από το σύστημα των δεσμών, που για κανένα άλλο μάθημα δεν παρουσιάζει παράλληλη διδασκαλία στο κοινό πρόγραμμα και στο πρόγραμμα δέσμης. Νομίζω ότι θα έχουμε, με τη λύση αυτή, ~~υπόθεση~~ παραχάραξη του συστήματος που σχεδίασαν σωστά οι εισηγητές της εκπαιδευτικής αλλαγής.

4. Ύστερα από αυτή την επισήμανση της "αντιπαιδαγωγικότητας" της λύσης του κ. Βώρου, συμφωνώντας με το συνάδελφο κ. Δ. Σακκά, παρατηρώ τα εξής : Κεφάλαια όπως " Η ελληνική ναυτιλία ύστερα από το 1832 και ως τον Κριμαϊκό πόλεμο" και " Διοικητικοί θεσμοί στη Μακεδονία ύστερα από το ΤΑΝΖΙΜΑΤ", α) δεν αποτελούν ιστορικές ενότητες πρωταρχικού ενδιαφέροντος και " σύγχρονης ιστορίας" και β) είναι ανώριμα να περάσουν ~~με~~ λεπτομερειακή μορφή σε σχολικές αίθουσες Μ.Ε., καθώς στην πραγματικότητα θα είναι βιαστική μεταφορά περιεχομένου πρόσφατου ή ~~υπό~~ κατασυνή διδαντορικών διατριβών - που ούτε σε πανεπιστημιακές αίθουσες διδασκαλίας έχουν τη θέση τους. Αν από τις ενότητες αυτές ορισμένα σημεία έχουν γενικότερο ενδιαφέρον, γιατί δεν παρουσιάστηκαν στο νέο βιβλίο " Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία; " Εμείς ήταν η θέση τους. Αντίθετα αν το βιβλίο " Ιστορία επιλογής" χρειάζεται να συμπληρωθεί, ας σκεφθούμε άλλη ενότητα πολύ πιο σύγχρονη και πολύ πιο σημαντική και ενδιαφέρουσα, τη " Μικρασιατική Καταστροφή".

5. Ύστερα από τη διατύπωση αυτών των βασικών επιφυλάξεων στην πρόταση του κ. Βώρου, έρχομαι στο θετικό μέρος της εισήγησής μου, που θέλω να αποτελέσει μια συμβολή στην προσπάθεια του τμήματος να προγραμματίσει τη σχολική πράξη του 1983-84 όσο γίνεται πιο νοικοκυρεμένα, πιο στρωτά, πιο σίγουρα. Προτείνω λοιπόν :

α) Με τα δεδομένα : τι διδάχτηκαν οι μαθητές ως την έναρξη του σχ. έτους 1983-84 και ποιά βιβλία οπωσδήποτε γνωστά στον καθηγητή θα έχουν στα χέρια τους σίγουρα από την πρώτη μέρα των μαθημάτων, σε μιά πρώτη περίοδο (π.χ. όλο το πρώτο τετράμηνο), οι γ' και δ' δέσμες να διδάσκονται τέσσερες ώρες την εβδομάδα το βιβλίο " Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία", τεύχη β' και γ' ως εξής, : επί ένα μικρό διάστημα (π.χ. 2 εβδομάδες) θα γίνει προσπάθεια να επιστρέψουμε στα γεγονότα της Βυζαντινής ιστορίας, στα οποία σταμάτησε η διδασκαλία της το 1982-83, να δοθούν περιληπτικά

τα κεφάλαια της βυζαντινής ιστορίας που δεν διδάχθηκαν, να γίνει σύντομη επανάληψη των κεφαλαίων της " Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας" ως το 1815. Κατόπιν θα διδαχθεί σε αδιατάρακτη συνέχεια η πλούσια και ενδιαφέρουσα ύλη 1815-1950. Το κέρδος θα είναι τεράστιο: για πρώτη φορά οι έλληνες μαθητές θα έχουν ολοκληρωμένη γνώση της νεότερης και της σύγχρονης ιστορίας μας.

Στη συνέχεια (π.χ. β' τετράμηνο) σε μαθητές που επί τέλους θα είναι γνώστες των γεγονότων, μπορεί να επιχειρηθεί βαθύτερη μελέτη ιστορικών θεμάτων, ή μόνο από την "Ιστορία Επιλογής" ή μόνο από την "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές" ή και από τα δύο βιβλία, αφού με δοκιμασμένες παιδαγωγικές διαδικασίες θα έχουμε δώσει και στους μαθητές τα απαραίτητα και κανένας δεν θα μπορεί να μας κατηγορήσει ότι καλούμε μαθητές που δεν διδάχτηκαν ελληνική ιστορία μετά το 1822 να μυηθούν στα μυστικά της νομισματικής και της παπυρολογίας. Αυτά, εφόσον μιλάμε για απρόσκοπτη διδασκαλία ιστορίας το 1983-84. Πολλά πρέπει να έχουμε διδαχτεί-βέβαια τα πληρώνουν οι νέοι μαθητές-από τα αποτελέσματα φιλόδοξων σχεδιασμών που στηρίζονται σε βιβλία που γράφονται σε απίστευτα συμπιεσμένες χρονικές προθεσμίες και στην "ικανότητα" των καθηγητών μας να διδάξουν αποδοτικά σχολικά εγχειρίδια που μόλις χτες τους έγινε γνωστή η έκδοσή τους.

Γνωρίζω πολύ καλά ότι ο οποσδήποτε φρόνιμος σχεδιασμός που προτείνω, εκτός από το ότι θα χαρακτηριστεί συντηρητικότερος από εκείνον του κ. Φ. Βόρου, θα συναντήσει την εξής επίκριση: Αφήνει χωρίς ολοκληρωμένη ιστορική παιδεία τους μαθητές της Γ' Λυκείου των υπολοιπών δεσμών (Α', Β' και Ε'). Τι θα γίνει γι' αυτούς; Νομίζω όμως ότι σήμερα μελετούμε το θέμα της ιστορίας των δεσμών γ' και δ'. Με κανένα τρόπο δεν πρέπει να το περιπλέξουμε με το θέμα της ιστορικής γνώσης που θα δοθεί στους μαθητές των άλλων δεσμών, γιατί στη προσπάθεια να τις εξυπηρετήσουμε θα δημιουργήσουμε σύγχυση στις δέσμες γ' και δ' όπως υποστήριξα παραπάνω. Λοιπόν, αν τελικά ο Υπουργείο αποφασίσει να δώσει 1 ή 2 ώρες την εβδομάδα για συμπλήρωση των Ιστορικών γνώσεων των δεσμών Α', Β' και Γ', βιβλίο θα υπάρχει: "Η νεότερη και σύγχρονη ιστορία". Το θέμα ωραίου και ό,τι άλλο μπορεί, νομίζω, ότι το τμήμα να το ρυθμίσει, χωρίς σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία του συστήματος στο σύνολό του. Με τη μέθοδο επιστράτευσης τεχνικών δυσκολιών για την απόρριψη λύσεων που μπορούν θετικά να εξυπηρετήσουν την αποδοτική σχολική πράξη είναι

ενδεχόμενο να φέρουμε σε δύσκολη θέση τον εισηγούμενο ρεαλιστικές ρυθμίσεις, αλλά δεν λύνουμε τα πολύ δραματικά καθημερινά προβλήματα της σχολικής πράξης - ως μην επικαλεσθώ και πάλι τη φετινή εμπειρία από τη διδασκαλία του μαθήματος στο οποίο αφιερώνεται η σημερινή συζήτηση.

Για ουσιαστικότερη ανανέωση και του αναλυτικού προγράμματος και των διδακτικών εγχειριδίων και των μεθόδων διδασκαλίας θα ήμουν ο τελευταίος που θα είχε την παραμικρή αντίρρηση, με την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να εξασφαλιστούν οι πύλες στοίχειδωδεις προϋποθέσεις αξιοποίησής τους στη σχολική πράξη- πράγμα που πρέπει να το επιδιώξουμε χωρίς αναβολή για το σχ. έτος 1984-85.

Ο κ. Κακριδής λέγει :

" Στην πρόταση του κ. Βώρου έχω να παρατηρήσω τα ακόλουθα :

1. Είναι εκπρόθεσμη και μας οδηγεί πάλι σε χρονικό εκβιασμό, καθώς έμμεσα κρύβει μέσα της το σύνθημα " ή αυτό, ή το χάος". Το πόσο εκπρόθεσμη είναι αγγίζει το όριο της παράβασης υπηρεσιακής εντολής. Αναφέρομαι στο ακολουθό υπηρεσιακό σημείωμα που καταθέτω και στα πρακτικά. (Επισυνάπτεται). Δεν αναφέρομαι σε προφορικές υπενθυμίσεις, γιατί δεν μπορώ να αποδείξω ότι έγιναν".

Ο κ. Βώρος διακρίνοντας λέγει ότι αποδέχεται ότι υπενθυμίσεις έγιναν σε όποιες ημερομηνίες αναφέρει ο κ. Κακριδής, και ο κ. Κακριδής ευχαριστεί και δηλώνει ότι δε θυμάται ημερομηνίες.

Ο κ. Κακριδής συνεχίζει:

2. Η πρόταση δεν είναι συντονισμένη με την εισήγηση που η ίδια η Ο.Ε. Ιστορίας μας υπέβαλε προχτές ως μακροχρόνιο προγραμματισμό του μαθήματος. Τελικά μας ζητούν να εγκρίνουμε τη συγγραφή ενός βιβλίου για να μπαλώσει τα πράγματα του χρόνου και θα χρειαστούμε άλλο αντίχρονου. Δε μιλώ για την περιττή δαπάνη ...
3. Η πρόταση δεν είναι πειστική.
 - α) Επιστημονικά, γιατί όπως υπογράμμισε ο κ. Σακκάς, η επιλογή των κεφαλαίων που προτείνονται είναι απόλυτα αυθαίρετη και ευκαιριακή: διαλέγω αυτά, γιατί αυτά έχω.
 - β) Προθεσμιακά. Η ιδέα ότι θα δώσουμε τώρα ανάθεση και θα έχουμε το βιβλίο το Σεπτέμβριο είναι για το Τμήμα απαράδεκτη. Ο ίδιος ο κ. Βώρος έχει δώσει πολλές φορές υποσχέσεις για θαυματουργές ταχύτητες συγγραφής και εκτύπωσης, αλλά δεν είναι πειστικές. Τα θαύματα τότε πετυχαίνουν, τότε δεν πετυχαίνουν. Το

πιο συχνό είναι το δεύτερο και τα σχολεία πληρώνουν βαρύ το τίμημα της αποτυχίας. Το Τμήμα δεν μπορεί να βασιστεί πια σε τυχοδιωκτισμούς.

Προτείνω, μια και η ΟΕ δε φαίνεται να έκανε έγκαιρα τη δουλειά της, να απορρίψουμε την πρόταση του κ. Βάρου και να σκεφτούμε, αν δε μπορούμε εκ των ενόντων να συνθέσουμε ένα πρόγραμμα ιστορίας δέσμης για το 1983/4.

Στη συνέχεια ο εισηγητής του θέματος Φ. Βώρος έδωσε την εξής απάντηση στους :

Η. Σπυρόπουλου

Δ. Σακκά

Φ. Καυριδής.

1. Η μομφή: από τρία βιβλία;

Απάντηση: Το πρώτο που έχει σημασία είναι τι και πόσο θα διδαχτεί και δεύτερο πόσο είναι αυτά οργανωμένα. Και είναι οργανωμένα :

α) γενική παιδεία, β) ειδική μελέτη, θεμάτων όπως η Ελληνική Κοινότητα, γ) η φύση της ιστορικής επιστήμης. Αν μετρούσαμε τα βιβλία θα έπρεπε πρώτα να σταθούμε στα αρχαία ελληνικά όπου οι μαθητές καλούνται να διδαχτούν από 4 ή 5 κείμενα* αλλά το κριτήριο είναι: τι από κάθε κείμενο.

*Άλλη μομφή: ότι πρόκειται για διδακτορικές διατριβές με στενό ορίζοντα.

Απάντηση : από που βγαίνει τέτοιο συμπέρασμα; Είναι στενός ο ορίζοντας της Ελληνικής Κοινότητας; 4 αιώνες, σ'όλο τον ελληνικό χώρο, όπου ο θεσμός αρχίζει τη σταδιοδρομία του ως θεσμός οικονομικός- διοικητικός για να εξελιχτεί έπειτα σε κοινωνικο-πολιτικό-πολιτισμικό. Μέσα απ'αυτό το θεσμό θα δούμε καλύτερα και το Νεοελληνικό Διαφωτισμό. Είναι αυτά στενός ορίζοντας;

Είναι θέμα στενό η αναβίωση του ελληνικού εμπορικού ναυτικού, ύστερα από το 1832; γύρω απ'αυτό υφάινεται όλη η οικονομική και πολιτική ζωή, η εσωτερική και εξωτερική πολιτική, κινείται όλος ο ελληνισμός, ελεύθερος- παροικιακός.

Μήπως είναι στενό θέμα η Μακεδονία ύστερα από το ΤΑΝΤΙΜΑΤ; Η Μακεδονία που εκτείνεται από την Πίνδο ως το Νέστο; Είναι προτιμότερη η σιωπή για τη Μακεδονία;

2. Για τον κ. Σακκά:

Και άλλα θέματα από την πιο πρόσφατη ιστορία; ναι, αλλά

βοηθείστε με να βρω έρευνα κατασταλαγμένη. Σημειώνω δυό δείγματα :
α. Την περίοδο 1919-22 προσπάθησα να τη δω ως ένα θέμα. Και κατά-
ληξα να την παρουσιάσω ως δείγμα ιστορικής έρευνας όπου δύο ιστο-
ρικοί ~~με διαφορετικές ερμηνευτικές θέσεις κατά την~~ ^{με διαφορετικές ιστορικές αφηγήσεις.} Αντιπαραθέτω την ερμη-
νεία του Δ. Κόκκινου (από την Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας) και
του Τ. Βουρνά (από το β' τόμο της Ιστορίας του για τη Σύγχρονη Ελ-
λάδα). Η δική μου προσπάθεια είναι δημοσιευμένη στο βιβλίο μου
Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία.

β. Πολύ θα ήθελα να προτείνω ένα κεφάλαιο Ευρωπαϊκής-Παγκόσμιας Ι-
στορίας, τη Βιομηχανική Επανάσταση, Χρειάζεται κάποιος ειδικός, που
να έχει εκφραστεί. Εγώ προσφέρω - αν το Τμήμα θέλει - έτοιμο το κε-
φάλαιο αυτό και μάλιστα το προσφέρω και χωρίς την επωνυμία μου,
για να διευκολύνω.

3. Για τον κ. Κακριδή:

α. Μνημόνευσε ένα υπηρεσιακό σημείωμα και του δήλωσα ότι αποδέχο-
μαι και ίσως προφορικές υπομνήσεις επιθυμεί να σημειώσει. Παρέλει-
ψε όμως τα εξής: επανειλημμένες εισήγήσεις της Ομάδας προς το Τμή-
μα για θέματα ιστορίας (πρόχειρα θυμίζω 3 συνεδριάσεις το 3ο 10ήμε-
ρο του Νοέμβρη, άλλη γύρω στις 10 του Δεκέμβρη νομίζω πράξεις 89,
91, 92, 97;). Να πω πρόχειρα ότι η Ομάδα με τα πιο πολλά μέλη της
πήρε μέρος σε πλήθος σεμινάρια ως τις 20-12-1982 και ήταν αντικει-
μενικά αδύνατο να συνεδριάζει;

Να θυμίσω ότι παράλληλα σήμερα έχουμε μια γενική εισήγηση που
απαίτησε μήνες προετοιμασίας;

Να πω ότι έπρεπε πρώτα να δούμε την έμβαση των προσπαθειών για
τη Νεότερη - Σύγχρονη Ιστορία και την Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπου-
δές που την παραλάβαμε σήμερα;

Πως θα γίνονταν οι τωρινές εισηγήσεις χωρίς αυτά τα προηγού-
μενα;

β. Είναι η εισήγησή μου εκπροθεσμη; Θα ήταν αν δε συνοδευόταν από τ
διαβεβαίωση ότι οι ζητούμενες θεματικές συγγραφές είναι σχεδόν έτοι-
μες* αποδειξη που προτείνω ως όριο συγγραφής την 30-4-1983.

γ. Δεν είναι συντονισμένη η εισήγηση η τωρινή με το γενικό σχέ-
διο; Χρειάζεται να πω άλλο παρά ότι στη γενική εισήγηση της ομάδας
περιέχεται η τωρινή εισήγηση ως μια παράγραφος;

δ. Χαρακτηρίστηκε μάλωμα;

ε. Θα συμφωνούσα κι εγώ αν δεν ενυπήρχαν τούτα τα χαρακτηριστικά: (1)
ότι τα προτεινόμενα θέματα εμπίπτουν στο πρόγραμμα του 1979 με το
οποίο γράφτηκε το βιβλίο. που προτείνεται τώρα η ενίσχυσή του *

(2) ότι τα νέα θέματα διαπλέκονται με την παλιά (Ελληνική ιστορία: πριν 1821-1821 - ύστερα από το 1821). (3) ότι όλα μαζί αποτελούν πορεία προς την αναζήτηση της νεοελληνικής ταυτότητας που είναι αίτημα των καιρών (βλέπω τέτοιο υπότιτλο και σε πολύ πρόσφατο βιβλίο του καθηγητή Α. Βακαλόπουλου).

ε. Δεν είναι η πρόταση πειστική; Ομολογώ ότι δεν γνωρίζω πως αλλιώς ενισχύεται η δύναμη της πειθώς παρά μόνο με τέτοια μέσα, όπως αυτά που προανέφερα.

στ. Έγινε λόγος για υποσχέσεις μου για θαυματουργές διαδικασίες που όμως δε συνοδεύτηκαν από θαύματα, Σωστά.

Πιλώ πάντα για επίσπευση διαδικασιών όταν δεν παρεμβαίνουν επιβραδυντικοί παράγοντες ανεξάρτητοι από τη βούλησή μας. Θα αναφέρω δυο αντικειμενικά γεγονότα χωρίς διάθεση να κρίνω κανέναν:

- Το β' τεύχος Ιστορίας Νεότερης και Σύγχρονης είναι στα χέρια της Επιτροπής Κρίσης από τις 10 Οκτωβρίου* και όσο γνωρίζω για την περίοδο ως το 1909 η Επιτροπή έχει γράψει μόνο επαίνους. Οι συγγραφείς έγραψαν σε 3-4 μήνες* οι κριτές δουλεύουν κάπου 5 μήνες.

- Η Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές, κ. Κακριδή, επιδόθηκε από μένα σε σας κάποια από τις τελευταίες μέρες του Νοέμβρη, και δώσατε τη γραφή αυτή στον κ. Κούσουλα κάποια από τις πρώτες μέρες του Δεκέμβρη, και αναρωτιέμαι * δεν μπορούσε να δοθεί ταυτόχρονα στα μέλη του τμήματος και να γίνει κρίση εδώ πριν από τα Χριστούγεννα; Όμως κρίθηκε εδώ στις 12-14; του Γενάρη. Και ιδού κ. Κακριδή το διαδικαστικό θάψμα: από κείνη τη στιγμή παρακολούθησα κι εγώ προσωπικά την έκδοση του βιβλίου * και ιδού ένα καλαίσθητο αντίτυπο σε λιγότερες από 60 μέρες, αν λάβει κανείς υπόψη ότι μεσολάβησαν κάποιες μέρες για να φύγουν από τα χειρόγραφα, να δουν οι συγγραφείς της παρατηρήσεις μας και να δώσουν τα τελικά κείμενα στο τυπογραφείο.

Ελπίζω σε λίγες μέρες να δούμε και άλλα θαύματα μικρά αλλά όχι ευκαταφρόνητα.

Υστερα από αυτά ακολουθεί ψηφοφορία στην πρόταση του Φ. Βώρου για τη βραχυπρόθεσμη συγγραφή βιβλίου.

I. Σκοροδίλης Ναυ

Κ. Συριοπούλος Όχι

Δ. Τομπαζίδης : Ναι, με την ευχή να αποικειστούν τα πολύ ειδικά θέματα και να συμπεριληφθούν θέματα από τη σύγχρονη εποχή.

Στ. Παπασημακόπουλος: Ναι με ορισμένες αλλαγές

N. Παπαδόπουλος

- Φ. Βώρος : Ναι, με την αποδοχή της ευχής του Δ. Τομπαΐδη όπου είναι δυνατόν
- Η. Σπυρόπουλος : Όχι
- Δ. Σακκιάς : Ναι, συμφωνεί με την εισήγηση με την προϋπόθεση να διευρυνθεί το βιβλίο με ενότητες που θα αναφέρονται στη μεταγενέστερη περίοδο και μάλιστα στον 20ο αι. και επίσης να αποκλειστούν τα πολύ ειδικά θέματα όπως επίσης η αναφορά σε ασήμαντες λεπτομέρειες στα κεφάλαια που τελικά θα επιλεγούν
- Φ. Κακριδής : Όχι.

Το Τμήμα αποφασίζει με ψήφους (5:5) και τη διπλοψηφία του Προέδρου να αναζητήσει μιιά σωστή και εφικτή λύση για το πρόβλημα της διδασκαλίας της Ιστορίας Δέσμης 1983-1984.

Το θέμα αναβάλλεται για την άλλη εβδομάδα με την παράκληση τόσο η Ομάδα Εργασίας Ιστορίας, όσο και τα υπόλοιπα μέλη του Τμήματος να αναζητήσουν λύσεις και να αναμορφώσουν προτάσεις.

Ο Πρόεδρος διαπιστώνει κόπωση του Τμήματος και διακόπτει τη συνεδρία (ώρα 1.5')

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΣΚ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΠΡΑΞΗ 26/1983

Σήμερα, 18-3-1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Λεωνίδα Αδαμόπουλο, Σύμβουλο Β', που αντικαθιστά τον κ. Φάνη Κακριδή ο οποίος απουσίαζε στο ΥΠΕΠΘ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ειδικός Σύμβουλος και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, γιατί ήταν στο ΥΠΕΠΘ, Δ. Τομπαΐδης, στη ΣΕΛΜΕ Πατρών, Ι. Σκορδίλης, στη ΣΕΛΜΕ, ο κ. Ν. Παπαδόπουλος στη Ρόδο και Β. Θεοδωρακόπουλος σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (συμπλ. ύλη). Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ιστορία Γ' Λυκείου, β' τεύχος. Εισηγητές Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, Κ. Συριόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Συμπληρωματική ανάθεση συγγραφής Μαθηματικών Γ' Λυκείου. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Εισήγηση Ο.Ε. Ιστορίας-συνέχεια της συζήτησης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 6ο - Διαβίβαση πρακτικών επιτροπής εκσυγχρονισμού διδ. βιβλίων (Θεωρητική Γεωμετρία Α' Λυκείου και Μαθηματικών Γ' Γυμνασίου). Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 7ο - Χορήγηση αντιγράφου στον Γερ. Μπούλκρη. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.

Η συνεδρίαση άρχισε στις 11.45 γιατί δεν σχηματίστηκε απαρτία ενωρίτερα.

Αφού έγινε επικύρωση του πρακτικού της προηγούμενης συνεδριάσεως, έρχισε η εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο:

Ο κ. Αδαμόπουλος διαβάζει εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου, την οποία κατέθεσε στις 17.3.83.

Ο κ. Βάρος πρότεινε να προταχθεί στη συζήτηση το 4ο θέμα αντί του 2ου θέματος. Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφάσισε μετά από την συζήτηση του 1ου θέματος να συζητηθούν τα θέματα 3, 6, 7 και στη συνέχεια να αρχίσει η συζήτηση του θέματος 4.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

"Επειδή έχει προγραμματιστεί συνάντηση σεμιναριακή με τους καθηγητές Κοινωνιολογίας της Δωδεκανήσου για αύριο δεν μπορώ να είμαι παρών, εκτός αν μου δοθεί άδεια με αργότερη πτήση, πράγμα απίθανο σχεδόν.

Παρακαλώ, λοιπόν, να διαβαστούν τα σχετικά και να γραφούν όλα στο πρακτικό.

Εισήγηση: Τις οδηγίες για τη συμπληρωματική ύλη Κοινωνιολογίας επεξεργάστηκαν βασικά οι 3 Κοινωνιολόγοι της ΟΕ, τις μελετήσαμε τα υπόλοιπα 2 μέλη της Ομάδας και τελικά σε ιδιαίτερη για το θέμα αυτό σύσκεψη όλων των μελών συζητήθηκαν και πήραν τη μορφή με την οποία υποβάλλονται στο Τμήμα. Το θέμα επείγει πάρα πολύ και χρειάζεται να φύγουν το γρηγορότερο, ώστε να φτάσουν έγκαιρα στα χέρια των καθηγητών. Με βάση το βιβλίο που έχει εγκριθεί για συμπληρωματική ύλη τα μέλη της ΟΕ κάνανε ό,τι καλύτερο μπορούσαμε. Το βιβλίο που θ' αποτελέσει το β' τεύχος Κοινωνιολογίας για τους μαθητές είναι, σύμφωνα με την απόφαση του Τμήματος ο Α' τόμος του έργου "Ώρες της διατήρησης και της μεταβολής του κοινωνικού συστήματος" του Β. Φίλια. Οι οδηγίες που ετοιμάστηκαν αφορούν μόνο την ύλη που προβλέπεται ως ανώτατο όριο να διδαστεί και είναι σχετική με τα κεφ. I, II, III και XII που αφορούν το θέμα "Κοινωνικοποίηση και απόκλιση".

Στις οδηγίες υπάρχουν ένδεξις όχι μόνο σελίδων, αλλά και κειμένων για κάθε ενότητα ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα και αν ακόμη το βιβλίο τυπωθεί με διαφοροποιημένες σελίδες, θέμα άλλωστε που το παρακολουθεί η ΟΕ".

Η κα Γκιζελή παρουσίασε και έδωσε ορισμένες διευκρινίσεις για τη σύνταξη των οδηγιών διδ/λίας της Κοινωνιολογίας.

Ο κ. Φ. Βάρος λέγει:

1. Έχουμε 13 πυκνογραμμένες χ.φ. σελίδες για να διδαχτούν περίπου 20-22 σελίδες από το βιβλίο. Υποπεύομαι ότι κάτι δεν πάει καλά: ή το βιβλίο είναι εντελώς ακατανόητο και προσθέτουμε διευκρινίσεις για να γίνει κατανοητό ή οι οδηγίες δεν είναι οδηγίες.
 2. Και αναρωτήθηκα πραγματικά τι είναι Οδηγίες. Νομίζω ότι ο συντάκτης Οδηγιών έχοντας υπόψη: το αντικείμενο, τους δέκτες (διδάσκοντες και διδασκόμενους) και τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους, καθώς και τις πραγματικές περιστάσεις (εδώ το χρόνο), σπεύδει με έγκαιρη και "ανεπαχθέστατη" (περίκλεια η σημασία του όρου) παρέμβαση να διευκολύνει το έργο που πρόκειται να συντελεστεί.
- Αρετές απαραίτητες** των Οδηγιών ετούτες τουλάχιστο:
- περιορισμός στο απαραίτητο
 - επισήμανση του αναγκαίου
 - σαφήνεια και πληρότητα.
3. Επισημάρω στο κείμενο που διανεμήθηκε: (Επισυνάπτω το κείμενο που διανεμήθηκε με επισημειώσεις πολυάριθμες με κόκκινο μολύβι).
 4. Νομίζω ότι διέλαθε την προσοχή μας (την αντίληψή μας) η δυναμική του πρώτου κεφαλαίου που αρχίζει με έναν ορισμό και προχωρεί σε ανάλυση της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης για να καταλήξει σε τρεις σοβαρές επισημάνσεις που έκαναν διαπρεπείς στοχαστές του αιώνα μας:
 - δυσφορία στον πολιτισμό (FREUD).
 - σύγκρουση ορθολογισμού-αυθωρμησίας (WEBER)
 - δημιουργία μοναδικάτατου ανθρώπου (MARCESE) και να κλείσει με:
 - το πως αναπτύσσεται η αντίληψη του εμείς και
 - πως η συσσώρευση δυσφορίας οδηγεί σε διαφοροποίηση - αμφισβήτηση.
 5. Για την πρώτη μόνο ενότητα των Οδηγιών παρατηρώ - παραβλέποντας πολλά δευτερευόντα τα σοβαρά αβλεπτήματα:
 - α. Οι δύο πρώτες σελίδες του χειρόγραφου είναι αμφίβολο αν χρειάζονται.
 - β. Στην τρίτη σελίδα (μέσο) προτείνονται συμπληρώσεις στο κείμενο του Φίλια, δηλαδή γίνεται πανελλήνια διακήρυξη της ανεπάρκειας του συγγραφέα (από ποιούς;)
 - γ. Στη σελίδα 4 (του χειρογράφου) αναγράφονται τρεις ερωτήσεις άσχετες με το

περιεχόμενο της ενότητας την οποία υποτίθεται ότι συνοδεύουν.

δ. Δείγμα ελληνομάθειας των συντακτών: η τρίτη φάση κοινωνικοποίησης αρχίζει... και συνήθως συμπληρώνει ή ακολουθεί τις δύο προηγούμενες" (σελίδα 4 του χειρδγράφου, λίγο παρακάτω από το μέσο). Πραγματικά και λογικά πάντα ακολουθεί και πάντα συμπληρώνει ή τροποποιεί η τρίτη φάση τις προηγούμενες.

αρ. τελευταία:

Νομίζω ότι έχουμε άλλα χρέη τώρα:

1. Να σεβαστούμε το συγγραφέα, τους συναδέλφους, τα παιδιά.
1. Στους τελευταίους οφείλουμε: οδηγίες οριστικές (σώστες) που υποσχεθήκαμε από τα Χριστούγεννα.

- Τρόπους εξέτασης σύμφωνους με τη διδασκαλία που υποδείξαμε.

1. Οδηγίες για τώρα:

- να δούμε το βιβλίο
- να υποδεικνύουμε να διδαχτεί με τη σειρά που έχουν τα κεφάλαια του.
- μπορεί να παρακαμφθεί το κεφ. IV όπου παρεμβάλλεται θεωρία δικαίου και ποινής.

(Επισυνάπτονται παρατηρήσεις).

Στη συνέχεια ο κ. Βώρος υπαινίσσεται ότι στο Τυπογραφείο υπάρχει για εκτύπωση βιβλίο Κοινωνιολογίας, το οποίο δεν έχει υπόψη της η Ο.Ε. της Κοινωνιολογίας. Ο.Ε. εκφράζει την απορία της.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης προτείνει αναβολή του θέματος.

Ο Πρόεδρος θέτει το ερώτημα στο Τμήμα, αν δέχεται ΝΑΙ ή ΟΧΙ την πρόταση του Βαρουχάκη.

Το Τμήμα ομόφωνα αποφασίζει να αναβληθεί η συζήτηση του θέματος.

ΘΕΜΑ 6ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης αναφερόμενος:

1) Στο έγγραφο αριθμ. Φ.211.17/17/Γ2/1551/9-3-83 της Δ/νσεως Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το οποίο διαβιβάζονται στο ΚΕΜΕ οι πράξεις της Επιτροπής κρίσης για τον εκσυγχρονισμό του διδ. βιβλίου του Γυμνασίου, Μαθηματικά Γ' Γυμνασίου των Δ. Παπαμιχαήλ κ.α., εισηγείται να εγκριθούν οι παραπάνω πράξεις και να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν οι μαθητές της Γ' Γυμνασίου σχ. έτους 1983-84.

Στη συνέχεια ο κ. Ν. Βαρουχάκης πληροφορεί το Τμήμα ότι οι συγγραφείς του βιβλίου μας παρέδωσαν το σώμα των Αύσεων των ασκήσεων του βιβλίου αυτού, μαζί με τη σχετική δήλωση για παραίτηση από οποιοδήποτε δικαίωμα (όπως έγινε και στην περίπτωση της Α' Γυμνασίου).

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης εισηγείται την προώθηση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ του σώματος των Αύσεων και της δηλώσεως των συγγραφέων προκειμένου να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ ξεχωριστό τεύχος με τίτλο "Μαθηματικά Γ' Γυμνασίου - Αύσεις των ασκήσεων " για τους μαθητές της Γ' Γυμνασίου σχ. έτους 1983-84.

2) Στο έγγραφο αριθμ. Φ.211.17/15/Γ2/524/7-3-83 της Δ/νσεως Εφ. Προγρ. Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το οποίο διαβιβάζονται στο ΚΕΜΕ οι πράξεις της Επιτροπής Κρίσης για τον εκσυγχρονισμό του διδ. βιβλίου του Λυκείου θεωρητική Γεωμετρία Α' Λυκείου των Δ. Παπαμιχαήλ κ.α. και εισηγείται να εγκριθούν οι παραπάνω πράξεις και να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν οι μαθητές της Α' Λυκείου για ο σχ. έτος 1983-84.

Στη συνέχεια ο κ. Ν. Βαρουχάκης πληροφορεί το Τμήμα ότι οι συγγραφείς του βιβλίου μας παρέδωσαν το σώμα των Αύσεων των ασκήσεων του βιβλίου αυτού, μαζί με τη σχετική δήλωση για παραίτηση από οποιοδήποτε δικαίωμα (όπως έγινε και στην περίπτωση της Α' Γυμνασίου).

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης εισηγείται την προώθηση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ του σώματος των Αύσεων, και της δηλώσεως των συγγραφέων προκειμένου να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ ξεχωριστό τεύχος με τίτλο "Θεωρητική

Γεωμετρία" Α' Λυκείου, Λύσεις των ασκήσεων" για τους μαθητές της
Α' Λυκείου σχ. έτους 1983-84.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει: Ύστερα από το έγγραφο αριθμ. Φ.272/Δ2/5045/10-3-83 του Υφυπουργού κ. Π. Μώραλη, με το οποίο πραγματοποιήθηκε η απόσπαση στο ΚΕΜΕ του Κ. Σολδάτου, εισηγείται σύμφωνα και με σχετική απόφαση του Τμήματος (πράξη 7/83) την ένταξη του Κ. Σολδάτου στην Ομάδα συγγραφής για τα βιβλία της Γ' Λυκείου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

ΘΕΜΑ 7ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης εισηγείται να χορηγηθεί αντίγραφο πρακτικού στον κ. Γερ. Μπούλαρη με το οποίο δεν θεωρήθηκαν χρήσιμα βιβλία του που είχαν υποβληθεί στο ΚΕΜΕ για κρίση.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Θέμα 4ο: Έγινε ανταλλαγή απόψεων και το Τμήμα αποφάσισε να ολοκληρώσει το
θέμα σε επόμενη συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Α. Αδαμόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφονίου

Δ. Ζαραφονίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Π ρ ά ξ η 27/83

Σήμερα, 22-3-83, ημέρα Τρίτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε εκτάκτως στο γραφείο του αντιπροέδρου του ΚΕΜΕ κ. Φάνη Κακριδή με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλοι Β, Κ. Συριόπουλος, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, γιατί απουσίαζε στο ΥΠΕΠΘ για ιδιωτική υπόθεση, Στ. Παπασημακόπουλος, στο ΥΠΕΠΘ (γραφείο Διεθνών Σχέσεων), Ι. Σκορδίλης γιατί ήταν στη ΣΕΛΜΕ και Β. Θεοδωρακόπουλος γιατί είχε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. - Γνωμοδότηση για το Σχέδιο Π.Δ. "Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων που ρυθμίζουν θέματα των Σχολείων Μ.Ε."

Εισηγητής: κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

. / .

Θ έ μ α 1ο : Γνωμοδότηση για το Σχέδιο Π.Δ. "Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων που ρυθμίζουν θέματα των Σχολείων Μ.Ε."

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ έστειλε για γνωμοδότηση σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ2/ 675/18-3-83 έγγραφό της. Με το Π.Δ. αυτό ρυθμίζονται θέματα εξετάσεων των τάξεων του Γενικού Λυκείου και συγκεκριμένα:

α) Με το πρώτο άρθρο ορίζεται ο τρόπος εξέτασης των μαθημάτων γενικής παιδείας" της Γ' Λυκείου καθώς και των μαθηματικών της 2ης δέσμης και των Οικονομικών της 4ης δέσμης των προπαρασκευαστικών μαθημάτων.

β) Με το δεύτερο άρθρο ορίζεται ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας της Β' ημερησίου Λυκείου (άρα και της Γ' του Εσπερινού Λυκείου), όπως και ο τρόπος εξέτασης του ίδιου μαθήματος των μαθητών της Γ' Λυκείου (άρα και της Δ' Εσπερινού Λυκείου) στην περίπτωση που οφείλουν να υποστούν εξέταση στο σχολείο τους και όχι σε "γενικές εξετάσεις", για να λάβουν απολυτήριο Λυκείου.

Επειδή οι ρυθμίσεις που περιέχονται στο σχέδιο Π.Δ. για το οποίο γνωμοδοτούμε εξυπηρετούν τη σχολική πράξη και συμπίπτουν με τις θέσεις που παλαιότερα και πρόσφατα διατύπωσε το Τμήμα για τα θέματα αυτά, εισηγούμαι να γίνει δεκτό το σχέδιο Π. Δ/τος με τις εξής παρατηρήσεις:

α) Το εδάφιο β της παρ. του άρθρου 2 να διατυπωθεί ως εξής:
"Απαντούν σε τέσσερις παρατηρήσεις, από τις οποίες είναι δύο γραμματολογικές ή πραγματολογικές ή αισθητικές, που λαμβάνονται από τα κείμενα που διδάχτηκαν στην τάξη, μία εξεταζόμενη γραμματική και μια συντακτική, που λαμβάνονται από το εξεταζόμενο κείμενο".

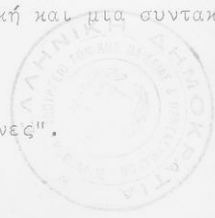
β) Στην παρ. 2 του άρθρου 2:

ι) Να διαγραφεί, στο δεύτερο στίχο, η λέξη "εκείνες".

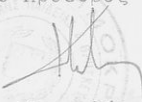
ιι) Στα εδάφια α και β η φράση "μέχρι 12 στίχους"

να γίνει "από 10 έως 12".

ιιι) Η φράση "Στο ίδιο Υφυπουργό" να γίνει "Στον ίδιο ..."

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου.
Στο σημείο αυτό τερματίστηκε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 26/83

Σήμερα 23.3.83, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε
ην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή
τικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.
Λαβαν μέρος στην συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος,
Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης,
Ψύλλου Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδής, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ.
Ψάκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιου, φιλόλογος.
Αν έλαβε μέρος στην συνεδρίαση ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί είχε κανονική άδεια.
Η συνεδρίαση με πρόσκληση του Προέδρου παραβρέθηκε η Ο.Ε. Ιστορίας.

Θέματα ημερήσιας διάταξης

- Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα στα Γυμνάσια και Λύκεια του μηχανήματος που προ-
τίνει ο κ. Λεμονάκης. Εισηγητής: Λ. Αδαμόπουλος.
- Γνωμοδότηση για το διορισμό των Σταματιάδου Ολ. και Σταμάτλου Αλ. ως καθηγητών
Καλλιτεχνικών στη Μ.Ε. Εισηγητής: Λ. Αδαμόπουλος.
- Πειραματική εφαρμογή σχεδίου αυτοεπιμόρφωσης διδακτικού προσωπικού Μ.Ε. Εισηγη-
τής: Δ. Σακκάς.
- Ιστορία Γ' Λυκείου β' τεύχος. Εισηγητές: Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, Κ. Συριόπουλος.
- Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (συμπληρωματική ύλη).
Εισηγητής: Ν. Παπαδόπουλος.
- Το μάθημα Ιστορίας Δεσμής Γ' Λυκείου (1983/84).
- Εισήγηση Ο.Ε. Ιστορίας - συνδέχεια της συζήτησης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα επικύρωσε τα πρα-
τικά της 26/83 πράξεως και της 27/83 πράξεως. (Έκτακτη συνεδρία). Στη συνέχεια
σχίσε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ έ μ α 1ο : Γνωμοδότηση για τη χρησιμότητα στα Γυμνάσια και Λύ-
κεια του μηχανήματος που προτείνει ο κ. Λεμονάκης.

Θ υ. Λ. Αδαμόπουλος λέγει:

Η Δ/ση εποπτικών μέσων διδασκαλίας του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της
ΣΤ2/1016/4777/15-11-82 μας διαβιβάζει αίτηση του Μ. Λεμονάκη, ο ο-
ποίος ζητά να γνωμοδοτήσουμε για τη χρησιμότητα μιας συσκευής του
για την εξήγηση της ανισότητας ημέρας - νύκτας και άλλων ουράνιων
φαινομένων.

Η προσπάθεια του κ. Μ. Λεμονάκη είναι επαινετή γιατί μολονότι
δεν είναι ειδικός ασχολείται με εκπαιδευτικά θέματα θέλοντας να βοη-
θήσει στην εποπτικότερη διδασκαλία μαθημάτων, όπως η Φυσική Γεωγραφία
και η Κοσμογραφία.

Η συσκευή όμως που έχει κατασκευάσει αντί να βοηθήσει τη διδα-
σκαλία μάλλον θα δημιουργήσει σύγχυση στους μαθητές, γιατί δεν ανα-
παράγει, όπως θα έπρεπε, τις πραγματικές κινήσεις της Γης γύρω από
τον ήλιο και γύρω από τον άξονα της. Γι' αυτό και επειδή υπάρχουν
στο εμπόριο άλλες καλύτερες ανάλογες συσκευές οι οποίες αναπαράγουν
τις κινήσεις που εκτελεί η Γη και εξηγούν με το σωστό τρόπο τα διάφορα
ουράνια φαινόμενα, εισηγούμαι να μη κριθεί ως χρήσιμη η κρινόμενη
συσκευή.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

Θέμα 2ο : Γνωμοδότηση για το διορισμό των Σταματοάδου Ολ. και Σταμόγλου Αλ. ως καθηγητών Καλλιτεχνικών Μ.Ε.

Ο.κ. Αδαμόπουλος λέγει:

"Η Δ/ση Προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σεως με το έγγραφο της Δ2/516/21-2-1983 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Ολυμπίας Χ. Σταματοιάδου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των Καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται από την 777/17-7-80 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΕΑ το δίπλωμα διακοσμήσεως που πήρε η Ο. Χ. Σταματοιάδου από την Ακαδημία Καλών Τεχνών της Ρώμης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα Ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Εξάλλου όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Ο. Χ. Σταματοιάδου είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των Καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι η Ο. Χ. Σταματοιάδου είναι απόφοιτη του Ελληνικού Εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου, όπως ο Ν.309 (αρθρ. 35 παρ. 4) ορίζει, εισηγούμαι να θεωρηθεί αυτή ως ικανή να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγήτρια Καλλιτεχνικών".

"Η Δ/ση Προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σεως με το έγγραφο της Δ2/25893/10-3-1983 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά του Α. Γ. Σταμόγλου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτός είναι ικανός να διδάξει το μάθημα των Καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται από την αρ. 236/79/5-6-81 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΕΑ το δίπλωμα Σκηνογραφίας που πήρε ο Α. Γ. Σταμόγλου από την Ανωτέρα Σχολή Καλών Τεχνών "Π.Π. Μπενηόβ" της Γασκένδης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Εξάλλου όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών του ο Α. Γ. Σταμόγλου είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των Καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι ο Α. Γ. Σταμόγλου είναι απόφοιτος του Ελληνικού Εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου όπως ο Ν.309 (αρθρ. 35 παρ.4) ορίζει, εισηγούμαι να θεωρηθεί αυτός ως ικανός να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγητής Καλλιτεχνικών.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

Θ έ μ α 3ο : Πειραματική εφαρμογή σχεδίου αυτοεπιμόρφωσης διδακτικού προσωπικού Μ.Ε.

Στην αρχή ο κ. Σακκάς ανακοίνωσε ότι σύμφωνα με το έγγραφο αριθ. Φ. 818.2/Ζ1/269 της Δ/σεως Εφ. Πρ. Μ.Ε. ανακοινώνεται ίδρυση τάξεων Υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων το σχ. έτος 1982-83.

Στην συνέχεια ο κ. Δ. Σακκάς λέγει:

"Έχω τη γνώμη ότι προσπάθειες για έρευνες στο χώρο της επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού πρέπει να ενθαρρύνονται, γιατί σ' αυτό το χώρο υπάρχει μεγάλο κενό στη χώρα μας. Εισηγούμαι λοιπόν να γίνει η έρευνα όπως ορίζει το έγγραφο αριθ. Γ2/2680/17-12-82 του Υπουργείου Παιδείας και όπως πάλι θα ρυθμίσει τις λεπτομέρειες το Υπουργείο. Είναι απαραίτητο όμως να επιλεγούν δυο πρόσωπα απολύτως κατάλληλα γι' αυτό το σκοπό. Το πιο κατάλληλο πρόσωπο γι' αυτή την έρευνα που έχω να προτείνω είναι ο Δημήτριος Αλεξόπουλος, Γυμνασιάρχης, αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ. Έχει πάρει διδακτικό πριν 2 ή 3 χρόνια από την Αγγλία σε αντικείμενο που ακριβώς έχει σχέση με το πώς γίνεται μια επιστημονική έρευνα, γνωρίζει άριστα την Αγγλική, έχει ζωηρό ενδιαφέρον για την έρευνα και παρακολουθεί την επιστήμη όσο λίγοι (πρόσφατα έλαβε μέρος σε δυο σεμινάρια για εκπαιδευτικά θέματα που έγιναν στην Αγγλία)".

Το Τμήμα αφού έλαβε υπόψη του

- α) Το αριθ. Γ2/2680/17-12-82 έγγραφο του Υπουργείου Παιδείας
- β) Την εισήγηση του κ. Σακκά και
- γ) Τη συζήτηση που ακολούθησε,

αποφασίζεται

Εισηγείται να γίνει η ζητούμενη έρευνα όπως προβλέπει το έγγραφο Γ2/2680/17-12-82 έγγραφο του Υπουργείου Παιδείας. Για τους φιλολόγους που θα εφαρμόσουν το σχέδιο της έρευνας προτείνει τους:

1. Δημήτριο Αλεξόπουλο, Γυμνασιάρχη, αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ,
2. Ιφιγένεια Μαστρογιάννη, φιλόλογο του Λυκείου Αγίου Φανουρίου Αυτικής Αττικής.

Η παρευρισκόμενη στη συνεδρίαση του Τμήματος Γεωργία Ξανθάκου πήρε το λόγο και ενημέρωσε το Τμήμα για τις δραστηριότητες του Κέντρου Μελετών και Αυτομόρφωσης (τμήμα του Κέντρου Μεσογειακών Μελετών) που ασχολείται εδώ και τρία χρόνια για το θέμα της αυτομόρφωσης. Ανέπτυξε τις βασικές αρχές της μεθοδολογίας (ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών - λειτουργία σε μικρές ομάδες - πίστη στον άνθρωπο ως πηγή γνώσεως και εμπειρίας - αμφισβήτηση των αυθεντιών) και τόνισε ότι η προσπάθεια αυτή είναι πολύ θετική και απαραίτητη στη Μ. Εκπαίδευση γιατί οι επιμορφωτικές ανάγκες είναι πολλές και οι αρμόδιες σχολές δεν προλαβαίνουν ν' ανταποκριθούν σ' αυτές τις ανάγκες.

Πρόσθεσε ακόμη ότι τα σημερινά οξυμμένα προβλήματα της νεολαίας επιβάλλουν ταχύτατη επιμόρφωση διδακτικού και διοικητικού προσωπικού.

Μετά από αυτά εισηγήθηκε να γίνει δεκτή η πρόταση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συμμετοχή ελλήνων καθηγητών στην έρευνα: ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών στα ελληνικά σχολεία (Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Κρήτη).

Προτείνει δε τη συμμετοχή στην έρευνα της φιλολόγου καθηγήτριας Ιφιγένειας Μαστρογιάννη που υπηρετεί στο Λύκειο Αγίου Φανουρίου Δυτικής Αττικής.

Η κ. Μαστρογιάννη γνωρίζει καλά την Αγγλική και έχει παρακολουθήσει σεμινάρια επιμόρφωσης του ΚΕ.ΜΕ.Α που έχουν γίνει ήδη στη χώρα μας. Έχει αφομοιώσει τη μεθοδολογία και τρέφει ιδιαίτερο ζήλο για την αυτομόρφωση.

Ο κ. Φ. Κακριδής μειοψηφεί, γιατί θεωρεί το πρόγραμμα αυτό ακατάλληλο για την ελληνική πραγματικότητα. Στην Αγγλία και στη Σουηδία έχουν δυσκολίες ανθρώπινης επικοινωνίας και γι αυτό παρόμοια προγράμματα (που βασικά ακολουθούν το μοντέλο της λεγόμενης "ομαδικής ψυχοθεραπείας") είναι απαραίτητα και σημειώνουν επιτυχία. Αν υπάρξει και κάποια "ελληνική μορφή" κατάλληλη για τον τόπο μας, αυτή οπωσδήποτε δε θα μας τη διδάξει ο Άγγλος ειδικός.

Η εισήγηση του κ. Δ. Σακκά γίνεται αποδεκτή με μειοψηφία του κ. Φ. Κακριδή.

Θέμα 4ο : Ιστορία Γ' Λυκείου β' τεύχος.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"1. - Επειδή έχω παρακολουθήσει τις λεπτομέρειες συνεργασίας συγγραφέων και κριτών μπορώ να πω ότι το αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής υπήρξε γόνιμο.

2. - Ευχαριστίες οφείλουμε στην Επιτροπή Κρίσης για το έργο που επιτέλεσε. Το έργο της ήταν δύσκολο.

3. - Αν είχα καιρό, θα συζητούσα μερικές θέσεις της Επιτροπής Κρίσης, που φαίνεται να διέπονται από μία αδιόρατη αρχή ότι η Επιτροπή Κρίσης διαμορφώνει τη συγγραφή (π.χ. η τελευταία φράση στο διαβιβαστικό του Προέδρου της Επιτροπής Κρίσης:"αφού οι συγγραφείς αποδεχτούν τις παρατηρήσεις της Επιτροπής"). Η επιστημονική αντίληψη υποδεικνύει τουλάχιστο την αποδοχή της ιδέας ότι ενδέχεται και ο άλλος να έχει δίκιο.

4. - Δυο λόγια για τους συγγραφείς και την προσπάθειά τους: είχαν προβλήματα σύνθεσης - αξιολόγησης - έκτασης, χωρίς ένα προηγούμενο υπόδειγμα. Και είχαν να υπερνικήσουν ορισμένες καθιερωμένες αντιλήψεις και καθιερωμένες σιωπές. Νομίζω έκαναν ένα άθλημα, που θα αποτελεί χρήσιμη αφετηρία για οποιονδήποτε που θα εργαστεί για το ίδιο θέμα στο μέλλον!".

Ο κ. Κ. Συριόπουλος λέγει:

"Υπ' όψιν μου έτεθη η Πράξις της 'Επιτροπής κρίσεως καί φωτοαντίγραφον 250 σελίδων έντύπων κατά τά 3/4 καί χειρογράφων ή δακτυλογραφημένων κατά το 1/4, εἰς πρωτοφανή ἀκαταστασίαν μέ πολλαπλᾶς ἀριθμήσεις τῶν σελίδων, προσθήκας, διαγραφάς, διορθώσεις καί κρίσεις, ἐπὶ τοῦ κειμένου ἢ εἰς τὰ περιθώρια, καί ἐνίοτε χάσματα τοῦ κειμένου ἀπὸ σελίδα εἰς σελίδα, τό ὅποιον διακόπτεται, προφανῶς διὰ τήν παρεμβολήν έντύπων κειμένων, ὥστε ἡ παρακολουθήσις τοῦ κυρίου νοήματος τοῦ τεύχους νά καθίσταται δυσχερής διὰ τόν ἀναγνώστην. Τό ἐν λόγω χειρόγραφον μοῦ ἐδόθη

τρεῖς ἡμέρας πρό τῆς συζητήσεως καί ἡ πρᾶξις τῆς Ἐπιτροπῆς κρίσεως μίαν ἡμέραν πρό τῆς συζήτησεως τοῦ βιβλίου, ὥστε ἀπλῆν ἐπισκόπησιν τοῦ κειμένου, ἐν συνδυασμῷ πρός τὰς παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, μου ἦτο δυνατόν νά κάμω ἐντός τοῦ διατιθεμένου χρόνου. Τό τεῦχος καλύπτει τήν περίοδον ὡς τόν Καποδίστρια.

Τό Τμήμα νομίζω ὅτι πρέπει νά ἐγκρίνῃ τήν Πρᾶξιν τῆς Ἐπιτροπῆς οὐχί ὅμως καί τό κείμενον τοῦ Τεύχους εἰς τήν μορφήν, τήν ὁποίαν ὑποβάλλεται εἰς αὐτό, διότι δέν εἶναι σαφές ἐκ τοῦ κειμένου ὅτι οἱ συγγραφεῖς συνεμορφώθησαν πρός τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιτροπῆς κατά τήν τελικήν κρίσιν, τῆς 15-2-1983, ὅρον τιθέμενον εἰς ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τήν ἔγκρισιν τοῦ βιβλίου.

Οὕτως εἰς τήν μορφήν πού τό κείμενον τοῦ βιβλίου ἐτέθη ὑπ' ὄψιν μου δέν εἶναι σαφές ἂν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν οἱ παρατηρήσεις π.χ. τῆς ἐπιτροπῆς σελ. 36 τοῦ χειρογράφου "Νά χρησιμοποιηθῇ το βιβλίον τοῦ Κοντογιάννη. Στόν Κορδάτο ὑπάρχουν κενά καί ἀνύπαρκτες ὑπογραμμίσεις" ἢ εἰς τήν σελίδα 72, ὅπου μετὰ θαυμαστικοῦ σημειοῦται "χωρίς ἀναφορά τῶν λόγων πού προεκάλεσαν τήν ἐγκύκλιον 19 (τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', ἡ παράθεσις) δέν βοηθεῖ στήν ὁρθή ἐρμηνεία" καί ἡ αὕτη παρατήρησις ἐπαλαμβάνεται εἰς τήν σελίδα 95.

Ἐπί πλέον ὡς παρατηρεῖ καί ἡ Ἐπιτροπή (Πραξ. 18.1.83 σελ.3) - "Τά στρατιωτικά γεγονότα ἐκτίθενται περιληπτικῶς" καί "ὅτι πρέπει νά συμπυκνωθῇ τό κεφάλαιο διὰ τούς ἐμφυλίους πολέμους". Καί πράγματι εἰς τό τεθῆν ὑπ' ὄψιν μου χειρόγραφον ἐν ᾧ διὰ τὰ πλεμικά γεγονότα των τεσσάρων πρώτων ἐτῶν τῆς ἐπαναστάσεως διατίθενται 24 σελίδες (σελ. 97-121) διὰ τόν ἐμφύλιον πόλεμον καί τὰς προστριβάς μεταξύ τῶν Ἑλλήνων διατίθενται 43 σελίδες (σελ. 127-170).

Νομίζω τοιαύτη μονομερής ἀνάπτυξις τῆς νεωτέρας μας ἱστορίας ὅτι παιδαγωγικῶς εἶναι ἀπαράδεκτος καί φοβουμαι ὅτι θά ἐπισύρῃ δριμυτάτας ἐπικρίσεις τοῦ τύπου κατά τοῦ Ὑπουργείου καί τοῦ ΚΕΜΕ, ἂν τό χειρόγραφον σταλῇ εἰς τό τυπογραφεῖον εἰς τήν μορφήν ὑπό τήν ὁποίαν ἐτέθη ὑπ' ὄψιν τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων δέν εἰσηγοῦμαι τήν ἔγκρισιν τοῦ χειρογράφου ὡς ἔχει ὑπό τοῦ Τμήματος Μέσης.

Κατά τήν ἀρχικήν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ βιβλίου διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων, κατὰ τήν συνεδρίαν τῆς 29-7-1982, εἶχα ὑποστηρίξει τήν γνώμην, τόσον ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ τεύχους ἐκείνου ὅσον καί ἐκ τῶν χρονικῶν ὁρίων, ὅτι δέν θά ἦτο δυνατόν ἐγκαίρως νά παρασκευασθῇ διὰ τό τρέχον ἔτος διδακτικόν βιβλίον τῆς τρίτης Λυκείου, ἡ μορφή τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναγγελθῇ ὅτι θά διεσπάτο εἰς δέσμας μαθημάτων τεσσάρων κατευθύνσεων, καί μειοψήφισας τότε προέτεινα τήν ἀνατύπωσιν τοῦ παλαιοῦ βιβλίου συμπληρωμένου διὰ συγγραφῆς Τεύχους τῆς συγχρόνου περιόδου τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία δέν περιελαμβάνετο εἰς τό παλαιόν βιβλίον, καί τοῦτο διὰ τό τρέχον μόνον ἔτος. Νομίζω ὅτι τά πράγματα ἐπληθήευσαν τάς τότε προβλέψεις μου. Ἐπειδὴ καί πάλιν διὰ νά ἐκδοθῇ τό βιβλίον πρέπει νά προσαρμοσθῇ πρὸς τάς ὑποδείξεις τῆς Ἐπιτροπῆς καί ἤδη τό σχολικόν ἔτος λήγει, ἂν τό Τμήμα ἐπιφυλαχθῇ νά ἐκφέρῃ γνώμην, ἕως ὅτου τεθῇ ὑπ' ὄψιν του τό βιβλίον εἰς τελικὴν μορφήν, ἀπομένει ἢ νά ἐκδοθῇ το βιβλίον ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ΚΕΜΕ ἢ νά ἀπορριφθῇ. Ἐάν πάντως τό Τμήμα ἀποφασίσῃ νά ἐγκρίνῃ τό βιβλίον, χωρίς νά τεθῇ ἡ τελικὴ μορφή τούτῃ ὑπ' ὄψιν του, ἐγώ, συνεπῆς καί πρὸς τήν παλαιάν μου ὑπόφ., θά μειοψηφίσω κα πάλιν".

Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει:

"Το βιβλίο της "Νεότερης και σύγχρονης ιστορίας" της Γ' Λυκείου, ἔτσι τμηματικά που μας υποβάλλεται για κρίση, δημιουργεῖ ορισμένης δυσκολίες. Μία ἀπ' αὐτές εἶναι ἡ ἐκτασή του, που δεν ξέρουμε πόση θά εἶναι τελικά. Μια ἄλλη εἶναι ἡ διάρθρωση των κεφαλαίων του, που κι αὐτὴ δεν την ξέρουμε, ἐκτός ἀπὸ τα μέρη του βιβλίου που τυπώνονται. Το β' τεύχος που κρίνουμε τώρα εἶναι χωρίς πίνακα περιεχομένων, κι ἔτσι οὔτε του κρινόμενου τεύχους τῇ συνολικῇ εικόνα δεν ἔχουμε. Μια τρίτη δυσκολία ἔχει σχέση με τα παραθέματα που εἶναι ἀφθονα ἀλλὰ που ο ὄγκος τους δεν εἶναι δυνατό να εκτιμηθεῖ στη φάση αὐτή. Ὅλα αὐτά και ἄλλα, ὅπως εἶναι ἡ κακή κατάσταση του χειρόγραφου, που σ' ἓνα μεγάλο μέρος του εἶναι μὴ ἀναγνώσιμο, ἐμποδίζουν τῇ συνολικῇ και ὄχι μόνο αὐτῇ, ἐκτίμηση τοῦ βιβλίου

Υποθέτω ότι η επιτροπή κρίσης με τις παρατηρήσεις της - πάμπολλες πράγματι και συστατικές - "διορθώνει", δηλαδή αποκαθιστά στο ορθό τα σφάλματα της συγγραφής. Αυτό το θεωρώ αυτονόητη προϋπόθεση και δεδομένο για τη δική μου κρίση, του μη ειδικού. Και φυσικά δεν είμαι εγώ σε θέση να ελέγξω ούτε την ακρίβεια του εξιστορούμενου ούτε την αυθεντικότητα των παρατιθέμενων κειμένων. Ωστόσο κάποιες ενδείξεις φανερώνουν ότι χρειαζόταν ακόμα πιο προσεχτική ανάγνωση του κειμένου της συγγραφής. Έτσι στο κεφ. για το "Νεοελληνικό διαφωτισμό" (σελ. 59 κεφ.) μιλούν οι συγγραφείς για την τάση πολλών να αλλάξουν τα βαπτιστικά τους ονόματα με αρχαία και φέρνουν ένα παράδειγμα: "Το 1817 π.χ. στις Κυδωνίες οι μαθητές αποφάσισαν να συντάξουν ένα ψήφισμα και το υπόγραψαν ο καθένας με δυο ονόματα: Τζάνος - Επαμεινώνδας, Κωνσταντίνος - Χαβρίκι Χαράλαμπος - Πausανίας" (σελ. 61). Πρόκειται για το γνωστό "Ψήφισμα" των τροφίμων του "Ελληνομουσείου" των Κυδωνιών, που αρχίζει με τη φράση: "Θεός ἡγείσθω παντός ἔργου καὶ λόγου". (Μ. Τριανταφυλλίδη, Νεοελλ. Γραμμ., τ. Α΄ Ιστορ. Εισαγ. σελ. 447). Το παράθεμα όμως που μνημονεύουν παρμένο από το Δημαρά, είναι άλλο, άσχετο με το περιστατικό αυτό, που το χειρότερο - παρέσυρε την επιτροπή κρίσης να "διορθώσει" το κείμενο των συγγραφών ως εξής: "Το 1817 π.χ. στις Κυδωνίες οι δάσκαλοι συντάσσουν ένα ψήφισμα" κ.τ.λ. - πράγμα που δεν είναι σωστό. Μερικές γλωσσικές παρατηρήσεις (μνημονεύεται η σελίδα της συγγραφής. Στο αντίτυπο που είδα είναι περισσότερες): εξασθένιση, χρειαζόνταν, αυτά τα δύο στοιχεία τα πρόσφεραν (54), ανεξίθρησκίας (59), εκδώσανε, εθελοδοουλίας (63), υποστήριξε θέσεις αντίθετες προς τις θέσεις του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, μοιρολατρίας (67), Έλληνες γαιοκτήμονες (74), Μέσα από τις τελευταίες κοινωνικές ομάδες (77), Εταιρεία (83), στην Οδησό, τρεις, γι' αυτό (84), Φιλικής, ποιοι (88), καλούνταν να απαντήσει, Συγκεκριμένα, Ισμαήλιο (92), ηρωικών, μια (96), Λιβαδειά, πιο (97) Βεσσαραβία (97), ποια, ποιους, ποιο, γη (122), αναδείχτηκαν, επιδίωξαν (127), Καλτετζών (132), εμφύλιου πολέμου, κει, ως πρόεδρο ως μέλη, που στις αρχές Ιουλίου, προκρίτους (151), Τριφυλίας, στους Πελοποννησίους, άλλοι τούς έκλεισαν, εμφύλιων συγκρούσεων, θλιμμένος, δια-

γράφονται από "Ο Γέρος του Μοριά 13 Νοεμβρ. 1824" (158), βλ. παρακάτω, καταρχήν, επιτέλους (166), ηρωική (171), φιλελεύθερων πώς ιδεών (191), συνέπηξαν, METTERNICH (192), ανάμειξης (194) κ.ά.

Γενικά - κρατώντας πάντα τις επιφυλάξεις που σημείωσα στην αρχή έχω τη γνώμη πως το βιβλίο μπορεί να προχωρήσει.

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει:

"Δεν είχα το χρόνο να διαβάσω το βιβλίο με άνεση. Δεν το θεώρησα άλλωστε απαραίτητο. Γιατί το βιβλίο, όπως πληροφορούμαι, βρίσκεται ήδη στο τυπογραφείο. Ως προς το περιεχόμενο στα γεμικά του σημεία οπωσδήποτε δεν έχω αντίρρηση. Η αντίρρησή μου περιορίζεται στην έκταση του βιβλίου που είναι πολύ μεγάλη και στις πολλές λεπτομέρειες σε ονόματα, χρονολογίες κ.τ.λ. που βαρύνουν υπερβολικά το μαθήτη".

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

"Το Τμήμα έχει μπροστά του την από 15-2-1983 πράξη της Επιτροπής Κρίσεως που με την εκπλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων, "νομίζει ότι και το Τμήμα αυτό του βιβλίου είναι κατάλληλο για σχολική χρήση". Δεν μπορούμε να μη λάβουμε σοβαρά υπόψη μου την απόφαση αυτή της Επιτροπής ούτε να επιτιμήσουμε το γεγονός ότι και το τεύχος αυτό, όπως και το προηγούμενο που ήδη έχει εκδοθεί, είναι καλύτερο από το σχολικό βιβλίο που χρησιμοποιήθηκε ως το προηγούμενο σχ. έτος (των Θεοδωρίδη - Λαζάρου). Όμως νομίζω ότι οφείλουμε εξίσου να λάβουμε υπόψη μας:

1. - Ότι δεν μπορούμε να εκφέρουμε οριστική κρίση για το βιβλίο αφού το μεγαλύτερο - και ίσως το σημαντικότερο - μέρος του ακόμα δεν έχει εμφανιστεί. Μόνο η ανάγνωση της εργασίας που ανατέθηκε στους συγγραφείς στο σύνολό του θα μας δώσει το δικαίωμα να διατυπώσουμε οριστική κρίση.

2. - Οι εκτυπώσεις από το ήδη εκτυπωμένο πρώτο τεύχος (ως το 181) όπως και οι πρώτες πληροφορίες για την εξυπηρέτηση της σχολικής πράξης δεν είναι ενθουσιαστικές. Προσδοκούμε ένα βιβλίο με ανανεωμένο, σύγχρο-

νο πνεύμα, με σεβασμό του αναγκαστικά περιορισμένου ωράριου διδασκαλίας του μαθήματος και απ' αυτού είδαμε ένα βιβλίο που πέρα από την εντυπωσιακή εικονογράφηση και την παράθεση κειμένων που τεκμηριώνουν τα γεγονότα (πράγμα όμως που από το 1966 είχε ήδη κάνει ο κ. Καλοκαιρινός) πολύ μικρής έκτασης και ουσίας "ανανέωση" εμφανίζει. Φυσικά πολλές από τις αδυναμίες του είχαν επισημανθεί από το Τμήμα, αλλά οι συγγραφείς, απ' ό,τι φαίνεται, δεν θεώρησαν απαραίτητο να τις αξιοποιήσουν. Εμείς πρόθυμα θα τις επαναλάβουμε, όταν έρθει το βιβλίο για ανατύπωση.

3. - Τι θα γίνει με την έκταση του βιβλίου στο σύνολό του; Ήδη το α' τεύχος έχει 230 σελίδες μεγάλου σχήματος, το δεύτερο έχει κι αυτό τον όγκο του και τα υπόλοιπα (δύο ακόμη ή περισσότερα;) θα έχουν το δικό τους. Ποιός μπορεί υπεύθυνα να μας διαβεβαιώνει ότι το βιβλίο θα έχει τελικό έκταση λιγότερο από 700 σελίδες μεγάλου σχήματος; και πώς θα αντικρίσουν οι μαθητές έναν τέτοιο ογκόλιθο - για να τον διδαχτούν μέσα στο γνωστό ωράριο; Μήπως θα επαναλάβει ο κ. Βώρος το δεν πειράζει όση έκταση και να πάρει το βιβλίο θα δημιουργηθούν ανάγκες στη σχολική πράξη που θα τις καλύψει. Αυτή η διαβεβαίωση θυμίζει τον τρόπο με τον οποίο αδέξιλος ράφτης καθησυχάζει τον αγανακτισμένο πελάτη που πλέει κι ριολεκτικά μέσα στο καινούριο κουστούμι: "Μη κάνετε έτσι, βελτιώστε το διάταξά σας, βάλτε 20 κιλά παραπάνω, να δείτε τότε τί ωραία θα σας έρχεται το κουστούμι".

4. - Ότι οι παρατηρήσεις στην πράξη της Επιτροπής κάνουν ούτε λίγο ούτε πολύ 4 σελίδες (σελ. 2-5) και ότι απείρες μικρότερες σημασίες παρατηρήσεις - καταχωρίστηκαν πάνω στα χειρόγραφα. Και αναρωτιόμαστε: κατά πόσο το βιβλίο που θα τυπωθεί είναι πόνημα των συγγραφέων και κατά πόσο της Επιτροπής; Ποιόν πείθει η εργασία των συγγραφέων, όταν δέχεται τόσες παρατηρήσεις - και με αξιοθαύμαστη ευκολία της υιοθετεί όλες - δεν αμφισβητεί καμιά.

5. - Η εντύπωση ότι οι συγγραφείς ενεργούν με προχειρότητα φτάνει κανείς να δει τις σελίδες 1-10 του "συνημμένου 1" που έδωσαν οι συγγραφείς μαζί με το απαντητικό τους έγγραφο στην Επιτροπή. Η Επιτροπή αναγκάστηκε να διαγράψει ως απαράδεκτο το 2/5 του κειμένου αυτού και να διορθώνει σε δεκάδες περιπτώσεις ό,τι τελικά έκρινε ότι μπορεί να παραμείνει.

6. - Αναλογίζομαι τελικά ποιά θα είναι η οριστική εντύπωση από το σύνολο της συγγραφής. Αν πρωταρχική απαίτηση από ένα σύγγραμμα (πολύ περισσότερο από ένα διδακτικό εγχειρίδιο) είναι η κάθε ενότητα να έχει έκταση ανάλογα με τη σημασία της μέσα στο σύνολο, πως θα εξηγηθεί η δυσαναλογία που παρατηρείται ανάμεσα στο α' και β' τεύχος; Πιο συγκεκριμένα: για γεγονότα (β' τεύχος) όπως τα Δερβενάκια, το Φαρά, τη Γραβιά γίνεται "απλή μνεία" (φράση της Επιτροπής), την ώρα που (στο α' τεύχος) ο Λουδοβίκος ΙΕ' πιάνει μια σελίδα (131) με μνεία άλλων 4 ανθρώπων του περιβάλλοντός του και η παλινδρόωση των Στούαρτ περίπου 2 σελίδες (99-100) και η Αντιμεταρρύθμιση 4 σελίδες (67-70), ύστερα από 2 1/2 σελίδες για τον Καλβινισμό (63-65).

7. - Οι εισηγητές μας είναι διχασμένοι, ή μάλλον τριχασμένοι: ο κ. Βώρος είναι τόσο πεπεισμένος για την καταλληλότητα του βιβλίου ώστε μας καλεί να το εγκρίνουμε χωρίς καμιά επιφύλαξη ή παρατήρηση, ο κ. Συριόπουλος απόλυτα απορριπτικός, ο κ. Τομπαζής, ύστερα από ουσιαστικές παρατηρήσεις, το εγκρίνει με επιφυλάξεις.

Όλα αυτά (παρ. 1-7) με οδηγούν στις ακόλουθες προτάσεις:

- α) Να θεωρήσουμε ότι το β' τεύχος του βιβλίου "Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη" μπορεί προσωρινά να εξυπηρετήσει τις διδακτικές ανάγκες του μαθήματος της Ιστορίας. Η οποιαδήποτε έγκρισή μας πρέπει να διατυπωθεί με επιφύλαξη, αφού δεν έχουμε δει το έργο στο σύνολό του.
- β) Από τώρα να μεριμνήσουμε για νέα συγγραφή: η σχολική πράξη του Λυκείου απαιτεί εγχειρίδιο ιστορίας με έκταση ανάλογη με το διατιθέμενο ωράριο, με ανανεωτικό πνεύμα και παραδεκτή εσωτερική ισορροπία. Έχοντας στη μεταβατική αυτή φάση της "Ιστορίας Νεότερη και Σύγχρονη" δεν πρέπει να επαναπαυθούμε, αλλά να φιλοδοξήσουμε να γραφεί βιβλίο που ανεπιφύλακτα θα το εγκρίνουμε για να χρησιμοποιηθεί για αρκετά σχολικά έτη.
- γ) Να παρακαλέσουμε τον Πρόεδρο του Τμήματος καθηγητή κ. Φ. Κακριδή να εισηγηθεί στη Διοίκηση ^{του} Υπουργείου να εφαρμόζεται όσο γίνεται σπανιότερα (αν δεν είναι δυνατό να σταματήσει εντελώς) η τακτική να

.. αποστέλλεται στο ΚΕΜΕ για έγκριση διδακτικό βιβλίο που ήδη εκτυπώνεται ή που πρέπει να κριθεί σε ασφυκτικές προθεσμίες. Με τέτοιες διαδικασίες έχουν εισαχθεί κατά το παρελθόν βιβλία που μόνον προβλήματα στα σχολεία μας προκάλεσαν (π.χ. Μαθηματικά Γ' Λυκείου του Τσάγκα, Μαθηματικά του Παπαδόπουλου, Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές της Αικ. Χριστοφιλοπούλου κ.τλ.).

Ο. κ. Φ. Κακριδής λέγει:

"Δεν υπάρχει θέμα έγκρισης ή όχι του βιβλίου, γιατί το βιβλίο δεν το έχουμε ως το τέλος. Όμως ένα μέρος από το βιβλίο αυτό τυπώνεται και η σημερινή μας συνεδρία έχει μοναδικό σκοπό να εντοπιστούν στο πρώτο μέρος του χειρογράφου τυχόν σφάλματα που θα προλαβαίναμε να τα διορθώσουμε στο πιεστήριο. Τέτοιες παρατηρήσεις έκανε μόνο ο κ. Τομπαΐδης, που τον παρακαλούμε να φροντίσει το γρηγορότερο να δοθούν στον ΟΕΔΒ.

Θέμα 5ο : Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας (συμπληρωματική ύλη).

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Με λύπη μου είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω ότι δεν έχει κανένα νόημα - τουλάχιστο αυτή τη στιγμή - να ασχοληθούμε με τις Οδηγίες για τη συμπληρωματική ύλη της Κοινωνιολογίας, που με τόσο κόπο και φιλοτιμία προετοίμασε η Ο.Ε.

Επιτρέψτε μου να ανακεφαλαιώσω. Μετά την απόφαση της Πολιτείας να εισαγάγει κιόλας από φέτο το μάθημα της Κοινωνιολογίας, ο κ. Βώρος εισηγήθηκε (συν. 68/17.9.82) τα ακόλουθα σχετικά με την ύλη του μαθήματος

"α) Να δώσουμε το πρώτο δίμηνο το κυπριακό "βιβλίο" (ίσως ελαφρά παραλλαγμένο και συμπληρωμένο) - υπεύθυνος, ο επιθεωρητής κ. Περισιάνης

β) Να δώσουμε με ανάθεση σε ειδικούς (Α. Τσαούσης, Β. Γιούλτσης, Γ. Μουστάκης) την εντολή να ανασχηματίσουν ορισμένα κεφάλαια των βιβλίων τους, ώστε να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά από το Μάρτη και πέρα".

Το αχαμνό Κυπριακό βιβλίο κυκλοφόρησε με ορισμένες παρεμβολές του κ. Βώρου (που δεν είχαν εγκριθεί από το Τμήμα και πολύ αμφιβάλλω αν αποτελούν βελτιώσεις). Κάποια στιγμή, όταν το πρώτο αυτό τεύχος σε άλλα σχολεία κόντευε να τελειώσει, σε άλλα δεν είχε φτάσει ακόμα, ο κ. Βώρος εισηγήθηκε (συνεδρία 10/31.1.83) τη σύσταση μιας επιτροπής κρίσης ελευθέρων βοηθημάτων - τυπικά πράγματα, γιατί η κρίση είχε κιόλα ολοκληρωθεί, ο κ. Φίλιας είχε κιόλα παραδώσει χειρόγραφο και είχε δεχθεί προσχήκες από το χέρι του κ. Βώρου, το σύνολο βρισκόταν σε ένα, αν όχι κα δύο ή περισσότερα τυπογραφεία. Αυτά τώρα τα μαθαίνουμε - γιατί ο κ. Βώρος δεν ενημέρωσε το Τμήμα.

Δεν ενημέρωσε το Τμήμα, όταν συζητούσαμε και ψηφίζαμε αν θα συστήσουμε να γίνουν ή όχι διορθώσεις στο βιβλίο του κ. Φίλια, και αποφασίσαμε όχι, για κάτι που είχε κιόλας γίνει.

Δεν ενημέρωσε το Τμήμα, ούτε την Ο.Ε. (όπου με πολλή πονηριά δε δέχτηκε να πάρει μέρος) όταν προβλήθηκε το θέμα των Οδηγιών διδασκαλίας

και οι κοινωνιολόγοι μας στρώθηκαν στη δουλειά να προετοιμάσουν οδηγίες διδασκαλίας για ένα βιβλίο που είχε στο μεταξύ αλλάξει μορφή.

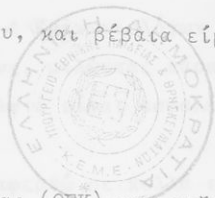
Μόλις προχτές, αφού πρώτα ζήτησε και προθεσμία για να μελετήσει τις Οδηγίες Διδασκαλίας της Ο.Ε., ο κ. Βώρος ξεσκέπασε ορισμένα χαρτιά, και σήμερα έρχεται προετοιμασμένος να κεραυνοβολήσει και επιστημονικά τις έτσι κι αλλιώς άχρηστες Οδηγίες - μου έδωσε χτές αντίγραφο των παρατηρήσεών του.

Αυτά μπορεί κάποιος που έχει στο νου του την "αποτελεσματικότητα" μόνο των ενεργειών του να τα κρίνει όλα καλά και άγια: τι σημασία έχουν μερικοί περιπλανήθηκαν και δούλεψαν άδικα στο σκοτάδι, όταν η δουλειά μας έγινε; Όμως για μένα που θεωρώ το ίδιο σημαντικό και ουσιαστικό να σεβόμαστε και την προσωπικότητα των συναδέλφων μας και, ίσως περισσότερο, τους θεσμούς που υπηρετούμε, η ιστορία της φετινής Κοινωνιολογίας αποτελεί θλιβερό υπόδειγμα του πώς δεν πρέπει να μεθοδεύονται τα πράγματα.

Ένα βήμα ακόμα, κύριοι συνάδελφοι. Όταν ~~προ~~εβούμε μονάχοι πιστεύοντας στις εξαιρετικές μας ικανότητες. Όταν δε λέμε την αλήθεια, ή έστω δε λέμε ολόκληρη την αλήθεια στο αρμόδιο συλλογικό όργανο, όπου και οι ίδιοι ανήκουμε, όταν περιφρονούμε τον κόπο του συνεργάτη μας - όταν παραβαίνουμε όχι μόνο την υπηρεσιακή τάξη, αλλά και τις γενικές αρχές της συνεργασίας, που προσωπικά θα χαρακτηρίζα "δημοκρατικές", τότε ούτε το αποτέλεσμα δεν μπορεί να είναι σωστό.

Δεν έχω δει την οριστική μορφή του β' τεύχους. Εύχομαι να είναι καλή και να φτάσει έγκαιρα στα σχολεία. Αρκεί η ποιότητα του α' τεύχους, των προσθηκών στο α' τεύχος, το χρονοδιάγραμμα διανομής των βιβλίων κοινωνιολογίας και των αντίστοιχων οδηγιών, για να διαπιστώσουμε ότι σπάνια μάθημα υπηρετήθηκε χειρότερα στα ελληνικά σχολεία από ότι η Κοινωνιολογία φέτος, το πρώτο χρόνο της εισαγωγής της στα προγράμματα των σχολείων μας. Θα είχα παραιτηθεί αμέσως αν έκρινα ότι η ευθύνη βαρύνει εμένα προσωπικά, ή το Τμήμα που έχω την τιμή να καθοδηγώ. Όμως δε συμβαίνει τέτοιο πράγμα. Αν η εντολή της Κυβέρνησης να εισαχθεί φέτος κιόλα το μάθημα στα σχολεία δεν εκτελέστηκε σωστά, αυτό

κατά τη γνώμη μου έγινε από φταίξιμο του κ. Βώρου, και βέβαια είμαι υποχρεωμένος να το αναφέρω στους ανωτέρους μου.

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει:

Οι οδηγίες της Ομάδας Εργασίας Κοινωνιολογίας (ΟΕΚ) που συζητήθηκαν έπειτα από γραπτή εισήγησή μου λόγω απουσίας μου υπηρεσιακής στη Ρόδο στις 18 του μήνα δεν είναι δυνατό να προχωρήσουν όπως είναι, γιατί κατά τηλεφωνική επικοινωνία μου χτές με τον ΟΕΔΒ (κ. Καρατζά) το β' τεύχος Κοινωνιολογίας περιέχει άλλες ερωτήσεις - προφανώς του κ. Βώρου - διαφορετικές απ' τις ερωτήσεις των οδηγιών της ΟΕΚ, χωρίς αυτό να το γνωρίζει καν η ΟΕΚ. Είχα από τον κ. Δημητρίεφ τηλεφωνικά τη γενική πληροφορία ότι η απόφαση του Τμήματος προωθήθηκε όπως ήταν, γι' αυτό και η ΟΕΚ εργάστηκε με βάση την απόφαση αυτή. Είναι φανερό όμως ότι ο κ. Βώρος είχε παρέμβει, όπως θα φανεί από τα παρακάτω. Έτσι είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω τη στάση του κ. Βώρου με το να απουσιάσει στις 14 του μήνα - πρώτη μέρα που είχαν μπει οι οδηγίες ως θέμα στην ημερήσια διάταξη - και κυρίως να ζητήσει αναβολή συζήτησης του θέματος στις 16 με το επιχείρημα να τις μελετήσει (.) και να δηλώσει στις 18 του μήνα ότι μπορεί το κείμενο να έχει κάποιες άλλες ερωτήσεις. Η στάση αυτή δεν μπορεί παρά να χαρακτηριστεί ως παρέλκυση και παρεμπόδιση ανεπίτρεπτη - ο ίδιος δεν είχα ζητήσει αναβολή σε όμοια ακριβώς περίπτωση με τον κ. Βώρο εισηγητή - στο έργο όχι μόνο της ΟΕΚ, αλλά και του Τμήματος με του οποίου τις αποφάσεις εργάστηκε η ΟΕΚ σε ό,τι αφορά όλα τα θέματα του μαθήματος (από τις 25-3-83), αλλά και το θέμα οδηγιών του β' τεύχους. Ο κ. Βώρος, αντί να συμμετάσχει σε μια επιστημονική συνεργασία με την ΟΕΚ και να χαρεί για το γεγονός αυτό, αφού κανένας λογικός άνθρωπος δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει την αξία της επιστημονικής συνεργασίας, δε θέλησε να συμμετάσχει παρά τις προσπάθειές μας να πειστεί ότι έχει και υποχρέωση να το κάνει συμμεριζόμενος τις ευθύνες πράξεων και προτάσεών του (βλ. σχετικό σημείωμα της ΟΕΚ προς τον κ. Βώρο στις 15-3-83). Είναι φανερό ότι θέλει να αντιμετωπίζει μόνος του, και όπως αλλιώς αυτός ξέρει, τα θέματα του μαθήματος της Κοινωνιολογίας για να συνεχίσει να παρουσιάζει τα αξιο-

θαύμαστα του α' τεύχους της παράλειψης π.χ. των 4 Κοινωνιολόγων της Ζέγκερ και της παρουσίας του ενός στη θέση τους, μιλώντας παραταύτα για τους (ανύπαρκτους στο τεύχος) 4' (σελ. 32). Αυτό είναι ασφαλώς ένα από τα πολλά και ελαφρότερα λάθη.

Νομίζω, ότι δεν έχει κανένα νόημα το να αναφερθώ σε πολλά επιμέρους σημεία των παρατηρήσεων του κ. Βώρου, για τους παρακάτω λόγους:

1. - Οι παρατηρήσεις του τον τον αποδείχνουν πρόχειρο γνώστη των πραγμάτων, δηλ. όχι μόνο μη ειδικό, αλλά σύγχρονα και επιπόλαιο κριτικό - (π.χ. σελ. 7 διορθώνει το "ψυχοσωματικών διαταραχών" σε "ψυχολογικών", σύμφωνα βέβαια με το κείμενο, αλλά αυτό ακριβώς σημαίνει ότι η διόρθωση γίνεται στο εσφαλμένο. Σελ. 4 "κοινωνικοποίηση", τη συγχύζει με την "άνιση αφετηρία").

2. - Οι παρατηρήσεις του είναι δείγματα θελημένης παρεξήγησης και παρερμηνείας σημείων των οδηγιών για να σημειώσει στη συνέχεια ό,τι ο ίδιος νομίζει ως σωστό (π.χ. στη σελ. 1 το I των παρατηρήσεών του. Σελ. 3 "συσώρευση δυσφορίας οδηγεί σε διαφοροποίηση - αμφισβήτηση" (.), όπου και ερμηνεύεται έτσι σχετική άποψη του FREUD.

3. - Θέλει αυθαίρετα και δογματικά οι ερωτήσεις να μην κάνουν καμιά επέκταση ή συσχέτιση με άμεσα συναφή θέματα, οπότε αγνοείται ή παραβλέπεται μια σοβαρή διδακτική αρχή.

4. - Σημειώνει περισσότερες μάλιστα φορές με ερωτηματικό "ψυχολογία ή Κοινωνιολογία" σε διάφορα σημεία των οδηγιών της ΟΕΚ, παραβλέποντας ότι ο ίδιος ο συγγραφέας (Φίλιας) αναφέρεται σε απόψεις κορυφαίων ψυχολόγων και ακόμη ότι το θέμα "Κοινωνικοποίηση" είναι βασικά και κυρίως θέμα Ψυχολογίας, άμεσα σχετικό με ένα κύριο κλάδο ή τμήμα της σύγχρονης ψυχολογίας, τη μάθηση.

5. - Γενικεύει δήθεν, δηλ. κατά την αντίληψή του, λάθη των συντακτών των οδηγιών μιλώντας υποτιμητικά για την ελληνομάθειά τους, ενώ δεν πρόκειται για λάθη τους, αλλά για λάθος του έτσι όπως ο ίδιος το αντιλαμβάνεται. Άλλωστε και ο ίδιος δε φαίνεται να είναι συνεπής σε ό,τι αφορά την ελληνομάθειά του με το "διέλαθε την προσοχή" κ.τ.λ.

Καταλήγοντας έχω να σημειώσω τα εξής: Τόσο οι παρατηρήσεις του κ. Βώρου πάνω στις οδηγίες της ΟΕΚ όσο και τα όσα σημειώνει στο χωριστό χειρόγραφο 4σέλιδό του, μαρτυρούν σύγχυση, επιπόλαια αντιμετώπιση γνώμων - οδηγιών ειδικών επιστημόνων, έλλειψη ειδικών γνώσεων και αντιφατικότητα που συνδέεται με μια φανερή αντιδραστικότητα που κίνητρο της φαίνεται να είναι η αρχή που ακολουθεί, ότι, στην Κοινωνιολογία δεν είναι δυνατό να γίνει τίποτε διαφορετικό απ'ό,τι ο ίδιος ο κ. συνάδελφος θεωρεί σωστό. Όμως δηλώνει και δημόσια ότι δεν είναι ειδικός. Τελικά, προτείνω ν'αναβληθεί η τελική συζήτηση πάνω στο θέμα των οδηγιών - δε γίνεται άλλωστε κι αλλιώς - μέχρι που να μπορέσει ο ΟΕΚ να έχει στην κατοχή της ένα αντίτυπο του β' τεύχους (βιβλίο Φίλια) στις ερωτήσεις του οποίου και θα προσαρμόσει τις οδηγίες, αν δεν παρουσιάζουν προβλήματα. Η κ. Γκιζελή παρακλήθηκε και θα περνούσε σήμερα κιόλας το πρωί από τον ΟΕΔΒ για να πάρει άμεσα ένα αντίτυπο, αν βέβαια έχουν ετοιμαστεί τελικά.

Ο κ. Σαγκιάς λέγει:

Υπάρχει μια ιστορία στο μάθημα της Κοινωνιολογίας. Έντονη ήταν η ανάγκη εισαγωγής του μαθήματος στα σχολεία. Την ανάγκη αυτή την πρόβαλε ο κ. Βώρος. όσο νομίζω κανένας άλλος. Και η διδασκαλία του μαθήματος ξεκίνησε ιδιαίτερα με δικές του πρωτοβουλίες. Και ανέλαβε ευθύνες για τη διδασκαλία του μαθήματος αυτό το χρόνο που δεν τις αρνείται (οργάνωσε σεμινάρια, προώθησε βιβλία για τη διδασκαλία του μαθήματος κ.τ.λ.). Νομίζω ότι γι'αυτή τη χρονιά θα έπρεπε να αφεθεί η ευθύνη για το μάθημα στον κ. Βώρο που το ξεκίνησε, αφού άλλωστε η χρονιά όπου είναι και τελειώνει. Η Ομάδα που καταρτίστηκε και έπρεπε να καταρτιστεί θα έπρεπε να μελετήσει το θέμα για το ερχόμενο σχολικό χρόνο. Η παρεμβολή της Ομάδας στα προβλήματα του μαθήματος αυτού του χρόνου νομίζω ότι δεν ωφάλησε. Σ'αυτό το γεγονός, δηλαδή στην παρεμβολή της Ομάδας σε θέματα που ως τώρα χειριζόταν ο κ. Βώρος, ακαθώς και στο έντονο ενδιαφέρον του κ. Βώρου για το μάθημα, νομίζω ότι οφείλονται ενέργειές του που είναι ή θεωρούνται αντιδεοντολογικές. Γι'αυτό και επειδή σ'αυτή την αίθουσα συνεργαζόμαστε επτά χρόνια και είναι ανάγκη να έχουμε καλές σχέσεις, δε θα ήθελα να ακούσω τόσο έντονες μορφές

εναντίο του κ. Βώρου που κάνει βέβαια πολλά λάθη - και έκανε λάθη και στο μάθημα της Κοινωνιολογίας - αλλά πονάει για τα προβλήματα της παιδείας και είναι αφοσιωμένος στην υπόθεση της παιδείας.

Ο κ. Βώρος λέγει:

Κύριοι συνάδελφοι, κύριε Κακριδής,

θα αρχίσω από ένα σημείο που έχω καταγράψει τελευταίο στο μνημόνιό μου αυτή την ώρα που μιλούσαν οι κ.κ. Κακριδής και Παπαδόπουλος, νομίζω δηλαδή ότι η περιγραφή πράξεων, καταστάσεων, ή αφήγηση γεγονότων χωρίς αξιολογήσεις, είναι τακτική προτιμότερη από τους βαριούς χαρακτηρισμούς. Άκουσα λ.χ. σήμερα από τον Πρόεδρο του Τμήματος που υποθέτω έχει ιδιαιτέρη υποχρέωση με αυτή την ιδιότητά του να είναι ουδέτερος και στις τυχόν διχογνωμίες - να χρησιμοποιεί για να χαρακτηρίσει πράξεις η χειρισμούς μου, φράσεις όπως οι παρακάτω: με πολλή πονηριά θλιβερό υπόδειγμα, σπάνιο μάθημα, έχει υπηρετηθεί χειρότερα, το φταίξιμο του κ. Βώρου και άλλες.

Τα άκουσα όλα αυτά με ηρεμία, γιατί έχω ήρεμη συνείδηση· όμως όσα ακούστηκαν, με τον τρόπο που ακούστηκαν, συνιστούν ένα ζήτημα υπηρεσιακό και ηθικό. Είμαι αναγκασμένος να απαντήσω και θα σας παρακαλέσω να υποστείτε την καταπόνηση.

1. - Στο πρακτικό 68/1982 που επικαλέστηκε ο κ. Κακριδής είχε γίνει δεκτή η πρότασή μου να χρησιμοποιηθεί πρώτα το Κυπριακό βιβλίο, "ίσως ελαφρά παραλλαγμένο" και ύστερα να έχει αναζητηθεί άλλο, γραμμένο από ειδικούς, α, β, γ ή άλλους. Νομίζω ότι η δική μου πρόταση περιείχε και τη διάζευξη "ή άλλους", γιατί τότε δεν είχα διευκρινίσει ποιο θέμα από ποιον γραμμένο. Τώρα ο κ. Κακριδής με βάση το αρχείο, μας βεβαιώνει ότι στο σημείο αυτό το πρακτικό (ή το χειρόγραφο) έχει κάποια διαγραφή ή κάποιο κενό, πάντως όχι δικό μου χειρόγραφο· πάντως δέχεται και τον ευχαριστώ για την αγαθή μνήμη του - ότι στην τότε δημοθυμία ειπώθηκε από μένα και το "ή άλλους".

Αναρωτιέμαι λοιπόν για ποιο πράγμα τώρα κατηγορούμαι· ότι διεξήλθα το κυπριακό κείμενο για λόγους γραμματικούς - φραστικούς; ότι συζή-

τησα με τον κ. Φιλιππίδη (Γενικό Επιθεωρητή της Κυπριακής Εκπαίδευσης μια παράγραφο του βιβλίου των Κυπρίων; (ίσως με τον κ. Άρη Γεωργίου) ότι πρόσθεσα μερικές εικόνες στο βιβλιαράκι; Πόση ήταν η φροντίδα μοι γι' αυτές - φαίνεται από τούτες τις εξακριβώσιμες ενέργειές μου : συμβουλευτήκα - χωρίς αυτό να συνεπάγεται καμιά ευθύνη για το όνομα που ακολουθεί εφόσον δε μετείχε γενικότερα στο έργο αλλά αποσπασματικά μόνο ρωτήθηκε - τη δεσποινίδα Γκιζελή, που έχει σπουδάσει και Κοινωνιολογία* μάλιστα της έφερα εδώ το δικό μου βιβλίο (SEGER). Επιπλέον πρόσθεσα προσημείωση στη σελ. 5 που αποσυνδέει διδακτικά τις εικόνες από το λοιπό κείμενο του βιβλίου και μία υποσημείωση στη σελ. 75 που πληροφορεί την προέλευση των εικόνων. Διακρίνει κανείς σ' αυτά αβελτηρία ή παραβίαση των όρων του πρακτικού 68/1982;

Έπρεπε βέβαια να αναζητηθεί δεύτερο τεύχος* (θα επιστρέψω στο θέμα αυτό παρακάτω) αφού όμως θα κυκλοφορούσε το πρώτο, όπως κι έγινε στα μέσα του Γενάρη 1983.

2. - Μεσολάβησαν τα σεμινάρια Κοινωνιολογίας από 22 Νοέμβρη ως 17 Δεκέμβρη* την ευθύνη τους μου ανέθεσε ο κ. Κακριδής* για το αποτέλεσμα τους μιλάνε οι εκπ/κοί* για το μόχθο που χρειάστηκε λέγω ένα μόνο: έγιναν με ακαδημαϊκές δυνάμεις που δεν ανήκουν στο χώρο μας και η προθυμία τους περνούσε από το βάσανο του να εναρμονιστούν με τις δικές μας ανάγκες.

Τελειώνοντας τα σεμινάρια στις 17-12-82 οργάνωσα σύσκεψη εδώ με-
λών από κείνους που είχαν πάρει μέρος ως εισαγωγείς ή οργανωτές*
κ. Γκιζελή, κ. Παπαευθυμίου, κ. Βικέτο, κ. Δημογέροντα), για να ανταλλάξουμε σκέψεις για τη σύνταξη Οδηγιών (Σάββατο 18-12-82).

Έκανα σχετική εισήγηση εδώ στο Τμήμα στις 20-12-82. Προωθήθηκαν οι Οδηγίες με την ένδειξη ότι είναι έργο της Ομάδας Κοινωνιολογίας και την υπόσχεση ότι το Τμήμα θα στείλει αργότερα τις οριστικές Οδηγίες. Κάδη βέβαια δεν έχουν συνταχθεί κ. Κακριδής λόγω των χειρισμών που α-
κολούθησαν.

3. - Στα μέσα του Γενάρη άρχισαν οι κρούσεις για αλλαγή φρουράς
το χειρισμό των θεμάτων της Κοινωνιολογίας* έκανε εδώ σχετική παρά-

σταση ο κ. Παπαδόπουλος επικουρούμενος από τον κ. Κακριδή. Αντέταξα ένα μόνο επιχείρημα: δε μου φαίνεται συνετό την ώρα την κρίσιμη να αλλάξουμε καπετάνιο· πρέπει να έχουμε χειροπιαστή την αποτυχία του για να τον αντικαταστήσουμε με άλλον που επίσης να έχουμε βέβαια την εμπειρία του· αλλιώς βάζουμε σε πιο μεγάλο κίνδυνο το πλοίο. Ως άτομο - έλεγα τότε - με χαρά να σας δώσω και την κοινωνιολογία και την ιστορία και ... (μόνο την αγροικία μου στο Καπανδρίτι δεν παραχωρώ γιατί ανήκει στη γυναίκα μου, πρόσθετα χαριτολογώντας). Όμως τώρα προσέξτε να μη βλάψουμε την Κοινωνιολογία.

4. - Με ακοίμητη φροντίδα για να βοηθηθεί ο συνάδελφος της "μάχιμης υπηρεσίας", κ. Κακριδή, οργάνωσα από τις 20 του Γενάρη και ύστερα δεύτερο κύκλο συναντήσεων με θέμα: τα διδακτικά προβλήματα που δημιουργεί το νέο μάθημα. Σε όλη τη χώρα. Με τη βοήθεια και άλλων συναδέλφων της Ομάδας Κοινωνιολογίας. Οκτώ συναντήσεις στην πρωτεύουσα και τις Πειραιά, και ένα τη συνάντηση ένα Σάββατο πρωί, άλλη στη Θεσ/κη, στη Λάρισα, στην Κοζάνη, στην Καβάλα, στα Γρεβενά, στην Κόρινθο. Και οφείλω να πω ότι στη Λάρισα, στην Κοζάνη, στη Θεσ/κη, στην Κόρινθο κινήθηκαν ιδιωτικά, δηλαδή με προσωπικές δαπάνες (τώρα ακούω ότι ως προς την Κόρινθο ο κ. Παπαδόπουλος έχει εγγράψει την κίνησή μου σε κάποιο πρόγραμμα υπηρεσιακών κινήσεων εκτός έδρας· τον ευχαριστώ· αυτό όμως δεν αλλάζει το επιχειρημά μου). Γιατί; από αγωνία, κύριε Κακριδή, για την Κοινωνιολογία και για τους συναδέλφους και τους μαθητές.

5. - Παράλληλα με όλα αυτά ετοίμασα νέες οδηγίες· τις εισηγήθηκα εδώ· τις απόρριψε το Τμήμα. Σας δήλωσα με ευπρέπεια και γαλήνη: ορίσετε άλλον εισηγητή, ελπίζω να μας εισηγηθεί άλλες καλύτερες. Και ήρθαν εδώ οδηγίες με εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου, εργασία κ. Χιωτάκη. Απουσίαζα σε κάποια αποστολή. Όταν τις είδα σας έδωσα κ. Κακριδή, αθόρυβα ένα σημείωμα με την ένδειξη: το κείμενο αυτό έχει ατέλειες· αθέλετε αξιοποιήσετε τις παρατηρήσεις μου. Προτιμήσετε να στείλετε και τα δυο κείμενα στον κ. Μώραλη. Δηλαδή, ενώ περίμενε Οδηγίες, του στείλαμε μια ακαδημαϊκή αντιδικία να κάνει το διαιτητή. Με δική σας επιλογή, εγώ υπόδειξα άλλη. Οδηγίες δεν έφυγαν.

6. - Ωστόσο η αγωνία για την πορεία του μαθήματος ως βίωμα προσωπικό συνεχιζόταν. Σε πολλούς συναδέλφους έδωσα ή έστειλα - με ιδιωτικό πάντα ταχυδρομείο - όποια ακαδημαϊκή, ενυπόγραφη, βοήθεια μπορούσα. Για να βοηθήσω έγραφα και άρθρα Κοινωνιολογικά (.) (Νέα Παιδεία 23, 24, Σεμινάριο Ι, της Πανελλήνιας Ένωσης Φιλολόγων).

7. - Παράλληλα ετοιμάζα εισήγηση για το τεύχος β'. Τέλος Γενάρη μίλησα γι' αυτό και συγκροτήθηκε Επιτροπή αναζήτησης κειμένου κατάλληλου, με Πρόεδρο τον κ. Παπαδόπουλο. Εκεί εισηγήθηκα το κείμενο Κοινωνικοποίηση τον κ. Β. Φίλια. Τα άλλα μέλη της Επιτροπής δεν αντιπροσώπευαν τίποτε.

Όταν έλειπα στα Γρεβενά (21-23 Φλεβάρη) εισηγήθηκε εδώ στο Τμήμα ο κ. Παπαδόπουλος την άποψη της Επιτροπής. Το Τμήμα την αποδέχτηκε. Αλλά ενώ είχαμε την αγωνία του χρόνου (να εκδοθεί το νέο τεύχος ως τα μέσα ή τέλη του Μάρτη) υιοθετήθηκε η άποψη να εκδοθεί όλο το βιβλίο του Φίλια, όχι μόνο το κεφάλαιο Κοινωνικοποίηση (θέση που συνεπαγόταν βέβαια περισσότερο χρόνο για την παραγωγή του τεύχους β').

8. - Με την ίδια εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου κατατέθηκε ιδιόχειρο σημείωμά μου όπου έγραφα ότι στην ανατύπωση καλό είναι να γίνουν ορισμένες βελτιώσεις γραμματικές ή και άλλες που τυχόν θα πρότεινε ή θα υιοθετούσε ο κ. Φίλιας ως συγγραφέας.

Στην πραγματικότητα εγώ, που αγρυπνούσα και αγωνιούσα για το όλο θέμα του β' τεύχους από καιρό, είχα ενημερώσει τον κ. Μώραλη ότι το πιο πιθανό να χρησιμοποιηθεί κείμενο είναι του Φίλια η Κοινωνικοποίηση (γιατί ήταν σύμφωνο με το πρόγραμμά μας, γιατί είναι ενδιαφέρον ως κείμενο) και είχα βολιδοσκοπήσει τον κ. Φίλια και του έδωσα φωτοτυπημένο το κείμενό του με προτάσεις και προσθήκες που θα το έκαναν καλύτερο κατά τη γνώμη μου, για σχολική χρήση και είχε ο κ. Φίλιας προθυμοποιηθεί να παραχωρήσει το κείμενό του, είχε εκφράσει και τους ενδοιασμούς του για το πόσο θα ήταν το κείμενό του βάσει με το νέο ακροατήριό το είχε μάλιστα συντάξει ιδιόχειρα ειδικό Πρόλογο για την περίπτωση και είχε αποδεχτεί την πρόταση για κάποιες τροποποιήσεις και προσθήκες, που θα διευκόλυναν τη σχολική πράξη κατά την εισήγησή μου.

Έχοντας όλα αυτά υπόψη εγώ σημείωνα στο χειρόγραφο που κατά την απουσία μου πέρασε στο Πρακτικό με εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου (21 - 23 Φλεβάρη) ότι οποιαδήποτε πια επαφή με τον κ. Φίλια για το θέμα αυτό σωστό είναι να γίνει δια μέσου του κ. Μώραλη, γιατί εκείνος ως τη στιγμή αυτή είχε διαχειριστεί το ζήτημα. Και γράφοντας αυτά είχα καταθέσει στον κ. Μώραλη το φάκελο με τα χειρόγραφα Φίλια.

9. - Κατά την απουσία μου στα Γρεβενά το Τμήμα - με σύμφωνη γνώμη νομίζω του κ. Παπαδόπουλου ή με εισήγησή του - αποφάσισε:

- α. να εκδοθεί όχι μόνο το κεφάλαιο Κοινωνικοποίηση αλλά ολόκληρο το βιβλίο (παρόλη την αγωνία του χρόνου)*
- β. να μη γίνει καμία διόρθωση του κειμένου (αυτή ήταν και η γνώμη των δύο κοινωνιολόγων της Ομάδας ως την ημέρα που μετείχα στα έργα της. Άλλο κείμενο δεν προτάθηκε από τους κοινωνιολόγους ως πιο κατάλληλο εκείνη την ώρα.

Ο κ. Κακριδής - όπως μου είπε ο ίδιος χθες, 21-3-83, στο γραφείο του - είχε εκφράσει την ευχή αν γίνει αναστοιχειοθέτηση να γίνουν κάποιες τουλάχιστον διορθώσεις. Όμως η συνετή αυτή ευχή δεν έγινε δεκτή. Και προωθήθηκε η απόφαση με το σημείωμα β'.

Δεν απόρησε ο κ. Κακριδής για τις δυο αναξήγητες λεπτομέρειες της παραπάνω απόφασης. Άλλωστε του υποσχέθηκαν οι κοινωνιολόγοι ότι θα συντάξουν σχετικές Οδηγίες. Πολύ καλά.

Εγώ απουσίαζα από τη συνεδρίαση αυτή και νομίζω ότι θα διατύπωνα επί τόπου την απορία μου: γιατί χωρίς λόγο να αυξήσουμε την τυπωτική εργασία, αφού μας πιέζει ο χρόνος; κ.λ.π.

Απόρησα όμως όταν έμαθα την απόφαση. Και οπωσδήποτε σκέφτηκα: το ουσιώδες είναι ότι αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί το κεφάλαιο Κοινωνικοποίηση για το οποίο υπήρχε ομοφωνία με εισήγησή μου στην Ομάδα Κοινωνιολογίας και με εισήγηση (μεταφορά) του κ. Παπαδόπουλου στο Τμήμα Μ.Ε. Από κεί και πέρα η Διοίκηση έχει διαζευκτική ευχέρεια να εκδώσει όλο το βιβλίο ή μόνο το αναγκαίο κεφάλαιο κ.λ.π.

10. - Την επόμενη μέρα από την επιστροφή μου από Γρεβενά ο κ. Κακριδής εισηγήθηκε στο Τμήμα (Πρ. 19/25.2.83) μια ανασύνθεση και

επισημοποίηση της Ομάδας Κοινωνιολογίας. Ήταν στις αρμοδιότητές του. Και ήταν δικαίωμά μου, επειδή ένωθα άρση εμπιστοσύνης, να δηλώσω ότι αδυνατώ να μετέχω στην Ομάδα για τους λόγους που εξέθεσα αμέσως με ευθύτητα και σαφήνεια:

- ότι άλλα είχαμε συμφωνήσει ως Ομάδα και άλλα υποστήριξε στο Τμήμα κατά την απουσία μου ο κ. Παπαδόπουλος (υποθέτω και ο κ. Χιωτάκης).
- ότι είχαν ανακριβώς πληροφορήσει το Τμήμα (και οι δύο) ότι είχα δει το κείμενο των Οδηγιών, για τις οποίες πιο πάνω έκανα λόγο (παρ. 5).
- ότι την ώρα αυτή τα θέματα που μας απασχολούν είναι διδακτικά και οι κοινωνιολόγοι της Ομάδας δεν έχουν σχέση με το σχολείο, τώρα τους καλούμε σε έργα που δεν τους ανήκουν και προσδοκούμε βοήθεια που αντικειμενικά δεν μπορούν να προσφέρουν κ.λ.π. (ιδίόχειρο σημείωμά μου στο Πρακτικό 19/25-2-83).

11. - Όλοι οι παραπάνω ενδοιασμοί μου διατυπώθηκαν στη συνεδρίαση, παρουσία και των Κοινωνιολόγων, που βέβαια δεν είχα μαζί τους καμία διαφορά αλλά διατύπωνα μία υπηρεσιακή εκτίμηση των πραγμάτων. Τούτοι ενδοιασμούς μου, όπως και την καταγγελία για ανακριβή πληροφόρηση του Τμήματος από τους κ.κ. Παπαδόπουλο - Χιωτάκη, καθώς και το γενικό φόβο ότι στη διάρκεια του - πλοία δεν αλλάζουν καπετάνιο χωρίς λόγο σοβαρό όλα αυτά τα άκουσε βέβαια και ο κ. Κακριδής, που προχώρησε όμως στην πρότασή του. Δικαίωμά του. Κι εγώ από την πλευρά μου σκέφτηκα ότι ίσως είμαι ο ακατάλληλος καπετάνιος.

Καμιά από τότε ανάμιξη στην Κοινωνιολογία, ούτε στην Ομάδα° μόνο που τότε κυκλοφόρησαν δυο άρθρα μου σχετικά, ακαδημαϊκού περιεχομένου.

12. - Από τότε περίμενα ότι η Ομάδα Κοινωνιολογίας, όπως διαμορφώθηκε, θα έκανε μία μοναδική υπηρεσιακή κίνηση προς εμέ: να μου ζητήσει ενημέρωση για ό,τι είχα διαχειριστεί ως τότε, ίσως και την πείρα που είχα αποκομίσει. Φαίνεται ότι δε χρειάστηκαν κάτι τέτοιο. Δικαίωμά του τεραστό.

13. - Ύστερα από αυτά η Ομάδα Κοινωνιολογίας ασχολήθηκε με τη σύνταξη Οδηγιών για το β' τεύχος - εγώ από την πλευρά μου - που είχα κινήσει το όλο θέμα της Κοινωνιολογίας με άρθρα, με τη συμμετοχή μου στην Ομάδα Μώραλη πέρυσι, με τις εισηγήσεις μου στο Τμήμα, με τα σεμινάρια, πρώτου και δεύτερου γύρου, με τα πρόσφατα άρθρα στη Νέα Παιδεία 23, 24 και στο Σεμινάριο Ι - αγωνιούσα για το β' τεύχος Κοινωνιολογίας. Και για να κερδηθεί χρόνος έκανα και το διορθωτή τυπογραφικών δοκιμιών.

14. - Την περασμένη βδομάδα η Ομάδα Κοινωνιολογίας μας έφερε ένα χειρόγραφο 13 σελίδες ως Οδηγίες για 20 - 22 σελίδες που προβλέπει να διδαχτούν από το τεύχος β', που δεν είχε φροντίσει να το δει, να μάθει κάτι γι' αυτό. Τις παρατηρήσεις μου τις έκανα προχθές (21.3.83 συνεδρίαση του Τμήματος). Το κείμενο είναι υπαρκτό και οι παρατηρήσεις μου όλα στο προχτεσινό Πρακτικό. Προσπάθησα ανεπαχθέστατα (περίκλεια ή έκφραση) να επισημάνω τις αδυναμίες των Οδηγιών. Είναι πολλές, πάρα πολλές, τόσες που κάνουν το κείμενο - κατά τη γνώμη μου πάντα - να μην είναι Οδηγίες, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι περιέχουν "ερωτήσεις" που ίσως δε χρειάζονται στην παρούσα μορφή του αναμενόμενου βιβλίου - που ως διορθωτής (!) το έχω δει. Το μήνυμά μου δεν έγινε αντιληπτό, ίσως γιατί ήταν πολύ αδέξια διατυπωμένο. Οι Οδηγίες δεν είναι κείμενο Οδηγιών, κατά την εκτίμησή μου βέβαια, αλλά τα κείμενα είναι υπαρκτά.

15. - Κατηγορήθηκα σήμερα εδώ και για "ανεπίτρεπτη κωλυσιεργία". Ιππικός χαρακτηρισμός. Αλλά τα κείμενα της προχθεσινής συνεδρίασης υπάρχουν. Τα έδωσα στον κ. Αδαμόπουλο που προήδρευσε. Θα μπορούσα να αποφεύγω τις κατηγορίες - σε βάρος μου - εθελοτυφλώντας; Η δική μου υπηρεσιακή αντίληψη δεν επιτρέπει τέτοιες παραχωρήσεις. Και προχωρώ, . Κακριδής, λέγοντας ότι η Ομάδα Κοινωνιολογίας με τη σημερινή σύνθεσή της, όπως τη θελήσατε, δεν μπορεί να δώσει Οδηγίες, για λόγους εγγε- είς, που τους ανάφερα πιο πάνω (παρ. 10, τέλος) δεν είναι επιστημονι- ά μειωτικό αυτό που λέω. Πρόκειται για υπηρεσιακό χειρισμό λαθεμένο, ατά τη γνώμη μου. Έλεγα από μέρες εδώ ότι το κείμενο του Φίλια το χω διαβάσει 5 φορές, σε διαφορετικούς χρόνους* η γνώση για μένα είναι

κτῆμα με μόχθο. Δε συγκινήθηκε κανείς, ούτε η Υπηρεσία από τη δήλωσή μου. Όμως αυτό δε μου στερεί το δικαίωμα ούτε μειώνει την υποχρέωση να κρίνω τις Οδηγίες, που δεν περπατάνε.

16. - Και σας θυμίζω κ. Κακριδή ότι υποσχεθήκατε στον Κλάδο με τ πρακτικό της 20.12.82 νέες, οριστικές, σωστές Οδηγίες για το α' τεύχο Και δεν πήγαν. Και τώρα η μεθόδευση προοιωνίζει ανάλογα. Ωστόσο κατηγορούμαι εγώ για ολιγωρία, κωλυσιεργία για "πολλή πονηρία" (που εκδηλώθηκε στη συνεδρίαση από την οποία απουσίαζα. κ. Κακριδή.

Όμως η αγωνία μου και η συμπάραστασή μου στη "μαχόμενη έδρα" είναι γνωστή σ' όλους σχεδόν τους καθηγητές που διδάσκουν Κοινωνιολογία μέσα από σεμινάρια, άρθρα, και δεν παραλείπω να γράφω ότι δεν είμαι ειδικός αλλά συντρέχω στην ανάγκη, ταχυδρομείο - και διευκρινίζω: ιδιωτικό ταχυδρομείο - κ. Κακριδή. Και η βοήθειά μου είναι ακαδημαϊκή, ενυπόγραφη, τίμια, έκφραση αγάπης για το συνάδελφο, το μαθητή, που περιμένει από μας επίσημα ό,τι τον υποσχεθήκαμε στις 20.12.82: σωστές οδηγίες.

- Τώρα ήρθε η επιβράβευση των προϋποθέσεών μου για την Κοινωνιολογία: κατηγορίες βαριές. Αν περιορίζονταν στο ότι οι μεθοδεύσεις δεν ήταν σωστές και τα αποτελέσματα πενιχρά, θα έλεγα είναι ζήτημα εκτίμησης, ως ένα σημείο θα προσχωρούσα σε αποδοχή μιας πιο αντικειμενικής ετυμολογίας (ούτε θρίαμβος, ούτε πανωλεθρία). Αλλά ακούω κατηγορίες που μειώνουν την υπόληψή μου. Και για μερικά πράγματα νομίζω υπάρχουν τεκμήρια αμάχητα, που τα ξέρουν οι κατήγοροι ότι δικαιώνουν εμένα

- ότι λ.χ. ο κ. Κακριδής με ενθουσιασμό μίλησε για την "εντυπωσιακή εισήγησή μου για την Κοινωνιολογία (πρ. 68/1982).
- ότι ο ίδιος μου εμπιστεύτηκε τα σεμινάρια του Νοέμβρη-Δεκέμβρη (μόχθος ανείπωτος, αλλά ευχάριστος).
- ότι ο ίδιος προώθησε τις Οδηγίες που έφτιαξα - εισηγήθηκα στις 20.12.82.
- ότι έγινε ανακριβής ενημέρωση του Τμήματος για το θέμα που έθιξα στην παρ. 10 αυτού εδώ του κειμένου.

- ότι Οδηγίες δεύτερες δεν πήγαν στα σχολεία (και η ποιότητα της σχετικής εισήγησης είναι γραπτή, αισθητική, εξακριβώσιμη).
- ότι Οδηγίες τρίτες ετοιμάστηκαν και είναι κι αυτές εδώ μπροστά μας, με τις αδυναμίες τους γραμμένες στο προηγούμενο πρακτικό.
- ότι ποτέ η Ομάδα Κοινωνιολογίας η τωρινή (από 25.2.83) δε μου ζήτησε πληροφορία ή γνώμη για όσα είχαν γίνει νωρίτερα από μένα.
- ότι απουσίαζα από τη συνεδρίαση όπου τήρησα - κατά τον κ. Κακριδή - ένοχη σιωπή, επέδειξα "πολλή πονηριά".
- ότι ακαδημαϊκή βοήθεια στους συναδέλφους του Έβρου πρόσφερε και ο κ. Παπαδόπουλος τις Οδηγίες που δεν προώθησε η Διοίκηση, όπως αποκάλυψε εδώ ύστερα από υπηρεσιακή αποστολή ο κ. Τομπαΐδης.
- ότι έγκαιρα - με το εισηγητικό κείμενό μου που παρουσίασε στο Τμήμα ο κ. Παπαδόπουλος όταν έλειπα στα Γρεβενά - είχα επισημάνει την ανάγκη οι διαπραγματεύσεις με τον κ. Φίλια να γίνουν διαμέσου του κ. Μώραλη.

17. - Τα άκουσα με ηρεμία στους χαρακτηρισμούς αντιπαράθεσα γεγονότα. Κι αν μακρηγόρησα δεν το έκανα για τον εαυτό μου κυρίως, για την υπόθεση της Κοινωνιολογίας. Πάντα αισιοδοξώ ότι υπάρχουν δυνατότητες καλύτερων εξελίξεων. Τελειώνοντας μάλιστα έχω την ευκαιρία να κάνω έναν απολογισμό και μια αντιπαράθεση τρόπων σκέψης και ενέργειας:

- α. Μέσα από μύριες αντιξοότητες προώθησα φέτος 8 βιβλία (2 τεύχη Οικονομίας, 2 Νεότερης - Σύγχρονης Ιστορίας, 2 Κοινωνιολογίας, Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές, Αγωγή του Πολίτη. Με τις ατέλειές τους; Ναι. Νομίζω η πιο μεγάλη ατέλεια θα ήταν να μην είχαν προωθηθεί.
- β. Κατέχομαι από μια "αισιοδοξία της βούλησης" Ναι, νομίζω πως είναι χρησιμότερη από την απαισιοδοξία ή την αδράνεια της "φρόνιμης" γνώσης και σύνεσης.
- γ. Νομίζω ότι ως σώμα συμβουλευτικό δεν είναι σωστό να αυτοδεσμευόμαστε από το τι λέει ο νόμος που εκφράζει το παρελθόν' οφείλουμε να εμπνεόμαστε από το τι χρειάζεται το παρόν και αυτό να εισηγού-

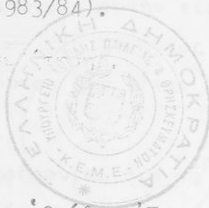
.. μαστε στην πολιτική ηγεσία, που έχει αρμοδιότητα να νομοθετεί για το παρόν και το μέλλον. Φοβάμαι ότι όταν επικαλούμαστε το νόμο το χθές λιμνάζουμε στη στασιμότητα. Αυτό συχνά νας φέρνει σε προστριβές. Διαφορετική νοοτροπία; Πάντως δεν κατηγόρησα ποτέ κανέναν εδ μέσα για τη γνώμη ή τη δράση του.

18. - Εγώ κ. Κακριδή - ύστερα από όλα αυτά: τους χαρακτηρισμούς που χρησιμοποιήσατε και τις απαντήσεις που έδωσα - περιορίζομαι τώρα σε μία απλή διατύπωση: μέμφομαι την ορθότητα των υπηρεσιακών χειρισμών σας. Όμως αισιοδοξώ ότι μπορώ να ελπίζω καλύτερους χειρισμούς* για χάρη της εκπαίδευσης.

Και ευχαριστώ το Τμήμα που με άκουσε με υπομονή.

Το μάθημα Ιστορίας Δέσμης Γ' Λυκείου (1983/84).

Ο κ. Συριόπουλος λέγει:

"Η τεθείσα υπ' όφιν μου έκθεσις τῆς 'Ομάδας 'Εργασίας διὰ τό Πρόγραμμα, τόν τρόπον διδασκαλίας καί τά διδακτικά βιβλία τῆς 'Ιστορίας τῆς Μ.Ε. μοῦ φαίνεται μονομερῆς καί κατὰ βάσιν ἐσφαλμένη, ὥστε δέν εἶναι δυνατόν νά ληφθῇ ὡς βάσις μελέτης τοῦ θέματος ἀπό τό Τμήμα Μέσης 'Εκπ/σεως τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. διὰ τοὺς κάτωθι λόγους:

1. 'Η ἐπιτροπή ἦτο μονομεροῦς συνθέσεως, δηλαδή ἀπετελεῖτο ἀποκλειστικῶς ἀπό ἐκπαιδευτικούς ειδικευμένους εἰς τήν νεωτέραν 'Ιστορίαν 'Ιστορίαν, διὰ σπουδῶν, ἔρευνας ἢ διδασκαλίας εἰς τήν Μέσῃν 'Εκπαίδευσιν, καί ἀσυναισθήτως ὑπερτιμᾷ τήν σημασίαν τῆς νεωτέρας 'Ιστορίας. 'Ελλείπει ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἀνάλογος ἀριθμός εἰδικῶν τῆς ἀρχαίας 'Ιστορίας καί τῆς Βυζαντινῆς, ὅπως νομίζω, καί τοῦτε εἶναι ἔκδηλον εἰς τὰς προτάσεις της.

2. Τό μέγεθος τῆς μονομερείας τῶν προτεινομένων ὑπό τῆς 'Επιτροπῆς μεταβολῶν εἰς τήν διδασκαλίαν τῆς 'Ιστορίας ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ βασικοῦ σφάλματός τους νά χρησιμοποιῇ εἰς τήν κατανομήν κατὰ τάξεις τῆς διδακτέας ὕλης, τὰς δύο μέν πρώτας τάξεις του Γυμνασίου διὰ τήν ἀρχαίαν καί βυζαντινὴν 'Ιστορίαν, πέντε δέ κύκλους διδασκαλίας, ἦτοι: α) τήν τρίτην τάξιν Γυμνασίου, β) τήν πρώτην τάξιν Λυκείου, γ) τήν τρίτην τάξιν Λυκείου ὡς μάθημα γενικῆς κατευθύνσεως καί δ) τήν τρίτην καί ε) τήν τετάρτην δέσμην, διὰ τήν διδασκαλίαν τῆς νεωτέρας 'Ιστορίας. Εἶναι βέβαιον πῶς ὅσο περισσότερες φορές διδάσκονται τό ὕδιο ἀντικείμενον οἱ μαθηταί τόσοον λιγώτερον τό προσέχουν καί τό μανθάνουν.

3. 'Η ἐπιτροπή διὰ τῶν προτάσεών της παραποιεῖ τόν σκοπόν τῆς 'Ιστορίας ὡς ἐπιστήμης ἐρμηνευτικῆς καί διδακτικῆς, ὅπως τήν διεμόρφωσαν ὁ 'Ηρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης καί ὁ Πολύβιος, βοηθητικῆς δηλαδή πρὸς

κατανόησιν τοῦ παρόντος καί πρόβλεψιν τοῦ μέλλοντος διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν γεγονότων τοῦ παρελθόντος, καί περιορίζει αὐτήν εἰς τήν ἐξέτασιν μόνον τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἀποκοπή ὅμως τοῦ παρόντος ἀπό τό παρελθόν ἢ ἀσύμμετρος ἀνάλυση μόνον τοῦ παρόντος δέν εἶναι διδασκαλία τῆς ἱστορίας.

4. Ἀνεφέρθη ὅτι οἱ μαθηταί ἐνδιαφέρονται διὰ τό παρόν καί ὄχι διὰ τήν ἀρχαιότητα. Ὁμολογῶ ὅτι χειροτέρα κακοποίησις τοῦ ἐνιαίου τῶν κλασσικῶν σπουδῶν, πού κατὰ βάσιν ἀποτελεῖ ἀκόμη τόν κορμόν τῆς ἡθικῆς ἀγωγῆς στή Μέσην Ἐκπαίδευσιν, δέν ἦτο δυνατόν νά γίνεῖ καί μάλιστα ἀπό φιλόλογον. Σέ ὅλες τίς τάξεις τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως οἱ μαθηταί διαθέτουν, δυσαναλόγως, μέ τά λοιπά μαθήματα, πολύν χρόνον διὰ τήν μελέτην τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ ἐκ μεταφράσεων ἢ τοῦ πρωτοτύπου. Ἄλλοι μόνον ἄν ὅλα αὐτά πού διδάσκονται ἀπό πεζοῦς, ρήτορες καί ποιητές σ' ὅλες τίς τάξεις μένουν μετέωρα στή συνείδησι τῶν μαθητῶν ἀπό χρονολογικῆς καί πνευματικῆς τοποθετήσεως ἐντός τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἡ διδασκαλία ἐπὶ τόσας ὥρας τῶν κλασσικῶν εἶναι φυσικόν νά διεγείρῃ τό διαφέρον τῶν μαθητῶν διὰ τήν ἀρχαίαν ἱστορίαν καί τό ὕδιο συμβαίνει με τήν βυζαντινὴν ἱστορίαν, ἰδιαίτερα κατὰ τήν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν.

5. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν ἀρχῇ ἀναφέρει 30 ἐρευνητάς τοὺς ὁποίους συνεβουλεύθη, διὰ νά δώσῃ κῦρος εἰς τὰς προτάσεις της, περιέργως ὅμως οὐδαμοῦ μνημονεύει διαφωνίας ἢ προτάσεις τούτων, πού υἱοθέτησε ἡ Ἐπιτροπὴ, καί διερωτᾶται ὁ ἀναγνώστης, ἥσαν ὅλοι ὁμόφρονες πρὸς τήν Ἐπιτροπὴν οἱ ἐρωτηθέντες καί διὰ τοῦτο ἐπελέγησαν ἢ δέν ἐπιθυμεῖ νά ἀναφέρῃ διαφωνίας τῶν ἢ Ἐπιτροπῇ, καθιστώντας τοὺς οὕτω ἀκουσίως συνυπεύθυνους τῶν προτάσεών τους.,

6. Οἱ ἐπὶ μέρος προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς μῶς φαίνονται ἀντοσχεδιασμοὶ ἀρχαρίων εἰς τόν Προγραμματισμόν, ἐκπαιδευτικῶν μέ μένος ὅμως κατεδαφιστῶν. Καί διερωτῶμαι ὅλοι οἱ μέχρι σήμερον φωτισμένοι ἐκπαιδευτικοὶ εἴχον ἀποτύχει ὥστε οὐδενός ἢ συμβολῆ δέν χρησιμοποιεῖται ὡς βάσι, διὰ τὰς περαιτέρω βελτιώσεις στή διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας καὶ ἢ βελτιώσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας πραγμάτων ἔπρεπε νά ἀναμένῃ τήν ἐμ-

φάνισιν τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς; Τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς δέν φαίνεται νά ἔχουν ἀμφιβολίας, ἐπιφυλάξεις ἢ προβληματισμούς ἀλλά δεικνύουν πλήρη αὐτοπεποίθησιν εἰς ὅσα προτείνουν, σχεδόν ἀπό καθέδρας διδάσκοντες ὡς στατικά, πράγματα συνεχῶς μεταβαλλόμενα καί ἐξελισσόμενα καί τό γεγονός ἀποδεικνύει εἰς ποίαν ἐθνικήν περιπέτειαν θά ἦτο δυνατόν νά περιπλέξῃ τήν ἐκπαίδευσίν μας, εἰς τήν διδασκαλίαν τοῦ ἰδιαίτέρως εὐαίσθητου ἐθνικῶς μαθήματος τῆς Ἱστορίας, τυχόν υἱοθέτησις αὐτοσχεδιασμῶν ὡς οἱ τῶν προτάσεων τῆς ἐπιτροπῆς.

7. Οἱ μαθηταί τῆς Μέσης Ἐκπαίδεψεως διά τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας πρέπει νά γνωρίσουν τήν ἐξελισσομένην φυσιογνωμίαν τοῦ Ἑθνους μας, ἀπό τῆς πρώτης ἐγκαταστάσεώς του εἰς τόν ἑλληνικόν χῶρον μέχρι σήμερον, ἐν συνδυασμῷ πάντα πρός τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐάν οἱ μαθηταί, αὐτοὶ μάλιστα πού δέν κατευθύνονται πρός τὰς κλασσικάς σπουδάς, κατορθώσουν ἀφήνοντας τὰ θρανία τῆς Μέσης ἐκπαίδεψεως νά ἔχουν διατηρήσει στή μνήμη τους χωρίς χάσματα τοὺς κυριωτέρους σταθμούς τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐξελίξεως μέ τὰ σπουδαιότερα χαρακτηριστικά τῶν μεγάλων περιόδων, ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας στή Μέση ἐκπαίδευση, κατὰ τή γνώμην μου, θά ἔχῃ ἐπιτύχει. Ἡ κατανόησις τοῦ παρόντος, χωρίς τήν γνῶσιν τοῦ παρελθόντος, πού προτείνει ἡ ἐπιτροπή εἶναι ἀχαρακτήριστον σφάλμα καί ἀρχή νέων περιπετειῶν εἰς τήν ἐκπαίδευσιν. Ἡ μέθοδος διδασκαλίας πρέπει νά ἀλλάξῃ καί ὄχι αἱ περίοδοι τῆς ἱστορίας ἢ νά αὐξηθῇ ὁ χρόνος.

8. Ἡ μέχρι σήμερον διδασκαλία τῆς ἱστορίας διά ποικίλους λόγους, κατὰ τήν γνώμην μου, ἔχει ἀποτύχει καί ὑποψήφιοι διά τήν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν ἔκαναν τοιούτου εἰδους χρονολογικὰς συγχύσεις, εἰς γραπτὰ πού ἔχουν διορθώσει, ὥστε ἀνέφερα ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐβάπτισε χριστιανούς τοὺς Ἰνδοὺς καί ἄλλα παρόμοια. Αἰτία εἶναι νομίζω ὅτι τὰ σχολικά βιβλία εἶναι τόσο ἐκτενῆ ὥστε δέν διδάσκονται παρά κατὰ τό ἥμισυ εἰς ἑκάστην τάξιν ὥστε μένουν κενά εἰς τὰς γνώσεις τῶν μαθητῶν. Τό ἀπαράδεκτον τοῦτο φαινόμενον νομίζω συνεχίζεται μέ τήν, ὑπό τὰς εὐλογίας τῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ἐζητήσαμε τήν

συνδρομήν, ἐπιχειρουμένην ἐκτύπωσιν τοῦ δεύτερου τεύχους Ἱστορίας τῆς Τρίτης τάξεως Λυκείου, ἣ ὁποία συζητεῖται ἀπό τό Τμήμα ἐκ παραλήλου πρόσ τήν εἰσήγησιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ μαθηταί καί πάλιν ἀφήνονται τήν Μέσσην ἐκπαίδευσιν δέν θά μάθουν τήν σύγχρονον ἱστορίαν, διὰ τήν ὁποίαν κόπτεται ἡ Ἐπιτροπή, οὔτε ἕως τόν Καποδίστριαν.

9. Οἱ αὐτοσχεδιασμοί, κατὰ τήν γνώμην μου, τῆς Ἐπιτροπῆς, χωρίς τήν παραμικράν ἀμφιβολίαν γιά ἐνδεχόμενῃ πλάνῃ τῶν μελῶν τῆς εἰς τήν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, ἐγγίζει ἐνίστε τά ὅρια τοῦ παραλόγου. Οὕτως εἰς τās ὁδηγίας διὰ τήν συγγραφὴν βιβλίων ἱστορίας (σελίς 6) , ὑποδεικνύεται νά ἀποφεύγεται "ἡ ἔμφασι στήν παρουσίαση τοῦ ρόλου τῶν προσωπικοτήτων ἢ τήν ἐλαχιστοποίησιν των". Καί διερωτᾶται κανεῖς καί ὅταν πρόκειται γιά ἕνα Περικλῆ ἢ Ἀλκιβιάδῃ ἢ Μεγάλῳ Ἀλέξανδρῳ πρέπει νά γίνεται τό ἴδιο; Εἶναι δηλαδή ἡ ἱστορία δημιούργημα τῶν μαζῶν μόνον χωρίς τήν συμβολήν τῶν ἡγητόρων; Καί μιά τέτοια διδασκαλία τῆς ἱστορίας θά ἦτο πράγματι ἀνάλυσις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἀντικειμενική, ὅταν ὁ Θεουκυδίδης διὰ τήν διασάφησιν ἀκριβῶς τῆς συμβολῆς τῶν προσωπικοτήτων εἰς τήν διαμόρφωσιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων χρησιμοποιεῖ τās τόσον ἐκτενεῖς δημηγορίας του, ἢ θά ἦτο ἴσως πολιτικῇ προπαγάνδῃ διὰ τήν συμβολή τάχα τῶν μαζῶν μέ παρασιώπησι τῆς ἐπιδράσεως τῶν προσωπικοτήτων ἐπὶ τῶν μαζῶν.

10. Ἀνάλυσις ὅλων τῶν κατὰ τήν γνώμην μου σφαλμάτων καί αὐτοσχεδιασμῶν τῆς Ἐπιτροπῆς θά μέ ὠδήγει εἰς τήν συγγραφὴν τετραπλασίως σελίδων ἀπό τās σελίδας τῆς ἐκθέσεως τῆς καί, φοβοῦμαι, εἰς ἀφόρητον ταλαιπωρίαν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος.

11. Ἡ διατύπωσις ἐπὶ πλέον τῶν προτάσεων τῆς ἐπιτροπῆς μέ ἐκφράσεις περίεργες ἢ πού ἀπό τήν κοινὴν χρῆσιν ἔχουν χάσει τή σημασίαν τους τήν καθιστᾷ ἐνίστε ἀκατανόητον, κατὰ τήν γνώμην μου. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρω φράσεις καί καλῶς τά μέλη νά σταθμίσουν τό περιεχόμενόν τους καί ἀποδώσουν τό νόημά τους.

1. Σελ. 3 : "Ὁ χωρισμός ἦταν μηχανιστικός" τί θά πῇ;

2. Σελίς 5: "Ἡ ἐπιστημονική ἄλλωστε παρουσίαση τῶν ἱστορικῶν πραγ-

ματικοτήτων, πού μάλιστα δέν προτίθεται νά "περάση" κυριαρχεῖ ἰδεολογία, σχετικοποιεῖ τό "ἐπουσιῶδες" καί "ἄχρηστο" κατὰ τήν ἐπιλογή τοῦ ἱστορικοῦ ὑλικοῦ".

3. Στήν ἴδια σελίδα 5: "Καλλιεργοῦν στήν καλλίτερη περίπτωση ἀπόλυτα το ποθημένο τό διανοητισμό καί ἀφήνουν ἀτροφικές ἄλλες δυνάμεις τῆς ψυχῆς" κ.λ.π.

4. Στήν ἴδια σελίδα. "Ἐπειδή ὡς τώρα μέσα ἀπό τήν ἱστορία περνοῦσε κυρίαρχη ἰδεολογία ἢ διάσπαση τοῦ ἱστορικοῦ χώρου καί χρόνου" κ.λ.π.

5. Σελ. 6: "Ἡ σχετική ἔλλειψη ντόπιας ἱστορικῆς ἔρευνας θά καταστήσῃ προβληματική τή συγγραφή κάποιων ἐνοτήτων".

6. Σελ. 7. "Ὑπάρχει ἔντονη τάση γιά ἀνάλυση κοινωνικο-ἱστορικῶν φαινομένων καί οἱ μαθητές εἶναι ἔτοιμοι νά δεχτοῦν μιὰ τέτοια ἀνάλυση Καί οἱ μικροί μαθητές μποροῦν νά κατανοήσουν τήν ὀρολογία τῶν δομῶν" κ.λ.π.

7. Σελίς 7: "Ἐάν εἶναι λάθος μέσα ἀπό τά βιβλία νά δίνεται ἐπίπεδη ἡ γνῶση τῆς ἱστορίας, ἄλλο τόσο λάθος εἶναι νά δίνεται με τρόπο στατικό. Δέν πρέπει νά εἶναι στρογγυλεμένη ἡ ἱστορική γνῶση" κ.λ.π.

8. Παραδείγματα τοῦ εἴδους τούτου ἢ προτάσεων χιλιοσιπωμένες π.χ. σελ. 9 "τό βιβλίό νά χωρίζεται σέ διδακτικές ἐνότητες κ.λ.π." ἢ "νά ὑπάρξουν ἐρωτήσεις" κ.λ.π. ἢ σελ. 10 "νά ὑπάρξῃ μαθητική βιβλιογραφία ἱστορίας κ.λ.π.". Χωρίς νά ὑπάρχουν σχολικές βιβλιοθήκες, ὅπως γνωρίζομε. Θά μπορούσα νά παραθέσω πολλά, ἀρκοῦμαι μόνον νά προσθέσω ὅτι μ' ὅλον ὅτι τό Τμήμα πρέπει νά εὐχαρισήσῃ τήν ἐπιτροπήν διό τόν ζῆλον της, μάλιστα νά συμβουλευτῇ καί ἄλλα πρόσωπα, ἐν τούτοις οὐδεμία τῶν προτάσεων της μου φαίνεται ἀξία ἰδιαιτέρας προσοχῆς ὡς προσφέρουσα μία κανονύργια ἀποψη χιλιοσυζητημένων καί νοσούντων εἰσέτι θεμάτων.

Τις προσωπικές μου ἰδέες, γιά τή ριζική ἀντιμετώπιση τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας τῆς ἱστορίας ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, ἔχω καταχωρήσει εἰς ἄλλας πράξεις τοῦ τμήματος ἐπ' εὐκαιρία τῆς συζητήσεως ἄλλων θεμάτων.

12. Ἡ κατανομή πάντως τῆς διδακτέας ἱστορικῆς ὕλης εἰς τὴν Μέσσην ἐκπαίδευσιν πρέπει στοιχειωδῶς, κατὰ τὴν γνώμην μου, νὰ ὁλοκληρώνεται εἰς τὰς τρεῖς τάξεις τοῦ Γυμνασίου, τό ὅποιον εἶναι ὑποχρεωτικόν δι' ὅλους τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τὴν μέχρι σήμερον κακοδαιμονίαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας αἰτία δέν εἶναι τόσον ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ χρόνου, ὅσον ἡ ἀτέλεια τοῦ τρόπου διδασκαλίας καὶ συγγραφῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων, καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν πρέπει νὰ στραφῇ συγκροτουμένη τυχόν ἐπιτροπὴ ἱστορικῶν εἰδικῶν εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας καθὼς καὶ τό Τμήμα Μέσης τοῦ ΚΕΜΕ, κατὰ τὴν γνώμην μου.

13. Τὰ προτεινόμενα διὰ τὴν συγγραφὴν καὶ κρίσιν τῶν διδακτικῶν βιβλίων εἶναι τουλάχιστον ἀπαράδεκτα. Ὁρθόδοξος τρόπος συγγραφῆς τῶν βιβλίων εἶναι ὁ διαγωνισμός, ἐπὶ τῇ βάσει Προγραμμάτων καὶ Προκηρύξεων συντασσομένων ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ κρίσις τούτων ἀπὸ Ἐπιτροπῆν, ὀριζομένων μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν βιβλίων. Οὕτω διατηρεῖται ἀνεπηρέαστος ἡ διάκρισις τῶν τριῶν ἀπαρτήτων διὰ κάθε δημοκρατικὴν πολιτείαν ἐξουσιῶν, τῆς νομοθετικῆς ἀσκουμένης ἀπὸ τοῦ κεντρικόν γνωμοδοτικόν Σῶμα, τῆς ἐκτελεστικῆς, ἀσκουμένης ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν συγγραφέων, καὶ τῆς δικαστικῆς, ἀσκουμένης ὑπὸ τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς ἀνεπηρεάστου. Ἡ ἀνάθεσις συγγραφῆς διὰ συγκεντρώσεις τῶν τριῶν ἐξουσιῶν εἰς τό Κεντρικόν Συμβούλιον εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ, καταχρηστικῶς καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, μετὰ φειδοῦς, ἔνεκα ἐπειγουσῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν. Ἡ καθιέρωσις ὡς μονίμου τρόπου τῆς ἀναθέσεως τῆς συγγραφῆς εἰς πρόσωπα προτεινόμενα ἀπὸ τοῦ κεντρικόν γνωμοδοτικόν Συμβούλιον, εἰς τὴν πραγματικότητά ὑπὸ τοῦ πλέον εἰδικοῦ μέλους τοῦ κεντρικοῦ Συμβουλίου, εἰς πρόσωπα δηλαδὴ ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν γνωριμιῶν τούτου, καὶ ἡ παράλληλος συνεργασία τῆς ἀποκαλουμένης ἐπιτροπῆς κρίσεως, ἡ ὁποία οὐσιαστικῶς θά εἶναι διέουρυνσις τῆς ἐπιτροπῆς συγγραφῆς, καὶ ἡ συνεχὴς ἀναγκαστικῶς ἐπέμβασις τοῦ ὑπευθύνου μέλους τοῦ κεντρικοῦ γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, τό ὅποιον ὡς ἐπιλέξαν τόσον τὰ μέλη συγγραφῆς ὅσον καὶ κρίσεως θά ἀσκήσῃ καταθλιπτικὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπιβολήν, ἐπὶ ποινῇ ἀπομακρύνσεως των εἰς περίπτωσηι διαφωνίας, καὶ συνεπῶς θά περιορίζῃ τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῶν,

είναι καί ὁλοκληρωτικός τρόπος συγγραφῆς καί κρίσεως τῶν βιβλίων, περιορίζων εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν ἑνός ἢ ὀλίγων προσώπων καί τὴν "φωτεινὴν τούτων δεσποτείαν" τὴν συγκέντρωσιν καί τῶν τριῶν βασικῶν ἐξουσιῶν τῆς δημοκρατίας καί ἐπὶ πλέον εἶναι διαβλητός εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί τῆς κοινῆς γνώμης μέ τὴν ὑποφίαν χρηματισμοῦ μεταξὺ τῶν ὑπευθύνων, διὰ τὴν συγγραφὴν καί κρίσιν του βιβλίου, προσώπων, ἐφ' ὅσον ἡ διαδικασία τῆς συγγραφῆς ἀναπόσπαστα συνδέεται καί μέ οἰκονομικὰ θέματα. Τό Τμήμα ἔχει κάποια ἐμπερίαν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προτεινομένου κόπου συγγραφῆς καί κρίσεως του βιβλίου.

14. Ἡ προτεινομένη "θεματικὴ διδασκαλία τῆς ἱστορίας" εἶναι δυνατόν νά ἀπευθύνεται φροντιστηριακῶς σέ εἰδικούς μεταπανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου ἐρευνητάς, γνωρίζοντας βασικῶς τὴν ἱστορίαν τῆς περιόδου, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχουν ληφθῇ τὰ θέματα. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ τρόπου τούτου διδασκαλίας καί ἐρεύνης εἰς μαθητάς τῆς Μέσης, ἀγνοοῦντας βασικά ἱστορικά θέματα καί χρονολογικά διακρίσεις καί συγχέοντας δέ χρονολογικῶς γεγονότα τῆς ἀρχαίας, τῆς Μεσαιωνικῆς καί τῆς Νεωτέρας Ἱστορίας καί μάλιστα τό νά περιλαμβάνωνται εἰς τό μάθημα τοῦτο θέματα ἐξ' ὧν τῶν περιόδων, εἰς τὰς ὁποίας καί εἰδικοί ἐπιστήμονες δέν θά ᾔσαν εἰς θέσιν νά λάβουν μέρος δι' ὅλας τὰς περιόδους, μόνον ὁλοκληρώσιν τῆς συγχύσεως θά προεκάλει εἰς τόν νοῦν τῶν μαθητῶν, τῶν ἤδη συγκεχυμένων δι' αὐτούς ἱστορικῶν γεγονότων καί χρονολογιῶν τῆς ἀρχαίας, τῆς Μεσαιωνικῆς καί τῆς συγχρόνου Ἱστορίας καί μόνον ἐθνικὰς περιπετείας, νομίζω, θά δημιουργήσῃ διὰ μιάν ἀκόμη φοράν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν.

15. Ἡ τοπικὴ λεγομένη ἱστορία εἰς τὴν εἰσήγησιν τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι παλαιὰ ἐπιδίωξις τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί προγραμμάτων, ἰδιαίτερος τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, γνωστή ὡς Πατριδογνωσία. Ἡ μετονομασία τοῦ μαθήματος δέν προσθέτει τίποτε νέον. Καί ἐγὼ ἔχω προτείνει καί νομίζω ἔχει καταχωρισθεῖ εἰς ἄλλα πρακτικά τοῦ Τμήματος, ὅτι ἡ ἱστορικὴ μόρφωσις πρέπει νά ξεκινᾷ διὰ τό ἄτομον ἀπό τό στενὸ χῶρο τῆς καταγωγῆς ἢ διαμονῆς των καί νά ὑπηρετῇται ἀπό ὅλα τὰ μαθήματα καί νά ἐκτείνεται ἀπό τῆς Ομηρικῆς ἐποχῆς μέχρι σήμερον, ἰδιαίτερα μέ τὴν Προγραμματισμένην καθ' ὅλα τὰ ἔτη ὁργάνωσιν ἐπισκέψεων τόπων καί μέ

ὀμιλίας εἰδικάς. Ὁ ἕδιος ἐδίδαξα μορφὴν τοῦ μαθήματος εἰς τοὺς με-
τεκπαιδευμένους τὰ ἔτη 1965-1966. Ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος διδασκαλίας
τοῦ μαθήματος τοῦ μαθήματος, "πρὸς τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους"
καὶ με συνεργασία ἄλλων παραγόντων, ὅπως προτείνει ἡ Ἐπιτροπὴ, νο-
μίζω ὅτι θὰ συντελέσουν στὴν παραποίησιν καὶ ἀχρήστευσί του.

16. Ὁ τρόπος πάλιν μὲ τὸν ὁποῖον προτείνει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀντι-
μετωπισθῇ ἡ βελτίωσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας, περιφρονοῦσα τὴν
κείμενην νομοθεσίαν, ὥς πρὸς τὴν διάκρισιν δύο αὐτοτελῶν κύκλων τῆς
Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, Γυμνασίου καὶ Λυκείου, καὶ ὥς πρὸς τὰς διατάξεις
τοῦ Ν, 309/76, πρὶν προταθεῖ ἡ τυχὸν βελτίωσις τῶν νόμων τούτων, μαρ-
τυρεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀνεύθυνον κατεδαφιστικὸν αὐτοσχεδρισμόν,
ὥς παρετήρησα ἐν ἀρχῇ, καὶ ὅχι μελετημένην ἀντιμετώπισιν τῶν τυχόν
κακῶς ἐχόντων πραγμάτων, ἐάν δέ ἡ ἀντιμετώπισις αὐτὴ γιὰ τὴν ἱστορίαν
ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μαθήματα, θὰ ἐσήμαινε αὐθαίρετον ὑποκατά-
στασιν τῆς Πολιτείας, ἡ ἀγαθὴ διάθεσις τῆς ὁποίας διὰ τὴν βελτίωσιν
τῆς παιδείας δέν λείπει, ἀπὸ τὸ Τμήμα Μέσης τοῦ ΚΕΜΕ, στάσιν τὴν ὁ-
ποίαν οὐδεὶς νουνεχῆς καὶ νομοταγῆς δημόσιος ὑπάλληλος καὶ μάλιστα
τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος δέν θὰ υἱοθετοῦσε.

17. Τὰ ὅσα γράφονται διὰ τὴν μεταρρύθμισιν εἰς τὸ μάθημα τῆς
Ἱστορίας τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησε τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον, εἰς τὸ
ὁποῖον ὑπῆρξα ἕν ἐκ τῶν πρώτων μελῶν καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἱστορίαν
εἶναι ἀνεύθυνα καὶ ἀνακριβῆ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἡ μεταρ-
ρύθμισις ἐκείνη, σχεδιασθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἀποθανόντας Ἡδὴ Ε. Παπανοῦ-
τσον καὶ Α. Ἀκρίταν, δέν ἐδοκιμάσθη κἄν διότι μετὰ δύο ἔτη, ἀπὸ τῆς
ἰδρۇسەۋς του, τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον κατηργήθη, πρὶν δηλαδὴ πα-
ρέλθῃ ὁ ἔξαετής κύκλος ὥστε οἱ εἰσελθόντες τὸ ἔτος 1965 μαθηταὶ νὰ
ὀλοκληρώσουν τὴν Μέσσην Ἐκπαιδευσιν. Τὰ δύο βιβλία πού ἐπρόλαβε νὰ
κυκλοφορήσῃ τὸ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον, τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τά-
ξεως Γυμνασίου, χρησιμοποιοῦνται ἀκόμη, νομίζω, ἀπὸ τὸ ΚΕΜΕ καὶ μάλ-
ιστα ἀδιακρίτως εἰς τὸ Γυμνάσιον ἢ τὸ Λύκειον, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀπο-
δεικνύει τὴν ὑψηλὴν των στάθμην.

Ἐάν μὲ τὴν ἴδρۇسιν τοῦ ΚΕΜΕ ἄλλα πρόσωπα, ἐπιφορτισθέντα μὲ

τήν συνέχισιν τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, ἔγκο-
τέλειψαν τοὺς στόχους του, τοῦτο δέν σημαίνει ἀποτυχίαν τῆς μεταρρυ-
μίσεως τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀλλὰ ἐγκατάλειψιν τῶν προσπαθει-
ῶν του καί ἀλλαγὴ στόχων, μέ ἀποτέλεσμα τήν σύγχυσιν, τῆς ὁποίας τήν
διόρθωσιν εἰσηγεῖται μέ τὰ προτεινόμενα μέτρα ἡ Ἐπιτροπή.

Εἶναι παραποίησις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, πού γίνεται ἀπό ἱστο-
ρικούς, τό ὅτι ἡ καταχρηστική χρησιμοποίησις ἀπό τό ΚΕΜΕ τῶν βιβλίων
τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου διὰ τήν πρώτην καί δευτέραν Λυκείου,
τά ὁποῖα σημειωτέον παρεσκευάσθησαν νομοτύπως ἄλλα ἐντός τεσσάρων
μηνῶν καί προεκάλεσαν ἀφόρητους διωγμούς τῶν ὑπευθύνων μελῶν του, νά
χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπιχείρημα διὰ τήν ἀποτυχίαν τῆς μεταρρυθμίσεως
τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου πού δέν ἐφηροδόσθη κἄν ὁλοκληρωτικά.

Ἐάν τό Παιδαγωγικόν Ἰνστιτούτον διετηρεῖτο περισσότερον τῶν
δύο ἐτῶν χρόνου θά εἶχε συγγράφει καί ἄλλα καλύτερα τῶν δύο πρώτων
καί μόνον τῶν βιβλίων, τῆς ἱστορίας καί διὰ τήν Τρίτην Γυμνασίου καί
τάς τρεῖς Τάξεις τοῦ Λυκείου, ὑλοποιοῦνται τόν στόχον τῆς τότε μεταρ-
ρυθμίσεως.

Ἡ ἐπιτροπή ἔπρεπε νά λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ δεδομένα ταῦτα καί
προκειμένου μάλιστα κατακρίνῃ τό Παιδαγωγικόν Ἰνστιτούτον νά ἀκούσῃ τήν
γνώμην μου ὡς ὑπευθύνου. Ὅπως ἀνέφερα καί ἐν ἀρχῇ ἡ ἀ-
κατεδάφισις εἶναι εὐκόλῃ ἐπιχειρήσις δύσκολη εἶναι ἡ μόνιμη καί
μελετημένη δημιουργία.

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καί ποικίλους ἄλλους, τοὺς ὁποί-
ους ἐπιφυλάσσομαι προφορικῶς νά ἀναπτύξω ἐάν χρειασθῇ, ἔχω τήν ἐντύ-
πωσιν ὅτι ἡ τεθεῖσα ὑπ' ὄψιν τοῦ Τμήματος ἔκθεσις εἶναι ἀνεύθυνη αυ-
τοσχεδιασμός ἀρχαρίων εἰς τόν Προγραμματισμόν τῆς διδασκαλίας τῆς
ἱστορίας ἐκπαιδευτικῶν, μή λαμβανόντων ὑπ' ὄψιν τὰς μέχρι τώρα προσπα-
θείας ἄλλων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, καί ἡ ὁποία, κατὰ τήν γνώμην μου,
δέν δύναται νά ληφθῇ ὡς βάσις μελέτης τοῦ θέματος ὑπό τοῦ Τμήματος.

Ο Πρόεδρος λέγει: "Επιτρέψτε μου νά προτάξω μια διαδικαστική πρόταση"

Ἐχομε μπροστά μας ἓνα πλέγμα ἀπὸ δυσκολίες. Συγκεκριμένα:

- Καθυστέρηση
- Η Ο Ε δε συνεργάστηκε στην αρχική της καλοζυγιασμένη σύνθεση, αλλά τελικά περιορίστηκε σε τρείς η τέσσερις εθελοντές, που δεν ανήκουν στά μόνιμα μέλη του Τμήματος.
- Η εισήγηση της Ο Ε παραβλέπει προηγούμενη απόφαση του Τμήματος
- Η εισήγηση της Ο Ε προεκτείνει επαναστατικά τον κύκλο διδασκαλίας ενός μαθήματος από το Γυμνάσιο στο Λύκειο.
- Η εισήγηση του κ. Βώρου εντάσσεται στην εισήγηση της Ο Ε, αλλά δεν ταυτίζεται με το πνεύμα της.
- Προτάσεις για εξαιρετικά βραχυπρόθεσμες συγγραφές βιβλίων που θα χρησιμοποιηθούν μια και μόνη χρονιά.
- Απορία για την τύχη του βιβλίου της Νεότ. Ιστορίας που ακόμα δε κυκλοφόρησε ολόκληρο.
- Η πραγματικότητα της φετινής χρονιάς μας δημιουργεί προβλήματα και για φέτο και για του χρόνου.
- Το πρόβλημα του προγραμματισμού της επόμενης χρονιάς είναι και επείγον και δυσχερέστατο.

κ.λ.π. κ.λ.π.

Προσωπικά νομίζω ότι χρειαζόμαστε βοήθεια, καί ζήτησα βοήθεια από τον Υφυπουργό και έδειξε μεγάλη προθυμία να μας τη δώσει. Προτείνω να επισκεφτεί τον Υφυπουργό μια Επιτροπή από τους κ.κ. Η. Σπυρόπουλο, Δ. Τομπαΐδη, Φ. Βώρο, Δ. Σακκά, Γ. Ξανθάκου και εμένα, να εκθέσουμε τα πράγματα, να πάρουμε όχι οδηγίες ή εντολές, αλλά κατευθύνσεις, και να γυρίσουμε να συζητήσουμε και να διαμορφώσουμε τις τελικές εισηγήσεις μας. Ο κ. Μώραλης έχουμε την πρόσθετη τύχη να είναι συνάδελφος εκπαιδευτικός και φιλόλογος.

Το Τμήμα αποδέχεται την πρόταση και η συνεδρία τελειώνει.

Η Γραμματέας

Ζαφωνίτου

Δ. Ζαφωνίτου

Π ρ ό ξ η 29/1983

Σήμερα, 28-3-1983 ημέρα Δευτέρα και ώρα 11.30 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396 Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασμακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικού Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Παρατηρήσεις στο βιβλίο Αγωγής του Πολύτη Γ' Γυμνασίου. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Επιμορφωτικό σεμινάριο Φιλολόγων στην Ιθάκη. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Προτάσεις για τη συμμετοχή στην κρίση των βιβλίων Μαθηματικών Β' και Γ' Λυκείου. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Πριν από την Η.Δ. ο Πρόεδρος ανακοινώνει ότι η συνάντηση των φιλόλογων και του εκπροσώπου της ΟΕ Ιστορίας με τον Υφυπουργό κ. Π. Μώρη θα γίνει την Πέμπτη 31-3-83 το πρωί στις εννιά.

Στη συνέχεια ο λόγος δίνεται στον κ. Δ. Σακκά, που εκπροσώπησε το ΚΕΜΕ στο συνέδριο, της ΟΛΜΕ στο Βόλο, με θέμα την αξιολόγηση και βαθμολογία των μαθητών, για να ενημερώσει σχετικά το Τμήμα.

Ο κ. Δ. Σακκάς ενημερώνει το Τμήμα προφορικά και υπόσχεται να υποβάλει και γραπτή έκθεση.

Θ έ μ α 1ο : Παρατηρήσεις στο βιβλίο Αγωγής του Πολίτη Γ' Γυμνασίου

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

Η εκτύπωση δε βελτιώνει τα βιβλία. Αντίθετα, η τυπογραφική παρουσίαση κάνει να σφαιρίζουν οι αδυναμίες. Έτσι παρ' όλα τα "ποροπίσματα" που έγιναν στο χειρόγραφο μετά τις παρατηρήσεις του Τμήματος, το βιβλίο, που θυμίζω ότι δεν το είχαμε εγκρίνει και τυπώθηκε με την ευθύνη του Υπουργείου, εξακολουθεί να είναι ακατάλληλο. Τώρα μας ζητούν τις παρατηρήσεις μας και φυσικά εκτελούμε την υπηρεσιακή μας εντολή - όμως αυτό δε σημαίνει (τουλάχιστο για μένα) ότι αν διορθωθούν αυτά που επισημαίνουμε, το βιβλίο είναι ικανοποιητικό. Προσωπική μου γνώμη είναι με πρώτη ευκαιρία να μελετήσουμε τη συγγραφή καινούργιου βιβλίου για το 1984/5.

Οι παρατηρήσεις μου είναι ανακατωμένες μικρές - μεγάλες.

1. Η σημείωση στη σελ. 6 δεν πείθει κανέναν. Φαίνεται καθαρά ότι οι κ.κ. Γιαννανόπουλος και Πετριτσόπουλος δεν συντονίστηκαν με αποτέλεσμα να γράφουν και οι δύο για το έθνος-κράτος κ.λ.π. με ελαφρές παραλλαγές και ασυμφωνίες. Το παιδαγωγικό αποτέλεσμα ας μας το πουν οι καθηγητές που δίδαξαν το βιβλίο - με υπηρεσιακό μου σημείωμα () έχω ζητήσει από την Ο Ε - ιστορίας να σφυγμομετρήσει την αποδοχή του βιβλίου στα σχολεία.
2. Στη σελ. 7 προβάλλεται ως ξεκίνημα του κοινωνικού βίου η δημιουργία, μέσα από τις βιωτικές ανάγκες, "σχέσεων εργασίας". Η θέση είναι μαρξιστική και θα έπρεπε, και σωστή αν θεωρηθεί, να προβληθεί μαζί με άλλες διαφορετικές.
3. Σελ. 8: η περιγραφή των σταδίων στην εξέλιξη της κοινωνίας εξακολουθεί να πάσχει. Είναι φανερό ότι ο συγγραφέας δεν το έχει χωνέψει ο ίδιος το θέμα.
4. Σελ. 12: το πηδύμα από την οικογένεια κατευθείαν στις πέντε φυλές, σα να μην υπήρχαν ενδιάμεσοι "κοινωνικοί σχηματισμοί", και τα ξεκάρφωτα που σημειώνονται για την καθεμιά τους κάνουν το κεφάλαιο

ολόκληρο απαράδεκτο.

5. Σελ. 14. Θα ήταν ενδιαφέρον να μάθουμε ποια θα θεωρηθεί ως σωστή απάντηση στο ερώτημα που βγαίνει από το κείμενο: "Ποια είναι η κοινή αποστολή του ελληνικού έθνους;" - μήπως η Μεγάλη ιδέα;
6. Σελ. 15. Οι θεωρίες που περιγράφονται δεν αφορούν την προέλευση, αλλά τη φύση του κράτους.
7. Σελ. 20. Είναι να θαυμάσει κανείς των εμβληματική λακωνικότητα της φράσης "Ανώτερος τρόπος επικοινωνίας είναι με τις μορφές της τέχνης", που παρεμβάλλεται ανάμεσα στη συνεννόηση με "νοήματα" και στη συνεννόηση με τη γλώσσα.
8. Σελ. 23. Τι ακριβώς είναι η "λαϊκή κουλτούρα" και : σε τι διαφέρει από το λαϊκό πολιτισμό;
9. Σελ. 26κ. Χέρι χέρι η λογική πορεία και η διατύπωση κουτσαίνουν. Προβλήματα παρουσιάζουν π.χ. οι ακόλουθες λέξεις: Από όλα τα παραπάνω προβλήματα ... ένα μόνο για να αξιοποιήσουν και τα φυσικά τους προσόντα ... Η ίση μεταχείριση είναι επίσης ... ισοότητα των δύο φύλων και τη δικαίωση (ποιανού;) ... όχι απλά για να αποκτήσει (ποιός;) ... και δικαιοδύνη ... μόνο σε μια κοινωνία δίκαιη (λογικός κύκλος)5 για την εκπροσώπηση τους (ποιανού;) 9. Για εξασφάλιση μη απόλυσης (ελληνικά/).
0. Σελ. 30 αρχή -αρχή αποκαλούν (πας;). Στη μέση της σελίδας η αναφορά σε "άλλους νόμους που ετοιμάζονται" είναι δημοκρατική. Το ίδιο δυσάρεστο είναι και η απαρίθμηση επιτευγμάτων μόνο της τωρινής Κυβέρνησης (το ίδιο φαινόμενο και στη σελ. 107 κάτω - κάτω).
11. Σελ. 31. Αντιστοιχεί η λεζάντα "Περιπτώσεις κοινωνικών μεταβολών μέσα από συγκρούσεις" στη φωτογραφία και τα κάπως αινιγματικά σχήματα;
12. Σελ. 32κ. Για την αρχαία Αθήνα γίνεται το λάθος να ταυτίζονται οι "πολιτικές θέσεις και δραστηριότητες" με τις "κοινωνικές τάξεις". Αυτό δεν ισχύει βέβαια ούτε για την αρχαία Αθήνα, ούτε για τη σημερινή Λακωνία (π.χ.), όταν πλειοψηφούν οι συντηρητικοί και οι βα-

σιλόφρονες.

"Αν δούμε τις κοινωνίες (SIC) της αρχαίας Ρώμης (τους δύο τελευταίους αιώνες) ..." - ποιούς αιώνες;

13. Σελ. 34. Αυτές οι τέσσερις κατηγορίες "άλλων" είναι τόσο ευαγύνωστες ώστε το κείμενο να γίνεται καταλληλότερο για "πολιτική ρητορεία", και ακατάλληλο για τη διδακτική πράξη.

14. Σελ. 108. Τι ακριβώς αντιπροσωπεύει στο σχεδιάγραμμα το η ;

15. Σελ. 110 αριθμ. 7 : Άλλα Ιδρύματα - πλίνθοι, λίθοι και κέραμοι ..

θα μπορούσα βέβαια να συνεχίσω, όμως προτιμώ να παρουσιάσω ένα μοναδικό φαινόμενο, από την ειδικότητά μου, που όμως είναι χαρακτηριστικό για την ποιότητα ολόκληρου του βιβλίου. Στη σελ. 17κ., χωρίς να συνδεθεί με το κείμενο (αυτό είναι το λιγότερο) υπάρχει ένα παράθεμα από το κλασικό χορικό της Αντιγόνης του Σοφοκλή "πολλά τα δεινά ...". Έχει χρησιμοποιηθεί η μετάφραση του κ. Μάνου που πρωτοδημοσιεύτηκε στο Νουμά του 1904 (/).

Προσέχω: (α) την τέλεια αποτυχημένη απόδοση της πρώτης ενότητας: σαν τον άνθρωπο/περήφανο μεγάλο· (β) τα παρεξηγημένα "αθάνατα νιάτα" της Γης· (γ) το ιδεολογικά πλασιογραφημένο "ξέρει να μεταπείσει / τη λευτεριά ν' αφήσει/ και στο ζυγό να μπει· (δ) ότι από τη μετάφραση λείπουν οι στίχοι 363/4 : νόμων δ' αμαχάνων φυγὰς/ξυμπέφραστοι· (ε) ότι ολόκληρο το τετράστιχο "Κι εκείνος οπού χαίρεται/Ήλὰ την εξουσία/τον (SIC) νόμων την ουσία/συχνά παρεξηγὰ" μπορεί να συνδεθεί θαυμάσια με τις σημερινές αντιεξουσιαστικές τάσεις, αλλά όχι με το κείμενο του Σοφοκλή που λέει τελείως άλλα πράγματα. (στ) ότι το χορικό που έχει δύο στροφές και δύο αντιστροφές χωρίζεται τελείως αυθαίρετα σε δύο κομμάτια, οπού το ένα τους αποδίδεται σφαλερώ στον κορυφαίο και το άλλο απροσδόκητα σε έτερον γέροντα / - σταματώ.

Αυθαιρεσίες, παρεξηγήσεις, άγνοιες πραγμάτων, πλαστογραφίες, παραλήψεις, αφέλειες, αδεξιότητες, συλλογιστικά και φραστικά παραπατήματα, ιδεολογικές ανακρίβειες, μονομέρειες και υπερβολές - τέτοιο είναι φοβούμαι, και ολόκληρο το βιβλίο. Έχουν ευθύνη αυτοί που ούστησαν στη

Κυβέρνηση την εκτύπωσή του.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Νομίζω ότι πρέπει να δούμε το θέμα με ρεαλισμό. Έχουμε ένα νέο διδακτικό εγχειρίδιο, που με όλες τις - εξαιρετικά πολυάριθμες και σημαντικές - παρατηρήσεις τόσο της Επιτροπής Κρίσεως όσο και του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ παρουσιάζει σοβαρές ατέλειες. Όμως να προγραμματίσουμε τώρα, για το Σεπτέμβριο του 1983, συγγραφή νεότερου διδακτικού εγχειριδίου, θα σήμαινε ότι για μια ακόμη φορά οδηγούμε τη Διοίκηση του Υπουργείου σε απόφαση που θα δημιουργούσε πρόβλημα, καθώς με όλες τις προσπάθειες όλων των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου θα ξεκινούσε το νέο σχ. έτος χωρίς διδακτικό εγχειρίδιο. Γι' αυτό πρωταρχική μας υποχρέωση είναι μέ νέες παρατηρήσεις στο τυπωμένο ήδη βιβλίο να το καταστήσουμε λιγότερο ατελές, ώστε να μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες του μαθήματος προσωρινά, μόνο για το σχ. έτος 1983-84. Με αυτό το σκεπτικό προχωρώ στις συγκεκριμένες παρατηρήσεις, εκφράζοντας ταυτόχρονα και την ικανοποίησή μου για το γεγονός ότι δεκάδες από τις παρατηρήσεις που είχα κάνει αξιοποιήθηκαν από τους συγγραφείς του βιβλίου.

1.- Σελ. 12. Μπορεί βέβαια "πάσσαλος πασσάλω" να εκκρούεται, αλλά ο ρατσισμός δεν εξαλείφεται με ρατσισμό. Γι' αυτό, όπως βρέθηκαν καλές λέξεις για τη μαύρη, την κίτρινη και την ερυθρά φυλή, ας βρεθεί και μία καλή λέξη για τη λευκή.

2.- Σελ. 16. Έχουμε δυστυχώς από καιρό αφήσει την παιδική και την πρώτη εφηβική ηλικία. Έτσι να μιλάμε για "θριαμβευτική πορεία" πέρα από την υπερβολή είναι δείγμα ανωριμότητας. Ένας μετρίσμος στη διατύπωση μόνο κακό δεν θα έκανε.

3.- Σελ. 17-18. Και στην παρέμβασή μου που έγινε πριν τυπωθεί το βιβλίο είχα κρίνει άστοχη την επιλογή της μετάφρασης του κ. Μάνου και είχα προτείνει την μετάφραση του Γ. Γρυπάρη. Τώρα ο κ. Φ. Κακριδής με όσα είπε έδειξε νομίζω, ότι δεν μπορεί να παραμείνει η μετάφραση του κ. Μάνου. Προσθέτω, από άποψη παιδαγωγική, ότι, εφόσον τα παιδιά της ίδιας τάξης έχουν στα χέρια τους το βιβλίο "Δραματική Ποίηση", στο οποίο περιλαμβάνεται, και μάλιστα σχολιασμένο από τον

κ. Γεωργουσόπουλο και η Αντιγόνη του Σοφοκλή, σε μετάφραση Γιάννη Γουπάρη θα είναι προσφορότερο η ίδια, πολύ ανώτερη και πιστότερη, μετάφραση να φιλοξενηθεί στα "Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος". Αφήνω την αστεία ένδειξη "έτερος γέρων" που βρίσκεται στην αρχή της σελ. 18.

4.- Σελ. 20, τελευταία σειρά: Να φύγει το "δε". Πώς να το κάνουμε, εμείς, τα πολλά εκατομμύρια των ανθρώπων, ούτε νέα φάρμακα ανακαλύπτουμε, ούτε νέα παρόματα χημείας κάνουμε ούτε καμιά μέθοδο καλλιέργειας βελτιώνουμε. Ας προσεχθεί η διατύπωση όλης αυτής της παραγράφου.

5.- Σε. 29. Πώς μπορεί να λειτουργήσει στα παιδιά η αφίσα αυτή; Δε μπορεί να αντικατασταθεί από άλλη, πιο άμεσα κατανοητή;

6.- Σελ. 40 Περιττή, σχολαστική η υποσημείωση. Αλήθεια, τι πάμε να πετύχουμε με αυτήν;

7.- Σελ. 46. Άτυχη η "ετυμολογία" της δημοκρατίας και από γραμματική και από ουσιαστική άποψη. Συγκεκριμένα: α) Μέ βάση ποιού κανόνα από το δήμος+κρατώ έχουμε δημοκρατία; β) Δεν συμπίπτουν εννοιολογικά η αρχαία λέξη δήμος και η σημερινή λαός. Το πρώτο σημαίνει συγκεκριμένη πολιτική παράταξη της Αθήνας, το δεύτερο έχει πολύ πιο γενικό και αόριστο νόημα.

8.- Σε. 48 Παράθεμα: Δεν υπάρχει όνομα μεταφραστή. Κατόπι, αφού στο τέλος δίνεται η παραπομπή Πολιτικών (VI, 1,2) γιατί η ίδια παραπομπή δίνεται και στην αρχή;

9.- Σελ. 50. Παράθεμα. "Έργον ομάδος", όχι "ομάδος".

10.- Σελ. 51 και 53: "Το αιρετό του αρχηγού της πολιτείας", "Το αιρετό των βασικών οργάνων της πολιτείας". Νεοκαθαρεύουσα.

11.- Σελ. 57. Η τελευταία περίοδος να γίνει: "Η Κυβέρνηση υποκεινύεται από το κόμμα που έχει (ή τα κόμματα που έχουν) την πλειοψηφία στη Βουλή".

12.- Σε. 62. Παράθεμα. Καθώς οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη σημερινή σημασία του όρου "Νομαρχία", νομίζω απαραίτητο, για αποφυγή παρανοήσεων, να δοθεί η ερμηνεία της λέξης όπως την έχει εκφράσει ανώνυμος συγγραφέας του έργου.

13.- Ιδία σελίδα, τελευταία σειρά: "τη μη συγκέντρωση". Νεο-καθαρεύουσα.

14.- Σελ. 68, τελευταία περίοδος. "Στον παρακάτω πίνακα". Όμως οι σχετικοί πίνακες βρίσκονται δύο σελίδες πιο μπροστά (σελ. 66)". Πιο κάτω" πίνακας δεν υπάρχει.

15.- Σελ. 82 " 21 Εμπορικής Ναυτιλίας". Να προστεθεί: "Με έδρα τον Πειραιά", αφού στο επόμενο (22) αναγράφεται "με έδρα τη Θεσσαλονίκη".

16.- Σελ. 73. Στην πρώτη περίοδο του κεφ. "Η Κυβέρνηση" να προστεθεί "και τους Υφυπουργούς".

17.- Σελ. 75 "Η Βουλή έχει το δικαίωμα να κατηγορεί τα μέλη της κυβέρνησης ενώπιον ειδικού δικαστηρίου". Το "ενώπιον ειδικού δικαστηρίου" δείχνει κάποια συμπάθεια στην καθαρεύουσα, το "κατηγορεί" δραματοποιεί τα πράγματα.

18.- Σελ. 95. Παράθεμα. Αφού δεν αναφέρεται έργο του, η γενική ας γίνει ονομαστική "Ρήγας Φεραίος".

19.- Σελ. 109. Είναι απαραίτητη η γελοιογραφία αυτή σήμερα;

20.- Σελ. 111. Γιατί αυτή η επιμονή να μην αναφέρονται και σημαντικά πνευματικά ιδρύματα των επαρχιακών κέντρων (π.χ. Ηράκλειο Κρήτης, Επτανήσων, Ιωαννίνων, Πάτρας κτλ.), αφού φτάσαμε και στο ΙΜΧΑ;

21.- Σελ. 114. Πριν μιλήσουμε για τον ελληνισμό της διασποράς, καλό είναι να δώσουμε ορισμό του όρου "διασπορά".

22.- Στις σελ. 118 και 119, ολόκληρη η παρ. 2 του κεφ. "Όργανα του ΟΗΕ" θα δημιουργήσει πρόβλημα, καθώς κανείς δεν αποκλείει ορισμένοι καθηγητές να τη διδάξουν κανονικά και να απαιτήσουν από τους μαθητές απομνημόνευση όλων των "ειδικών διεθνών οργανισμών". Εφόσον στις επόμενες σελίδες (120-121) στο σχεδιάγραμμα υπάρχουν αυτοί οι οργανισμοί, μπορεί κάλλιστα να απαλειφθεί η παρ. των σελ. 118-119.

23.- Σελ. 69 "Έτσι διευκολύνονται ορισμένα πρόσωπα.. να γίνουν μέλη της Βουλής, χωρίς να πάρουν μέρος στον εκλογικό αγώνα". Νομίζω ότι αυτή η φράση προδίδει τέτοια παρανόηση του πνεύματος και του γράμματος του Συντάγματος, που και μόνη της θα αρκούσε να μας κάνει πολύ κεμπτικούς για την καταλληλότητα του βιβλίου. Γιατί, α) υπαινίσσεται ότι το Σύνταγμα θεσμοθετεί διατάξεις που αναφέρονται σε συγκεκριμένα, ορισμένα πρόσωπα", ενώ βασική αρχή του είναι το απρόσωπο. Εξάλλου το

αντίστοιχο άρθρο (54) δεν αφήνει καμιά αμφιβολία. "Μέρος της Βουλής.. δύναται να εκλέγεται ενιαίως καθ' άπασαν την Επικράτειαν". β) Το χειρότερο, είναι ότι τα "ορισμένα αυτά πρόσωπα διευκολύνονται, άρα εξυπηρετούνται από τη διάταξη αυτή, κατά το κοινώς λεγόμενο "βολεύονται". Δεν ξέρω πώς βλέπει αυτή τη φράση ο Πρόεδρος του Τμήματος καθηγητής Φ. Κακριδής, που είχε την τιμή να περιληφθεί στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας του κόμματος που πλειοψήφισε, θα ήθελα να ξέρω πώς θα το δέχονταν οι Βουλευτές Επικρατείας, που μάλιστα στη συνέχεια επωμίστηκαν ευθύνες Υπουργού. Μήπως έτσι θα ερμήνευαν οι συγγραφείς και την κατάργηση του σταυρού προτίμησης, ως διαδικασία για να "διευκολυνθούν" πολύ περισσότερα "ορισμένα" πρόσωπα και όχι ως προσπάθεια εξυγίανσης του πολιτικού μας βίου;

Εύχομαι όλα αυτά να τα ξαναδούν οι συγγραφείς, όπως και τις παρατηρήσεις των άλλων συναδέλφων που θα πάρουν το λόγο, γιατί δεν προέρχονται από διάθεση αντιδικίας, αλλά από την επιθυμία για να πάρουν τα παιδιά της Γ' Γυμνασίου καλύτερη πληροφόρηση. Τέλος, προτείνω:

α) Ύστερα από την αξιοποίηση των παρατηρήσεων του Τμήματος να σταλεί το βιβλίο για ανατύπωση στον ΟΕΔΒ, για να εξυπηρετήσει προσωρινά, για ένα ακόμα σχ. έτος, τις διδακτικές ανάγκες του Γυμνασίου.

β) Να εισηγηθούμε ταυτόχρονα στο Υπουργείο να προβεί σε προκήρυξη συγγραφής νέου βιβλίου, το οποίο να είναι έτοιμο πριν από την έναρξη του σχ. έτους 1984-85. Αν για κάποιο βιβλίο είναι απόλυτα δικαιολογημένη η απώλιση να γραφεί με ανοικτές, δημοκρατικές διαδικασίες, αυτό είναι το εγχειρίδιο που μιλά για το δημοκρατικό πολίτευμα. Έτσι και το κοινό αίτημα θα ικανοποιηθεί, και ίσως να αποχτήσουμε καλύτερο βιβλίο και θα απαλλαγούμε, και το Τμήμα και το Υπουργείο, από την ευθύνη για τη συνεχή προώθηση ενός "αδύνατου" βιβλίου.

Ο κ. Κ. Κατσιμάνης λέγει: Στη συνεδρία της 9-6-1982 είχα παρατηρήσει ότι το υπό κρίση βιβλίο "Αγωγή του Πολίτη, Γ' Γυμνασίου" παρουσίαζε πολλές ατέλειες που θα μπορούσαν να διορθωθούν αν λαμβάνονταν υπόψη οι παρατηρήσεις που ακούστηκαν κατά τη συζήτηση στο τμήμα. Έκτοτε το βιβλίο τυπώθηκε και με πολλή χαρά πληροφορήθηκα από συναδέλφους το ΚΕΜΕ ότι οι καθηγητές το υποδέχτηκαν ευνοϊκά. Πρέπει όμως να παραηρώω ότι από τις διορθώσεις που είχα προτείνει λίγες μόνο υιοθετήθηκαν.

θα παρακαλούσα, κατά την επανέκδοση του βιβλίου, να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι παρατηρήσεις περιεχομένου αριθ. 7,8,9,10,11, 13, 14 και 16 που αναφέρονται σε θέματα ουσίας (βλ. πράξη 45/82, σ. 16-17). Με την ευκαιρία θα ήθελα να παρατηρήσω ότι οι υποδείξεις που γίνονται στο Τμήμα πρέπει να λαμβάνονται όλες ανεξαιρέτως υπόψη από τους συγγραφείς και όχι να γίνεται σε αυτές επιλογή ορισμένων μόνο.

Ο κ. Κ. Συριόπουλος λέγει: 'Υπό την μορφήν υπό την όποian έκυκλοφόρησε το βιβλίο νομίζω ότι περιέχει σφάλματα ως προς την κατανομήν του περιεχομένου, εξήκοντα πέντε σελίδες του όποιου σπαταλώνται εις εισαγωγικά θέματα και άλλες 65 διά τό κύριον θέμα τό δέ μάθημα διδόνται μία μόνον ώρα εβδομαδιαίως καί ως προς τά διατυπούμενα νοήματα.

'Η διδόντων σελων των σφαλμάτων άπαιτεϊ πολύν χρόνον. Χαρακτηριστικά αναφέρω σφάλματα μιās μόνον σελίδας, της σελίδος 19, όπου:

α) 'Η 'Ηθική όρίζεται ως προσδιορίζουσα "κανόνες συμπεριφορᾶς πού όρίζουν τά πλαίσια δράσης καί έλευθερίας του άτόμου". 'Αλλά τότε τί διαφέρει της πολιτείας;

β) 'Η πολιτεία επιβάλλει κανόνες πού "ή παράβαση τους νά αποδοκιμάζεται έντονα από την Κοινή Γνώμη". 'Αλλά τότε έρωτάται τί διαφέρει ή πολιτεία από την 'Ηθική;

γ) 'Η Θρησκεία συγχέεται μέ την πίστη καί χαρακτηρίζεται ως "υπόθεση προσωπική" ενώ ή θρησκεία είναι από τά άρχαιότερα καί βασικώτερα κοινωνικά φαινόμενα μέ τεράστιες ιστορικές συνέπειες άσχετως λαών και χρονικών περιόδων.

Νομίζω τα λάθη είναι τόσα καί τέτοια ώστε πρέπει νά αποσυρῇ τό βιβλίο από την εκπαίδευση ή να άντικατασταῇ το ταχύτερον δυνατόν.

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Δέν είχα καιρό να διαβάσω το βιβλίο στην υπωμένη μορφή του. Οποσδήποτε έχει αδυναμίες και πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι παρατηρήσεις που διαπιστώθηκαν από τον κ. Κακριδή και άλλα μέλη του Τμήματος.

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Το παραπάνω βιβλίο παρουσιάζει μια καλή προσπάθεια στην όλη δομή του (π.χ. με τα αποσπάσματα από διανοητές όπως Παντίτ Νεχρού, ο Καζαντζάκης, ο Φεραός, ο Κοραής κ.α.) στη διδακτική

προσφορά και συνοχή-σύνδεση (π.χ. η απλότητα στη διατύπωση, η έλλειψη περιττών απόψεων και λόγων, και η σύνδεση του Ι και ΙΙ μέρους με τη χρήση της έννοιας "άτομο" στην κοινωνία και στην πολιτεία), και τέλος στη διάνθισή του με σχήματα, διαγράμματα και σκίτσα. Αυτά αποτελούν και τα πλεονεκτήματα του βιβλίου. Κοντά σ' αυτά έρχεται ως κύριο πλεονέκτημα να προστεθεί η κριτική σκέψη του είναι φανερή σε κάθε θέμα που αναπτύσσεται, η έλλειψη άκαιρων και αφελών εθνικιστικών απόψεων, προκαταλήψεων και προγονοπληξίας, η σωστή εκτίμηση του πολιτισμού ως κοινού κτήματος της ανθρωπότητας και η ανάπτυξη αρχών ή όρων κοινωνικής ζωής. Όμως το βιβλίο δεν είναι απαλλαγμένο από αδυναμίες.

Μερικές μόνο αδυναμίες έχω να σημειώσω, με την επισήμανση του ότι δεν είμαι ειδικός και αυτές είναι οι παρακάτω:

Σελ. 10, στιχ. 9: Περὶ "δικαιοσύνης", νομίζω χρειάζεται και "ελευθερίας".

Σελ. 11, στίχ. 7 από τέλος: "ν' ανήκει", να προστεθεί "κάπου".

Σελ. 13, τέλος: Η λέξη αψίσα, νομίζω χρειάζεται κάποια άλλη ελληνική, "επιγραφή";

Σελ. 14, μέσο: Υπάρχει κάποια αντίφαση με τα τηςσελ. 38 σε ό,τι αφορά τη συνειδηση της κοινής καταγωγής. Χρειάζεται κάποια εναρμόνιση.

Σελ. 14, στ. 6 από τέλος: Να γραφεί "...με ανοιχτό το νού και την καρδί

Σελ. 16: Δε γίνεται πρωτύτερα λόγος για την κοινότητα. Χρειάζεται κάποια αναφορά είτε εδώ, είτε στην κοινωνία, κεφ. που προηγείται.

Σελ. 17: Οι στίχοι "τη λευτεριά ν' αφήσει και στο ζυγό να μπει" αλλά και άλλοι στίχοι χρειάζονται κάποιο εξήχως υπομονετισμό, γιατί η μετάφρασή του χωλαίνει, υποθέτω.

Σελ. 19: Στην "ηθική" χρειάζεται να συμπληρωθούν περίπου τα εξής: Οι κανόνες αυτοί δεν είναι υποχρεωτικοί (και σ' αυτό διαφέρουν απ' τους νόμους), είναι όμως απαραίτητοι και η τήρησή τους θεωρείται αυτονόητη.

Σελ. 23, μέσο: Προτείνω τη διατύπωση μετά το "... να σπουδάζει τον πολιτισμό γενικά και ιδιαίτερα όποια πτυχή του τον

ενδεδειγμένα πιά πολύ και να μεταδίδει αυτόν τον πολιτισμό στους άλλους και όσο μπορεί να προσθέτει κάτι καλύτερο στον πολιτισμό που παρέλαβε.

Σελ. 24, στ. 13 από τέλος: αντί "τρέχουμε με", να μπει "οδηγούμε τα αυκίνητα".

Σελ. 25, στο διάλογο. Προτείνω την εξής διατύπωση στη τελευταία φράση. Αν όμως ο διάλογος περιορίζεται σε αφηρημένες γενικότητες, δεν ωφελεί, γι' αυτό χρειάζεται να εξετάζει συγκεκριμένα τα θέματα ώστε πιο σίγουρα να οδηγεί σε συγκεκριμένες λύσεις. Και να προστεθεί: Ο διάλογος ωφελεί ουσιαστικά, όταν δεν καταντρεί "σοφιστική", αλλά στηρίζεται στην αυτονόητη ανθρώπινη κοινή λογική. Γι' αυτό "δημιουργικός διάλογος" υπάρχει όπου κάθε συνομιλητής παρακολουθεί τις απόψεις του άλλου, τις σέβεται και δηλώνει ποιές δέχεται και ποιές "δυσκολεύεται" να τις αποδεχτεί και γιατί.

Σελ. 25, στ. 2 από τέλος: Αντί "Σύμφωνα με το πνεύμα της" να μπει: "Συμπεριφορά αλληλεγγύης είναι το να προσφέρουμε..." ή "Αλληλεγγύη δείχνουμε όταν...".

Σελ. 31, τέλος: Να φύγει το κόμμα μετά το "κοινωνικών". Τα σχήματα γι τις μορφές των κοινωνικών μεταβολών μέσα απ' τις συγκρούσεις-παρμένα απ' το βιβλίο της Ιμ. Ζέγκερ "Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία" σελ. 172, δεν έχουν εδώ θέση, αλλά μάλλον ενδιαμέσα στη σελ. 33, όπου και λόγος για τάξεις-ομάδες. Εδώ γίνεται λόγος μόνο για συγκρούσεις πολιτισμικής φύσης, όχι κοινωνικο-οικονομικής.

Σελ. 35, μέσο: Αντί "Μετά από αυτή την εξέλιξη..." να μπει η φράση: "Στην εξελιγμένη και οργανωμένη κοινωνία, όπως περιγράφηκε παραπάνω....".

Σελ. 37, στ. 5: Η αναφορά στη σελ. 6 δεν έχει ανταπόκριση.

Σελ. 107, στο γ. μέσο: Αντι "μειονεκτούν" να μπει: "...για παιδιά που έχουν μόνιμες ή αξεπέραστες συγκεκριμένες δυσκολίες" ή "μειονεκτούν σε κάτι".

Σελ. 114, μέσο: Η φράση "Κατά την πρόσφατη περίοδο...." ή να φύγει τελείως ή να μεταφερθεί πριν απ' την προηγούμενη πρόταση. Προσωπικά προτείνω να φύγει. γιατί ποτέ οι Έλληνες δεν μετανάστευσαν "βασικά ή μόνο για λόγους οικονομικής ανέχειας και βέβαια αποτελεί η φράση αυτή γενίκευση (Πβ. διαπιστώσεις διπλ. μελέτης - έρευνάς μου στην Ψυχολογία "Η μετανάστευσις. Θεσ/νίκη 1971, σελ. 26-28 και 163 κ.εξ.).

Τέλος, σκόπιμο διδακτικά θα ήταν να μούν ερωτήσεις σε κάθε κεφάλαιο για την άσκηση των μαθητών. Ακόμη και με αυτή την ευκαιρία προσωπικά επισημαίνω την ανάγκη δινέργειας εμπειρικών ερευνών - σταθερή μου άλλωστε πρόταση - δειγματοληπτικά σε καθηγητές και μαθητές στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς ή στην αρχή της επόμενης για κάθε νέο βιβλίο ώστε συγκεκριμένα και από την πλευρά των μαθητών να βεβαιωθεί κάθε θετική ή αρνητική πτυχή του βιβλίου, αλλά σύγχρονα και του μαθήματος γενικά και της διδασκαλίας.

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Οι παρατηρήσεις μου αποβλέπουν κατά κύριο λόγο στη διόρθωση της παρ. "Η Εκκλησία" (σελ. 105-6). για την οποία είχα δώσει σημείωμα, όταν το βιβλίο ήταν ακόμα σε χειρόγραφη μορφή, από το οποίο όμως μια φράση έχει εκπέσει και άλλα σημεία του "διορθώθηκαν" με αποτέλεσμα να μη απεικονίζεται με πληρότητα ό,τι έπρεπε να γραφεί για το θέμα. Στο συγκεκριμένο αυτό θέμα φρονώ ότι πρέπει να γίνουν οι παρακάτω διορθώσεις:

Σελ. 105 (1) Οι όροι "Ιερά Σύνοδος" και "Ιεραρχία" να γραφούν με κεφαλαία αρχικά γράμματα. (2) τελευταίος στίχος: Αντί "επιλέγονται" να γραφεί "ορίζονται".

Σελ. 106 (1) στίχος 1οξ: Μετά τη λέξη "αρχιερωσύνης" να προστεθούν οι λέξεις: "τους (6 από την Ήπειρο, Μακεδονία, Θράκη και Νησιά του Αιγαίου και 6 από την υπόλοιπη χώρα)". (2) στίχος 5. Οι λέξεις "ειδικούς κανόνες" να αντικατασταθούν με τις: "το Χάρτη του Αγ. Όρου" (3) στίχος 6. Μετά τη λέξη "μονών", να προστεθούν οι λέξεις "οι οποίοι αποτελούν την "Ιερή Επιστοασία".

Με την ευκαιρία φρονώ ότι, από συνταγματική άποψη, το 4ο κεφάλαιο

του βιβλίου "Δικαστική Λειτουργία" προηγείται του 3ου κεφαλαίου "Διοίκηση", και ότι η παρ. "Η Εκκλησία" έχει τη θέση της πριν από τη σελ. 52 του βιβλίου.

Οι παρατηρήσεις μου αυτές αποβλέπουν κυρίως στη βελτίωση μιας παραγράφου του βιβλίου, η οποία σχετίζεται με την ειδικότητά μου, και δε σημαίνουν με κανένα τρόπο ότι συμφωνώ με όλα τα άλλα σημεία το υβιβλίου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Νομίζω χρήσιμο οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν από τα μέλη του Τμήματος να διαβιβαστούν στους συγγραφείς με την ένδειξη: να αξιοποιήσουν τις παρατηρήσεις.

Προσωπικά εκφράζω ευχαριστίες (για λογαριασμό των συγγραφέων). Επιθυμώ όμως να πω τα ακόλουθα εντελώς ενδεικτικά:

1.- Η υποσημείωση της σελίδας 6 υπήρξε αποτέλεσμα προσυμφωνίας των συγγραφέων, γιατί γνώριζαν ότι προσεγγίζουν παράλληλα θέματα από διαφορετική σκοπιά: κοινωνική-πολιτειακή.

2.- Το θέμα τέχνη είναι βέβαια κεφάλαιο φιλοσοφίας ή αισθητικής αλλά εδώ (στη σελίδα που σημειώνει ο κ. Κακριδής) μνημονεύεται στα πλαίσια επικοινωνίας-γλώσσας: και είναι η τέχνη γλώσσα της ψυχής.

3.- Χρησιμοποιήσαμε κι εμείς το 1976/77 τις παλιές μεταφράσεις Εφταλιώτη-Πάλλη (Οδύσσειας-Ιλιάδας αντίστοιχα), μολονότι είχαμε τις πολύ νεότερες μεταφράσεις Σίδερη, Καζαντζίκη, Κακριδή. Το ίδιο είχε συμβεί με τις επιλογές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

4.- Αναρωτιέμαι (ύστερα από μία παρατήρηση του κ. Κακριδή) δεν ευσταθεί η διατύπωση "ο μεσογειακός πολιτισμός (των Ελλήνων, Φοινίκων, Ρωμαίων, Αιγυπτίων...)" ;

5.- Σχετικά με άλλες παρατηρήσεις (για κάποιους στίχους από το χειρογράφο της Αντιγόνης) παρατηρώ ότι αυτό που έχει σημασία για τα παιδιά είναι η λειτουργία των συγκεκριμένων λόγων που διαβαίνουν, όχι οι φιλολογικές μας αντιδικίες.

Αναφέρω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: χρησιμοποιούμε τακτικά ένα στίχο του Ευριπίδη: όλβιος όστις της ιστορίας έσχε μάθην ως επι-

χείρημα για την αξία της ιστοριομάθειας. Και όμως αυτό προέρχεται από εκτενέστερο **αποδασμα** (νομίζω 812 στην έκδοση NAUCK) όπου γίνεται λόγος για την αξία της τεκμηριωμένης γνώσης της φύσης, οπότε διαφοροποιείται το νόημα του στίχου. Μειώνει αυτό την αποδεικτική αξία του έτσι που χρησιμοποιείται καθημερινά;

6.- Ο κ. Σπυρόπουλος μέμφεται (και σωστά) την έκφραση: το αιρετό του ανώτατου άρχοντα, του αρχηγού του κράτους. Γιατί δεν προτείνει κάποια άλλη φραστική απόδοση; Γνωρίζει πόσα εκφραστικά προβλήματα έχει δημιουργήσει ιδιαίτερα στη νομική γλώσσα η μακροχρόνια προσκόλλησή της στην καθαρεύουσα.

7.- Σε σχέση με όλες τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν παρατηρώ ότι η επιστημονική δεοντολογία μας υποδεικνύει να κάνουμε διάκριση ανάμεσα σε λάθος που πρέπει να διορθωθεί και γνώμη που είναι συζητήσιμη. Νομίζω είναι πλέον επικίνδυνη να θεωρούμε ότι λαθεμένη είναι πάντα η γνώμη του άλλου· ειδικά στο χώρο των κοινωνικών επιστημών φρονώ κάτι τέτοιο δεν έχει θέση. Προσέξτε τη στιχομυθία Συριόπουλου-Φούσκα: ο πρώτος σχολίασε πρόταση (η πίστη είναι υπόθεση προσωπική) που είχε υπο-είξει ως σωστή ο δεύτερος και την είχαν δεχτεί οι συγγραφείς.

8.- Τελικά νομίζω:

- α) να ανατυπωθεί το βιβλίο,
- β) να διαβιβαστούν οι παρατηρήσεις στους συγγραφείς να αξιοποιηθούν ό,τι η επιστημονική γνώμη τους αποδέχεται,
- γ) η προκήρυξη για νέα συγγραφή να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια των ενικών ~~xx~~ αναγκών και προτεραιοτήτων.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Το Κέντρο Οδυσσεικών Σπουδών της Ιθάκης με το από 26-9-82 έγγραφό του Προέδρου του Καθηγητή Ι. Θ. Κακριδή μας προτείνει να οργανωθεί σε συνεργασία με το ΚΕΜΕ σεμινάριο για την επιμόρφωση λειτουργών Μ.Ε. πάνω σε θέματα της ομηρικής και ειδικότερα της οδυσσειακής φιλολογίας στην Ιθάκη.

Το Κέντρο προσφέρει:

- 1.- Ομιλητές υψηλής στάθμης (κ.κ. Ι. Θ. Κακριδή, Μ. Ανδρόνικου Γ. Βλάχου, Δ. Μαρωνίτη, Μ. Σακελλαρίου, ενδεχομένως και ξένους διεθνούς φήμης ομηριστές).
- 2.- (Σε συνεργασία με το Δήμο Ιθάκης): δωρεάν κατάλυμα για 50 εκπαιδευτικούς στο κτήριο Οικοτροφείου Ιθάκης.
- 3.- (Σε συνεργασία με το Δήμο Ιθάκης): Αίθουσα διαλέξεων.

Από την πλευρά μας πρέπει να εξασφαλιστεί:

- α) Η διαδικασία επιλογής των 50 φιλόλογων που θα παρακολουθήσουν το σεμινάριο.
- β) Ο καταρτισμός του προγράμματος έτσι ώστε να εξυπηρετηθεί η σχολική πράξη των Σχολείων Μ.Ε.
- γ) Ο ορισμός 2-3 ομιλητών, που θα εισηγηθούν θέματα σχετικά με τη διδασκαλία ομηρικών επών στη Μ.Ε.

Ύστερα από αυτά, εισηγούμαι στο Τμήμα:

- α) Να εντάξει στο πρόγραμμα επιμορφώσεως διδακτικό προσωπικό Μ.Ε. στο σεμινάριο αυτό, στο οποίο θα επιμορφωθούν 50 φιλόλογοι στην Ιθάκη.
- β) Να κληθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής φιλόλογοι που υπηρετούν σε σχολές Μ.Ε. της Πελοποννήσου, της Αιτωλοακαρνανείας, των Ιόνιων νησιών.
- γ) Εάν ο αριθμός των αιτήσεων ξεπερνά τις 50, να γίνει κλήρωση. Αν είναι μικρότερος από τους 50, έγκαιρα να προσκληθούν φιλόλογοι από το λεκανοπέδιο Αττικής.
- δ) Στους καθηγητές που τελικά θα κληθούν να χορηγηθούν έξοδα κινήσεως και 3 ημέρες αποδοχών "εκτός έδρας".

ε) Να οριστεί χρόνος διεξαγωγής του σεμιναρίου το 5/θήμερο 29/8 - 2/9/1983.

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση,

αποφαίνεται ομόφωνα:

Δέχεται στο σύνολό της την εισήγηση του Συμβούλου Β' κ. Ηλ. Σπυρόπουλου για τη διεξαγωγή επιμορφωτικού σεμιναρίου για 50 φιλόλογους Σχολείων Μ.Ε. στην Ιθάκη, σε συνεργασία με το Κέντρο Οδυσσειακών Ερευνών και το Δήμο Ιθάκης.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει: Εισηγούμαι να μετάρσχουν στη διαδικασία κρίσης των νέων βιβλίων των Μαθηματικών Β' και Γ' Λυκείου σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν.1304/82 οι εξής εκπαιδευτικοί:

1) Β' Λυκείου

1. Βαβαλιάρος Γ. τ. ΓΕΜΕ, αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
2. Πετρόκης Ανδ. Λυκειάρχης Παλλείου Πειραιώς
3. Πανταζάτος Χαρ., Γυμ/ρχης Ν. Ιωαννίνας

3) Μαθηματικά ΙΙ

1. Τζιαφέτος Γ., Λέκτορας ΕΜΠ
2. Καφές Δ., Δρ Μαθηματικών, Επιστ. συνεργάτης ΑΒΕΠ
3. Μάντακας Γ., Μαθηματικός Ευαγγ. Σχολής Ν. Σμύρνης

4) Μαθηματικά Ι

1. Δαμίγος Εμ., τ. ΓΕΜΕ αποσπ. στο ΚΕΜΕ
2. Γιωτόπουλος
3. Εξαρχάκος Θεοδ., Δρ. Μαθηματικών, καθηγητής Μ.Π.Α.Α.
4. Δρούγκας Σ., Μαθηματικός Ευαγγ. Σχολής Ν. Σμύρνης
5. Παπαδάκης Ν., Μαθηματικός Β' Λυκείου Αθηνών

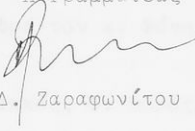
Ως αποζημίωση για τον καθένα από τους παραπάνω εκπαιδευτικούς, εκτός από τους Βαβαλιάρο και Δαμίγο οι οποίοι είναι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ, προτείνω το ποσόν των 30.000 δρχ.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Στο σημείο αυτό τερματίστηκε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΜΕΛΗΤΑ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

- 1α- Βιβλίο Φυσικής Β' Λυκείου (Α. Νίκου). Επιστημονική Επιτροπή: Δρ. Γ. Σαββίδης, Δρ. Κ. Σαββίδης, Δρ. Κ. Σαββίδης.
- 2α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".
- 3α- Το βιβλίο Βιβλίο Φυσικής Β' Λυκείου (Α. Νίκου). Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου.
- 4α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".
- 5α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".
- 6α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".
- 7α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".
- 8α- Διακήρυξη συγγραφής βιβλίου "Επιστημονική Επιτροπή: Δ. Νίκου, Δ. Νίκου, Δ. Νίκου".

Εάν κατά την συνεδρίαση, όπου θα συζητηθούν τα παραπάνω, απορριφθούν οι προτάσεις της προαναφερθείσας συνεδρίασης, τότε θα ληφθεί το θέμα υπό την εξουσία των μελών της Κ.Δ.

Πρόξη 30/1983

Σήμερα, 1-4-83, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκής, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος γιατί ήσαν στη ΣΕΛΜΕ και ο κ. Ν. Παπαδόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Βιβλίο Φυσικής Β' Λυκείου (Α. Μάζη). Εισηγητής κ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ιστορία Γ' Λυκείου (β' τεύχος). Εισηγητές: Δ. Τομπαΐδης, Φ. Βώρος, Κ. Συριόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αποϊημύωση συγγραφής βιβλίου "Εισαγωγή στις Ιστορικές σπουδές". Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Τα διδ. βιβλία Χημείας του Λυκείου (διευκρινίσεις). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 6ο - Εξεταστέα ύλη αρχών ελληνικών και μαθηματικών Γ' Λυκείου. Εισηγητές Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 7ο - Επισκέψεις Ο.Ε. Νέων Ελληνικών (Θεσ/νίκης) σε ακριτικά γυμνάσια της χώρας.
- ΘΕΜΑ 8ο - Χορήγηση διδ. βιβλίων στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ. Εισηγητής κ. Ι. Σκορδίλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται απαρτία, επικυρώνεται ο πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος λέγει: Το Τμήμα στην πράξη του αριθμ. 94/82 πρότεινε τη σύσταση Επιτροπής με πρόεδρο τον Στ. Παπασημακόπουλο και μέλη της Ε. Σκιαθίτη, Ε. Λετζίκη, Α. Περιστερόπουλο η οποία θα συγχώνευε το βιβλίο Φυσικής κορμού Β' και Γ' Λυκείου σε ένα.

Στη συνέχεια η Επιτροπή άτυπα εργάστηκε σε δύο τομείς. Στην συρραφή του βιβλίου και στην σύνταξη οδηγιών. Η Κ. Λετζίκη δεν εμφανίστηκε διότι δεν έγινε δυνατό να ειδοποιηθεί. Εξάλλου ο κ. Δημητρίεφ αποφάνθηκε ότι η εργασία μπορεί να γίνει άτυπα διότι σύμφωνα με το νόμο οι απεσπασμένοι θα έπρεπε να πληρωθούν για την εργασία τους ενώ άλλοι συνάδελφοί τους θα συνέγραφαν ολόκληρο βιβλίο δωρεάν. Ενημέρωσα τον κ. Κακραιδή και ζήτησα το πάγωμα της αποφάσεως για λόγους ηθικής τάξεως. Το αποτέλεσμα της εργασίας είναι α) Ένα βιβλίο συνεπτυγμένο το οποίο τυχαίνει και της εγκρίσεως του κ. Προέδρου του ΚΕΜΕ ο οποίος είδε το έργο της άτυπης επιτροπής, β) Οδηγίες και άλλα βοηθητικά σημειώματα για τους καθηγητές που θα περατωθούν μέχρι το τέλος Μαΐου. Προσβληθεί λοιπόν την αποστολή του συνεπτυγμένου βιβλίου στον ΟΕΔΒ για εκτύπωση.

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου σύμφωνα και εγκρίνει να σταλεί στον ΟΕΔΒ το συνεπτυγμένο βιβλίο Φυσικής Β' και Γ' Λυκείου του Α. Μάζη για εκτύπωση, για το σχ. έτος 1983-1984.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Δ. Τομπατζής θυμίζει την τελευταία παράγραφο της εισήγησής του (23-3-83): "Γενικά - κρατώντας πάντα τις επιφυλάξεις που σημείωσα στην αρχή - έχω τη γνώμη πως το βιβλίο μπορεί να προχωρήσει".

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Συνδοκεί μοι

Ο κ. Κ. Συριόπουλος αναφέρεται σε προγενέστερη αρνητική του εισήγηση.

Ο κ. Φ. Κακριδής υπογραμμίζει ότι η ψηφοφορία που θα ακολουθήσει αφορά αποκλειστικά την καταλληλότητα των χειρόγραφων σελίδων αριθμ.

1-38, οι οποίες έχουν παραδοθεί στο Τμήμα με την σχετική κρίση της Επιτροπής κρίσεως (έγγραφο αριθμ.φ.211.17/106/Γ2/2653/17-2-82)

Ψηφοφορία

Εκορδίζης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπατζής	ΝΑΙ
Γαπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 7:1 οι χειρόγραφες σελίδες (1-38) της Ιστορίας Λυκείου (β' τεύχος) εγκρίνονται για εκτύπωση.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Φ. Κακριδής επισημαίνει ότι το Τμήμα δεν έχει δώσει ακόμα την έγκρισή του για την εκτύπωση του βιβλίου αλλά έκρινε ότι πρέπει πρώτα να γίνουν διορθώσεις και όρισε επιτροπή για την επιμέλειά τους. Όταν τώρα βλέπουμε ότι το βιβλίο τυπώθηκε, δε μπορούμε, όταν μας το ζητούν, παρά να γνωμοδοτήσουμε στο θέμα της αμοιβής των συγγραφέων.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Επειδή αρχικά είχαμε αναθέσει τη συγγραφή του βιβλίου Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές, Ανατέθηκε αρχικά σε 4 συγγραφείς: τον Ιωάννη Γιαννόπουλο, την Ξένη Οικονομοπούλου, τον Θ. Κατσουλάκο και τον Β. Ασημουύτη.

Επειδή η Επιτροπή Κρίσης θεώρησε τα κεφάλαια που είχε γράψει ο τελευταίος ως μη προσαρμόσιμα προς τη θεωρητική δομή του βιβλίου (με την πράξη αριθμ. 3/2-11-82,

Επειδή το Τμήμα μας αποδέχτηκε την πρόταση της Επιτροπής και προώθησε για εκτύπωση από τον ΟΕΔΒ τις συμβεβληθέντες των τριών άλλων συγγραφέων: Γιαννόπουλου, Οικονομοπούλου, Κατσουλάκου και το βιβλίο φέρει την επωνυμία αυτών των τριών, για τους λόγους αυτούς εισηγούμαι:

α) Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου να μεριμνήσει για τις σχετικές με την αποζημίωση των τριών πρώτων συγγραφέων διαδικασίες.

β) Να εξετάσει τη δυνατότητα αμοιβής και του τέταρτου, εφόσον αυτός πρόσφερε το έργο που του ζητήθηκε.

γ) Να εξετάσει το ύψος αποζημίωσης στην περίπτωση (α) λαβαίνοντας υπόψη ενδεχόμενα ότι απουσιάζει ο 4ος δικαιούχος αλλά ότι έγινε ολοκληρωμένο το έργο εκτατικά και ότι ο χρόνος που μεσολάβησε έχει λειτούργησει αρνητικά σε βάρος των δικαιούχων.

Ο κ. Δ. Τομαζίδης λέγει: Προτείνω με βάση την εισήγηση του κ. Βώρου το Τμήμα να εισηγηθεί την ακόλουθη ρύθμιση: Το αρχικό ποσό να διανεμηθεί στους συγγραφείς που απέμειναν τελικά, επειδή η αμοιβή δι-

νεται για το βιβλίο που συγγράφεται. Για το θέμα της ενδεχόμενης αμοιβής του τέταρτου συγγραφέα το Τμήμα να μη λάβει θέση· να μείνει στην εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Ψηφοφορία (μεταξύ εισήγησης-πρ. Τομπαΐδη)

Σκορδίλης	άποψη Τομπαΐδη
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	άποψη μου
Παπασημακόπουλος	εισήγηση
Αδαμόπουλος	άποψη Τομπαΐδη
Βώρος	συμφωνώ με την πρόταση του κ. Τομπαΐδη με τη σημείωση ότι θα ήθελα το ΥΠΕΠΘ να εξετάσει την περίπτωση αμοιβής και του 4ου συγγραφέα (βλέπε εισήγηση)
Σακκάς	λευκή
Κακριδής	άποψη Τομπαΐδη

Με ψήφους 6 + 1 : 1 εγκρίνεται η πρόταση Τομπαΐδη.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει ότι εισάγει τυπικά το θέμα γιατί δεν του δόθηκε η δυνατότητα να επικοινωνήσει έγκαιρα με τον κ. Στ. Παπασημακόπουλο.

Υπενθυμίζω στο Τμήμα ότι το θέμα της Χημείας το χειρίζεται φέτος "έν λευκῷ" ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ. Επειδή όμως το "έν λευκῷ" δεν αποτελεί υπηρεσιακή έννοια, γι' αυτό ο Πρόεδρος παρακαλεί το Τμήμα να εγκρίνει την ακόλουθη διατύπωση:

" Με βάση την υπ' αριθμ. 5/83 πράξη του Τμήματος Μ.Ε. με την οποία παρέχεται εξουσιοδότηση για την διευθέτηση των θεμάτων που αναφέρονται στο βιβλίο Χημείας Γ' Λυκείου που θα χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές των σχολείων Μ.Ε. για το σχολικό έτος 1983-84 καθώς και για τη συγγραφή του αντίστοιχου βιβλίου:

Στο υπό εκτύπωση βιβλίο Β' Λυκείου του Ιδρύματος Ευγενίδου αντί της ύλης επιλογής που θα περιληφθεί η ύλης της Οργανικής Χημείας η οποία ως ύλη κορμού διδασκετο εις την Γ' Λυκείου εις δε το νέο βιβλίο της Γ' Λυκείου θα περιληφθεί το τμήμα επιλογής του βιβλίου της Β' Λυκείου το οποίο τώρα διδασκεται στο μάθημα δέσμης της Γ' Λυκείου και αυτόχρονα θα **συμπληρωθεί** με την προβλεπόμενη ύλη της Οργανικής Χημείας που διδασκετο ως ύλη επιλογής στη Γ' Λυκείου.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. Π. Σακελλαρίδης παρακαλεί το Τμήμα να του αναθέσει τη συγγραφή του βιβλίου "Χημεία Γ' Λυκείου" (1983-84) σύμφωνα με τους προβλεπόμενους τυπικούς όρους."

Ο κ. Κακριδής προτείνει η σύνταξη της σχετικής εισήγησης να ανατεθεί στον αρμόδιο κ. Στ. Παπασημακόπουλο.

EMA 5o

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

-) 1095/28-3-83
-) 1093/29-3-83
-) 1056/28-3-83
-) 1060/28-3-83
-) 997/22-3-83
-) 995/22-3-83
-) 1014/23.3.83
-) 1061/28-3-83

Η συζήτηση για το 6ο θέμα αναβλήθηκε γιατί απουσίαζαν οι εισηγητές του θέματος.

EMA 7o

Ο Πρόεδρος διαβάζει το ακόλουθο έγγραφο του κ. Δ. Τομπαζόδη (επινύπτεται) και παρακαλεί το Τμήμα να συμφωνήσει με την πρόταση της Ο.Ε.Ε. "Υστερα από συζήτηση το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα τη σχετική έρευνα.

ΘΕΜΑ 8ο

Ο κ. Ι. Σκορδύλης λέγει: Με το έγγραφο αριθμ. Φ.2/6837/Γ4/84/17-2-83 ο κ. Υφυπουργός μας διαβιβάζει το αριθμ. 257/21-1-83 έγγραφο της ΕΑΣΑ Αθηνών και το αριθμ. 26/19-1-83 πρακτικό του Συμβουλίου Σπουδών της, που αναφέρονται στην έγκριση και την προμήθεια διδακτικών βιβλίων και τη δωρεάν διδασχή τους στους σπουδαστές, και μας παρακαλεί να προβούμε στην επιλογή τους σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 2 και το άρθρο 2, παρ. 5 του Ν.186/75.

Σχετικά με το θέμα αυτό επιθυμώ και πάλι να υπενθυμίσω στο Τμήμα τα εξής:

α) Με τις πράξεις μας 74, 75, 76/82 επιλέξαμε σε πρώτο στάδιο, από τους πίνακες που μας υποβλήθηκαν τότε, τα βιβλία για την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά και πως για λόγους ουσιαστικούς αλλά και τυπικούς εριορίσαμε σημαντικά τον αριθμό τους.

β) Με τις πράξεις μας 98/82 και 18/83 συμπληρώσαμε, με εισήγηση αι πρόταση των δύο Ακαδημιών, τον πίνακα των βιβλίων και παράλληλα αντικαταστήσαμε εκείνα τα βιβλία που για λόγους τυπικούς δεν μπορούσαν να χορηγηθούν.

γ) Τώρα με το νεότερο πρακτικό του 26/83 το Συμβούλιο Σπουδών της ΕΑΣΑ επανέρχεται στο θέμα των βιβλίων, ιδιαίτερα στα βιβλία που εγκρίναμε τη χορήγησή τους, θεωρεί πως τέσσερα από αυτά είναι απαραίτητα για τη διδασκαλία και τις εξετάσεις των σπουδαστών και μας παρακαλεί να εγκρίνουμε τη χορήγησή τους.

Τα βιβλία που προτείνονται είναι:

- 1) "Η Φυσ. Αγωγή και ο αθλητισμός από το 394 π.Χ. μέχρι σήμερα" του Θ. Γιαννάκη για το β' έτος.
- 2) "Η ενόργανη γυμναστική" του κ. Ι. Σατρατζέμη για το Α' έτος.
- 3) "Ασκήσεις διζύγου" του κ. Ι. Σατρατζέμη για το β' έτος. και
- 4) "Ψυχολογία προπονητικής" του κ. Μ. Αναστασιάδη για το δ' έτος.

Μετά τη σύντομη αυτή ενημέρωσή σας και με δεδομένο ότι, τα βιβλία αυτά έχουν χορηγηθεί σε προηγούμενα χρόνια με δικές μας αποφάσεις και συνεπώς δεν υπάρχει θέμα καταλληλότητας, ότι το Συμβούλιο Σπουδών της

ΕΑΣΑ τα επιλέγει μεταξύ των πολλών που δεν είχαμε εγκρίνει και ότι τέλος μετά από πολύμηνη διδακτική πράξη τα χαρακτηρίζει απαραίτητα για τη διδασκαλία και τις εξετάσεις των φοιτητών στην τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά, οδηγούμαι στην απόφαση να εισηγηθώ στο Τμήμα να κάνει δεκτό το αίτημα του Συμβουλίου Σπουδών της ΕΑΣΑ και να εγκρίνει συμπληρωματικά τη δωρεάν διάθεση στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ των τεσσάρων προτεινομένων βιβλίων.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Ανάμεσα στα δύο έγγραφα του Υπουργείου υπάρχει μία διαφοροποίηση:

- Το πρώτο έγγραφο έλεγε: να είστε φειδωλοί, εγκρίνετε τα απαραίτητα.

- Το δεύτερο προφανώς σημαίνει: παραείσασταν φειδωλοί· ευχαριτώ· αλλά από τις διαμαρτυρίες των ενδιαφερομένων διαφαίνεται ότι κάποια ακόμη βιβλία είναι αναγκαία· εξετάστε πάλι μερικά.

Μ' αυτές τις σκέψεις και βλέποντας εδώ τα περιεχόμενα της Ψυχολογίας προτείνω να εισηγηθούμε καταφατικά.

Ο κ. Κ. Συριόπουλος λέγει: Δεν έχει αλλάξει κανένα δεδομένο από την προγενέστερη απόφαση του Τμήματος και ως εκτούτου δεν βλέπω λόγο γκρίσεως της διανομής των εν λόγω βιβλίων η οποία διανομή θα ήταν και αθυσστερημένη, διότι ευρισκόμεθα προς το τέλος του έτους.

Ψηφοφορία (ΝΑΙ ή ΟΧΙ στην εισήγηση)

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Σομφαΐδης	ΝΑΙ
Απασημακόπουλος	ΝΑΙ
Σαμόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Αγκάς	ΟΧΙ
Ακριδής	ΟΧΙ

Με ψήφους 5:3 εγκρίνεται η εισήγηση του κ. Ι. Σκορδύλη.

Paragurior

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξη 31/83

Σήμερα, 4.4.83 ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στην συνεδρίαση οι κ.κ. Ν.Βαρουχάκης, Φ.Βώρος, Ν.Παπαδόπουλος, Α.Αδαμόπουλος, Δ.Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ.Συριόπουλος, Ι.Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β.Θεοδωρακόπουλος, Κ.Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στην συνεδρίαση οι κ.κ. Δ.Σαγκιάς, Ηλ.Σπυρόπουλος, γιατί ήσαν στα σεμινάρια Λυκειαρχών για τη διδασκαλία μαθημάτων δέσμης στη Γ' Λυκείου, Στ.Παπασημακόπουλος γιατί ήταν στο ΙΚΥ, και Κυρ. Κατσιμάνης. Με πρόσκληση του Προέδρου παραβρέθηκε στη συνεδρίαση και η Ο.Ε. της Ιστορίας.

Θέματα ημερήσιας διαπάξεως

1. Διόρθωση στον πίνακα συγγραφέων του βιβλίου, Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, Γ' Λυκείου.
Εισηγητής: κ. Φ. Βώρος.
2. Το μάθημα της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και Λύκειο. (Ω.Π., συγγραφή βιβλίων κ.λ.π.).
Εισηγητής: κ. Φ. Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως. Στη συνέχεια το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ έ μ α 1ο : Διόρθωση στον πίνακα συγγραφέων του βιβλίου, Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, Γ' Λυκείου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"Επειδή αρχικά είχε αναλάβει τη συγγραφή του κεφαλαίου "Τουρκοκρατία" ο Γ. Λεοντσίνης, ένα από τα μέλη της ομάδας που σ' αυτήν είχε ανατεθεί η συγγραφή.

Επειδή το κείμενο του κ. Γ. Λεοντσίνη έμεινε τελικά ανολοκλήρωτο εξαιτίας έκτακτης αναχώρησής του στο εξωτερικό και το σχετικό κεφάλαιο το έγραψαν οι άλλοι συγγραφείς (Βοσΐλης Σκουλάτος, Ν. Δημακόπουλος, Σωτ. Κόνδης).

Επειδή τελικά η Επιτροπή κρίσης προώθησε τη συγγραφή των τριών συγγραφέων (αντικατασταίνοντας το ανολοκλήρωτο κείμενο του Γ. Λεοντσίνη με το αντίστοιχο των άλλων συγγραφέων).

Επειδή τελικά τυπώθηκε σε βιβλίο (τεύχος β') η σχετική συγγραφή Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία με την επωνυμία των τριών συγγραφέων (Σκουλάτου, Δημακόπουλου, Κόνδη).

Για τους λόγους αυτούς εισηγούμαι στο Τμήμα να γνωμοδοτήσει αμέσως μετά την εισήγηση του κ. Δ. Τομπαΐδη (θέμα 2ο της Η.Δ. της 1.4.83) ότι η προβλεπόμενη για τους 4 αρχικά συγγραφείς αποζημίωση ανήκει στους 3 που έκαναν την εργασία, δηλαδή στους Β. Σκουλάτο, Ν. Δημακόπουλο και Σωτ. Κόνδη".

Ο κ. Πρόεδρος λέγει:

"Έχουμε πια συνηθίσει στην ανώμαλη πορεία των ιστορικών πραγμάτων. Αργά μαθαίνει το Τμήμα ότι ένας από τους τέσσερις αποχώρησε ή απομακρύνθηκε DE FACTO - αλλά η πρόταση του κ. Βώρου φαίνεται σωστή και δε βλέπω λόγο να βασανίσουμε και άλλο το θέμα.-".

Το Τμήμα αμόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Θ έ μ α 2ο : Το μάθημα της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και Λύκειο. (Ω.Π., συγγραφή βιβλίων κ.λ.π.).

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"1. - Επαναλαμβάνω την εισήγηση που είχα κάνει πριν 15 μέρες παράξη 23.3.1983).

2. - Δύο λεπτομέρειες επιθυμώ να προσθέσω:

- α. μεσολάβησε σύσκεψη στο γραφείο του κ. Μώραλη (με συμμετοχή των κ.κ. Κακριδή, Τομπαΐδη, Σακκά, Σπυρόπουλου, κυρίας Ξανθάκου και του υποφαινόμενου) κατά την οποία διαφάνηκε ότι η πολιτική ηγεσία ευνοεί την ιστορία ως γενική παιδεία),
- β. στις διαδικασίες κρίσης προτείνω να περιληφθεί και ο κ. Άγγελος Χόρτης, καθηγητής που ειδικά ασχολείται με την οικονομική ιστορία και υπηρετεί στο 27ο Λύκειο στο Παγκράτι.

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

"Η φετινή εικόνα στο μάθημα της Ιστορίας είναι γνωστή και ας μη σας θυμίζω αναλυτικά "οικεία κακά". Όμως σήμερα είναι να πάρουμε αποφάσεις για του χρόνου, και αν δε διδαχτούμε από τα φετινά μας παθήματα, κινδυνεύουμε να τα ξαναθαλασλώσουμε. Τι θα συμβεί στη Γ' Λυκείου του χρόνου; Όπως λέγαμε και στον Υφυπουργό, το καλύτερο δυνατό σχήμα, με τα δεδομένα που έχουμε, θα ήταν το ακόλουθο:

- (α) Σε μία ή μιάμιση ώρα από τις 10 της Γενικής Παιδείας όλα τα παιδιά συμπληρώνουν την ύλη της νεότερης ιστορίας που δε διδάχτηκαν φέτο (όση είναι), από το βιβλίο που ως τότε θα ολοκληρωθεί - ελπίζουμε.-
- (β) Στις τέσσερις ώρες της δέσμης διδάσκονται (1) Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές μία ώρα (2) επίλεκτα θέματα ιστορίας, σε βάθος, από τις πηγές (εδώ ανήκουν και ορισμένα κατάλοιπα του βιβλίου Επιλογής) : 3 ώρες.

Η λύση αυτή ολοκληρώνεται μόνο αν εγκρίνουμε την πρόταση που μας έκανε ο κ. Βώρος για τη βραχυπρόθεσμη συγγραφή από πολλούς ιστορικούς της Β. Ελλάδας ορισμένων κεφαλαίων. Θα θυμάστε τα επιχειρήματα που ακούστηκαν στο Τμήμα πριν από την ψηφοφορία, όπου η πρόταση καταψηφίστηκε με 5:5 και τη διπλοψηφία μου. Ήταν αυτό ένα από τα στοιχεία που με έκαναν να προτείνω να συναντηθούμε με τον Υφυπουργό να δούμε πώς σκέφτεται. Συζητήσαμε πολλές ώρες και άλλα και αυτό το θέμα. Ο κ. Υφυπουργός δεν αποκλείει τη λύση Β. και μας ζητά, σε περίπτωση που την απορρίψουμε να προτείνουμε εναλλακτικές λύσεις. Αυτό θα συζητήσουμε σήμερα και οι προτάσεις που θα ψηφίσουμε στο τέλος θα είναι παράλληλες. Κάνω αρχή στη συζήτηση:

1. - Την πρόταση Β την απορρίπτω για τους ακόλουθους 4 λόγους:

(α) Η επιλογή των κεφαλαίων, όπως τονίστηκε και από άλλους συναδέλφους, είναι αυθαίρετη ή μάλλον ευκαιριακή. Αυτά που προτείνονται δεν είναι τα κεφάλαια που χρειάζονται, αλλά τα κεφάλαια που έχουμε - καλύτερα: που ελπίζουμε ότι θα έχουμε.

(β) Η ανάθεση τώρα με την ελπίδα ότι θα έχουμε βιβλίο το Σεπτέμβρη ή έστω τον Οκτώβρη ή το Νοέμβρη είναι τυχοδιωκτική. Πόσες πιθανότητες να πετύχει αυτό το σχέδιο έχουμε, και ποιαν εγγύηση; Ο κ. Βώρος μίλησε για μια "ενθάρρυνση" που έδωσε στους συγγραφείς να προετοιμάζονται, και ακόμα κάποια στιγμή απέμισε ένα χειρόγραφο - δεν ξέρω τι ακριβώς. Μας φτάνουν αυτά για να ριψοκινδυνεύσουμε; Ποιά πείρα έχουμε από την αποτελεσματικότητα και τη συνέπεια των ανεπίσημων (για να μην πω παρασκευασμένων) ενεργειών του κ. συναδέλφου, που όπως οι Αφοι Λαμπρόπουλοι "διαλέγει πριν από μας για μας"; Πόσο σωστές αποδείχτηκαν αυτές οι θαυματοργές προκατασκευασμένες λύσεις που μας παρουσιάζει πάντα την ύστατη στιγμή, π.χ. στο θέμα της Κοινωνιολογίας;

(γ) Αυτό το Τμήμα έμαθε να είναι προσεκτικό στις επιλογές των συγγραφέων που τους "αναθέτει" να συγγράφουν, και συχνά επιμένει να έχουν διδακτική πείρα, συγγραφικό έργο κ.λ.π. Αυτοί οι συγγραφείς που προτείνονται τους ξέρει κανένας; Πόσες πιθανότητες έχουν

να πιάσουν αμέσως το σωστό επίπεδο και να γράψουν ένα ανεκτό διδακτικό βιβλίο, τόσο δύσκολο;

(δ) Ο κ. Σπυρόπουλος το πρόσεξε με τη συνηθισμένη του έγνοια για τους διδάσκοντες, Εγώ μόνο το επαναλαμβάνω. Θα μπορέσουν οι συνάδελφοι να διδάξουν επιστημονική ιστορία από τις πηγές σε θέματα που θα πρωτοβλέπουν, και το βιβλίο θα έρχεται την τελευταία στιγμή και θα μυρίζει τυπογραφείο;

(ε) Για μένα ο σπουδαιότερος λόγος είναι ο ακόλουθος. Αν τώρα εκβιαζόμαστε (και το Υπουργείο και εμείς) να δεχτούμε ως μόνη λύση αυτή τη συγγραφή, πόσο μεγαλύτερος θα είναι ο εκβιασμός, όταν θα έρθουν αυτά τα χειρόγραφα για κρίση; Πάλι τυπογραφικά δοκίμια θα κρίνουμε; Πάλι, αν απορρίψουμε, θα κυκλοφορήσουν βιβλία της απόγνωσης;

Όχι, κ. Σύμβουλοι, το Τμήμα δεν μπορεί συνεχώς να διακινδυνεύει τη σοβαρότητα και το κύρος του και να ταλαιπωρεί την εκπαίδευση και τους εργατές της. Προτείνω για μια ακόμα φορά να καταψηφίσουμε την πρόταση Β. - Και να ψηφίσουμε τι;

Η πρότασή μου είναι πολύ απλή:

"Στη Γενική Παιδεία δε διδάσκεται ιστορία. Στις δέσμες Γ, Δ (και Ε προτείνω) διδάσκεται (α) η Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές 1 ώρα, (μαζί με τα υπόλοιπα του βιβλίου Επιλογής) και (β) όλα τα κεφάλαια της Βυζαντινής, Ευρωπαϊκής και Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας που δε διδάχτηκαν ρέτο, προσεκτικά, σε βάθος, μαζί με το πλούσιο παράπλευρο υλικό που προσφέρει το βιβλίο μας".

Πιθανή αντίρρηση: οι γιατροί και οι μηχανικοί δε θα διδαχτούν νεότερη ελληνική ιστορία. Κακό, αλλά τί να κάνουμε; Φέτος δε διδάξαμε σε ανέναν πέρα από την Επανάσταση, και αυτήν ίσως - και ας μη ρωτούμε τώρα γιατί και πώς και "τις πταίει".
Αν του χρόνου διδάξουμε τους μισούς και παραπάνω, έχουμε πρόοδο. Το τι να κάνουμε αντίχρονου θα φανεί όταν μέσα στη βδομάδα συζητήσουμε το γενικότερό μας σχεδιασμό για την ιστορία.

Παρακαλώ τώρα να υποβληθούν και άλλες προτάσεις, να συζητηθούν και να ψηφίσετε. Προσωπικά πρέπει να προεδρεύσω στην μεγάλη Επιτροπή Ξ. Γ. που συνεδριάζει στο γραφείο μου. Παρακαλώ να με αντικαταστήσει ο κ. Τομπαΐδης.

Στις 10.30 αποχωρεί ο κ. Φ. Κακριδής και αναθέτει την προεδρία του Τμήματος στον κ. Δ. Τομπαΐδη.

Η κα Ξανθάκου, επανέλαβε την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου για την ιστορία, την οποία διετύπωσε στο γραφείο του κ. Υφυπουργού στις 31.3.83.

Ακολούθησε συζήτηση και το Τμήμα διέκοψε στις 1.30.

Η Γραμματέας
Δ. Ζαραφωνίτου
Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξη 32/83

Σήμερα, 6-4-83, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεων του (αίθουσα Ολομέλειας Μεσογείων 396, Αγ.Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ.Φάνη Κακριδίη, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ.Σακκάς, Ν.Βαρουχάκης, Φ.Βώρος, Ν.Παπαδόπουλος, Λ.Αδαμόπουλος, Δ.Τομπαΐδης, Σύμβ. Β', Ι.Σκορδίλης, Κ.Συριόπουλος, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β.Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Λέν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ.Σπυρόπουλος, γιατί ήταν σε σεμινάριο, Στ.Παπασημακόπουλος, γιατί ήταν στο ΙΚΥ και Κυρ. Κατσιμάνης, Κ.Φούσκας, γιατί ήταν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση εκτός ΚΕΜΕ.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Οδηγίες διδασκαλίας Κοινωνιολογίας. Εισηγητής Ν.Παπαδόπουλος.
2. Αίτηση συγγραφέων ψυχολογίας (παράταση προθεσμίας). Εισηγητής: Ν.Παπαδόπουλος.
3. Υποτροφίες Γαλλικής Κυβερνήσεως. Εισηγήτρια Ευθ.Γκούμα.
4. Εισηγήση για το βιβλίο "Μεγάλοι Νεοέλληνες" του Β.Μάργαρη. Εισηγητής: Θ.Θεοδωρακόπουλος.
5. Θέματα Ιστορίας 1983/4 και 1984/5... Εισηγητής: Φ.Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Πριν από την ημερήσια διάταξη ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

"Το Τμήμα, στη συνεδρία του, αριθμ. 99/13-12.82 έχει εγκρίνει με ψήφους 6:2 την ακόλουθη πρόταση Βαρουχάκη για τη συγγραφή του βιβλίου Αρχαίας Ιστορίας Α' Γυμνασίου

"Να γίνει τευχοποίηση. Προθεσμία Α' τεύχους 31 Μαρτίου

Προθεσμία Β' τεύχους 30 Ιουνίου

Σε περίπτωση που δεν παραδοθεί το Α' τεύχος τέλος Μαρτίου, να ανατωπωθεί το παλιό.

Παρακαλώ, αν κανείς ξέπει, να ενημερωθούμε για την πορεία της συγγραφής, που δεν έφτασε ακόμα, όπως θα έπρεπε, στα χέρια μας.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"Με πρωτοβουλία του ενός από τους συγγραφείς (του κ. Τσακτοίρα) είχα τηλεφωνική επικοινωνία μαζί του· μου είπε:

"σύντομα τελειώνουμε και θα προωθήσουμε τη συγγραφή μας σε σας".

Θ έ μ α 1ο : Οδηγίες διδασκαλίας Κοινωνιολογίας

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

"Οι Οδηγίες που διανεμήθηκαν πριν δυο μέρες στα μέλη του Τμήματος, ώστε να κάνουν τις παρατηρήσεις τους, είναι βασικά οι ίδιες που συζητήθηκαν στο Τμήμα στις 14, 16, 18, και 23 Μάρτη και αναβλήθηκε η λήψη τελικής απόφασης, προκειμένου να γίνει προσαρμογή σελίδων και ερωτήσεων στη νέα μορφή του βιβλίου του Φίλια που στο μεταξύ κυκλοφόρησε, διαφορετικά όμως απ' ότι είχε προτείνει το Τμήμα. Βασικά η εργασία έγινε από τους 3 Κοινωνιολόγους της Ο Ε Κοινωνιολογίας και πήραν την τελική τους μορφή σε συνεδρία της Ομάδας. Χτες η Ομάδα έκανε ορισμένες τροποποιήσεις, προκειμένου να προληφθούν προβλήματα από την πιθανή καυστέρηση των οδηγιών σε μερικά Λύκεια και για να διευκολυνθούν περισσότερο η διδακτική πλευρά και οι εξετάσεις. Τις διορθώσεις αυτές θέτω υπόψη του Τμήματος καταθέτοντας το δικό μου αντίγραφο. Τα μέλη της ΟΕΚ συστάθηκαν πολύ και εργάστηκαν υπεύθυνα και γρήγορα για τις οδηγίες αυτές και πιστεύουμε ότι θα βοηθήσουν πολύ τους καθηγητές και μαθητές και είναι θέμα της Διοίκησης να φτάσουν όσο γίνεται πιο νωρίς στα Λύ-

κεια. Μικρές αλλαγές είναι δυνατό να γίνουν, όπου υποδεχτεί κάποια καλύτερη διατύπωση ή άποψη, που θα μας βρεί, αν όχι όλους, τους περισσότερους και κυρίως τους ειδικούς Κοινωνιολόγους της Ομάδας σύμφωνους.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1. Τούτο το θέμα αποτέλεσε για μένα οδυνηρή δοκιμασία για πολλούς λόγους:

- α. Επιθυμώ να βοηθηθούν οι συνάδελφοι που διδάσκουν.
- β. Δεν επιθυμώ τρίτη φορά να επικρίνω τις Οδηγίες που έχουν συντάξει με πολλή φροντίδα τα μέλη της ειδικής Ομάδας Κοινωνιολογίας.
- γ. Ανησυχώ ότι πιθανές αντιρρήσεις μου είναι πιθανό να ερμηνευτούν απόρροια προσωπικής πικρίας.

Τελικά επικράτησε αυτό που συνήθως κατευθύνει τις σκέψεις και ενέργειές μου εδώ: τι είναι καλύτερο για το συνάδελφο της μάχιμης υπηρεσίας.

2. Το πρώτο που σκέφτηκα: τι είναι Οδηγίες (κατά την άποψή μου). Ένα κείμενο που αποβλέπει:

- α. να δώσει ενιαία γραμμή διδασκαλίας, αν είναι γραμμή διδασκαλίας, αν είναι τούτο αναγκαίο
- β. να υποδείξει κάποιες αρχές ακαδημαϊκές αν είναι ανάγκη (π.χ. αξιολογική ουδετερότητα ή αντικειμενικότητα ή)
- γ. να προσφέρει μια λύση σε κάποια αμφίσημη έκφραση του βιβλίου,
- δ. να υποδείξει το ρυθμό διδασκαλίας και τη διδαντέα ύλη (σε γενικές γραμμές),
- ε. να προσφέρει γενικά βοήθεια και ενθάρρυνση στους διδάσκοντες...

3. Αρετές ενός κειμένου Οδηγιών νομίζω ότι μπορούν να θεωρηθούν οι παρακάτω:

- α. περιορίζονται οι οδηγίες στο αναγκαίο
- β. διατυπώνονται με σαφήνεια και ακρίβεια
- γ. δε δημιουργούν προβλήματα (για τους μαθητές και τους καθηγητές, για το συγγραφέα) και νέα ερωτήματα

δ. διατυπώνονται με συντομία

4. Για τούτες τις Οδηγίες που έχει καταρτίσει η Ομάδα παρατηρώ τα εξής (αριθμημένα εδώ και πάνω στο κείμενο των Οδηγιών):

1.32 (επισυνάπτω χ φ. σελίδες).

5. Η πρότασή μου είναι αντί γι' αυτές τις Οδηγίες να σταίλωμε τη σελίδα που ακολουθεί:

Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας

1. Αυτονόητο πως μέρος μόνο από το τεύχος β' είναι επιθυμητό να διδαχτεί* αρκετά είναι τα 3 πρώτα κεφάλαια και ενδεχόμενα το 5.
2. Ώστού είναι η διδασκαλία να αρχίσει με σύντομη υπόμνηση των πληροφοριών που δόθηκαν για την κοινωνικοποίηση με το τεύχος α'.
3. Σκόπιμο φαίνεται να διευκρινιστεί από την αρχή ότι τώρα γίνεται λόγος για τα προβλήματα της κοινωνικοποίησης* αυτό προκύπτει καθαρά από το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου.
4. Με το κεφάλαιο αυτό ο συγγραφέας:
 - α. προσφέρει σύντομη ενημέρωση για το τι είναι κοινωνικοποίηση*
 - β. εντοπίζει τα προβλήματα που προκαλεί η κοινωνικοποίηση (καθώς απαιτεί συμμόρφωση του ατόμου προς τις απαντήσεις της κοινων. ζωής), όπως τα είδαν διαπρεπείς στοχαστές (FREUD, WEBER, MARCUSE).
 - γ. επισημαίνει το φαινόμενο της αμφισβήτησης, που είναι έκδηλο στην εποχή μας.
5. Καλό είναι να υπογραμμιστεί πάλι ότι οι ερωτήσεις που συνοδεύουν κάθε κεφάλαιο αποβλέπουν σε εμπέδωση της διδασκαλίας και ο χρόνος που θα διατεθεί γι' αυτές αξιοποιείται σωστά.

Ο κ. Κακριδής λέγει: "Παρακαλώ το Τμήμα να ψηφίσει ναι ή όχι στην ακόλουθη πρόταση:

- Οι οδηγίες εγκρίνονται κατ' αρχήν και η ΟΕ Κοινωνιολογίας εξουσιοδοτείται να τις προωθήσει στο ΥΠΕΠΘ αφού πρώτα συζητήσουν και λάβουν υπόψη τους τις παρατηρήσεις που ακούστηκαν σήμερα από τα μέλη του Τμήματος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υποφορολογία

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΟ Β', ΤΗΣ ΠΑΡΑΡΤΗΣΗΣ - Β.Ε.Α.Β.

Σκορδίλης ΝΑΙ
Συριοπούλου ΝΑΙ
Τοματίδης ΝΑΙ
Αδαμόπουλος ΝΑΙ
Παπαδόπουλος ΝΑΙ
Βώρος ΟΧΙ
Βαρουχάκης ΝΑΙ
Σακκάς ΝΑΙ
Κακριδής ΝΑΙ

Το Τμήμα με φήφους 8:1 το Τμήμα εγκρίνει την πρόταση

Το τελικό κείμενο των Οδηγιών έχει ως εξής:

Συγκεκριμένα: Η ομάδα Εργασίας Κοινωνιολογίας του ΚΕ.Μ.Ε. έχει επιλέξει τα κεφάλαια 1, 2 και 3 του βιβλίου που αναφέρονται στο (1), πάνω στα οποία θα πρέπει να γίνει συμπληρωμένη διδασκαλία. (Το κεφάλαιο 2 θα χρησιμοποιήσει κατ' ελάχιστον ένα μέρος, για να συμπληρωθεί και ερμηνευθεί έννοιες, τις οποίες ο συγγραφέας πραγματεύεται ήδη στο κεφάλαιο 1).

Τα κεφάλαια 1 και 3 χωρίζονται σε μικρότερες διδακτικές ενότητες. Τα κεφάλαια 2 και 12 δεν παρουσιάζουν παρόμοια μορφή, παρουσιάζουν όμως και αυτά να χωρίζονται σε μικρότερες ενότητες. Για τους μισούς από τις ενότητες αυτές παρουσιάζεται ο τίτλος του περιεχομένου της, η οριοθέτησή της (θεώρημα, παράγραφος κλπ.) κείμενο διδασκαλίας παρατηρήσεις ή, ενδεχόμενα, μικρές συμπληρώσεις (που γίνονται για λόγους διδακτικούς) και, τέλος, ερωτήσεις, που συμπληρώνουν τις αντίστοιχες του εγχειριδίου.

Με τον προσδιορισμό τίτλου και σκοπών πριν από κάθε διδακτική ενότητα επιχειρείται να τονιστεί το βασικό περιεχόμενο της ενότητας.

ΟΔΗΓΙΕΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΕΥΧΟΣ Β', ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ - Ο.Ε.Δ.Β.

Προσωρινά και για το έτος 1982-83 κρίθηκε σκόπιμο να συμπληρωθεί η ύλη του μαθήματος της Κοινωνιολογίας με το θέμα "Κοινωνικοποίηση" που το πραγματεύονται συγγραφείς Κοινωνιολόγοι σε διάφορα βιβλία Εισαγωγής στην Κοινωνιολογία, καθώς και ο Β. Φίλιας στο βιβλίο του "Όψεις της διατήρησης και της μεταβολής του κοινωνικού συστήματος", τόμος Α', Αθήνα 1980.

Στο έργο αυτό γίνεται μια ολοκληρωμένη ανάλυση βασικών στοιχείων αλλά και ειδικών προβλημάτων της κοινωνικοποίησης.

Όμως για τους σκοπούς του μαθήματος της κοινωνιολογίας εφέτος και στο σύντομο διάστημα του ενός περίπου μήνα που απομένει μέχρι το τέλος του σχολικού έτους, επιβάλλεται να περιοριστούμε μόνο στην κοινωνικοποίηση και μάλιστα σε εισαγωγικά και βασικά στοιχεία της. Γι' αυτό, στο εγχειρίδιο που κρατάτε στα χέρια σας έχει γίνει επιλογή μέρους μόνο του παραπάνω βιβλίου του Β. Φίλια. Επιπλέον, και από το εγχειρίδιο αυτό μέρος μόνο της ύλης του θα διδαχθεί στους μαθητές.

Συγκεκριμένα : Η ομάδα Εργασίας Κοινωνιολογίας του τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ έχει επιλέξει τα κεφάλαια 1, 2, 3 και 12 (με τη σειρά που αναφέρονται εδώ), πάνω στα οποία θα πρέπει να γίνει εμπειριστατωμένη διδασκαλία. (Το κεφάλαιο 2 θα χρησιμεύσει κατά ένα μέρος, για να συμπληρώσει και ερμηνεύσει έννοιες, τις οποίες ο συγγραφέας πραγματεύεται ήδη στο κεφάλαιο 1).

Τα κεφάλαια 1 και 3 χωρίζονται σε μικρότερες διδακτικές ενότητες. Τα κεφάλαια 2 και 12 δεν παρουσιάζουν πολύπλοκη μορφή, μπορούν όμως και αυτά να χωριστούν σε μικρότερες ενότητες. Για κάθε μία από τις ενότητες αυτές παρουσιάζεται ο τίτλος του περιεχομένου της, η οριοθέτησή της (σελίδα, παράγραφος κλπ.) κάποιες διευκρινιστικές παρατηρήσεις ή, ενδεχόμενα, μικρές συμπληρώσεις (που γίνονται για λόγους διδακτικούς) και, τέλος, ερωτήσεις, που συμπληρώνουν τις αντίστοιχες του εγχειριδίου.

Με τον προσδιορισμό τίτλου και σκοπών πριν από κάθε διδακτική ενότητα επιχειρείται να τονιστεί το βασικό περιεχόμενο της ενότητας.

Οι συμπληρωματικές παρατηρήσεις επεξηγούν και ερμηνεύουν μερικές έννοιες, στις οποίες αναφέρεται το βιβλίο. Η διατύπωση πρόσδετων ερωτήσεων στόχο έχει να συνδέσει τα θέματα με την προηγούμενη ύλη αλλά και με τα καθημερινά φαινόμενα της κοινωνικής ζωής.

Θα παρατηρήσετε ότι οι ερωτήσεις του εγχειριδίου αφορούν κυρίως την εμπέδωση της ύλης και εμφανίζονται στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Αντίθετα, οι ερωτήσεις που επισυνάπτονται εδώ αποτελούν κυρίως βοήθημα για τον καθηγητή, για να συνδέσει τις διάφορες κοινωνιολογικές έννοιες με θέματα της καθημερινής ζωής του μαθητή. Γι' αυτό και είναι ανάγκη να παρεμβάλλονται στη διδασκαλία των κεφαλαίων, ύστερα από κάθε διδακτική ενότητα. Βέβαια, δεν υπάρχει αυστηρός διαχωρισμός στις δύο αυτές κατηγορίες των ερωτήσεων. Αυτό γίνεται, γιατί και τα δύο αυτά σκέλη (θεωρητική και εμπειρική αντιμετώπιση) συνδέουν το βασικό σκοπό της εισαγωγής του μαθήματος της Κοινωνιολογίας στα Λύκεια.

Όπως τονίζει και ο συγγραφέας στον πρόλογο του, μόνο αν "διδάσκοντες και διδασκόμενοι αντιληφθούν ότι η ίδια η καθημερινότητα της κοινωνικής ζωής διερμηνεύεται από τις θεωρητικές προσεγγίσεις της κοινωνικοποίησης" μόνο τότε θα πρέπει να θεωρηθεί το εγχείρημα επιτυχημένο.

Με την ευκαιρία αυτή, επειδή παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν μερικές ανησυχίες, όσον αφορά τα θέματα των εξετάσεων στην κοινωνιολογία, σημειώνεται το εξής :

Θα ληφθεί μέριμνα, ώστε τα θέματα των εξετάσεων να είναι από τη διδαχθείσα ύλη και συγκεκριμένα να βγαίνουν αποκλειστικά από την ύλη των αντίστοιχων εγχειριδίων (α' και β' τεύχη) της κοινωνιολογίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1 :

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ : τα στοιχεία του προβλήματος

Ε ν ό τ η τ α 1α

(ολόκληρη η σελ. 7 και στη σελ. 8 από την αρχή μέχρι τέλος της πρώτης παραγράφου" ... σύστημα εξουσίας ") .

Τίτλος : Προβληματισμός στην έννοια της κοινωνικοποίησης.

Σκοπός :

Μετά την πρώτη επαφή που ήδη έχει γίνει με την έννοια της κοινωνικοποίησης (α' τεύχος εγχειριδίου), πρέπει να προβληματιστούν οι μαθητές και να κινηθεί το ενδιαφέρον τους για το θέμα. Λεπτομερέστερη επεξεργασία του θα γίνει στις επόμενες ενότητες. Δηλαδή στην πρώτη διδακτική ενότητα δεν επιδιώκεται διεξοδική ανάλυση βασικών στοιχείων της Κοινωνικοποίησης ούτε η απομνημόνευση ορισμών αλλά η διαμόρφωση γενικότερης εικόνας της έννοιας της κοινωνικοποίησης. Με άλλα λόγια θέλουμε να δούμε το δάσος κι όχι τα δέντρα του.

Παρατηρήσεις - συμπληρώσεις :

Στο σημείο, που αναφέρεται στη λεγόμενη " πρωκτική φάση ", σκόπιμο είναι να πληροφορηθεί ο μαθητής ότι η κοινωνικοποίηση πραγματοποιείται και συμπληρώνεται σε περισσότερα στάδια, που καθένα έχει διαφορετική βαρύτητα στην εξέλιξη του ατόμου.

Συνήθως διακρίνονται τρεις γενικότερες φάσεις :

- Η πρώτη γενική φάση, η οικογενειακή κοινωνικοποίηση είναι η πιο αποφασιστική στην εξέλιξη και διαμόρφωση των ανθρώπινων χαρακτηρισμών και διαρκεί ως το έκτο ή έβδομο έτος της ηλικίας του παιδιού. Η δεκτικότητα ενός ανθρώπου με ορισμένες γενετικές προδιαθέσεις σε διάφορους τομείς, τα ενδιαφέροντά του, οι κλίσεις του κλπ. εξαρτώνται βασικά από την οικογενειακή κοινωνικοποίηση. Γι' αυτό και ονομάζεται επίσης πρωταρχική κοινωνικοποίηση.
- Η δεύτερη φάση της κοινωνικοποίησης είναι η λεγόμενη σχολική. Το σχολείο φέρνει το παιδί σε επαφή με ένα περιβάλλον ευρύτερο από το οικογενειακό, του προσφέρει απαραίτητες βασικές

γνώσεις και του δίνει επίσης ευκαιρίες για κατάρτιση σε ειδικό-
τερα θέματα. Στο σχολείο καλλιεργείται συστηματικά η εσωτερί-
κευρη των καθιερωμένων προτύπων επιτυχίας και προετοιμάζεται η
προσαρμογή του ατόμου στον ισχύοντα κοινωνικό καταμερισμό εργα-
σίας και στον αντίστοιχο τρόπο ζωής.

Γενικά έχει παρατηρηθεί ότι πολλές φορές το σχολείο συμπληρώνει
και επισφραγίζει την προηγούμενη συγκεκριμένη οικογενειακή κοι-
νωνικοποίηση. Π.χ. σε ό,τι αφορά το θέμα της επίδοσης στο scho-
λείο περισσότερες προϋποθέσεις υπάρχουν για τα παιδιά που ήδη
η οικογένειά τους ^{τους} έχει καλλιεργήσει το ενδιαφέρον και την ικα-
νότητα για μάθηση, παρά για εκείνα που μεγάλωσαν σε περι-
βάλλον "αδιάφορο", χωρίς αντίστοιχα ερεθίσματα.

Η τρίτη γενική φάση της κοινωνικοποίησης αρχίζει μετά την ολο-
κλήρωση της εκπαίδευσης και συνήθως συμπληρώνει τις δύο προη-
γούμενες. Συντελείται κυρίως στον επαγγελματικό χώρο.

Ερωτήσεις

1. Σε ποιά γενικότερη φάση κοινωνικοποίησης ανήκει η λεγόμενη
"πρωτική φάση" και τι ξέρετε γι' αυτήν ;
2. Τα συγκεκριμένα στοιχεία, που κοινωνικοποιούν τον άνθρωπο, μπο-
ρούν να ενταχθούν σε δύο κατηγορίες : Από τη μιά μεριά, σε αξι-
οπρότυπα ζωής κλπ., που " μαθαίνονται " αυθόρμητα, δηλαδή εσωτερ-
εάζονται μ' ένα φυσικό, αβίαστο τρόπο (όπως : ταύτιση με άλλα
πρόσωπα, μίμηση συμπεριφοράς κλπ.), και, από την άλλη, σε νόρ-
μες, κανόνες επιλογής κλπ., που προϋποθέτουν ιδιαίτερη εξάσκηση
και συνειδητή εκμάθηση. Μπορείτε να αναφέρετε αντίστοιχα πα-
ραδείγματα από την οικογένεια, το σχολείο και γενικά την κοι-
νωνική ζωή ;
3. Τι νομίζετε ότι σημαίνουν για την κοινωνικοποίηση του ατόμου
τα παρακάτω :
 - κουκλές για τα μικρά κορίτσια
 - στρατιωτάκια για τα αγόρια
 - ράψιμο - κέντημα για τις μαθήτριες
 - χειροτεχνία για τους μαθητές.

Αξιολογήστε τα. Βγάλτε

τις δικές σας απόψεις.

Επόμενα : σε 10/11 και

Ε ν ό τ η τ α 1β

(Από τη μέση της σελ. 8 " Ο FREUD υποστήριζε ... "μέχρι την αρχή της σελ. 9 " ... μιά αυταρχική αγωγή κοινωνικοποίησης". Συμπληρωματικά, επίσης, το κεφάλαιο 2 από την αρχή μέχρι τη μέση περίπου της σελ. 16 " ... η παρουσία του κοινωνικού ΥΠΕΡ-ΕΓΩ").

Τίτλος : Βιολογικές προδιαθέσεις και κοινωνικοποίηση

Σκοπός : Στο τέλος αυτής της διδακτικής ενότητας πρέπει να έχει γίνει κατανοητή από τους μαθητές η σχέση μεταξύ των γενετικών καταβολών και της διαδικασίας εξέλιξης - διαμόρφωσής τους μέσω της κοινωνικοποίησης.

Ερωτήσεις:

1. Αναλύστε τις έννοιες " πρωταρχικός κόσμος των παρορμήσεων" (αυτό) και "συγκεκριμένες νόρμες, πρότυπα ζωής " κλπ. (υπερεγώ).
2. Εξηγήστε με δικά σας λόγια τη διαδικασία διαμόρφωσης του χρονικά, τοπικά και κοινωνικά συγκεκριμένου "εγώ".
3. Αιτιολογήστε το γεγονός ότι κάθε συγκεκριμένη ανθρώπινη προσωπικότητα δεν μπορεί να εννοηθεί έξω από μιά αντίστοιχη κοινωνική πραγματικότητα.
4. Στο έργο του EDUCATION ET SOCIOLOGIE είχε παρομοιάσει ο DURKHEIM τον άνθρωπο κατά τη γέννησή του με ένα σχεδόν άγραφο χαρτί, TABLE PRESQUE RASE, στο οποίο το οικογενειακό-κοινωνικό περιβάλλον καταγράφει πρότυπα ζωής, αξίες κλπ. Συμφωνείτε μ'αυτή τη σύγκριση; Αιτιολογήστε την απάντησή.

Ε ν ό τ η τ α 1γ.

(Από τη σελ. 9 " Ασφαλώς κάθε αγωγή κοινωνικοποίησης ... " μέχρι το τέλος του 1ου κεφαλαίου. Συμπληρωματικά για την έννοια του " εξορθολογισμού " στη σελ. 20 τη δεύτερη παράγραφο ". Στη διαδικασία ενός ... " μέχρι " διεκπεραίωσης του ρόλου αυτού".

Τίτλος : Κοινωνικοποίηση και προσωπικότητα

Σκοπός : Η ενότητα αυτή σκοπό έχει να παρουσιάσει τη σχέση που

συνδέει το άτομο με το κοινωνικό σύνολο, τις συνέπειες της κοινωνικοποίησης του ατόμου πάνω στο ίδιο το άτομο, τον τρόπο, με τον οποίο " διασφαλίζεται " η κοινωνικοποίηση (εσωτερικός - εξωτερικός έλεγχος) και, επίσης, την εξέλιξη του φαινομένου της κοινωνικοποίησης μέσα στη διαρκώς " εξορθολογιζόμενη " κοινωνία μας.

Παρατηρήσεις - συμπληρώσεις :

- Όλα τα παραπάνω θέματα συμπληρώνονται από το επόμενο κεφάλαιο 2
- Ως προς τη σχέση εξορθολογισμού και αυθόρμητων αντιδράσεων :
Με τον αυξανόμενο "εξορθολογισμό του κόσμου " συνδέει ο WEBER το γεγονός ότι ο άνθρωπος με τις επιθυμίες του, τις ορμές του, κλπ. παύει να είναι το κέντρο αναφοράς των πραγμάτων. Στη θέση του μπαίνουν οικονομικοί - πολιτικοί και τεχνικοί μηχανισμοί, οι οποίοι γίνονται αυτόνομοι, δηλαδή ανεξαρτητοποιούνται από τον άνθρωπο και τις ανάγκες του. Ο άνθρωπος οφείλει π.χ., για να μην αποτύχει στο ρόλο του ως επιχειρηματία, επαγγελματία, κλπ. να συμμορφωθεί με τους νόμους αυτών των μηχανισμών - πολλές φορές αντίθετα με τις παρορμήσεις του.

Ερωτήσεις

- 1) Ποια είναι η σημασία της εσωτερίκευσης ορισμένων αξιών, προτύπων κλπ. για την κοινωνική συμβίωση και την κοινωνική συνοχή
- 2) Ποια είναι η επίδραση των κοινωνικών συνθηκών για τη διαμόρφωση της συνείδησης του ατόμου; θυμηθείτε την αντίστοιχη θέση του Μάρξ (βλέπε εγχειρίδιο, α' τεύχος).
- 3) Τι είναι εσωτερικός έλεγχος (συνείδηση) και ^{τι} εξωτερικός έλεγχος (νόμοι, νόρμες κλπ);
- 4) Η συγκεκριμένη διαμόρφωση πρωταρχικών παρορμήσεων έχει πάντα μιιά κοινωνική διάσταση, δηλαδή εξαρτάται από τις κοινωνικές συνθήκες. Η σχέση των δύο φύλων π.χ. διαφέρει από κοινωνία σε κοινωνία και από εποχή σε εποχή. Μπορείτε να επισημάνετε τέτοιες διαφορές και να τις εξηγήσετε ;
- 5) Μπορείτε να εξηγήσετε το φαινόμενο του καπνίσματος ορισμένων μαθητών με το ενδεχόμενο να συνδέονται μ' αυτό ορισμένα πρότυπα ωριμότητας και αναγνώρισης; Αναπτύξτε αναλυτικά την απάντησή σας.

- 6) Ποιά η σχέση μεταξύ " απώθησης στο υποσυνείδητο" των πρωταρχικών παρορμήσεων και "δημιουργίας ψυχοσωματικών διαταραχών" ;
- 7) Τι αποκάλυψε ο FREUD " δυσφορία στον πολιτισμό " και πώς διαμορφώνεται αυτή η στάση ;

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

(σελ. 15 μέχρι σελ. 25).

Τμήματα του κεφαλαίου αυτού έχουν ήδη διδαχτεί στις προηγούμενες ενότητες. Το κεφάλαιο αυτό, συνολικά θα αποτελέσει αντικείμενο δυο ή και περισσότερων ενοτήτων, τόσο για εμπέδωση των προηγούμενων, όσο και για μία εισαγωγή σε ειδικότερα θέματα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3

ΑΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΥΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΚΛΙΣΗΣ

(σελ. 27 μέχρι σελ. 33).

Σκοπός είναι η εισαγωγή στην προβληματική της κοινωνικής δυσπροσαρμοστίας και απόκλισης, για να συμπληρωθεί η γενική εικόνα για την κοινωνικοποίηση. Κρίνεται σκόπιμο να στραφεί το ενδιαφέρον μόνο σε βασικά στοιχεία των εννοιών, που αναφέρονται σ' αυτό το κεφάλαιο. Δε συνιστάται με κανέναν τρόπο η επέκταση σε ορισμένες όψεις ή πλευρές κοινωνικής απόκλισης και ανομίας που δεν εξηγούνται στο βαθμό που χρειάζεται, για να γίνουν κατανοητές από το μαθητή.

Εξάλλου, περιπτώσεις ψύχωσης, εγκληματικότητας, κλπ. δεν εξετάζονται στο 3 κεφάλαιο αυτές καθαυτές, αλλά επιχειρείται μία πρώτη προσέγγιση των κοινωνικών προϋποθέσεων για την διαμόρφωσή τους.

Προτείνεται να γίνει η διαπραγμάτευση του 3 κεφαλαίου με τον ακόλουθο τρόπο :

Ε ν ό τ η τ α 3α

Η πρώτη ενότητα (σελ. 27) αποτελεί ένα είδος εισαγωγής στο

Ιδεολογία και Αρχιτεκτονική ή Ιδεολογία και Μουσική).

3. Τι σημαίνει ανομία ; (για την απάντηση βλ. σελ. 28, 29, 30).
4. Εξηγήστε την έννοια της " κοινωνικής παρακμής" κατά το δυνατόν με δικά σας ιστορικά παραδείγματα.
5. Βρείτε παραδείγματα από τη σχολική ζωή, όπου οι μαθητές αντιδρούν σε μια συγκεκριμένη κοινωνική κατάσταση : α) κατά τρόπο ιδιάζοντα - προσωπικό, β) κατά τρόπο τυποποιημένο - μαζικό.
6. Αποτελεί κατά τη γνώμη σας ο θεσμός της μαθητικής κοινότητας μια προσαρμογή σχολικών θεσμών σε ευρύτερους κοινωνικούς μετασχηματισμούς ;
7. Εξηγούνται ψυχικές διαταραχές, περιπτώσεις εγκληματικότητας κλπ. μόνο από καθαρά βιολογικούς και προσωπικούς παράγοντες ή αντίθετα μόνο από ιδιάζουσες συνθήκες;
8. Κάτω από ποιες βασικές προϋποθέσεις και σύμφωνα με ποιους ιδίους μορφους παράγοντες μπορούν να εξεταστούν φαινόμενα ψυχικών διαταραχών και εγκληματικότητας;
9. Εξηγήστε γιατί οι καταστάσεις οικονομικής κρίσης και ανεργίας συνδέονται με άνοδο (αύξηση) των περιπτώσεων κλοπής και εγκληματικότητας. (Να συμπεριληφθεί στην εξήγηση ο παράγοντας της ύπαρξης καταναλωτικών προτύπων αναγνώρισης - επιτυχίας στην σημερινή κοινωνία).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 12

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΡΟΛΟΙ

(σελ. 107 μέχρι σελ. 114).

Σκοπός: Να εξοικειωθεί ο μαθητής με ορισμένες βασικές έννοιες της κοινωνικοποίησης, που αντιστοιχούν σε μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα κεφάλαια της κοινωνιολογίας και της κοινωνιολογικής έρευνας. Το κεφάλαιο πραγματεύεται τα παρακάτω θέματα:

1. Συμμετοχή στην κοινωνική ομάδα (από την αρχή του κεφαλαίου ως τη μέση της σελ. 108. 2. Κοινωνική θέση και κινητικότητα (μέση της σελ. 108 ως τη μέση της σελ. 109). 3. Κοινωνικοί ρόλοι (μέση σελ. 109 ως την αρχή σελ. 111). 4. Σύγκρουση ρόλων (σελ. 111). (Οι απόψεις των διαφόρων κοινωνιο-

[illegible]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

(π.χ. Να γίνω, επίσης, φανερό, ότι, κάθε τυχαία συνάθροιση ατόμων
 που χάνει το κοινό ενός κινήματογράφου) δεν είναι απαραίτητα και
 οικολογική ομάδα, όπως είναι τα μέλη ενός επαγγελματικού συλλόγου

Ερωτήσεις

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

2. αποτέλεσμα κοινωνικού εξαναγκασμού και γιατί ;

2. Όταν τελειώσετε την εκπαίδευσή σας (δευτεροβάθμια είτε τριτοβάθμια) και "βγείτε στην κοινωνία" νομίζετε ότι θα βρθείτε στην ίδια κοινωνική θέση (κοινωνικό STATUS) με τη θέση των γονιών σας ή σε άλλη και γιατί; βλέπετε δηλαδή στην περίπτωση

κινητικότητα ;

3. Απαριθμήστε κοινωνικούς ρόλους που αναγνωρίζετε ότι επιλέγεται ή υποχρεώνεστε να παίζετε.
4. Στην εποχή μας συντελείται η λεγόμενη "απελευθέρωση της γυναίκας". Μπορείτε να περιγράψετε αυτό το φαινόμενο μέσα από την εξέλιξη που είχε ως τις μέρες μας ο ρόλος της γυναίκας ως πολίτη, ως εργαζομένης, ως συντρόφου, ως μάνας ;

ΥΠ.

ΠΡ.

ΔΙ. Π. Δ. Ε.

ΔΙ. Π. Δ. Ε.

ΔΙ. Π. Δ. Ε.

ΔΙ. Π. Δ. Ε.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

ΠΡΟΣΤΑΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧ.

Θ έ μ α 2ο : Αίτηση συγγραφέων ψυχολογίας (παράταση προθεσμίας).

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει:

"Οι συγγραφείς του βιβλίου ψυχολογίας Β' Λυκείου Δ. Αλεξόπουλος και Σ. Παναγιωτοπούλου, στους οποίους και έχει με απόφαση του Τμήματος ανατεθεί η συγγραφή (αριθμ. Φ. 211. 12/3/Γ2/73 της 14.1.83 του ΥΠΕΠΘ) υπέβαλαν αίτηση για παράταση της προθεσμίας παράδοσης της συγγραφής πέραν απ' την 31-3-83 3 συνολικά μήνες. Οι λόγοι που προβάλλονται είναι: 1) Το γεγονός ότι η επίσημη ανάθεση έφτασε στους ενδιαφερόμενους στις 25.1.83, 2) Το ότι ένα από τα τρία μέλη της ομάδας, ο κ. Σ. Γκίκας, αποσύρθηκε για λόγους υγείας (σύμφωνα άλλωστε και με την τροποποιητική απόφαση του Τμήματος έπειτα από εισήγηση - ενημέρωση από μέρους μου στις 2-2-83), 3) Το ότι η απόσπαση που είχε ζητήσει ο κ. Αλεξόπουλος για το σκοπό της συγγραφής εκπληρώθηκε μόλις στις 17.3.83, και 4) Το ότι η συγγραφή του βιβλίου, σύμφωνα ασφαλώς με το νέο Αναλ. Πρόγραμμα, θα γίνει με βάση τελείως διαφορετικά απ' ό,τι μέχρι τώρα δεδομένα της σύγχρονης δηλ. ψυχολογίας.

Θεωρώ τους λόγους που αναφέρονται σοβαρούς και εισηγούμαι να δοθεί καταρχήν παράταση της προθεσμίας για ένα μήνα. Συγχρόνως εισηγούμαι να τροποποιηθεί η προηγούμενη σχετική απόφασή μας ως προς την αμοιβή στο 1/2 του ποσού των 360 χιλ. δρχ. μόνο για την κ. Σ. Παναγιωτοπούλου, έπειτα δηλ. απ' την αποχώρηση για λόγους υγείας του κ. Γκίκα και έπειτα απ' την απόσπαση του κ. Αλεξόπουλου με βάση το Νόμο 1304/82 σύμφωνα με τον οποίο δεν είναι δυνατό να αμειφθεί για το έργο για το οποίο και αποσπάστηκε στο ΚΕΜΕ".

Ο κ. Κακριδής επισημαίνει ότι η παράταση αυτή αν δοθεί ανατρέπει τους προγραμματισμούς του Τμήματος και του ΟΕΔΒ.

Ο κ. Συριόπουλος προτείνει προκήρυξη διαγωνισμού και ανατύπωση του βιβλίου του Παπανούτσου: η ανάθεση να ακυρωθεί, γιατί οι συγγραφείς δεν ετήρησαν τις προθεσμίες.

Ο κ. Βόρος επισημαίνει ότι η καθυστέρηση δικαιολογείται από την

αποχώρηση ενός από τους τρεις συγγρ. και από την καθυστέρηση στην αποσπαση του κ. Αλεξόπουλου. Προτείνω (α) να εγκρίνουμε την τρίμηνη παράταση της προθεσμίας (β) να περιμένουμε ως τις 15 του Μάη πριν δώσουμε εντολή για ανατύπωση του παλαιού βιβλίου, που έχει και τις αρετές του.

Ψηφοφορία ανάμεσα στην πρόταση του κ. Παπαδόπουλου (1 μήνα), του κ. Βώρου (3 μήνες) και του κ. Συριόπουλου (καθόλου):

Σκορδίλης	3
Συριόπουλος	καθόλου
Τομπαΐδης	3
Αδαμόπουλος	3
Παπαδόπουλος	3
Βώρος	3
Βαρουχάκης	3
Σακκάς	3
Κακριδής	καθόλου

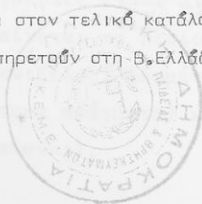
Το Τμήμα με ψήφους 7:2 αποδέχεται την πρόταση του κ. Φ. Βώρου.

Εξομα 3

Η κ. Γκοδμα ανακοινώνει το αρ. 1112/29-3-83 έγγραφο της ΔΙΕΦΕΣ/ΥΛΕΘ, ενημερώνει το Τμήμα για τη σχετική πρόταση της Γαλλικής Πρεσβείας, και εισηγείται σχετικά.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα να εισηγηθεί τα ακόλουθα:

- α. Η προσφορά παρουσιάζει ενδιαφέρον και την αποδεχόμαστε.
- β. Οι συνεννοήσεις με τον κ. FR. WEISS για το Α.Π. των Σεμιναρίων θα γίνουν από το ΚΕΜΕ παράλληλα με τις διαδικασίες επιλογής υποτρόφων και θα ολοκληρωθούν το ταχύτερο.
- γ. Η προκήρυξη να κυκλοφορήσει το γρηγορότερο, με τους ακόλουθους όρους:
 - Τουλάχιστο 3 αλλά όχι παραπάνω από 10 χρόνια υπηρεσίας στο Δημόσιο.
 - Αποκλείονται όσοι έχουν ήδη κάνει σεμινάρια και σπουδές στη Γαλλία, όταν η συνολική τους διάρκεια (αθροιστικά) ξεπερνά τους τρεις μήνες.
 - Η αίτηση να συνοδεύεται από δήλωση ότι η καθηγήτρια ή ο καθηγητής δε θα συνοδεύεται από άλλα μέλη της οικογένειάς του.
- δ. Να κρατηθούν θέσεις για τους μελλοντικούς Σχολικούς Συμβούλους, που βέβαια θα είναι οκτώ, αλλά είναι αμφίβολο αν θα θελήσουν και θα μπόρουν να πάνε όλοι. Οι τυχόν ελεύθερες θέσεις θα συμπληρωθούν από επιλαχόντες της άλλης κατηγορίας.
- ε. Σε περίπτωση που υποβληθούν περισσότερες αιτήσεις από όσες θέσεις υποτρόφων έχουμε, η επιλογή να γίνει από Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που ακολουθήσαμε πρόσφατα για τις υποτροφίες σεμιναρίων Σχολικού Επαγγελματικού προσανατολισμού.
- ς. Η επιθυμία της γαλλικής πρεσβείας δέκα υποτροφίες να διατεθούν για τη Β. Ελλάδα είναι σεβαστή, όμως δε χρειάζεται ιδιαίτερη μέριμνα για να ικανοποιηθεί, εκτός αν συμβεί το απίθανο να μην περιλαμβάνονται στον τελικό κατάλογο Υποτρόφων δέκα (τουλάχιστο) καθηγητές από αυτούς που υπηρετούν στη Β. Ελλάδα - ως το σημειώσουμε για επαλήθευση, όταν έρθει η ώρα.

Θέμα 4ο : Εισήγηση για το βιβλίο "Μεγάλοι Νεοέλληνες" του Β. Μάργαρι

Ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

"Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με το έγγραφό της Γ2/124/21-1-1983 μας έστειλε 17 αντίτυπα του βιβλίου του Β. Μάργαρη "Μεγάλοι Νεοέλληνες από το 1400" με αίτηση του ίδιου, στην οποία ζητάει να εξετάσουμε κατά πόσον είναι το βιβλίο του χρήσιμο για τους καθηγητές και μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης".

Σχετικά με το βιβλίο αυτό έχω να κάνω τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1) Είναι αμφισβητήσιμο αν ο τίτλος του βιβλίου "Μεγάλοι Νεοέλληνες" ανταποκρίνεται στο περιεχόμενό του. Είναι αμφισβητήσιμο δηλαδή, πρώτον, αν ο όρος "μεγάλοι" μπορεί μέσα σ' ένα χρονικό διάστημα έξι αιώνων να περιλαμβάνει ονόματα όπως π.χ. του Μιχαήλ Ανάγνου, του Παύλινου Βαγιά, του Φραγκίσκου Μαυρόλυνου, του Παναγιώτη Ποταγού κ.ά. τη στιγμή που αφήνει απέξω ονόματα σαν του Σολωμού και του Βαλαωρίτη ή του Κολοκοτρώνη και του Καραϊσκάκη ή του Τρικούπη κ.ά. Η παρατήρηση αυτή αποκτάει περισσότερη βαρύτητα ύστερα από τη διαπίστωση ότι ο συγγραφέας δε μας λέει τίποτα για τα κριτήρια, με τα οποία επέλεξε τα πρόσωπα σημειώνει μόνο γενικά και αόριστα ότι "η αξία και δευτερεύοντως η φήμη τους - πέρα από τούτα - υπήρξε βασικά το μέτρο της επιλογής".

Είναι αμφισβητήσιμο, δεύτερον, αν ο όρος "νεοέλληνες" μπορεί να στεγάσει το Βησσαρίωνα (1403-1472), το Γεώργιο Γεμιστό-Πλήθωνα (1360-1452), τον Κων. Γεράκη (1647-1688), το Δομήνικο Θεοτοκόπουλο (1541-1614), το Θεοφάνη τον Έλληνα (1340-1415;) κ.ά.

2) Η έκταση της ύλης στις διάφορες βιογραφίες είναι λίγο πολύ σπυρτική. Έτσι σ' άλλες βιογραφίες ο συγγραφέας φαίνεται να περιορίζει σπυρτικά τα βιογραφικά στοιχεία (π.χ. Ελ. Βενιζέλος, Αδαμάντιος Κοραΐς, όπου θα περίμενε κανείς να δει περισσότερα πράγματα) και σ' άλλες να πλατειάζει (π.χ. Κων. Γεράκης, Δημ. Γαλανός).

3) Το βιβλίο έχει πολλές γλωσσικές αδυναμίες και σφάλματα. Αλλού ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εκφράσεις της καθαρεύουσας (π.χ. εν πολλοίς 7, και δὴ 7, απλότης 11, της νεωτέρας Ελλάδος 23, όλως ξεχωριστήν 32, κ.ά), αλλού κάνει σολοικισμούς (π.χ. εξέχοντες ευρωπαϊκές προσωπικότητες 25, εκθέτει ... σε παρισινές αίθουσες ... αλλά και σε άλλων 32), αλλού δεν είναι συνεπής με τη γραμματική της νεοελληνικής (π.χ. γράφε με μια λέξη: παραταύτα 18, 26, συντωχρώνω 18, απόνα 19, 26, ενσυνεχεία 125, απόλον 125, καταυτόν 125* διατηρεί κανόνες τονισμού της καθαρεύουσας: Κωνσταντῖνος 25, κύρος 25, την ευμενῆ 31* διατηρεί την παλιά ορθογραφία: βαθειά 25, κυριώτερο 36 κ.ά.).

4) Πολλά από τα βιογραφούμενα πρόσωπα είναι έξω από τη διδασκόμενη στα σχολεία Μ.Ε. ύλη και επομένως ως προς αυτά το βιβλίο δε θα χρειαστεί στους μαθητές και στους καθηγητές.

Για τους παραπάνω λόγους δεν μπορώ να εισηγηθώ στο Τμήμα να κρίνει το βιβλίο χρήσιμο κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 186/5, μολονότι οι βιογραφίες είναι περιεκτικές και βιβλιογραφικά τεκμηνωμένες (σε 164 σελίδες κειμένου υπάρχουν 316 παραπομπές) και παρατίθενται πίνακες βιβλιογραφίας 19 σελίδων.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Β. Θεοδοωράκπουλου

Θ έ μ α 5ο : Θέματα Ιστορίας 1983/4 και 1984/5.

Εισάγεται σε ψηφοφορία η πρόταση του κ. Φ. Βώρου όπως έχει διατυπωθεί στην πράξη 31/83 με την πρόσθετη δήλωσή του κ. Φ. Βώρου ότι αναζητά συγγραφείς για 2 ακόμα τουλάχιστον κεφάλαια, συγκεκριμένα:

α) η Ελλάδα του 1909 και β) η Ελλάδα στην περίοδο 1919-1922.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΟΧΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Σαγκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΟΧΙ

Το Τμήμα εγκρίνει με ψήφους 5:4 την πρόταση του κ. Φ. Βώρου και του αναθέτει να επανέλθει το ταχύτερο δυνατό με εισήγηση όπου να περιλαμβάνονται όλα τα απαραίτητα (επίσημη ανάθεση - στοιχεία).

Σε περίπτωση όπου η παραπάνω πρόταση δεν ενδοωθεί, το Τμήμα επιφυλάσσεται να επιλέξει εγκαίρως την εναλλακτική λύση ανάμεσα στις προτάσεις των κ.κ. Κακριδή και Σπυρόπουλου (η όποια άλλη διατυπωθεί μεν καιρώ) ως τελευταίο χρονικό όριο για την παραπάνω επιλογή ορίζεται η 15η Μαΐου.

Ο κ. Συριόπουλος λέγει:

"Εκ τής εισηγήσεως του κ. Προέδρου πρὸς τήν ὁποίαν συνεφώνησε καί ἡ Ομάδα Ἑργασίας νομίζω ὅτι ἔχει συμφωνηθεῖ νά ὁλοκληρώνεται ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας στίς τρεῖς τάξεις τοῦ Γυμνασίου.

Τό ὑπό τῆς ὁμάδας ὅμως προτεινόμενον ἵνα κατά μίμησιν τῶν ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων τῆς Γαλλίας ἡ ἱστορία τῆς ὁποίας ἀρχίζει ἀπό τόν 1ον π.Χ. αἰῶνα διατεθῇ περισσότερος χρόνος διὰ τήν διδασκαλίαν τῆς νεω-

τέρας 'Ελληνικής 'Ιστορίας είναι αδύνατον νά εφαρμοσθῇ στά Προγράμματα τῆς Μέσης 'Εκπαιδεύσεως τῆς 'Ελλάδος διότι οἱ "Ἕλληνες μαθηταί πρέπει νά διδασθοῦν τρεῖς χιλιάδες χρόνια ἑλληνικῆς 'Ιστορίας ἀρχαιότερα τῆς Παλλικῆς 'Ιστορίας. Εἰς ὅλα δέ τὰ ἑλληνικά προγράμματα ἡ κατανομή τοῦ χρόνου διδασκαλίας μεταξύ Αρχαίας, Μέσης καί Νεωτέρας 'Ιστορίας ἦταν καί πρέπει νά εἶναι συμμετρική. "Αν ἀπό κακήνχρησιμοποίησιν του χρόνου κατά τή διδασκαλία ἡ ἐκτενῆ διδακτικά βιβλία δέν ὁλοκληρώνεται ἡ διδασκαλία τῆς νεωτέρας 'Ιστορίας τοῦτο πρέπει νά ἐπιδιωχθῇ δι' ἄλλων μέσων καί ὄχι διὰ τῶν αναλυτικῶν προγραμμάτων κυρίως διὰ καταλλήλων διδακτικῶν βιβλίων κατανομῆς.

Ο κ. Κακριδῆς λέγει:

"Συνεχίζουμε τώρα τή συζήτηση γιά τὸ γενικό πρόγραμματισμό τῆς 'Ιστορίας ἀπὸ τὸ 1984 καὶ πέρα (Εἰσήγηση Ο.Ε. - 'Ιστορίας) με τὸ καινούργιο δεδομένο ὅτι ὁ κ. Υπουργός στη συνάντηση ποὺ εἶχαμε ἐδειξε ὅτι δε θεωρεῖ τὴ στιγμή αὐτὴ δυνατὴ τὴν επέκταση τοῦ γυμνασιακοῦ κύκλου διδασκαλίας τῆς 'Ιστορίας καὶ στὴν πρώτη Λυκείου. Μήπως ἡ Ο.Ε. 'Ιστορίας χρειάζεται λίγο χρόνο γιά νὰ αναδιατυπώσει τὴν πρότασή της;"

Ο κ. Πλάκας λέγει γιά τὴν Ο.Ε. τῆς 'Ιστορίας

"Ἐπειδὴ, ὅπως εἶναι γνωστό, με τὸν πρῶτο τριετὴ κύκλο ἡ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς 'Ιστορίας ἀπὸ τὸ 1828 καὶ ὕστερα καὶ ἡ παράλληλη παγκόσμια 'Ιστορία διδάσκονται κατ' ἀνάγκη πολὺ ασφυκτικά - ἀν τελικά ὁ χρόνος ἐπιτρέπει τὴ διδασκαλία αὐτὴ - γι' αὐτὸ ἡ Ο.Ε. αναδιατυπώνει τὴν πρόταση τῆς ὡς ἐξῆς: Στὴν Α' τάξη Λυκείου νὰ διδάσκεται ἀνετα καὶ σε βάθος ἡ 'Ιστορία τοῦ ἐλεύθερου νεοελληνικοῦ κράτους (1828-ἕως σήμερα) καὶ ἡ παράλληλη Παγκόσμια.

Ἡ συζήτηση διακόπτεται (ὥρα 13.00) γιά νὰ δοθεῖ χρόνος στα μέλη τοῦ Τμήματος, ὕστερα ἀπὸ τὴν τροποποίηση τῆς πρότασης τῆς Ο.Ε. 'Ιστορίας νὰ προετοιμασοῦν τυχόν αντιπροτάσεις κ.λ.π. Ἡ συζήτηση θὰ συνεχιστεῖ τὴν Παρασκευή.

Ο Πρόεδρος
Φ. Κακριδῆς

Ἡ Γραμματέας
Ραφαῖλου
Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 33/1983

Σήμερα, 8-4-1983, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος γιατί ήσαν στη ΣΕΛΑΜΕ, Ν. Παπαδόπουλος, ήταν στο ΙΚΥ και Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήταν ασθενής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Κρίση βιβλίου του κ. Νεοφύτου Ρούσου "Μέθοδος φλογέρας και Μαντολίνου". Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Χορήγηση Κ. Διαθήκης στους μαθητές Γυμνασίου. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 3ο - Δημοσίευμα μαθητριάς για το βιβλίο Θρ/κών Α' Λυκείου. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 4ο - Επιλογή διδ. βιβλίων για την ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης. Εισηγητής Ι. Σκορδύλης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Υπόμνημα της αδελφότητας Ποντίων του Τορόντο. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Οριστική διατύπωση Α.Π. Νέων Ελληνικών Γ' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.
- ΘΕΜΑ 7ο - Θέματα Ιστορίας 1984/5 και Ο.Ε. της Ιστορίας. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 8ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 9ο - Κρίση για τη χρησιμότητα πέντε (5) βιβλίων του κ. Μ. Μπαχαράκη. Εισηγητής Β. Θεοδωρακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται απαρτία και επικυρώνεται το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Πριν από την Η.Δ. με εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου, το Τμήμα αποφασίζει αμοιβή για τα μέλη της Επιτροπής Κρίσης του βιβλίου, Πολιτική Οικονομία, δρχ. 20.000 για τον καθένα και προθεσμία για την παράδοση του έργου της επιτροπής 20 μέρες από την παραλαβή του εγγράφου.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της αρ. πρωτ. 211.17/1/Γ2/2748/11-1-83 διαβιβάζει στο ΚΕΜΕ αναφορά της Θεολόγου-καθηγήτριας κ. Θεοδώρου Χρυσομάλλης, με την οποία ζητείται η χορήγηση αντιτύπων της Καινής Διαθήκης στους μαθητές του σχολείου της, επειδή τους είναι απαραίτητη για το μάθημα των Θρησκευτικών.

Το αίτημα της καθηγήτριας είναι ορθό και η αιτιολόγησή του από αυτή σωστή. Πολλές φορές ως τώρα οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ εισηγηθήκαμε το ίδιο πράγμα για όλα τα σχολεία Μ.Ε. της χώρας, που όμως δεν πραγματοποιήθηκε.

Αν οι αντικειμενικές δυσκολίες για μια τέτοια χορήγηση έχουν εκλείψει, πάλι εισηγούμαι να δοθεί από ένα αντίτυπο της Καινής Διαθήκης με ερμηνευτική απόδοση (έκδοση Αποστολικής Διακονίας 1981) σε κάθε μαθητή Γυμνασίου. Επίσης, στην αρχή κάθε σχολ. έτους να χορηγείται από ένα αντίτυπο Κ. Διαθήκης στους μαθητές της Α' τάξεως Γυμνασίου. Η χορήγηση αυτή θα συμβάλει στην καλύτερη απόδοση του μαθήματος των Θρησκευτικών.

Μία συνεννόηση-συνεργασία της Ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ με την Αποστολική Διακονία μπορεί να μειώσει στο μισό το κόστος κάθε αντιτύπου.

Το Τμήμα συμφωνεί με την άποψη του εισηγητή και αποφασίζει να εξετάσει το θέμα μόλις κυκλοφορήσει η μετάφραση της βιβλικής εταιρείας που περιμένουμε να είναι στη γλώσσα της εκπαίδευσης.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Με το έγγραφο αρ. πρωτ. Γ2/2500/1-12-82 της Δ/νσεως Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ διαβιβάζεται στο ΚΕΜΕ επιστολή της μαθήτριας της Α' Λυκείου Μ.Ε. για τις "δυσκολίες" που παρουσιάζει το βιβλίο των Θρησκευτικών της Α' Λυκείου, με την εντολή να γνωρίσουμε στη Δ/ση αυτή τις παρατηρήσεις μας "για το δημοσίευμα και τα διδακτικά βιβλία που χρησιμοποιούνται στο μάθημα των Θρησκευτικών και τις δυσκολίες που παρουσιάζουν αυτά για τους μαθητές".

Το δημοσίευμα δεν αξίζει απάντηση γιατί είναι ανώνυμο, γιατί περιέχει χονδροειδείς ανακρίβειες και γιατί το ύφος του είναι ανάρμοστο μέχρι περιφρονητικό για τις χριστιανικές αλήθειες.

Για τα προβλήματα των διδακτικών βιβλίων των Θρησκευτικών - και φυσικά και για το βιβλίο της Α' Λυκείου - το Τμήμα Μ.Ε. έχει ήδη ασχοληθεί διεξοδικά, με σκοπό τη μελέτη όλων των προβλημάτων των βιβλίων και την προσωρινή βελτίωσή τους. Οι σχετικές εισηγήσεις και οι αποφάσεις του Τμήματος βρίσκονται στις Πράξεις 66/15-9-82, 78/18-10-82, 80/25-10-82, 86/18-11-82, 88/23-11-82, 104/22-12-82, 4/14-1-83, 21/4-3-83, 24/14-3-83)".

Για την κατάρτιση νέων Α.Π. και τη μελλοντική αντικατάσταση των διδακτικών βιβλίων των Θρησκευτικών εργάζεται εδώ και καιρό 10μελής "Επιτροπή Εργασίας", η οποία συγκροτήθηκε με την υπουργική απόφαση αρ. 6047/8-12-82.

Η εισήγηση του κ. Κ. Φούσκα επισυνάπτεται στα πρακτικά και το Τμήμα θεωρεί ότι ο εισηγητής είναι εξουσιοδοτημένος να απαντήσει στο ΥΠΕΠΘ.

./.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Ι. Σκορδίλης λέγει: Ο Υφυπουργός κ. Π. Μώραλης μας διαβί-
βασε με το έγγραφό του αριθμ. Φ2/7076/Γ4/264/18-3-83 το αριθμ. 664/-
11-3-83 έγγραφο της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης, που αναφέρεται στην επανεξέταση
του θέματος της κρίσης δύο βιβλίων που είχαν προταθεί παλαιότερα και
δεν εγκρίθηκαν από το Τμήμα μας, και μας παρακαλεί να εξετάσουμε και
πάλι τη δυνατότητα της επιλογής τους.

Σχετικά με το θέμα αυτό κρίνω σκόπιμο να γνωρίσω στο Τμήμα τα
εξής:

α) Τα δύο αυτά βιβλία "Εισαγωγή στη γενική κοινωνιολογία" του
κ. Βασ. Γιούλτση και "Ιστορία της φιλοσοφίας" του κ. Νίκ. Ματσούκα
είχαν προταθεί από την ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης για να διανεμηθούν στους απο-
δαστές του Δ' έτους με το αριθμ. 668/4-6-82.

β) Το Τμήμα στις πράξεις του 75 και 76/82 ασχολήθηκε με τα βιβλί-
α αυτά και δεν τα έκρινε κατάλληλα. Το πρώτο βιβλίο "Εισαγωγή στη γενι-
κή κοινωνιολογία" απορρίφθηκε με ψήφους 5 προς 5, όπου εβάρυνε στην
απόρριψή του η ψήφος του κ. Προέδρου και το δεύτερο "Ιστορία της φι-
λοσοφίας" απορρίφθηκε με ψήφους 7 προς 1.

γ)) Στην διαμόρφωση των απόψεων των μελών του Τμήματος και συνε-
πώς στην απόρριψη των βιβλίων σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι θέσεις των
συναδέλφων κ. Σακκά, Παπαδόπουλου και Κατσιμάνη αντιστοίχως, που με
τις εισηγήσεις τους αιτιολόγησαν με πληρότητα τις θέσεις τους.

Μετά τη σύντομη αυτή ενημέρωση, μετά την επανεξέταση του όλου
θέματος, τον έλεγχο των αρχικών και των νεότερων προτάσεων της Σχολής,
τις κρίσεις των βιβλίων και τις αλληπάλληλες αποφάσεις του Τμήματος,
το χρόνο που παρήλθε και τις ειδικές ψηφοφορίες του Τμήματος για τα
δύο αυτά βιβλία, προσωπικά αδυνατώ να εισηγηθώ στο Τμήμα να τροποποιή-
σει προηγούμενες αποφάσεις του. Το Τμήμα απέρριψε τα δύο αυτά βιβλία
για ουσιαστικούς λόγους, για την ποιότητα του περιεχομένου τους, συ-
νεπώς θεωρώ πως δεν είναι δυνατό να επανέλθει και μάλιστα να αναθεω-
ρήσει παλαιότερες αποφάσεις του, ιδιαίτερα σήμερα που πιθανώς έχει
διαφορετική σύνθεση.

Για τους λόγους αυτούς εισηγούμαι στο Τμήμα να απορρίψει το αίτημα της ΒΑΣΑ Θεσ/νίκης και να μην αλλοιώσει τις σχετικές αποφάσεις του που έλαβε στις πράξεις του 75 και 76/82. Επίσης προτείνω το θέμα των εξετάσεων να λυθεί προσωρινά με σημειώσεις των καθηγητών που με τη φροντίδα της Δ/νσης της Σχολής θα φωτοτυπηθούν και θα διανεμηθούν στους σπουδαστές.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ι. Σκορδίλη.

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Βώρος λέγει: Το υπόμνημα έχει διαβιβαστεί σε μας με το έγγραφο αριθμ. Γ2/2374/7-12-82 από τη διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων.

Το αίτημα των Ποντίων του Τορόντο είναι να περιληφθούν στοιχεία της Ιστορίας του Ποντιακού Ελληνισμού στα αναλυτικά προγράμματα της Ιστορίας και στα αντίστοιχα σχολικά βιβλία.

Το αίτημα φαίνεται από κάθε άποψη λογικό. Και πάντως πληροφορούμε την Αδελφότητα Ποντίων του Τορόντο ότι τέτοια αναφορά περιέχεται ήδη στα προηγούμενα προγράμματα και στο βιβλίο της Γ. Κουλικούρδη για τη γ' γυμνασίου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

ΘΕΜΑ 6ο

Ο κ. Δ. Τομπαζίδης λέγει: Με την πράξη 84/82 του Τμήματος είχαμε εχτεί προσωρινά το αναλυτικό πρόγραμμα της ΟΕ των Νέων Ελληνικών της Λυκείου με την εντολή να μας υποβάλει η ομάδα το τελικό κείμενο του Π. Η ΟΕ, μόλις τελείωσε τη δουλειά της, μας υποβάλλει τώρα το τελικό κείμενο του προγράμματος στην οριστική του μορφή, με πιο λιτή διατύπωση και εισηγούμει να γίνει δεκτό από το Τμήμα.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το μάθημα της Νέας Ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στη Γ' λυκείου έχει σκοπό:

1.- Να καλλιεργήσει την ευαισθησία των μαθητών, να πλουτίσει την εμπειρία και το συναισθηματικό τους κόσμο, να ασκήσει την κριτική τους ικανότητα και να τους θέσει μπροστά σε προβλήματα που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο και ειδικότερα τον Έλληνα (με τις ιδιαίτερες κοινωνικές, πολιτιστικές και πνευματικές τους ανάγκες και αξίες), όπως εκφράζονται από τη λογοτεχνία και τη δοκιμιογραφία.

2.- Να γνωρίσει στους μαθητές τον πλούτο και τις εκφραστικές δυνατότητες της ελληνικής γλώσσας και να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν τον αγώνα για την αριότερη έκφραση.

3.- Νά κάνει ικανούς τους μαθητές να διατυπώνουν (προφορικά και γραπτά) τις προσωπικές τους απόψεις με οργανωμένο λόγο, με πειστική επιχειρηματολογία, με λογική συνέπεια και ορθή γλωσσική διατύπωση, με σαφήνεια και ακρίβεια.

Η διδασκαλία γίνεται

Α.- Με ειδικό βιβλίο που περιλαμβάνει:

1.- Ποιήματα και αφηγηματικά κείμενα της νέας ελληνικής γραμματείας που διακρίνονται για την καλλιτεχνική και ανθρωπιστική τους αξία και ανταποκρίνονται στους παραπάνω σκοπούς:

α) κορυφαίων ελλήνων συγγραφέων ή χαρακτηριστικών εκπροσώπων της εποχής τους (από το ΙΘ' και κυρίως από τον Κ' αιώνα) και

β) καταξιωμένων συγγραφέων της μεταπολεμικής λογοτεχνίας.

2.- Κείμενα, όπως τα παραπάνω, κορυφαίων ξένων συγγραφέων του Κ' αιώνα.

3.- Δοκίμια ελληνικά, κυρίως, και ξένα με θέματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, και υποβοηθούν τους μαθητές στη σύνταξη ανάλογων εργασιών.

4.- Εισαγωγικά σημειώματα, σχόλια και κείμενα και ασκήσεις που θα αναφέρονται κυρίως στην κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του ή σε επιμέρους χωρία, στην οργάνωσή του, στον προσδιορισμό της άποψης του συγγραφέα, στην επισήμανση βασικών ιδεών του ή της επιχειρηματολογίας του, στην προσωπική άποψη του μαθητή και τη θεμελίωσή της κ.ά.

Β.- Με την άσκηση στη γραφή εργασιών, όπου οι μαθητές

1.- Θα διαπραγματεύονται ένα θέμα που προκύπτει από διδασκόμενο κείμενο ή σχετίζεται με αυτό, ή

2.- Θα επεξεργάζονται ένα αδιάλεκτο κείμενο σύμφωνα με την παραπάνω παράγραφο 4.

Ψηφοφορία στην οριστική διατύπωση του Α.Π.

των Ν.Ε. Γ' Λυκείου

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Ευριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαζόης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βάρος	ΝΑΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 7:1 εγκρίνεται η εισήγηση.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Δεν μπορώ να συμφωνήσω με το αναλυτικό πρόγραμμα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας Γ' Λυκείου που συντάξε η Ομάδα Εργασίας σ' αυτό το μάθημα. Είναι ένα πρόγραμμα ιδεαλιστικό υποταγμένο στο δόγμα "η τέχνη για την τέχνη". Χαρακτηριστική είναι η πρώτη παράγραφος, όπου αναφέρεται ότι το μάθημα έχει σκοπό "να καλλιεργήσει την ευαισθησία των μαθητών, να πλουτίσει την εμπειρία και το συναισθηματικό τους κόσμο... και να τους θέσει μπροστά σε προβλήματα που αποσχολούν το σύγχρονο άνθρωπο..." κτλ. Όμως η καλλιέργεια της ευαισθησίας και ο πλουτισμός της εμπειρίας και του συναισθηματικού κόσμου δεν αναπτύσσονται ανεξάρτητα ούτε παράλληλα προς τα προβλήματα που απασχολούν το σύγχρονο ~~άνθρωπο~~ (στο πρόγραμμα αναγράφεται "να τους θέσει μπροστά σε προβλήματα" δηλαδή μπροστά σε κάποια προβλήματα ίσως της προτίμησης των συγγραφέων, όχι "στα προβλήματα", σ' όλα τα σημαντικά προβλήματα - υπάρχουν, φαίνεται, και προβλήματα που δε θέλουν να θίξουν οι συγγραφείς), είναι παράγωγα, επιγεννήματα του κοινωνικού περιγύρου, "οι ευαισθησίες", "οι καλλιτεχνείες" και "οι ανθρώπινες αξίες" αντανakλούν το δεδομένο σύστημα αξιών που δίνεται μέσα από τη συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα.

Όταν κανείς αντικρύζει αυτά τα θέματα έξω από το κοινωνικό περιβάλλον που τα γεννάει και τα διαμορφώνει, μπορεί να κάνει "υψηλή τέχνη" αλλά δεν κάνει τέχνη για τη ζωή. Και όταν η τέχνη δεν είναι τέχνη για τη ζωή δεν είναι τέχνη και για την εκπαίδευση. Η ομάδα εργασίας, επιμένοντας σ' αυτή τη θέση της, δεν μπορεί να υπερβεί το γνωστό εαυτό της, ούτε να προσφέρει πλέον τίποτε το καλό.

ΘΕΜΑ 8ο

Ανακοινώνεται το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

- 1.- 952/17-3-83
- 2.- 1225/5-4-83
- 3.- 1111/29-3-83
- 4.- 1125/30-3-83
- 5.- 1182/1-4-83
- 6.- 1143/31-3-83
- 7.- 1142/31-3-83
- 8.- 1163/31-3-83
- 9.- 1230/5-4-83
- 10.- 1226/5-4-83
- 11.- 1221/5-4-83
- 12.- 1233/5-4-83

ΘΕΜΑ 7ο

Ο κ. Πλάκας έισηγείται την πρόταση της Ο.Ε. Ιστορίας, όπως τροποποιήθηκε στην προηγούμενη συνεδρία (πρ. 32/83). Ακολουθούν διευκρινιστικές ερωτήσεις και συζήτηση.

Ο κ. Κακριδής λέγει: " Αρχίζω με τέσσερις παρατηρήσεις στην εισήγηση πριν προχωρήσω σε μιαν ^{απ}έισήγηση:

- 1.- Ο Γυμνασιακός κύκλος θα τελειώνει με τη νεότερη και νεότερη ελληνική ιστορία, και αμέσως τον επόμενο χρόνο θα διδάσκουμε ιστορία του ελληνικού κράτους-είναι αυτό παιδαγωγικά σωστό;
- 2.- Το σχέδιο προϋποθέτει ως αυτονόητο ότι η Ιστορία θα διδάσκειται στη Δέση και παράλληλα στην Γενική Παιδεία της Γ' Λυκείου. Δεν ήταν αυτό από τα βασικά μειονεκτήματα του παλιού συστήματος;
- 3.- Στη Γ' Λυκείου θα διδάσκουμε μεθοδολογία - όχι όμως ιστορία από τις πηγές, που θα ήταν η εφαρμογή της μεθόδου, αλλά Παγκόσμια, συνοπτική βέβαια, ιστορία - μάθημα αποστήθισης.
- 4.- Επιτρέψτε μου να θεωρήσω μειονέκτημα του συστήματος που προτείνεται και το ότι αχρηστεύονται δύο τουλάχιστο βιβλία: (α) η Ιστο-

ρία που έχουμε στο τυπογραφείο(!), και (β) το τουχρονικό βιβλίο της Δέσμης που μόλις προχτές δώσαμε την ανάθεσή του.

Η αντεισήγηση

Στη συνεδρία αριθμ. 84/82 (πριν από μήνες) είχα κάνει μια πρόταση που τελικά δε συζητήθηκε, γιατί και εγώ συμφώνησα να γίνει μια επιτροπή από (κάπως) ειδικούς να μελετήσει το θέμα. Όταν τώρα επαναφέρω την παλιά μου εκείνη εισήγηση, μπορεί ελάχιστα πράγματα να άλλαξαν, όμως η εισήγησή μου εκείνη δεν είναι πια, όπως ήταν τότε, μια έμπνευση, αλλά επιβεβαιώθηκε από το ότι η Επιτροπή, παρόλες της τις προσπάθειες, δε βρήκε τίποτα καλύτερο. Την έχετε την παλιά μου εισήγηση εδώ περιορίζομαι στο σχεδιάγραμμα, και μια προσθήκη:

κή Παιδεία

Δέσμη

ώρα νεότατη ιστορία

1 Ω Μεθοδολογία

ος αι.) ενσωματωμένη

3. Ω Θεματική Ιστορία από τις πηγές με θέματα

Αγωγή του Πολίτη;

νεότερης (και τοπικής) ιστορίας.

οπτική (Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτισμική)

ορία Παγκόσμια - Ευρωπαϊκή - Βαλκανική- Νεότερη Ελληνική - (από

επιδρομές των βαρβάρων ως τον Α' παγκόσμιο πόλεμο;)

οπτική (Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτισμική)

ορία: Ανατολικοί λαοί, Αρχαία ελληνική, Ρωμαϊκή, Βυζαντινή

Θα προσέξατε ότι εκμεταλλεύτηκα την προσφορά της Ο.Ε. και πρόσθετα την τοπική ιστορία ως υποχρεωτικό "θέμα" στη δέσμη. Το κεφάλαιο αυτό θα είναι φυσικά διαφορετικό σε κάθε περιοχή και δε θα υπάγεται στην εξεταστέα ύλη. η

Ο κ. Βώρος λέγει: Για το θέμα της 8-4-83: Προγράμματα Ιστορίας και ειδικότερα για την υπεράσπιση της εισήγησης της Ομάδας Εργασίας και την ανασκευή της αντεισήγησης του κ. Φ. Κακριδή περιορίζομαι στα ακόλουθα μόνο σημεία:

1.- Συνηθίσαμε να σπουδάζουμε την ιστορία με δυο βασικές συντεταγμένες: το χώρο και το χρόνο. Προσθέτουμε συχνά και: και αναζήτηση των αιτιών. Το τελευταίο όμως στοιχείο εντοπίζεται και περιγράφεται μόνο όταν μελετάμε τις συνθήκες, (κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, εσωτερικές-εξωτερικές κλπ.) που συνθέτουν τη δυναμική της κοινωνίας ή τον περίγυρο των επιμέρους γεγονότων. Αν δε φτάσουμε σ' αυτή τη σπουδή μας έχει διαφύγει ο παλμός της ιστορικής ζωής και ο λόγος διδασκαλίας της ιστορίας, που είναι κυρίως η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης.

2.- Βέβαια δεν είναι διδακτικά δυνατό να βάζουμε τέτοιους στόχους στο γυμνάσιο (ηλικία μαθητών 12-15 χρόνια). Όμως οι στόχοι αυτοί επηρεάζουν τη διαμόρφωση του προγράμματος που προτείναμε για το λύκειο και δικαιολογεί τη δόμηση προγράμματος που υποδείξαμε. Συγκεκριμένα:

α) Στην α' λυκείου: ιστορία του Νεοελληνικού Κράτους με αναφορά βέβαια στην παγκόσμια, ιδιαίτερα στη μεσογειακή ιστορία. Και δεν κινδυνεύει αυτό το πρόγραμμα να είναι επανάληψη των λίγων αφηγηματικών σελίδων που θα περιέχει για τη νεοελληνική ιστορία το πρόγραμμα της γ' γυμνασίου (που θα καλύπτει κατ' ανάγκη αιώνες γενικής ιστορίας (13ο - 20ο)).

β) Η ανάλυση που δόθηκε στην παράγραφο 1 εξηγεί γιατί επιφυλάσσουμε τη διδασκαλία θεμάτων μόνο της ιστορίας για τις ωριμότερες ηλικίες της β' και γ' λυκείου. Χρειάζονται ευρύτερη θέαση και βαρύτερη διεύσδυση. Ως δείγμα μόνο ανάλυσης αναφέρω ότι για να κατανοηθεί τι συνέβη στην ελληνική ιστορία 1919-22 είναι ανάγκη να δούμε: εσωτερική πολιτική, εξωτερική πολιτική, διεθνή συμφέροντα, ζώνες επιρροής, στρατιωτικά ανακοινωθέντα, οικονομική ζωή, πολιτειακή αντιδικία (το δημοκρατικό μανιφέστο), τα πρακτικά μιας πολύκροτης δίκης για να κατανοήσουμε πως συνέβη ένα σχέδιο επιχειρήσεων να διευθύνεται από πολιτικές επιδιώξεις ως την ώρα της καταγραφής για μας και της βρετανικής προώθησης στη Μοσούλη.

γ) Η παράγραφος 1 εξηγεί επίσης γιατί επιφυλάσσουμε μία σύγχρονη παγκόσμια ιστορία για την γ' λυκείου, χρειάζεται για να κατανοηθεί την πιο πλατιά αντίληψη, θέαση της παγκόσμιας σκηνής πλέον.

3.- Η ίδια ανάλυση, που δόθηκε στην παρ. 1 και συμπληρώθηκε με ένα παράδειγμα στην παρ. 2β, νομίζω ερμηνεύει γιατί θεωρούμε απρόσφορη εντελώς την αντεισηγήση του κ. Κακριδή. Δίνοντας πάλι συνοπτικά όλους τους αιώνες της παγκόσμιας ιστορίας σε δύο τάξεις α και β λυκείου αποκλείει ουσιαστική διδασκαλία της ιστορίας. Εκτός αν απογυμνωθεί τόσο πολύ και περιοριστεί σε τόσο λίγα θέματα ώστε να φτάσει να είναι θεματική (οπότε ταυτίζεται ως προς αυτό με την πρόταση της Ομάδας Εργασίας της Ιστορίας).

4.- Δεν είναι σωστό να παραλληλίζεται η προτεινόμενη από μας διδασκαλία ιστορίας ως γενικής και ειδικής παιδείας στη γ' λυκείου με ό,τι γινόταν στο παρελθόν με κορμό και επιλογή. Γιατί εδώ τα προτεινόμενα αντικείμενα είναι ξέχωρα, ευδιάκριτα αυθυπόστατα. Γιατί ακόμη με τονέο σύστημα είναι ξέχωρη η διαδικασία αξιολόγησης της γενικής παιδείας και των προπαρασκευαστικών μαθημάτων (δέσμης).

Ο κ. Τομπαΐδης προτείνει: Στις δύο προτάσεις, όπως διαμρφώθηκαν τελικά, έχω να παρατηρήσω τα ακόλουθα:

Ετην πρόταση της ομάδας: (α) μια παρατήρησή μου αφορά την ιστορία στην τρίτη Λυκείου ως μάθημα γενικής παιδείας. Όπως έδειξε η εμπειρία μας από τα μαθήματα κορμού-επιλογής, αυτό θα δημιουργήσει προβλήματα διδασκαλίας και προγράμματος. Νομίζω πως με μια καταλληλότερη διευθέτηση του αναλυτικού προγράμματος της Β' Λυκείου θα μπορούσε να υπηρετηθεί και το πρόγραμμα της Γ' (ορισμένα "θέματα" από τη Γ' θα μπορούσαν να περάσουν στη Β' και ορισμένα της Β' να παραλειφθούν). (β) Το περιεχόμενο του μαθήματος της ιστορίας στη δέσμη ("ανακεφαλαίωση της ιστορικής ύλης") φοβούμαι ότι δεν πείθει. Σκοπός τη διδασκαλίας στις δέσμες είναι βέβαια η προπαρασκευή του υποψηφίου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, και δε βλέπω πως τον προετοιμάζουμε όταν ανακεφαλαίωνουμε την ύλη (έστω και με κάποια έμφαση στην παγκόσμια ιστορία), πράγμα, ασφαλώς, που δε γίνεται σε κανένα από τα υπόλοιπα προπαρασκευα-

στικό μαθήματα.

Στην πρόταση του κ. Κακριδή παρατηρώ ότι η συμπύεση της ιστορικής ύλης στις δύο τάξεις του Λυκείου (Α' και Β') μας αναγκάζει να τη δώσουμε "συνοπτικά". Αυτό όμως δημιουργεί την αντίφαση να δίνουμε την ύλη αναλυτικά στο γυμνάσιο και συνοπτικά στο λύκειο. Για το περιεχόμενο του μαθήματος στην Γ' Λυκείου είμαι σύμφωνος· μόνο που θα εξαιρούσα το τμήμα που αφορά τη γενική παιδεία.

Γι' αυτό κάνω μια τρίτη πρόταση, που συνδυάζει την πρόταση της ομάδας εργασίας για την ύλη των τάξεων Α' και Β' (η Β' θα συμπεριλάβει και "θέματα" της Γ') και την πρόταση του κ. Κακριδή για την ύλη της δέσμης στην Γ' (Μεθοδολογία και θεματική ιστορία).

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρόταση Τομπαΐδη
Συριόπουλος	Α/εισήγηση
Παπασημακόπουλος	πρόταση Τομπαΐδη
Φούσκας	Α/εισήγηση
Αδαμόπουλος	πρόταση Τομπαΐδη
Τομπαΐδης	"
Πλάκας	εισήγηση
Αργυροπούλου	"
Σακιδάς	"
Ξανθάκου	"
Βώρος	"
Παπαδόπουλος	Α/εισήγηση
Θεοδωρακόπουλος	"
Βαρουχάκης	"
Κακριδής	"

Παραμερίζεται διαδικαστικά η εισήγηση και η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ της Α/εισήγησης και της πρότασης Τομπαΐδη.

Ψηφοφορία

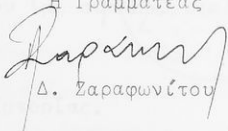
Σκοροδύλης	πρόταση Τομπαΐδη
Συριόπουλος	A/εισήγηση
Τομπαΐδης	πρόταση Τομπαΐδη
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	"
Παπαδόπουλος	A/εισήγηση
Βώρος	εμμένω στη ν εισήγηση αλλά διαδικαστικά αναγκάζομαι να ταχθώ με την πλησιέστερη άποψη του κ. Τομπαΐδη
Βαρουχάκης	A/εισήγηση
Σαγκάς	πρόταση Τομπαΐδη
Κακριδής	A/εισήγηση

Με ψήφους 6:4 εγκρίνεται η πρόταση Τομπαΐδη.

Η συζήτηση για το 9ο θέμα αναβάλλεται.

Στο σημείο αυτό τερματίζεται η συζήτηση (ώρα 1.30).

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πράξη 34/83

Σήμερα, 13.4.83 ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας) Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακρι-
δή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Γλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπου-
λος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι,
Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμή-
ματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Φ. Βώρος γιατί απουσίαζε
στο εξωτερικό, Α. Τομπαΐδης, γιατί βρισκόταν στη Θεσ/νίκη, και Κυρ.
Κατσιμάνης.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Σεμινάρια βαθμολογητών: Α. Σακκάς.
2. Ανατύπωση Πλάτωνος Πωταγόρας Β' Λυκείου (με συμπληρώματα).
Εισηγητής: Ηλ. Σπυρόπουλος.
3. Βιβλία Ιστορίας 1984/5.
Εισηγητής: Φ. Βώρος.
4. Αίτημα για παράταση συγγραφής Αρχαίας Ιστορίας.
Εισηγητής: Φ. Βώρος.
5. Αντικατάσταση μέλους ομάδας συγγραφής Λύσεων Γεωμετρίας Β' Λυκείου
Εισηγητής: Ν. Βαρουχάκης.
6. Ανάθεση συγγραφής Χημείας Γ' Λυκείου (Δέση) και προσαρμογής Χη-
μείας Β' Λυκείου
Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
7. Κρίση για τη χρησιμότητα 5 βιβλίων του Μ. Μπαχαράκη.
Εισηγητής: Β. Θεοδωρακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώνεται απαρτία επικυρώνεται
το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως και το Τμήμα αρχίζει την
εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ έ μ α 2ο : Ανατύπωση Πλάτωνος Πρωταγόρας Β' Λυκείου (με συμπληρώματα).

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

"Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το υπ' αριθμ. Φ. 211.17/30/Γ²/739/30-3-83 έγγραφό του μας διαβιβάζει τα πρακτικά της Επιτροπής κρίσης που συγκροτήθηκε με τη Φ. 211. 13/4/Γ²/275/7-2-83 υπουργική απόφαση για την προσαρμογή στις διδακτικές ανάγκες του διδακτικού βιβλίου "Πλάτωνος Πρωταγόρας" της Β' Λυκείου.

Με τα πρακτικά αυτά η Επιτροπή (Πρόεδρος: Φ. Κ. Βώρος, μέλη: Ευ. Σούλης και Κ.Ν. Πετρόπουλος) παρουσιάζει νέα εισαγωγή στον πλατωνικό "Πρωταγόρα", που αποτελείται από τα εξής κεφάλαια:

- I. Βίος και έργο του Πλάτωνα,
- II. Βίος και διδασκαλία του Σωκράτη,
- III. Σοφιστική και σοφιστές,
- IV. Ο Πρωταγόρας,
- V. Ο Πλατωνικός διάλογος "Πρωταγόρας",
- VI. Ο Πλάτωνας και ο Πρωταγόρας του ομώνυμου διαλόγου,
- VII. Διάγραμμα του διαλόγου,
- VIII. Μερικά από τα κύρια θέματα του διαλόγου.

Ύστερα από τη μελέτη της σχετικής υπουργικής απόφασης, του διδακτικού βιβλίου "Πλάτωνος Πρωταγόρας Β' Λυκείου" (έκδοση ΟΕΔΒ, 1982) και του κειμένου της νέας εισαγωγής, όπως την συνέγραψε η Επιτροπή Κρίσεως, εισηγούμαι:

- α) Να εγκρίνει τα κεφάλαια I και II όπως έχουν, εφόσον μάλιστα έχουν ληφθεί αυτούσια από εγκεκριμένο διδακτικό βιβλίο της ίδιας τάξης ("Πλάτωνα, Η απολογία του Σωκράτη"), το οποίο σήμερα δεν χρησιμοποιείται.
- β) Να εγκρίνει τα κεφάλαια III, IV, V και VI με ελάχιστες, κυρίως φραστικές μεταβολές. Από το κεφ. VI η παρ. 5 να αφαιρεθεί, γιατί αναφέρεται σε επιμέρους θέμα και όχι στο σύνολο του έργου.

- γ) Αντίθετα, το κεφάλαιο "Διάγραμμα του διαλόγου", καθώς είναι εξαιρετικά εκτεταμένο, νομίζω ότι δεν εξυπηρετεί κατά επιθυμητό τρόπο τις διδακτικές ανάγκες. Επειδή ήδη το βιβλίο έχει συντομότερο, σαφές και πλήρες "διάγραμμα", εισηγούμαι να μην εγκρίνουμε την αυτή κατάσταση του, αλλά να το επαναλάβουμε.
- δ) Επίσης εισηγούμαι να μην εγκρίνουμε το κεφ. VIII (Μερικά από τα κύρια θέματα του διάλογου) για τους εξής λόγους:
- ι) Δεν περιλαμβανόταν στη σχετική υπουργική απόφαση,
 - ιι) Με την έκτασή του θα καθιστούσε εξαιρετικά πολυσέλιδη την Εισαγωγή.
 - ιιι) Σύμφωνα με παρατηρήσεις των συναδέλφων κ.κ. Δ. Σαγκά και Κ. Κατσιμάνη, αρκετές από τις παραγράφους του κεφαλαίου αυτού είτε από άποψη περιεχόμενου είτε από παιδαγωγική άποψη έπρεπε να γραφούν με περισσότερη προσοχή. Εξάλλου ένα μέρος του περιεχομένου του δεν ανταποκρίνεται σε άμεσες ανάγκες της διδακτικής πράξης. Ύστερα από αυτά, εισηγούμαι να μην εγκρίνουμε το κεφάλαιο αυτό. Μόνο η παράγραφος δ είναι αξιοποιήσιμη, και προτείνω να αποτελέσει συνέχεια του κεφ. V.
- ε) Τέλος, προτείνω τα εξής:
- ι) Να προστεθεί το κείμενο του Κεφ. Α' του διαλόγου, και να αφαιρεθεί η περίληψή του.
 - ιι) Να αποφύγουμε τις υποσέλιδες σημειώσεις που κυρίως είναι παραθέματα αρχαιολογικών φράσεων, που τεκμηριώνουν απόψεις του κειμένου της εισαγωγής - εξαιτίας της φύσης του διδακτικού βιβλίου, που απευθύνεται σε μαθητές με μικρή οικείωση με τον αρχαιοελληνικό λόγο.
 - ιιι) Να σεβαστούμε την επιθυμία των μελών της Επιτροπής, να αναγραφεί από ποιόν γράφηκε το κάθε κεφάλαιο της Εισαγωγής.
 - ιιιι) Να ευχαριστήσουμε τα μέλη της Επιτροπής, γιατί εμπρόθεσμα μας έδωσαν αξιόλογη εργασία, ολοκληρωμένη. Μάλιστα έδωσαν περισσότερα από όσα τους αναθέσαμε.

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφαινεται ομόφωνα: Αποδέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της και του αναθέτει να μεριμνήσει για την αποστολή στην αρμόδια Διεύθυνση του ΥΠΕΠΘ του διδακτικού βιβλίου "Πλάτωνα Πρωταγόρας Β' Λυκείου" με τις βελτιώσεις που επέφερε η Επιτροπή Κρίσεως και με κάθε απαραίτητη μικροπροσαρμογή.

2. Ο βασικός συγγραφέας για την ανωτέρω εκδόση στην ανωτέρω εκδόση προτείνεται να παραμείνει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, και είναι επίσης θεμελιωδώς και εντάσσεται στο Εθνικό Σχολικό Σύστημα.

3. Το αίτημα με βοήθεια σύμφωνα γιατί λειτουργεί και για τις καλλιτεχνικές προσδοκίες ναυτί καλλιτεχνικών. Το πλάσι που προτείνεται για την πρώτη συγγραφή να μεταβεί κατά το κλάσμα (1/2) του το ποσό στην έκδοση. Και προτείνεται στο Τμήμα να κάνει έγκλη αυτή των αλφάβητων στην ομάδα συγγραφέων του βιβλίου: Ιστορία Θεωρητική - Επιστήμη Β' Λυκείου να προστεθεί ο Τσίμπος Λουγγής.

Το Τμήμα αποφασίζει σύμφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Θ έ μ α 3ο : Βιβλία Ιστορίας 1984/5.

Η Κυρία Αργυροπούλου καταθέτει τήν ακόλουθη εισήγηση του κ. Φ. Βώρου:

"1. Με προγενέστερη απόφασή μας έχουμε αναθέσει στον κ. Αλ. Σαββίδη να γράφει Βυζαντινή - Μεσαιωνική Ιστορία για τη Β' Λυκείου (με προθεσμία α' τεύχους, ως το 867 μ.Χ.), τό τέλος Ιουνίου. Συνεργάτες του για ειδικά θέματα ορίσαμε τήν κ. Ξανθάκου και τον κ. Α. Δεριζιώτη.

2. Ο βασικός συγγραφέας για να ανταποκριθεί καλύτερα στην αναμενόμενη συγγραφή προτείνει συνεργασία με τον κ. Λουγγή Τηλέμαχο, που είναι επίσης Βυζαντινολόγος και εργάζεται στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών.

3. Το αίτημα με βρίσκει σύμφωνο γιατί δημιουργεί και για μας καλύτερες προσδοκίες χωρίς καμιά επιβάρυνση. Το ποσό που προτείναμε για τον πρώτο συγγραφέα θα μειωθεί κατά το κλάσμα (1/4) που θα δοθεί στον δεύτερο. Και προτείνω στο Τμήμα να κάνει δεκτή αυτή την πρόταση: στην ομάδα συγγραφής του βιβλίου: Ιστορία Βυζαντινή - Μεσαιωνική β' Λυκείου να προστεθεί ο Τηλέμαχος Λουγγής.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Θ έ μ α 4ο : Αίτημα για παράταση συγγραφής Αρχαίας Ιστορίας.

Η κα Αργυροπούλου καταθέτει την ακόλουθη εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Ιστορία Δέσμης 1983-84

Συμπληρωματική Εισήγηση για την ανάθεση συγγραφής δύο ακόμη θεμάτων.

Ύστερα από πρόσφατη συζήτηση στο Τμήμα για το όλο θέμα του βιβλίου Ιστορίας δέσμης και ύστερα από την υπόδειξη συναδέλφων (κ.κ. Σακκά και Τομπαΐδη) να ενισχύσουμε το νέο βιβλίο με κάποια θέματα της σύγχρονης ιστορίας μας και ύστερα από αναζήτηση συνεργατών που θα ήταν αδέσμευτοι από άλλες υποχρεώσεις για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην ανάθεση σε σύντομο χρόνο, επιθυμώ να εισηγηθώ στο Τμήμα τα εξής;

1. Να ανατεθεί η συγγραφή μιας μονογραφίας για το 1909 (τα όσα προηγήθηκαν, οι εξελίξεις του 1909, οι συνέπειες) στον ιστορικό Θάνο Βερέμη, λέκτορα της Νεοελληνικής Πολιτικής Ιστορίας στην ΠΑΣΠΕ, συγγραφέα του βιβλίου Σύγχρονης Κόσμος (με συνεργασία του Β. Κρεμμυδά).
2. Να ανατεθεί η συγγραφή του κεφαλαίου: Η Μικρασιατική εκστρατεία 1919-22 στον υποφαινόμενο, που έχει και παλιότερα ασχοληθεί με το θέμα αυτό.
3. Και στις δυο περιπτώσεις η συγγραφή θα ολοκληρωθεί ως το τέλος του Μάη, με την ελπίδα ότι τα δυο κεφάλαια θα προωθηθούν έγκαιρα για να προστεθούν στο σώμα του βιβλίου για το οποίο προορίζονται (σημειωτέον ότι τα δυο αυτά κεφάλαια είναι χρονολογικά τα τελευταία).
4. Η έκταση καθεμιάς από τις δύο συγγραφές θα κυμαίνεται ανάμεσα στις 25-35 σελίδες καθαρής αφήγησης· επιπλέον οι δυο συγγραφές θα συνοδεύονται από πηγές ίσης ή και μεγαλύτερης (από την αφήγηση) έκτασης και ίσης από χάρτες ή άλλο εικονογραφικό υλικό.
5. Για τον πρώτο συγγραφέα προτείνω αμοιβή 60.000 δραχμές.
6. Για το έργο της κρίσης προτείνω να περιληφθεί στην ομάδα (που έχει προταθεί με την πράξη της 6.4.83) και η κ. Οικονομοπούλου Ξένη με αποζημίωση 20.000.

Ο Πρόεδρος λέγει:

"Πρώτα πρέπει να διευκρινήσουμε ότι η πρόταση του κ. Τομπαΐδη που υπερψηφίστηκε διατυπώνεται αναλυτικά ως εξής:

(α) Α' Λυκείου : Νεότερη και σύγχρονη ελληνική (και συνακόλουθη ευρωπαϊκή και παγκόσμια) ιστορία.

(β) Β' Λυκείου : Θεματική ιστορία

(γ) Γ' Λυκείου : (μόνο δέσμη):

(α) Μεθοδολογία της ιστορικής επιστήμης

(β) Ιστορία από τις πηγές (με διαφοροποιημένη τοπική ιστορία).-

Τώρα έχουμε έργο να εξετάσουμε μια μια τις χρονιές κρίνοντας, προβλέποντας και προγραμματίζοντας τις συγγραφές όπου χρειάζονται- αυτό που είχα ζητήσει να το δοκιμάσουμε πέρσι το Νοέμβρη, αλλά φαίνεται πως ήταν πρόωρο".

Ανακεφαλαίωση για κάθε χρονιά

(1983/4

1984/5

Α' Γυμν. Ανάθεση ()

Β' Γυμν. το παλιό

Γ' Γυμν. το παλιό

Α' Λυκείου το παλιό

Β' Λυκείου Ανάθεση (Σαββίδης)

καινούργιο με βάση
το φετινό του Σαββίδη

ανάθεση (Κρεμμυδάς;)

ανάθεση (Σταυριανός;)

θεματική με βάση

το φετινό της Γ'

Το Τμήμα αναβάλλει τη συζήτηση του θέματος.

Θ έ μ α 5ο : Αντικατάσταση μέλους ομάδας συγγραφής Λύσεων Γεωμετρίας Β' Λυκείου.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει:

"Με την πράξη αρ. 21/83 το Τμήμα πρότεινε τη συγκρότηση Ομάδας για τη συγγραφή τεύχους ασκήσεων "Θεωρητική Γεωμετρία Β' Λυκείου" που θα περιλαμβάνει και τις λύσεις τους. Επειδή το μέλος της Ομάδας κ. Ν. Μαριδάκης αδυνατεί να μετάσχει για σοβαρότατους λόγους υγείας, προτείνω να αντικατασταθεί με τον κ. Γ. Βαβαλιάρo της ΓΕΜΕ αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ/

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Θ έ μ α 6ο : Ανάθεση συγγραφής Χημείας Γ' Λυκείου (Δέσμη) και προσαρμογής Χημείας Β' Λυκείου.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

"Ύστερα από τις προσφορές για συγγραφή που έκανε ο κ. Π. Ο. Σακελλαρίδης πρ 5/83 σχετικά με τη Χημεία της Γ' Λυκείου για την α' και β' δέσμη καθώς και για την τροποποίηση του βιβλίου Χημείας, της Β' Λυκείου έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

- α) Το Τμήμα να αναθέσει στο κ. Σακελλαρίδη την τροποποίηση του βιβλίου Χημείας της Β' Λυκείου αφαιρώντας το τμήμα "Επιλογή" και προσθέτοντας τμήμα της οργανικής Χημείας που προβλέπεται από το πρόγραμμα.
- β) Σύνθεση - συγγραφή του βιβλίου Χημείας για τη Γ' Λυκείου α' και β' δέσμη με τον ακόλουθο τρόπο: Ο Συγγραφέας θα γράφει στο ένα μέρος του βιβλίου την οργανική Χημεία σύμφωνα με το πρόγραμμα και στο δεύτερο μέρος θα προσθέσει την παλαιά Επιλογή της Β' Λυκείου, η οποία έχει αφαιρεθεί από το σχετικό βιβλίο. Το βιβλίο της Γ' Λυκείου θα πρέπει να παραδοθεί στο Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ για έγκριση ως τις 20 Μαΐου 1983. Και τα δυο βιβλία θα συνοδεύονται από ξεχωριστό το καθένα τεύχος λύσεων των ασκήσεων που περιέχουν, τα δυο τεύχη θα παραδοθούν επίσης, την ίδια ημερομηνία από τον συγγραφέα.

Μετά την εισήγηση του κ. Σ. Παπασημακόπουλου ο Πρόεδρος ενημερώνει τα μέλη του Τμήματος για το περιεχόμενο του εγγράφου αριθμ. 1160/31.3.83/698/ΜΚ.6κ/22.3.83).

Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κ. Αδαμόπουλος για να μεταβεί στη ΣΕΑΜΕ.

Το Τμήμα διαπιστώνοντας ότι λύση άλλη δεν μπορεί να προβλεφθεί τη στιγμή αυτή εγκρίνει την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου και αποφασίζει να συζητήσει το γρηγορότερο την παραπέρα πορεία του μαθήματος.

Θ έ μ α 7ο : Κρίση για τη χρησιμότητα 5 βιβλίων του Μ. Μπαχαράκη.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

"Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με το έγγραφό της Γ2/181/27-1-83 μας έστειλε από 17 αντίτυπα των εξής 5 βιβλίων του Μιχαήλ Μπαχαράκη α). "Θεμέλιο στο χώρο των ιδεών" σε 4 τόμους, β) "Ανθολογία Αρχαίας Αττικής Πεζογραφίας" σε 3 τόμους, γ) "Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής", δ) "Λατινικό Συντακτικό", και ε) "Βασικό Λεξικό Λατινικής", με αίτηση του ενδιαφερόμενου στην οποία ζητεί να χαρακτηριστούν τα βιβλία αυτά ως χρήσιμα σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 186/75. Στην αίτηση επισυνάπτεται συμπληρωματικό σημείωμα του κ. Μ. Μπαχαράκη με το οποίο ο συγγραφέας διευκρινίζει ότι "Από το έργο μου "Θεμέλιο στο χώρο των ιδεών" απουσιάζει ο αείμνηστος Ε. Παπανούτσος, διότι παρά τη θέληση τη δική του και τη δική μου υπήρχε άκαμπτη άρνηση των εκδοτών του".

Μελέτησα τα παραπάνω βιβλία του κ. Μ. Μπαχαράκη και σχημάτισα την ακόλουθη γνώμη για το καθένα:

1.- Τα βιβλία α) "Ανθολογία της Αρχαίας Αττικής Πεζογραφίας", β) "Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής" και γ) "Λατινικό Συντακτικό" είναι βοηθήματα για την προσπάθεια κειμένων των δύο κλασικών γλωσσών σαν τα άλλα που κυκλοφορούν στο εμπόριο και έχουν τον ίδιο στόχο, με την κυριότερη διαφορά ότι η "Ανθολογία της Αρχαίας Αττικής Πεζογραφίας" περιέχει θέματα που λόγω του πλήθους τους παρουσιάζουν ποικιλία και από άποψη περιεχομένου και από άποψη δυσκολιών, πράγμα που εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών της Β' και της Γ' Λυκείου καθώς και των αποφοίτων, ενώ το "Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής" και το "Λατινικό Συντακτικό" εκθέτουν την ύλη τους σε ξεχωριστούς για το κάθε συντακτικό φαινόμενο πίνακες. Μολαταύτα δεν μπορεί κανείς να πει ότι πρόκειται για βιβλία με ιδιαίτερες καινοτομίες και αξιόλογα προσόντα από άποψη μεθοδολογική, που πρόκειται να βοηθήσουν αποδοτικά τη διδακτική πράξη. Πέρα απ' αυτά και τα τρία βιβλία είναι γραμμένα στην καθαρεύουσα, πράγμα που συνιστά τυπικό κώλυμα για την παροχή θετικής γνωμοδοτήσεως από το Τμήμα.

2.- Το βιβλίο "Θεμέλιο στο χώρο των ιδεών" (4 τόμοι) παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως βοήθημα για τις εκθέσεις των μαθητών. Αποτελεί μια συλλογή δοκιμίων που έγραψαν διακεκριμένοι Έλληνες και ξένοι διανοούμενοι και είναι καταταγμένα σε 21 θεματικές ενότητες, τις εξής: 1. Η φύση του ανθρώπου, 2. Η προσωπικότητα του ανθρώπου, 3. Ηθική θεωρία - ηθικός βίος, 4. Ανθρώπινες σχέσεις, 5. Πολιτισμός, 6. Άνθρωπος και Κοινωνία, 7. Κοινωνικοί θεσμοί, 8. Αγωγή - Παιδεία, 9. Θρησκεία, 10. Νόμοι - δίκαιο, 11. Πολιτική, 12. Άνθρωπος και χρόνος, 13. Γλώσσα, 14. Ιστορία, 15. Εργασία - επάγγελμα, 16. Οικονομία, 17. Άνθρωπος και φύση, 18. Τέχνη, 19. Επιστήμη, 20. Τεχνική - τεχνολογία, 21. Προβλήματα του καιρού μας.

Σε κάθε θεματική ενότητα προτάσσεται μια εισήγηση που παρουσιάζει το θέμα στις γενικές του γραμμές και ετοιμάζει το μελετητή να κατανόησει καλύτερα τα δοκίμια της ενότητας. Μπορώ, λοιπόν, σπρηιζόμενος στη σωστή επιλογή των δοκιμίων, στο κύρος των συγγράφων τους και στη συστηματική κατάταξή τους να εισηγηθώ στο Τμήμα να κρίνει το βιβλίο χρήσιμο βοήθημα για τους μαθητές της τελευταίας τάξεως Λυκείου, που από την πλευρά του επίσημου κρατικού βιβλίου είναι σχεδόν αβοήθητοι (υπολογίζω εδώ τα ελάχιστα κείμενα που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο διδακτικό εγχειρίδιο των "νέων ελληνικών κειμένων").

Το τυπικό εμπόδιο που συνιστά η αρνητική απόφαση που έχει πάρει για το βιβλίο αυτό το Τμήμα με την πράξη του αριθ. 19/80 μπορεί να παραμεριστεί με την προσαγωγή του νεότερου στοιχείου ότι το σχέδιο Α.Π. της Γ' Λυκείου για το μάθημα της Ν.Ε. Γλώσσας και Γραμματείας που ομόφωνα ενέκρινε το Τμήμα με την πράξη του 84/82 στοχεύει, ανάμεσα στα άλλα, και στο "να καλλιεργήσει την ευαισθησία των μαθητών απέναντι στα προβλήματα που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο" και "να κάνει ικανούς τους μαθητές να διατυπώνουν τις προσωπικές τους απόψεις με οργανωμένο λόγο, με πειστική επιχειρηματολογία, με λογική συνέπεια και με ορθή γλωσσική διατύπωση, με σαφήνεια και ακρίβεια". Πιστεύω ότι αυτοί οι στόχοι εξυπηρετούνται με το κρινόμενο βιβλίο σε μεγάλο βαθμό και εισηγούμαι το Τμήμα να το κρίνει χρήσιμο για τους μαθητές της Γ' Λυκείου.

3.- Άφησα επίτηδες τελευταίο το "Βασικό Λεξικό της Λατινικής" γιατί, ενώ πιστεύω πως είναι λεξικό καταρτισμένο με πολλή προσοχή καθ' όσον θα μπορούσε να είναι χρήσιμο για τους μαθητές της 3ης Δέσμης, αφού τα μικρά και εύχρηστα λεξικά της Λατινικής που κυκλοφορούν στο εμπόριο δεν είναι πολλά, όμως είναι γραμμένο στην καθαρεύουσα και γι' αυτό κωλύομαι για τυπικούς λόγους να εισηγηθώ στο Τμήμα να το συστήσει. Έτσι αφήνω το ζήτημα στην κρίση των κ.κ. Συμβούλων.

Ο κ. Σακκάς λέγει:

"Το έργο του Μ. Μπαχαράκη Θεμέλιο στην έκθεση ιδεών κρίθηκε παλαιότερα από το Τμήμα και απορρίφθηκε. Ο κυριότερος λόγος απόρριψής του ήταν η μεγάλη του μονομέρεια στην επιλογή των συγγραφέων που αντιπροσωπεύονται στις σελίδες του. Και στη νέα του μορφή το βιβλίο εξακολουθεί να έχει την ίδια μονομέρεια και επομένως ο λόγος για τον οποίο απορρίφθηκε δεν έχει εκλείψει ώστε να δικαιολογείται μια διαφορετική απόφαση του Τμήματος.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα α π ο φ α ί ν ε τ α ι

1. αποδέχεται την εισήγηση στο α' μέρος και δεν χαρακτηρίζει χρήσιμα τα βιβλία: α) Ανθολογία της Αρχαίας Αττικής Πεζογραφίας" β) Συντακτικό της Αρχ. Ελληνικής και γ) Λατινικό Συντακτικό.
2. Κατά πλειοψηφία εγκρίνει το βιβλίο "Θεμέλιο στο χώρο των ιδεών" (4 τόμοι) για τη Γ' Λυκείου.
Μειοψηφούν οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης και Δ. Σακκάς.
3. Ομόφωνα απορρίπτει το "Βασικό Λεξικό της Λατινικής".

Θ έ μ α 1ο : Σεμινάρια βαθμολογητών.

Ο εισηγητής στο θέμα κ. Δ. Σακκάς ανάγινξε στο Τμήμα τα έγγραφα της Διευθύνσεως Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ Γ2/695/23-3-83 και Γ2/-4-83 με θέμα τα σεμινάρια για το ειδικό σώμα βαθμολογητών, ανάπτυξε ορισμένες σκέψεις του σχετικές με το θέμα και ακολούθησε συζήτηση που ήταν προπαρασκευαστική για τη λήψη αποφάσεων στην επόμενη συνεδρία. Στους συμβούλους κ.κ. Δ. Σακκά, Η. Σπυρόπουλο, Ν. Βαρουχάκη και Στ. Παπασημακόπουλο ανατέθηκε να συνεργαστούν και να προτείνουν στο Τμήμα τα πρόσωπα στα οποία θα γίνει στο ΚΕΜΕ διήμερο σεμινάριο και θα αναλάβουν στη συνέχεια ως "πολλαπλασιαστές" να κάνουν τα σεμινάρια στα βαθμολογικά κέντρα.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Ζαράφω

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑ Ι ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 35/83
=====

Σήμερα, 15-4-83, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, γιατί βρίσκεται στο Παρίσι και Κυρ. Κατσιμάνης.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Σεμινάρια βαθμολογητών. Εισηγητής Δ. Σακκάς
- ΘΕΜΑ 2ο - Γνωμοδότηση για το υπόμνημα της κ. Κουρουκλίδου σχετικά με το Κέντρο Ψυχοπαιδαγωγικής στη Θεσ/νίκη. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ιστορία Γ' Λυκείου 1983/4 κ.εξ. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανατύπωση του βιβλίου ΚΝΛ Β' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης

Η συνεδρίαση δεν πραγματοποιήθηκε στις 9.00 γιατί δεν σχηματίστηκε απαρτία.

Η συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις 11.30, οπότε και σχηματίστηκε απαρτία.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 4ο θέμα. Ο κ. Δ. Τομπαζίδης λέγει :

Από τα "Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας", που δε δόθηκαν ακόμα για ανατύπωση, είναι το βιβλίο της Β' Λυκείου. Μόλις τέλειωσαν τη συγγραφή του βιβλίου της Γ' Λυκείου, οι συγγραφείς το είδαν, έκαναν μερικές διορθώσεις και το παραδίδουν για ανατύπωση. Εισηγούμαι λοιπόν να ανατυπωθεί το βιβλίο "Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας" της Β' Λυκείου για το επόμενο σχολικό έτος με τις διορθώσεις που προτείνουν οι συγγραφείς.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα εγκρίνει με πλειοψηφία την ανατύπωση με τις διορθώσεις που σημειώνονται στο σχετικό αντίτυπο του βιβλίου Κ.Ν.Α. Β' Λυκείου.

1. Υπουργός Ε. ΓΕΜΕ
2. Συνυπουργός Γεν. ΓΕΜΕ
3. Υπουργός Εσωτ. ΓΕΜΕ
4. Υπουργός Δικ. ΓΕΜΕ
5. Γεν. Διευθυντής Επιστ. ΓΕΜΕ
6. Καρδινός Διευτ. ΓΕΜΕ
7. Καρδινός Διευτ. ΓΕΜΕ
8. Συνυπουργός Διευτ. ΓΕΜΕ
9. Καρδινός Διευτ. ΓΕΜΕ
10. Πρωτοκόλλος Διευτ. ΓΕΜΕ

Υπουργός, Γεν. Διευθυντής Ε. ΓΕΜΕ

Υ. Γεν. Διευτ.

1. Διευτ. Γ. ΓΕΜΕ
2. Ε. Γεν. Διευτ. ΓΕΜΕ
3. Ε. Καρδινός ΓΕΜΕ

ΘΕΜΑ 1ο

Ο εισηγητής στο θέμα κ. Δ. Σακκάς είπε τα εξής: Όπως ανακοίνωσα στο Τμήμα κατά τη συνεδρία της 13-4-83 η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με τα έγγραφα της Γ2/695/23-3-83 και Γ2/Απριλίου 1983 ζητεί τη γνώμη μας για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων στο ειδικό σώμα βαθμολογητών. Ειδικότερα με το δεύτερο έγγραφο θέτει συγκεκριμένα ερωτήματα για να απαντήσουμε σ' αυτά.

Με το πρώτο ερώτημα ζητεί να ορίσουμε τους εκπαιδευτικούς που θα αναλάβουν τη διδασκαλία των σχετικών μαθημάτων στα σεμινάρια. Σύμφωνα με την απόφαση του Τμήματος (συνεδρία 34/83) συνεργαστήκαμε εγώ, ο κ. Σπυρόπουλος, ο κ. Ν. Βαρουχάκης και ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος και συμφωνήσαμε να προτείνουμε τα εξής πρόσωπα να αναλάβουν τη σχετική διδασκαλία στα σεμινάρια που θα γίνουν στο σώμα των βαθμολογητών:

Α' Για τα Αρχαία Ελληνικά και τα Λατινικά

1. Μικρούδης Κ.	ΓΕΜΕ	
2. Σακκαλής Ιγν.	ΓΕΜΕ	
3. Μιλεούνης Ευαγγ.	"	
4. Μπάλτας Αλεξ.	"	
5. Γκαμπλέτσα Ευανθία	"	
6. Καρβέλης Δημ.	"	
7. Κεφαλίδης Νικ.	"	
8. Βρυζίδης Δημ.	αποσπ. στο ΚΕΜΕ	
9. Κούσουλας Λουκάς	"	
10. Πλατανίτης Δημ.	"	

αναπληρ. Γκατσόπουλος Κ. ΓΕΜΕ

Β' Για την έκθεση

1. Παγανός Γ.	αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ	
2. Ν. Γρηγοριάδης	"	"
3. Κ. Μπαλάσκας	"	"

4. Χ. Μηλιώνης αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
5. Ι. Παπακώστας " " "

Γ' Για την Ιστορία

1. Πλάκας Δημ. αποσπ. στο ΚΕΜΕ
2. Ξανθάκου Γεωργία " "
3. Βλάχος Εμμ. ΓΕΜΕ
4. Αργυροπούλου Χριστίνα αποσπ. στο ΚΕΜΕ
5. Ζωγράφου Δώρα Γυμνάσιο Παπάγου

αναπληρ. Κατσουνάκος Θεόδωρος

Δ' Για την Κοινωνιολογία

1. Χιωτάκης Στ. αποσπασμ. στο ΚΕΜΕ
2. Παπαευθυμίου Ανδρ. " "
3. Σταύρου Κώστας Α' Λυκ. Νέας Φιλαδέλφειας
4. Δημογέροντας Κ. Λύκειο Μεγαλοπόλεως
5. Καρτσάκης Γ. 10ο Λύκειο Αθηνών

Αναπληρωμ. 1. Μήλιος Ιωάννης Βαρβακ. Σχολή
2. Καλτσούνη Χριστίνα

Ε' Μαθηματικός

1. Δαμίγος Εμμ. ΓΕΜΕ
2. Χριστοφορίδης Χρ. ΓΕΜΕ
3. Βαβαλιάρος Γ. " "
4. Τρουμβούκης Πεισ. " "
5. Βαδιβούλης Ν. Α' Λύκειο Ηλιουπόλεως
6. Μακρής Κ. Γ' Λύκειο Ν. Σμύρνης
7. Στάγιας Λ. Βαρβάκειος Σχολή
8. Ξηλωμένος Ι. 10ο Λύκειο Αθηνών
9. Πανταζάτος Χ. Γυμνασιάρχης Ν. Ιωαννίας
- 10.- Πατεράκης Ανδρ. Γυμνασιάρχης Ηρακλείου Κρήτης

αναπληρωματ.

1. Καλομιτσώνης Διευθυντής του Πειραματικού Σχ. Αθ.

2. Πετράκης Ανδρέας της Παλειού
3. Σηλαβούνος Αλκ. Πειραμ. Σχ. Θεσ/κης
4. Βογδάνος Ευαγγ. Λυκειάρχης Λάρισα

ΣΤ': Φυσικοί

1. Νικολαΐδης Νικ. ΓΕΜΕ
2. Σαρρής Κ. "
3. Δημητρακόπουλος "
4. Λεντζάκη Ευαγγ. "
5. Παπαϊωάννου Αναστ. Πειραματ. Σχ. Αθηνών

Αναπληρωμ. Κόκοτας Παναγ., αποσπασμ. στο ΚΕΜΕ

Ζ': Χημικοί

1. Φράσαρης Θωμάς ΓΕΜΕ
2. Φανίτσας "
3. Καρώνης "
4. Γατσίας Διονύσιος Λυκειάρχης Αθήνα
5. Βασίλογλου Αναστασία καθηγ. Νίκαια

Η': Φυσιογνώστες

1. Αργύρης Ιω. αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
2. Γαβάλα Αδελίνα Βαρβάκειος Σχολή
3. Γιαννακόπουλος Γ. Α' Λυκ. Αμαρ.
4. Κολόκας Κων/νος, καθηγητής Χαλανδρίου
5. Τριανταφύλλης Φώτης Λύκειο Χαλανδρίου

Οι παραπάνω εκπαιδευτικοί (20 του κλάδου Α1 και Α2, 10 του κλάδου Α3 και 15 του κλάδου Α4) θα αποτελέσουν 5 εννεαμελείς ομάδες καθεμιά απ' τις οποίες θα περιλαμβάνει 4 της ειδικότητας Α1 και Α2, 2 της ειδικότητας Α3 και 3 της ειδικότητας Α4 και θα διδάξει η καθεμιά σε δυο βαθμολογικά κέντρα. Καλό θα ήταν να συμμετέχουν στις ομάδες αυτές και μέλη του ΚΕΜΕ. Όμως δεν εισηγούμαι κάτι τέτοιο, γιατί προβλέπω ότι το Τμήμα θα έχει να αντιμετωπίσει πολλά και επείγοντα θέματα κατά την ίδια περίοδο ώστε να μην του επιτρέπουν την ενασχόληση και με τα σεμινάρια. Εντούτοις, αν υπάρχει χρονικό περιθώριο, μπορούν και μέλη του ΚΕΜΕ να συνοδεύσουν αυτές τις ομάδες στα σεμινάρια, ιδίως αυτά που θα

γίνουν στην Αττική.

Το δεύτερο ερώτημα του εγγράφου αναφέρεται στο χρόνο και τον τρόπο ενημέρωσης αυτών των "πολλαπλασιαστών" εκπαιδευτικών.

Η εισήγησή μου σ' αυτό το ερώτημα είναι να κληθούν στο ΚΕΜΕ αυτοί οι 45 εκπαιδευτικοί στις 26 και 27 Μαΐου 1973 (ημέρες Πέμπτη και Παρασκευή), όπου θα τους αναπτυχτούν τα θέματα που θα διδάξουν σύμφωνα με πρόγραμμα που θα εισηγηθώ σ' άλλη συνεδρία και θα γνωρίσει το Τμήμα έγκαιρα στη Διοίκηση. Πάντως ως ώρα προσέλευσης θα πρέπει να οριστεί η 8.30 της 26 Μαΐου.

Θα χρειαστεί να διανεύουμε σ' αυτούς και νομίζω και σ' όλους τους βαθμολογητές το κείμενο που πρόσφατα κατάρτισε Ομάδα Εργασίας η οποία συστήθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος Μ.Ε. για τη μελέτη του προβλήματος της επίδοσης των μαθητών. Για να γίνει αυτό είναι απαραίτητο να αναπαραχτεί το κείμενο στον αναγκαίο αριθμό αντιτύπων και να αποσταλεί έγκαιρα στα Β.Κ.

Με το τρίτο ερώτημα ζητείται να προσδιοριστεί ο χρόνος και ο τρόπος λειτουργίας των σεμιναρίων. Στο έγγραφο αναφέρεται ως κατάλληλος χρόνος το διάστημα από 23-5/6-6-1983. Εισηγούμαι τα εξής: Στα πέντε βαθμολογικά κέντρα της Αττικής να γίνουν τα σεμινάρια τη Δευτέρα και Τρίτη 30 και 31 Μαΐου και στα υπόλοιπα πέντε την Πέμπτη και Παρασκευή 2 και 3 Ιουνίου. Χρόνος έναρξης κάθε μέρα η 8.30. Το πρόγραμμα θα καταρτιστεί έγκαιρα από το Τμήμα και θα γνωστεί στη Διοίκηση.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του:

- α) Τα έγγραφα της Διευθύνσεως Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ Γ2/23-3-83 και Γ3/ -4-83,
 - β) Την πράξη του 22/1983,
 - γ) Την εισήγηση του κ. Δ. Σακκά και
 - δ) Τη συζήτηση που έγινε στο Τμήμα κατά τη συνεδρία της 13-4-83 και τη σημερινή (15-4-83),
- αποδέχεται την εισήγηση.

Ειδικότερα προτείνει:

- α) Να οριστούν οι εκπαιδευτικοί που αναφέρονται στην εισήγηση για να αναλάβουν τη διδασκαλία μαθημάτων στο σώμα των βαθμολογητών.

β) Να κληθούν οι ανωτέρω εκπαιδευτικοί στο ΚΕΜΕ στις 26 και 27 Μαΐου για να τους αναπτυχθούν τα θέματα που θα διδάξουν. Ώρα προσέλευσης στο ΚΕΜΕ η 8.30 π.μ. της 26-5-83. Το πρόγραμμα των εργασιών σ' αυτή τη διήμερη συνάντηση θα καταρτιστεί έγκαιρα και θα γνωστεί στη Διοίκηση.

γ) Να αναπαραχτεί το κείμενο οδηγιών για την αξιολόγησή της επίδοσης των μαθητών που συνέταξε ομάδα του Τμήματος για να διανεμηθεί στους εκπαιδευτικούς "πολλαπλασιαστές", όταν προσέλθουν στο ΚΕΜΕ καθώς και στους καθηγητές βαθμολογητές.

δ) Να διεξαχθούν τα σεμινάρια στο σώμα των βαθμολογητών στα Β.Κ. της Αθήνας και τον Πειραιά τη Δευτέρα και Τρίτη 30 και 31 Μαΐου και στα υπόλοιπα Β.Κ. την Πέμπτη και Παρασκευή 2 και 3 Ιουνίου. Ώρα έναρξής τους η 8.30 πρωινή. Το πρόγραμμα θα καταρτίσει το Τμήμα έγκαιρα και θα το γνωρίσει στη Διοίκηση.

ε) Ως προς το θέμα συμμετοχής μελών του ΚΕΜΕ στα σεμινάρια, αφού ακούστηκαν οι απόψεις του εισηγητή κ. Δ. Σακκά και αντεισήγηση του κ. Η. Σπυρόπουλου (επισυνάπτεται), ο Πρόεδρος κάλεσε το Τμήμα να επιλέξει ανάμεσα στις ακόλουθες δυνατότητες:

Α Εισήγηση: Στα αποκεντρωμένα σεμινάρια βαθμολογητών δεν παίρνουν μέρος μέλη του ΚΕΜΕ παρά μόνο σε έσχατη ανάγκη.

Β Πρόταση κ. Σπυρόπουλου: Σε κάθε σεμινάριο βαθμολογητών κάνει τη γενική εισήγηση μέλος του ΚΕΜΕ.

Ακολούθησε ψηφοφορία κατά την οποία το Τμήμα κατά πλειοψηφία τάχθηκε με την πρώτη πρόταση.

Μειοψήφησαν οι κ.κ. Ι. Σκορδίλης, Ηλ. Σπυρόπουλος και Ν. Βαρουχάκης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΕΠΗΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Κλ. Σπυρόπουλος, Σύμβουλος Β' ΚΕΜΕ

παρέμβαση κατά τη συζήτηση του θέματος: "Σεμινάρια ενημέρωσης βαθμο-
ογήτων".

Επειδή θεωρώ ότι η πρόταση που κάνω αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση
για την επιτυχία του σκοπού των σεμιναρίων, θα είμαι κάπως διεξοδικός.
Η πρότασή μου έχει ως εξής: Κατά το διήμερο της συνάντησης του κάθε
επιμελητή με τους καθηγητές-βαθμολογητές του κάθε βαθμολογικού κέντρου,
το κλιμάκιο να συνοδεύεται από μέλος του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, για
τους εξής λόγους:

1.- Δεν νομίζω ότι είναι εύκολο να εξευρεθούν την περίοδο εκείνη
καταλληλότερα πρόσωπα για να κάνουν μια ευπρόσωπη και εύστοχη γενική
επισήγηση σε κάθε σεμινάριο, που θα θεωρηθεί και έγκυρη μεταφορά των α-
ποφάσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας.

2.- Η παρουσία μέλους του ΚΕΜΕ θα υπογραμμίζει τη σημασία που δέ-
νεται στο σεμινάριο το Υπουργείο και το ΚΕΜΕ και θα δείξει με πόση υπευ-
θυνότητα αντιμετωπίζουμε το αντικείμενο του σεμιναρίου.

3.- Για πολλούς λόγους, όπως μας έχει διδάξει η εμπειρία προηγού-
μενων "σεμιναρίων" η αποστολή ομάδας εκπαιδευτικών χωρίς να έχει εξασφα-
λιστεί κατά αναντίρρητο τρόπο ένας επικεφαλής ή συντονιστής των εργα-
σιών της ομάδας αυτής, δεν αποκλείει τη δημιουργία προβλημάτων που υπο-
νομεύουν την αποδοτική εργασία του σεμιναρίου. Ακόμα με την παρουσία
μέλους του ΚΕΜΕ οι κάθε είδους επαφές με τυπικούς φορείς, όπου χρειαστεί
εκπαιδευτικούς και άλλους, διευκολύνονται.

4.- Η ενημέρωση που διαθέτουν τα μέλη του Τμήματος τα βοηθά να
απαντήσουν σε ερωτήματα και να κάνουν διευκρινήσεις που για κάθε άλλον
είναι δύσκολη υπόθεση. Και σε περίπτωση αδυναμίας για σωστή απάντηση,
η επικοινωνία του μέλους αυτού με το ΚΕΜΕ, καθώς θα είναι άμεση, θα
εξασφαλίζει σε σύντομο χρόνο σωστή και υπεύθυνη απάντηση.

5.- Η μεταφορά των κάθε είδους αντιδράσεων και αποριών των καθηγητών προς το ΚΕΜΕ θα γίνει με τον συντομότερο και προσφορότερο τρόπο.

6.- Το "κόστος" για το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ θα είναι ελάχιστο. Δεν νομίζω ότι με το να μεταβούν συνάδελφοι στα σεμινάρια αυτά ότι θα πάνε πίσω οι εργασίες του, αφού όλο κι όλο έχουμε 10 σεμινάρια, από τα οποία μάλιστα τα 5 θα γίνουν στην Αθήνα. Έτσι το πολύ-πολύ να απουσιάσουν 5 συνάδελφοι για ένα διήμερο στην επαρχία, άρα να χάσουμε μία (στη χειρότερη περίπτωση 2) συνεδρίαση. Όμως κάθε εβδομάδα κάνουμε τουλάχιστο 3.

Για όλους αυτούς τους λόγους με ιδιαίτερη επιμονή υποστηρίζω την πρότασή μου, γιατί έχω βάσιμους φόβους ότι στην αντίθετη περίπτωση η επιτυχία των σημαντικών αυτών σεμιναρίων θα διακυβευθεί. Ήzáλλου το Τμήμα έχει αδυναμίες ότι, εντείνοντας δραστικά τις προσπάθειές του, μπορεί να εξυπηρετήσει επείγουσες ανάγκες του Υπουργείου χωρίς να παραμελεί το κύριο έργο του.

Επίσης, για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής των σεμιναρίων προτείνω: οι υπεύθυνοι των βαθμολογικών κέντρων να έχουν διαχωρίσει τους βαθμολογητές κατά ειδικότητες ως εξής, πριν από την έναρξη λειτουργίας των σεμιναρίων:

α) Τους καθηγητές κλάδου Α2:

- 1.- Σε διορθωτές της έκθεσης
- 2.- Σε διορθωτές Αρχαίων Ελληνικών-Λατινικών
- 3.- Σε διορθωτές Ιστορίας-Κοινωνιολογίας

β) Τους καθηγητές Α3:

- 1.- Σε διορθωτές Μαθηματικών Ι
- 2.- Σε διορθωτές Μαθηματικών ΙΙ

γ) Τους καθηγητές κλάδου Α4:

- 1.- Σε διορθωτές Φυσικής
- 2.- Σε διορθωτές Χημείας
- 3.- Σε διορθωτές Βιολογικών ~~Φυσιογνωστικών~~ μαθημάτων

Έτσι θα μπορούν ταυτόχρονα μέσα στο διήμερο να αποχτήσουν την απαραίτητη ευχέρεια στη βαθμολογία. Γιατί αν τους αφήσουμε όπως παρουσίασε την κατάσταση ο κ. Σακκάς, θα έχουμε π.χ. 200 φιλόλογους σε ένα Β.Κ., αλλά από τότε με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να τους βοηθήσουμε ουσιαστικά μέσα στο διήμερο. Αν πάλι τους χωρίζαμε σε τμήματα, για να τους ενημερώσουμε σε όλα τα μαθήματα του κλάδου τους, θα απαιτούνται περισσότερες ημέρες.

Από τη μελέτη του υπομνήματος αυτού φαίνεται ότι το πρόβλημα είναι εξίσου επίκαιρο και για τον κ. Σακκά. Δεν πρόκειται για ένα συγκεκριμένο ή σοβαρό έλλειμα, σφάλμα, διαφορά, απουσία, σε κάποια σημεία, υπονοούμενα και ανακρίβειες κ.λπ. Προσπαθώντας να εστιάσουμε την προσοχή μας στην αντιμετώπιση των ελλείπων, πρώτα και κυριότερα, θα πρέπει να εστιάσουμε κατά τον τρόπο αυτό για ένα γρήγορο έργο. Η λύση ενός τέτοιου έργου θα έπρεπε να δοθεί από τους αρμόδιους στην τάξη για τους μαθητές και γενικά την κληρονομία της.

Προσπαθώντας να γρήγορα να εστιάσουμε την προσοχή μας στην αντιμετώπιση των ελλείπων, πρώτα και κυριότερα, θα πρέπει να εστιάσουμε κατά τον τρόπο αυτό για ένα γρήγορο έργο. Η λύση ενός τέτοιου έργου θα έπρεπε να δοθεί από τους αρμόδιους στην τάξη για τους μαθητές και γενικά την κληρονομία της.

Με βάση τα παραπάνω είναι φανερό ότι η Ελλάδα, κοινοποιώντας, να καλέσει το Κέντρο που προτείνεται να ιδρυθεί από την κ. Κοινοβουλευτική και τους συνεργάτες της, να καλέσει από την υποκοίτη της κυβερνητικής πολιτικής από όλη την Ελλάδα αρχίζοντας από τον τόπο. Γι' αυτό και προτείνω να μη γίνει όσον το αίσθημα της κ. Κοινοβουλευτικής για συνεργασία της, έγκριση, ενίσχυση κ.λπ. από το Υπουργείο Παιδείας σε έγκριση ενός τέτοιου έργου.

Θ Ε Μ Α 2ο : Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει :

" Η κ. Κουρουκλίδου με υπόμνημά της προς τον κ. Υπουργό στις 17-12-1982 και με δεύτερο υπόμνημα προς το Υπουργείο Παιδείας στις 14-1-1983(1 και 5 σελ. αντιστοιχα) ζητεί συνεργασία από το Υπουργείο και κατά κάποιο τρόπο έγκριση και άμεση συμμετοχή αρμοδίων του Υπουργείου, ειδικών και επιστημόνων, για να ιδρύσει ένα Κέντρο Ψυχοπαιδαγωγικής στη Θεσ/νίκη. Το Κέντρο αυτό θα αντιμετωπίσει προβλήματα των παιδιών όλων των σχολικών βαθμίδων μέχρι και το Λύκειο που σχετίζονται με τη μάθηση και την αγωγή τους γενικά. Στο Κέντρο αυτό σημειώνει απλώς και μόνο ότι πρόκειται να συνεργαστεί με μία ομάδα Ψυχιάτρων και Ψυχολόγων, δεν αναφέρει ονόματα άλλων.

Από τη μελέτη του υπομνήματος (του δεύτερου κυρίως, γιατί το πρώτο είναι ένα είδος επιστολής προς τον κ. Υπουργό) έχω την εντύπωση ότι δεν πρόκειται για ένα συγκεκριμένο ή σοβαρό, θα έλεγα, σχέδιο. Περιέχει ασαφείς, σε αρκετά σημεία, ασυντόνιστες και αντιφατικές προτάσεις. Προτείνεται μάλιστα η έγκριση κρατικής επιχορήγησης για την αντιμετώπιση των εξόδων, πράγμα που οπωσδήποτε δεν μπορεί να γίνει κατά τον τρόπο αυτό για ένα τέτοιο θέμα. Η ίδρυση ενός τέτοιου Κέντρου στη Θεσ/νίκη θα δημιουργούσε άνισες δυνατότητες στη χώρα για τους μαθητές και γενικά τον πληθυσμό της.

Προσωπικά έχωτη γνώμη ότι η Πολιτεία μπορεί να αντιμετωπίσει πολύ καλά τα θέματα και τα προβλήματα της αγωγής και γενικά της συμπεριφοράς - θέματα για τα οποία προτείνεται η ίδρυση του παραπάνω Κέντρου - με την ίδρυση Σχολής (Τμήματος) Ψυχολογίας, που ανακοινώθηκαν πρόσφατα ότι θα λειτουργήσει στο Αττικό Παν/μίο, και με την εισαγωγή του θεσμού του Σχολικού Ψυχολόγου σε κάθε Δ/νση Εκπαίδευσης. Όσο για Κέντρα όμοια μ' αυτό που προτείνεται, ή έστω παρόμοια, απ' όσα γνωρίζω, το Υπουργείο Πρόνοιας και Υγείας έχει κιόλας αρχίζει σχετική μελέτη και προγραμματισμό και είναι ασφαλώς αρμόδιος φορέας εκείνο το Υπουργείο για Κέντρα Κοινωνικής Παιδαγωγικής και Θεραπευτικής, σύμφωνα άλλωστε και με τις διακηρύξεις της Κυβέρνησης.

Με βάση τα παραπάνω είναι φανερό ότι η έλλειψη, που σκοπεύει να καλύψει το Κέντρο που προτείνεται να ιδρυθεί από την κ. Κουρουκλίδου και τους συνεργάτες της, θα καλυφθεί από την υλοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής που έχει κιόλας αρχίζει και σ' αυτόν τον τομέα. Γι' αυτό και προτείνω να μη γίνει δεκτό το αίτημα της κ. Κουρουκλίδου για συνεργασία της, έγκριση, ενίσχυση κτλ. από το Υπουργείο Παιδείας σε ίδρυση ενός τέτοιου Κέντρου".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου.

Θ Ε Μ Α 3ο : Το θέμα αναβάλλεται γιατί απουσιάζει ο Εισηγητής του θέματος.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ραφαήλ

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΣΗΜΑΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΔΙΑΔΑΓΩΓΗΣ

1. Ανακοινώσεις.

2. Ενημερώσεις για το Δχ. Η.Δ/τος που έχουν υποβληθεί και εγκρίνονται και κοινοποιούνται στα Γενικά Διευκρινιστικά : Ν.Δ. Σαυμάκης.

3. Γνωστοποιήσεις για το Δχ. Γ.Δ. που έχουν υποβληθεί και εγκρίνονται και κοινοποιούνται στα Γενικά Διευκρινιστικά : Ν.Δ. Σαυμάκης.

4. Δ.Δ. που έχουν υποβληθεί και εγκρίνονται και κοινοποιούνται στα Γενικά Διευκρινιστικά : Ν.Δ. Σαυμάκης.

5. Δ.Δ. που έχουν υποβληθεί και εγκρίνονται και κοινοποιούνται στα Γενικά Διευκρινιστικά : Ν.Δ. Σαυμάκης.

6. Δ.Δ. που έχουν υποβληθεί και εγκρίνονται και κοινοποιούνται στα Γενικά Διευκρινιστικά : Ν.Δ. Σαυμάκης.

1) 1340/14-4-1983

2) 1327/14-1-1983

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 36/1983

Σήμερα, 20-4-83 ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντι- πρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπου-
λος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐ-
δης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορόδλης, Ειδικοί Σύμβουλοι,
Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα
Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Κυρ.
Κατσιμάνης και Κ. Φούσκας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Ανακοινώσεις.
2. Γνωμοδότηση για το Σχ. Π.Δ/τος που αφορά τον καθορισμό των καθη-
κόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των Δ/νσεων και Γραφείων
Εκπ/σης. Εισηγητής : Ηλ. Σπυρόπουλος.
3. Γνωμοδότηση για το Σχ. Υπ. απόφασης σχετικά με τον τύπο του
που χορηγείται στους απόφοιτους επιμόρφωσης 1ετούς διάρκειας στην
ΣΕΛΜΕ. Εισηγητής : Ηλ. Σπυρόπουλος
4. Θέματα Ιστορίας 1984/5 ... Εισήγηση Ο.Ε.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώ-
θηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως το Τμήμα άρχισε την
εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 1ο: Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εγγράφων :

- 1) 1340/14-4-1983
- 2) 1327/14-1-1983

- 3) 1305/12-4-1983
- 4) 1289/12-4-1983
- 5) 1336/14-4-1983
- 6) 1286/12-4-1983
- 7) 1287/12-4-1983
- 8) 1299/12-4-1983
- 9) 1317/13-4-1983
- 10) 1332/14-4-1983

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Διοικητικού (Τμήμα Νομο-
θετικού Συντονισμού) του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της Η/3161/18-4-83 μας
παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε σχετικά με σχέδιο Π.Δ/τος που αφορά τον
καθορισμό των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων των Διευθύν-
σεων και Γραφείων της Εκπαίδευσης και του τρόπου αναπλήρωσής τους.

Το Π.Δ/μα, όπως έχει καταρτιστεί, μπορεί να θεωρηθεί πλήρες. Στο
φωτοαντίγραφο που επισυνάπτω έχω σημειώσει μερικά γλωσσικά αβλεπτήματα
μικρής σημασίας. Προτείνω να εγκριθεί από το Τμήμα, αφού λάβουμε υπόψη
τις παρατηρήσεις που έχει κάνει, ύστερα από παράκλησή μου, ο ειδικότερο
σε νομικά κείμενα Εισηγητής κ. Β. Θεοδωρακόπουλος.

Ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

α Ας μου επιτραπεί να κάνω τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- 1) Το σχέδιο δεν προβλέπει ρητά για την αναβαθμολόγηση γραπτών
δοκιμίων των μαθητών.
- 2) Δεν προβλέπει επίσης ποιος ελέγχει τα υπηρεσιακά βιβλία και
τα λοιπά κατάστιχα των σχολείων και την εφαρμογή των κειμένων διατάξεων
των μαθητικών θεμάτων (εγγραφές, μετεγγραφές, προαγωγές, εξετάσεις κτλ.
- 3) Στην παρ. 13 του άρθρου 1 να προβλεφθεί ότι οι προϊστάμενοι
παρέχουν κάθε διευκόλυνση στους σχολικούς συμβούλους για την άσκηση
του έργου τους.
- 4) Από την παρ. 5 του άρθρου 1 να απαλειφθούν οι λέξεις συστημα-
τικό (έλεγχος) και ουσιώδεις (παραβάσεις), και μετά τη λέξη σπουδών
(στίχος 3) να σημειωθεί τελεία. »

Ο κ. Συριόπουλος παρατηρεί ότι καλύτερα θα διατύπωνε τη γνώμη του
το Τμήμα, αν έκρινε παράλληλα τα δύο Π.Δ/τα: για τα καθήκοντα των προ-
ϊσταμένων δ/σης και γραφείων και για τα καθήκοντα των σχολικών συμβού-
λων. Το Τμήμα συμφωνεί ότι υπάρχει ανάγκη να συντονιστούν τα δύο δια-
τάγματα.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφαινεται: Υιοθετεί στο ακέραιο
την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου και τις συμπληρωματικές παρατηρήσεις
του κ. Θεοδωρακόπουλου.

../..

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων ΣΕΔΠ του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της Γ3/339/11-4-83 μας παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε για τον τύπο του τίτλου που χορηγείται στους μαθηγητές Μ.Ε. που περατώνουν επιτυχώς την επιμόρφωση μονοετούς διάρκειας στις ΣΕΑΜΕ, σύμφωνα με την πρόβλεψη που υπάρχει στο υπογραφόμενο νέο Π. Δ/μα για τις ΣΕΑΜΕ.

Εισηγούμαι να γίνει δεκτός ο τύπος πιστοποιητικού που η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων ΣΕΔΠ προτείνει, με την προσθήκη (απέναντι στο "Ακαδημαϊκό έτος ... 198..." της ένδειξης: Αριθμός πτυχίου...

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφαινεται ομόφωνα δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου όπως έχει.

ΘΕΜΑ 4ο : Εισάγεται το 4ο θέμα για συζήτηση ο κ. Συριόπουλος λέγει ότι παρακαλεί το θέμα να αναβληθεί γιατί δεν νομίζει ότι η παρουσία μιάς επιτροπής από πρόσωπα που δεν ανήκουν οργανικά στο Τμήμα μπορεί να αντικαταστήσει την παρουσία του υπεύθυνου για το μάθημα Συμβούλου κ. Βώρου.

Ο Πρόεδρος λέγει ότι η διατύπωση της ημερήσιας διατάξεως φανερώνει ότι ο ίδιος δεν συμφωνεί στο συγκεκριμένο θέμα με το παραπάνω σκεπτικό, αλλά βάσει εισαχτι ψηφοφορία των πρώτων αναβολών.

Ψηφοφορία

Σκορδής	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαζής	ΝΑΙ
Παπασημανόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΟΧΙ (το θέμα αυτό σύμφωνα με το Νόμο ανήκει στον Πρόεδρο).
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Κακριδής	ΟΧΙ

Με ψήφους 7:2 αναβάλλεται η συζήτηση του θέματος.

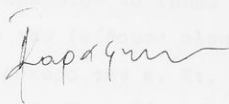
Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της
Ημερησίας Διατάξεως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Φ. Κ. ΚΑΚΡΙΑΔΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 37/83

Σήμερα, 22.4.83 ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Στ. Παπασημακόπουλο, Σύμβουλο Β', που αντικαθιστά τον κ. Φ. Κακριδή, ο οποίος απουσίαζε στο ΥΠΕΠΘ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, Σύμβουλος Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, γιατί απουσίαζε εκτός Αθηνών, οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Βαρουχάκης, γιατί ήσαν στην ΣΕΛΜΕ, Δ. Τομπαΐδης, γιατί απουσίαζε στην ΣΕΛΜΕ Πατρών, Α. Αδαμόπουλος, γιατί ήταν εντός του ΚΕΜΕ απασχολημένος με την Ο.Ε. των Μαθηματικών και ζήτησε να εξαιρεθεί της συνεδρίσεως, Ν. Παπαδόπουλος και οι Εισηγητές Κ. Κατσιμάνης και Κ. Φούσκας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Θέματα Ιστορίας 1983/4. Εισηγητής Φ. Βώρος.
ΘΕΜΑ 2ο - Θέματα Ιστορίας 1984/5. Εισηγητής Φ. Βώρος.
ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώσεις

Η συνεδρίαση δεν πραγματοποιήθηκε γιατί δεν σχηματίστηκε απαρτία.

Ο Πρόεδρος

Στ. Παπασημακόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 38/1983

Σήμερα, 26-4-1983, ημέρα Τρίτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριοπούλος, Ειδικός Σύμβουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Δ. Αδαμόπουλος γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση, Ι. Σκορδίλης γιατί ήταν στη ΣΕΛΜΕ, Κ. Φούσκας γιατί συμμετείχε στην Ο.Ε. Θρησκευτικών Κυρ. Κατσιμάνης. Με πρόσκληση του Προέδρου παραβρέθηκε και η Ο.Ε.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Θέματα Ιστορίας 1983/4. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Θέματα Ιστορίας 1984/5. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 4ο - Συγγραφή βιβλίου Πρακτικής Οικονομίας (Ε' Δέσμη). Εισηγητής Γ. Βάζος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Κρίση βιβλίου "Ο άσωτος υιός" της Όλγας Χρυσόχδου. Εισηγητής Κ. Φούσκας.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτίσσεται το 4ο θέμα.

Ο κ. Γ. Βάζος λέγει:

./.

Για την εξεύρεση εκπ/κών λειτουργών που θα ήταν διατεθειμέ-
νοι να ενταχθούν σε ομάδα εργασίας που θα αναλάβει τη συγγραφή
του βιβλίου " Εφαρμοσμένα Οικονομικά " έγιναν οι παρακάτω ενέργειες :

Έπειτα από παράκλησή μου (έγγραφο 15-3-1983) η Δ/νση Εφαρ-
μογής Προγραμμάτων και Μελετών, Τεχνικής - Επαγγελματιικής Επι/σης
του ΥΠ.Π.Θ. ζήτησε με τηλεγράφημά της (28-3-1983) από τους εκ-
παιδευτικούς λειτουργούς που υπηρετούν στα ΚΕΤΕ και στα ΚΑΤΕΕ
της χώρας να επιδείξουν ενδιαφέρον για τη συγγραφή του βιβλίου
αυτού. Συνολικά δήλωσαν με αίτησή τους 17 εκπ/κοί της Μέσης -
Τεχν. - Επαγγ. Επι/σης και 1 των ΚΑΤΕΕ.

Για την επιλογή των κατάλληλων προσώπων συστάθηκε στο ΥΠΕΠΘ
άτυπη ομάδα με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων. Στην ομάδα αυτή
συμμετείχαν : Γ. Βάζος, Οικονομολόγος, Σύμβουλος Α΄ Κ.Ε.Μ.Ε.

Θήριος Χρίστος, Οικονομολόγος καθηγητής ΚΑΤΕΕ
Αδριας, αποσπασμένος στο ΚΕΠΕ.

Παπαντωνίου Κων/νος, Οικονομολόγος, καθηγητής ΚΕΤΕ,
αποσπασμένος στο ΚΕΠΕ.

Γρίβας Γιώργος, Οικονομολόγος, γενικός γραμματέας
του Συλλόγου Οικονομολόγων Επι/κών λειτουργών, απο-
σπασμένος στη Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων και Μελε-
τών του ΥΠΕΠΘ.

Μορφονιός Γιάννης, Φυσικός, αποσπασμένος στην Δ/νση
Εφαρμογής Προγρ/των και Μελετών του ΥΠΕΠΘ και
Βορλόου Αντώνης, Οικονομολόγος- Ερευνητής του ΚΕΠΕ,
ως εκπρόσωπος της Διοίκησης του Οικονομικού Επιστη-
μονικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας.

Η ομάδα έριξε κατ'άλληλους για το έργο της συγγραφής, τους
παρακάτω εκπαιδευτικούς :

- α. Γεωργουδάκη Ευστράτιο, Οικονομολόγο, Δ/ντή Επι/σης Τ.Ε.Ε.
Αθήνα
- β. Γλυκοφρύδη Κυβέλη, Οικονομολόγο, του ΚΕΤΕ Άστρους
- γ. Καραγκιάνη Νικόλαο, Οικονομολόγο του ΚΕΤΕ Άμφισσας.

Το έργο της άτυπης ομάδας επιλογής, περιορίστηκε μόνο στην επιλογή των εκπαιδευτικών.

Από το Οικονομικό Επιμελητήριο προτάθηκαν οι παρακάτω 5 Οικονομολόγοι για να αποτελέσουν ειδική ομάδα αεργασίας συγγραφής του βιβλίου.

Το Επιμελητήριο με έγγραφό του (20-4-1983) αναλαμβάνει την πληρωμή των συνεργατών του.

- α. Βορλόου Αντώνη, πτυχίο ΑΣΟΕΕ και Μ.Σ.Ο. στο Παν/μίο του Λονδίνου, Οικονομολόγος - Ερευνητής του ΚΕΠΕ.
- β. Λιοδάκης Γιώργος, πτυχίο Τμήματος Οικονομικών του Παν/μίου Αθηνών και Διδακτορικό στο AMERICAN UNIVERSITY της Ουάσιγκτων, Ειδικός επιστήμονας του Υπ. Οικονομικών.
- γ. Χαλίδης Γιάννης, πτυχίο ΑΣΟΕΕ, Μ.ΣΟ στο Παν/μίο Αθήνας της Αγγλίας, Οικονομολόγος του ΟΑΣ
- δ. Μοσχονάς Άγγελος, πτυχίο Ανωτ. Βιομηχανικής Σχ. Παιραιά, κα-θηγητής εργαστηρίων (Λογιστικά) ΚΑΤΕΕ Λάρισας.
- ε. Μυλωνάκη - Κακουσέου Δανάη, πτυχίο Νομικής Αθηνών και Δίπλωμα Οικονομικής Παν/μίου Παρισίων, ειδικός επιστήμονας Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδας.

Εντός του κ. Μοσχονά Αγγ. που είναι ειδικός στα Λογιστικά και του οποίου η ειδικότητα καλύπτεται πλήρως από τους 3 Οικονομολόγους - εκπ/κούς που προτάθηκαν για τη συγγραφή του βιβλίου, οι υπόλοιποι 4 οικονομολόγοι του Οικον. Επιμελητηρίου θεωρούνται κα-τάλληλοι για να αποτελέσουν μέλη της ομάδας.

Έπειτα από αυτά προτείνω στο Τμήμα να συγκροτηθεί ομάδα εργασίας για τη συγγραφή του βιβλίου " Εφαρμοσμένα Οικονομικά" με τη συμμετοχή των παρακάτω επιστημόνων:

- Ποιους Οικονομολόγους - ΕΚΠ/ΚΟΥΣ:*
- 1. Γεωργουδάκη Ευστρ.
 - 2. Γλυκοφρύδη Κυβέλη
 - 3. Καραγκιάνη Νικ.

Από τους συνεργάτες του Οικονομικού Επιμελητηρίου :

4. Βορλδου Αντώνη
5. Λιοδάκη Γεώργ.
6. Μελέδη Γιάννη
7. Μυλωνάκη - Κακουσέου Δανάη

Παραναλώ στην περίπτωση που θα εγκριθούν από το Τμήμα τα παραπάνω ονόματα για τη συγγραφή του βιβλίου, να γίνουν οι ενέργειες για την άμεση απόσπαση των δύο εκπ/κών που προτάθηκαν και οι οποίοι υπηρετούν εκτός Αθηνών (Γλυκοφρύδη και Καραγκούνης). Για τον τρίτο εκπ/κό (Γεωργουδάκη) δε χρειάζεται απόσπαση γιατί προσφέρεται να εργαστεί παράλληλα με τα καθήκοντά του.

Το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα:

Προτείνει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81:

- Α.- 1) Τίτλος: Εφαρμοσμένα Οικονομικά
2) Τάξη: Γ' Λυκείου (Ε' Δέσμη)
3) Στους: α) Γεωργουδάκης Ευστράτιος, Οικονομολόγος Δ/ντής Εκπ.
Τ.Ε.Ε.
β) Γλυκοφρύδη Κυβέλη, Οικονομολόγος ΚΕΤΕ Άστρος
γ) Καραγκούνης Νικόλαος, Οικονομολόγος ΚΕΤΕ Άμφισσας
δ) Βορλόθου Αντώνης, Οικονομολόγος, Ερευνητής ΚΕΠΕ
ε) Λιοδάκης Γεώργιος, Οικονομολόγος, Ειδ. Επιστ. Υπ. Ου
στ) Μελίδης Γιάννης, Οικονομολόγος ΟΑΣ
ζ) Μυλωνάκη-Κακουσέου Δανάη, Οικονομολόγος, Αγροτική
Τράπεζα
4) Διάρκεια περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική
Απόφαση δέκα εβδομάδες.

Β.- Όροι συγγραφής - Οδηγίες

- 1) Σκοπός του βιβλίου να εξυπηρετήσει τις διδακτικές ανάγκες του μαθήματος "Εφαρμοσμένα Οικονομικά" της Ε' δέσμης (Γ' Λυκείου).
2) Ύλη του βιβλίου (αναλ. Πρόγραμμα) σύμφωνα με το Α.Π. που συνέταξε το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ με την πράξη του αριθμ. 17/83.
3) Διάταξη της ύλης σε μέρη-κεφάλαια όπως στο Α.Π.
4) Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου όπως στο Α.Π.
5) Γλώσσα-Μορφή του βιβλίου. Η Ν.Ε. του άρθρου 2 του Ν.309/76.
6) Εικονογράφηση-Σχεδιαγράμματα. Όπως θα τα προτείνει η Ο.Ε. που θα αναλάβει τη συγγραφή του βιβλίου.
7) Ψυχολογικές-Παιδαγωγικές απαιτήσεις. Να ανταποκρίνεται στο μέσο επίπεδο παιδιών της Γ' Λυκείου που δεν έχουν ενδιαφέροντα για Α.Ε.Ι.

8) Τυπικοί όροι *Πρόταση Ιστορίας 1983/4.*

α) Προθεσμία υποβολής της συγγραφής η 10η Ιουλίου 1983 το αργότερο

β) Έκταση (αρ. φύλλων, στίχοι, διαστήματα κ.α.) ως τις 300 σελίδες μικρού σχήματος διδακτικού βιβλίου μαζί με την εικονογράφηση και τα σχεδιαγράμματα.

γ) Έκταση εικονογραφήσεως όχι μεγαλύτερη από το 20% της όλης έκτασης.

Γ.- Η επιτροπή κρίσης θα οριστεί με νεότερη πράξη του Τμήματος Μ.Ε, του ΚΕΜΕ

α) Διάρκεια περατώσεως του έργου 15 ημέρες από την υποβολή της συγγραφής.

β) Ο περιοριστικός όρος του άρθρου 5 του Ν.Δ. 749/70.

Δ.- Αμοιβή των συγγραφέων κ.κ. Γεωργουδάκη Ευστρ., Γλυκοφρύδη Κυβέλη και Καραγκούννη Νικ. ορίζεται το ποσό των 50.000 δραχ. για τον καθένα τους. Τα υπόλοιπα μέλη της συγγραφικής ομάδας δε θα αμειφθούν από το ΥΠΕΠΘ, αλλά από το Ο.Ε.Ε., που έχει αναλάβει εγγράφως αυτή την υποχρέωση.

Θέμα 1ο : Θέματα Ιστορίας 1983/4.

Σχετικά με το βιβλίο της Αρχαίας Ιστορίας ο κ. Βώρος ανακοινώνει ότι το Α' τεύχος έχει κατατεθεί στο Υπουργείο από μέρες και διαβιβάστηκε στους κριτές.

Στη συνέχεια ρ κ. Βώρος λέγει:

"1. Ουσιαστικά θα επαναλάβω σήμερα το κείμενο εισήγησής μου που έχει περιληφθεί στην πράξη 34/13.4.83, αλλά δεν είχε τότε συζητηθεί από το Τμήμα γιατί κρίθηκε αναγκαία και η παρουσία του εισηγητή (είχα τότε απουσιάσει για άλλη υπηρεσιακή αποστολή και είχα αφήσει το κείμενο της εισήγησής μου στον κ. Δ. Σακκά).

2. Θυμίζω περιληπτικά το θέμα:

Για την ολοκλήρωση του βιβλίου Ιστορία δέσμης (επιλογής) 1983-84 της Γ' Λυκείου είχα υποσχεθεί στο Τμήμα (πράξη 24/1983) δυο ακόμη θέματα-μονογραφίες: το 1909 (τα πριν, τα γεγονότα του 1909 στην Ελλάδα, επίλογος) και η Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-22 (ξεκίνημα, διπλωματικές ζυμώσεις, πορεία των γεγονότων, ήττα και συνέπειες).

Είχα προτείνει: η πρώτη συγγραφή να ανατεθεί στον κ. Θ. Βερέμη, λέκτορα της Νεοελληνικής Πολιτικής Ιστορίας στην ΠΑΣΠΕ, η δεύτερη στον υποφαινόμενο, που έχει και κατά το παρελθόν ασχοληθεί με το θέμα αυτό (1919-22) γι' άλλο λόγο.

3. Επιθυμώ σήμερα να διευκρινίσω ότι για τη συγγραφή αυτών των δύο κεφαλαίων, όπως και εκείνων που έχουν προταθεί με την εισήγησή μου στην πράξη 24/14.3.83, οι συγγραφείς στην πραγματικότητα έχουν πολύ μεγαλύτερες προθεσμίες από αυτές που εμφανίζονται στα πρακτικά 24/83, 34/83 και το σημερινό. Γιατί σε όλες τις περιπτώσεις οι συγγραφείς έχουν ασχοληθεί με τα ίδια αυτά θέματα στο παρελθόν και έχουν κάνει συναφείς δημοσιεύσεις. Επιπλέον, εργάζονται, τουλάχιστο ανεπίσημα προετοιμάζονται - χωρίς καμιά δέσμευση για μας - για τις τωρινές ανασυνθέσεις συγγραφών από την ημέρα που άρχισαν οι συνεννοήσεις, δηλαδή ένα και πλέον μήνα νωρίτερα από την εμφάνιση των συναφών προτάσεών μου στις συνεδριάσεις του Τμήματος.

4. Επειδή στην προηγούμενη εισήγησή μου (πράξη 24/14.3.83) πρό-
τεινα να περιληφθεί στο βιβλίο Ιστορία δέσμης (επιλογής) Γ' Λυκείου
1983-84 και ένα κεφάλαιο με τίτλο: η Γ' Σεπτεμβρίου 1843, που είχε γρα-
φεί παλαιότερα από τον κ. Β. Ασημομύτη, και δεν είχα προτείνει γι' αυτό
ειδική αποζημίωση, προτείνω σήμερα 40.000 δραχμές, για την περίπτωση
βέβαια που το κεφάλαιο αυτό θα εγκριθεί τελικά και θα περιληφθεί στο
σχολικό εγχειρίδιο.

5. Προθεσμία για όλες τις συγγραφές, που αναφέρονται στην Πράξη
24/14.3.83, προτείνω ως τις 15.5.83, για τις δυο τελευταίες, που ανα-
φέρονται στην Πράξη 34/13.3.83 και υπενθυμίζονται στην παράγραφο 2 αυ-
τές εδώ της εισήγησης, ως το τέλος του Μάη 1983.

6. Τέλος, προτείνω την ενίσχυση της Ομάδας Κρίσης και με τον κα-
θηγητή Μ.Ε. Χόρτη Άγγ., με αποζημίωση 20.000 (την ίδια αποζημίωση προ-
τείνω για καθένα από τους άλλους κριτές).

Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση και αποφαινεται ομόφωνα:

.....
 ροτεύει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου
 η τ.δ. αρθρο 33 του Ν.1143/81

στούς α) { Επώνυμο ; Όνομα ; Ιδιότητα ; Δ/ση
β) {
γ) { ΥΠΟΤΕΛΕΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΒΑΡΥΤΗΤΑ Σ. 1
δ) {

οι συγγραφείς -- 'Οδηγός.
 σπός του βιβλίου .. Εξυπαρέχων των αναγνώντων διδασκαλία
 βιβλίου .. το πρόγραμμα το απαιτούμενο
 λη του βιβλίου (ανάλ. πρόγραμμα)

ολογικές - Παιδαγωγικές απαιτήσεις. Συμμετέχουν και περίπου 100
παιδαγωγοί να διδάσκουν στα πλαίσια των ανθρωπινών
παικτικών υφρών. Η παρουσία μας, τα αποτελέσματα των νέων.

Προθεσμία υποβολής ως 25.5.83. Θα υπάρξει αξιολόγηση των υποβληθέντων ως 31.5.83
 "Εκταση (Αρ. φύλλων, στίχοι, διαστήματα κ.ά.)
 "Εκταση είνονογραφώσεως.

Επιτροπή κρίσεως

Επιτροπή κρίσεως ορίζεται από τους

Χαρίτης Γεωργίου, καθηγητής, βουλευτής Πανεπ. Θεσσαλονίκης
Επώνυμο, Όνομα, Ιδιότητα, Δ/ση

Παναγιώτης Ελένη, καθηγήτρια, Μ.Ε., τηλ. 2912768

Σπυρίδων Γεωργίου, καθηγητής, Μ.Ε., τηλ.

Χρόνης Αργυρός, καθηγητής, Μ.Ε., τηλ. 7640526

Οικονομολόγος Ζήνη, επίτιμη καθηγήτρια Μ.Ε., τηλ. 8227666

Διάρκεια περατώσεως του έργου.....

βλέπε §§ 4, 8: στην αρχή της

Ο Περιοριστικός δόος του άρθρου 5 του Ν.Δ.749/70 50%

πληρωματικές οδηγίες για την κρίση. Παρακαλείται οι συγγραφείς
επιστημονικών και τεχνικών μετ. της κριτικής κατά την διάρκεια
εργασίας τους, ώστε η δεύτερη να υποστηρίξει έργο εν-
αρκούντως έμπειρα μετ. φέρει.

Αμοιβή συγγραφέων (τρόπος) όπως προτείνεται στις επιμνη-
μόσεις μελών της Επιτροπής κρίσεως (τρόπος)

Στοιχεία με τα όποια η Δ/ση Εφαρμ. Προγρ. οφείλει να εφοδιάσει
οūs συγγραφείς και τα μέλη της Επιτροπής κρίσεως.

Αντίγραφα των εισηγητικών μετ. των μελών της
Επιτροπής κρίσεως εστάλανε διατεταγμένα το 1977.

Αλλαγή από τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα των

Παναγιώτης Γεωργίου
Μάνος Ρε. Γκ. Περίου
Βασίλειος Γ. Αργ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗΝ
ΑΥΤΗ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ
ΕΜΕΙΣ ΑΡΜΟΙΟΤΗΤΗΤΑ

Οι ανήκουν στη Δημόσια Έγκ/ση

Άλλες λεπτομέρειες. Ο των γραμμών τα μετ. μετ. μετ.
εντός των μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ.
Μειοψήφισαν οι μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ. μετ.

Αφού εξαντλήθηκαν τα θέματα της ημερησίας διατάξεως τελεώσεως
υπόθεσης.

Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Θέμα : Ανάθεση συγγραφής και κρίσης κεφαλαίων του βιβλίου Ιστορία
Επιλογής: δέσμης γ' και δέσμης δ'.

Συμπληρωματικό σημείωμα

- Παρ. 1.
1. Ι. Γιαννόπουλος, διευθυντής Μ.Ε. κεντρικής Αθήνας
 2. Γ. Κοντογιώργης, λέκτορας ιστορίας - πολιτικής επιστήμης στην ΠΑΣΠΕ.
 3. Κ. Παπαθανασόπουλος, λέκτορας νεοελληνικής πολιτικής ιστορίας στην ΠΑΣΠΕ.
 4. Περ. Βακουφάρης, βοηθός γυμνασιάρχη, φιλόλογος στο Πειρ. Σχολείο του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης.
 5. Βασ. Ασημομύτης, βοηθός γυμνασιάρχης, φιλόλογος στη Βαρβάκειο Σχολή.
 6. Θ. Βερέμης, λέκτορας νεοελληνικής Πολιτικής Ιστορίας στην ΠΑΣΠΕ.
 7. Βώρος Φανούριος, σύμβουλος Β' στο ΚΕΜΕ.

Παρ. 2. Τα κείμενα που αναθέτουμε στους παραπάνω συγγραφείς είναι αντίστοιχα τα παρακάτω:

1. Διοικητικοί θεσμοί στον ελλαδικό χώρο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.
2. Η Ελληνική Κοινότητα κατά την Τουρκοκρατία.
3. Η Ελληνική Ναυτιλία ύστερα από το 1832 και ως το 1856.
4. Διοικητικοί θεσμοί στη Μακεδονία ύστερα από το ΤΑΝΖΙΜΑΤ.
5. Η Γ' τον Σεπτέμβρη 1843
6. Το 1909 (Γουδί, πριν, μετά).
7. Η Μικρασιατική Επιχείρηση 1919-22 και ενίσχυση του κεφ. Διαφωτισμός με νέα κείμενα - πηγές.
8. Πρόσθετα κείμενα για το κεφάλαιο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός.

Παρ. 3. Τα παραπάνω κεφάλαια έχουν μία χρονολογική σειρά (σύμφωνη με το προτεινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα)° όταν όμως γραφτούν θα ενταχθούν στο υπόλοιπο του τωρινού βιβλίου Ιστορία Επιλογής.

Παρ. 4. Κάθε κεφάλαιο, επιστημονικά αυθύπαρκτο, συνοδεύεται απόηγές, ίσης ή μεγαλύτερης έκτασης, και ενδεχόμενα από χάρτες, πίνακες, διαγράμματα, βιβλιογραφία.

ΘΕΜΑ 2ο

Τα μέλη της Ομάδας Ιστορίας: Γεωργία Ξανθάκου, Χριστίνα Αργυροπούλου, Δημήτρης Πλάκας διευκρίνισαν το πώς βλέπουν να διαμορφώνεται το πρόγραμμα Ιστορίας στο λύκειο κατά τα επόμενα σχολικά έτη, ωστόσο ολοκληρωθεί η εφαρμογή του νέου προγράμματος που εισηγήθηκε η Ομάδα και αποδεχτηκε το Τμήμα σε προηγούμενη συνεδρίαση.

Ακολουθεί εισήγηση του Φ. Κ. Βάρου για την ανάθεση συγγραφής βιβλίων Ιστορίας:

- 1) Βυζαντινής (γενικότερα Μεσαιωνικής) για τη β' γυμνασίου
- 2) Νεότερης-Σύγχρονης για τη γ' γυμνασίου
- 3) Νεοελληνικού Κράτους (με αναφορές στον άλλο κόσμο) για την α' λυκείου.

Α.- Ανάθεση συγγραφής Ιστορίας του Νεοελληνικού Κράτους (με αναφορές στην Ιστορία του κόσμου γενικότερα) για την α' λυκείου για το σχολ έτος 1984-85.

1.- Με προηγούμενη απόφασή μας (30-3-1983) δεχτήκαμε τη σκοπιμότητα να διδαχτούν οι μαθητές της α' λυκείου Ιστορία του Νεοελληνικού Κράτους (1828 και ύστερα) με παράλληλη αναφορά στην Ιστορία του υπόλοιπου κόσμου.

2.- Εισηγούμαι να ανατεθεί η συγγραφή ενός τέτοιου βιβλίου στον κύριο Δευτέρη Σταυριανό, καθηγητή της Σύγχρονης Ιστορίας στην Αμερική, συγγραφέα πολλών βιβλίων (και 3 βιβλίων στις εκδόσεις ΚΑΛΒΟΣ).

3.- Το βιβλίο που θα προκύψει θα διδάσκεται σε 65-70 διδακτικές ώρες με την παραδοχή ότι μπορούν να διδαχτούν 2.5 σελίδες καθαρού κειμένου σε κάθε διδακτική ώρα (μέτρο λαμβάνεται το σημερινό βιβλίο α' λυκείου) προκύπτει ότι το βιβλίο το νέο μπορεί να έχει έκταση 170-180 σελίδες καθαρού κειμένου.

Πέρα από την έκταση αυτή μπορεί ο συγγραφέας να προσθέσει εικόνες, χάρτες, πύνακες, διαγράμματα που να καλύπτουν συνολική έκταση ως 150 ακόμη σελίδες.

4.- Ο συγγραφέας παρακαλείται να μας δώσει τα χειρόγραφα του ως το Φλεβάρη του 1984, ώστε να προωθηθεί έγκαιρα στις λοιπές διαδικασίες για το Σεπτ. 1984.

5.- Κριτές της συγγραφής προτείνω τους: Γιάννη Γιαννουλόπουλο, καθηγητή Ιστορίας σύγχρονης στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, Γιώργο Σμπιλέρη, καθηγητή Μ.Ε. (τηλ. 77.90.972), Ελευθεριάδη Χαρ., καθηγητή στο α' λύκειο Νέου Ηρακλείου και Φ.Κ. Βώρο για τον ειδικό λόγο ότι αυτός μόνος είχε μια ακαδημαϊκή συνεργασία με τον κ. Σταυριανό.

6.- Ο συγγραφέας παρακαλείται έγκαιρα να διαβιβάζει τμήματα της συγγραφής στους κριτές ώστε να έχει έγκαιρα και τις παρατηρήσεις τους.

7.- Αποζημιώσεις:

Για το συγγραφέα (μολονότι δήλωσε ότι επιθυμεί να είναι να βοηθήσει την εκπαιδευτική μας προσπάθεια και μόνο) προτείνω αποζημίωση 500.000.

Για τους τρεις πρώτους κριτές προτείνω αποζημίωση από 60.000 τον καθένα.

Ο τελευταίος κριτής θα προσφέρει υπηρεσιακό έργο.

Τίτλος: Γραφία των Νεοεμφανισι Κρατών και των συγχρο-

στους α) Στοιχεία Πρωτογ. καθήκοντος ως υπάλληλος
Εκδότης : Όνομα : Ιδιότητα : Δ/ση

β)

γ)

ἡμετέρας περὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἔργου συγγραφῆς μετὰ τὴν ὑπογραφήν Ἀπὸ
 τοῦ Φεβρουαρίου 1884.

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΣΤΕΣ: 'ΟΔΗΓΕΣ.

σπός του βιβλίου μα. η. διδασκαλίας και α' τάξης δ. κεν

λη του βιβλίου (αναλ. πρόγραμμα) παρατηρήσεις
...δ.1...τρ...38/12.83

τάση της βλπς σε μέρη - κεφάλαια .. εφάρμοξε τις ορμόνες
... ..
... ..
... ..
γραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου
... ..

βελωδ.
... ..

.....
 - Μορφή του βιβλίου το έτος 308/1972

270802
Κοινογράφηση - Σχεδιαγράμματα .. κατά τη εισήγηση / π.β.

λογικές -- Παιδαγωγικές απαιτήσεις..... 38/1983
πικρό όνει. να φανεί 16 χρόνια

Πρόεδρος υποβολής Β. Σ. Α. Υ.

*Εκταση (Άρ.φύλλων, στίχοι, διαστήματα κ.ά.)

"Εκταση εικονογραφώσεως. *κατά την εικόνην.*

Β.- Ανάθεση συγγραφής βιβλίου Ιστορίας Βυζαντινής και γενικότερα μεσαιωνικής γ' και β' τάξης του γυμνασίου.

1.- Προτείνω να ανατεθεί η συγγραφή του βιβλίου Ιστορία Βυζαντινή (και γενικότερα Μεσαιωνική) στους
Αλέξη Σαββίδη, διδάκτορα της Ιστορίας (τηλέφωνο 67.16.097) και
Γεωργία Ξανθάκου, καθηγήτρια Μ.Ε. (τηλ. 28.14.209)

Από τους δύο συγγραφείς ο πρώτος αναλαμβάνει το κύριο μέρος της εργασίας· η δεύτερη θα πραγματευθεί ειδικά το θέμα: Χριστιανισμός μέσα στη Βυζαντινή Ιστορία.

2.- Η συγγραφή να είναι σύμφωνη με το αναλυτικό πρόγραμμα (χωρίς να αποκλείεται αναδιάταξη της ύλης ή αναδιατύπωση κεφαλαίων ή υποκεφαλαίων κατά την κρίση των συγγραφέων.

3.- Η έκταση του βιβλίου υπολογίζεται με βάση τη δώδεκα διδασκαλία του μαθήματος που προβλέπεται από το ωρολόγιο πρόγραμμα, οπότε θα έχουμε περίπου 46-48 διδακτικές ώρες το χρόνο. Αν δεχτούμε 2,5 σελίδες καθαρό κείμενο για κάθε ώρα προκύπτει ότι το βιβλίο μπορεί να έχει έκταση καθαρού κειμένου γύρω στις 120-130 σελίδες.

4.- Πέρα από την έκταση αυτή οι συγγραφείς οφείλουν να προσθέσουν: εισαγωγικά σημειώματα και ανασκοπήσεις κατά κεφάλαιο, κείμενα-πηγές, (σε μορφή πρωτότυπου ή σε μετάφραση) εικόνες, χάρτες, διαγράμματα, πίνακες με συνολική έκταση που μπορεί να φτάνει ως 100-120 σελίδες ακόμη (μέτρο σελίδας νοείται το σημερινό βιβλίο β' γυμνασίου).

5.- Οι συγγραφείς οφείλουν να έχουν σταθερά υπόψη ότι γράφουν βιβλίο για 14χρονα παιδιά, που έχουν ορισμένη αντιληπτική ικανότητα και ιστορική υποδομή. Αυτό δε σημαίνει ότι θα παραλείπουν να αποβλέπουν σε καλλιέργεια κριτικής σκέψης, ιστορικής συνείδησης, αξιολογικής ευαισθησίας.

6.- Κριτές ορίζεται οι:

Νίκος Σβορώνος, καθηγητής της Βυζαντινής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ηράκλειο

Δημήτρης Πλάκας } καθηγητές Μ.Ε.
Χριστίνα Αργυροπούλου } αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ

Παρακαλούνται οι συγγραφείς και οι κριτές να δημιουργήσουν σχέσεις διαρκούς συνεργασίας ώστε η κρίση έγκαιρα να αξιοποιείται και η συγγραφή να γίνεται αρτιότερη.

7.- Προτείνονται οι παρακάτω αποζημιώσεις:

για τον Αλ. Σαββίδη	400.000
για το Ν. Σβορώνο	80.000

Τα λοιπά μέλη των ομάδων συγγραφής και κρίσης είναι καθηγητές-καθηγήτριες Μ.Ε. αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ.

8.- Το νέο βιβλίο χρειάζεται για το σχολ. έτος 1984-85 και κατά συνέπεια οι διαδικασίες συγγραφής-κρίσης είναι ανάγκη να τελειώσουν ως το Μάρτη 1984.

Το ¹⁹⁻τμήμα Η.Ε.

Αποφασίζεται σύμφωνα με το ~~πρόγραμμα~~

ορίζεται την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου
από το άρθρο 33 του Ν.1143/81

Τίτλος : ... Γεωγραφία Βυζαντινή - Μεσαίωνας

Τάξη : ... Β' Γυμνασίου

α) Συγγραφέας : ... Επώνυμο : ... Όνομα : ... Ιδιότητα : ... Δ/ση :

β) ... 6716092

γ) ... 2814209

δ) ... 2814209

Αρχειοθέτηση περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική Απόφαση
ως το Φεβρουάριο του 1984

Οι συγγραφείς - Οδηγίες :

Ο τίτλος του βιβλίου : ... Γεωγραφία Βυζαντινή - Μεσαίωνας

Ο αριθμός του βιβλίου (αναλ. πρόγραμμα) : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Ο αριθμός της έκδοσης : ...

Γ.- Ανάθεση συγγραφής βιβλίου Ιστορίας Νεότερης-Σύγχρονης, Ελληνικής και Ευρωπαϊκής και Παγκόσμιας για την τρίτη τάξη του γυμνασίου.

1.- Προτείνω να ανατεθεί η συγγραφή του παραπάνω βιβλίου στον κ. Κρεμμυδά Βασίλη, καθηγητή της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

2.- Η συγγραφή να είναι σύμφωνη με το αναλυτικό πρόγραμμα χωρίς να αποκλείεται αναδιάταξη της ύλης ή αναδιατύπωση κεφαλαίων και υποκεφαλαίων ή άλλη συναφής τροποποίηση κατά την εκτίμηση του υπεύθυνου συγγραφέα.

3.- Με την παραδοχή ότι 2.5 περίπου σελίδες καθαρού κειμένου (μέτρο λαμβάνεται το τωρινό βιβλίο ιστορίας γ' γυμνασίου) μπορούν να διδαχτούν σε μια διδακτική ώρα και ότι θα διατεθούν - κατά το ωρολόγιο πρόγραμμα - 2.5 ή 3 ώρες την εβδομάδα για τη διδασκαλία ιστορίας στην τρίτη τάξη του γυμνασίου και ότι πραγματοποιούνται κανονικά 23-24 βδομάδες διδασκαλίας όλο το διδακτικό έτος, υπολογίζουμε ότι το ζητούμενο νέο βιβλίο μπορεί να έχει έκταση καθαρού κειμένου περίπου 125-150 σελίδες.

4.- Πέρα από την έκταση αυτή ο συγγραφέας μπορεί να προβλέπει ότι άλλες τόσες περίπου σελίδες μπορεί να καλύψει με χάρτες, διαγράμματα, εικονογράφηση, πηγές-μαρτυρίες που θα παραθέτει στην αφήγησή του.

5.- Ο συγγραφέας παρακαλείται να έχει σταθερά στη σκέψη του ότι γράφει βιβλίο για 15χρονα παιδιά με ορισμένη αντιληπτική ικανότητα, πνευματική ωριμότητα και με ορισμένες ανησυχίες και διαφέροντα. Αυτών των παιδιών την ιστορική συνείδηση και κρίση επιχειρούμε με το νέο βιβλίο να καλλιεργήσουμε.

6.- Το νέο βιβλίο καλύπτει μια μεγάλη περίοδο της ιστορίας που όσο πλησιάζει χρονικά προς τον 20ο αιώνα τόσο περισσότερο γίνεται ιστορία της ανθρωπότητας. Είναι δύσκολη η σύνθεση αυτή, αλλά και μέσα σε αυτά τα πλαίσια είναι αυτονόητο ότι θα έχει θέση ευδιάκριτη η Ελληνική Ιστορία.

7.- Κριτές προτείνονται οι:

Γ. Λεοντσίνης, διδάκτορας της Ιστορίας (τηλ. 45.18.279)
Όλγα Κατσιαρδή, καθηγήτρια Μ.Ε. (τηλ. 36.09.578 και 95.66.803)
Δημ. Πλάκας, καθηγητής Μ.Ε., αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ/

8.- Συγγραφείς και κριτές παρακαλούνται να έχουν συνεργασία όσο γίνεται νωρίτερα, ώστε η κρίση έγκαιρα να αξιοποιείται στη συγγραφή.

9.- Προτείνεται αποζημίωση: 600.000 δρχ. για το συγγραφέα και από 40.000 για τον καθένα από τους δύο πρώτους κριτές (ο τρίτος είναι αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ).

Υπογραμμίζω ότι πρόκειται για τη δυσκολότερη ιστορική σύνθεση που αναθέτουμε σε συγγραφέα και υπενθυμίζω ότι έχουμε κάποια εκπνεδότητα ηθική απέναντι στο συγκεκριμένο συγγραφέα (του αναθέσαμε και παλαιότερα έργο ανάλογο που η δυσχέρεια των καιρών δεν επέτρεψε να το εγκρίνουμε και να τον αποζημιώσουμε).

10.- Συγγραφή και κρίση ελπίζουμε ότι θα έχουν περατωθεί ως το τέλος Μάρτη του 1984, ώστε το βιβλίο να τυπωθεί έγκαιρα για το Σεπτέμβριο 1984.

./.

Αποφασίζεται σύμφωνα με ~~την απόφαση~~

ορίζει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου
από το άρθρο 33 του Ν.1143/51

Τίτλος : Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

Τάξη : Γ' Γυμνασίου νοσημίου

α) Καθέτης Βαθμύς Πτυχίου στο
Επώνυμο : Ονομα , Ιδιότητα : Δ/ση

β) Παύλος Καρανός

γ) Παύλος Καρανός

δ)

Αρχειοα περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική Από
φ. 25.12.1984

1. συγγραφής - Οδηγίες:

α) Καθέτης Βαθμύς Πτυχίου στο
Τίτλος του βιβλίου Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

β) Παύλος Καρανός
Τίτλος του βιβλίου (αναλ. πρόγραμμα) Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

γ) Παύλος Καρανός
Τάξη της βλ. ως προς μέρη - κεφάλαια Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

δ) Παύλος Καρανός
Ευδοκία Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

ε) Παύλος Καρανός
Μορφή του βιβλίου Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

στ) Παύλος Καρανός
Ορολογία : Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

ζ) Παύλος Καρανός
Ονογράφηση - Σχεδιαγράμματα Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

η) Παύλος Καρανός
Λογικές - Παιδαγωγικές απαιτήσεις Μετέωρα - Σύνταξη - Ιστορία

θ) Παύλος Καρανός

Ι) Παύλος Καρανός

Κ) Παύλος Καρανός

Λ) Παύλος Καρανός

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΙΣΕΩΣ

Επιτροπή κρίσεως ορίζεται από τους :

Πρόεδρος : Γεώργιος Διδ. Ιστορίας, καθ. ημερ. 4.6. 1971

Επώνυμο : Όνομα : Ιδιότητα : Δ/ση : 4518244

Καταρτί : Είδη : καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

Πρόεδρος : Δ/ση : καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

Κ.Ε.Μ.Ε.

Διάρκεια περατώσεως του έργου. 6. 8. 74

Ο Περιοριστικός όρος του άρθρου 5 του Ν.Α.749/70 509!

Πληρωματικές οδηγίες για την κρίση. Επιτροπή. καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

Αμοιβή συγγραφέων (τρόπος) καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

Αμοιβή μελών της Επιτροπής κρίσεως (τρόπος) καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

Στοιχείτα με τὰ όποια ή Δ/ση Έφαρμ.Προγρ.όφειλκει νά έφοδιάσει τους συγγραφείς καί τά μέλη της Έπιτροπής κρίσεως.

καθ. ημερ. 11.6. 1971 3609578/

ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

- 1.- 1403/19-4-83
- 2.- 1405/19-4-83
- 3.- 1407/19-3-83
- 5.- 1404/19-4-83
- 6.- 1406/19-4-83
- 7.- 1467/20-4-83
- 8.- 1447/20-4-83
- 9.- 1471/20-4-83
- 10.- 1465/20-4-83
- 11.- 1466/20-4-83
- 12.- 1468/20-4-83

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Φ. Κακριδής ανέγνωσε εισήγηση του κ. Κ. Φούσκα ο οποίος του την είχε καταθέσει την προηγούμενη μέρα της συνεδρίσεως. Η εισήγηση έχει ως εξής:

Η κ. Όλγα Χρυσόχδου με αίτησή της προς το ΥΠΕΠΘ υποβάλλει το βιβλίο της "Ο άσωτος υιός", Θεσ/νίκη 1982, σελ. 48, και ζητεί να εξεταστεί "η καταλληλότητά του". Η "έγκριση" του βιβλίου - αν δοθεί - "θα συντελέσει στη διάθεσή του ^{6ε} όλα τα Γυμνάσια και Λύκεια της Ελλάδας, με το δικαίωμα να παίζουν το έργο... οι μαθητές κατά τις σχολικές τους εορτές". Η αίτηση αυτή διαβιβάστηκε νομότυπα στο ΚΕΜΕ από τη Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ (αρ. πρωτ. Γ2/127/21-1-83) με την παράκληση "να γνωμοδοτήσουμε σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν.186/75". Αντί-τυπα του βιβλίου διανεμήθηκαν έγκαιρα στα Μέλη του Τμήματος.

Όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις συντρέχουν, για να εισαχθεί το θέμα στο Τμήμα προς συζήτηση και γι' αυτό εισηγούμαι τα εξής:

Το βιβλίο "Ο άσωτος υιός" της κ. Όλγας Χρυσόχδου είναι μια φιλό-τιμη προσπάθεια να παρουσιαστεί σε ποιητική-θεατρική μορφή το κλασικό ευαγγελικό κείμενο του Λουκά 15, 11-33, το οποίο είναι γνωστό ως "η παραβολή του ασώτου υιού", την οποία διηγήθηκε ο Χριστός. Το θέμα είναι συναρπαστικό και σπουδαιότατο από θεολογική και θρησκευτική άποψη και

η πρόθεση της κ. Χρυσοχόδου να διδάξει με το έργο τους τους μαθητές της Μ.Ε. αξιέπαινη. Παρόλα αυτά, αδυνατώ να εισηγηθώ το χαρακτηρισμό του βιβλίου ως "κατάλληλου" σύμφωνα με την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν.186/75 "Περί ΚΕΜΕ", για τους εξής λόγους:

1) Το βιβλίο δεν εξυπηρετεί άμεσα τους σκοπούς του Α.Π. των θρησκευτικών, οι οποίοι επιδιώκονται μέσα στο σχολείο.

2) Το κείμενο υστερεί γλωσσικά σε μεγάλο βαθμό. Η ποιητική τέχνη του βιβλίου δεν μπορεί να προβληθεί με αξιώσεις.

3) Η ανάπλαση της παραβολής σε ποιητική-θεατρική μορφή παραποιεί το βιβλικό κείμενο για χάρη του σεναρίου.

4) Η μυθοποίηση της παραβολής του "ασώτου υιού" από τη συγγραφέα αφαιρεί τη σοβαρότητα από το μήνυμα της λυτρώσεως του πλανεμένου και διχασμένου ανθρώπου, το οποίο θέλησε να διδάξει ο Χριστός.

5) Η τραγικότητα της αμαρτίας παρουσιάζεται εντελώς επιφανειακά. Τονίζεται από τη συγγραφέα η συναισθηματική πλευρά του θέματος σε βάρος της θολολογικής ερμηνείας.

Για όλους αυτούς τους λόγους αδυνατώ να εισηγηθώ το χαρακτηρισμό του βιβλίου "ο άσωτος υιός" ως "κατάλληλου" σύμφωνα με την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν.186/75 και προτείνω την απόρριψη του αιτήματος της κ. Χρυσοχόδου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ. (ώρα 1.10').

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Π Ρ Α Ξ Η 39/1983

Σήμερα, 28-4-1983 ημέρα Πέμπτη και ώρα 09.00 'το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδής, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσικας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Ξαν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Κατσιμάνης γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Κρίση βιβλίου Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου. Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης
2. Ανατύπωση βιβλίου. Εισαγωγή στις Ιστορικές σπουδές Γ' Λυκείου (δέσμη). Εισηγητής : Φ. Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία, και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγ. συνεδρίασης, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ.Ε.Μ.Α. 1ο : Στη συζήτηση του θέματος αυτού παραβρέθηκαν οι συγγραφείς του βιβλίου και η Επιτροπή Κρίσεως.

Ο κ. Κακριδής λέγει :

"Χαιρετώ και ευχαριστώ τους συναδέλφους που ήρθαν σήμερα να μας βοηθήσουν στην κρίση. Είναι η πρώτη φορά που εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρουΝ. 1204/1982....."

"Υστερα από συζήτηση με το Τμήμα αποφασίσαμε να ρυθμίσουμε τη διαδικασία ως εξής. Σε μια πρώτη συνεδρία ακούμε τις παρατηρήσεις των ειδικών που ήρθαν να μας βοηθήσουν και όποιου άλλου μέλους μας θέλει
./.

να εκφράσει γνώμη. Στη συνεδρία αυτή επιτρέπουμε να παρίστανται οι συγγραφείς (ή ο συγγραφέας) του βιβλίου που κρίνεται, αν θέλουν. Επίσης αν θέλουν οι συγγρ. μπορούν στο τέλος της συζήτησης να σχολιάσουν σύντομα τα όσα άκουσαν. Στη συνέχεια το πρακτικό γνωστοποιείται στους συγγρ. που πρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα να υποβάλουν γραπτό σημείωμα με τις αλλαγές που τυχόν επιφέρουν στο βιβλίο ύστερα από τη συζήτηση που έγινε. Αμέσως μετά την υποβολή του σημειώματος το Τμήμα συνέρχεται, ενημερώνεται για τις τυχόν αλλαγές και προχωρεί στην ψηφοφορία για την οριστική έγκριση ή απόρριψη του βιβλίου. Έτσι αποφασίσαμε να διαμορφώσουμε τη διαδικασία και έτσι θα προχωρήσουμε, εκτός βέβαια αν νεότερα στοιχεία μας πείσουν ότι πρέπει να αλλάξουμε πορεία -φυσικά πάντα μέσα στα περιθώρια που χαράζει ο νόμος.

Ακολούθως η κ. Παπακωστούλα λέγει:

Γενικά

Το κρινόμενο βιβλίο "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" Γ' Λυκείου έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Αναλυτικού προγράμματος και τους όρους συγγραφής. Έχει 349 σελίδες μαζί με τον πίνακα περιεχομένων.

Αποτελεί την επιτυχή ολοκλήρωση μιάς σειράς από έξη διδακτικά βιβλία Κ.Ν.Π. για τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου, που άλλαξε τη σχολική πραγματικότητα στο χώρο της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και μαρτυρεί, όπως και τα προηγούμενα, την καλλιέργεια, την εργατικότητα και τη νηφαλιότητα γνώσης του αντικειμένου - Νεοελληνική λογοτεχνία - από τους συγγραφείς. Επίσης μαρτυρεί τη γνώση απ'αυτούς της μεθόδευσης της ύλης και της αξιοποίησής της για συγγενείς διδακτικούς σκοπούς.

Η όλη σύλληψη, πραγμάτωση και διάρθρωση του βιβλίου είναι ουσιαστική για την επίτευξη των στόχων, που είχαν οι συγγραφείς. Το βιβλίο διαπνέεται από φιλελεύθερο και δημοκρατικό πνεύμα, βοηθάει σε μία συνοπτική επισκόπηση της ποίησης και της αφηγηματικής πεζογραφίας. Εισάγει πληρέστερα στο δοκίμιο (βλ. και Κ.Ν.Α.Α' Λυκείου τ.Β') και στην αξιοποίησή του για την έκθεση. Συμβάλλει ακόμα σε μία αρμενά αποτελεσματική προσέγγιση της ξένης λογοτεχνίας.

Διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

Α' Ποίηση : Σελ. 1-83, με ανθολόγηση ποιημάτων από μεγάλους ποιητές ή ποιητές που εκφράζουν αντιπροσωπευτικές τάσεις.

Β' Αφηγηματική Πεζογραφία; Σελ. 84-208 (124). Μεγάλα διηγήματα ή μυθιστορήματα που παρουσιάζονται σε μεγάλα αποσπάσματα με συνδετικές περιλήψεις, ώστε να δίνουν στους μαθητές μιὰ ολοκληρωμένη αντίληψη του κειμένου. Στην παρουσίαση των κειμένων έχει τηρηθεί η ιστορική σειρά.

Γ' Δοκίμιο : Σελ. 209-290 (81). Είκοσι δοκίμια πάνω σε σύγχρονα θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά, κ.ά. Έχουν δοθεί με τρόπο ώστε να συμβάλλουν στη διδασκαλία της έκθεσης.

Δ' Ξένη Λογοτεχνία : Σελ. 292-345 (53). Δώδεκα κείμενα, αποσπάσματα ή ολόκληρα δημιουργήματα που ανήκουν στους σημαντικότερους εκπροσώπους της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Ειδικότερα

1. Τα κείμενα και οι συγγραφείς.

Α' Ενότητα Ποίηση : Η ανθολόγηση αναφέρεται στους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές του 19ου και του 20ου αιώνα. Η επιλογή των κειμένων είναι πολύ αξιόλογη. Νομίζουμε όμως ότι θα μπορούσαν ν' αφαιρεθούν μερικά και να προστεθούν άλλα, περισσότερα, για ν' αντιπροσωπευθούν ισόρροπα και άλλοι ποιητές. Προτείνουμε :

α. από τον Κ. Παλαμά, Πατρίδες, θα μπορούσαν να μείνουν το 1ο και 4ο. Ν' αφαιρεθούν το (Γύρω στο εφτάστερο τ' Αμάξι) σσ. 22-23 και το (Πατρίδες : Αέρας, γη ...) σσ. 24- μέσο 25.

β. Κ. Βάρναλης, Θεωρούμε την εκπροσώπησή του ανεπαρκή. Προτείνεται να προστεθεί από τον Προμηθέα, το αηδόνι ("το φως που καλεί").

γ. Γ. Σεφέρης, Προτείνεται να προστεθεί από την Κίχλη, το Γ' το ναύγιο της Κίχλης ή το φως. Ή ακόμα αποσπασματικά και τα δύο.

δ. Γ. Ρίτσος, Προτείνεται να προστεθεί το ποίημα "Ειρήνη", Ποιήματα, έκθ. Κέδρος, τ. 2ος σσ. 173-174.

ε. Ν. Βρεττάκος, Προτείνεται να προστεθεί το ποίημα "Ειρήνη", έκθ. Τα ποιήματα, έκθ. Τρία φύλλα, α' τομ. σ. 149 και τομ. Β' σ. 263. Το ποίημα "Ειρήνη είναι όταν". Το δ και ε πάνω στο ίδιο θέμα ώστε να γίνει σύγκριση ανάμεσα στα τρία ποιήματα ως προς τις ιδέες τους και το ύφος και να δοθεί γραπτή εργασία για την Ειρήνη και τη φιλή των λαών και (συνεργασία) σήμερα.

Λείπει το θέμα αυτό από τη σειρά των δοκιμίων και τα παραπάνω ποιήματα μπορούν να παίξουν αυτόν το ρόλο.

στ. Ο. Ελύτης, Προτείνεται να προστεθεί από το Άξιον Εστί, Τα Πάθη, Β' "Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική ...".

Β' ενότητα. Αφηγηματική Πεζογραφία. Η ανθολόγηση στα κείμενα είναι εξαιρετική, όπως και ο τρόπος παρουσίασής τους σε μεγάλα αποσπάσματα με περιλήψεις που τα συνδέουν. Εξάλλου όλα τα κείμενάβλγουν κοινωνικά θέματα της εποχής τους που λειτουργούν σήμερα.

Θα είχαμε να παρατηρήσουμε :

1. Επειδή το α' και β' κείμενο (Βιζυηνός-Παπαδιαμάντης) είναι μεγάλα (30 σελίδες) και σε γλωσσική μορφή δύσβατη για τους μαθητές σήμερα θα ήταν καλό να γίνει σύσταση στους συναδέλφους (ίσως σε υποσημείωση) ότι μπορεί να διδαχτεί το ένα από τα δύο. Άλλωστε η επιλογή ισχύει για όλα τα κείμενα.

Γ' Ενότητα. Δοκίμιο. Γενικά έχει γίνει πολύ καλή επιλογή. Τα είκοσι δοκίμια καιάρθρα, που δίνονται, αναφέρονται σε βασικά κοινωνικά θέματα και προβληματισμούς. Η θέση της γυναίκας, η ευθύνη του πνευματικού ανθρώπου, παράδοση και ελληνικότητα, η τέχνη (ορισμένα θέματα σχετικώς), το οικολογικό, η προπαγάνδα κ.ά.

Νομίζουμε όμως ότι έχουν παραλειφθεί και άλλα θέματα σημαντικά, όπως η παιδεία, η τέχνη ακόμα, ιδιαίτερα η εικόνα, ο κινηματογράφος και η τηλεόραση, ο τεχνικός πολιτισμός, οι σχέσεις των δύο φύλων, η ειρήνη και η διεθνής συνεργασία. Για τη σημασία της "συνειδητής όρασης" και της εικόνας προτείνουμε το δοκίμιο του Χρ. Καρούζου, "οι αρχές της αισθητικής όρασης στον 5ο αιώνα π.χ." από το βιβλίο του "Αρχαία Τέχνη", έκδ. Ερμής, 1972, σσ.43-56.

Για τον κινηματογράφο και την τηλεόραση είναι εύκολο να επιλέξουν οι συγγραφείς ένα δοκίμιο, όπως και για την παιδεία.

Όσο για το θέμα ειρήνη και διεθνής συνεργασία (και φιλία) των λαών, τα προτεινόμενα πιο πάνω ποιήματα του Ρίτσου και του Βρεττάκου μπορούν ν' αντικαταστήσουν το ζητούμενο δοκίμιο.

Δ' Ενότητα. Ξένη Λογοτεχνία. Ανθολογούνται υψηλής ποιότητας κείμενα από τηνπαγκόσμια λογοτεχνία. Θα μπορούσε, ίσως, να προστεθεί ένα απόσπασμα από τα θαυμαστά βιβλία του Μαρκές "Εκατό χρόνια μοναξιάς", ή το "χρονικό ενός προαναγγελλθέντος θανάτου";

2. Οι εισαγωγές

Κατά τη συνήθεια και τη γνώση των πραγμάτων που έχουν οι συγγραφείς οι εισαγωγές τους (σσ.1-4 και 84-87) είναι περιεκτικές, ενημερωτικές, ως προς τα βασικά γνωρίσματα κάθε σχολής, περιόδου ή είδους. Έχουν μεγαλύτερη ανάπτυξη σε ορισμένα θέματα από προηγούμενα ΚΝΛ. Η εισαγωγή για το δοκίμιο (σσ.209-210) διατυπώνει με πληρότητα όχι
./.

μόνο τους κύριους στόχους τους είδους, αλλά και τα κύρια μέρη του, ώστε να δίνει σύγχρονα καιμιά μέθοδο για τη διδασκαλία του.

3. Τα εισαγωγικά σημειώματα. Είτε αναφέρονται σε αυτοτελή κείμενα, είτε σε αποσπάσματα είναι πολύ επαρκή αποφεύγοντας κάθε βερμπαλισμό. Στοιχεύουν στην ουσία των προβλημάτων που εκφράζονται από τα κείμενα.

Προτείνεται για τους Χάικα και Κουμανταρέα να προστεθούν στα εισαγωγικά σημειώματα γνωρίσματα μορφής έργου τους. Επίσης στο εισαγωγικό σημείωμα για το Λόρκα να προστεθούν στοιχεία για την τέχνη του.

Από μεγάλη ευστοχία επίσης διακρίνονται οι περιλήψεις που συνδέουν τα μεγάλα αποσπάσματα διηγημάτων και μυθιστορημάτων. Η επίτευξή τους προϋποθέτει πολλή εργασία και πνευματικό μόχθο.

4. Οι ερωτήσεις και ο σχολιασμός. Οι ερωτήσεις στις Α' Β' και Δ' ενότητες είναι ουσιαστικές, όπως και τα σχόλια. Αναφέρονται τόσο στη διευκρίνιση φράσεων, που βοηθούν την κατανόηση του κειμένου, στην εύρεση της βασικής σκέψης του συγγραφέα, στη σύγκριση χαρακτήρων ή σκηνών κ.ά. Η παραπομπή εξάλλου σε συγκεκριμένα χωρία του κειμένου εξασφαλίζει τη συνεχή επαφή του μαθητή μ' αυτό και καταπολεμάει την απορροή και το βερμπαλισμό.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η μύηση του μαθητή στη μέθοδο προσέγγισης και ανάπτυξης του κειμένου.

Παρατήρηση. Στην ενότητα Β', στην αφηγηματική πεζογραφία, λείπουν ερωτήσεις πάνω στη μορφή και τον τρόπο γραψίματος των κειμένων. Προτείνουμε να προστεθούν τέτοιες ερωτήσεις, έστω και μία, σε κάθε κείμενο της ενότητας αυτής (Β'). Η προσθήκη, για πρώτη φορά, γραπτών εργασιών - απ' αφορμή το κείμενο - συμβάλλει στην εκμετάλλευσή του (του κειμένου) για την άσκηση των μαθητών στο γραπτό λόγο και την έκθεση πάνω σε σύγχρονα θέματα.

Οι ερωτήσεις στο δοκίμιο (Γ' Ενότητα) είναι πολύ εύστοχες. Αναφέρονται στο διάγραμμα που πρέπει να προκύψει, στο βασικό θέμα, στη θέση που παίρνει ο συγγραφέας, στο τι απήχηση έχει το πρόβλημα σήμερα κ.ά. Τέλος δίνονται γραπτές εργασίες. Ολοκληρω μέθοδος ανάπτυξης του και παράλληλη άσκηση των μαθητών στο γραπτό συγκεκριμένο με οργάνωση και διάρθρωση λόγου.

Παρατήρηση: η επισήμανση της ορολογίας που χρησιμοποιεί ο δοκιμιογράφος, η διευκρίνιση της σημασίας των αφηρημένων εννοιών, η συσχέτιση τους με συγγενείς έννοιες θα συμπλήρωνε την εργασία, την πραγματική ώρα, που οι συγγραφείς έχουν κάνει πάνω στον τομέα αυτόν.

5. Η εικονογράφηση, όπως καταγράφεται, φαίνεται εντυπωσιακή.

6. Συμπέρασμα

Το κρινόμενο βιβλίο Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου διακρίνεται για την επιτυχή επιλογή και οργάνωση της ύλης, την ποιότητα των εισαγωγών και των εισαγωγικών σημειώμάτων, την πρωτοτυπία των γραπτών εργασιών, τη μεθοδευση της ανάπτυξης όλων των κειμένων και ειδικά των δοκιμών που συμβάλουν στην εργασία της έκθεσης.

Βαθιά παιδεία και εξαιρετική άσκηση στην αρτιότητα της εργασίας έχουν επιδείξει οι συγγραφείς, όπως και συγκρότηση μεθοδολογική και διδακτική πείρα από την αδιαφιλονίκητη γνώση του χώρου της Ν.Ε. Λογοτεχνίας.

Για τους παραπάνω λόγους το βιβλίο Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου κρίνεται κατάλληλο ως διδακτικό βιβλίο της Γ' Λυκείου. Προσφέρει υλινό θαύμασια οργανωμένο και άρτια μεθοδευμένο.

Προτάσεις

Σε επανέκδοση των κειμένων Ν.Α. του Γυμνασίου και του Λυκείου (Α' και Β' τάξεις του Λυκ.) προτείνεται να προστεθούν γραπτές εργασίες, ώστε να αξιοποιούνται τα κείμενα για το γραπτό λόγο και την έκθεση.

Ο κ. Ηλ. Κατσούλης λέγει :

Το κρινόμενο βιβλίο "ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ" σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και τους όρους συγγραφής, αποτελείται από 345 σελίδες και διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες :

1. ΠΟΙΗΣΗ σελ. 1-83
2. ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ σελ. 84-208
3. ΔΟΚΙΜΙΟ σελ. 209-291
4. ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ σελ. 294-345

Με το βιβλίο αυτό ολοκληρώνεται μιά σειρά διδακτικών βιβλίων "Κ.Ν. Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο και το Λύκειο" με τρόπο απόλυτα επιτυχημένο. Είναι τα βιβλία που χρόνια προσδοκούσαν μαθητές και καθηγητές. Μας έφεραν κοντά σε καταξιωμένους πεζογράφους και ποιητές (ιδιαίτερα στους εντελώς "αποκλεισμένους" νεότερους) και μας γνώρισαν μιά διαφορετική άποψη στην επιλογή και επεξεργασία των κειμένων.

Η μεγάλη προσπάθεια, η μεθοδική εργασία, με προπαντός η γνώση και η αγάπη του αντικειμένου αυτού από τους συγγραφείς, είχαν σαν αποτέλεσμα να τύχουν ευνοϊκής υποδοχής τα βιβλία αυτά και να καταξιωθούν στη συνείδηση όλων (μαθητών - εκπαιδευτικών - ειδικών και μη).

Γνώρισαν - επιτέλους- οι νέοι άνθρωποι τους πραγματικά μεγάλους της λογοτεχνίας μας και πλούτισαν, μέσα από κείμενα ανθολογημένα με ευαισθησία και γνώση, τον πνευματικό και ηθικό τους εξοπλισμό, καλλιέργησαν την αισθητική τους.

Α ΓΕΝΙΚΑ

Το κρινόμενο βιβλίο διακρίνεται για τη σύλληψη, πραγμάτωση και διάρθρωσή του κατά τρόπο ουσιαστικό και εντυπωσιακό. Πέρα από το γεγονός ότι εξυπηρετεί τους σκοπούς και τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος, στηρίζεται και σε βασικές παιδαγωγικές αρχές όπως πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών, αφετηρία (αφόρμηση) από τις εμπειρίες και τα προβλήματά τους, επαφή με μιά γλώσσα ζωντανή και πλούσια κλπ.

Τα κείμενα και οι συγγραφείς που ανθολογούνται : α) αγγίζουν τον ανήσυχο εσωτερικό κόσμο των εφήβων, β) απηχούν μιά ζωντανή πραγματικότητα (κοινωνική-πολιτιστική), γ) ευθυγραμμίζουν την παιδεία με το σύγχρονο κόσμο και τη συντονίζουν με τους παλμούς της ζωής, δ) προβάλλουν αξίες που είναι ικανές να πείσουν τους νέους ότι μπορούν να κρατηθούν απ'αυτές και να σταθούν όρθιοι, μέσα σ'έναν κόσμο όπου τεχνητά μεθοδεύεται το χάος, ε) προσφέρουν αισθητική απόλαυση και εξοικειώνουν τους μαθητές με τρόπους εκφραστικούς του έντεχνου λόγου (ποιητικού-πεζού), στ) Η θεματική και εκφραστική πολυμορφία υποβοηθά ένα βασικό στόχο της παιδείας μας, την ΑΣΚΗΣΗ του μαθητή στο ΓΡΑΠΤΟ ΛΟΓΟ.

Β ΒΙΒΛΙΚΑ. ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ.

1. ΠΟΙΗΣΗ

Η ανθολόγηση αναφέρεται στους σημαντικότερους ποιητές από το 19^ο αιώνα μέχρι τα μεταπολεμικά χρόνια. και κρινεται σαν πολυ καλη. Θα μπορούσαμε όμως να προτείνουμε τα εξής :

- α) σελ. 20-26 εκτεταμένη η εκπροσώπηση του Παλαμά. Να μείνουν το 1ο και 4ο (σαν των ~~φαιάκων~~ το καράβι -Αγορά).
- β) Κ.Βάρναλης σελ 42 Η εκπροσώπηση ανεπαρκής. Προτείνεται : να προστεθεί από τον ΠΡΟΜΗΘΕΑ " ΤΟ ΑΗΛΟΝΙ" ή "Ο ΟΔΗΓΗΤΗΣ" (Φως που καίει εκδ. ΚΕΔΡΟΣ 1972 σελ. 46 και 96 αντίστοιχα).
- γ) Γ.Σεφέρης, σελ 48. Προτείνεται : Να προστεθεί από την ΚΙΧΛΗ "Το Φως" ΙΚΑΡΟΣ 8η έκδοση σελ. 227-229.
- δ) Γ. Ρίτσος, σελ. 49 Να προστεθεί :ΕΙΡΗΝΗ (Άπαντα-τόμος Β'Κέδρος σελ. 173-174.

- ε) Ο.Ελύτης, σελ 63 κκ. Να προστεθούν: από το ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙ - Πάθη Β΄ "Τη γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική" ΙΚΑΡΟΣ γ' έκδ. σελ. 28, και από το "ΕΕΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΤΥΦΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΥΡ ΑΝΟ", Ο Ύπνος των γενναίων ΙΚΑΡΟΣ 1978 σελ. 15-17. Σημ. Το "Δώρο ασημένιο ποίημα" δύσκολο στην προσέγγιση.
- στ) Ν. ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ σελ. 71 - ανεπαρκής εκπροσώπηση. Να προστεθούν: "Ειρήνη είναι όταν" (Β' τόμος), ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ - εκδ. τρία φύλλα) ή ΕΙΡΗΝΗ (Τα ποιήματα σελ. 263- τόμος α' σ. 1490, π.)

2. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Η επιλογή είναι εξαιρετικά προσεγμένη. Τα κείμενα θίγουν προβλήματα διαχρονικά και παράλληλα αγγίζουν την ελληνική πραγματικότητα όπως διαμορφώθηκε από τα τέλη του περασμένου αιώνα μέχρι σήμερα. Είναι κείμενα κοινωνικο-πολιτικού και αισθητικού προβληματισμού, απόλυτα καταξιωμένα.

3. ΔΟΚΙΜΙΑ

Βασικά έχει γίνει καλή επιλογή. Αναφέρονται σε κοινωνικά θέματα και προβληματισμούς που ενδιαφέρουν το σημερινό άνθρωπο (ιδιαίτερα το νέο). Οπωσδήποτε όμως έχουν παραληφθεί και άλλα σημαντικά θέματα (Παιδεία - εκπαίδευση, τηλεόραση - κινηματογράφος, σχέση των δύο φύλων, ειρήνη και διεθνής συνεργασία, πως βλέπουν οι νέοι τους μεγάλους.

Να προστεθεί: Χρ. ΚΑΡΟΥΖΟΥ "Οι αρχές της αισθητικής όρασης στον 5ο αιώνα π.χ." (Ερμής 1972 σελ. 43-56).

4. ΕΕΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η επιλογή αρίστη. Εντοπίζεται σε κορυφαίους συγγραφείς διεθνώς αναγνωρισμένους (κλασσικούς). Κείμενα υψηλού επιπέδου. Ίσως απουσιάζουν εκπρόσωποι της Λατινικής Αμερικής (G.G.MARGUEZ-Νερούδα).

II. ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Γενικά: **αρμετά** καλές.

ΠΟΙΗΣΗ: Παρατηρήσεις: α) σελ. 2 "Ο Παλαμάς ανανεώνει την Ελλην. ποίηση". Να εξηγηθεί περισσότερο σε τι συνίσταται η ανανέωση αυτή.

β) Να διευκρινισθούν οι παράγοντες που βοήθησαν στην ανανέωση.

γ) σελ. 3 "Η Γενιά του 30". Ενώ τοποθετείται σαν αφετηρία των αλλαγών ο 19ος αιώνας, αναφέρονται στη συνέχεια κινήματα πνευματικά και επαναστατικά με προγενέστερη αφετηρία.

δ) σελ. 4 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ: σύντομη αναφορά χωρίς εκπροσώπους.

Επίσης αναφέρεται πως η ποίηση αυτή εκφράζει εμπειρίες από την Κατοχή. (Να προστεθεί: και τον εμφύλιο), και ακόμη "ιδεολογικούς οραματισμούς για ένα καλύτερο και ειρηνικότερο κόσμο" (να συμπληρωθεί). αλλά και απογοητεύσης σ' αυτούς τους οραματισμούς.

2. ΠΕΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

σελ. 86 "Αργώ" και "Γιούγνερμαν", είναι μυθιστορήματα που εκφράζουν και κοινωνικό προβληματισμό. Στους εκπροσώπους να προστεθούν: Κ. Ταχσής, Κουμανταρέας, Χάγκας). Οι σελίδες 140-142 δεν ακολουθούν κανονική σειρά (140, 142, 141).

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Διευκρινιστικά- Διακρίνονται για την πληρότητά τους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

α) Μ. ΧΑΚΚΑΣ σελ. 197. Δεν υπάρχουν βασικά γνωρίσματα του έργου του (υπόστρωμα ειρωνείας-συμπλοκή φανταστικού-πραγματικού)

β. Μ. Κουμανταρέας σελ. 206. Δεν υπάρχουν καθόλου γνωρίσματα του έργου του.

γ) ΛΟΡΚΑ σελ. 334. Λείπουν στοιχεία για την τεχνοτροπία του.

δ) Σάρτρ σελ. 306. Στα έργα του να προστεθούν οι ΛΕΞΕΙΣ.

ε) Κ. Πλασσάρ, σελ. 284, Στα έργα της να προστεθεί "ΗΤΕΛΕΥΤΑΤΑ ΙΘΑΚΗ".

ΙV. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Είναι από τα βασιμότερα θετικά στοιχεία του βιβλίου.

(με την προσθήκη μάλιστα των γραπτών εργασιών) υποβοηθούν στην κατανόηση του κειμένου (προσέγγιση - νοηματική - αισθητική) και προσφέρουν κλειδιά ερμηνείας (ενδεικτικά αναφέρονται οι εργασίες στον Θεοτόκη, τον Σάρτ, τον Πάουντ κλπ.)

Γενική παρατήρηση: Πολλές φορές - ιδιαίτερα στην αφηγηματική πεζογραφία - οι ερωτήσεις αφορούν στο περιεχόμενο και ελάχιστες στη μορφή και την τέχνη του συγγραφέα.

Ειδικότερα

1 ΠΟΙΗΣΗ: Α. ΚΑΛΒΟΣ σελ. 13: "βλάσφημα μέτρα" δεν εξηγείται

ΣΟΛΩΜΟΣ σελ. 18: Ελλιπής ο σχολιασμός για την κατανόηση ενός τόσο σημαντικού κειμένου.

ΕΛΥΤΗΣ σελ. 66, στίχος 9 " Στους βαθιούς κυμάτων των άλλων κοριτσιών " να εξηγηθεί.

σελ. 70 : Η απάντηση στην ερώτηση 1 βρίσκεται στο εισαγωγικό σημείωμα (σελ. 67).

ΕΡΓΟΝΟΜΟΥΛΟΣ σελ. 74 : έρε - να εξηγηθεί

ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ : Οι ερωτήσεις 2α και 2β να ενοποιηθούν με την 3

2. ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ: α) ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ σελ. 140 λ τελευταία "Εκείνο που περίμενε ο ~~Ευ~~λέζος" να εξηγ. Δεν υπάρχει ερώτηση που να επισημαίνει τις αρετές του γραφίσματος του Καραγάτση (φαντασία, αφηγ. και συνθετική δύναμη κλπ, το λυρισμό του κλπ.).

β) ΑΡΙΩ-ΘΕΟΤΟΚΑΣ σελ. 158 υπάρχει κενό μεταξύ λ 3-4

γ) ΤΣΙΡΚΑΣ σελ. 166 κουρμπάτσι;

" 167 τσουκαρισμένο;

3. ΔΟΚΙΜΙΟ

α) ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ σελ. 213 " Του βέλους που δε φτάνει ποτέ στο στόχο του" " Τα παράδοξα του Αχιλλέα και της Χελώνας"

Να δοθεί μία διευκρινιστική σημείωση.

Στην ίδια σελίδα να προσεχθεί η αρίθμηση παραγράφων.

β) ΘΕΟΤΟΚΑΣ : Αν είναι δυνατόν να αφαιρεθεί (υπάρχει και ο συγγραφέας σελ. 233) σαν πεζογράφος και παράλληλο θέμα του Ξεβρώνου

γ) Χρ. ΚΑΡΟΥΖΟΣ Σελ. 252 : " Να συμπληρωθεί ο χρόνος θανάτου για τον PICASSO.

δ) Να προστεθεί στον Ξερόπουλο (256 σελ) εργασία σχετικά με τον τρόπο διασκέδασης των σημ. νέων και τη γνώμη τους πάνω στο θέμα (ή να εκφράσουν τις εμπειρίες τους)

ε) ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ σελ. 262: Ο ορισμός για την ειδοποιό διαφορά να γίνει :

"Το χαρακτηρ. γνώρισμα με το οποίο μία έννοια μερικότερη, έννοια είδους, διακρίνεται κλπ."

στ) ΠΑΩΡΙΤΗΣ: σελ. 271 : " Ειδοποιός διαφορά " να σθηθεί.

σελ. 274 στήλη 3 " Τη φιλοσοφική ~~στην~~ ατάραξία του γέρου Δημόκριτου" διευκρινιστικό σχόλιο.

ζ) UMBERTO ECO 287 σελ. σημειωτική

289 σ. MARGUTTE

289 σελ. η γκρίσσα με ταπισμένο πόδι ^{στην}ερμην.σχόλια

291 σελ. ασαφής η τελευταία παράγραφος

4. ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

σελ. 335 ΔΟΡΚΑ : Ελλιπείς οι ερωτήσεις-η δεύτερη υπόδειξη

342 ΣΟΛΟΧΩΦ: Να εξηγηθούν οι λέξεις : φιούμπα στ. 14

σετακρουτένιο γιλέκο στ. 37.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α

Το κρινόμενο βιβλίο "ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ" διακρίνεται για την επιλογή και οργάνωση της ύλης και τη μεθοδευση όλων των κειμένων, έτσι ώστε να υποβοηθή τη διόσκαλία του μαθήματος της έκθεσης. Η πείρα των συγγραφέων, το ελεύθερο και δημοκρατικό πνεύμα συνεργασίας και η επίπονη προσπάθειά τους, προσφέρουν ένα υλικό θαυμάσια οργανωμένο και άρτια μεθοδευμένο, που θα επενεργήσει - πιστεύεται - κατά τρόπο "προκλητικό-ερεθιστικό" στο ενδιαφέρον ενός τελειόφοιτου Λυκείου.

Για τα παραπάνω ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ως διδακτικό βιβλίο της Γ' Λυκείου.

Ο κ. Σκλαβενίτης λέγει :

Το βιβλίο "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" για την Γ' Λυκείου συντάχτηκε σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και τους όρους συγγραφής. Αποτελείται από 349 σελίδες. Περιλαμβάνει δοκίμους συγγραφείς του 19ου αιώνα και του 20ου και χωρίζεται σε 4 μέρη : Πόληση, Αφηγηματική Πεζογραφία, Δοκίμιο και Ξένη Λογοτεχνία.

Με την συγγραφή του βιβλίου "Κ.Ν.Λ." για την Γ' Λυκείου ολοκληρώθηκε η συγγραφή των βιβλίων "Κ.Ν.Λ." για τις αντίστοιχες τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου. Τα "Κ.Ν.Λ." για το Γυμνάσιο και το Λύκειο ανοίγουν νέους δρόμους για την προσέγγιση του Νεοελληνικού μας πολιτισμού από τους μαθητές και δημιουργούν δυνατότητες για ουσιαστικό προβληματισμό, κατανόηση της νεοελληνικής μας ταυτότητας και μύηση στην ξένη Λογοτεχνία. Ο μαθητής στα 6 χρόνια της φοίτησής του στο σχολείο, με την συναναστροφή του με τα "Κ.Ν.Λ.", θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει την πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη του Νεοελληνικού κράτους και τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που άσκησαν επίδραση για την ανάπτυξη αυτή.

Τα "Κ.Ν.Λ." είναι από τα ελάχιστα σοβαρά βιβλία που μπήκαν στη Μέση εκπαίδευση, έγιναν αποδεκτά από τους μαθητές και καθηγητές, αλλά και από την κριτική, και λειτουργούν δυναμικά στην ψυχή και το πνεύμα των μαθητών.

Το κρινόμενο βιβλίο περιλαμβάνει κείμενα από καταξιωμένους συγγραφείς, έχει παιδευτικό χαρακτήρα και ανταποκρίνεται στις σύγχρονες

απαιτήσεις για προβληματισμό. Επιλέχτηκαν από τα καλύτερα, αντικειμενικά, κείμενα της Νέας Ελληνικής και Ξένης Λογοτεχνίας. Τα κείμενα έχουν καλλιτεχνική αξία και ικανοποιούν τις πνευματικές, επιστημονικές και αισθητικές απαιτήσεις της εποχής μας. Προβληματίζουν τους νέους με την ποικιλία και επικαιρότητα των θεμάτων που θίγουν, καλλιεργούν την ευαισθησία και την κριτική ικανότητά τους, συντελούν στην γνώρι-
μια, σε βάθος, με την νεοελληνική μας γλώσσα και συνηθίζουν τους μαθη-
τές να εκφράζονται σωστά με οργανωμένο λόγο.

Η επιλογή των κειμένων από τους συγγραφείς έγινε με υπευθυνότητα, σοβαρότητα και αγάπη για το παιδί. Έτσι το βιβλίο με την οργάνωση της ύλης και το πλούσιο περιεχόμενό του παρουσιάζει ένα άρτιο σχέδιον σύ-
νολο, που ικανοποιεί όχι μόνο τον προβληματισμό των νέων και τις
πνευματικές και αισθητικές απαιτήσεις της εποχής μας, αλλά και τις
μεθοδολογικές και διδακτικές.

Το βιβλίο "Κ.Ν.Α." για την Γ' Λυκείου περιέχει εισαγωγές σύντομες και ουσιαστικές για κάθε λογοτεχνικό είδος και περίοδο σύμφωνα με τα τελευταία επιστημονικά δεδομένα, σύντομες αναφορές στο έργο και τα χαρακτηριστικά του συγγραφέα και κατατοπιστικά σημειώματα για κάθε κείμενο. Το λεξιλόγιο που υπάρχει κατά περίπτωση και τα ερμηνευτικά σχόλια βοηθούν στην κατανόηση του κειμένου. Οι ερωτήσεις μετά από κάθε κείμενο προκαλούν καίρια ερεθίσματα και ενεργοποιούν τις δυνατότητες των μαθητών και των καθηγητών για την προσέγγιση του κειμένου.

Έπειτα τα θέματα που μπαίνουν για ανάπτυξη, πράγμα που περνάει για πρώτη φορά στα Κ.Ν.Α. δίνουν την δυνατότητα στους μαθητές να με-
λετήσουν τα καυτά προβλήματα της εποχής τους και να πάρουν απέναντι
σ' αυτά μια σωστή θέση. Αλλά ακόμα ανοίγουν νέες προοπτικές για τη
διδασκαλία της έκθεσης.

Παρατηρήσεις-Προτάσεις

1. Κείμενα - Συγγραφείς : Οι συγγραφείς που επιλέχτηκαν είτε Έλλη-
νες είτε ξένοι είναι όλοι και έχουν καταξιωθεί, μερικές φορές,
παγκόσμια. Τα κείμενά τους παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον και γοη-
τεύουν την αναγνώστη με το νοηματικό και αισθητικό τους φορτίο.

α. Ποίηση: Η ανθολόγηση των ποιημάτων έγινε με καθαρά αξιολογικά
κριτήρια. Τα περισσότερα ποιητικά κείμενα είναι πράγματι βαρυσήμαντα.
Σχετικά με τα ποιητικά κείμενα και τους συγγραφείς τους θα παρατηρώ-
σαμε και θα προτείναμε τα εξής :

1. Παλαμάς : Η εκπροσώπηση είναι μεγάλη. Προτείνεται να παραληφθεί το 2ο σονέτο (σελ. 22) " Γύρω στο εφταστέρο τ' αμάξι".
2. Βάρναλης : Η εκπροσώπηση είναι ανεπαρκής. Προτείνεται να προστεθεί από το "Θως που καίει" το "Αηδόνη" (σελ. 46) ή ο "Οδηγητής" (σελ. 96).
3. Σεφέρης : Προτείνεται να προστεθεί από την "Κίχλη" Γ' το "Θως" (σελ. 227-229), Έκδοση 8η, Έκαρος.
4. Ρίτσος : Προτείνεται να προστεθεί το "Ειρήνη", σελ. 173-174, Ποιήματα, τ.β, Κέδρος.
5. Ελύτης : Το " Δώρο ασημένιο ποιήμα" σελ. 67, παρά τον υπομνηματισμό εξακολουθεί να έχει κάποιες δυσκολίες στην κατανόηση. Προτείνονται δύο άλλα ποιήματα : 1) "Άξιον Εστί", Πάθη Β', σελ. 28, Έκδοση Γ', Έκαρος και 2) "Έξη και μία τύψεις για τον ουρανό", " Ο Ύπνος του Γενναίου" (Παραλλαγή), σελ. 15, Έκαρος 1978, 5η έκδοση.
6. Βρεττάκος : Η εκπροσώπηση ανεπαρκής. Προτείνεται να προστεθεί : Παραμυθένια πολιτεία, " Ειρήνη", σελ. 149, ποιήματα, Γ' τόμος, Έκδοση Τρία Φύλλα.
- 3) Αθηγηματική Πεζογραφία : Η επιλογή των κειμένων είναι πολύ καλή. Ανθολογούνται δοκίμοι και καταξιωμένοι συγγραφείς. Παρουσιάζονται αυτονόητα σχέδον κείμενα. Τα μεγάλα πεζογραφήματα δίνονται αποσπασματικά με συνδετικές περιλήψεις, πράγμα που διευκολύνει στην κατανόηση του όλου έργου.
- γ) Δοκίμιο : Η επιλογή τόνων σημαντικών δοκιμών γίνεται για πρώτη φορά στα "Κ.Ν.Α." Τα δοκίμια αναφέρονται σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα και προβληματισμούς και θα συντελέσουν στην ουσιαστική βοήθεια των μαθητών για την μόρφωσή τους και την σωστή στάση απέναντι σ' αυτά.
- Αν και πιστεύουμε ότι είναι δύσκολο να περιληφθούν μέσα σε ένα διδακτικό βιβλίο κείμενα που να θίγουν όλο τον σύγχρονο προβληματισμό, όμως σημειώνουμε ορισμένα θέματα που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και δεν δίνονται από τα δοκίμια ή τα άλλα κείμενα του βιβλίου. Τέτοια είναι : Παιδεία-εκπαίδευση-ειρήνη- διεθνής συνεργασία, σχέσεις των δύο φύλων, κινηματογράφος-τηλεόραση κλπ.
- Από τα δοκίμια ήθελα να παρατηρήσω ότι το δοκίμιο της Πλασαρά, σελ. 284-285, πείθει λιγότερο. Η μετάφραση στο δοκίμιο του Εσο δεν είναι στρωτή και δυσκολεύει περισσότερο την κατανόηση του κειμένου.
- δ) Ξένα Λογοτεχνία : Τα κείμενα που επιλέχτηκαν από την ξένη

λογοτεχνία είναι αντιπροσωπευτικά. Τα θέματα, που τίθενται, βρίσκω άμεση απήχηση στο σύγχρονο άνθρωπο. Οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να επικοινωνήσουν με τα μεγάλα πνεύματα του καιρού μας.

2. Εισαγωγές : Οι εισαγωγές σε κάθε λογοτεχνικό είδος είναι γραμμές με φροντίδα και συμπληρώνουν τις εισαγωγές των προηγούμενων κειμένων. Φωτίζουν σωστά την εποχή μέσα στην οποία αναπτύσσεται το κάθε είδος και δίνονται οι κοινωνικές μεταβολές και ανακατατάξεις που επηρεάζουν την πνευματική ανάπτυξη του τόπου μας.

Για την μεταπολεμική πολίση, σελ. 4 έπρεπε ίσως να γραφτούν περισσότερα, για να φωτιστεί καλύτερα η εποχή αυτή. Στη σελ. 87, εισαγωγή στην πεζογραφία, να γραφούν τα ονόματα του Χάννα και Κουμανταρέα, μια που ανθολογούνται και στο βιβλίο.

Οι συγγραφείς μπροστά από κάθε κείμενο γράφουν ορισμένα γραμμολογικά πιο πολύ στοιχεία που κατατοπίζουν τον αναγνώστη. Τέτοια στοιχεία λείπουν από τα κείμενα ορισμένων συγγραφέων, όπως : Κάλβος, Ηφαιστεία, σελ. 6, Καβάφη, Ηγεμών εκ Δυτικής Λιβύης, σελ. 34 και αρνητά δοκίμια.

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία για το έργο του Χάννα και Κουμανταρέα είναι πολύ λίγα και δεν σχηματίζει ο αναγνώστης εικόνα για τους συγγραφείς.

3. Ερωτήσεις : Οι ερωτήσεις που μπαίνουν κάτω από κάθε κείμενο στοχεύουν στο να διευκολύνουν τον αγναγνώστη στην προσέγγιση και κατανόηση του κειμένου. Οι ερωτήσεις είναι εύστοχες και εξυπηρετούν τον σκοπό για τον οποίο μπήκαν. Πολλές φορές παρατηρήσεις άνιση κατανομή των ερωτήσεων, όπως π.χ. στο δοκίμιο του Ανδρόνικου όπου υπάρχουν 5 ερωτήσεις, σελ. 261, ενώ στον Ελύτη, που είναι και δύσκολο κείμενο μπήκαν μόνο 2, σελ. 70. Και το πράγμα βέβαια αποκτά σημασία από την στιγμή που το κείμενο μένει ακάλυπτο από την άποψη των ερωτήσεων ή εξαντλείται κυριολεκτικά. Ακόμα βλέπουμε ότι οι ερωτήσεις στο σύνολό τους αναφέρονται στην κατανόηση του κειμένου και λιγότερα στη δομή και γενικά την μορφή του.

Ειδικότερα για τις ερωτήσεις παρατηρούμε τα εξής :
σελ. 41: Η 1η ερώτηση είναι γενική. Δεν νομίζω ότι λειτουργεί αποφασιστικά.

σελ. 245: 1η ερώτηση το ζητούμενο είναι ολοφάνερο.

σελ. 147 : Προτείνεται να προστεθεί μία ερώτηση για τις αφηγηματικές ικανότητες του Καραγάτση. Αδικημένος είναι και ο Δόκας σχετικά με τις ερωτήσεις σελ. 335. Η 2η ερώτηση είναι υπόδειξη.

σελ. 259: Προτείνεται να μπει άλλη μία ερώτηση και μια γραφτή εργασία με θέμα : " Η διασκόπηση των σημερινών νέων".

4. Σχόλια : Και εδώ παρατηρείται μια ιδιαίτερη προτίμηση σε ορισμένα κείμενα, όπως π.χ. στον Παλαμά. Θα πρότεινα περισσότερα σχόλια να μπου στον "Πόρφυρα", σελ. 18, που να βοηθούν στην κατανόηση του κειμένου.

Ακόμα να προσεχθούν τα ακόλουθα :

σελ. 13 : "βλάσημα μέτρα" : να ερμηνευτεί

σελ. 65, στιχ. 1: να γραφεί στιχ. 11-16 και όχι 14-16

σελ. 85, στιχ. 6: να γραφεί 1888 και όχι 1988

σελ. 121, στιχ. 19: να ερμηνευτεί η λέξη "ογνήστρα".

σελ. 142, Η σελ. 142 να μπει μετά την 141

σελ. 158: Μετά το τέλος της § 3 υπάρχει κενό

σελ. 163: να προστεθεί η σελίδα 163-ή 164 είναι διπλή

σελ. 166: στο σχόλιο υπάρχει αριθ. 2, ενώ δεν υπάρχει πουθενά το 1.

σελ. 236: REX WARNER να γραφούν δυό λόγια

σελ. 245: ο αριθ. 245 υπάρχει σε δυο σελίδες

σελ. 251: Αρχαία Τέχνη και όχι Αρχαϊκή (είναι ο τίτλος)

σελ. 262, 271: να μπει ένας ορισμός για την ειδοποιό διαφορά. Ο δεύτερος είναι μάλλον πληρέστερος.

σελ. 289, στιχ. 20: MARGUTTE - Παραπομπή - σχόλιο

σελ. 300, στιχ. 5 : Φιλοσοφική Σχολή - Ποιά ;

σελ. 347: Από τον πίνακα περιεχομένων λείπει ο Βάρναλης και ο Χάκινς προηγείται του Κάσδαγλη.

Βιβλιογραφία

Προτείνεται κάτω από κάθε συγγραφέα να μπει σύντομη βιβλιογραφία γι' αυτόν και το συγκεκριμένο έργο ή τουλάχιστον μία γενική βιβλιογραφία στο τέλος. Θα πάρει πράγματι άλλη διάσταση το βιβλίο.

5. Συμπέρασμα :

Το κρινόμενο βιβλίο όπως είπαμε και στην αρχή της εισήγησής μας, γράφτηκε σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, τα κείμενα είναι ανθολογημένα από καταξιωμένους συγγραφείς και θέτουν τον αναγνώστη μπροστά στα σύγχρονα προβλήματα, έχει και δυτικό χαρακτήρα, μεθοδολογική συγγρότηση και προσφέρεται άριστα για διδασκαλία στους μαθητές της Γ' Λυκείου.

Για τους λόγους αυτούς και για τις αρετές που μνημονεύσαμε

πιο πάνω το βιβλίο κ ρ ί ν ε τ α ι κατάλληλο για δ ι δ α κ τ ι κ ό βιβλίο της Γ' Λυκείου.

Ο κ. Διαλησμάς λέγει :

Το κρινόμενο βιβλίο παρέχει πολύ καλή εντύπωση και ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και προδιαγραφές που θέτει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Η όλη συγκρότησή του μαρτυρεί τη συστηματική και υπεύθυνη εργασία των συγγραφέων, που κατόρθωσαν να τιθασεύσουν υλικό δύσκολο και απαιτητικό τόσο σε όγκο όσο και σε ποιότητα.

Βιδιαότερα : Τα εισαγωγικά κεείμενα, όταν προτάσσονται στις τρεις ενότητες και τα επί μέρους, είναι ορθά, σαφή, εύληπτα και κατατοπίζουν με επάρκεια το μαθητή. Τα ίδια ισχύουν για τα σχόλια, όπως όπως επίσης και για τα λοιπά βοηθητικά στοιχεία (ερωτήσεις, γλωσσάρι, εργασίες). Πιστεύω πως πολύ σωστά τα σχόλια, οι ερωτήσεις κλπ. δεν είναι εξαντλητικά, αλλά ενδεικτικά, αφήνουν έτσι σημαντικά περιθώρια πρωτοβουλίας στο διδάσκοντα, αλλά και αναπληρώνουν τυχόν ανεπάρκειες κατά τη διδασκαλία.

Οι ανθολογούμενοι συγγραφείς είναι από τους πιο σημαντικούς της νεώτερης λογοτεχνίας μας και τα αντίστοιχα κεείμενα, είναι τουλάχιστον χαρακτηριστικά δείγματα της λογοτεχνικής προσφοράς τους. Πιστεύω ότι διδάσκοντες και διδασκόμενοι θα ωφεληθούν από το προσφερόμενο υλικό και θα το χαρούν αισθητικά.

Οι προτάσεις και παρατηρήσεις που ακολουθούν δεν αναιρούν σε καμιά περίπτωση τη θετική προσφορά του βιβλίου, απλώς προσπαθούν να συμβάλουν στην αρτιότερη εμφάνισή του.

I. Ποίηση

Θα έπρεπε ίσως να γίνει ευρύτερος σχολιασμός στον Πορφύρα, κείμενο από τα πιο σημαντικά του Σολωμού, αλλά δύσκολο.

Η παρουσία του Παλαμά, βاریά· θα πρότεινα να φύγει κάποιο σονέτο ίσως το "Γύρω στο εφτάστερο τ'Αμάξι"..."

Αζημιλωτα επίσης θα έφευγαν και οι "Φωνές" του Καβάφη

II. Πεζογραφία

Δύο κείμενα νομίζω πως δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την ανθολόγησή τους. Του Θεοτόκη, "Η τιμή και το Χρήμα" υστερεί σε σύγκριση με ό,τι δικό του έχει προηγηθεί στα "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" των προηγούμενων τάξεων, αλλά και με αρκετά από όσα δεν

έχουν ανθολογηθεί (όπως π.χ. η " Ζωή και ο Θάνατος του Καραβέλα ή κάποιον διήγημά του - " Πίστομα, "Αμάρτησε";)

Επίσης το φονικό της Ιζαμπέλας Μόλνερ του Δημ. Χατζή, που είναι από τα πιο αδύνατα κείμενα του συγγραφέα, έστω κι αν έχει ένα διαφο-
ρετικό τρόπο γραφής.

III. Δοκίμιο

Πρέπει να φύγουν τα κείμενα της Έβελιν Ρίντ (ούτε καλογραμμένο είναι, ούτε ελληνικό), της Κατερίνας Πλασσάρ (καιό κείμενο), του Θ. Λιανού και του Γ. Παμπούκη. Το τελευταίο το κείμενο είναι ενδιαφέρον αλλά νομίζω πως ο συγγραφέας δεν μπορεί να συμπεριληφθεί όταν έχουν απορριφθεί άλλοι ως ελάσσοντες ή ως νεότεροι χρονικά. Η ίδια παρατήρη-
ση ισχύει ως πρόσθετος λόγος για τα κείμενα της Πλασσάρ και του Λια-
νού. Το κείμενο του Ουμπέρτο Ισέκο θα μπορούσε ίσως να μεταφερθεί στ
Επίμετρο της Ξένης Λογοτεχνίας.

IV. Ξένη Λογοτεχνία

Το Επίμετρο της Ξένης Λογοτεχνίας πολύ αξιόλογο* ο μόνος ενδοι-
σμός μου αναφέρεται στο κείμενο του Ζ.Π. Σάρτρ και για το θέμα του
κιμίου που αφήνει μετέωρο τον αναγνώστη, (όπως να ανθολογείται κά-
ποιο άλλο κείμενο διαφορετικής κοσμοθεωρίας που θα μπορούσε να εξι-
σορροπήσει ή και να εξουδετερώσει την εντύπωση), αλλά καίτοι θα
γίνει ίσως αφορμή να χυπηθεί το βιβλίο.

V. Διάφορα

σελ. 2 γραμμή 10κ : Όταν αναφέρονται οι Εφταλιώτες, Πάλλης και Βλαστός δεν πρέπει να λείπουν π.χ. ο Μαλανδάνης, ο Κ. Χατζόπουλος, ή ο Α. Πορφύρας, έστω και ως επίγονοι.

σελ. 3 γραμμή 9κ : Ο Διαφωτισμός και η Γαλλική Επανάσταση δεν αποτε-
λούν για το 19ο αιώνα ενδείξεις αλλαγών, αλλά
γενεσιουργές αιτίες.

σ. 13 : Βλάσφημα μέτρα, - βλ. μουσική

σ. 36, γραμμή 8κ : Το Πάσχα των Ελλήνων δημοτ. το 1919.

σ. 40 : Το πνευματικό Εμβκτήριο δημοτ. Μάιο 1945

σ. 120 γραμμή 4 : Η χρηματική ανάγκη δεν παραστένει βέβαια το ειρύλλ

σ. 158 : Πρέπει να διαγραφεί ένα μέρος του κλειμένου

Περιεχόμενα : : Σε ορισμένα κείμενα δεν αναγράφεται η πηγή.

Ο κ. Τομπολίδης λέγει:

Το βιβλίο γράφτηκε (με ανάθεση της 4-1-1983) από τους γνωστούς συναδέλφους που μας έδωσαν την εκλεκτή σειρά των "Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" του γυμνασίου και του λυκείου, την οποία ολοκληρώνουν με το βιβλίο αυτό. Τα βιβλία αυτά αποτελούν προσφορά των συγγραφέων στην εκπαίδευση, η οποία, με τη σειρά της, έχει αναγνωρίσει την ποιότητα της προσφοράς αυτής. Και θεωρώ ότι είναι τώρα η κατάλληλη στιγμή να επισημάνω ότι η όλη εργασία έγινε μέσα στα πλαίσια του ΚΕΜ το οποίο - σε όλα τα επίπεδά του αλλά προπάντων με το Τμήμα Η.Ε. - συμπαραστάθηκε στην προσπάθεια αυτή των συγγραφέων παρέχοντάς τους κάθε είδους βοήθεια και ενεργώντας σε κάθε περίπτωση μαζί τους. Τώρα που η καλή αυτή σειρά ολοκληρώνεται, εκφράζω ως εισηγητής του θέματος, την προσωπική μου ικανοποίηση και συγχαίρω τους συγγραφείς γιατί έφεραν σε πέρας μια δουλειά που άρχισε εδώ και επτά χρόνια -κά- όχι και τόσο συνηθισμένο στον τόπο μας.

Το βιβλίο είναι σύμφωνο με το αναλυτικό πρόγραμμα που - θυμίζω - ένα αρχικό του σχέδιο εγκρίθηκε με την πράξη 84/82 του Τμήματος και το οριστικό κείμενό του με την πράξη

Όπως θα παρατηρήσουν και οι συνάδελφοι που συμμετέχουν στη σημερινή κρίση του βιβλίου, η πείρα που έχουν αποκτήσει οι συγγραφείς από τα άλλα βιβλία φαίνεται καθαρά: μεθοδική συλλογική εργασία, βαθιά γνώση και αγάπη προς το αντικείμενο της δουλειάς της, προσεκτική επιλογή κειμένων από τους μεγάλους - κατ'εξοχήν - συγγραφείς της λογοτεχνίας μας (κειμένων με αισθητική αξία που ταυτόχρονα υπηρετούν το σύγχρονο προβληματισμό των νέων), συσχέτιση και υποβοήθηση της διδασκαλίας της έκθεσης με τη διδασκαλία των κειμένων, παροχή χρήσιμων ερμηνευτικών στοιχείων για την προσέγγιση των κειμένων, ερωτήσεις-σχόλια-εργασίες θετικά εκμεταλλεύσιμες για τη διδασκαλία κ.ά.

Σχετικά με την επιλογή των κειμένων θα σημειώσω ότι καθώς οι συγγραφείς δεν είχαν γραμματολογικές δεσμεύσεις ή υποχρέωση αντιπροσωπευτικότητας, η πράγμα που συνέβαινε σε προηγούμενες τάξεις, είχαν άνεση στην επιλογή "έτσι που τα κριτήρια για την παραλαβή του κάθε κειμένου να ορίζονται από το ίδιο το κείμενο". Γι' αυτό ή κάποια ανισομέρεια που παρατηρείται πραγματικά στην επιλογή εκπροσώπηση των ανθολογούμενων συγγραφέων δε με ενοχλεί (ο Σολωμός, ο π.χ. εκπροσωπείται με ένα κείμενό του, όπως κι ο Κάλβος). Βέβαια θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι το "ποιοτικό" κριτήριο κάποτε παραβιάζεται.

Έτσι βρίσκουμε το Γ. Αλλά ανάμεσα στα πρώτα ονόματα της νεοελληνικής ποίησης καθώς και την Κ. Πλασσάρά ανάμεσα στους πρώτους δοκιμιογράφους. Θα παρατηρήσω τέλος ότι τα κείμενα της Ξένης λογοτεχνίας - παρά τις επιμέρους επιφυλάξεις μου - αποτελούν ένα πολύ σημαντικό από ποιοτική άποψη τμήμα του βιβλίου.

Ύστερα απ' όλα αυτά οι παρατηρήσεις μου που ακολουθούν περιορίζονται σε ορισμένα κείμενα (ελάχιστα), σε ορθογραφικά ζητήματα (πολλά), αρκετά φραστικά, ερμηνείες λέξεων κ.ά.

Κείμενα

σ. 17. Σχόλιον, Ο Πρόφυρας.

Πολύ δύσκολο. Τα σχόλια περιορισμένα και καθόλου βοηθητικά. Αμφιβάλλω αν θα μπορέσει να το διδάξει κανείς.

29. Καβάφη, Φωνές.

Δεν είμαι βέβαιος αν είναι χρήσιμη η παρουσίαση της παλιότερης γραφής του ποιήματος για μαθητές λυκείου (άλλο βέβαια αν απευθυνόταν σε φιλόλογους).

46. Καρυωτάκης, Κάθαρος

Το πεζό κείμενο δεν έχει θέση μέσα στην ενότητα "Ποίηση".

49. Σεφέρη (α), Ο βασιλιάς της Ασίνης, (β) Τελευταίος σταθμός.

Πολύ δύσκολα. Τα σχόλια - περιορισμένα σε μερικά "πραγματολογικά" κυρίως - δε βοηθούν.

63. Η Μαρίνα των βράχων

Αν και είναι πολύ δύσκολο, όμως η προσεγγισή του διευκολύνεται από το σχολιασμό και τη διαφωτιστική ανάλυση (να διορθωθούν μερικά λάθη και να εξηγηθούν μερικές ακόμα λέξεις π.χ.

αστερίας δεν είναι αστερισμός

σεροπόρος: μάλλον δεν πρέπει να συσχετιστεί με τους στρατιώτες.

Κυμώνες.

284. Κ. Πλασσάρά, Δοκίμιο - να φύγει. Δεν ταιριάζει μέσα στα - πολύ σημαντικά - άλλα δοκίμια και δεν πεύθει.

Ορθογραφικά

ανάμικτη (5), λαγγάδια (7), Κάσσου (11), ληστών (12), νάμαι (18), ποιοός (21), πιδό (23), τό 'χει (25), νιδό, ποιά, ζεί, (26), δυό (29), ο ποιητής μας πληροφορεί, κατανάγκη, αποχτάει (30), θα στα δώσει (31)

τι (33), νεοέλληνες ποιητές (36), δος και σ'εμένα (38), δος μου (39),
 κι εμένανε, αδερφοί, (40), δυόμιση, σου δινεν, που σαι (43), Γι'αυτή
 (44), πρώτα-πρώτα (47,) βαρειά (54), ξενιτειά (55), Πως δικαιολοτεί-
 ται (67), παρόλο που, μες από, μες απ'το (71), Δος μου (72), ξανά
 'ρθει (34, 75, 77), μακρυά, βαρειά (83), τέσσερες, ηρωϊκός, εξευρω-
 ταϊσμός, παλληκαράς, εξύνισε, συχαμερός, έλυωνε (92), άφινε, να βρεις
 (γρ. ξνα βρεις), επάνω-κάτω (93), εκλαυθμήρισεν (99), βαρειά, κοκκίτη
 (104), τούρχεται, τ'ανθρώπου (107), πούν'τος (112), εΐταν (121), έξη
 (αριθ. 122), ξανά 'πε (128, 130, 131), περηφάνεια (129), δος τα (34,
 130), ξανά 'ρθει (133), γιόδι (163), εκανδινανέν (140), κλασσική,
 πλατειές, νάναι (226), νεοέλληνες, δε μπορεί (256), συλλογισθήτε (257
 να εξαντληθεί, τέσσερεις (260), τρεις (262), πούχει (263), δεν δημη
 δημιουργεί (266), ποιές, ποιό (286), κατ'αρχήν (289), τι κάνανε, τι
 θα 'πρεπε (290), ποιά (296), κυττάζω (298), παρόλα (299), μη παίνε-
 τε (302), δε μπορεί (39, 307), σταλήθεια (309), κι'όχι (309α), ότι
 θέλω (ό,τι), (312), ότι ζητήσει (315), του 'δασαν (316), χαρτοσαν-
 κούλα, σαμκούλα (317), καμμιά, ένοιωθά (320), συνετέλεσε (326), τέ-
 τιας, νάναι (332), ουίσκυ, τραίνων, κι'έπασχε (333), θα'ρθεί, δη,
 πιά, αν (335)μ ξυγινδρεφτος, λυγδιασμένο (336) θά'μαι (337), μιά,
 πριν, ψέμματα, στρέπας (338), κοκκαλιάρα, αποροφούσαν τσάι, φλυτζά-
 νι (339) Δαυλίδα) PASSIM, 340), συμπόνοιας, κρυμένο (341), πλάι,
 Μοσιώβ, σταύλους (342), να περιμένη, να παιδιαρίζει, σκοτεινιάζει (345).

Φραστικά

- σ. 1. να συνοψιστούν στα εξής : α) ... γ) Ποίηση που τη διακρίνει ...
2. στο ελεύθερο ... Σχολής
3. τα βασικά χαρακτηριστικά, ... είναι τα εξής :
 α) Ο ποιητής της πρώτης δεκαετίας
 β) Στην ποίηση της πρώτης δεκαετίας ... Η ποίηση της περιόδου
 αυτής ...
20. Ο Κ. Παλαμάς χαρακτηρίστηκε εθνικός ποιητής. (Στο Σολωμό δε
 λέγεται κάτι τέτοιο).
43. Ποιές ομοιότητες υπάρχουν ανάμεσα στο ένα και στο άλλο ; (ανά-
 μεσά τους).
46. των τέσσάρων α αντιπροσωπευτικών τύπων.
48. Οι επιδράσεις ... αρχικά
63. "και συνέβαλαν στην ανανέωση " (να προστεθεί ένα προσδιορισμός
 σημαντικά, αποφασιστικά κλπ).

- 80 : Η φράση " Πρόκειται για τον ποιητή κλπ. να γίνει απλά : " Ο Γιώργος Σεφέρης".
- 101 : Να αναπτύξετε γραπτώς
- 223 : ζωτικὸς χώρος , ανάγκη του πολέμου, αυτάρκεια.
- 225 : ... η θέση του συγγραφέα και με ποιὰ επιχειρήματα την κατοχυρώνει (-κατοχυρώνεται)
- 260 : Το "(Προύσα 1919)" να γίνει : "(γεννήθηκε στην Προύσα το 1919)".
- 276 : Το "(Μεσσήνη 1939)" να γίνει : "(γεν. στη Μεσ. το 1939)".

Παρατηρήσεις

13. : Τα βλάστημα μέτρα
- 7 : το πνεύμα των ανέμων
- 18 : και συ σ'εσέ 'χεις μέρος
- 73 : Έρε
92. : Κινιασμένα . βαμμένα με κινά, κ. κίτρινωπά
- 121 : ογνήστρα
- 124 : παραδεδωμένες ταλαίπωρες
- 126 : ανάκουστη και αμελέτητη , αυτή που δεν ακούστηκε τ'όνομά της
εξεσπύδισε
- 129 : πράξεις
- 130 : αξαίνουμε, αυξάνουν, μεγαλώνουν
- 167 : τσουκαρισμένο
- 342 : σετακρουτένιο (γίλεκο)
φιούμπα (της ζώνης)

Να εξηγηθούν σωστά

- 23 : Πολικό αστέρι, ο τελευταίος αστέρας της Μικράς Άρκτου.
- 169 : σερσέμης (τουρκ. SERSEM χαμένος, ηλθιος)
- 288 : " φατικὸς λόγος. λόγος χωρὶς σημασία, φλύαρος , φλυαρία .
Ο ἴδιος συγγραφέας του δοκιμίου εξηγεί παρακάτω (σελ. 290-292)
τη φατική λειτουργία της γλώσσας, κατὰ το JAKOBSON, που απο-
βλέπει στην εξασφάλιση της επαφῆς ανάμεσα στον ομιλητὴ και τον
ακροατή, π.χ. "εμπρός", "ναι", " χει ", "μ'ακούς"καλά; " κτ.λ.

Διάφορα

22. στο Βερενίκης αστερίσκος
το " απαιτούνται 300 χιλ. χρόνια " να ελεγχθεί.

49 κατάλογος νέων

58 δεξ - βλ.

81 και οι δύο ερωτήσεις είναι ασαφείς στη διατύπωσή τους.

85. 1888 (όχι 1988).

Ερωτηματικά μετά τις ερωτήσεις

252 να προστεθεί το έτος θανάτου PICASSO

276 το ΑΣΟΕ να διορθ. ΑΣΟΕΕ

297 " Γάλλος ποιητής (1895-1952) " Καλύτερα : " Ο π. Ελνάρ (PAUL ELYARD) έζησε από ... " Γενική παρατήρηση για ταξένα ονόματα : να γράφονται και στη γλώσσα τους - πράγμα που γίνεται για μερικούς (ELIOT, DOS, PASSOS).

334 Το τίτλος του Θρήνου του Λόρκα.

Για όλες αυτές τις αρετές που σημειώσα παραπάνω θεωρώ το βιβλίο κατάλληλο για διδακτικό εγχειρίδιο της Γ' Λυκείου.

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει :

Θέλω να αρχίσω δικαιώνοντας ένα συνάδελφο για τη γενική κατεύθυνση των όρων κατά καιρούς έχει πει. Αυτή η ΟΕ έχει μια τάση για τυποποίηση της προσφοράς της (παράξενο θα ήταν να μην είχε) και ο τύπος που μας προσφέρει έχει ορισμένα στοιχεία πνευματικής αριστοκρατίας και ιδεαλισμού - ιδιαίτερα φανερά όσο ανεβαίνει το επίπεδο των σχολικών τάξεων, με κορύφωμα το βιβλίο που κρίνουμε. Βιάζομαι να σημειώσω ότι αυτές τις ιδιότητες μόνο στην υπερβολή τους θα τις θεωρούσα προσωπικά αρνητικές, και βέβαια δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι τα ως τώρα ΝΚ της ίδιας Ομάδας σημειώνουν επιτυχία. Επιχειρώ να διαγνώσω και να θεραπεύω την υπερβολή:

1. Είχαμε σχεδιάσει περισσότερο δοκίμιο (σε σύζευξη με τις εκθέσεις που ζητούμε) και λιγότερη λογοτεχνία (ποίηση-διήγημα κλπ) τούτη τη φορά. Τα βιβλία δεν εκφράζει αυτή την αναλογία, και φοβούμαι ότι καθώς οι καθηγητές μας δεν έχουν εθιστεί στη διδασκαλία των δοκιμίων, θα πέσουν στη λογοτεχνία και θα βγάλουν τη χρονιά-άνετα, ό,τι και να πούμε στις οδηγίες. Το λογοτεχνικό πάλι μέρος είναι δύσκολο, και η δυσκολία αυτή θα καλλιεργήσει και τη φερμηνευτική αυθαιρεσία και την αοριστολογία και τα λυσάρια, που θεέ μου φύλαγτι λένε και αυτά. Με αυτό το πνεύμα προχωρώ στις συγκεκριμένες διορθώσεις που προτείνω, και - διαδιδασκτικά - λέω αυτή τη φορά να μην κάνουμε ψηφοφορίες. Ας πούμε όσα έχουμε να πούμε, να τα δώσουμε στους συγγρ. και μια μέρα (πολύ σύντομα) να τους δεχτούμε

εδώ να μας πουν τι υιοθετούν από τις προτάσεις μας και τι όχι-ύστε
ρα ας ψηφίσουμε μια κι έξω.

2. Παρατηρήσεις και προτάσεις

- A. Τα Ηφαίστεια* θα προτιμούσα να μην ερμηνεύεται αρχή αρχή ο τίτλο
αλλά να μένει ως ανίγιμα, να βγεί από το κείμενο, όπως πολύ σω-
στά γίνεται στην περίπτωση του Βρεττάκου.
- B. Ο Πόρφυρας* φοβερά δύσκολος. Τα παιδιά έχουν χορτάσει Σολωμό στη
B'- καλύτερα να λείπει.
- Γ. Και ο Παλαμάς βαριοφορτωμένος - να φύγει ένα από τα τρία.
- Δ. Καβάφης* μπορούν να λείψουν και οι "Φωνές" και ο "Ηγεμών εν
Δυτικής Λυβύης".
- E. Βάρναλης* δε βρέθηκε κανένα ουσιαστικότερο και λιγότερο γνωστό
από το "Πάλι μεθυσμένος...";
- ΣΤ. Καρυνωτάκης* μπορεί να λείπει.
- Z. Σεφέρης* να μένει μόνο ο "Τελευταίος σταθμός" αρκετά μεγάλος
και δύσκολος.
- H. Ρίτσος* να λείπει ο "αυτόπτης μάρτυρας".
- Θ. Ελύτης* συμφωνώ να μένουν και τα δύο, όμως από ιδιαίτερη αγάπη
διαβάζω τα σχόλια κλπ. στη "Μαρίνα". Μερικά με ανησυχούν πολύ
(θα τα επισημάνει, νομίζω, ο κ. Τομπαΐδης* αλλά ^{πιο} πολύ από τα
όσα υπάρχουν με ανησυχούν τα όσα συγκεκριμένα ερμηνευτικά δεν
υπάρχουν. Το να μην ερμηνεύουμε π.χ. το στίχο τους βαθιούς κυ-
μῶνες των άλλων κοριτσιών, είναι σα να παραπέμπουμε και τους μα-
θητές και στους καθηγητές στα λυσάρια, όπου αμφιβάλλω αν θα βρε-
σωστά πράγματα. Πρέπει να τους το πούμε, αν όχι ότι το επίθετο
βαθύς παραπέμπει στο αρχ. ελλην. βαθύκολλπος, τουλάχιστο ότι -
κυμαῶνες" δεν είναι "τόπος, αγρός, εν ᾧ φύονται κύμασι", όπως
θα βρουν στα λεξικά τους, αλλά το κοριτσίστικο στήθος: κύμας,
ο σκληρυνόμενος μαστός του άρτι νήπιος κορασίου, η θηλή, ρώγα"
(Ευστάθιος, 749, 21).
- I. Για τα πεζογραφήματα σημειώνω μόνο πως τα βρήκω πολλά, και ε-
χαρίστως θα έβλεπα τους συγγρ. του βιβλίου να "λαφρώνουν" ολό-
κληρη τη συλλογή.
- ΙΑ. Στα δοκίμια προβληματίζομαι, αν δε θα έπρεπε να φύγουν τα μετε-
φρασμένα: Συγκεκριμένα
(α) Δεν υπάρχει κείμενο π.χ. της Μαραγκοπούλου ισάξιο με το άρθρ
της Έβελιν Ρίντ;
(β) Το σωστό κείμενο του Έκο, που δίνει τα αρνητικά σύνδρομα
./.

του φιλαθλητισμού, δε θα ήταν σωστά να αντικατασταθεί με ένα "θεατικά φίλαθλο" κείμενο, π.χ. του Κλεάνθη Παλαιολόγου;

ΙΒ. Στα δοκίμια προτείνω ακόμα να προστεθούν καλύπτοντας θέματα που βλέπω να λείπουν

- (1) Ένα ή καλύτερα δύο "θεατρικά" (ένα για το αρχαίο και ένα για το σύγχρονο θέατρο) διαλεγμένα από τις "θεατρικές επιφυλλίδες" του Φ. Πολίτη, ή το "Για το θέατρο" του Κ.Κουν- Βλ. ακόμα τα "θεατρολογικά" του Τ. Λιγνάδη, Α. Θρύλο κλπ.
- (2) Η "μουσική" επιφυλλίδα του Γ. Λεωτσόκου με τίτλο "Ήχοι από τα έργατα (Βήμα 10-12-1977)- θα μπορούσε ο ίδιος να απομυθώνει τα επικαιρικά στοιχεία και να τη χτενίσει.
- (3) Μία "λαογραφική" επιφυλλίδα ή άρθρο, π.χ. του Δ. Λουκάτου (για το λαϊκισμό και την τεχνική αναβίωση των εθίμων).
- (4) Μια αρχαιολογική του Ανδρόνικου, σε αντικατάσταση της "Προστασίας του περιβάλλοντος" που δεν είναι από τα καλύτερά του κείμενα.

(4α) Κάτι "περιβαλλοντολογικό", αν αντικατασταθεί το προηγούμενο

ΙΓ. Τα ξενόγλωσσα είναι πολύ καλοδιαλεγμένα - μόνο πάλι πολλά και δύσκολα.

Τελειώνω με έναν έπαινο στους συγγρ. (που βέβαια δεν έφτασαν το τέλειο, όμως μας δίνουν για πολλοστή φορά ένα εκπρόσωπο βιβλίο), και με μίαν ευχή : τούτη τη φορά να προσπαθήσουν να πάρουν, για το καλό του βιβλίου και της εκπαίδευσης, σοβαρά υπόψη τις παρατηρήσεις που θα ακούσουν από όλους μας.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

Πρώτα-πρώτα επιθυμώ να εκφράσω σήμερα με τριπλή ικανοποίηση, αφού: (α) Ολοκληρώνεται μια πολύχρονη προσπάθεια, που πέρασε από πολλές φάσεις, όχι πάντοτε ανώδυνες. Σαν τέρμα της προσπάθειας αυτής. όταν το ΚΕΜΕ, και οι αξιο συνεργάτες του, οι συγγραφείς του βιβλίου που κρίνουμε σήμερα, έδωσαν για πρώτη φορά στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης, διδακτικό εγχειρίδιο νεοελληνικής λογοτεχνίας εξαιρετικού επιπέδου που παρέχουν παιδευτική ύλη για όλες τις τάξεις των σχολείων Μ.Ε., έχουμε το βιβλίο της Γ' Λυκείου, αξίο επιστέγασμα καλοχτισμένης οικοδομής. Η ικανοποίησή μου αυτή είναι μεγαλύτερη, αφού, εκτός από το κρίνόμενο, για τα κείμενα προηγούμενα ήμουν ο σύνδεσμος του Τμήματος με την ομάδα των συγγραφέων, σε καιρούς όχι τόσο ευνοϊκούς για ριζική ανανέωση όπως οι σημερινοί.

./.

(β) Το περιεχόμενο του βιβλίου ανταποκρίνεται στον τίτλο του. Όταν η πλειοψηφία του Τμήματος είχε προτείνει το σχετικό πρόγραμμα, υποχρεώθηκα να μειοψηφίσω υποστηρίζοντας ότι ο τίτλος του βιβλίου είναι και ο σκοπός του μαθήματος, απαιτούν πρώτ' από όλα κείμενα καλλιτεχνικά και καταξιωμένα, με μεστό βέβια περιεχόμενο που να στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των μαθητών μπροστά στην ομορφιά των που εκφράζεται με λόγο. Με χαρά λοιπόν διαπιστώνω ότι το κρινόμενο βιβλίο πράγματι με πρόσφορο τρόπο παρουσιάζει κείμενα λογοτεχνικά.

(γ) Η διαδικασία που εγκαινιάζουμε σήμερα (παρόντες τα μέλη του Τμήματος, η Επιτροπή κρίσης και οι συγγραφείς του βιβλίου) που θα συντελέσει στην κοινή προσπάθεια και των τριών μερών να βγει το βιβλίο όσο γίνεται πιο βελτιωμένο.

Ήδη διακρίνεται από τα παραπάνω ότι η γενική κρίση μου για το βιβλίο είναι σαφώς θετική. Οι παρατηρήσεις μου είναι οι ακόλουθες :

1. Επειδή η σύλληψη και η δομή του βιβλίου το διαφοροποιεί σαφώς από εκείνα της Α' και Β' Λυκείου (όπως και τα τρία του Γυμνασίου), για να αποφύγουμε παρερμηνείες καλό είναι οι συγγραφείς να προτάξουν ένα σύντομο προλογικό σημείωμα, που να ειδοποιεί για την ιδιότητά του, της διάρθρωσής του και να καθιστά ευχερέστερη την αξιοποίησή του.
2. Το πρώτο μέρος του βιβλίου αποτελεί μια ανθολογία, πολύ απαιτητική της νεοελληνικής ποίησης. Οι συγγραφείς από τις εκατοντάδες των αξίων εργατών του ποιητικού μας λόγου με αυστηρά κριτήρια κατέληξαν σε 15 μόνο, ισχυρές ποιητικές προσωπικότητες—μια επιλογή του MUTATIS MUTANDIS ισοδυναμεί με τη γάπονομή των ελληνικών NOBEL σ' αυτούς. Με αυτή την παραδοχή, ξενίζει οπωσδήποτε η παρουσία του Γιάννη Δάλλα, επιτυχημένου μεταφραστή αρχαίας λυρικής ποίησης, αλλά όχι καταξιωμένο στο βαθμό που απαιτείται για να περιληφθεί στον κατάλογο των 15 καλύτερων ποιητών μας. Το ότι το ποιήμα του, που παρουσιάζεται στο βιβλίο, μπορεί να είναι καλό, αυτό δεν είναι πειστικό επιχείρημα, γιατί και εκατοντάδες άλλοι ποιητές μας έχουν γράψει πολύ καλά ποιήματα. Έτσι, η παρουσία του Δάλλα σε ένα από τα 5 προηγούμενα ΚΝΑ θα ήταν φυσιολογική, όχι όμως εδώ, αφού λείπουν ποιητές, όπως ο Βαλαωρίτης, ο Γρυπάρης, ο Παπαντώνης, ο Μαλακάσης, ο Προφύρας ο Εμπειρίκος, ο Βαφόπουλος, ο Χριστιανόπουλος, και άλλοι πολλοί και καλοί. Νομίζω ακόμη ότι υπάρχει λυρικότερος Κ. Παλαμάς από αυτόν των "Πατρύων" και συμφωνώ ότι το "Δώρο ασημένιο Ποίημα" δεν είναι από τα ιδιαίτερα αγαπητά ποιήματα του Ελύτη, άσχετα αν η ερμηνεία του στάθηκε προσφιλές γύμνασμα στους ερμηνευτές του,

3. Για το δεύτερο μέρος που αποτελεί πολύ σημαντική παρουσίαση εξαιρετων έργων της πεζογραφίας μας, πρώτα-πρώτα εκφράζω την ικανοποίησή μου γιατί παρουσιάζεται σημαντικό μέρος από μεγάλα πεζογραφήματα, με περιεκτικές περιλήψεις των μερών τους που αναγκαστικά παραλείπονται. Πιστεύω ότι έχουν και περιέχουν αξία τη θέση τους ο Βιζυηνός και ο Παπαδιαμάντης. Νομίζω όμως ότι η επιλογή αδικεί τον Καραγάτση (θα προτιμούσα να ανθολογηθούν κομμάτια από τον Βασίλη Λάσκο ή την "Συνταγματάρχη Λιάπκιν", όπως και ο Δ. Χατζής, Περισσότερο όμως θα επιμελίνω στην απουσία κειμένων που δίνουν γέλιο, (βασική απαίτηση της σχολικής πράξης). Εξω βέβαια ότι είναι δύσκολο να βρεθούν κωμικά κείμενα με αναμφισβήτητο λογοτεχνικό ποιοτικό, όμως τέτοια δεν λείπουν από την πεζογραφία μας. Μάλιστα θα πρότεινα να αξιοποιηθεί και πάλι το "Επικίδειος" του Κονδύλκη, και έτσι θα παρουσιάζαμε και την εξαιρετική κρητική λογοτεχνική και ηθική προσωπικότητα.

4. Για το μέρος όπου φιλοξενείται το δοκίμιο, δύο παρατηρήσεις : α) Δεν βλέπω πως θα πείσουμε για την παρουσία της Κ.Πλασσαρά. Ούτε καταξιωμένη στο βαθμό που χρειάζεται είναι η συγγραφέας ούτε το δοκίμιο της είναι κάτι το εξαιρετικό. β) Δεν βλέπω επίσης το λόγο να βάλουμε και δοκίμια ξένων συγγραφέων. Σ' αυτούς καλό είναι να περιοριστούμε στην καθαρά λογοτεχνική τους παραγωγή.

5. Περισσότερες αντιρρήσεις έχω για το τελευταίο μέρος (Ξένη Λογοτεχνία). Όχι επειδή τα κείμενα δεν είναι εξαιρετικά, αλλά για τους αιχμαλώτους λόγους : (α) Η Αμερική πράγματι αντιπροσωπεύεται με τους δύο σημαντικότερους ποιητές της. Αλλά αυτοί είναι ο Πάουντ και ο Ντος Πάσος, και οι δύο γνωστοί για την πρόσηλσή τους σε φασιστικές ιδεολογίες. Θα προτιμούσα η Αμερική να αντιπροσωπευθεί από πεζογράφους όπως ο Χεμινγκγουэй ή ο Στάϊμπεκ.

(β) Δείπει η Νότια Αμερική. Προσωπικά νομίζω ότι η γνησιότερη ποίηση και πεζογραφία των τελευταίων δεκαετιών είναι εκείνη που γράφεται στη Λατινική Αμερική και αυτής η καταχώριση θα έδινε στο βιβλίο πραγματικά τη διάσταση του "σύγχρονου".

(γ) Λείπουν τα Βαλκάνια και η Τουρκία. Καλό να ερεθίσουμε την περιέργεια των παιδιών για τη λογοτεχνία των μεγάλων χωρών, αλλά η γεωγραφική θέση μας και η επί αιώνες κοινή συμβίωση με όμορους λαούς μας υποχρεώνει, νομίζω, να μην αγνοούμε λαούς όπως οι Βαλκανικοί και ο Τουρκικός. Έστω και την τελευταία στιγμή, πρέπει κάτι να βρούμε και να παρουσιάσουμε από τη λογοτεχνία τους.

Ανακεφαλαιώνω : το βιβλίο άνετα μπορεί να κριθεί κατάλληλο για την εξυπηρέτηση των διδακτικών αναγκών των μαθητών μας, με μερικές

βελτιώσεις, όπως αυτές που υποδείξε η επιτροπή κρίσης και το Τμήμα, μπορεί να γίνει καλύτερο. Και πάλι εκφράζω τη χαρά μου που με το καλό αυτό βιβλίο δώσαμε στους νέους μας, για πρώτη φορά, αξιόλογη πλήρη σειρά βιβλίων νεοελληνικής λογοτεχνίας, που αποτελεί σημαντικό σταθμό και προ πάντων απαγορευτική πραγματικότητα για κάθε σκέψη επιστροφής σε ξεπερασμένες μορφές και μεθοδεύσεις παρουσίασης της δουλειάς των λογοτεχνών μας.

Ο κ. Βώρος λέγει :

Χαίρομαι που βρισκόμαστε σήμερα γύρω από το ίδιο τραπέζι όλοι οι παράγοντες δημιουργίας ενός σχολικού βιβλίου.

Συνυπογράφω όσα καλά λόγια είπε ο κ. Τομαζίδης.

Επισημαίνω ότι λείπει από το βιβλίο γενικότερη εκπροσώπηση του Τρίτου Κόσμου (Αφρικής, Ασίας), για λόγους κατανόησης των λαών.

Υπάρχουν βέβαια αντιρρήσεις και ενδοιασμοί που ακουστήθηκαν όμως η αλήθεια δεν είναι μία ούτε έχει βρεθεί· είναι στόχος ζητούμενος και γι' αυτό ~~επιζητούμε~~. Το ερώτημα του Πιλάτου : " Τι δ' εστιν αλήθεια) όσο γνωρίζω παραμένει γνωσιολογικά αναπάντητο. Παλαιότερα ο Πρωταγόρας είχε διατυπώσει τως στόχο της διαλογικής αναζήτησης το αληθέστερο, το δ' αληθές ού (Θεαίτητος 172).

Διατυπώθηκε κάποιος ενδοιασμός για το κείμενο του SARTRE. Επιθυμώ να πω : αυτός είναι ο υπαρκτισμός : ο άνθρωπος κάθε στιγμή της ζωής του είναι υποχρεωμένος να αποφασίζει έτσι γίνεται και ελεύθερος. Και η συλλογή κειμένων είναι μία πρόκληση επιλογής. Η επιλογή γίνεται με κριτήρια. Μερικά απ' αυτά, ειδικά τα κριτήρια περιεχομένου, διαμορφώνονται μέσα στις συγκεκριμένες περιστάσεις που ζούμε.

Μια τελευταία παρατήρηση για λόγους ιστορικής δικαιοσύνης όπως την αντιλαμβάνομαι : τα κείμενα του Παπανούτσου, που διατυπώθηκαν ~~χι~~ αυτά κάποιες κρίσεις εδώ, είναι και αυτά θεωρήσεις ενός προβλήματος, έχουν κι αυτά ιστορικότητα. Όσο για τις αντιλήψεις του ανθρώπου - μακαρίτη τώρα - για την ιστορία και την κοινωνική της διάσταση μπορεί κανείς να δει : Γνωσιολογία, κεφάλαιο Δ' και Παιδεία : το μεγάλο μας πρόβλημα, σελ. 180-198 (αν μνήμη με βοηθάει καλά).

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει :

Με την επιφύλαξη του μη ειδικού θεωρώ, με την ευκαιρία αυτή, απαραίτητο μια που είναι παρόντες όλοι οι συγγραφείς του βιβλίου, να εκφράσω τα συγχαρητήρια μου για την τόσο πετυχημένη δουλειά τους

στα βιβλίων όλων των τάξεων και της Γ' Λυκείου. Από πολλούς μάλιστα καθηγητές και μαθητές άκουσα πολύ επαινετικά σχόλια για την επιλογή και τον υπομνηματισμό των κειμένων. Κύταξα το βιβάλο όσο μπορούσα με το πρίσμα μόνο της ειδικότητάς τμου. Θεωρώ υποχρέωσή μου να επισημάνω το ότι έχουν συμπεριληφθεί τα κείμενα των Χουρμούζιου, Τερζάκη, (για τον προσανατολισμό νέων) και του Πλωρίτη (για τα ναρκωτικά).

Και εγώ, νομίζω, ότι καλό θα είναι να παραληφθεί το κείμενο του Παπανούτσου "Μορφές ελευθερίας", γιατί δεν έχει ολοκληρωμένη ανάλυση των αιτίων για τις μορφές ελευθερίας. Είναι άλλωστε γνωστή η βαθύτερη αστική νοοτροπία του Παπανούτσου, αφού και σε συνέδριο στα Χανιά πριν 4 ή 45 χρόνια αρνήθηκε να υπογράψει ψήφισμα που περιείχε αναφορά στη σημασία του οικονομικού παράγοντα στην ιστορία.

Με την ευκαιρία αυτή, μια που είναι παρόντες οι συγγραφείς-ανθολόγοι, δηλώνω και τούτο. Κατά τη γνώμη μου είναι πολύάδεδόικες η απουσία κάποιου κειμένου του Κώστα Αβραάμ από τα κείμενα όλων των τάξεων, ενός αξιόλογου αγωνιστή του πνεύματος και πολεμιστή σε δύσκολες περιόδους στη χώρα μας. Αν δεχτώ ότι, παράλληλα με τη σεμνότητα που τον διακρίνει, στην παραπάνω απουσία του είχε συμβάλλει και το γεγονός ότι το άτομό του και το έργο του σχετίζεται με την εθνική αντίσταση, νομίζω, ότι είναι καιρός πιά να τιμηθεί με μια τέτοια ελάχιστη για εκείνον, κατά τη γνώμη μου, παρουσία του στα Νεοελληνικά κείμενα.

Από τους συγγραφείς παίρνει το λόγο ο κ. Μηλιώνης που δηλώνει ότι η Ομάδα θα επιχειρήσει να λάβει υπόψη της όσες τουλάχιστο παρατηρήσεις βρίσκουν σύμφωνους περισσότερους κριτές.

Η συζήτηση του θέματος θα γίνει την Τρίτη 3-5-1983.

ΘΕΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η συζήτηση του 2ου θέματος αναβάλλεται.

Στο σημείο αυτό (ώρα 1.35) διακόπτεται η συνεδρίαση του Τμήματος.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Χαραφωνίτση
Δ. Χαραφωνίτου

Κρίση βιβλίου ΚΝΔ Γ' Λυκείου

Απόψεις του Συμβούλου κ. Δ. Σακκά
Επισυνάπτεται στο Πρακτικό 39/1983
σελ. 27 (πριν από τις απόψεις του κ. Φ. Βώρου)

Εκινάω με μια δυσάρεστη εμπειρία. Στο βιβλίο της Β' Λυκείου που έγραψαν οι ίδιοι συγγραφείς και έκρινε το Τμήμα τον περασμένο χρόνο (πράξη 33/1982) έκανα αναλυτικές παρατηρήσεις και υποδείξεις που τελικά οι πιο πολλές έγιναν αποδεκτές από το Τμήμα. Όμως τίποτα σχεδόν απ'ότι παρατήρησα και γνωμοδότησε το Τμήμα δεν πέρασε στα βιβλία. Γνωμοδότησε το Τμήμα να φύγουν οι ασκήσεις και δεν έφυγαν. Γνωμοδότησε να προστεθούν ορισμένα κείμενα που είχα προτείνει και δεν προστέθηκαν. Οι συγγραφείς έσχυσαν περισσότερο από το Τμήμα. Διερωτώμαι λοιπόν ποια η σκοπιμότητα για τη διατύπωση παρατηρήσεων και σ' αυτό το βιβλίο, αφού οι συγγραφείς, αν κρίνω από το προηγούμενο βιβλίο, δε θα τις αποδεχτούν και αφού τελικά το βιβλίο θα βγει στα μέτρα που θέλουν οι ίδιοι.

Όμως και η παραίτηση από ένα καθήκον δεν είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος αντίδρασης. Θα κάνω λοιπόν μια σύντομη κριτική κι αυτού του βιβλίου με όλη τη δυνατή καλοπιστία, μολονότι κι αυτή η κριτική, όπως είπα, θα είναι, φοβάμαι, χωρίς αποτέλεσμα.

Μ' αυτό το βιβλίο κλείνει ο κύκλος της συγγραφής των βιβλίων των Νέων Ελληνικών του Γυμνασίου και του Λυκείου. Το είπα και το έγραφα και άλλοτε. Το λέω και το γράφω και τώρα. Για να το ακούσουν και να το διαβάσουν και οι συγγραφείς, για να ξέρουν ότι αναγνωρίζω την προσφορά τους. Με δυο λόγια: Δεν είναι απλώς καλύτερα τα νέα βιβλία των Νεοελληνικών από τα παλαιότερα, είναι ασύγκριτα, απ'ό,τι ξέρω, δεν ξαναγράφθηκαν ως τώρα τέτοια βιβλία Νεοελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση. Κι αυτό, όχι γιατί οι συγγραφείς πραγματοποίησαν έργο ανεπανάληπτο, όσο γιατί ως τώρα δεν έγινε ποτέ συστηματική προσπάθεια για τη συγγραφή καλών σχολικών βιβλίων.

Οι αρετές των βιβλίων είναι στο ενεργητικό των συγγραφέων. Αναφέρονται στα πρακτικά των Επιτροπών κρίσεως και του Τμήματος, τις ομολογούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές. Γι' αυτό περιττεύει να αναφερθώ κι εγώ σ' αυτές. Οι αρετές μένουν, σκοπός είναι να επιστημάνουμε τις αδυναμίες. Και έχουν τα βιβλία αυτά μαζί με τις αρετές και αδυναμίες. Αν είναι τα καλύτερα που γράφηκαν ως τώρα, αυτό δε σημαίνει ότι είναι και εκείνα που έπρεπε και ήταν δυνατόν να είναι. Η Πολιτεία απόσπασε από τα καθήκοντά τους για πολλά χρόνια πέντε εκπαιδευτικούς και τον τε-

λευταίο χρόνο και έκτο για να αφοσιωθούν στη συγγραφή των βιβλίων των Νέων Ελληνικών. Είχαν το χρόνο, την κατάρτιση και την πείρα. Όμως δε έδωσαν κάτι που να είναι ανώτερο από τον εαυτό τους, από το πιστεύω τους. Δεν ήταν δυνατόν, δεν μπορούσαν. Τους κατανοώ.

Έτσι τα βιβλία τους παρουσιάζουν τα μειονεκτήματα που παρατήρησα σε προηγούμενες κρίσεις (π.χ. κρίση του βιβλίου της Β' Λυκείου, πρ. 33/1982) και θα παρατηρήσω και γι' αυτό το βιβλίο ειδικότερα σ' αυτή τη συνεδρία. Περιέχουν κείμενα χωρίς παιδαγωγικό, κοινωνικό και αληθινά ανθρωπιστικό χαρακτήρα που υπηρετούν την τέχνη όχι όμως και τον άνθρωπο, προπαντός κείμενα πολύ δύσκολα, συχνά ακατάλληλα, σιβυλλικά, χωρίς τουλάχιστο να συνοδεύονται με επαρκείς σημειώσεις για την κατανόησή τους. περιέχουν επίσης πολύ δύσκολες ερωτήσεις σε κείμενα συχνά ακατάλληλα και κατάντησαν έτσι τα Νέα Ελληνικά από απόψη δυσκολιών "Μαθηματικά", με συνέπεια να φουντώσουν η παραπαιδεία και το παραβιβλίο (αναλύσεις κατά κάθε είδος λυσάρια στις ερωτήσεις) και σ' αυτό το μάθημα. Και πέρα απ' αυτά περνάει μέσα από τα βιβλία των Νέων Ελληνικών κάτω από τον προοδευτικό τους μανδύα η ιδεολογία της "καθεστηκυίας τάξης" συχνά στην πιο στατική, συντηρητική ή καμιά φορά και της μορφή. Οι συγγραφείς έγραψαν βιβλία που να είναι αποδεκτά από την άρχουσα τάξη. Γι' αυτό μίλησαν για ό,τι την ικανοποιεί και απόφυγαν επιμελώς να μιλήσουν για ό,τι τη δυσαρεστεί. Να αναφέρω ένα παράδειγμα. Η Ελληνική Νομαρχία, το σπουδαίο αυτό σύγγραμμα του ελληνικού διαφωτισμού, αντιμάχεται το σκοταδισμό που εμπορευόταν από τους κοσμπάσηδες και τον κλήρο. Οι συγγραφείς όμως αντιπαρέχονται αυτό που αποτελεί το κύριο θέμα του έργου και επιλέγουν ένα απόσπασμα (Αναγν. Α' Λυκ.) που μιλάει για την . . . εφεύρεση των χρημάτων (ένα άλλο απόσπασμα είναι στο βιβλίο της Γ' Γυμν. - θέμα του: Να ελευθερωθούμε μόνοι μας).

Πιο τρανό και χαρακτηριστικό παράδειγμα όμως είναι η Εθνική Αντίσταση. Ουσιαστικά κατάφεραν οι συγγραφείς να την αφήσουν έξω σχεδόν απ' όλα τα βιβλία. Την κάλυψαν με κάποιο κείμενο της Ιωάννας Τσάτσου (Β' Γυμν. 82), όπου ο μελλοθάνατος αγωνιστής παραγγέλλει στο παιδί του: "Θέλω να προσεύχεσαι για μένα παιδί μου . . . να αγαπάς την

πατρίδα σου και να είσαι καλός χριστιανός" (πολύ αστικά και τα χρήματα και οι προσευχές)" και με κάποιο κείμενο του Μπεράτη (Α' Γυμν. 70) που στην κατοχή σ' όλη τη Στερεά δε βρήκε πουθενά αντίσταση και τη βρήκε τελικά στην Ήπειρο που έπεφτε το "μάννα τ' ουρανού", οι εγγλέζικες λίρες (στον αστικό κόσμο υψηλά ιδανικά και χρυσάφι είναι αδιαχώριστα).

Περιέχουν βέβαια τα βιβλία και κείμενα αντιστασιακά, που όμως έχουν γενικό περιεχόμενο, δεν αναφέρονται στη συγκεκριμένη αντίσταση του ελληνικού λαού που την έκαναν κάποιες συγκεκριμένες δυνάμεις. Βέβαια για τα βιβλία που έγραφαν παλαιότερα υπήρχε κάποια δικαιολογία: το πολιτικό σκηνικό. Αλλά και τώρα που το σκηνικό άλλαξε και η Εθνική Αντίσταση αναγνωρίστηκε δεν άλλαξε τίποτα. Απόδειξη ~~η~~ τύχη του αποσπάσματος του Γληνού που πρότεινε το Τμήμα να συμπεριληφθεί στο βιβλίο της Β' τάξης Λυκείου. Ήταν ανώδυνο, ήταν αγωνιστικό, ήταν πατριωτικό. Και όμως τελικά δεν μπήκε.

Ήταν μια ευκαιρία ναβάλουν κάποια κείμενα για την αντίσταση του λαού στην περίοδο της Κατοχής σ' αυτό το τελευταίο βιβλίο. Περιέλαβαν βέβαια αντιστασιακά κείμενα ποιό σημαντικά (όπως του Εγγονόπουλου Ο Μπολιβάρ κ.ά.) καθώς και δυο κείμενα για τους διωγμούς των αγωνιστών της αντίστασης (του Φραγκιά και του Κουμουνδουρέα), όμως κανένα κείμενο δεν αναφέρεται στη συγκεκριμένη ελληνική αντίσταση στον κατακτητή κατά την περίοδο 1941-43).

Υπάρχει όμως κάτι με το οποίο μπορεί να αντισταθμίζεται αυτή η παράλειψη και να βεβαιώνονται και τα δημοκρατικά φρονήματα των συγγραφέων. Είναι η δικτατορία του 67. Επανέρχονται λοιπόν σ' αυτή οι συγγραφείς κάθε τόσο. Πέντε κείμενα για τη δικτατορία μέτρησα σ' αυτό το βιβλίο (Αναγνωστάκη Θεο/κη, μέρες του 1969 μ.Χ., Ρίτσου Αυτόπτης μάρτυρας, Δάλλα Σαν ιπποπόταμος, Χάκη, Το φαράκι της γυάλας, Ρούφου. Οι περιφρονητές του πλήθους), κανένα για την Εθνική Αντίσταση (εννών τη συγκεκριμένη ελληνική αντίσταση).

Και παρά το γεγονός ότι στη συλλογή υπάρχουν πολλά και αξιόλογα κείμενα, ιδίως δοκίμια, και παρά το ότι υπάρχουν ακόμα και κείμενα αμφισβήτησης, εντούτοις με άλλα κείμενα περνάει η ίδια ιδεολογία που περνάει και στα προηγούμενα βιβλία.

Και είναι αποπλεγματικότερα αυτά τα κείμενα στον ιδεολογικό διαποτισμό των νέων, γιατί ανήκουν σε συγγραφείς του "προοδευτικού" χώρου ώστε ό,τι υποστηρίζεται απ' αυτούς να γίνεται αποδεκτό χωρίς αντίσταση. Να αναφέρω ως παράδειγμα το δοκίμιο για την ελευθερία του πιο αναγνωρισμένου ως "προοδευτικού" ανθρώπου στη μεταπολεμική εποχή, του Παπανούτσου. Μιλάει για τις διάφορες μορφές ελευθερίας: την ψυχολογική, την ηθική, τη νομική, την πολιτική, συμπτωματικά μόνο αναφέρεται στην "κοινωνική ελευθερία" δεν αναπτύσσει καθόλου ότι η κοινωνική ελευθερία είναι ταξική ελευθερία. ότι δηλαδή το άτομο είναι ελεύθερο στο βαθμό που είναι ελεύθερη η κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει, ότι, όπως λέει ο Γληνός, "τα άτομα έχουνε τη λευτεριά ή τη σκλαβιά της ομάδας τους"· βρίσκει ότι ο άνθρωπος είναι τόσο πιο ελεύθερος όσο πιο απλά και λιτά ζει (αυτό ακριβώς ζητάει η άρχουσα τάξη από τις μάζες σ' όλους τους καιρούς)· και θεωρεί προϋπόθεση για τις άλλες μορφές ελευθερίας και ανώτερη απ' όλες την πολιτική ελευθερία, που όμως, παρά τη μεγάλη της αξία, μόνη της, χωρίς την οικονομική ελευθερία καταντάει απλή παρηγοριά. Τι ελευθερία μπορεί να έχει ο πολίτης που μιλάει ελεύθερα και ψηφίζει αλλά είναι άνεργος, νηστικός και εξασθλωμένος;

Ο Παπανούτσος λοιπόν βλέπει το θέμα ελευθερία από αστική σκοπιά, μέσα σ' αυτά τα όρια το αναπτύσσει κι αυτή την αστική αντίληψη για την ελευθερία μεταδίδει. Το θέμα δεν αντικρίζεται σχεδόν καθόλου από οικονομική - κοινωνική άποψη. Επομένως παρέχεται λειψή εικόνα για το πρόβλημα.

Αξιολογώ το είναι ότι και οι συγγραφείς φαίνεται πως πιστεύουν ότι το άτομο, ακόμα κι όταν είναι οικονομικά εξαρτημένο και ζει στην ανέχεια, μπορεί να είναι ελεύθερο. Το θεωρούν μάλιστα τόσο σπουδαίο, ώστε βάζουν στους μαθητές και γραπτή εργασία για να το τονίσουν. "Νομίζετε" γράφουν, "πώς ένα άτομο οικονομικά εξαρτημένο μπορεί να είναι ηθικά ελεύθερο;". Βάζουν βέβαια ως ασφαλιστική δικλείδα τη λέξη "ηθικά ελεύθερο". Η ηθική για την αστική τάξη - συχνά υποκριτική και φεύτικη - είναι η κεφαλή της Μέδουσας που την επισείει στις μάζες για να τις "απολιθώνει".

Και σ' αυτό το βιβλίο υπάρχουν κείμενα εξαιρετικά δύσκολα (του Σολωμού, του Σεφέρη του Ελύτη κ.ά.) χωρίς επαρκή διευκρινιστικά σχόλια.

Ακούστηκε από κριτή ότι κατέφυγε σε μελέτη άλλου διανοητή για να κατανοήσει το ποίημα "Πόρφυρας" του Σολωμού. Και ο κ. Τομπαΐδης είπε ότι το ίδιο ποίημα "αμφιβάλλει αν θα μπορέσει να το διδάξει κανένας καθηγητής". Και σε κείμενα που τα παιδιά δεν μπορούν να κατανοήσουν υπάρχουν και ερωτήσεις πολύ δύσκολες (π.χ. σελ. 29 ερωτ. 2, σελ. 33 ερωτ. 2 και 3, σελ. 52, ερωτ. 2, οι ερωτήσεις στη σελ. 67κ.τ.λ.). Υπάρχουν και κείμενα με αμφισβητήσιμη παιδευτικότητα, όπως το απόσπασμα από το Γιούγκερμαν του Καραγάτση και πιο πολύ το απόσπασμα στον Ιππόδρομο του Αλ. Κοντζιά. Υπάρχει κι ένας άλλος Κοτζιάς, ο Κώστας Κοτζιάς, που σάπισε στις φυλακές και τα ξερονήσια κι έγραφε μυθιστορήματα αξιόλογα με μεγάλη ανταπόκριση στο κοινό. Το Τμήμα πρότεινε να μπει στο αναγνωστικό της Β' Λυκείου ένα απόσπασμά του που μιλούσε για τις άθλιες συνθήκες εργασίας των μεταλλωρύχων, αλλά δεν μπήκε. Οι συγγραφείς προτίμησαν το κείμενο του Αλ. Κοτζιά που έχει ως θέμα το τζόγο του ιππόδρουμου και πρόσωπα που εκφράζονται με λέξεις σαν τις ακόλουθες: μάπας, μπαγάσας, μπούφος, ρουφιάνος, φονιάς, μωρή, άι στο διάβολο. Περιέχει η συλλογή και κείμενα με νοσηρή απαισιοδοξία και μηδενικά, όπως του Καρυωτάκη. Ας κοιτάξουν οι συγγραφείς και κάποιες ερωτήσεις τους στη διατύπωση και την ορθότητά τους, όπως την ερωτ. 2 στη σελ. 214, όπου φαίνεται ότι στη μέση εκπαίδευση μπορούν να εισαχθούν γραφομηχανές (αφού αποκλείονται μόνο από το δημοτικό), την ερώτηση 3 στη σελ. 25 όπου γίνεται λόγος ακαθόριστα για "αρχαία φιλοσοφική θεωρία ...". Ας κοιτάξουν και μια διατύπωσή τους στη σελ. 23, στιχ. 13 όπου αναγράφεται ότι ο ήλιος κινείται.

Από τις πιο σημαντικές αδυναμίες του βιβλίου (όπως και των προηγούμενων) είναι ότι βαρύνεται από ένα αριστοκρατικό και ιδεαλιστικό πνεύμα (το παρατήρησε και ο κ. Κακριδής)* ότι στις εισαγωγές δε φαίνονται τα οικονομικά αίτια στη δημιουργία των καλλιτεχνικών ρευμάτων* ότι λείπει ο λαός στη συλλογική κοινωνική και αγωνιστική του δράση. Και ενώ οι συγγραφείς παραθέτουν ανά 2 κείμενα για την ελευθερία (του Παπανούτσου και του Χουρμούζιου), για την παράδοση (του Θεοτοκά και του Σβορώνου), για την τέχνη (του Καρούζου και του Ξενόπουλου), για την γυναίκα (της Ρίντ και της Πχασσαρά), δεν παραθέτουν κανένα για την ειρήνη, το πρώτο πρόβλημα για το σημερινό άνθρωπο, την αδελφοσύνη των

ανθρώπων και τη διεθνή συνεργασία. Όλα αυτά τα θεωρούν ασήμαντα οι συγγραφείς;

Σημειώνω ακόμα ότι ορισμένοι συγγραφείς εκπροσωπούνται με κείμενα που είναι δεύτερα σε σημασία και δεν έχουν να προσφέρουν τέτοια σημαντικά μηνύματα στο σημερινό άνθρωπο. Παράδειγμα ο Παλαμάς που εκπροσωπείται από ορισμένα απαισιόδοξα σονέτα από τις Πατρίδες". Λείπει ο Παλαμάς οραματιστής και μαχητής. Παράδειγμα ο Βάρναλης που και σ' αυτή τη συλλογή, ενώ για άλλους διαθέτονται πολλές σελίδες, αυτός εκπροσωπείται με ένα ολιγόστιχο ποίημα με θέμα του ένα μπεκρή (το γνωστό "Πάλι μεθυσμένος είσαι"). Αυτός είναι ο Βάρναλης; Το είπαμε. Οι συγγραφείς προσφέρουν ότι δεν ενοχλεί, ότι βολεύει την κυρίαρχη τάξη και τους ίδιους.

Και μια που μιλήσαμε για το Βάρναλη να σημειώσουμε τη μεταχείρισή του σε σύγκριση με δυο αστούς διανοούμενους, το Σεφέρη και τον Ελύτη, που από κανέναν δεν είναι κατώτερος. Τον κράτησαν οι συγγραφείς ως τη Γ' Γυμνασίου έξω από τα σχολικά βιβλία. Στη Γ' Γυμνασίου τον έδεσαν μ' ένα ποιήμα του που δεν τον αντιπροσωπεύει, που θα μπορούσε να το γράφει και ο Δροσίνης ή κάποιος άλλος όμοιός του. Στη Β' Λυκείου τον έδεσαν με δυο κείμενα. Το ένα είναι "Οι πόνοι της Παναγιάς", θρησκευτικό είναι, ανώδυνο είναι. Το άλλο είναι "Οι μοιραίοι" καλό, αλλά όχι από τα καλύτερα του ποιητή. Σ' αυτό το τελευταίο τους βιβλίο του δίνουν μ' ένα ποιήμα του δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας, όπως είπαμε. Τον Σεφέρη όμως παραθέτουν 13 κείμενα (Α' Γυμν. 1. Β' Γυμν. 2, Γ' Γυμν. 4, Α' Λυκ. 3 και Γ' Λυκ. 3) και του Ελύτη 14 (Α' Γυμν. 4, Β' Γυμν. 2, Γ' Γυμν. 3, Α' Λυκ. 3, Β. Λυκ. 2). Και έχει γράψει ο Βάρναλης και κριτικές μελέτες περισπούδαστες και δοκίμια και μια μοναδική μελέτη για το Βολωμό (τίτλος της "Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική"). Όλα όμως αυτά οι συγγραφείς τα αγνοούν. Δείγμα κι αυτό μιας μεροληψίας που υπαγορεύεται από την ίδια την ανάγκη: να γίνουν αποδεκτοί αυτοί και τα βιβλία τους από την "καθεστηκυία τάξη".

Δε χρειάζεται να επεκταθώ. Έχει αυτό το βιβλίο αρετές, περισσότερες, ίσως, από τα προηγούμενα. Όμως φέρει κι αυτό τις σοβαρές αδυναμίες που προανέφερα. Και αυτές οι αδυναμίες είναι που βαρύνουν στην κρίση μου. Γιατί είναι αδικαιολόγητες. Και ορισμένες είναι απαράδεκτες.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Πράξη 40/83

Σήμερα, 3-5-83 ημέρα Τρίτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ.Σακκάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ.Βώρος, Ν.Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ.Τομπατζής, Σύμβουλοι Β. Κ.Συριόπουλος, Ι.Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β.Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν.Βαρουχάκης, Α.Αδαμόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

Θέματα Ημερήσιας Διατάξεως

- ΘΕΜΑ 1ο - Κρίση του βιβλίου των Ν.Ε. Γ' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομπατζής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ανατύπωση βιβλίου "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές, Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αναψηλάφηση της κρίσης του βιβλίου κ. Μπαχαράκη "Θεμέλιο στη έκθεση ιδεών". Εισηγητές Φ. Κακριδής, Β. Θεοδωρακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Γνωμάτευση για το Π.Δ. τα σχετικά με την ίδρυση Ημερησίων Λυκείων και Γυμνασίων και τη σύσταση θέσεων Λυκειάρχων και Γυμνασιάρχων-Διευθυντών. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανάθεση συγγραφής βιβλίου Κοινωνιολογίας Δέσμης (Υπουργ. Απόφ. Φ.211.12/16/Γ2/1028). Εισηγητής Φ. Κακριδής.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο : Κρίση του βιβλίου των ΝΕ Γ' Λυκείου.

Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει:

"Ανακοινώνω στο Τμήμα την απάντηση της Ομάδας Εργασίας ΝΕ στις παρατηρήσεις της προηγούμενης συνεδρίασης. Ύστερα από την απάντηση αυτή εισηγούμαι να κριθεί το βιβλίο κατάλληλο για διδασκτικό βιβλίο της Γ' Λυκείου!"

Η ομάδα εργασίας για τη σύνταξη του βιβλίου "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" Γ' Λυκείου, αφού έλαβε υπόψη της τις υποδείξεις της Επιτροπής Κρίσεως του βιβλίου και των Συμβούλων του ΚΕΜΕ αποφάσισε να επιφέρει τις ακόλουθες μεταβολές στο βιβλίο:

Α. Αφαιρεί τα Κείμενα:

- 1) Καβάφη: Φωνές
- 2) Παλαμά: Το 11ο σονέτο από τις Πατρίδες
- 3) Κ. Πλασσará: Γυναίκα και δημιουργία
- 4) Έκο : Η αθλητική φλυαρία.

Β. Προσθέτει τα Κείμενα

- 1) Βάρναλη: το πέρασμά σου
- 2) Ελύτη: Ο ύπνος των γενναίων (από το έξι και μια τύψεις για τον ουρανό).
- 3) Ρίτσου: Ειρήνη
- 4) Βρεττάκου: Ειρήνη
- 5) Π. Νερούντα: Οι λυτρωτές (από το Κάντο Χενεράλ).
- 6) Προλογικό σημείωμα σχετικό με τη δομή και τη χρήση του βιβλίου.

Γ. Προσθέτει σχόλια στα κείμενα σύμφωνα με τις υποδείξεις και ορισμένα ερμηνεύματα επιφέρει επίσης τις εκφραστικές και ορθογραφικές διορθώσεις.

Λόγω του περιορισμένου χρόνου δεν ήταν δυνατό να γίνουν περισσότερες αλλαγές, πράγμα που μπορεί να γίνει σε μια μελλοντική ανάπτυξη.

Πάντως αναζητούμε κατάλληλα δοκίμια για γυναικεία θέματα και για τον αθλητισμό.

Προστίθεται κείμενο της Αλ. Ριωτοπούλου - Μαραγκοπούλου.

Διευκρινίζεται ότι ένα σχεδόν ολοκληρωμένο αντίτυπο του βιβλίου θα κατατεθεί αύριο Τετάρτη για να προωθηθεί στο τυπογραφείο.

Το Τμήμα εγκρίνει, με τη μειοψηφία του κ. Σακκά, το βιβλίο, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας των συγγραφέων κ.κ. Ν. Γρηγοριάδη, Δ. Καρβέλη κ.λ.π. να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για εκτύπωση.

Θ έ μ α 2ο : Ανατύπωση βιβλίου Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές
Γ' Λυκείου.

Ο κ. Βώρος λέγει:

"Το βιβλίο αυτό των Γ. Γιαννόπουλου, Ξένης Οικονομοπούλου, Θ. Κατσουλάκου, εγκρίθηκε από το Τμήμα ως αξιοποιήσιμο για το μέλλον, σε ειδική συνεδρίαση τα μέσα του Γενάρη του 1983.

Αμέσως οι συγγραφείς ενημερώθηκαν και αξιοποίησαν τις παρατηρήσεις του Τμήματος. Έτσι τυπώθηκε τούτο το βιβλίο.

Οι συγγραφείς το ξανακτύπησαν και επέφεραν μερικές διορθώσεις και μία πιο ουσιαστική αναδιατύπωση στη σελ. 75 (όπου έχει επισυναφθεί χειρόγραφο σημείωμα της κ. Ε. Οικονομοπούλου).

Με αυτές τις διορθώσεις προτείνω να ανατυπωθεί το βιβλίο για το σχολικό έτος 1983-84, για τους μαθητές δέσμης γ' και δέσμης δ' της Γ' Λυκείου.

Ο κ. Σκορδίλης λέει ότι κατά τις πληροφορίες του το βιβλίο θεωρήθηκε δύσκολο στη σχολική πράξη. Ο κ. Βώρος απαντά ότι το αντικείμενο είναι από τη φύση του δύσκολο και οι καθηγητές φέτο δεν είχαν την ευκαιρία να το μελετήσουν σε βάθος πριν το διδάξουν. Το δεύτερο μέρος, που δε διδάχτηκε φέτος, είναι πιο εύκολο, και ίσως δώσουμε εντολή του χρόνου να διδαχτεί πρώτο. Ο κ. Παπαδόπουλος αναφέρεται ενδεικτικά σε ορισμένα σημεία του βιβλίου και καταλήγει ότι, παρ' όλα τα θετικά στοιχεία που περιέχει, το βιβλίο μένει προβληματικό. Ο κ. Σακκάς προτείνει να μπου-
νε πλαγιότιτλοι, για να διευκολυνθεί η κατανόηση του πραγματικά δύσκο-
λου βιβλίου. Ο.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

1. Ειλικρινά, δεν είναι καθόλου, μα καθόλου ευχάριστο το ότι οι φό-
βοι που είχε διατυπώσει η πλειοψηφία του Τμήματος για την εσπευσμένη
έκδοση και διανομή στους μαθητές της Γ' Λυκείου σχ. έτους 1982-83 του
διδασκτικού εγχειριδίου "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές" επαληθεύθη-
καν, και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι υπολογίζαμε, εφόσον:

- α) Το "κόστος" του βιβλίου δεν ισοφαρίστηκε από τις υπηρεσίες που πρόσφερε αυτό στους μαθητές. Ελάχιστα κεφάλαιά του διδάχτηκαν και μάλιστα με άνισο τρόπο σε διάφορα Λύκεια.
- β) Καθώς διδάχτηκαν τις δυσκολότερες μόνο σελίδες του, οι πρώτες εντυπώσεις κάθε άλλο παρά θετικές για διδάσκοντες και διδασκόμενους ήταν, όπως τόνισαν οι συνάδελφοι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Σακκάς και Ι. Σκορδίλης.
- γ) Η "αξιοποίηση", όπως λέει ο κ. Βώρος, των ουσιαστικών παρατηρήσεών μας δεν ελέγχθηκε από το αρμόδιο όργανο, και έτσι, όπως θα φανεί αμέσως παρακάτω, το βιβλίο εξακολουθεί να εμφανίζει σημαντικές ατέλειες.

2.- Η βιβλιογραφία που παραθέτουν οι συγγραφείς, σε βιβλίο που απευθύνεται σε μαθητές, είναι δείγμα ερασιτεχνισμού. Τα σχολικά μας βιβλία δεν έχουν βιβλιογραφία, γι' αυτό, αν έπρεπε να εγκαινιαστεί με το βιβλίο αυτό η βιβλιογραφική ενημέρωση, έπρεπε να είναι υποδειγματική. Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει, εφόσον:

- α) Οποιαδήποτε αναζήτηση "ενιαίας γραμμής" στις τρεις περιπτώσεις που παρατίθεται βιβλιογραφία (α) σελ. 73-74, β) σελ. 116-117 και γ) σελ. 138) αποβαίνει μάταιη π.χ. στην πρώτη περίπτωση, και μάλιστα ύστερα από σημείωση του συγγραφέα δεν αναφέρεται ξενόγλωσση βιβλιογραφία, στη β' αυτή εμφανίζεται, στη γ' κυριαρχεί.
- β) Παρατίθενται χωρίς διάκριση έργα με σημαντική έκταση δίπλα σε λιγοσέλιδα άρθρα περιοδικών.
- γ) Με όλη την καλή θέληση, δεν μπορούν να εξηγηθούν παραλείψεις σημαντικών έργων, σχετικών με το θέμα και αναφορές εργασιών πολύ μικρής αξίας.
- δ) Παρά την περιορισμένη έκτασή της, οι επαναλήψεις δεν είναι καθόλου σπάνιες π.χ. τα βιβλία: Ν.Η. WALSH, Εισαγωγή στη φιλοσοφία της Ιστορίας (μετάφραση Φ.Κ. Βώρου) και ENCYCLOPÉDIE DE LA PHILOSOPHIE, Ιστορία και οι μέθοδοί της, τ.Α' (μετάφρ. Στεφανάκη) αναφέρονται και στην α' και στη β' βιβλιογραφία. Μάλιστα το τελευταίο, στη β' βιβλιογραφία, αναφέρεται δύο φορές (σελ. 116 και 117).

ε) Και στις δύο αυτές βιβλιογραφίες (α' και β') δεν φαίνεται τι καθορίζει τη σειρά της παράθεσης, γιατί δεν ακολουθείται ούτε αλφαβητική ούτε χρονολογική (έτος δημοσίευσης) κατάταξη.

Ύστερα απ'όλα αυτά, παρακαλώ τον κ. Πρόεδρο να θέσει σε ψηφοφορία το ερώτημα: Να φύγει (όπως είναι η άποψή μου) ή να παραμείνει μια τέτοια (ούτε χρηστική, ούτε πάντα προσιτή, ούτε δεοντολογικά ικανοποιητική) βιβλιογραφία.

3.- Ακόμα ένα ερώτημα: με ποιό τρόπο η πολύχρωμη εικόνα του εξωφύλλου εξυπηρετεί το βιβλίο; Οι ίδιοι συνάδελφοι που πρωτοστάτησαν στην εισαγωγή του βιβλίου της Αικ. Χριστοφίλοπούλου στη σχολική πράξη με εντυπωσιακές εκφράσεις (ότι για πρώτη φορά ένα βιβλίο με τέτοιο περιεχόμενο μπαίνει στα σχολεία....) συνηγόρησαν για τη βιαστική εκτύπωσή του για το έτος 1982-3. Επειδή όμως ήταν και οι πρώτοι που έριξαν το λίθο του αναθέματος για το βιβλίο εκείνο και, υποστηρίζοντας ότι με κανένα τρόπο δεν θα αγαπηθεί από τους μαθητές, το κατάργησαν, φοβούμει μήπως προσεχώς αναγκαστούν από τα αποτελέσματα της σχολικής πράξης να ανακρούσουν ηρύμνα και για το νέο βιβλίο.

4.- Όμως επειδή: α) το βιβλίο βελτιώθηκε, σε σχέση με τα δοκίμια που μας είχαν παρουσιάσει οι συγγραφείς, β) τα παιδιά της Γ' τάξης του σχ. έτους 1983-4 δεν ~~αλλά~~ διδάχτηκαν, όπως συνέβη με εκείνη του σχ. έτους 1982-3, την ίδια ύλη από άλλο βιβλίο, γ) οι καθηγητές μας θα είναι καλύτερα προετοιμασμένοι, αφού πριν από την έναρξη του σχ. έτους θα έχουν γνωρίσει το βιβλίο, δεν παίρνω στάση αρνητική και θα δώσω ψήφο θετική για την επανέκδοση του βιβλίου, με την ευχή να προσεχθούν τα όσα ~~απαι~~ σημείωσα από τους συγγραφείς, αφού μόνο καλό θα κάνουν στην, ανεξάρτητα από το τελικό αποτέλεσμα, αγχώδη και επίμοχθη προσπάθειά τους.

./.

Ύστερα από τους κ.κ. Παπαδόπουλο, Σπυρόπουλο και Σκορδίλη ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Για να βοηθήσουμε το νέο βιβλίο κατά το νέο σχολ. έτος 1983-84 μπορούμε να περιλάβουμε και κάτι για τη διδασκαλία του αντικειμένου αυτούς.

2.- Για τη βιβλιογραφία:

α) Είναι χρήσιμη για την ίδια τη δομή του κειμένου.

β) Είναι η βιβλιογραφία που αληθινά χρησιμοποίησαν οι συγγραφείς.

γ) Είναι χρήσιμοι και για δύο ακόμη λόγους:

ότι πληροφορεί τους αποδέκτες για μερικά προσιτά γι' αυτούς και διαφωτιστικά βιβλία

ότι πληροφορεί το μαθητή για το επιστημονικό χρέος που έχει όποιος γράφει πρώτα να διαβάζει.

3.- Μεθοδολογία των επιστημών είναι αναγκαία και:

α) Άλλες επιστήμες προτάσσουν κάποια στοιχεία (π.χ. η Φυσική, Ψυχολογία κλπ.)

β) Οι κοινωνικές επιστήμες δεν είχαν ως τώρα προβλέψει και μεθοδολογική ενημέρωση· είναι τούτο λόγος για να κλείνουμε τα μάτια σε μια σκοπιμότητα και μια ανάγκη;

4.- Συμφωνώ με τον κ. Σκορδίλη για μια αναφορά στον Αθητισμό. Τον βεβαιώνω ότι αμέσως θα το μεθοδεύσω.

5.- Η Ιστορία και η Κοινωνιολογία ως επιστήμες γειτνιάζουν· η Ιστορία προσφέρει υλικό στην Κοινωνιολογία και αυτή υπηρετεί με την κοινωνιολογική ανάλυση την ιστορική εργασία.

Ο Πρόεδρος θυμίζει στο Τμήμα ότι το βιβλίο αυτό δεν είχε κριθεί κατάλληλο για άμεση προώθηση στα σχολεία και ότι είχε οριστεί επιτροπή για την αναθεώρησή του προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στην επόμενη σχολική χρονιά. Με τα νέα τώρα δεδομένα και τη συζήτηση που προηγήθηκε παρακαλεί το Τμήμα να αποφανθεί με ψηφοφορία αν εγκρίνεται ή όχι η ανατύπωση με τις διορθώσεις που έγιναν κιόλας πριν από την πρώτη εκτύπωση οι συγγραφείς είχαν λάβει υπόψη τους τις παρατηρήσεις που είχαν ακουστεί στο Τμήμα.

Σκορδύλης	NAI
Συριόπουλος	OXI
Τομπαΐδης	NAI
Παπασημακόπουλος	NAI
Αδαμόπουλος	-
Παπαδόπουλος	OXI όπως είναι
Βώρος	NAI
Βαρουχάκης	-
Σπυρόπουλος	NAI
Σακκάς	NAI
Κακριδής	OXI

Η ανατύπωση εγκρίνεται με ψήφους 6:3. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος ερωτά αν γίνεται αποδεκτή η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου να απομακρυνθεί από το βιβλίο η βιβλιογραφία.

Σκορδύλης	NAI	στη	πρόταση
Συριόπουλος	OXI	"	"
Τομπαΐδης	OXI	"	"
Παπασημακόπουλος	OXI	"	"
Παπαδόπουλος	OXI	"	"
Βώρος	OXI	"	"
Σπυρόπουλος	NAI	"	"
Σακκάς	NAI	"	"
Κακριδής	NAI	"	"

Η πρόταση απορρίπτεται με ψήφους 5:4.

Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κ. Σακκάς.

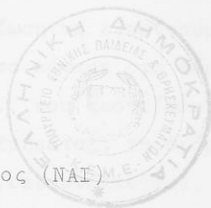
ΘΕΜΑ 3ο

Ο Πρόεδρος λέγει: "Ο συνδελφός κ. Σακκάς μου έδωσε ένα υπόμνημα (το καταθέτω στα παραστατικά της συνεδρίας) ζητώντας την αναψηλάφηση της απόφασής μας για το "Θεμέλιο στην έκθεση ιδεών". Κάτι τέτοιο είναι δυνατό μόνο αν υπάρξουν νέα στοιχεία. Έτσι άλλωστε το Τμήμα άλλαξε παλαιότερη απορριπτική του απόφαση θεωρώντας νέο στοιχείο την έμφαση που το νέο Α.Π. των Ν.Ε. στη Γ' Λυκείου δίνει στη δοκιμιογραφία. Το Υπόμνημα του κ. Σακκά περιέχει ένα νέο στοιχείο. Αναιρείται αυτό που προφορικά μας είπε (υπογραμμίζοντας ότι δεν μπόρεσε να το ελέγξει) ο Εισηγητής κ. Θεοδωρακόπουλος ότι δηλαδή η νέα έκδοση του βιβλίου περιέχει κείμενα που δεν συμπεριλαμβάνονται στην πρώτη. Το νέο αυτό στοιχείο δικαιολογεί επανάληψη της κρίσης.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος επανελαμβάνει περιληπτικά την προγενέστερη εισήγησή του και δηλώνει ότι, όπως και ο ίδιος επιβεβαίωσε στο μεταξύ, το βιβλίο δεν περιέχει καινούργια κείμενα.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΝΑΙ στην εισήγηση του κ. Θεοδωρακόπουλου
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	Δέχομαι την απόφαση του Τμήματος (ΝΑΙ)
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Κακφιδής	ΝΑΙ

Ομόφωνα το Τμήμα εμμένει στην προγενέστερη πρόσφατη απόφασή του (34/83).

Προτάσσεται το 5ο θέμα.

Ο Πρόεδρος λέγει: "Σας θυμίζω ότι στη συνεδρία 68/82 το Τμήμα είχε εγκρίνει - με κάθε επιστημονική επιφύλαξη - το Α.Π. της Κοινωνιολογίας που είχε προτείνει ο κ. Βώρος. Όταν στη συνεδρία μας 4/14-1-83 έγινε η πρόταση να ανατεθεί η συγγραφή του σχετικού βιβλίου στον κ. Φίλια και στους συνεργάτες του, το Τμήμα συμφώνησε "καταρχήν", γιατί η πρόταση δεν περιείχε όλα τα στοιχεία που χρειαζόταν για μια κανονική ανάθεση, και ανάθεσε στον κ. Φ. Βώρο την παραπέρα επεξεργασία της πρότασης, ώσπου να ωριμάσει για οριστική έγκριση. Αυτό δεν έγινε ως τώρα· όμως το θέμα προχώρησε."

Η Υπουργική απόφαση Φ.211.12/16/Γ2/1028/21.4.83 που μας κοινοποιήθηκε παραπέμπει, για το Α.Π., στην πράξη μας 68/82, που άλλωστε είναι και η μόνη που μνημονεύεται στο σκεπτικό της απόφασης.

Στο μεταξύ πληροφορούμαι ότι το Α.Π. που ακολουθεί η Ομάδα Φίλια στη συγγραφή της είναι διαφορετικό από αυτό που είχαμε εγκρίνει. Βέβαια (α) στην πρόταση Βώρου γινόταν λόγος για κάποια ελευθερία των μελλοντικών συγγραφέων για αναδόμηση των κεφαλαίων κλπ. (β) το Τμήμα ευνοεί και γενικότερα φέτο τη σύμπραξη των συγγραφέων στη διαμόρφωση των Α.Π. - όμως αυτό δε μας απαλλάσσει από την υποχρέωση να εγκρίνουμε πριν από την επίσημη ανάθεση το οριστικό Α.Π., όπως το κάναμε στο θέμα της Αγωγής του Πολίτη. Έτσι υποβάλλω σήμερα το Α.Π. που προτείνουν οι συγγραφείς και θα ζητήσω, μετά την έγκριση του Τμήματος, τη διόρθωση τη Υπουργικής απόφαση. Το Α.Π. είναι το ακόλουθο (επισυνάπτεται).

Ο κ. Συριόπουλος προτείνει το Α.Π. που υποβάλλει η Ο.Ε. να το παραπέμφουμε στην Ο.Ε.-Κοινωνιολογίας για να το δει και να γνωματέψει σχετικά προσθέτοντας το στόχο του μαθήματος και δίνοντας στο κείμενο τη μορφή Α.Π.

Σκορδύλης ΝΑΙ

Συριόπουλος ΝΑΙ

Τομπαΐδης ΟΧΙ

Παπασημακόπουλος ΟΧΙ

Παπαδόπουλος ΟΧΙ

Βώρος ΟΧΙ

Σπυριόπουλος ΟΧΙ

Σακκάς ΟΧΙ

Κακριδής ΝΑΙ

Με ψήφους 6:3 απορρίπτεται η πρόταση του κ. Συριόπουλου.

Εισάγεται σε ψηφοφορία το σχέδιο Α.Π.

Σκορδύλης ΟΧΙ

Συριόπουλος ΟΧΙ

Τομπαΐδης ΝΑΙ

Παπασημακόπουλος ΝΑΙ

Παπαδόπουλος ΝΑΙ με ορισμένες επιφυλάξεις στα κεφ. 5,7,8,9

Βώρος ΝΑΙ

Σπυριόπουλος ΝΑΙ

Σακκάς ΝΑΙ

Κακριδής ΝΑΙ

Το σχέδιο Α.Π. εγκρίνεται με ψήφους 7:2.

Στο σημείο αυτό ώρα 1.10' το Τμήμα διακόπτει τη συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 41/1983
=====

Σήμερα, 4 Μαΐου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρδούπος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Α. Αδαμόπουλος, Σύμβουλος Β', γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Κρίση βιβλίου Ιστορίας Γ' Λυκείου (συνέχεια). Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης, Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ανατύπωση α' τεύχους Ιστορίας Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Πρόταση για τους βοηθούς στην κρίση του βιβλίου Κοινωνιολογίας (Γ' Λυκείου Δέσμης). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Γνωμάτευση για τα Π.Δ. τα σχετικά με την ίδρυση Ημερησίων Λυκείων και Γυμνασίων και τη σύσταση θέσεων Λυκειάρχων και Γυμνασιάρχων-Διευθυντών. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Και για το τμήμα αυτό του βιβλίου "Ιστορία νεότερη και σύγχρονη" της Γ' Λυκείου ισχύουν όσα παρατήρησα στην προηγούμενη εισήγησή μου: Η τμηματική του παρουσίαση δημιουργεί ορισμένες δυσκολίες: δεν ξέρουμε την έκταση του βιβλίου, δεν ξέρουμε τη διάρθρωση των κεφαλαίων του, δεν ξέρουμε ποια είναι η λειτουργική χρησιμότητα των παραθεμάτων. Αυτό, μαζί με την κακή κατάσταση του χειρογράφου, που στο μεγαλύτερο μέρος του είναι μη αναγνώσιμο, εμποδίζουν τη συνολική, και όχι μόνο αυτή, εκτίμηση του βιβλίου.

Και στο Τμήμα αυτό - που, σημειωτέον, δεν είναι το τελευταίο του βιβλίου - ο ρόλος της Επιτροπής Κρίσης υπήρξε σημαντικός. Κάνει αόθωνες παρατηρήσεις στο κείμενο των συγγραφέων, διαγράφοντας, τροποποιώντας και διορθώνοντας ή και ζητώντας να ξαναγραφεί από την αρχή κάποιο κεφάλαιο (που το ελέγχει και το διορθώνει ξανά) - έτσι που μπορεί κανείς να πει, χωρίς να είναι πολύ υπερβολικός, ότι η Επιτροπή Κρίσης "συν-γράφει" το βιβλίο.

Μερικές διορθώσεις στο κείμενο των συγγραφέων: EDISON (321), ALBRECHT EINSTEIN (323), LUIS PASTEUR (325), ULRICH WILLAMOVITZ, ALEXANDER HUMBOLDT (326), Χέγγελ (καλύτερα: Έγκελς, 329), Κόναν Ντόυλ (να γραφεί και αγγλικά, 348), ρώσο (αλλού: άγγλος (349), Παρόλες (363), κολλήγοι (413), ελληνο-τουρκικός (418), επτανησίων, μ' όλο (438), γερμανού (439).

Ο κ. Βάρος λέγει ότι συμφωνεί με τον κ. Τομπαΐδη εκτός από τη φράση του "η επιτροπή κρίσης συν-γράφει. Η τελευταία υπόδειξη της Επιτροπής Κρίσης και η εξέταση των παρατηρήσεων του κ. Τομπαΐδη θα μεριμνήσω να γίνουν. Το δύσκολο μέρος του έργου είναι η σύνθεση, και αυτό οφείλεται στους συγγραφείς.

Ο κ. Συριόπουλος λέγει: Υπ' όψιν μου ετέθησαν οι πρόξεις της επιτροπής κρίσεως και 172 χειρόγραφοι σελίδες φωτοαντιγράφου ηριθμημένοι από 1-48 και 320-444 καλύπτουσαι δε την περίοδο από του 1833 έως του 1909 της νεωτέρας ελληνικής ιστορίας.

Η εντύπωσίς μου εκ της επισκοπήσεως του χειρογράφου εν αντιπαροβολή προς τας πράξεις κρίσεως της αρμοδίας επιτροπής είναι ότι ενώ τα πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα της ελληνικής ιστορίας εκτίθενται συνοπτικώς "ώστε ο αναγνώστης αδυνατεί να σχηματίσει γνώμην, εάν δεν γνωρίζει καλώς τα σχετικά θέματα" κατά την κρίσιν της επιτροπής (πράξεις 23-2-83 σελ. 7), διατίθενται πόρα πολλές σελίδες δια την πνευματικήν κίνησιν εις την Ερρώπην τον 19ον αιώνα και τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα του νεοσυστάτου ελληνικού κράτους.

Επί πλέον εκ του τεθέντος υπ' όφιν μου χειρογράφου δεν καθίσταται σαφές αν οι συγγραφείς εις την τελικήν μορφήν του βιβλίου έχουν περιλάβει τας παρατηρήσεις της πράξεως της 23-3-1983 της επιτροπής κρίσεως, την αποδοχήν των οποίων η επιτροπή θέτει ως βασικόν όρον διά την έγκρισιν του βιβλίου, ώστε να δύναμαι να εισηγηθώ την έγκρισιν του βιβλίου από το Τμήμα υπό την μορφήν την οποία τίθεται υπ' όφιν του

Επί πλέον δύναμαι να παρατηρήσω ότι, εάν το υπό έκδοσιν βιβλίον ολοκληρούται και το υπό συζήτησιν τεύχος, τούτο υστερεί ως προς το παλαιόν βιβλίον, το οποίον επραγματεύετο την νεώτερη ιστορία μέχρι του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, εφ' όσον πραγματεύεται τα γεγονότα, και νομίζω με κάποιαν ασυμμετρίαν, μόνον μέχρι το έτος 1909. Γενικώς η γνώμη μου είναι ότι ένα διδακτικόν βιβλίον είναι οδύνατον, και νομίζω ουχί σύνομον, να κρίνεται κατά τμήματα, και ταύτα ημιτελή και ουχί εις τελικήν μορφήν, χωρίς δηλαδή το βιβλίον ή το τεύχος τούτου να τίθεται υπ' όφιν του Τμήματος Μέσης του ΚΕΜΕ υπό την μορφήν την οποίαν έλαβε μετά την ενσωμάτωσιν όλων των παρατηρήσεων της Επιτροπής και υπό την οποίαν μορφήν θα αποσταλή εις τον ΟΕΔΒ και το τυπογραφείον, εάν η κρίσις του τμήματος Μέσης πρέπει να είναι ουσιαστική.

Κατόπιν των ανωτέρω νομίζω ότι το τμήμα πρέπει να επιφυλαχθή να εκφέρει γνώμην δια βιβλίον το οποίον δεν ετέθη ολοκληρωμένον έστω και κατά τεύχη υπ' όφιν του. Το Υπουργείον δύναται να εκδώσει και το τεύχος τούτο ως και τα προηγούμενα ουσιαστικώς χωρίς την έγκρισιν του ΚΕΜΕ, εφ' όσον ολοκληρωμένα τα τεύχη του βιβλίου δεν ετέθησαν υπ' όφιν του. Εάν εν πάση περιπτώσει το Τμήμα αποφασίση και πάλιν την έγκρισιν και του τεύχους τούτου προσωπικώς θα μειωφηφίσω δια τας ανωτέρω επιφάσεις μου.

Στη συνέχεια ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

1.- Η βασική διαφοροποίηση των δύο εισηγητών ήταν αν η Επιτροπή έχει συγγράφει ή όχι το βιβλίο μαζί με τους συγγραφείς. Νομίζω ότι τα πράγματα δικαιώνουν τον κ. Τομπαΐδη, εφόσον, πέρα από όσα είπε ο ίδιος, α) Και στα τρία τεύχη που ως σήμερα έχουμε δει, οι συγγραφείς μόνιμα λένε ότι παραδέχονται όλες τις παρατηρήσεις της Επιτροπής. β) Από τα λεγόμενα του κ. Βώρου, κι αυτός συνεργάστηκε σε πολύ σημαντικό βαθμό με τους συγγραφείς, κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Άρα η συμβολή των συγγραφέων στην τελική μορφή του βιβλίου είναι τόσο και τέτοια, που δικαιώνει τον κ. Τομπαΐδη όταν λέει ότι πολλά χρωστούν στην Επιτροπή. Εγώ προσθέτω; και στον κ. Φ. Βώρο.

2.- Αυτά όμως είναι λεπτομέρειες. Εκείνο που έχει τεράστια σημασία και το επισημαίνω, είναι ιδιαίτερα λυπηρό. Από το πέρασμά του από το Τμήμα μας, το μέρος αυτό του βιβλίου, αντίθετα με το ό,τι έγινε με τα δύο προηγούμενα, δεν κερδίζει ουσιαστικά τίποτα. Συνάδελφοι που στο παρελθόν με δεκασέλιδες παρατηρήσεις τους βοηθούσαν τα βιβλία Ιστορίας να βγούν βελτιωμένα, ούτε καν το λόγο ζήτησαν. Απευθύνομαι λοιπόν στον κ. Βώρο και τον παρακαλώ να σκεφθεί πού οδηγούν μεθοδεύσεις και ανοχές σαν αυτές που υποχρεώθηκε το Τμήμα να δεχθεί εδώ και έξι χρόνια. Όλη η φιλοτιμία, όλη η αυταπάρνηση του Τμήματος για την ουσιαστική βοήθεια των βιβλίων που με τη φροντίδα του συγγράφονται, σήμερα έδωσαν τη θέση της στην αβασάνιστη έγκριση της Επιτροπής κρίσεως. Εύχομαι πολύ σύντομα να ξαναγυρίσουμε στη συνηθισμένη τακτική μας (όπως πρόσφατα άλλωστε, την προηγούμενη εβδομάδα, στην περίπτωση του βιβλίου "Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου" έγινε) - για μένα είναι προτιμότερες οι πολυήμερες και πολύωρες και μαμιά φορά σε έντονο τόνο συνεδρίες από τη σημερινή τυπική υποδοχή. Ας θελήσει ο κ. Βώρος να συμβάλει στην αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος του Τμήματος για τη βελτίωση των βιβλίων που με εισήγησή του γράφοντας, το Τμήμα με τη γνωστή του φιλοτιμία θα εκμεταλλευτεί αυτή τη συμβολή του.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Σχετικά με όσα είπε ο κ. Σπυρόπουλος επιθυμώ να προσθέσω συνοπτικά:

α) Δίπλα στο τίποτα που υπογράμμισε ο κ. Σπυρόπουλος υπάρχουν δύο βιβλία που έγιναν δεκτά με πολλή ικανοποίηση από τους μαθητές και το ευρύτερο κοινό όσο μπορώ να γνωρίζω και από προσωπικές επισκέψεις σε σχολεία.

β) Η βοήθεια ~~απ~~ του Τμήματος υπήρξε μεγάλη· δε θα ήθελα να αναφερθώ εγώ σ' αυτή· πάντως για την προσωπική μου συμπαράσταση μπορεί ο κ. Σπυρόπουλος να συζητήσει και με τους συγγραφείς χωρίς την παρουσία μου.

γ) Το θλιβερό κατάντημα του Τμήματος είναι - κατά την εκτίμησή μου - χαρμόσυνο μήνυμα· η πείση του χρόνου οδήγησε και μας και τους συγγραφείς σε διαδικασίες και αποδοχές που ίσως άλλοτε θα αποφεύγαμε, όμως κρίναμε όλοι αναγκαίο να υπηρετήσουμε μια πειστική πραγματικότητα.

Ψηφοφορία στο ερώτημα, αν το Τμήμα κρίνει κατάλληλο ως διδακτικό το μέρος της συγγραφής του βιβλίου "Ιστορία Νεότερη και σύγχρονη" (Γ' Λυκείου - σελ. 320-444 του χειρογράφου) σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής Κρίσης και των Εισηγητών του Τμήματος.

Σκοροδίλης	Συμφωνώ με τους εισηγητές (ΝΑΙ)
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαζίδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	Λευκή
Σακιάς	ΝΑΙ (με επιφυλάξεις για την συνολική έκταση του βιβλίου)
Κακριδής	Λευκή

Η απάντηση του Τμήματος είναι καταφατική με ψήφους $7 + 2 =$

9 : 1.

Στο σημείο αυτό έρχεται ο κ. Α. Αδαμόπουλος.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Βώρος λέγει: Οι σημερινοί μαθητές της Β' Λυκείου έχουν πάρει και πιθανό διδαχτεί το α' τεύχος του βιβλίου: Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη των Β. Σκουλάτου, Σωτ. Κόνδη, Ν. Δημακόπουλου· οι ίδιοι το Σεπτέμβριο του 1983 ως μαθητές της γ' λυκείου πρέπει να πάρουν για να διδαχτούν τη συνέχεια του ίδιου έργου, δηλαδή το σημερινό β' τεύχος του, συμπληρωμένο όμως με τα υπόλοιπα κεφάλαια που πριν από λίγο εγκρίναμε και όσα άλλα προωθηθούν από την Επιτροπή Κρίσης.

Έτσι προτείνεται:

α) Η ανατύπωση για τη Β' Λυκείου του σημερινού Α' τεύχους στο οποίο θα προστεθεί το κεφάλαιο "Τουρκοκρατία" που τώρα αποτελεί μέρος του Β' τεύχους (σελ. 7-86).

β) Η ανατύπωση για τη Γ' Λυκείου (Γενική Παιδεία) του Β' τεύχους όπως είναι με την προσθήκη των υπολοίπων κεφαλαίων (εφόσον εγκριθούν) ως το 1968. Διευκρινίζεται ότι το ως τώρα Α' τεύχος (Γ' Λυκείου) θα χρησιμοποιηθεί τώρα στη Β' Λυκείου και παρακαλούμε να αντιμετωπιστεί η περίπτωση αλλαγής του εξωφύλλου.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την παραπάνω πρόταση, όπως είναι. Ο κ. Βώρος αναλαμβάνει να καταθέσει στη Γραμματεία σύντομα τα σχετικά αντίτυπα με όλες τις απαραίτητες αλλαγές (περιεχόμενα κλπ.).

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει: Είναι καιρός να ορίσουμε ποιους προτείνουμε να μας βοηθήσουν στην κρίση του βιβλίου Κοινωνιολογίας σύμφωνα με το άρθρο Ν.

Προτείνω τους κ.κ.:

Κ. Τσουκαλά, Καθηγ. Κοινων. Π. Θεσσαλονίκης
Α. Παπαχρήστο, Επίτ. Καθηγ. Κοινων. του Δικ. Παν. Αθηνών (Νομική)
Ι. Δημάκη, Επίτ. Καθηγήτρια Κοινωνιολ. Παν. Αθηνών (Νομική)
Σ. Χιωτάκη, Δ.Φ. Κοινωνιολ., αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
Κ. Σταύρου, Φιλόλογος καθηγητής, Α' Λύκειο Ν. Φιλαδελφείας

Ο κ. Βώρος λέγει: Φρονώ ότι το κύριο πρόβλημα που μας απασχολεί δεν είναι επιστημονικό κυρίως αλλά παιδαγωγικό-διδασκτικό κυριότατα.

Επιπλέον, μας ενδιαφέρει πολύ η εξοικονόμηση χρόνου· και είναι ενδεχόμενο οι ακαδημαϊκοί άνθρωποι, που έχω λόγους ιδιαίτερους να τους σέβομαι (λ.χ. ο κ. Τσουκαλάς μας έμαθε να κάνουμε κοινωνιολογική ανάλυση του εκπαιδευτικού έργου), να είναι υπεραπασχολημένοι τώρα (τον Ιούνιο) με τις εξετάσεις τους.

Γι' αυτό προτείνω να προτείνουμε να συγκροτηθεί η Ομάδας Κρίσης από καθηγητές Μ.Ε. που δίδαξαν το μάθημα της Κοινωνιολογίας τούτο το χρόνο και μπορούν να αποφανθούν πόσο βατό είναι το νέο βιβλίο για τους μαθητές της χώρας μας. Προτείνω τους:

Σταύρου Κ. (Ν. Φιλαδέλφεια, Αθήνα)
Δημογέροντα Κ. (Δ/νση Μ.Ε., Τρίπολη)
Μπουκουβίλα Αθαν. (Α' λύκειο Χαριλάου Θεσ/νίκης)
Μουχάγερ Χρ., (Λύκειο Νάουσας)

Ο κ. Παπαδόπουλος προτείνει:

Ε. Αθανασίου, Φιλολ. καθηγ. Γ' Λυκείου Πατρών
Φ. Αρβανίτη, Α' Λύκειο Καλλιθέας

Ψηφοφορία

Τ Ο Πρόεδρος καλεί τα μέλη του Τμήματος να επιλέξουν τέσσερις από τον παραπάνω κατάλογο.

	Τσουκαλάς	Παπαχρήστος	Δημάκης	Χιωτάκης	Σταύρου	Δημογέροντας	Μπουκουβάλας	Μουχάγιορ	Αθανασίου	Αρβανίτη
λως	+		+	+	+					
ουλος	+		+	+	+					
έδης	+		+	+	+					
ημιακόπουλος					+	+			+	+
ιουλος	+		+	+	+					
δπουλος	+		+	+						+
					+	+	+	+		
ουλος	+	+	+		+					+
χάκης	+		+	+	+					
ς	+	+	+		+					
δής	+		+	+	+					
	9	1	9	8	10	1	1	1	1	3

Το Τμήμα αποφασίζει να προτείνει τους κ.κ. Κ. Τσουκαλά, Ι. Δημάκη, Σ. Χιωτάκη και Κ. Σταύρου. Ως αμοιβή των παραπάνω ορίζεται το ποσό των 30.000 δρχ. για τον καθένα.

Για περαιτέρω ενέργειες να υποβληθούν στην Διεύθυνση της Ε.Δ.

Ε. Ζακωβίτης

Ε. Ζακωβίτης

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Η Διεύθυνση Διοικητικών Υποθέσεων Γ.Ε. του Υπουργείου Παιδείας με το έγγραφό της αριθμ. Δ4/480/26-4-83 απέστειλε δυό σχέδια Πρ. Δ/των το ένα για την ίδρυση 36 ημερήσιων Γυμνασίων και τη σύσταση 38 θέσεων Γυμνασιαρχών και το άλλο για την ίδρυση 20 ημερήσιων Λυκείων Γεν. Εκπαίδευσης και τη σύσταση 20 θέσεων λυκειαρχών.

Από τον έλεγχο τον οποίο έκανα στα παραστατικά στοιχεία διαπίστωσα ότι κατά κανονικό τρόπο γίνεται η ίδρυση των νέων γυμνασίων και λυκείων. Για τη σύσταση θέσεων Γυμνασιαρχών παρατηρώ ότι συνιστώνται 38 θέσεις ενώ τα ιδρυόμενα Γυμνάσια είναι 36.

Εισηγούμαι να γίνουν δεκτά τα προεδρικά Δ/τα όπως έχουν.

Το Τμήμα συμφωνεί ομόφωνα με την εισήγηση του κ. Σακκά, όπως είναι.

ΘΕΜΑ 5ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

- 1.- 1592/27-4-83
- 2.- 1464/20-4-83
- 3.- 1557/24-4-83
- 4.- 1574/26-4-83
- 5.- 1555/26-4-83
- 6.- 1642/3-5-83
- 7.- 1645/3-5-83
- 8.- 1624/29-4-83
- 9.- 1630/29-4-83
- 10.- 1625/29-4-83
- 11.- 1627/29-4-83
- 12.- 1647/3-5-83
- 13.- 1673/4-5-83

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξη 42/1983

Σήμερα, 16-5-83 ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομποΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίου, φιλόλογος.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Ω.Π. Γυμνασίου 1983/4. Εισηγήση Φ. Κακριδής (διανεμήθηκε).
2. Γνωμοδότηση για το έγγραφο Ι.Κ.Υ. σχετικά με υποτροφίες που χορηγήθηκαν και προτάσεις για νέες υποτροφίες σύμφωνα με τις ανάγκες της εκπαίδευσης. Εισηγητής: Ν. Παπαδόπουλος.
3. Ανατύπωση Χημείας Α' Λυκείου. Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
4. Έγκριση εξεταστέας ύλης Γενικών εξετάσεων 1983.
Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
5. Σεμινάρια βαθμολογητών (πρόγραμμα). Εισηγητής: Δ. Σακκάς.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 1ο : Ω.Π. Γυμνασίου 1983/4.

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

Εισήγηση για το Πρόγραμμα του Γυμνασίου

Ότι όλα τα μαθήματα θέλουν να αυξήσουν τις ώρες τους, ότι σε μερικά πρέπει να αυξηθούν οι ώρες, ότι το πρόγραμμά μας είναι ανελαστικό (30 ώρες) και ότι από πουθενά δε μπορούμε να κόψουμε χωρίς ουσιαστική ζημία - όλα αυτά είναι πολύ γνωστά στο Τμήμα και δεν θα τα επαναλάβω. Το Τμήμα έχει πάρει μια σειρά από αποφάσεις με MINIMA - MAXIMA στα διάφορα μαθήματα, αποφάσεις ενδεικτικές που δεν λύνουν, δυστυχώς το πρόβλημα. Χρειάζεται μια γενναία τομή, ένας νεωτερισμός που να μας ανακουφίσει. Είχαμε σκεφτεί κάποια στιγμή να ζητήσουμε από το Υπουργείο να περάσουν ορισμένες ώρες, Γυμναστικής ή Καλλιτεχνικών π.χ., έξω από το κανονικό ωράριο των 30 ωρών. Όμως αυτή η λύση σκοντάβει στην επιθυμία των καθηγητών να μην απασχοληθούν π.χ. το Σάββατο ή (και) τα απογεύματα και στην έλλειψη χώρων, όταν τα σχολεία λειτουργούν σε δυο τρεις βάρδιες. Σε μια συζήτηση με τον κ. Σπυρόπουλο διαπιστώσαμε ότι υπάρχει μια άλλη λύση και αυτή την ιδέα θα σας εκθέσω πριν προχωρήσουμε στο καθαυτό Ω Π.

Έχουμε λίγους καθηγητές των Καλλιτεχνικών, που όμως ζητούν περισσότερες ώρες για το μάθημά τους, και έχουν δίκιο.

Έχουμε λίγους καθηγητές της Μουσικής, που όμως ζητούν περισσότερες ώρες για τό μάθημά τους, και έχουν δίκιο.

Έχουμε λίγες καθηγήτριες των Οικοκυρικών, που όμως ζητούν περισσότερες ώρες για το μάθημά τους, και έχουν δίκιο.

Στις τρεις αυτές περιπτώσεις έχουμε:

- Ελάχιστα σχολεία που διαθέτουν και τις τρεις ειδικότητες
- Λίγα σχολεία που διαθέτουν δύο από τις τρεις ειδικότητες
- Πολλά σχολεία που διαθέτουν μία μόνο από τις τρεις ειδικότητες
- Λίγα σχολεία που δε διαθέτουν καμιά από τις τρεις ειδικότητες.

Αν αποκλείσουμε με διορισμούς και μεταθέσεις την τελευταία αυτή περίπτωση - κάτι που πρέπει να γίνεται, τότε μπορούμε να εφαρμόσουμε το ακόλουθο πρόγραμμα:

1. Δίνουμε σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου 2 ώρες Καλλιτεχνικά, 2 ώρες Μουσική, 2 ώρες Οικοκυρικά.
2. Οι ώρες αυτές είναι οι ίδιες και για τα τρία μαθήματα και οι ίδιες για όλα τα Τμήματα της ίδιας τάξης (αν υπάρχουν).
3. Οι μαθητές επιλέγουν ποιο από τα τρία μαθήματα θα ακολουθήσουν στην κάθε χρονιά.
4. Η επιλογή περιορίζεται ανάμεσα σε δύο ειδικότητες, εφόσον υπάρχουν και μηδενίζεται όταν δεν αντιπροσωπεύεται παρά μία μόνο από τις τρεις ειδικότητες.

Ανάλυση των δυσκολιών του συστήματος

A. Προβλήματα προσωπικού

- (α) Ελλείψεις υπάρχουν βέβαια, και ίσως δημιουργηθούν και άλλες (π.χ. σε ένα Γυμνάσιο χωρίς Τμήματα ο Μουσικός δίδασκε 3 ώρες - τώρα θα διδάσκει 6 - αυτό μπορούμε να το καλύψουμε με διορισμούς και μετακινήσεις, και όπου δε γίνεται θα περιορίσουμε τις δυνατότητες επιλογής.
- (β) Πληθώρα καθηγητών μπορεί να παρουσιαστεί μόνο σε σχολεία που έχουν οι τάξεις τους τρία (ή περισσότερα) Τμήματα. Συγκεκριμένα, με το τωρινό πρόγραμμα ένας καθηγητής μουσικής δίδασκε στα 9 τμήματα 9 ώρες - με το νέο σύστημα θα διδάσκει στις τρεις τάξεις από δύο ώρες, συνολικά 6 - Αυτές οι περισσευάμενες ώρες μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλα σχολεία, όπου θα καλύψουν ελλείψεις.

B. Προβλήματα αιθουσών

Το μάθημα της μουσικής και το μάθημα των τεχνικών σωστό είναι να έχουν δικούς τους χώρους. Τα οικοκυρικά διδάσκονται στην αίθουσα.

απορίσματα

{ Δυσκολίες θα έχουμε μόνο όπου (α) δεν υπάρχουν ειδικοί χώροι για τη μουσική και τα καλλιτεχνικά, (β) οι δυνατότητες επιλογής είναι δύο ή τρεις, και (γ) τα Τμήματα είναι δύο ή ένα.

Οι περιπτώσεις αυτές θα είναι ελάχιστες και μπορούν να αντιμετωπιστούν κατά περίπτωση.

Για τα προβλήματα Προσωπικού και Αιθουσών τον τελευταίο έγκυρο λόγο τον έχει βέβαια η Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων.

Γ. Προβλήματα Α.Π.

- (1) Μουσική: το Α.Π. είναι ελαστικό, και μπορεί εύκολα να καλύψει δύο, αντί μία, ώρες. Έτσι κι αλλιώς χρειαζόμαστε ανανεωμένο Α.Π. και πάνω από όλα καινούργια βιβλία.
- (2) Καλλιτεχνικά: (ισχύουν τα ίδια με τη Μουσική)
- (3) Οικοκυρικά: υπάρχει μια Επιτροπή που ετοιμάζει νέο Α.Π. (και βιβλίο για την Α' Γυμνασίου) - πρέπει να της ζητήσουμε να προσανατολιστεί στο νέο σχέδιο. Οπωσδήποτε η αύξηση των ωρών αποτελούσε πάγιο αίτημα του κλάδου.

Δ. Προβλήματα επιλογής

- (1) Φυσικά το ιδανικό θα ήταν όλα τα παιδιά να διδάσκονται όλα τα μαθήματα, ιδιαίτερα τα καλλιτεχνικά και τη μουσική - όταν όμως δεν έχουμε στο πρόγραμμα ώρες να τους δώσουμε και δεν έχουμε καθηγητές να τα διδάξουν, τότε το σύστημα που προτείνεται είναι το καλύτερο δυνατό. Μπορούμε άλλωστε να βελτιώσουμε τα πράγματα απαγορεύοντας σε ένα παιδί να πάρει και στα τρία χρόνια επιλογής το ίδιο μάθημα (εκτός βέβαια αν δεν υπάρχει επιλογή!).
- (2) Πρόβλημα αποτελεί και η ενδεχόμενη ανισοκατανομή των μαθητών στα κατεπιλογήν μαθήματα. Φυσικό είναι η μουσική και τα καλλιτεχνικά να συγκεντρώνουν τις προτιμήσεις των μαθητών σε βάρος της Οικιακής Οικονομίας, όπως φυσικό είναι ο καλός (ή "καλός") καθηγητής να προσελκύει τα παιδιά, άσχετα με την ειδικότητά του.

Προτείνεται: (α) Να μη λειτουργούν "τμήματα" με λιγότερους από τρεις μαθητές (όταν η τάξη έχει λιγότερα από 20 παιδιά) και από πέντε (όταν η τάξη έχει 21 και περισσότερους μαθητές).

(β) Να μη λειτουργούν "τμήματα" με παραπάνω από 40 μαθητές, σε καμιά περίπτωση.

(γ) Οι διορθωτικές επεμβάσεις, όπου χρειάζονται, θα γίνονται με κλήρωση, από όπου θα εξαιρούνται όσοι είναι υποχρεωμένοι να πάρουν ένα μάθημα (βλ. Δ-1).

Πρόταση:

Το σύστημα έχει ορισμένα μειονεκτήματα - ελάχιστα μπροστά στο μεγάλο κέρδος που έχουμε:

- (1) Τακτοποιείται το Ω Π και αυξάνονται οι ώρες τριών μαθημάτων.
- (2) Αξιοποιείται ο διδακτικός χρόνος - πόσες ώρες πηγαίνουν τώρα χαμένες στα μαθήματα που προβλέπουμε χωρίς να υπάρχει καθηγητής.
- (3) Μαθήματα και καθηγητές συναγωνίζονται σε ποιότητα διδασκαλίας και ελκυστική ύλη.
- (4) Ο μαθητής διαλέγει ό,τι τον τραβά περισσότερο.

Μπορούμε να εγκρίνουμε καταρχήν την ιδέα και να ζητήσουμε τη μελέτη της από το Υπουργείο. Στο μεταξύ προχωρούμε στη σύνταξη του Ω Π που βέβαια δεν παρουσιάζει πια αξεπέραστες δυσκολίες.

Θ	Α	Α	Α	Α	Ζ	Ζ	Μ	Μ	Μ	Μ	Ι	Ι	Ι	Φ	Φ	Φ	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	↑	↑	↑	Β	Β	ΕΠΙΛΟΓΗ
Θ	Α	Α	Α	Α	Ζ	Ζ	Μ	Μ	Μ	Μ	Ι	Ι	Ι	Φ	Φ	Φ	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Υ	Υ	Χ	Β	Β	ΕΠΙΛΟΓΗ
Θ	Α	Α	Α	Α	Ζ	Ζ	Μ	Μ	Μ	Μ	Ι	Ι	Ι	Φ	Φ	Π	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Υ	Υ	Χ	Ο	Ο	Α	ΕΠΙΛΟΓΗ

= Θ ΟΥΚ ΕΥΤΕΛΕΣ
 Α = ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛ. ΓΕ.
 Ζ = ΖΕΝΙ ΠΑΙΣΑ
 Μ = ΜΑΘΗΤΕΥΣΙΑ
 Ι = ΙΕΡΟΓΙΑ
 Φ = ΦΑΝΗ ΑΝΤΙΣΤΗ
 Π = ΠΟΙΗΤΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΗ
 Υ = ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΣΤΑ
 Χ = ΧΑΡΙΣΙΑ

Β = ΒΙΒΛΙΑ
 Ο = ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΥΣΙΑ
 Γ = ΓΕΥΣΙΑ

ΖΗΤΗ. Τα βιβλία ευεργετούν τα ευρεία εκάνα του ΩΝ, όνου
 περιμένουμε καλωδία ή βιβλία (μέθοδο κλπ). - Επειδή μπορεί
 να μην είναι εύκολο να μην είναι εύκολο, στα ευρεία αυτά
 είναι αδύνατο αναποδογυρίσει να ζήσει.
ΠΡΟΣΟΧΗ Το Τμήμα να αποφασίζει σε ποιο ύψος να
 εγκατασταθεί ο ΣΕΠ...

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Στην εισήγηση του κ. Κακριδή θεωρώ αναγκαίο να παρατηρήσω τα ακόλουθα:

1. Στη δική μας σχολική πραγματικότητα η προτεινόμενη "επιλογή" είναι πολύ πιθανό ότι θα γίνει δεκτή ως υποβάθμιση και αναμενόμενη διαγραφή* με πιθανές αντιδράσεις και αντεγκλήσεις του προσωπικού.
2. Τις ελλείψεις προσωπικού και τις ατέλειες του προγράμματος εμείς οφείλουμε με έμφαση να τις εντοπίσουμε και με κριτήρια εκπαιδευτικά να υπογραμμίσουμε ότι είναι ελλείψεις, κληρονομημένες βέβαια, αλλά ελλείψεις.
3. Η παρασιώπησή τους είναι νομιμοποίηση της ασθένειας, ενώ χρειάζεται αναζήτηση θεραπείας.
4. Ειδικότερα υπογραμμίζω την απουσία της τεχνολογίας που είναι νομοθετημένη υποχρέωση της Πολιτείας (ο νόμος είναι υπό αναθεώρηση, αλλά και ο νέος νομοθέτης είναι μάλλον απίθανο να ακολουθήσει άλλο δρόμο).
5. Εμείς έχουμε χρέος να γνωμοδοτούμε για το αναγκαίο, η Διοίκηση να απαντάει με το δυνατό.
6. Η πρότασή μου είναι:

Διευθυντής του σχολείου, εφόσον δεν έχει καθηγητές για όλους τους κλάδους, συμπληρώνει το πρόγραμμα των μαθητών ως 30 ώρες - και ως το νόμιμο όριο διδασκαλίας των καθηγητών του των άλλων ειδικοτήτων - με άλλα μαθήματα (από μια ώρα) κατά την εξής σειρά:

- Φυσική Αγωγή
- Νέα Ελληνικά
- Ιστορία
- Φυσική
- Μαθηματικά
- Ξένη Γλώσσα
- Τεχνικά - Μουσική

7. Αυτά είναι ανεξάρτητα από τις τεχνικές δυσχέρειες της πρότασης του κ. Κακριδή, για τις οποίες δέχομαι τις επισημάνσεις των κ. κ. Σκορδίλη, Φούσκα.

Ο κ. Κ. Συριόπουλος λέγει:

Η πρότασις του κ. Προέδρου του Τμήματος να δοθούν σ' όλες τις τάξεις του Γυμνασίου δύο ώρες δια Καλλιτεχνικά Μουσική και Οικοκυρικά οι δε μαθηταί θα επιλέξουν εν ή δύο εκ τούτων νομίζω ότι δεν είναι δυνατόν να γίνη αποδεκτή διότι α) Θυσιάζει την αυτοτέλειαν εκάστου των τριών τούτων μαθημάτων αν και έκαστον τούτων είναι εξ ίσου υποχρεωτικόν δια πάντας τους μαθητάς όπως και παν άλλο μάθημα του προγράμματος και β) διότι οι μαθηταί του Γυμνασίου είναι μικράς ηλικίας ώστε να είναι εις θέσιν χωρίς βοήθειαν να ανακαλύψουν τας *εμφύτους* ικανότητάς των και επιλέξουν κατά συνέπειαν εν ή δύο εκ των τριών μαθημάτων.

Νομίζω η πρότασις επεβλήθη εκ της ανάγκης, μετά την εισαγωγήν της πενθημέρου διδασκαλίας και του περιορισμού των διδακτικών ωρών εις 30 εβδομαδιαίως, να περιορισθούν οι ώρες διδασκαλίας ωρισμένων μαθημάτων και φοβούμαι ότι η μείωσις επιβάλλεται μονομερώς εις τα τρία αυτά μαθήματα δια τα οποία σημειώτέον δεν υπάρχει υπεύθυνος Σύμβουλος εις το Τμήμα. Ώστε θεωρώ την πρότασιν μονομερή ουχι σύννομον και συνεπώς ουχί αποδεκτήν.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

Βρίσκω την εισήγηση του κ. Κακριδή πολύ μελετημένη και προσεγμένη. Οι λόγοι που με κάνουν να τη δεχτώ είναι οι εξής: 1) Εφαρμόζεται μια σωστή αρχή της επιλογής από τους μαθητές ανάμεσα σε ορισμένα μαθήματα, και 2) αντιμετωπίζεται πρακτικά η κατάσταση που υπάρχει στα Γυμνάσια με την έλλειψη καθηγητών στις ειδικότητες των Καλλιτεχνικών, της Μουσικής και των Οικοκυρικών. Βέβαια δε βλέπω παρά ως προσωρινή λύση την πρόταση του κ. Κακριδή. Γιατί το ιδανικό κατά τη γνώμη μου δεν είναι να διδάσκονται όλα σε όλους τους μαθητές, όπως αναφέρει στην εισήγησή του, και διαφωνώ εδώ μαζί του. Αυτό είναι εξωπραγματικό, αδύνατο και

αντιπαιδαγωγικό, όσο μάλιστα προχωρεί η ηλικία. Το ιδανικό θα ήταν η Πολιτεία να έχει εκπροσώπους όλων των ειδικοτήτων σε όλα τα Γυμνάσια και οι μαθητές να μπορούν να επιλέγουν από ένα ορισμένο κύκλο μαθημάτων. Και ασφαλώς αυτό είναι απαραίτητο παιδαγωγικά και ψυχολογικά να γίνει κανονικά για την Γ' Γυμνασίου. Όσο αφορά τη Β' και την Α' τάξη δεν το κρίνω σκόπιμο να γίνεται αυτή η επιλογή έτσι όπως έχουν μέχρι σήμερα τα πράγματα στην εκπαίδευσή μας. Τώρα αναγκαζόμαστε να τη δεχτούμε απ' την έλλειψη καθηγητών των παραπάνω ειδικοτήτων. Όμως έστω και κατ' ανάγκην εφαρμόζουμε γενικότερα την αρχή της επιλογής. Με αυτή ωθούμε σε πρωτοβουλία, αποφασιστικότητα και προβληματισμό τους μαθητές και τους διευκολύνουμε σύγχρονα να ικανοποιήσουν τα ενδιαφέροντά τους, γιατί δεν μπορούμε να αγνοούμε το ότι δε θέλουν όλοι οι μαθητές σε όλες τις τάξεις όλα τα μαθήματα, αλλά ούτε και τα χρειάζονται έπειτα από μια πρώτη ^{γενική} γενική μέτρηση στα πλαίσια της γυμνασιακής τους μόρφωσης.

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει:

Η πρόταση του κ. Προέδρου, η οποία περιλαμβάνεται στη γραπτή "Εισήγηση για το πρόγραμμα του Γυμνασίου" - γνωστή στο Τμήμα από χρόνια - είναι ευφυής και φαίνεται να λύνει ένα μεγάλο πρόβλημα του Ω Π, αλλά ορισμένα σημεία της αδικούν τα μαθήματα τα οποία επιχειρεί να εξυπηρετήσει. Μετά τη γενική αυτή παρατήρηση, και με την ελπίδα να συνεισφέρω στην καλύτερη τακτοποίηση του θέματος, επισημαίνω τα εξής:

1) Στην πρόταση αρ. 1 της σελ. 2 "δίνουμε σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου 2 ώρες ..." παρατηρώ ότι η "χορήγηση" είναι λίγο-πολύ πλασματική, αφού οι προϋποθέσεις που ορίζονται μπορούν να αφαιρέσουν τη "χορήγηση". Έπειτα, γιατί "δίνουμε σε ό λ ε ς τις τάξεις του Γυμνασίου 2 ώρες" για τρία μαθήματα, αφού τα Καλλιτεχνικά δε διδάσκονται τώρα στη Β' Γυμνασίου;

2) Η πρόταση αρ. 3 της σελ. 2 εισάγει το θεσμό των "προαιρετικών" μαθημάτων, δηλαδή την άνιση μεταχείρισή τους στο πρόγραμμα. Αμφιβάλλω αν αυτή η πρόταση έχει νομικό έρεισμα. Πέρα από αυτό δε

θεωρώ ωφέλιμο να αρχίσει αυτός ο θεσμός από τα "αδύνατα" στο πρόγραμμα μαθήματα, γιατί αυτά θα υποβιβαστούν ακόμη περισσότερο.

3) Η πρόταση αρ. 4 της σελ. 2 "η επιλογή περιορίζεται ανάμεσα σε δύο ειδικότητες" θεωρητικά μπορεί να αποκλείσει την τρίτη ειδικότητα πράγμα που θεσμοθετεί αδικία σε βάρος της, πέρα από τό ότι αίρει την αυτοτέλεια των μαθημάτων αυτών.

4) Το "πλεονέκτημα" της αυξήσεως των ωρών τριών μαθημάτων, όπως διευθετείται με την Εισήγηση, μπορεί να είναι και "μειονέκτημα", αφού ενδέχεται να εξαφανίσει εντελώς κάποια ειδικότητα.

5) Η "αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου" δε θα επέλθει οπωσδήποτε με τη νέα διευθέτηση σε όλο το φάσμα του Ω.Π., αφού είναι σίγουρο ότι δε θα διδαχτούν, ολικά ή μερικά, ορισμένα μαθήματα, λόγω ελλείψεως καθηγητών κάπως ειδικότητας, π.χ. τα Θρησκευτικά λόγω ελλείψεως Θεολόγων.

Το δυστύχημα είναι ότι άμα αποκλείσουμε την πρόταση του κ. Προέδρου δεν έχουμε άλλη ικανοποιητική λύση.

Με την ευκαιρία της σημερινής συζητήσεως, και επειδή τώρα πληροφορούμαι επίσημα ότι για το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, στο οποίο είμαι υπεύθυνος απέναντι του Τμήματος, "υπάρχει μια επιτροπή που ετοιμάζει νέο Α Π και βιβλίο για την Α' Γυμνασίου", εκφράζω την έκπληξή μου. Άλλη ήταν η εισήγηση στο Τμήμα (πράξη 6/19-1-83) και προσωπικά δεν ενημερώθηκα έγκαιρα για την αλλαγή. Την ίδια έκπληξη εκφράζω και για το μάθημα της Μουσικής, το οποίο φρόντιζω και εξυπηρετώ στο ΚΕΜΕ εφτά χρόνια, γιατί πληροφορούμαι ότι συγκροτήθηκε επιτροπή διαφορετική από την εισήγησή μου και την άποψη του Τμήματος (πράξη 23/9-3-83), η οποία καταρτίζει νέα Α.Π. του μαθήματος. Ίσως αυτά να σημαίνουν ότι η Διοίκηση επιθυμεί άλλον υπεύθυνον για τα μαθήματα αυτά, για τα οποία δεν έχω αμάχητα επιχειρήματα ότι είμαι ειδικός. Γι' αυτό παρακαλώ τον κ. Πρόεδρο να με απαλλάξει από την ειδική ευθύνη που ως τώρα είχα για τη Μουσική και την Οικ. Οικονομία και να αναθέσει τη φροντίδα για τα μαθήματα αυτά σε άλλους.

Η ψηφοφορία περιορίζεται στην καταρχήν έγκριση του συστήματος της επιλογής. Οι λεπτομέρειες θα ρυθμιστούν σε συνεργασία με τη Δ/ση εφαρμογής προγραμμάτων.

Σκορδίλης	ΝΑΙ	κατ' αρχήν, με επιφύλαξη
Συριόπουλος	ΟΧΙ	
Τομπαΐδης	ΝΑΙ	
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ	
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ	
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ	
Βώρος	ΟΧΙ	
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ	
Βαρουχάκης	ΝΑΙ	
Κακριδής	ΝΑΙ	

Εγκρίνεται κατ' αρχήν με ψήφους 8:2.

Στο σημείο αυτό προσέρχεται ο κ. Σακκάς

Ακολουθεί συζήτηση για το προτεινόμενο Ω Π και το θέμα αναβάλλεται για να μελετηθεί από τους υπεύθυνους των ειδικοτήτων σε συσχετισμό με τα ισχύοντα Α Π και τα διδ. βιβλία που υπάρχουν.

Θ Ε Μ Α 2ο : Αναβάλλεται

Θ Ε Μ Α 3ο : Ανατύπωση Χημείας Α' Λυκείου.

Ο κ. Παπασημακόπουλος εισηγείται να ανατυπωθεί όπως είναι το βιβλίο Χημείας Α' Λυκείου (παι Ευγενιδείου) και επιπλέον το τεύχος των λύσεων που θα συνοδεύει το βιβλίο να τυπωθεί χωριστά από τον ΟΕΔΒ, αφού βέβαια θεωρηθεί από το Τμήμα.

Το Τμήμα συμφωνεί με την εισήγηση.

Ο κ. Βώρος διευκρινίζει ότι αναγκάζεται από την εισήγηση να θυμηθεί και θυμίζει τις πράξεις 62/81 και 5/83.

Θ Ε Μ Α 4ο : Έγκριση εξεταστέας ύλης Γενικών εξετάσεων 1983.

Ο κ. Κακριδής παρακαλεί το Τμήμα να δώσει και τυπικά την έγκρισή του για την εξεταστέα ύλη που ανακοινώθηκε για τις Γενικές εξετάσεις (επισυνάπτεται). Θυμίζει ότι η ύλη αυτή δεν ορίστηκε αυθαίρετα από το ΥΠΕΠΘ, αλλά σε σύσκεψη που έγινε στις 11.4.1983 με τη συμμετοχή τεσσάρων Συμβούλων του Τμήματος και παραγόντων του Υπουργείου.

Θ Ε Μ Α 5ο : Σεμινάρια βαθμολογητών (πρόγραμμα).

Ο κ. Σακκάς υπέβαλε στο Τμήμα τα ακόλουθα προγράμματα για το σεμινάριο που θα γίνει στο ΚΕΜΕ στις 26 και 27-5-83 στους εκπαιδευτικούς που θα διδάξουν στα σεμινάρια των βαθμολογητών και για τα σεμινάρια που θα γίνουν για τους βαθμολογητές στα Βαθμολογικά Κέντρα στις 30 και 31 Μαΐου και 2 και 3 Ιουνίου 1983.

Πρόγραμμα του σεμιναρίου που θα γίνει στο ΚΕΜΕ στις 26 και 27 Μαΐου στους εκπαιδευτικούς που θα διδάξουν στα σεμινάρια των βαθμολογητών.

Πρώτη ημέρα, 26-5-83, Πέμπτη

Ώρα 8.30 Έναρξη. Προσφώνηση από τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Παύλο Σακελλαρίδη.

" 8.45 Παρουσίαση του προβλήματος και ανάπτυξη της σημασίας του από τον Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Θεοφ. Κακριδή ή από το Σύμβουλο κ. Φαν. Βύρο.

" 9.10 Παρουσίαση του προγράμματος εργασιών από το Σύμβουλο κ. Δ. Σακκά.

" 9.20 Χωρισμός σε ομάδες και εργασία με βάση τη μελέτη του ΚΕΜΕ "Αξιολόγηση - Βαθμολόγηση των μαθητών".

Δεύτερη ημέρα, 27-5-83, Παρασκευή

Ώρα 8.30 Συζήτηση κατά ομάδες ειδικοτήτων των προβλημάτων που επισυνάφθηκαν και των αποριών που δημιουργήθηκαν από τη μελέτη του θέματος κατά την πρώτη ημέρα.

Στη συνέχεια δοκιμαστική αξιολόγηση γραπτών δοκιμίων κατά ειδικότητες και συζήτηση.

Έπειτα συγκέντρωση των Ομάδων και συζήτηση θεμάτων που έχουν προκηρύξει από τις επιμέρους συζητήσεις. Τέλος του σεμιναρίου.

Πλαίσιο προγράμματος για τα σεμινάρια που θα γίνουν στους βαθμολογητές στις 30 και 31 Μαΐου και στις 2 και 3 Ιουνίου 1983.

Πρώτη ημέρα

- Ώρα 8.30 Προσφώνηση από τον επικεφαλής της Ομάδας. Στη συνέχεια παρουσίαση του προβλήματος και ανάπτυξη της σημασίας του από τον επικεφαλής της Ομάδας ή από άλλο μέλος της Ομάδας.
- Ώρα 9.10 Παρουσίαση του προγράμματος εργασιών από τον επικεφαλής ή από άλλο μέλος της Ομάδας.
- Ώρα 9.20 Χωρισμός κατά Ομάδες ειδικοτήτων και εργασία με βάση τη μελέτη του ΚΕΜΕ "Αξιολόγηση - Βαθμολόγηση των μαθητών".

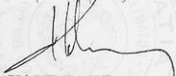
Δεύτερη ημέρα

- Ώρα 8.30 Συζήτηση κατά Ομάδες ειδικοτήτων των προβλημάτων που επισημάνθηκαν και των αποριών που δημιουργήθηκαν από τη μελέτη του θέματος κατά την πρώτη ημέρα.
- Στη συνέχεια δοκιμαστική βαθμολόγηση δυο γραπτών δοκιμίων κατά ειδικότητες και συζήτηση με αφορμή από τη βαθμολόγηση.
- Τέλος συγκέντρωση όλων των Ομάδων και συζήτηση θεμάτων, αποριών *u. xg*, που προέκυψαν από τις επιμέρους συζητήσεις. Τέλος του σεμιναρίου.

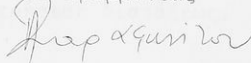
Ακολουθεί μεγάλη συζήτηση διαφωτιστική για το γενικό πρόγραμμα και τις συντονιστικές λεπτομέρειες του Σεμιναρίου.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΗ 43/1983

Σήμερα 18 Μαΐου 1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9 πρωινή, το Τμήμα Μέσης Εκπαιδεύσεως του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φ. Κακριδή, Αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος οι: Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαζίδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης και Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές. Χρέη γραμματέα έκανε η Φιλδόλογος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν παραβρέθηκαν στη συνεδρίαση οι: Δ. Σακκάς, Σύμβουλος Β', γιατί ήταν στο ΥΠΕΠΘ σε σύσκεψη των Προέδρων των βαθμολογικών Κέντρων, και Κ. Φούσκας, Εισηγητής, γιατί ήταν σε Επιτροπή για το μάθημα των Θρησκευτικών (Πρόεδρος Αγουρίδης).

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Κρίση διδακτικού βιβλίου Λατινικών Γ' Λυκείου (δέσμη)
Εισηγητής: Β. Θεοδωρακόπουλος.
2. Γνωμοδότηση για το έγγραφο Ι.Κ.Υ. για υποτροφίες που χορηγήθηκαν και προτάσεις νέων υποτροφιών σύμφωνα με τις ανάγκες της εκπαίδευσης.
3. Ανακοινώσεις.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε η προηγούμενη πράξη, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο : Κρίση διδακτικού βιβλίου Λατινικών Γ' Λυκείου (δέσμης).

Ο Πρόεδρος του Τμήματος πριν δώσει το λόγο στον εισηγητή του θέματος, έκανε μια σύντομη εισαγωγή στην ιστορία του βιβλίου που κρίνεται και διευκρίνισε ότι ο ίδιος δε θα πάρει μέρος στην ουσία της συζήτησης, γιατί τυχαίνει να είναι και Πρόεδρος της Επιτροπής Κρίσης, οπότε οι απόψεις του είναι γνωστές.

Στη συνέχεια ο εισηγητής του θέματος Β. Θεοδωρακόπουλος έθεσε υπόψη των μελών του Τμήματος την εισήγησή του που έχει ως εξής:

Α'. ΙΣΤΟΡΙΚΟ. 1.- Το Τμήμα Μ.Ε., με την πράξη του 70/22-9-82, ύστερα από πρόταση του προέδρου του κ. Φ. Ι. Κακριφή, αποφάσισε τη συγγραφή ενός διδακτικού εγχειριδίου κατάλληλου για τη διδασκαλία του μαθήματος των Λατινικών στην 3η δέσμη της Γ' Λυκείου. Αποφάσισε συγκεκριμένα η συγγραφή να γίνει σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν. 1143/81, δηλαδή με ανάθεση στους Σαββαντίδη Γεώργιο, τακτικό καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και Πασχάλη Μιχάλη, λέκτορα στο ίδιο Πανεπιστήμιο. Οι κυριότεροι όροι της συγγραφής που προσδιορίστηκαν με την ίδια πράξη του Τμήματος ήταν οι εξής:

α) Η ύλη του βιβλίου να είναι απλά λατινικά κείμενα, κανόνες των απλών γραμματικοσυντακτικών φαινομένων και ασκήσεις για την εκμάθηση της λατινικής γλώσσας.

β) Η ύλη να είναι διαρθρωμένη σε πενήντα περίπου ενότητες που θα αντιστοιχούν σε ισάριθμες διδακτικές ενότητες και ώρες.

γ) Η διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου να ακολουθεί την ομαλή πορεία της Γραμματικής.

δ) Η εικονογράφηση να μην υπερβαίνει το 20% της συνολικής έκτασης.

ε) Η συνολική έκταση να μην υπερβαίνει τις 200 σελίδες.

στ) Οι συγγραφείς να παραδώσουν το έργο τους το αργότερο ως τις

Με την ίδια πράξη του Τμήματος Μ.Ε. ορίστηκε τριμελής Επιτροπή Κρίσης του βιβλίου από τους κ.κ. Φ. Ι. Κακριδή, Γ. Κούνουπα, φιλόλογο καθηγητή με Μ.Κ. 7 της Ιωνιδείου Προτύπου Σχολής Πειραιά, και Ι. Ταΰφλιο, διδάκτορα της λατινικής φιλολογίας στο Κέντρο Εκδόσεως Αρχαίων Συγγραφέων της Ακαδημίας Αθηνών.

2.- Το βιβλίο υποβλήθηκε από τους συγγραφείς πολύ πριν λήξει η προθεσμία και έτσι ήδη στις 14.4.1983 η Επιτροπή Κρίσης συνέταξε την έκθεσή της. Στην έκθεσή της αυτή, η Ε.Κ. περιγράφει το βιβλίο, διατυπώνει συγκεκριμένες παρατηρήσεις για τη βελτίωσή του από τους συγγραφείς, "διαπιστώνει με χαρά της ότι το βιβλίο στο σύνολό του είναι επιστημονικά και παιδαγωγικά ικανοποιητικό και οπωσδήποτε κατάλληλο για το σκοπό για τον οποίο προορίζεται" και προτείνει "να κυκλοφορήσει φέτο (ίσως και του χρόνου) όπως είναι, αφού βέβαια διορθωθούν τα συγκεκριμένα λάθη" που επισημαίνει. Τέλος η Ε.Κ. διατυπώνει ορισμένες προοπτικές για το μέλλον του βιβλίου.

3.- Όταν ήλθαν οι απαντήσεις των συγγραφέων (χρονολογία εγγράφου τους 4-5-83) στις παρατηρήσεις της Ε.Κ., η Ε.Κ. συνέταξε την τελική πράξη της αριθ. 3, χρονολογία 17-5-83, με την οποία α) διαπιστώνει "ότι οι διορθώσεις και συμπληρώσεις που έγιναν ύστερα από τις παρατηρήσεις βελτιώνουν σημαντικά το βιβλίο, που άλλωστε είχε εξ αρχής κριθεί ικανοποιητικό και β) προτείνει την έγκριση του βιβλίου ως διδακτικού για την τάξη για την οποία προορίζεται".

Β'.- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ. Το βιβλίο συγκροτείται από 50 κεφάλαια - διδακτικές ενότητες. Κάθε κεφάλαιο περιέχει:

α) Σύντομη εισαγωγή στο λατινικό κείμενο που ακολουθεί. Είναι γραμμένη στα ελληνικά και συμβάλλει στην κατανόηση του κειμένου, ενώ παράλληλα διδάσκει βασικά και χρήσιμα στοιχεία από τη ρωμαιογνωσία.

β) Κείμενο λατινικό (6-14 στίχων) παρμένο από δοκίμους λατίνους συγγραφείς με μερικές συντομεύσεις και απλοποιήσεις.

γ) Λεξιλόγιο με την ερμηνεία των απαραίτητων για τη μετάφραση και την κατανόηση του κειμένου λέξεων.

δ) Ετυμολογικά, όπου γίνονται συσχετισμοί λατινικών, ελληνικών και ξένων λέξεων.

ε) Παρατηρήσεις, όπου εξηγούνται γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της λατινικής γλώσσας, γίνεται δηλαδή η διδασκαλία του τυπικού της.

στ) Ασκήσεις στα συντακτικά και γραμματικά φαινόμενα.

ζ) Ένα σατιρικό επίγραμμα από το Μαρτιάλη, τον Κοϊντιλιανό ή άλλους, και

η) Εικονογράφηση, που παρουσιάζει μνημεία, επιγραφές, τοιχογραφίες κ.τλ.

Γ'. - ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ. Το βιβλίο είναι επιστημονικά άρτιο και μεθοδολογικά επιτυχημένο. Η σειρά με την οποία παρατίθενται τα κεφάλαια - μαθήματα πηγαίνει προοδευτικά από τα ευκολότερα στα δυσκολότερα. Τα λατινικά κείμενα είναι διαλεγμένα με πολλή προσοχή ώστε να τραβούν και το γενικότερο ενδιαφέρον των παιδιών. Σ' αυτό βοηθούν ιδιαίτερα και τα εισαγωγικά σημειώματα, τα οποία εξυπηρετούν κι έναν άλλο σπουδαίο στόχο, τη ρωμαιογνωσία: Οι μαθητές έχουν να πληροφορηθούν πολλά πράγματα από τη ρωμαϊκή ιστορία, τη λατινική γραμματεία, το δημόσιο και ιδιωτικό βίο και γενικότερα από τον πολιτισμό των Ρωμαίων.

Το λεξιλόγιο που ακολουθεί το κάθε κείμενο είναι συστηματικό και πλούσιο, ώστε να εξυπηρετεί το μαθητή στη μετάφραση χωρίς να χρειάζεται να ανατρέξει σε άλλα βοηθήματα.

Αξιόλογες είναι και οι ετυμολογικές σημειώσεις* τα παιδιά μαθαίνουν εύκολα για την προέλευση πλήθους λέξεων που ζουν ακόμη στη γλώσσα μας.

Μεθοδολογικά επιτυχημένες είναι και οι "παρατηρήσεις", όπου διδάσκονται με σύστημα και προοδευτικά τα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα.

Οι ασκήσεις είναι συγκροτημένες με πολλή προσοχή και συνταγμένες με σύγχρονο τρόπο, έτσι ώστε να εξυπηρετούν την εμπέδωση των τυπικών φαινομένων και να διευκολύνουν τη λατινομάθεια.

Παιδαγωγικά ωφέλιμα είναι τα σατιρικά επιγράμματα που κλείνουν την κάθε διδακτική ενότητα: είναι για τα παιδιά ένα κρύο ποτήρι νερό ύστερα από την πεζοπορία μέσα από τα δύσβατα μονοπάτια της λατινομάειας.

Δ'. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ. 1. Η γνώμη μου είναι ότι το βιβλίο είναι κατάλληλο για τη διδασκαλία του μαθήματος των Λατινικών στην 3η δέσμη της Γ' Λυκείου και προτείνω στο Τμήμα να εισηγηθεί την εκτύπωσή του από τον ΟΕΔΒ.

2. Παράλληλα εισηγούμαι να ανατεθεί από τώρα στους συγγραφείς να συντάξουν και να μας παραδώσουν έγκαιρα οδηγίες διδασκαλίας, οι οποίες να περιέχουν και ασκήσεις ανακεφαλαίωσης, όπως προτείνει η Επιτροπή Κρίσης.

Ακολούθησε συζήτηση κατά την οποία τα παρακάτω μέλη του Τμήματος είπαν:

Ο Σύμβουλος Δ. Τομπαΐδης:

"Και με μια πρώτη ματιά φαίνεται πως το βιβλίο είναι γραμμένο με αγάπη και γνώση για το αντικείμενο της διδασκαλίας, τα λατινικά. Καταλαβαίνει κανείς ότι για τους συγγραφείς η λατινική γλώσσα είναι πηγή ζωής, και το αγαθό αυτό προσπαθούν να το "περάσουν" και στο σημερινό μαθητή.

Συμφωνώντας με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής κρίσης έχω επιπλέον να παρατηρήσω ότι θα πρέπει ένας φιλόλογος να εναρμονίσει τη γλώσσα των συγγραφέων με τη Γραμματική που ισχύει ("δεν χωρίζεται", "δεν γνωρίζουμε" κ.τ.λ., "να χωρισθούν", "να τονισθούν", "να μεταφρασθεί" κτλ., "μόνον ένα", "μόνον η πέμπτη" κ.τ.λ.), να διορθώσει το μονοτονικό σύστημα των συγγραφέων (πιά, μιά, ποιά κ.τ.λ.) καθώς και άλλα γλωσσικά σφάλματα ("το σύμφωνο ή το φωνήεν που ακολουθούν μετά από άλλο φωνήεν συλλαβίζονται", σ. III, "τα δύο σύμφωνα χωρίζονται με την προηγούμενη και την επόμενη συλλαβή" σ. III, "Οι χρήσεις της αφαιρετικής υπάρχουν στη γενική ..." σ. IV, "Η Διδώ και ο Αινείας στηριγμένοι σε

φευδαισθήσεις χτίζουν μαζί ένα ανύπαρκτο μέλλον" σ.4, "Οι Ρωμαίοι δεν δημιούργησαν, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δικούς τους μύθους" σ. 7, " τέσσερις συζυγίες που τις ξεχωρίζουμε από το χαρακτήρα: η πρώτη σε - α - , η δεύτερη ..." σ. V, κ.ά.) και, τέλος, να διορθώσει μερικά ορθογραφικά σφάλματα ή αβλεπτήματα (γιωτ, αποκκλίσεις, Νηρηΐδες, βόλεϋ, ανοικτή, G~~A~~ (= GU), " ... σε -ι (Ζ - ι: OVIDI)" αντί "... σε -ι (Ζ - ι): OVIDI", EUM (ουδ.) αντί ID κ.ά.).

Ο Σύμβουλος Φ. Βώρος: .

"Χαίρομαι που έχουμε μία συγγραφή AD HOC για τη διδασκαλία των λατινικών σύμφωνα με το τωρινό πρόγραμμα.

Δεν επιθυμώ να διαφοροποιηθώ μέσα στο κλίμα γενικής ευφορίας αυτή την ώρα· αλλά για λόγους συνέπειας οφείλω να σημειώσω ότι είναι διαφορετική η θέση μου για τη θέση των λατινικών στο πρόγραμμά μας. ET CETERUM CENSEO εύχομαι η διδακτική πράξη να δικαιώσει τη σημερινή ευφορία της κρίσης - έγκρισης.

Εύχομαι ακόμη να μας επιτρέψουν οι περιστάσεις μέσα σε ανάλογες συνθήκες άνεσης να ανανεώσουμε πολλά άλλα βιβλία ή να γράψουμε άλλα για καινούρια θέματα".

Ο Ειδικός Σύμβουλος Κ. Συριόπουλος: .

"Τό υπό κρίσιν βιβλίων τῶν Λατινικῶν διὰ τὴν Γ' Λυκείου νομίζω ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ καλλίτερα πού ἔχουν κριθεῖ ἀπὸ τὸ Τμῆμα. Ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους παρατηρήσεων μου δύναμαι νά ἀναφέρω δύο μόνον αἱ ὁποῖαι νομίζω ὅτι εἶναι δυνατόν νά προφυλάξουν τὸ βιβλίων ἀπὸ πιθανὰς παρανοήσεις τοῦ ἀπὸ τοῦς μαθητὰς, ὅπως:

1.- Ἡ παράθεσις ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ τετραγώνου, εἰς τὰς σελίδας π.χ. 18 καὶ 22, παράλληλα μὲ τὰ κλινόμενα λατινικά ὀνόματα καὶ ἀντίστοιχων ἑλληνικῶν, πρὸς σύγκρισιν, εἶναι πιθανόν νά πλανήσῃ τοὺς μαθητὰς ὥστε νά θεωρήσουν τὰ ἑλληνικά ὡς μετάφρασιν των λατινικῶν. Τοῦτο εἶναι πλέον πιθανόν, διότι εἰς τῆς σελίδα 18 κάτω, παρὰ τὸ GENUS κλίνεται, πρὸς σύγκρισιν, τὸ ἑλληνικὸ ὄνομα γένος, τὸ ὁποῖον ὅμως συμβαίνει νά εἶναι καὶ μετάφρασις τοῦ GENUS. Ἡ ἐντὸς ἰδιαιτέρου τετραγώνου

παράθεσις τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων πρὸς σύγκρισιν ὥσως θὰ ἀπέτρεξε τὴν παρανόησιν.

2.- Τὰ ἐν τέλει ἐκάστου μαθήματος παρατιθέμενα, ἐντὸς τετραγώνου κείμενα ἔχουν μεταφρασθεῖ πολὺ ἐλευθέρως, σάν νά ἀπευθύνωνται πρὸς λατινομαθεῖς. Οἱ μαθηταὶ θὰ δυσκολευθοῦν νά βροῦν τὴν κατὰ λέξιν μεταφρασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀσκοῦνται, ὥστε νά φθάσουν τελικὰ καὶ στὴ μορφή τοῦ παρατιθεμένου νόηματος.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ οἱ Σύμβουλοι Ν. Βαρουχάκης καὶ Λ. Αδαμόπουλος ἐφυγαν ἀπὸ τὴν συνεδρίασιν, γιατί εἶχαν συνεργασία με τὴν Ομάδα των Μαθηματικῶν.

Μετά ἀπὸ τὴν συζήτηση τοῦ θέματος ὁ Πρόεδρος Φ. Κακριδῆς ἐρωτᾷ τὰ μέλη τοῦ Τμήματος, ἀν ἐγκρίνουν τὴν πράξιν τῆς Επιτροπῆς Κρίσεως, καὶ ἀκολουθεῖ ψηφοφορία, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ι. Σκορδῖλης	:	Ναί
Κ. Συριόπουλος	:	"
Δ. Τομπαῖδης	:	"
Στ. Παπασημακόπουλος	:	"
Ν. Παπαδόπουλος	:	"
Φ. Βάρος	:	"
Ηλ. Σπυρόπουλος	:	"
Φ. Κακριδῆς	:	"

Ο μ ὁ φ ω ν α το Τμήμα ἐγκρίνει τὴν πράξιν τῆς Επιτροπῆς Κρίσεως τοῦ βιβλίου των Λατινικῶν Γ' Λυκείου (δέσμης).

ΘΕΜΑ 2ο

Ο εισηγητής του θέματος κ. Ν. Παπαδόπουλος είπε τα εξής: Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Προσωπικού Μ.Ε., με έγγραφό του της 7-4-83 (που έφτασε στα χέρια μου στις 18-4-83) διαβιβάζει έγγραφο του ΙΚΥ (7-2-83/0884) όπου γνωστοποιούνται τα προγράμματα για χορήγηση νέων υποτροφιών (18ο 1983 και 66ο 1984-85 εσωτερικού και εξωτερικού) και σύγχρονα αντίγραφο υποτρόφων του εξωτερικού της τελευταίας τριετίας καθηγητών Μ.Ε.. Από τη μελέτη των παραπάνω εγγράφων διαπίστωσα και εισηγούμαι αντίστοιχα τα εξής:

1.- Τα αντικείμενα των σπουδών των υποτρόφων σε ορισμένες περιπτώσεις επεκτείνονται σε τομείς τόσους που είναι αδύνατο να γίνει μια σωστή ενημέρωση του υποτρόφου στα βασικά τους θέματα. Αλλά και αν αυτή γίνεται, δεν είναι νομίζω αυτό εκείνο που θέλει η Πολιτεία και η Εκπαίδευση στο επίπεδο των μεταπτυχιακών σπουδών. Χρειαζόμαστε περιορισμένες κατά το δυνατό ειδিকেύσεις και εξειδικεύσεις, ώστε να έχουμε ειδικούς και ικανούς ανθρώπους για τα διάφορα αντικείμενα γνώσης. Γενική μόρφωση υπάρχει σε πολλούς στη χώρα μας, οι ειδিকেύσεις και εξειδικεύσει είναι που λείπουν και προσωπικά πιστεύω ότι ο "ειδικός σε πολλά" δε βοηθάει στην επιστημονική πρόοδο.

Έτσι εισηγούμαι περιορισμό των σπουδών σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο ή τομέα π.χ. Κοινωνιολογία ή Ψυχολογία, ή Παιδαγωγική ή Σχολ. Επαγ. Προσανατολισμό.

2.- Για Ειδική Αγωγή (καθυστερημένων, τυφλών, βαρηχδών κτλ.) και οι υποτροφίες απ' ό,τι έχω υπόψη μου γενικά είναι ελάχιστες ή ανύπαρκτη. Το ίδιο περίπου και για το Σχολ. Επαγγέλμ. Προσανατολισμό. Οι ανάγκες μας σ' αυτούς τους δυο τομείς είναι πολύ μεγάλες. Γι' αυτό εισηγούμαι:

α) Να σταλούν στο άμεσο μέλλον 3-5 καθηγητές για κάθε ειδικότητα Μ.Ε. και για 1 τουλάχιστο χρόνο στο εξωτερικό για σπουδές στην Ειδική Αγωγή και να υποχρεωθούν να υπηρετήσουν τουλάχιστο 10 χρόνια ύστερα σε ειδικά σχολεία (Γυμνάσια Ειδικής Αγωγής). Οι ελλείψεις και οι ανάγκες μας είναι αμεσότατες για τη σύνταξη προγραμμάτων, σύνταξη βιβλίων σχετικών κτλ. αλλά και για το διδακτικό προσωπικό των σχολείων αυτών. Αυτοί θα αποτελέσουν μια βάση.

β) Να σταλούν για ειδικές σπουδές στο Σχολ. Επαγ. Προσανατολισμό τουλάχιστο 10 καθηγητές Μ.Ε., ανεξάρτητα από ειδικότητα, αφού κατανεμηθούν στις χώρες Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία και να υποχρεωθούν να πάρουν αντίστοιχο πτυχίο στο ΣΕΠ, για να έχουμε άμεσα ειδικούς και καλά καταρτισμένους στο αντικείμενο εκπαιδευτικούς, γιατί ό,τι έχει γίνει μέχρι σήμερα σ' αυτόν τον τομέα συνεχίζει να είναι μια προσπάθεια "εκ των ενόντων" (και μάλλον παραπαλεί η όλη προσπάθεια από άποψη επιστημονική).

Στη συζήτηση που ακολούθησε έγιναν οι παρακάτω συμπληρωματικές αναφορές και προτάσεις: Ο Πρόεδρος Φ. Κακριδής πρότεινε να σταλούν για σπουδές στην Ειδική Διδακτική καθηγητές των μη φιλολογικών μαθημάτων. Ο Ειδικός Σύμβουλος Ι. Σκοροδύλης επισήμανε τη μεγάλη ανάγκη σε ειδικεύσεις και εξειδικεύσεις με την ανωταγοποίηση των Σχολών Φυσικής Αγωγής.

Ο Σύμβουλος Φ. Βώρος έκανε προτάσεις που αναφέρονται βασικά στους τομείς:

Ιστορία, Εκπαίδευση

- 1.- Μεθοδολογία της Ιστορίας ή Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές
- 2.- Ιστορία Αρχαία: Ελληνική - Ανατολικών λαών - Ρωμαϊκή
- 3.- Ιστορία Μεσαιωνική: Ευρωπαϊκή - Αραβική
- 4.- Ιστορία Νεότερη-Σύγχρονη: Γενική - Σλαβική - Τουρκική - Ελληνική:
18ο αιώνα - 19ο αιώνα - 20ο αιώνα
- 5.- Ιστορία της Τέχνης: κυρίως νεότερης-σύγχρονης
- 6.- Θεωρία Εκπαίδευσης
- 7.- Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Ο Σύμβουλος Δ. Τομπαΐδης είπε: Βλέπω πως υπάρχει μεγάλη ανάγκη και προτείνω να αποσταλούν στο εξωτερικό για μετεκπαίδευση έξι φιλόλογοι, που εργάζονται στη μέση εκπαίδευση, στον τομέα της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας (διδασκαλία μητρικής γλώσσας). Οι φιλόλογοι αυτοί να κατανεμηθούν, αν είναι δυνατόν, ανά δύο σε γαλλόφωνη, αγγλόφωνη και γερμανόφωνη χώρα. Η διάρκεια της μετεκπαίδευσης αυτής μπορεί να είναι ετήσια.

Με την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων και βιβλίων γλωσσικής διδασκαλίας, που επιχειρούμε τώρα, οι μετεκπαιδευόμενοι αυτοί φιλόλογοι θα μας είναι πολλαπλά χρήσιμοι.

Ο Σύμβουλος Ηλ. Σπυρόπουλος είπε: Πρώτα πρώτα είναι ιδιαίτερα ευχάριστο το γεγονός ότι το ΙΚΥ για πρώτη φορά απευθύνεται στο από κάτω άποψη αρμοδιότερο όργανο για να γνωμοδοτήσει σχετικά με την κατάρτιση προγράμματος υποτροφιών που θα έχει σκοπό την εξυπηρέτηση των θεμάτων της γενικής εκπαίδευσης. Έτσι η ελπίδα ότι τα χρήματα του Δημοσίου θα "πιάσουν τόπο" νομίζω ότι αποχτά στερεότερη βάση.

Τώρα, στην ουσία του θέματος. Νομίζω λοιπόν ότι εφόσον θέλουμε οι υποτροφίες για τις οποίες γνωματεύουμε να αξιοποιηθούν για τη γενική εκπαίδευση, οφείλουμε να διαμορφώσουμε τις προτάσεις μας παίρνοντας υπόψη κυρίως δύο παράμετρους:

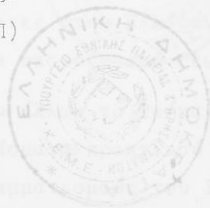
α) Αν το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών αυτών σπουδών αναφέρεται σε μαθήματα "κλασικά" παραδοσιακά ή σε νέα μαθήματα και νέους θεσμούς. Γιατί για τα πρώτα και κάποια παρόδοση υπάρχει, στην οποία μπορούμε να στηριχτούμε, και αρκετοί από τους καθηγητές που τα διδάσκουν στη Μ.Ε. έχουν ήδη αποκτήσει αξιόλογα προσόντα και μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες. Όμως για τα δεύτερα ούτε το ένα ούτε το άλλο συμβαίνει, άρα πρέπει γι' αυτές τις ειδικότητες να προτείνουμε υποτροφίες.

β) Αν οι μεταπτυχιακές σπουδές στα πλαίσια των υποτροφιών του ΙΚΥ μπορούν να γίνουν σε ελληνική ή πρέπει οπωσδήποτε να καταφύγουμε σε ξένα ΑΕΙ.

Με αυτό το σκεπτικό, εισηγούμαι να αποσταλούν κατά προτεραιότητα και για σημαντικό χρονικό διάστημα (2-3- χρόνια) με υποτροφίες εξωτερικού λειτουργοί Μ.Ε. για τις ακόλουθες σπουδές:

- Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ)
- Τεχνολογικά Μαθήματα
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
- Γεωγραφία
- Διδασκαλία μητρικής γλώσσας
- Διδασκαλία ξένης γλώσσας
- Εκπαιδευτική Τηλεόραση
- Ειδική Αγωγή παιδιών της ηλικίας των μαθητών του Γυμνασίου

Με υποτροφίες εσωτερικού να κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές λειτουργοί Μ.Ε. σε θέματα:

- Κοινωνιολογίας
- Πολιτικής Οικονομίας
- Ιστορίας, όπως πρότεινε ο κ. Φ. Βώρος

Τέλος, πιστεύω ότι για να προσελκύσουν τους καλύτερους οι προκη-
ρύξεις υποτροφιών που έχουν σκοπό όχι τη διευκόλυνση πανεπιστημιακής
σταδιοδρομίας, αλλά την θεραπεία των αναγκών της Μ.Ε., θα πρέπει η
Πολιτεία να διατηρήσει (ή και να δημιουργήσει) θέσεις προσοντούχων
λειτουργών Μ.Ε. με παροχές και άλλα πλεονεκτήματα ανάλογα με εκείνα
που δίνονται στους πανεπιστημιακούς. Διαφορετικά, οι αξιότεροι θα έ-
χουν το νου τους μόνιμα στην κατάνκτηση μιας πανεπιστημιακής θέσης, ενώ
για τα προβλήματα της Γενικής Εκπαίδευσης θα απομένουν εκπαιδευτικοί
με σημαντικά κατώτερα προσόντα.

Ο κ. Παπαδόπουλος αναφέρθηκε στις προτάσεις του κ. Σπυρόπουλου
και είπε συγκεκριμένα: 'Όσο αφορά την Κοινωνιολογία δε συμφωνώ με τον
κ. Σπυρόπουλο ότι μπορούν οι υπότροφοι να σπουδάζουν πριν απ' το 1985
που προβλέπεται η ίδρυση-λειτουργία ειδικής Σχολής (Τμήματος) στο εσω-
τερικό. Οι ανάγκες μας στην εκπαίδευση με την εισαγωγή του μαθήματος
στο Λύκειο είναι πια συγκεκριμένες και χρειαζόμαστε ουσιαστικές σπου-
δές, όπως αποδείχτηκε μάλιστα φέτο απ' τα πράγματα, που μόνο στο εξω-
τερικό γίνονται. Ασφαλώς αλλάζουν τα πράγματα μετά το 1985 και για την
Κοινωνιολογία.

Ο Σύμβουλος Στ. Παπασημακόπουλος είπε: Να σταλούν για εκπαίδευση
στο εξωτερικό, μια και δεν υπάρχουν σχολές τέτοιες στην Ελλάδα, υπότρο-
φοι, απόφοιτοι της Φυσικομαθηματικής σχολής για σπουδές στη Γεωγραφία.

Οι παραπάνω προτάσεις του Εισηγητή και των άλλων το Τμήμα αποφα-
σίζει να διαβιβαστούν στο ΙΚΥ με τη μορφή αποσπάσματος πρακτικού και την
ευχή να ληφθούν υπόψη στους μελλοντικούς προγραμματισμούς του Ιδρύματος

Θ έ μ α 3ο : Ανακοινώσεις

Ανακοινώθηκαν στο Τμήμα τα παρακάτω έγγραφα με αριθμό πρωτοκόλλου του ΚΕΜΕ:

- 1) 1697/5-5-83
- 2) 1705/12-5-83
- 3) 1706/12-5-83
- 4) 1707/15-5-83
- 5) 1714/13-5-83
- 6) 1715/13-5-83
- 7) 1735/16-5-83
- 8) 1744/17-5-83

Επειδή εξαντλήθηκαν τα θέματα της ημερήσιας διατάξεως, τελείωσε η συνεδρίαση του Τμήματος.

Η Γραμματέας

Μαρία Δημητρίου

Παρ. Παπαδημητρίου

ΠΡΑΞΗ 44/1983

Σήμερα, 23-5-1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, πρόεδρο του Τμήματος και αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημάκης, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Ω.Π. Γυμνασίου 1983/4. Εισηγητής κατά κλάδους.
2. Οι "ερωτήσεις" στα βιβλία των Ν.Ε. και η ενδεχόμενη συγγραφή απαντήσεων" Εισηγητής: Δ. Τομπαΐδης.
3. Νέο Α.Π. Αρχαίων Α' Γυμνασίου (Ηρόδοτος) και προκήρυξη συγγραφής Εισηγητής: Ηλ. Σπυρόπουλος (1984-5).
4. Ενημέρωση για την πρόσφατη Σύνοδο της UNESCO, από τον κ. Φ. Βώρο.
5. Επανάκριση διδ. βιβλίων ΕΑΣΑ. Εισηγητής: Ι. Σκορδίλης.
6. Συζήτηση για το πραγματικό νόημα και το στόχο των Οδηγιών Διδασκαλίας. Εισηγητής: Φ. Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο : Ω.Π. Γυμνασίου 1983/4.

Ο Πρόεδρος λέγει: Ρωτά τους υπευθύνους των Μαθημάτων να μας πουν αν με την πρόταση που έχει γίνει (επισυνάπτεται) παρουσιάζονται προβλήματα σε Α Π, διδακτικά βιβλία, οδηγίες διδασκαλίας κλπ. (Οι υπεύθυνοι απαντούν αποφαιτικά. Μόνο ο κ. Παπασημακόπουλος παρακαλεί οι ώρες της Βιολογίας και Οικονομικής Γεωγραφίας (Β 27 και 027) να αλλάξουν μεταξύ τους θέση. Η αλλαγή αυτή υιοθετείται από την εισήγηση). Ύστερα από αυτές τις διαπιστώσεις παρακαλώ να υποβληθούν, αν υπάρχουν παράλληλες προτάσεις.

Πρόταση Βαρουχάκη: Γ' τάξη η 14η ώρα από Ιστορία να δοθεί στα Μαθηματικά.

Ο κ. Βώρος δηλώνει ότι θα προτιμούσε η Ιστορία να κρατήσει τις 3 ώρες στην Γ' τάξη, όπου η απώλεια θα ήταν οδυνηρή, αλλά δεν αποκλείει με άλλους χειρισμούς το μάθημα της Ιστορίας να περιοριστεί σε δώρο στη Β'.

Ο κ. Σκορδύλης υπογραμμίζει την ανάγκη το τρίωρο της Φ Α να διατηρηθεί και στη Γ' Γυμνασίου, αλλά δεν προχωρεί σε συγκεκριμένη πρόταση.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Αν οι φιλόλογοι δεν έχετε σκοπό να ξαναφέρετε την Αρχαία Ελληνική γλώσσα στο Γυμνάσιο, δε βλέπω κανένα λόγο να καλύπτετε 25 ώρες στο Ω Π του Γυμνασίου για τα έδια ουσιαστικά πράγματα. Π.χ. το ακόλουθο κομμάτι υπάγεται εύκολα τόσο στο μάθημα της Αρχαίας Γραμμ. από μετάφραση όσο και σε κάποιο βιβλίο ΚΝΛ:

Το γέρκι και το αηδόνι

Τώρα και στους βασιλιάδες που νογάν μύθο θα πω.

Είπε ο γέρακας στ' αηδόνι με την πλουμιστή λαλιά
πού 'χε αρπάξει και στα νύχια τό 'φερνε στα σύννεφα
κι αυτό ανάμεσα στα νύχια καρφωμένο τα γαμψά
μύρονταν θλιμμένα κι είπε προς αυτό δεσποτικά:

"Άθλιο, τό 'χεις λησμονήσει; Σε κρατά πιο δυνατός είσαι εκεί που εγώ σε πάω, κι όντος και τραγουδιστής δείπνο μου σε κάνω, αν θέλω, ή στα φήνω λεύτερο.

Άμυαλος ο που τα βάζει με τους δυνατότερους και τη νίκη χάνει κι έχει και ντροπή και βάσανα".

Έτσι το γοργό γεράκι, το πλατύρτερο πουλί.

Ο κ. Βώρος φρονεί ότι "πλεονάζουν" 1 ώρα ΝΕ στην Α', 1 ώρα Ιστορία στη Β' και 2 ώρες Θρησκευτικών στις Β' και Γ'. Τις ώρες αυτές θα τις έδινα στη ΦΑ, τα Μαθηματικά και τη Φυσική.

Έστερα από σχετική απόφαση του Τμήματος εισάγεται σε ψηφοφορία η Εισηγήση (ναι ή όχι).

- Σκορδύλης	OXI
- Συριόπουλος	NAI
- Τομπαΐδης	NAI
- Παπασημακόπουλος	NAI
- Αδαμόπουλος	OXI
- Παπαδόπουλος	NAI
- Βώρος	OXI
- Σπυρόπουλος	NAI
- Βαρουχάκης	OXI
- Σακκάς	NAI
- Κακριδής	NAI

Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση όπως είναι, με ψήφους 7:4.

Ο Πρόεδρος λέγει: "Σε περίπτωση που υπάρξουν σε ορισμένα σχολεία κενές ώρες θα καλυφθούν με απόλυτη προτεραιότητα από τον ΣΕΠ. Δεύτερη προτεραιότητα (πρώτη, όταν δεν προβλέπεται ΣΕΠ) έχει η Φυσική Αγωγή, και τρίτη τα μαθήματα της ζώνης επιλογής, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε σχολείου".

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα τον παραπάνω διακανονισμό.

Ανακοινώνεται το έγγραφο του κ. Γ. Βάζου (19-1-83).

Ο Πρόεδρος προτείνει να εγκριθεί ένα τετράμηνο για κάθε τάξη, κάτι που αντιπροσωπεύει αύξηση του προγράμματος ΣΕΠ κατά 50% απέναντι στο περσινό.

Ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Δεν επιθυμώ μέσα στο κλίμα της γενικής ευφορίας να αντιλέγω, θεωρώ όμως υποχρέωση να πω αυτά που σκέπτομαι:

- α) Ο Σ.Ε.Π. είναι λιγότερο ζήτημα θεωρητικό και περισσότερο πρόβλημα πρακτικό* σήμερα λ.χ. για τους σκοπούς της κοινωνίας μας πιο σημαντικό είναι να φροντίσουμε την "τεχνολογία" ως μάθηση - εμπειρία στα σχολεία παρά να θεωρητικοποιούμε.
- β) Σε καμιά χώρα - όσο γνωρίζω - δεν έλυσαν με τον Σ.Ε.Π. το θεμελικό πρόβλημα που τον προκάλεσε. Θυμίζω πως πολύ πριν από την καθιέρωση του Σ.Ε.Π. με ένα κίνητρο το 1964-65 βοηθήθηκε η Τεχνική Εκπαίδευση πολύ περισσότερο, άμεσα και πρακτικά.

2.- Ύστερα από αυτά τα πολύ συναπτικά

- α) αποδέχομαι με πολλή επιφύλαξη το τετράμηνο υπέρ του Σ.Ε.Π., μόνο για το 1983-84.
- β) επιφυλάσσομαι να αναθεωρήσω τη γνώμη μου για το μέλλον!.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

"Από διαπιστώσεις και πληροφορίες που έχω υπόψη μου σχετικά με το ΣΕΠ γενικότερα και ειδικά στη χώρα μας και με βάση το γεγονός ότι βρισκόμαστε στη δοκιμαστική ακόμη φάση εφαρμογής τον θεωρώ σκόπιμο η εφαρμογή του να περιοριστεί σε 1 (ένα) 4μηνο σε κάθε τάξη (σύμφωνα με τη πρόταση του κ. Κακριδή). Για μια περισσότερη επέκταση του ΣΕΠ λείπουν άλλωστε οι προϋποθέσεις εκείνες στα σχολεία μας που θα μας ή-ταν εγγύηση για σίγουρη επιτυχία και για θετική απασχόληση των παιδιών. Προσωπικά έχω τη γνώμη ότι ο ΣΕΠ είναι μια ιδιαίτερα διεπιστημονική ειδικότητα και στηρίζεται σε επιστημονικές ειδικότητες που μόλις άρχι-σαν να αναγνωρίζονται και να "θεραπεύονται" στη χώρα μας.

Έτσι και απ' αυτή την άποψη η επιφύλαξη και η προσεκτική πορεία είναι απαραίτητη".

Ο κ. Κων/νος Φούσας, λέγει:

"Είναι γνωστή η επιχειρηματολογία μου υπέρ της διατηρήσεως της δέωρης διδασκαλίας των θρησκευτικών σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, γιατί την έχω αναπτύξει πολλές φορές στο Τμήμα. Την παραλείπω αυτή τη στιγμή, για να μη καταπονήσω το Τμήμα, ανανεώνοντάς την όμως με την αναφορά μου σ' αυτή.

Το επιχείρημα που ακούστηκε τώρα ότι τα θρησκευτικά δεν έχουν μειωθεί ως τώρα και άρα επιτρέπεται ή και επιβάλλεται η μείωσή τους στο Ω.Π. δεν είναι πέρα για πέρα αληθινό, και άρα εξασθενεί από μόνο του. Αντίθετα από άλλα μαθήματα, τα οποία έμειναν σταθερά στο Ω.Π. του Γυμνασίου και του Λυκείου (π.χ. Ξένη Γλώσσα) ή και αυξήθηκαν (π.χ. Ιστορία), τα θρησκευτικά μειώθηκαν 1 ώρα στην Α' Γεν. Λυκείου, 1 ώρα στη Γ' Γεν. Λυκείου, 1 ώρα στη Β' Κλασ. Λυκείου, 1 ώρα στο Εσπερινό Λύκειο. Ακόμα, το μάθημα μειώθηκε κατά 5 επιπλέον ώρες λόγω καταργήσεως του αυτοτελούς κλάδου "ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ".

Στη σημερινή εποχή της χαλαρώσεως των ηθών σε βαθμό όχι μόνο ανησυχητικό αλλά και επικίνδυνο, θα ήταν άδικη για την Εκπαίδευση και τους μαθητές και η σκέψη ακόμα μιας νέας μειώσεως του μαθήματος των θρησκευτικών στο Ω.Π. του Γυμνασίου. Αν είναι ανάγκη να εξευρεθεί μισή ώρα για να δοθεί στο ΣΕΠ, προτείνω αυτή να ληφθεί από την Ξένη Γλώσσα.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα να διατεθούν στον ΣΕΠ από μια ώρα σε ένα τετράμηνο κάθε τάξης. Σε περίπτωση που το σχολείο δεν έχει κενές ώρες, το πρόγραμμα εφαρμογής του ΣΕΠ καθορίζεται ως εξής:

Α' Γυμν. (α' ή β' τετράμηνο): μια ώρα από τα Νέα Ελληνικά

Β' Γυμν. (α' ή β' τετράμηνο): μια ώρα από την Ιστορία

Β' Γυμν. (α' ή β' τετράμηνο): μια ώρα από

- τα θρησκευτικά (πρόταση Σπυρόπουλου)

- τα μαθήματα ειδικότητας Α4 (πρόταση Κακριδής)

- των Ξένων Γλωσσών (πρόταση Κ. Φούσκα)
- από την Αρχαία Ελληνική Γραμματική (πρόταση Παπασημακόπουλου).

Ψηφοφορία

Σκοροδίλης	από Αρχ. Ελλ. Γραμμ.
Συριόπουλος	από Α4
Τομπαΐδης	από Α4
Παπασημακόπουλος	από Αρχ. Ελλ. Γραμμ.
Αδαμόπουλος	από " " "
Παπαδόπουλος	από Α4
Βώρος	από Θρησκευτικά
Σπυρόπουλος	από Θρησκευτικά
Βαρουχάκης	από Θρησκευτικά
Σακκάς	από Θρησκευτικά
Κακριδής	λευκή

Παραμερίζονται διαδικαστικά οι προτάσεις κ. Φούσκα και Παπασημακόπουλου. Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται

Σκοροδίλης	από Α4
Συριόπουλος	από Α4
Τομπαΐδης	από Α4
Παπασημακόπουλος	από Θρησκευτικά
Αδαμόπουλος	από "
Παπαδόπουλος	από Α4
Βώρος	από Θρησκευτικά
Σπυρόπουλος	"
Βαρουχάκης	"
Σακκάς	"
Κακριδής	λευκή

Το Τμήμα με ψήφους $6 + 1 = 7:4$ αποφασίζει η εφαρμογή του ΣΕΠ, εφόσον δεν υπάρχουν κενές ώρες, να γίνεται στη Γ' Γυμνασίου με αντίστοιχη μείωση του ωραρίου των Θρησκευτικών. Το Τμήμα αναθέτει στον κ. Αδαμόπουλο την εισήγηση για το αντίστοιχο πρόγραμμα των Νυχτερινών Γυμνασίων.

Θ Ε Μ Α 3ο : Νέο Α.Π. Αρχαίων Α' Γυμνασίου (Ηρόδοτος) και προκήρυξη συγγραφής.

Προτάσσεται το 3ο θέμα (και προσέρχονται στο Τμήμα οι κ.κ. Πλατανίτης, Πλάκας και Κούσουλας).

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

"Η διαπίστωση ότι το διδακτικό εγχειρίδιο "Ηρόδοτου Ιστορία" της Α' Γυμνασίου δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις διδασκαλίας του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας οδήγησε το Τμήμα στην προκήρυξη συγγραφής νέου βιβλίου (δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1065/1978/, η οποία όμως δεν απέδωσε ικανοποιητικότερο εγχειρίδιο. Επειδή λοιπόν εξακολουθούμε να έχουμε σοβαρό πρόβλημα με τη διδασκαλία του Ηροδότου στην Α' Γυμνασίου, εξαιτίας τόσο της επιλογής των διδακτικών ενοτήτων όσο και της παρουσιάσής τους, κρίθηκε σκόπιμο να προβούμε στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτίωση των πραγμάτων.

Έτσι, παρακλήθηκαν οι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ φιλόλογοι κ.κ. Α. Κούσουλας, Δ. Πλάκας και Δ. Πλατωνίτης να μελετήσουν ολόκληρη την ιστορία του Ηροδότου και με τα παραδεκτικά επιστημονικά και παιδαγωγικά κριτήρια να εισηγηθούν νέα επιλογή ενοτήτων του Ηροδότου που θα διδασκούνται στην Α' Γυμνασίου από το σχ. έτος 1984-85, αφού λάβουν υπόψη τους τη σχετική βιβλιογραφία και τις προτάσεις συναδέλφων που από το 1976 ως σήμερα δίδαξαν Ηρόδοτο στην Α' Γυμνασίου. Η εισήγησή τους θα έπρεπε να εκκριθεί από το Τμήμα, ώστε, σε περίπτωση αποδοχής της να αποτελέσει το νέο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Ιστορίας του Ηροδότου στην Α' Γυμνασίου. Οι συνάδελφοι που προανέφερα μελέτησαν το θέμα με πραγματικό ζήλο και μεράκι και ύστερα από επανειλημμένες συσκέψεις κατέληξαν σε κοινή διπλή πρόταση:

α) Η νέα επιλογή να περιλαμβάνει εκλεκτές ενότητες από όλα τα βιβλία της Ιστορίας του Ηροδότου, συνολικής έκτασης περίπου 120 σελίδων διδακτικού εγχειριδίου. Στη γραπτή πρότασή τους αναφέρουν τα κεφάλαια που επέλεξαν δίνοντάς τους και την κατάλληλη επιγραφή.

β) Η νέα επιλογή να διακριθεί σε δύο μέρη: στο Α' θα δίνεται ολόκληρο το 8ο βιβλίο, ενώ στο Β' εκλεκτές ενότητες από τα υπόλοιπα βιβλία. Η συνολική έκταση θα είναι περίπου ίση (120 σελίδες) με την έκταση της α' πρότασης.

Στις κοινές συσκέψεις που είχαμε, επικρατέστερη φάνηκε η δεύτερη λύση, αλλά νομίσαμε προσφερότερο να ενημερωθούν όλοι οι φιλόλογοι του Τμήματος και γι' αυτό φροντίσαμε να έχουν φωτοαντίγραφα των δύο προτάσεων. Παράκλησή μας είναι να αποφασίσει σήμερα το Τμήμα ποιά από τις δύο προτάσεις θα εξυπηρετήσει καλύτερα τη σχολική πράξη, ώστε να υπάρξει νέο αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος και να φροντίσουμε αμέσως κατόπι για την εξασφάλιση νέου διδακτικού εγχειριδίου, που θα εξυπηρετεί άρτια τις ανάγκες του προγράμματος.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"Για προκήρυξη για τον "Ηρόδοτο" επιθυμώ να πω:

α) το "κατ' αρχήν" ισχύει πάντα, κάθε φορά που διαπιστώνουμε ότι έχουμε ανάγκη· δε χρειάζεται ψηφοφορία.

β) το "κατ' ουσίαν" καλό είναι να συζητηθεί σε άλλη συνεδρίαση, οπότε θα έχουμε μια εισήγηση με τα ακόλουθα τουλάχιστο στοιχεία:

- ποιότητα του υπάρχοντος βιβλίου
- βιωσιμότητα του τωρινού ωρολόγιου και αναλυτικού προγράμματος".

Η πρόταση του κ. Πλάκα για ενίσχυση του βασικού κειμένου με άλλα συναφή μου φαίνεται παιδαγωγικά σωστή· απόρρ γιατί εγκαταλείφτηκε "για να μη χαθεί ο Ηρόδοτος". Νομίζω το κριτήριο δεν είναι να μάθουν τον Ηρόδοτο αλλά να μελετήσουν ένα κείμενο παιδαγωγικά ενισχύεται με τα συμπληρωματικά τότε FIAT PAEDAGOGICO ET PEREAT MUNDUS, NON SOLUM HERODOTU

Το επιχείρημα ότι επιθυμούμε να διδάξουμε αρχαία γραμματεία και όχι ιστορία επιλογής, είναι αλλαγή ελέγχου. Θεωρώ σκόπιμο και τώρα να δούμε τη δυνατότητα ενίσχυσης του βασικού κειμένου με άλλα παρεμφερή.

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος λέγει: Η πρόταση για προκήρυξη του Θουκυβόλδη παραμερίζεται να τη σκεφτούμε και να εγγραφεί ξεκαθαρισμένη στην Η.Δ. Εισάγεται σε ψηφοφορία κατ'αρχήν η προκήρυξη διαγωνισμού για συγγραφή βιβλίου Ηροδότου σύμφωνα με το Α Π που εγκρίναμε σήμερα.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 9:1 εγκρίνεται κατ'αρχήν η προκήρυξη διαγωνισμού για τη συγγραφή βιβλίου Ηροδότου.

Μετά το διάλειμμα ο Πρόεδρος δηλώνει ότι έχει άλλη απασχόληση και παρακαλεί να τον αντικαταστήσει ο κ. Σπυρόπουλος. Σε περίπτωση που το επιτρέπει ο χρόνος καλό θα ήταν να συζητηθεί και ένα επείγον θέμα (εκτός Η.Δ.), ποθ χειρίζεται ο κ. Δ. Σακκάς.

Θ Ε Μ Α 2ο : Οι "ερωτήσεις" στα βιβλία των ΝΕ και η ενδεχόμενη συγγραφή απαντήσεων.

Ο κ. Τοματζίδης λέγει:

"Έχω τη γνώμη ότι οι ερωτήσεις που υπάρχουν στα βιβλία ΝΕ δεν πρέπει να θεωρηθούν κάτι παρόμοιο με τις ασκήσεις ή τα προβλήματα των Μαθηματικών, Φυσικής και Χημείας. Γιατί οι ερωτήσεις των ΝΕ είναι καθαρά ενδεικτικές και βοηθητικές της διδασκαλίας. Συνήθως δεν έχουν μία απάντηση (επιδέχονται πολλαπλή θεώρηση) και είναι αρκετό να διατυπώνει κανείς μια άποψη τεκμηριωμένη ως απάντηση. Έχουν επίσης ένα ρόλο κατευθυντικό της διδασκαλίας (π.χ. εργασίες μετά τη διδασκαλία των δοκιμών). και μόνο απ'αυτά γίνεται φανερό ότι μια θεώρηση που θα εξομοίωνε τις ερωτήσεις των ΝΕ με τις ασκήσεις των Μαθηματικών θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, πρόχειρη και επιφανειακή και φοβούμαι, θα μας εξέθετε.

Εκείνο που θα χρειαζόταν και που θα ήταν πολύ χρήσιμο (για το οποίο θα συνηγορούσα ευχαρίστως) είναι το "βιβλίο του καθηγητή" ή μάλλον ένα "ντοσιέ". Το βιβλίο αυτό θα περιλαμβάνει οδηγίες διδασκαλίας κάθε διδακτικής ενότητας, θα παρέχει διάφορα στοιχεία (βιβλιογραφικά κ.ά.), πλούσιο σχολιογραφικό υλικό κ.τ.λ.

Σημειώνω τέλος και ένα τυπικό στοιχείο: Στην ανάθεση συγγραφής που δώσαμε στους συγγραφείς (Φ. 211.12/1/Γ2/7/4.1.83) δεν τους ζητήσαμε και ορθά - απαντήσεις στις "ερωτήσεις και ασκήσεις" των όρων συγγραφής αναφέρεται το εξής: "Τα κείμενα θα συνοδεύονται από ερμηνευτικά στοιχεία, λεξιλόγιο, σχόλια, ερωτήσεις και ασκήσεις για τη διδακτική επεξεργασία τους και τη διαπραγμάτευση θεμάτων που απορρέουν από τα κείμενα ή σχετίζονται με αυτά".

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

"Για απαντήσεις στα ερωτήματα των Νεοελληνικών Κειμένων;

1. Έχουμε 6 βιβλία με ερωτήσεις για απαντήσεις σ' αυτές δεν έχουν δεσμευτεί οι συγγραφείς.

2. Αν τους ζητήσουμε τώρα τέτοια εργασία, αυτό θα σημαίνει ότι ενδεχόμενα θα μείνουν εδώ άλλα 4-5 χρόνια για "απαντήσεις".
3. Ταυτόχρονα μία τέτοια έκβαση θα σημαίνει ότι για αρκετά πάλι χρόνια δε θα έχουμε την ευχέρεια να προχωρήσουμε - αν το κρίνουμε αναγκαίο - σε ανανέωση των βιβλίων Νεοελληνικών Κειμένων Γυμνασίου-Λυκείου.

Ο κ. Σακκάς λέγει:

Έχω κουραστεί πια να μιλάω για τα βιβλία των Νέων Ελληνικών. Ειδικότερα ως προς το θέμα των ασκήσεων που μας απασχολεί σ'όλες σχεδόν τις κρίσεις των βιβλίων Νέων Ελληνικών που συνέγραφε η Ομάδα εργασίας τόνισα ότι με ορισμένα πολύ δύσκολα κείμενα και με ορισμένες επίσης εξαιρετικά δύσκολες ερωτήσεις που τα συνοδεύουν θα φοβητώσουν τα λυσάρια και η παραπαιδεία και στο μάθημα αυτό. Και έτσι έγινε. Και δεν έγινε απλώς, παραέγινε. Και η ευθύνη δε βαρύνει μόνο τους συγγραφείς αλλά και τις επιτροπές κρίσεως και το Τμήμα μας που έκρινε αυτά τα βιβλία κατάλληλα. Τιμή ανήκει στο συνάδελφο κ. Βαρουχάκη που από τον ερχόμενο χρόνο σταματάει τα λυσάρια σ'αυτό το ίδιο το μάθημα των Μαθηματικών. Μεγάλη ευθύνη φέρουν οι συγγραφείς των βιβλίων, οι επιτροπές κρίσεως και το Τμήμα, γιατί μετέβαλαν τα Νέα Ελληνικά από άποψη δυσκολιών σε Μαθηματικά και γιατί έτσι άνοιξαν διάπλατα το δρόμο στους εμπόρους της παραπαιδείας για θησαυρισμό σε βάρος των μαθητών.

Εκεί που έχουν φτάσει τα πράγματα τώρα, το Τμήμα μπορεί να κάνει αυτό που όφειλε να κάνει από καιρό: να προσδιορίσει τις δύσκολες ερωτήσεις των βιβλίων και να καλέσει τους συγγραφείς να δώσουν σε κάθε μία τα αναγκαία στοιχεία που θα βοηθούν το μαθητή να φτάνει στην απάντηση χωρίς να προστρέχει στα "λυσάρια".

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει:

Για τις ερωτήσεις στα Νεοελληνικά Κείμενα;

Με την τροπή που πήρε η συζήτηση και με δεδομένη τη διάχυτη σε όλους μας επιθυμία να μη δοθεί ακόμη και στον περισσότερο κακόβουλο η ευκαιρία για δυσμενή σχόλια, πιστεύω ότι οι ερωτήσεις στα Νέα Ελληνικά δεν

πρέπει να μένουν χωρίς τις κατάλληλες απαντήσεις από τους ίδιους τους συγγραφείς. Επειδή όμως είμαστε επιστημονικό σώμα και πρέπει να τοποθετούμε τα πράγματα στη θέση τους, είμαι υποχρεωμένος να τονίσω ότι οι ερωτήσεις στα ΝΕ δεν είναι το ίδιο με τις ασκήσεις στα Μαθηματικά.

Οι ασκήσεις στα Μαθηματικά καλλιεργούν την κριτική ικανότητα και επιδέχονται κατά κανόνα ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα, έστω και αν σε αυτό φτάνει καμιά φορά κανείς από δρόμους περισσότερους από έναν.

Οι ερωτήσεις αντίθετα των ΝΕ: α) Δεν είναι μόνο τρόπος ελέγχου της επίδοσης των μαθητών αλλά, προπάντων, δείκτης διδακτικής πορείας για τον ίδιο τον καθηγητή που μαθαίνει, χάρη σε αυτές, πού να στρέψει την προσοχή του και σε ποιά σημεία των εκάστοτε κειμένων να επιμείνει περισσότερο. β) απευθύνονται στην ευρύτερη παιδεία του μαθητή και επιδέχονται απαντήσεις που και στα συμπεράσματά τους μπορεί να είναι διαφορετικές ή και αντίθετες μεταξύ τους χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πάντοτε και υποχρεωτικά αποκλείουν, για το λόγο αυτό, η μια την άλλη.

Με τα ΝΕ καλλιεργούμε ολόπλευρα τον νέο ως προσωπικότητα και βέβαια δεν αποσκοπούμε στο να αισθάνονται όλοι τα ίδια πράγματα και να σκέπτονται κατά τον ίδιο τρόπο. Αλλά με τις απαντήσεις στις ερωτήσεις των Ν.Ε. μοιάζουμε να επιδιώκουμε αυτόν ακριβώς το στόχο, έστω και χωρίς να το συνειδητοποιούμε.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, προτείνω οι συγγραφείς να εντοπίσουν τις δύσκολες ερωτήσεις τους, τις ερωτήσεις - γρίφους και σε αυτές να δώσουν μια σύντομη απάντηση που θα διευκολύνει καθηγητές και μαθητές. Για το μέλλον προτείνω να μην υπάρχουν στα βιβλία ούτε ερωτήσεις ούτε απαντήσεις (εδώ βέβαια δεν αναφέρομαι στα Μαθηματικά ή τη Φυσική και τη Χημεία), αλλά στις μεθοδολογικές οδηγίες να δίνονται στους καθηγητές συμβουλές και να τους γίνονται υποδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούν οι ίδιοι να επινοούν και να διατυπώνουν ερωτήσεις στους μαθητές τους. Έτσι εμείς οι φιλόλογοι θα χτυπήσουμε αποφασιστικά την κερδοσκοπία της παρασχολικής βιβλιογραφίας χωρίς όμως μεθόδους όπως οι απαντήσεις που κατά τη γνώμη μου περισσότερο βλάπτουν παρά ωφελούν.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

"Οι συγγραφείς να υπογράψουν δήλωση ότι θα παραδώσουν στο Τμήμα τις απαντήσεις των ερωτήσεων των Ν.Ε."

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

"Προτείνω: α) Να περιοριστεί το θέμα μόνο στα ΚΝΑ της Γ' Λυκείου, εφόσον εξάλλου για το βιβλίο αυτό ανακίνησε το θέμα ο κ. Ν. Βαρουχάκης. β) Εφόσον η απόσπαση των συγγραφέων λήγει στις 31-8-1983, νομίζω ότι αυτοί έχουν το χρόνο να ανταποκριθούν σε μια πολύ λογική πρόταση του Τμήματος: αφού απομονώσουν τις ερωτήσεις που πραγματικά δεν παρουσιάζουν δυσκολία για όσους έχουν διαβάσει το αντίστοιχο κείμενο, να δώσουν πλαίσιο απάντησης στις υπόλοιπες, που κρίνονται δυσκολότερες".

Ακολουθεί ψηφοφορία στις εξής 2 προτάσεις:

Α. Πρόταση κ. Τομπαΐδη

Β. Να ζητηθούν οι απαντήσεις από τους συγγραφείς ως τις 31/8/83 εκείνων των ερωτήσεων στο βιβλίο Γ' Λυκείου που χρειάζεται απάντηση.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	Β
Συριόπουλος	Α
Τομπαΐδης	Α
Παπασημακόπουλος	Β
Αδαμόπουλος	Β
Παπαδόπουλος	Β
Βώρος	Β (εφόσον δεν συνεπάγεται νέα απόσπαση)
Σπυρόπουλος	Β
Βαρουχάκης	Β
Σακκάς	Β

Με ψήφους 8:2 εγκρίνεται η Β πρόταση.

Θ Ε Μ Α 60 : Συζήτηση για το πραγματικό νόημα και το στόχο των Οδηγιών Διδασκαλίας.

Ο κ. Βώρος λέγει:

1. Η πρόθεσή μου δεν είναι να κάνω εισήγηση, αλλά να διατυπώσω πρόσκληση για ένα έρανο, γιατί το θέμα αφορά όλους μας από διαφορετικές ίσως αφετηρίες, αφού είναι διαφορετική η υφή των διαφόρων μαθημάτων και διαφορετικά τα προβλήματα που συνδέονται με τα συγκεκριμένα βιβλία.

2. Είναι όμως νομίζω δυνατή η διατύπωση ορισμένων αρχών, που μπορούμε να ακολουθήσουμε ή να αποφύγουμε, για τη σύνταξη όλων των Οδηγιών. Λογουχάρη, μια αρχή θετική: για ένα μάθημα που υπόκεινται σε "γενική" εξέταση είναι ανάγκη στις Οδηγίες να γίνει λόγος για την πορεία που θα ακολουθηθεί σε όλα τα σχολεία, για τα κεφάλαια που θα διδαχτούν και για τη σειρά που θα ακολουθηθεί στη διδασκαλία τους. Επίσης, μια αρχή αρνητική: δεν είναι παραδεκτό οι Οδηγίες να υποδεικνύουν άμεσα ή έμμεσα κάποιο ιδεολογικό καθορισμό της διδασκαλίας. Η μόνη ιδεολογία της διδακτικής πράξης είναι η επιστημονική δεοντολογία.

3. Κάθε μάθημα έχει τη φυσιογνωμία του και τους σκοπούς, που για αυτούς διδάσκεται στο σχολείο: οι οδηγίες δεν είναι συγχωρητό ούτε να ανοούν τους σκοπούς ούτε να τους παραβιάζουν.

4. Οι Οδηγίες διδασκαλίας είναι ανάγκη να συνοδεύονται από το να συμπορεύονται με τους σκοπούς και τις μεθόδους εξέτασης.

5. Οι Οδηγίες ξεκινούν από το συγκεκριμένο σχολικό βιβλίο και γράφονται για να διευκολύνουν τη διδασκαλία του.

6. Οι Οδηγίες διδασκαλίας δεν είναι σκόπιμο να περιέχουν κοινοτοπίες της γενικής ή ειδικής διδακτικής: κι αν αυτό είναι κάποτε αναγκαίο, φαίνεται πιο διακριτικό να γίνεται απλή υπόμνηση των κοινοτοπιών ως αρχών γνωστών από πριν, από άλλη πηγή σοφίας.

Τέτοιες σκέψεις έκανα για το θέμα των Οδηγιών: δε νομίζω όμως ότι αυτές οι επισημάνσεις εξαντλούν το θέμα: γι' αυτό και ζήτησα να γίνει ανταλλαγή απόψεων, ώστε να ξεκινήσουμε από πληρέστερες Οδηγίες που θα διατυπώσουμε εμείς εδώ για μας, πριν διατυπώσουμε Οδηγίες για τους

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Σκορδύλης λέγει: Με το έγγραφο αριθμ. Φ2/7178/Γ4/383/11-4-83 έγγραφο του κ. Υφυπουργού μας διαβιβάζεται το αριθμ. 774/1-4-83 έγγραφο του Δ/ντή της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης, με το οποίο μας παρακαλεί: α) να επανέλθουμε στο θέμα της κρίσης των βιβλίων "Εισαγωγή στη γενική κοινωνιολογία" του κ. Β. Γιούλτση, και "Ιστορία της φιλοσοφίας" του κ. Ν. Μαρτσούκα και β) να επανεξετάσουμε και να επεκτείνουμε παλαιότερη απόφασή μας που αφορά το βιβλίο "Το σύγχρονο Μπάσκετ" του κ. Ε. Παπακυριακού, ώστε να χορηγηθεί αυτό εκτός από το Α' και Γ' έτος και στο Β' έτος.

Με το δεύτερο έγγραφο που μας ήλθε απευθείας από την ΕΑΣΑ Αθήνας, ο Δ/ντής της μας παρακαλεί να επεκτείνουμε παλαιότερη απόφαση μας που αφορά το βιβλίο "Προπόνηση ποδοσφαίρου θεωρία ασκήσεις" των κ. Υ. Μητσιώνη και Ε. Παλάντζα, ώστε να χορηγηθεί αυτό εκτός από το Δ' έτος και στο Γ' έτος.

Σχετικά με το πρώτο θέμα και για ότι αφορά τα δύο πρώτα βιβλία υπενθυμίζω στο Τμήμα πως με τις πράξεις μας 75 και 76/82 και με ψήφους 5 προς 5, όπου εβάρυνε η ψήφος του κ. Προέδρου και 7 προς 1 αντιστοίχως είχαμε απορρίψει τα βιβλία αυτά, τα οποία την ίδια ευχή είχαν στην επανεξέτασή τους που έγινε με το πρακτικό μας 33/83. Τώρα το ίδιο θέμα μας παρουσιάζεται για τρίτη φορά, δεν νομίζω όμως πως εντομεταξύ άλλαξε τίποτα και για το λόγο αυτό προτείνω στο Τμήμα να μη κάνει δεκτό το αίτημα της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης.

Το τρίτο βιβλίο "Το σύγχρονο Μπάσκετ" του κ. Ε. Παπακυριακού το είχαμε εγκρίνει με την πράξη μας 75/82, για να διανεμηθεί στους σπουδαστές του Α' και Γ' έτους της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης. Η απόφασή μας αυτή στηρίχθηκε τότε στην αρχική θέση του Τμήματος να περικοπούν κατά το δυνατόν τα βιβλία και να μη χορηγηθεί κανένα βιβλίο σε περισσότερα από δύο έτη. Για τους λόγους λοιπόν αυτούς, αλλά για τον πρόσθετο λόγο ότι βρισκόμαστε ήδη στην περίοδο των εξετάσεων των σπουδαστών, προτείνω στο Τμήμα να μη κάνει δεκτό και το αίτημα αυτό της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης

Το δεύτερο θέμα της ΕΑΣΑ Αθήνας με την πρότασή της να εγκρίνουμε τη χορήγηση του βιβλίου "Προπόνηση πρρ ποδοσφαίρου θεωρία-ασκήσεις" των κ. Χ. Μητσιώνη και Ε. Παλάντζα και στους σπουδαστές του Γ' έτους, νομίζω πως έφθασε μέχρι εμάς χωρίς να ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία χωρίς δηλαδή να διαβιβαστεί στο ΥΠΕΠΘ και να μας γίνει από κεί ερώτημα.

Για το λόγο αυτό δεν επεκτείνομαι σε άλλους λόγους και προτείνω στο Τμήμα να μη κάνει δεκτό το αίτημα της ΕΑΣΑ Αθήνας.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ι. Σκορδίλη.

Θ Ε Μ Α 4ο : Η συζήτηση για το 4ο θέμα αναβάλλεται για την επόμενη συνεδρίαση.

ΕΡΩΤΗΜΑ 45/1993

.....

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Φ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΣ ΑΙΤΑΤΕΣ

- ΕΡΩΤΗΜΑ 1ο - Γνωμοδότηση για άσκηση στη Ν.Ε. των δι. ε.δ. των κ.κ. Κωνσταντίνου. Εισηγητής Α. Αδαμίδης.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 2ο - Καταλληλότητα ειδών ζωοτροφών κ. Παναγιώτα-Κολοβίτη. Εισηγητής Α. Αδαμίδης.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 3ο - Ε.Ε. Κατερινών Γυμνασίου. Εισηγητής Α. Αδαμίδης.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 4ο - Ανάθεση συγγραφής βιβλίου "Γραμματικής προπαίδειας". Εισηγητής Φ. Κακρίδης.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 5ο - Ανάθεση βιβλίου Ιστορίας εκλογής Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βέρος.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 6ο - Γενικός σχολικός συμβούλιος. Εισηγητής Α. Τσακός.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 7ο - Προκηρύξεις συγγραφής διδακτικού βιβλίου - Ηρώδης Ιστορίας Α' Γυμνασίου - συγγραφέας Ιστορίας Γ' Γυμνασίου.
- ΕΡΩΤΗΜΑ 8ο - Ενοποίηση για την προφορική ομάδα της ΥΠΕΣΟ. Εισηγητής Φ. Βέρος.

ΠΡΑΞΗ 45/1983

Σήμερα, 25-5-1983 ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φ. Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Κυρ. Κατσιμάνης, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Δ. Τομπαΐδης γιατί βρίσκεται στη Θεσ/νίκη για λόγους υπηρεσιακούς.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Γνωμοδότηση για διορισμό στη Μ.Ε. των Π. Λιδόλιου και Δ. Κανελλοπούλου. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Καταλληλότητα ειδών ζωγραφικής κ. Πανσελήνα-Καλιάρου. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ω.Π. Νυχτερινών Γυμνασίων. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανάθεση συγγραφής βιβλίου "Γραμματειακής προπαιδείας". Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανατύπωση βιβλίου Ιστορίας επιλογής Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Σεμινάριο Σχολικών Συμβούλων. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 7ο - Προκηρύξεις συγγραφής διδακτικών βιβλίων - Ηρόδοτος Ιστορία Α' Γυμνασίου - Θουκυδίδης Ιστορία Γ' Γυμνασίου.
- ΘΕΜΑ 8ο - Ενημέρωση για την πρόσφατη σύνοδο της UNESCO. Εισηγητής Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑ 9ο - Κριτήρια επιλογής Σχολ. Συμβούλων.

ΘΕΜΑ 10ο - Ανατύπωση προσαρμοσμένου διδ. βιβλίου "Ευκλείδειος Γεωμετρία" Β' Λυκείου Χ. Παπανικολάου. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

ΘΕΜΑ 10

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Η Δ/νση Προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης με το έγγραφό της Δ2/25702/17-3-1983 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Λιδίου Παρασκευής με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται από την αρ. 2817/81/4-3-80 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΕΑ το πτυχίο "BACHELOR OF SCIENCE IN ART EDUCATION" που πήρε η Λιδίου Παρασκευή από το Πανεπιστήμιο της Ν. Υόρκη είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα από τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Λιδίου Παρασκευή είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των Καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι η Λιδίου Παρασκευή είναι απόφοιτη του ελληνικού εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου, όπως ο Ν.309 (αρ. 35 παρ. 4) ορίζει, εισηγούμαι ότι αυτή είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγήτρια καλλιτεχνικών.

Ως προς την Δ. Κανελλοπούλου εισηγούμαι να αναβληθεί η συζήτηση για την καταλληλότητά της ως καθηγήτριας καλλιτεχνικών γιατί τα στοιχεία που έχει υποβάλλει δεν είναι επαρκή.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

./.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Η Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων ΔΕΠΑ με το έγγραφό της Φ.309.71/84/Γ/255/25-6-1982 μας διαβιβάζει αίτηση των Ε. Πανσελήνα-Ε. Καλιάρου με την παράκληση να γνωματεύσουμε για την χρησιμότητα ειδών ζωγραφικής (PAN-KAL).

Επειδή δεν είμαι ειδικός σε θέματα που αφορούν το μάθημα των καλλιτεχνικών ζήτησα τη γνώμη του Π. Καλδή ΓΕΜΕ καλλιτεχνικών, του οποίου το σχετικό ενυπόγραφο σημείωμα επισυνάπτεται στην εισήγησή μου.

Σύμφωνα με την γνώμη του Π. Καλδή η χρησιμοποίηση των παραπάνω ειδών ζωγραφικής στο Γυμνάσιο και Λύκειο αντεδείκνυται απολύτως, γιατί συνίσταται στον καθαρά μηχανικό χρωματισμό προκατασκευασμένων σχεδίων και επομένως αποκλείει την αυτενέργεια των μαθητών. Την άποψη αυτή του κ. Π. Καλδή την υιοθετώ και γι' αυτό εισηγούμαι να μη κριθούν τα παραπάνω είδη ζωγραφικής ως χρήσιμα σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του Ν.186/75.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Η ρύθμιση που έγινε στο Ω.Π. του ημερήσιου Γυμνασίου για τα πρακτικά μαθήματα (καλλιτεχνικά, Μουσική και Οικοκυρικά) με την καθιέρωση της ζώνης επιλογής, δεν επηρεάζει το Ω. πρόγραμμα του εσπερινού Γυμνασίου αφού τα μαθήματα αυτά δεν διδάσκονται στο εσπερινό Γυμνάσιο. Ύστερα από αυτά εισηγούμαι, για τους λόγους που αναπτύχθηκαν στο πρακτικό μας 37/1982, να ισχύσει και για το επόμενο σχολικό έτος 1983-84 το φετινό Ω.Π/

 Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει: Τα θέματα της Ε' δέσμης προωθούνται από το Υπουργείο με τη συνεργασία μου, όπου χρειάζεται.

Προτείνεται η ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81.

Α. 1.- Τίτλος: "Αρχές λειτουργίας γραφείου"

2.- Τάξη: Γ' Λυκείου (Ε' Δέσμη)

3.- Στους: (α) Κωνσταντίνα Καλλιμάνη, Καθηγήτρια κλ. 8 ΜΚ 3 ΚΕΤΕ Κορίνθου

(β) Δημήτρη Πλατανίτη, Φιλολόγος Α' Γυμνασίου Χαλανδρίου

4.-- Διάρκεια περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική απόφαση: 4 μήνες: το πρώτο τεύχος θα παραδοθεί ως τις 31 Ιουλίου και το β' τεύχος ως τις 15 Σεπτεμβρίου.

Διευκρίνιση: Ο κάπως πειραματικός χαρακτήρας του μαθήματος (και αντίστοιχα του βιβλίου) αλλά και η ίδια η φύση του αντικειμένου δεν ευνοούν την κανονική εκτύπωση. Προτείνεται το βιβλίο να παραδοθεί στον ΟΕΔΒ καλοδοκτυλογραφημένο (σύμφωνα με τις οδηγίες του) και να πολλαπλασιαστεί όπως είναι. Η διανομή στα σχολεία θα γίνει με ντοσιέ.

Β. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

1.- Σκοπός του βιβλίου: να διευκολύνει τη διδασκαλία του μαθήματος "Αρχές λειτουργίας γραφείου" (Γ' Λυκείου, Ε' Δέσμη).

2.- Ύλη του βιβλίου: Σύμφωνα με το Α.Π. που εγκρίθηκε στη συνεδρία αριθμ. 1317-2-83 του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ (επισυνάπτεται).

Σημείωση. Το Αναλυτικό αυτό πρόγραμμα θεωρείται ως πλαίσιο μέσα στο οποίο οι συγγραφείς μπορούν να προχωρήσουν σε δικαιολογημένες ανακατατάξεις και συμπληρώσεις της ύλης.

3.- Διάταξη της ύλης σε μέρη-κεφάλαια: Βλ. Β2

4.- Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου: Βλ. Β2

5.- Γλώσσα-Μορφή του βιβλίου γλώσσα θα είναι η καθιερωμένη από το ΚΕΜΕ. Για τη μορφή βλ. Α4 (διευκρίνιση).

6.- Εικονογράφηση-Σχεδιαγράμματα. Ναι, κατά την κρίση των συγγραφέων.

7.- Ψυχολογικές-Παιδαγωγικές απαιτήσεις: Οι συγγραφείς να λάβουν υπόψη τους ότι το βιβλίο απευθύνεται σε μεγάλα παιδιά που πρόκειται πολύ γρήγορα να χρησιμοποιήσουν την αντίστοιχη γνώση για την επαγγελματική αποκατάσταση και προκοπή τους.

8.- Τυπικοί όροι

α) Προθεσμία υποβολής βλ. Α4

β) Έκταση 225 σελίδες με δυνατότητα αυξομειώσης 10%.

γ) Έκταση εικονογράφησης κατά την κρίση των συγγραφέων - όχι πάνω από 10% της συνολικής έκτασης του βιβλίου.

Γ. Η κρίση θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 30 IV. 1304/82

Θα ακολουθήσει πρόταση προς τον Υπουργό για ορισμό των ειδικών που θα κληθούν να βοηθήσουν το Τμήμα στην κρίση του.

Δ. Αμοιβή συγγραφέων

1.- Αμοιβή συγγραφέων 400.000 δραχμ. που θα μοιραστούν εξίσου στους δύο συγγραφείς.

2.- Αμοιβή μελών "Επιτροπής κρίσης" 30.000 δραχμ. στον καθένα που θα οριστεί και θα βοηθήσει το Τμήμα στην κρίση του.

Σημείωση Και οι δύο συγγραφείς υπηρετούν αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ και δε δικαιούνται πρόσθετη αμοιβή για τη συγγραφή διδακτικών βιβλίων. Επειδή όμως:

(α) Βρισκόμαστε στην αρχή της θερινής περιόδου

(β) Το βιβλίο είναι εξαιρετικά δύσκολο και οι προθεσμίες πιεστικές

προτείνεται να αρθούν οι αποσπάσεις των συγγραφέων στο ΚΕΜΕ και να αμειφθούν σύμφωνα με τα παραπάνω.

Υστερα από συζήτηση το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση στο σύνολό της όπως είναι. Στο λεπτό θέμα της αμοιβής το Τμήμα προτιμά να μην πάρει θέση έχοντας απόλυτη εμπιστοσύνη στη σχετική κρίση του Υπουργού που και θα αποφασίσει τελικά. Ο κ. Κακριδής λέγει: "Καταλαβαίνω απόλυτα την επιφύλαξη του Τμήματος στο θέμα της αμοιβής και φυσικά συμμερίζομαι την εμπιστοσύνη που όλοι έχουμε στην ευθυκρισία των Υπουργών μας. Όμως καθαρά πρακτικά νομίζω ότι αν θέλουμε η δύσκολη αυτή συγγραφή να γίνει σωστά και εμπρόθεσμα πρέπει να αποζημιώσουμε τους εργάτες της. Προσωπικά θα το έκρινα άδικο (και αυτό καθαυτό, και συγκριτικά με τους άλλους εκπαιδευτικούς) αν βασιζόμενοι στο ζήλο και τη φιλοτιμία των κ.κ. Καλλιμάνη και Πλατανίτη τους ζητήσουμε να δουν λέφουν νύχτα-μέρα όλο το καλοκαίρι, χωρίς πρόσθετη αμοιβή.

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Θυμίζω ότι έχουμε αναθέσει τη συγγραφή και άλλων κεφαλαίων νεότερης ιστορίας για να ενισχύσουμε το βιβλίο αυτό που για λόγους αντικειμενικούς ~~απύχ~~αίνεται τώρα (ύστερα από την εκτύπωση της Γενικής Ιστορίας της γ' λυκείου).

2.- Τα κεφάλαια αυτά έχουν - τα πιο πολλά - γραφτεί· χρειάζονται όμως ένα προσεχτικό υπομονητικό διάβασμα πριν εισαχθούν για κρίση -εγκριση· για να έχουμε όμως σίγουρα βιβλίο στα χέρια των μαθητών το Σεπτέμβρη 1983 νομίζω σκόπιμο να προπέμψουμε για ανατύπωση το βιβλίο που προϋπάρχει, με όσα κεφάλαια απομένουν (παλαιότερη πρόταση του κ. Σπυρόπουλου).

3.- Η πρόταση για την ανατύπωση είναι η ακόλουθη:

α) να αφαιρεθεί το κεφάλαιο για τον Ελληνικό Διαφωτισμό (σελ. 29-66) γιατί επικαλύπτεται σε αρκετή έκταση με το αντίστοιχο κεφάλαιο της Γενικής Ιστορίας γ' λυκείου,

β) να προστεθούν μερικά κείμενα-πηγές στο κεφ. Ευρωπ. Διαφωτισμός χωρίς καθόλου να θιγεί το αφηγηματικό μέρος του κεφαλαίου,

γ) να τροποποιηθεί ανάλογα ο Πρόλογος του βιβλίου,

δ) να τροποποιηθεί ο πίνακας περιεχομένων με τα νέα δεδομένα.

4.- Το βιβλίο να ανατυπωθεί (και τα νέα κείμενα να τυπωθούν) με το πολυτονικό σύστημα, γιατί δεν είναι βέβαιο πως με την ίδια δομή θα παραμείνει για πολλά χρόνια το ίδιο βιβλίο, ώστε να δικαιολογείται και η αναστοιχειοθετησή του αμέσως τώρα.

Ο κ. Κακριδής λέγει: "Τίποτα πια δε μου προκαλεί έκπληξη στους χειρισμούς του μαθήματος της Ιστορίας. Όμως το Τμήμα έχει αναλάβει την υποχρέωση να βοηθήσει τον κ. Βώρο ακόμα και στους ακροβατισμούς του. Με αυτή την έννοια παρακαλώ και εγώ το Τμήμα να εγκρίνει την εισήγηση".

Ο κ. Συριόπουλος λέγει: Μειοψηφώ στην ανατύπωση του βιβλίου αυτού γιατί όπως έχω επανειλημμένως αναφέρει ότι είναι απαράδεκτο να εξακολουθούν να ανατυπώνονται βιβλία Ιστορίας, ενώ το σύστημα έχει προ διε-

τίας καταργηθεί.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Παπασημανδόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

" Εισήγηση στις
Ιστορικές Επιτροπές

Το Τμήμα με ψήφους 7:1 εγκρίνει την εισήγηση.

Σε σχετικό θέμα ο κ. Βώρος λέγει: Με προγενέστερη πράξη μας (30/1983, θέμα 30) ενημερώσαμε τη Διοίκηση ότι από τους 4 συγγραφείς του προτάτου βιβλίου, ο τέταρτος, κ. Β. Ασημομύτης δεν είναι δικαιούχος αποζημίωσης γιατί η δική του συγγραφή δεν περιλαμβάνεται - για λόγους ακαδημαϊκούς - στο ενιαίο βιβλίο. Το βιβλίο όμως αυτό έχει την έκταση και τη δομή που χρειαζόμαστε. Κατά συνέπεια, δικαιούχοι αποζημίωσης είναι οι άλλοι τρεις συγγραφείς: Ξένη Οικονομοπούλου, Ι. Γιαννόπουλος και Θ. Κατσουλάκος.

Με αυστηρή τυπική-λογική εφαρμογή του νόμου θα μπορούσε ο φύλακας του δημόσιου πλούτου να πει ότι οι τρεις αυτοί πραγματικοί συγγραφείς δικαιούνται τα 3/4 μόνο της αποζημίωσης που προβλέψαμε αρχικά.

Ως μέλος συμβουλευτικού οργάνου και ως συγγραφέας δυσκολεύομαι να εισηγηθώ περιορισμό της αποζημίωσης στα 3/4, εφόσον οι 3 συγγραφείς έκαναν ποιοτικά και εκτατικά το έργο των τεσσάρων.

Η Διοίκηση όμως, που οφείλει να εφαρμόζει και τυπικά το νόμο, μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά.

Το Τμήμα αμόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Βώρου.

ΘΕΜΑ 10ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει; Με το αρ. Φ.211.15/2815^{2/1325}
έγγραφο της Δ/νσης Βφαρμογής Προγραμμάτων διαβιβάζονται στο ΚΕΜΕ:

α) Οι πράξεις της Επιτροπής κρίσης που συγκροτήθηκε με την
Φ.211.13^{1512/1064/26.4.83} υπουργική απόφαση για την προσαρμογή του διδ. βιβλίου
"Ευκλείδιος Γεωμετρία Β' Λυκείου" του Χ. Παπανικολάου στις σχολικές
ανάγκες για το 1983-84,

β) Ένα σφραγισμένο αντίτυπο του παραπάνω διδ. βιβλίου στο ο-
ποίο είναι σημειωμένες όλες οι προτεινόμενες μεταβολές.

Εισηγούμαι να γίνουν δεκτές όλες οι προτεινόμενες μεταβολές
και να προωθηθεί το παραπάνω αντίτυπο του βιβλίου στον ΟΕΔΒ για
εκτύπωση ώστε να καλυφθούν οι διδακτικές ανάγκες της Γεωμετρίας
Β' Λυκείου για το σχ. έτος 1983-84.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη,

./..

Προτάσσεται το 6ο θέμα.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με το έγγραφό της Γ2/1078/27-4-83 αποστέλλει σχέδιο Π.Δ/τος σχετικό με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα προαχθούν στο βαθμό του σχολικού συμβούλου για σχετική γνωμοδότηση. Για το σχέδιο αυτό παρατηρώ τα εξής:

Συμφωνώ με τις παραγρ. 1,4,5,6,7,8 (εκτός από τη διάρκεια των συνολικών ωρών) 9,10,11. Για τη διάρκεια των σεμιναρίων νομίζω ότι θα πρέπει να περιοριστεί στις 2 εβδομάδες και να λάβει εντατικό ρυθμό, όπως γίνεται με τα σεμινάρια αυτής της μορφής. Εφόσον κρατείς ανώτερους υπαλλήλους εκτός έδρας και τους πληρώνει εις διπλούν δεν επιτρέπεται να λαβαίνει το σεμινάριο "ράθυμο" ρυθμό. Αυτό δε γίνεται πουθενά στον κόσμο. Σ' όλες τις προηγμένες χώρες τα σεμινάρια κρατούν όλη την ημέρα, από το πρωί ως το βράδυ, με ορισμένες διακοπές για ρόφημα, φαγητό κτλ. Νά πάψουμε λοιπόν να ακολουθούμε ανათολύτικους τρόπους και να γίνει το σεμινάριο πρωί και απόγευμα: πρωί από 8.30 - 1.30 και απόγευμα από 5.30 - 8.30 ή από 6-9. Σύνολο ωρών σε 10 εργάσιμες ημέρες 80, στις οποίες μπορούν να καλυφτούν τα βασικά θέματα που χρειάζεται να αναπτυχθούν. Χρόνος διεξαγωγής του σεμιναρίου να είναι: 29-8-/9-9-1983. Τα κοινά μαθήματα να είναι 50 ώρες και τα ειδικά 30 ώρες. Αν εντούτοις κριθεί απαραίτητο να διαρκέσει το σεμινάριο περισσότερο χρόνο να διαρκέσει 15 εργάσιμες ημέρες και 12 ή έστω 100 διδακτικές ώρες με μια ημέρα της εβδομάδας χωρίς απόγευμα. Οι εκδρομές κτλ. νά γίνουν το Σαββατοκύριακο που θα είναι ενδιάμεσα και το Σαββατοκύριακο που θα ακολουθήσει τη λήξη τους.

Ο προσδιορισμός των θεμάτων που θα απασχολήσουν το σεμινάριο πρέπει να γίνει με τη συνεργασία και τη συνδρομή όλων των μελών του Τμήματος. Ο ίδιος καταθέτω σημείωμα με θέματα που μπορούν να διδαχτούν σύμφωνα με όσα διαλαμβάνονται στην παρ. 8 του σχ. Π.Δ.

Το έντυπο με το οποίο οι επιμορφούμενοι θα αξιολογήσουν το σεμινάριο αρμόδιος είναι να καταθέσει ο συνάδελφος κ. Ν. Παπαδόπουλος, μαζί με την υποβολή στη Διοίκηση αυτού του εντύπου. Το Τμήμα θα υποβάλει και το πιστοποιητικό για το οποίο γίνεται λόγος στην παρ. 12

του σχεδίου Π.Δ.

Στη συνέχεια ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Ύστερα από την ανάθεση του Τμήματος, σε συνεργασία με το συνάδελφο κ. Δ. Σακκά, προτείνουν-
με η γνωμοδότηση του Τμήματος στο υπ' αριθμ. πρωτ. Γ2/1078/27-4-83
έγγραφο της Δ/νσης Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ να διαμορφω-
θεί ως εξής:

Α'. Το Τμήμα δέχεται ως έχουν τις παρ. 1-7, 10 και 11 του παραπάνω
εγγράφου.

Β'. Σχετικά με την παρ. 12, θα ακολουθήσει σύντομα ειδική γνωμοδό-
τηση, εφόσον άλλωστε αυτή αναφέρεται σε θέματα που θα συμπίσουν με
τη λήξη του σεμιναρίου.

Γ'. Σχετικά με την παρ. 8 (περιεχόμενο), προτείνει τα εξής:

I.- Κοινά μαθήματα, ώρες 70:

1.- Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία και Οικονομικά της Παιδείας:

α)	Η εκπαίδευση ως θεσμός	ώρες 3
β)	Η εκπαίδευση σε σχέση με την κοινωνική και οικονομική
πραγματικότητα	" 6
γ)	Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σχολείο και την κοινωνία	" 3

12

2.- Νεοελληνικά εκπαιδευτικά συστήματα

α)	Σταθμοί στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης	ώρες 6
β)	Το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα	" 2
γ)	Οι νέοι θεσμοί: ΣΕΠ	" 2
	Τεχνολογικά Μαθήματα	" 2
	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	" 2
	Εκπαιδευτική Τηλεόραση	" 2

δ)	Το ενιαίο πολυκλαδικό Λύκειο	" 2

18

3.- Η Νεοελληνική ως γλώσσα της σχολικής πράξης ώρες 3

4.-	Η θέση του σχολικού συμβούλου και η λειτουργία τους:	
α)	Ο σχολικός σύμβουλος μέσα στο σύνολο της εκπαιδευτικής πραγματικότητας	ώρες 3
β)	Η τεχνική της συμβουλευτικής καθοδήγησης σε επίπεδο συνέντευξης προσωπικής ή ομάδων	" 3
γ)	Οι ανθρώπινες σχέσεις στην εκπαίδευση (με μαθητές, καθηγητές, άλλους εκπαιδευτικούς φορείς, υπηρεσίες εκπαίδευσης και κοινωνικούς φορείς)	" 4
δ)	Οι σημερινοί νέοι και τα προβλήματά τους	" 2
ε)	Μαθηματικές κοινότητες	" 2
στ)	Καθοδήγηση των γονέων για την αγωγή των παιδιών	" 2
ζ)	Αγωγή προβληματικών παιδιών	" 2

		18
5.-	Μέθοδοι διδασκαλίας	
α)	Βασικές διδακτικές αρχές	ώρες 2
β)	Χρησιμοποίηση σύγχρονων μέσων στη διδασκαλία	" 3
γ)	Συνηθισμένα σφάλματα κατά τη διδασκαλία	" 3

		8
6.-	<u>Αξιολόγηση</u> α) Καθηγητών	ώρες 2
	β) Μαθητών	" 3

		5
7.-	Συζήτηση θεμάτων που θα ζητήσουν οι επιμορφούμενοι	ώρες 6

		Σύνολο 70
VI.-	<u>Μαθήματα Ειδικότητας</u> ώρες 30	
1.-	Θεολόγων:	
α)	Αναλυτικά προγράμματα - διδακτικό βιβλίο Θρησκευτικών	ώρες 12
β)	Σύγχρονα θεολογικά ρεύματα	" 8
γ)	Εποπτικά μέσα διδασκαλίας	" 4
δ)	Η λατρεία στη σχολική πράξη	" 4
ε)	Εκπαιδευτικοί θεολόγοι-εκπαιδευτικές αρχές	" 2

2.- Φιλολόγων:

α)	Διδακτική μεθοδολογία της μητρικής γλώσσας	ώρες 2
β)	Εκσυγχρονισμός γλωσσικής διδασκαλίας-έκθεση	" 4
γ)	Αρχαία ελληνικά από το πρωτότυπο (και Λατινικά)	" 4
δ)	" " από μετάφραση	" 4
ε)	Ερμηνεία Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	" 6
στ)	Ιστορία	" 3
ζ)	Κοινωνιολογία	" 3
η)	Φιλοσοφικά	" 2

3.- Μαθηματικών:

α)	Γενική ενημέρωση	ώρες 2
β)	Διδακτικά προβλήματα στο Γυμνάσιο	" 2
γ)	Μαθηματικά Α' και Β' Λυκείου	" 4
δ)	Μαθηματικά 1ης δέσμης	" 14
ε)	Μαθηματικά 2ης δέσμης	" 8

4.- Κλάδου Α4: (Αναλυτικά προγράμματα, διδακτικά εγχειρίδια, οδηγίες διδασκαλίας, εποπτικά όργανα διδασκαλίας):

α)	Φυσική	ώρες 10
β)	Χημεία	" 5
γ)	Βιολογία	" 7
δ)	Γεωγραφία	" 8

5.- Ξένων Γλωσσών (Γαλλικά-Αγγλικά)

α)	Εκσυγχρονισμός γλωσσικής διδασκαλίας (κοινό με Φιλολόγους)	3
β)	Γλωσσική θεωρία (Η γλώσσα και οι λειτουργίες τους - γλώσσα και επικοινωνία, περιστάσεις και παράμετροι επικοινωνίας	12
γ)	Το γλωσσικό μάθημα στη σχολική πράξη (Μέθοδοι διδασκαλίας, αξιολόγηση, γλωσσικοί και μη γλωσσικοί κώδικες στην τάξη, ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, λεκτικές πράξεις, λεκτικές επιλογές κτλ.)	15

6.- Φύσικης Αγωγής:

α)	Θεωρία και πράξη Φυσικής Αγωγής (Αναλυτικά προγράμματα Διδακτική-οργάνωση μαθήματος)	ώρες 8
β)	Εφαρμοσμένη εργομετρία - εργοφυσική	" 4
γ)	Γυμναστική - Ενόργανη γυμναστική-ρυθμική γυμναστική	" 5
δ)	Κλασικός αθλητισμός	" 4
ε)	Αθλοπαιδιές - κολύμβηση	" 7
στ)	Παραδοσιακοί χοροί	" 2

Δ'. Τα αντικείμενα: 1. Οργάνωση και διεξαγωγή επιμορφωτικών προγραμμάτων και 2. Εκπαιδευτική έρευνα, να γίνει σύντομος λόγος στις εισηγήσεις της παρ. 4 των γενικών μαθημάτων και να προγραμματισθούν για το άμεσο μέλλον ειδικά σεμινάρια αποκλειστικά γι' αυτά.

Ε'. Οι εκδρομές κτλ. που αναφέρονται στην παρ. 11 του εγγράφου να πραγματοποιηθούν τα Σάββατοκύριακα.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το ερώτημα αν προκρίνεται ως καλύτερος ο τύπος του βραχυπρόθεσμου - σχετικά εντατικού - ή του μεσοπρόθεσμου - σχετικά άνετου - σεμιναρίου.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	1 μήνας
Συριόπουλος	1 μήνας
Παπασημακόπουλος	15 μέρες
Παπαδόπουλος	15 μέρες
Βώρος	3 εβδομάδες
Σπυρόπουλος	1 μήνας
Βαρουχάκης	1 μήνας
Σακκάς	15 μέρες
Κακριδής	1 μήνας

Το Τμήμα με ψήφους 5+1 : 3 εγκρίνει το μεσοπρόθεσμο σεμινάριο διάρκειας ενός μηνός.

Ο κ. Σπυρδόπουλος λέγει: Νομίζω ότι, πριν αποφασίσουμε για τη διάρκεια του σεμιναρίου σχολικών συμβούλων, καλό είναι να λάβουμε υπόψη μας τα ακόλουθα:

α) Ότι, εφόσον το πρόγραμμα περιλαμβάνει 100 περίπου ώρες, αυτές μόλις μπορούν να εξασφαλιστούν σε τέσσερες εβδομάδες, με ημερήσια εργασία 6-5 ωρών, ως εξής: Δευτέρα, Τρίτη και Πέμπτη 4 ώρες πρωί και 2 απόγευμα, Τετάρτη και Παρασκευή 5 ώρες πρωί.

β) Ότι η εποχή για την οποία προγραμματίζεται το σεμινάριο (τέλη Αυγούστου, αρχές Σεπτεμβρίου), όπως και η θέση του κτηρίου (Μενάνδρου και Ζήνωνος), δεν ευνοούν εντατικοποίηση του σεμιναρίου στο βαθμό που τον επιθυμούν οι κ.κ. συνάδελφοι.

γ) Ότι χρειάζεται κάποια άνεση στη διεξαγωγή του σεμιναρίου, ώστε να εξυπηρετηθούν και σημαντικοί σκοποί που δεν φαίνονται στο πρόγραμμα, όπως η στενότερη γνωριμία των νέων σχολικών συμβούλων μεταξύ τους, η μελέτη σχετικών κειμένων πριν από την παρουσίαση ορισμένων αντικειμένων, η μετάβασή τους σε χώρους εκτός ΣΕΑΜΕ (Βρετ. Συμβούλιο, Γαλλ. Ινστιτούτο, ΕΑΣΑ, εργαστήριο Μοσχάτου κτλ.). Εξάλλου κατά τη διάρκεια τέτοιων σεμιναρίων η Διοίκηση του Υπουργείου έχει την ευκαιρία να ενημερώσει το εποπτικό προσωπικό σε θέματα της αρμοδιότητάς τους.

δ) Τη δυσκολία που θα συναντήσει η ΣΕΑΜΕ Αθήνας για την εξερεύρεση εισηγητών και για τη ρύθμιση άλλων οργανωτικών θεμάτων αυτή την εποχή (ουσιαστικά περίοδος διακοπών).

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Επιθυμώ ν' αναφερθώ στην πρόταση του εισηγητή για μείωση διάρκειας του χρόνου του σεμιναρίου, Έχω τη γνώμη ότι σε τέτοιου είδους επιμορφωτικές συγκεντρώσεις χρειάζεται εγρήγορση και ιδιαίτερη καταβολή προσπάθειας και κόπου απ' όσους συμμετέχουν. Καλούνται για ειδικό λόγο και δεν έχει νόημα, αλλά και ανεπίτρεπτο είναι, να απασχολούνται μόνο 5 ώρες την ημέρα. Σε άλλες χώρες που έχω λάβει μέρος σε παρόμοια σεμινάρια η απασχόληση όλων είναι ημερήσια. Νομίζω ότι και εδώ πρόκειται για έμπειρους ανθρώπους και ικανούς στους οποίους χρειάζεται να επισημανθούν ο-
./.

ρισμένα πράγματα από τις σύγχρονες επιστημονικές διαπιστώσεις, από τη σύγχρονη εκπαιδευτική και παιδαγωγική πραγματικότητα και να συντονιστούν στο έργο τους.

Το Τμήμα αναθέτει στον κ. Σπυρόπουλο σύμφωνα με τα όσα είπε και σε συνεργασία με τον κ. Σακκά να ολοκληρώσει το θέμα.

ΘΕΜΑ 7ο

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Στη συνεδρίαση του Τμήματος της 23-5-1983 προτείνουμε νέο αναλυτικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία της Ιστορίας του Ηρόδοτου από μετάφραση στην Α' Γυμνασίου από το σχολ. έτος 1984-5. Όμως το αντίστοιχο εγκεκριμένο σχολικό εγχειρίδιο δεν θα μπορέσει να εξυπηρετήσει τις διδακτικές ανάγκες του μαθήματος, εφόσον: α) Δεν περιέχει την ίδια επιλογή κατάλληλων ενοτήτων της Ιστορίας του Ηρόδοτου, β) Η εισήγηση είναι ανεπαρκής, γ) Τα σχόλια είναι ανεπαρκέστατα και δ) Η μετάφραση είναι "δημοσιογραφική", δηλ. βέουσα και κατανοητή, αλλά με κανένα τρόπο δε διασώζει τις χάρες του ύφους του Ηρόδοτου. Ανάλογα προβλήματα παρουσιάζει στη σχολική πράξη και το διδακτικό εγχειρίδιο "Θουκυδίδης Ιστορία" (Σικελικά) από μετάφραση, της Γ' Γυμνασίου. Για το λόγο αυτό εισηγούμαι να προτείνουμε τη συγγραφή νέων διδακτικών εγχειριδίων και μάλιστα αυτή τη φορά με τη μέθοδο της προκήρυξης, ώστε να ικανοποιήσουμε μόνιμη επιθυμία του κλάδου για δημοκρατικότερες διαδικασίες συγγραφής και να κινήσουμε το ενδιαφέρον για συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων μεγαλύτερου αριθμού επιστημόνων και εκπαιδευτικών. Εισηγούμαι λοιπόν:

1.- Να εγκρίνουμε και να εισηγηθούμε στο ΥΠΕΠΘ τη δημοσίευση στην "Εφημερίδα της Κυβέρνησης", το συντομότερο, των εξής προκηρύξεων

α). Προκήρυξη συγγραφής διδακτικού εγχειριδίου Α' Γυμνασίου "Ηρόδοτου Ιστορία" σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα που προτείναμε, ως εξής:

ΠΡΟΕΗΡΥΞΗ

Για τη συγγραφή του βιβλίου "Ηρόδοτου Ιστορία" της Α' τάξεως Γυμνασίου.

Α'. Σκοπός

Η παρουσίαση της πάλης των Ελλήνων κατά των Περσών για την υπεράσπιση της ελευθερίας τους, μέσα στα πλαίσια του τότε γνωστού κόσμου.

Β: Ύλη του βιβλίου

1.- Θα περιέχει εισαγωγή 6-8 σελίδες, που θα ανταποκρίνεται στην αντιληπτικότητα των μαθητών και θα αναφέρεται στον Ηρόδοτο ως πατέρα της ιστορίας, στο βίο του, το έργο του και τη σημασία του και θα περιλαμβάνει καί σύντομη περίληψη του έργου κατά βιβλίο.

2.- Το κύριο μέρος θα αποτελέσει η μετάφραση των παρακάτω ενοτήτων από την "Ιστορία του Ηρόδοτου":

ΜΕΡΟΣ Α'

1.- Βιβλίο 1ο (Κλειώ)

Παράγραφοι: 23-24, 26-33, 34-45, 84-91, 178-187, 192-193, 194

2.- Βιβλίο 2ο (Ευτέρπη)

Παράγραφοι: 2, 3, 4, 35-42, 52-58, 68-70, 85-90, 92, 107-108, 113-120, 122-123, 124-125, 135, 147-148, 178.

3.- Βιβλίο 3ο (Θάλεια)

Παράγραφοι: 39-43, 60, 80-83, 106

4.- Βιβλίο 4ο (Μελπομένη)

Παράγραφοι: 5-7, 42, 59-62, 67-68, 76.

ΜΕΡΟΣ Β'

1.- Βιβλίο 1ο (Κλειώ)

Παράγραφοι: 1-5

2.- Βιβλίο 5ο (Τερψιχόρη)

Παράγραφοι: 99-105

3.- Βιβλίο 6ο (Ερατώ)

Παράγραφοι: 109-117

4.- Βιβλίο 7ο (Πολύμνια)

Παράγραφοι: 101-105, 206-228

5.- Βιβλίο 8ο (Ουρανία)

Ολόκληρο το βιβλίο

6.- Βιβλίο 9ο (Καλλιόπη)

Παράγραφοι: 58-66

Τα τμήματα του β' μέρους θα συνδέονται με τις απόλυτα απαραίτητες κατατοπιστικές περιλήψεις των υπόλοιπων τμημάτων, ώστε να παρέχεται, όσο γίνεται, αδιάσπαστη και ή έννοια του όλου έργου. Η γλώσσα της μεταφράσεως πρέπει να χαρακτηρίζεται από σαφήνεια, να είναι πιστή, χωρίς όμως να βιάζει τη δομή του νεοελληνικού λόγου, και να διατηρεί κατά το δυνατόν τις αρετές του πρωτότυπου.

3.- Το κείμενο θα χωρίζεται σε αυτοτελείς ενότητες με την αναγραφή τίτλων (επικεφαλίδων) και σε υποενότητες, με την αναγραφή υποτίτλων· θα συνοδεύεται επίσης και με κατατοπιστικούς πλαγιότιτλους καθώς και με τις απαραίτητες χρονολογίες.

4.- Θα προστεθεί ο απαραίτητος υποσελίδιος σχολιασμός, για να υποβοηθούνται οι μαθητές στην κατανόηση του κειμένου.

5.- Θα περιληφθεί η απαραίτητη εικονογράφηση: πορτρέτο του ιστορικού, σκαριφήματα και ζωγραφικοί πίνακες, φωτογραφίες, χάρτες, σχεδιάγράμματα κτλ, που θα υποβληθεί σε χωριστούς φακέλους.

6.- Τέλος, όπου κρίνεται πρόσφορο θα παρατίθεται υπομνηματευτικά μετάφραση αρχαίου κειμένου (ή παραπομπή σ' αυτό) που αναφέρεται στα ίδια περιστατικά που αφηγείται ο Ηρόδοτος.

Γ. Έκταση του βιβλίου

Το έργο θα ανέρχεται σε 12-14 τυπογραφικά φύλλα. Κάθε σελίδα των τυπογραφικών θα περιέχει 36 στίχους των 60 διαστημάτων (γράμματα, σημεία στίξεως, αποστάσεις μεταξύ λέξεων κτλ.).

Δ. Γλώσσα του βιβλίου

Η γλώσσα του βιβλίου θα είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 2 του Ν.309/1976 (ΦΕΚ 100/76 τ.Α') όπως περιγράφεται από την Νεοελληνική Γραμματική του ΟΕΔΒ, έκδ. 1978.

Ε. Παρουσίαση της συγγραφής

Θα είναι γραμμένη η μία μόνο όψη του φύλλου με περιθώριο αριστερά ίσο με το 1/5 περίπου της σελίδας. Κάθε συγγραφέας θα υποβάλει έξι (6) αντίτυπα του βιβλίου ή αντίγραφα δακτυλογραφημένα ή πολυγραφημένα στη Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μέσης Εκπαιδεύσεως, Τμήμα

Διδακτικών Βιβλίων, Ερμού 15.

Η εργασία θα περιέχει μόνο τη μετάφραση, θα γίνεται όμως μνεία της εκδόσεως του αρχαίου κειμένου που χρησιμοποιήθηκε.

ΣΤ' Προθεσμία υποβολής

Η προθεσμία για την υποβολή του έργου ορίζεται σε οκτώ (8) μήνες από τη δημοσίευση της προκηρύξεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

β) Προκήρυξη συγγραφής διδακτικού εγχειριδίου Γ' Γυμνασίου "Θουκυδίδης Ιστορία".

Από το έργο του Θουκυδίδη θα διδαχτούν τα βιβλία ΣΤ' και Ζ' (Σικελικά) στο πρώτο τετράμηνο της Γ' τάξεως (2 ώρες κάθε εβδομάδα - σύνολο ωρών διδασκαλίας περίπου 28).

Α' Σκοπός

Μέσα στο πλαίσιο των παιδευτικών επιδιώξεων του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας τα έργα της αρχαίας ιστοριογραφίας κατέχουν σημαντική θέση. Ιδιαίτερα η ιστορική εκστρατεία από το Θουκυδίδη μπορεί να προσφέρει έξοχα παιδευτικά αγαθά, καθώς η ενότητα αυτή αποτελεί "πράξιν σπουδαίαν και τελείαν": είναι μια ολοκληρωμένη τραγωδία, η οποία δε δίνει απλά ιστορικές πληροφορίες για ένα σημαντικό γεγονός, αλλά προπάντων συγκινεί, προβληματίζει και διδάσκει. Συγχρόνως προετοιμάζει του μαθητές για να κατανοήσουν την αρχαία τραγωδία που θα διδαχτεί στη συνέχεια. Με το να έχει αυτοτέλεια μέσα στο σύνολο της ιστορικής αφηγήσεως, του Θουκυδίδη και με τον περιπετειώδη χαρακτήρα της η ενότητα των δύο αυτών βιβλίων αποδεικνύεται πρόσφορη διδακτικά.

Β' Ύλη του βιβλίου

1.- Θα προταχθεί εισαγωγή 12-16 σελ., η οποία θα περιλαμβάνει τα κεφάλαια: α) Η αρχαία ιστοριογραφία ως γραμματειακό είδος και οι κυριότεροι εκπρόσωποί της, β) Βίος και έργο του Θουκυδίδη, γ) σύντομη εξιστόρηση των γεγονότων της Πεντηκονταετίας και του Πελοποννησιακού Πολέμου, δ) Ο Ελληνισμός της Κ. Ιταλίας και Σικελίας και ε) Γενικό διάγραμμα των Ιστοριών του Θουκυδίδη.

2.- Το κύριο μέρος του βιβλίου θα αποτελεί η μετάφραση των βιβλίων ΣΤ' και Ζ' του Θουκυδίδη. Θα παραλειφθούν τα κεφάλαια που δεν περιέχουν γεγονότα, τα οποία έχουν άμεση σχέση με τη Σικελική εκστρατεία.

3.- Το κείμενο θα συνοδεύεται: α) Από τους κατάλληλους τίτλους και πλαγιότιτλους, β) Από ερμηνευτικά σχόλια ανάλογα με την αντιληπτική ικανότητα των μαθητών της Γ' τάξεως του Γυμνασίου, γ) Από το πορτρέτο του ιστορικού, ιστορικούς χάρτες, σχεδιαγράμματα και άλλη σχετική εικονογράφηση.

Γ. Γλώσσα του βιβλίου

Η γλώσσα του βιβλίου θα είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 2 του Ν.309 (ΦΕΚ 100/76 τ.Α'), όπως περιγράφεται από την Νεοελληνική Γραμματική του ΟΕΔΒ; έκδ. 1978.

Δ. Οδηγίες συγγραφής

1.- Η μετάφραση πρέπει να χαρακτηρίζεται από σαφήνεια να είναι πιστή, χωρίς όμως να βιάζει τη δομή του νεοελληνικού λόγου και να διατηρεί, κατά το δυνατόν, τις αρετές του πρωτοτύπου.

2.- Το αρχαίο κείμενο παραλείπεται, σημειώνεται όμως η έκδοση του πρωτοτύπου, την οποία είχε ως βάση ο μεταφραστής.

3.- Το σύνολο του βιβλίου θα αποτελείται από 14-16 τυπογραφικά συνηθισμένου σχήματος διδακτικού βιβλίου. Κάθε σελίδα τ.φ. θα περιλαμβάνει 36 στίχους και κάθε στίχος 60 διαστήματα (γράμματα, σημα, στίξεως, αποστάσεις μεταξύ λέξεων κτλ.).

Το βιβλίο πρέπει να υποβληθεί σε 6 αντίτυπα δακτυλογραφημένα ή πολυγραφημένα στη Διεύθυνση Εφαρμογής προγραμμάτων Μέσης Εκπαίδευσης - Τμήμα Διδακτικών Βιβλίων (Ερμού 15) μέσα σε προθεσμία εννέα (9) μηνών από τη δημοσίευση της προκηρύξεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2.- Οι αμοιβές, για καθένα από τα δύο αυτά βιβλία, προτείνω να είναι:

- α) Α' Βραβείο, δρ. 500.000
- β) Β' Βραβείο, δρχ. 400.000
- γ) Γ' Βραβείο, δρχ. 300.000./.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Για τον Ηρόδοτο νομίζω είναι ανάγκη να διευκρινιστούν δύο πράγματα (πριν γίνει προκήρυξη)/

α) Ποια επιλογή είναι παιδαγωγικά-διδασκτικά πιο καλή: "βιβλίο-βιβλία;" ή εκλεκτά αποσπάσματα; Απάντηση θα μας δώσει η λειτουργικότητα που θα έχει το τωρινό βιβλίο, που περιέχει ένα πλήρες βιβλίο (το 8ο) και μια σειρά εκλεκτά αποσπάσματα.

β) Θα θελήσουμε καθαρό κείμενο Ηροδότου ή και συναφή άλλα αρχαία κείμενα που να πλουτίζουν και να ποικίλλουν το μάθημα;

2.- Επειδή είναι ουσιώδη τα δύο αυτά σημεία, επειδή δεν επείγει ειδικά αυτό το βιβλίο, επειδή δεν έχουμε ασχοληθεί με το αναλυτικό πρόγραμμα γυμνασίου 1984-85, επειδή μία προκήρυξη είναι αρκετά δαπανηρή υπόθεση για το Υπουργείο, προτείνω αναβολή προκήρυξης για τη συγγραφή διδακτικού βιβλίου Ηρόδοτος α' γυμνασίου.

Ψηφοφορία

	Η	Θ
Σκορδύλης	NAI	NAI
Συριόπουλος	NAI	NAI
Παπασημακόπουλος	NAI	NAI
Παπαδόπουλος	NAI	NAI
Βώρος	OXI	NAI
Σπυρόπουλος	NAI	NAI
Βαρουχάκης	NAI	NAI
Καιριδής	NAI	OXI

Το Τμήμα με ψήφους 7:1 ως προς την προκήρυξη του Ηροδότου, και πάλι 7:1 ως προς την προκήρυξη του Θουκυδίδα εγκρίνει την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου.

Ο κ. Συριόπουλος προτείνει μείωση της αμοιβής των αναθέσεων σε 350χιλ για κάθε βιβλίο, επειδή πρόκειται όχι για συνθετική εργασία αλλά για έργο σχετικά εύκολο στο οποίο έχουν προηγηθεί πολλοί άλλοι.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	500	500
Συριόπουλος	300	300
Παπασημακόπουλος	500	500

Παπαδόπουλος	500	500
Βώρος	400	400
Σπυρόπουλος	500	500
Βαρουχάκης	500	500
Κακριδής	500	500

Το Τμήμα με φήφους 6:2 προτείνει το ποσό των 500.000 δρχ.
ως α' βραβείο.

ΘΕΜΑ 9ο

Ο κ. Δ. Ξαγκάς λέγει: Η Διεύθυνση Διοικητικού του ΥΠΕΠΘ ^{απέστειλε} στο ΚΕΜΕ σχέδιο Π.Δ./τος σχετικό με τα κριτήρια επιλογής των Προϋσταμένων των Διευθύνσεων Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.186/75.

Παρατηρώ κατ' αρχή ότι το σχέδιο χρειάζεται γνωμοδότηση και από τα δύο άλλα Τμήματα του ΚΕΜΕ/ Κατά τα άλλα δεν έχω να παρατηρήσω τίποτα παρά μόνο ότι η σειρά των κριτηρίων θα πρέπει να μεταβληθεί ώστε το αριθμ. γ' κριτήριο του σχεδίου να λάβει σειρά α', το β' να παραμείνει στη σειρά β' και το α' να περιέλθει στη σειρά γ'. Τοποθετώ το στοιχείο του υπηρεσιακού φακέλου πρώτο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο φάκελος παρουσιάζει πάντοτε την αντικειμενική εικόνα του κρινόμενου. Όμως ακόμα και από τις υπογραφές που φέρουν κάποια ευνοϊκά για τον κρινόμενο έγγραφα του φακέλου μπορεί κανείς να συμπεράνει για το παρελθόν και την ποιότητά του.

Ο κ. Βώρος λέγει: Νομίζω ότι το σχέδιο δ/τος είναι καλό να μείνει όπως είναι γιατί:

α) περιέχει τον όρο "συνεκτιμώνται" τα διάφορα στοιχεία, χωρίς να δίνει προτεραιότητα σε κάποιο απ' αυτά· άρα δεν υπάρχουν λόγοι ενδοιασμών,

β) η γνώμη των συναδέλφων του υποψηφίου δεν έχει λιγότερη σημασία από εκείνη κάποιου - του καλύτερου - επιθεωρητή ούτε αντιπροσωπεύει μικρότερο χρόνο.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης εισήγηση όπως τροποποιήθηκε με τη συζήτηση
Συριόπουλος Επί του υπό συζήτησιν σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος "Περί κριτηρίων Προϋσταμένων Διευθύνσεων... εκπαίδευσης" νομίζω ότι αντικειμενικότερη ιεράρχησι και κατά συνέπεια σειρά αναγραφής των εν λόγω κριτηρίων εις το Διάταγμα είναι η ακόλουθος: Πρώτον να αναγραφή το υπ' αριθμόν (γ), ο υπηρεσιακός δηλαδή φάκελλος. Δεύτερον το (δ), άλλα έγγραφα στοιχεία κλπ. Τρίτον το (β) ή γνώμη του οικείου περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου κλπ. εκ του οποίου να απαλειφθή ή τελευταία παράγραφος η αναφερομένη εις στοιχεία που υποβάλλονται από

τις ενώσεις λειτουργιών Μέσης κλπ. ή να τροποποιηθή αντικαθισταμένης της λέξεως αντί "συνεκτιμά" δια της φράσεως "δύνатаι να λάβη υπ' όφιν του" κλπ

Παπασημακόπουλος λεισήγηση τροποποιημένη

Παπαδόπουλος " "

Βώρος όπως είναι το σχέδιο σύμφωνα με τους 2 λόγους που έχω καταθέσει και για τον πρόσθετο λόγο ότι η γνώμη - κατάφαση των συναδέλφων του υποψήφιου είναι σοβαρότατο έρεισμα για την άσκηση του ρόλου που αυτός (ο υποψήφιος) διεκδικεί.

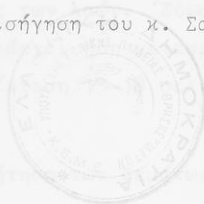
Σπυρόπουλος εισήγηση τροποποιημένη

Βαρουχάκης " "

Σακκάς εισήγησή του

Κακριδής εισήγηση τροποποιημένη

Το Τμήμα με ψήφους 7:2 εγκρίνει την εισήγηση του κ. Σακκά.

ΘΕΜΑ 8ο

Ο κ. Βώρος που πήρε μέρος στη Σύνοδο της UNESCO με θέμα: "Διεθνή Κατανόηση και συνεργασία και πνεύμα ειρήνης διαμέσου της Εκπαίδευσης" ενημέρωσε το Τμήμα: για την ιστορία του θέματος και τις θέσεις της Ελλην. Αντιπροσωπίας, για τις προτάσεις που έγιναν και υιοθετήθηκαν στη Σύνοδο και για τις ενέργειες που θεωρεί αναγκαίες να γίνουν από ελληνική πλευρά, ώστε να συμπορευτούμε με την UNESCO.

Έδωσε ο εισηγητής πλήρες αντίγραφο της έκθεσης που είχε συντάξει για την Ελληνική Επιτροπή UNESCO και υπογράμμισε ότι θεωρεί αναγκαίο ως πρώτο βήμα ενέργειας να τυπωθεί σε φυλλάδιο η Σύσταση της UNESCO (της 19-11-1974) και να διανεμηθεί στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων για να γνωρίζουν ποιο είναι το πνεύμα της UNESCO στο ζήτημα της κατανόησης και συνεργασίας των λαών. Έδωσε αντίγραφο του κειμένου αυτού και πληροφόρησε ότι υπάρχει ήδη μεταφρασμένο στη Δ/ση Διεθνών Εκπ/κών Σχέσεων (και έχει έκταση 15-18 σελίδες).

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΑΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 46/1983

Σήμερα, 30 Μαΐου 1983, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του Τμήματος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Α. Αδαμόπουλος, γιατί είναι μέλη της ομάδας συγγραφής των Μαθηματικών Β' Λυκείου.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜΑ 1ο - Διαδικασία κρίσης των βιβλίων

α) Μαθηματικά Β' Λυκείου

β) Μαθηματικά Γ' Λυκείου (Α' Δέσμης)

γ) Μαθηματικά Γ' Λυκείου (Β' και Δ' Δέσμης)

ΘΕΜΑ 2ο - Ανακοινώσεις

ΘΕΜΑ 3ο - Δυνατότητα διορισμού της Κανελλοπούλου Διονυσίας του Γεωργίου ως καθηγήτριας Καλλιτεχνικών. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, Το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Η Δ/ση προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σης με το έγγραφο της Δ2/3540/17-3-83 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Διουυσίας Κανελλοπούλου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται από την αρ. 2247/19-3-82 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΣΑ το πτυχίο Διακοσμητικής που πήρε η Δ. Κανελλοπούλου από την ακαδημία καλών τεχνών της Ρώμης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της κ. Δ. Κανελλοπούλου είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι η Δ. Κανελλοπούλου είναι απόφοιτος του εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου όπως ο Ν.309 (αρθ. 35 παρ. 4) ορίζει, εισηγούμαι ότι αυτή είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγήτριας καλλιτεχνικών.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

ΘΕΜΑ 1ο

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκαν τα μέλη της ομάδας συγγραφής των Μαθηματικών (πλην των μαθη/κών-μελών του Τμήματος) και τα μέλη της Επιτροπής Κρίσης.

Ο κ. Λάμπρου λέγει: Μιλώ εξ ονόματος των μελών της Επιτροπής και σας διαβάζω την έκθεση κρίσης του διδ. βιβλίου Μαθηματικών Γ' Λυκείου (1ης Δέσμης):

./.

Με την υπουργική απόφαση Φ.211.13/13/Γ2/793/22-4-1983 σχηματίστηκε η ακόλουθη Επιτροπή κρίσης του βιβλίου του θέματος

- 1.- Φ. Νανόπουλος, Καθηγητής Ε.Μ.Π.
- 2.- Μ. Λάμπρου, Ειδ. Επιστήμων Παν/μίου Κρήτης
- 3.- Ν. Μαρμαρίδης, " " "
- 4.- Κ. Σταθακόπουλος, Λέκτορας Παν/μίου Αθηνών
- 5.- Ι. Σπηλιώτης, Επιστημονικός συνεργάτης Ε.Μ.Π.
- 6.- Σ. Δρούγκας, Καθηγητής Μαθηματικών Ευαγγ. Σχολής

Η παραπάνω Επιτροπή συνήλθε σε ολομέλεια την 25 και 26 Μαΐου 1983 και εξέτασε από κοινού το α' τεύχος του κρινόμενου βιβλίου.

Η επιτροπή εκτιμά ότι η συγγραφή κρύβει προσπάθεια σοβαρή, κόπο πολύ και ειλικρινή φιλοδοξία ν' ανοίξει σύμφωνα και με το αναλυτικό πρόγραμμα, τις πόρτες των Ελληνικών Λυκείων στη σύγχρονη μαθηματική γλώσσα.

Σχετικά με τ' αποτελέσματα της προσπάθειας αυτής η Επιτροπή έχει να παρατηρήσει τα εξής:

- Αποτελεί απόπειρα εισαγωγής μοντέρνων εννοιών στα μαθηματικά που δυστυχώς δεν ευοδούται λόγω διαρκούς παλινδρόμησης στην παραδοσιακή και μη αυστηρή παρουσίαση των Μαθηματικών στα Ελληνικά Λύκεια.
- Η μορφή των κειμένων είναι συζητητική χωρίς όμως να συνοδεύεται τελικά από ξεκάθαρη και αυστηρή παρουσίαση των εννοιών και αποτελεσμάτων.
- Η ανέλιξη του κειμένου, διδακλώδης και τις περισσότερες φορές χωρίς κατευθυντήριες γραμμές δεν επιτρέπει στο μαθητή σαφή και συνολική εικόνα του αντικειμένου.

Τα αποφασιστικής σημασίας σημεία του συγγράμματος λίγες φορές προσεγγίζονται με επιτυχία:

- Υπάρχει πλήθος παραδειγμάτων, αλλά αρκετά απ' αυτά είναι ασθενή και άκαιρα.
- Μερικές φορές συντελείται υποβάθμιση της αξίας σημαντικών προτάσεων με την τοποθέτησή τους ως παρατηρήσεων ή εφαρμογών.
- Το σύγγραμμα είναι άνισο ποιοτικά και ημιμαίνεται από ικανοποιητικό ως εμφανώς ακατάλληλο. Μερικές φορές παρουσιάζεται βεβιασμένο.

- Τα μαθηματικά κυρίως λάθη που παρουσιάζουν τα κείμενα και συζητήθηκαν ήδη, εάν διορθωθούν, βελτιώνουν σημαντικά το σύγγραμμα εφόσον ληφθούν υπόψη στο σύνολό τους, αλλά δεν εξαλείφουν τα παραπάνω εκτεθέντα.

- Ιστορικά στοιχεία και στοιχειώδεις νύξεις για περαιτέρω θεωρήσεις των εξεταζομένων στο σύγγραμμα θεμάτων απουσιάζουν με αποτέλεσμα να μένει ανεκμετάλλευτο το αναμφισβήτητο μεγάλο ενδιαφέρον των μαθητών για αυτά.

ΠΟΡΙΣΜΑ: Δεν κρίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό ώριμο για να ανταποκριθεί στους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγρ. 7 της Φ.211.13/13/Γ2/793/22-4-1983 Υπουργικής απόφασης.

Ο κ. Ξεαρχάκος λέγει: Όλα τα μέλη της επιτροπής κρίσης διαβάσαμε με προσοχή το βιβλίο αυτό και τις παρατηρήσεις μας τις συζητήσαμε μεταξύ μας σε διάφορες συνεδριάσεις πρώτα των μελών της επιτροπής και έπειτα σε κοινές συνεδριάσεις με τους συγγραφείς. Οι γενικές παρατηρήσεις που καταθέτει αυτή τη στιγμή η επιτροπή κρίσης είναι το καταστάλαγμα αυτών που βγήκαν μετά απ' όλες αυτές τις διαδικασίες.

Θα ήθελα όμως να τονίσω μερικά σημεία, που ίσως φωτίσουν περισσότερο την κατάσταση.

Οι συγγραφείς, που όπως όλοι μας ξέρουμε είναι όλοι αξιόλογοι συνάδελφοι, πολύ έμπειροι και πολύ αγαπητοί μου, έχουν κάμει μια υπεράνθρωπη προσπάθεια, μια σκληρή και πολύ σοβαρή δουλειά. Αλλά η πίεση του χρόνου, να τελειώσουν τη συγγραφή όλων αυτών των βιβλίων σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, ήταν ίσως αιτία να παρουσιαστούν ατέλειες, όπως αυτές που παρατήρησε η επιτροπή και τις γνωστοποίησε στους συγγραφείς.

Βλέποντας το βιβλίο αυτό ολοκληρωμένο ένα αντικειμενικό μάτι, όπως είναι το μάτι της επιτροπής κρίσης, είναι πολύ πιθανό να παρατηρήσει ατέλειες, που το μάτι των συγγραφέων, όσο έμπειρο κι αν είναι δεν μπορούσε να παρατηρήσει εξαιτίας της συχνής επαφής του με το κείμενο.

Η γνώμη μου είναι ότι οι συγγραφείς πρέπει να εκμεταλλευτούν τις παρατηρήσεις αυτές της επιτροπής κρίσης για να βελτιώσουν το κείμενο του βιβλίου.

Για να πάρετε μια ιδέα τις όλης κατάστασης, θα αναφερθώ σε μερικά μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα, που κατά τη γνώμη μου χρειάζονται βελτίωση. Δε θ' αναφερθώ σε λεπτομέρειες εξειδικευμένων θεμάτων για να μη

σας κουράσω.

1.- Στο κεφάλαιο 1 "Πολυωνυμικές εξισώσεις" δίνεται πρώτα ο ορισμός, βρίσκονται οι ρίζες της εξίσωσης και μετά βρίσκεται η αριθμητική τιμή πολωνύμου. Ενώ η ρίζα της εξίσωσης είναι η τιμή του x , με την οποία η αριθμητική τιμή του πολωνύμου είναι μηδέν. Άρα θα ήταν καλύτερο να προηγηθεί η αριθμητική τιμή πολωνύμου και να ακολουθήσει η εύρεση των ριζών του. Στο ίδιο κεφάλαιο για την εύρεση της αριθμητικής τιμής πολωνύμου χρησιμοποιείται το σχήμα HORNER που παρουσιάζεται εντελώς ξαφινά χωρίς καμιά εξήγηση για τη σκοπιμότητα χρησιμοποίησής του. Η πρόταση της επιτροπής κρίσης για την αναδιάρθρωση της ύλης νομίζω ότι βελτιώνει σημαντικά την κατάσταση.

2.- Αν γίνει αναδιάρθρωση της ύλης στο Κεφάλαιο 1, τότε είναι απαραίτητη η αναμόρφωση και του Κεφαλαίου 2, γιατί μερικά στοιχεία θα περάσουν στο Κεφάλαιο 1. Επίσης μερικές έννοιες του Κεφαλαίου αυτού, που είναι δυνατόν να παρανοηθούν από τους μαθητές πρέπει να γραφούν περισσότερο αναλυτικά (Υπάρχουν σχετικές προτάσεις της επιτροπής κρίσης).

3.- Το Κεφάλαιο 3 έχει μια κομψή απόδειξη του τύπου του αθροίσματος των συνημιτόνων, δεν έχει επιστημονικά σφάλματα, υπάρχουν όμως μερικές αβλεψίες που είναι εύκολο να διορθωθούν. Νομίζω όμως ότι από παιδαγωγικής πλευράς παρουσιάζει μειονεκτήματα. Θα ήταν καλύτερο αν στη θεωρία και στα παραδείγματα ακολουθήσαν οι συγγραφείς τη σειρά: "Πρώτα θέτω το πρόβλημα και μετά αποδείχνω το πρόβλημα". π.χ. στη σελίδα 2, μετά την απόδειξη του τύπου $\sin(\alpha \pm \beta)$, υπάρχει ένα παράδειγμα που αρχίζει: "Επειδή είναι $45^\circ - 30^\circ = 15^\circ$ έχουμε: $\sin 15^\circ = \dots - \frac{\sqrt{6} - \sqrt{2}}{4}$ ". Το παράδειγμα δίνεται έτσι ξερά χωρίς κανένα προί-δεασμό του μαθητή, χωρίς να γνωρίζει ο μαθητής τι πρόκειται να βρούμε και θα καταλάβει τι γίνεται μόνο όταν φτάσει στο αποτέλεσμα. Νομίζω ότι θα ήταν παιδαγωγικά σωστότερο αν αρχίζαμε ως εξής: "Οι τύποι που αποδείξαμε μας χρησιμεύουν πάρα πολύ στη λύση Τριγωνομετρικών προβλημάτων καθώς και στην εύρεση τριγωνομετρικών αριθμών τόξων, που δεν βρίσκονται με τις μεθόδους που ξέραμε μέχρι σήμερα, χωρίς τη χρησιμοποίηση πινάκων, υπολογιστικών μηχανών κτλ. Ας πάρουμε για παράδειγμα ότι θέλουμε να υπολογίσουμε τους τριγωνομετρικούς αριθμούς (στη συγκεκριμένη περίπτωση το συνημίτονο) του τόξου 15° , τότε έχουμε: Επειδή $45^\circ -$

$30^{\circ} = 15^{\circ}$ θα είναι". Βέβαια θα ήταν προτιμότερο η χρησιμότητα των τύπων αυτών να είχε επισημανθεί πριν ακόμη ξεκινήσουμε ν' αποδείξουμε τον τύπο, ώστε να φανεί και η σκοπιμότητα της απόδειξής τους. Επίσης στο παράδειγμα της σελίδας 3, ξεκινά από τα δοσμένα του προβλήματος και μετά από μερικούς συλλογισμούς και πράξεις φτάνει σ' ένα συμπέρασμα, που είναι το ζητούμενο. Όλη αυτή η διαδικασία γίνεται χωρίς ο μαθητής να ξέρει τι πρόκειται ν' αποδείξει γιατί δεν έχει τεθεί το πρόβλημα. Αυτό είναι κουραστικό για τον μαθητή, τον οδηγεί στο αποτέλεσμα μέσω μιας συγκεκριμένης διαδικασίας χωρίς να του δώσει περιθώρια πρωτοβουλίας, προβληματισμού και αυτενέργειας. Αν όμως είχε τεθεί το πρόβλημα θα μπορούσε ο μαθητής ν' αυτενεργήσει, να δώσει ενδεχόμενα μια δική του λύση ή και στην περίπτωση που θ' ακολουθήσει τη λύση του βιβλίου θα γνώριζε τουλάχιστον ποιος είναι ο τελικός στόχος του.

Αυτή η τακτική ακολουθείται σχεδόν σε όλο το κεφάλαιο και νομίζω ότι είναι προτιμότερο ν' αλλάξει.

4.- Το κεφάλαιο 4 έχει μια καλή παρουσίαση, παρουσιάζει όμως μερικές αβλεψίες που πρέπει να διορθωθούν (βλέπε παρατηρήσεις Επιτροπής).

Όμως έχοντας υπόψη μου τη σημερινή σχολική πραγματικότητα και τα βιβλία του ΟΕΔΒ που χρησιμοποιούνται σήμερα και που θα χρησιμοποιηθούν και την επόμενη σχολική χρονιά σε περίπτωση απόρριψης του κρινόμενου βιβλίου, θεωρώ χρέος μου να τονίσω ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε το βιβλίο αυτό να εισαχτεί ως διδακτικό βιβλίο για τους παρακάτω λόγους:

Α.- Με την κατάργηση των μαθημάτων κορμού και επιλογής της Β' Λυκείου και την αναδιάρθρωση του αναλυτικού προγράμματος της τάξης αυτής, δεν υπάρχει κανένα κατάλληλο βιβλίο για να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές την επόμενη χρονιά. Μπορούν βέβαια να χρησιμοποιηθούν περισσότερα από ένα βιβλία του ΟΕΔΒ, που όλα μαζί θα περιέχουν την ύλη που προβλέπεται να διδαχτεί στην τάξη αυτή. Τα βιβλία όμως αυτά είναι εντελώς ακατάλληλα για τέτοια χρήση γιατί:

- 1.- Έχουν γραφεί για άλλους τύπους σχολείων και για άλλες εποχές.
- 2.- Μερικά απ' αυτά έχουν χαρακτηριστεί εντελώς ακατάλληλα από το σύνολο σχεδόν των μαθηματικών της χώρας. Μάλιστα έχουν γίνει κατά

καιρούς διάφορες παραστάσεις στους Υπουργούς Παιδείας και τους έχουν σταλεί τηλεγραφήματα και έγγραφα καταγγελίας των βιβλίων αυτών, ιδιαίτερα από τη Μαθηματική Εταιρεία, που ζητούσαν να αποσυρθούν αμέσως τα βιβλία αυτά από την εκπαίδευση.

3.- Οι μαθητές της σημερινής Α' Λυκείου έχουν διδαχτεί από ένα βιβλίο που η δομή, η φιλοσοφία του και γενικά ο τρόπος παρουσίασης της ύλης είναι εντελώς διαφορετικός από κείνον των παλαιών βιβλίων. Έτσι η προσαρμογή των μαθητών στη νέα κατάσταση θα είναι δύσκολη, γιατί μερικές έννοιες θα τις έχουν μάθε διαφορετικά στην Α' Λυκείου και διαφορετικά θα παρουσιάζονται στη Β' Λυκείου. Θα δημιουργήσουν επομένως προβλήματα και άγχος στους μαθητές και στους γονείς τους καθώς επίσης και στους συνάδελφους που θα διδάξουν αυτά τα βιβλία.

4.- Οι μαθητές θα χρησιμοποιούν συγχρόνως περισσότερα από ένα βιβλία για τη διδασκαλία των αντίστοιχων κεφαλαίων που θα περιέχονται στα βιβλία αυτά. Και ασφαλώς τα βιβλία αυτά δεν έχουν ενιαία γραφή αφού είναι γραμμένα το καθένα από διαφορετικό συγγραφέα και για διαφορετική τάξη.

Β.- Το κρινόμενο βιβλίο, με τις τροποποιήσεις και βελτιώσεις που προτείνει η επιτροπή κρίσης, νομίζω ότι θα είναι μια σημαντική βελτίωση της κατάστασης που επικρατεί σήμερα στη σχολική βιβλιογραφία. Ακόμα και στη σημερινή του μορφή είναι καλύτερο από τα υπάρχοντα βιβλία.

Γ.- Το τεύχος λύσεων των ασκήσεων που θα παραδοθεί στους μαθητές μαζί με το βιβλίο είναι ένας σημαντικός λόγος που συνηγορεί για την εισαγωγή του βιβλίου αυτού στα σχολεία. Πρέπει κάποτε να σταματήσει η ληστροική εκμετάλλευση των μαθητών και των γονέων από την κερδοσκοπική μανία μερικών συγγραφέων. Καταγγέλθηκε επίσημα και γράφτηκε στον ημερήσιο τύπο ότι γνωστός εκδότης των Αθηνών πρόσφερε σε συγγραφέα διδακτικού βιβλίου 4.500.000 δραχμές στην αρχή της σχολικής χρονιάς για να του παραχωρήσει την εκμετάλλευση των λύσεων (και τρία τεύχη λύσεων) και ο συγγραφέας αρνήθηκε. Αυτό το διδακτικό βιβλίο είναι ένα από κείνα που θα χρησιμοποιηθούν την επόμενη σχολική χρονιά σε περίπτωση απόρριψης του κρινόμενου βιβλίου. Νομίζω ότι τα πράγματα μιλούν μόνα τους. Με την απόρριψη του βιβλίου αυτού θα διαιωνίσουμε αυτή την κατάσταση της εκμετάλλευσης των λύσεων.

Για όλους τους παραπάνω λόγους θεωρώ ότι το βιβλίο αυτό πρέπει να μπει στην εκπαίδευση. Γι' αυτό κάνω έκκληση προς τους συγγραφείς να δεχτούν τις τροποποιήσεις που προτείνει η επιτροπή, ώστε να εισαχτεί ένα βιβλίο που θα βελτιώνει σημαντικά την υπάρχουσα κατάσταση.

Στη συνέχεια προσέρχεται ο κ. Νανόπουλος που είχε καθυστερήσει για υπηρεσιακούς λόγους, και λέγει:

Η επιτροπή κρίσης του βιβλίου Μαθηματικά Β' Λυκείου "ΑΛΓΕΒΡΑ" συνήθε την 29 και 30 Απριλίου 1983, αιτιολογημένα απουσιάζοντας του κ. Λάμπρου καθώς και την 23 και 24 Μαΐου 1983, αιτιολογημένα απουσιάζοντας του κ. Φιλίππου και εξέλεξε το α' τεύχος του βιβλίου.

Τα υπογράφοντα μέλη της Επιτροπής αναφέρουν τις εξής γενικές παρατηρήσεις σχετικά με το χειρόγραφο σύγγραμμα:

- 1.- Υπάρχουν πολλά σφάλματα και ασάφειες και μάλιστα σε βασικές έννοιες των Μαθηματικών.
- 2.- Δεν αποδίδει την ύλη που διαπραγματεύεται στην σύγχρονη μορφή των Μαθηματικών.
- 3.- Δεν ακολουθείται ένας συστηματικός τρόπος παρουσίασης των κυριότερων εννοιών και αποτελεσμάτων με ορισμούς, θεωρήματα κλπ.
- 4.- Αν και δίδονται πολλά παραδείγματα σε αρκετές περιπτώσεις είναι άστοχα.
- 5.- Υπάρχουν αρκετές αποδείξεις που είναι ελλειπείς ή και λανθασμένες.
- 6.- Οι ψυχολογικές και Παιδαγωγικές απαιτήσεις δεν ικανοποιούνται αρκετά από το παρόν τεύχος.

Τούτο διότι η ανάπτυξη του κειμένου είναι μονότονη, υπάρχει παντελής έλλειψη Ιστορικών στοιχείων και δεν υπάρχει στο τέλος κάθε κεφαλαίου συνοπτική παρουσίαση των πιο σπουδαίων εννοιών και αποτελεσμάτων.

Παραδείγματα των προηγούμενων περιπτώσεων επισυνάπτονται στο αντίτυπο του τεύχους που κρίθηκε.

Θεωρούμε ότι το μικρό χρονικό διάστημα που είχαν στην διάθεσή τους οι συγγραφείς μπορεί να δικαιολογήσει τις ελλείψεις και τα σφάλματα που παρατηρήσαμε.

Αν τα κυριότερα και βασικότερα στοιχεία τα οποία είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε στους συγγραφείς ληφθούν υπόψη και γίνουν οι απα-

ραϊτήτες δομικές αλλαγές τότε το παρόν τεύχος μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί πρόοδο σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία.

ΠΟΡΙΣΜΑ: Η παρούσα μορφή του α' τεύχους του βιβλίου Μαθηματικά Β' Λυκείου "ΑΛΓΕΒΡΑ" δεν κρίνεται κατάλληλη διότι δεν ικανοποιεί τους σκοπούς όπως αναφέρονται στην παράγραφο 7 της Υπουργικής απόφασης Φ.211.12/7/Γ2/540 της 7ης Μαρτίου 1983.

Στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση καθ' το Τμήμα διέκοψε την συνεδρίαση (ώρα 1.50).

Ο Πρόεδρος

Φ. Κοκκινόης

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 47/83

Σήμερα 1-6-1983, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακρι-
δή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβου-
λοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακό-
πουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζα-
ραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος γιατί απο-
σίαζε στη ΣΕΑΜΕ και ο Ν. Βαρουχάκης ως συγγραφέας-μέλος του Τμήματος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜΑ 1ο - Διαδικασία κρίσης του βιβλίου Μαθηματικά Γ' Λυκείου (Β' και Δ' Δέσμη).

ΘΕΜΑ 2ο - Ανακοινώσεις

ΘΕΜΑ 3ο - Προγραμματισμός

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο - Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκαν τα μέλη Επιτροπής Κρίσης του βιβλίου, Μαθηματικά Γ' Λυκείου (Β' και Δ' Δέσμη).

Ο κ. Νανόπουλος διάβασε την έκθεση κρίσης διδ. βιβλίου Μαθηματικών Γ' Λυκείου η οποία έχει ως εξής:

'' Με την υπουργική απόφαση Φ.211.13/13/Γ2/973 της 22-4-83 σχημοτίστη-

κε η ακόλουθη Επιτροπή κρίσης του βιβλίου του θέματος:

- 1.- Φ. ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητής Ε.Μ.Π.
- 2.- Α. ΦΙΛΙΠΠΟΥ, Καθηγητής Παν. Πατρών
- 3.- Κ. ΔΡΟΣΟΣ, Λέκτορας Παν. Πατρών
- 4.- ΟΥΡ. ΧΡΥΣΑΦΙΝΟΥ, Λέκτορας Παν. Αθηνών
- 5.- Δ. ΚΑΦΘΕΣ, Δρ. Μαθηματικών, Κ.Υ. του ΥΠΕΘ
- 6.- Ι. Σπηλιώτης, Επιστημονικός συνεργάτης Ε.Μ.Π.

Η παραπάνω Επιτροπή συνήλθε σε ολομέλεια την 27 και 28 Μαΐου 1983 και εξέτασε από κοινού το α' τεύχος του κρινόμενου βιβλίου.

Η Επιτροπή θεωρεί υποχρέωσή της να επισημάνει το γεγονός ότι τα αντικείμενα μελέτης που περιέχονται στο σύγγραμμα εισάγονται για πρώτη φορά στα Ελληνικά Λύκεια και συνακόλουθα είναι η πρώτη απόπειρα συγγραφής σχετικού κειμένου σ' αυτό το επίπεδο. Από το γεγονός αυτό απορρέουν ιδιαίτερες δυσκολίες, αφ' ενός ελλείπει προηγούμενης εμπειρίας, αφ' ετέρου δε γιατί η αδύνατη σ' αυτό το επίπεδο σπουδών φορμαλιστική παρουσίαση, υποχρεώνει σε διαισθητική εισαγωγή εννοιών, ζήτημα εξαιρετικά δύσκολο από άποψη παιδαγωγική.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι το βιβλίο στην παρούσα μορφή του, δεν αντιμετωπίζει με επιτυχία τις παραπάνω δυσκολίες (2ο και 4ο, αντίστοιχα).

Συγκεκριμένα:

- Το κείμενο δεν αποδίδει ικανοποιητικά την ουσία των θεμάτων που επεξεργάζεται και δεν αξιοποιεί τις εισαγόμενες έννοιες με εμπνευσμένα παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.

- Τα εισαγωγικά παραδείγματα σε πολλές περιπτώσεις δεν διευκολύνουν την ανάπτυξη διαισθητικής κατανόησης των νέων εννοιών από το μαθητή.

- Η αναστόφευκτη συζήτηση ανάπτυξη του κειμένου, σε μερικές κρίσιμες περιπτώσεις δεν καταλήγει σε σαφείς και ρητά αναφερόμενους ορισμούς βασικών εννοιών.

- Η απαραίτητη μέριμνα αποφυγής παρεξηγήσεων και εσφαλμένων εντυπώσεων δεν κρίνεται ικανοποιητική σε σχέση μάλιστα με τον προορισμό του κειμένου.

- Τέλος υπάρχει έλλειψη χαρακτηριστικών εφαρμογών από άλλες επιστήμες, στις οποίες οι εισαγόμενες μέθοδοι θεωρούνται πλέον απαραίτητες με αποτέλεσμα να μην καταδειχνεται πειστικά η χρησιμότητά τους.

ΠΟΡΙΣΜΑ: Για όλους τους παραπάνω λόγους, το βιβλίο στην παρούσα μορφή δεν κρίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό ώριμο για να ανταποκριθεί στους σκοπούς που αναφέρονται στην παρ. 7 της Φ.211.13/13/Γ2/793/22-4-1983 Υπουργικής απόφασης.

Στη συνέχεια σχολίασαν ελεύθερα το πόρισμά τους και ακολούθησε συζήτηση.

ΘΕΜΑ 2ο

Ανακοινώθηκε πρόσκληση της Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Κρήτης για το Διεθνές Παιδagogικό συνέδριο (13-18/10/83) στο Κολυμπάρι Χανίων.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Κακριδής λέγει:

ΒΙΒΛΙΑ (καινούρια) ΠΟΥ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΦΕΤΙΝΗ ΧΡΗΣΗ

ΕΤΟΙΜΑ

- 1.- Λατινικά Δέσμης
- 2.- ΚΝΑ Γ' Λυκείου

ΕΚΚΡΕΜΟΥΝ (καθυστερημένα)

- 1.- Χημείες Β' και Δέσμης: τις χειρίζεται ο Σακελλαρίδης
- 2.- Φιλοσοφία: "Εισηγητής Φ. Βώρος
- 3.- Αγωγή του Πολίτη: Γ' Λυκείου (διακίνηση: Θεοδωρακόπουλος)
- 4.- Φυσική δέσμης: Παπασημακόπουλος (εγκρ. ασκήσεις)
- 5.- Ιστορία Γ.Π. συνέχεια και τέλος (Εισηγητές: Δ. Τομπαΐδης, Δ. Σακκά Φ. Βώρος)
- 6.- Ιστορία Δέσμης (πολλαπλή ανάθεση-β' τεύχος) Εισηγητής Φ. Βώρος
- 7.- Αρχαία Ιστορία Α' Γυμνασίου: Εισηγητής Φ. Βώρος
- 8.- Οδύσσεια (νέοξ σχολιασμός) "Εισηγητής) Ηλ. Σπυρόπουλος
- 9.- Γεωγραφία Β' Γυμνασίου: Εισηγητής Παπασημακόπουλος
- 10.- Βιολογία δέσμης: Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος
- 11- 12- 13 Μαθηματικά
- 14.- Ψυχολογία; Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος
- 15.- Πολιτική Οικονομία: Εισηγητής Παπασημακόπουλος

16.- Κοινωνιολογία: διακίνηση Ν. Παπαδόπουλος

ΑΠΟΤΕΡΑ

- 1.- Θεματογραφία: Εισηγητής Ηλ. Σπυρδούπουλος
- 2.- Πρακτικά Οικον.:
- 3.- Θουκυδίδης:

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Φ. Κακριδής

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 48/1983

Σήμερα, 6-6-1983 ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Ηλ. Σπυρόπουλο, Σύμβουλο Β΄, ο οποίος αντικαθιστά τον κ. Φάνη Κακριδή, πθυ μετέχει στο ΥΠΕΠΘ ως αντιπρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής εισιτηρίων εξετάσεων για τα Α.Ι.Ι.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β΄, Ι. Σκορδύλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Κ. Συριόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Προγραμματισμός εργασιών του Τμήματος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Μέτρα για τη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Εισηγητής Κυρ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 4ο - Κρίση για τη χρησιμότητα του βιβλίου της κ. Α. Βουγιούκα "Ιστορία της Μόδας ΑΒ". Εισηγητής Β. Θεοδωρακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Εκτός ημερησίας διατάξεως ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Στις 2-6-83 ο κ. Κακριδής με τη γνωστή εγκύκλιό του μου ανέθεσε να παρακολουθώ τη συγγραφή και κρίση του βιβλίου "ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ" της Γ' Λυκείου. Η συγγραφή έχει ανατεθεί στους:

α) κ. Δημ. Αποστολόπουλο, νομικό ερευνητή Ε.Ι.Ε. και

β) κ. Μάχη Παύζη-Αποστολοπούλου, φιλόλογο (Υπ. Απόφαση Γ2/664/31-3-1983).

Προθεσμία παράδοσης του έργου είχε οριστεί η 30-4-83, αλλά οι συγγραφείς ζήτησαν και έλαβαν παράταση ως τις 20-5-83 (Υπ. Απόφαση Γ2/1118/3-5-83). Επειδή έχει περάσει και η προθεσμία της παράτασης, στις 2-6-83, επικοινωνήσα τηλεφωνικά με την κ. Παύζη-Αποστολοπούλου, η οποία δεν μπόρεσε να μου προσδιορίσει πότε περίπου θα υποβληθεί η συγγραφή. Ενημερώνω το Τμήμα σχετικά και παρακαλώ το προεδρεύο να ενεργήσει όπως νομίζει, γιατί υπάρχει κίνδυνος να μην πάει έγκαιρα το βιβλίο στα σχολεία.

.//.

Προτάσσεται το 2ο θέμα.

Ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης λέγει: Σχετικά με το έγγραφο αριθμ. 1033/29-4-83 της Μόνιμης Ελληνικής Αντιπροσωπείας του ΟCDE (και τα συνημμένα) για τις εκπαιδευτικές ανισότητες αγοριών και κοριτσιών θα είχα να παρατηρήσω τα εξής:

Από ό,τι ξέρω, πρόβλημα ισότητας ή καλύτερα, ανισοτήτων μεταξύ κοριτσιών και αγοριών δεν υπάρχει στη Μ.Ε. της χώρας μας. Τα κορίτσια γεμίζουν τις αίθουσες διδασκαλίας, διαγωνίζονται - και διαγωνίζονται - με τα γόρια με ίσους όρους για να διακριθούν στο σχολείο και να εκπορθήσουν τα ΑΕΙ και γενικότερα, μοιράζονται με τα αγόρια τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του σύγχρονου σχολείου. Από τότε μάλιστα και τα αριθμητικά περιορισμένα (εξατάξια) Γυμνάσια αρρένων και θηλέων - που διατηρούνταν λόγω κάποιων παλαιών παιδαγωγικών ή ψυχολογικών θεωρήσεων - ενοποιήθηκαν και έγιναν όλα μεικτά, δε βλέπω πουθενά έστω και την παραμικρή διάκριση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Κυρ. Κατσιμάνη.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

1.- Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε., με το έγγραφό της αριθμ. Γ2/353/15-2-1983, μας διαβιβάζει αίτηση της κ. Αναστασίας Βουγιούκα που αφορά το βιβλίο της "Ιστορία της Μόδας Α.Β" και παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν.186/75.

Στην αίτησή της η κ. Βουγιούκα ζητεί να κρίνουμε το βιβλίο χρήσιμο "ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βοήθημα στα γυμνάσια και λύκεια και /ή στις βιβλιοθήκες δημοτικών, γυμνασίων ή λυκείων ως βιβλίο αναφοράς και πληροφόρησης" τονίζοντας ότι "πρόκειται για ένα πρωτότυπο στην Ελληνική γλώσσα και το πρώτο στο είδος του στην ελληνική Γραμματολογία" (SIC).

Στο περιθώριο της αίτησης σημειώνεται από τη Γραμματεία του ΚΕΜΕ ότι "παρελήφθησαν 8 αντίτυπα στις 15.11.82".

2.- Μελέτησα το βιβλίο της κ. Βουγιούκα και σας το παρουσιάζω: Είναι μια πολύ προσεγμένη έκδοση 205 σελίδων που φιλοδοξεί να δώσει με 450 σκίτσα, 250 αξεσουάρ, 24 συνοπτικούς πίνακες και 25 πατρόν την εξέλιξη του κουστουμιού μέσα σε 50 αιώνες ιστορίας, από την Αίγυπτο του 3.000 π.Χ. ως τις μέρες μας. Ειδικότερα, το βιβλίο συγκροτείται από τα εξής πέντε μέρη: Στο πρώτο μέρος δίνεται αναλυτικά η ιστορική εξέλιξη του κουστουμιού μέσα σε 11 ιστορικές περιόδους (Αίγυπτος, Κρητο-Μυκηναϊκή εποχή, Ελλάδα, Ρώμη, Βυζάντιο, ΙΘ' αιώνας, Κ' αιώνας). Σε κάθε ιστορική περίοδο προτάσσεται ένα συνοπτικό εισαγωγικό σημείωμα και ακολουθούν τα σκίτσα με τις κατάλληλες λεζάντες. Στο δεύτερο μέρος υπάρχουν συνοπτικοί πίνακες που κατατοπίζουν σε πολύ γενικές γραμμές για το κουστόμι που χρησιμοποιούνταν σε καθεμιά από τις παραπάνω ιστορικές περιόδους. Στο τρίτο μέρος υπάρχουν ταξινομημένα πάλι σε ιστορικές περιόδους τα αξεσουάρ αντρών και γυναικών. Στο πέμπτο μέρος υπάρχουν σκίτσα κουστουμιών της Ανατολής (Βαβυλωνίων, Συρίων, Ασσυρίων, Εβραίων, Αρμενίων, Αρχαίων Περσών, Ούγγρων, Ρώσων και Τούρκων - ως το 1700 μ.Χ.

Το βιβλίο προλογίζει ο καθηγητής Δημήτριος Φατούρος, ο οποίος ανάμεσα στ' άλλα τονίζει ότι "Η κυρία Βουγιούκα έχει συγκεντρώσει πολύ υλικό, το έχει κατατάξει συστηματικά και το παρουσιάζει με πολύ σαφή και αναλυτικό

τρόπο. Πέτυχε μια πολύ καλή εισαγωγή στην ιστορική εξέλιξη του ντυσίματος και στην κατανόηση του ρόλου του μέσα στην κοινωνία. Είναι πιστεύω πολύ χρήσιμο όχι μόνο για μια γνωριμία αλλά και για όσους επαγγελματικά ενδιαφέρονται γι' αυτό. Όταν κάποτε θα έχουν στον τόπο μας ιδρυθεί σχολές για τις εφαρμοσμένες τέχνες το βιβλίο αυτό θα είναι κιόλας η αρχή για όσα ζητήματα έχουν σχέση με αυτό.

Σ' άλλο σημείο του προλόγου του ο ίδιος καθηγητής υπογραμμίζει: "το ρούχο, το ντύσιμο, είναι μέρος αναπόσπαστο της ιστορίας, δηλώνει ανθρώπινες σχέσεις, οικονομικές διαδικασίες (...) το ντύσιμο είναι σύνθετη έκφραση του σώματος, της κίνησης και της στάσης, τη δουλειάς και της ανάπαυσης, της ανθρώπινης επικοινωνίας, είναι ένα σύνθετο κοινωνιοπολιτισμικό σύστημα.

3.- Πράγματι, μολονότι δεν είμαι ειδικός, έχω κι εγώ πιστεί και από τις κριτικές που δημοσιεύτηκαν στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 16-9-82, στη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της 25-9-82 και της 9-10-82, στον ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ τον Οκτ. 1982, στον ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΡΡΑ της 10-10-82, στα ΝΕΑ της 16-10-82, στο ΠΑΝΘΕΟΝ της 12-10-82, στο ΖΥΓΟ του Νοεμ-Δεκ. 1982, στο ΔΙΑΒΑΖΩ της 26-1-83 και αλλού, ότι το βιβλίο είναι μια εξιόλογη προσφορά στη φτωχή ελληνική βιβλιογραφία του τομέα της ενδυματολογίας. Δίνει βασικές και αξιόπιστες πληροφορίες για την εξέλιξη της ενδυμασίας - στο δυτικό κυρίως κόσμο - και αποτελεί πλούσια πηγή υλικού για τους μελετητές και σχεδιαστές μόδας καθώς και τους ενδυματολόγους του θεάτρου και τους σκηνοθέτες.

Χρήσιμο είναι ακόμα το βιβλίο και για όσους ασχολούνται " με ειδικά θέματα της ιστορίας της τέχνης και τους αρχαιολόγους που μελετάνε σχετικά ζητήματα" (πρόλ. Δ. Φατούρου).

4.- Όμως παρά τα γενικότερα προσόντα του δε νομίζω ότι το βιβλίο ανταποκρίνεται στα διαφέροντα των μαθητών ούτε μπορεί να εξυπηρετήσει τη διδασκαλία κάποιου συγκεκριμένου μαθήματος από αυτά που διδάσκονται στα σχολεία της Μ.Ε., γιατί η ύλη του βρίσκεται στο περιθώριο του περιεχομένου των μαθημάτων, όπως αυτό προσδιορίζεται από τα οικεία Αναλυτικά Προγράμματα

5.- Για τους παραπάνω λόγους δεν μπορώ να εισηγηθώ στο Τμήμα να χαρακτηρίσει το βιβλίο χρήσιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 5 του Ν.106/75.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Β. Θεοδωρακόπουλου.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Νομίζω ότι στις σμέσως προσεχείς συνεδρίες του Τμήματος, οφείλουμε κατά προτεραιότητα να ασχοληθούμε με τα ακόλουθα θέματα:

- Ωρολόγια Προγράμματα Γενικού Λυκείου.
- Αποστολή στο ΥΠΕΠΘ των "Οδηγιών για τη διδασκεία ύλη και τη διδασκαλία των μαθημάτων" των τάξεων του Γυμνασίου.
- Ωρολόγιο και Αναλυτικό Πρόγραμμα της Α' τάξης του Πολυκλαδικού Λυκείου.
- Προώθηση διαδικασιών έγκρισης νέων διδακτικών βιβλίων, σύμφωνα με το σημείωμα του Προέδρου του Τμήματος κ. Φ. Κακριδής.

Ακολουθεί συζήτηση και αφού διαπιστώνεται ο βαθμός επιμότητας του Τμήματος για τη γνωμοδότηση στα παραπάνω θέματα εγκρίνεται καταρχήν ο ακόλουθος προγραμματισμός:

Τετάρτη 8-6-83

- 1.- Ω.Π. Λυκείου
- 2.- Επιστολή Σωτ. Χαλιάσα σχετικά με την κρίση του βιβλίου του "Η Γραμματική και το Συντακτικό της Γερμανικής γλώσσας". Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- 3.- Κρίση για το βιβλίο του Χρ. Μακρόπουλου "Καλλιτεχνικά μαθήματα". Εισηγητής Λ. Αδαμόπουλος.

Παρασκευή 10-6-83

- 1.- Ω.Π. Πολυκλαδικού Λυκείου.

Δευτέρα 13-6-83

- 1.- Οδηγίες διδασκαλίας.

- 2.- Πρόγραμμα πολυδύναμου Λυκείου.
- 3.- Κρίση του βιβλίου, Φιλοσοφία.

Τετάρτη 15-6-83

- 1.- Κρίση Φυσικής Δέσμης.
- 2.- Κρίση Βιολογίας Δέσμης.
- 3.- Κρίση Ψυχολογίας.

Παρασκευή 17-6-83

- 1.- Ιστορία Νεότερη και σύγχρονη.
- 2.- Αρχαία Ιστορία.
- 3.- Κρίση βιβλίων Μαθηματικών (Β' Λυκείου, Γ' Λυκείου).

ΘΕΜΑ 3ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

- 1.- 2018/1-6-83
- 2.- Έγγραφο της πανελλήνιας ένωσης πτυχιούχων Φ. Αγωγής.
- 3.- 1946/30-5-83
- 4.- 2009/1-6-83
- 5.- 1996/1-6-83
- 6.- 1999/1-6-83
- 7.- 1947/30-5-83
- 8.- 2078/2-6-83
- 9.- 1942/30-5-83

Στο σημείο αυτό (ώρα 11.00) ολοκληρώθηκε η εξέταση των θεμάτων της ΗΔ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξη 49/1983

Σήμερα, 8-6-83 ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396 Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον Σύμβουλο του ΚΕΜΕ κ. Ηλ. Σπυρόπουλο, ο οποίος αντικαθιστά τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ και πρόεδρο του Τμήματος, που βρίσκεται στο ΥΠΕΠΘ (Κεντρική Επιτροπή Εισιτηρίων εξετάσεων).

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομαΐδης, Σύμβουλοι Β' Ι. Σκορδίλης, Κ. Συριόπουλος, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Ω.Π. Λυκείου. Εισηγητές: Στ. Παπασημακόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος.
2. Επιστολή Σωτ. Χαλιάσα σχετικά με την κρίση του βιβλίου του "Γραμματική και Συντακτικό της Γερμανικής γλώσσας".
Εισηγητής: Ν. Παπαδόπουλος.
3. Κρίση για το βιβλίο του Χρ. Μακρόπουλου "Καλλιτεχνικά μαθήματα"
Εισηγητής: Α. Αδαμόπουλος.
4. Τύπος τίτλου ταχύρρυθμης επιμόρφωσης στη ΣΕΛΑΜΕ καθηγητών Γαλλικής
Εισηγητής: Δ. Σακκάς.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει: Ύστερα από την εντολή που μας έδωσε ο κ. Κακριδής με την εγκυκλιό του της 2-6-83 οι υπογεγραμμένοι Στ. Παπασημακόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης και Βασ. Θεοδωρακόπουλος μελετήσαμε το θέμα κατάρτισης του Ω.Π. του ημερησίου γενικού λυκείου και αφού λάβαμε υπόψη ότι: α) την υπάρχουσα κατάσταση από άποψη διδακτικών βιβλίων, αναλυτικών προγραμμάτων και δυνατοτήτων του διδακτικού προσωπικού, β) τις συζητήσεις-αποφάσεις του Τμήματος Μ.Ε. για τον προϋπολογισμό των ωρών διδασκαλίας ορισμένων μαθημάτων, γ) τις αποφάσεις της ηγεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας για τη δημιουργία από το σχολικό έτος και 5ης δέσμης μαθημάτων, εισηγούμαστε στο Τμήμα Μ.Ε. το ακόλουθο ωρολόγιο πρόγραμμα Ημερησίου Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης:

Ι.- Ω.Π. Α' και Β' τάξεων Ημερησίου Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης
(εισήγηση)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας	
	Α' τάξη	Β' τάξη
Θρησκευτικά	2	2
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4	4
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6	5
Ιστορία	2	2
Ψυχολογία	-	1
Μαθηματικά	5	5
Κοσμογραφία	-	1
Φυσική	3	3
Χημεία	-	2
Οικον. Γεωγραφία (Γεωλογ.-Ορυκτολ.)	1	-
Βιολογία (Ανθρωπολ.-Υγιεινή)	2	-
Ξένη Γλώσσα	2	2
Φυσική Αγωγή	2/3	3/2
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	1/-	-/1
Σύνολο	30	30

Ω.Π. Γ' τάξης Ημερήσιου Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης (εισήγηση)

Α. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ώρες

Θρησκευτικά	1
Νέα Ελληνικά	4
Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος	2
Ιστορία	1
Φιλοσοφία	2
Ξένη Γλώσσα	2
Φυσική Αγωγή	2
Σύνολο	14

Β. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΔΕΞΜΕΣ

Ώρες

α) 1η Δέσμη	
Μαθηματικά	8
Φυσική	5
Χημεία	3
Σύνολο	16

β) 2η Δέσμη	
Ανθρωπολογία-Βιολογία	4
Μαθηματικά II	4
Φυσική	5
Χημεία	3
Σύνολο	16

γ) 3η Δέσμη	
Αρχαία Ελληνικά	8
Ιστορία	4
Λατινικά	4
Σύνολο	16

δ) 4η Δέσμη

Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας	ώρες	4
Μαθηματικά II		4
Ιστορία		4
Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		4
	Σύνολο	16

ε) 5η Δέσμη

Πρακτικά Οικονομικά	ώρες	4
Ξένης Γλώσσα		3
Αρχές λειτουργίας γραφείου		2
Περιβάλλον και Υγεία		1
Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		2
Μελέτη των χώρων και δια- δικασιών παραγωγής και διοίκησης.		4
	Σύνολο	16

Διαδικαστικά: Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα την εξέταση πρώτα του Ω.Π. των Α' και Β' τάξεων Λυκείου.

Ο κ. Παπαδόπουλος κάνει την εξής πρόταση: Διαφωνώ ριζικά και κατηγορηματικά με τη μείωση των ωρών διδασκαλίας της Ψυχολογίας που είναι μάθημα τόσο ενδιαφέρον για τους μαθητές και το σύγχρονο άνθρωπο γενικά και τόσο απαραίτητο. Τονίζω και σήμερα, όπως συχνά, ότι πρωτο-τυπούσαμε ως τώρα με το ότι είχαμε στο πρόγραμμά μας την Ψυχολογία και τώρα που έχει μπει σχεδόν σ' όλες τις άλλες χώρες, στο πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης εμείς την εξουθενώνουμε. Φοβούμαι ότι παρέχουμε απόδειξη δυσκολίας μας ν' απαλλαγούμε από εσφαλμένες θέσεις και νά εκσυγχρονιστούμε. Μαθήματα όπως η ψυχολογία και η Κοινωνιολογία ση-μαίνουν ακριβώς εκσυγχρονισμό της Παιδείας μας. Οι μαθητές το έχουν αντιληφθεί και ζήτησαν σε ποσοστό 65% αύξηση των ωρών του μαθήματος (36% διπλασιασμό των ωρών) σε σχετική έρευνά μου το 1978 με δείγμα 800 μαθητές (βλ. περιοδ. " Νέα Παιδεία" τ. 25, 1983, σελ. 185).

Δε θα ήμουν συντεταγμένος Σύμβουλος της Παιδείας, αν πρότεινα αύξηση πάνω από 2 ώρες για το μάθημα αυτό, γιατί έχω υπόψη μου τις δυσκολίες οικονομίας του προγράμματος. Τη διατήρηση όμως των 2 ωρών την υπερασπι-

ζομαι σύντομα και μάλιστα σε βάρος οποιουδήποτε άλλου μαθήματος. Έχουμε μάλιστα τα δεδομένα ότι τα Αρχαία και τα Μαθηματικά, έχουν το προνόμιο να διδάσκονται τόσες ώρες στη αντίστοιχες δέσμες στη Γ' Λυκείου. Και βέβαια δεν ενδιαφέρουν όλους τους μαθητές στη Β' Λυκείου τόσο, ώστε να μην μπορεί να αφαιρεθεί μια ώρα υπέρ της Ψυχολογίας, μάθημα που ενδιαφέρει όλους και που διδάσκεται μόνο σε μια τάξη. Επίσης τα Θρησκευτικά είναι γεγονός ότι δεν ενδιαφέρουν τους μαθητές για πολλούς γνωστούς, νομίζω, λόγους.

Ακόμη η μείωση είναι ασυνέπεια στην απόφασή μας σε συνάρτηση με την ανάθεση συγγραφής του νέου βιβλίου Ψυχολογίας στη 16-11-82 όπου προβλέψαμε 2 ώρες και θυμώμαι ότι ο πρόεδρος του Τμήματος κ. Ή. Κακριδής είχε πεί χαρακτηριστικά πως δεν μπορεί να σκεφθεί λιγότερες ώρες για το μάθημα αυτό σε ένα σύγχρονο πρόγραμμα.

Προτείνω λοιπόν να δοθεί και πάλι μια ώρα ακόμη στην ψυχολογία (σύνολο 2 ώρες) που να αφαιρεθεί από ένα από τα παρακάτω μαθήματα: Θρησκευτικά ή Αρχαία, ή Μαθηματικά με τη σειρά που τα αναφέρει.

Ο κ. Παπασημακόπουλος κάνει την εξής πρόταση:

Επειδή το μάθημα της Γεωλογίας - Ορυκτολογίας και το μάθημα της Οικονομικής Γεωγραφίας, μαθήματα που αφορούν τον γεωλογικό πλούτο της χώρας και την παγκόσμια οικονομική κίνηση πρέπει να διδάσκονται τουλάχιστο δυο ώρες κάθε τετράμηνο. Η διδασκαλία 1 ώρας κάθε τετράμηνο είναι (κάτι γενική αντίληψη των διδασκόντων) εμπαιγμός των μαθημάτων. Επομένως μια λύση θα ήταν να γίνουν μαθήματα επιλογής δηλαδή όσοι μαθητές θέλουν να κάνουν Οικον. Γεωγραφία και όσοι θέλουν Γεωλογία-Ορυκτολογία.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Παπασημακόπουλου.

Ψ η φ ο φ ο ρ έ α

Σκορδύλης ΟΧΙ

Ευριόπουλος ΟΧΙ

Τομπατζής ΟΧΙ

Παπασημακόπουλος ΝΑΙ

Αδαμόπουλος	ΟΧΙ
Παπαδόπουλος	ΟΧΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΟΧΙ

Το Τμήμα με ψήφους 9:1 απορρίπτει την πρόταση του κ. Παπασημαδόπουλου.

Στη συνέχεια ^{ο πρόεδρος} θέτει σε ψυφοφορία την πρόταση του κ. Παπαδόπουλου

Ψηφοφορία

Σκορδέλης	ΟΧΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΟΧΙ
Παπασημακόπουλος	ΟΧΙ
Αδαμόπουλος	ΟΧΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ

Το Τμήμα με ψήφους 6:4 απορρίπτει την πρόταση του κ. Παπαδόπουλου.

Ο κ. Σακκάς επισημαίνει το ελαττωμένο ωράριο στο μάθημα της Χημείας και Φ. Αγωγής.

Ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει:

- 1 ώρα Χημεία στην Α' Λυκείου
- 1 ώρα Χημεία στη Β' Λυκείου
- 1 ώρα Βιολογία στην Α' Λυκείου και
- 1 ώρα Βιολογία στην Β' Λυκείου.

Ο Πρόεδρος ^{εάν} κ. Σπυρόπουλος προτείνει να μετατεθεί η 1 ώρα Οικον. Γεωγραφίας της Α' Λυκείου στη Β' Λυκείου.

Το Τμήμα ομόφωνα δέχεται

1 ώρα Χημεία στην Α' Λυκείου

1 ώρα Χημεία στην Β' Λυκείου

και 1 ώρα Οικ. Γεωγρ. στη Β' Λυκείου

Ακολουθώς ο κ. Παπασημακόπουλος κάνει την εξής πρόταση:

, Το σχέδιο έγινε αποδεκτό από εμένα με την εξής παρατήρηση:

Δεν μπορεί να βάλω 1/2 ώρα, Γεωλογία και 1/2 Οικ. Γεωγραφία. Φυσική δεν προτείνω ελάττωση σε άλλο μάθημα. Αντίθετα, πιστεύω ότι αν η Ψυχολογία μεταφερθεί στις 10 ώρες της Γ' Λυκείου να διδαχτεί εναλλακτικά με τη Φιλοσοφία. Δηλαδή, όσοι μαθητές θέλουν να παρακολουθήσουν το μάθημα της Φιλοσοφίας και οι άλλοι το μάθημα της Ψυχολογίας.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Παπασημακόπουλου.

Ψ η φ ο φ ο ρ ί α

Σκοροδίλης	ΟΧΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΟΧΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΟΧΙ
Παπαδόπουλος	ΟΧΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΟΧΙ

Η πρόταση του κ. Παπασημακόπουλου απορρίπτεται με ψήφους 9:1.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία το Ω.Π. όπως διαμορφώθηκε από τη συζήτηση.

Ψ η φ ο φ ο ρ ί α

Σκοροδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ

Βάρος	NAI
Βαρουχάκης	NAI
Σακκάς	NAI
Σπυρόπουλος	NAI

Το Ω.Π. Α' και Β' τάξεων εγκρίνεται ομόφωνα με τις τροποποιήσεις που έγιναν κατά τη συζήτηση και διαμορφώνεται ως εξής:

Ι. Ω.Π. Α' και Β' τάξεων Ημερήσιου Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης
(Οριστική διαμόρφωση)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας	
	Α' τάξη	Β' τάξη
Θρησκευτικά	2	2
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4	4
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6	5
Ιστορία	2	2
Ψυχολογία	-	1
Μαθηματικά	5	5
Κοσμογραφία	-	1
Φυσική	3	3
Χημεία	1	1
Οικον. Γεωγραφία (Γεωλογία - Ορυκτολογία)	-	1
Βιολογία (Ανθρωπολογία - Υγιεινή)	2	-
Ξένη Γλώσσα	2	2
Φυσική Αγωγή	2/3	3/2
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	1/-	-/1
Σύνολο	30	30

Ακολουθεί συζήτηση για το Ω.Π. Γ' Λυκείου.

Ο κ. Βάρος κάνει την εξής πρόταση: Να επανέλθει το πρόγραμμα τω
δύο ωρών για την ιστορία, όπως το ρύθμισε η πολιτεία πέρυσι, γιατί:

1.- Η πολιτεία μάς έδειξε με σαφήνεια πέρυσι ότι κρίνει αναγκαί
την ενημέρωση των νέων στη σύγχρονη ιστορία.

2.- Είναι παιδαγωγικά αναγκαίο να γίνει αυτό γιατί ένας κύριος
στόχος της εκπαίδευσης είναι η ενημέρωση του νέου στα προβλήματα της

κοινωνίας του και η ενημέρωση αυτή γίνεται κυρίως μέσα από την ιστορία

3.- Έχουμε βιβλίο καινούριο και καλό που η Πολιτεία το έχει υπο-
σχεθεί στους νέους για το σχολικό έτος 1983-84.

4.- Αυτή την ώρα δεν έχουμε βιβλίο φιλοσοφίας έχουμε ένα υπό κρι-
ση και δε βλέπω αν είναι συνετό να προδικάζουμε την έγκριση και μάλιστα
με το νόημα ότι από το νέο αυτό βιβλίο - που δεν το βλέπουμε τώρα εδώ-
θα προκύψει μορφωτικό αποτέλεσμα καλύτερο απ' αυτό που υπόσχεται το
συγκεκριμένο βιβλίο της ιστορίας.

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει να προστεθεί στο 10ωρο το μάθημα, Στοι-
χεία Περιγραφικής Στατιστικής και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές (ώρα: 1)
για το 1983-84.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Διαφωνώ κατηγορηματικά στην πρόταση
να μπουν τα Μαθηματικά ως κοινό μάθημα στη Γ' Λυκείου, δηλ. υποχρεω-
τικό για όλους τους μαθητές. Αν γίνει αυτό, έμμεσα, αλλά ουσιαστικά,
εξουθενώνεται ο σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκαν οι δέσμες. Τα Μα-
θηματικά που χρειάζονται σε όλους πρέπει να έχουν διδαχτεί στις τόσες
προηγούμενες τάξεις. Αν αυτό δεν έχει γίνει, είναι λάθος στη σύνθε-
ση των Αναλυτικών Προγραμμάτων.

Δηλώνω μάλιστα ότι σχεδόν κανένα μάθημα απ' αυτά που διδάσκονται
σε προηγούμενες και μάλιστα πολλές ή αρκετές τάξεις δεν έχει θέση στη
Γ' Λυκείου ως κοινό μάθημα. Τοπιλλίζεται έτσι η αλλαγή που επιδιώ-
κεται με την εισαγωγή των δεσμών. Και η αλλαγή αυτή έχει επιστημονικ-
ψυχολογική θεμελίωση στη διαφοροποίηση των ενδιαφερόντων των μαθητών
ιδιαίτερα αυτής της ηλικίας. Εκτός απ' τα Ν. Ελληνικά, τη Ξένη Γλώσ-
σα, τη Γυμναστική ως κοινά μαθήματα έχουν θέση στη Γ' Λυκείου μόνο
μαθήματα γενικής παιδείας που ανταποκρίνονται στο αντιληπτικό επίπεδο
και μπορούν σ' αυτή την ηλικία για πρώτη φορά να διδαχτούν. Αυτά
είναι μαθήματα όπως η φιλοσοφία, η Κοινωνιολογία. Όχι μαθήματα που
έχουν διδαχτεί σε όλες τις προηγούμενες τάξεις και αποτελούν γνώσεις
που ανήκουν σε ειδικές επιστήμες.

Ο κ. Ι. Σκορδύλης λέγει: Όπως είχα αναφέρει στην προγενέστερη
συζήτηση του θέματος του ωρολόγιου προγράμματος των μαθημάτων γενικής

παιδείας της Γ' Λυκείου, οι ώρες της Φυσικής Αγωγής για σοβαρούς παιδαγωγικούς και βιολογικούς λόγους είναι ανάγκη να παραμείνουν τρεις (3).

Είναι γνωστό πως οι δέσμες των ειδικών μαθημάτων μαζί με την αγωνία των μαθητών για την πορεία της σταδιοδρομίας τους τους δημιουργούν ένα φοβερό άγχος και μια σοβαρή μειονεκτική θέση που επιδρά πολύ άσχημα στη διαμόρφωση του σωματικού, του συναισθηματικού και του βιολογικού τους τύπου. Για τους λόγους αυτούς και σαν ένα ελάχιστο αντιστάθμισμα στην πραγματικότητα αυτή προτείνω οι ώρες της Φυσικής Αγωγής στη Γ' Λυκείου να παραμείνουν τρεις (3).

Ο κ. Σακκάς λέγει: Το πρόγραμμα είναι, νομίζω, εγκεφαλικό. Τις 19 ώρες στην Α' τάξη και τις 18 στη Β' από τις 30 τις καλύπτουν η γλώσσα, τα μαθηματικά και τα φυσικά. Κινδυνεύει έτσι όλο το Λύκειο να λάβει το χαρακτήρα προπαρασκευαστικού σχολείου για τα ΑΕΙ. Δεν ξέρω αν ο χρόνος που διατίθεται για τα μαθήματα του φυσικού-φυσιογνωστικού κύκλου, που είναι και μαθήματα με άμεση σχέση με τις εφαρμογές και την πραγματικότητα, είναι επαρκές.

Για την Ιστορία νομίζω ότι είναι απόλυτη ανάγκη να διατεθεί ένα δώρο στη Γ' Λυκείου για να διδαχτεί σ' όλους τους νέους η νεότερη ελληνική ιστορία, που είναι για το νεοέλληνα TERRA INCOGNITA. Και έχουμε γι' αυτό το σκοπό καινούργιο και, θέλω να πιστεύω, κατάλληλο βιβλίο.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Βαρουχάκη:

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	OXI
Συριόπουλος	OXI
Τομπαΐδης	OXI
Παπαδημακόπουλος	NAI
Αδαμόπουλος	NAI
Παπαδόπουλος	OXI
Βώρος	OXI
Βαρουχάκης	NAI
Σακκάς	OXI
Σπυρόπουλος	OXI

Με ψήφους 7:3 η πρόταση Βαρουχάκη απορρίπτεται.

Ο κ. Σπυρόπουλος κάνει την εξής πρόταση: Φιλοσοφία 1/2
Ιστορία 2/1

Τέλος ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία τις 3 προτάσεις:

- 1.- Των εισηγητών
- 2.- Του κ. Βώρου
- 3.- Του κ. Σπυρόπουλου

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρ. Σπυρόπουλου
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	πρ. Βώρου
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	πρ. Σπυρόπουλου
Παπαδόπουλος	πρ. Εισηγητών
Βώρος	πρ. Βώρου
Βαρουχάκης	πρ. Σπυρόπουλου
Σακκάς	πρ. Βώρου
Σπυρόπουλος	πρ. Σπυρόπουλου
πρ. Σπυρόπουλου	5
πρ. Βώρου	4
πρ. εισηγητών	1

Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρ. Σπυρόπουλου
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	πρ. Βώρου
Παπασημακόπουλος	"
Αδαμόπουλος	πρ. Σπυρόπουλου
Παπαδόπουλος	"
Βώρος	πρ. Βώρου
Βαρουχάκης	πρ. Σπυρόπουλου
Σακκάς	πρ. Βώρου
Σπυρόπουλος	πρ. Σπυρόπουλου

Με ψήφους 6:4 εγκρίνεται η πρ. Σπυρόπουλου.

II.- Ω.Π. Γ' τάξης Ημερησίου Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης

(Οριστική διαμόρφωση)

A' ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ώρες

1.-	Θρησκευτικά	1
2.-	Νέα Ελληνικά	4
3.-	Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος	2
4.-	Ιστορία	2/1
5.-	Φιλοσοφία	1/2
6.-	Ξένης Γλώσσα	2
7.-	Φυσική Αγωγή	2

Σύνολο		14

B' ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΔΕΣΜΕΣ

α) 1η Δέσμη

1.-	Μαθηματικά	ώρες	8
2.-	Φυσική		5
3.-	Χημεία		3

Σύνολο			16

β) 2η Δέσμη

1.-	Ανθρωπολογία-Βιολογία	4
2.-	Μαθηματικά II	4
3.-	Φυσική	5
4.-	Χημεία	3

Σύνολο		16

γ) 3η Δέσμη

1.-	Αρχαία Ελληνικά	ώρες	8
2.-	Ιστορία		4
3.-	Λατινικά		4

Σύνολο			16

δ) 4η Δέσμη

1.-	Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας	ώρες	4
2.-	Μαθηματικά II		4
3.-	Ιστορία		4
4.-	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		4

Σύνολο			16

ε) 5η Δέσμη

1.-	Πρακτικά Οικονομικά	ώρες	4
2.-	Ξένης Γλώσσα		3
3.-	Αρχές λειτουργίας γραφείου		2
4.-	Περιβάλλον και Υγεία		1
5.-	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία		2
6.-	Μελέτη των χώρων και διαδι- κασιών παραγωγής και διοίκησης		4

Σύνολο			16

Ο Πρόεδρος λέγει: Ως τις 15 Ιουνίου να έχουμε οδηγίες διδασκα-
λίας Α' και Β' Λυκείου

Στο σημείο αυτό αποχωρούν οι κ.κ. Τομπαΐδης και Αδαμόπουλος για
να πάνε στη ΣΕΛΜΕ.

Θ Ε Μ Α 2ο : Επιστολή Σωτ. Χαλιάσα σχετικά με την κρίση του βιβλίου του "Γραμματική και Συντακτικό της Γερμανικής γλώσσας"

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει:

"Ο κ. Σωτ. Χαλιάσας είναι συγγραφέας του βιβλίου "Γραμματική και Συντακτικό της Γερμανικής γλώσσας" που είχε υποβάλει στο Τμήμα για κρίση. Το βιβλίο είχε προωθηθεί στην Επιτροπή των ειδικών και απορρίφτηκε τόσο στην απόφασή της (7-7-82) όσο και στο Τμήμα (πρ. 68/82).

Εισηγούμαι να γνωστοποιηθούν στον κ. Χαλιάσα τα παρακάτω σημεία που αποτελούν σχετική ενημέρωση και αιτιολόγηση της απόφασής μας:

α) Το ΚΕΜΕ είναι δευτεροβάθμιο όργανο κρίσης και φυσικά δεν ελέγχει μία μία τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις, αλλά κρίνει την απόφαση της επιτροπής ειδικών στη γενικότητά της.

β) Η Επιτροπή των ειδικών συγκαλείται ΑΔ ΗΟC και όταν ολοκληρώσει το έργο της παύει να υφίσταται. Με την ευκαιρία της νέας συγκρότησης της επιτροπής εισηγούμαι να τεθούν υπόψη οι παρατηρήσεις του κ. Χαλιάσα και βέβαια θα πρέπει και ο ίδιος να υποβάλει με βάση την προκήρυξη που κάνει το Υπουργείο αντίτυπο του βιβλίου του ώστε να κριθεί από νέα επιτροπή.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου.

Θ Ε Μ Α 3ο : Κρίση για το βιβλίο του Χρ. Μακρόπουλου "Καλλιτεχνικά μαθήματα".

Αναβάλλεται γιατί έχει αποχωρήσει ο Εισηγητής.

Θ έ μ α 4ο: Τύπος τίτλου ταχύρρυθμης επιμόρφωσης στη ΣΕΛΜΕ καθηγη-
τών Γαλλικής.

Ο κ. Σακκάς λέγει:

Ο Διευθυντής Σπουδών της ΣΕΛΜΕ Αθηνών κ. ΗΛ. Σπυρόπουλος με το
έγγραφό του 81/6-6-83 ζητεί από το Τμήμα να γνωμοδοτήσει σε πιστο-
ποιητικό σπουδών που θα χορηγηθεί στους καθηγητές των Γαλλικών που
παρακολούθησαν σεμινάριο ταχύρρυθμης επιμόρφωσης από 14 Μαρτίου ως
30 Ιουνίου 1983 σε θέματα σύγχρονης διδακτικής και μεθοδολογία του
μαθήματος. Το σχέδιο του πιστοποιητικού σπουδών, που υποβάλλει στο
Τμήμα ο κ. Σπυρόπουλος, έχει καλώς και εισηγούμαι να γίνει αποδεκτό
χωρίς καμιά μεταβολή.

Το Τμήμα ομόφωνα τον τύπο του τίτλου ταχύρρυθμης επίμορφωσης
στη ΣΕΛΜΕ των καθηγητών Γαλλικής.

Ο κ. Παπασημακόπουλος ενημέρωσε το Τμήμα ότι οι συγγραφείς της
Ομάδας συγγραφής Φυσικής Δέσμης παρέδωσαν τις λύσεις ασκήσεων σε ξεχ-
χωριστό τεύχος και ότι κατά τις προβλέψεις του θα αναγκαστούμε να
δώσουμε τη Βιολογία Δέσμης σε φυλλάδια διότι έχουμε μεγάλη καθυστέ-
ρηση.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

ΗΛ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΔΙΠΛΟΥΡΓΩΝ Μ.Ε. (ΣΕΜΕ) ΑΘΗΝΑΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιούμε ότι

παράκολουθησε από 14 Μαρτίου ως 30 Ιουνίου 1983 πρόγραμμα ταχύρρυθμης επιμόρφωσης, ύστερα από την υπογραφή απόφαση Γ3/9/4-1-1983. Το πρόγραμμα αυτό περιέλαβε θέματα της σύγχρονης ειδικής διδακτικής και μεθοδολογίας του μαθήματος των Γαλλικών και πρακτικές ασκήσεις.

Αθήνα, 1983

Ο Διευθυντής Σπουδών της ΣΕΜΕ

ΠΡΑΞΗ 50/1983

Σήμερα, 10-6-83, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Ηλία Σπυρόπουλο, Σύμβουλο Β', ο οποίος αντικαθιστά τον κ. Φάνη Κακριδή που μετέχει ως αντιπρόεδρος στην Κεντρική Επιτροπή Εισιτηρίων Εξετάσεων.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Κ. Φούσκας ο οποίος έχει πάρει αναρρωτική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- (1) Ω.Π. Πολυκλαδικού Λυκείου. Εισηγητής : Δ. Σακκάς.
- (2) Σεμινάρια ξένων γλωσσών. Εισηγητές : Φ. Βώρος, Κυρ. Κατσιμάνης
- (3) Κρίση για το βιβλίο του Χρ. Μακρόπουλου " Καλλιτεχνικά μαθήματα"
Εισηγητής : Α. Αδαμόπουλος
- (4) Ανακοινώσεις.
- (5) Επίμετρο για το βιβλίο, Κείμενα Νεοελλ. Λογοτεχνίας, Γ' Λυκείου.
Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 1ο :

Στη συζήτηση του 1ου θέματος, παρεβρέθησαν εκπρόσωποι του ΣΕΠ, οι Επιστημονικοί συνεργάτες κ.κ. Τρ. Τριανταφύλλου και Ευθ. Γκούμα, και ο Σύμβουλος της Τεχν. και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης κ. Ανάργυρος

Μαυροματάκης.

Ο κ. Σακκάς λέγει :

Παραδίδω στο Τμήμα το Ωρολόγιο Πρόγραμμα για το Ενιαίο Πολυ-
κλαδικό Λύκειο με τις τροποποιήσεις που έγιναν ύστερα από το έγγρα-
φο 5121/11-5-1983 του Κ. Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
και παρακαλώ με βάση αυτό το Ωρολόγιο Πρόγραμμα να εισηγηθεί το Τμή-
μα στο Υπουργείο για το αναλυτικό πρόγραμμα και τα αντίστοιχα σε
κάθε μάθημα βιβλία που θα χρησιμοποιηθούν στην Α' Λυκείου του
Ενιαίου Πολυκλ. Λυκείου. Δε ζητείται από το Τμήμα να εισηγηθεί για
το μάθημα της Τεχνολογίας καθώς και για τα μαθήματα επιλογής. Παρα-
καλείται επίσης το Τμήμα να μην εισηγηθεί προς το παρόν για το μάθη-
μα των Αρχαίων Ελληνικών, γιατί αναμένεται η απόφαση της ηγεσίας
του Υπουργείου για μια ειδική ρυθμίση του μόνο για το σχολ. έτος
1983-84.

ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη
Θρησκευτικά	1	2	1
Ελληνικά Νέα	4	4	4
Ελληνικά Αρχαία	3	-	-
Ιστορία	2	2	-
Φιλοσοφία-Ψυχολογία-Κοιν. Σπουδές	-	2	4
Μαθηματικά	4	3	-
Φυσική-Χημεία	3	-	-
Βιολογία-Οικολογία	1	-	-
Τεχνολογία	5 1/2	4 ⁽¹⁾	-
Ξένη Γλώσσα	2	3	3
Φυσική Αγωγή	2	2	2
Επαγγ. Προσανατολισμός	1/2	-	-
Επιλεγόμενα Μαθήματα	28 4	22 18	14
Μαθήματα Κύκλου (Β' τάξη)	-	10 14	-
Μαθήματα Κλάδου (Γ' τάξη)	-	-	-

(1) Η Τεχνολογία της Β' τάξης θα
είναι κοινό μάθημα στους κύκλους
Ανθρωπιστικών Σπουδών και Οικονομίας
Διοίκησης. Στους άλλους κύκλους θα
εντάσσεται στο περιεχόμενο του μαθενός.

32

32

32

Επιλεγόμενα μαθήματα

Αισθητική Αγωγή 2
Εισαγ. στη Γεωπονία 2
Αρχές Οικονομίας
και Οικον. Δραστη-
ριότητας 2
Φυσιολογία ανθρώπου 2

Ύστερα από την κατάθεση του ανωτέρω σημειώματος ο κ. Δ. Σακκάς ανέγνωσε στο Τμήμα το έγγραφο 5121/11-5-1983 επελγόν προς το ΚΕΜΕ του κ. Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και σημείωσε ότι το Τμήμα θα πρέπει να ανταποκριθεί στην Υπουργική παράκληση-εντολή για την κατάρτιση του αναλυτικού προγράμματος του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου. Το ωρολόγιο πρόγραμμα, είπε, το κατάρτισε η ειδική Επιτροπή την οποία ο κ. Υπουργός Παιδείας συγκρότησε για τη μελέτη του όλου προβλήματος. Και με την ευκαιρία ενημέρωσε το Τμήμα για το έργο της Επιτροπής αυτής και για τους στόχους του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου, τη φιλοσοφία του κλπ. Επίσης απάντησε σε σχετικές ερωτήσεις μελών του Τμήματος.

Ακολουθεί συζήτηση:

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει :

1. Κάτι από την ιστορία των εκπ/κών διαβουλευσεων:

Το άρθρο 2 του ιδρυτικού νόμου του ΚΕΜΕ (άρθρο 2, Ν. 186/1975) αναθέτει σε μας πολλά και σπουδαία έργα* ένα απ' αυτά είναι να στοχάζεται το ΚΕΜΕ και για νέους εκπ/κούς θεσμούς. Ωστόσο δεν τα καταφέραμε παρά να υλοποιούμε παρμένες πολιτικές αποφάσεις* ίσως γιατί δεν είχαμε χρόνο, ίσως γιατί μας πλεζαν άλλα θέματα επελγόντα, ίσως γιατί μας απασχολούσαν άλλα προβλήματα μεγάλα, μικρά, μικρότερα. Γεγονός είναι ότι δεν προτείναμε ποτέ κάποιο νέο θεσμό.

2. Η Διοίκηση όσες φορές είχε νέους θεσμούς, συγκρότησε ομάδες εργασίας, πήρε αποφάσεις και μας ζήτησε την υλοποίησή τους. Δε διαμαρτυρηθήκαμε, γιατί :

- α. δεν είχαμε επινοήσει ένα άλλο σχέδιο έγκαιρα ή
- β. δε θεωρήσαμε - ως σώμα συλλογικό - ότι είχαμε λόγους να κρίνουμε τις παρμένες πολιτικές αποφάσεις ή
- γ. δε μας επέτρεπε ο λοιπός υπηρεσιακός φόρτος ή γι' άλλους λόγους.

3. Όμως, μαζί με τη γνωμοδότησή μας για την υλοποίηση παρμένων πολιτικών αποφάσεων, συχνά επισυνάψαμε διαφωνίες, για επιμέρους σημεία και κάποτε συγκροτημένες αντιπροτάσεις, εάν και εφάρμοζαμε. Γιατί θεωρήσαμε ότι μια διαφορετική άποψη είναι πάντα χρήσιμη κι ως την παραμονή έναρξης λειτουργίας ενός θεσμού.
4. Με το νόημα αυτό φρονώ και τώρα ότι έχουμε χρέος να επισυνάψουμε στην κύρια γνωμοδότηση όποιες άλλες σκέψεις θεωρούμε χρήσιμες.
5. Το θέμα που συζητάμε είναι υλοποίηση θεσμού και έχει πολιτικά αποφασιστεί:
 - ως προεκλογική υπόσχεση
 - ως προγραμματική δήλωση της νέας κυβέρνησης
 - ως εξαγγελία του Υπουργείου σε διάφορες περιστάσεις.
 - ως υπουργική απόφαση για τη συγκρότηση Ομάδας, που μέλη της είναι οι σημερινοί εισηγητές μας, κ.κ. Σακκάς Δ., Μαυροματάκος Αργύριος.
6. Απώλεια χρόνου νομίζω θα είναι λάθος.
7. Για την ουσία του νέου θεσμού επιφυλάσσεται να πω τα δέοντα παρακάτω.

Ο κ. Μαυροματάκος λέγει:

Π α ρ α κ λ η σ η : Η γραμματεία της συνεδρίας 10-6-1983 παρακαλείται όπως καταγράψει στα πρακτικά τα πιο κάτω τα οποία είπα κατά τη συνεδρία αυτή.

Επίσης παρακαλείται φωτοαντίγραφα του παρόντος να έχουν όλα τα μέλη μέχρι την επομένη σχετική συνεδρία.

~~Αφού τελείωσε ο κ. Σακκάς, έλαβε το λόγο ο κ. Μαυροματάκος ο οποίος είπε τα εξής:~~

Κύριοι συνάδελφοι δεν θα κάνω κριση της διαδικασίας με την οποία διορισθήκαμε εγώ και ο κ. Σακκάς ως μέλη της ομάδας που μελετά την εφαρμογή του θεσμού του Ε.Π.Α. Άλλωστε η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι ακριβώς η ίδια με τις διαδικασίες που κάθε ένας από σας έχει ορίσει ως μέλος σε διάφορες επιτροπές και ομάδες.

Επίσης πρέπει να απαντήσω σε ορισμένες σχετικές αιχμές συναδέλφων. Εγώ στην ομάδα αυτή δεν αντικαθιστώ το ΚΕΜΕ, άλλωστε δεν υπήρχε τέτοια πρόθεση εκμέρου μου.

Κύριοι συνάδελφοι πρέπει να σας τονίσω ότι το ωρολόγιο πρόγραμμα που έχετε ενώπιόν σας είναι προϊόν της ομάδας και μάλιστα της πλειοψηφίας της και ως εκ τούτου δεν επιδέχεται προσωπικές "αιχμές".

Γνωρίζω και το πιστεύω ότι καθήκον και δικαίωμα του τμήματος είναι

να καταστρώνει προγράμματα, να εγκρίνει ή να βελτιώνει ή να απορρίπτει προταθέντα.

Αλλά αυτή τη στιγμή το θέμα σας είναι το εξής:

Το Τμήμα να προτείνει με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα που έχετε ενώπιόν σας τα σχετικά αναλυτικά προγράμματα και τα αντίστοιχα σχολικά εγχειρίδια για την Α' τάξη, ούτως ώστε αυτή να τεθεί σε λειτουργία από τον Σ/ρη του 1983.

Αν το Τμήμα αδυνατεί γι' οποιοδήποτε λόγο να πράξει το πιο πάνω, παρακαλώ να το αποφασίσει αμέσως.

Πάντως πρέπει να σας πω, κύριοι συνάδελφοι, ότι η Διοίκηση επιθυμεί να αρχίσει η λειτουργία του θεσμού από το Σ/ρη του 83, πλην όμως δεν έχει δώσει σχετική εντολή.

Ο Προεδρεύων του Τμήματος Ηλ. Σπυρόπουλος ευχαριστεί τους κ.κ. Σακιά και Μαυροματάκο για την ενημέρωση και στη συνέχεια λέγει ότι καλὰ έκαναν οι δυο συνάδελφοι, όπως και ο κ. Φ. Βύρος, να επιμένουν στην ανάγκη: το Τμήμα να μελετήσει το συντομότερο το θέμα και να προβεί στην ζητούμενη γνωμοδότηση. Όμως νομίζω ότι αυτό είναι κάτι το αυτονόητο και η ανταπόκριση του Τμήματος στα ερωτήματα του Υπουργείου πάντοτε είναι άμεση και επιποδομητική. Έτσι και για το πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος της Α' τάξης του Πολυκλαδικού Λυκείου θα παρακαλέσω τους κ.κ. συναδέλφους να διαθέσουν το Σαββατοκύριακό τους, ώστε την προσεχή Δευτέρα, 13 Ιουνίου, να είναι έτοιμοι, ο καθένας για τα μαθήματα της ειδικότητάς του, να εισηγηθούν σχετικά. Παρακαλώ την κ. γραμματέα του Τμήματος να αναγράψει ^{ως} πρώτο θέμα της προσεχούς συνεδρίας: "Αναλυτικό Πρόγραμμα Α' τάξης Πολυκλαδικού Λυκείου 1983-84" με ^{εισηγητές} τους κατά ειδικότητα συναδέλφους.

Θ Ε Μ Α 2ο :

Ο κ. Φ. Βύρος λέγει :

1. Με το έγγραφο αριθ. 11439/27-5-1983 του ΥΠΕΠΘ διαβιβάζεται επιστολή του Βρεταννικού Συμβουλίου με πρόταση για 2 πενθήμερα σεμινάρια στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη από 5 ως 9 Σεπτέμβρη για 80 καθηγητές-καθηγήτριες.
2. Στην επιστολή του Βρεταννικού Συμβουλίου επισυνάπτεται σχέδιο προγράμματος με ενδείξεις μόνο· ο κ. Τριανταφύλλου έκανε τις ενδείξεις (προτάσεις) συγκεκριμένες και με βρίσκει σύμφωνο.

3. Η πρόταση γράφει ότι οι επιμορφούμενοι δε θα πάρουν αποζημίωση εκτός έδρας* αυτό δυσχεραίνει ορισμένους που ίσως έχουν περισσότερη ανάγκη για επιμόρφωση* αλλά δεν μπορώ για το λόγο αυτό να είμαι αρνητικός στην προφορά

*Αλλά στοιχεία θα εκθέσει ο κ. Τριανταφύλλου

Ο κ. Τρ. Τριανταφύλλου λέγει:

Ο αντιπρόσωπος του Βρετανικού Συμβουλίου στην Αθήνα κ.Κ. FITZSIMONS επισκέφτηκε το ΚΕΜΕ το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου και είχε μία σύντομη συζήτηση με τον Αντιπρόεδρο κ. Κακριδή. Στη συζήτηση αυτή στην οποία παραβρέθηκε και ο Ε.Ε. Αγγλικής στο ΚΕΜΕ κ. Τρ. Τριανταφύλλου, προτάθηκαν από τον Βρετανό αντιπρόσωπο δύο επιμορφωτικά σεμινάρια για τους Καθηγητές Αγγλικής μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου 1983. Ο κ. Κακριδής υπέδειξε στον κ. FITZSIMONS να κάνει τις προτάσεις του στη Διοίκηση του ΥΠΕΠΘ. Οι προτάσεις αυτές έγιναν στον Υφυπουργό κ. Μώραλη με το ΑΤΗ/500/31 έγγραφο του Βρετανικού Συμβουλίου στις 19 Μαΐου 1983. Ο κ. Υφυπουργός εγκρίνει τη διεξαγωγή των σεμιναρίων αυτών και ειδοποιεί σχετικά το ΚΕΜΕ με το 11439/27-5-1983 τηλεγράφημά του.

Το Βρετ. Συμβούλιο κοινοποίησε επίσης στο ΚΕΜΕ την επιστολή του προς τον κ. Υφυπουργό μαζί με ένα γενικό σχέδιο προγράμματος.

ΓΕΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

1. Σκοπός των Σεμιναρίων: Ενημέρωση των καθηγητών πάνω στις νέες τάσεις της διδακτικής των ξένων γλωσσών (επικοινωνιακή προσέγγιση της γλώσσας) και πρακτική εξάσκηση σε επιμέρους διδακτικά θέματα.
2. Χρόνος διεξαγωγής: Η διάρκεια των Σεμιναρίων θα είναι πενθήμερη και θα καλύψει συνολικά 30 ώρες. Η διεξαγωγή τους θα γίνει από 5-9 Σεπτεμβρίου 1983.
3. Τόπος διεξαγωγής: Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Α) Αθήνα :

Β) Θεσσαλονίκη:

Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να εξασφαλιστούν

- 1) Τρεις (3) ευρύχωρες αίθουσες - η μία χωρητικότητας 70-80 ατόμων
- 2) Κυλινδρό για πλήρη εξυπηρέτηση σε καφέ, σάντουιτς κλπ.
- 3) Υπεύθυνος ωραρίου για τυχόν τεχνικά προβλήματα (ηλ.εγκαταστ.).

4. Ευθύνη Οργάνωσης: Την ευθύνη της οργάνωσης θα την έχουν το ΚΕΜΕ, σε συνεργασία με τον κ. FITZSIMONS του Βρετανικού Συμβουλίου. Η επιλογή των υποψηφίων θα γίνει από την αρμόδια Δ/ση του ΥΠΕΠΘ (κ.Γιανκόπουλος).
5. Δαπάνες Σεμιναρίων: Τις δαπάνες του διδακτικού προσωπικού θα καλύψει το Βρετ. Συμβούλιο. Οι υποψήφιοι καθηγητές, σύμφωνα με την εντολή του κ. Υφυπουργού στο τηλεγράφημά του, "θα μπορούν με δικές τους δαπάνες να μετακινηθούν και να παραμείνουν στις έδρες των σεμιναρίων".
6. Ποιοί και πως θα επιλεγούν: Στα σεμινάρια αυτά θα προτιμηθούν όσοι δεν έχουν παρακολουθήσει παρόμοια στο παρελθόν σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωσή τους.
Προτείνεται, από πλευράς ΥΠΕΠΘ, να επιλεγούν 80 καθηγητές για κάθε σεμινάριο - δηλαδή 160 συνολικά για Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Στο παρελθόν ο αριθμός για κάθε σεμινάριο δεν υπερέβαινε τους 40-50. Για τον αριθμό 80 το Βρετ. Συμβούλιο θα πρέπει να διπλασιάσει το διδακτικό του προσωπικό - πράγμα δύσκολο κατά το κ. FITZSIMONS. Σε περίπτωση που διατηρηθεί ο αριθμός 80, οι ομάδες εργασίας θα είναι μεγάλες με αποτέλεσμα να μειωθεί η ατομική πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευομένων.
7. Το Προγράμμα των Σεμιναρίων:
Η διαμόρφωση του Προγράμματος έγινε σε συνεργασία με τον κ. FITZSIMONS και τον κ. Τριανταφύλλου και βασίστηκε στα εξής:
α. Στη νέα τάση της διδασκαλίας των Ε.Γ. Την επικοινωνιακή προσέγγιση της Γλώσσας (COMMUNICATIVE APPROACH).
β. Στις θέσεις και τα πορίσματα της Επιτροπής Ε.Γλωσσών (Γ2/301/9-2-1983).
γ. Στις νέες οδηγίες και τρόπους αξιολόγησης των μαθητών που διατύπωσε η Επιτροπή Ε. Γλωσσών.

SESSION	MON	TUE	WEN	THU	FR I
PART II	1. Greek learners' Needs - Teachers' Potential & the Communicative H. Break	1. & Communicative Lesson Plan. 2. Workshop Break	1. How to deal with realistic task: <u>Reading</u> 2. Workshop Break	1. Using existing text-books in a Communicative way. 2. workshop Break	1. Teaching new vocabulary 2. Workshop Break
8-10					
10-10.15					
TRAINER					
PART II	1. Responding to short & long range Communicative Goals: Course Planning 2. Workshop Break	1. Communicative Classroom Activities and Realistic Tasks 2. Workshop Break	1. How to deal with realistic task: <u>Writing</u> 2. Workshop Break	1. Non-projected visual aids 2. Workshop Break	1. Evaluation in Sec. Schools (Communicative) 2. Workshop Break
10.15-12.15					
12.15-12.30					
TRAINER					
PART III	1. Dealing with a particular language function: e.g. "suggestions" 2. Workshop	1. How to deal with Realistic Tasks: <u>Listening</u> 2. Workshop	1. Integrating Skills. 2. Workshop	1. Techniques for Mixed Ability Lang. class 2. Workshop	1. Evaluation of Seminar 2. Summing up Final points
12.30-2.30					
TRAINER					

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

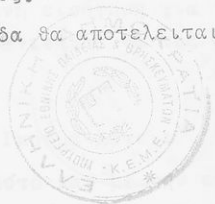
- 1.- Οι ανάγκες του Έλληνα μαθητή στην Ε.Γ. Οι δυνατότητες του Έλληνα καθηγητή Ε.Γ. σε σχέση με την επικοινωνιακή προσέγγιση της γλώσσας.
- 2.- Σχεδιασμός του ετήσιου προγράμματος (ύλης) σε σχέση με τις ανάγκες των μαθητών για γλωσσική επικοινωνία σε αυθεντικές περιστάσεις ...
- 3.- Σχεδιασμός καθημερινού μαθήματος με βάση την επικοινωνιακή προσέγγιση της Ε.Γ.
- 4.- Δραστηριότητες των μαθητών στην τάξη σε σχέση με όλες τις γλωσσικές δεξιότητες- δηλ. ομιλία, ακουστική αντίληψη, αντίληψη ανάγνωσης, εξάσκηση στο γραπτό λόγο - μέσα σε ολοκληρωμένο πλαίσιο επικοινωνίας.
- 5.- Η χρησιμοποίηση των διδακτικών βιβλίων με αποτελεσματικό τρόπο και σε σχέση με συμπληρωματικό διδακτικό υλικό.
- 6.- Τρόποι προσέγγισης και τεχνικής για τη διδασκαλία της Ε.Γ. σε ανομοιογενή (γλωσσική) τάξη μαθητών.
- 7.- Η διδασκαλία του νέου λεξιλογίου.
- 8.- Η αξιολόγηση -εξέταση των μαθητών
- 9.- Αξιολόγηση του Σεμιναρίου-Διατύπωση γενικών συμπερασμάτων.

Όλα τα θέματα που θα διδαχτούν στα Σεμινάρια θα παρουσιαστούν σε τρία επίπεδα:

- α) το θεωρητικό (πολύ σύντομο)
- β) της δειγματικής διδασκαλίας
- γ) της πρακτικής εφαρμογής από τους εκπαιδευμένους.

8. Διδακτικό Προσωπικό: Η Βρετανική διδακτική Ομάδα θα αποτελείται από

- α. K. FITZSIMONS, Δ/ντή Επιμόρφωσης Β.Σ.
- β. ALLEN BARNETT, Δ/ντή Σπουδών Β.Σ.
- γ. RICHARD CULLEN, Καθηγητή Επιμόρφωσης Β.Σ.
- δ. ROSEMARY SCOTT, Καθηγήτρια του Β.Σ.
- ε. BRIAN WHITTON, Καθηγήτρια του Β.Σ.

Μαζί με τους παραπάνω πέντε καθηγητές θα συνεργαστούν και οι αντίστοιχοι τους του Βρετανικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης.

Συμπερασματικά θα έλεγα ότι σεμινάρια του είδους αυτού που προσφέρονται από τα ξένα Ιδρύματα όπως το Βρετ. Συμβούλιο και το Γαλλικό Ινστιτούτο είναι οπωσδήποτε ωφέλιμα για τους καθηγητές Ε.Γ.

Το Τμήμα επιδιώκει ορίσκει την ειρήνη των ... # βόρειοι και ...

Στη συνέχεια ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης λέγει:

Από το ΥΠΕΠΘ μας εστάλη τηλεγραφική εγκύκλιος με την οποία ...

μας γνωστοποιείται ότι το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου 1983 θα οργανωθούν από το Γαλλικό Ινστιτούτο και για τους καθηγητές Μ.Ε. της Γαλλικής, σεμινάρια στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, Στο καθένα από αυτά θα φοιτήσουν - με δικιά τους έξοδα μετάβασης και διαμονής - 80 καθηγητές, κατά προτίμηση μεταξύ αυτών που δε θα έχουν παρακολουθήσει ανάλογα σεμινάρια κατά το παρελθόν.

Σχετικά με το τηλεγράφημα αυτό, θα είχα να : παρατηρήσω τα εξής :

1. Κατά το παρελθόν τα σεμινάρια αυτά αποδείχτηκαν αποδοτικά. Όλα δείχνουν ότι αυτό θα συμβεί και τώρα και γι' αυτό η εισήγησή μου είναι ανεπιφύλακτα θετική.
2. Στην Αθήνα, το Γαλλικό Ινστιτούτο θα διαθέσει οκτώ εκπαιδευτές, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων, θα έχουμε οκτώ ομάδες καθηγητών με τον πολύ ικανοποιητικό αριθμό των δέκα, μόνο καθηγητών στην κάθε ομάδα.
3. Στη Θεσσαλονίκη τα πράγματα είναι λιγότερο ευνοϊκά. Υπάρχει όμως εκεί η κ. Β. Τοκατλίδου που ο δυναμισμός της μας είναι γνωστός και ελπίζω ότι με τη βοήθεια που θα της δώσει το Πανεπιστήμιο - θα πετύχει πολλά πράγματα.
4. Η Πολιτεία δε θα καταβάλει καμιά χρηματική αποζημίωση, αυτό όμως δε θα αποτελέσει κώλυμα για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων, αφού, όπως πληροφορήθηκα αρμοδίως, υπάρχει μεγάλος αριθμός υποψηφίων για συμμετοχή στα σεμινάρια.
5. Η δεσποινίς Γκούμα έχει συντάξει εμπεριστατωμένη εισήγηση για το όλο θέμα και θα σας δώσει κάθε πρόσθετη διευκρίνιση που θα της ζητηθεί.

Στη συνέχεια η Ειδ. Επιστήμονας κ. Ευθυμία Γκούμα λέγει :

Το ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με το Γαλλικό Ινστιτούτο και με την εγκύκλιο ΑΓΓ3/567 μας πληροφορεί για την προοπτική οργάνωσης σεμιναρίων το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη με συμμετοχή 80 καθηγητών σε κάθε πόλη. Οι ενδιαφερόμενοι θα μετακινηθούν με δικές τους δαπάνες και θα προτιμηθούν όσοι δεν έχουν παρακολουθήσει ανάλογα σεμινάρια στο παρελθόν.

Η υποβολή αιτήσεων έχει ορισθεί μέχρι τις 10 Ιουνίου.

Είναι φανερό πως τα σεμινάρια που προσφέρει το Γαλλικό Ινστιτούτο στους καθηγητές Μ.Ε. αποτελούν συνήθως μια θετική προσφορά στην επιμόρφωση των καθηγητών Γαλλικής, με την προϋπόθεση ότι τόσο ως

προς την οργάνωση όσο και προς το πρόγραμμα υπάρχει η αποτελεσματική συμμετοχή της ελληνικής πλευράς.

Αν και το ΚΕΜΕ με τη πράξη 18/83 τονίζει την αναγκαιότητα οργάνωσης σεμιναρίων με τη φροντίδα του και τη βοήθεια ελλήνων συνεργατών, έχει επίσης αποδεχθεί τα σεμινάρια των δύο φορέων.

Ο αριθμός των υποψηφίων καθηγητών:

Οι 80 καθηγητές που προβλέπονται από τη σχετική εγκύκλιο είναι αρκετά μεγάλος αριθμός για εβδομαδιαία σεμινάρια αλλά η σχετική υπηρεσία του Ινστιτούτου προσφέρει τον αντίστοιχο αριθμό συνεργατών, έτσι ώστε οι καθηγητές να χωρίζονται σε μικρές ομάδες των 10-15 καθηγητών (8 περίπου συνεργάτες).

Δαπάνες: Η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, είναι καλό να αναλάβει την κάλυψη ορισμένων τουλάχιστον από τα έξοδα συμμετοχής.

Αιτήσεις: Όπως φανερά τονίζεται από την εγκύκλιο, είναι θετική η επιλογή εκείνων που δεν έχουν ήδη παρακολουθήσει σεμινάριο και προτείνουμε το σύνολο των υποψηφίων να συμπληρωθεί από διορισμένους μετά το '81.

Ημερομηνία σεμιναρίων: Οι αρμόδιοι του Γαλλικού Ινστιτούτου - σύμφωνα με τις δυνατότητές τους - προτείνουν την εβδομάδα 5-10 Σεπτεμβρίου, Δηλ.: Αθήνα : 6-9 Σεπτεμβρίου με ειδική πρόταση του κ. FRANÇOIS WEISS να δοθεί μια μέρα (5/9) στους έλληνες συνεργάτες για να παρουσιάσουν τρέχοντα διδακτικά προβλήματα.

Θεσσαλονίκη: Μετά από συνεννόησή μας με τον κ. BERTHELOT, θα ισχύσει η ίδια ημερομηνία.

Πρόγραμμα σεμιναρίων:

Το πρόγραμμα που υποβάλλει στο ΚΕΜΕ ο κ. FRANÇOIS WEISS για έγκριση, αποβλέπει στους παρακάτω επιμορφωτικούς στόχους :

1. Εισαγωγή των καθηγητών στις νέες διδακτικές αρχές για τη διδασκαλία της γλώσσας (Πρώτο μέρος του προγράμματος: Εισαγωγή στη διδασκαλία της γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας, τρόποι χειρισμού μιας καθορισμένης διδακτικής ενότητας).
2. Ενεργοποίηση των καθηγητών και άμεση συμμετοχή τους με πρακτική εξάσκηση, στην εφαρμογή των νέων διδακτικών αρχών στη τάξη, με Ομάδες των 10 (Δεύτερο μέρος του προγράμματος: Δραστηριότητες του καθηγητή αλλά και του μαθητή στη τάξη).

Τρόπος παρουσίασης του προγράμματος:

Κάθε διδακτικό πρόβλημα παρουσιάζεται σ' όλους τους υποψήφιους και κατόπιν σε ομάδες καθηγητών δίνονται τρόποι επίλυσής του από τους συνεργάτες του σεμιναρίου. Στις ομάδες οι καθηγητές συμμετέχουν και εξασκούνται. Επιπλέον βρίσκουν άλλους τρόπους για επίλυση του προβλήματος, αξιολογούν τις προσπάθειές τους και τις προσαρμόζουν οι ίδιοι στις ομάδες (GROUPES- CLASSES).

Το πρόγραμμα χωρίζεται σε τρεις καθημερινές ενότητες διάρκειας 1 ώρας και 30'.

Η πρώτη ενότητα αφιερώνεται στον επιμορφωτικό στόχο 1. (Εισαγωγή και ενημέρωση) και οι άλλες στον 2. (Ενεργοποίηση-Αξιολόγηση).

Συνεργάτες του Σεμιναρίου: Ο κ. F. WEISS προτείνει 8 (Αθήνα). Ανάλογος αριθμός συνεργατών θα υπάρξει και στη Θεσσαλονίκη.

Είναι φανερό πως το πρόγραμμα που μας προτείνει ο κ. F. WEISS (Αθήνα), πρέπει να διατηρηθεί όπως είναι γιατί αποβλέπει σε σημαντικούς επιμορφωτικούς στόχους και δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις δυνατότητες των συνεργατών του αλλά και το πρόγραμμα του σεμιναρίου επιμόρφωσης εξαμήνου. Επιπλέον, θεωρούμε απαραίτητη τη συμμετοχή των καθηγητών γαλλικής που παρακολούθησαν το σεμινάριο εξαμήνου, αλλά και τη πιστή διατήρηση του τρόπου παρουσιάσής του, στις μέρες που ορίστηκαν.

Για την ημέρα των Ελλήνων συνεργατών (5 Σεπτεμβρίου), προτείνουμε:

1. Συνεργασία ενός μελλονικού σχολικού συμβούλου, ενός εκπροσώπου των καθηγητών και του ΚΕΜΕ για τον καθορισμό του προγράμματος αυτής της ημέρας, και συγκεκριμένα παρουσία - εισήγηση του καθενός για αυτή την ημέρα. Επιπλέον έγκαιρη υποβολή αυτών των εισηγήσεων στο ΚΕΜΕ.

Σημειώνουμε πως ανάλογη μορφή, εξαρτημένη από τις εκεί δυνατότητες θα έχει το σεμινάριο στη Θεσσαλονίκη, όπου και εκεί θεωρούμε απαραίτητη τη συμμετοχή των αρμόδιων φορέων.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Κυρ. Κατσιμάνη,

Θ Ε Μ Α 3ο -----

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει:

Η Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με το έγγραφο της Γ2/1279/23-5-1983 μας διαβιβάζει την αίτηση του Χ. Μακρόπουλου με την παράκληση να γνωματεύσουμε για τη χρησιμότητα του βιβλίου του " Καλλιτεχνικά μαθήματα", σύμφωνα με το άρθ. 2 του Ν.186/1975.

Επειδή δεν είμαι ειδικός στο μάθημα των καλλιτεχνικών, εισηγούμαι να αναβληθεί η συζήτηση για το θέμα και να διαβιβαστεί η αίτηση του

Χ. Μακροδπουλου στην επιτροπή ελευθέρων βοηθημάτων των καλλιτεχνικών μαθημάτων με την παράκληση να εκφράσει η επιτροπή τη γνώμη της για τη χρησιμότητα του βιβλίου του Χ. Μακροδπουλου "Καλλιτεχνικά μαθήματα".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

Θ Ε Μ Α 5ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει:

Οι συγγραφείς των "Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" Γ' Λυκείου έχουν ετοιμάσει οδηγίες για την καλύτερη αξιοποίηση του διδαντικού εγχειριδίου. Επειδή τις θεωρώ πολύ χρήσιμες για διδάσκοντες και διδασκόμενους, προτείνω να συμπεριληφθούν στις Οδηγίες διδασκαλίας του έτους 1983-84 καθώς και στο διδαντικό εγχειρίδιο της Γ' Λυκείου σε "Επίμετρο".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη.

ΘΕΜΑ 4ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εγγράφων:

- 1.- 2097/3-6-83
- 2.- 2188/7-6-83
- 3.- 2189/7-6-83 και
- 4.- 2098/3-6-83

Ειδικότερα για το έγγραφο 2098/3-6-83 του ΟΕΔΒ το οποίο μας διαβί-
βάστηκε με το αριθμ. Φ.211.17/67/Γ2/1395/2-6-83 διαβιβαστικό της Δ/νσεως
Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. το Τμήμα προτείνει:

A.- Να εκποιηθούν τα εξής βιβλία του ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ και ΛΥΚΕΙΟΥ:

- 1.- Ομήρου Ιλιάδα, μέρος α', Β' Γυμνασίου
- 2.- Ομήρου Ιλιάδα, μέρος β', Β' Γυμνασίου
- 3.- Φαίδων Πρωταγόρας, Β' Λυκείου
- 4.- Φυσική Γ', Β' και Γ' Λυκείου

B.- Να παραμείνουν τα εξής βιβλία του ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ και ΛΥΚΕΙΟΥ:

- 1.- Πλουτάρχου Βίοι, Β' Γυμνασίου
- 2.- Γεωγραφία Ελλάδας, Γ' Γυμνασίου
- 3.- Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος, Γ' Γυμνασίου.

- 1.- Οργανική Χημεία Γ' Β' και Γ' Λυκείου
- 2.- Κοσμογραφία Γ' Λυκείου
- 3.- Επιλογή Φυσικής Β' και Γ'
- 4.- Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου
- 5.- Ιστορία Νεότερη και σύγχρονη μέρος α' Β' και Γ' Λυκείου
- 6.- Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη μέρος Β', Γ' Λυκείου
- 7.- Κοινωνικοποίηση-Κοινωνιολογία τεύχος Β', Γ' Λυκείου Δ' Δέσμη
- 8.- Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας τεύχος α'
- 9.- Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας τεύχος β'
- 10.- Γραμματική Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας Α' Λυκείου
- 11.- Φυσική Α' Λυκείου

Για τα βιβλία:

- 1.- Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου Δ' Δέσμη
- 2.- Κοινωνικοποίηση-Κοινωνιολογία τεύχος β', Γ' Λυκείου Δ' Δέσμη
- 3.- Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας τεύχος Α'
- 4.- Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας τεύχος β'

θα δοθεί απάντηση μετά 15 μέρες.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

